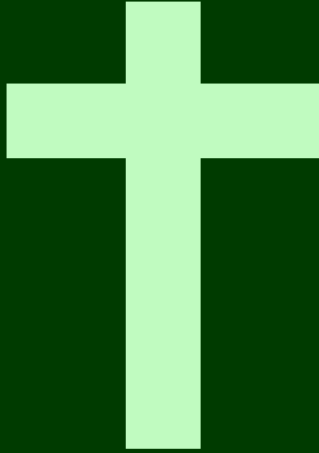

Hmooh hmëë he-
ga-jmee Jesucristo;
Salmos

New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín
(MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín (MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

77bbb809-d78b-5d8c-9c0b-2363ea7f466b

Contents

San Mateo	1
San Marcos	38
San Lucas	62
San Juan	101
Hechos	130
Romanos	167
1 Corintios	182
2 Corintios	197
Gálatas	207
Efesios	213
Filipenses	218
Colosenses	222
1 Tesalonicenses	226
2 Tesalonicenses	229
1 Timoteo	231
2 Timoteo	235
Tito	238
Filemón	240
Hebreos	241
Santiago	252
1 Pedro	256
2 Pedro	261
1 Juan	264
2 Juan	268
3 Juan	269
Judas	270
Apocalipsis	272

San Mateo Ju'hmëe' kih' Jesús he' ga' sii' Matá'

*Lä'jëe' dsa' ma' gyuh' kyaq' Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

1 Jee' la' na' sii' jmiü' kih' lä'jëe' dsa' ma' gyuh' kyaq' Jesucristo hi' laa' sa'ju' kih' David, hi' ma' laa' sa'ju' kih' Abraham. 2 Abraham ma' laa' jmiü' Isaac. Isaac he' ma' laa' jmiü' Jacob. Jacob ma' laa' jmiü' Judá kyaah' lä'jëe' øøyh'. 3 Judá ma' laa' jmiü' Fare kyaah' Zara. Choo' hi' he' ga' laa' Tamar. Fare he' ma' laa' jmiü' Esrom. Esrom ma' laa' jmiü' Aram. 4 Aram he' ma' laa' jmiü' Aminadab. Aminadab ma' laa' jmiü' Naasón. Naasón he' ma' laa' jmiü' Salmón. 5 Rahab kyaah' Salmón ga' laa' cho'jmiü' Booz. Rut kyaah' Booz he' ga' laa' cho'jmiü' Obed. Obed he' ma' laa' jmiü' Isai. 6 Isai ma' laa' jmiü' rey David. Më' Uría kyaah' rey David he' ga' laa' cho'jmiü' Salomón. 7 Salomón he' ma' laa' jmiü' Roboam. Roboam ma' laa' jmiü' Abia. Abia ma' laa' jmiü' Asa. 8 Asa he' ma' laa' jmiü' Josafat. Josafat ma' laa' jmiü' Joram. Joram ma' laa' jmiü' Uzía. 9 Uzía he' ma' laa' jmiü' Jotam. Jotam ma' laa' jmiü' Acaz. Acaz ma' laa' jmiü' Ezequía. 10 Ezequía he' ma' laa' jmiü' Manasé. Manasé ma' laa' jmiü' Amón. Amón ma' laa' jmiü' Josía. 11 Josía ma' laa' jmiü' Jeconía kyaah' lä'jëe' øøyh'. 12 Jii' kih' Josía ga' jääy' he' wii' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia. 12 Ma' ngëe' ma' naä' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia, Jeconía he' ma' laa' jmiü' Salatiel. Salatiel ma' laa' jmiü' Zorobabel. 13 Zorobabel he' ma' laa' jmiü' Abiud. Abiud ma' laa' jmiü' Eliaquim. Eliaquim ma' laa' jmiü' Azor.

14 Azor he' ma' laa' jmiü' Sadoc. Sadoc ma' laa' jmiü' Aquim. Aquim ma' laa' jmiü' Eliud. 15 Eliud he' ma' laa' jmiü' Eleazar. Eleazar ma' laa' jmiü' Matán. Matán ma' laa' jmiü' Jacob. 16 Jacob he' ma' laa' jmiü' José, hi' ga' laa' dsa' nüuh' kyaq' María. María he' ga' laa' choo' Jesús hi' ga' lä' chee' Cristo (he' hnøø' jäh' hi' na' hñaa'). 17 Lä'jëe' jmiü' dsa' he' tē' gya' kyeē' dsa' wa'ra' ga' heen' lä'jaa' lä'jaa' lä' ga' løø' kyaah' Abraham, lä' ga' tē' David. Lä'ja' tē' gya' kyeē' dsa' ka' läh', he' ga' løø' kyaah' David lä' jiih' ma' ga' jääy' he' wii' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia. Lä'ja' tē' gya' kyeē' ka' läh', he' ga' løø' lä' ma' ga' nääy' Babilonia, lä' jiih' ga' lä' chaaq' Cristo.

*Lä'la' ga' lä' chaaq' Jesús
(Lc. 2:1-7)*

18 Lä'la' ga' la' ma' ga' lä' chaaq' Jesucristo. María chooy' ma' na' la' hmooh' kiyh' kyaah'

José. Pero jää' ja' ga' kaaq' øøyh', ma' kyaq' ba' María gyuu' kyaah' be' kih' Jmi'lle' Na' jngüü'. 19 José, dsa' nüuh' kyaqy', ma' jmeey' he' llu' jmah', hi' sa' ma' hnøøy' ma' mi' kwah' dsa' kih' María, he' ja' ga' lä' dsëy' ma' beey' to' ké' ba'. 20 Ma' ngëe' ma' jmeey' huü' dsë' lä' ja', ga' lä' jnää' kiyh' jaa' ángel kyaq' Dio jee' na' gwüüy', hi' ga' jäh' siiyh'.

—José, sa'ju' kih' David, ta' wa' gah' kaah' María na', jmääh' dsa' më' kyaah'. Jëéh', kyaah' be' kih' Jmi'lle' Na' jngüü' ba' ja', he' kyaqy' gyuu'. 21 Lä' chaaq' jaa' gyuu' kyaqy' hi' mi' cheeh' Jesús, jëéh' hi' he' lää' dsa' gooh' hnäh' kih' dso'kye'.

22 Ga' lä'jē' he' ja' ga' la' mah' lä'te' lä' koo' ga' jäh' dsa' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio lo' joo', lä' koh' ma' ga' jäh'y':

23 Jaa' chih' më' kwaq' hi' sa' ma' jëe' dsa' nüuh', kaaq' gyuu' mah' lä' chaaq' jaa' gyuu' nüuh' kihy'.

Hi' gyuu' he' lä' chee' Emanuel.

Juu' la' hnøø' jäh': Dio kyaah' jne'.

24 Lä' koo' ma' ga' ne' José jee' këy' ja', ga' jmeey' lä' koo' mada' he' ga' jmee' ángel kyaq' Dio kihy', ga' heeh' bih' ga' kaaq' María. 25 Pero sa' ga' lä' kyuu'y' lä' jiih' ga' lä' chaaq' gyuu' nüuh' to' nē' kyaqy', hi' ga' mi' cheey' Jesús ma' ngëe' ma' lä' chaaq'.

2

*Dsa' hi' ma' kyuu'h' ha' lä' chaaq' nuu'
gyuu'h' ga' jmaäy' jøøh' gyuu'y' Jesús*

1 Ga' lä' chaaq' Jesús Belén, koo' jwii' mäh' he' hla' hwa' Judea, lä' koo' ma' laa' Herode dsa' ta' jee' ja'. Hi' lä' koo' ma' ga' lä' chaaq' Jesús, ga' lä' nää' ta' jwii' Jerusalén dsa' hi' ma' kyuu'h' ha' lä' chaaq' nuu' gyuu'h'. Hi' he' ya' nää' ta' la' ga' hya' hyoo'. 2 Hi' ma' ngüü'y' juu':

—¿Na' rey kyaq' dsa' judiu hi' ma' lä' chaaq'? Ga' jëe' jnääh' ga' hñaa' nuu' kyaqy' ta' la' ga' hya' hyoo'. He' ja' ma' ya' nøø' jnääh' mah' jmee' jnääh' juuh' kihy'.

3 Lä' koo' ma' ga' nuu' rey Herode lä' ja', ga' hee' ba' dsëy', hi' ja' ba' lä' ja' ga' la' kih' lä' jëe' dsa' hi' ma' tääh' Jerusalén. 4 He' ja' ga' jmee' rey mada', ga' tēyh' lä' jëe' dsa' kaaq' kyaq' jmi' dsa' kyaah' ta' jwoh' kyaq' ley mah' ga' ngüü'y' juu' kihy', ha' jee' jwii' la' kwaqt' lä' chaaq' Cristo. 5 Mah' ga' jäh' dsa' he' siiyh':

—Jee' jwii' mäh' he' chee' Belén he' hla' hwa' Judea ba' lä' chaaq'. Jëéh', lä' ja' ga' sii' jaa' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio jää':

6 Hne' Belén, jwii' mäh' he' hla' hwa' Judea,

sa⁺ jāh⁺ hne⁻ mäh⁺ ga⁺ kih⁺ lä⁻jē⁻ jwii⁻ kaah⁺ he⁻ na⁻ hee⁻ hwa⁺ na⁻.

Jēeh⁺, kyah⁺ hne⁻ ya⁻ hēē⁻ jāa⁻ hī⁻ ka⁻ nē⁻, hī⁻ hää⁻ dsa⁻ Israel hī⁻ laa⁻ dsa⁻ kyaan⁻.

⁷ He⁻ ja⁻ jee⁻ na⁻ hmää⁺ ba⁺ ga⁺ tēeh⁻ Herode dsa⁻ hī⁻ ya⁻ nää⁻ ta⁻ la⁻ ga⁺ hya⁻ hyoo⁻, ga⁺ ngüy⁻ juu⁺ kiyh⁺ joh⁺ jmi⁺ ma⁺ hya⁻ he⁻ ga⁺ jēey⁻ ga⁺ hñaa⁻ nuu⁺ he⁻. ⁸ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ chee⁻ dsih⁺ ta⁻ Belén, mah⁺ ga⁺ jāyh⁺ siyh⁻:

—Go⁻ nää⁻ hnäh⁺ jee⁻ oo⁻, go⁻ kii⁺ da⁻ hnäh⁺ juu⁺ kwee⁻ kih⁺ gyuu⁻ he⁻. Wa⁻ ra⁻ ga⁺ jnääh⁺ hnäh⁺, ja⁻ ya⁻ nääh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kin⁺, mah⁺ jnä⁺ ka⁻ läh⁻ niin⁺ na⁻ jmeen⁺ juuh⁻ kiyh⁺.

⁹ Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ nuuy⁻ juu⁺ kih⁺ rey, ga⁺ nääy⁻. Hih⁺ cha⁻ nuu⁺ hī⁻ ga⁺ jēey⁻ ta⁻ la⁻ ga⁺ hya⁻ hyoo⁻, ngooy⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻ dsa⁻ he⁻ lä⁻ jiih⁺ ga⁺ tēey⁻ jee⁻ ma⁺ kyaa⁺ gyuu⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁺ hēey⁻ koo⁻ hweh⁻. ¹⁰ Lä⁻ ma⁺ ga⁺ jēey⁻ lä⁻ ma⁺ hee⁻ ja⁻ ba⁺ cha⁻ nuu⁺ he⁻, ga⁺ lä⁻ chaay⁻ llu⁻ cha⁻ miih⁻. ¹¹ Ma⁺ ga⁺ taayh⁻ cha⁻ neh⁻ ja⁻, ga⁺ jēey⁻ gyuu⁻ kyaah⁺ Maria chooy⁺. Ja⁻ ga⁺ juuyh⁻ jney⁻ ga⁺ jmäy⁻ jøøh⁻. Ga⁺ näy⁻ jee⁻ ma⁺ tääh⁺ kuu⁺ kiyh⁺ mah⁺ ga⁺ kwēeyh⁺ ku⁻ nøø⁻, ga⁺ kwēeyh⁺ wa⁻ chu⁻, hi⁻ koo⁻ ga⁺ he⁻ chee⁻ mirra. ¹² Ma⁺ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁺ mi⁻ jnäa⁻ Dio kih⁺ dsa⁻ he⁻ jee⁻ na⁻ gwüy⁻ mah⁺ mo⁻ so⁻ ma⁺ dsa⁻ jēeyh⁻ ta⁻ jee⁻ ma⁺ gya⁺ Herode. Ga⁺ jluuy⁻ jyoh⁻ jwē⁻ mah⁺ ga⁺ lla⁻ nääy⁻ ta⁻ hwa⁺ kiyh⁺.

Ga⁺ nääy⁻ ta⁻ hwa⁺ Egipto

¹³ Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ nää⁻ dsa⁻ hī⁻ kyuu⁻ ha⁻ lä⁻ chaa⁻ nuu⁺ he⁻, jāa⁻ āngel kyaa⁺ Dio ga⁺ lä⁻ jnäa⁻ kih⁺ José jee⁻ ma⁺ key⁻ mah⁺ ga⁺ siyh⁻:

—Noo⁻, jāa⁻ gyuu⁻ kyaah⁺ chooy⁺ mah⁺ go⁻ nää⁻ hnäh⁺ ta⁻ hwa⁺ Egipto. Jee⁻ oo⁻ jāh⁺ ta⁻ ko⁻ jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺ jmeen⁺ juu⁺ kyah⁺. Jēeh⁺ hnaah⁺ Herode gyuu⁻ mah⁺ jngēeyh⁺.

¹⁴ Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ nē⁻ José jee⁻ ma⁻ na⁻ gwii⁻, lä⁻ chah⁻ hwē⁻ ja⁻ ga⁺ jāay⁻ gyuu⁻ kyaah⁺ Maria, ga⁺ nääy⁻ ta⁻ hwa⁺ Egipto. ¹⁵ Jee⁻ ja⁻ ga⁺ taayh⁻ lä⁻ jiih⁺ ga⁺ juu⁺ Herode. Mah⁺ lä⁻ ja⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁺ jāh⁺ dsa⁻ hī⁻ ga⁺ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, lä⁻ ma⁺ ga⁺ jāyh⁺: “Ta⁻ hwa⁺ Egipto ga⁺ tēehn⁻ gyuu⁻ kyaan⁻.”

Ga⁺ jmee⁻ Herode mada⁻ juu⁺ lä⁻ jēē⁻ gyuu⁻ ñuu⁻h⁻

¹⁶ Ma⁺ ga⁺ lä⁻ liih⁻ Herode ga⁺ mi⁻ goo⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁺ kyuu⁻ he⁻ kiyh⁺, ga⁺ lä⁻ llee⁻ jwē⁻ te. He⁻ ja⁻ ga⁺ hēy⁻ joh⁺ jmi⁺ ma⁺ lä⁻ hii⁻ lä⁻ ma⁺ to⁻ nē⁻ ga⁺ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ nuu⁺. Mah⁺ ga⁺ jmeey⁻ mada⁻ kih⁺ hløø⁻ he⁻ jngēeyh⁺ lä⁻ jēē⁻ gyuu⁻ ñuu⁻h⁻ hī⁻ ja⁻ ga⁺ ga⁺ lä⁻ chaa⁻ lä⁻ jiih⁺ hī⁻ ma⁺ hää⁻ to⁻ nē⁻ hī⁻ ma⁺ chaa⁻ jwii⁻ Belén, lä⁻ kye⁻ kih⁺ hī⁻ ma⁺ tääh⁺ jāh⁺ lä⁻ ku⁻ lä⁻ jii⁻ kih⁺ jwii⁻ ja⁻. ¹⁷ Lä⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁺ jāh⁺ Jeremia hī⁻ ga⁺ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio jāā⁻, he⁻ lle⁻ lä⁻ la⁻:

¹⁸ Ga⁺ lä⁻ nuu⁻h⁻ koo⁻ juu⁺ jee⁻ jwii⁻ Ramá,

peer⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁻ dsa⁻, hooh⁻ dsa⁻, høø⁻ dsa⁻.

Sa⁺ ju⁻ kih⁺ Raquel ba⁺ he⁻ hī⁻ hooh⁻ kih⁺ gyuu⁻ kyaa⁺.

Sa⁺ hii⁻ nøh⁻ dsēy⁻, kih⁺ he⁻ ga⁺ juu⁺ jwēē⁻ gyuu⁻ kyaay⁻.

¹⁹ Ma⁺ ngēē⁻ ma⁻ juu⁺ Herode, jāa⁻ āngel kyaa⁺ Dio ga⁺ lä⁻ jnäa⁻ kih⁺ José jee⁻ ma⁺ na⁻ gwüy⁻, hwa⁺ Egipto. ²⁰ Mah⁺ ga⁺ siyh⁻:

—Noo⁻, tee⁻ gyuu⁻ kyaah⁺ chooy⁺, mah⁺ gwaah⁺ ta⁻ Israel ka⁻ läh⁻. Jēeh⁺, ma⁺ juu⁺ ba⁺ hī⁻ ma⁺ hnøø⁻ ma⁺ jngēeh⁺ gyuu⁻.

²¹ He⁻ ja⁻ ga⁺ nooy⁻ mah⁺ ga⁺ tēey⁻ gyuu⁻ kyaah⁺ chooy⁺, ga⁺ nääy⁻ ta⁻ hwa⁺ Israel ka⁻ läh⁻. ²² Pero ma⁺ ga⁺ nuuy⁻ kih⁺ Arquelao hī⁻ ma⁺ jmee⁻ hih⁺ hwa⁺ Judea lla⁻ jmiy⁻ Herode, he⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁻ goyh⁻ ma⁺ dsa⁻ nääy⁻ ta⁻ ja⁻. Pero ga⁺ mi⁻ jnäa⁻ Dio kih⁺ jee⁻ ma⁺ key⁻ mah⁺ ga⁺ nääy⁻ ta⁻ hwa⁺ Galilea ba⁺. ²³ Ma⁺ ga⁺ lla⁻ nääy⁻ ta⁻ ja⁻, ga⁺ taayh⁻ jwii⁻ he⁻ chee⁻ Nazaret. Mah⁺ lä⁻ ja⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁺ jāh⁺ dsa⁻ hī⁻ ga⁺ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Nazareno ba⁺ jāh⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús.”

3

Ma⁺ kwa⁻ Jwaa⁻ juu⁺ jee⁻ la⁻ hwa⁺ kii⁻

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ma⁺ ja⁻ nēe⁻ Jwaa⁻ hī⁻ ma⁺ choo⁻ jmi⁻ ta⁻ hwa⁺ kii⁻ kih⁺ Judea na⁻ kway⁻ juu⁺. ² Lä⁻ la⁻ ma⁺ jāyh⁺:

—Jēeh⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio, jēeh⁺, ma⁺ ya⁻ jāh⁺ he⁻ jāā⁻ Dio dsa⁻ lä⁻ hih⁻ kih⁺.

³ Kih⁺ Jwaa⁻ ba⁺ ja⁻ hī⁻ ga⁺ hlēeh⁻ Isaia hī⁻ ga⁺ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio jāā⁻, lä⁻ ma⁺ ga⁺ jāyh⁺: Kii⁻ nuu⁻h⁻ koo⁻ lle⁻ he⁻ hlēeh⁻ hwa⁺ kii⁻ jee⁻

sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻:

“Mi⁻ llu⁻ hnäh⁺ jwē⁻ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻. Mi⁻ lluu⁻ hnäh⁺ hñaa⁺ mah⁺ jāy⁻ ko⁻ dsoo⁻ jwē⁻”, ga⁺ jāh⁺ Isaia.

⁴ Hmi⁺ kih⁺ Jwaa⁻ ma⁺ la⁻ kyaah⁺ jñu⁻ camey⁻, ma⁺ na⁻ hñuu⁻ tuyh⁻ kyaah⁺ koo⁻ loo⁻ jah⁺. Ma⁺ kuyh⁻ iih⁻ hi⁻ ma⁺ hiyh⁻ tah⁻ he⁻ ma⁺ cha⁻ moh⁻. ⁵ He⁻ ja⁻ jwēē⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁺ chaa⁻ Jerusalén ga⁺ lla⁻ nää⁻ jee⁻ ma⁺ cheh⁻ Jwaa⁻, hi⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁺ lla⁻ nää⁻ hī⁻ ma⁺ chaa⁻ lä⁻ kaa⁻ hwa⁺ Judea, lä⁻ kye⁻ hī⁻ ma⁺ chaa⁻ lä⁻ ku⁻ lä⁻ jii⁻ kih⁺ jmi⁻ Jordán. ⁶ Lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁺ mi⁻ jnäy⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁻ hī⁻ ga⁺ chaa⁻ Jwaa⁻ dsa⁻ he⁻ jmi⁻, cha⁻ jmi⁻ Jordán.

⁷ Ma⁺ ga⁺ jēey⁻ jwēē⁻ dsa⁻ fariseo kyaah⁺ dsa⁻ saduceo hī⁻ na⁻ nää⁻ jee⁻ ja⁻ mah⁺ ma⁺ choo⁻ Jwaa⁻ jmi⁻ kiyh⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ jāyh⁺ ga⁺ siyh⁻ dsa⁻ he⁻:

—Ma⁻ ra⁻ hī⁻ he⁻ joø⁻ siih⁻ miih⁻ laah⁺ hnäh⁺. ¿Hii⁻ na⁻ hī⁻ ma⁺ siih⁻ hnäh⁺ he⁻ lääh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ wii⁻ he⁻ ma⁺ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁺? ⁸ Go⁻ taah⁻ hnäh⁺ lä⁻ koh⁻ lle⁻ kih⁺ mah⁺ mi⁻ jnäa⁻ hnäh⁺ he⁻ ma⁺ jēeh⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ Dio. ⁹ Mo⁻ to⁻ jmee⁻ hnäh⁺ huu⁻ dsē⁻: “Lēē⁻ ba⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ he⁻ laa⁻ jnääh⁺ sa⁺ ju⁻

peer⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁻ dsa⁻, hooh⁻ dsa⁻, høø⁻ dsa⁻. Sa⁺ ju⁻ kih⁺ Raquel ba⁺ he⁻ hī⁻ hooh⁻ kih⁺ gyuu⁻ kyaa⁺. Sa⁺ hii⁻ nøh⁻ dsēy⁻, kih⁺ he⁻ ga⁺ juu⁺ jwēē⁻ gyuu⁻ kyaay⁻. ¹⁹ Ma⁺ ngēē⁻ ma⁻ juu⁺ Herode, jāa⁻ āngel kyaa⁺ Dio ga⁺ lä⁻ jnäa⁻ kih⁺ José jee⁻ ma⁺ na⁻ gwüy⁻, hwa⁺ Egipto. ²⁰ Mah⁺ ga⁺ siyh⁻: —Noo⁻, tee⁻ gyuu⁻ kyaah⁺ chooy⁺, mah⁺ gwaah⁺ ta⁻ Israel ka⁻ läh⁻. Jēeh⁺, ma⁺ juu⁺ ba⁺ hī⁻ ma⁺ hnøø⁻ ma⁺ jngēeh⁺ gyuu⁻. ²¹ He⁻ ja⁻ ga⁺ nooy⁻ mah⁺ ga⁺ tēey⁻ gyuu⁻ kyaah⁺ chooy⁺, ga⁺ nääy⁻ ta⁻ hwa⁺ Israel ka⁻ läh⁻. ²² Pero ma⁺ ga⁺ nuuy⁻ kih⁺ Arquelao hī⁻ ma⁺ jmee⁻ hih⁺ hwa⁺ Judea lla⁻ jmiy⁻ Herode, he⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁻ goyh⁻ ma⁺ dsa⁻ nääy⁻ ta⁻ ja⁻. Pero ga⁺ mi⁻ jnäa⁻ Dio kih⁺ jee⁻ ma⁺ key⁻ mah⁺ ga⁺ nääy⁻ ta⁻ hwa⁺ Galilea ba⁺. ²³ Ma⁺ ga⁺ lla⁻ nääy⁻ ta⁻ ja⁻, ga⁺ taayh⁻ jwii⁻ he⁻ chee⁻ Nazaret. Mah⁺ lä⁻ ja⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁺ jāh⁺ dsa⁻ hī⁻ ga⁺ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Nazareno ba⁺ jāh⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús.”

—Ma⁻ ra⁻ hī⁻ he⁻ joø⁻ siih⁻ miih⁻ laah⁺ hnäh⁺. ¿Hii⁻ na⁻ hī⁻ ma⁺ siih⁻ hnäh⁺ he⁻ lääh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ wii⁻ he⁻ ma⁺ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁺? ⁸ Go⁻ taah⁻ hnäh⁺ lä⁻ koh⁻ lle⁻ kih⁺ mah⁺ mi⁻ jnäa⁻ hnäh⁺ he⁻ ma⁺ jēeh⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ Dio. ⁹ Mo⁻ to⁻ jmee⁻ hnäh⁺ huu⁻ dsē⁻: “Lēē⁻ ba⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ he⁻ laa⁻ jnääh⁺ sa⁺ ju⁻

kih⁴ Abraham.” Jëeh⁴ jnä⁴ jwahn⁴, lih⁴ ba⁴ Dio jmeey⁴ hwëë⁴ sa⁴ju⁴ kih⁴ Abraham kih⁴ ku⁴u⁴ la⁴. ¹⁰ Hee⁴ ñe⁴ läh⁴ ma⁴na⁴llu⁴ mah⁴ dsa⁴ tu⁴ chaah⁴ hma⁴. Lã⁴ jë⁴ na⁴hma⁴ he⁴ sa⁴ llu⁴ mii⁴ kih⁴, he⁴ ja⁴ dsa⁴ tu⁴ mah⁴ tooyh⁴ cha⁴je⁴. ¹¹ Ma⁴ ra⁴ ju⁴dsoo⁴, jnä⁴ chaan⁴ hnäh⁴ jmi⁴ kyaah⁴ jmi⁴ ba⁴ lä⁴ jëë⁴ hnäh⁴ hi⁴ ma⁴ jëeh⁴ kyaah⁴ Dio. Pero hi⁴ jä⁴ këë⁴ kin⁴ jøøh⁴ ga⁴ lä⁴ koh⁴ jnä⁴. Ni⁴ sa⁴ tẽ⁴ dsëën⁴ kan⁴ loo⁴ he⁴ hä⁴ tiy⁴. Hi⁴ he⁴ chaa⁴ hnäh⁴ jmi⁴ kyaah⁴ Jmi⁴ lle⁴ Na⁴ jngüi⁴, hi⁴ kyaah⁴ je⁴ ka⁴ läh⁴. ¹² Hii⁴ cheh⁴ mi⁴ llu⁴ mi⁴ trigo, ma⁴ chooyh⁴ he⁴ kyaah⁴ jwäy⁴. Kooy⁴ mi⁴ trigo kiyh⁴ llay⁴ llu⁴, ja⁴ ga⁴ tooyh⁴ wa⁴ hløø⁴ kih⁴ trigo ja⁴ cha⁴je⁴ jee⁴ mo⁴ so⁴ huu⁴ jih⁴ koh⁴ –ga⁴ jäh⁴ Jwaa⁴.

Ga⁴ saa⁴ Jesús jmi⁴
(Mr 1:9-11; Lc 3:21-22)

¹³ Ma⁴ ja⁴ ya⁴ hëë⁴ Jesús hwa⁴ Galilea, ngooy⁴ ta⁴ cha⁴ jmi⁴ Jordán jee⁴ ma⁴ cheh⁴ Jwaa⁴ mah⁴ saay⁴ jmi⁴. ¹⁴ Pero Jwaa⁴ sa⁴ ma⁴ hii⁴ ma⁴ chaay⁴ jmi⁴. Ma⁴ jäh⁴ siyh⁴:

–Jnä⁴ ba⁴ jmeë⁴ bii⁴ kin⁴ chaah⁴ jnä⁴ jmi⁴, mah⁴ hne⁴ ba⁴ ngih⁴ kin⁴ chaan⁴ hne⁴ jmi⁴.

¹⁵ Mah⁴ ga⁴ jëeh⁴ Jesús juu⁴ kiyh⁴ ga⁴ siyh⁴:

–Tää⁴ ba⁴ kih⁴. Jëeh⁴, lä⁴ ja⁴ ba⁴ sooh⁴ jnän⁴ mi⁴ ten⁴ lä⁴ jë⁴ mada⁴ he⁴ ga⁴ jmeë⁴ Dio.

Ja⁴ ga⁴ hëeh⁴ Jwaa⁴ ga⁴ chaay⁴ Jesús jmi⁴. ¹⁶ Ma⁴ ngëë⁴ ma⁴ saa⁴ Jesús jmi⁴, ya⁴ hëëy⁴ cha⁴ jmi⁴. Lã⁴ chah⁴ ja⁴ ga⁴ na⁴ gyuu⁴ jmi⁴ gyuu⁴ mah⁴ ga⁴ jëë⁴ Jesús jmi⁴ lle⁴ kih⁴ Dio ga⁴ jyoo⁴ nẽ⁴ kiyh⁴, laa⁴ lä⁴ koo⁴ jaa⁴ juu⁴. ¹⁷ Ma⁴ ja⁴ ga⁴ lä⁴ nuuh⁴ koo⁴ juu⁴ he⁴ ja⁴ gyuu⁴ he⁴ ma⁴ jäh⁴:

–Hi⁴ la⁴ he⁴ gyuu⁴ kyaan⁴ hi⁴ hnaan⁴. Peer⁴ chaan⁴ llu⁴ kyaayh⁴.

4

Ga⁴ ka⁴ hi⁴ sa⁴ llu⁴ dsë⁴ Jesús
(Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)

¹ Ma⁴ ngëë⁴ he⁴ ja⁴, ga⁴ jøø⁴ Jmi⁴ lle⁴ kih⁴ Jesús ta⁴ hwa⁴ ki⁴, mah⁴ ka⁴ hi⁴ sa⁴ llu⁴ dsëy⁴. ² To⁴ loo⁴ jmi⁴ to⁴ loo⁴ hwë⁴ sa⁴ ga⁴ kuh⁴ ga⁴ hiyh⁴. Ma⁴ ngëë⁴ he⁴ ja⁴, ja⁴ kyoyh⁴. ³ Hi⁴ ja⁴ hi⁴ ga⁴ ka⁴ dsëy⁴ chuh⁴ kiyh⁴ mah⁴ ga⁴ jäh⁴:

–Cher⁴ mah⁴ dsoo⁴ laah⁴ Joø⁴ Dio, jmeë⁴ hih⁴ mah⁴ lii⁴ he⁴ ñiih⁴ ku⁴u⁴ he⁴ tääh⁴ la⁴.

⁴ Mah⁴ ga⁴ jëeh⁴ Jesús juu⁴ kiyh⁴:

–Ma⁴ na⁴ sii⁴ ba⁴: “Ja⁴ ma⁴ la⁴ kyaah⁴ he⁴ kih⁴ hñhn⁴ jmeë⁴ chaa⁴ jne⁴. Kyaah⁴ lä⁴ jë⁴ juu⁴ he⁴ hlëëh⁴ Dio ba⁴ jmeë⁴ chaa⁴ jne⁴.”

⁵ Ma⁴ ngëë⁴ he⁴ ja⁴, ga⁴ jøø⁴ hi⁴ sa⁴ llu⁴ kiyh⁴ ta⁴ jee⁴ chih⁴ gwah⁴ jwi⁴ na⁴ jngi⁴ he⁴ cheë⁴ Jerusalén. Ma⁴ ga⁴ llã⁴ nääy⁴ jee⁴ ja⁴ ga⁴ jãäy⁴ lä⁴ ga⁴ tẽ⁴ gyuu⁴ kih⁴ gwah⁴ juuh⁴, ⁶ ga⁴ siyh⁴:

–Cher⁴ mah⁴ dsoo⁴ laah⁴ Joø⁴ Dio, jwää⁴ hñaa⁴ lä⁴ ga⁴ tẽ⁴ hwa⁴, jëeh⁴ na⁴ sii⁴ ba⁴ ka⁴ läh⁴:

Dio cheë⁴ ángele kyaay⁴ koo⁴ kyah⁴ mah⁴ jãäy⁴ hne⁴ kyaah⁴ gooy⁴, lä⁴ ja⁴ mo⁴ so⁴ llã⁴ ñu⁴ tih⁴ nẽ⁴ ku⁴.

⁷ Mah⁴ ga⁴ jëeh⁴ Jesús kiyh⁴:

–Ma⁴ na⁴ sii⁴ ba⁴ ka⁴ läh⁴: “Ta⁴ ka⁴ dsë⁴ Dio hi⁴ laa⁴ Dsa⁴ jøøh⁴ kyaah⁴.”

⁸ Koo⁴ ka⁴ läh⁴ ga⁴ jãä⁴ hi⁴ sa⁴ llu⁴ lä⁴ ga⁴ tẽ⁴ koo⁴ moh⁴ ñii⁴ mah⁴ ga⁴ heeyh⁴ lä⁴ kaa⁴ jee⁴ jwi⁴ kaah⁴ kyaah⁴ ga⁴ lä⁴ jë⁴ ga⁴ he⁴ la⁴ na⁴ hñaa⁴ he⁴ cha⁴ kih⁴. ⁹ Mah⁴ ga⁴ jäh⁴:

–Ga⁴ lä⁴ jë⁴ he⁴ na⁴ kwëëhn⁴ hne⁴ cher⁴ mah⁴ ga⁴ juuh⁴ jnëh⁴ cha⁴ nën⁴, jmää⁴ jnä⁴ jøøhn⁴.

¹⁰ Ja⁴ ga⁴ jäh⁴ Jesús siyh⁴:

–Wa⁴ lä⁴ øøh⁴ hne⁴ kin⁴ Tana⁴, jëeh⁴ ma⁴ na⁴ sii⁴ ba⁴ jee⁴ jyoh⁴ ka⁴ läh⁴: “Kih⁴ Dsa⁴ jøøh⁴ hi⁴ laa⁴ Dio kyaah⁴ ba⁴ jmeeh⁴ juuh⁴. Kih⁴ jaa⁴ hñii⁴ bih⁴ jmeeh⁴ ta⁴ he⁴.”

¹¹ Ja⁴ ga⁴ ga⁴ lä⁴ øø⁴ hi⁴ sa⁴ llu⁴ kiyh⁴. Lã⁴ chah⁴ ja⁴ ya⁴ nää⁴ ángele, ga⁴ jmeey⁴ ta⁴ he⁴ kih⁴ Jesús.

Ga⁴ løø⁴ Jesús kway⁴ juu⁴ hwa⁴ Galilea
(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

¹² Ma⁴ ga⁴ nuu⁴ Jesús hää⁴ Jwaa⁴ neh⁴ ñe⁴, ngaayh⁴ ta⁴ hwa⁴ Galilea. ¹³ Sa⁴ ga⁴ jäh⁴ jwi⁴ Nazaret, ngaayh⁴ na⁴ gyay⁴ jwi⁴ Capernaum ba⁴, jwi⁴ he⁴ hla⁴ cha⁴ hoo⁴ jmi⁴ juuh⁴. Hwa⁴ kih⁴ dsa⁴ kyaa⁴ Zabolón kyaah⁴ Neftalí ba⁴ ja⁴. ¹⁴ Lä⁴ ja⁴ ga⁴ lä⁴ tẽ⁴ juu⁴ he⁴ ga⁴ hlëëh⁴ Isaia hi⁴ ga⁴ ngëë⁴ juu⁴ kih⁴ Dio, lä⁴ ma⁴ ga⁴ jäh⁴:

¹⁵ Hwa⁴ kih⁴ Zabolón, kyaah⁴ hwa⁴ kih⁴ Neftalí,

he⁴ kye⁴ hngaah⁴ ko⁴ taa⁴ kih⁴ jmi⁴ Jordán, ta⁴ cha⁴ hoo⁴ jmi⁴ ñeeh⁴,

lä⁴ kaa⁴ jee⁴ ja⁴ la⁴ hwa⁴ Galilea jee⁴ tääh⁴ jwëë⁴ dsa⁴ hi⁴ sa⁴ laa⁴ judiu,

¹⁶ dsa⁴ he⁴ hi⁴ ma⁴ ga⁴ nää⁴ jee⁴ na⁴ hoo⁴ ga⁴ jëëy⁴ koo⁴ wa⁴ je⁴ juuh⁴.

Ga⁴ lä⁴ jnä⁴ koo⁴ wa⁴ je⁴ kih⁴ hi⁴ ma⁴ tääh⁴ jee⁴ ma⁴ hii⁴ goo⁴ juuy⁴.

¹⁷ Lä⁴ ma⁴ ja⁴ ga⁴ løø⁴ Jesús kwa⁴ juu⁴, ma⁴ jäh⁴:

–Jëeh⁴ hnäh⁴ kih⁴ Dio, jëeh⁴ ma⁴ ya⁴ jäh⁴ he⁴ jãä⁴ Dio dsa⁴ lä⁴ hih⁴ kih⁴.

Ga⁴ tëeh⁴ Jesús kyeë⁴ hi⁴ ma⁴ tääh⁴ jwä⁴ sa⁴ hma⁴

(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)

¹⁸ Jee⁴ hää⁴ Jesús jwë⁴ ngoo⁴ ta⁴ cha⁴ hoo⁴ jmi⁴ juuh⁴ he⁴ hla⁴ hwa⁴ Galilea, jee⁴ ja⁴ ga⁴ jëëy⁴ Simón hi⁴ ma⁴ tëeh⁴ dsa⁴ Pee⁴, kyaah⁴ Andre⁴ øøyh⁴. Lä⁴ uu⁴ hi⁴ he⁴ ma⁴ tääh⁴ jwä⁴ sa⁴ hma⁴ cha⁴ jmi⁴, jëeh⁴ he⁴ ja⁴ ba⁴ ma⁴ la⁴ ta⁴ kiyh⁴. ¹⁹ Mah⁴ ga⁴ siyh⁴:

–Ya⁴ nääh⁴ hnäh⁴ kyaah⁴ jnä⁴ mah⁴ mi⁴ tëën⁴ hnäh⁴ ha⁴ lä⁴ jmeeh⁴ hnäh⁴ mah⁴ leeh⁴ hnäh⁴ dsa⁴, llã⁴ he⁴ ma⁴ leeh⁴ hnäh⁴ hmooh⁴.

²⁰ Lä⁴ chah⁴ ja⁴ ga⁴ kyey⁴ sa⁴ hma⁴ kiyh⁴ mah⁴ ga⁴ nääy⁴ kyaah⁴ Jesús. ²¹ Ma⁴ ngëë⁴ gyih⁴ ko⁴ niäh⁴, ga⁴ jëëy⁴ jñah⁴ ga⁴ uu⁴. Jaa⁴ he⁴ Jacobo, joø⁴ Zebedeo, kyaah⁴ Jwaa⁴ dsa⁴ ñuuh⁴ øøyh⁴, ma⁴ tääh⁴ neh⁴ na⁴ moo⁴ kyaah⁴ Zebedeo jmi⁴y⁴, ma⁴ hmi⁴y⁴ sa⁴ hma⁴ kiyh⁴. Mah⁴ ga⁴ tëëyh⁴. ²² Lä⁴ chah⁴ ja⁴ ga⁴ hiiy⁴

na'moo' kyaah' jmiiy mah' ga'jmeey' ko'joh' kyaah' Jesu's.

Ga'kwa' Jesu's ju'hmee'
(Lc. 6:17-19)

23 Ga'ngée' Jesu's lä'kaa' hwa' Galilea, ma' mi'teey' dsa' neh' gwah' mah' he' tög' lä'koo' lä'koo' jee' jwiü', ma' kway' ju'hmee' ha' lä'jää' Dio dsa' lä'hih' kih'. Ma' mi'hlääy' dsa' kih' wa' he' cha' he'dsoo'. 24 Lä' ga'te' hwa' Siria ga'nuu' dsa' kih' Jesu's. He'ja' na'nää' dsa' na'jäy' jee' ma' cheh' Jesu's ga'lä'jée' hi' ma' jee' wii' kih' na'ku' na'ngü' dsoo' hliih', lä'kye' hi' ma' kye' lle' hliih', kyaah' hi' ma' dsa' juu' nee', lä'ja' hi' mo'so' liih' goo' tü'. Ga'mi'hlääy' lä'jée' hi' he'. 25 Peer' jwée' dsa' Galilea ga'la'le' kaa'h' kiyh' kyaah' hi' ma' chaa' Decápoli, hi' ma' chaa' Jerusalén, hi' ma' chaa' Judea, hi' jñah' ga' hi' ma' chaa' hngaah' jmiü' Jordán.

5

Ga'kwa' Jesu's cha'miuh' juu' lä' ma' gyay' lle'koh'

1 Ma' ga'jée' Jesu's jwée' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', ga'wüy' mah' ga'gyay' lle'koh' ja'. Ga'lä'jée' jñäh' discipulo kyaay' ga'kuh' jñäh' jee' ja'. 2 Ga'löøy' hléeyh' dsa', ga'jäyh'.

3—Llu' la' kih' hi' laa' sa' jmaa' ni' miuh'. Jée'h, hi' he' ba'jää' Dio lä'hih' kih'. 4 Llu' la' kih' hi' tääh' ki'hooh'. Jée'h, jmee' ba' Dio nö'h' dséy'. 5 Llu' la' kih' hi' hwaag'. Jée'h, hi' he' ba'teé' hwa' he' ga'jah' Dio le' heey'. 6 Llu' la' kih' hi' kuh'ngü' dsé' jmeey' he' llü'. Jée'h, hi' he' ba'hyoh' lä'jé' he' lla'kyaay'. 7 Llu' la' kih' hi' dsa'lä'nih' dsé' dsa' kyaah'. Jée'h, lä'nih' dsé' Dio kiyh' ka'läh'. 8 Llu' la' kih' hi' na'ngü' tuh' dsé'. Jée'h, hi' he' ba'teé' jée' Dio. 9 Llu' la' kih' hi' hnooh' ha'lä'jee' hi' tü' kih' dsa'. Jée'h, hi' he' ba'teeyh' joo' Dio. 10 Llu' la' kih' hi' ga'nää' jée' wü' kih' he' jmeey' he' llü'. Jée'h, kih' bih' la' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

11 'Llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' dsoo' kin' ga'hlée'h' dsa' wü' kyah' hnäh', hi' cher'mah' ga'jmeeh' dsa' hnäh', hi' cher'mah' ga'hlée'h' dsa' hnäh' juu' pa'jnäh' he' la' juu' ta'juu'. 12 Lä'ma' chaa'h' hnäh' lä'ja', wa' chaa'h' hnäh' llü', wa' jée' hoh' hnäh'. Jée'h, hñah' ba' hnäh' koo' he' llü' gyuu'h' jmi'gyuu'. Ja'ba'lä'ja' ga'jmeeyh' hi' ga'ngée' juu' kih' Dio hi' ma' tääh' jää' ga'kyah' hnäh'.

Ga'kwa' Jesu's juu' kih' wa'ñe' kyaah' waje'
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Hnäh' laah' lä'koo' wa'ñe' kih' hwa' la'. Pero cher'mah' ga'jñuuh' he' ñi' kih', ha'lä'ja' lii' ka'läh' lä'ma' la'. Mo'so'

jmaa' go'te'. He' be' ba' dsa' ja' cha'jwé', jee' ja' he'soh' dsa' nē' kih'. 14 Hnäh' laah' lä'koo' wa'je' kih' dsa' jmi'gyuu'. Wa' jmeen' koo' jwiü' he' lla' gyuu'h' nē' moh' sa' le' dsa' hmää'. 15 Hi' lä'ja' sa' chaa' hi' hih' wa'je' mah' chiyh' neh' wa'goo'. He' chiyh' jee' ñii' ba' mah' lä'jnä' kih' dsa' hi' tääh' lä'kaa' cha'neh'. 16 He'ja' wa' jñä' wa'je' kyah' hnäh' cha'nē' lä'jée' dsa', mah' wa'ra' ga'jée'y' lä'jē' he' llü' he' jmeeh' hnäh', jmeey' juu'h' kih' Tää' jñän' hi' gya' gyuu'h'.

Ga'jmeeh' Jesu's juu' ha' lä' la' ley

17 'Ta' jmee' hnäh' huü'dsē' he' ma'jan' mah' mi'llaan' ley kih' Moisé. Ni' sa' mi'llaan' lä'jē' he' ga'hlée'h' lä'jēē' hi' ga'ngée' juu' kih' Dio. Sa' ma'jan' mah' mi'llaan' he' ja', he' mi'ten' kih' juu' ja' ba'ja' ma'jan'. 18 Ma'ra' ju'dsoo' jwée'hñ' hnäh', ta'ko'jiih' cha' gyuu'h' hwa' la', sa' hee' ni' koo' hwéh' mah', ni' koo' mi'punto he' na' sü' kih' ley ja', jää' sa' ga'ma'lä'te' ga'lä'jē'. 19 He' lä'ja', cher'mah' chaa' hi' ga'hlääh' koo' mada' pih' kih' ley la', hi' cher'mah' lä'ja' mi'teey' dsa', leey' jaa' hi' mah' ba' gyuu'h' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'. Pero cher'mah' hi' mi'te' kih' ley hi' mi'teey' dsa' he' mi'tey' ka'läh', hi' he' ba'lee' jögh' gyuu'h' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'. 20 He'ja' hlée'hñ' hnäh', cher'mah' sa' ga'jmeeh' hnäh' cha'ga'miuh' ta' llü' lä'koh' te' he' jmee' dsa' hi' kyuu'h' ley hi' lä'koh' te' he' jmee' fariseo, sa' le' go'taah' hnäh' gyuu'h' jmi'gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

21 'Ma'nuuh' ba' hnäh' ha'lä'jäh' nē' ley kih' Moisé lä'ma' ga'siiyh' dsa' ma'gyuh' jñän': "Ta' jngée'h' dsa'. Cher'mah' hi' ga'jngée'h' jaa' dsa' kyaah' ma'ra' he' nöø' ba' ta' kiyh'." 22 Pero jñä' jwée'hñ' hnäh', cher'mah' hi' ga'lälée' kyaah' öø'h', ma'na'bääh' dsoo'. Hi' cher'mah' hi' ga'jäh' sü'h' dsa' kyaah': "Peer' taah' hne'", hi' he' nöø' ta' kih' cha'nē' dsa'kaah'. Hi' cher'mah' hi' ga'jwä' dso'jwü' kih' öø'h', hi' he' lle' kih' dsoo' cha'je'.

23 'He'ja' cher'mah' go'kah' kuü' kyah' nē' na'hyoo' hi' cher'mah' ga'lä'dsooh' hoh' jee' ja' he' hä' dsé' jaa' öø'h' kyaah' hne', 24 jee' ja' ba' kye' kuü' kyah' cha'nē' na'hyoo' mah' gwa' da' to'nē' go'jeeh' juu' kyah' kyaah' öø'h'. Ja'ga'ñeh' ka'läh' ya'töø'h' kuü' kyah' nē' na'hyoo'.

25 'Cher'mah' chaa' hi' hnoø' hnée' hne' cha'nē' dsa'ta', jmee' bii' go'taah' hnäh' juu' kwee' kyaayh' na'koh' ta'ko'jiih' cha' jmiü', mah' sa' ngée'y' hne' goo' jwée'. Lä'ja' mo'so' jmee' jwée' hih' kih' poo' taayh' hne' neh'ñe'. 26 Ma'ra' ju'dsoo' jwée'hñ' hnäh', sa' ya'hēh' jee' ja' ta'ko'jiih' sa' ma'mi'hmaah' lä'jē' go'te' he' ngüyh' kyah'.

27 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ jäh⁻ né⁻ ley he⁻ siiyh⁻ hnäh⁻: “Hne⁻ hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻, ta⁻ kaah⁻ hi⁻ laa⁻ kyaah⁻ jñah⁻.” 28 Pero jnä⁻ jwahn⁻, cher⁻mah⁻ hi⁻ jëë⁻ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ heë⁻ dsëy⁻ kaayh⁻, kyaah⁻ huud⁻ dsë⁻ kiyh⁻ ja⁻, ma⁻jmeey⁻ dso⁻kye⁻. 29 Lä⁻ja⁻, cher⁻mah⁻ mi⁻nëh⁻ ra⁻ lluu⁻ jmee⁻ täh⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, lle⁻ go⁻ te⁻ mah⁻ be⁻ uu⁻. Jëëh⁻, llu⁻ ga⁻ kyah⁻ he⁻ heë⁻ miih⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻, lä⁻ koh⁻ ga⁻ he⁻ goh⁻ na⁻ hñaah⁻ cha⁻je⁻. 30 Hi⁻ cher⁻mah⁻ ma⁻gooh⁻ ra⁻ lluu⁻ jmee⁻ täh⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, hnä⁻ go⁻ te⁻ mah⁻ be⁻ uu⁻. Jëëh⁻, llu⁻ ga⁻ kyah⁻ he⁻ heë⁻ miih⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻, lä⁻ koh⁻ ga⁻ he⁻ goh⁻ na⁻ hñaah⁻ cha⁻je⁻. 31 Hi⁻ ma⁻nuuh⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻ he⁻ jäyh⁻: “Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ beë⁻ dsa⁻ më⁻ kyaah⁻, hnøø⁻ chooyh⁻ je⁻ jee⁻ ma⁻beey⁻ dsa⁻ kyaayh⁻.” 32 Pero jnä⁻ jwahn⁻ lä⁻la⁻. Hi⁻ beë⁻ dsa⁻ më⁻ kyaah⁻, hi⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ hliih⁻ ma⁻jmeey⁻ kyaah⁻ jñah⁻ dsa⁻ nuuh⁻, he⁻ cheey⁻ ta⁻ jwë⁻ hliih⁻ ba⁻ ja⁻. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ hi⁻ kaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻beey⁻ he⁻, he⁻ jmeey⁻ dso⁻kye⁻ ba⁻ ja⁻ ka⁻läh⁻.

Ga⁻hlëeh⁻ Jesús kih⁻ hi⁻ tää⁻ gyuu⁻h hwa⁻

33 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ lä⁻koø⁻ ga⁻siiyh⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jñän⁻: “Ta⁻ jmee⁻ dsoo⁻ he⁻ la⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻. Ja⁻ mi⁻teh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio he⁻ ga⁻ tääh⁻ hñaah⁻ jmeeh⁻.” 34 Pero lä⁻la⁻ jwah⁻ jnä⁻, ta⁻ tää⁻ hñaah⁻ kih⁻ ni⁻ koø⁻. Ta⁻ tää⁻ hnäh⁻ kih⁻ gyuu⁻h, jëëh⁻ jee⁻ oo⁻ ba⁻ gya⁻ Dio. 35 Ta⁻ tää⁻ hnäh⁻ kih⁻ hwa⁻, jëëh⁻, né⁻ kih⁻ hwa⁻ chih⁻ ma⁻ti⁻ Dio. Ta⁻ tää⁻ hnäh⁻ kih⁻ Jerusalén, jëëh⁻, jee⁻ ja⁻ la⁻ jee⁻ jwi⁻ kih⁻ Rey jøøh⁻ jñän⁻. 36 Ta⁻ tää⁻ ka⁻lleh⁻, jëëh⁻, sa⁻ leh⁻ jmeeh⁻ tøø⁻ ni⁻ koø⁻ jñu⁻, ni⁻ sa⁻ leh⁻ jmeeh⁻ läh⁻ ka⁻läh⁻. 37 Cher⁻mah⁻ jwah⁻ hnäh⁻ “Jaah⁻”, koø⁻ “jaah⁻” ba⁻ jwah⁻ hnäh⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻ jwah⁻ hnäh⁻ “jah⁻ ha⁻”, koø⁻ “jah⁻ ha⁻” ba⁻ jwah⁻ hnäh⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁻ juu⁻ gwa⁻, he⁻ gwa⁻ kih⁻ dsa⁻ hlëëh⁻ ba⁻ ja⁻.

38 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻ he⁻ jäyh⁻: “Hi⁻ jmee⁻ dsoo⁻ mi⁻në⁻ dsa⁻ kyaah⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ mi⁻hmaayh⁻. Hi⁻ jläh⁻ na⁻ja⁻ dsa⁻ kyaah⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ mi⁻hmaayh⁻.” 39 Pero lä⁻la⁻ jwah⁻ jnä⁻. Ta⁻ jñih⁻ hnäh⁻ kih⁻ hi⁻ hñaah⁻ dsë⁻. Cher⁻mah⁻ hi⁻ ga⁻ jnoo⁻ koø⁻ jwoo⁻ mo⁻ neh⁻, kwëëyh⁻ ka⁻läh⁻ jyoh⁻ jwoo⁻. 40 Hi⁻ cher⁻mah⁻ hi⁻ lä⁻ hñii⁻ kyah⁻ mah⁻ jñuuyh⁻ sa⁻koøh⁻, kwëëyh⁻ ka⁻läh⁻ lä⁻kye⁻ hmih⁻ lloo⁻ kyah⁻. 41 Hi⁻ cher⁻mah⁻ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ he⁻ wii⁻ kah⁻ løø⁻ kih⁻ ko⁻niih⁻, kye⁻ ga⁻ jyoh⁻ ko⁻niih⁻. 42 Cher⁻mah⁻ hi⁻ ngii⁻ miih⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁻, kwëëyh⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻ hi⁻ hnøø⁻ lle⁻ miih⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁻, ta⁻ jmee⁻ chaah⁻ kyaayh⁻.

Hnøø⁻ hnää⁻ jne⁻ hi⁻ na⁻ høøh⁻ jñän⁻
(Lc. 6:27-28, 32-36)

43 Ma⁻nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻ he⁻ jäyh⁻: “Wa⁻ hnaah⁻ ome⁻ kyaah⁻ mah⁻ wa⁻ na⁻ hääh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ ome⁻ kyaah⁻.” 44 Pero

lä⁻la⁻ ba⁻ jwah⁻ jnä⁻: Wa⁻ lä⁻hnaah⁻ hnäh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ ome⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Ngii⁻ hnäh⁻ llu⁻ kih⁻ hi⁻ jwä⁻ dso⁻jwii⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Jmee⁻ hnäh⁻ llu⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ høøh⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Ngii⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio kih⁻ hi⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻. 45 Mah⁻ lä⁻ja⁻ leeh⁻ hnäh⁻ joo⁻ Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h. Hi⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻hya⁻ hyoo⁻ kih⁻ hi⁻ hlëëh⁻ lä⁻ja⁻ kih⁻ hi⁻ lluu⁻. Hi⁻ cheey⁻ jma⁻ka⁻ läh⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁻ hi⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻. 46 Jëëh⁻ cher⁻mah⁻ hnaah⁻ hnäh⁻ ma⁻la⁻ hi⁻ hnää⁻ hnäh⁻ ba⁻, jhee⁻ ba⁻ hñaah⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio ja⁻? 47 Che⁻ sa⁻ jmeey⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ hi⁻ koø⁻ ku⁻sih⁻? 47 Cher⁻mah⁻ kih⁻ jøøh⁻ ba⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ Dio, jche⁻ laah⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ koø⁻ he⁻ llu⁻? jChe⁻ sa⁻ jmee⁻ lä⁻ja⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio? 48 Wa⁻ laah⁻ hnäh⁻ lluu⁻, lä⁻koø⁻ laa⁻ Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h hi⁻ lluu⁻ go⁻te⁻.

6

1 Leeh⁻, ta⁻ hnooh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hlëëh⁻ dsa⁻ llu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ koø⁻ he⁻ llu⁻. Cher⁻mah⁻ ko⁻taa⁻ ga⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ mah⁻ jëë⁻ dsa⁻ kyah⁻ hnäh⁻, sa⁻ hñaah⁻ hnäh⁻ ni⁻ miih⁻ kih⁻ Dio hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h. 2 Wa⁻ra⁻ ga⁻kwah⁻ hnäh⁻ be⁻ kih⁻ jaa⁻ hi⁻ lla⁻kyaa⁻, ta⁻ jwi⁻ ni⁻ jaa⁻ hee⁻ na⁻ ma⁻jmeeh⁻. Mah⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ kwee⁻ kyaah⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ mi⁻te⁻ neh⁻ gwah⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ jmeey⁻ ka⁻läh⁻ cha⁻jwë⁻ he⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hlëëh⁻ dsa⁻ llu⁻ kiyh⁻ ba⁻ ja⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ko⁻ja⁻ ba⁻ hñii⁻ ma⁻liyh⁻ jñey⁻. 3 Pero hne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻kwëëh⁻ dsa⁻ miih⁻ kuu⁻, ta⁻ jwi⁻ ni⁻ jaa⁻ ma⁻ke⁻ laa⁻ ome⁻ kyaah⁻. 4 Heh⁻ lä⁻ja⁻, sa⁻ jnä⁻ he⁻ ma⁻kwëëh⁻ dsa⁻ kuu⁻. Ma⁻ja⁻ Tää⁻ kyaah⁻, hi⁻ jëë⁻ lä⁻je⁻ he⁻ sa⁻ jnä⁻, mi⁻hmaayh⁻ kyah⁻ to⁻lo⁻ né⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻.

Ga⁻mi⁻tëë⁻ Jesús dsa⁻ kyaay⁻ ha⁻ lä⁻ chuy⁻ kyaah⁻ Dio
(Lc. 11:2-4)

5 Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ ngii⁻h⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio, ta⁻ jmee⁻ lä⁻ jmee⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ mi⁻te⁻. Tih⁻ dsëy⁻ na⁻ tääy⁻ hlëëyh⁻ kyaah⁻ Dio neh⁻ gwah⁻ mah⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ jmeey⁻ cha⁻jwë⁻ jee⁻ ga⁻nää⁻ dsa⁻ mah⁻ jëë⁻ dsa⁻ kiyh⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ko⁻ja⁻ ba⁻ hñii⁻ ma⁻liyh⁻ jñey⁻. 6 Pero hne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ ngii⁻h⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio, go⁻he⁻ jee⁻ gwii⁻h⁻ mah⁻ jne⁻ haah⁻ kyah⁻. Ngii⁻ kyah⁻ kih⁻ Tää⁻ hi⁻ sa⁻ jnä⁻. Ma⁻ja⁻ Tää⁻ kyaah⁻ hi⁻ jëë⁻ lä⁻je⁻ he⁻ sa⁻ jnä⁻, mi⁻hmaayh⁻ kyah⁻ to⁻lo⁻ né⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. 7 Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ ngii⁻h⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio, ta⁻ hlëëh⁻ cha⁻miih⁻ jñih⁻ koø⁻ nëë⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ jmää⁻ ta⁻, lä⁻koø⁻ jmee⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio. Kih⁻ he⁻ hlëëyh⁻ cha⁻miih⁻ jñih⁻ koø⁻ nëë⁻ juu⁻, nuu⁻ Dio kiyh⁻ laay⁻. 8 Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻. Jëëh⁻, Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h, ma⁻ñey⁻ ba⁻ hee⁻ na⁻ jmee⁻ bi⁻ jñän⁻ jää⁻ ja⁻ ga⁻ ngiin⁻ kiyh⁻. 9 Lä⁻la⁻ ba⁻ hnøø⁻ ngii⁻h⁻ hnäh⁻ kyah⁻:

Tää' kyaah' jnääh' hī' gya' ya'jwii', lä'jēē' ba' wa' jmee' dsoo' he' laah' hne' na' jngēē' go'te'.

¹⁰ Nā' mah' jmeeh' hūh' jee' la'.

Wa' le' lä' hyoh' hoh' hñaa'h' jmi'gyuu' la', ja' ba' lä'koo' la' gyuu'h' ya'jwii'.

¹¹ Kwēēh' jnääh' na' he' kih'hīh' jnääh' he' jmee' bi' kyaah' jnääh'.

¹² Jmee' jōh' hoh' kih' he' ma' hlāäh' jnääh', ja' ba' lä'koo' jōh' dsē' jnääh' kyaah' hī' dsa' hlāäh' kyaah' jnääh'.

¹³ Ta' kwa' jwē' ka' he' hliih' dsē' jnääh', lääh' jnääh' kih' he' ja'.

Jēēh', jaa' hne' ba' jmee' hih' kih' lä'jēē', kyaah' ba' la' ga' lä'jēē' be',

hne' ba' laah' jōgh' kih' ga' lä'jēē' joh' jmi' cha'.

¹⁴ 'Cher'mah' jmeeh' jōh' hoh' kyaah' dsa' hī' dsa' hlāäh' kyaah' hnäh', lä'ja' ka' läh' Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h' jmeey' jōh' dsēy' kyaah' hnäh'. ¹⁵ Pero cher'mah' sa' ga' jmeeh' hnäh' jōh' hoh' kyaah' dsa' hī' dsa' hlāäh' kyaah' hnäh', lä'ja' ka' läh' Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h' sa' jmeey' jōh' dsēy' kyaah' hnäh' he' dsa' hlāäh' hnäh' kiyh'.

Ga' hlēēh' Jesús kih' he' sa' kih' hīh' jne'

¹⁶ Jmi' ma' sa' kuh' huh' hnäh' jee' hlēēh' hnäh' kyaah' Dio, ta' jmee' hnäh' lii' he' ti' meeh' hoh' hnäh' lä' jmee' dsa' hī' jmää' hñii' mi' teh'. Hī' he' jmee' lii' mo' nē' mah' jēē' dsa' kiyh' he' sa' kuh' hīyh'. Ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnäh', ko' ja' ba' hñiih' ma' liyh' jñēey'. ¹⁷ Pero hne', ma' sa' kuh' huh' jee' hlēēh' kyaah' Dio, ja' jñaa'h' lleh' mah' gyih' mo' nēh'. ¹⁸ Mah' lä'ja', sa' lä' lēēh' cha'nē' dsa', he' sa' kuh' huh'. Kih' Tää' hī' sa' jnääh' ba' lä' lēēh'. Hī' lä'ja', Tää' kyaah' hī' jēē' lä'jēē' he' sa' jnä', mi' hmaayh' kyaah' to' lo' nē' lä'jēē' dsa'.

Ga' hlēēh' Jesús kih' he' la' hmooh'

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ta' wa' hnooh' hnäh' lä' mah' jmi'gyuu' la' cha' miih' he' la' hmooh' kyaah' hnäh'. Jēēh' jee' la' chaah' jah' jwē' cha' miih' hī' hya' tu'juuh' lä'jē' he' llu'. Hī' dsa' taah' dsa' hūi' mah' hūiy'. ²⁰ Hnooh' hnäh' mah' lä' mah' gyuu'h' ya'jwii' he' la' hmooh' kyaah' hnäh'. Jee' ja' sa' chaah' jah' hī' jwē' ni' sa' hya' tu'juuh' ka' läh'. Hī' jee' ja' sa' chaah' dsa' hūi' mah' hūiy'. ²¹ Ha' jiih' jee' hla' he' la' hmooh' kyaah' hnäh', jee' ja' ba' kye' hnäh' o' jōh' dsē'.

Wa'je' kih' jmi'ngo' jnän'

(Lc. 11:34-36)

²² 'Mi' nē' jne' la' lä'koh' wa'je' kih' jmi'ngo' jnän'. Lä'ja', cher'mah' mi' nēh' la' llu', lä'kaa' jmi'ngo' kyaah' ngē' jee' wa'je'. ²³ Pero cher'mah' la' hliih' mi' nēh', ga' lä'kaa' jmi'ngo' kyaah' ngē' jee' na' hōo' ba'. Lä'ja', cher'mah' wa'je' he' cha' kyaah'

la' na' hōo' ba', ha' koh' sa' na' hōo' jee' ngēh'.

Sa' le' jmee' jne' he' kih' Dio mah' jmee' jne' he' kih' kuu'

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Ni' jaa' sa' lä'kēh' jmi' jmee' he' kih' uu' dsa' kaa'h'. Jēēh', jmeey' na' hääyh' jaa' mah' lä' hnäy' hī' jñah'. Mi' tey' kih' jaa' mah' mi' kwayh' hī' jñah' he'. Sa' lä'kēh' hnäh' jmi' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he' kih' kuu' ka' läh'.

Ga' hää' Dio kwee' go'te' lä'jēē' hī' laa' kyaay'

(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'He' ja' jwēēhn' hnäh': Ta' ka' hnäh' huu'dsē' ha' lä' dsa' ngēē' hnäh', hee' na' kuh' huh' hnäh'. Ta' ka' hnäh' huu'dsē' kih' jmi'ngo' kyaah' hnäh', ha' lä' tēēh' hnäh' hmiih' he' kēh' hnäh'. 'Che' sa' kyeē' ga' he' chaah' hnäh' lä' koh' ga' he' kuh' huh' hnäh'? 'Hī' che' sa' kyeē' ga' jmi'ngo' kyaah' hnäh' lä'koh' ga' hmiih' he' kēh' hnäh'? ²⁶ Jēē' da' hnäh' lä'koo' la' kih' ta' hī' hēē' jwē' nē' lle'. Sa' cha' jngēēy' ni' sa' chooyh' müi', ni' sa' llay' llu' müi' kiyh'. Pero Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h', ma'ra' he' ääh' bih'. 'Che' sa' kyeē' ga' hnäh' lä'koh' ga' ta' he'? ²⁷ 'Hī' hnäh' leh' jmeeh' saa' ga' koo' lēē', kih' he' jmeeh' hnäh' cha' miih' huu'dsē'?

²⁸ 'He' la' jmeeh' hnäh' cha' miih' huu'dsē' kih' hmiih' he' kēh' hnäh'? Jēē' da' hnäh' ha' lä' dsa' kwaah' wa'le' jee' nuu'. Sa' cha' ta' jmee', ni' sa' hwēē' wa'fe'. ²⁹ Pero jwēēhn' hnäh'. Ma'ke' na' hñaa'h' la' hmiih' he' ga' kēh' rey Salomón, sa' ga' liyh' ma' kēyh' hmiih' he' la' na' hñaa'h' lä'koo' la' wa'le' ja'. ³⁰ Cher'mah' lä'ja' ga' jmee' Dio na' hñaa'h' wa'le' he' choo' nē' nuu' na', mah' hō' jē' dsa' neh' hwāi', ha' ga' sa' jmääyh' hnäh' llu', dsa' hī' miih' go'te' ba' dsoo' dsē'. ³¹ He' ja' mo'to' ka' ga' hnäh' huu'dsē' jawah' hnäh': "Chee' na' kih' hīh' jnääh', hee' hmiih' kye'h' jnääh'?" ³² Jēēh', lä'jēē' hī' sa' ma' hēēh' kih' Dio hnooyh' lä'jē' he' ja' jmah' ba'. Pero Tää' jnän' hī' gya' gyuu'h' ya'jwii' ma' nēy' ba' he' jmee' bi' jnän' kih' jee' lä'jē' he' ja'. ³³ Hñaa'h' da' hnäh' to' nē' Dio hī' laa' dsa' ta' jōgh' jnän' hī' jmee' hnäh' he' llu' jmah' ba' lä'koo' hnooy' hñiiy'. Lä'ja' ba' hñaa'h' hnäh' lä'jē' he' jmee' bi' kyaah' hnäh' ka' läh'. ³⁴ He' ja' ta' ka' hnäh' huu'dsē' kih' hō', jēēh' hō' lä' cha' jyoh' ga' huu'dsē' he' jmeeh' hnäh'. Hēēh' ba' hnäh' koo' jmi' koo' jmi' lä'koo' te' he' chaah' hnäh'.

7

Sa' ga'tēē' jne' jēēn' kih' jñah'

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Ta' ka' hnäh' kwaah' kih' jñah' mah' sa' ka' Dio kwaah' kyaah' hnäh'. ² Jēēh',

Dio ka⁴ kwaat⁻ kyah⁴ hnäh⁴, ja⁻ba⁻ lä⁻ko⁻ kah⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ jñah⁻. Lä⁻ko⁻ te⁻ ka⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ jñah⁻, ko⁻ja⁻ hnäh⁻ te⁻ ka⁻ Dio kwaat⁻ kyah⁻ hnäh⁻.³ 3 He⁻ la⁻ jëeh⁻ wa⁻hlø⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻në⁻ øøh⁻ mah⁻ sa⁻ jëeh⁻ da⁻ wa⁻hlø⁻ juuh⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻nëh⁻ hñaa⁻h?⁴ 4 Ha⁻ lä⁻ja⁻ jwäh⁻ øøh⁻: “Kwa⁻ da⁻ wa⁻ llen⁻ wa⁻hlø⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻nëh⁻”, mah⁻ hä⁻ ba⁻ kyah⁻ hñaa⁻h⁻ he⁻ juuh⁻ ga⁻?⁵ 5 He⁻ ba⁻ che⁻ ta⁻ juuh⁻ hne⁻! Lle⁻ da⁻ jää⁻ wa⁻hlø⁻ juuh⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻nëh⁻ hñaa⁻h. Ja⁻ga⁻ na⁻ jëeh⁻ kwee⁻ mah⁻ lleh⁻ wa⁻hlø⁻ he⁻ hä⁻ mi⁻në⁻ øøh⁻.⁶ 6 Ta⁻ kwëeh⁻ hnäh⁻ dsii⁻ he⁻ la⁻ na⁻ jøø⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻ jëeyh⁻ mah⁻ gi⁻hnäy⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Ta⁻ jwä⁻ hnäh⁻ ku⁻y he⁻ la⁻ hmooh⁻ kyah⁻ hnäh⁻ cha⁻në⁻ cha⁻ñe⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻ hee⁻ ga⁻ soyh⁻.

Hnøø⁻ hnäh⁻ jne⁻ Dio lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsë⁻ jne⁻

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ngii⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio, mah⁻ hñah⁻ hnäh⁻. Hnøø⁻ da⁻ hnäh⁻ mah⁻ jnääh⁻ hnäh⁻. Tee⁻ hnäh⁻ kiyh⁻ mah⁻ näy⁻ ho⁻haah⁻.⁸ 8 Jëeh⁻, lä⁻jëe⁻ hi⁻ ngii⁻, hyoyh⁻ ba⁻. Hi⁻ hnooh⁻, jnøøyh⁻ ba⁻. Hi⁻ tëe⁻ ho⁻haah⁻, nä⁻ ba⁻ ho⁻haah⁻ kiyh⁻.⁹ 9 Ha⁻ lä⁻ja⁻ kwëeh⁻ hnäh⁻ chih⁻ kyaah⁻, ko⁻ mi⁻ku⁻y wa⁻ra⁻ ga⁻ ngii⁻ he⁻ñii⁻?¹⁰ 10 Hi⁻ cher⁻ mah⁻ ga⁻ ngii⁻ ku⁻yh⁻ jaa⁻ hmooh⁻, çha⁻ lä⁻ja⁻ kwëeyh⁻ jaa⁻ müih⁻?¹¹ 11 Ma⁻ ke⁻ hlëeh⁻ hnäh⁻, leh⁻ ba⁻ hnäh⁻ kwëeh⁻ chih⁻ kyaah⁻ he⁻ llu⁻. Joh⁻ ga⁻ he⁻ llu⁻ sa⁻ kwa⁻ Täa⁻ hi⁻ gya⁻ gya⁻ kih⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ngii⁻ kiyh⁻.¹² 12 He⁻ ja⁻, lä⁻jë⁻ he⁻ hnooh⁻ hnäh⁻ jmee⁻ dsa⁻ kyah⁻ hnäh⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jmee⁻ hnäh⁻ kiyh⁻ ka⁻ läh⁻. Juu⁻ la⁻ jeeh⁻ kwee⁻ kyaah⁻ ley⁻ he⁻ ga⁻ sii⁻ Moisé kyaah⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻ sii⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ma⁻ ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio.

Lä⁻ t’o⁻ ho⁻haah⁻
(Lc. 13:24)

¹³ Go⁻ taah⁻ hnäh⁻ ta⁻ jwë⁻ dsu⁻. Jëeh⁻, jla⁻ la⁻ ho⁻haah⁻ hi⁻ hu⁻ la⁻ jwë⁻ he⁻ dsoo⁻ jee⁻ dsa⁻ hee⁻ dsa⁻. Jwëë⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ taah⁻ ta⁻ ja⁻.¹⁴ 14 Dsu⁻ la⁻ ho⁻haah⁻ hi⁻ dsu⁻ jwë⁻ he⁻ jmee⁻ cha⁻ dsa⁻. Miih⁻ go⁻ te⁻ ba⁻ dsa⁻ taah⁻ ta⁻ ja⁻.

Mii⁻ kih⁻ jmee⁻ lii⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ chaah⁻ hma⁻
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Hää⁻ hnäh⁻ hñaa⁻h⁻ kih⁻ hi⁻ ga⁻ nää⁻ lä⁻ koh⁻ hi⁻ ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio ba⁻. Ya⁻ nääy⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ jmääy⁻ hñiiy⁻ hwaay⁻ lä⁻ko⁻ jaa⁻ borrego. Pero⁻ ta⁻ neh⁻ tuh⁻ dsëy⁻, laay⁻ lä⁻ko⁻ jaa⁻ jah⁻ hi⁻ hää⁻.¹⁶ 16 Kyaah⁻ he⁻ jmeey⁻ ja⁻, lä⁻ jnä⁻ ha⁻ lä⁻ laay⁻. Ha⁻ lä⁻ ja⁻ chooh⁻ dsa⁻ mi⁻ jëh⁻ kih⁻ chaah⁻ toø⁻. Ni⁻ mi⁻ higo⁻ sa⁻ chooh⁻ dsa⁻ kih⁻ chaah⁻ toø⁻.¹⁷ 17 Jëeh⁻, lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ llu⁻, hü⁻ müi⁻ he⁻ llu⁻ ba⁻. Hi⁻ lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ hliih⁻, hü⁻ müi⁻ he⁻ hliih⁻.¹⁸ 18 Lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ llu⁻, sa⁻ le⁻ hü⁻ müi⁻ he⁻ hliih⁻. Ni⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ hliih⁻, sa⁻ le⁻ hü⁻ müi⁻ he⁻

llu⁻.¹⁹ 19 Ga⁻ lä⁻ jë⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ sa⁻ hü⁻ müi⁻ he⁻ llu⁻, hnä⁻ dsa⁻ mah⁻ tooyh⁻ cha⁻ je⁻.²⁰ 20 He⁻ lä⁻ ja⁻, lä⁻ jnä⁻ ha⁻ lä⁻ laay⁻ dsa⁻ kyaah⁻ ta⁻ kih⁻.

Ja⁻ lä⁻ jëe⁻ dsa⁻ dsa⁻ taah⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻
(Lc. 13:25-27)

²¹ Ja⁻ lä⁻ jëe⁻ hi⁻ jäh⁻ kin⁻: “Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻”, dsa⁻ taah⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻. Ma⁻ la⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë⁻ Täa⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ gya⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ taah⁻.²² 22 Wa⁻ ra⁻ ga⁻ të⁻ jee⁻ llaa⁻ jmi⁻ gya⁻, jwëë⁻ dsa⁻ jäh⁻ siiyh⁻ jnä⁻: “Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, çja⁻ kyaah⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻ jmeeh⁻ ga⁻ kwa⁻ jnääh⁻ juu⁻ kyah⁻, kyaah⁻ mada⁻ kyah⁻ ga⁻ hwëe⁻ jnääh⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻, hi⁻ kyaah⁻ mada⁻ kyah⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻?”²³ 23 Ma⁻ ja⁻ jeeh⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻: “Jih⁻ koh⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ kyuun⁻ hnäh⁻. Go⁻ nää⁻ hnäh⁻ kyah⁻, hnäh⁻ hi⁻ tëe⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻.”

Ga⁻ jmeey⁻ hne⁻ kiyh⁻ në⁻ ku⁻y hloo⁻
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ He⁻ ja⁻, hi⁻ nuu⁻ juu⁻ kin⁻ mah⁻ jmeey⁻ lä⁻ jwahn⁻, hi⁻ he⁻ laa⁻ lä⁻ ko⁻ jaa⁻ dsa⁻ nüuh⁻ hi⁻ cha⁻ huu⁻ dsë⁻ llu⁻ kih⁻. Ga⁻ jmeey⁻ hne⁻ kiyh⁻ në⁻ ku⁻y hloo⁻.²⁵ 25 Ja⁻ jma⁻, ga⁻ juuh⁻ jmi⁻ hi⁻ ja⁻ lle⁻ në⁻ kih⁻ hne⁻. Pero⁻ sa⁻ ga⁻ toh⁻, jëeh⁻ ma⁻ chih⁻ në⁻ kih⁻ ku⁻y hloo⁻.²⁶ 26 Pero⁻ hi⁻ nuu⁻ juu⁻ kin⁻ mah⁻ sa⁻ jmeey⁻ lä⁻ jwahn⁻, hi⁻ he⁻ laa⁻ lä⁻ ko⁻ jaa⁻ dsa⁻ too⁻ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ hne⁻ kih⁻ në⁻ mi⁻ sii⁻.²⁷ 27 Ja⁻ jma⁻, ga⁻ juuh⁻ jmi⁻, ja⁻ lle⁻ tä⁻ ga⁻ jmee⁻ wii⁻ kih⁻ hne⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻ toh⁻. Ga⁻ hee⁻ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ —ga⁻ jäh⁻ Jesús.

²⁸ Ma⁻ ga⁻ dsaa⁻ ga⁻ hlëeh⁻ Jesús juu⁻ la⁻, lä⁻ jëe⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻, ma⁻ jëe⁻ dsayh⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ kway⁻.²⁹ 29 Jëeh⁻ ma⁻ hlëeyh⁻ dsa⁻ lä⁻ ko⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ ba⁻, ja⁻ lä⁻ koh⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ jwöh⁻ kya⁻ ley⁻.

8

Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ høø⁻
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Lä⁻ ko⁻ ma⁻ ga⁻ jñaa⁻ Jesús ñih⁻ lle⁻ koh⁻ ja⁻, jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ la⁻ lle⁻ kaah⁻ kiyh⁻.² 2 Jee⁻ ja⁻ ga⁻ ya⁻ jäh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ høø⁻. Ga⁻ juuyh⁻ jñey⁻ cha⁻ në⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ jäh⁻ siiyh⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, cher⁻ mah⁻ le⁻, leh⁻ ba⁻ hne⁻ cheh⁻ dsoo⁻ he⁻ mi⁻ sah⁻ jnä⁻.

³ He⁻ ja⁻ ga⁻ hü⁻ Jesús ma⁻ goo⁻ mah⁻ ga⁻ kyey⁻ në⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁻ ga⁻ siiyh⁻:

—Le⁻ ba⁻, wa⁻ dsa⁻ che⁻ ba⁻ dsoo⁻ kyah⁻.
Lä⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻ ääh⁻ go⁻ te⁻ hmih⁻ høø⁻ ja⁻.

⁴ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Jëe⁻ da⁻, ta⁻ jmeeh⁻ juu⁻ kih⁻ ni⁻ jaa⁻.
Gwa⁻ go⁻ hääh⁻ hñaa⁻ kih⁻ jmi⁻ dsa⁻. Kye⁻ müih⁻ he⁻ kwëeh⁻ hñih⁻ lä⁻ hih⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻

Moisé. Lã`ja` go`jmeé` mah` lã`ñey` ma`jã` kyah` -ga`jãh` Jesús sïyh`.

Ga`mi`hlãã` Jesús moz` kyaã` juu` hløø`
(Lc. 7:1-10)

5 Lã`koo` ma` ga`he` Jesús jwii` Capernaum, ja` jaa` juu` hløø` chuh` kih` Jesús mah` ga`chuyy` kyaah`:

6 -Dsa`jøøh` kyaan`, moz` kyaan` na`kyaã` cha`neh` kin`, ja` jwërte` kiyh`, mo`so` liih` goo` tiiy` -ga`jãyh` sïyh`.

7 -Nii` ba` jnä` mi`hlãã` jnih` -ga`jãh` Jesús sïyh`.

8 Mah` ga`jeeh` juu` hløø` he` sïyh`:

-Dsa`jøøh` kyaan`, sa` cha` he` lãã` jnä` mah` go`heh` cha`neh` kin`. Lee` ba` koo` jãh`, mah` jã` ba` kih` moz` kyaan`. 9 Jëeh` jnä` ka`lãh`, chaa` hi` jmeé` mada` he` jmeen` kiyh`, hi` tããh` hløø` hi` jmeen` hih` kih`. Wa`ra` ga`jmeen` hih` kih` jaa` : "Gwa`jee` oo'", dsooy` ba`. Wa`ra` ga`jwiiin` jãh` : "Na` ta` la'", jãy` ba`. Hi` wa`ra` ga`jwiiin` moz` kyaan` : "Jmeé` he` la'", jmeey` ba`.

10 Peer` ga`jée` dsah` Jesús ma` ga`nuuy` juu` kih` dsa` he`. Mah` ga`sïyh` lã`jée` hi` ma` chaa` kaah` kiyh`:

-Ma`ra` ju`dsoo` jwëehn` hnãh`, lã`kaa` hwa` Israel sa` ma`jnããhn` ni` jaa` dsa` hi` dsoo` dsé` lã`koo` dsoo` dsé` dsa` nuuh` la`.

11 Jwëehn` hnãh`, lloo` koo` jmi` jwëé` dsa` ya` nãã` ta` kye` ta` ñii` hi` dsa` taah` kuh` ma`nuu` ko`jøh` kyaah` Abraham, kyaah` Isaac, hi` kyaah` Jacob gyuuu` ya` jwii` kih` Dio. 12 Pero dsa` Israel hi` ma` lãã` kwaat` dsa` taah` jee` jmeé` Dio hih`, hi` he` jwãã` dsih` ta` ka`hne` jee` na`hoo`. Jee` ja` ki`hooyh` mah` juuy` cha` jay`.

13 Ja` ga` jãh` Jesús sïyh` juu` hløø` he`:

-Gwaah` ba` hne` kyah`, wa` le` kyah` ja` ba` lã`koo` ma` lã` dsoo` hoh`.

Lã`chah` ja`, ga`jã` kih` moz` kyaay`.

Ga`mi`hlãã` Jesús ma` choo` Pee`
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Ma` ngëé` he` ja`, ñee` Jesús cha`neh` kih` Pee`. Jee` ja` ga`jëéy` ma`choo` Pee` na` kyaay` dsaayh` kyaah` llii`. 15 Mah` ga`sooh` Jesús ma`gooy`. Lã`chah` ja` ya` hii` llii` kiyh`. Ga`nooy` jee` ma` kyaay` mah` ga`løoy` jmeey` ta` he` kih` lã`jée`.

Ga`mi`hlãã` Jesús jwëé` dsa` dsaah`
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Ta` ga`nuu` ja`, na`jãã` dsa` cha`në` Jesús jwëé` hi` ma` kye` jmi`lle` hlih`. Kyaah` koo` ga`hlëeyh` ba` ga`hwëéy` jmi`lle` hlih` he` hi` ga`mi`hlããy` lã`jée` ga` dsa` hi` ma` dsaah`. 17 Mah` lã`ja` lã`te` he` ga`jãh` Isaia hi` ma` ngëé` juu` kih` Dio lã` ma` ga`jãyh` : "Hñiuy` ba` ga`kay` në` kiyh` lã`jé` dsoo` jnãn`, hi` ga`kooy` lã`jé` dsoo` jmi`wii` jnãn` ka`lãh`."

Dsa` hi` ma` hnøø` ma` jmeé` ko`jøh` kyaah` Jesús

(Lc. 9:57-62)

18 Ma` ga`jée` Jesús jwëé` dsa` ma` tããh` lã`ku` lã`jii` kiyh`, ga`jmeey` mada` kyaã` jnããh` discipulo kyaay`, he` ga`mi`llu` jnããh` na`moo` mah` hãã` jnããh` ko`jøh` kyaayh` ta` hngaah` ko`taa` jmi`juuh`. 19 Ja` ga` ga`lloo` jaa` ta` jwøh` kyaã` ley, ga`sïyh`:

-Ta` jwøh`, ñiin` kyaah` hne` wa` ha` cha` ha` jee` ga`llooh`.

20 Mah` ga`jãh` Jesús sïyh`:

-Cha` ba` too` jee` gwii` hyah`, cha` ba` sii` kih` ta` hi` hëé` gyuuu`. Pero Hi` ga`lëé`ngo` la` sa` cha` jee` jãy`.

21 Jãh` discipulo kyaay` ga`sïyh`:

-Dsa`jøøh` kyaan`, kwa` jwë` kin` na`haan` to`në` tãã` kyaan`, ja` ga` ñiin` kyaah` hne`.

22 Mah` ga`jãh` Jesús sïyh`:

-Ñã` ba` hne` kyaah` jnä`. Wa` hãã` ba` dsa` na` juu` hlii` kyaã`.

Ga`jmeé` Jesús hih` kih` lle` mah` hii` tii`
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Lã` ma` ga`he` Jesús neh` na`moo`, ga`nøø` jnããh` discipulo ko`jøh` kyaayh`.

24 Ni` juu` ga` sa` cha` ja` koo` lle` tá, ga` hii` goo` jwërte. Ga`hluh` jmi` lã`jiih` ga` haa` neh` na`moo`. Pero ma` na`gwii` ba` Jesús.

25 He` ja` jnããh` discipulo kyaay` na` chaa` jnããh` jee` ma` na`gwiiy` mah` ga`chiih` jnããh`:

-Dsa`jøøh` kyaan`, lãã` jne`, ma`tøøhn` jee` juu` ba` jne` la`.

26 Mah` ga`sïyh` jnããh`:

-¿He` la` gah` hnãh`? Miih` go`te` ba` dsoo` hoh` hnãh`.

Ja` ga` ga`noo` Jesús, ga`jmeey` hih` ga`jã` tii` lle` hi` ga`jmeey` hih` ga`jã` tii` jmi`. Lã`ja` ba` ga`jã` tii`sh` ga`lã`jé`. 27 Peer` ga`jée` dsah` jnããh`, mah` ga`jãh` jnããh`:

-¿Hi` ba` dsa` na`? Lã`kye` lle` kyaah` jmi` nuuh` kiyh`.

Ga`hwëé` Jesús jwëé` jmi`lle` hlih` hi` ma` jøø` kih` dsa`

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Lã`koo` ma` ga`lla`nøø` jnããh` ta` hngaah` ko`taa` ja`, jee` la` hwa` kih` Gadara, ya`nãã` uu` dsa` nuuh` hi` ma` jøø` jmi`lle` hlih` kih`, ga`mi`jeyy` Jesús. Dsa` he` ga`hwëé` jee` la` to`høø` kih` hlii`. Hããy` jwërte, sa` ma` kway` jwë` ma` dsa`ngëé` ni` jaa` dsa` ta` jwë` ja`. 29 Mah` ga`hooyh` ki`gaa`, ga`jãyh`:

-¿Hee` ba` kih` he` ma`ñeh` jee` tøøh` jnããh` la`, hne` Jesús Joø` Dio? ¿Che` ma` ñeh` mah` heeh` jnããh` wii` jãã` sa` ga` ma`lloo` jmi`?

30 Uy` miih` jee` ma` tããyh` ja`, ma` tããh` koo` nãã` ñe` ma` kuh` nuu`. 31 Ga`chuyy` lle` hlih` he`, ga`sïyh` Jesús:

—Cher'mah' ga'hwēēh' jnāäh', kwa' jwē' kyaä' jnāäh' dsa'tooh' jnāäh' kih' ñe' hī' tāäh' oo'.

³² Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Go'nää' hnäh' ja'.

Mah' ga'hwēey', ga'näay' ga'taayh' tuh'dsē' ñe' he'. Lā'chah' ja', lā'jēē' ñe' he' ga'kyūū'. Ma' ga'tēēy' koo' lle' hwa', ko'dsoo' jwē' ba' ga'saay' cha'jmii' juuh'. Jee' ja' ga'juuy' neh' jmiū'. ³³ Dsa' hī' ma' hāā' ñe', ga'nāā' ko'chih' cha'hlii' ta' jee' jwiū' na'jmeeyh' juu' ha' lā' ga'la' kih' ñe', hī' ha' lā' ga'la' kih' dsa' hī' ma' jøø' lle' hliih' kih'. ³⁴ He'ja' ga'lā'jēē' dsa' hī' ma' chaa' jee' jwiū' ja', ga'hwēey' mah' ga'näay' ga'mi'jēey' Jesús. Ma' ga'jēey', ga'chuuy' kyaayh' mah' wa' llaayh' jee' ja'.

9

Ga'mi'hlää' Jesús jaä' hī' sa' liih' goo' tü' (Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Ma'ngēē' he' ja', ga'he' Jesús ka'läh' neh' na'moo' ngaayh' ta' hngaah' ko'taa' ta' jwiū' kiyh'. ² Ma' ga'llaayh' ja', na'jäā' dsa' cha'nēy' jaä' hī' dsaah' hī' sa' liih' goo' tü' na'kyaä' nē' jii'. Ma' ga'jēē' Jesús dsoo' ba' dsē' dsa' he', he'ja' ga'jäyh' siyh' hī' sa' liih' goo' tü':

—Wa'nøh' hoh' gyūū' kyaan', ma'na'che' ba'lā'jē' dso'kye' kyah'.

³ Jee' ja' ma'tāäh' ko'llaa' ta'jwøh' kyaä' ley. Hī' he' ga'jmee' huū'dsē' he' ga'hlēēh' Jesús lā'ja' he' ga'mi'kwayh' Dio ba'ja'. ⁴ Pero ga'lā'liih' ba' Jesús he' huū'dsē' ma'jmee' dsa' he', he'ja' ga'jäyh':

—¿He'la' jmeeh' hnäh' huū'dsē' hliih' lā'na'? ⁵ ¿Hee' ga'na' sa'jwēēh', laah' hnäh'? ¿Chē' he' chiih' jne' jaä' hī' dsaah': "Ma'na'che' dso'kye' kyah'", o he' chiih' jnih': "Noo', kii' jii' kyah', mah' gwaah'?" ⁶ He'ja' jmeen' he' jwēēh' ga'mah' lā'ngēēh' hnäh', Hī' ga'lēē'ngo' la' ba' na'ngē' jwē' jmi'gyūū' mah' chey' dso'kye' kih' dsa'.

Ja'ga'jäh' Jesús siyh' hī' sa' liih' goo' tü':

—Jnā' jwahn' noo', kii' jii' kyah', gwaah' cha'neh' kyah'.

⁷ He'ja' ga'noo' dsa' he' ngaayh' cha'neh' kiyh'. ⁸ Ma' ga'jēē' dsa' ngaah' hī' ma' dsaah' he', ga'lā'dsaä' dsēy' cha'miih' mah' ga'jmeey' juuh' kih' Dio, ta'la' kih' he' ga'kwēēy' cha'miih' be' jaä' dsa'ñuuh' mah' mi'hlääy' dsa'dsaah'.

Ga'tēēh' Jesús Matä' (Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Lā' ma' ya'hēē' Jesús jee' ja', ga'jēēy' jaä' dsa'ñuuh' hī' chee' Matä', hī' ma' gya' nē'ta' kih' kooy' kú'sih'. Mah' ga'jäyh' siyh':

—Ña' wa'jmeen' ko'jgh'.

He'ja' ga'nooy', ga'jmeey' ko'jgh' kyaah' Jesús.

¹⁰ Pero he' ga'la'. Ma' gya' Jesús kuh'hīh' cha'neh' kih' Matä'. Jwēē' dsa' hī' ma' koo' kú'sih' hī' ññah' dsa' wa' hī' cha' hī' ma'tāäh' nē' mes' kuyh' ko'jgh' kyaah' Jesús hī' kyaä' jnāäh' discípulo kyaay'. ¹¹ Ma' ga'jēē' dsa' fariseo, heh' ga'jmeey' lā'ja', mah' ga'jäyh' siyh' jnāäh':

—¿He'la' kuh' ta'jwøh' kyaah' hnäh' ko'jgh' kyaah' dsa' hī' koo' kú'sih' na' hī' kyaah' ññah' dsa' wa' hī' cha' hī'?

¹² Ma' ga'nuu' Jesús juu' ja' mah' ga'jäyh':

—Sa'jmee' bii'tē'mē' kih' dsa' hī' lluu', kih' dsa'dsaah' ba'jmee' bii'. ¹³ Go'nää' hnäh' mi'tēē' hnäh' hñaa'h' he' hnøø' jäh' juu' la': "Hnoon' wa' lā'ñih' hoh' hnäh' ba', sa'hnoon' he'jēēh' hnäh' jah' nē' na'hyoo'", ga'jäh' Dio. Sa' ma'jan' kih' hī' lluu', kih' hī' cha' dso'kye' kih' ba' ma'jan', mah' wa' dsa'jēeyh' kyaah' Dio.

Ga'ngū' dsa' juu', he'la' sa' tü' discípulo ko'hwēē' he' kuh'hīh' (Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Ja'ga' ya'nää' dsa' hī' ma' ga'nää' kyaah' Jwaa', ga'mi'jēey' Jesús mah' ga'ngüy' juu' kiyh':

—¿He'la' ma'la' jnāäh' ba' kyaah' fariseo, ko'lla'jiih' ba' sa' kih'hīh' jnāäh' jee' ngii' jnāäh' kih' Dio, mah' sa'jmee' lā'ja' discípulo kyaah'?

¹⁵ He'ja' ga'jäh' Jesús siyh':

—Sa' cha' ti'meeh' dsē' hī' tāäh' jee' dsa'jēē' goo' dsa' ta'ko'jiih' gya' dsa'ñuuh' hī' dsa'jēē' goo' jee' ja'. Pero lloo' koo' jmiū' wa'ra' ga'llee' dsa' dsa'ñuuh' hī' dsa'jēē' goo' he'. Ma'ja' ga'tu' dsa' kyaay' he' kuh'hīh' mah' chuuy' kyaah' Dio. ¹⁶ Ni' jaä' dsa' sa' kwa' kiyh' tōōy' hmiih' hmēē' nē' hmiih' ma' gyuh'. Jēēh', hmiih' hmēē' dsa'dsuh' mah'jmee' dsa'gyii' hmiih' ma'gyuh' cha'ga'miih'. ¹⁷ Hī' lā'ja', ni' jaä' dsa' sa' kwa' kih' chiyh' jmiū' mi'jēh' hmēē' neh' loo' ma'gyuh'. Cher'mah' ga'chih' dsa' he' hmēē' ja' neh' loo' ma'gyuh', chah' ba' gyii', jēēh' sa' kwa' jwē' ää'. Tūū' jmiū' mi'jēh' hmēē' hī' hee' loo' ka'läh'. He'ja' neh' loo' hmēē' ba' dsa'hoo' jmiū' mi'jēh' hmēē'. Mah' lā'ja' ba' mi'hee' ko'jgh' lā'tō'.

Jō'mii' Jairo kyaah' jaä' dsa'mē' hī' ma' dsaah' (Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ta'ko'jiih' hlēēh' gyih' lā'ja', ma' ga'lloo' jaä' dsa'jøøh'. Ga'juuyh' jnēy' cha'nē' Jesús, mah' ga'jäyh':

—Gyūū' mē' kyaan', koo' ma'juu' ba'. Man' mah' go'kyeh' gooh' nē' kiyh' mah' lā'jiiyh'—ga'jäh' dsa'jøøh' he'.

¹⁹ Mah' ga'noo' Jesús jee' ma' gya', ga'lla'lley' kaah' kih' dsa' he', hī' ga'nøø'

jnāäh' kō`jōh' kyaayh'. ²⁰ Jee' ngooy' ja`-
 jaa` dsa` mē' hī` ma`hya` gya` to' jī` ñe` jēē`
 dsoo' kih', ga`lloo' ta` ka`luu' Jesús mah'
 ga`su' miih` cha`gooy` cha`hoo' sa`hmih`
 kiyh'. ²¹ Jēēh' ma` laay': "Wa`ra` jāh' kih'
 kōo` tēēn' su' miih` cha`goon` sa`hmih`
 kiyh', hlāän` go`te`." ²² Ma` ga`jeeh` Jesús
 hñii', ga`jēēy' dsa` mē' he' mah' ga`siyh`:

–Wa` jēē` hoh' gyuu` kyaan`. Kih' he`
 ma`lä` dsoo' hoh' kin', ma`hlaah' ba`hne`.

Lä`chah' ja` ga`jä` go`te' kih' dsa` mē' he`.

²³ Lä` ma` ga`lloo' Jesús kih' dsa`jōøh' he',
 ga`jēēy' tē` hī` ma` tääh' juu` luu' hma`ta`,
 hi` ma` tääh' dsa` ki`hoooh'. ²⁴ Mah' ga`siyh`
 lä`jēē` dsa` he`:

–Hwēē` da` hnäh' jee' la`. Chih`mē' na`
 sa` na` juu', hī` na` gwii` ba`na`.

Mah' ga`mi`kwah' dsa` kih' Jesús, ma'
 ga`jäyh' lä`ja`. ²⁵ Ma` ga`hwēē` dsa` he' ta`
 ka`hne`, ga`hey' jee' na`kyaa' chih`mē' he`.
 Ga`sooyh' gooy`. Hi` lä`chah' ja` ga`noo`
 chih`mē' he'. ²⁶ Lä`kaa` hwa' ja` ga`nuu`
 dsa` juu' ja`.

Ga`mi`hläq` Jesús uu' dsa`tuu`

²⁷ Lä` ma` ya`hēē' Jesús jee' ja`, uu'
 dsa`tuu` ma` chaa` kaah` kiyh', chuuy'
 kyaayh`:

–Ja`wä` lä`ñih' hoh' kyaa' jnääh', hne` laah'
 sa`ju` kih' David!

²⁸ Lä` ma` ga`he' Jesús cha`neh`,
 ga`mi`jäh' dsa`tuu` he' kiyh', mah' ga`jäh'
 Jesús siyh`:

–¿Che` laah' hnäh' dsoo' lihñ` jmeen` he`
 na`?

–Leh' ba`hne` Dsa`jōøh' kyaan` –ga`jäh'
 dsa`tuu` he`.

²⁹ Ja` ga` ga`chuy' mi`nē' dsa`tuu` he', mah'
 ga`siyh`:

–Wa`le` kyah' hnäh' lä`kōo` ma`lä`dsoo`
 hoh' hnäh' kin`.

³⁰ Lä`chah' ja` ga`na` mi`nē' lä`uu'
 dsa`tuu` he`.

Pero ga`taah` Jesús juu' ga`chuuy'
 cha`miih` kyaah' dsa`tuu` he', ga`siyh`:

–Sa`wa` lä`ñe` ni`jaa` dsa` kih' he` la`.

³¹ Pero lä`kōo` ga`hwēē` bih' jee' ja`,
 ga`lōøy` hlēēyh' kih' Jesús lä`kaa` hwa' ja`.

Ga`mi`hläq` Jesús jaa` dsa`koo`

³² Kōo` ma`hwēē` ba` dsa`tuu` he' jee'
 ja`, ma` ga`lla`näa' dsa` hī` jāā` jaa`
 dsa`koo` hī` ma` kye` jmi`lle' hlih`.

³³ Lä`kōo` ma` ga`lleē` Jesús jmi`lle' hlih`
 he', ga`lōø' hlēēh' dsa` hī` ma`koo` he'.
 Peer` ga`lä`dsga` dsē' dsa` hī` ma`tääh' jēē`
 jee' ja`.

–Jih'koh' sa` ma`jēē' jne' lä`na` hwa' Is-
 rael la` –ma`jäyh`.

³⁴ Pero dsa` fariseo ma`jäh`:

–Dsa`jōøh' kyaa' jmi`lle' hlih' ba`na`
 kwa` be' kiyh' mah' hwēēy' jmi`lle' hlih`.

Peer` ga`lä`ñih' dsē' Jesús kih' dsa`

³⁵ Ga`ngēē' Jesús ga`lä`kaa` jee' hla` jwii`
 kaah' jwii` mäh`, ma` mi`tēēy' dsa` neh`
 gwah` kih' jee' jwii` ja`, ma`kway` ju`hmēē`
 lä`kōo` jāā` Dio dsa` lä`hih' kih', hi` ma`
 mi`hläy' dsa`dsooh' hi` ma` jñuuyh` dsoo`
 jmi`wii' kih' dsa`. ³⁶ Lä`kōo` hä` ma` jēēy`
 jwēē` dsa` hī` dsa`näa' cha`nēy', ga`lä`ñih`
 dsēy' kih'. Jēēh', ma` na`hēēy', ga`näay`
 na` saa` na`jñeey'. Ma`laay` lä`koh' borrego
 hī` sa` chaa` juu'. ³⁷ He`ja` ga`siyh` jnääh'
 discípulo kyaay`:

–Ma`ra` ju`dsoo', cha`miih` he` ma`le`
 chooh' jne', pero miih` go`te' ba` dsa` hī`
 tääh' jmee' ta'. ³⁸ He`ja` chuuy` hnäh'
 cha`miih` kyaah' dsa` juu' ta' mah' cheey'
 jwēē' hī` chooh' ta' kiyh`.

10

Ga`hñaa' Jesús lä`jēē` gya`tuu' apóstole
 (Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Ja` ga` ga`tēēh' Jesús lä`jēē` gya`tuu`
 jnääh' discípulo kyaay', ga`hñaa'y` jnääh'
 mah' jmee' jnääh' ta' kiyh'. He`ja` ga` hnäh'
 jnääh' be' he` hwēē' jnääh' jmi`lle' hlih',
 hi` mi`hläq` jnääh' dsa` kih' na`ku' na`ngii`
 dsoo'. ² Lä`jēē` gya`tuu' jnääh' apóstole
 kyaay', ma` chee` jnääh' lä`la`:

To`nē` he' Simón hī` ma` chee` Pee', kyaah' Andre`
 øøyh', Jacobo he' joo' Zebedeo kyaah' Jwaag`
 øøyh', ³ Felipe he', kyaah' Bartolomé, Tamá
 he' kyaah' Matá hī` ma` koo' ku'sih', Ja-
 cobo he' joo' Alfeo, kyaah' Lebeo hī` ma`
 tēēh' dsa` Tadeo, ⁴ Simón dsa` cananita he',
 kyaah' Juda Iscariote hī` ga`ngēē' Jesús.

Ga`chee' Jesús dsa` kyaay' mah' kway`
ju`hmēē`

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ He`ja` ga`chee' Jesús lä`jēē` gya`tuu`
 jnääh', mah' ga`jmeey' mada` kyaa' jnääh',
 ga`jäyh`:

–Ta` go`näa' hnäh' ta` jee' tääh' dsa` hī`
 sa`läa` judiu, ni` ta` go` taah' hnäh' jee' jwii`
 he` na`heē` hwa` Samária. ⁶ Go`näa' hnäh'
 jee' tääh' dsa` judiu ba', hī` laa' lä`koh' bor-
 rego hī` na`hēē'. ⁷ Go`näa' hnäh' go`kwa`
 hnäh' juu' la`: Ma` ya`jäh' he` jāā` Dio dsa`
 lä`hih' kih'. ⁸ Ja` mi`hlääh' hnäh' hī` dsaah',
 ja` cheh' hnäh' dsoo' hmih' hōø, ja` mi`jiih`
 hnäh' dsa` hī` ma`na` juu', ja` hwēēh' hnäh'
 jmi`lle' hlih'. La` ma`hñah` ba` hnäh' be`
 na`, he`ja` ta` kōo' hnäh' jñeeh' hnäh' kih`
 dsa`.

⁹ Ta`ka` hnäh' ku'nōø, kuu'tōø, ni`kōo`
 ñe' nōø. ¹⁰ Ni` ta`ka` hnäh' sa`tuh` kih`
 cha`jwē', ni` ta`ka` hnäh' jyoh' lēē' hmih`
 kyah' hnäh', ni` mi` he` heeh' hnäh', ni`
 hma`hu`ka`läh'. Jēēh' jaa` hī` jmee` ta', lle`
 kih' hyoyh' he` kuyh`.

¹¹ Wa` ha` cha` ha` jee' ga`lla`nääh'
 hnäh', jwii` kaah' jwii` mäh`, ja` hnaah`

hnäh' jaa' dsa- hi- llu' dsé' mah' jäh' hnäh' cha'neh' kiyh' lä' jih' hwëéh' hnäh' jee' ja'. ¹² Wa'ra- ga' taah' hnäh' cha'neh' kih' dsa-, ja' jmeeh- hnäh' Dio kiyh'. ¹³ Cher'mah' ga' heeh' dsa- he- ma' jmeeh' hnäh' Dio kiyh', ja' na' jøøh' cha'neh' ja-. Pero cher'mah' sa' ga' heeyh-, sa' lä' jmaa' juu' he- ma' hlëéh' hnäh' ja-. ¹⁴ Cher'mah' sa' ga' heeyh- hnäh' jee' la- naäh' hnäh' hi' cher'mah' sa' ga' nuuy' juu' he' kye'h' hnäh', ja' hwëéh- hnäh' cha'neh' ja- o' jee' jwii- ja-. ja' hlah' wa' hløø- he- na' beh- ma' tääh' hnäh'. ¹⁵ Ma'ra- ju'dsoo' jwëéh- hnäh', cha' ga' miih- wii' jëé' dsa- kih' jee' jwii- jee' sa' heeyh- hnäh' lä' koh' ga' jwii- Sodoma kyaah' Gomorra wa'ra- ga' té' jee' jmeé' Dio jwiz-.

Ga'jah' Jesus jëé' dsa- kyaay' cha' miih- he- wii'

¹⁶ Nuuh- da' hnäh', jnä' cheen- hnäh' laah' hnäh' lä' koh' borrego hi- ga' naä' jee' kih' jah' hää'. Hnøø' leeh- hnäh' lä' koh' liih- miih-, hi' jmeé' hnäh' hwaah' lä' koh' jaa' juu-. ¹⁷ Leeh' hnäh'. Jëéh', ngëé' dsa- hnäh' kih' dsa- ta'. Jmi'baa' dsa- hnäh' neh- gwah' kiyh'. ¹⁸ Kwaat' kih' juu' kin' ngëé' dsa- hnäh' kih' dsa- ta' kaah' mah' kwah' hnäh' ju'dsoo' kin' cha'ney' hi' lä' ja' ka- läh' kih' lä' jëé- hi- sa' laa' judiu. ¹⁹ Wa'ra- ga' té' jee' ngëé' dsa- hnäh' kih' dsa- ta', ta' ka- hnäh' huud'sé- ha- lä' hlëéh' hnäh' o' ha- lä' juu' kwah' hnäh'. Wa'ra- ga' té' jee' hlëéh' hnäh', Dio ba' kwa' juu' ha- lä' hlëéh' hnäh'. ²⁰ Jëéh', ja' he' hnäh' he' hlëéh' hnäh'. Jmi- lle' kih' Tää' jnän' ba' ja- kway' juu' he' hlëéh' hnäh'.

²¹ Ngëé' dsa- øøh' kih' dsa- ta' mah' jngëéh' dsih'. Ja' ba' lä' ja' jmeé' dsa- kih' joo' ka- läh'. Hnih' tee' kyaah' cho' jmi- lä' jih' liyh' jngüyh' kih'. ²² Lä' jëé' dsa- jmeé' na' høøh' kyah' hnäh' kwaat' kin-. Pero hi- kwëéh' dsé' lä' jih' llaa-, hi' he' ba' lää'. ²³ Wa'ra- ga' jmeeh- dsa- hnäh', go- naä' hnäh' ta' jyoh' jee' jwii-. Jëéh' ma'ra- ju'dsoo' jwëéh- hnäh', jäh' Hi' ga' lëé' ngo' la- jää' sa' ga' ma' ngëéh' hnäh' lä' kaa' jwii- kih' hwa' Israel.

²⁴ Sa' jøøh' ga' discípulo lä' koh' ga' ta' jwöh' kyaay'. Ni' moz-, sa' jøøyh' ga' lä' koh' ga' dsa- juuy. ²⁵ Lee' ba' kih' discípulo jmeey' lä' koo- jmeé- ta' jwöh' kyaay'. Lä' ja' ka- läh' lee' ba' kih' moz' jmeey' lä' koo- jmeé- dsa- juuy. Hi' cher'mah' dsa- juu' cha'neh' ga' tëéh' dsa- Beelzebú, joh' ga' sa' jäh' kih' hi- chaä- kiyh'.

*Hi- kih' jmeen' gah' jne'
(Lc. 12:2-7)*

²⁶ He- lä' ja-, ta' wa' gah' hnäh' kih' hi- jmeeh- hnäh'. Jëéh', sa' cha- ni- miih- he- na- jlë-, he- sa' lä' jnä'. Hi' lä' jëé- he- na- hmää', lloo- koo- jmi- lä' ñe- dsa-.

²⁷ Lä' jëé- he- jwëéh- hnäh' jee' na' hoo-, hlëéh' hnäh' jee' jnä' wa' je-. Hi' lä' jëé- he- jwëéh- hnäh' hñaah', wii' hnäh' gyuu' hne' mah' hlëéh' hnäh' ki- gaa-. ²⁸ Ta' wa' gah' hnäh' kih' dsa- hi- jngüih' jmi- ngo'. Hi' he' sa' le' jngüyh' jmi- lle' kyah' hnäh'. Wa' gah' hnäh' kih' hi- lih' taah' hnäh' cha' je- lä' kye- jmi- lle' kyah' hnäh'. ²⁹ Che' sa' hnëé- dsa- uu' gyuu- ta' kyaah' koo- ñe' nøø'? Pero ni' jaa- hi- he' sa' le' täh' hwa' cher'mah' sa' ga' kwa' Tää' jnän' jwé'. ³⁰ Lä' kye- jnu- lleh' hnäh' na' he' ga' lä' jëé- kih' Dio. ³¹ He' ja- jwahn-, ta' wa' gah' hnäh'. Kyeé' ga' hnäh' cha- ga' miih- lä' koh' ga' jwëé' gyuu' ta'.

³² Cher'mah' hi- ga' mi- jnää- hñii' laay' kyaan' cha'né' dsa-, ja' ba' lä' ja- mi- jnää' jnih' cha'né' Tää' kyaan- hi- gya' ya' jwii'. ³³ Pero cher'mah' hi- hmä' juu' he- laay' kyaan' cha'né' dsa-, ja' ba' lä' ja- jmeen' kiyh' ka- läh' cha'né' Tää' kyaan- hi- gya' ya' jwii'.

*Tee' dsa- kwaat' kih' Jesus
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Ta' wa' laah' hnäh', ma- jan- mah' jmeen' hii' ti- kih' dsa- jmi- gyuu-. Sa' ma- jan- mah' hii' ti-. Ma- jan- mah' llan' hñii' ba'. ³⁵ Ma' jan- llan' hñii- mah' tee' jooj' kyaah' jmi- i- ja- ba' lä' ja- ka- läh' chih' mé' kyaah' chooy' hi- ma' jooj' kyaah' ma- chooy'. ³⁶ He' ba' hi- chaä- koo- cha'neh-, jmeey' na- háäyh' dsa- kyaayh'. ³⁷ Hi- hnää' cho' jmi- lä' koh' ga' jnä-, sa' høø- kwaat' leey' dsa- kyaan-. Hi- hnää' jo- ñuu' jo- mi- y' lä' koh' ga' jnä-, sa' høø- kwaat' leey' dsa- kyaan-. ³⁸ Hi- sa' jää- cru- kyaä' mah' jmeey' ko- joh' kyaah' jnä-, sa' kwa' kin- leey' dsa- kyaan-. ³⁹ Hi- hnooh- ha- lä' jee' lä' chaay- llu-, hi- he' juu' ba'. Pero hi- kwaä- hñii' juu' kwaat' kin-, hi- he' ba' lää'.

*Hyoh' dsa- kyaä' Dio jñe'
(Mr. 9:41)*

⁴⁰ Hi- heeh- hnäh', jnä' ba' he' ma- heeyh-. Hi' hi- heeh- jnä', ma- heeyh- hi- ga' chee' jnä' ba' ja-. ⁴¹ Hi- heeh- jaa- dsa- hi- ngëé- juu' kih' Dio, kih' he- na' hñaay' kih' Dio, hyoyh' lä' koo- te' he- hyoh- hi- ngëé- juu' ja-. Hi- heeh- jaa- hi- lluu-, kih' he' laay' dsa- lluu-, hyoyh' lä' koo- te' he- hyoh- hi- lluu' he'. ⁴² Wa' hi- cha' hi-, hi- kwëéh' koo- vas' jmi- dsé' gyuh' jaa- hi- pih' la-, kih' he- laay' discípulo kyaan-, ma'ra- ju'dsoo' jwëéh- hnäh', hyoyh- ba' jñeey'.

11

*Ga' chee' Jwaa' dsa- kyaay' mah' na' ngüy'
juu' kih' Jesus
(Lc. 7:18-35)*

1 Ma ngëe' ma' jmee' Jesús mada' lä' la' kyaa' jnääh', ya' hëyë' ngooy' na' hlëyëh' dsa', hi' na' kway' juu' lä' kaa' jee' jwii' kih' dsa' goo' jnääh'.

2 Jwaa' hi' ma' choo' jmi' ma' hää' neh' ñe'. Ma' ga' nuuy' lä' jë' he' ma' jmee' Cristo, ga' cheey' uu' discípulo kyaay', 3 mah' na' ngüy' juu' kih' Jesús:

-¿Che' hne' he' hi' nøø' juu' jä' o che' jää' jnääh' jñah'?

4 Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' siiyh': -Go' nää' hnäh', mah' go' jmeeh' juu' kih'

Jwaa' lä' jë' he' nuuh' hnäh' hi' lä' jë' he' jëeh' hnäh' la'. 5 Hi' tuu' ma' jëyë' ba', hi' jluuh' ma' ga' nääy' ba', ma' laa' ba' hi' ma' dsaah' dsoo' hmih' høø', hi' gwii' ma' nuuy' ba', hi' ma' juu' ma' lä' jiiyh' ba', hi' hi' tä' ñee' ma' nuu' bih' ju' hmëe'. 6 Llu' la' kih' hi' sa' jmee' to' dsë' kwaat' kin' -ga' jäh' Jesús siiyh'.

7 Lä' koo' ma' ga' nää' discípulo kyaa' Jwaa', ga' løø' Jesús hlëyëh' dsa' kih' Jwaa' mah' lä' dsooh' dsëy' ha' lä' ma' laay'. Ga' jäh' h':

-¿Ha' lä' laa' hi' na' nääh' hnäh' na' jëeh' hnäh' jee' oo' hwa' kii' ? ¿Che' ma' laay' lä' koh' hma' tah' he' gwa' gyaa' lle'?

8 ¿Cher' mah' sa' laay' lä' ja' hi' na' jëeh' hnäh', ha' ba' lä' laay' ja' ? ¿Che' ma' laay' jaa' dsa' nuuh' hi' ma' këh' hmäh' llu' ? Ñe' ba' jne', lä' jëe' hi' këh' hmäh' llu', hi' he' tääh' cha' neh' kih' rey' ba'. 9 He' ja', ¿hee' ba' laa' hi' na' jëeh' hnäh' ? ¿Che' laay' jaa' hi' ngëe' juu' kih' Dio? Jnä' jwëehn' hnäh' laay' ba'. Hi' ma' ra' he' laay' jøøh' ga' lä' koh' ga' jñah' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio. 10 Jëeh', Jwaa' he' hi' na' sii' kih' lä' la' : Cheen' jaa' hi' dsa' kwa' juu' kin'.

Hi' he' dsoo' ta' cha' neh' mah' mi' lluy' jwë' kyaah'.

11 Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh'. Jee' kih' lä' jëe' hi' ga' lä' chaa' kih' dsa' më', sa' chaa' hi' jøøh' ga' lä' koh' ga' Jwaa' hi' ma' choo' jmi'. Pero hi' laa' mäh' ga' kih' gyuuh' ya' jwii', hi' he' jøøh' ga' lä' koh' ga' Jwaa'. 12 Lä' koo' ma' ja' Jwaa' hi' ma' choo' jmi', lä' jiih' na', he' wii' ba' dsa' taah' dsa' jee' jmee' Dio hih'. Dsa' hää' kway' be' dsa' taayh' jee' ja'. 13 Jëeh', lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio hi' ma' chaa' llo' joo', kwee' ba' la' juu' kiyh' he' ga' kway', hi' lä' ja' ley ka' läh' lä' jiih' kih' Jwaa'. 14 Cher' mah' Chaa' hi' hnøø' heeh' juu' la', Jwaa' he' laay' Ella' hi' nøø' juu' jä'. 15 Hi' hnøø' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

16 Jwëehn' hnäh' ha' lä' koh' laa' dsa' hi' chaa' na'. Chaayh' miih' lä' koh' chih' hi' tääh' je' hmooh' hi' ti' choo' juu' kyaah' dsa' kyaayh'. 17 Jäh' h': "Ma' juu' jnääh' su' he' jmee' jëe' hoh' hnäh' kyaah' luu' hma' ta' pero sa' ga' hiih' hnäh' ma' jmeeh' hnäh' ja'. Ma' hä' jnääh' su' he' ti' meeh'

dsë', ni' lä' ja' sa' ma' hoo'h' hnäh'", jäh' chih' he' siiyh' dsa' kyaayh'.

18 Lä' ja' ka' läh' jmee' dsa' hi' chaa' na'. Jëeh', ja' Jwaa' hi' ga' kuh' ga' hih' miih' go' te' mah' ma' jäh' dsa' kiyh': "Kyey' jmi' lle' hliih'." 19 Lä' ja' ka' läh', ja' Hi' ga' lëe' ngo' la' hi' kuh' hih' na' tee' kih' mah' jäh' dsa' kiyh': "Jlaa' ngëe', mah' lä' heeyh'. Jwayh' kyaah' lä' jëe' hi' koo' ku' sih', laay' ome' kyaa' dsa' hi' sa' tooh' ta'", jäh' dsa' hi' chaa' na'. Pero kyaah' he' jmee' Dio, lii' lu' ba' huu' dsë' kiyh'.

Jëe' wii' lä' jëe' hi' chaa'h' (Lc. 10:13-15)

20 Ja' ga' ga' løø' Jesús juuh' kih' dsa' hi' ma' tääh' lä' koo' lä' koo' jwii' juuh' jee' ga' jmeey' cha' miih' he' juh' gaa'. Ni' lä' ja', sa' ga' jëyeh' kyaah' Dio. He' ja' ga' jäh' siiyh' :

21 -¡Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Corazin! ¡Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Betsaida! Wa' ra' jäh' kih' ma' jëe' dsa' hi' tääh' Tiro kyaah' jwii' Sidón ha' lä' la' he' juh' gaa' he' ma' jmeen' jee' kyah' hnäh', ma' lii' sa' ga' jëyeh' kyaah' Dio, ma' këyh' hmäh' jwä' hi' ma' suy' hñiiy' tu' jwa', jmeey' lii' he' ti' meeh' dsëy'.

22 He' ja' jwëehn' hnäh', wa' ra' ga' t'e' jmi' jee' le' jwiz', cha' ga' miih' wii' jëeh' hnäh' lä' koh' ga' dsa' hi' chaa' Tiro kyaah' Sidón.

23 Hnäh' hi' chaa' Capernaum, jmeeh' hnäh' huu' dsë' he' t'ëh' hnäh' gyuuh'. Pero ñiih' ga' kih' cha' je' go' nääh' hnäh'. Jëeh', wa' ra' jäh' kih' jwii' Sodoma ga' jmeen' he' juh' gaa' he' ma' jmeen' jee' kyah' hnäh', lä' ma' hla' ja' ba' lä' jiih' na'. 24 He' ja' jwëehn' hnäh', wa' ra' ga' t'e' jee' le' jwiz', cha' ga' miih' wii' jëeh' hnäh' lä' koh' ga' he' jëe' hi' ma' tääh' Sodoma.

Ga' jäh' Jesús he' sa' hii' hma' yu' kiyh' (Lc. 10:21-22)

25 Hor' ja' ga' jäh' Jesús siiyh' Dio:

-Kwan' ti' hmaah' kyah' Tää' kyaan', hne' laah' Dsa' jøøh' kih' gyuuh' hwa', jëeh' ga' hmäh' lä' jë' juu' la' kih' hi' kyuuh' hi' kih' hi' ngëe'. Mah' ga' mi' jnääh' juu' kyaah' kih' hi' laa' lä' koh' jaa' chih' mäh'. 26 Jëeh', ga' tih' ba' hoh' jmeeh' lä' ja', Tää'.

27 Ga' lä' jëe' go' te' ba' ga' tooh' Tää' kyaan' goon'. Ni' jaa' sa' kyuu' Joo' Dio, ma' la' Tää' ba' kyuu' jnä'. Ni' sa' chaa' hi' kyuu' Tää'. Ma' la' jnä' hi' laa' Jooy' ba' kyuu' jñih', hi' lä' ja' lä' kyuu' dsa' hi' hnoon' mi' jnään' kih'.

28 Lä' jëe' hnäh' hi' ma' hwaah' kih' lä' jëe' he' dsa' ngëe' hnäh', ya' nää' hnäh' kyaah' jnä' mah' jmeen' t'ëh' hoh' hnäh'. 29 Wa' kyeñ' ko' jøøh' hma' yu' kin' mah' mi' t'ëe' hnäh' kin'. Jëeh', hwaah' ba' jnä', mah' jøøh' dsën' ka' läh'. Lä' ja' mo' so' kah' ga' hnäh' huu' dsë' ha' lä' le' kyah' hnäh'. 30 Jëeh' sa'

hii⁻ hma⁻ yu⁻ kin⁺, ni⁻ sa⁺ jwëëh⁻ mada⁻ he⁻ jmeen⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

12

Ga⁻hlëeh⁻ Jesús ha⁻ lä⁻ la⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Koo⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻, ga⁻ngëë⁻ Jesús jee⁻ ma⁻ na⁻ jnääh⁻ chaah⁻ trigo mah⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ kyah⁻ jnääh⁻ discípulo kyaay⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ lөө⁻ jnääh⁻ hnäh⁻ jnääh⁻ miü⁻ sa⁻ gwah⁻ trigo mah⁻ ga⁻ kih⁻ jnääh⁻. ² Ma⁻ ga⁻ jëë⁻ dsa⁻ fariseo lä⁻ koo⁻ ma⁻ jmee⁻ jnääh⁻, ga⁻ jäh⁻:

—Jëë⁻ da⁻ ha⁻ lä⁻ jmee⁻ discípulo kyaah⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ tëë⁻ jne⁻ jmeen⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻ —ga⁻ jäh⁻ siyh⁻ Jesús.

³ Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—¿Che⁻ sa⁻ ma⁻ heh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jmee⁻ David koo⁻ hä⁻, lä⁻ ma⁻ ja⁻ kyoyh⁻ kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ ga⁻ nää⁻ kyaayh⁻? ⁴ Ga⁻ hey⁻ neh⁻ gwah⁻ mah⁻ ga⁻ kuyh⁻ he⁻ nüih⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ jөө⁻ he⁻ sa⁻ lle⁻ kih⁻ ma⁻ kuyh⁻ hi⁻ ga⁻ kwëëyh⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nää⁻ kyaayh⁻. Jëëh⁻, ma⁻ la⁻ jmi⁻ dsa⁻ ba⁻ ma⁻ na⁻ ngë⁻ jwë⁻ kuyh⁻ he⁻ nüih⁻ ja⁻. ⁵ ¿Che⁻ sa⁻ ma⁻ heh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ lle⁻ në⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé? Jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻ ga⁻ jmee⁻ ba⁻ jmi⁻ dsa⁻ ta⁻ neh⁻ gwah⁻, pero sa⁻ ma⁻ la⁻ dso⁻ kye⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻ lä⁻ ja⁻. ⁶ Jwëëhn⁻ hnäh⁻, jee⁻ la⁻ cheh⁻ jaa⁻ hi⁻ kyeë⁻ ga⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ gwah⁻ ja⁻. ⁷ Sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hnөө⁻ jäh⁻ juu⁻ la⁻: “Hnoon⁻ wa⁻ lä⁻ ñih⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ba⁻, sa⁻ hnoon⁻ he⁻ jëëh⁻ hnäh⁻ jah⁻ në⁻ na⁻ h’yooy⁻.” Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ma⁻ lä⁻ ngëëh⁻ hnäh⁻ juu⁻ na⁻, sa⁻ ma⁻ bääh⁻ hnäh⁻ dsooy⁻, hi⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ ni⁻ miü⁻. ⁸ He⁻ lä⁻ ja⁻, Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo⁻ la⁻ ba⁻ na⁻ ngë⁻ jwë⁻ jmeey⁻ hih⁻, hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁻ tëë⁻ jmee⁻ dsa⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻.

Ga⁻mi⁻hlää⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ya⁻ hëë⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ngooy⁻ mah⁻ ga⁻ hey⁻ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ kih⁻ dsa⁻ judiu⁻. ¹⁰ Jee⁻ ja⁻ ma⁻ hää⁻ jaa⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ ma⁻ lä⁻ kiü⁻ koo⁻ ma⁻ goo⁻. Mah⁻ ga⁻ ngü⁻ dsa⁻ fariseo juu⁻ kih⁻ Jesús:

—¿Che⁻ na⁻ ngë⁻ jne⁻ jwë⁻ mi⁻hlää⁻ jne⁻ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻? —ga⁻ jäh⁻ siyh⁻ Jesús.

He⁻ ma⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ hnëëy⁻ ba⁻ ja⁻. ¹¹ Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Cher⁻ mah⁻ jaa⁻ hnäh⁻ cheh⁻ jaa⁻ borrego kih⁻ mah⁻ täyh⁻ koo⁻ cha⁻ siü⁻ jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻, ¿che⁻ sa⁻ dsooy⁻ hi⁻ he⁻ mah⁻ dsa⁻ lleey⁻? ¹² ¿Joh⁻ ga⁻ sa⁻ kyeë⁻ jaa⁻ dsa⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ jaa⁻ borrego? Kih⁻ he⁻ ja⁻, na⁻ ngë⁻ jne⁻ jwë⁻ jmeen⁻ he⁻ llü⁻, jmiü⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻ —ga⁻ jäh⁻ siyh⁻.

¹³ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ siyh⁻ dsa⁻ dsaah⁻ he⁻:

—Niü⁻ da⁻ ma⁻ gooh⁻.

Mah⁻ ga⁻ nüyh⁻ ma⁻ gooy⁻. Lä⁻ चाह⁻ ja⁻, ga⁻ jä⁻ llü⁻ go⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ la⁻ jyoh⁻ ma⁻ gooy⁻. ¹⁴ Ma⁻ ga⁻ hwëë⁻ dsa⁻ fariseo he⁻ ga⁻ nää⁻, ga⁻ t’ayh⁻ juu⁻ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ jngëëyh⁻ Jesús.

Ga⁻lä⁻te⁻ koo⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻kwa⁻ Isaia llo⁻joo⁻

¹⁵ Ga⁻ lä⁻ liih⁻ Jesús he⁻ huü⁻ dsë⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ngooy⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻ ba⁻. Peer⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ lla⁻ lle⁻ kaah⁻ kiyh⁻. Hi⁻ ma⁻ mi⁻ hlää⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ dsaah⁻. ¹⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ siyh⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ga⁻ hlaa⁻ he⁻:

—Ta⁻ koo⁻ hnäh⁻ juu⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻.

¹⁷ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ la⁻ mah⁻ lä⁻ te⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ kwa⁻ Isaia hi⁻ ga⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, lä⁻ ma⁻ ga⁻ jäh⁻:

¹⁸ Hiü⁻ la⁻ hi⁻ ga⁻ hñaan⁻ jmee⁻ ta⁻ kin⁻.

Hiü⁻ la⁻ hi⁻ hnaan⁻ hi⁻ chaan⁻ llü⁻ kyaah⁻.

Jmeen⁻ jä⁻ jmi⁻ lle⁻ kin⁻ në⁻ kiyh⁻.

Mah⁻ kway⁻ ju⁻ dsooy⁻ lä⁻ kaa⁻ lä⁻ juh⁻ jmi⁻ gyuu⁻.

¹⁹ Sa⁻ ta⁻ chooy⁻ juu⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻, sa⁻ ta⁻ hooyh⁻,

ni⁻ sa⁻ hlëëyh⁻ ki⁻ gaa⁻ cha⁻ jwë⁻ juuh⁻.

²⁰ Jmeey⁻ jöh⁻ dsëy⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ hma⁻ tah⁻ he⁻ ngoo⁻ dsa⁻ jөө⁻, hi⁻ lä⁻ ja⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ wa⁻ je⁻ he⁻ ma⁻ ngoo⁻ dsa⁻ uu⁻.

Lä⁻ ja⁻ jmeey⁻ lä⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmiü⁻ lä⁻ jnä⁻ he⁻ llü⁻ jmah⁻ ba⁻ ma⁻ lih⁻.

²¹ Mah⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ lä⁻ kaa⁻ hwa⁻, ka⁻ o⁻ jöh⁻ dsë⁻ kiyh⁻.

Ga⁻ jäh⁻ dsa⁻, ma⁻ kye⁻ Jesús jmi⁻ lle⁻ hliih⁻ (Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Ja⁻ ga⁻ na⁻ jää⁻ dsa⁻ cha⁻ në⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻. Ma⁻ laay⁻ jaa⁻ hi⁻ tuu⁻ hi⁻ ma⁻ kaay⁻ ka⁻ läh⁻. Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús dsa⁻ he⁻. Lä⁻ चाह⁻ ja⁻ ga⁻ lөөy⁻ jëëy⁻ hi⁻ ga⁻ lөөy⁻ hlëëyh⁻. ²³ Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ ga⁻ lä⁻ dsaä⁻ dsë⁻. Mah⁻ ma⁻ ngüy⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaayh⁻:

—¿Che⁻ sa⁻ laa⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ David dsa⁻ na⁻? —ma⁻ jäh⁻.

²⁴ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nuu⁻ dsa⁻ fariseo he⁻ ma⁻ jmääy⁻ jöh⁻ Jesús, ga⁻ jäh⁻:

—Dsa⁻ na⁻ hwëë⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Beelzebü, dsa⁻ jөөh⁻ kyaä⁻ lä⁻ jëë⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻.

²⁵ Ma⁻ kyuu⁻ ba⁻ Jesús he⁻ huü⁻ dsë⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻ jäh⁻ siyh⁻:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ koo⁻ hwa⁻, cher⁻ mah⁻ teey⁻ kyaah⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ kyaayh⁻, he⁻ mi⁻ laay⁻ hñiüy⁻ ba⁻ ja⁻. Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ koo⁻ jwii⁻ juuh⁻ o⁻ hi⁻ tääh⁻ koo⁻ cha⁻ neh⁻, cher⁻ mah⁻ te⁻ jëëy⁻, sa⁻ gwëëy⁻. ²⁶ Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ kih⁻ Tana⁻, cher⁻ mah⁻ hwëëy⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻, he⁻ jmeey⁻ hniü⁻ kih⁻ hñiüy⁻ ba⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻, ¿ha⁻ lä⁻ ja⁻ mi⁻ heey⁻ kyaah⁻ ta⁻ kiyh⁻? ²⁷ Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ jnä⁻ hwëën⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ juu⁻ hi⁻ sa⁻ llü⁻, ¿ha⁻ ba⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hnäh⁻, hi⁻ ba⁻ kih⁻

be' hwëëy' hi-sa-llu'? He' ba' dsa-kyaa'h' hnäh' na', mi-jnääy' he-na-hee' huüdsë-kyah' hnäh'. ²⁸ Pero cher'mah' jnä' hwëën' hi-sa-llu' kyaah' be' kih' jmi-llë' kih' Dio, he- ja- jmee' lii' he- ma- ngoo' jmee' Dio hih' jee' kyah' hnäh' ba' ja-. ²⁹ ¿Ha- lä' le' dsa-he' jaa- dsa- cha'neh' kih' jaa- dsa- hi-bee', mah' hiij' he- cha- kiyh' cher'mah' sa' ga- hñuy' to- nē? Jmee' bii' hñuy', ja- ga- le' hwëëy' lä-jë' he- la- dsëy'. ³⁰ Hi- sa- jwah' kyaah' jnä', he- hneey' kyaah' jnä' ba' ja-. Hi- sa- jmee' ko- jöh' kyaah' jnä' mah' teeh'n' dsa-, he- jmeey' dsa- lä- öö' dsa- kin' ba' ja-. ³¹ He- ja- jwëëhn' hnäh', jmee' ba' Dio jöh- dsë' kih' lä-jë' dso'kye- he- jmee' dsa-. Hi- jmeey' jöh- dsëy' kih' lä-jë' juu' wii' he- hlëeh' dsa-. Pero cher'mah' ga- hlëeh' dsa- wii' kih' jmi-llë' kih' Dio, sa' jmeey' jöh- dsëy'. ³² Jmee' ba' Dio jöh- dsë' kih' hi- hlëeh' wii' kih' Hi- ga- lëë' ngo' la-. Pero hi- hlëeh' wii' kih' jmi-llë' Na- jngüi, mo- so- jmeey' jöh- dsëy' kiyh', ni- jmi- gyuu' la-, ni- jmi- gyuu' he- na' ga' jä-.

Mii' kih' jmee' lii' ha- lä' la' chaah' hma- (Lc. 6:43-45)

³³ Cher'mah' ga- jñee' jne' koo- chaah' hma- llu', kwa- müi' he- llu'. Hi- cher'mah' ga- jñee' jne' koo- chaah' hma- hliih', kwa- müi' he- hliih'. Mii' kih' jmee' lii' ha- lä' la' chaah' hma-. ³⁴ Ma' ra' hi- he' joo' siih' müh- laah' hnäh'. ¿Ha- lä' le' hlëeh' hnäh' juu' llu' mah' hlëeh' ba' hnäh'? Jëeh', he- na' mah' neh- tuh- dsë' dsa-, he- ja- ba' hlëëyh'. ³⁵ Dsa- lluu' hlëëyh' he- llu' he- na' mah' neh- tuh- dsëy'. Dsa- hi- hlëeh', hlëëyh' he- hliih' he- na' mah' neh- tuh- dsëy'. ³⁶ He- ja- jwëëhn' hnäh', wa'ra- ga- tē' jee' jmee' Dio jwiz', ngiiyh' kwaat' kih' dsa' kih' lä-jë' juu' he- sa- jmää' ta' he- hlëëyh' ta' ko- jiih' tääyh' jmi- gyuu' la-. ³⁷ Kyaah' ja' ba' juu' he- hlëeh', ya- hëeh' lluu' o' ya- hëeh' kyaah' dso'jwii'.

Dsa- hñaa- dsë' ma' hnöoy' jmee' Jesús koo- he- juh- gaa- (Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Ja- ga' ga- jäh' ko- llaa' ta- jwöh' kyaa' ley kyaah' dsa- fariseo ga- siiyh' Jesús: —Ta' jwöh', hnöo- jnääh' jëe' jnääh' jmeeh' koo- he- juh- gaa-.

³⁹ He- ja- ga- jäh' Jesús siiyh':

—He- ba' che- hlëeh' hnäh' dsa- hi- chaa- na', sa- mi- teh' hnäh' kih' Dio mah' ngiih' hnäh' jmeen' koo- he- juh- gaa-. He- juh- gaa- lä- koh' ga- la' kih' Joná hi- ga- ngëe' juu' kih' Dio, ma- la- he- ja- ba' heehn' hnäh'. ⁴⁰ Jëeh', ja- ba- lä- koo- ga- jä' Joná hnë- jmii' hnë- hwë' neh- tuh- hmooh- jööh' he', lä- ja- ka- läh' Hi- ga- lëë' ngo' la- jä' hnë- jmii' hnë- hwë' na- haq' neh' hwa'. ⁴¹ Wa'ra- ga- tē' jee' jmee' Dio jwiz- kyah' hnäh' hi- tääh' na', ma' ja- noo- dsa- Nínive jee' tääyh'

mah' bääyh' hnäh' dsoo'. Jëeh', ga- jeeyh' kyaah' Dio ma' ga- nuuy' juu' he- na' kwa- Joná hi- jee' kyah' hnäh' la-, chaa- jaa- hi- jööh' ga- lä- koh' ga' Joná. ⁴² Lä- ja- ka- läh', wa'ra- ga- tē' jee' jmee' Dio jwiz- kyah' hnäh' hi- tääh' na', jmii' ja- dsa- mē' hi- ma' jmee- hih- hwa' ta' kye', nooy' jee' gyay' mah' bääyh' hnäh' dsoo'. Jëeh', dsa- mē' he' ja' uu' jwërte mah' ma' nuuy' ha- lä' la' he- ma' kyuuh- Salomón, hi- jee' kyah' hnäh' la-, chaa- jaa- hi- jööh' ga- lä- koh' ga' Salomón.

Jaa- jmi-llë' hliih' ga- llaayh' jee' ma' gyay' (Lc. 11:24-26)

⁴³ Wa'ra- ya- hëë' jaa- jmi-llë' hliih' kih' jaa- dsa-, dsooy' lä- kaa- jee' la' hwa' kii- dsa- hnöoyh' ha- jee' teeyh' dsëy' mah' sa- jnöoyh'. ⁴⁴ Ja- ga' jmeey' huüdsë-: “Naahn' cha'neh' kin' jee' ya- hëën.” Hi- wa'ra- ga- llaayh' jee' ja-, sa- chaa- ni- jaa-, na- hyah' hi- na- lii' llu'. ⁴⁵ Ja- ga' dsooy' dsa- hnääh' jñah' ga' gye' jmi-llë' hliih' hi- hlëeh' ga- lä- koh' ga' hñiiy' mah' dsa- täayh' ko- jöh' jee' ja-. Hliih' ga' le' kih' dsa- he- lä- koh' ga' he- ma' laay' jää'. Lä- ja- le' ka- läh' kih' dsa- hi- hlëeh' hi- tääh' na'.

Ööh' Jesús kyaah' chooy' (Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Cheh' ga' Jesús kwäy- juu' kih' dsa- he', ma' ga- lloo' chooy' kyaah' ööyh', ma' hnöoy' ma' hlëëyh' kyaah' Jesús. Pero ka' hne- ba' ga- jööy'. ⁴⁷ Jaa- hi- ma' cheh' jee' ja-, na- jmeeyh' juu' kih' Jesús:

—Hiij' maa' kyaah' kyaah' ööh' tääh' ka' hne-, hnöoy' llay' juu' kyaah' hne-.

⁴⁸ Mah' ga- jeeyh' kih' hi- ga- jmeeh' juu' he':

—¿Hiij' na-, hi- laa' maa' kyaan'? ¿Hiij' na-, hi- laa' ööhn'?

⁴⁹ Mah' ga- jmeey' lii' kyaah' gooy- jee' ma' tääh' discipulo kyaay' mah' ga- jäh':

—Hi- la- ba' he' maa' kyaan-, hi- la- ba' he' ööhn'. ⁵⁰ Jëeh', lä- jëë- hi- jmee- lä- hyoh- dsë' Tää' kyaan' hi- gya' gyuuh', hi- he' ba' dsa- mē' ööhn', dsa- nüuh- ööhn', hi' maa' kyaan-.

13

Juu' na- hmää- lä- koo- la' kih' dsa- hi- jñee' mi' ju-

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Jmii' ja- ya- hëë' Jesús cha'neh-, ngooy' na- gyay- cha' hoo' jmi- juuh-. ² Peer- jwëë' dsa- ga- kuh' lä- ku- lä- jii' kiyh', he- ja- ga- hey' neh- na- moo' mah' ga- gyay- jee' ja-, hi- lä- jëë- dsa- ga- taah' jee' dsoo'. ³ He- ja- ga- lööy' hlëëyh' dsa- cha- miih- nēe' juu' na- hmää'. Ga- jäh':

—Jaa- dsa- ngoo' ga- jñee' mi' ju-. ⁴ Jee' ngooy' jñeey' mi' ju- ja-, ga- saa' miih- cha' jwë', he- ja- ya- nää' ta' ga- kuh-. ⁵ Jyoh' ka- läh' mi' ju- ga- saa' nē' kuü' jee' sa-

cha-cha-miih-gwaah'. He-ja- chah' ba' ga-hya-, jëeh', sa' ma' nøø' cha-miih-gwaah'. ⁶ Pero ma' ga'hëh' hyoo- ga'koo'. Jëeh', miih- ba' jmoo' ma' cha-, he-ja- ga-lä'kiij' chaah'. ⁷ Hi' jyoh' ka-läh' mi' ju' ga'saa' jee' chaah' toø'. Ga'kwaä' ga' chaah' toø' ja-, he-ja- ga'uu' chaah' kih' jee' na'too'. ⁸ Hi' jyoh' mi'ju' ja-, ga'saa' jee' la' hwa' jmah'. He-ja- ba' ga'hüü', ga'kwa' cha-miih-mii'. Cha- he- ga'kwa' hña-loo' müi' lä'koo- chaah', cha- he- ga'kwa' to-lo'gya' dsë' gya' müi' hi' jyoh' ga'kwa' gyii'gya' müi'. ⁹ Hi- hnøø' heeh' juu' la-, wa' heeyh- —ga'jäh' Jesús siyh'.

Ga'jäh' Jesús he' kih' ja- ga'kway' juu' na-hmää'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Ma'ngëe' ma'hleëyh' lä'ja-, ja-ga' ga'ya'jäh' jnääh' koo' kiyh' mah' ga'chiuh' jnääh':

—¿He-la' hlëeh' dsa-, kyaah' juu' na-hmää' jmah'?

¹¹ Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kyaa' jnääh':

—Hnäh' ba' na'ngëh' jwë' lä'ngëeh' hnäh' ha- lä' jää' Dio dsa- lä'hih' kih', he- ma' na-hmää' jää'. Pero kih' hi' jñah', sa' cha- jwë' cha- lä'ngëe'y'. ¹² Lä'jëe' hi- ngëe' miih-, hi- he' hyoh' huu'dsë- llu' mah'lä'ngëe'y' cha-ga'miuh'. Pero hi- jmeë- ngëe', lä'kye' he- ja' laa' ba'. ¹³ He-ja' ba' na- he- hlëeh' jnih' kyaah' juu' na-hmää'. Jëeh' jnä' ba' mi'nëy' mah' sa' jëe'y'. Lle- ba' to-gway', pero sa' nuuy' ni- lä'ja- sa'ngëe'y'. ¹⁴ Heh' lä'ja-, lä'koo' dsa'ngëe' dsa- na-, dsa-lä-te' lä'koo' ga'jäh' Isaia hi- ga'ngëe' juu' kih' Dio:

Lä'nuuh' ba' kiyh' pero sa- lä'ngëe'y'.

Ma'ke- he- ga'jëe'y', sa' na' mi'nëy'.

¹⁵ Jëeh', hweh- tuh-dsë' dsa- hi- chaa' na'.

Ma'jlë' mi'nëy', ma' jnë' to-gway'.

Mah' lä'ja- mo'so- jëe'y', mo'so- nuuy', ni- mo'so- lä'ngëe'y'.

Kih' he-ja-, sa' dsa-jëeyh' kyaah' jnä' mah' lää' jnih', ga'jäh' Dio.

¹⁶ 'Peer- llu' la' kyah' hnäh', jëeh' jnä' ba' mi'nëh' hnäh', hi' nuuh- ba' hnäh'.

¹⁷ Ma'ra- ju'dsoo' jwëeh'n- hnäh', jwëe' dsa- hi- ga'ngëe' juu' kih' Dio, hi' jwëe' ga' dsa- hi- lluu' ma' hnøøy' ma' jëe'y' he- jëeh' hnäh' pero sa' ga'jëe'y'. Hi' ma' hnøøy' ma' nuuy' he- nuuh- hnäh' pero sa' ga'nuuy'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he- hnøø' jäh' juu' na-hmää' kih' hi' na'jnee' mi'ju'

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Nuu- da' hnäh' ha- lä' hnøø' jäh' juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' hi- na'jnee' mi'ju'. ¹⁹ Wa'ra- ga'nuu' jaa- dsa- juu' kih' Dio mah' sa- lä'ngëe'y', ma'ja- gwa' hi- hlëeh' jñuuyh' juu' he- ma' na'jnää' neh- tuh-dsë'y'. Hi- he' laa' lä'koo- mi'ju' he- ga'saa' cha'jwë'. ²⁰ Heh' mi'ju' he- ga'saa'

ne' kuu' jee' sa' cha- cha-miih-gwaah', lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio, jëe- ba' dsëy' lä' ma' to-në' ga'nuuy'. ²¹ Pero ko'hwëe' ba' ja-. Laay' lä'koo- chaah' he- ma' cha- miih- ba' jmoo'. Wa'ra- ga'jëe'y' wii' o go-nää' dsa- në' kiyh', kwaat' kih' juu' he- ma'nuuy', lä'chah' ja- dsa-täyh'. ²² Heh' mi'ju' he- ga'saa' jee' kih' chaah' toø', lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah' sa' jmeë'y' ni' miih- ta' llü'. Jëeh', kye- gyih' huu'dsë- kih' jmi-gyuu' la- hi- hnøøy' lä'chay' cha-miih- kuu' he-ja- ga'hee' dsëy'. Lä'jwë' ja- dsa-uu' juu' kih' Dio neh- tuh-dsë'y'. ²³ Pero mi'ju' he- ga'saa' hwa' llü', lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah'ngëe'y' ka-läh'. He-ja- dsa'kwaä' juu' ja- neh- tuh-dsë'y'. Hi- he' jmeë' cha-miih- ta' llü', lä'koo- mi'ju' he- kwa' ma' hña-loo', ma' to-lo'gya' dsë- gya', ma' gyii'gya'.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' trigo kyaah' nuu' hliih'

²⁴ Ga'kwa' ga' Jesús jyoh' juu' na-hmää'. Ga'jäh':

—He- jää' Dio dsa- lä'hih' kih', jeeh' kwee- kyaah' lä'koo- ga'jmeë' jaa- dsa- hi- ga'jnee' mi'ju- llü' hwa' kih'. ²⁵ Pero ta'ko'jiuh' ma' na'gwi- dsa- he', ja' dsa- hi- na-høøh' kiyh'. Mah' ga'jnee'y' mi'ju- hliih' jee' na'jnee' mi'ju- llü', ja' ga'ngaayh'. ²⁶ Lä'koo- ma' ga'kwaä' chaah' mi'ju- llü' hi- ga'løø' hwëe' wa'le' kih', jee' ja- ga'hya- ka-läh' wa'nuu- hliih' ja-. ²⁷ Ja' ga'naä' dsa- hi- ma' jmeë' ta' jee' ja-, na'chiyh' dsa-juu' ta' ja-: "Dsa'jøøh', ¿ja' mi'ju- llü' ba' ja' he- ga'jnee'h' hwa' kyaah'? ¿Ha- ba' ta' ja' wa'nuu- hliih' he- ga'hya- jee' ja-?" ²⁸ He-ja' ga'jäh' dsa-juu' ta' ja-: "Go- ga'jnee' jaa- hi- na-høøh' kin'". "¿Che' hnøoh' dsa-cheeh' jnääh'?", ga'jäh' moz' he' siyh'. ²⁹ "Jah' ha'", ga'jäh' dsa-juu' ta' ja-: "Wa'ra- ga'cheh' hnäh' wa'nuu- hliih' ja-, ha- ga- che- ga'cheh' ka-läh' chaah' mi'ju- llü' ja-". ³⁰ Kwa' jwë' wa'kwaä- ko-jøh' chaah' mi'ju- llü' kyaah' wa'nuu- hliih' ja-, lä'jiuh' lloo' jmi' sooh' ta'. Ja' ga'jwin- hi- chooh' ta': Hnä' hnäh' to-në' wa'nuu- hliih' mah' hñuu' hnäh' ma' koo- chooh' mah' tøøh' hnäh' cha'je-. Ja' ga'juuh' hnäh' mi'ju- llü' kin' mah' llah' hnäh' høø' kih'."

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' mi'ju' mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ga'kway' jyoh' ka-läh' juu' na-hmää', ga'jäh':

—He- jää' Dio dsa- lä'hih' kih', jeeh' kwee- lä'koo- la' kih' koo- mi'ju' mostaza he- jngëe- jaa- dsa- hwa' kih'. ³² Mi'ju' ja- pih' ga' lä'koo- jyoh' mi'ju' he- cha- jmi-gyuu' la-. Pero wa'ra- ga'hya-, dsa'kwaä' ñii' ga'lä'koh' ga'jee' lä'jë' joh'.

Kwa⁺ goh⁺ kih⁺. He⁻ ja⁻ lä⁻kye⁻ ta⁺ dsa⁻ nää⁺ jmeey⁺ sü⁺ né⁺ sa⁺goh⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ levadura (Lc. 13:20-21)

33 Ga⁻kway⁺ jyoh⁺ ka⁻lä^h juu⁺ he⁻ na⁻hmää⁺, ga⁻ jäyh⁺:

—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻h⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁻koo⁻ jmee⁺ levadura he⁻ kooh⁻ jaa⁻ dsa⁻mé⁺. Llay⁻ cha⁻miih⁻ harin mah⁺ kah⁻gwéyh⁻ kyaah⁺ levadura. Kyaah⁺ lä⁻ja⁻ dsa⁻kwaä⁺ lä⁻ga⁻ dsa⁻tu⁺ka⁺.

Ga⁻jäh⁺ Jesús he⁻ kih⁺ ja⁻ ga⁻kway⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺

(Mr. 4:33-34)

34 Ga⁻lä⁻jé⁺ juu⁺ na⁻ ga⁻hlééh⁺ Jesús kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺. Sa⁻ ga⁻hlééyh⁺ dsa⁻ juu⁺ jnä⁺hä⁺. Kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ ba⁺ ga⁻hlééyh⁺. 35 Lä⁻ja⁻ ga⁻la⁻ mah⁺ lä⁻te⁺ lä⁻koo⁻ ga⁻hlééh⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ngéé⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺:

Hlééh⁺ dsa⁻, kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ ba⁺. Jmeen⁺ lä⁻kyuuyh⁻ he⁻ ma⁺ na⁻hmää⁺ jää⁺ lä⁻jiih⁺ ma⁺ ga⁻nøø⁺ jmi⁺ gyuu⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koh⁻ la⁺ kih⁺ wa⁻nuu⁻ hliih⁺

36 Ja⁻ga⁻ ga⁻h⁺ih⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁻ mah⁺ ga⁻hey⁺ cha⁻neh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁻mi⁺jäh⁺ jnääh⁺ koo⁻kiyh⁺, mah⁺ ga⁻ngii⁺ jnääh⁺ juu⁺kiyh⁺:

—Jmeeh⁺ juu⁺ hee⁻ hnøø⁺ jäh⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ kih⁺ wa⁻nuu⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁻jñee⁺ dsa⁻ jee⁻ na⁻ jnääh⁺ kih⁺ dsa⁻.

37 Mah⁺ ga⁻jeeh⁺ Jesús juu⁺ kyaä⁺ jnääh⁺, ga⁻ jäyh⁺:

—Hi⁻ jñee⁺ mi⁺ju⁺ llu⁺ na⁻, he⁻ ja⁻ hnøø⁺ jäh⁺ Hi⁻ ga⁻lëé⁺ngo⁺ la⁻ ba⁺ he⁺. 38 Jee⁺ jmee⁺ dsa⁻ ta⁺, he⁻ ja⁻ hnøø⁺ jäh⁺ jmi⁺gyuu⁺ la⁻ ba⁺ ja⁻. Mi⁺ju⁺ llu⁺ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnøø⁺ jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ na⁻jnääh⁺ kih⁺ ya⁻jwii⁺ ba⁺ he⁺. Wa⁻nuu⁻ hliih⁺ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnøø⁺ jäh⁺ dsa⁻ kyaä⁺ dsa⁻ hlééh⁺ ba⁺ he⁺. 39 Dsa⁻ hñaa⁻ dsé⁺ hi⁻ ga⁻jñee⁺ wa⁻nuu⁻ hliih⁺ ja⁻, hi⁻ sa⁻llu⁺ ba⁺ he⁺. Jmii⁺ he⁻ chooh⁺ dsa⁻ ta⁺ ja⁻, he⁻ ja⁻ la⁻ kwaat⁺ jee⁺ llaä⁺ jmi⁺gyuu⁺ ba⁺ ja⁻. Hi⁻ chooh⁺ ta⁺ ja⁻, la⁻ kwaat⁺ ángele ba⁺ he⁺.

40 Lä⁻koo⁻ juu⁺ dsa⁻ wa⁻nuu⁻ hliih⁺ mah⁺ jéy⁺ cha⁻je⁺, he⁻ ja⁻ hnøø⁺ jäh⁺ lä⁻koo⁻ le⁺ jee⁺ llaä⁺ jmi⁺gyuu⁺. 41 Hi⁻ ga⁻lëé⁺ngo⁺ la⁻ chee⁺ ángele kyaäy⁺ lä⁻kaa⁻ jee⁺ jmeey⁺ hiih⁺ mah⁺ jøøyh⁺ lä⁻jéé⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺ hi⁻ lä⁻jéé⁺ hi⁻ hñaa⁻ dsé⁺ ka⁻lä^h. 42 Ja⁻ ga⁻jwääy⁺ neh⁻ hwii⁺ jee⁺ hä⁺ je⁺. Jee⁺ ja⁻ ki⁺hooyh⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁻jay⁺. 43 Pero lä⁻jéé⁺ hi⁻ llu⁺, lä⁻jnä⁺ jméé⁺ kiyh⁺ lä⁻koo⁻ jméé⁺ kih⁺ hyoo⁺ jee⁺ la⁻ ya⁻jwii⁺ kih⁺ Tää⁺ jnä⁺. Hi⁻ hnøø⁺ heeh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁻ heeyh⁻.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ kuu⁺ he⁻ na⁻hoo⁻

44 He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻h⁺ih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ kuu⁺ he⁻ na⁻hoo⁻ hwa⁺ kih⁺ dsa⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻jnøøh⁺ jaa⁻ dsa⁻ kuu⁺, ma⁺ja⁻

hooy⁺ ka⁻lä^h. Peer⁻ chaäy⁻ llu⁺ dsaäyh⁺ dsa⁻hñiiy⁺ lä⁻jé⁺ he⁻ cha⁻kiyh⁺ mah⁺ lay⁺ hwa⁺jee⁺ na⁻hoo⁻kuu⁺ja⁻.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ koo⁻ kuu⁺ he⁻ hmooh⁺

45 Lä⁻ja⁻ ka⁻lä^h, he⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻h⁺ih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁻koo⁻ jmee⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ hñii⁺ løø⁺, hnooyh⁺ kuu⁺ he⁻ la⁻ na⁻hñaa⁺. 46 Wa⁻ra⁻ ga⁻jnøøyh⁺ koo⁻kuu⁺ he⁻ hmooh⁺, hñiiy⁺ lä⁻jé⁺ he⁻ cha⁻kiyh⁺ mah⁺ lay⁺kuu⁺ja⁻.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ sa⁻hma⁺

47 He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻h⁺ih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ koo⁻ sa⁻hma⁺ he⁻ jwä⁻ dsa⁻ cha⁻jmi⁺, mah⁺ jøøyh⁺ cha⁻miih⁺ neé⁺ hmooh⁺. 48 Wa⁻ra⁻ ga⁻kah⁺ sa⁻hma⁺ ja⁻, sée⁺h⁺ dsa⁻ ta⁺ jee⁺ dsoo⁺. Jee⁺ ja⁻ dsa⁻taäyh⁺ lleeyh⁺ hmooh⁺ he⁻. Taäyh⁺ hi⁻ llu⁺ neh⁻ sa⁻miih⁺, mah⁺ beey⁺ jah⁺ hi⁻ sa⁻ jmää⁺ kyehn⁺. 49 Lä⁻ja⁻ le⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻té⁺ jee⁺ llaä⁺ jmi⁺gyuu⁺. Ya⁻nää⁺ ángele mah⁺ hwééy⁺ dsa⁻ hi⁻ hlééh⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ llu⁺. 50 Ma⁺ja⁻ jwääy⁺ neh⁻ hwii⁺ jee⁺ hä⁺ je⁺. Jee⁺ ja⁻ ki⁺hooyh⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁻jay⁺.

Ta⁻jwoh⁺ hi⁻ kyuu^h juu⁺ hméé⁺ hi⁻ juu⁺ ma⁺gyuh⁺

51 Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús süyh⁺:

—¿Che⁺ ma⁻lä⁻ngééh⁺ hñäh⁺ lä⁻jé⁺ juu⁺ na⁻? He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁺ lä⁻jéé⁺:

—Jaa^h, Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺.

52 Mah⁺ ga⁻jäh⁺ Jesús ka⁻lä^h süyh⁺:

—Lä⁻jéé⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaä⁺ ley⁺hi⁻ ma⁻lä⁻téé⁺ lä⁻koo⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻h⁺ih⁺ kih⁺, laäy⁺ lä⁻koo⁻ jaa⁻ juu⁺ hne⁺ hi⁻ høø⁺ he⁻ la⁻ hmooh⁺ he⁻ ma⁻gyuh⁺ lä⁻kye⁻ kih⁺ he⁻ hméé⁺. He⁻ ja⁻ ba⁻ liyh⁺ heeyh⁺ dsa⁻ lä⁻to⁺ neé⁺ he⁻ la⁻ hmooh⁺ kiyh⁺.

Dsa⁻goo⁺ Jesús ga⁻lä⁻høøyh⁺ kiyh⁺ (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Ma⁻ngéé⁺ ma⁻kwa⁺ Jesús lä⁻jé⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺, ja⁻ga⁻ ngaayh⁺. 54 Ma⁺ ga⁻llaayh⁺ jwii⁺ kiyh⁺, ga⁻løøy⁺ mi⁻tééy⁺ dsa⁻ neh⁻ gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu. Peer⁻ ga⁻taah⁺ dsa⁻ he⁻ jéé⁺ dsah⁺, ma⁺ ga⁻nuuy⁺ ha⁻ lä⁻hlééyh⁺. He⁻ ja⁻ ga⁻hlééh⁺ dsa⁻ he⁻ kiyh⁺:

—¿Ha⁻ ma⁻mi⁻téé⁺ hi⁻ na⁻, he⁻ hlééyh⁺ lä⁻na⁻? ¿Ha⁻ ma⁻mi⁻tééy⁺ he⁻ jmeey⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ ka⁻lä^h? 55 ¿Che⁺ ja⁻ joo⁺ té⁺hma⁻ hi⁻ na⁻? ¿Ja⁻ María chee⁺ chooy⁺? ¿Che⁺ ja⁻ øøyh⁺ Jacobo, José, Simón, Juda? 56 ¿Ja⁻ dsa⁻mé⁺ øøh⁺ hi⁻ na⁻, tääh⁺ kyaah⁺ jne⁺ jee⁺ jwii⁺ la⁻? ¿Ha⁻ ta⁻ gwa⁺ kiyh⁺ lä⁻jé⁺ he⁻ jmeey⁺ lä⁻na⁻?

57 Ga⁻lä⁻høøyh⁺ kih⁺ Jesús. He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús süyh⁺:

—Heeh⁺ ba⁻ dsa⁻ kih⁺ hi⁻ ngéé⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁻ go⁻nää⁺ jee⁺ jyoh⁺. Pero wa⁻ra⁻ ya⁻hée⁺ jaa⁻ hi⁻ ngéé⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ja⁻ ba⁻ jee⁺ jwii⁺ gooy⁺, jee⁺ ja⁻ sa⁻ hñää⁺ dsih⁺, ni⁻ hi⁻ chaa⁻ cha⁻neh⁺ kiyh⁺, sa⁻ lä⁻hñääy⁺.

58 Sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ cha⁻ miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jee⁺ ja⁻, kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ la⁻ dsoo⁺ dsé⁺ dsa⁻ gooy⁺ kiyh⁺.

14

Jee⁺ la⁻ jäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁺ juu⁺ Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁻ jmi⁺

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Jii⁺ ja⁻, Herode hi⁻ ma⁺ jmee⁺ hih⁺ hwa⁺ Galilea, ga⁺ nuuy⁺ kih⁺ Jesús ha⁻ lä⁻ ma⁺ jmeey⁺ jee⁺ ja⁻. 2 He⁻ ja⁻ ga⁺ jäyh⁻ siyh⁺ lä⁻ jée⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ he⁻ kiyh⁺:

—Hi⁻ he⁻ oo⁺ Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁻ jmi⁺ hi⁻ ma⁺ lä⁻ jiih⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁺ na⁻ juu⁺. He⁻ ja⁻ ba⁺ na⁻, he⁻ kye⁺ cha⁻ miih⁻ be⁻ he⁻ kyaah⁺ jmeey⁺ he⁻ juh⁻ gaa⁻.

3 He⁻ ba⁺ Herode ga⁺ jmeey⁺ hih⁺ jää⁺, ga⁺ saah⁺ dsa⁻ Jwaa⁺ mah⁺ ga⁺ hñuuyh⁺ kyaah⁺ caden⁻, ga⁺ taayh⁻ neh⁻ ñe⁻ dsoo⁺ kih⁺ Herodía. Herodía ma⁺ laa⁺ mé Felipe, he⁻ ba⁺ dsa⁻ ñuuh⁻ øøh⁺ Herode. 4 Jëéh⁺, ga⁺ jäh⁺ Jwaa⁺ ga⁺ siyh⁺ Herode:

—Sa⁺ lle⁻ kih⁺ he⁻ ma⁺ kyaah⁺ më dsa⁻ ñuuh⁻ øøh⁺.

5 Ma⁺ hnøø⁺ Herode ma⁺ jngëéh⁺ Jwaa⁺. Pero sa⁺ ga⁺ tuu⁻ dsëy⁺ ma⁺ jngëëyh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ gayh⁺ dsa⁻. Jëéh⁺, kih⁺ dsa⁻ hih⁺ Jwaa⁺ he⁻ ma⁺ laay⁺ jaa⁺ hi⁻ ma⁺ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. 6 Lä⁻ ma⁺ ga⁺ hya⁻ Herode ji⁻ ñe⁻, ga⁺ jmeey⁺ koo⁻ jmi⁺ juuh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ he⁻ jo⁻ mi⁺ Herodía jmee⁺ ja⁻ cha⁻ në⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ jmi⁺ ja⁻. Peer⁺ ga⁺ tih⁺ dsé⁺ Herode. 7 Kih⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ tääy⁺ hñiuy⁺ kway⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ ma⁺ ngü⁺ chih⁺ më he⁻. 8 Chih⁺ më he⁻ ga⁺ jmeey⁺ lä⁻ koo⁻ te⁺ juu⁺ he⁻ ga⁺ taah⁻ chooy⁺. He⁻ ja⁻ ga⁺ siyh⁺ Herode:

—Kwëéh⁺ jnä⁻ jee⁺ la⁻ mi⁺ lle⁻ Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁻ jmi⁺, na⁻ há⁻ neh⁻ koo⁻ wii⁺.

9 He⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁻ meeh⁻ dsé⁺ Herode. Pero ma⁺ tääy⁺ hñiuy⁺ kway⁺ cha⁻ në⁻ hi⁻ na⁻ teeh⁺ kyaay⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey⁺ mada⁻ kih⁺ hløø⁺ mah⁺ kwëëyh⁺ chih⁺ më he⁻ ma⁺ ngüy⁺ ja⁻.

10 Ga⁺ jmeey⁺ hih⁺ hløø⁺ he⁻ na⁻ kuy⁻ lle⁻ Jwaa⁺ jee⁺ ma⁺ hääy⁺ neh⁻ ñe⁻. 11 Mah⁺ na⁻ kiyy⁺ mi⁺ lle⁻ Jwaa⁺ na⁻ há⁻ neh⁻ koo⁻ wii⁺, ga⁺ kwëëyh⁺ chih⁺ më he⁻. Hi⁻ chih⁺ më he⁻ ga⁺ ngëëy⁺ chooy⁺. 12 Ma⁺ ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ lä⁻ naä⁺ discipulo kyaay⁺, ga⁺ kooy⁺ hnoo⁺ kih⁺ Jwaa⁺ mah⁺ na⁻ hooy⁺. Ja⁻ ga⁺ na⁻ naäy⁺ na⁻ jmeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

Ga⁺ ääh⁻ Jesús hñaa⁺ mil dsa⁻ ñuuh⁻
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Ma⁺ ga⁺ nuu⁺ Jesús juu⁺ ja⁻, ga⁺ hey⁺ neh⁻ na⁻ moo⁻, ngooy⁺ ta⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁺ kwa⁻ ni⁻ miih⁻. Ma⁺ ga⁺ nuu⁺ dsa⁻ ngooy⁺ ta⁺ ja⁻, ga⁺ hwëëy⁺ jee⁺ jwi⁻ kiyh⁺ mah⁺ ga⁺ naäy⁺ jwë⁺ tiy⁺ ta⁺ jee⁺ ngoo⁺ Jesús. 14 Lä⁻ ma⁺ ya⁺ hëëy⁺ neh⁻ na⁻ moo⁻ ja⁻, ga⁺ jëëy⁺ jwëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻. Ga⁺ lä⁻ nih⁺ dsëy⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻. Mah⁺ ga⁺ mi⁺ hlääy⁺ hi⁻ dsaah⁺.

15 Ma⁺ ga⁺ hloo⁺ jmi⁺ ja⁻, ga⁺ ya⁺ jäh⁻ jnääh⁺ koo⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺:

—Ma⁺ ngoo⁺ ga⁺ hloo⁺ ba⁺ la⁻, hwa⁺ kii⁺ jmah⁺ ba⁺ jee⁺ la⁻. Chiih⁺ dsa⁻ wa⁺ lä⁻ naäy⁺ lä⁻ kaa⁻ jäh⁻ la⁻, wa⁺ lä⁻ läy⁻ he⁻ kuyh⁺.

16 —Sa⁺ jmee⁺ bii⁺ dsa⁻ naäy⁺ dsa⁻ läy⁻. Hnäh⁺ ba⁺ kwëéh⁺ hnih⁺ he⁻ kuyh⁺ —ga⁺ jäh⁺ Jesús.

17 —Sa⁺ cha⁻ ga⁺ he⁻ kye⁺ jnääh⁺. Kye⁺ jnääh⁺ ma⁺ la⁻ hña⁺ he⁻ ñiih⁺ kyaah⁺ uu⁺ hmooh⁻ ba⁻ —ga⁺ chiih⁺ jnääh⁺.

18 He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús:

—Ya⁺ ka⁺ ta⁺ la⁻.

19 He⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey⁺ Jesús mada⁻, mah⁺ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻ në⁻ nuu⁻. Ga⁺ kay⁺ lä⁻ jë⁺ hña⁺ he⁻ ñiih⁺ ja⁻ kyaah⁺ lä⁻ uu⁺ hmooh⁻ he⁻. Ma⁺ ja⁻ ga⁺ jëëy⁺ ta⁺ gyuuh⁺, ga⁺ kway⁺ ti⁺ hmaah⁺ kih⁺ Dio. Ja⁻ ga⁺ ga⁺ llaay⁺ he⁻ ñiih⁺ ja⁻, ga⁺ kwëëyh⁺ jnääh⁺ discipulo kyaay⁺, mah⁺ ga⁺ ti⁺ ga⁺ llooh⁺ jnääh⁺ kih⁺ lä⁻ jëë⁺ dsa⁻ he⁻.

20 Ga⁺ lä⁻ jëë⁺ dsa⁻ ga⁺ kuh⁻ lä⁻ jiih⁺ ga⁺ këëy⁺. Jwi⁺ he⁻ ñiih⁺ he⁻ ga⁺ chaa⁺ ja⁻ kyaah⁺ kih⁺ hmooh⁻, ga⁺ kah⁺ ga⁺ gya⁺ to⁺ sa⁺ miih⁺. 21 Jee⁺ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ ga⁺ kuh⁻ he⁻ tee⁺ koo⁻ hña⁺ mil dsa⁻ ñuuh⁻. Ni⁻ sa⁺ na⁻ hee⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ më ni⁻ chih⁻ ka⁻ läh⁻.

Ga⁺ ngë⁺ Jesús në⁻ jmi⁺

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Ma⁺ ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ jäh⁺ Jesús siyh⁺ jnääh⁺:

—Ma⁺ le⁺ go⁺ naäh⁺ hnäh⁺ jää⁺, jyoh⁺ jwoo⁺ jmi⁺ juuh⁺ kyaah⁺ na⁻ moo⁻ ta⁺ ko⁺ jiih⁺ hi⁺ hn⁻ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ la⁻. Ja⁻ ga⁺ niin⁺ hñiin⁺.

23 Ma⁺ la⁻ ma⁺ hiyh⁺ juu⁺ kih⁺ lä⁻ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ he⁻, ja⁻ ga⁺ ga⁺ wi⁺ Jesús hñii⁺ ta⁺ lle⁻ moh⁺ na⁻ ngüy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. Ma⁺ ngoo⁺ ga⁺ nuu⁺, lä⁻ ma⁺ gyay⁺ ba⁺ lle⁻ moh⁺ ja⁻. 24 Ta⁺ ko⁺ jiih⁺ ja⁻, ma⁺ lloo⁺ to⁺ dsaah⁺ jmi⁺ na⁻ moo⁻ ja⁻ hi⁻ ma⁺ hlüh⁺ jmi⁺ ma⁺ dsa⁻ jnooh⁺ dsøh⁺ na⁻ moo⁻, jëéh⁺, ma⁺ jmee⁺ koo⁻ lle⁻ tä⁺ he⁻ ma⁺ gwa⁺ ta⁺ jee⁺ ga⁺ naäy⁺.

25 Ta⁺ la⁻ ya⁺ jnä⁺, ngoo⁺ Jesús ta⁺ jee⁺ ga⁺ naäy⁺ ja⁻, ngëy⁺ jwë⁺ në⁻ jmi⁺. 26 Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ jëë⁺ jnääh⁺ ngëy⁺ në⁻ jmi⁺, ga⁺ jwaaah⁺ jnääh⁺ jwë⁺ te⁺. Ga⁺ tøøh⁺ jnääh⁺ miih⁺, ga⁺ jäh⁺ jnääh⁺:

—Dsa⁻ lle⁻ ba⁺ na⁻.

27 Chah⁺ ba⁺ ga⁺ hlëéh⁺ Jesús kyaah⁺ jnääh⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺, jnä⁻ ba⁺ la⁻ —ga⁺ jäyh⁺.

28 Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ siyh⁺:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, cher⁺ mah⁺ hne⁻ ba⁺ na⁻, jmee⁺ hih⁺ ngën⁻ në⁻ jmi⁺ mah⁺ niin⁺ jee⁺ cheh⁺ na⁻.

29 Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Na⁻ ja⁻.

Mah⁺ ga⁺ jñaa⁺ Pee⁺ neh⁻ na⁻ moo⁻ ga⁺ løøy⁺ ngëy⁺ në⁻ jmi⁺ ta⁺ jee⁺ cheh⁺ Jesús. 30 Ma⁺ ga⁺ jëëy⁺ tä⁺ jwë⁺ te⁺ lle⁻, ga⁺ lä⁻ goyh⁺. Ja⁻ hñiih⁺ ga⁺ løø⁺ ga⁺ hmäyh⁺ cha⁻ jmi⁺. Mah⁺ ga⁺ hooyh⁺ ki⁺ gaa⁺, ga⁺ jäh⁺:

—Lää⁺ jnä⁻, Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺.

31 Lā`chah' ja` ga`hui' Jesús goo` ga`saayh', mah' ga`siyh':

—jko`h'p'ih' go`te' ba' ma`lā`dsoo' hoh' hne` dsa`ñuuh'! ¿He`la`ma`jeh' hoh'?

32 Lā`koo` ma' ga`taayh' lā`uuy' neh` na`moo' ja`, ga`hna' go`te' le' tā' ja`.

33 Ma`la`ya`nøø' jnāäh' hi` ma`tāäh' neh` na`moo' ja`, ga`juuh' jnāäh' jnē' jnāäh' cha`nē' Jesús, mah' ga`chiuh' jnāäh':

—Ma`ra`ju`dsoo' laah' Joø' Dio.

Ga`mi`hlää' Jesús dsa`dsaah' hi` ma` chaq` hwa' Genesaret

(Mr. 6:53-56)

34 Lā`koo` ma' ga`haay` jmi`juuh' ja`, ga`lla`nääh' hwa' Genesaret. 35 Dsa` hi` ma`tāäh' hwa' ja` ga`lā`kyuuy' Jesús, he`ja` ga`lā`cha` juu' lā`kaa` hwa' ja`. He`ja` na`jāā` dsa` dsa`saah' kyaa' jee' ma` hää' Jesús. 36 Hi` ga`chuy' kyaah' Jesús mah' kway' jwē' su' cha`goo` dsa`dsaah' he`cha`hee' sa`hmiih' kiyh'. Hi` lā`jēē` hi` ga`tēē' su' sa`hmiih' kiyh' ma`hlaa' bih' ja`.

15

Lā`jē` he` jmee' dsa`lā`sah' dsa`

(Mr. 7:1-23)

1 Ga`lla`nääh' ko`llaa' fariseo hi` ga`lla`nääh' ko`llaa' ta`jwoh' kyaa' ley hi` ma` chaq` Jerusalén ga`ya`jāyh' kih' Jesús, mah' ga`siyh':

2—¿He`la`sa`mi`te' discipulo kyaah' lā`jē` he`tēē' jmee' dsa`ma`gyuh' hi` ma`tāäh' llo`joo'? Jēēh', sa`gyiyh' gooy' jāā' ja`ga` kuh`hiyh'.

3 Mah' ga`jēeh` Jesús juu' kiyh' ga`siyh':

—Hnäh' ka`läh' ¿he`lā` jmeeh` hnäh' ta` koo' mada' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' lā`koo` te' he` tēēh' hnäh' ba'? 4 Jēēh', ga`jāh' Dio: “Jmee' hnaah' maa' kyaah' tāā` kyaah'. Hi` jwā` dso`jwū' kih' cho`jmii', hi` he' wa' juu' go`te'.” 5 Pero lā`la` ba` jwah' hnäh': “Jaa` dsa` le' siih' cho`jmii', sa`cha` he` kwēēhn' hnäh'. Jēēh', lā`jē` he`cha` kin` he` kyaah' ma`jmeen` be' kyah', ma`kwēēhn' Dio ba`ja`.” 6 Kih' jaa` hi` jäh' lā`ja`, jwah' hnäh' mo`so` jmee' bi' jmeey' be' kih' cho`jmiy'. Lā`ja` jmeeh` hnäh' sa`kyeē' mada' kih' Dio, kih' he` jmeeh` hnäh' lā`koo` te' he` tēēh' hnäh' jmeeh` ba'. 7 Peer` ta`juuh' hnäh'. Lā`koo` jmeeh` hnäh' na`, jēeh' kwee' kyaah' he`ga`hlēēh' Isaia llo`joo', lā`koo` ma`ga`jāyh':

8 Dsa`la`, koo` jäh' bih' hnāäh' jnā'. Pero ta`jee' jyoh' ba`hä`huu`dsē` kiyh'.

9 Sa`jmāā' ni` miih' dsa` jmeey' hnāäh' jnā'. Lā`jē` he`mi`tēēy' dsa`, la`mada' kih' dsa`ba', ga`jāh' Dio.

10 Ja`ga` ga`tēēh' Jesús lā`jēē` dsa`, ga`siyh':

—Nuuh' da' hnäh' kwee` mah' lā`ngēēh' hnäh'. 11 Sa`mi`sah' dsa` hūii' kyaah' lā`jē`

he`tooyh` hooy'. Lā`jē` he` hwēē` hoo' dsa`, he`ja` ba`kyaah' mi`sayh' hūiiy'.

12 Ja`ga` ga`ya`jāh` jnāäh' koo' kih' Jesús mah' ga`ngii' jnāäh' juu' kiyh':

—¿Chē' ma`lā`leēh' he`sa`ma`tih' dsē' dsa` fariseo lā`koh' ma`ga`nuuy' ma`hlēēh' lā`ja`?

13 Mah' ga`jēeh` Jesús juu' kyaa' jnāäh', ga`jāyh':

—Lā`jē` chaah' hma` he`sa`ga`tāā' Tāā' kyaan` hi` gya`gyuuh', lloo`jmi' dsa`cheeh' lā`kye`jmoo' kih'. 14 Ta`jmee` hnäh' he`kih' dsa`he'. Laay`lā`koo` dsa`tuu`hi` jāā' jñah' dsa`tuu'. Cher`mah' jaa` hi` tuu' jāā' jñah' hi`tuu', lā`uuy`tāh' neh' koo`too'.

15 Mah' ga`ngii' Pee' juu' kiyh', ga`jāyh':

—He`hnøø' jäh' juu' na`hmāā' he`ma`kwah`na`.

16 He`ja` ga`jāh' Jesús:

—¿Chē' ni` hnäh' ka`läh' sa`ma`lā`ngēēh' hnäh'? 17 ¿Chē' sa`ngēēh' hnäh', lā`jē` he`dsa`tooh' hoo' jne', dsoo` neh`tuh`ba` jne', ja`ga`hwēē`ka`läh' dsoo`ta`cha`si'?

18 Pero lā`jē` he`hwēē`hoo' dsa`, gwa` neh`tuh`dsēy'ba`ja`. He`ja`ba`na`he`mi`sah' dsa`hūii'. 19 Jēēh', neh`tuh`dsē'ba` dsa`hwēē`lā`jē`huu`dsē`hliih', hi`lā`ja`ka`läh' he`jngēēyh' dsa`, hi`na`jee'goo`kaayh' hi`lāa'kyaa' jñah', hi`sa`na`jee'goo`kaayh' wa`hi`cha`hi`, jmeey`hi`, jmeey`dsoo' he`lā`juu'tajuu', hi`hlēēyh' wii' kih' dsa`kyaayh'. 20 Lā`jē` he`na`ba` he`mi`sah' dsa`. Pero he`kuh' dsa`lā`ma`soh'ja`ba`gooy', sa`mi`sayh' hūiiy'.

Jaa` dsa`mē` chaq` hwa' ga`heeh' kih' Jesús

(Mr. 7:24-30)

21 Ja`ga`ya`hēē' Jesús jee'ja`, ngooy' jäh' kih' jee'jwii`Tiro kyaah' Sidón. 22 Lā`chah' ja`, ja`jāā` dsa`mē`cananea ma`tooyh`miih', ma`jāyh':

—Dsa`jøøh' kyaan`, hne`laah' sa`ju`kih' David, wa`lā`ñih' hoh' jnā'. Peer`cha`miih' wii' jēē`chih`mē' kyaan`, jmeeh`jmi`lle`hliih'.

23 Pero ni`koo`sa`ga`jēeh`Jesús kiyh'. Mah' ga`mi`jāh`jnāäh' discipulo koo' kiyh', ga`chuy' jnāäh' cha`miih' kyaayh', ga`chiuh' jnāäh':

—Hēē' kih' dsa`mē`na`mah' wa`llaayh'. Miuh' tooyh`miuh'kaah' kyaa' jnāäh'.

24 He`ja` ga`jāh' Jesús:

—Ga`chee' Dio jñā' mah' jmeen`be' kih' dsa`israelita ba'. Hi`he`laa' lā`koo`borrego hi`na`hēē'.

25 Ja`ga`ja`dsa`mē`he`ga`juuyh' jnēy' cha`nē' Jesús mah' ga`jāyh':

—Kwa`be`kin', Dsa`jøøh' kyaan`.

26 Mah' ga`jēeh`Jesús juu' kiyh', ga`siyh':

—Sa`llu`he`jñuuh' he`kuh`chih`mah' kwēēhn' dsii`—ga`jāh' Jesús siyh'.

27 He`ja` ga`jāh' dsa`mē`he':

—Dsoo' ba' kyah', Dsa-jøøh' kyaan'. Pero ma-ra' he' lih' ba' dsii' jwi' he' dsa-saa' nē na'mes' kih' dsa-juu'.

²⁸ He' ja' ga' jäh' Jesús ka-läh':

—Peer' cha' miih' ma-lä' dsoo' hoh' hne', dsa-mē'. Wa' le' ba' kyah' lä' koh' hnooh' — ga'jäh' Jesús siiyh'.

Lä' chah' ja' ga' hlaa' chih' mē' kyaay'.

Ga' ääh' Jesús kyeē' mil dsa-ñuuh'

²⁹ Ya' hēē' Jesús jee' ja', ga' looy' ta' cha'hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea. Hi' ga' wiiy' koo' lle' koh', mah' ga' gyay' jee' ja'. ³⁰ Hi' ya' naa' koo' kiyh' jwēē' jwēte dsa- hi' ma' jää' hi' jluuh', hi' tuu', hi' koo', dsa-tuu', hi' jwēē' ga' jñah' dsa-dsaah', na' jääy' huu' ti' Jesús. Hi' lä' ja' ga' mi' hlääy' lä' jēē' hi' dsaah' he'. ³¹ Ma' ga' jēē' dsa-, hlēēh' dsa- koo', ma' lii' ma' goo' dsa-tuu', ma' ga' naa' dsa' jluuh', ma' jēē' dsa-tuu', he' ja' ga' lä' dsaa' dsē' dsa', mah' ga' jmeey' juuh' kih' Dio kyaa' dsa- Israel.

³² Ma' ngēē' he' ja', ga' jøøh' Jesús jñāäh' mah' ga' siiyh':

—Peer' dsa-lä' ñih' dsēn' kih' lä' jēē' dsa- hi' tääh' la-. Jēēh' ma' hya- hnē- jmi' jmeey' ko' joh' kyaah' jñā'. Sa' cha- ni' miih' he' kuyh'. Sa' hnoon' hēēn' kiyh' lä' ma' kyoyh' na', le' ga' che' ga' hwaay' cha' jwē' jee' dsa-nääy'.

³³ He' ja' ga' jäh' jñāäh':

—¿Ha' ba' dsa' kye' jñāäh' he' kuh' jwēē' dsa- heh' hwa' ki' la' ? Joh' sa' hnøø' mah' kēē' lä' jēē' dsa- la'.

³⁴ He' ja' ga' ngii' Jesús juu' kyaa' jñāäh':

—¿Joh' he' ñiih' kye' hñäh' ? —ga' jäh'.

—Gyii' ba', kyaah' miih' hmooh' pih' — ga' chiih' jñāäh'.

³⁵ He' ja' ga' jmeē' Jesús mada' mah' wa' dsa- taah' lä' jēē' hwa'. ³⁶ Ga' kay' lä' jē- gyii' he' ñiih' ja' kyaah' hmooh' pih' he'. Ga' kway' ti' hmaah' kih' Dio. Ja' ga' ga' llaay' he' ñiih' ja', ga' kwēēyh' jñāäh' mah' ga' ti' ga' llooh' jñāäh' kih' lä' jēē' dsa-. ³⁷ Ga' kuh' dsa- llu' lä' jiih' ga' kēēy'. Ma' ga' la' kiyh', ga' kah' ga' gyii' sa' miih' jwi' he' ga' chaa' ja-. ³⁸ Lä' jēē' hi' ga' kuh' jee' ja' tee' koo' kyeē' mil dsa- ñuuh'. Ni' sa' na' heē' ni' jaa' dsa- mē' ni' chih' ka-läh'. ³⁹ Ja' ga' ga' hih' Jesús juu' kih' dsa', ga' hey' neh' na' moo', mah' ga' haay' jmi' juuh' ngooy' ta' hwa' Magdala.

16

Dsa' fariseo ma' hnøøy' jmeē' Jesús koo' he' juh' gaa'

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ma' ga' looy' ta' hwa' ja-, ga' lla- naa' fariseo kyaah' saduceo mah' kay' dsē' Jesús. Ga' ngiiy' ma' jmeē' Jesús koo' he' juh' gaa'

he' ma' ja' gyuu'. ² Pero ga' jēēh' Jesús juu' kiyh', ga' jäh':

—Wa' ra' ga' nuu' jmi', jwah' hñäh': “Llu' ba' la' jii' ja' la-, jēēh' gyuu' ba' gyuu'”, jwah' hñäh'. ³ Mah' ta' la' tiih' jwah' hñäh': “Hi' goo- ja' lle', jēēh' gyuu' gyuu' mah' na' hih'”, jwah' hñäh'. Peer' ta' juuh' hñäh'. Leh' ba' hñäh' lleh' hñäh' juu' ha- lä' jmee' koo' jmi' koo' jmi' lä' koo' la' gyuu'. Mah' sa' kye' hñäh' kwaat' hee' ga' na' dsa- la' jee' kyah' hñäh'. ⁴ He' ba' che' hlēēh' hñäh' dsa- chaa' na', sa' mi- teh' hñäh' kih' Dio mah' ngiih' hñäh' jmeen' koo' he' juh' gaa-. He' juh' gaa- lä' koh' ga' la' kih' jon' hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio, ma' la' he' ja' ba' heehn' hñäh'.

Ja' hñiih' ga' bëey' dsa- he' mah' ngaay'.

Levadura kih' dsa' fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Lä' koo' ma' ga' haa' jñāäh' ta' hn- gaah' ko' taa' kih' jmi' juuh' ja-, ja' ga' ga' lä' dsooh' dsē' jñāäh' sa' ma' kye' jñāäh' he' ñiih'. ⁶ He' ja' ga' jäh' Jesús siiyh' jñāäh':

—Leēh' hñäh' kyaah' levadura kih' dsa- fariseo hi' kih' dsa- saduceo ka-läh'.

⁷ He' ja' ga' tooh' jñāäh' discípulo lla' jñāäh' juu' kyaah' dsa- kyaahn', ma' jäh' jñāäh':

—Ma' hlēēyh' lä' na-, kih' he' sa' ma' kye' jne' he' ñiih'.

⁸ Pero ga' lä' kyuu' Jesús huu' dsē' kyaa' jñāäh', mah' ga' siiyh' jñāäh':

—¿He' la' jwah' hñäh' sa' cha' he' ñiih' kye' hñäh' ? Ko' hi' pih' go- te' dsoo' hoh' hñäh' dsa- ñuuh'. ⁹ ¿Che' lä' jiih' na' sa' hii- lä' ngēēh' hñäh' ? ¿Che' mo' so' dsooh' hoh' hñäh' kih' hña' he' ñiih' he' ga' kuh' hña' mil dsa- ñuuh' hi' joh' ga' sa' miih' ga' tē' ga' juuh' hñäh' kyaah' jwi' he' ga' chaa' ja' ? ¹⁰ ¿Che' mo' so' dsooh' hoh' hñäh' kih' gyii' he' ñiih' he' ga' kuh' kyeē' mil dsa- ñuuh', hi' joh' ga' sa' miih' ga' tē' ga' juuh' hñäh' kyaah' jwi' he' ga' chaa' ja' ? ¹¹ ¿Ha- lä' ja- he' sa' ngēēh' hñäh' ? Ja' kih' he' ñiih' na- he' jwēēhn' hñäh': “Leēh' hñäh' kyaah' levadura kih' dsa- fariseo hi' kih' dsa- saduceo ka-läh'”. ¹² Ja' ga' ga' lä' ngēē' jñāäh' sa' ma' hlēēyh' kih' levadura he' kaa' dsa' he' ñiih'. Ma' hlēēyh' kih' ñuuh' he' ma' kwa' dsa- fariseo kyaah' dsa- saduceo ba' ja'.

Ga' jäh' Pee', Jesús he' laq' Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Ma' ga' lloo' Jesús hwa' Cesarea kih' Fil- ipo, ga' ngiiy' juu' kyaa' jñāäh', ga' jäh':

—¿Ha' lä' jäh' dsa' kih' Hi' ga' lēē' ngo' la' ? ¿Hi' jñā' laay' ?

¹⁴ Mah' ga' jäh' jñāäh':

—Ko' llaa' dsa- jäh' jwaā' hi' ma' choo- jmi' ba' hne-. Ko' llaa' jäh', Elia' ba' hne-. Hi' jñah' ko' llaa' jäh', hne- laah' Jeremia o jñah' hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo'.

15 Mah' ga'ngii' Jesús juu' kyaah' jnääh' ka'läh':

—¿Ha' ga' hnäh', hee' jwah' hnäh' kin', hi' ba' jnä' laah' hnäh'?

16 Mah' ga'jeeh' Simón Pee' juu' kiyh':

—Hne' he' Cristo, Joq' Dio jiih'.

17 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Llu' la' kyah' Simón, joq' Joná. Jëeh', ja' he' dsa' hi' ma' mi' jnääh' kyah' lä' ma' jäh' na'. Tää' kyaan' hi' gya' gyuuuh', hi' he' ba' ma' mi' jnääh' kyah'. 18 Jnä' ka' läh' jwëehn' hne', hne' he' Pee', (he' hnøø' jäh' kuu'). Hi' nē' mi'kuu' la' choohn' gwah' kin', hi' ni' miuh' sa' lih' juu' cha'je' lla' dsëe' kiyh'. 19 Jnä' toohn' gooh' hne' mah' kwah' juu' kih' dsa' ha' lä' heyh' ja' jwii'. Cher'mah' kyaah' juu' he' kwah' sa' ga' laa' dsa' hi' tääh' hwa' la', lä' ma' na' hnuuyh' ja' ba' kyaah' dso'kye' kiyh'. Hi' cher'mah' kyaah' juu' he' kwah' ga' laa' hi' tääh' hwa' la', na' na' ba' jwë' kiyh' dsa' taayh' ya' jwii' — ga'jäh' Jesús siiyh' Pee'.

20 Ja' ga' ga' taah' Jesús jnääh' juu' mah' sa' kooH' jnääh' juu' kyaah' ni' jaa', he' laay' Cristo.

Ga' mi' jnääh' Jesús juu' he' juuy'
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Jmii' ja' ga' løø' Jesús mi' jnääh' juu' kyaah' jnääh' he' jmee' bi' kiyh' dsooy' ta' Jerusalén. Jee' ja' heeh' dsih' cha' miih' wii', dsa' gyuuuh' sa' lä' hnää' dsih', lä' ja' dsa' kaaH' kyaah' jmi' dsa', kyaah' ta' jwøh' kyaah' ley sa' lä' hnää' dsih'. Ja' ga' juuy' hi' lä' jiiyh' ka' läh' ga' ma' hya' hnē' kii'.

22 He' ja' ga' jää' Pee' Jesús ta' joq', mah' ga' løøy' juuyh' kiyh', ga' siiyh':

—Wa' lä' ñih' dsëy' hne', Dsa' jøøh' kyaan'. Ni' miuh' sa' le' ja' he' ja' nē' kyah'.

23 Mah' ga'jeeh' Jesús hñii', ga' jëëy' Pee' ga' siiyh':

—JñuuH' hne' kin' hi' sa' llu', he' jmeeh' jwiih' kin' ba' na'. Sa' jmeeh' huud'së' lä' koh' jmee' Dio, lä' koh' la' huud'së' kih' dsa' ba' la' huud'së' kyah'.

24 Ja' ga' ga' jäh' Jesús siiyh' lä' jëe' jnääh':

—Cher'mah' hi' hnøø' jmee' ko' jøh' kyaah' jnä', sa' wa' jmaäy' hñii' kwaat', wa' jääy' cru' kyaay' mah' wa' jmeey' ko' jøh' kyaah' jnä'. 25 Jëeh', lä' jëe' hi' hää' hñii' mah' sa' juuy', hi' he' juu' ba'. Pero lä' jëe' hi' kwaa' hñii' juu' kwaat' kin', hi' he' ba' lää'. 26 ¿Hee' ya' jøø' ka' dsa' ma' ke' ga' liyh' lä' jë' he' cha' jmi' gyuu' la' mah' wa' ra' ga' juuy' sa' tëëyh' kih' Dio? ¿Hee' ba' kyaah' le' mi' hmaayh' mah' lääy'?

27 Jëeh', jäh' Hi' ga' lëe' ngo' la' kyaah' be' kih' Tää' kyaay', kyaah' ángele ka' läh'. Ja' ga' mi' hmaayh' kih' lä' jaa' lä' jaa' lä' koo' te' ta' he' ga' jmeey'. 28 Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh', chaq' ko' llaa' hi' tääh' jee'

la' sa' juuy' jää' sa' ga' ma' jëëy' be' kih' Hi' ga' lëe' ngo' jäh' jmeey' hih'.

17

Ga' mi' sëë' Jesús hñii'

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Ma' ngëe' ga' jñii' jmi', ja' ga' ga' jää' Jesús Pee' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa' øøyh'. Ga' naäy' kah' ta' moh' ñii'. 2 Jee' ja' ga' lä' sëe' Jesús to' lo' nē' hi' ma' jääy' he'. Mo' nēy' ga' lii' jih' gyeh' lä' koh' jmeë' kih' hyoo'. Hmiih' kiyh', ga' tøø' jlëe' ñih'. 3 Jee' ja' ga' lä' jnääh' Elia kyaah' Moisé, ga' taayh' llay' juu' kyaah' Jesús. 4 He' ja' ga' jäh' Pee' siiyh' Jesús:

—Dsa' jøøh' kyaan', he' ba' che' llu' he' tøøh' jne' ko' jøh' jee' la'. Cher'mah' hnooh', jmee' jnääh' hnē' hne' kyaah' moo', koo' kyah', koo' kih' Moisé, hi' koo' kih' Elia.

5 Ta' ko' jiih' ma' cheh' Pee' hlëëyh' lä' ja', ga' jyoo' koo' jñii' tø' jlëe' ñih' he' ga' lää' lä' jëëy'. Jee' jñii' ja' ga' lä' nuuh' ga' hlëeh' koo' juu', he' ma' jäh':

—Hi' la' na' gyuu' kyaan' hi' hnaan'. Peer' chaan' llu' kyaayh'. Nuuh' hnäh' kiyh'.

6 Ma' ga' nuu' discípulo he' ga' hlëeh' jee' jñii' ja', ga' saay' jee' ma' tääyh', ga' jwaayh' jwërte. 7 Ja' ga' ya' jäh' Jesús kiyh', ga' kye' goo' nē' kiyh' mah' ga' siiyh':

—Noo' hnäh', ta' wa' gah' hnäh'.

8 Ma' ga' chooyh' nēy', mo' so' ga' jëëy' ni' jaa', ma' la' hñii' ba' Jesús cheh' kyaayh'.

9 Ta' ko' jiih' ma' jñaa' moh' ja', ga' taah' Jesús juu' hi' ma' kyaayh' he':

—Ta' jwii' hnäh' ni' jaa', lä' jë' he' ma' jëeh' hnäh' la', ta' ko' jiih' sa' ma' lä' jiih' Hi' ga' lëe' ngo' la' jee' kih' hi' na' juu'.

10 Ja' ga' ga' ngii' jnääh' discípulo juu' kih' Jesús, ga' chiih' jnääh':

—¿He' la' jäh' ta' jwøh' kyaah' ley, jmee' bi' jäh' Elia jää' ga' kih' Cristo?

11 He' ja' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh':

—Ja' ba' dsoo' jäh' Elia to' nē', ya' llay' llu' lä' jë' he' cha' jee' la'. 12 Pero jwëehn' hnäh', ma' jah' ba' Elia, mah' sa' ga' lä' kyuu' dsih'. Ga' jmee' dsa' lä' tē' dsë' kiyh'. Ja' ba' lä' ja' heeh' dsa' he' wii' Hi' ga' lëe' ngo' la'. 13 Ja' ga' ga' lä' ngëe' discípulo kyaay' he' ma' hlëëyh' kih' Jwaa' hi' ga' choo' jmi' ba' ja'.

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' chih' hi' ma' kye' jmi' lle' hñiih'

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Lä' ma' ga' lla' naäy' jee' ma' tääh' jwëe' dsa', ja' jaa' dsa' nuuh' mah' ga' juuyh' jñey' cha' nē' Jesús, ga' jäh':

15 —Dsa' jøøh' kyaan', wa' lä' ñih' hoh' kih' chih' nuuh' kyaan', hi' dsa' juu' ñee' hi' jëëy' wii' jwërte. Cha' miih' jiih' ma' tayh' cha' je' hi' ma' tayh' cha' jmi' ka' läh'. 16 Ma' ya' jään' kyaah' discípulo kyaah' pero sa' ma' liyh' ma' mi' hlääy'.

17 He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús:
 –He⁻ba⁻ che⁻ hñaa⁻ hoh⁻ hnäh⁻ hi⁻ chaa⁻
 na¹. Sa⁻ hi⁻ lä⁻dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻. ¿Li⁻h⁻ ba⁻
 llaa⁻ he⁻ gyan⁻ kyaah⁻ hnäh⁻? Mo⁻so⁻ lä⁻be⁻
 dsën⁻ gya⁻ ga⁻ jnä⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Ya⁻jää⁻ da⁻
 chih⁻ na⁻ ta⁻ la⁻ –ga⁻jäh⁻ Jesús.

18 Ja⁻ga⁻ ga⁻juah⁻ Jesús kih⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻,
 lä⁻jiih⁻ ya⁻hëëy⁻ kih⁻ chih⁻ he⁻. Lä⁻chah⁻
 ja⁻ ga⁻hlaay⁻. 19 Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻kuh⁻
 jnääh⁻ kah⁻ kyaah⁻ Jesús, mah⁻ ga⁻ngii⁻ jnääh⁻
 juu⁻ kiyh⁻:

–¿He⁻la⁻ sa⁻ ma⁻lä⁻këh⁻ jnääh⁻ jmi⁻ ma⁻
 lleë⁻ jnääh⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ he⁻?

20 He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

–Kih⁻ he⁻ miih⁻ go⁻te⁻ ba⁻ ma⁻dsoo⁻ hoh⁻
 hnäh⁻, he⁻ja⁻ ba⁻ sa⁻ ga⁻lëh⁻ hnäh⁻. Pero
 ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻
 miih⁻ lä⁻koo⁻ pih⁻ mi⁻ju⁻ kih⁻ mostaza ba⁻
 dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻, le⁻ jwi⁻h⁻ hnäh⁻ moh⁻ la⁻:
 “Jñuu⁻ jee⁻ na⁻, gwa⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻”, hi⁻
 jñuu⁻y⁻ ba⁻. Sa⁻ cha⁻ ni⁻ koo⁻ he⁻ jä⁻ jwëëh⁻
 kyah⁻ hnäh⁻. 21 Pero jmi⁻lle⁻ hliih⁻ hi⁻ laa⁻
 lä⁻koh⁻ hi⁻ ma⁻ jää⁻ chih⁻ he⁻ sa⁻ ya⁻hëë⁻
 ‘cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻tu⁻ dsa⁻ kuh⁻hi⁻ mah⁻
 chuuy⁻ kyaah⁻ Dio.

*Koo⁻ ka⁻läh⁻ ga⁻mi⁻jnäa⁻ Jesús juu⁻ he⁻
 juuy⁻*
 (Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Lä⁻koo⁻ ma⁻ tääy⁻h⁻ hwa⁻ Galilea, ga⁻jäh⁻
 Jesús siiyh⁻ jnääh⁻ discipulo kyaay⁻:

–Hi⁻ga⁻lëë⁻ngo⁻ la⁻ ngëë⁻ dsih⁻ ja⁻goo⁻
 dsa⁻ hñaa⁻ dsë⁻, 23 mah⁻ jngëëh⁻ dsih⁻.
 Ga⁻ ma⁻hya⁻ hnë⁻ jmi⁻ na⁻juuy⁻, lä⁻jiiy⁻
 ka⁻läh⁻.

He⁻ja⁻ cha⁻miih⁻ ga⁻lä⁻meeh⁻ dsë⁻
 discipulo kyaay⁻.

Ga⁻mi⁻hmaah⁻ Jesús ku⁻sih⁻

24 Ma⁻ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh⁻ jwi⁻ Capernaum
 kyaah⁻ Jesús, ya⁻naä⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻ ku⁻sih⁻
 kih⁻ gwah⁻ jee⁻ ma⁻ cheh⁻ Pee⁻ mah⁻ ga⁻ngii⁻
 juu⁻ kiyh⁻:

–¿Che⁻ sa⁻ mi⁻hmaah⁻ ta⁻jwoh⁻ kyaah⁻
 ku⁻sih⁻ kih⁻ gwah⁻ juuh⁻?

25 –Mi⁻hmaayh⁻ ba⁻ –ga⁻jäh⁻ Pee⁻ siiyh⁻.
 Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻he⁻ Pee⁻ cha⁻neh⁻,
 ga⁻lä⁻jää⁻ Jesús ga⁻hlëëh⁻ Pee⁻:

–¿Ha⁻ lä⁻ la⁻ laah⁻ Simón, lä⁻jëë⁻ dsa⁻ta⁻
 kaah⁻ hwa⁻ la⁻, hi⁻ kih⁻ kooy⁻ ku⁻sih⁻? ¿Che⁻
 kooy⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay⁻ o che⁻ kooy⁻ kih⁻ jñah⁻
 dsa⁻?

26 –Kih⁻ dsa⁻ jñah⁻ ba⁻ kooy⁻ –ga⁻jäh⁻ Pee⁻
 siiyh⁻.

Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús:

–He⁻ja⁻ sa⁻ jmee⁻ bii⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay⁻
 mi⁻hmaayh⁻. 27 Pero lä⁻la⁻ ba⁻ wa⁻
 jmeen⁻ mah⁻ sa⁻ jän⁻ hliih⁻ kyaah⁻ ni⁻
 jaa⁻. Gwa⁻ cha⁻hoo⁻ jmi⁻juuh⁻, go⁻ jwä⁻
 ka⁻loo⁻ hma⁻kuu⁻. To⁻në⁻ hmooh⁻ hi⁻ ka⁻
 hma⁻kuu⁻, ja⁻ llëëh⁻ mah⁻ näh⁻ hooy⁻. Jee⁻
 ja⁻ jnääh⁻ koo⁻ kuu⁻ kyaah⁻ he⁻ mi⁻hmaah⁻
 ku⁻sih⁻ kin⁻ kyaah⁻ kyah⁻ ka⁻läh⁻.

18

Hi⁻ na⁻ leë⁻ jøøh⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻
 (Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Ja⁻ba⁻ hor⁻ ja⁻ ga⁻ya⁻ jäh⁻ jnääh⁻ koo⁻ kih⁻
 Jesús mah⁻ ga⁻ ngii⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻:

–¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ jøøh⁻ ga⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻?

2 Mah⁻ ga⁻tëëh⁻ Jesús jaa⁻ gyuu⁻,
 ga⁻cheeyh⁻ jee⁻ kyaä⁻ jnääh⁻. 3 Mah⁻ ga⁻siiyh⁻
 jnääh⁻:

–Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻,
 cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻sii⁻ huud⁻dsë⁻ kyah⁻ hnäh⁻
 mah⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻ gyuu⁻, sa⁻
 heh⁻ hnäh⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻. 4 Heh⁻ lä⁻ja⁻,
 hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ hwaä⁻ lä⁻koo⁻ gyuu⁻ la⁻, hi⁻
 he⁻ ba⁻ leë⁻ jøøh⁻ ya⁻jwi⁻ kih⁻ Dio. 5 Hi⁻
 heeh⁻ jaa⁻ gyuu⁻ lä⁻la⁻ kwaat⁻ kin⁻, he⁻
 ma⁻ hëeyh⁻ jnä⁻ ba⁻ ja⁻.

Goo⁻ la⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ dsa⁻tëh⁻ dsa⁻kyaah⁻
 (Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 Wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁻ tëh⁻ jaa⁻ hi⁻
 mäh⁻ la⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁻ dsë⁻ kin⁻, llu⁻ ga⁻
 la⁻ kiyh⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ hñuu⁻ dsa⁻ luuy⁻
 koo⁻ cha⁻to⁻ kih⁻ molii⁻ he⁻ jee⁻ burr⁻ mah⁻
 hmää⁻ dsih⁻ ñiih⁻ ga⁻ kih⁻ cha⁻jmi⁻ñeeh⁻.
 7 He⁻ ba⁻ che⁻ jwi⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻! Joh⁻
 he⁻ sa⁻ jmee⁻ dsa⁻tëyh⁻. Pero ko⁻ja⁻ lle⁻ kih⁻
 le⁻ ba⁻. Peer⁻ jwi⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ dsa⁻tëh⁻
 dsa⁻kyaah⁻. 8 He⁻ja⁻ cher⁻mah⁻ ma⁻ gooh⁻
 o ma⁻ti⁻h⁻ ga⁻ jmee⁻ täh⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻,
 hnä⁻ go⁻te⁻ ba⁻, mah⁻ be⁻ uu⁻ kyah⁻. Jëëh⁻,
 llu⁻ ga⁻ kyah⁻, gwaah⁻ jee⁻ tääh⁻ hi⁻ na⁻jiih⁻,
 tuuh⁻ ma⁻ gooh⁻ o tuuh⁻ ma⁻ti⁻h⁻, lä⁻koh⁻ ga⁻
 he⁻ jwääy⁻ hne⁻ jee⁻ mo⁻so⁻ uu⁻ je⁻ kyaah⁻
 lä⁻to⁻ ma⁻ gooh⁻ ma⁻ti⁻h⁻. 9 Hi⁻ cher⁻mah⁻
 mi⁻nëh⁻ ga⁻ jmee⁻ täh⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, lle⁻
 go⁻te⁻ ba⁻, mah⁻ be⁻ uu⁻ kyah⁻. Jëëh⁻, llu⁻ ga⁻
 kyah⁻ gwaah⁻ jee⁻ tääh⁻ hi⁻ na⁻jiih⁻ kyaah⁻
 koo⁻ mi⁻ mi⁻nëh⁻, lä⁻koh⁻ ga⁻ he⁻ jwääy⁻ hne⁻
 jee⁻ mo⁻so⁻ uu⁻ je⁻ kyaah⁻ lä⁻to⁻ mi⁻ mi⁻nëh⁻.

*Juu⁻ na⁻ hmää⁻ lä⁻koo⁻ la⁻ kih⁻ jaa⁻ bor⁻
 rego hi⁻ na⁻ hëë⁻*
 (Lc. 15:3-7)

10 Ni⁻ jaa⁻ hi⁻ mäh⁻ lä⁻la⁻ ta⁻ jmää⁻ hnäh⁻
 ta⁻koo⁻. Jëëh⁻, jwëëhn⁻ hnäh⁻, ängele kyaay⁻
 tääh⁻ tää⁻ cha⁻në⁻ Tää⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻.
 11 Jëëh⁻, ja⁻ Hi⁻ga⁻lëë⁻ngo⁻ la⁻ mah⁻ lääy⁻ hi⁻
 na⁻ hëë⁻. 12 ¿Ha⁻ lä⁻ jëëh⁻ hnäh⁻ he⁻ jwahn⁻
 la⁻? Cher⁻mah⁻ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ hñaa⁻laä⁻
 borrego kyaä⁻, mah⁻ dsa⁻ hëë⁻ jaa⁻, ¿che⁻ sa⁻
 beey⁻ ko⁻hwëë⁻ jee⁻ lä⁻jëë⁻ jah⁻ he⁻ mah⁻
 dsooy⁻ ta⁻ moh⁻ dsa⁻hnääh⁻ hi⁻ na⁻ hëë⁻
 he⁻? 13 Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻.
 Wa⁻ra⁻ ga⁻ jnääh⁻ hi⁻ jaa⁻ he⁻, lä⁻chaay⁻
 llu⁻ jwëte⁻ kyaayh⁻, lä⁻koh⁻ ga⁻ kih⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻
 sa⁻ na⁻ hëë⁻. 14 Ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ la⁻ kih⁻ Tää⁻ jñän⁻
 hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻, sa⁻ hnøoy⁻ dsa⁻ hëë⁻ ni⁻ jaa⁻
 hi⁻ pih⁻ lä⁻la⁻.

Lä⁻la⁻ jmeen⁻ mah⁻ chaah⁻ jne⁻ øøhn⁻
 (Lc. 17:3)

15 'Cher'mah' jaa' øøh' ma'jmee' koo' he' hlih' kyah', gwa' mah' go'chiiyh' he' ma'hlääyh' kyaah' hne', pero jee' lä'uu' ba' hnäh'. Cher'mah' ga'jmeey' he' kyah', ma'läh' ma'chaa' øøh' he'.
 16 Pero cher'mah' sa' ga'jmeey' he' kyah', jää' ga' jaa' uu' mah' go'hleeh' kyaayh' ka'läh'. Jëeh', kyaah' ju'dsoo' he' hleeh' uu' uu' dsa', lä'ja' jmee' dsoo' lä'jê' juu'.
 17 Cher'mah' ni' kih' dsa' he' sa' hii' nuuy', ja' jmeeh' juu' kih' gwah' wa'ra' ga'tê' jee' tääh' lä'jê'. Hi' cher'mah' ni' kih' lä'jê' hi' tääh' gwah' sa' ga'nuuy', jmää' lä'koo' jaa' hi' sa' ma'heeh' kih' Dio o' lä'koo' jaa' hi' koo' ku'sih'.
 18 Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', lä'jê' he' hñuu' hnäh' hwa' la', lä'ja' na'hñuu' gyuu' ya'jwii'. Hi' lä'jê' he' chiih' hnäh' hwa' la', lä'ja' dsa'chiih' gyuu' ya'jwii' ka'läh'.
 19 Koo' ka'läh' jwëehn' hnäh', cher'mah' uu' hnäh' ga'taah' hnäh' juu' kwee' hwa' la' mah' ngiih' hnäh' he' hnooh' hnäh'. Täa' kyaan' hi' gya' gyuu', kwa' bih' he' hnooh' hnäh'.
 20 Jëeh' jee' dsa' ñee' uu' uu' kō'jōh' ngiiy' kiyh', jee' ja' hään' jee' kiyh'.

Juu' na' hmää' lä'koo' la' kih' jaa' dsa' hi' sa' ga'lājōh' dsê'

21 Ja' ga' galloo' Pee' ka'läh' chuh' kih' Jestus mah' ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿Jōh' jiih' jmeen' jōh' dsen' kyaah' øøhn' hi' jmee' hlih' kin'? ¿Che' lä'jiih' tē' gyii' jiih'?

22 Mah' ga'jäh' Jestus siiyh':
 —Sa' cha' jwahn' lä'jiih' tē' gyii' jiih'. Jwahn', gyii' jiih' to'lo'gya' dsē' gyii'.

23 He' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih', jeeh' kwee' lä'koo' ga'jmeey' jaa' rey hi' ga'jmeeh' kwaat' kih' lä'jê' hi' ma' jmee' ta' kiyh'.
 24 Lä' ma' ga'løø' jmeeyh' kwaat' kiyh', ya'jäy' jaa' hi' ma' ää' cha'miih' kuu'.
 25 Pero dsa' he' sa' cha' he' kyaah' mi'hmaayh' lä'jê' he' ääy'. He' ja' ga'jmeey' rey he' hih' wa' dsa'hnëey' go'te' kyaah' mëy' kyaah' joo'y' hi' kyaah' lä'jê' he' cha' kiyh' mah' lä'hmaah' lä'jê' he' ääy'.
 26 He' ja' ga'juuh' dsa' he' jné' cha'né' rey mah' ga'chuuy' kyaah', ga'jäh': "Dsa' jøøh' kyaan', jmee' jōh' hoh' ki' jnä'. Mi'hmaah' ba' jnä' kyah' lä'jê'."
 27 Ga'lä'ñih' ba' dsé' rey he' kiyh', mo' so' ga'ngiih' gyih' kuu' he' ma' ääy' ja' ja', mah' ga'läy' go'te'.

28 Pero lä'koo' ya'hëé' ba' dsa' hi' ma' ää' kih' rey, ga'jee'y' jaa' dsa'kyaayh' hi' ma' ää' kō'hi'pih' kuu' kiyh'. Ga'saayh' mah' ga'gwyih' luu' hi' he', ga'siiyh': "Mi'hmaah' kin' he' ääh'".

29 Pero hi' ma' ää' kuu' kih' dsa'kyaah' he', ga'jwäy' hñiiy' huu' tü' hi' he' mah' ga'chuuy' kyaah', ga'jäh': "Jmee' jōh' hoh' ki' jnä'. Mi'hmaah' ba' jnä' kyah' lä'jê'."

30 'Pero hi' jaa' he' sa' ga'heeyh'. Ga'hiiy' kih' mah' ga'hey' neh'ñe' lä'jiih' ga'mi'hmaayh' lä'jê' he' ma' ääy'.
 31 Ma' ga'jê' jee' lä'jê' dsa'kyaayh' he' lä'koo' ga'jmeey', ga'jii' jwërte' kiyh', mah' na'näy' na'jmeeyh' juu' kih' rey ha'lä' na'.

32 He'ja' ga'jmeey' rey mada' ja' dsa'hñaa' dsé' he', mah' ga'siiyh': "Peer' hñaa' hoh' hne' dsa'ñuuh'. Ga'jmeen' jōh' dsen' kih' lä'jê' he' ma' ääh' kin', kih' he' ma'chuuh' cha'miih' kyaah' jnä'."

33 ¿Ja' ma' ääh' jmi' ma' lä'ñih' hoh' kih' dsa'kyaah', lä'koo' ga'lä'ñih' dsen' kyah' hne'?
 34 He'ja' ga'llee' rey, ga'ngëey', ja'goo' poo' mah' lla'kyaay' jmi' lä'jiih' mi'hmaayh' lä'jê' he' ääy'.

35 Ja' ga'jäh' Jestus ka'läh':
 —Lä'ja' ka'läh' jmee' Täa' kyaan' hi' gya' gyuu' kyaah' hnäh', cher'mah' sa' ga'lājōh' hoh' hnäh' kih' he' hlih' he' ma'jmeey' øøh' hnäh' kyah'.

19

Ga'jäh' Jestus ha'lä' la' he' beë' dsa' øøh' (Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Ma'ngëe' ma'kwa' Jestus lä'jê' juu' na', ya'hëey' hwa' Galilea, ngooy' ta' hwa' Judea, he' hla' ta' hngaah' jmi' Jordán.
 2 Jwëë' dsa' ga'lla'le' kaah' kiyh' hi' ga'mi'hläy' lä'jê' dsa'dsaah'.
 3 Jee' ja' ga'lla'nää' koo' kih' Jestus ko'laa' fariseo he' ma'ka' dséy', ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' cha' jwë' beë' dsa' dsa'më' kyaa', kih' wa' he' cha' he', he' sa' tih' dséy'?

4 He'ja' ga'jeeh' Jestus juu' kiyh':

—¿Che' sa' ma'neh' hnäh' jee' na'sii': Hi' ga'jmää' Dio lä' ma' to'né, hi' më, hi'ñuu' ga'jmääy'?

5 Hi' ga'jäh':
 —Kih' he'ja' ba', beë' dsa'ñuuh' cho'jmii' mah' dsa'gyay' kyaah' mëy'. Mah' lä'ja', lee'y' jaa' ba' jee' lä'uu'y'.
 6 Ja' hñiih' mo' so' laay' uu', ma'laay' jaa' ba'. Heh' lä'ja', hi' ma'laa' jaa' kaah' Dio, sa' lle' kih' laay' — ga'jäh' Jestus.

7 Mah' ga'jäh' fariseo siiyh' Jestus:
 —¿He'la' ja' ga'jmeey' Moisé mada' chooyh' je' mah' beë' dsa' më?

8 Mah' ga'jäh' Jestus siiyh':

—Kih' he' chaa' hnäh', he'ja' ba' ja' ga'kwa' Moisé jwë' beeh' hnäh' dsa'më' kyaah' hnäh'. Pero lä' ma' to'né' sa' ga'lä'lä'ja'.
 9 He'ja' jwëehn' hnäh', hi' beë' dsa'më' kyaa' hi' sa' cha' he' hlih' ma'jmeey' kyaah' jñah' dsa'ñuuh', mah' kaay' jñah' dsa'më', he' jmeey' dso'kye' ba' ja'. Hi' lä'ja' hi' kaq' dsa'më' hi' ga'beey' he', he' jmeey' dso'kye' ba' ja' ka'läh'.

10 Mah' ga'chiih' jñäh' discípulo kyaay':

—Cher'mah' lä'ja- la' kih' dsa-ñuuh- kyaah' dsa' më', llu' ga' la' he' sa' jee' dsa' goo' go' te'.

11 Mah' ga' jäh' Jesús siyh'.

—Ja' lä'jée' lä'keh' jmi' heeh' juu' la'. Lä'keh' jmi' hi' lle' kih' heeh' ba'. 12 Jëeh', chaa' hi' sa' na'hñaa' jmi' ngo' kih' wa'ra' ga' lä'chaa' he' ja' sa' le' jee' gooy'. Hi' chaa' hi' sa' na'hñaa' jmi' ngo' kih', he' ga' jmee' dsa' hñaa' dsë' kih', he' ja' sa' le' jee' gooy'. Hi' chaa' ga' jñah' hi' sa' lla' dsë' jee' gooy' kih' he' hnøoy' jmee' ta' he' kih' Dio. Hi' lä'keh' jmi' heeh', wa' heeyh' juu' la'.

Ga' mi' jää' Jesús gyuu'
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Ja' ga' na'jää' dsa' gyuu' kyaa' cha'në' Jesús mah' kyey' gooy' në' kih' gyuu' mah' ngüy' kih' Dio. Pero jñäh' discipulo kyaay' ga' juuh' jñäh' kih' dsa' he'. 14 Mah' ga' jäh' Jesús siyh' jñäh':

—Kwa' jwë' ya' naä' gyuu' ta' la' kin'. Ta' ha' hnäh' kih', jëeh' hi' laa' lä'koq' gyuu', hi' he' ba' jää' Dio lä' hih' kih'.

15 Ma' la' ma' kyey' gooy' në' kih' gyuu' he', ya' hëy' jee' ja'.

Jaa' dsa' kwaq' hi' cha' kuu' ga' hlëeh' kyaah' Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Jee' ngooy' ja', ja' jaa' dsa' mah' ga' siyh':

—Hne' hi' laa' ta' jwoh' lluu', ¿hee' hnøø' jmeen' mah' tëëhn' jee' mo' so' juun'?

17 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh':

—¿Che' ñeh' hne' he' laan' lluu'? Jëeh' ni' jaa' hi' lluu' sa' chaa', jaa' Dio ba' hi' lluu'. Cher'mah' hnooh' tëëh' jee' mo' so' juuh', ja' mi' teh' lä'jë' mada' kih' Dio.

18 —¿Hee' ga' ja' mi'ten? —ga' jäh' dsa' he'.

He' ja' ga' jäh' Jesús siyh':

—Ta' jngëeh' dsa', ta' kaa' hi' laa' kyaa' jñah', ta' hii' kih' dsa', ta' jmee' dsoo' kih' juu' ta' juu'. 19 Wa' hnaah' täa' kyaah' maa' kyaah'. Wa' hnaah' dsa' kyaah' lä'koq' hnaah' hñaa'.

20 He' ja' ga' jäh' dsa' he' siyh':

—Lä'jë' he' na' ma' mi'ten' lä' jiih' ma' mahn'. ¿Hee' ga' hnøø' jmeen'?

21 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' ka' läh':

—Cher'mah' hnooh' leeh' lluu' go' te', gwaah' go' hñi' lä'jë' he' cha' kyah' mah' go' kwëeh' hi' ta' ñee'. Lä'ja' ba' lä' cha' cha' miuh' kyah' gyuu' jmi' gyuu'. Ja' ga' na' ñeeh' mah' jmeen' ko' jøh' —ga' jäh' Jesús.

22 Ma' ga' nuu' dsa' he' juu' ja', ngaayh' ti' meeh' dsëy', jëeh', ma' chay' cha' miuh' kuu'. 23 Ja' ga' jäh' Jesús siyh' jñäh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh', jaa' dsa' cha' kuu', jwëëh' la' kih' heyh' jee' jmee' Dio hih'. 24 Koq' ka' läh' jwëëhn' hnäh', sa'

ga' jwëëh' la' kih' jaa' camey', ngëë' to' gwa' koq' hma' kuu' lä'koh' ga' he' heh' jaa' dsa' cha' kuu' jee' jmee' Dio hih'.

25 Ma' ga' nuu' jñäh' hlëeyh' lä'ja', ga' tooh' jñäh' jëë' dsah' jñäh', mah' ga' chiih' jñäh':

—¿Hii' ba' lää' ja'?

26 Lä' ma' jëey' ja' jñäh', ga' jäh':

—He' la', sa' lä'keh' dsa' jmi' jmee', pero Dio ga' lä'jë' ba' liyh' jmee'.

27 Ja' ga' jäh' Pee' siyh':

—Ma' ja' ba' lä'jë' he' cha' kyaa' jñäh' mah' jmee' jñäh' ko' jøh' kyaah' hne'. ¿Hee' ba' na' hñah' jñäh'?

28 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh', wa' ra' ga' të' jee' le' hmëë' lä'jë' go' te', ma' ja' gya' Hi' ga' lëë' ngo' la' jøøh' jee' jmee' hih'. Hi' lä'jëë' hnäh' hi' jmee' ko' jøh' kyaah' jñä', lä'ja' ka' läh' nah' hnäh' në' gya' to' hma' sii' mah' llah' hnäh' ta' kih' lä'jëë' gya' to' naä' dsa' Israel. 29 Lä'jëë' hi' ma' tuu' dsë' ma' hwëë' cha'neh' kih', ma' beey' dsa' më' øoyh' dsa' ñuuh' øoyh', ma' beey' cho' jmiuh', ma' beey' dsa' më' kyaay', ma' beey' jooy', ma' bey' hwa' kih', cher'mah' ga' bey' lä'jë' he' ja' kwaat' kin', hi' he' hyoh' hña' loo' ga' lä'koh' he' ga' ja' kih' jmi' gyuu' la', hi' lä'ja' tëëyh' jee' mo' so' juuy'. 30 Pero jwëë' hi' ya' naä' to' në', hi' he' ja' këë'. Hi' jwëë' hi' ya' naä' këë', hi' he' leë' to' në'.

20

Juu' na' hmää' lä'koq' la' kih' hi' hñaa' dsë' kyaah' dsa' juu' kyaay'

1 He' jää' Dio dsa' lä' hih' kih', jeeh' kwee' lä'koq' ga' jmee' jaa' dsa' juu' cha'neh' hi' ñee' tiuh' go' te' na' hñaa' hi' jmee' ta' jee' na' jñää' chaah' wii' jëh' kih'.

2 Ma' ga' lä'ee' kih' kyaah' lä'jëë' dsa' he' ha' lä'koq' te' mi' hmaa' kih' koq' jmi' ta', ga' cheey' jee' na' jñää' chaah' jëh' kih'.

3 Ya' hëy' ka' läh' ko' hi' ñu' ta' la' tiuh', jee' ja' ga' jëey' dsa' hi' ma' tääh' j'e' hmooh' hi' sa' cha' ta' kih'.

4 He' ja' ga' siyh': "Hnäh' ka' läh' go' naä' hnäh' go' jmee' ta' jee' na' jñää' chaah' jëh' kin'.

Mi' hmaa' ba' jñä' na' tee' kyah' hnäh'." Hi' na' naä' ba' dsa' he'.

5 Dsa' juu' he' ya' hëë' lä' hmëë' ma' ga' të' lla' hyoo', hi' koq' ka' läh' ma' ga' të' ko' hi' hnë' ta' ga' hloo'.

Ja' ba' lä' ja' ga' hëey' kih' jñah' ko' hñaa' na' jmee' ta' kih'.

6 Ma' ngoo' ga' të' ko' hi' hña', ya' hëy' ka' läh' mah' ga' jñäy' jñah' ga' dsa' hi' sa' cha' ta' kih'.

Mah' ga' siyh': "¿He' la' tääh' hnäh' jee' la' lä' taa' jmi' mah' sa' cha' ta' jmeeh' hnäh'?"

7 He' ja' ga' jäh' dsa' he' siyh': "Kih' he' sa' chaa' ni' jaa' hi' ma' kwëeh' jñäh' ta', he' ja' ba' na' he' tøøh' jñäh' jee' la'."

He' ja' ga' jäh'

dsa-juu' chaah' jeh' ja-, siiyh': "Go-naa' hnah' ka-laah', go-jmee' hnah' ta-jee' chaah' jeh' kin'. Mi'hmaah' ba' jna' na-tee' jneeh' hnah'."

8 'Ma' ga-nuu- jmi' ja-, ga-jmee' dsa-juu' mada' kih' hi- ma-jaa' moz', ga-jayh' siiyh': "Tee' ga-la-jee' dsa- hi- ma-na'jme'e' ta', mah' mi'hmaah' jnee'y' na-tee' kih' koo- jmi' ta'. Loo' kyaah' hi- ma-na-naa' kee- go-te' mah' mi-laa' kyaah' hi- ma-na-naa' to-ne'."

9 La-jee' hi- ga-taah' jme'e' ta', ma-ngoo' ga-te' ko-hi' hna', ya-naay' ma- jaa- ma- jaa' ga-koo' jnee' na-tee' kih' ma' koo- jmi' ta'. 10 Ja-ga-la-naa' hi- ga-taah' to-ne' na'jme'e' ta'. Ma-teeyh' cha-ga-miuh' jnee'y' ma' laay'. Pero ga-hyoyh' ja-ba' kih' koo' jmi' ta' ba' ka-laah'.

11 Ma' ga-koo'y' jnee'y' ga-looy' cha-haay' dsa-juu'y', 12 ga-jayh': "Hi- ma-na-naa' kee- go-te', ga-jmeey' ta' koo- hor- ba', mah' ja-ba' kwee- ma-mi-hmaah' kiyh' la-koh' te' he- ma-mi-hmaah' kyaah' jnaah' hi- ma-jee- wii' cha-hyoo- la-taa' jmi'", ga-jayh' siiyh' dsa-juu' chaah' jeh'.

13 He-ja- ga-jah' dsa-juu' siiyh' jaa- hi- ti-choo' juu' he': "Sa-cha' jmeen' hnaa' dsen' kyaah' hne-ome'.

14 Ki' ba' hne- jneeh' mah' gwaah' kyaah' jeeh' la-na- hyoh- dsen' ma' kweehn' hi- ma-he' kee- go-te', ja-ba' la-koo' te' he- ma' kweehn' hne'.

15 zChe' sa- na-ngen' jwe' jmeen' la- hyoh- dsen' kyaah' kuu' kin'? zO che' wii' hoh' kih' he' jmeen' llu' dsen'?", ga-jah' dsa-juu' he'. 16 La-ja- le', hi- ya-naa' kee-, hi- he' lee' to-ne'. Hi- ya-naa' to-ne', hi- he' ja' kee-. Jeeh', jwee' hi- na-teeh', pero miuh' go-te' ba' hi- na-lleh' -ga-jah' Jesus.

Ngoo' hne- jiih' jmeeh' Jesus juu' he' juuy' (Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Ma' haa' Jesus jwe' ngooy' ta' Jerusalen, ga-teeyh' kah' la-jee' gya-tuu' jnaah' mah' ga-siiyh' jnaah':

18 -Jee- da' hnah', dsa-noo' jne' ta' Jerusalen. Jee' oo- ngée' dsa- Hi- ga-lee' ngo' la- ja'goo- jmi- dsa- kaah' kyaah' ta' jwoh' kyaah' ley. Hi- he' baah' jna' dsoo' mah' jngeeh' dsa- jna'. 19 Ja- ga-ngéey' jna' ja'goo- dsa- hi- sa- laa' judiu. Mah' mi-kwayh' jna', jmi'baay' jna', ja' ga- dsa-taay' jna' dsoh' hma-cru'. Pero la-jiihn' ka-laah' ga' ma-hya- hne- jmi'.

Jacobo kyaah' Jwaa' ga-nguy' he' gyay' jwoo' kih' Jesus (Mr. 10:35-45)

20 Ja-ga' ja' me' Zebedeo kyaah' la-uu' jo-nuuyh', ga' juuyh' jney' cha-ne' Jesus mah' ga-chuuy' kyaah':

21 -zHee- jwiih' jna'? -ga-jah' Jesus siiyh'.

-Hih' la-uu' chih- kyaan', jme'e' mada' dsa-taayh' koo' kyaah' wa-ra- ga-te' jee' jmeeh' hih', jaa- jwoo' ra-lluuy' kyaah' hi- jnah' jwoo' ra-keh' kyaah' -ga-jah' dsa-me' he' siiyh' Jesus.

22 He-ja- ga-jeeh' Jesus juu' kiyh', siiyh':

-Sa' neh' hnah' hee' na- ngiih' hnah'. zChe' taah' hnah' jeeh' hnah' lii-wii' he- na' ga-jeen' ? zChe' la-be' hoh' hnah' dsa-ngéeh' hnah' he- wii' he- na' ga-dsa-ngéeh'?

-Taa' ba' jnaah' -ga-jayh'.

23 He-ja- ga-jah' Jesus siiyh':

-Ma-ra' he- jeeh' ba' hnah' lii-wii' he- na' ga-jeen', hi- dsa-ngéeh' hnah' he- wii' he- na' ga-dsa-ngéeh'. Pero he' nah' hnah' jwoo' ra-lluuy' o jwoo' ra-keh' kin', sa' ga-téen' kwan'. He- ja' hyoh' hi- na-lleh' kyaah' Taa' kyaan' ba' ja-.

24 Gya' discipulo dsa-kyaah' jnaah' ga-la-lleey' kyaah' la-uu' hi- he', ma' ga-nuuy' juu' ja'. 25 Ja-ga' ga-tee' Jesus kih' la-jee' jnaah' mah' ga-siiyh' jnaah':

-Neh' ba' hnah' la-koo- jme'e' dsa-ta' hi- jme'e' hih' kih' dsa-gooy', kaayh- la- la- dséy'. Dsa-kaah' he' kaah' la- te- dséy' dsa-gooy'. 26 Pero jee' kyaah' hnah' sa- cha- he- kih' jmeeh' hnah' la-ja-. Hi- hnoo' lee' joo'h' ga' kih' la-jee' hnah', hi- he' tee- jme'e' ta'he' kih' la-jee' ba'. 27 Hi- hnoo' ka' ne' kih' jee' la-jee', hi- he' tee- jmeey' ta'he' kih' la-jee' ba'. 28 Jeeh', sa- ma-ja- Hi- ga-lee' ngo' la- mah' jme'e' dsa- ta'he' kiyh', ma' jan- mah' jmeen' ta'he' kih' dsa- ba'. Ma' jan- mah' kwaan' hniin' juun', he- ja- kee' jma- mah' laa' jwee' dsa-.

Ga-mi' hlaa' Jesus uu' dsa-tuu' (Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 La-koo- ma' ga-hweey' jwiih' Jerico, jwee' jwer-te dsa- ma' chaa' kaah' kiyh'.

30 Ma' taah' uu' dsa-tuu' koo' jwé'. La-koo- ma' ga-nuuy' ngoo' Jesus cha'jwe' ja-, ga-looy' hlee'yi' ki' gaa', ma' jayh':

-Dsa-joo'h' kyaan', hne- hi- laa' sa-ju- kih' David, wa' la-niih' hoh' kyaah' jnaah'.

31 Hi- ga-juuh' dsa- kiyh', mah' mo'so' ma' tooyh' miuh'. Pero dsa-tuu' he' cha-ga-miuh' miuh' ma' tooyh':

-Dsa-joo'h' kyaan', sa-ju- kih' David, wa' la-niih' hoh' kyaah' jnaah'.

32 Ja-ga' ga-noo- Jesus, mah' ga-teeyh' ga-siiyh':

-zHee' hnooh' hnah' jmeen' kyaah' hnah'?

33 He-ja- ga-jah' dsa-tuu' he' siiyh':

-Dsa-joo'h' kyaan', hnoo- jnaah' la-jna' mi-né' jnaah'.

34 Ga-la' niih' dsé' Jesus kiyh', ga-sooyh' mi' né' dsa-tuu' he'. La-chah' ja- ga-la' jna' mi' néy'. Hi- ga-jmeey' ko-joh' kyaah' Jesus.

21

Ga he' Jesús na dsëë burr jwii Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Ja ga tēey' Jerusalén ga nāāy' chuu' jwii Betfage, koo' kih' moh' Olivo. He ja ga jmeē' Jesús mada' kih' uu' dsa kyaah' jnāāh'. 2 Ga siiyh' :

-Go nāā' hnāh' ta' jee' jwii he' nōō' ta' cha'nē'. Jee' oō', jnāāh' hnāh' jaa' burr' hyaa' hī' na hñuu' hī' jāā' gyuu'. Ja' cheeh' hnāh' mah' ya jāāh' hnāh' kin'. 3 Cher'mah' chaā' jaa' hī' ga ngii' juu' kyah' hnāh', ja' jwiih' hniih' : "Jmeē' bii' kih' Dsa jōōh' kyaā' jnāāh' ba' la', chah' ba' ya jāā' jnāāh' ka' lāh'", jwiih' hniih'.

4 Lā ja' ga la' mah' lā te' lā koo' ga jāh' jaa' hī' ga ngēē' juu' kih' Dio llo'joo', lā' ma' ga jāyh' :

5 Chiih' dsa hī' tāāh' jwii Siōn: "Jēē' da', hii' Rey kyaah' hnāh' ja' jee' kyah' hnāh'.

Hwaay' jwēte, na dsëey' jaa' burr', na dsëey' joo' burr' hyaa' hī' tēē' ka' lōō'."

6 Na nāā' ba' hī' he', ga jmeēy' lā koo' te' mada' he' ga jmeē' Jesús kiyh'. 7 Na kyaay' jaa' burr' hyaa' hī' jāā' gyuu', ja' ga' ga' kye' dsa' hmiih' kih' ka' lūu' burr' māh' he' mah' ga wii' Jesús. 8 Jwēē' jwēte dsa' ma' tāāh' jee' ngooy' ja'. Ko' llaā' ga ja' hmiih' kih' cha'jwē' hī' jñāh' ga' hnā' nūh' hma' ga' jay' cha'jwē'. 9 Dsa' hī' ma' chaā' kaah', kyaah' hī' ga' nāā' jāā' ma' tooyh' cha' miih' miih', ma' jāyh' :

-iHe' ba' che' lluu' sa'ju' kih' David! iDio kyaah' hī' ja' lā' hih' kiyh'! iHe' ba' che' lluu' hī' jōōh' hī' gya' gyuu'h!

10 Lā koo' ma' ga' he' Jesús Jerusalén, lā kaa' jee' jwii' ga' chi' ga' jwaa' dsa', ma' ngiiy' juu' :

-iHii' ba' na' ?

11 Mah' ma' jāh' dsa' :

-Hii' na' he' Jesús, jaa' hī' ngēē' juu' kih' Dio hī' chaā' Nazaret hwa' Galilea.

Ga hwēē' Jesús dsa' hī' ma' tāāh' hni' jee' chih' gwah'

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 Ma' ngēē' he' ja' ga' lloo' Jesús ho' hne' kih' gwah' juuh'. Ga' hēēy' kih' lā jēē' dsa' hī' ma' lla' hmooh'. Ga' saa' ga' jaay' na' mes' kih' dsa' hī' ma' mi' sii' kuu', hī' ga' saa' ga' jaay' jee' nōō' hmooh' kih' hī' ma' hnēē' juu'. 13 Mah' ga' siiyh' :

-Lā la' lle' juu' kih' Dio: "Hne' kin' lā' cheē' hne' jee' ngii' dsa' kih' Dio." Pero ma' jmeeh' hnāh' lā koo' too' jee' dsa' taah' dsa' hii' ba'.

14 Jee' ma' chih' gwah' juuh' ja', ya' nāā' dsa' tuu' kyaah' dsa' jluuh' cha'nē' Jesús mah' ga' mi' hlāāy'. 15 Pero ga' lā' lleē' lā' jēē' jmi' dsa' kaah' kyaah' ta' jwoh' kyaā' ley

ma' ga' jēēy' lā' jē' he' juh' gaa' he' ga' jmeē' Jesús jee' ja'. Hī' ga' lā' lleey' ka' lāh' lā' koo' ma' ga' jēēy' tāāh' chih' tooh' miih' koo' gwah' ja' :

-iHe' ba' che' lluu' hī' laa' sa'ju' kih' David! -ma' jāh' chih' he'.

16 He' ja' ga' jāh' dsa' kaah' he' siiyh' Jesús: -iChe' nuuh', hee' na' hlēēh' chih' tāāh' na' ?

-Nuu' ba' jnā' -ga' jāh' Jesús-. Hnāh' na' che' sa' ma' heh' hnāh' jih' koh' jee' na' sii' lā' la' :

Lā jēē' chih' pih', lā kye' hī' tah', hne' Dio ma' mi' tēēh' hniih' kwee' ha' lā' jmeey' juuh' kyah'.

17 Mo' so' ga' jmāy' he' dsa' he'. Ya' hēē' Jesús jee' jwii' Jerusalén ja', ngaayh' ta' jee' jwii' Betania, jee' ja' ga' jāy'.

Ga jwā' Jesús dso' jwii' kih' chaah' higo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Tiuh' ga' jyoh' jmiū', hēē' ka' lāh' Jesús ta' jwii' Jerusalén. Peer' ja' kyoyh' jee' hāāy' jwē'. 19 Koo' jwē' jee' ngooy' ja' ga' jēēy' koo' chaah' higo. Mah' ngooy' na' jēēy' che' hii' mii'. Ma' ga' jēēy', ni' koo' mii' sa' cha' hii', ma' la' moo' jmāh' ba' choo'. Mah' ga' siiyh' chaah' hma' ja' :

-jih' koh' mo' so' hii' mii' kyah' hne'.

Lā' chah' ja' ga' lā' kii' chaah' higo ja'. 20 Ma' ga' jēē' jnāāh' ha' lā' ga' jmeē' Jesús, ga' jēē' dsa' h' jnāāh', mah' ga' jāh' jnāāh' :

-iHa' lā' ma' lā' kii' chah' go' te' chaah' higo na' ?

21 He' ja' ga' jāh' Jesús siiyh' jnāāh' :

-Ma' ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnāh', cher'mah' dsoo' hoh' hnāh' hī' sa' jmeeh' hnāh' to' huūdsē', ja' ma' la' he' la' le' jmeeh' hnāh'. Je' jwiih' hnāh' moh' chih' na' : "Jñuu' jee' na', jwāā' hñāah' cha' jmi' nēeh'", hī' lā' ja' le'. 22 Lā jē' he' ngiih' hnāh' kih' Dio, cher'mah' dsoo' hoh' hnāh', hnāh' ba' hnāh'.

He' ja' gyuu' ba' hih' he' jmeē' Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Lā koo' ma' ga' lloo' Jesús jee' chih' gwah' juuh' ga' lōōy' mi' tēēy' dsa'. Ma' ga' lla' nāā' cha'nēy' dsa' kaah' kyaā' jmi' dsa', kyaah' dsa' gyuu'h', ga' ngiiy' juu' kih' Jesús:

-iChe' cha' jwē' kyah' he' jmeeh' lā' jē' he' na' ? iHii' kih' hih' he' jmeeh' lā' na' ?

24 He' ja' ga' jēēh' Jesús juu' kiyh', ga' siiyh' :

-Ngiih' koo' mi' juu' kyah' hnāh' ka' lāh'. Jēēh' da' hnāh' kin' jāā', ja' ga' jwahn' hī' kih' hih' he' jmeēn' lā' la'. 25 iHii' ga' jmeē' hih' he' ga' chaā' jwaa' dsa' jmiū', che' Dio o che' dsa' hñuu' ?

Jee' tāāyh' ja' ma' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh', ma' jāyh' :

—Cher'mah' ga'jäh' jne', hih' kih' Dio ba' ja', Jesús jäh': "¿He'la' sa' ga'lä'dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga' ja'?" 26 Hi' cher'mah' ga'jäh' jne', ja' hih' kih' dsa' ba' ja', hii' goo' jnän' kyaah' dsa', jëeh', lä'jëë' dsa' ma' jmää' kwaat' Jwaa' ma' laa' jaa' hi' ma' ngëë' juu' kih' Dio —ma' jäh' dsa' kaa'h' he'.

27 He'ja' ga'jäh' dsa' kaa'h' he' ga'siiyh' Jesús:

—Sa' ñe' jnääh'.

Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh' ka'läh', ga'siiyh'.

—Ni' jnä' sa' jmeehn' juu' hi' ga'jmeë' hih' he' jmeen' he' la'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' uu' chih' ñuu'h'

28 He'ja' ga'ngii' Jesús juu' kiyh' ka'läh':

—¿Hee' huu'dsë' jmeeh' hnäh' kih' he' jwahn' la'? Jaa' dsa' ma' chaa' uu' chih' kyaa'. Ga'siiyh' jaa' chih' he': "Gyuu' kyaan', goh' na' go'jmeeh' ta' jee' na'jnää' chaah' wii' jëh' kin'." 29 He'ja' ga'jäh' chih' he' siiyh' jmiiy': "Sa' hnoon' niin'." Ko'hwëë' ga'ja', ga'lä'sii' huu'dsë' kiyh' mah' ngooy'. 30 Ja' ga' ga'tëëyh' hi' jaa' he', ga'jmeëy' mada' kiyh' lä'koo' ga'jmeëy' mada' kih' hi' to'në' he'. Jooy' he' ga'jäh': "Nee' tää', nii' ba' jnä'." Mah' sa' ñeey'. 31 ¿Hii' jaa' jee' lä'uu' ga'jmeë' lä' hnöø' jmiiy'?

Mah' ga'jäh' dsa' he':

—Hi' to'në' ba'.

He'ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh'. Lä'jëë' hi' koo' ku'sih' kyaah' hyaa' hi' ga'nää' kyaah' wa' hi' cha' hi', dsa'taah' jee' jmeë' Dio hih' jää' ga'lä'koh' ga'hnäh'. 32 Jëëh' ja' Jwaa' jee' kya'h' hnäh', ma' mi' jnääh' ha' lä' ma' go'taah' hnäh' kyaah' he' llu' mah' sa' ga'lä'heeh' hnäh' kiyh'. Pero dsa' hi' koo' ku'sih' kyaah' hyaa' hlëëh' he' ga'lä'heey' kiyh'. Ma'ke' ga'jëëh' hnäh' ga'lä'heë' dsa' kih' Jwaa', pero ni' lä'ja' sa' ga'lä'dsaa' hoh' hnäh' miih' mah' ma' lä'heeh' hnäh' kiyh'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' dsa' hi' ga'höø' ta' kih' jñah'

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'Nuu' da' hnäh' jyo'h' juu' na'hmää'. Ma' chaa' jaa' dsa' juu' hi' ga'tää' koo' nää' chaah' wii' jëh'. Ga'jney' lä'ku' lä'jii', ga'mi'lluy' jee' ma' hwëëy' jmi'h' mi' jëh' ja'. Ga'chiyh' koo' na'hyah' he' ñii' jee' ga'wii' dsa' hi' ga'taah' ga'höø' jee' na'jnää' chaah' jëh'. Ma' ga'la' he' ja', ga'tooyh' goo' dsa' he' höøy' ma'to'dsaah'. Ja' ga' ya'hëëy' ngooy' uu'. 34 Ma' ga'lloo' jii' kih' mi' jëh' ja', ga'cheey' moz' kyaay' jee' ma' tääh' dsa' höø' ta' kiyh' mah' ma' kooy' heey' he' ma'tëëy'. 35 Ma' ga'lla'nää' moz' he' jee' na'jnää' chaah' wii' jëh'

kih' dsa'juuy', dsa' hi' ma' tääh' höø' he' ga'jney' jwë' kih' moz' he'. Ko'llaa' ga'jmi' ga'baay', jñah' ga'jngëëyh' go'te', hi' jñah' ko'llaa' ga'tey' kuu' kih'. 36 Ga'cheey' lä'hmëë' jñah' ga' moz', jwëë' ga'lä'koh' ga' hi' ga'cheey' to'në'. Ja' ba'lä'ja' ga'jmeëy' kih' hi' he'. 37 Jee' ga'dsaa' ga'cheey' jooy'. Ma'jmeëy' huu'dsë': "Go'jmeë' ga'dsa' oo' he' kih' chih' kyaan' la'". 38 Ma' ga'jëë' dsa' hi' ma' höø' chaah' jëh' ja', ja' chih' he', ga'taayh' ga'llay' juu' kyaah' dsa'kyaayh': "Hi' oo' na', hi' jä' kyaah' ta'jnän'. Wa' jngëëh' jnih' mah' jän' kyaah' heey' he' ma'tëëy'." 39 He'ja' ga'saah' dsiih'. Ga'lleey' ta'ka'hne' jee' ma' na'jnää' chaah' jëh' ja', mah' ga'jngëëh' dsiih'. 40 Wa'ra' ga'lloo' dsa'juu' chaah' jëh' ja', ¿heë' ba'jmeëy' kih' dsa' hi' jmeë' ta' kiyh' he', laah' hnäh'? —ga'jäh' Jesús.

41 Mah' ga'jeeyh' kih' Jesús:

—Sa' lä'ñih' dsë' jngëëyh' dsa' hi' hñaa' dsë' he', mah' tooyh' goo' jñah' hi' jmeë' ta' kiyh'. Hi' he' ba'ngëë' mi'jëh' wa'ra' ga'të' jii' he' chooyh'—ga'jäyh' siiyh' Jesús.

42 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh' ka'läh':

—¿Che' jih'koh' sa' ma' heh' hnäh' juu' kih' Dio jee' na'sii' lä'la'?:

Ja'ba'kuu' he' sa' ga'tih' dsë' të'hyah', he'ja' ba' ga'jä' lä'koo' mi'kuu' he' kye' dsa' to'në' kih' koo' hne' juuh'.

Dio ba' he' hi' ga'jmeë' lä'ja', he'ja' dsaa' dsë' jne', ga'jäh' Jesús.

43 He'ja' jwëëhn' hnäh', jñuh' Dio ta' he' ma'na'hñaa'h' hnäh' jmeeh' mah' tooyh' goo' jñah' hi' jmeë' ta'lä'le' kih'. 44 Hi'täh' në' kuu' ja', hi' he' chu'jöø' jmi'ngo' kih'. Hi' wa'ra' ga'toh' kuu' ja' në' kih' dsa', jleeyh' go'te'.

45 Lä' ma' ga'nuuy' juu' lä' dsoo' he' ga'hlëëh' Jesús, lä'jëë' jmi'dsa' kaa'h' he' kyaah' dsa' fariseo ga'tah' dsëy' he' ga'hlëëh' Jesús kiyh' kyaah' juu' na'hmää' ja'. 46 Ma' hnooh' dsa'kaah' he' ha' lä' jee' ma'saayh' Jesús. Pero ma' goyh' kyaah' dsa', jëëh' ma'jmää' dsa' kwaat' Jesús laay' jaa' hi' ngëë' juu' kih' Dio.

22

Juu' na'hmää' lä'koo' la' jmi'jee' dsa'jee' goo' dsa'

(Lc. 14:15-24)

1 Koo' ka'läh' ga'hlëëh' Jesús juu' na'hmää', ga'jäyh':

2 —He' jää' Dio dsa' lä'hih' kih', jeeh' kwee' lä'koo' ga'jmeë' jaa' rey' hi' ga'jmeë' koo' jmi'h' ma' ga'jee' goo' chih' kyaay'. 3 Ga'cheey' moz' mah' dsa'tëëyh' lä'jëë' hi' ma'na'la' juu' ya'nää' jmi'h' kih' hi' dsa'jee' goo'. Pero ni' jaa' dsa' he' sa' ga'hii' ma' ya'nää'. 4 Ga'të' to' jiih' ga'cheey' jñah' ga' moz' mah'

ga^asiyh⁺: “Chiih’ hi⁻ ma⁻na⁻la⁻ juu’ ya⁻naä’, ma⁻na⁻la⁻ ba’ ma’ he’ kuyh⁻. Ma⁻jmeen’ mada⁻ ma⁻jngëeh⁻ dsa⁻ kya’ kyaah’ jñah’ ga’ jah’ hi⁻ ga⁻mi’ gyan’. Ya⁻naä’ hnäh’ ja⁻, jee’ le’ jmi⁻ kih’ hi⁻ jee’ goo’, jëeh’, ga⁻lä⁻jë⁻ ba’ ma⁻na⁻llu’.”⁵ Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻teeh’ he’ sa⁻ ga⁻jmee’ he’. Ga⁻naäy’ jee’ jyoh’ ba’. Jaa⁻ he’ ñee’ na⁻jëë⁻ hwa’ kih’. Jñah’ he’ ñee’ jee’ nøø’ hmooh’ kiyh’.⁶ Hi⁻ jñah’ he’ ga⁻saayh’ moz’ kyaay’ rey, ga⁻jmeeyh’ mah’ ga⁻jngëeyh’.⁷ Lä⁻ ma’ ga⁻llooh’ juu’ kih’ rey, ga⁻lä⁻lleey’ jwërte. Ga⁻cheey’ hløø’ kyaay’ mah’ ga⁻mi⁻llaay⁻ lä⁻jëë’ hi⁻ ga⁻jngëeh’ moz’ kyaay’, lä⁻jiih’ ga⁻jëy’ go⁻te⁻ jee’ jwi⁻ kih’ hi⁻ he’.⁸ Mah’ ga⁻siyh⁺ lä⁻jëë⁻ moz’ kyaay’: “Ga⁻lä⁻jë⁻ ba’ ma⁻na⁻llu’ kih’ jmi⁻, pero lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻na⁻teeh’ he’ mo⁻so’ heh’ ya⁻naäy’ jee’ la⁻.⁹ Na’ go⁻naäy’ hnäh’ lä⁻kaa⁻ cha⁻jwë’ juuh⁻. Lä⁻ jah’ hi⁻ jeeh⁻ hnäh’ teeh’ mah’ ya⁻naäy’ jee’ jmi⁻ la⁻.”¹⁰ Lä⁻chah’ ja⁻ ga⁻hwëë’ lä⁻jëë⁻ moz’ he’ lä⁻kaa⁻ cha⁻jwë’ mah’ ga⁻jøøyh⁻ lä⁻ jah’ mi⁻h’ hi⁻ ga⁻jnäayh⁻ ba’, hi⁻ lluu’ hi⁻ hlëëh’, lä⁻jwë’ jee’ ga⁻kah’ ga⁻lä⁻kaa⁻ cha⁻neh’ jee’ te⁻ jmi⁻.

¹¹ Ma’ ga⁻he’ rey jee’ tääh’ lä⁻jëë⁻ hi⁻ na⁻teeh’ he’, ga⁻jëëy’ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻h’ hi⁻ sa⁻ ma⁻kyeh’ hmi⁻h’ he’ la⁻kih’ jmi⁻ ja⁻.¹² Mah’ ga⁻siyh⁺: “Ome’, çha⁻ lä⁻ ma⁻heh’ jee’ la⁻ mah’ sa⁻ kyeh’ hmi⁻h’ he’ la⁻kih’ jmi⁻ la⁻?” Pero dsa⁻ he’, ga⁻gyay’ ti⁻sih’ ba’.¹³ Ja⁻ ga⁻jmee’ rey mada⁻ kih’ hi⁻ ma⁻jmee’ ta⁻he’ cha⁻neh’ ja⁻: “Hñuu⁻ hnäh’ goo’ tiy’ mah’ jwää⁻ hnäh’ ta⁻ ka⁻hne’ jee’ na⁻hoo’. Jee’ ja⁻ ki⁻hooyh’ mah’ juuy’ cha⁻jay’.”¹⁴ Jëëh’ jwëë’ hi⁻ na⁻teeh’, pero mi⁻h’ go⁻te⁻ ba’ hi⁻ na⁻lleeh’.

Kwaqt’ kih’ ku’sih’
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Ja⁻ ga⁻ ga⁻naä’ dsa⁻ fariseo mah’ ga⁻taayh’ juu’ kwee⁻. Lä⁻ taq’ ga⁻ ga⁻jmeey’ ha⁻ lä⁻ jee’ ma⁻kaah’ juu’ kih’ Jesús.¹⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻cheey’ dsa⁻ kyaayh’ ko⁻joh’ kyaah’ dsa⁻ kyaay’ Herode mah’ na⁻hlëëyh’ kyaah’ Jesús, ga⁻siyh⁺:

—Ta⁻jwoh’, ñe’ ba’ jnääh’, hne⁻ hlëëh’ ju⁻dsoo’ jmah’ ba’, kyaah’ ju⁻dsoo’ ba’ mi⁻teëh’ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻jwë’ kih’ Dio. Hi⁻ sa⁻ gah’ kyaah’ ni⁻ jaa⁻, jëëh’ sa⁻ kyeh’ kwaqt’ ha⁻ lä⁻ laa’ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ dsa⁻.¹⁷ Chi⁻ih’ da⁻ jnääh’ ja⁻, ha⁻ lä⁻ laah’ hne⁻: çChe’ llu’ he’ mi⁻hmaah’ jne’ ku’sih’ kih’ dsa⁻ta⁻ César o sa⁻llu’?

¹⁸ Pero Jesús kyuyh⁻ ba’ hu⁻dsë⁻ hliih’ he’ ma⁻jmee’ dsa⁻ he’, he⁻ ja⁻ ga⁻siyh⁺:

—He⁻ ba⁻ che⁻ ta⁻ juuh’ hnäh’. çHe⁻ la⁻ kah⁻ hnäh’ dsën?¹⁹ Heeh’ da⁻ jnä⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻kuu’ he⁻ kwah⁻ hnäh’ kih’ ku’sih’.

Mah’ ga⁻heeyh’ koq⁻ kuu’.²⁰ Mah’ ga⁻jäh’ Jesús siyh⁺:

—çHi⁻ kih’ heeh⁻ toq⁻ la⁻? çHi⁻ kih’ jmi⁻ na⁻si⁻ la⁻?

²¹ Mah’ ga⁻jäh’ dsa⁻ he’:

—Kih’ César ba⁻ na⁻.

Ja⁻ ga⁻ ja⁻ Jesús siyh⁺ ka⁻läh’:

—He⁻ la⁻ kih’ César, kwëëh’ ba⁻ César. He⁻ la⁻ kih’ Dio, kwëëh’ ba⁻ Dio.

²² Ma’ ga⁻nuuy’ juu’ ja⁻, ga⁻taayh’ jëë⁻ dsayh⁻. Mo⁻so’ ga⁻jmäy’ he’ Jesús, ga⁻naä’ bih’ kiyh⁻.

Ga⁻ngü’ dsa⁻ juu’ ha⁻ lä⁻ le’ wa⁻ra⁻ ga⁻të’ jee’ lä⁻jiih’ hi⁻ na⁻juu’

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ja⁻ ba’ jmi⁻ ja⁻ na⁻naä’ dsa⁻ saduceo na⁻jëëy’ Jesús. Dsa⁻ he’ na⁻, sa⁻ ma⁻heey’ he’ lä⁻jiih’ dsa⁻ jee’ kih’ hi⁻ na⁻juu’. Mah’ ga⁻ngüy’ juu’ kiyh’, ga⁻jäyh’:

²⁴ —Ta⁻jwoh’, ga⁻si⁻ Moisé jnän’ kyaah’ juu’ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻juu’ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻h’ hi⁻ sa⁻ chaa’ joo’, dsa⁻ ñuu⁻h’ øøh’ hlii’ he’, lle’ kih’ teëy’ dsa⁻më’ mah’ lä⁻chaa⁻ joo’ siyh’ hi⁻ lee’ kwaat’ kyaay’ hlii’ øøyh’.

²⁵ Ga⁻lä⁻chaa⁻ jee’ kyaay’ jnääh’ gyeë’ dsa⁻ ñuu⁻h’ jaa⁻ ba’ cho⁻jmi⁻y’. Hi⁻ to⁻né he’ ga⁻kaa⁻ dsa⁻më’ pero chah’ ba’ ga⁻juuy’. Sa⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jooy’ he⁻ ja⁻ ga⁻ja⁻ mëy’ kyaah’ jee’ ga⁻të’ uu’ dsa⁻ ñuu⁻h’ øøyh’.

²⁶ Ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻la⁻ kih’ jee’ ga⁻të’ uu’ dsa⁻ ñuu⁻h’ he’, hi⁻ kih’ jee’ ga⁻të’ uu’ ka⁻läh’, lä⁻jiih’ ga⁻dsaa’ ga⁻juu’ lä⁻jëë’ gyeë’.

²⁷ Jee’ ga⁻dsaa’ go⁻te⁻ ga⁻juu’ hñii’ dsa⁻më’ ka⁻läh’.²⁸ Wa⁻ra⁻ ga⁻të’ jee’ lä⁻jiih’ dsa⁻ ja⁻, çhi⁻ kih’ jee’ lä⁻jëë’ gyeë’ lee’ kyaay’ dsa⁻më’ he’? Jëëh’, ga⁻lä⁻ jëë’ gyeë’ ba’ ga⁻lä⁻ kyaayh’ —ga⁻jäh’ dsa⁻ saduceo siyh⁺ Jesús.

²⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu’ kiyh’, ga⁻siyh⁺:

—Na⁻ hee’ hoh’ ba’ hnäh’ na⁻, jëëh’, sa⁻ kyuu⁻h’ hnäh’ lä⁻koq⁻ na⁻si⁻ juu’ kih’ Dio, ni⁻ sa⁻ kyuu⁻h’ hnäh’ ha⁻ lä⁻ la⁻ be’ kiyh’.

³⁰ Wa⁻ra⁻ ga⁻të’ jee’ lä⁻jiih’ hi⁻ ma⁻na⁻juu’, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻më’ dsa⁻ ñuu⁻h’ mo⁻so’ jee’ goo⁻. Ma⁻ja⁻ leey’ lä⁻koq⁻ laa’ ángele hi⁻ tääh’ gyuu⁻h’.

³¹ Pero he⁻ lä⁻jiih’ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu’, che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh’ lä⁻koq⁻ ga⁻hlëëh’ Dio hnäh’, lä⁻ ma⁻ ga⁻jäyh’:

³² “Jnä⁻ laan’ Dio kyaay’ Abraham, Dio kyaay’ Isaac, Dio kyaay’ Jacob”, ga⁻jäh’ Dio siyh’ Moisé. He⁻ ga⁻jäyh’ lä⁻ja⁻, sa⁻ na⁻juu’ dsa⁻ ma⁻gyuh’ jnän’ he’ kih’ Dio, jëëh’ Dio jnän’ laay’ Dio kyaay’ hi⁻ na⁻jiih’ ba’.

³³ Lä⁻ ma⁻ ga⁻nuu’ dsa⁻ juu’ la⁻, ga⁻taayh’ jëë⁻ dsayh⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ ñuu⁻h’ he⁻ ma⁻ kwa⁻ Jesús.

Ñuu⁻h’ he’ kyee’ ga⁻kih’ jee’ lä⁻jëë’

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Lä⁻koq⁻ ma⁻ ga⁻jëë’ dsa⁻ fariseo ga⁻jne’ Jesús hoo’ dsa⁻ saduceo, he⁻ ja⁻ ga⁻taayh’ juu’ kwee⁻.³⁵ Lä⁻ja⁻, jaa⁻ hi⁻ ma⁻ kyuu⁻h’ llu⁻ ley ga⁻ngüy’ juu’ kih’ Jesús mah’ ma⁻ kay’ dsëy’:

36 -Ta jwoh⁴, ¿hee- koo⁻ jee' lä jë⁻ he- lle' në' ley kyeë' ga' miih' ?

37 Mah' ga' jah' Jesús siyh⁻:
-Wa' hnaah⁻ Dio kyaah¹ lä kaa⁻ tuh-hoh⁻, kyaah¹ lä jë⁻ huu⁻dsë⁻ kyah¹.
38 He- la- ba' nuuh⁻ he- la' to- në' kih' jee' lä jë⁻. Sa' cha- ga' he- kyeë' lä koh⁻ ga' he- la-.
39 Hi- cha- ga' jyoh⁻ he- jeeh⁻ kwee- kyaah¹ he- la-. Wa' hnaah⁻ dsa- kyaah¹ lä koh⁻ hnaah⁻ hñaah⁻.
40 Kih' lä to' nuuh⁻ la- ga' hwëë⁻ lä jë⁻ ley kyaah¹ he- ga' hlëeh⁻ lä jëë⁻ hi- ga' ngëë⁻ juu' kih' Dio.

*Hï' kih' ja' hï' laa' Cristo
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)*

41 Ta ko' jiih¹ ma' tääh' fariseo ko' jøh⁻ jee' ja- , ga' ngii' Jesús juu' kiyh⁻:

42 -¿Hee' huu⁻dsë⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ kih' Cristo? ¿Hii' kih' sa' ju- laay⁻? -ga' jah' Jesús.
-Sa' ju- kih' David ba' he' -ga' jah' dsa- he' siyh⁻.

43 Mah' ga' jah' Jesús siyh⁻:
-¿Ha- lä ja- David hi- ma' jøø' Jmi- lle' kih¹, ma' tëeyh⁻ "Dsa' jøøh¹ kyaan⁻?", lä' ma' ga' jäh¹ lä la⁻:

44 Ga' jah⁻ Dio ga' siyh⁻ Dsa- jøøh¹ kyaan⁻:
"Na' jwoo' ra' lluu' kin' la' ,
lä jiih¹ lloo' jmi' llaan⁻ huu' tiih⁻ lä jëë⁻ hi- na' høøh¹ kyah¹."

45 ¿Ha- lä ja- laa¹ Cristo sa' ju- kih¹ David ga- ja⁻, cher mah' hñii' David ga' jah⁻ kih' Cristo:
"Dsa' jøøh¹ kyaan⁻?"

46 Ni' jaa⁻ sa' ga' lih' ma' jeeh⁻ juu' kiyh⁻.
Ja- jiih¹ mo' so' ga' tuu⁻ dsëy⁻ ma' ngiiy⁻ jyoh⁻ ga' juu' kih' Jesús.

23

*Sa' ga' tooh- Jesús ta' kih' ta' jwoh' kyaq¹
ley kyaah¹ fariseo*

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Kwee- ba' ga' hlëeh⁻ Jesús jnääh⁻ kyaah¹ dsa⁻, ga' jäh⁻:

2 -Lä jëë⁻ ta- jwoh¹ kyaq¹ ley kyaah¹ fariseo ga' kooy⁻ në' kih' Moisé. 3 Ja- jmeeh⁻ hnäh⁻ lä jë⁻ he- jäh⁻, hi' ja- mi- teh' hnäh⁻ ka' läh⁻. Pero ta' jmee⁻ hnäh⁻ lä ko' jmeey⁻. Jëeh⁻, koo⁻ hlëeh⁻ bih¹ mah¹ sa' jmeey⁻. 4 Kyaay⁻ dsa- løø' hii- he- sa- lä këh⁻ dsa- jmi⁻ ka⁻, pero hñiiy⁻ ni' ko- h' pih⁻ sa' kway⁻ be' wa' ra- jäh⁻ kih¹ kyaah¹ koo⁻ mi' cha' gooy⁻ ga' kway⁻ be⁻.

5 Lä jë⁻ he- jmeey⁻ ja⁻, jmeey⁻ ha- lä jee' jëë⁻ dsa- kiyh¹. Tih⁻ dsëy⁻ na- gyoh⁻ cha' kyeey¹ kyaah¹ lu' kyooy⁻ jwi' sa' hmiih⁻ hu' he- na- sii⁻ juu' kih' Dio. Cha' hoo' sa' hmiih⁻ kiyh¹ jmeey⁻ kyoo⁻ sa' hloh⁻. 6 Tih⁻ dsëy⁻ dsa- taayh⁻ jee' la' llu' ga' miih⁻ jee' kuh⁻ dsa- hi- tääh⁻ jmi⁻, lä ja- jmeey⁻ ka' läh⁻ neh⁻ gwah⁻. 7 Tih⁻ dsëy⁻ jmee⁻ dsa- Dio kiyh¹ cha' jwë⁻ juuh⁻, mah' tëëh⁻ dsih⁻ ta' jwoh¹. 8 Pero hnäh⁻, ta' heeh⁻ hnäh⁻ he- tëëh⁻ dsa- hnäh⁻ ta' jwoh¹, jëeh⁻ jaa⁻ ba' laa⁻ ta' jwoh¹

kyaah¹ hnäh⁻. Hi- koo⁻ ba' laa⁻ lä jëë⁻ dsa⁻. 9 Ta- tëëh⁻ hnäh⁻ Täa⁻ ni' jaa⁻ hi- tääh⁻ në' hwa' la- , jëeh⁻ jaa⁻ ba' hi- laa⁻ Täa⁻ jnän⁻ hi- gya⁻ gyuu⁻ ya' jwii⁻. 10 Ta- kwa- hnäh⁻ jwë⁻ he- tëëh⁻ dsa- hnäh⁻ ta' jwoh¹, jëeh⁻ jaa⁻ ba' hi- laa⁻ ta' jwoh¹ kyaah¹ hnäh⁻, hi- he' he' Cristo. 11 Hi- jøøh¹ ga' kyah¹ hnäh⁻, wa' jmeey⁻ ta' he' kih¹ lä jëë⁻ ba'. 12 Jëeh⁻, hi- jmää⁻ hñii' jøøh¹, hi- he' jä⁻ ta' hwa' go- te-. Hi- jmää⁻ hñii' hwaä⁻, hi- he' ba' lee' jøøh¹.

13 Jwii⁻ ba' hnäh⁻ ta' jwoh¹ kyaq¹ ley kyaah¹ fariseo. Hnäh⁻ hi- ta' juu⁻. Jneh⁻ hnäh⁻ jwë⁻ kih¹ dsa- mah¹ sa' dsa- taayh⁻ jee' jmee⁻ Dio hih⁻. Ni' hnäh⁻ sa' dsa- taah⁻ hnäh⁻ ni' sa' kwah¹ hnäh⁻ jwë⁻ dsa- taah⁻ jñah⁻ hi- hnøø⁻. 14 Jwii⁻ ba' hnäh⁻ ta' jwoh¹ kyaq¹ ley kyaah¹ fariseo. Hnäh⁻ hi- ta' juu⁻. Jñuu⁻ hnäh⁻ hne⁻ kih¹ dsa- hñii' hñii'. Mah' ko' taq⁻ ga' jmeeh⁻ hnäh⁻ hlëeh⁻ hnäh⁻ ki- wëë⁻ kyaah¹ Dio. Kih¹ he- na- na- cheë⁻ Dio cha- ga' miih⁻ wii⁻ në' kyah¹ hnäh⁻.

15 Jwii⁻ ba' hnäh⁻ ta' jwoh¹ kyaq¹ ley kyaah¹ fariseo. Hnäh⁻ hi- ta' juu⁻. Ga- nääh⁻ hnäh⁻ lä kaa⁻ në' jmi- ñeeh⁻ lä kaa⁻ hwa' hnooh⁻ hnäh⁻ ha- lä jee' lee⁻ hnäh⁻ dsa- hi- sa- ma- heeh⁻ kih' Dio. Wa' ra- ga' lëeh⁻ hnäh⁻, jmää⁻ hnäh⁻ hlëëyh⁻ cha' ga' miih⁻ mah¹ dsa- nääy⁻ cha' je- to' juh⁻ ga' lä koh⁻ ga' hnäh⁻.

16 Jwii⁻ ba' hnäh⁻, hnooh⁻ hnäh⁻ kah¹ hnäh⁻ në' kih¹ dsa⁻, pero hi- tuu⁻ ba' hnäh⁻. Mah' jwah¹ hnäh⁻: "Hi- tää⁻ hñii' kyaah¹ gwah⁻, sa' jmee⁻ bii' mi- tey⁻ juu' kiyh⁻. Pero cher mah¹ hi- ga' tää⁻ hñii' kyaah¹ ku' nøø⁻ kih¹ gwah⁻, he' ja- ba' la' bii' mi- tey⁻, jwah¹ hnäh⁻." 17 He- ba' che- taah⁻ hnäh⁻ dsa- tuu⁻. ¿Che' kyeë⁻ ga' ku' nøø⁻ lä koh⁻ ga' gwah⁻ he- mi- jøø⁻ ku' nøø⁻? 18 Lä ja- ka' läh⁻ jwah¹ hnäh⁻: "Cher mah¹ hi- ga' tää⁻ hñii' kih¹ na' hyyoo⁻, sa' jmee⁻ bii' mi- tey⁻ juu' kiyh⁻. Pero cher mah¹ hi- ga' tää⁻ hñii' kih¹ he- tääh⁻ në' na' hyyoo⁻, jmee⁻ bii' mi- tey⁻." 19 He- ba' che- taah⁻ hnäh⁻ dsa- tuu⁻! ¿Che' kyeë⁻ ga' he- hla- në' na' hyyoo⁻, lä koh⁻ ga' na' hyyoo⁻ he- mi- jøø⁻ he- hla- në' kih¹? 20 Hi- tää⁻ hñii' kih¹ na' hyyoo⁻, kih¹ na' hyyoo⁻ ba' ja- tääy⁻ hi- lä kye⁻ kih¹ he- hla- në' kih¹ ja⁻. 21 Hi- tää⁻ hñii' kih¹ gwah⁻, kih¹ gwah⁻ ba' ja- tääy⁻ hi- lä kye⁻ kih¹ Dio hi- gya⁻ neh⁻ gwah⁻ ja⁻. 22 Lä ja- ka' läh⁻, hi- tää⁻ hñii' kih¹ gyuu⁻h⁻ ya' jwii⁻, jee' gya⁻ Dio ba' ja- tääy⁻ hi- lä kye⁻ kih¹ hñii' Dio ka' läh⁻.

23 Jwii⁻ ba' hnäh⁻ ta' jwoh¹ kyaq¹ ley kyaah¹ fariseo, hnäh⁻ hi- ta' juu⁻. Kwëeh⁻ ba' hnäh⁻ Dio miih⁻ lä koo⁻ jah⁻ ley, lä la' lä jë⁻ o- mee⁻ kih¹ ñe⁻, anis, mi⁻ ki- ma⁻. Pero sa' mi- teh⁻ hnäh⁻ he- kyeë⁻ ga' kih¹ ley. Sa' jmeeh⁻ hnäh⁻ he- llu' jmah⁻, sa' dsa- lä ñih⁻ hoh⁻ hnäh⁻ dsa⁻, ni' sa' mi- teh⁻ hnäh⁻ juu' kyah¹ hnäh⁻. He- la- ba' ja' jmee⁻ bii' jmeeh⁻ hnäh⁻ ko' jøh¹ kyaah¹ he- kwah⁻ hnäh⁻ na⁻. 24 Hnäh⁻ hi- kye⁻ në', hi- tuu⁻ ba' hnäh⁻.

Laah' hnäh' lä' koo' dsa' hi' ngëe' jmi' he' tääh' lu' mah' sa' ngëey' jmi' he' tääh' jah' kaah'.

²⁵ Jwi' ba' hnäh' ta' jwöh' kyaa' leykyaa' fariseo, hnäh' hi' ta' juu'. Laah' hnäh' lä' koo' jaa' hi' gyih' ma' la' ta' kaluu' kyah' wii'. Jëeh' kwëeh' ba' hnäh' Dio miih' he' la' heey' mah' neh' tuh' hoh' hnäh' na' kah' ba' huus' dsë' hii' hi' lä' jë' he' hliih' jmah'. ²⁶ Hnäh' fariseo hi' tuu'. Gyih' da' hnäh' to' nê' ta' neh' kyah' wii', mah' lä' ja' jä' na' jngii' ta' kaluu' ka' läh'.

²⁷ Jwi' ba' hnäh' ta' jwöh' kyaa' leykyaa' fariseo, hnäh' hi' ta' juu'. Laah' hnäh' lä' koo' to' hoo' he' na' su' hee' tøø'. Ta' nê' kih' jnä' na' hñaa', pero ta' neh' na' kah' moo' hlii' kyaa' lä' jë' nêe' he' soh'. (Véase: Nu. 19:16) ²⁸ Lä' ja' hnäh' ka' läh', ma' ra' he' dsoo' go' te', ta' nê' jmäh' hnäh' hñaa' lllu' mah' jëe' dsa'. Pero ta' neh' tuh' hoh' hnäh' na' kah' juu' ta' juu' kyaa' lä' jë' he' hliih'.

²⁹ Jwi' ba' hnäh' ta' jwöh' kyaa' leykyaa' fariseo, hnäh' hi' ta' juu'. Jmeeh' hnäh' hne' nê' to' hoo' jee' na' haa' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio. Hi' jmeeh' hnäh' na' hñaa' nê' na' hyah' jee' na' haa' lä' jëe' hi' lllu' he'. ³⁰ Jwah' hnäh', wa' ra' jah' kih' ma' chaa' jne' jii' kih' dsa' ma' gyuh' jnan' sa' ma' kwan' be' kih' hi' ga' jngëeh' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio. ³¹ He' hleeh' hnäh' lä' na', mi' jnäa' hnäh' hñaa' he' laah' hnäh' sa' ju' kih' hi' ga' jngëeh' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio. ³² He' ja' na', ja' mi' hñaa' hnäh' ta' kyah' hnäh', jee' hii' nê' ta' kih' dsa' ma' gyuh' jnan'.

³³ He' ba' che' hleeh' hnäh'. Ma' ra' hi' he' jëe', joo' siih' miih' laah' hnäh'. Ha' ba' lä' ja', lääh' hnäh' kih' cha' je' he' na' bääh' hnäh'. ³⁴ He' ja' cheen' jee' kyah' hnäh' hi' ngëe' juu' kin' kih' dsa', cheen' dsa' hi' kyuuh', hi' cheen' ta' jwöh' kyaa' ka' läh'. Ko' llaa' hi' he' jngëeh' hnäh' mah' jñah' tääh' hnäh' dsoh' hma' cru', hi' jñah' jmi' baah' hnäh' neh' gwah' mah' kyah' hnäh'. Hi' go' chaa' hnäh' jee' täayh' lä' koo' lä' koo' jee' jwi' mah' jmeeh' hñih'. ³⁵ Lä' ja', na' bääh' hnäh' jma' kih' lä' jëe' hi' sa' ää' dsoo' he' ga' tuu' hwa' la', he' ga' løø' kih' Abel hi' lllu' he', lä' jiih' kih' Zacaria joo' Berequia hi' ga' jngëeh' dsa' ta' ka' hne' kih' gwah' koo' na' hyoo'. ³⁶ Ma' ra' ju' dsoo' jwëeh' hnäh', kih' lä' jë' he' ja', ja' dso' jwi' nê' kih' lä' jëe' hi' tääh' na'.

Meeh' dsë' Jesús kih' jwi' Jerusalén (Lc. 13:34-35)

³⁷ Hnäh' dsa' chaa' Jerusalén, hnäh' hi' jngëeh' hi' ngëe' juu' kih' Dio mah' teh' hnäh' kuu' kih' hi' chee' Dio, joh' jiih' sa' ma' hnoon' ma' jøøhn' hnäh' lä' koo' jøøh' chaa' hyaa' gyuu' chaa' kyaa' taayh' neh'

sa' kyooy', pero sa' ga' hiih' hnäh'. ³⁸ Kih' he' ja', jä' ta' jmah' ba' hne' kyah' hnäh'. ³⁹ Jwëeh' hnäh', na' ta' cha' nê' mo' so' jëeh' ga' jnä' ta' ko' jiih' sa' ma' jah' hnäh': "Na' jaa' hi' ja' kyaa' hih' kih' Dio."

24

Lloo' koo' jmi' hla' gwah' juuh' (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ya' hëe' Jesús gwah' ngaayh'. Jee' ja' ga' ya' jah' jnääh' koo' kiyh' mah' ga' chiih' jnääh':

—Jëe' da' ha' koh' na' hñaa' sa' la' gwah' jnan'.

² Mah' ga' jah' Jesús siiyh' jnääh': —Lä' jë' he' jëeh' hnäh' na', ma' ra' ju' dsoo' jwëeh' hnäh', ni' koo' mi' kuu' na', sa' jä' nê' kih' øøh', lä' jë' ba' sa' hla'.

Jää' ja' ga' llaa' jmi' gyuu', joh' nêe' sa' jmee' lii'

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Jee' ma' gyay' nê' moh' Olivo, ga' ya' jah' jnääh' koo' kiyh' mah' na' lla' jnääh' juu' kyaa' ta' ko' jiih' sa' chaa' dsa'.

—Chiih' jnääh' lih' le' lä' jë' he' ma' jah', hee' lii' jmee' wa' ra' ga' tē' jee' ñeh' hi' wa' ra' ga' tē' jee' llaa' jmi' gyuu' —ga' chiih' jnääh' Jesús.

⁴ Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kyaa' jnääh': —Hnøø' leeh' hnäh' mah' ni' jaa' sa' chaa' hi' mi' gaa' hnäh'.

⁵ Jëeh', jwëe' dsa' ya' naä' hi' ka' nê' kin', jäh': "Jnä' he' laan' Cristo hi' ma' chee' Dio." Hi' jwëe' dsa' mi' gaay'. ⁶ Nuuh' hnäh' kih' hñii' hi' lä' cha' juu' kih' hñii' ta' la' ta' jno'. Pero ta' wa' jeh' hoh' hnäh'. Lä' ja' lle' kih' le' ba', pero sa' ga' ma' dsëe' jmi'. ⁷ Tee' dsa' hi' chaa' koo' hwa' kyaa' jyoh' hwa'. Hi' tee' dsa' ta' kyaa' jñah' dsa' ta'. Lä' cha' dsoo' he' dsa' kwah', lä' cha' hoo', lä' kaa' ba' jeh' wii' hwa'. ⁸ Kyaah' lä' jë' he' ja', koo' ma' løø' jëe' dsa' wii' ba'.

⁹ Ja' ga' ngëe' dsa' hnäh' mah' jmeeyh' hnäh' lä' tē' dsëy' hi' jngëeyh' hnäh'. Ga' lä' jëe' ba' dsa' jmee' na' høøh' kyah' hnäh' lä' kaa' jmi' gyuu' kwaat' kin'.

¹⁰ Ma' ja' jwëe' dsa' tøy' he' ma' dsoo' dsëy', ngëey' dsa' kyaa' chä' nê' dsa' ta', mah' jmeey' na' hääyh' øøyh'. ¹¹ Jwëe' dsa' jmee' lä' koh' hi' ngëe' juu' kih' Dio mah' ya' naäy' jee' kyah' hnäh' hi' mi' gaay' jwëe' dsa'.

¹² Lä' cha' cha' miih' he' hliih'. Kih' he' ja', jwëe' dsa' mo' so' lä' hnääy' dsa' kyaa' yih'. ¹³ Pero hi' kwëeh' dsë' lä' jiih' llaa', hi' he' ba' lää'. ¹⁴ Ju' hmëe' la', he' mi' jnäa' lä' koo' jaa' Dio dsa' lä' hih' kih', lloo' lä' kaa' lä' juh' jmi' gyuu' mah' lä' kyuu' lä' jëe' dsa' hi' sa' ga' ma' heeh' kih' Dio. Ja' ga' ja' jmi' juuh' jmi' goo' kih' Dio.

¹⁵ Wa' ra' ga' lloo' jmi' jëeh' hnäh' neh' gwah' juuh' cheh' jaa' jah' laa' na' høø' ngëe'

jee' na-jngii' ja-, lä-koq- ga-jäh' Daniel hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio, (hi- hë- juu' la-, wa' lä-ngëëy'), 16 ma'ja-, hnäh' hi- tääh' hwa' Judea kyuu' hnäh' ta' moh'. 17 Hi- tääh' jee' ga-të' to' jwëë' hne', wa' jñaa'y' mah' wa' kyuu' bih'. Sa' wa' kyey' he- cha- cha'neh'. 18 Hi- tääh' jee' nuu' kih', ta' wa' lla-näay' kiyh' he- dsa-kyey' sa'hmiih'. 19 Peer- jwi- dsa-më' hi- kyaa- gyuu- ma'ja-, hi' lä-ja- hi- jää- gyuu- gyuu- ka-läh'. 20 Ngii' hnäh' kih' Dio mah' sa' la' jii- gyuu' ni' sa' la' jmi- he- teeh- dsa- dsë' wa'ra- ga-të' jee' kyuu' hnäh'. 21 Ma'ja- jëë' dsa- wii' jwërte he- sa' ma-jëë' dsa- lä- wa' geh- noo' jmi' gyuu- lä-jiih' na'. Ja- jiih' mo'-so' jëë' gyih' jiih' koh'. 22 Wa'ra- jäh' kih' ngoo' ba' jëë' dsa- wii' ma'ja-, ni' jaa- dsa- jiih' sa' ja'. Pero ta' la' kih' hi- na- llee'h' kyaa' Dio, chah' ba' llaa- jmi- he- jëëy' wii'.

23 'Ma'ja- cher'mah' chaa- ko-llaa' dsa- jäh': "Hi- Cristo cheh' la'", o "hi- Cristo cheh' jee' oo-", ta' wa' geh' hnäh' kiyh'. 24 Jwëë' dsa- ta'-juu' ya-nää', jäh': "Jnä' laan' Cristo, jnä' ngëën' juu' kih' Dio". Ja- he- koq- nëë' he- juh-gaa- jmeey', lä-jwëë' jee' mi-gaay' dsa-, lä-jiih' hi- na- llee'h' kyaa' Dio mi-gaay' cher'mah' ga-la'. 25 Ma-ñeh' ba' hnäh' na', jëëh' ma' jawah' ba' jnä' jää' ha- lä- le'.

26 'Lä-ja-, cher'mah' hi- jäh- siih' hnäh': "Hi- gya' jee' oo' hwa' ki- jee' sa' kwa- ni' miuh-", ta' go-jëë' hnäh'. Hi- cher'mah' jäh': "Hi- gya' cha'neh' oo-", ta' wa' lä-heh' hnäh'. 27 Jëëh', lä-koq- jmeë- je-ñih' he- jmeë' dsa- lä-jnä' lä-kaa- jmi-gyuu- wa'ra- jah' Hi-ga-lëë'ngo' la'. 28 Jëëh', wa' ha- cha- ha- jee' kyaa' hi- ma-na-juu', jee' ja- kuh' tu- siih'.

Wa'ra- ga-të' jee' jäh' Hi-ga-lëë'ngo'
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Chah' ba' ga' ma-ngëë' ma-jëë' dsa- lä-jë- he- wii' ja-, ja- hniih' mo-so' lä-jnä' jmeë' kih' hyoo-, ni' jmeë' kih' sih- sa- lä-jnä'. Lä-sii' hoo' nuu' hi- hëë' gyuu' jmi-gyuu', hi' lä-jë- he- ga' cha' gyuu' sa'jeh'. 30 Ja-ga' jmeë' lii- gyuu' jmi-gyuu- jee' jäh' Hi-ga-lëë'ngo' la-. He-ja- ki'hooh' lä-jëë- nëë' dsa- hi- tääh' hwa' jëëy' Hi-ga-lëë'ngo' la- hi- jäh' gyuu' jee' jii' kyaa' cha-miuh- be', laay' joo'h'. 31 Mah' cheey' ángele kyaa'y'. Kyaa' miih' kih' luu' hoo' joo'y' lä-jëë- hi- na-llee'h' kyaa'y' hi- tääh' lä-jë- kye' kiuh' jmi-gyuu', ta' ko-taa- lä-ga-të' jyoh' ko-taa-.

32 'Jëë' da' hnäh' kwee' ha- lä- dsoo- juu' kih' chaah' higo mah' mi-tëë' hnäh' hñaa'h'. Wa'ra- ga-hyo' sih' jñoh' sa'jih' kih', loo- dsa-hyo- moo- kih', ma-ñeh' ba' hnäh' ngoo' ga-të' jii- jma- ba' ja-. 33 Lä-ja- hnäh'

ka-läh', wa'ra- ga-jëëh' hnäh' dsa-la' lä-jë- he- ma'jwahn' la-, wa' lä-ñeh' hnäh' he- ma-chehn' ho'haah' kyaa'h' he- jahn' ba'ja-. 34 Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', sa' llaa- dsa- hi- tääh' na' ta'ko' jiih' sa' ga' ma-lä' te' lä-jë- he- ma'jwahn' la-. 35 Ngëë' ba' lä-jë- he- cha- gyuu' hwa', pero juu' kin- lä- ma'cha- ja'ba'.

36 'Pero ni' jaa- sa- ñe- hee- jmi- ja-, hee- hor- ja-, ni' ángele hi- tääh' gyuu' sa- ñe-, ni' Joq' Dio sa- ñe-. Hñii' ba' Täa' kyaan- ñe-. 37 Lä-koq- ga-la' jii- kih' Noé, ja-ba' lä-ja- le' wa'ra- ga-të' jee' jäh' Hi-ga-lëë'ngo' la-. 38 Jëëh', jää- sa' ga' ma'ja- jma' ma' tääh' dsa- kuh' hih-, ma' tääh' dsa- jee- goo- lä-jiih' ga-he' Noé neh' barco. 39 Ni' miuh' sa' ga-lä-liih' dsa- lä-jiih' ja' jmi- he- ga'jngiih' kih' lä-jëë'. Lä-ja- ka-läh' ni' sa' liih' ga' dsa- wa'ra- ga-të' jee' jäh' Hi-ga-lëë'ngo' la-. 40 Ma'ja- tääh' uu' jmeë' ta' jee' nuu- kih', jaa- he' sah', hi' hi- jaa- he' ja'. 41 Ma'ja- tääh' uu' dsa-më' dsë-. Jaa- he' sah', hi' hi- jaa- he' ja'. 42 He-ja- mi-jnoo' hnäh' mi'neh', jëëh' sa' ñeh' hnäh' hee- hor- jäh' Dsa-joo'h' kyaa'h' hnäh'. 43 Wa' lä-ngëëh' hnäh' he- la'. Cher'mah' jaa- dsa-juu' cha'neh' ga-lä-ñey' hee- hor- dsa-he' dsa-hi- cha'neh' kiyh', jmeey' bii' sa' gwiiy' mah' sa' kway' jwëë' he- ja- dsa-hii- cha'neh' kiyh'. 44 Ja-ba' lä-ja-, hnoo' ma-na-luu'h' hnäh'. Jëëh', ha- ga- che- jmi- he- sa' joo'h' hnäh', jäh' Hi-ga-lëë'ngo' la-.

Dsa- hi- mi-teh', hi- dsa- hi- sa- jmeë' ta'he'
(Lc. 12:41-48)

45 'Jaa- dsa- hi- mi-teh' hi- cha- huu'dsë- llu' kih', hi- he' ba' na-hñaa' mah' häay' hi- tääh' cha'neh' kih' dsa-juuy', kwëëyh' kuh' hor' kih'. 46 Llu' la' kih' dsa- hi- jmeë' ta'he', cher'mah' mi-teyh' lä-jë- mada' he- nuuyh' wa'ra- jah' juuy'. 47 Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', ga-lä-jë- ba- he- cha- kih' dsa-juuy' tooyh' gooy-. 48 Pero jaa- hi- sa' hnoo' jmeë' ta'he', jmeey' huu'dsë-: "Lä-hëë' ga' miih' dsa-joo'h' kyaan-." 49 He-ja- looy' jmi'baay' dsa-kyaa'y' mah' kuh'hiyh' kyaa'h' hi- laa' lla'hiih'. 50 Pero dsa- hñaa- dsë' he', jmi- he- sa' joo'y' hi' hor- he- sa' kyey' ni' miuh' huu'dsë-, jäh' dsa-juuy'. 51 Sa- lä-ñih' dsëy' kih' dsa- he' heeyh' wii' mah' kwëëyh' hee' ko-joh' kyaa'h' dsa- ta-juu'. Jee' ja- ki'hooyh' mah' juuy' cha'jay'.

25

Juu' na-hmäa' lä-koq- la' kih' gyaa' chih-më'

1 'He- jää- Dio dsa- lä-hih' kih', jëeh' kwee- kih' gyaa' chih-më' hi- na-nää' chooh- mi'së' na-hih- je- mah' dsa-heeyh' dsa-ñuu- hi- jee' goo-.

2 Hñaa' chih-më'

he' ma' cha- huu' dsē- llu' kih' hñaa' he' sa' cha' he' ma' jmeey'. ³ Lā' jēē- hī- sa' ma' jmee' he' he' ga' nāāy' kyey' mi' sē' kiyh', mah' sa' ga' kay' ga' miih' naa' he' koo-. ⁴ Perolā' jēē- chih' mē' hī- ma' cha- huu' dsē- llu' kih' he', ga' kay' mi' sē' kiyh' kō' jōh' kyaah' jee' ma' haa' naa' he' koo-. ⁵ Pero ga' lā' hēē' ga' dsa' ñuuh' hī- ma' jee' goo' he'. He' ja' ga' tē' gwū' kih' lā' jēē- lā' jūih' ga' gwūy'. ⁶ Ma' ga' tē' kōō- lla' ñuuh', ga' tooh' dsa' miih', ma' jāyh': "Hīi' dsa' ñuuh' hī- jee' goo' ja'. Noo' hnāh' mah' go' mi' jeeh' hñih'." ⁷ Ga' lā' jēē- chih' mē' he' ga' nooy' mah' ga' taayh' ga' mi' lluy' naa' he' kiyh'. ⁸ Lā' jēē- hñaa' chih' mē' hī- sa' jmee' he' ga' siyh' chih' mē' hī- ma' na' lluy' he': "Kwēēh' jñāāh' miih' naa' kyah' hnāh'. Jēēh' ma' ngoo' ga' uu' mi' sē' kyaa' jñāāh'." ⁹ Mah' ga' jeeh' lā' jēē- hī- ma' na' lluy' he' siyh': "Llu' go' lāh' hnāh' jee' hñii' dsa-, jēēh' he' kye' jñāāh' sa' leē' kih' jee' lā' jēē- jne'." ¹⁰ Ta' kō' jūih' ga' nāāy' ga' lāy' naa' he' koo- ja-, ja' dsa' ñuuh' hī- jee' goo' he'. Lā' jēē- chih' mē' hī- ma' na' lluy' he' ga' taayh' kyaayh' jee' ga' lā' jmi'. Ja' hñih' ga' jñē' ho' haah'. ¹¹ Kō- hwēē' ja' hñi' ma' ya' nāā' chih' mē' hī- na' lā- naa' he', ma' jāyh': "Dsa' jōōh' kyaan', Dsa' jōōh' kyaan', nā' ho' haah' kyaa' jñāāh'." ¹² Mah' ga' jeeh' dsa- he' juu' kiyh', ga' siyh': "Ma' ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnāh', sa' kyuun' hnāh'." ¹³ He' ja- mi' jnōō' hnāh' mi' nēh', jēēh' sa' ñeh' hnāh' hee' jmi' ni' hee' hor' jāh' Hī- ga' lēē' ngo' la-.

Juu' na' hmāā' lā' kōō- la' kih' uu' dsa' hī- ga' hyoh' kuu'
(Lc. 19:11-27)

¹⁴ He' jāā- Dio dsa- lā' hih' kih', jeeh' kwee' lā' kōō- ga' jmee' jaa' dsa-, jāā' ja' ga' dsooy' kōō- jee' jwū' uu'. Ga' tēēyh' dsa- hī- ma' jmee' ta' kiyh' mah' ga' tooyh' goo' kuu' he' kyaah' jmeey' ta'. ¹⁵ Jaa' he' ga' kwēēyh' hñā' mil kuu'. Jee' ga' tē' uu' he' ga' kwēēyh' tō' mil. Jee' ga' tē' uu' he' ga' kwēēyh' kōō- mil ba'. Lā' jaa' lā' jaa' ga' kwēēyh' lā' kōō- tē' tāāy' jmeey' ta'. Ja' ga' na' ngooy' uu'. ¹⁶ Hī- ga' hyoh' hñā' mil kuu' he', ga' jmeey' ta' kyaah' mah' ga' liyh' jyoh' ga' hñā' mil na' dsē' lle'. ¹⁷ Ja' ba' lā' ja' ga' jmeey' hī- ga' hyoh' tō' mil kuu' he', mah' ga' liyh' jyoh' ga' tō' mil na' dsē' lle'. ¹⁸ Pero hī- ga' hyoh' kōō- mil kuu' he', ngooy' na' jmeey' too' hwa' mah' na' hmāāy' kuu' kih' dsa' jjuy'.

¹⁹ Ma' ngēē' cha' miih' jmi', ja' ga' jah' dsa' juu' lā' jēē- uu' dsa' he'. Mah' ga' ngūyh' kwaat' kih' lā' jaa' lā' jaa'. ²⁰ To' nē' ga' lloo' hī- ga' hyoh' hñā' mil kuu', na' kōoy' jyoh' ga' hñā' mil na' dsē' lle'. Mah' ga' jāyh' siyh': "Dsa' jōōh' kyaan', ga' kwēēh' jñā' hñā' mil kuu'. Hee' la' kiin' jyoh' ga' hñā' mil he' ga' lihn' na' dsē' lle' kuu' ja'." ²¹ Mah'

ga' jāh' dsa' jjuy' siyh': "Lluu' ba' hne' moz' kyaan' hī- mi' tēh' kyaah' jñā'. Kih' he' ma' lā- tēh' kyaah' kō' hī' pih' he' ga' hñah', he' ja- kwēēhn' hne' cha' ga' miih'. Nā- kyaah' jñā' mah' wa' dsa' toohn' jee' chaā- jne' llu'."

²² Ga' lloo' ka' lāh' hī- ga' hyoh' tō' mil kuu'. Ga' jāyh': "Dsa' jōōh' kyaan', tō' mil kuu' ga' kwēēh' jñā'. Hee' la' kiin' jyoh' ga' tō' mil he' ga' lihn' na' dsē' lle' kuu' ja'." ²³ Mah' ga' jāh' dsa' jjuy' siyh': "Lluu' ba' hne' moz' kyaan' hī- mi' tēh' kyaah' jñā'. Kih' he' ma' lā- tēh' kyaah' kō' hī' pih' he' ga' hñah', he' ja- kwēēhn' hne' cha' ga' miih'. Nā' kyaah' jñā' mah' dsa' toohn' jee' chaā- jne' llu'."

²⁴ Jee' ga' dsaā', ja' hī- ga' hyoh' kōō- mil kuu'. Mah' ga' jāyh': "Dsa' jōōh' kyaan', kyuun' hne' he' hāāh'. Chooht' ta' jee' sa' ma' jñeeh', juuh' mi' ju' jee' sa' na' jñāā' kyah'. ²⁵ Kih' he' ja-, ga' lā' gohn' mah' ga' hmān' kuu' kyah' neh' hwa'. Jee' la' kiin' he' la' kyah'." ²⁶ Mah' ga' jāh' dsa' juu': "He- ba' che' hlēēh' hne' moz' jwih'. Nēh' ba' hne' kwee' he' choohn' jee' sa' ma' jngēēn' mah' juuhn' mi' ju' jee' sa' na' jñāā' kin'. ²⁷ Kih' he' ja-, ma' āā- jmi' ma' mi' hāāh' dsa- kuu' kin', mah' ma' la' ma' jmi', ma' ngēēh' kin' na' tee' kyaah' sa' jōō'. ²⁸ Jñuuh' hnāh' kuu' na' mah' kwēēh' hī- cha- kih' gya' mil. ²⁹ Jēēh', hī- cha- kih', hyoyh' ga' mah' lā' cha- kiyh' cha' ga' miih'. Hī- cha- miih' kih', dsa' jñuh' go' tē' he' cha- kiyh'. ³⁰ Moz' jwih' na', jwāā- ta' ka' hne' jee' na' hōō-. Jee' ja' ki' hooyh' mah' jjuy' cha' jāy'."

Lā' la' le' kih' dsa' wa' ra' ga' tē' jee' lla' Dio ta'

³¹ Wa' ra- ga' tē' jee' jāh' Hī- ga' lēē' ngo' la', jee' ba' je' tō' jlēē' ñih' jāyh' kō' jōh' kyaah' angele kyaay', ja' ga' gyay' laay' jōōh' jmeey' hih'. ³² Cha' nēn' ja' kuh' lā' jēē' nēē' dsa- hī- chaā- hwa' la' mah' llaā' jñih' ma' kih' kih'. Jmeen' kiyh' lā' kōō- jmeey' dsa- hī- hāā' jah' wa' ra- ga' jmeey' ma' kih' kih' borrego kyaah' chivo. ³³ Llaān' borrego jwoo' ra' lluy' kin' mah' chivo llaān' jwoo' ra' kēh'.

³⁴ Mah' jwah' jñā', hī- llaā' Dsa- ta' jōōh', jwiin' hī- tāāh' jwoo' ra' lluy' kin': "Ya' nāā' hnāh' hī- ma' na' jāā' kyaa' Tāā' kyaan'. Kyah' ba' hnāh' jee' jmeey' Dio hih' la- he' ma' na' lluy' kyah' hnāh' lā' ma' huu' jmi' gyuu'. ³⁵ Jēēh', lā' ma' kyoh'n' ga' kwēēh' ba' jñā' he' ga' kuh'n'. Lā' ma' lā' kiin' dsēn', ga' kwēēh' ba' jñā' jmi' he' ga' huh'n'. Lā' ma' ngēn' cha' jwē' juuh' ga' teeh' ba' jñā' cha' neh' kyah' hnāh'. ³⁶ Ma' sa' cha' he' ma' kēhn', ga' kwēēh' ba' jñā' hmiih' he' ga' kēhn'. Lā' ma' kyaan' dsaahn' na' nāāh'

' hnäh' kin'. Lã koo ma hään neh ñe', na jëeh hnäh jnä'."

37 Ma ja jah lä jëe hi lluu he sïyh jnä: "Dsa jøøh kyaan, lih ba ga jëe jnääh hne ngëh kyaah mah ga kwa jnääh he ga kuh? Lih ba ga jëe jnääh ngëh na kü hoh mah ga kwa jnääh jmii he ga hih? 38 Lih ba ga jëe jnääh ngëh cha jwë juuh mah ga tee jnääh hne? Lih ba ga jëe jnääh sa cha hmiih ma kyeh mah ga kwëeh jnääh hne hmiih he ga kyeh?"

39 Lih ba ga jëe jnääh dsaah hne? Lih ba ga jëe jnääh hne hääh neh ñe' mah na jëe jnääh hne? jäh sïyh jnä'."

40 Ja ga na jwah jnä, hi laa Dsa ta jøøh, jwii jnih: "Ma ra ju'dsoo jwëehn hnäh, he ga jmeeh hnäh kih øøhn hi tä ñee tääh la, he ga jmeeh hnäh kin ba ja'."

41 Lã chah ja jwii hi tääh jwoo ra këh he: "Jnuuh hnäh kin hi kyaah dso jwii, ta cha je ba kyah hnäh jee sa uu jih koh, jee ma na jäh kih hi sa llu kyaah angele kyaay. 42 Jëeh lä ma kyohn sa ga kwëeh jnä he ma kuh. Lã ma lä kü dsën, sa ga kwëeh jnä jmii ma huhn. 43 Lã ma ngën cha jwë juuh, sa ga teeh jnä cha neh kyah hnäh. Ma sa ga lä cha he ma këhn, sa cha hmiih ga kwëeh jnä. Lã ma kyaan dsaahn hi ma hään neh ñe, hnäh sa na jëeh jnä'."

44 Ma ja ngii dsa he juu kin, jäh: "Dsa jøøh kyaan, lih ba ga jëe jnääh ngëh kyaah, ngëh na kü hoh, sa cha hmiih ma këh, ma na hëeh cha jwë juuh, ma dsaah o ma hääh neh ñe mah sa ga jmee jnääh be kyah?"

45 Ja ga na jwah jnä, hi laa Dsa ta jøøh, jwii jnih: "Ma ra ju'dsoo jwëehn hnäh, he sa ga jmäh hnäh he hi tä ñee tääh la, jnä ba he sa ga jmäh hnäh he. 46 Lä jëe hi hlëeh he dsa näay jee sa laa jëy wii. Mah lä jëe hi lluu he dsa näay jee mo so juuy."

26

Ma hnooh dsa ha lä jee ma saayh Jesüs

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Ma la ba ma kwa Jesüs lä jë jjuu ja, ga jäh sïyh jnääh discipulo kyaay:

2 -Ma ñeh ba hnäh, na jee to j jmi ma la jmi he kuh dsa borrego mäh. Jee ja ngëe dsa Hi ga lëe ngo la mah täay dsoh hma cru'.

3 Ma ja ga kuh jmi dsa kaah kyaah lä jëe ta jwöh kyaay ley kyaah lä jëe dsa gyuh në ta kih Caifá, jmi dsa hi kye në. 4 Mah ga täayh juu kwee, ha

lä jee saayh Jesüs kyaah juu ta juu mah jngëeyh.

5 -Sa le kaah jnih jee jmi la, mah sa chí jwaa dsa jee jwii la -ga jäh.

Ja dsa më ga huu jmi mi jwii lle Jesüs

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Ma gya Jesüs ka läh jee jwii Betania cha neh kih Simón hi ma dsaah dsoo hmih hoo. 7 Jee ja gyay kuh hih, ma ga lloo ja dsa më hi ma kye koo se alabastro he haa jmi mi jwii he kye hmoo. Mah ga huuy lle Jesüs. 8 Ma ga jëe jnääh lä koo ga jmee dsa më he, ga lä lle jnääh, mah ga jah jnääh:

-Lä la ma hee dsa më na jmi mi jwii kih? 9 Llu wa ra jah kih ga hnyy go te ba mah kuu ja ma kwëeyh hi tä ñee'.

10 Pero ga lä kyuh Jesüs hu dsë kya jnääh, he ja ga sïyh jnääh:

-Lä la jmeeh hnäh jwii kih dsa më la? Llu ba he ma jmee lä la kin.

11 Jëeh, lä ma tääh na ba hi sa llu kyaah hnäh. Pero jnä, mo so gyan ki wëe jee kyah hnäh. 12 Kyaah he ma huuy jnä jmi mi jwii, he ma mi lluy jnä jäh ba la, ja ga haa dsa jnä. 13 Ma ra ju'dsoo jwëehn hnäh, lä kaa jmi gyuh jee kwa dsa ju hmëe kin, lä cha juu ha lä koo ma jmee dsa më la, mah lä ja lä dsooh dsë dsa kiyh.

Juda ga ngëe Jesüs

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Ma ngëe he ja, ja dsa kyaah jnääh hi chee Juda Iscariote nooy kih dsa kaah kya jmi dsa. 15 Mah ga jäh:

-Lä jwöh jnä mah ngëe jnih ja gooh hnäh? -sïyh.

He ja ga jiih dsa he kiyh gyii gya kuu tø. 16 He ja ga løø Juda hnooh ha lä jmeey mah ngëey Jesüs ja goo dsa he'.

Ga jmee Dsa jøøh jnan ma nuu kyaah ga hih juu

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 To në jmi he ga løø dsa taah dsa jmeey jmi kuyh he ñiih he sa kyaah levadura, ga ya jah jnääh koo kih Jesüs mah ga ngii jnääh juu kiyh:

-Lä jwöh jnä mi lluu jnääh jee kih ma nuu?

18 He ja ga jäh sïyh jnääh:

-Go nää hnäh ta jee jwii juuh. Cha jwë ja, jëh hnäh ja dsa. Ja jwiih dsa he: "Lä la jah ta jwöh kya jnääh: Ma ngoo ga dsë jmi kin. Cha neh kyah kyeh jnääh borrego mäh kyaah discipulo kyaan."

19 He`ja` ga`nøø` jnääh` lä`koo` mada` he` ga`jmeë` Jesús kyaah` jnääh` hi` ga`mi`llu` jnääh`jee` ga`kuyh` ma`nuu`.

20 Ma` ga`nuu` jmií` ja`, ga`gya` Jesús ne` na`mes` kyaah` lä`jéë` gya`tuu` jnääh`. 21 Ta`ko`jiih` ma` tøøh` jnääh` kih`hih` jnääh` , ga`jäh` Jesús:

—Ma`ra` ju`dsoo` jwëëhn` hnäh`, jaa` jee` lä`jéë` hi` kuh` kyaah` jnä`, ngëëy` jnä`.

22 Peer` ja` meeh` dsë` jnääh` ma` ga`nuu` jnääh` juu` ja`, mah` lä`jaa` lä`jaa` jnääh` ga`ngii` jnääh` juu` kiyh`:

—¿Che` ja` he` jnä` na` hlëëh`? —ga`jäh` jnääh`.

23 He`ja` ga`jeeh` Jesús juu` kyaah` jnääh`:

—Hi` tä` goo` kyaah` jnä` neh` wii` la`, hi` he` ba` na` hi` ngëë` jnä`. 24 Ma`ra` ju`dsoo`, Hi` ga`lëë`ngo` la` le` kiyh` lä`koh` ma`na`sii`. Pero jwii` dsa` hi` ngëë` Hi` ga`lëë`ngo` la`. Llu`ga`la`kih`dsa` nuuh` he` wa`ra` jäh` kih` sa` ga`lä`chaay` go`te` ba`.

25 Ja`ga`, ga`jeeh` Juda hi` ga`ngëë` Jesús, ga`jäh`:

—O che` jnä` ba` ta` jwöh`.

—Hñaah` ba` hne` ma`jäh` —ga`jäh` Jesús siiyh`.

26 Ko`jiih` tääyh` kuyh`, ga`ka` Jesús he`ñiih` mah` ga`kway` tí`hmaah` kih` Dio. Ma`ngëë` ma`kway` tí`hmaah` kih` Dio, ga`llaay` he`ñiih` ja`, mah` ga`kwëëyh` jnääh` , ga`jäh`:

—Kye` hnäh` mah`kuh`hnäh`, he` la` na` jmi`ngo` kin`.

27 Lä`ja` ka`läh` ga`kay` wa`kyaah`, ga`kway` tí`hmaah` kih` Dio, ja`ga` ga`kwëëyh` jnääh`, ga`jäh`:

—Hih` hnäh` lä`jéë` hnäh`. 28 Jëeh`, he` la` na` jma` kin` he` kyaah` jmeë` Dio koø` hmooh` hmëë`. He`ja` tuu` jma` kin` kih` jwëë` dsa` mah` dsa`che` dso`kye` kiyh`.

29 Lä`la` jwëëhn` hnäh`, mo`so` huh` ga` jnä` jmií` mi`jeh` ma` ää`, lä`jiih` lloo` jmií` huhn` ka`läh` lä`hmëë` kyaah` hnäh` jee` jmeë` Tää` kyaan` hih` —ga`jäh` Jesús siiyh`.

Ga`hmä` Pee` juu` he` sa` kyuuy` Jesús (Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Ma`ngëë` ma`hä` jnääh` kih` Dio, ga`nøø` jnääh` ta` moh` Olivo. 31 Ja`ga` ga`jäh` Jesús siiyh` jnääh`:

—Lä`jéë` ba` hnäh` begh` jnä` na` hwë`. Lä`ja` na`sii` juu` kih` Dio: “Jmeen` dsoo` kih` hi` hää` lä`jéë` borrego, hi` lä`jéë` borrego kyaay` sa`jñëe`.” 32 Pero ga` ma`lä`jiih` ka`läh`, hi` jnä` niin` na`jään` hnäh` ta` Galilea.

33 He`ja` ga`jäh` Pee`:

—Ma`ke` lä`jéë` ga`beë` hne`, pero jnä` jiih`koh` sa` beën` hne`.

34 He`ja` ga`jäh` Jesús siiyh` Pee`:

—Ma`ra` ju`dsoo` jwëëhn` hne`, na` hwë`, jää` ja` hooch` chaah` dsoo`, hne` ma`të` hnë` jiih` ma`hmäh` juu` he` sa` kyuuyh` jnä`.

35 —Ma`ke` ga`juun` ko`jöh` kyaah` hne`, sa`jwahn` lä`na` —ga`jäh` Pee`.

Lä`ja` kwee` ba` ga`jäh` jnääh` lä`jéë` jnääh`.

Nëe` Jesús Getsemaní na`chuuy` kyaah` Dio

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Ma`ngëë` he` ja`, ga`nøø` jnääh` kyaah` Jesús koø` jee` cheë` Getsemaní. Ma` ga`lla`nøø` jnääh` jee` ja`, ga`siiyh` lä`jéë` jnääh`:

—Jee` la` ba` go`taah` hnäh` ta`ko`jiih` na`chuun` kyaah` Dio.

37 Ga`jäay` ma`la` Pee`, kyaah` lä`uu` joo` Zebedo ba`. Chah` ba` ja` meeh` dsëy` hi` chaay` cha`miih` huud`dsë`. 38 He`ja` ga`jäh` Jesús siiyh`:

—Peer` meeh` dsën`, lä`jiih` juun` go`te` la` kin`. Jee` na` ba` jää` jnä`. Kwëëh` hoh` hnäh`, ta` gwii` hnäh`.

39 Ja`ga` ngoo` Jesús miih` ga` ta` cha`në`. Jee` ja` ga`juuyh` jñey` mah` ga`juuy` lley`lä` ga`të` hwa`, ga`chuuy` kyaah` Dio:

—Tää` kyaan`, cher`mah` le`, lää` jnä` kih` he` wii` he` jëën` na`. Pero sa` wa` le` lä` hnoon` hñiin`, wa` le` lä` hnooh` hñaah` ba`.

40 Ma` jah` Jesús ka`läh` jee` ma` tääh` discípulo kyaay`, ga`jëëy` ma`na`gwiiy`. He`ja` ga`siiyh` Pee`:

—¿Che` ni` koø` hor` sa` ma`lä`be` hoh` he` ma`nah` na`neh` kyaah` jnä`? 41 Wa` na`neh` hnäh`, ngii` hnäh` kyah` kih` Dio mah` sa` leh` he` hñiih` hnäh`. Hnøø` ba` jmi`le` jnän` kwa` be`. Pero jmi`ngo` jnän` sa` beë` —ga`jäh`.

42 Ngooy` ka`läh` na`chuuy` kyaah` Dio jee` ga`të` to`jiih`:

—Tää` kyaan`, cher`mah` sa` le` lääh` jnä` kih` he` wii` la`, cher`mah` ma`ra` he` huhn` ba` jnä`, wa` le` lä` hnooh` hñaah` ba` — ga`jäh`.

43 Ma` jayh` ka`läh`, ga`jëëy` lä`jéë` ba` ma`na`gwii`. Jëeh`, lä`gwiiy` jwërte.

44 Ngoo` Jesús ka`läh` lä`hmëë` jee` ga`të` hnë` jiih` na`chuuy` kyaah` Dio, ja`ba` kyaah` juu` he` ma`hlëëyh` jää` ja`. 45 Ma` jayh` ka`läh` jee` ma` tøøh` jnääh` lä`jéë` jnääh`, ga`siiyh` jnääh`:

—Gwii` ba` hnäh` kyah`, tegh` hnäh` hoh`. Ma`lloo` hor` jaa` Hi` ga`lëë`ngo` la`, ngëë` dsih` goo` dsa` hñaä` dsë`. 46 Noo` hnäh`, mah` ma`nøøn`. Ma` ngoo` ya` jäh` hi` ngëë` jnä` —ga`jäh`.

Ga`saayh` Jesús (Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Lla` gyih` juu` ja` ma` ja` Juda, jaa` jee` lä`jéë` gya`tuu` dsa` kyaah` jnääh`. Jay`

kyaaḥ kooḥ naäḥ dsaḥ, hiḥ maḥ kyeḥ ñeḥ, hiḥ maḥ kyeḥ hmaḥ, läḥ hiḥ kihḥ taḥ jwoḥḥ kyaaḥ ley kyaaḥḥ dsaḥ kaahḥ kyaaḥ jmiḥ dsaḥ, kyaaḥḥ dsaḥ gyaahḥ. 48 Juda hiḥ gaḥ ngëeḥḥ Jesús, jääḥḥ gaḥ taayḥḥ dsaḥ heḥ juuḥ:

—Hiḥ chuhḥḥ kihḥ, hiḥ heḥ heḥ. Jaḥ saahḥḥ hnähḥ —gaḥ jāyhḥ.

49 Heḥ jaḥ jayḥ chuhḥ kihḥ Jesús.

—Haḥ maḥ ñehḥ taḥ jwoḥḥ —gaḥ jāyhḥ.

Naḥ maḥ hiḥ gaḥ chuyḥḥ kihḥ Jesús. 50 Jaḥ gaḥ gaḥ jāḥ Jesús siyhḥ:

—Omeḥ, ḥheeḥ kihḥ maḥ ñehḥ hneḥ?

Läḥ chahḥ jaḥ gaḥ yaḥ jāḥḥ dsaḥ heḥ mahḥ gaḥ soqḥḥ kihḥ Jesús.

51 Pero jääḥḥ dsaḥ kyaaḥḥ jnäähḥ, gaḥ sëeyḥḥ ñeḥ gaḥ jmeeyḥḥ dsooḥ kihḥ jāḥ hiḥ maḥ jmeeḥ taḥ heḥ kihḥ jmiḥ dsaḥ jøḥḥ. Gaḥ kuyḥ loḥ gwaḥ.

52 Heḥ jaḥ gaḥ jāḥ Jesús siyhḥ:

—Tøḥḥ ñeḥ kyahḥ nehḥ looḥ kihḥ kaḥ läḥḥ. Jëehḥ, läḥ jëeḥ hiḥ kooḥḥ ñeḥ, kyaaḥḥ ñeḥ juuyḥ.

53 Ḥcheḥ saḥ ñehḥ, leḥ baḥ ngüñḥ kihḥ Tääh kyaaḥḥ, mahḥ läḥ chahḥ laḥ cheeyḥḥ kinḥ gyaḥ toḥ naähḥ ángele? 54 Pero cherḥ mahḥ läḥ jaḥ gaḥ laḥ, ḥhaḥ baḥ laḥ läḥ teḥ läḥ kooḥḥ naḥ siḥ juuḥ kihḥ Dio, jeeḥ lleḥ läḥ jëḥ heḥ ääḥ jmiḥ leḥ?

55 Jaḥ baḥ horḥ jaḥ, gaḥ jāḥ Jesús siyhḥḥ dsaḥ hiḥ gaḥ soqḥḥ kihḥ:

—Ḥcheḥ dsaḥ hiḥ jnäḥ, heḥ maḥ yaḥ naähḥḥ hnähḥ kyaaḥḥ ñeḥ kyaaḥḥ hmaḥ, mahḥ saahḥḥ jnäḥ? Läḥ jëḥ jmiḥ maḥ häänḥ jeeḥ kyahḥ hnähḥ, maḥ kwanḥ juuḥ kooḥ gwahḥ mahḥ saḥ gaḥ chaahḥ jnäḥ. 56 Pero läḥ jëḥ heḥ laḥ lleḥ kihḥ leḥ mahḥ läḥ teḥ juuḥ heḥ gaḥ siḥ läḥ jëeḥ hiḥ gaḥ ngëeḥḥ juuḥ kihḥ Dio —gaḥ jāḥ Jesús siyhḥ.

Hiḥ läḥ jëeḥ jnäähḥ gaḥ beeḥ jnäähḥ Jesús jeeḥ jaḥ, mahḥ gaḥ kyuuḥ jnäähḥ.

Naḥ jāyḥ Jesús chaḥ nêḥ dsaḥ taḥ kaahḥ kyaaḥḥ dsaḥ judiu

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Läḥ jëeḥ dsaḥ heḥ, läḥ maḥ gaḥ saayḥ Jesús, naḥ jāyḥ chaḥ nêḥ Caifá hiḥ maḥ kyeḥ nêḥ kihḥ läḥ jëeḥ jmiḥ dsaḥ kaahḥ. Jeeḥ jaḥ maḥ täähḥ jøḥḥ koḥ jøḥḥ läḥ jëeḥ taḥ jwoḥḥ kyaaḥ ley kyaaḥḥ läḥ jëeḥ dsaḥ gyaahḥ. 58 Pero Peeḥḥ baḥ ngooyḥ lleeyḥ kaahḥ kihḥ Jesús, läḥ gaḥ teḥ hoḥ hneḥ nêḥ taḥ kihḥ jmiḥ dsaḥ jøḥḥ heḥ. Jeeḥ jaḥ gaḥ heḥ Peeḥ gaḥ jmeeyḥ koḥ jøḥḥ kyaaḥḥ pooḥ hiḥ maḥ täähḥ jeeḥ jaḥ, maḥ jëeyḥ haḥ läḥ hiḥ juuḥ jaḥ.

59 Läḥ jëeḥ jmiḥ dsaḥ kaahḥ kyaaḥḥ dsaḥ gyaahḥ, kyaaḥḥ läḥ jëeḥ hiḥ laaḥ taḥ, maḥ hnaayḥḥ dsaḥ hiḥ maḥ bähäh Jesús kyaaḥḥ juuḥ taḥ juuḥ, läḥ jwëḥ jeeḥ maḥ jngüyhḥ kihḥ.

60 Pero saḥ gaḥ jmaaḥ juuḥ kiyḥ, maḥ keḥ jwëeḥ dsaḥ maḥ bähähḥ dsiḥ kyaaḥḥ juuḥ taḥ juuḥ. Kyaaḥḥ jeeḥ gaḥ dsaahḥ gaḥ, gaḥ llaḥ naähḥ gaḥ uuḥ hiḥ kyeḥ juuḥ taḥ juuḥ, 61 gaḥ jāyhḥ:

—Gaḥ nuuḥ jnäähḥ gaḥ jāḥḥ dsaḥ ñuuḥḥ naḥ: “Leḥ hlanḥ gwahḥ juuḥ kihḥ Dio mahḥ kyaaḥḥ hnêḥ jmiḥ baḥ choohḥḥ.”

62 Heḥ jaḥ gaḥ nooḥ jmiḥ dsaḥ hiḥ maḥ kyeḥ nêḥ heḥ, gaḥ ngüyḥ juuḥ kihḥ Jesús:

—ḤHeeḥ jwahḥ hneḥ, heḥ läḥ kohḥḥ hñiḥḥ dsaḥ laḥ kyahḥ? ḤHeḥ laḥ saḥ hlêehḥ niḥ miihḥ?

63 Pero saḥ gaḥ ngüḥ goḥ teḥ Jesús. Kooḥ kaḥ läḥḥ gaḥ jāḥḥ jmiḥ dsaḥ jøḥḥ heḥ siyhḥ:

—Maḥ raḥ juḥ dsooḥ kihḥ Dio jiiḥḥ, jāḥḥ ḥcheḥ hneḥ heḥ Cristo, joḥ Dio?

64 —Hneḥ baḥ maḥ jāḥḥ. Hiḥ chaḥ gaḥ kooḥ heḥ jwëehḥḥ hnähḥ. Naḥ taḥ chaḥ nêḥ jëehḥ hnähḥ Hiḥ gaḥ lëeḥ ngoḥ laḥ gyaḥ jwooḥ raḥ lluuḥ kihḥ Dio jøḥḥ, hiḥ jëehḥ hnähḥ jāyhḥ kaḥ läḥḥ jeeḥ jmiḥ hiḥ gyaahḥ —gaḥ jāḥ Jesús.

65 Heḥ jaḥ läḥ maḥ kyeḥḥ jaḥ jmiḥ dsaḥ jøḥḥ heḥ hmiihḥ kihḥ gaḥ gñyḥ, gaḥ jāyhḥ:

—ḤMaḥ miḥ kwayḥḥ Dio jëeḥ! ḤHiḥ gaḥ jwaahḥḥ jneḥ jñahḥ hiḥ jmeeḥ juḥ dsooḥ? Jeeḥ naḥ maḥ nuuḥ hnähḥ heḥ maḥ miḥ kwayḥḥ Dio.

66 ḤHeeḥ jwahḥ hnähḥ? —gaḥ jāḥḥ dsaḥ jøḥḥḥ kyaaḥḥ jmiḥ dsaḥ heḥ.

Heḥ jaḥ gaḥ läḥ jëeḥ baḥ gaḥ jāḥḥ:

—Ääḥ jmiḥ juuyḥ.

67 Läḥ chahḥ jaḥ gaḥ tiḥ gaḥ hñeyḥ moḥ nêḥ Jesús. Gaḥ kiiḥ gaḥ jnooyḥ kiyḥ. 68 Mahḥ maḥ jāyhḥ:

—Hneḥ Cristo, jāḥ daḥ, ḥhiḥḥ naḥ maḥ kwaḥḥ kyahḥ?

Gaḥ hmähḥ Peeḥ juuḥ heḥ saḥ kyuuḥ Jesús (Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Hoḥ hneḥ jaḥ maḥ gaḥ Peeḥ, maḥ jaḥ jääḥ dsaḥ mēḥ hiḥ maḥ jmeeḥ taḥ kihḥ jmiḥ dsaḥ jøḥḥ heḥ, mahḥ gaḥ jāyhḥ siyhḥ:

—Hneḥ kaḥ läḥḥ maḥ ngēḥḥ kyaaḥḥ Jesús hiḥ chaaḥ Galilea.

70 Toḥ loḥ nêḥ jeeḥ läḥ jëeḥ dsaḥ heḥ gaḥ hmähḥ Peeḥ juuḥ, gaḥ jāyhḥ:

—Saḥ manḥ hiḥ kihḥ naḥ hlêehḥ.

71 Läḥ chahḥ jaḥ yaḥ hëeḥ Peeḥ naḥ nooyḥ läḥ gaḥ tēḥ hoḥ haahḥ jeeḥ dsaḥ taahḥḥ dsaḥ. Jñahḥḥ dsaḥ mēḥ gaḥ jëeyḥ, mahḥ gaḥ siyhḥḥ läḥ jëeḥ hiḥ maḥ täähḥ jeeḥ jaḥ:

—Heḥ baḥ dsaḥ kyaaḥḥ Jesús hiḥ chaaḥ Nazaret naḥ.

72 Kooḥ kaḥ läḥḥ gaḥ juuḥ Peeḥ, gaḥ tääyḥ Dio:

—Niḥ koḥ hiḥ pihḥ saḥ kyuuḥḥ dsaḥ ooḥ —gaḥ jāyhḥ.

73 Koḥ hwëeḥ gaḥ jaḥ, gaḥ jāḥḥ dsaḥ hiḥ maḥ täähḥ jeeḥ jaḥ, gaḥ siyhḥ Peeḥ kaḥ läḥḥ:

—Maḥ raḥ juḥ dsooḥ, hneḥ heḥ laaḥḥ jääḥ dsaḥ kyaaḥḥ hiḥ ooḥ. Heḥ jaḥ saḥ naḥ hëeḥ juuḥ läḥ hlêehḥ.

74 Heḥ jaḥ gaḥ løḥḥ Peeḥ hlêehḥḥ kyaaḥḥḥ dsoḥ jwiḥ hiḥ gaḥ tääyḥ Dio:

—Maḥ raḥ juḥ dsooḥ, saḥ kyuuḥḥḥ dsaḥ ñuuḥḥ naḥ —gaḥ jāyhḥ.

Naḥ maḥ hiḥḥ gaḥ hooḥḥḥ chaahḥḥ dsooḥ. 75 Jaḥ gaḥ gaḥ läḥ dsoohḥḥ dseḥ Peeḥ juuḥ heḥ gaḥ jāḥ Jesús gaḥ siyhḥḥ jääḥ: “Jääḥ, jaḥ gaḥ hooḥḥḥ chaahḥḥ dsooḥ, hnêḥ jiiḥḥ maḥ hmähḥḥ juuḥ heḥ saḥ kyuuḥḥḥ jnäḥ.”

He-ja- ya^hhëy¹ ta⁺ ka^hne⁻, ga⁺hooyh¹ lä⁺jiih¹ lä⁺dsëy¹.

27

Ga⁺jää⁺ dsa⁻ Jesús cha⁺në⁻ Pilato
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dsa⁻ ga⁺jnä⁺, ga⁺kuh¹ lä⁺jëë⁺ dsa⁻kaah¹ kyaä⁺ jmi⁻dsa⁻, kyaah¹ lä⁺jëë⁺ dsa⁻gyuuh¹. Ga⁺taayh¹ juu⁺ kwee⁻ ha⁻ lä⁺jmeey¹ mah¹ jngüih¹ dsa⁻ kih¹ Jesús. ² He⁻ja⁻ na⁺jää⁻ dsih¹ na⁺hüuy⁺, ga⁺ngëy¹ goo⁻ Poncio Pilato hi⁻ ma⁺laä⁺ lle⁺moh⁺.

Ga⁺juu⁺ Juda

³ Juda he⁺ hi⁻ ga⁺ngëe⁺ Jesús, ga⁺kay¹ cha⁺miih⁻ huü⁺dsë⁻ ma⁺ ga⁺jëy¹ he⁻ ma⁻jmeë⁺ dsa⁻ he⁺ hih¹ juu⁺ Jesús. He⁻ja⁻ ñeey¹ na⁺ngëy¹ ka⁺läh¹ lä⁺jë⁻ gyii⁺gya⁺ kuu⁺ tøø⁻ he⁻ ga⁺jiih¹ lä⁺jëë⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah¹ kyaah¹ dsa⁻gyuuh¹ he⁻. ⁴ Mah¹ ga⁺jäh¹:

—Na⁺bäähn⁺ dso⁺kye⁻, ma⁺ngëen⁺ jaä⁻ hi⁻ juu⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁺ dsoo⁺ cha⁻ kih¹.

Mah¹ ga⁺jäh¹ dsa⁻kaah¹ he⁺ süyh⁻:

—¿Hee⁻ ga⁺tëë⁺ jnääh¹ jëë⁺ jnääh¹ kyah¹? Kwaat⁺ kyah¹ ba⁺ hne⁻ na⁻.

⁵ He⁻ja⁻ ga⁺jwä⁺ Juda kuu⁺ ja⁻ neh⁺ gwah⁺ juuh¹, mah¹ ya⁺hëy¹ jee⁺ ja⁻, ngooy⁺ na⁺täy⁻ che⁺ luuy⁺. ⁶ Ja⁻ga⁺ ga⁺juuh¹ jmi⁻dsa⁻ kaah¹ he⁺ kuu⁺ ja⁻ mah¹ ga⁺jäh¹:

—Sa⁺ le⁺ tøøh¹ jne⁺ kuu⁺ la⁻ ko⁺jøh¹ kyaah¹ kuu⁺ he⁻ kwëeh⁺ dsa⁻ Dio, jëeh¹, ma⁺hlääh¹ jma⁺ kyaah¹ kuu⁺ la⁻.

⁷ He⁻ja⁻ ga⁺taayh¹ juu⁺ kwee⁻ lay⁺ koo⁻ hwa⁺ kyaah¹ kuu⁺ ja⁻ jee⁺ haay⁺ dsa⁻ chaä⁻ uu⁺. Hwa⁺ja⁻ ma⁺ chee⁺ hwa⁺ kih¹ të⁻ mi⁺hya⁻.

⁸ He⁻ja⁻ lä⁺jiih¹ jmi⁻ na⁺, hwa⁺ja⁻ chee⁻: Hwa⁺ he⁻ ga⁺këë⁺ jma⁻. ⁹ Lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁺ të⁻ lä⁺koo⁻ ga⁺jäh¹ Jeremia¹ hi⁻ ga⁺ngëe⁺ juu⁺ kih¹ Dio lo⁺joo⁺, ma⁺ ga⁺jäh¹: “Ga⁺kay¹ gyii⁺gya⁺ kuu⁺ tøø⁻, he⁻ ma⁺ jmeë⁺ dsa⁻ Israel kwaat⁺ ko⁺ja⁻ jiih¹ kyee⁺ jaä⁻ dsa⁻, ¹⁰ mah¹ ga⁺lay¹ hwa⁺ kih¹ të⁻ mi⁺hya⁻, lä⁺koo⁻ mada⁺ he⁻ ga⁺jmeë⁺ Dio kin⁻.”

Ga⁺ka⁺ Pilato ju⁺dsoo⁺ kih¹ Jesús
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ma⁺ cheh¹ Jesús cha⁺në⁻ lle⁺moh⁺, he⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺ lle⁺moh⁺ juu⁺ kiyh¹:

—¿Che⁺ hne⁻ he⁺ dsa⁻jøøh¹ kyaä⁺ dsa⁻ judiu⁺?

He⁻ja⁻ ga⁺jëeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh¹:

—Ma⁺ jäh¹ ba⁺ hne⁻.

¹² Lä⁺jëë⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah¹ kyaah¹ dsa⁻gyuuh¹ ma⁺ bääyh⁻ dsoo⁺, pero ni⁻ miih⁻ sa⁺ cha⁺ ga⁺jëeh⁻ Jesús. ¹³ He⁻ja⁻ ga⁺jäh¹ Pilato:

—¿Che⁺ sa⁺ nuuh⁻ joh⁺ juu⁺ sa⁺ hnoo⁻ dsa⁻ kyah¹?

¹⁴ Pero ni⁻ koo⁻ mi⁺juu⁺ sa⁺ ga⁺jëeh⁻ Jesús kiyh¹, he⁻ja⁻ cha⁺ga⁺miih⁻ ma⁺ jëë⁺ dsah⁺ Pilato. ¹⁵ Lä⁺jë⁻ jiih¹ ma⁺ të⁻ jmi⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu⁺ borrego mäh¹ ma⁺lää⁻ Pilato jaä⁻ jee⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ tääh¹ neh⁺ ñe⁻ hi⁻ ma⁺ tih⁻ dsë⁻

dsa⁻ ba⁺. ¹⁶ Jmi⁺ ja⁻ ma⁺ hää⁺ neh⁺ ñe⁻ jaä⁻ hi⁻ ma⁺ chee⁺ Barrabá hi⁻ ma⁺ hii⁺ juu⁺ kih¹. ¹⁷ He⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺ Pilato juu⁺ kih¹ hi⁻ ga⁺kuh¹ jee⁺ ja⁻:

—¿Hi⁺ hnooh⁻ hnäh¹ lään⁺? ¿Che⁺ lään⁺ Barrabá o che⁺ lään⁺ Jesús hi⁻ chee⁻ Cristo? —ga⁺jäh¹ Pilato.

¹⁸ Jëeh¹, lä⁺la⁻ ba⁺ ma⁺ñey⁻ he⁻ na⁺høøh¹ ba⁺ dsa⁻ he⁺ kih¹ Jesús, heh¹ ga⁺ngëe⁺ dsih¹ ja⁺gooy⁻. ¹⁹ Ma⁺ gya⁺ Pilato në⁺ta⁻ kih¹, ma⁺ ga⁺lloo⁺ jaä⁻ hi⁻ ma⁺kye⁺ juu⁺ kih¹ mëy⁺, ma⁺ jäh¹:

—Jäh¹ dsa⁻më⁺ kyaah¹: “Ta⁺ bääh¹ hñah¹ kyaah¹ dsa⁻ñuuh⁻ lluu⁺ he⁻. Jëeh¹, ta⁺ ya⁺ jnä⁻ ma⁺këë⁺ jnih⁺ na⁺høø⁺ jwërte.”

²⁰ Pero jmi⁻dsa⁻ kaah¹ kyaah¹ dsa⁻gyuuh¹ ma⁺taayh¹ dsa⁻ juu⁺ mah¹ wa⁺ngüy⁺ he⁻ lää⁻ Barrabá mah¹ wa⁺ juu⁺ Jesús. ²¹ Koo⁻ ka⁺läh¹ ga⁺jäh¹ Pilato:

—¿Hi⁺ jee⁺ lä⁺uu⁺ hnooh⁻ hnäh¹ lään⁺?

Lä⁺jëë⁺ ba⁺ ga⁺jäh¹:

—Lää⁻ Barrabá.

²² Mah¹ ga⁺jäh¹ Pilato süyh⁻:

—¿Hee⁻ na⁻ jmeen⁺ kyaah¹ Jesús hi⁻ chee⁻ Cristo?

Ma⁺ jäh¹:

—Wa⁺ dsa⁻taay⁺ dsoh⁺ hma⁺ cru⁻.

²³ Koo⁻ ka⁺läh¹ ga⁺jäh¹ lle⁺moh⁺ he⁺ süyh⁻:

—¿Hee⁻ hliih¹ ma⁺ jmeë⁺ dsa⁻ la⁻?

Pero cha⁺ga⁺miih⁻ miih⁺ ga⁺tooh⁺ dsa⁻ he⁻, ma⁺ jäh¹:

—Täay⁺ dsoh⁺ hma⁺ cru⁻.

Ga⁺jä⁺ juu⁺ juu⁺ Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

²⁴ Ma⁺ jëë⁺ Pilato sa⁺ hii⁺ liyh⁺ kyaah¹ dsa⁻, cha⁺ga⁺miih⁻ ga⁺chi⁺ ga⁺jwaa⁺ dsa⁻ he⁻. He⁻ja⁻ ga⁺kay¹ miih⁻ jmi⁻, ga⁺gyiih¹ gooy⁻ cha⁺në⁻ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁻, mah¹ ga⁺jäh¹:

—Sa⁺ bäähn⁺ hñiin⁺ kyaah¹ jma⁺ kih¹ dsa⁻ lluu⁺ la⁻. Na⁺ hñiih¹ ma⁺ na⁻ la⁻ kwaat⁺ kyah¹ hnäh¹.

²⁵ He⁻ja⁻ ga⁺jäh¹ ga⁺lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁻:

—Wa⁺ na⁺ bääh¹ jnääh¹ jma⁺ kiyh¹, lä⁺kye⁻ joo⁺ siih¹ jnääh¹.

²⁶ Ja⁻ga⁺ ga⁺lää⁻ Pilato Barrabá mah¹ ga⁺jmeey¹ hih⁻ ga⁺jmi⁺ ga⁺baa⁺ dsa⁻ Jesús. Ma⁺ngëe⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ngëy¹ Jesús ja⁺goo⁻ hløø⁻ mah¹ dsa⁻täy⁺ dsoh⁺ hma⁺ cru⁻.

²⁷ He⁻ja⁻ ga⁺jää⁻ hløø⁻ kyaä⁺ Pilato Jesús ta⁺ në⁺ta⁻ kiyh¹, mah¹ ga⁺kuyh¹ lä⁺jëë⁺ hløø⁻ lä⁺ku⁺ lä⁺jii⁺ kiyh¹. ²⁸ Hi⁻ ga⁺lleë⁻ hløø⁻ hmiih⁻ kih¹ Jesús mah¹ ga⁺kyeh⁺ dsih¹ koo⁻ hmiih⁻ gyuu⁺ läh¹ lä⁺koh⁺ he⁻ këh⁻ rey. ²⁹ Ga⁺kay¹ wü⁺ toø⁻ ga⁺jmeey¹ koo⁻ he⁻ lih⁻ mah¹ ga⁺tooyh⁻ lle⁺ Jesús lla⁻ coron. Ga⁺tooyh⁻ koo⁻ hma⁺ tah⁻ gooy⁻ ra⁺ lluu⁺, ma⁺ jmää⁻ dsih¹ lä⁺koo⁻ jaä⁻ dsa⁻ta⁻ jøøh¹. Ja⁻ga⁺ ga⁺juuyh¹ jñey⁺ cha⁺nëy⁺ mah¹ ga⁺mi⁺kwayh¹ ma⁺ jäh¹:

—Peer⁻ jøøh¹ dsa⁻ta⁻ kyaä⁺ dsa⁻ judiu⁺.

30 Ga-ti' ga-hñe' dsih', ga-kay' hma-tah-mah' ga-bay' lley'. 31 Ma-ngëë' ma-mi-kwah' dsih', ga-llee' dsa-hmih-gyuu' he' ga-kyeyh' ja-, mah' ga-kyeyh' ka-läh' hmih' kih', ja-ga' ga-jäy' na-täy' dsoh' hma-cru'.

Ga-täy' Jesús dsoh' hma-cru'
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Lä-ma' ga-hwëy' në'ta' ja-, ga-jëy' jaa-dsa-chaa' Cirene hi-ma-chee' Simón. Ga-jmee' hløø' bii' ga-ka-dsa-he' hma-cru' kih' Jesús. 33 Ga-jäy' Jesús lä-ga-të' jee-chee' Gólgota, he-hnøø' jäh': Moo' Lle' Hlii'. 34 Jee' ja-ga-kwëh' dsih' jmi' jiih' he-na-kaah' jmi' lih'. Koo' ga-hluyh' miih' ba', sa-ga-hiuy' ma' hih' jmi' ja-. 35 Ma-ngëë' ma-täy' dsih' dsoh' hma-cru', ga-ti' ga-llooyh' hmih' kih' Jesús kooyh-suert. Lä-ja-ga-lä-te' lä-koo' ga-jäh' hi-ga-ngëë' juu' kih' Dio: "Ga-ti' ga-llooyh' hmih' kin' kyaah' dsa-kyayh', ga-kooyh' suert mah' jëy' hij' tëë' hmih' kin'." 36 Mah' ga-täy' ja-høø' jee' ja-.

37 Ga-tøø' dsa-ta-gyuu' lley' koo' hwëh' he-jäh' ha-lä-la-dsoo' he-bääh' dsih': "Hi-la-na-Jesús hi-laa' Dsa-jøøh' kyaa' dsa-judiu." 38 Koo' kih', ma-tøø' to-hma-cru' jee' ma-na-taa' uu' dsa-hii', jaa-jwoo' ra-lloo' kih', jaa-jwoo' ra-këh' kih'. 39 Lä-jëë' hi-ma-dsa-ngëë' ta-ja-ma' jiiyh' lley' hi-ma-mi-kwayh' kih' Jesús. 40 Ma-jäyh':

-Hne' hi-ma-tu' gwah' juuh' mah' kyaah' hnë' jmi' ma' chooh', lää' hñaah'. Jña' në' hma-cru' na-, cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio.

41 Ja-ba-lä-ja-ga-jmee' lä-jëë' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa-kyaah' ta-jwoh' kyaa' ley, kyaah' lä-jëë' dsa-gyuuh', ma-jäyh':

42 -Ga-läy' ba-jñah' dsa-mah' sa-liyh' läy' hñiuy'. Cher'mah' dsoo' laay' Dsa-jøøh' kyaa' dsa-Israel, wa-jñay' hñiuy' na-dsoh' hma-cru', ja-ga-lä-heeh' jne' kih'. 43 Ga-kay' o-jøh' dsë' kih' Dio. He-ja-cher'mah' Dio hnäy', hñii' Dio wa-läy' na', jëeh' he' ba-hñiuy' ma-jäyh' laay' Joø' Dio.

44 Lä-ja-ka-läh' ga-mi-kwah' hi-hii' hi-ma-taa' jyoh' hma-cru' koo' kih'.

Ga-juu' Jesús
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Ma-ga-të' lä-hyoo', lä-kaa' jmi-gyuu' ga-nuu' lä-jiih' ga-të' ko' hi' hnë' ta-ga-hloo'. 46 Ja-ba-hor' ja-, ga-hlëeh' Jesús koo' ki-gaa', ga-jäyh':

-Elí, Elí, ¿lama sabactani? -he-la-hnøø' jäh': Dio kyaan', Dio kyaan', ¿he-la-ma-beeh' jnä'?

47 Ko-lla' hi-ma-tääh' jee' ja-ga-nuuy' he-ga-hlëeyh', he-ja-ga-jäyh':

-Jëë' da-, tëeyh' Elía.

48 Lä-chah' ja-ngoo' ko-chih' jaa-dsa-kyaayh', ga-kay' koo' wa'joo', ga-mi-gyuyh' joo' kyaah' jmi' jiih'. Ga-lla-lley' lle' hma-mah' ga-chooy' ma-hih' Jesús. 49 Ko-lla' ma-jäh':

-Ta-jmäy' he'. Wa-jëë' da' jne' che' ja-Elía mah' läy'.

50 Koo' ka-läh' ga-hooh' Jesús koo' ki-gaa', ja-ga-ga-ngëy' jmi-le' kih'. 51 Lä-chah' ja-ga-gi' hmiuh' he-ma-na-jnë' llah' gwah', ga-løø' ta-gyuuh' lä-ga-të' hwa'. Ga-jeh' wii' jwërte hwa' lä-jiih' ga-lla' kuu' hloo'. 52 Hi-ga-na-to-høø' kih' jwëë' hi-na-jngëë' kyaa' Dio mah' ga-lä-jiiyh' hi-ma-na-juu'. 53 Lä-chah' ja-ga-hwëë' hi-he' neh' to-høø' ma-ga-lä-jiih' Jesús, ja-ga-ga-näy' ta-jee' jwii' na-jngii' jee' ga-mi-jñäy' hñiuy' jee' kih' jwëë' dsa-. 54 Ga-jwaayh' jwërte juu' hløø' kyaah' dsa-kyaayh' hi-ma-hää' Jesús, ma-ga-jeh' wii' hwa' hi-ma-ga-jëy' lä-jë' he-ga-la-ja-.

-Ma-ra' ju'dsoo', he' ba' Joø' Dio na-.

55 Ko-niuh' ga-ja-ma-tääh' ka-läh' jwëë' dsa-më' hi-ma-jëë'. Dsa-më' he-ya-nää' kyaah' Jesús lä-ga-të' hwa' Galilea. Hi-he' ma-jmee' ta-he' kih'. 56 Jee' ja-ma-hää' Maria Magdalena kyaah' Maria choo' Jacobo kyaah' José, kyaah' choo' chih' kyaa' Zebedeo.

Ga-haay' Jesús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Ta-ga-hloo' jmi' ja-, ja-jaa-dsa-cha-kuu' hi-ma-chaa' Arimatea hi-ma-chee' José. Hi-he' ka-läh' ga-laa' discípulo kyaa' Jesús. 58 Nee' dsa-he' na-hlëeh' kyaah' Pilato mah' kway' jwë' jyoo' jmi-ngo' kih' Jesús dsoh' hma-cru'. Ga-kwa' bih' jwë' mah' koo' jmi-ngo' kih' Jesús. 59 He-ja-ga-jyoo' José he' jmi-ngo' kih' Jesús mah' ga-läy' koo' ta-jmaah' na-jngii'. 60 Mah' ga-täy' neh' koo' to-høø' hmëë' he-ma-na-hë' kih' né' kuu' hloo-. Ma-ngëë' he-ja-, ga-bäy' koo' mi-kuu' juuh' mah' ga-jlëy' ho'too' ja-. Ja-ga-ngaayh'. 61 Cha-në' kih' to-høø' ja-, ma-gya' María Magdalena kyaah' ga-jñah' María.

Ma-tääh' hløø' hoo' to-høø'

62 Ma-ga-jnä' jyoh' jmi', ga-lla-nää' jmi-dsa-kaah' kyaah' dsa-fariseo cha-në' Pilato. Ma-goh' jmi' he-ma-mi-lloo' dsa-hñii' kih' jmi' he-teeyh' dsëy'. 63 Mah' ga-siiyh':

-Ma-lä-dsooh' dsë-jnääh' he-ga-jäh' hi-ta-juu' he'. Lä-koo' ma-chaay' ga-jäyh': Ga-ma-hya-hnë' jmi' na-juun', lä-jiih' ka-läh'. 64 He-ja-jmee' mada' hoo' dsa-to-høø' lä-jiih' të' hnë' jmi'. Jëeh', goo-la' wa-ra-ga-lla-nää' discípulo kyaay' ta-la-hwë', llëey' hli' mah' mi-gaay' dsa-, jäyh': "Ma-lä-jiiyh' ba-jee' kih' hi-ma-na-juu'".

Lä'ja' le' juuy' cha-ga'miih- lä'koh' ga' he- ga'juu' Jesús lä' ma' to' nē'.

⁶⁵ He' ja' ga' jah' Pilato siiyh':
-Hii' hløø' tääh' na'. Go' jääy' mah' høøy' to' høø' ha' koh' jiih' le'.

⁶⁶ He' ja' ga' nääy' kyaah' hløø' jee' la' to' høø' mah' høøy' kwee'. Ga' jmeey' lii' hoo' to' høø' mah' sa' tä' dsa' goo'. Hi' ga' llaay' hløø' høø' ka' läh'.

28

Ga' lä' jiih' Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ma' goh' jmi' he' teeh' dsa' dsē', lä'koh' ga' jnā' to' nē' jmi' kih' seman', ngoo' María Magdalena kyaah' jñah' María na' jēy' to' høø'. ² Ni' sa' lii' ga' ma' ga' jeh' wi' jwēte hwa'. Ga' jñaa' gyuu' jaā' ángel kyaā' Dio. Ma' ga' llooy' jee' ma' la' to' høø', ga' bäy' mi' kuuy' he' ma' na' jnē' mah' ga' gyay' nē' kih'. ³ Ángel he' ma' jnāā' lä'koh' je' ñih'. Sa' hmiih' kiyh' ma' la' to' jlēē' lä' koo' tøø' tu' hmoo'. ⁴ Ma' ga' jēē' hløø' hi' ma' tääh' høø' jee' ja' ga' lä' goyh' jwēte lä' jiih' ga' jlääy', ga' saa' ga' jaay' hwa' lä'koh' hi' na' juu' ba'. ⁵ Mah' ga' jah' ángel siiyh' dsa' mē' he'.

-Ta' wa' gah' hnäh'. Ma' ba' jnā', ma' ya' nääh' hnäh' hnaah' hnäh' Jesús hi' ga' täā' dsa' dsöh' hma' cru'. ⁶ Sa' chaa' jee' la', hii' ma' lä' jiih' lä' koo' ga' jäh' jää'. Ya' näā' hnäh' ya' jēē' jee' ga' kyaā' dsih'. ⁷ Mah' go' näā' hnäh' ko' chih' go' jmeeh' hnäh' juu' kih' lä' jēē' discipulo kyaay' he' ma' lä' jiiyh' jee' kih' hi' na' juu'. Hii' dsoo' dsa' jää' hnäh' ta' Galilea. Jee' ja' jēēh' hñih'. He' la' na' juu' he' ma' jmeehn' kyah' hnäh'.

⁸ Ma' la' ma' jēē' dsa' mē' he' neh' to' høø' ja', ga' jwaayh' jwēte hi' ta' ko' taā' ga' jēē' dsēy' go' te'. Mah' ga' nääy' cha' hliiy' na' jmeeyh' juu' kyaā' jnāäh'. Jee' ga' nääy' ja', ⁹ ga' mi' jnāā' Jesús hñii' ta' cha' nēy', ga' jmeey' Dio kih'. Hi' dsa' mē' he' ga' näā' chuh' mah' ga' jiiy' ti' Jesús, ga' jmeey' juuh' kiyh'. ¹⁰ He' ja' ga' jah' Jesús siiyh'.

-Ta' wa' gah' hnäh'. Go' näā' hnäh' go' jmeeh' juu' kih' øøhn' mah' wa' lla' nääy' ta' Galilea. Jee' ja' jēēy' jnā'.

Ga' juu' dsa', ga' jäh' ga' hēē' discipulo hlii' kyaā'

¹¹ Ma' ngēē' ma' nääy' ja', ko' llaā' hløø' hi' ma' høø' to' høø', na' näā' ta' jee' jwi' na' jmeeyh' juu' kih' dsa' kaah' kyaā' jmi' dsa' lä' jē' he' ga' la'. ¹² He' ja' ga' kuh' jmi' dsa' he' kyaah' dsa' gyuu' ga' jwayh' juu', mah' ga' kwēēyh' cha' miih' kuu' lä' jēē' hløø' he'. ¹³ Mah' ga' taayh' juu':

-Hnäh' ba' na' jwah': "Ta' ko' jiih' na' gwii' jnāäh', ga' lla' näā' discipulo mah'

ga' hēēy' hlii' kyaay'", lä'ja' jwah' hnäh'.
¹⁴ Cher'mah' ga' lä' ñe' lle' moh' lä' jē' he' ma' la', ma' ñe' ba' jnāäh' ha' lä' chiih' jñih' mah' sa' bääyh' hnäh'.

¹⁵ Ga' ka' ba' hløø' he' kuu' ja', mah' ga' jmeey' lä' koo' juu' he' ga' taah' dsih'. He' ja' lä' ma' chøøh' ja' ba' dsa' judiu' juu' ta' juu' ja', lä' jiih' na'.

Ga' chee' Jesús discipulo kyaā' mah' dsa' kay' ju' hmēē' lä' kaa' jmi' gyuu'

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Lä' jēē' gya' kaa' jnāäh' ga' nøø' jnāäh' ta' Galilea, ta' moh' jee' ga' jmeē' Jesús mada' he' dsa' nøø' jnāäh'. ¹⁷ Lä' ma' ga' jēē' jnāäh' ga' jmeē' jnāäh' juuh' kiyh', pero ko' llaā' dsa' kyaah' ma' jmeē' to' dsē'. ¹⁸ He' ja' ja' Jesús chuh' kyaā' jnāäh' mah' ga' siiyh' jnāäh' lä' la'.

-Ma' na' ngēn' jwē' jmeen' hih' kih' lä' jēē' hi' tääh' gyuu' hwa'. ¹⁹ He' ja' jwahn', go' näā' hnäh' go' kwa' hnäh' juu' lä' kaa' jmi' gyuu' jee' tääh' dsa', mah' lä' jwēē' discipulo kyaan'. Ja' chaayh' jmi' lä' koo' mada' he' jmeē' Täā', kyaah' Jooy', hi' kyaah' jmi' lle' Na' jngii'. ²⁰ Ja' mi' tēēh' hnäh' he' mi' tey' lä' jē' mada' he' ma' jmeēh' kyah' hnäh'. Mah' hii' jnā' hāän' jee' kyah' hnäh' ga' lä' jē' jmi', lä' jiih' llaā' jmi' gyuu'. Wa' la' lä' ja'.

San Marcos Ju'hmëe' kih' Jesús he' ga'sii' Marcos

Ma' kwa' Jwaq' juu' jee' la' hwa' kii'
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Jee' la' ma' l00' ju'hmëe' kih' Jesucristo Joo' Dio, ² lä'ko0' ga'jah' Isaia hi' ga'ngëe' juu' kih' Dio:

Cheen' jaa' hi' dsa'kwa' juu' kin'.
Hi' he' dsoo' ta' cha'neh' mah' mi'lluy' jwë' kyah'.

³ Kii' nuuh' ko0' lle' he' hlëeh' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih':

"Mi'llu' hnäh' jwë' kih' Dsa'j00h' jnän', mi'lluy' hnäh' hñaah' mah' jay' ko'dsoo' jwë'", ga'jäh'.

⁴ Ma' choo' Jwaq' jmi' ko0' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih'. Ga'kway' juu' he' saa' dsa' jmi' hi' ga'hlëeyh' dsa' mah' wa' dsa'jeyh' kyaah' Dio mah' ko0' Dio dsë' kih' dso'kye' kiyh'. ⁵ Jwëe' dsa' ga'lla'nää' jee' ma' cheh' Jwaq'. Ga'lla'nää' hi' chaa' jee' jwi' mäh' he' na'hee' hwa' Judea hi' lä'ja' hi' chaa' Jerusalén ka'läh'. Lä'jëe' dsa' he' ma' mi'jnäy' he' hlih' he' ma' jmeey' hi' ga'chaa' Jwaq' jmi' dsa' he' cha'jmi' Jordán.

⁶ Hmüh' kih' Jwaq' ma' la' kyaah' jnu' camey' hi' ma'hä'loo' tuyh'. Ma' kuyh' iih' hi' ma' hüyh' jmi' tah' he' ma' cha' moh'.
⁷ Juu' lä'la' ma'kway', ma'jäh':

—Këe' ga'jä' jaa' hi' j00h' ga'lä'koh' ga' jnä'. Hi' ni' sa'tëdsëen' chiihn' mah' llen' loo' he' hä' tüy'. ⁸ Ma'ra' ju'dsoo' chaa'n hnäh' jmi' kyaah' jmi' ba', pero hi' jä' këe' ga'ki' jnä', hi' he' chaa' hnäh' jmi' kyaah' jmi'lle' Na'jngü'.

Jwaq' ga'chaa' Jesús jmi'
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ga'lloo' ko0' jmi' ya'hëe' Jesús ko0' jwi' he' chee' Nazaret he' na'hee' hwa' Galilea, ngooy' mah' ga'choo' Jwaq' jmi' kiyh' cha'jmi' Jordán. ¹⁰ Ma' ya'hëe' Jesús cha'jmi', lä'chah' ja' ga'jëey' ga'na'gyuuh', ga'jyoo' jmi'lle' Na'jngü' në' kiyh' laa' lä'ko0' jaa' juu'. ¹¹ Hi' ga'lä'nuuh' ko0' juu' he' ja'gyuuh', he' ma'jäh':

—Hne' laah' gyuu' kyaan' hi' hnaan'.
Peer' chaa'n llu'kyaah' hne'.

Ga'ka' hi'sa'llu' dsë' Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Lä'chah' ja', ga'j00' jmi'lle' Na'jngü' kih' Jesús ta' hwa' kii'. ¹³ Jee' ja' ga'jäy' to'loo' jmi' jee' chaa' jah' hää' mah' ga'ka' Tana' dsë' Jesús. Hi' ga'lla'nää' ángele hi' ma'jmeey' ta'he' kih' Jesús.

Ga'l00' Jesús kway' juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ma'ngëe' ma'taah' dsa' Jwaq' neh'ñe', ngaah' Jesús ta' hwa' Galilea na'kway' ju'hmëe' lä'ko0' jää' Dio dsa' lä'hih' kih'.
¹⁵ Ga'jäh' lä'la':

—Ma'dsëe' jmi', he' t00hn' na' he' jää' Dio dsa' lä'hih' kih'. Jeeh' hnäh' kih' Dio mah' heeh' hnäh' ju'hmëe' kiyh'.

Ga'tëeh' Jesús kye' dsa' hi' ma' jwä' hma'

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Jee' hää' Jesús jwë' ngoo' ta' cha'hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea, jee' ja' ga'jëey' Simón Pee' kyaah' Andre' 00yh', ma' tääyh' jwäy' hma', jëeh' he' ja' ba' ma' la' ta' kiyh'. ¹⁷ Mah' ga'jah' Jesús siyh':

—Ya'nääh' hnäh' kyaah' jnä' mah' mi'tëen' hnäh' ha' lä'jmeeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' dsa', la' he' ma' leeh' hnäh' hmoo'h'.

¹⁸ Lä'chah' ja' ga'kyey' sa'hma' kiyh' mah' ga'näay' kyaah' Jesús.

¹⁹ Ma'ngëe' gyih' ko'niih', ga'jëey' Jacobo kyaah' Jwaq' joo' Zebedeo ma' tääyh' neh' na'moo', ma' hmiy' sa'hma' kiyh'. ²⁰ Jesús ga'tëe' kiyh' hi' chah' ba' ga'jmeey' ko'j00h' kyaayh'. Ga'jä' ba' Zebedeo jmiy' neh' na'moo' kyaah' lä'jëe' hi' ma' jmeey' ta' kiyh'.

Ga'llëe' Jesús jaa' jmi'lle' hlih' kih' jaa' dsa'

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ga'lla'näay' jwi' Capernaum jmi' ja'. Hi' ma' ga'të' jmi' he' teeh' dsa' dsë' ga'he' Jesús neh' gwah' mäh', hi' ga'l00y' hlëeyh' dsa'. ²² Peer' ma' dsaq' dsëy' ma' nuuy' nuuh' kih' Jesús. Jëeh' ma' hlëeyh' dsa' lä'koh' jaa' hi' jmeey' hih' ba', ja' lä'koh' ma'jmeey' ta'jwoh' kyaq' ley. ²³ Neh' gwah' ja', ma'hää' jaa' dsa' nuuh', hi' ma' kye' jmi'lle' hlih'. Ga'hlëeyh' ko0' ki'gaa',
²⁴ ga'jäh':

—Ta' kaah' jnääh', Jesús dsa' Nazaret. ¿Che' ma' neh' mah' mi'llaah' jnääh'? Kyuun' ba' hne'. Hne' ba' he' hi' na'jngëe' kyaq' Dio.

²⁵ Ga'juuh' Jesús kih' jmi'lle' hlih' he', ga'siiyh':

—Ta' tooh' miih', go'hëe' jee' hääh' kih' dsa' nuuh' na'.

²⁶ He'ja' ga'gwa' ga'gyaa' dsa' nuuh' he' ga'jmeey' jmi'lle' hlih' kiyh', ga'hooyh' ko0' ki'gaa', ja'ga' ya'hëey'. ²⁷ Lä'jëe' dsa' ma'tääh' jëe' dsah', ga'ngüy' juu' kih' dsa'kyaayh', ga'jäh':

—¿Hee' ba'juu' na'? Hmëe' ba'la'juu' na'.
Peer' be' juu' kiyh', lä'kye' jmi'lle' hlih' jmeey' hih' kih' mah' nuuh' kiyh'.

²⁸ Chah' ba' ga'lä'cha' juu' kih' Jesús lä'kaa' hwa' Galilea.

Ga mi hlää Jesús ma choo' Simón Pee'
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Ma' ya hëé' Jesús neh' gwah' mäh', ngooy' kyaah' Jacobo kyaah' jwaq' cha'neh' kih' Simón kyaah' André øøyh'. 30 Ma' choo' Simón ma' kyaa' dsaah' llii', he' ja' ga' jmeey' juu' kih' Jesús. 31 Ngoo' Jesús jee' kyaay', ga' sooyh' goo' dsa' mē' he' ga' chaayh' hi' lä' chah' ja' ya' hui' llii' kiyh' hi' ga' løøy' jmeey' ta' he' kih' lä' jëē'.

Ga mi hlää Jesús jwëé' hi' dsaah'
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Ta' ga' hloo' ja', lä' ma' ga' hmää' hyoo', na' nää' jwëé' dsa' na' jää' dsa' dsaah' cha'ne' Jesús hi' lä' ja' na' jääy' hi' ma' kye' jmi' lle' hlih'. 33 Jwëé' dsa' chaq' jee' jwi' ja' na' nää', ga' kayh' go' te' ho' hne'. 34 Ga' mi' hlää' Jesús jwëé' dsa' hi' ma' dsaah' kyaah' na' ku' na' ngui' dsoo'. Hi' ga' hwëéy' jwëé' jmi' lle' hlih' hi' ma' jää' dsa'. Sa' ga' kwa' Jesús jwë' ma' hlëéh' jmi' lle' hlih', kih' he' kyu' bih' Jesús.

Ga kwa' Jesús juu' neh' gwah' mäh'
(Lc. 4:42-44)

35 Tiih' go' te', hwë' ga' lä' ja', ya' hëé' Jesús jwi' jee' ma' gyay' ja', ngooy' koq' moh' jee' sa' chaq' dsa' na' ngiiy' kiyh' kih' Dio. 36 He' ja' ngoo' Simón kyaah' dsa' kyaayh' na' hnäayh' Jesús. 37 Ma' ga' jnäayh' Jesús, ga' siyh':

—Jwëé' dsa' tääh' hnaah' hne' jee' oo'.

38 He' ja' ga' jäh' Jesús:

—Man' ta' jee' jyoh' jwi' lä' kaa' jäh' la', na' kan' juu' la' ka' läh'. Jëéh', kih' he' la' ba' ja' ma' jan'.

39 Ma' ja' ga' ngëé' Jesús lä' kaa' hwa' Galilea, ma' kway' juu' neh' gwah' kih' dsa' judiu hi' ma' hwëéy' jmi' lle' hlih' kih' dsa'.

Ga mi hlää' Jesús jaq' hi' ma' dsaah' hmih' hoo'

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Jaa' dsa' nuuh' hi' ma' dsaah' hmih' hoo' ga' mi' jee'y' Jesús, ga' juyyuh' jnyé' cha'ne' Jesús, ga' chuuy' kyaah':

—Cher' mah' le', leh' ba' hne' cheh' dsoo' he' mi' sah' jnä' —ga' jäh'.

41 Peer' ga' lä' nih' dsé' Jesús kih' dsa' he', ga' kyey' gooy' né' kiyh', mah' ga' jäh':

—Le' ba'. Wa' dsa' che' dsoo' he' mi' sah' hne'.

42 Lä' chah' ma' ga' hlëéh' Jesús ja', ga' ääh' go' te' hmih' hoo' ja'. 43 Jää' ja' ga' hiyh' juu' kih' dsa' he', ga' taayh' cha' miuh' juu'.

44 Ga' jäh' siyh':

—Jëé' da', ta' jwi' ni' jaa' dsa' he' ma' hlaah'. Gwa' go' hääh' hnaah' kih' jmi' dsa' ba'. Kye' miuh' he' kwëéh' hnih' mah' mi' lluyy' hne' lä' koh' le' ley' kih' Moisé. Lä' ja' go' jmee' mah' lä' ñey' ma' jä' kiyah'.

45 Hi' ngoo' dsa' nuuh' he'. Chah' ba' ga' løøy' jmeey' juu' ha' lä' ga' la' kiyh'. Kih' he' ja', mo' so' ga' la' ma' dsoo' Jesús jnä' hä' jyoh' jwi', jëéh' ma' dsa' kuh' jwëé' dsa'. Ta' jee' sa' chaq' dsa' ba' ma' ngëy'. Pero ma' ra' he' ga' lla' nää' ba' dsa' chaq' ta' jee' jyoh' ma' hnaayh'.

2

Ga mi hlää' Jesús jaq' hi' sa' lih' goo' tü'
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Ga'hya' ga' miuh' jmi' ja' ga' ga' llaah' Jesús ka' läh' jwi' Capernaum hi' ga' nuu' dsa' gyay' cha'neh'. 2 Lä' chah' ja' ga' kuh' jwëé' jwëé' dsa' mah' ga' kayh' cha'neh' lä' jiih' sa' ga' lä' joo' ho' hne' jee' ma' dsa' taayh' hi' ga' løø' Jesús kwa' juu'. 3 Hor' ja' ga' lla' nää' kyeé' dsa' tääh' jaa' hi' dsaah' hi' sa' lih' goo' tü'. 4 Sa' ga' la' ma' dsa' näay' chuh' kih' Jesús, kih' he' ma' na' kah' dsa'. He' ja' ga' wii' dsa' he' gyuuh' hne' ja', mah' ga' jiiyh' miuh' ka' luu' hne' jee' gya' Jesús. Ta' jwë' ja', ga' jnäay' dsa' dsaah' he' lä' ma' kyaay' ja' né' jii' kiyh'. 5 Ma' ga' jëé' Jesús ha' lä' koq' dsoo' dsé' lä' jëé' dsa' he', ga' jäh' siyh' dsa' dsaah':

—Gyuu' kyaan', ma' na' che' ba' dso' kye' kiyah'.

6 Jee' ja' ma' tääh' ta' jwöh' kyaay' ley, Hi' he' ga' jmee' hu' dsé': 7 "¿He' la' hlëéh' lä' na' dsa' nuuh' na'?" He' mi' kwayh' Dio ba' na'. Jaa' Dio ba' lih' che' dso' kye' kih' dsa'." 8 Pero chah' ba' ga' lä' kyuuh' Jesús hu' dsé' he' ma' jmee' dsa' he', he' ja' ga' jäh':

—¿He' la' jmeeh' hnäh' hu' dsé' lä' na'?

9 ¿Hee' ga' na' sa' jwëéh', laah' hnäh'? ¿Che' he' chiih' jne' jaa' hi' dsaah': "Ma' na' che' dso' kye' kiyah'", o' he' chiih' jnih': "Noo' kii' jii' kiyah', mah' gwaah'?" 10 He' ja' jmeen' he' jwëéh' ga' mah' lä' ngëéh' hnäh', Hi' ga' lëé' ngo' la' ba' na' ngé' jwë' jmi' gyuu' la' mah' chey' dso' kye' kih' dsa'.

Ja' ga' ga' jäh' Jesús siih' hi' sa' lih' goo' tü' he':

11 —Jnä' jwahn' noo', kii' jii' kiyah', gwaah' cha'neh' kiyah'.

12 He' ja' chah' ba' ga' noo' dsa' he' cha'ne' lä' jëé' dsa', ngaayh' kyaah' jii' kiyh'. Peer' ga' lä' dsaq' dsé' dsa' ma' jëéy' ngaah' dsa' dsaah' he'. He' ja' ga' jmeey' juuh' kih' Dio, ga' jäh':

—Ni' koq' hä' sa' ma' jëé' jne' lä' na'.

Jesús ga' tëéy' kih' Levi
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Ma' ngëé' he' ja', ngoo' Jesús ka' läh' cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea. Jee' ja' ga' lla' nää' jwëé' dsa' jee' ma' cheyh', hi' ga' løøy' hlëéyh' dsa' ka' läh'. 14 Jee' ngëy' cha' hoo' jmi' juuh' ja', ga' jëéy' Levi

joo' Alfeo, hi' ma' gya' ne'ta' kih' kooq' ku'sih'. Mah' ga' jah' Jesús siiyh':

—Ñā- wa' jmeen' ko' jōh'.

He-ja' ga' nooy' ga' jmeey' ko' jōh' kyaah' Jesús.

¹⁵ Ma-ngēē' he- ja', ma' gya' Jesús cha'neh' kih' Leví, ma' kuyh' kyaah' discípulo kyaay' hi' kyaah' jwēē' dsa- hi' ma' koo' ku'sih' hi' jñah' dsa- wa' hi' cha- hi'. Jēēh' jwēē' hi' he' ma' ga' nāā' kyaah' Jesús, he' ja' ba' ma' tāāyh' jee' ja'. ¹⁶ Hi' ma' jēē' fariseo kyaah' ta' jwōh' kyaā' ley he' ma' kuh' Jesús ko' jōh' kyaah' dsa- he', he' ja' ga' ngiyy' juu' kih' discípulo kyaay':

—¿Ha' lā' la' juu' ja'? ¿He' la' kuh' hih' ta' jwōh' kyaah' hnāh' kyaah' hi' koo' ku'sih' na', hi' lā' ja' kyaah' jñah' dsa- wa' hi' cha- hi'?

¹⁷ Ga' nuu' Jesús he- ga' jāyh', he' ja' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh':

—Sa' jmee' bii' tē' mē' kih' hi' lluu', kih' dsa- dsaah' ba' jmee' bii'. Sa' ma' jan' kih' hi' lluu', ma' jan' kih' hi' cha- dso'kye' kih' ba'.

Ga' ngiyy' dsa- juu', he- la' sa' tu' discípulo ko' hwēē' he' kuh' hih'

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Koo' hā' lā' ma' tāāh' dsa- kyaā' Jwaa' sa' ma' kuh' hih', ma' ngiyy' kiyh' kih' Dio hi' lā' ja' ma' jmee' dsa' kyaā' fariseo ka' lāh'. He-ja' ko' llaā' dsa- na' ngiyy' juu' kih' Jesús:

—¿He' la' ma' lā' dsa- kyaā' Jwaa' kyaah' dsa- kyaā' fariseo sa' kuh' hih', pero dsa- kyaah' sa' jmee' lā' ja'-? ¿Ha' lā' la' juu' ja'?

¹⁹ He' ja' ga' jah' Jesús siiyh':

—Dsa- hi' tāāh' jee' dsa- jee' goo- dsa-, sa' cha' he' kih' he' tuy' he' kuh' hih' ta' ko' jiih' gya' dsa- űuuh' hi' dsa- jee' goo- jee' ja'. Sa' cha' ti' meeh- dsēy' cher' mah' gya' ba' dsa- űuuh' kyaayh'. ²⁰ Pero lloo- koo' jmiū' wa' ra- ga' lleē' dsa- dsa- űuuh' hi' dsa- jee' goo- he'. Ma' ja' ga' tu' dsa- kyaay' he' kuh' hih' mah' chuuy' kyaah' Dio. ²¹ Ni' jaa' dsa- sa' kwa- kih' tōoy' koo' hmāih' hmēē' nē' hmāih' ma' gyuh', jēēh' hmāih' hmēē' dsa- dsuh' mah' jmee' dsa- gyii' hmāih' ma' gyuh' cha' ga' miih'. ²² Hi' lā' ja', ni' jaa' dsa- sa' kwa- kih' chiyh' jmih' mi' jēh' hmēē' neh' loo' ma' gyuh'. Cher' mah' ga' chih' dsa- he' hmēē' neh' loo' ma' gyuh', chah' ba' gyii', jēēh' sa' kwa' jwē' āā'. Tūū' jmih' mi' jēh' hmēē' hi' heē' loo' ka' lāh'. He' ja' neh' loo' hmēē' ba' dsa- hoo' jmih' mi' jēh' hmēē'.

Ga' hlēēh' Jesús ha' lā' la' jmiū' he- teēh' dsa- dsē'

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Koo' jmiū' he' teēh' dsa- dsē', ga' ngēē' Jesús jee' ma' na' jnāā' chaah' trigo kyaayh' discípulo kyaay'. Ga' lōō' discípulo hnāy'

miih' sa' gwah' trigo mah' ga' kuyh'. ²⁴ He' ja' ga' ngiyy' fariseo juu' kih' Jesús:

—Jēē' da', ¿he' la' jmee' discípulo kyaah' he' sa' ga' tēēy' jmeey' jmiū' he- teēh' dsa- dsē'?

²⁵ Mah' ga' jah' Jesús siiyh':

—¿Che' sa' ma' heh' hnāh' lā' koo' ga' jmee' David llo' joo'? Koo' hā' lā' ma' ja' kyoyh', ga' jmee' bii' kiyh' kyaah' dsa- kyaayh'. ²⁶ Jii- ja- Abiatar ma' lāā' jmi- dsa- jōōh' hi' ma' hā' goo- gwah'. Jee' ja' ga' he' David ga' kuyh' he' űiuh' he' ma' na' jōō' he' sa' lle' kih' ma' kuyh' hi' ga' kwēēyh' dsa- hi' ma' ga' nāā' kyaayh'. Jēēh' ma' lā' jmi- dsa- ba' ma' na' ngē' jwē' kuyh' he' űiuh' ja'.

²⁷ Hi' ga' jah' Jesús ka' lāh' lā' la':

—Ga' jmee' Dio jmiū' he' teēh' dsa- dsē' he' llu' kih' dsa' ba'. Sa' ga' jmiāā' Dio dsa- mah' heeyh' dsa- wii' kyaah' jmiū' ja'.

²⁸ Hi' lā' ja- Hi' ga' lēē' ngo' lā' ba' na' ngē' jwē' jmeey' hih', hee' na' he' ga' tēē' jmee' dsa- jmiū' he' teēh' dsa- dsē'.

3

Ga' mi' hlāā' Jesús jaa' dsa- jmiū' he- teēh' dsa- dsē'

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Koo' ka' lāh' ga' he' Jesús neh' gwah' kih' dsa- judiu. Jee' ja' ma' hāā' jaa' dsa- űuuh' hi' ma' lā' kii' koo' ma' goo'. ² Dsa- hi' ma' tāāh' neh' gwah' ja', ma' tāāy' Jesús, jēēy' che' mi' hlāāy' dsa- jmiū' he' teēh' dsa- dsē' mah' lā' ja' ma' le' ma' hniyh' kiyh'. ³ He' ja' ga' jah' Jesús siih' dsa- dsaah' la':

—Noo' da' jee' to' dsaah' la'.

⁴ Hi' ga' ngiyy' Jesús juu' kih' dsa- hi' ma' tāāh' jee' ja':

—¿Hee' na' na' ngē' jne' jwē' jmeen' jmiū' he' teēh' dsa- dsē', che' he' llu' o che' he' hliih'? ¿Che' llu' teēh' jne' dsa- o che' wa' juu' ba' kih'?

Ti' siih' ba' ga' taah' lā' jēē' dsa- he'. Ni' koo' mo' so' ga' ngiyy'. ⁵ Mah' ga' jēē' Jesús ta' jee' ma' tāāh' dsa-. Ga' lā' lleey' kyaayh' hi' ja' meeh- dsēy' ka' lāh' kih' he' hwēh- dsē' dsa- hi' ma' tāāh' jee' ja'. He' ja' ga' siiyh' dsa- űuuh' he':

—űiuh' da' gooh' na'.

Chah' ba' ga' űiuh' dsa- űuuh' he' ma' goo-, hi' ga' jā' go- te' gooy' ja'.

⁶ Pero ma' ga' hwēē' fariseo jee' ja', ga' taayh' juu' kwee- kyaah' dsa- kyaā' Herode ha' lā' jee' ma' jngēēyh' Jesús.

Peer' jwēē' dsa- ga' kuh' cha' hoo' jmi- juuh'

⁷ Ya' hēē' Jesús ka' lāh' ngooy' cha' hoo' jmi- juuh' he- hla- hwa' Galilea kyaayh' discípulo kyaay' hi' jwēē' dsa- chaā' jee' ja' ga' nāā' kaah' kiyh'. ⁸ Lā' ma' ga' nuu' dsa- lā' jē' he- jmee' Jesús, ga' lla' nāā' jwēē'

dsa- hi- chaa- hwa- Judea, hi- hi- chaa-
Jerusalén, kyaah- hi- chaa- hwa- Idumea,
hi- la- ja- hi- chaa- hngaah- jmi- Jordán
ka- lah', hi- la- kye- hi- chaa- la- ku- la- jii-
jwi- Tiro hi- Sidón. ⁹ Kih- he- ma- taah- jwee-
dsa-, he- ja- ga- jmeey- mada- kih- discipulo
kyaay', ga- siiyh':

—Go- jmee- ja- koo- na- moo- gyan, ngoo-
kya- hlaah- dsa- jna- jee- la- .

¹⁰ Jeeh', jwee- hi- dsaah- ma- mi- hlaay-
jaa-, he- ja- ga- lla- naa- jwee- dsa- dsaah- jee-
ma- gyay', ma- jmee- dsa- bii- ma- su- miih-
cha- gooy- kih- Jesús. ¹¹ Hi- ma- taah- ga-
jnah- dsa- hi- ma- kye- jmi- lle- hlih'. Ma-
ga- jee- Jesús, ga- juuyh- jney- cha- ne- Jesús
ma- hooyh- ki- gaa- ma- jayh':

—Hne- laah- Jo- Dio.

¹² He- ja- ga- juuh- Jesús kih- jmi- lle- hlih-
mah' sa- mi- jnaay- juu- he- la- Jesús Jo-
Dio.

Ga- hnaa- Jesús la- jee- gya- tuu- apostole

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Ma- ngée- he- ja-, ga- wii- Jesús lle- koh-
hi- ga- teeyh- ko- llaa- dsa- hi- ga- tih- dséy- hi-
ga- nuu- bih- he- ja- y- kyaayh'. ¹⁴ Ga- hnaay-
gya- tuu- mah' jmee- ko- joh- kyaayh' hi-
ga- cheey- mah' dsa- kway- juu- kih'. ¹⁵ Hi-
ga- kway- jwe- mah' mi- hlaay- hi- dsaah- hi-
hwéy- jmi- lle- hlih'. ¹⁶ La- la- chee- la- jaa-
la- jaay-: Simón (hi- ga- mi- cheey- Pee),
¹⁷ Jacobo jo- Zebedeo hi- Jawa- ooh- Ja-
cobo. (La- uu- dsa- he- ga- mi- cheey- Boan-
erge. Jmi- na- hnø- jah- jo- nih'.) ¹⁸ Andre-
he', Felipe, Bartolome, Matá, Tamá, Ja-
cobo jo- Alfeo, Tadeo, Simón dsa- cananita
he', ¹⁹ hi- Juda Iscariote hi- ga- ngée- Jesús
ké- . Ma- la- ma- hnaay- la- jee- hi- he-
ja- ga- ya- naay- kih'.

Ga- jah- dsa-, kye- Jesús jmi- lle- hlih'

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ma- ngée- ma- ya- naay-, koo- ka- lah-
ga- kah- dsa- cha- neh- jee- ma- taayh- ja- .
Ni- mo- so- ga- kwa- jwe- ma- kuyh- kyaah-
discipulo kyaay'.

²¹ Ma- ga- la- ne- hi- chaa- kya- Jesús
ha- la- dsa- ngéey-, he- ja- ga- naay- mah-
ma- teey-. Jeeh- ma- laay-, ma- hee- go- te-
dséy-. ²² Pero ta- jwöh- kya- ley- hi- ya- naa-
Jerusalén, ga- jayh':

—Beelzebú ba- na- jaa- Jesús. He- ja-
hwéy- jmi- lle- hlih- kyaah- hih- kih- hi-
kye- ne- kih- jmi- lle- hlih'.

²³ He- ja- ga- hlée- Jesús juu- na- hmaa-
la- la-:

—Nu- da- hna- hi- jah- kye- jmi- lle-
hlih'. Ha- la- ja- Tana- hwé- he- ba-
dsa- kyaayh- neh- tuh- dsé- dsa- ? ²⁴ Dsa- hi-
taah- koo- hwa-, cher- mah- teey- kyaah- he-
ba- dsa- kyaayh-, sa- gwéy-. ²⁵ Hi- la- ja-
sa- la- be- dsé- dsa- hi- taah- koo- cha- neh-
dsa- taah- ko- joh-, cher- mah- te- jee- kyaah-

he- ba- hi- chaa- cha- neh- kihy-. ²⁶ Ja- ba-
la- ja- la- kih- Tana-, sa- gwéy- cher- mah-
te- jee- jmi- lle- hlih- kyaah- he- ba- jmi- lle-
hlih- dsa- kyaayh-. Chah- ba- mi- llaay-
hhiy-.

²⁷ Ni- jaa- dsa- sa- le- dsa- he- cha- neh-
kih- jaa- dsa- be- mah- hiiy- he- cha-
kiyh-, cher- mah- sa- ga- hiiy- to- ne-. Jmee-
bii- hiiy-, ja- ga- le- hwéy- he- lla- dséy-.

²⁸ Ma- ra- ju- dsoo- jwe- hn- hna-, jmee- ba-
Dio joh- dsé- kih- la- je- dso- kye- he- jmee-
dsa-. Hi- jmeey- joh- dséy- kih- la- je- juu-
wii- he- hlée- dsa-. ²⁹ Pero cher- mah-
ga- hlée- dsa- wii- kih- jmi- lle- Na- jnguh-,
mo- so- jmeey- joh- dséy-, la- ma- na- baayh-
ja- ba- dso- kye- kihy-.

³⁰ Ga- hlée- Jesús la- ja-, kih- he- ga- jah-
ko- llaa- dsa- he-, Jesús ma- kye- jmi- lle-
hlih-.

Ooh- Jesús kyaah- chooy'

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Kée- ga- ga- lla- naa- ooh- Jesús kyaah-
chooy-, pero ka- hne- ba- ga- jooy-, hi-
ga- siiyh- dsa- hi- ma- taah- jee- ja-, chiih-
Jesús wa- jay-. ³² He- ja- ga- jah- dsa- hi- ma-
taah- koo- kih- Jesús:

—Hi- maa- kyaah- kyaah- ooh- taah-
ka- hne-, hnaah- hne-.

³³ He- ja- ga- jah- Jesús:

—Hi- na-, hi- la- maa- kyaan-? Hi-
na-, hi- la- ooh-?

³⁴ Mah- ga- jee- la- jee- hi- ma- taah- la- ku-
la- jii- jee- ma- cheyh- ja-, ga- jayh':

—Hi- la- ba- he-, maa- kyaan-, hi- la- ba-
he- ooh- . ³⁵ La- jee- hi- jmee- la- hyoh- dsé-
Dio, hi- he- ba- dsa- mé- ooh-, dsa- nuh-
ooh-, hi- maa- kyaan-.

4

*Juu- na- hmaa- la- koo- la- kih- dsa- hi-
jnee- mi- ju-*

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Koo- ka- lah- ga- lo- Jesús hlée- dsa-
cha- hoo- jmi- juh- he- hla- hwa- Galilea.
Jwe- dsa- ga- lla- naa- jee- ja-, he- ja- ga- wii-
Jesús neh- na- moo-. Neh- ja- ga- gyay-
mah- ga- hlée- dsa- hi- ma- taah- cha- hoo-
jmi- ja-. ² Ja- he- koo- nee- ga- mi- teey-
dsa- kyaah- juu- na- hmaa-. La- jwe- ja-
ga- kwéy- dsa- nuh-. Ga- jayh':

³ —Nu- da- hna- . Jaa- dsa- ngoo- ga- jnee-
mi- ju-. ⁴ Jee- ngoo- jnee- mi- ju- ja-,
ga- saa- miih- cha- jwe-, he- ja- ya- naa- ta-
ga- kuh-. ⁵ Jyoh- ka- lah- mi- ju- ga- saa-
ne- ku- jee- sa- cha- cha- miih- gwaah-.

He- ja- chah- ba- ga- hya-, jeeh-, sa- ma- no-
cha- miih- gwaah-. ⁶ Pero ma- ga- hih- hyoo-
ga- koo-. Jeeh-, miih- ba- jmoo- ma- cha-,
he- ja- ga- la- kii- chaah-. ⁷ Hi- jyoh- ka- lah-
mi- ju- ga- saa- jee- chaah- to- . Ga- kwa- ga-
chaah- to- ja-, he- ja- ga- uu- chaah- kih- jee-

na'too', mo'so' ga'kwa' mi'. 8 Hi' jyoh' mi' ju' ja', ga'saa' jee' la' hwa' jmah'. He' ja' ba' ga' hii', ga'kwa' cha' miih' mi'. Cha' he' ga'kwa' gyii' gya' mi' la' koo' chaah', cha' he' ga'kwa' to' lo' gya' dsē' gya' mi' hi' jyoh' ga'kwa' hña' loo' mi'.

9 He' ja' ga'jäh' Jesús:
-Hi' hnø' heh' juu' la', wa' heeyh'.

10 Ma' ga'jäh' miih' go'te' dsa' kyaah' gya'tuu' discipulo, ga'ngiiy' juu' kih' Jesús he' hnø' jäh' juu' he' ga'kway' ja'.

11 He' ja' ga'jäh' Jesús siiyh':
-Hnäh' ba' na'ngēh' hnäh' jwē' la'ngēēh' hnäh' ha' lä' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih', he' ma' na' hmää' jää'.

12 Lä'ja', ma'ke' jēēy', sa' jnøoyh', ma'ke' nuuy', sa' lä'ngēēy'. Kih' he'ja', sa' dsa' jēeyh' kyaah' Dio mah' koo' Dio dsē' kih' dso'kye' kihy'.

13 Koo' ka'läh' ga'jäh' Jesús:
-Che' sa' ga'längēēh' hnäh' juu' kih' hi' na'jnee' mi'ju'? Ha' ba' la' lä'ngēēh' hnäh' jyoh' juu' na'hmää' he' na'ga'jwahn' cher'mah' sa'ngēēh' hnäh' juu' la'?

14 Hih' hi' jnee' mi'ju', hi' he' laa' jaa' hi' kwa' juu' kih' Dio. 15 Ko'laa' dsa' hi' ma'nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'toh' cha'jwē'. Ga' ma'nuuy' juu' kih' Dio, chah' ba' gwa' Tana' jnuuyh' juu' he' ma'na'jnää' neh' tuh'dsēy'.

16 Hi' jñah' ka'läh' dsa' hi' nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'saa' nē' ku' jee' sa' cha' cha' miih' gwaah'.

17 Pero ko'hwēē' ba'ja'. Laay' lä'koo' chaah' he' choo' miih' ba' jmoo' kih'. Wa'ra' ga'jēēy' wi' a' go'nää' dsa' nē' kihy', kwaat' kih' juu' he' ma'nuuy', lä'chah' ja'tuy' jwē' kih' Dio.

18 Heh' mi'ju' he' ga'saa' jee' kih' chaah' too', lä'ja' laa' hi' nuu' juu' kih' Dio. 19 Pero jee' ga'näay' ja', ma' miih' lä'ja' dsa'längēy' kih' Dio. Jēēh' kye' gyih' hu' dsē' kih' jmi' gyuu' la', hi' hnøoy' lä'chay' cha' miih' kuu', hi' he' dsēy' lä'jē' he' ga' cha' jmi' gyuu'.

20 He'ja' sa' jmeey' ni' miih' ta'llu'. 20 Pero mi'ju' he' ga'saa' hwa' jmah', lä'ja' laa' dsa' hi' nuu' juu' kih' Dio mah' heeyh' ka'läh'.

21 He' jee' jmeē' cha' miih' ta'llu', lä'koo' mi'ju' he' kwa' ma' gyii' gya', ma' to' lo' gya' dsē' gya', ma' hña' loo'.

22 Lä'jē' he' na'hmää', lloo' koo' jmi' ju' na'hmää' lä'koo' la' kih' jyo' mi'ju'.

26 Hi' ga'jäh' Jesús ka'läh':
-Längēē' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih', jeeh' kwee' lä' la' kih' jaa' dsa' hi' jngēē' mi'ju'.

27 Sa' cha' kwaat' la' kih' dsa' he' cher'mah' na'gwiiy' o' cher'mah' na'ney'. Dsa'hya' mi'ju' ja', hi' dsa'kwaä' lä'jmi' lä'hwē' ni' sa'ney' ha' lä' ga'la'. 28 Hwa' ba'jmee' dsa'kwaä' mi'ju'.

29 To'nē' dsa'hya' mi'ju', ja'ga' dsa'kwaä' chaah' kih'. Ma'ngēē' he'ja', jyoo' le' kih'. Lä'hii' ga' miih', kah' mi' kih'.

30 Hi' ga'ma'ää' mi', chooyh' ta'kiyh', jēēh' ma'lloo' jii' juyh' mi'ju' mah' llay' llu'.

31 Hi' lä'la' ga'jäh' Jesús ka'läh':
-Che' kyuu' hnäh' ha' lä' la' he' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih'? Jwēēh' hnäh' juu' he' jeeh' kwee' kyaah' he' ja', mah' lä'ngēēh' hnäh' ha' lä' la'.

32 He' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih', jeeh' kwee' lä'koo' la' kih' koo' mi'ju' mostaza. Heh' mi'ju' ja' pih' ga' miih' lä'koh' ga' jyoh' mi'ju' he' jngēē' dsa' jmi' gyuu' la'.

33 Pero ma'ngēē' ma'jngēēy' mi'ju' ja', dsa'hya' mah' dsa'kwaä' nii' ga'lä'koh' ga'jee' lä'jē' joh'. Chaah' mostaza kwa' gooh' kih', lä'ja' lä'kye' ta'jmee' sii' nē' sa'goh'.

34 Ga'kwa' Jesús juu' kih' Dio kyaah' cha' miih' juu' na'hmää' he' la' lä'koh' juu' na'hmää' kih' mostaza. Ga'hlēēyh' dsa' ha' koh' jiih' lä'ngēēy' ba'.

35 Ni' koo' sa' ga'hlēēh' Jesús na'hña' lä'jēē'. Juu' na'hmää' jmah' ba' ga'hlēēyh'. Lä'ma' ga'jäh' hñii' ba' lä'jēē' discipulo, ja'ga' ga'mi'jnäay' na'hña' lä'jēē' juu' na'hmää' he' ga'hlēēyh' ja'.

36 Ga'jmee' Jesús hih' kih' lle' mah' hii' tii' (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

37 Lä'ma' ga'nuu' jmi' ja', ga'jäh' Jesús ga'siiyh' discipulo kyaay':
-Man' ta' jyoh' jwoo' jmi' juuh' ka'läh'.

38 Ja'ga' ga'hih' discipulo juu' kih' dsa' hi' ma'tääh' jee' ja', hi' ga'jäay' Jesús lä'ma'gyay' ja' neh' na'moo' ga'näay'. Ma'hii' ga'jyoh' na'moo' koo' ja', ga'ka' dsa' he' mah' ga'näay' ta'jee' ga'nää' discipulo.

39 Jee' ga'näay' ja', ja' koo' lle' tä', ga'hii'

lä'jnä', hi' lä'jē' he' sa' jnä', la' kwaat' lä'jnä'. 23 Hi' hnø' heh' juu' la', wa' heeyh'.

24 Hi' ga'jäh' Jesús ka'läh':
-Jmee' da' hnäh' he' kih' juu' he' nuuh' hnäh'.

Jēēh', ja'ba' lä'koo' nuuh' hnäh' ko'ja' ba' jiih' lä'ngēēh' hnäh' o' na' dsē' ga' miih' ko'ja'.

25 Lä'jēē' hi' ngēē' miih', hi' he' lä'ngēē' cha' ga' miih'. Hi' lä'jēē' hi' jmee' ngēē', lä'kye' he' ja' laa' ba'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' jyo' mi'ju'.

26 Hi' ga'jäh' Jesús ka'läh':
-Längēē' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih', jeeh' kwee' lä' la' kih' jaa' dsa' hi' jngēē' mi'ju'.

27 Sa' cha' kwaat' la' kih' dsa' he' cher'mah' na'gwiiy' o' cher'mah' na'ney'. Dsa'hya' mi'ju' ja', hi' dsa'kwaä' lä'jmi' lä'hwē' ni' sa'ney' ha' lä' ga'la'.

28 Hwa' ba'jmee' dsa'kwaä' mi'ju'. To'nē' dsa'hya' mi'ju', ja'ga' dsa'kwaä' chaah' kih'. Ma'ngēē' he'ja', jyoo' le' kih'.

29 Lä'hii' ga' miih', kah' mi' kih'.

30 Hi' ga'ma'ää' mi', chooyh' ta'kiyh', jēēh' ma'lloo' jii' juyh' mi'ju' mah' llay' llu'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' mi'ju' mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

31 Hi' lä'la' ga'jäh' Jesús ka'läh':
-Che' kyuu' hnäh' ha' lä' la' he' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih'?

Jwēēh' hnäh' juu' he' jeeh' kwee' kyaah' he' ja', mah' lä'ngēēh' hnäh' ha' lä' la'.

32 He' jää' Dio dsa' lä'hiih' kih', jeeh' kwee' lä'koo' la' kih' koo' mi'ju' mostaza. Heh' mi'ju' ja' pih' ga' miih' lä'koh' ga' jyoh' mi'ju' he' jngēē' dsa' jmi' gyuu' la'.

33 Pero ma'ngēē' ma'jngēēy' mi'ju' ja', dsa'hya' mah' dsa'kwaä' nii' ga'lä'koh' ga'jee' lä'jē' joh'.

34 Chaah' mostaza kwa' gooh' kih', lä'ja' lä'kye' ta'jmee' sii' nē' sa'goh'.

35 Ga'kwa' Jesús juu' kih' Dio kyaah' cha' miih' juu' na'hmää' he' la' lä'koh' juu' na'hmää' kih' mostaza.

36 Ga'hlēēyh' dsa' ha' koh' jiih' lä'ngēēy' ba'.

37 Ni' koo' sa' ga'hlēēh' Jesús na'hña' lä'jēē'. Juu' na'hmää' jmah' ba' ga'hlēēyh'.

Lä'ma' ga'jäh' hñii' ba' lä'jēē' discipulo, ja'ga' ga'mi'jnäay' na'hña' lä'jēē' juu' na'hmää' he' ga'hlēēyh' ja'.

38 Ga'jmee' Jesús hih' kih' lle' mah' hii' tii' (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

39 Lä'ma' ga'nuu' jmi' ja', ga'jäh' Jesús ga'siiyh' discipulo kyaay':
-Man' ta' jyoh' jwoo' jmi' juuh' ka'läh'.

40 Ja'ga' ga'hih' discipulo juu' kih' dsa' hi' ma'tääh' jee' ja', hi' ga'jäay' Jesús lä'ma'gyay' ja' neh' na'moo' ga'näay'.

41 Ma'hii' ga'jyoh' na'moo' koo' ja', ga'ka' dsa' he' mah' ga'näay' ta'jee' ga'nää' discipulo.

42 Jee' ga'näay' ja', ja' koo' lle' tä', ga'hii'

goo⁻ jwërte. Ga⁺ hluh⁺ jmi⁻ lä⁻ jiih⁺ ga⁺ haa⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻. Miih⁻ ga⁺ sa⁻ ga⁺ hmäh⁺ na⁻ moo⁻ ja⁻. ³⁸ Pero ma⁻ na⁻ gwii⁺ Jesús ta⁻ ka⁻ luu⁻ ja⁻, na⁻ dsé⁻ lley⁻ né⁻ tu⁻!. He⁻ ja⁻ ga⁺ cha⁺ discipulo kyaay⁺:

—Ta⁻ jwoh⁻ —ga⁺ jäh⁺ — ¿che⁻ ni⁻ miih⁻ huu⁻ dsé⁻ sa⁻ kye^h he⁻ juu⁻ jne⁻ cha⁺ jmi⁻ la⁻?

³⁹ He⁻ ja⁻ ga⁺ noo⁻ Jesús, ga⁺ jmeey⁻ hih⁻ ga⁺ jã⁻ tü⁻ lle⁻, hi⁻ ga⁺ jäh⁺ siyh⁻ jmi⁻:

—Ta⁻ tooh⁻ miuh⁻, jã⁻ tü⁻.

Lã⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁺ hna⁻ lle⁻ hi⁻ ga⁺ jã⁻ tü⁻ go⁻ te⁻ jmi⁻. ⁴⁰ Ma⁻ ngëé⁻ he⁻ ja⁻, ga⁺ jäh⁺ Jesús siih⁻ dsa⁻ kyaay⁺ he⁻:

—¿He⁻ la⁻ gah⁻ hnäh⁻ cha⁻ miuh⁻? ¿He⁻ la⁻ ja⁻ sa⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kin⁻?

⁴¹ Peer⁻ ga⁺ lã⁻ goh⁻ discipulo kyaay⁺ Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁺ ngii⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay⁺:

—¿Hi⁻ ba⁻ na⁻, heh⁻ lã⁻ kye⁻ jmi⁻ hi⁻ lã⁻ kye⁻ lle⁻ nuuh⁻ kiyh⁻?

5

Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ chee⁻ Legión

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Hi⁻ ga⁺ lloo⁻ Jesús jyoh⁻ jwoo⁻ jmi⁻ juuh⁻ ja⁻ kyaah⁻ discipulo kyaay⁺, hwa⁻ kih⁻ dsa⁻ gadareno. ² Lã⁻ ma⁻ ga⁺ jñaa⁻ y⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻ ja⁻, ja⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻, ga⁺ mi⁻ jee⁻ Jesús. Hi⁻ he⁻ ma⁻ gya⁻ jee⁻ la⁻ to⁻ hoo⁻ kih⁻ hlii⁻. ³ Jee⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ hoo⁻. Ma⁻ ke⁻ ma⁻ hñuu⁻ dsih⁻ kyaah⁻ caden⁻, ni⁻ lã⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁺ jmää⁻. ⁴ Ja⁻ he⁻ koo⁻ hä⁻ ga⁺ hñuu⁻ dsih⁻ kyaah⁻ caden⁻ hi⁻ ga⁺ gwë⁻ dsa⁻ tü⁻ y⁻ kyaah⁻ jwi⁻ hma⁻ he⁻ hë⁻ too⁻, pero ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁺ jmää⁻. Ga⁺ sa⁻ ga⁺ hnã⁻ bih⁻ lã⁻ jë⁻ he⁻ kyaah⁻ ma⁻ na⁻ hñuu⁻ goo⁻ tü⁻. Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ ga⁺ lã⁻ bee⁻ kyaay⁺. ⁵ Lã⁻ jmi⁻ lã⁻ hwë⁻ ma⁻ ngë⁻ moh⁻ ki⁻ hooyh⁻, hi⁻ lã⁻ ja⁻ jee⁻ la⁻ to⁻ hoo⁻. Hi⁻ ma⁻ jmeey⁻ dsoo⁻ kih⁻ hñii⁻ y⁻ kyaah⁻ ku⁻. ⁶ Hü⁻ ga⁺ jë⁻ Jesús, he⁻ ja⁻ ngooy⁻ ko⁻ chih⁻ ga⁺ juuyh⁻ jnë⁻ cha⁻ në⁻ Jesús. ⁷ Mah⁻ ga⁺ hlë⁻ y⁻ koo⁻ ki⁻ gaa⁻, ga⁺ jäh⁺:

—Ta⁻ kaa⁺ jnã⁻ Jesús, hne⁻ joo⁻ Dio Joo^h. Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻, ta⁻ jmeeh⁻ jnã⁻.

⁸ Ga⁺ hlë⁻ y⁻ lã⁻ ja⁻ jë⁻ h jã⁻ ba⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús:

—Hne⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻, go⁻ hë⁻ kih⁻ dsa⁻ nuuh⁻ na⁻.

⁹ Hi⁻ ga⁺ ngii⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—¿Hee⁻ cheeh⁻ hne⁻?

Mah⁻ ga⁺ jäh⁺:

—Legión cheen⁻, jë⁻ h jwë⁻ jnã⁻ h.

¹⁰ Peer⁻ ga⁺ chuuy⁻ kyaah⁻ Jesús, mah⁻ sa⁻ hë⁻ Jesús kiyh⁻ uu⁻ kih⁻ hwa⁻ ja⁻. ¹¹ Jäh⁻ kih⁻ lle⁻ hwa⁻ ja⁻ ma⁻ tä⁻ h⁻ koo⁻ nã⁻ ñe⁻ ma⁻ kuh⁻ nuu⁻. ¹² He⁻ ja⁻ ga⁺ ngii⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ he⁻ kih⁻ Jesús, ga⁺ jäh⁺:

—Chee⁻ jnã⁻ h⁻ kih⁻ ñe⁻ hi⁻ tä⁻ h⁻ oo⁻ mah⁻ dsa⁻ tooh⁻ jnã⁻ h⁻ kiyh⁻.

¹³ Ga⁺ kwa⁻ ba⁻ Jesús jwë⁻. He⁻ ja⁻ ga⁺ hwë⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, mah⁻ ga⁺ taayh⁻ kih⁻ lã⁻ jë⁻ to⁻ mil⁻ ñe⁻ hi⁻ ma⁻ tä⁻ h⁻ jee⁻ ja⁻. Lã⁻ jë⁻ ñe⁻ he⁻ ga⁺ kyuu⁻. Ma⁻ ga⁺ të⁻ y⁻ koo⁻ lle⁻ hwa⁻, ko⁻ dsoo⁻ jwë⁻ ba⁻ ga⁺ saay⁻ cha⁺ jmi⁻ juuh⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁺ juuy⁻ neh⁻ jmi⁻. ¹⁴ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hã⁻ ñe⁻ he⁻, ga⁺ nã⁻ y⁻ ko⁻ chih⁻ cha⁻ hliiy⁻ ta⁻ jee⁻ jwi⁻ hi⁻ ta⁻ chuuh⁻ moh⁻, na⁻ jmeeyh⁻ juu⁻. Hi⁻ lã⁻ jë⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ nuu⁻, na⁻ nã⁻ na⁻ jë⁻ ha⁻ lã⁻ ga⁻ la⁻. ¹⁵ Ma⁻ ga⁺ lla⁻ nã⁻ y⁻ jee⁻ cheh⁻ Jesús, ga⁺ jë⁻ y⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ jã⁻ jwë⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ he⁻, ma⁻ gyay⁻ kyeyh⁻ hmäh⁻, ma⁻ nöh⁻ dsë⁻ y⁻ go⁻ te⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ jwaah⁻ dsa⁻. ¹⁶ Hi⁻ ga⁺ jë⁻ lã⁻ jë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁺ jmeeyh⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ ha⁻ lã⁻ ga⁻ laa⁻ hi⁻ ma⁻ jã⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ he⁻ hi⁻ ga⁺ jmeeyh⁻ juu⁻ lã⁻ koh⁻ ga⁻ la⁻ kih⁻ ñe⁻. ¹⁷ Ja⁻ ga⁺ ga⁻ lөө⁻ dsa⁻ he⁻ chuuy⁻ kyaah⁻ Jesús mah⁻ wa⁻ llaayh⁻ kiyh⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

¹⁸ Lã⁻ ma⁻ ga⁺ he⁻ Jesús neh⁻ na⁻ moo⁻, dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ he⁻ ga⁺ chuuy⁻ kyaah⁻ Jesús, mah⁻ ma⁻ kway⁻ jwë⁻ ma⁻ dsooy⁻ kyaayh⁻.

¹⁹ Pero sa⁻ ga⁺ heeh⁻ Jesús:

—Gwaah⁻ kyah⁻ go⁻ koo⁻ juu⁻ kih⁻ hi⁻ cha⁻ kyah⁻, ha⁻ lã⁻ la⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ Dio kyah⁻ hne⁻. Go⁻ jmeeh⁻ juu⁻ ha⁻ lã⁻ ma⁻ lã⁻ ñih⁻ dsé⁻ Dio kyah⁻ —ga⁺ jäh⁺ Jesús siyh⁻ dsa⁻ he⁻.

²⁰ He⁻ ja⁻ ngaayh⁻, ga⁺ ngë⁻ y⁻ lã⁻ kaa⁻ jwi⁻ he⁻ jäh⁻ dsa⁻ Decápoli ga⁺ jmeeyh⁻ juu⁻ ha⁻ lã⁻ la⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁺ jmee⁻ Jesús kiyh⁻. Hi⁻ lã⁻ jë⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ nuu⁻ ga⁺ taah⁻ jë⁻ dsah⁻.

Jo⁻ mi⁻ Jairo kyaah⁻ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ngaah⁻ Jesús ka⁻ läh⁻ ta⁻ hngaah⁻ jmi⁻ juuh⁻ kyaah⁻ na⁻ moo⁻. Ma⁻ ga⁺ llaayh⁻ jee⁻ ja⁻, jwë⁻ dsa⁻ ga⁺ lla⁻ nã⁻ ka⁻ läh⁻.

²² Jee⁻ ja⁻ ga⁺ lloo⁻ jaa⁻ dsa⁻ chee⁻ Jairo hi⁻ jã⁻ ta⁻ kih⁻ gwah⁻ mäh⁻ jee⁻ jwi⁻ ja⁻. Ma⁻ ga⁺ jë⁻ y⁻ Jesús ga⁺ juuyh⁻ jnë⁻ cha⁻ në⁻, ²³ mah⁻ ga⁺ chuuy⁻ cha⁻ miuh⁻ kyaah⁻ Jesús, ga⁺ jäh⁺ siyh⁻:

—Dsa⁻ juu⁻ chih⁻ më⁻ kyaan⁻, ña⁻ mah⁻ go⁻ kyeh⁻ gooh⁻ në⁻ kiyh⁻ mah⁻ hlã⁻ y⁻, lã⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ juuy⁻.

²⁴ He⁻ ja⁻ ngoo⁻ Jesús kyaah⁻ Jairo. Peer⁻ na⁻ lã⁻ na⁻ jlë⁻ bih⁻ dsa⁻, kih⁻ he⁻ jwë⁻ hi⁻ ga⁺ nã⁻ y⁻ kyaayh⁻. ²⁵ Jee⁻ ga⁺ ngë⁻ Jesús ja⁻, ma⁻ cheh⁻ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ hya⁻ koo⁻ gya⁻ to⁻ ji⁻ ñe⁻ he⁻ ma⁻ dsaayh⁻ dsoo⁻ kiyh⁻.

²⁶ Ma⁻ lã⁻ hi⁻ jë⁻ y⁻ wii⁻, ja⁻ hi⁻ jaa⁻ të⁻ më⁻ ma⁻ kaa⁻ y⁻. Dsa⁻ më⁻ he⁻ ga⁺ mi⁻ llay⁻ lã⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻ kiyh⁻, ga⁺ heey⁻ kyaah⁻ të⁻ më⁻. Ni⁻ miuh⁻ sa⁻ ga⁻ la⁻ më⁻, cha⁻ ga⁺ miuh⁻ ma⁻ ja⁻ kiyh⁻ koo⁻ jmi⁻ koo⁻ jmi⁻. ²⁷ Ma⁻ ga⁺ nuuy⁻ hlë⁻ h⁻ dsa⁻ kih⁻ Jesús, lã⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁺ taayh⁻ hñii⁻ y⁻ jee⁻ kih⁻ jwë⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁻ ga⁺ suy⁻ miuh⁻ cha⁻ gooy⁻ sa⁻ hmäh⁻ kih⁻ Jesús. ²⁸ Jë⁻ h⁻ ma⁻ laay⁻: “Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ koo⁻ të⁻ en⁻”

su⁴ miih⁻ cha⁴ goon⁻ sa⁴ hmiih⁻ kiyh⁴, hlää⁴ go⁻ te⁻.²⁹ Lã⁻ chah⁴ ja⁻ ga⁻ hna⁴ dsoo⁴ kiyh⁴ hi⁻ ga⁻ lã⁻ liih⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻ he⁻ ga⁻ ääh⁴ go⁻ te⁻ dsoo⁴ kiyh⁴.³⁰ Hi⁻ chah⁴ ba⁴ ga⁻ lã⁻ liih⁴ Jesús heh⁴ be⁴ kiyh⁴ ga⁻ mi⁻ hlää⁴ ja⁻ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ jeeyh⁻ hñiiy⁴ ga⁻ siiyh⁴ dsa⁻:

—¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻ su⁴ sa⁴ hmiih⁻ kin⁴?

³¹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁴ discípulo kyaay⁴:

—Che⁴ sa⁻ jēeh⁴ jee⁴ kih⁴ jwēē⁴ dsa⁻ hääh⁴, mah⁴ jwah⁴: “¿Hi⁻ na⁻ ma⁻ su⁴ jnä⁴?”

³² Pero cheh⁴ bih⁴ jēēy⁻ lã⁻ ku⁴ lã⁻ jii⁴ jee⁴ tääh⁴ dsa⁻, hi⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁴ lã⁻ ja⁻.

³³ Hi⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ñe⁻ bih⁴ he⁻ ma⁻ hlaay⁴. Goyh⁴ hi⁻ jlää⁻ gyih⁴ lã⁻ ja⁻, ngooy⁴ na⁻ juuyh⁴ jñey⁴ cha⁴ nē⁻ Jesús hi⁻ ga⁻ jmeeyh⁴ juu⁴ lã⁻ koh⁴ ga⁻ la⁻ kiyh⁴.³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁴ Jesús siiyh⁴ dsa⁻ mē⁻ he⁻:

—Gyuu⁴ kyaan⁴, kih⁴ he⁻ ma⁻ lã⁻ dsoo⁴ hoh⁴ kin⁴, ma⁻ jã⁴ ba⁴ kyah⁴. Gwaah⁴ ba⁴ hne⁻ llu⁴, wa⁴ jã⁴ go⁻ te⁻ dsoo⁴ kyah⁴.

³⁵ Lã⁻ ma⁻ cheh⁴ ba⁴ Jesús hlēeh⁴, ma⁴ ga⁻ lla⁻ nää⁴ dsa⁻ hi⁻ chaa⁴ kih⁴ Jairo hi⁻ ma⁻ laa⁴ ta⁴ kih⁴ gwah⁴ jee⁴ ja⁻. Hi⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻ juu⁴, jäh⁴ siiyh⁴ Jairo:

—Ma⁻ juu⁴ ba⁴ gyuu⁴ mē⁻ kyaah⁴. Mo⁻ to⁴ kwa⁴ ga⁻ ta⁴ kih⁴ ta⁴ jwoh⁴ na⁻.

³⁶ Lã⁻ chah⁴ ma⁴ ga⁻ nuu⁴ Jesús juu⁴ ja⁻, ga⁻ jäh⁴ siiyh⁴ hi⁻ laa⁴ ta⁴ kih⁴ gwah⁴ he⁻:

—Ta⁻ ka⁻ huu⁴ dsē⁻, jmee⁴ dsoo⁴ hoh⁴ ba⁴.

³⁷ Ja⁻ jiih⁴ mo⁻ so⁻ ga⁻ kway⁴ jwē⁴ ma⁻ dsa⁻ nää⁴ dsa⁻ kyaayh⁴. Ga⁻ jãäy⁴ ma⁻ la⁻ Pee⁴ ba⁴, kyaah⁴ Jacobo kyaah⁴ Jwaa⁴ øy⁴.³⁸ Lã⁻ ma⁴ ga⁻ lloo⁴ jäh⁴ jee⁴ chih⁴ hne⁴ kih⁴ hi⁻ laa⁴ ta⁴ kih⁴ gwah⁴ he⁻, ga⁻ nuuy⁴ tääh⁴ miih⁴ ki⁴ hooh⁴ dsa⁻.³⁹ Ma⁴ ga⁻ hey⁴ cha⁴ neh⁴, ga⁻ jäh⁴:

—¿He⁻ la⁴ tooh⁴ hnäh⁴ miih⁴ he⁻ ki⁴ hooh⁴ hnäh⁴? Sa⁻ na⁻ juu⁴ chih⁴ mē⁻ na⁻, hi⁻ na⁻ gwii⁴ ba⁴ na⁻.

⁴⁰ Ga⁻ mi⁻ kwah⁴ ba⁴ dsa⁻ kih⁴ Jesús. He⁻ ja⁻ ga⁻ hwēēy⁴ ka⁻ hne⁻ lã⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁴ jee⁴ ja⁻, mah⁴ ga⁻ hey⁴ jee⁴ kya⁴ chih⁴ mē⁻ he⁻ kyaah⁴ ma⁻ la⁻ cho⁴ jmiiy⁴ hi⁻ kyaah⁴ discípulo kyaay⁴ ba⁴.⁴¹ Hi⁻ ga⁻ sooyh⁴ goo⁻ chih⁴ mē⁻ he⁻, ga⁻ jäh⁴:

—Talita, cumi —juu⁴ la⁻ hnøø⁴ jäh⁴: Chih⁴ mē⁻, jnä⁴ jwēēhn⁴ hne⁻ noo⁻.

⁴² Lã⁻ chah⁴ ja⁻ ga⁻ noo⁻ chih⁴ mē⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻ lloo⁴ ngēy⁻. Peer⁴ jēē⁻ dsah⁴ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁴ jee⁴ ja⁻, kih⁴ he⁻ ga⁻ la⁻ lã⁻ ja⁻. Chih⁴ mē⁻ he⁻ ma⁻ hää⁴ gya⁴ tō⁴ ji⁻ ñe⁻.⁴³ Pero ga⁻ taayh⁴ juu⁴ mah⁴ sa⁻ kooyh⁴ juu⁴ kyaah⁴ ni⁻ ja⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻ siiyh⁴ he⁻ kwēēyh⁴ he⁻ kuh⁴ chih⁴ mē⁻ he⁻.

6

Ga⁻ llaah⁴ Jesús jwii⁴ Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ya⁻ hēē⁴ Jesús kih⁴ Jairo, jäh⁴ ta⁴ jee⁴ jwii⁴ kiyh⁴, hi⁻ discípulo kyaay⁴ ga⁻ jmee⁴ kō⁴ jōh⁴ kyaayh⁴.² Jmii⁴ he⁻ teeh⁴ dsa⁻ dsē⁻ ga⁻ hey⁴ neh⁴ gwah⁴ mäh⁴ hi⁻ ga⁻ lloo⁴ kway⁴ juu⁴.

Ma⁴ ga⁻ nuu⁴ dsa⁻ ha⁻ lã⁻ hlēēyh⁴, ga⁻ taayh⁴ jēē⁻ dsayh⁴, he⁻ ja⁻ ma⁻ jäh⁴ dsa⁻ kiyh⁴:

—¿Ha⁻ ma⁻ mi⁻ tēē⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlēēyh⁴ lã⁻ na⁻? ¿Hi⁻ kwa⁻ huu⁴ dsē⁻ kiyh⁴? ¿Ha⁻ ba⁴ lã⁻ jmeey⁴ lã⁻ lã⁻ jē⁻ he⁻ juh⁴ gaa⁻ he⁻ jmeey⁴ na⁻?³ ¿Che⁴ ja⁻ he⁻ tē⁻ hma⁻ na⁻? ¿Ja⁴ he⁻ joo⁴ María na⁻? Hih⁴ hi⁻ na⁻, ¿ja⁴ he⁻ øy⁴ Jacobo, José, Juda, Simón, hi⁻ dsa⁻ mē⁻ øy⁴ hi⁻ tääh⁴ kyaah⁴ jne⁴ jee⁴ la⁻?

Lã⁻ jē⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁴, ga⁻ toh⁴ wii⁴ kih⁴ dsa⁻ he⁻.⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁴ Jesús siiyh⁴:

—Tih⁴ ba⁴ dsē⁻ dsa⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁴ kih⁴ Dio hi⁻ go⁻ nää⁴ jee⁴ jyoh⁴. Pero hi⁻ chaa⁴ jee⁴ jwii⁴ kih⁴, hi⁻ hi⁻ chaa⁴ cha⁴ neh⁴ kih⁴, sa⁻ hnää⁴ dsih⁴.

⁵ Sa⁻ ga⁻ la⁻ ma⁻ jmeey⁴ cha⁻ miih⁻ he⁻ juh⁴ gaa⁻ jee⁴ ja⁻. Ko⁻ llaa⁴ dsa⁻ dsaah⁴ he⁻ ga⁻ kyey⁴ gooy⁻ nē⁻ kih⁴ mah⁴ ga⁻ jã⁴ kiyh⁴.⁶ Kih⁴ he⁻ sa⁻ ga⁻ lã⁻ dsoo⁴ dsē⁻ dsa⁻ gooy⁴, he⁻ ja⁻ ga⁻ lã⁻ dsa⁻ dsēy⁴ cha⁻ miih⁻. Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ngooy⁴ lã⁻ kaa⁻ jwii⁴ jee⁴ jäh⁴ na⁻ kway⁴ juu⁴.

Ga⁻ cheē⁴ Jesús dsa⁻ kyaay⁴ mah⁴ kway⁴ ju⁴ hmēē⁴

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Ga⁻ tēēyh⁴ lã⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁴ discípulo kyaay⁴ mah⁴ cheey⁴ ma⁻ uu⁴ ma⁻ uu⁴ lã⁻ koo⁻ jee⁴ jwii⁴, hi⁻ ga⁻ kwēēyh⁴ be⁴ mah⁴ jmeey⁴ hih⁴ hwēē⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁴ kih⁴ dsa⁻.⁸ Ga⁻ jmeey⁴ mada⁴ kiyh⁴, ga⁻ jäh⁴ lã⁻ la⁻:

—Ta⁻ ka⁻ hnäh⁴ ni⁻ miih⁻ kih⁴ cha⁴ jwē⁴. Ta⁻ ka⁻ hnäh⁴ hmiih⁴ tuh⁴, ni⁻ he⁻ ñiih⁴, ni⁻ kuu⁴. Ma⁻ la⁻ hma⁻ hu⁴ ba⁴ kah⁴ hnäh⁴.⁹ Ja⁻ heeh⁴ hnäh⁴ loo⁻ he⁻ hä⁴ tiih⁴ hnäh⁴ ba⁴, ta⁻ ka⁻ hnäh⁴ jyoh⁴ lēē⁻ hmiih⁴ kyah⁴ hnäh⁴.¹⁰ Lã⁻ koo⁻ jwii⁴ jee⁴ tēēh⁴ hnäh⁴, jäh⁴ hnäh⁴ koo⁻ cha⁴ neh⁴ kih⁴ dsa⁻, lã⁻ jiih⁴ hwēēh⁴ hnäh⁴ jee⁴ ja⁻.¹¹ Pero cher⁴ mah⁴ sa⁻ ga⁻ heeh⁴ dsa⁻ hnäh⁴ jee⁴ lla⁻ nääh⁴ hnäh⁴, hi⁻ cher⁴ mah⁴ sa⁻ ga⁻ nuuy⁴ juu⁴ he⁻ kye⁴ hnäh⁴, ja⁻ hwēēh⁴ hnäh⁴ jee⁴ ja⁻. Ja⁻ hlah⁴ hnäh⁴ wa⁻ hløø⁻ he⁻ na⁻ beh⁴ tiih⁴ hnäh⁴. He⁻ ja⁻ jmee⁴ lii⁻ he⁻ ma⁻ la⁻ kwaat⁴ kih⁴ bih⁴ ja⁻. Ma⁻ ra⁻ ju⁴ dsoo⁴ jwēēhn⁴ hnäh⁴, wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁴ jmi⁴ jmee⁴ Dio jwiz⁴, jee⁴ jwii⁴ ja⁻ jēē⁻ cha⁴ ga⁻ miih⁻ wii⁴ lã⁻ koh⁴ ga⁻ he⁻ jēē⁻ jee⁴ jwii⁴ Sodoma kyaah⁴ Gomorra —ga⁻ jäh⁴ Jesús siih⁴ discípulo kyaay⁴.

¹² Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ hwēē⁻ discípulo ga⁻ nääy⁴ kway⁴ juu⁴ mah⁴ wa⁻ dsa⁻ jeeh⁴ dsa⁻ kyaah⁴ Dio.¹³ Ga⁻ hwēēy⁴ jmi⁻ lle⁻ hliih⁴ hi⁻ ga⁻ suy⁴ miih⁻ aceit⁴ dsa⁻ dsaah⁴, lã⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ hlääy⁴ jwēē⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁴.

Jee⁴ la⁻ jäh⁴ ha⁻ lã⁻ ga⁻ juu⁴ Jwaa⁴ hi⁻ ma⁻ choo⁴ jmi⁴

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ga⁻ lã⁻ kaa⁻ ma⁻ cha⁻ juu⁴ kih⁴ Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁻ nuu⁴ rey Herode. Mah⁴ ga⁻ jäh⁴:

—Laan⁴ go⁻ Jwaa⁴ hi⁻ ma⁻ choo⁴ jmi⁴ ma⁻ lã⁻ jiih⁴ jee⁴ kih⁴ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁴, he⁻ ja⁻

ma'kyey' cha-miih' be' he' kyaah' jmeey' he' juh' gaa'.

¹⁵ Hi' ko'laaq' jah' Elia ba' na', hi' lle' kih' jah'. Hi' jnah' ma' jah', jaa' hi' ngëe' juu' kih' Dio ba' na', ja' ba' la' koo' laa' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio llo'joo'. ¹⁶ Pero la' ma' ga'nuu' Herode ja', ga'jäh'y:

—Hi' he' he' Jwaa', hi' ga'jmeen' mada' ga'ku' lle', hi' he' na' ma' la' jiih' jee' kih' hi' ma' na' juu'.

¹⁷ He' ba' Herode ga'jmeey' hih' jaa', ga'saah' dsa' Jwaa', ga'taayh' neh' ñe' dsoo' kih' Herodia. Herodia he' ma' laa' me' Felipe dsa' ñuuh' ooh' Herode. Pero ma' ngëe' he' ja', ga'tëe' Herode dsa' me' he', ga'jmaa'y' la'koh' dsa' me' kyaay'. ¹⁸ Sa' ga' ma' haä' Jwaa' neh' ñe' ga'siiyh' Herode:

—Sa' lle' kih' he' ma' kyaah' me' dsa' ñuuh' ooh'.

¹⁹ He' ja' ga' la' hoooh' Herodia kih' Jwaa'. Hnooy' ma' juu' Jwaa', pero sa' ga' kwa' Herode jwë'. ²⁰ Jëeh', Herode ma' gah' Jwaa', ñe' bih' ma' laay' jaa' dsa' ñuuh' lluu' hi' na' jngëe' kyaa' Dio. He' ja' ga' haä' bih'. La' koo' ma' nuuy' juu' kih' Jwaa', ma' nuu' bih' la' kaa' tuh' dsëy' pero ma' jmeey' cha-miih' huusë'. ²¹ Pero ga' na' jwë' kih' Herodia jmeey' he' la' dsëy' la' ma' ga'hya' Herode ji' ñe'. Ga' jmeey' koo' jmiü' juuh' ga' kway' he' ga' kuh' dsa'. Ga'tëeh' Herode la' jëe' dsa' ta' kaa'h', la' jëe' hi' ma' kye' ne' kih' hløø' hi' la' jëe' dsa' kaa'h' hi' ma' chaa' Galilea. ²² Ma' ja' ga' he' jö' miü' Herodia jmeey' ja'. Ga'tih' jwërte dsë' Herode hi' ga'tih' dsë' la' jëe' dsa' hi' ma' tääh' jmiü'. He' ja' ga' jäh' Herode siiyh' chih' me' he':

—Ngü' he' hnooh' kin'. ²³ Jnä' bäähn' hñiin' kwëehn' hne' la' jëe' he' ngüih' la' jiih' to' dsaah' he' cha' kin'.

²⁴ He' ja' ya' hëe' chih' me' he' na' ngüiy' juu' kih' chooy':

—¿Hee' llu' ngüih' laah'? —jäyh' siiyh' chooy'.

—Ngü' mi' lle' Jwaa' hi' ma' choo' jmiü' ba' —ga' jäh' chooy'.

²⁵ Chah' ba' ngooy' ga' hey' jee' gya' rey: —Kwëeh' jnä' na' ga' juh' mi' lle' Jwaa' na' hä' neh' koo' wii'. He' na' ba' hnoon' —jah' chih' me' he' ga' siiyh' rey.

²⁶ He' ja' ga' la' meeh' dsë' Herode. Pero ga'täay' hñiyy' kway' he' ga'jäh'y' to' lo' ne' jee' la' jëe' hi' ga'tëeyh' he', he' ja' ga' mi'tey' ba' juu' kiyh'. ²⁷ La' chah' ja', ga'jmeey' hih' kih' hløø' kyaay' mah' na'kyey' lle' Jwaa'. ²⁸ Ngoo' hløø' neh' ñe' na' kuy' lle' Jwaa', hi' ma' kiiy' lle' Jwaa' na' hä' neh' wii', jäh'y' ya' kwëeyh' chih' me' he' mah' ga' ngëe' chih' me' he' kih' chooy'.

²⁹ Ma' ga' nuu' dsa' kyaah' Jwaa' he' ga' la' la' ja', na' naäy' na' kiiy' hnoo' ja', mah' na' hooy'.

Ga' ääh' Jesús hñaa' mil dsa' ñuuh'

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ma' ga' lla' naä' apóstol kyaay' Jesús, ga'jmeeyh' juu' la' jëe' he' ga'jmeey' hi' ha' la' ga' hlëeyh' dsa' jee' na' naäy'. ³¹ He' ja' ga' jäh' Jesús:

—Ya' naäh' hnäh' ma' nnoon' ma'teehn' dsë' jne' ko' hwëe' ta' jee' sa' chaa' dsa'.

Jwëe' dsa' ma' dsa' naä' jee' ma' täayh' ja', ni' he' ma' kuyh' sa' ga' kwa' jwë'. Kih' he' ja' ba' ja', ga'jäh'y' la' ja'. ³² Ja' ga' ga'taayh' neh' na' moo' ga' naäy' koo' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih'. ³³ Jwëe' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', ga'jëe' dsih' häay' neh' na' moo' hi' ga' la' kyuuy'. He' ja' ga' naä' dsa' jwë' ti'. Ma' ga' ngëey' la' koo' la' koo' jwii', ga' naä' dsa' he' kyaayh' ka' la'h'. Pero jaa' ga' dsa' he' ga' lla' naä' la' koh' ga' Jesús. ³⁴ Ma' ga' jñaa' Jesús neh' na' moo' ja', ga'jëey' jwëe' jwërte dsa' hi' ga' lla' naä' jee' ja' hi' ga' la' ñih' dsëy' kih'. Jëeh', dsa' he' laa' la' koo' borrego hi' sa' chaa' juu'. He' ja' ga' löoy' hlëeyh' dsa' kyaah' cha-miih' juu'. ³⁵ Ma' ga' hloo' ja', ga' ya' jäh' discípulo kih' Jesús mah' ga' jäh'y' siiyh':

—Ga' hloo' ba' la', hi' sa' cha' ni' miih' he' kuh' dsa' jee' la'. ³⁶ Chiih' dsa' wa' lla' naäy' la' kaa' jäh' la', wa' lla' läy' he' kuyh' —ga' jäh' discípulo siiyh' Jesús.

³⁷ —Kwëeh' hnäh' dsa' he' kuyh' —ga' jäh' Jesús.

—¿Ni' sa' lee' to' hña' loo' kuu' he' dsa' la' jñäh' he' kuh' ga' la' jëe' dsa' na'? —ga' jäh' discípulo.

³⁸ —Jëe' da' koo' ¿Joh' he' ñiuh' kye'h' hnäh'? —ga' jäh' Jesús.

Ma' ga' jëe' discípulo, mah' ga'jmeeyh' juu':

—Hña' ba' he' ñiuh' kye' jñäh' kyaah' uu' hmooh' —ga' jäh'y'.

³⁹ He' ja' ga' jmeey' Jesús mada' kiyh':

—Chiih' dsa' na' wa' dsa' taah' ma' koo' naä' ma' koo' naä' ne' ya' mooh' na'.

⁴⁰ He' ja' ga' taah' dsa' ma' hña' laa' hi' ma' to' lo' gaa'. ⁴¹ Hi' ga' ka' Jesús la' jëe' hña' he' ñiuh' ja' kyaah' la' uu' hmooh' he', ga'jëey' ta' gyuu'h' ga' kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ja' ga' ga' llaay' he' ñiuh' ja', ga' kwëeyh' discípulo mah' ga' ti' ga' llooyh' kih' la' jëe' dsa' he'. Hi' la' ja' ga' jmeey' kih' hmooh' he' ka' la'h'. ⁴² La' jëe' dsa' ga' kuh' la' jiih' ga' këey'. ⁴³ Jwi' he' ñiuh' he' ga' chaa' ja', ga' kah' gya' to' sa' miuh' kyaah' hmooh' he'. ⁴⁴ Jee' la' jëe' ma' la' dsa' ñuuh' hi' ga' kuh' he' tee' koo' hña' mil dsa'.

Ga' ngë' Jesús në' jmiü'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ La' chah' ja' ga' jäh' Jesús siih' discípulo kyaay':

-Ta'ko' jiih' hih'n' juu' kih' dsa- la-, go' naä' hnäh' ga' juh' kyaah' na'moo' ta' hngaah' Betsaida. Ja' ga' niin' hñiin'.

46 Ma' ngëë' ma' hiyh' juu' kih' lä' jëë' dsa- hi' ma' tääh' jee' ja' ja' ga' ngooy' ta' lle' koh' na' ngii' kih' kih' Dio. 47 Ngoo' ga' nuu' ba' ja', hi' na'moo' to' dsaah' jmiä' ba' ma' lloo'. Pero cheh' ga' Jesús hwa' kii'. 48 Ga' jëëy' he' lii' ba' ngë' na'moo', jëëh' ma' gwa' lle' ta' jee' ngoo' na'moo' ja'. Ta' la' ya' jnä', ga' lloo' Jesús ngë' në' jmiä'. Ma' hnøoy' ma' ngëëy' jwë' na'moo' ja'. 49 Ma' ga' jëë' discipulo ngëy' në' jmiä', ma' laay', dsa' lle' ba' na' ngë' në' jmiä' he' ja' ga' hooyh' ki' gaa'. 50 Lä' jëë' bih' ga' jëëy', he' ja' ga' jwaayh' jwërte. Pero chah' ba' ga' hlëëh' Jesús kyaayh'.

-Ta' wa' gah' hnäh', jnä' ba' la' -ga' jäh'.

51 Lä' ma' ga' hey' neh' na'moo', ga' hna' go' te' lle'. Peer' ga' lä' dsaä' dsë' discipulo kyaay', mah' ga' taayh' jëë' dsayh'. 52 Jëëh', ma' na' jlë' huä' dsë' kihy', he' ja' sa' ga' lä' ngëëy' ha' lä' ga' jmeë' Jesús kih' he' niih' ja'.

Ga' mi' hlää' Jesús jwëë' dsa' dsaah' hi' ma' chaq' hwa' Genesaret (Mt. 14:34-36)

53 Ma' ga' lla' naäy' ta' hngaah' jee' chee' Genesaret, jee' ja' ga' hiiy' na'moo' kihy'. 54 Ma' ga' hwëëy' neh' na'moo' ja', chah' ba' ga' lä' kyuü' dsih'. 55 Hi' ga' naä' dsa' he' lä' kaa' hwa' ja'. Lä' kaa' jee' ja' ga' lloo' na' jääy' dsa' dsaah' kyaay' kyaah' jii' kihy' ta' jee' ma' ngë' Jesús. 56 Lä' kaa' jee' ma' ngë' Jesús, jwiä' mah', ma' ke' jwiä' juuh', na' ma' hii' dsa' jää' dsa' dsaah' kyaay' cha' jwë' jee' ma' dsa' ngëëy'. Ma' chuü' dsa' kyaayh' mah' ma' kway' su' miih' cha' gooy' cha' hee' hmiih' kihy'. Hi' lä' jëë' hi' ga' tëë' ga' su' miih' mi' cha' gooy' hmiih' kih' Jesús ma' dsa' hlääy' go' te'.

7

Lä' jë' he' mi' sah' dsa' (Mt. 15:1-20)

1 Ga' lla' naä' fariseo hi' ma' chaq' Jerusalén hi' ga' lla' naä' ko' llaä' ta' jwöh' kyaay' ley ka' läh' jee' ma' ngë' Jesús. 2 Ma' ga' jëë' dsa' he', lä' ma' soh' ja' ba' goo' discipulo kyaay' Jesús ma' täayh' kuyh', ga' hlëëyh' wii' kihy'. 3 (Jëëh', dsa' fariseo ma' mi' teh' he' ma' tëë' jmeë' dsa' ma' gyuh' kyaay', sa' kuh' hiyh' cher' mah' sa' ga' gyiyh' gooy' lä' koo' tëë' jmeë' lä' jëë' dsa' judiu. 4 Hi' wa' ra' ya' naäy' je' hmooh', sa' kuyh' cher' mah' sa' ga' mi' tey' he' tëë' ' dsa' jmeë'. Hi' cha' ga' jyoh' he' tëë' dsa' hoo', he' gyiyh' lä' jë' he' jmäy' ta' o' je', lä' kye' jii' jee' gwiiy'.) 5 He' ja' ga' ngii' fariseo kyaah' ta' jwöh' he' juu' kih' Jesús:

-¿He' la' sa' gyih' discipulo kyaah' goo' jää' ja' ga' kuyh', lä' nøø' kih' dsa' ma' gyuh' jnän'?

6 -Peer' ta' juuh' hnäh' -ga' jäh' Jesús - . Lä' koo' jmeeh' hnäh' na', jëëh' kwee' kyaah' he' ga' hlëëh' Isaia llo' joo', jee' na' sih' lä' la' :

Dsa' la', koo' jäh' bih' hnäy' jnä'. Pero ta' jee' jyoh' ba' hä' huä' dsë' kihy'.

7 Sa' jmää' ni' miih' he' koo' jmeë' hnäy' jnä'. Lä' jë' nuuh' he' kway', la' mada' kih' dsa' jmi' gyuu' ba', ga' jäh' Isaia.

8 'Jmeeh' hnäh' ta' koo' nuuh' kih' Dio mah' hoo' hnäh' ma' la' he' tëëh' hnäh' ba'. Gyih' hnäh' kyah' wii' jee' kuh' huh' hnäh'. Joh' nëë' he' la' lä' ja' sa' jmeeh' hnäh' -ga' jäh' Jesús siyh' dsa' he' -. 9 Peer' tëëh' hnäh' jmeeh' hnäh' he' koo' nuuh' kih' Dio mah' hoo' hnäh' he' tëëh' hnäh' jmeeh' ba'. 10 Lä' la' ga' jäh' Moisé llo' joo' lä' hiih' ga' jmeë' Dio: "Wa' hnaah' maa' kyaah', tää' kyaah'. Hi' hlëëh' wii' kih' cho' jmiä', hi' he' wa' juu' go' te'", ga' jäh' Moisé. 11 Pero hnäh' fariseo, lä' la' ba' jmeeh' hnäh'. Kwah' hnäh' jwë' kih' dsa' mah' siyh' cho' jmiä' lä' la' : "Lä' jë' he' cha' kin' he' kyaah' ma' jmeen' be' kyah', he' ja' na' la' Corbán." (He' la' hnoø' jäh' : ma' kwëëhn' Dio ba' ja' .) 12 He' jmeeh' hnäh' lä' ja', he' hah' hnäh' kih' hi' jmeë' be' kih' cho' jmiä' ba' ja'. 13 Kih' he' hoo' hnäh' he' ma' tëë' hoo' dsa' ma' gyuh' kyaah' hnäh' na', he' ja' ma' jmeeh' hnäh' ta' koo' nuuh' kih' Dio. Joh' nëë' he' la' lä' ja' sa' jmeeh' hnäh'.

14 He' ja' ga' hlëëh' Jesús jee' lä' jëë' dsa' he', ga' jäh' :

-Nuu' da' hnäh' kwee' mah' lä' ngëëh' hnäh'. 15 Sa' dsa' lä' sah' dsa' kyaah' lä' jë' he' tooyh' hooy'. Lä' jë' he' hwëë' hooy', kyaah' he' ja' ba' dsa' lä' sayh'. 16 Hi' hnoø' heeh' juu' la', wa' heeyh' -ga' jäh' Jesús.

17 Ma' ga' hih' Jesús juu' kih' dsa', ga' hey' koo' cha' neh'. Jee' ja' ga' ngii' discipulo juu' kihy' :

-He' hnoø' jäh' juu' na' hmää' he' ma' hlëëh' na'.

18 He' ja' ga' jäh' Jesús:

-¿Che' ni' hnäh' sa' ma' lä' ngëëh' hnäh'? ¿Che' sa' ngëëh' hnäh' sa' dsa' lä' sah' dsa' kyaah' lä' jë' he' tooyh' hooy'? 19 Jëëh', ja' neh' tuh' dsë' dsa' dsoo' he' kuh' hiyh', neh' tu' ja' ba' dsa' dsoo' he' ja', ja' ga' hwëë' ka' läh' dsoo' ta' cha' sih' -ga' jäh' Jesús.

Kyaah' he' ga' hlëëyh' lä' ja', ga' jmeey' na' jngii' lä' jë' he' kih' hih' jne'.

20 Hi' ngoo' bih' jäh' :

-Lä' jë' he' hwëë' hoo' dsa', he' ja' ba' kyaah' dsa' lä' sayh'. 21 Jëëh', neh' tuh' dsë' ba' dsa' gwa' lä' jë' huä' dsë' hliih', hi' lä' ja' ka' läh' gwa' he' kaayh' hi' sa' laä' kyaay', kaayh' wa' hi' cha' hi', hi' jngëëyh' dsa'.

22 Neh⁺ tuh⁻ dsë⁺ bih⁺ gwa⁺ he⁻ jmeey⁻ hii⁻, hee⁺ dsëy⁺ liyh⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻, jmeey⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ hliih⁺, mi⁻ gaay⁻ dsa⁻, jmeey⁻ he⁻ la⁻ o⁻ hih⁻, wii⁻ dsëy⁺, hlëëyh⁻ wii⁻ kih⁻ dsa⁻, jmääy⁻ hñii⁻ kaa⁺h⁺, hi⁻ sa⁻ cha⁻ nuuh⁻ kiyh⁺.
23 Lä⁻ jë⁻ he⁻ hliih⁺ na⁻ gwa⁺ neh⁻ tuh⁻ dsë⁺ dsa⁻. Kyaah⁺ he⁻ na⁻ ba⁻, mi⁻ sah⁺ dsa⁻ hñii⁻ –ga⁻ jah⁺ Jesús.

Jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ chaa⁻ uu⁻ ga⁻ heeh⁻ kih⁺ Jesús
(Mt. 15:21-28)

24 Ja⁻ ga⁻ ya⁻ hëë⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ngooy⁻ jäh⁻ kih⁺ jee⁻ jwii⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón. Ma⁻ ga⁻ llooy⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ hey⁻ cha⁻ neh⁻. Sa⁻ ma⁻ hnøoy⁻, ma⁻ lä⁻ jnääy⁻ chah⁺, pero sa⁻ ga⁻ la⁻. 25 Chah⁺ ba⁻ ga⁻ nuu⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ga⁻ lloo⁻ Jesús jee⁻ ja⁻. Dsa⁻ mē⁻ he⁻ ma⁻ chaa⁻ jaa⁻ jo⁻ müy⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺, he⁻ ja⁻ ngooy⁻ jee⁻ ma⁻ gya⁻ Jesús mah⁺ ga⁻ juuyh⁻ jney⁻ cha⁻ nēy⁻. 26 Dsa⁻ mē⁻ he⁻ sa⁻ ma⁻ laay⁻ judiu, dsa⁻ sirofenicia ba⁻ he⁻. (Kih⁺ dsa⁻ judiu, lä⁻ koh⁻ dsa⁻ he⁻ laay⁻ lä⁻ koo⁻ sa⁻ dsi⁻ ba⁻.) Ga⁻ chuuy⁻ kyaah⁺ Jesús he⁻ dsa⁻ lleey⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ hi⁻ ma⁻ hää⁻ neh⁻ tuh⁻ dsë⁺ jo⁻ müy⁻. 27 He⁻ ja⁻ ga⁻ jah⁺ Jesús siyh⁻:

–Kwa⁻ jwë⁻ wa⁻ kuh⁻ da⁻ chih⁻ pih⁻ jää⁺. Sa⁻ llu⁻ he⁻ jñuuhn⁻ he⁻ kuh⁻ chih⁻ mah⁺ kwëëhn⁻ dsi⁻.

28 He⁻ ja⁻ ga⁻ jah⁺ dsa⁻ mē⁻ he⁻:

–Dsoo⁻ ba⁻ kyah⁺, Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻. Pero ma⁻ ra⁻ he⁻ lih⁺ ba⁻ dsi⁻ lä⁻ jë⁻ jwii⁻ he⁻ dsa⁻ saq⁻ kih⁻ chih⁻ pih⁻.

29 He⁻ ja⁻ ga⁻ jah⁺ Jesús ka⁻ läh⁻:

–Kih⁺ he⁻ llu⁻ juu⁻ kyah⁺, he⁻ ja⁻ ma⁻ ya⁻ hëë⁻ ba⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ kih⁻ chih⁻ mē⁻ kyaah⁺. Gwaah⁺ ba⁻ hne⁻ kyah⁺.

30 Ma⁻ ga⁻ llaah⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh⁺, ga⁻ jëëy⁻ na⁻ kyaah⁺ chih⁻ mē⁻ kyaay⁻ nē⁻ jii⁻, ma⁻ ya⁻ hëë⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ kiyh⁺.

Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻ koo⁻

31 Ja⁻ ga⁻ ya⁻ hëë⁻ Jesús koo⁻ jee⁻ jwii⁻ Tiro, ga⁻ ngëëy⁻ ta⁻ jee⁻ jwii⁻ Sidón, hi⁻ ga⁻ ngëëy⁻ ta⁻ hwa⁻ Decápoli. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ llaayh⁻ ka⁻ läh⁻ ta⁻ jee⁻ hla⁻ jmi⁻ juuh⁻ kih⁺ Galilea. 32 Jee⁻ ja⁻ na⁻ jää⁻ dsa⁻ jaa⁻ dsa⁻ koo⁻ cha⁻ nē⁻ Jesús, hi⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ jää⁻ hi⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ chuuy⁻ kyaah⁺ Jesús mah⁺ kye⁻ gooy⁻ nē⁻ kih⁻ hi⁻ koo⁻ he⁻. 33 Hi⁻ ga⁻ lleë⁻ Jesús dsa⁻ koo⁻ he⁻ kah⁺ kih⁺, mah⁺ ga⁻ täy⁻ cha⁻ gooy⁻ lä⁻ koo⁻ lä⁻ koo⁻ to⁻ gway⁻, hi⁻ ga⁻ mi⁻ gyuyh⁻ na⁻ siih⁻ dsa⁻ he⁻ kyaah⁺ jmi⁻ tu⁻ heyh⁻. 34 Mah⁺ ga⁻ jëë⁻ Jesús ta⁻ gyuuh⁻, ga⁻ chaa⁻h⁻ dsëy⁻, hi⁻ ga⁻ jäh⁺ siyh⁻ dsa⁻ nuuh⁻ he⁻:

–Efata –juu⁻ la⁻ hnøø⁻ jäh⁻: Wa⁻ na⁻ kyah⁺.

35 Lä⁻ chah⁺ ja⁻ ga⁻ na⁻ to⁻ gwa⁻ dsa⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻ li⁻ na⁻ siyh⁻, ga⁻ hlëëyh⁻ jëë⁻. 36 Hi⁻ ga⁻ jmeey⁻ Jesús hih⁻ kiyh⁺ sa⁻ wa⁻ jmeeyh⁻ juu⁻ kih⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻. Ma⁻ ke⁻ ga⁻ jmeey⁻ cha⁻ miih⁻ mada⁻ lä⁻ ja⁻, cha⁻ ga⁻ miih⁻ ma⁻ kooyh⁻ juu⁻. 37 Ga⁻ lä⁻ dsaq⁻ jwërte⁻ dsë⁻ dsa⁻. Ga⁻ jäh⁺:

–Peer⁻ ga⁻ lä⁻ jë⁻ ba⁻ lih⁺ Jesús jmeey⁻. Jmeey⁻ hlëëh⁻ hi⁻ koo⁻, hi⁻ jmeey⁻ nuu⁻ hi⁻ gwii⁻.

8

Ga⁻ ääh⁻ Jesús kyeë⁻ mil dsa⁻
(Mt. 15:32-39)

1 Ta⁻ ko⁻ jiih⁻ ga⁻ lä⁻ hëë⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ lla⁻ nää⁻ ka⁻ läh⁻ hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ kuyh⁻ jee⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ tëëyh⁻ discípulo kyaay⁻ mah⁺ ga⁻ siyh⁻:

2 –Peer⁻ dsa⁻ lä⁻ ñih⁻ dsën⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaah⁺ jne⁻ jee⁻ la⁻. Jëëh⁻, ma⁻ hya⁻ hnë⁻ jmi⁻ tääh⁻ hi⁻ sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kuyh⁻. 3 Cher⁻ mah⁺ ga⁻ cheeh⁻ jñih⁻ kiyh⁺ lä⁻ ma⁻ kyoyh⁻ na⁻, hwaay⁻ cha⁻ jwë⁻, jëëh⁻ uu⁻ ga⁻ ya⁻ nää⁻ ko⁻ llaa⁻.

4 He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ discípulo kyaay⁻:

–¿Ha⁻ ba⁻ jäh⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ heh⁻ hwa⁻ ki⁻ la⁻? Ha⁻ koh⁻ sa⁻ hnøø⁻ mah⁺ lee⁻ kuh⁻ hi⁻ tääh⁻ jee⁻ la⁻.

5 He⁻ ja⁻ ga⁻ ngii⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁺:

–¿Joh⁻ he⁻ ñiih⁻ kye⁻h⁻ hnäh⁻? –ga⁻ jäh⁺.

–Gyii⁻ ba⁻ –ga⁻ jäh⁺ discípulo.

6 He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ Jesús mada⁻ mah⁺ dsa⁻ taah⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ hwa⁻ hi⁻ ga⁻ kay⁻ lä⁻ jë⁻ gyii⁻ he⁻ ñiih⁻ ja⁻, ga⁻ kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁺ Dio. Ma⁻ ngëë⁻ ma⁻ kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁺ Dio, ga⁻ llaay⁻ he⁻ ñiih⁻ ja⁻ hi⁻ ga⁻ kwëëyh⁻ discípulo mah⁺ ga⁻ ti⁻ ga⁻ llooyh⁻ kih⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻. 7 Hi⁻ ma⁻ jaa⁻y⁻ miih⁻ hmooh⁻ ka⁻ läh⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ kwa⁻ Jesús ti⁻hmaah⁻ kih⁺ Dio. Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ mah⁺ ti⁻llooyh⁻ kih⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻. 8 Ga⁻ kuh⁻ dsa⁻ lä⁻ jiih⁻ ga⁻ këëy⁻. Ma⁻ ga⁻ la⁻ kiyh⁺, ga⁻ kah⁺ ga⁻ gyii⁻ sa⁻ miih⁻ jwii⁻ he⁻ ga⁻ chaa⁻ ja⁻. 9 Tee⁻ koo⁻ kyeë⁻ mildsa⁻ hi⁻ ga⁻ kuh⁻ jee⁻ ja⁻. Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ hiih⁻ juu⁻ kih⁺ dsa⁻. 10 Lä⁻ chah⁺ ja⁻ ga⁻ hey⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻ kyaayh⁻ discípulo kyaay⁻, ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ Dalmanuta.

Dsa⁻ fariseo ma⁻ hnøoy⁻ ma⁻ jmeey⁻ Jesús
koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Ma⁻ ga⁻ lloo⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ga⁻ lla⁻ nää⁻ fariseo hi⁻ ga⁻ llooy⁻ ti⁻ chooy⁻ juu⁻ kyaah⁺ Jesús. Ma⁻ kay⁻ dsë⁻ Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁻ ngii⁻ ma⁻ jmeey⁻ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ma⁻ jäh⁺ gyuuh⁻. 12 Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ Jesús lä⁻ ja⁻, ga⁻ jii⁻ lä⁻ ga⁻ tē⁻ neh⁻ tuh⁻ dsëy⁻, mah⁺ ga⁻ jäh⁺:

–¿He⁻ la⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻ jmeen⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻? Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ni⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ sa⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻.

13 Jee⁻ ja⁻ ga⁻ bëey⁻ dsa⁻ he⁻, mah⁺ ga⁻ hey⁻ ka⁻ läh⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻, ngooy⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

Levadura kih⁺ dsa⁻ fariseo

(Mt. 16:5-12)

14 Ni⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ dsooh⁻ dsë⁻ discípulo ma⁻ kay⁻ he⁻ ñiih⁻, koo⁻ lä⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ ñiih⁻ ma⁻ kye⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻. 15 He⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ liih⁻ Jesús dsë⁻ discípulo, ga⁻ jäh⁺:

—Leeh` hnäh` kyaah` levadura kih` fariseo hi` leeh` hnäh` kyaah` levadura kih` Herode ka` läh`.

16 He` ja` ga` taah` discipulo he` llay` juu` kyaah` dsa` kyaayh`, ma` jäh`:

—Ma` hlëëyh` lä` na` kih` he` sa` ma` kye` jne` he` nüih`.

17 Pero ga` lä` liih` Jesús kiyh` mah` ga` jäh` süyh`:

—¿He` la` jmeeh` hnäh` cha` miih` huü` dsë` kih` he` sa` cha` he` nüih`? ¿Che` sa` hii` kwa` kwaat` kyah` hnäh`? ¿Che` sa` hii` lä` ngëeh` hnäh`? ¿Che` lä` ma` na` jlë` ba` huü` dsë` kyah` hnäh`? 18 Hä` ba` mi` nëh` hnäh` mah` sa` jëeh` hnäh`, he` ba` to` gwah` hnäh` mah` sa` nuuh` hnäh`. ¿Che` sa` dsooh` hoh` hnäh` ha` lä` ga` la` jää`? 19 Lä` ma` ga` ti` ga` lloohn` hñä` he` nüih` ja`, jee` kih` lä` jëe` hñä` mü` dsa` he`, ¿joh` sa` miih` ga` tē` jwí` he` ga` chaa` ja`? —ga` jäh` Jesús süyh`.

—Gya` to` sa` miih` —ga` jäh` discipulo kyaay`.

20 —¿Ha` ga` ma` ga` ti` ga` lloohn` gyii` he` nüih` ja`, joh` sa` miih` ga` chaa`? —ga` jäh` Jesús.

—Ga` chaa` ga` gyii` sa` miih` —ga` jäh` discipulo.

21 —¿Che` lä` jiih` na` sa` hii` lä` ngëeh` hnäh`? —ga` jäh` Jesús.

Ga` mi` hlää` Jesús jaq` dsa` tuu`

22 Ga` lla` nääy` jee` jwii` Betsaida. Ma` ngëe` he` ja`, ya` jää` dsa` jaa` hi` tuu` cha` në` Jesús mah` ga` chuuy` kyaah` Jesús he` kye` gooy` në` kiyh`. 23 He` ja` ga` sooh` Jesús goo` dsa` he`, ga` jääy` ta` chuuh` jwii`. Ga` mi` gyayh` mi` në` dsa` he` kyaah` jmi` tu` heyh` hi` ga` kye` lä` to` gooy` në` kih` dsa` he` mah` ga` ngiiy` juu`:

—¿Hee` jëeh` miih`? —ga` jäh`.

24 He` ja` ga` lloø` dsa` tuu` he` jëe`, hi` ga` jäh`:

—Jëen` dsa` hi` dsa` ngëe`, pero jnääy` lä` koh` chaah` hma` ba`.

25 Mah` ga` kye` Jesús ka` läh` goo` në` kiyh`. Hi` ga` süyh` he` jëey` ka` läh`. Lä` chah` ja`, ga` ja` mi` nëy`. Ga` lä` jnä` jëe` go` te`. 26 Mah` ga` jäh` Jesús süyh`:

—Gwaah` ko` dsoo` ta` kyah` ba` hne`. Mo` to` go` he` ta` jee` jwii` na`. Ni` ta` jwii` ni` jaa`.

Ga` jäh` Pee`, Jesús laq` Cristo (Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Ngoo` Jesús ka` läh` kyaah` discipulo kyaay` ta` jyoh` jwii` mäh` he` na` hee` hwa` Cesarea kih` Filipino. Cha` jwë` jee` ga` nääy` ja`, ga` ngiiy` juu` kih` discipulo:

—¿Ha` lä` jäh` dsa` kin`, hii` jnä` laay`? —ga` jäh` Jesús.

28 —Ko` llaq` jäh`, jwaa` hi` ma` choo` jmi` ba` hne`. Ko` llaq` jäh` Elia ba` hne`. Hi` jñah`

ko` llaq` jäh`, hne` laah` jaa` hi` ga` ngëe` juu` kih` Dio llo` joo` —ga` jäh` discipulo kyaay`.

29 Mah` ga` jäh` Jesús ka` läh`:

—¿Ha` ga` hnäh`, hee` jwah` hnäh` kin`, hii` ba` jnä` laah` hnäh`?

He` ja` ga` jäh` Pee` süyh`:

—Hne` he` Cristo.

30 Pero ga` taah` Jesús juu` lä` jëe` mah` sa` kooyh` juu` ja` kyaah` ni` jaa`.

Ga` mi` jnää` Jesús juu` he` juuy` (Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Jmi` ja` ga` lloø` Jesús mi` jnää` juu` kih` discipulo kyaay`, ga` jäh`:

—Jmee` bii` kih` Hi` ga` lëe` ngo` la` jëe` cha` miih` wii`. Dsa` gyuuh` sa` lä` hnää` dsih`, lä` ja` dsa` kaa`h` kyaa` jmi` dsa`, kyaah` ta` jwoh` kyaa` ley` sa` lä` hnää` dsih`. Hi` jmee` bii` kiyh` juuy` mah` lä` jiiyh` ka` läh` jee` ga` tē` hnē` jmi` —ga` süyh` discipulo kyaay`.

32 He` na` ga` hlëëyh` jëe` go` te`, he` ja` ga` jää` Pee` Jesús ta` koo`, ga` lloøy` juuyh` kiyh`. 33 Pero ga` jëeh` Jesús hñii` ga` jëey` jee` ma` tääh` lä` jëe` discipulo, mah` ga` juuyh` kih` Pee`:

—Jñuu` hne` kin` hi` sa` llü`. Sa` jmeeh` huü` dsë` lä` koh` jmee` Dio. Lä` koo` la` huü` dsë` kih` dsa` ba` la` huü` dsë` kyah`.

34 Ja` ga` ga` tēy` lä` jëe` dsa` ko` joh` kyaah` discipulo kyaay` ga` jäh`:

—Cher` mah` hi` hnøø` jmee` ko` joh` kyaah` jnä`, sa` wa` jmääy` hñii` kwaat`, wa` jääy` cru` kyaay` mah` wa` jmeey` ko` joh` kyaah` jnä`. 35 Jëeh`, lä` jëe` hi` hää` hñii` mah` sa` juuy`, hi` he` juu` ba`. Pero lä` jëe` hi` kwaa` hñii` juu` kwaat` kin` o` kwaat` kih` ju` hmëe`, hi` he` ba` lää`. 36 ¿Hee` ya` jøø` ka` dsa` ma` ke` ga` lyh` lä` jëe` he` cha` jmi` gyuu` la` mah` wa` ra` ga` juuy`, sa` tēy`h` kih` Dio? 37 ¿Hee` ba` kyaah` le` mi` hmaaayh` mah` lääy`? 38 He` ba` che` hlëeh` dsa` hi` chaa` jmi` na`, jmeey` wa` la` cha` la`. Cher` mah` hi` jmee` na` hiih` kin`, o` kyaah` juu` kin` cha` në` dsa` hi` chaa` na`, ja` ba` lä` ja` jmee` Hi` ga` lëe` ngo` na` hiih` kyaayh`, wa` ra` ga` tē` jee` jäh` kyaah` be` kih` Tää` kyaay` kyaah` lä` jëe` ángele kyaay`.

9

1 Jesús koø` ka` läh` ga` süyh`:

—Ma` ra` ju` dsoo` jwëeh` hnäh`, chaa` ko` llaq` hi` tääh` jee` la` sa` juuy` jää` sa` ga` ma` jëey` ha` lä` koø` la` be` kih` Dio hi` jmee` hih`.

Ga` mi` sëe` Jesús hñii` (Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Ma` ngëe` ga` jñii` jmi`, ja` ga` ga` jää` Jesús ma` la` Pee` kyaah` Jacobo hi` Jwaa` ba`, ga` nääy` kah` ta` moh` ñii`. Jee` ja` ga` lä` sëe` Jesús to` lo` në` hi` ma` jääy` he`. 3 Ga` lli` jih` gyeh` hmiih` kiyh`, ga` tøø` jlëe` ñih` lä`

tøø- hmoo-. Ni⁺ jaa- sa⁺ chaa- hwa⁺ la- hi- lih⁺ gyih⁺ mah⁺ jmeey⁺ tøjlëë- lä⁺ ja-. ⁴ Jee⁺ ja- ga⁺ lä⁺ jnää⁺ Elía kyaah⁺ Moisé ga⁺ taayh⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ Jesús. ⁵ He⁺ ja- ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ siyh⁺ Jesús:

-Ta⁺ jwoh⁺, he- ba⁺ che- llu⁺ he- tøøh⁺ jne⁺ ko⁺ jøh⁺ jee⁺ la-. Jmee⁺ jnääh⁺ hnë- hne⁺ kyaah⁺ moo⁺, koø- kyah⁺, koø- kih⁺ Moisé, hi⁺ koø⁺ kih⁺ Elía.

⁶ Lä⁺ jëëy⁺ ga⁺ jwaayh⁺, sa⁺ ñey⁺ he- ma⁺ jäh⁺, he⁺ ja- ba⁺ ga⁺ hlëéh⁺ Pee⁺ lä⁺ ja-. ⁷ Hor⁺ ja- ja⁺ koø⁺ jniü⁺, ga⁺ jmee⁺ hih⁺ jee⁺ ma⁺ täayh⁺ ja-. Jee⁺ jniü⁺ ja⁺ ga⁺ lä⁺ ñuu⁺h⁺ ga⁺ hlëéh⁺ koø⁺ juu⁺ he- ma⁺ jäh⁺:

-Hi⁺ la- na⁺ gyuu⁺ kyaan⁺ hi⁺ hnaan⁺. Nuu⁺ hnäh⁺ kiyh⁺.

⁸ Ma⁺ ga⁺ jëëy⁺ ka⁺ läh⁺, mo⁺ so⁺ chaa- ni⁺ jaa-, ma⁺ la⁺ hñii⁺ ba⁺ Jesús cheh⁺. ⁹ Jee⁺ jñaa⁺ Jesús moh⁺ ja- ga⁺ taayh⁺ juu⁺ hi- ma⁺ kyaayh⁺ he⁺:

-Ta⁺ jwii⁺ hnäh⁺ ni⁺ jaa-, lä⁺ jë- he- ma⁺ jëéh⁺ hnäh⁺ la- ta⁺ ko⁺ jiih⁺ sa⁺ ma⁺ lä⁺ jiih⁺ Hi⁺ ga⁺ lëë⁺ ngo⁺ la- jee⁺ kih⁺ hi- na⁺ juu⁺.

¹⁰ Ga⁺ hooy⁺ juu⁺ ja⁺ neh⁺ tuh⁺ dsëy⁺. Pero ta⁺ jyoh⁺ ko⁺ taq⁺, lä⁺ uu⁺ hi- he⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁺ kyaayh⁺ hee⁺ hnøø⁺ jäh⁺ he- lä⁺ jiih⁺ dsa⁺ jee⁺ kih⁺ hi- ma⁺ na⁺ juu⁺. ¹¹ Hi⁺ ga⁺ ngiiy⁺ ka⁺ läh⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús:

-¿He⁺ la⁺ jäh⁺ ta⁺ jwoh⁺ kyaa⁺ ley, jmee⁺ bii⁺ jäh⁺ Elía jaa⁺ ga⁺ kih⁺ Cristo?

¹² He⁺ ja- ga⁺ jäh⁺ Jesús:

-Ja⁺ ba⁺ dsoo⁺ jäh⁺ Elía to⁺ në⁺, ya⁺ llay⁺ llu⁺ lä⁺ jë⁺ he- cha⁺ jee⁺ la-. Hi⁺ hnäh⁺, ¿ha⁺ lä⁺ ngëéh⁺ hnäh⁺ he- na⁺ sii⁺ lä⁺ la⁺: jmee⁺ bii⁺ jëë⁺ wii⁺ Hi⁺ ga⁺ lëë⁺ ngo⁺ la- hi⁺ sa⁺ lä⁺ hnäa⁺ dsih⁺ ni⁺ miih⁺? ¹³ Pero jwëëhn⁺ hnäh⁺, ma⁺ jah⁺ ba⁺ Elía, hi⁺ ga⁺ jmee⁺ dsa⁺ lä⁺ të⁺ dsë⁺ kiyh⁺, lä⁺ koø⁺ ma⁺ na⁺ sii⁺ kiyh⁺ jää⁺.

Ga⁺ mi⁺ hlää⁺ Jesús jaa⁺ chih⁺ hi⁺ ma⁺ kye⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Lä⁺ ma⁺ ga⁺ lloo⁺ Jesús jee⁺ tääh⁺ lä⁺ jëë⁺ ga⁺ discipulo kyaay⁺, ga⁺ jëëy⁺ jwëë⁺ dsa⁺ ma⁺ tääh⁺ lä⁺ ku⁺ lä⁺ jii⁺ kiyh⁺, hi⁺ ma⁺ tääh⁺ ta⁺ jwoh⁺ kyaa⁺ ley ti⁺ chooy⁺ juu⁺ kyaayh⁺. ¹⁵ Ma⁺ ga⁺ jëë⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁺ he⁺ ya⁺ jäh⁺ Jesús, ga⁺ jëë⁺ dsayh⁺, चाह⁺ ba⁺ ga⁺ nääy⁺ na⁺ jmeey⁺ Dio kiyh⁺. ¹⁶ Mah⁺ ga⁺ ngii⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺:

-He⁺ juu⁺ ti⁺ chooh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ hi⁺ tääh⁺ na⁺.

¹⁷ Mah⁺ ga⁺ hlëéh⁺ jaa⁺ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ hää⁺ jee⁺ ja⁺, ga⁺ jäh⁺:

-Ta⁺ jwoh⁺, jään⁺ jee⁺ la⁺ jaa⁺ chih⁺ ñuu⁺h⁺ kyaan⁺, hi⁺ kye⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ hi⁺ jmee⁺ kaay⁺. ¹⁸ Wa⁺ ha⁺ cha⁺ ha⁺ jee⁺ cheyh⁺, wa⁺ ra⁺ ga⁺ hii⁺ dsoo⁺ kiyh⁺ jmee⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ na⁺, jmiy⁺ baay⁺ hñiiy⁺ hwa⁺, hwëë⁺ peh⁺ neh⁺ to⁺ hooy⁺, juuy⁺ cha⁺ jay⁺ mah⁺ dsa⁺ lä⁺ hwääyh⁺. Ma⁺ jwin⁺ discipulo

kyaah⁺ he⁺ lleey⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ na⁺ pero sa⁺ ma⁺ liyh⁺.

¹⁹ He⁺ ja- ga⁺ jäh⁺ Jesús:

-¿He⁺ la⁺ sa⁺ hii⁺ lä⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ hi⁺ chaa⁺ na⁺? ¿Lih⁺ ba⁺ llaa⁺ he⁺ gyan⁺ kyaah⁺ hnäh⁺? Mo⁺ so⁺ lä⁺ be⁺ dsën⁺ gya⁺ ga⁺ jnä⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ya⁺ jää⁺ da⁺ chih⁺ na⁺ ta⁺ la⁺.

²⁰ Mah⁺ na⁺ jää⁺ dsa⁺ chih⁺ he⁺ cha⁺ në⁺ Jesús. Ma⁺ ga⁺ jëë⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ he⁺ Jesús, ga⁺ sooyh⁺ kih⁺ chih⁺ he⁺ wii⁺ jwërte. Ga⁺ ki⁺ ga⁺ bääy⁺ hwa⁺, lä⁺ jiih⁺ ga⁺ hwëë⁺ peh⁺ neh⁺ to⁺ hooy⁺. ²¹ Ja⁺ ga⁺ ga⁺ ngii⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ jmiü⁺ chih⁺ he⁺:

-¿Ha⁺ koh⁺ jiih⁺ ma⁺ lä⁺ hii⁺ la⁺ lä⁺ na⁺ kiyh⁺?

-He⁺ laay⁺ lä⁺ ma⁺ piyh⁺ na⁺ -ga⁺ jäh⁺ jmiü⁺ chih⁺ -. ²² Ja⁺ he⁺ koø⁺ jiih⁺ ma⁺ taayh⁺ cha⁺ je⁺ hi⁺ ma⁺ taayh⁺ cha⁺ jmiü⁺ he⁺ jngiih⁺ kiyh⁺. Cher⁺ mah⁺ leh⁺ miih⁺ kwa⁺ be⁺ kin⁺, wa⁺ lä⁺ ñih⁺ hoh⁺ jnääh⁺.

²³ He⁺ ja- ga⁺ jäh⁺ Jesús:

-iHa⁺ lä⁺ ja⁺ jwah⁺ cher⁺ mah⁺ leh⁺ miih⁺! Lä⁺ jë⁺ ba⁺ le⁺ kih⁺ hi⁺ jmee⁺ dsoo⁺ dsë⁺.

²⁴ Lä⁺ चाह⁺ ja⁺ ga⁺ hlëéh⁺ jmiü⁺ chih⁺ he⁺ kyaah⁺ cha⁺ miih⁺ be⁺, ga⁺ jäh⁺:

-Laa⁺ ba⁺ jnä⁺ dsoo⁺, kwa⁺ be⁺ kin⁺ mah⁺ lä⁺ dsoo⁺ dsën⁺ cha⁺ ga⁺ miih⁺.

²⁵ Ma⁺ ga⁺ jëë⁺ Jesús ngoo⁺ dsa⁺ kuh⁺ jwëë⁺ dsa⁺, ga⁺ juuyh⁺ kih⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ he⁺, ga⁺ siyh⁺:

-Hne⁺ jmi⁺ lle⁺ koo⁺, jnä⁺ jmeen⁺ hih⁺ go⁺ hëë⁺ kih⁺ chih⁺ na⁺, mo⁺ to⁺ jmee⁺ ga⁺ jwiih⁺ kiyh⁺.

²⁶ He⁺ ja- na⁺ høø⁺ ga⁺ ga⁺ hooch⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ he⁺, mah⁺ koø⁺ ga⁺ koø⁺ hä⁺ ga⁺ sooyh⁺ wii⁺ jwërte kih⁺ chih⁺ he⁺, ja⁺ ga⁺ ya⁺ hëëy⁺ ngaayh⁺. Ga⁺ jäh⁺ chih⁺ he⁺ lä⁺ koh⁺ he⁺ na⁺ juuy⁺. Jwëë⁺ dsa⁺ ma⁺ jäh⁺:

-Ma⁺ na⁺ juu⁺ ba⁺ na⁺.

²⁷ Pero ga⁺ sooh⁺ Jesús gooy⁺, ga⁺ chaayh⁺, चाह⁺ ba⁺ ga⁺ nooy⁺. ²⁸ Lä⁺ ma⁺ ga⁺ he⁺ Jesús koø⁺ cha⁺ neh⁺, ga⁺ ngii⁺ discipulo kyaay⁺ juu⁺ kiyh⁺ jee⁺ sa⁺ nuu⁺ dsa⁺:

-¿He⁺ la⁺ sa⁺ ma⁺ lä⁺ këh⁺ jnääh⁺ jmiü⁺ ma⁺ lleë⁺ jnääh⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ he⁺?

²⁹ He⁺ ja- ga⁺ jäh⁺ Jesús siyh⁺:

-Hi⁺h⁺ jmi⁺ lle⁺ hlih⁺ lä⁺ na⁺, sa⁺ hwëë⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ tu⁺ dsa⁺ kuh⁺ hih⁺ mah⁺ chuyy⁺ kyaah⁺ Dio.

Koø⁺ ka⁺ läh⁺ ga⁺ mi⁺ jnää⁺ Jesús juu⁺ he⁺ juuy⁺

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Ma⁺ ga⁺ hwëëy⁺ jee⁺ ma⁺ täayh⁺ ja⁺, ga⁺ nääy⁺ ta⁺ Galilea. Sa⁺ hnøø⁺ Jesús ma⁺ lä⁺ ñe⁺ dsa⁺ ha⁺ ta⁺ ngëy⁺. ³¹ Jëéh⁺, ma⁺ hlëëyh⁺ discipulo kyaay⁺, ma⁺ jäh⁺:

-Hi⁺ ga⁺ lëë⁺ ngo⁺ la⁺ ngëë⁺ dsih⁺ ja⁺ goo⁺ dsa⁺ hñaa⁺ dsë⁺ mah⁺ jngëëyh⁺. Ga⁺ ma⁺ hya⁺ hnë⁺ jmiü⁺ na⁺ juuy⁺, lä⁺ jiiyh⁺ ka⁺ läh⁺.

³² Pero discipulo kyaay⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ ngëëy⁺ juu⁺ ja⁺, hi⁺ ma⁺ goyh⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

*Hii- na- lee' jøøh' jee' jmee- Dio hih-
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)*

³³Ja- ga' ga' lla- nääy' jee' jwii- Capernaum. Lää' ma' ga' taah' discipulo cha'neh' kyaah' Jesús, ga' ngii' Jesús juu' kiyh':

-¿Hee- juu- na- ti- chooh' hnäh' lä- hä' jwë' jee' ma- ya' nøø' jne'?

³⁴Ti' s'ih' go- te' ba' ga' taayh', kih' he- ma' ti- chooy- juu' kyaah' dsa- kyaayh' lä- hä' jwë', hii- na- lee' jøøh' kih' jee' lä' jëëy'.
³⁵He- ja- ga' gya- Jesús mah' ga' hlëëyh' lä' jëë- gya' tuu' discipulo he', ga' siiyh':

-Cher' mah' hi- hnøø' lee' jøøh', ta' wa' jmääy' hñiiy' jøøh', wa' jmeey' ta' he' kih' lä' jëë' ba'.

³⁶Hi- lä' chah' ja- ga' tääyh' jaa- gyuu-, ga' cheeyh' jee' kiyh' ja-. Ja' ga' ga' eey', mah' ga' jäh':

³⁷-Hi- jmee- he' kih' jaa- gyuu- lä' la- kwaat' kin-, jnä' he' hi- jmääy' he'. Hi- hi- jmää- jnä' he', jmeey' he' kih' Dio hi- ga' chee' jnä'.

*Hi- sa- na- høøh' jnän' laay' dsa- kyaah'
jne'*

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸Ga' jmeeh' Jwaa' juu' kih' Jesús:
-Ta- jwöh', ma' jëë' jnääh' jaa- hi- hwëë- jmi- le' hliih' lä' hih' kyaah', he' ja- ga' ha' jnääh' kiyh', jëëh' sa' ngëy' kyaah' jnääh'.

³⁹Pero Jesús ga' siiyh' lä' la-:

-Ta- ha- hnäh' kiyh'. Jëëh', ni- jaa- sa- chaa- hi- jmee- koo- he- juh' gaa- lä' hih' kin-, mah' chah' ba' hlëëyh' wii' kin-.
⁴⁰Hi- sa- hnee' kyaah' jne', dsa- kyaah' ba' jne' he'.
⁴¹Wa- hi- cha- hi-, hi- kwëëh- hnäh' koo- vas jmi- dsëy', kih' he- laah' hnäh' kyaah' Cristo, ma' ra- ju' dsoo' jwëëhn- hnäh', lä' hmaah' ba' jneey'.

*Goo- la' kih' hi- jmee- tēh' dsa- kyaah'
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)*

⁴²Wa' hi- cha- hi-, hi- jmee- tēh' jaa- hi- mäh' la- hi- ma- lä' dsoo' dsë' kin', llu' ga' la' kiyh' wa' ra- jäh' kih' hñuu' dsa- luuy' koo- cha' too' kih' molii' mah' hmääh' dsih' cha' jmi- ñeeh'.
⁴³He- ja- cher' mah' ma- gooh- ga' jmee' täh- kyaah' dso' kye-, hnä' go- te' ba'. Llu' ga' kyaah' gwaah' jee' tääh' hi- na' jiih', tuuh' ma- gooh-, lä' koh' ga' he' goh' cha' je' kyaah' lä' to' ma- gooh- jee' mo' so' uu' jiih' koh'.
⁴⁴Jee' ja- sa' juu' jah' hi- ni- sa- uu' je- jiih' koh' jiih' lih'.
⁴⁵Hi- lä' ja- ka' läh' cher' mah' ma- tiih' ga' jmee' täh- kyaah' dso' kye-, hnä' go- te' ba'. Llu' ga' kyaah' gwaah' jee' tääh' hi- na' jiih', tuuh' ma- tiih', lä' koh' ga' he' goh' cha' je' kyaah' lä' to' ma- tiih' jee' mo' so' uu' jiih' koh'.
⁴⁶Jee' ja- sa' juu' jah' hi- ni- sa- uu' je- jiih' koh' jiih' lih'.
⁴⁷Hi- cher' mah' mi- nēh' ga' jmee' täh- kyaah' dso' kye-, lle' go- te' ba'. Llu' ga' kyaah' gwaah' jee' tääh' hi- na' jiih' kyaah' koo- mii' mi- nēh' lä' koh' ga' he' goh' kyaah'

lä' to' mii' mi- nēh' cha' je-.
⁴⁸Jee' ja- sa' juu' jah', hi- ni- sa- uu' je- jiih' koh' jiih' lih'.
⁴⁹Lä' jëë- dsa- lä' ñee- kyaah' je-, hi- lä' jë- he- kwëëh- dsa- Dio né' na' hyoo', kyaah' ñe' ba' lä' ñii'.
⁵⁰Llu' ba' ñe' pero wa' ga' dsaah' he- ñii' kih', ha- lä' lii' ka- läh' ñii'. Wa' cha- ba' ñe' kyaah' hnäh' mah' go' taah' hnäh' llu' kyaah' dsa- kyaah'.

10

*Ga' jäh' Jesús ha- lä' la' he- beë- dsa- øøh-
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)*

¹Ya' hëë' Jesús jee' jwii- Capernaum ja-, ngooy' ta' hwa' Judea, hi' ñeey' ta' hngaah' jmi- Jordan. Koo- ka' läh' jwëë' dsa- ga' lla- nää' ma' ga' llooy' jee' ja-, hi' lä' chah' ja- ga' løøy' hlëëyh' dsa- lä' koo- tēëy' jmeey' lä' jë' jiih'.
²Jee' ja- ga' lla- nää' koo' kiyh' ko' llaa' fariseo he- ma' kay' dsëy', ga' ngiiy' juu' kiyh':

-¿Che' cha- jwë' beë' dsa- dsa- më' kyaah'?

³He- ja- ga' jeeh- Jesús juu' kiyh':

-¿Ha- lä' jäh' nuuh' he- ga' kwëëh' Moisé jne'?

⁴He- ja- ga' jäh' fariseo:

-Ga' kwa' ba' Moisé jwë' he- beë' dsa- øøh- pero chooyh' koo- mo' je- jee' beey' øøyh'.

⁵He- ja- ga' jeeh- Jesús juu' kiyh':

-Kih' he- chaa- hnäh', he- ja- ba' ja- ga' jäh' Moisé lä' ja-.
⁶Pero lä- ma' to- nē' ma' ga' jmee' Dio jmi' gyuu' la-, "ga' jmää' Dio hi- më' hi- ñuuh-".
⁷"He- ja- ba' beë' dsa- ñuuh- cho' jmi- mah' gaay' kyaah' dsa- më' kyaay'.
⁸Jee' lä' uuy' laay' jaa- ba'".
⁹Lä' ja- mo' so' laay' uuy', jaa- ba' ma' laay'.
⁹Heh' lä' ja-, hi- ma' laa' jaa- kaa- Dio, sa' lle' kih' laay' -ga' jäh' Jesús.

¹⁰Lä' koo- ma' tääh' discipulo kyaay' cha'neh', koo- ka' läh' ga' ngiiy' juu' kih' Jesús ha- lä' la' he- beë- dsa- më'.
¹¹Mah' ga' jeeh- Jesús juu' kiyh':

-Cher' mah' hi- ga' beë' dsa- më' kyaah' mah' kaay' jñah', he' ma' jmeey' dso' kye- ba' ja- kih' hi- to- nē'.
¹²Hi- cher' mah' dsa- më' ga' bii' kih' dsa- ñuuh- kyaay' mah' kaay' jñah', he- ma' jmeey' dso' kye- ba' ja- -ga' jäh' Jesús.

*Ga' mi' jää' Jesús gyuu-
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)*

¹³Ma' dsa- nää' dsa- dsa- jää- gyuu- kyaah' cha' nē' Jesús mah' kyey' gooy' nē' kiyh', pero discipulo ga' juuh' kih' dsa- he'.
¹⁴Ma' ga' jëë' Jesús ha- lä' jmee- discipulo, sa' ga' tih' dsëy', he' ja- ga' jäh':

-Kwa' jwë' ya- nää' gyuu- ta' la- kin-. Ta- ha- hnäh' kiyh', jëëh' hi- laa' lä' koo- gyuu-, hi- he' ba' jää' Dio lä' hih- kih'.
¹⁵Ma' ra- ju' dsoo' jwëëhn- hnäh', hi- sa- heeh- jää' Dio lä' hih' kih' lä' koo- heeh- jaa- gyuu-, sa' heyh' jee' jmee- Dio hih- -ga' jäh' Jesús.

16 Ja-ga ga' eey' ma- jaa- ma- jaa- gyuu-, ga' kyey' gooy- ne' kih', mah' ga' mi- jaa'y'.

Jaa- dsa- kwaaq- hi- cha- kuu' ga-hleeh' kyaah' Jesus

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Ma' ga' he' Jesus jwe' ngoo', ja' jaa- dsa- ko-chih', ga' juuh' jne' cha'ney' mah' ga' ngiy' juu' kih' dsa-, ga' jayh':

-Hne- hi- laa' Ta-jwoh' lluu', zhee- hn00' jmeen mah' teehn' jee' mo' so' juun'?

18 Mah' ga' jah' Jesus ga' siyh':

-zChe' neh' hne- he- laan' llun'? Jeeh' ni- jaa' hi- lluu' sa' chaq-, jaa- Dio ba' hi- lluu'.

19 Ma' kyuuq- ba' hne- la' je' mada' kih' Dio: "Ta' kaah' hi- laa' kyaq' jnah', ta' jng'eeh' dsa-, ta' hii' kih' dsa-, ta' jmee- dsoo' kih' juu' ta' juu', ni' ta' mi- gaa' dsa-. Wa' hnaah' maa' kyaah' ta'a' kyaah'."

20 He- ja- ga' jah' dsa- he' siyh':

-Ta' jwoh', la' je- he- na- ma- mi- ten' la' jiih' ma' mah'n'.

21 Peer' ga' tih' ds'e' Jesus ga' jee'y' dsa- he', mah' ga' siyh' ka- lah':

-Hn00' ga' koo- he' jmeeh'. Gwaah- go- hni' la' je- he- cha- kyah' mah' go- kw'eeh' la' jee' hi- ta' nee'. La' ja- ba' la' cha- cha' miih- kyah' gyuuh' jmi- gyuu-. Ma' ng'e'e' he- ja-, ja' ga' na' neeh', jaa'h' cru' kyaah' mah' jmeen' ko- joh' -ga' jah' Jesus.

22 Ma' ga' nuu' dsa- he' juu' ja-, ga' hee' ds'e'y' go- te-. Mah' ngaayh' ti- meeh' ds'e'y' kih' he- ma' chay' cha' miih' kuu'. 23 He- ja- ga' jee' Jesus dsa- hi- ma' taah' la' ku' la' jii' jee' ma' cheyh' ja-, ga' jayh':

-Ha' koh' sa' jweeh' la' kih' dsa- cha- kuu' heyh' jee' jmee' Dio hih'.

24 Ma' ga' nuu' discipulo kyaay' la' ja-, ga' taayh' jee- dsayh-. Hi' ga' jah' Jesus ka- lah':

-Gyuu- kyaan-. Jaa- dsa- hi- kye- o- joh- ds'e- kih' kuu' kiyh', ha' koh' sa' jweeh' la' kiyh' heyh' jee' jmee- Dio hih-. 25 Sa- ga' jweeh' la' kih' jaa' camey- ng'e'e' to- gwa' koo' hma- kuu' la' koh' ga' he- heh' jaa- dsa- cha- kuu' jee' jmee' Dio hih'.

26 Cha- ga' miih- ga' la' dsaq- ds'e' discipulo ma' ga' nuuy' juu' ja-, he' ja- ga' hleeyh' dsa- kyaayh' ga' jayh':

-zHii' ba' laa' ja- ?

27 He- ja- ga' jee' Jesus jee' taayh' ja-, mah' ga' jayh':

-He- sa- la' keh' dsa- jmi' jmee', sa' la' la' na' kih' Dio. Jeeh' ga' la' je- ba' liyh' jmeey'.

28 He- ja- ga' loo' Pee' siyh':

-Ma' ja' ba' la' je- he- cha- kyaq' jnaah' mah' jmee' jnaah' ko' joh' kyaah' hne-.

29 He- ja- ga' jeeh- Jesus juu' kiyh':

-Ma' ra- ju' dsoo' jweeh'n' hnah'. La' jee- hi- ma' tuu- ds'e' ma- hwee- cha' neh' kih', ma- beey' dsa- me' 00yh' dsa- nuuh- 00yh',

ma- beey' cho' jmiih-, ma- beey' dsa- me' kyaay', ma' beey' chih- kyaay', o ma- bey' hwa' kiyh' kwaat' kin' hi' kih' ju' hmee', 30 hi- he' hyoh- hna' loo' ga' la' na- la' koh' ga' he- ga' ja' kiyh' jmi' gyuu' la-. Hyoyh- hne', jee'y' dsa- me' 00yh' dsa- nuuh- 00yh', jee'y' chooy', jee'y- chih- kyaay', hyoyh- hwa', hi' jee'y' wii' jmi' gyuu' la-. Hi' jmi- gyuu' he- na' ga' la' jna', teey' jee' mo' so' juuy'. 31 Pero, jwee' hi- laa' kwaat' jee' kyah' hnah' na', hi' he' lee' mah' ga' ma' ja-. Hi' hi- sa- laa' kwaat' jee' kyah' hnah' na', hi' he' lee' joh'.

Ngoo' hne' jiih' jmeeh' Jesus juu' he' juuy' (Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 La- ma' haa' bih' jwe' ngooy' ta' Jerusalen, hi' kaah' kiyh' ga' naa' la' jee- hi- ga' jmee' ko' joh' kyaayh'. Pero jee- dsayh' hi' ma' goyh' ma' chaay' kaah'.

Ja' ga' te'e' Jesus kah' la' jee- gya' tuu' discipulo, ga' looy' jmeeyh' juu' ha- la' dsa- ng'eey' ta' cha' ne':

33 -Na' dsa' noo' jne' ta' Jerusalen, jee' oo' ng'e'e' dsa- Hi' ga' lee' ngo' la' kih' jmi- dsa- kaah', hi' ng'eey' kih' ta' jwoh' kyaq' ley. Hi- he' baah' jna' dsoo' mah' jng'eeh' dsa- jna'. Ja' ga' ng'eey' jna' ja' goo' dsa- hi- sa' laa' judiu. 34 Mi- kwayh' jna', jmi' baay' jna', ti' hney' jna', ja' ga' jng'eeyh' jna'. Pero la' jiih' ka- lah' ga' ma' hya- hne- jmi'.

Jacobo kyaah' Jwaa' ga' ngi'y' he' gyay' jwoo' kih' Jesus

(Mt. 20:20-28)

35 Ma' ng'e'e' he- ja-, Jacobo kyaah' Jwaa' joo' Zebedeo ga' naay' chuh' kih' Jesus mah' ga' jayh':

-Ta' jwoh', hn00- jnaah' jmeeh' he- ngii' jnaah' la-.

36 -zHee- hnooh- hnah' jmeen' kyah' hnah'? -ga' jah' Jesus.

37 -Kwa' jwe' dsa' tooh' jnaah' jwoo' kyah' jee' nah' joh' he- jmeeh' hih-, jaa- jwoo' ra- lluu' hi' jaa- jwoo' ra' keh' kyah' - ga' jayh' siyh' Jesus.

38 He- ja- ga' jah' Jesus siyh':

-Sa' neh' hnah' he- na- ngiuh' hnah'. zChe' taah' hnah' jeeh' hnah' lli' wii' he- na' ga' jee'n'? zChe' la' be' hoh' hnah' dsa- ng'eeh' hnah' he- wii' he- na' ga' dsa- ng'een'?

39 He- ja- ga' jayh':

-Taa' ba' jnaah'.

Mah' ja' Jesus:

-Ma' ra- he- jeeh' ba' hnah' lli' wii' he- na' ga' jee'n', hi' dsa- ng'eeh' hnah' he- wii' he- na' ga' dsa- ng'een'. 40 Pero he- nah' hnah' jwoo' ra- lluu' o' jwoo' ra' keh' kin', sa' ga' teen' kwan'. He- ja- hyoh' hi- na- lleeh' kyaq' Taa' kyaan' ba' ja-.

41 Jee' la' jee- gyaq' discipulo ga' la' lee' ma' ga' nuuy' hleeh' Jwaa' kyaah' Jacobo la' ja-.

42 He ja- ga hlēeh' Jesús lā jēē- discipulo, ga jāyh' :

—Neh' ba' hnāh' lā koo- jmee' dsa ta' hi- jmee' hih' kih' dsa gooy', kaayh- lā lla- dsēy'. Dsa kaah' he lā tē- dsēy' kaayh- dsa gooy'. 43 Pero jee' kyah' hnāh' sa cha- he' kih' jmeeh' hnāh' lā ja-. Hi' hnōō' leē' jōōh' ga kih' lā jēē- hnāh', hi- he' tēē- jmee' ta'he' kih' lā jēē- ba'. 44 Hi' hnōō' ka' nē' kih' lā jēē- ba'. 45 Jēēh', Hi' ga lēē' ngo' la- sa- ma' jay' mah' jmee' dsa- ta'he' kiyh', ma' jay' mah' jmeey' ta'he' kih' dsa- ba'. Ma' jay' mah' kwaay' hñii' juuy', he' ja- kēē' mah' lāā' jwēē' dsa- .

Ga mi hlāā' Jesús Bartimeo hi- ma' tuu' (Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Ma' ngēē' he' ja-, ga lla' nāāy' jwii- Jericó. Lā ma' ya' hēē' Jesús Jericó kyaayh' discipulo, hi' kyaah' jwēē' dsa-, ga ngēēy' jee' ma' gya' jaa- dsa tuu' hi- ma' ngii' kuu' kih' dsa-. Dsa tuu' he' ma' cheē' Bartimeo, joo' Timeo. 47 Ma' ga nuuy' ngoo' ya jāh' Jesús dsa- chaa- Nazaret, ga lōōy' hlēēyh' kī- gaa-, ma' jāyh' :

—Jesús, hne' hi- laa' sa ju- kih' David, wa' lā- ñih' hoh' ki' jnā- .

48 Jwēē' dsa- ga juuh' kiyh', mah' sa- tooyh' miih'. Pero dsa- he' cha- ga miih- miih' ma' tooyh' :

—Hne' hi- laa' sa ju- kih' David, wa' lā- ñih' hoh' ki' jnā- .

49 Ja- ga ga noo- Jesús, ga jmeey' mada- he' dsa' kyaā' dsih'. He' ja- na' kyaā' dsih', mah' ga jāh' dsa- siyh' :

—Ta' ka' huu' dsē- , noo- tēēyh' hne- .

50 Lā chah' ja- ga jñuuyh' hmiih- he' ma' na' bāāyh-, ga nooy' ko- chih-, ngooy' jee' cheh' Jesús. 51 Mah' ga jāh' Jesús siyh' :

—¿Hee' hnooh' jmeen' kyah'?

He' ja- ga jāh' dsa tuu' he' :

—Ta' jwōh-, hnoon' lā jnā' mi' nēn- .

52 Mah' ga jāh' Jesús siyh' :

—Gwaah- ba' hne- kyah'. Kyaah' he- ma- dsoo' hoh' na-, ma' jā' ba' kyah'.

Hi' lā chah' ja- ga lā jnā' mi' nēy' hi' ngooy' kyaah' Jesús.

11

Ga he' Jesús na- dsēē- burr- jwii- Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Ja' ga' tēēy' Jerusalén ga nāāy' chuuh' jwii- Betfagé kyaah' Betania. Hi' jāh- ba' nōō' jwii- ja' kih' moh' Olivo. Jee' jwii- ja- ga cheē' Jesús uu' discipulo. 2 Ga siyh' :

—Go' nāā' hnāh' ta' jee' jwii- he' nōō' ta' cha' nē'. Wa' ra- ga tēēh' hnāh' jee' oo-, jnāāh' hnāh' jaā- burr- mäh' hi- na' hñuuh', hi- sa- ga ma- wii' dsa-. Ja- cheēh' hnāh' mah' ya jāāh- hnāh' ta' la-. 3 Cher mah'

chaa- hi- ngii- juu' kyah' hnāh', he' la' jmeeh- hnāh' lā na-, ja' jwiih' hñih' : “Jmee- bii' kih' Dsa jōōh' kyaā' jnāāh' ba' la-, chah' ba' ya jāā' jnāāh' ka' lāh' .”

4 He' ja- ga nāāy' hi' ga jnāāh- bih' burr- he' ma' cheh' cha' jwē', na' hñuuh' chuuh' kih' koo- ho' haah', mah' ga lōōy' cheēyh- burr- he'. 5 Pero dsa- hi- ma' tāāh' jee' ja-, ga ngiiy' juu' :

—¿Hee' jmeeh- hnāh', he' la' cheēh' hnāh' burr- na'?

6 He' ja- ga siyh' lā koo- ga jāh' Jesús. Ja- ga ga kwa' dsa' he' jwē'. 7 Hi' na' jāāy- jee' cheh' Jesús mah' ga kye- dsa- hmiih- kih' ka' luu' burr- he'. Ja- ga ga wii' Jesús ngoo'. 8 Jwēē' dsa- ga ja' hmiih- kih' cha' jwē' jee' ngooy' ja- hi' jñah' ga hnā' ñih' hma- ga jay' cha' jwē'. 9 Dsa- hi- chaa' kaah', kyaah' hi- ga nāā' jāā' ma' tooyh- cha- miih- miih' ma' jāyh' :

—¡Hosanna! ¡He- ba' che- jōōh' hi- ja' na- lā' hih' kih' Dsa jōōh' jnān! 10 ¡Dio kyaah' hi- na' ga' jmee' hih' lā koo- ga' jmee' dsa- jōōh' jnān' David! ¡Peer' jōōh' hi- gya' gyuh'!

11 Ja- ga ga he' Jesús jee' jwii- Jerusalén, ngooy' ta' jee' chih' gwah' juuh-. Ma' ngēē' ma' jēēy' lā ku' lā jii' jee' chih' gwah' ja-, ya hēēy' ngaayh' ta' Betania kyaayh' lā jēē' gya' tuu' dsa' kyaay'. Jēēh' ma' ngoo' ga' hloo' jmi' ja- .

Ga jwā' Jesús dso' jwii' kih' chaah' higo (Mt. 21:18-19)

12 Ma' ga jnā' jyoh' jmi', ga h'wēēy- ka' lāh' jee' jwii- Betania, ja' kyoh' Jesús. 13 Ū' ga' ga jēē' Jesús koo- chaa' hma- higo mah' ngooy' na' jēēy' che' hii' mi'. Ma' ga llooy' jee' chih' chaah' hma- ja-, ma' la- moo' jmah' ba' ma' choo'. Jēēh', ja' jii' kih' ja-. 14 He' ja- ga jāh' Jesús siih- chaa' hma- ja- :

—Ni' koo- mi' kyah' mo' so- kuh' dsa- ka' lāh' jih' koh' jih' lih'.

Hi' ga nuu' discipulo kyaay'.

Ga h'wēē' Jesús dsa- hi- ma' tāāh' hñii' jee' chih' gwah'

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Ma' ngēē' he' ja-, ga lla' nāāy' Jerusalén, ja' ga' ga lloo' Jesús ho' hne- kih' gwah' juuh-, hi' ga lōōy' hēēy' kih' lā jēē- dsa- hi- ma' lla- hmooh'. Ga' sqa' ga jaay' na' mes- kih' dsa- hi- ma' mi' sii' kuu', hi' ga' sqa' ga jaay' lā jē' he- la' kih' hi- ma' hnēē' juu- .

16 Mo' so' ga' kway' jwē' ma' ngēē' dsa- jee' ja' kyaah' lōō' kih' mah' ma' llay' hmooh'.

17 Hi' ga hlēēyh' dsa- ga siyh' :

—¿Che' sa' na' sii- lā la- juu' kih' Dio? “Hne' kin' la- lā cheē- hne' jee' ngii' lā jēē- dsa- jmi' gyuu- kiyh' kih' Dio.” Pero hnāh', ma' jmeeh' hnāh' lā koo- too- jee' dsa- tāāh' dsa- hñi- ba'.

18 Ga⁻nuu' ta⁻jwoh' kyaa' ley hi⁻ lä⁻ja⁻ dsa⁻kaah' kyaa' jmi⁻dsa⁻ ka⁻läh' ha⁻ lä⁻ ga⁻jmee' Jesús. He⁻ja⁻ ma⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jwé⁻ jee' ma⁻ jngëeyh', pero ma⁻ gayh' Jesús. Jëéh' jwëé⁻ dsa⁻ ma⁻ tääh' ma⁻ jëé⁻ dsa⁻h⁻ ha⁻ lä⁻la⁻nuuh' kiyh'. 19 Ta⁻ ga⁻hloo' ja⁻, ya⁻hëé⁻ Jesús jee' jwii⁻ ja⁻, ngaayh'.

*Ga⁻lä⁻kii⁻ chaah' hma⁻ higo
(Mt. 21:20-22)*

20 Ta⁻la⁻ hoo⁻ jyoh' jmi⁻ ja⁻, ga⁻ngëey' ka⁻läh' jee' ma⁻ chih' chaah' hma⁻ higo. Ga⁻jëé' discipulo kyaa' Jesús ma⁻lä⁻kii⁻ go⁻te' chaah' hma⁻ ja⁻. 21 He⁻ja⁻ ga⁻lä⁻dsooh' dsé⁻ Pee', ga⁻jäyh':

—Jëé⁻ da⁻ Ta⁻jwoh', ma⁻ lä⁻kii⁻ hma⁻ higo he⁻ ga⁻jwäh' dso⁻jwii⁻ kih' lloo'.

22 Hi⁻ ga⁻jëeh' Jesús juu' kiyh', ga⁻siiyh':

—Wa⁻ lä⁻dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio.

23 Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo' jwëehn' hnäh', cher⁻mah' hi⁻ ga⁻jäh' siih' moh' la⁻: “Ji⁻nuuh' jee' na⁻, jwää⁻ hñah' cha⁻jmi⁻ñeeh”, hi⁻ cher⁻mah' lä⁻kaa⁻ tuh⁻dséy' ga⁻ngüy', hi⁻ cher⁻mah' ga⁻jmeey' dsoo' le', ma⁻ra⁻ he⁻ le' ba⁻ he⁻ ma⁻ngüy' ja⁻. 24 He⁻ja⁻ jwëehn' hnäh', lä⁻jé⁻ he⁻ ngüih' hnäh' kih' Dio, jmee' hnäh' dsoo' ma⁻hñah' hnäh', hi⁻ lä⁻ja⁻ ba⁻ hñah' hnäh'.

25 Hi⁻ jee' tääh' hnäh' ngüih' hnäh' kih' Dio, jmee' jöh' hoh' hnäh' cher⁻mah' hi⁻ kyaah' hä⁻ hoh', mah' lä⁻ja⁻ Tääh' jnän' hi⁻ gya⁻gyuuh' jmee' jöh' dsé⁻ kih' lä⁻jé⁻ dso⁻kye⁻ kyah' hnäh'. 26 Jëéh', cher⁻mah' sa⁻jmeeh' hnäh' jöh' hoh' hnäh' kih' dsa⁻, ni⁻ lä⁻ja⁻ Tääh' jnän' hi⁻ gya⁻gyuuh' sa⁻ jmee' jöh' dsé⁻ kih' dso⁻kye⁻ kyah' hnäh'.

*He⁻ja⁻ gyuuh' ba⁻ hih' he⁻ jmee' Jesús
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

27 Ga⁻lloo' Jesús ka⁻läh' Jerusalén kyaah' discipulo. Ga⁻ngëey' ta⁻ jee' chih' gwah'. Jee' ja⁻ ga⁻lla⁻nää' dsa⁻kaah' kyaa' jmi⁻dsa⁻, kyaah' ta⁻jwoh' kyaa' ley, hi⁻ lä⁻jëé⁻ dsa⁻gyuuh'. 28 Hi⁻ ga⁻jäh' dsa⁻ he⁻ siiyh':

—¿Ché⁻ cha⁻ jwé⁻ kyah' he⁻ jmeeh' lä⁻jé⁻ he⁻ na⁻? ¿Hi⁻ kih' hih' he⁻ jmeeh' lä⁻na⁻?

29 He⁻ja⁻ ga⁻jëeh' Jesús juu' kiyh', ga⁻siiyh':

—Ngüin' koo⁻ mi⁻juu' kyah' hnäh' ka⁻läh'. Jëeh' da⁻ hnäh' kin' jää', ja⁻ ga⁻jwahn' hi⁻ kih' hih' he⁻ jmeen' lä⁻la⁻. 30 Hi⁻ ga⁻jmee' hih' he⁻ ga⁻chaa' jwaa⁻ dsa⁻ jmi⁻, ché⁻ Dio o⁻ ché⁻ dsa⁻ñuuh'? Jmeeh' da⁻ hnäh' juu' kin' —ga⁻jäh' Jesús.

31 Jee' tääh' ja⁻ ma⁻ llay' juu' kyaah' dsa⁻kyaayh', ma⁻jäyh':

—Cher⁻mah' ga⁻jäh' jne', hih' kih' Dio ba⁻ ja⁻. Jesús jäh': “¿He⁻la⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga⁻ja⁻?” 32 Hi⁻ cher⁻mah' ga⁻jäh' jne', ja⁻ hih' kih' dsa⁻ ba⁻ ja⁻, lä⁻lleé⁻ dsa⁻jwii⁻ —ma⁻jäh' dsa⁻kaah' he⁻.

33 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' dsa⁻kaah' he⁻ ga⁻siiyh' Jesús:

—Sa⁻ñe⁻ jnääh'. Mah' ga⁻jëeh' Jesús juu' ka⁻läh', ga⁻siiyh': —Ni⁻ jnä⁻ sa⁻ jmeehn' juu' hi⁻ ga⁻jmee' hih' he⁻ jmeen' he⁻ la⁻.

31 Jee' tääh' ja⁻ ma⁻ llay' juu' kyaah' dsa⁻kyaayh', ma⁻jäyh':

—Cher⁻mah' ga⁻jäh' jne', hih' kih' Dio ba⁻ ja⁻. Jesús jäh': “¿He⁻la⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga⁻ja⁻?” 32 Hi⁻ cher⁻mah' ga⁻jäh' jne', ja⁻ hih' kih' dsa⁻ ba⁻ ja⁻, lä⁻lleé⁻ dsa⁻jwii⁻ —ma⁻jäh' dsa⁻kaah' he⁻.

33 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' dsa⁻kaah' he⁻ ga⁻siiyh' Jesús:

—Sa⁻ñe⁻ jnääh'. Mah' ga⁻jëeh' Jesús juu' ka⁻läh', ga⁻siiyh': —Ni⁻ jnä⁻ sa⁻ jmeehn' juu' hi⁻ ga⁻jmee' hih' he⁻ jmeen' he⁻ la⁻.

33 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' dsa⁻kaah' he⁻ ga⁻siiyh' Jesús:

—Sa⁻ñe⁻ jnääh'.

Mah' ga⁻jëeh' Jesús juu' ka⁻läh', ga⁻siiyh':

—Ni⁻ jnä⁻ sa⁻ jmeehn' juu' hi⁻ ga⁻jmee' hih' he⁻ jmeen' he⁻ la⁻.

12

*Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la⁻ kih' dsa⁻ hi⁻ ga⁻hoo⁻ ta⁻kih' jñah'
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

1 Jee' ja⁻ ga⁻lloo' Jesús hlëeyh' dsa⁻ he⁻ kyaah' juu' na⁻hmää', ga⁻jäyh':

—Ga⁻tää⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuuh' koo⁻ nää' chaah' wii⁻ jëh' hi⁻ ga⁻jney' lä⁻ku' lä⁻jii⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻lluy' jee' ma⁻ hwëey' jmi⁻hi⁻ mi⁻ jëh'. Ga⁻chiyh' koo⁻ na⁻hyah' he⁻ ñii⁻ jee' ga⁻wii⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻taah' ga⁻hoo⁻ jee' na⁻jnää' chaah' jëh'. Ma⁻ ga⁻la⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻tooyh' goo⁻ dsa⁻ he⁻ hoo⁻y' ma⁻ to⁻dsaa⁻. Ja⁻ ga⁻ya⁻hëey' ngooy' uu⁻. 2 Ma⁻ ga⁻lloo' jii⁻ kih' mi⁻ jëh' ja⁻, ga⁻cheey' jaa⁻ mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' dsa⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh' mah' ma⁻ koo⁻y' heey' he⁻ ma⁻ tëëy'. 3 Ma⁻ ga⁻lloo' mo⁻z' he⁻ jee' he⁻ na⁻jnää' chaah' jëh' kih' dsa⁻jüuy', dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh' hoo⁻ he⁻ ga⁻saah' dsih', ga⁻kway' kih' hi⁻ ga⁻hëey' kih' ta⁻jmah'. 4 Ja⁻ ga⁻ga⁻cheey' jñah' ka⁻läh' mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' hi⁻ ma⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh'. Lä⁻ja⁻ ga⁻tey' ku⁻ kih' hi⁻ he⁻, lä⁻jiih' ga⁻la⁻ dsoo' lley' mah' ga⁻hëey' kih' kyaah' o⁻hih'. 5 Koo⁻ ka⁻läh' ga⁻chee' dsa⁻juu' he⁻ jñah' dsa⁻ kyaay'. Hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh'. Hi⁻ ngoo⁻ bih' cheey' dsa⁻ lä⁻ja⁻. Ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻hi⁻ hi⁻ ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh' go⁻te'. 6 Ma⁻ ga⁻dsaa' lä⁻jëé⁻ mo⁻z' kyaay', ma⁻chaa' ga⁻jaa⁻ chih' kyaay' hi⁻ hnääy' cha⁻miih'. Hi⁻ he⁻ ga⁻cheey' jee' ga⁻dsaa'. Ma⁻ jmeey' hu⁻dsé: “Go⁻ jmee' ga⁻dsa⁻ oo⁻ he⁻ kih' chih' kyaan' la⁻.” 7 Ma⁻ ga⁻jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ chaah' jëh' ja⁻, ja⁻ chih' he⁻, ga⁻taayh' ga⁻llay' juu' kyaah' dsa⁻ kyaayh': “Hi⁻ oo⁻ na⁻, hi⁻ ja⁻ kyaah' ta⁻ jnän' la⁻. Wa⁻ jngëeh' jñah' mah' jän' kyaah' heey' he⁻ ma⁻ tëëy’.” 8 He⁻ja⁻ ga⁻saayh' chih' he⁻ mah' ga⁻jngëeyh'. Ja⁻ ga⁻na⁻beey' ta⁻ ka⁻hne⁻ jee' ma⁻ na⁻jnää' chaah' jëh' ja⁻. 9 ¿Ha⁻ lä⁻ jmee' dsa⁻juu' laah' hnäh'? —ga⁻jäh' Jesús—. Lloo⁻ dsa⁻jüu' jëh' mah' mi⁻llaay' hi⁻ jmee' ta⁻ ja⁻ mah' tooyh' goo⁻ jñah' dsa⁻ hi⁻ jmee' ta⁻ kiyh'. 10 ¿Ché⁻ sa⁻ ma⁻heh' hnäh' juu' kih' Dio jee' na⁻ si⁻ lä⁻la⁻?

—Ga⁻tää⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuuh' koo⁻ nää' chaah' wii⁻ jëh' hi⁻ ga⁻jney' lä⁻ku' lä⁻jii⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻lluy' jee' ma⁻ hwëey' jmi⁻hi⁻ mi⁻ jëh'. Ga⁻chiyh' koo⁻ na⁻hyah' he⁻ ñii⁻ jee' ga⁻wii⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻taah' ga⁻hoo⁻ jee' na⁻jnää' chaah' jëh'. Ma⁻ ga⁻la⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻tooyh' goo⁻ dsa⁻ he⁻ hoo⁻y' ma⁻ to⁻dsaa⁻. Ja⁻ ga⁻ya⁻hëey' ngooy' uu⁻. 2 Ma⁻ ga⁻lloo' jii⁻ kih' mi⁻ jëh' ja⁻, ga⁻cheey' jaa⁻ mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' dsa⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh' mah' ma⁻ koo⁻y' heey' he⁻ ma⁻ tëëy'. 3 Ma⁻ ga⁻lloo' mo⁻z' he⁻ jee' he⁻ na⁻jnää' chaah' jëh' kih' dsa⁻jüuy', dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh' hoo⁻ he⁻ ga⁻saah' dsih', ga⁻kway' kih' hi⁻ ga⁻hëey' kih' ta⁻jmah'. 4 Ja⁻ ga⁻ga⁻cheey' jñah' ka⁻läh' mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' hi⁻ ma⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh'. Lä⁻ja⁻ ga⁻tey' ku⁻ kih' hi⁻ he⁻, lä⁻jiih' ga⁻la⁻ dsoo' lley' mah' ga⁻hëey' kih' kyaah' o⁻hih'. 5 Koo⁻ ka⁻läh' ga⁻chee' dsa⁻juu' he⁻ jñah' dsa⁻ kyaay'. Hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh'. Hi⁻ ngoo⁻ bih' cheey' dsa⁻ lä⁻ja⁻. Ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻hi⁻ hi⁻ ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh' go⁻te'. 6 Ma⁻ ga⁻dsaa' lä⁻jëé⁻ mo⁻z' kyaay', ma⁻chaa' ga⁻jaa⁻ chih' kyaay' hi⁻ hnääy' cha⁻miih'. Hi⁻ he⁻ ga⁻cheey' jee' ga⁻dsaa'. Ma⁻ jmeey' hu⁻dsé: “Go⁻ jmee' ga⁻dsa⁻ oo⁻ he⁻ kih' chih' kyaan' la⁻.” 7 Ma⁻ ga⁻jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ chaah' jëh' ja⁻, ja⁻ chih' he⁻, ga⁻taayh' ga⁻llay' juu' kyaah' dsa⁻ kyaayh': “Hi⁻ oo⁻ na⁻, hi⁻ ja⁻ kyaah' ta⁻ jnän' la⁻. Wa⁻ jngëeh' jñah' mah' jän' kyaah' heey' he⁻ ma⁻ tëëy’.” 8 He⁻ja⁻ ga⁻saayh' chih' he⁻ mah' ga⁻jngëeyh'. Ja⁻ ga⁻na⁻beey' ta⁻ ka⁻hne⁻ jee' ma⁻ na⁻jnää' chaah' jëh' ja⁻. 9 ¿Ha⁻ lä⁻ jmee' dsa⁻juu' laah' hnäh'? —ga⁻jäh' Jesús—. Lloo⁻ dsa⁻jüu' jëh' mah' mi⁻llaay' hi⁻ jmee' ta⁻ ja⁻ mah' tooyh' goo⁻ jñah' dsa⁻ hi⁻ jmee' ta⁻ kiyh'. 10 ¿Ché⁻ sa⁻ ma⁻heh' hnäh' juu' kih' Dio jee' na⁻ si⁻ lä⁻la⁻?

—Ga⁻tää⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuuh' koo⁻ nää' chaah' wii⁻ jëh' hi⁻ ga⁻jney' lä⁻ku' lä⁻jii⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻lluy' jee' ma⁻ hwëey' jmi⁻hi⁻ mi⁻ jëh'. Ga⁻chiyh' koo⁻ na⁻hyah' he⁻ ñii⁻ jee' ga⁻wii⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻taah' ga⁻hoo⁻ jee' na⁻jnää' chaah' jëh'. Ma⁻ ga⁻la⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻tooyh' goo⁻ dsa⁻ he⁻ hoo⁻y' ma⁻ to⁻dsaa⁻. Ja⁻ ga⁻ya⁻hëey' ngooy' uu⁻. 2 Ma⁻ ga⁻lloo' jii⁻ kih' mi⁻ jëh' ja⁻, ga⁻cheey' jaa⁻ mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' dsa⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh' mah' ma⁻ koo⁻y' heey' he⁻ ma⁻ tëëy'. 3 Ma⁻ ga⁻lloo' mo⁻z' he⁻ jee' he⁻ na⁻jnää' chaah' jëh' kih' dsa⁻jüuy', dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh' hoo⁻ he⁻ ga⁻saah' dsih', ga⁻kway' kih' hi⁻ ga⁻hëey' kih' ta⁻jmah'. 4 Ja⁻ ga⁻ga⁻cheey' jñah' ka⁻läh' mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' hi⁻ ma⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh'. Lä⁻ja⁻ ga⁻tey' ku⁻ kih' hi⁻ he⁻, lä⁻jiih' ga⁻la⁻ dsoo' lley' mah' ga⁻hëey' kih' kyaah' o⁻hih'. 5 Koo⁻ ka⁻läh' ga⁻chee' dsa⁻juu' he⁻ jñah' dsa⁻ kyaay'. Hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh'. Hi⁻ ngoo⁻ bih' cheey' dsa⁻ lä⁻ja⁻. Ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻hi⁻ hi⁻ ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh' go⁻te'. 6 Ma⁻ ga⁻dsaa' lä⁻jëé⁻ mo⁻z' kyaay', ma⁻chaa' ga⁻jaa⁻ chih' kyaay' hi⁻ hnääy' cha⁻miih'. Hi⁻ he⁻ ga⁻cheey' jee' ga⁻dsaa'. Ma⁻ jmeey' hu⁻dsé: “Go⁻ jmee' ga⁻dsa⁻ oo⁻ he⁻ kih' chih' kyaan' la⁻.” 7 Ma⁻ ga⁻jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ chaah' jëh' ja⁻, ja⁻ chih' he⁻, ga⁻taayh' ga⁻llay' juu' kyaah' dsa⁻ kyaayh': “Hi⁻ oo⁻ na⁻, hi⁻ ja⁻ kyaah' ta⁻ jnän' la⁻. Wa⁻ jngëeh' jñah' mah' jän' kyaah' heey' he⁻ ma⁻ tëëy’.” 8 He⁻ja⁻ ga⁻saayh' chih' he⁻ mah' ga⁻jngëeyh'. Ja⁻ ga⁻na⁻beey' ta⁻ ka⁻hne⁻ jee' ma⁻ na⁻jnää' chaah' jëh' ja⁻. 9 ¿Ha⁻ lä⁻ jmee' dsa⁻juu' laah' hnäh'? —ga⁻jäh' Jesús—. Lloo⁻ dsa⁻jüu' jëh' mah' mi⁻llaay' hi⁻ jmee' ta⁻ ja⁻ mah' tooyh' goo⁻ jñah' dsa⁻ hi⁻ jmee' ta⁻ kiyh'. 10 ¿Ché⁻ sa⁻ ma⁻heh' hnäh' juu' kih' Dio jee' na⁻ si⁻ lä⁻la⁻?

—Ga⁻tää⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuuh' koo⁻ nää' chaah' wii⁻ jëh' hi⁻ ga⁻jney' lä⁻ku' lä⁻jii⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻lluy' jee' ma⁻ hwëey' jmi⁻hi⁻ mi⁻ jëh'. Ga⁻chiyh' koo⁻ na⁻hyah' he⁻ ñii⁻ jee' ga⁻wii⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻taah' ga⁻hoo⁻ jee' na⁻jnää' chaah' jëh'. Ma⁻ ga⁻la⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻tooyh' goo⁻ dsa⁻ he⁻ hoo⁻y' ma⁻ to⁻dsaa⁻. Ja⁻ ga⁻ya⁻hëey' ngooy' uu⁻. 2 Ma⁻ ga⁻lloo' jii⁻ kih' mi⁻ jëh' ja⁻, ga⁻cheey' jaa⁻ mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' dsa⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh' mah' ma⁻ koo⁻y' heey' he⁻ ma⁻ tëëy'. 3 Ma⁻ ga⁻lloo' mo⁻z' he⁻ jee' he⁻ na⁻jnää' chaah' jëh' kih' dsa⁻jüuy', dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh' hoo⁻ he⁻ ga⁻saah' dsih', ga⁻kway' kih' hi⁻ ga⁻hëey' kih' ta⁻jmah'. 4 Ja⁻ ga⁻ga⁻cheey' jñah' ka⁻läh' mo⁻z' kyaay' jee' ma⁻ tääh' hi⁻ ma⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh'. Lä⁻ja⁻ ga⁻tey' ku⁻ kih' hi⁻ he⁻, lä⁻jiih' ga⁻la⁻ dsoo' lley' mah' ga⁻hëey' kih' kyaah' o⁻hih'. 5 Koo⁻ ka⁻läh' ga⁻chee' dsa⁻juu' he⁻ jñah' dsa⁻ kyaay'. Hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh'. Hi⁻ ngoo⁻ bih' cheey' dsa⁻ lä⁻ja⁻. Ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻hi⁻ hi⁻ ko⁻llaq' hi⁻ he⁻ ga⁻jngëeyh' go⁻te'. 6 Ma⁻ ga⁻dsaa' lä⁻jëé⁻ mo⁻z' kyaay', ma⁻chaa' ga⁻jaa⁻ chih' kyaay' hi⁻ hnääy' cha⁻miih'. Hi⁻ he⁻ ga⁻cheey' jee' ga⁻dsaa'. Ma⁻ jmeey' hu⁻dsé: “Go⁻ jmee' ga⁻dsa⁻ oo⁻ he⁻ kih' chih' kyaan' la⁻.” 7 Ma⁻ ga⁻jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ chaah' jëh' ja⁻, ja⁻ chih' he⁻, ga⁻taayh' ga⁻llay' juu' kyaah' dsa⁻ kyaayh': “Hi⁻ oo⁻ na⁻, hi⁻ ja⁻ kyaah' ta⁻ jnän' la⁻. Wa⁻ jngëeh' jñah' mah' jän' kyaah' heey' he⁻ ma⁻ tëëy’.” 8 He⁻ja⁻ ga⁻saayh' chih' he⁻ mah' ga⁻jngëeyh'. Ja⁻ ga⁻na⁻beey' ta⁻ ka⁻hne⁻ jee' ma⁻

hi- ma' tääh' jee' ja-, he' ja- sa' ga-la' ma' saayh' Jesús, ga-nää' bih'.

Kwaat' kih' ku'sih-

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Ga-taah' dsa- fariseo juu' kwee- kyaah' dsa- kyaä' Herode, mah' ga-cheey' dsa- hi- ko-taa' ga' ga-jmee', ha- lä- jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús. ¹⁴ Ma' ga-lla-nääy' jee' ma' cheh' Jesús, ga-jäyh':

-Ta-jwoh', ñe' ba' jnääh', hne- hlëeh' ju'dsoo' jmah' ba'. Sa' gah' kyaah' ni' jaa', jëeh', sa' cha- kwaat' kye'h' ha- lä- laa' lä- jaa' lä- jaa' dsa-, hi' kyaah' ju'dsoo' ba' hlëeh' dsa- ha- lä- la' jwë' kih' Dio. ¿Ha- lä- laah' hne-, che' llu' mi'hmaah' jne' ku'sih' kih' dsa' ta' César o sa' llu'? ¿Che' jmee' bi' mi'hmaah' jne' o sa' jmee' bi'?

¹⁵ Pero ñe- ba' Jesús ha- lä- la' huu'dsë- kih' he- ta' juuy' ba' ja-, he' ja- ga-jäh' Jesús siyh':

-¿He- la' kah- hnäh' dsën'? Kye- da' koo- kuu' mah' jëen'.

¹⁶ He- ja- na'kyey' koo- kuu', mah' ga-jäh' Jesús:

-¿Hi- kih' heeh' too' la-, hi- kih' jmi- na- sü- la'?

He- ja- ga-jäh' dsa- he':

-Kih' César ba' na'.

¹⁷ Mah' ga-jäh' Jesús siyh' ka-läh':

-He- la' kih' César, kwëeh' ba' César. He- la' kih' Dio, kwëeh' ba' Dio he- la' kih'.

He- ja- ga-taayh' jëe' dsayh' kih' Jesús.

Ga-ngü' dsa- juu' ha- lä- le' wa-ra- ga-të' jee' lä' jih' hi' na' juu'

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Ja- ga' ga-lla-nää' saduceo ka-läh' jee' ma' cheh' Jesús. Dsa- he' na-, sa' ma' jmeey' dsoo' he- lä- jih' dsa- hi- ma- na- juu'. Mah' ga-ngüy' juu' kih' Jesús, ga-jäyh':

¹⁹ -Ta-jwoh', ga-sii' Moisé jnän' kyaah' juu' la-. Wa-ra- ga-juu' jaa- dsa- ñuuh- hi- sa' chaa- joo', dsa- ñuuh- ooh' hlii' he', lle' kih' tëey' dsa-më' mah' lä- chaa- joo' siyh' hi- leë' kwaat' kyaä' hlii' oöyh'.

²⁰ Ga-lä- chaa- gyeë' dsa- ñuuh- jaa' ba' cho'jmiiy'. Hi- to- nê' he' ga-kaa' dsa- më'. Pero chah' ba' ga-juuy', sa' chaa- jooy' ga-lä- chaa'. ²¹ He- ja- jee' ga-të' uu' dsa- ñuuh- oöyh' ga-kaa' dsa- më' hni' he'. Ja- ba' lä- ja- ga-juuy', sa' ga-lä- chaa- jooy'. Jñah' ka-läh' dsa- ñuuh- ooh' hlii' he' ga-tëy' dsa- më' he'. Jee' ja- ga-të' uu' dsa- ñuuh-.

²² Hi- koo- ka-läh' ga-juu' hi- he', sa' ga-lä- chaa- jooy'. ²² Ja- ba' lä- ja-, lä- jëe- gyeë' dsa- ñuuh- ga-kaa' dsa- më' he' hi' ga-juu' lä- jëe- gyeë' dsa- ñuuh- he'. Ni' jaa- sa' ga-lä- chaa- joo'. Jee' ga-dsaa' ga-juu' hni' dsa- më' he'. ²³ Wa-ra- ga-të' jee' lä- jih' dsa- hi- na- juu', ¿hi- kih' jee' lä- jëe- gyeë' leë' kyaä' dsa- më' he'? Jëeh',

ga-lä- jëe- gyeë' ba' ga-lä- kyaayh' -ga-jäh' dsa- saduceo siyh' Jesús.

²⁴ He- ja- ga-jëeh' Jesús juu' kih', ga-siiyh':

-Na-heë' hoh' ba' hnäh' na-, jëeh', sa' kye'h' hnäh' kwaat' ha- lä- jäh' juu' kih' Dio, ni' ha- lä- la' be' kih'. ²⁵ Wa-ra- ga-të' jee' lä- jih' hi- ma- na- juu', ni' jaa- dsa- më' dsa- ñuuh- mo' so' jee' goo-. Ma- ja- leey' lä- koo- laa' angele hi- tääh' gyuu' ba'.

²⁶ Pero he- lä- jih' dsa- hi- ma- na- juu', ¿che' sa- ma- heh- hnäh' juu' he- ga-sii' Moisé lä- koo- ga- la' kih' jee' koo' chaah' too' ja-? Jee' ja- ga-hlëeh' Dio kyaayh', ga-siiyh': "Jnä' laan' Dio kyaä' Abraham, laan' Dio kyaä' Isaac, laan' Dio kyaä' Jacob." ²⁷ He- ga-jäyh' lä- ja-, sa' na- juu' dsa- ma- gyuh- jnän' he' kih' Dio. Jëeh' Dio jnän' laay' Dio kyaä' hi- na- jih' ba'. He- ja- na- heë' hoh' hnäh' he- laah' hnäh' sa- lä- jih' dsa-.

Nuu' he- kyeë' ga' kih' jee' lä- jë'

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jee' ja- ma' hää' jaa' ta- jwoh' kyaä' ley. Ma' ga-nuuy' ti- choo- dsa- juu' kyaah' Jesús, ga-jëey' jëeh' ba' Jesús kwee- juu' kih' dsa'. He- ja- na-ngüy' juu' kih' Jesús:

-¿Hee- koo- jee' lä- jë' he- lle- nê' ley kyeë' ga' miih'?

²⁹ Mah' ga-jäh' Jesús:

-He- la- ba' nuu' he- kyeë' ga' kih' jee' lä- jë': "Nuu- hnäh' dsa- Israel. Jaa' ba' Dio chaa- jnän'. ³⁰ Wa' hnaah' Dio kyaah' lä- kaa- tuh- hoh', kyaah' lä- jë' huu'dsë- kyah', kyaah' lä- jë' be' kyah'." He- la- ba' ja- nuu' he- kyeë' ga' kih' jee' lä- jë'. ³¹ Hi- ja- ba' lä- ja- la' jee' ga-të' to' nuu': "Wa' hnaah' dsa- kyaah' lä- koh' hnaah' hñaa'h'." Sa- cha- ga- jyoh' nuu' he- kyeë' ga' lä- koh' ga- he- la- -ga- jäh' Jesús.

³² He- ja- ga-jäh' ta- jwoh' kyaä' ley:

-Llu- ba' jawh', Ta- jwoh'. Ju'dsoo' ba' ma- hlëeh', sa' chaa- jñah' Dio, jaa' ba' Dio laa'. ³³ Hi- cher' mah' hnää' jne' Dio lä- kaa- tuh- dsë- jne' kyaah' lä- jë' huu'dsë- jnän', hi' kyaah' lä- jë' be' jnän', hi- cher' mah' hnää' jne' dsa- kyaah' lä- hnää' jne' hñaan', kyeë' ga' he- na- lä- koh' ga- he- kaa- jah' o he- ga- jyoh' he- jee- jne' nê' na- hyoo'.

³⁴ Ma' ga-nuu' Jesús ga-jëeh' bih' kyaah' huu'dsë- llu', mah' ga-jäh' Jesús siyh':

-Miuh- ga- jmee- heh- he- jää' Dio hne- lä- hih' kih'.

Ja- jih' ni' jaa- mo' so' ga-tuu- dsëy' ma' ngü' gyih' jyoh' juu' kih' Jesús.

Hi- kih' ja' hi- laq' Cristo

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lä- ma- cheh' ba' Jesús koo' gwah' ja-, hlëeyh' dsa-, mah' ga-siiyh' dsa':

-¿Ha- lä- la' he- jäh' ta- jwoh' kyaä' ley, Cristo laa' sa-ju- kih' David? ³⁶ He- ba' hñii'

David ga⁺si⁺ juu⁺ la⁻ lä⁻ko^o ma⁺joo⁺ Jmi⁻lle⁺ kiyh⁺, he⁻ ga⁺siy⁺ lä⁻la⁻:
Ga⁺jäh⁺ Dio ga⁺siyh⁺ Dsa⁻joo^h kyaan⁻:
“Na⁺ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kin⁺ la⁻,
lä⁻jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺ llaan⁻ hu⁺ tüih⁺ lä⁻jë⁻ hi⁻
na⁻hoo^h kyah⁺.”

37 ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ laa⁺ Cristo sa⁺ju⁺ kih⁺ David ga⁻ ja⁻, cher⁺mah⁺ hñii⁺ David jäh⁺ kih⁺ Cristo: “Dsa⁻ joo^h kyaan⁻?”

Lä⁻jë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻ ga⁺tih⁺ ba⁺ dsé⁺ lä⁻ko^o ga⁺hlëeh⁺ Jesús.

Ga⁺juu^h Jesús kih⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley (Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Hi⁻ ga⁺lööy⁺ ga⁺kway⁺ juu⁺, ga⁺mi⁻tëy⁻ dsa⁻:

—Leeh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley, tih⁻ dsëy⁺ ngëy⁺ kyeyp⁺ hmiih⁻ kyoo⁻ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ hnöy⁺ jmee⁺ dsa⁻ Dio kiyh⁺ cha⁺jwë⁺ juuh⁻. 39 Hi⁻ tih⁻ dsëy⁺ gay⁺ to⁻ nê⁻ hma⁻si⁻ neh⁺ gwah⁺ mäh⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁺läh⁺ jee⁺ dsa⁻ taah⁺ dsa⁻ kuh⁻. 40 Hwëëy⁻ dsa⁻më⁻ hñii⁺ cha⁺neh⁺ kih⁺, ko⁻taa⁺ ga⁺ jmeey⁺ hlëëyh⁺ cha⁺miih⁻ kyaah⁺ Dio ha⁻ jee⁺ jë⁻ dsa⁻ kiyh⁺. Cha⁻ga⁺miih⁻ wi⁺ heeh⁺ Dio dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ lä⁻ja⁻.

Na⁺ka⁻ dsa⁻më⁻ hñii⁺ kuu⁺ cha⁺nê⁻ Dio (Lc. 21:1-4)

41 Ma⁺ cheh⁺ Jesús jë⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁺ jmee⁻ dsa⁻ tooyh⁺ kuu⁺ neh⁺ wi⁺ kih⁺ gwah⁺. Hi⁻ ma⁺ jëëy⁻ jwë⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ ma⁺ tooyh⁺ cha⁺miih⁻ kuu⁺ jee⁺ ja⁻. 42 Ja⁺ ga⁺ lloo⁺ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hñii⁺ hi⁻ tä⁻ñee⁺ go⁻te⁺. Ga⁺tooyh⁺ to⁺ ñe⁻ nöö⁺ he⁻ sa⁺ kyee⁺ ni⁻ miih⁻. 43 He⁻ja⁻ ga⁺hlëeh⁺ Jesús kyaah⁺ discipulo kyaay⁺, ga⁺ jäh⁺:

—Ma⁺ra⁻ ju⁺dsoo⁺ jwë⁻hn⁻ hnäh⁺, dsa⁻më⁻ hñii⁺ la⁻, ma⁺ kway⁺ cha⁺ga⁺miih⁻ lä⁻koh⁺ ga⁺ jee⁺ lä⁻jë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺tooh⁻ jää⁺. 44 Jëeh⁺ lä⁻jë⁻ hi⁻ cha⁻ kuu⁺, ma⁺ kway⁺ miih⁻ he⁻ ma⁻chaa⁻ kiyh⁺ ba⁺, pero dsa⁻më⁻ hñii⁺ la⁻, ma⁺ke⁻ tä⁻ñeey⁺, ma⁺ kway⁺ lä⁻koh⁺ te⁺ kuu⁺ he⁻ ma⁺ cha⁻ kiyh⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ lay⁺ he⁻ jmee⁺ bi⁺ kiyh⁺—ga⁺ jäh⁺ Jesús.

13

Lloo⁻ ko^o jmi⁺ hla⁺ gwah⁺ juuh⁻ (Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Ma⁻ngëe⁺ he⁻ ja⁻, ya⁺hë⁻ Jesús koo⁺ gwah⁺ jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ja⁻, ja⁻ga⁺ ja⁻jäh⁺ jaa⁻ discipulo kyaay⁺ ga⁺siyh⁺:

—Ta⁻jwoh⁺, jë⁻ da⁻, he⁻ ba⁺ che⁻ kah⁺gaa⁻ kuu⁺ he⁻ kyaah⁺ ga⁺ jä⁻ na⁺hñaa⁺ hne⁺ na⁻.

2 He⁻ja⁻ ga⁺jëeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—Lä⁻jë⁻ hne⁺ kaah⁺ he⁻ jëeh⁺ hnäh⁺ na⁻, lloo⁻ ko^o jmi⁺ ni⁻ ko^o mi⁻kuu⁺ na⁻, sa⁺ jä⁻ na⁻chuh⁻ nê⁻ kih⁺ oo^h, lä⁻jë⁻ ba⁺ soh⁺hla⁻.

Jää⁺ ja⁻ ga⁺ laa⁺ jmi⁺ gyuu⁺, joh⁺ nê⁻ sa⁺ jmee⁺ lii⁻

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Ma⁻ngëe⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺näay⁺ ta⁺ nê⁻ moh⁺ Olivo ta⁻ cha⁺nê⁻ gwah⁺ ja⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁺gya⁻ Jesús. Hi⁻ Pee⁺, Jacobo, Jwaa⁺, kyaah⁺ André⁺ ga⁺ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ ma⁺ täay⁺ kah⁺ kih⁺, ga⁺jäh⁺:

4 —Chiih⁺ jnääh⁺ lih⁺ le⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻jäh⁺, hee⁻ lii⁻ jmee⁺ wa⁺ra⁻ ya⁺jäh⁺ lä⁻te⁺ juu⁺ na⁻.

5 He⁻ja⁻ ga⁺löö⁺ Jesús jmeeyh⁺ juu⁺:

—Hnö⁺ leeh⁺ hnäh⁺ mah⁺ ni⁻ jaa⁻ sa⁺ mi⁻gaa⁻ hnäh⁺. 6 Jëeh⁺, jwë⁻ dsa⁻ ya⁺ nää⁺ hi⁻ ka⁺ nê⁻ kin⁺, mah⁺ jäh⁺: “Jnä⁺ he⁻ laan⁺ Cristo hi⁻ ma⁻chee⁺ Dio.” Jwë⁻ dsa⁻ mi⁻gaa⁻.

7 ‘Ga⁺ ma⁻nuuh⁻ hnäh⁺ kih⁺ hñii⁺ hi⁻ lä⁻cha⁻ juu⁺ kih⁺ hñii⁺ ta⁻ la⁻ ta⁻jno⁺, ta⁻joo^h hnäh⁺ hñaa⁺. Jëeh⁺ lä⁻ja⁻ lle⁻ kih⁺ le⁻, pero ja⁻ lä⁻chah⁺ ja⁻ llaa⁺ jmi⁺ gyuu⁺. 8 Tee⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ ko^o hwa⁺ kyaah⁺ jyoh⁺ hwa⁺, hi⁻ tee⁺ dsa⁻ ta⁻ kyaah⁺ jñah⁺ dsa⁻ ta⁻. Ja⁻ he⁻ ko^o jee⁺ jwi⁻ jee⁺ jeh⁺ wi⁺ hwa⁺, ja⁻ he⁻ ko^o jee⁺ jwi⁻ jee⁺ jë⁻ dsa⁻ hoo⁺ hi⁻ chi⁺jwaa⁻ dsa⁻. Heh⁺ lä⁻ja⁻ ko^o ma⁻löö⁺ ba⁺ jë⁻ dsa⁻ wi⁺.

9 Leeh⁺ hnäh⁺, ngëe⁺ dsa⁻ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁻ ta⁻, kwa⁻ dsa⁻ kyah⁺ hnäh⁺ neh⁺ gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu, dsa⁻jääy⁻ hnäh⁺ cha⁺nê⁻ dsa⁻ ta⁻ kaa⁺h kwaat⁺ kin⁺. Jee⁺ ja⁻ kwah⁺ hnäh⁺ ju⁺dsoo⁺ kin⁺. 10 Jmee⁺ bi⁺ kwa⁻ dsa⁻ ju⁺hmëe⁺ kih⁺ lä⁻jë⁻ dsa⁻ jmi⁺ gyuu⁺, jää⁺ ja⁻ ga⁺ llaa⁺ jmi⁺ gyuu⁺. 11 Ta⁻ jmee⁺ hnäh⁺ hu⁺ dsë⁻ ha⁻ lä⁻ jwah⁺ hnäh⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺taah⁻ dsa⁻ hnäh⁺ ja⁻goo⁻ dsa⁻ ta⁻. Ta⁻ ka⁻ hnäh⁺ hu⁺ dsë⁻ ni⁻ miih⁻. Hor⁻ ja⁻, Dio ba⁺ kwa⁻ hu⁺ dsë⁻ ha⁻ lä⁻ hlëeh⁺ hnäh⁺. Ja⁻ he⁻ hñaa⁺ hnäh⁺ hlëeh⁺, Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ ba⁺ hlëeh⁺. 12 Ngëe⁺ dsa⁻ oo^h kih⁺ dsa⁻ ta⁻ mah⁺ jngëeh⁺ dsih⁻. Ja⁻ ba⁺ lä⁻ja⁻ jmee⁺ dsa⁻ kih⁺ joo⁺, hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁺läh⁺ jmee⁺ dsa⁻ kih⁺ cho⁺jmiiy⁻ mah⁺ jngëeh⁺ dsih⁻. 13 Lä⁻jë⁻ dsa⁻ jmee⁺ na⁻hoo^h kyah⁺ hnäh⁺ kwaat⁺ kin⁺. Pero hi⁻ kwëeh⁺ dsé⁺ lä⁻jiih⁺ llaa⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ lää⁺.

14 ‘Wa⁺ra⁻ ga⁺lloo⁺ jmi⁺ jëeh⁺ hnäh⁺ cheh⁺ jah⁺ hi⁻ laa⁺ na⁺hoo⁺ ngëe⁺ jee⁺ sa⁺ ga⁺të⁻ nooy⁺, lä⁻ko^o ga⁺jäh⁺ Daniel hi⁻ ga⁺ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. (Hi⁻ hê⁻ juu⁺ la⁻, wa⁺ lä⁻ngëey⁻.) Ma⁺ja⁻, hnäh⁺ hi⁻ tääh⁺ hwa⁺ Judea kyuu⁺ hnäh⁺ ta⁺ moh⁺. 15 Hi⁻ tääh⁺ jee⁺ ga⁺të⁻ to⁺ jwë⁻ hne⁺, wa⁺ jñaa⁺ mah⁺ wa⁺ kyuu⁺ bih⁺, sa⁺ wa⁺ kyey⁺ he⁻ cha⁻ cha⁺neh⁺. 16 Ja⁻ ba⁺ lä⁻ja⁻ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ nuu⁻ kih⁺, ta⁻ wa⁺ lla⁻näay⁺ kiyh⁺ he⁻ dsa⁻kyey⁺ sa⁺hmiih⁻. 17 Peer⁺ jwi⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ kyaa⁻ gyuu⁺ ma⁺ja⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ jää⁺ gyuu⁺ gyuu⁺ ka⁺läh⁺. 18 Ngii⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ lä⁻jii⁺ gyuu⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺të⁻ jee⁺ kyuu⁺ hnäh⁺. 19 Ma⁺ja⁻ jë⁻ dsa⁻ wi⁺ jwërte⁻ he⁻ sa⁺ ma⁻jëe⁻ dsa⁻ lä⁻ ma⁺ ga⁺noo⁺ jmi⁺ gyuu⁺ lä⁻jiih⁺ na⁻. Ja⁻ jiih⁺ mo⁻so⁻ jëe⁺ gyih⁺ jiih⁺ koh⁺. 20 Wa⁺ra⁻ jäh⁺ kih⁺ joo⁺ ga⁺ Dio cha⁻ga⁺miih⁻ jmi⁺ jëe⁻ dsa⁻ wi⁺, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ jä⁻ jiih⁺. Pero ta⁻ la⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻lleeh⁺ kyaay⁺, chah⁺ ba⁺ mi⁻llaay⁺ jmi⁺ he⁻ jëe⁻ dsa⁻ wi⁺.

21 Ma'ja⁻ cher'mah' chaq⁻ ko'llaa' dsa⁻ jah': "Hi⁻ Cristo cheh' la⁻", o "Hi⁻ Cristo cheh' jee' oo", ta' wa' heeh' hnah' kiyh'. 22 Jwee' dsa⁻ hi⁻ ta' juu' ya' naa' jayh': "Jna' he' laan' Cristo, jna' ngéen' juu' kih' Dio." Ja⁻ he' koq⁻ nee' he' juh' gaa' jmeey', la' jwe' jee' mi-gaay' dsa⁻, la' jiih' hi⁻ na' lleeh' kyaa' Dio mi-gaay' cher'mah' ga' la'. 23 He' ja⁻ leeh' hnah'. Ma' jawah' ba' jna' jaa' ha⁻ la' le'.

Wa'ra ga'te' jee' jah' Hi ga'lee'ngo' (Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

24 Ma' ngée' ma' jee' dsa⁻ la' je' he' wii' ja⁻, ja' jiih' mo'so' la' jna' jmeé' hyoo', ni' jmeé' kih' sih' sa' la' jna'. 25 La' jee' nuu' hi⁻ hee' gyuu' la' sii' hoo' hi' la' je' ga' he' cha' gyuu' sa' jeh'. 26 Ja' ga' jee' dsa⁻ Hi-ga'lee'ngo' la' hi⁻ jah' gyuu' jee' jni' kyaah' cha' miuh' be', laay' joo'h'. 27 Ja' ga' cheey' angele kyaay', jooyh' la' jee' hi⁻ na' lleeh' kyaay' hi' taah' la' je' kye' kiih' jmi-gyuu', ta' ko'taa' la' ga'te' jyo'h' ko'taa'.

28 Jee' da' hnah' ha⁻ la' dsoo' juu' kih' chaah' higo mah' mi'tee' hnah' hfaah'. Wa'ra' ga' hyo' sih' jnoh' sa' jih' kih', loo' dsa' hyo' moo' kih', ma' neh' ba' hnah' ma' ngoo' ga'te' jii' jma' ba' ja⁻. 29 La' ja' hnah' ka' lah', wa'ra' ga' jeeh' hnah' dsa' la' la' je' he' ma' jawahn' la⁻, wa' la' neh' hnah' he' ma' chehn' ho'haah' kyaah' he' jahn' ba' ja⁻. 30 Ma' ra' ju'dsoo' jweeh'n hnah', sa' llaa' dsa⁻ hi' taah' na' ta' ko' jiih' sa' ga' ma' la'te' la' je' he' ma' jawahn' la⁻. 31 Ngée' ba' la' je' he' cha' gyuu' hwa', pero juu' kin' la' ma' cha' ja' ba'.

32 Pero ni' jaa' sa' ne' hee' jmi' ja⁻, hee' hor' ja⁻, ni' angele hi' taah' gyuu' sa' ne', ni' Joq' Dio sa' ne'. Hñi' ba' Taah' kyaan' ne'.

33 Haä' hnah' hfaah', mi' jnoo' hnah' minéh', ngii' hnah' kyah' kih' Dio, jeeh' sa' neh' hnah' lih' lloo' jmi' ja⁻. 34 Kwee' ba' la' kyah' hnah' la' la' kih' jaa' dsa⁻ hi⁻ ya' hee' ngoo' uu'. Ga' ja' hne' kiyh', mah' la' koq⁻ la' koq⁻ ta' kiyh' ga' tooyh' goo' dsa' kyaay'. Hi' ga' siiyh' dsa⁻ hi' hoo' ho'haah': "Hoo' kwee', ta' gwii'." 35 Ja' ba' la' ja' hnah', ta' gwii' hnah', jeeh' sa' neh' hnah' lih' jah' dsa' juu' hne'. Sa' neh' hnah' che' ta' ga' nuu' jayh', o che' lla' nuu', o che' koq⁻ hoo'h' chaah' dsoo', o ta' la' hoo'. 36 Ni' sa' lii' ga' wa'ra' jayh', hnoo' ma' na' lluu' hnah' mah' sa' taah' hnah' na' gwiih' hnah' ma' ja⁻. 37 La' je' he' jawahn' la⁻, jawahn' kih' la' jee' ba'. Hnoo' ma' na' lluu' hnah'.

14

Ma' hnooh' dsa⁻ ha⁻ la' jee' ma' saayh' Jesús (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 La' hyu' ga' te' jmi' he' kuh' dsa⁻ judiu borrego mah', hi' kuyh' he' ñiih' he' sa' kyaah' levadura, jmi' ja⁻ ma' hnooh' jmi' dsa⁻ kaah' kyaah' la' jee' ta' jwoh' kyaa' ley ha⁻ la' ma' saayh' Jesús kyaah' juu' ta' juu', mah' jngéeyh'. 2 Ma' jayh':

—Sa' wa' kaah' jnih' jee' jmi' la⁻, mah' sa' dsa⁻ tooh' miuh' jee' jwi'.

Jaa' dsa'me' ga'huu' jmi' mi' jwi' lle' Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Ma' gya' Jesús ka' lah' jee' jwi' Betania cha'neh' kih' Simón hi' ma' dsaah' dsoo' hmih' hoo'. Jee' ja' gyay' kuh' hih', ma' ga' lloo' jaa' dsa' me' ma' kye' koq⁻ se' he' ma' haa' jmi' mi' jwi' he' chee' nardo, he' kye' hmooh'. Ga' joo' luu' se' ja⁻, mah' ga' huuy' lle' Jesús. 4 Pero ga' la' lee' ko' llaa' dsa⁻ hi' ma' taah' kyaayh' he', ga' jayh':

—¿He' la' ma' hee' dsa'me' na' jmi' mi' jwi' na'?? 5 Llu' ga' wa'ra' jah' kih' ga' hñiy' mah' ma' liyh' la' koh' lih' dsa⁻ koq⁻ ji' ne' jmi' ta'. Mah' kuu' ja⁻, ma' kwéeyh' hi' ta' nee'.

He' ja' ga' hléeyh' wii' kih' dsa'me' he'. 6 Mah' ga' jah' Jesús:

—Ta' hléeh' hnih'. Ta' chu' hnah' kyaah' dsa'me' la'. Llu' ba' he' ma' jmeey' la' la' kin'. 7 Jeeh' la' ma' taah' na' ba' hi' ta' nee' kyaah' hnah', le' kwah' be' kiyh' jyo'h' jiih'. Pero jna', mo'so' jan' ki' wée' jee' kyah' hnah'. 8 Dsa'me' la' ma' jmeey' la' koq⁻ te' le' ba'. Kyaah' he' ma' huuy' jna' jmi' mi' jwi', he' ma' mi' lluy' jna' jaa' ba' la', ja' ga' haa' dsa⁻ jna'. 9 Ma' ra' ju'dsoo' jweeh'n hnah', la' kaa' jmi' gyuu' jee' kwa' dsa' ju' hmeé' kin', la' cha' juu' ha' la' koq⁻ ma' jmeé' dsa' me' la⁻, mah' la' ja' la' dsooh' dsé' dsa⁻ kiyh'.

Juda ga'ngée' Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Ma' ngée' he' ja⁻, jaa' jee' la' jee' gya' tuu' discípulo hi' chee' Juda Iscariote ngoo' kih' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa' na' hñeey' Jesús. 11 Ma' ga' nuu' dsa' he', ga' tih' dséy' jwérte hi' ga' baayh' hñiyy' kway' kuu'. He' ja' ga' hnooh' Juda ha⁻ la' jmeey' mah' ngéey' Jesús ja' goo' dsa' he'.

Ga' jmeé' Dsa' joo'h' jnan' ma' nuu' kyaah' ga' hih' juu'

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

12 To' ne' jmi' he' ga' loo' dsa' taah' dsa' jmeey' jmi' kuyh' he' ñiih' he' sa' kyaah' levadura, ja' ba' jmi' ja' ma' kuh' dsa' judiu borrego mah'. He' ja' ga' jah' discípulo siiyh' Jesús:

—¿Ha' jawah' mi' lluu' jnaah' jee' kih' ma' nuu'?

¹³ He ja- ga jmeey' mada' kih' uu' discipulo kyaay' mah' ga siiyh'.

—Go naä' hnäh' ta' jee' jwii- juuh-. Cha'jwë' ja-, jeeh- hnäh' jaa- dsa- hi- kii' koo' mi'dsuu' jmi-, ja- lla- leh- hnäh' kaah' kiyh'. ¹⁴ Ha- jee' dsa- hey', ja- jwiih' dsa- juu' hne': "Lä-la- jäh' Ta- jwoh' kyaä' jnääh'. ¿Na- jee' hne' jee' le' kye' jnääh' borrego mah' kyaah' discipulo kyaan'?", jwiih' dsa- he'. ¹⁵ Hi- he' heeh' hnäh' jee' ga- tē' to' jwëë' hne' jee' cha- koo' jee' he- ma- na'llu. Jee' ja- mi'lluh' hnäh' ma- nuu' jnän'.

¹⁶ Ga- lla- naä' ba' discipulo he' ta' jee' jwii- juuh-. Hi- ga- la- ba' lä- koo' ga- jah' Jesús siiyh-. Jee' ja- ga- mi'lluy' jee' kuyh- ma- nuu'.

¹⁷ Ta- ga- nuu- jmi- ja- ngoo' Jesús kyaah' lä- jëë- gya- tuu' discipulo kyaay'. ¹⁸ Ma' ga- lla- naäy' jee' ja- ga- taayh' kuyh- ma- nuu'. Ta- ko- jiih' jmeey- ma- nuu', ga- jah' Jesús:

—Ma- ra- ju'dsoo' jwëëhn- hnäh', jaa- jee' lä- jëë- hi- kuh' kyaah' jnä' ngëëy' jnä'.

¹⁹ Ma' ga- nuu' discipulo lä- ja- ga- lä- meeh- dsëy', ga- ngiiy' juu' kih' Jesús ma' jaa' ma- jaa-, ma' jäh'.

—¿Che' jnä' na- ta- jwoh'?

²⁰ He- ja- ga- jah' Jesús siiyh'.

—Laa' jaa' jee' lä- jëë- gya- tuu' hnäh' hi- tä- goo' kyaah' jnä' neh' wii' la-. ²¹ Ma- ra- ju'dsoo', Hi- ga- lëë- ngo' la- le' kiyh' lä- koh' ma- na- sii-. Pero jwii- dsa- hi- ngëë' Hi- ga- lëë- ngo' la-. Llu- ga- la' kih' dsa- nuuh- he' wa- ra- jäh' kih' sa- ga- lä- chaay' go- te- ba'.

²² Ta- ko- jiih' tääh' discipulo kuh-, ga- ka' Jesús he' fiih' mah' ga- kway' t'ihmaah' kih' Dio. Ma- ngëë' ma- kway' t'ihmaah' kih' Dio ga- llaay' he' fiih' ja-, mah' ga- kwëëyh' lä- jëë- discipulo kyaay' ga- siiyh'.

—Kye- hnäh', he- la- na- jmi- ngo' kin'.

²³ Lä- ja- ka- läh' ga- kay' wa- kyaah', ga- kway' t'ihmaah' kih' Dio mah' ga- kwëëyh' discipulo kyaay', hi- ga- hiyh' lä- jëëy'. ²⁴ Mah' ga- jäh' ka- läh'.

—He- la- na- jma- kin- he- tmeë' kih' jwëë' dsa- hi- kyaah' jma- kin- jmeë' Dio koo- hmooh' hmëë'. ²⁵ Ma- ra- ju'dsoo' jwëëhn- hnäh', mo- so- huhn' ka- läh' jmi- mi- jëh' ma- ää-, lä- jiih' lloo- jmi- huhn' ka- läh' lä- hmëë' jee' jmeë' Dio hih'.

Ga- hmä' Pee' juu' he- sa' kyuuy' Jesús

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ma- ngëë' ma- häy' kih' Dio, ga- naäy' ta- në' moh' Olivo. ²⁷ Ja- ga- jah' Jesús:

—Ga- lä- jëë- hnäh' beeh' jnä' na' hwe'. Lä- ja- na- sii- juu' kih' Dio: "Jmeen' dsoo' kih' hi- hää- lä- jëë- borrego, hi- lä- jëë- borrego kyaay' sa' jnee'." ²⁸ Pero ga- ma- lä- jiih' ka- läh', hi- jnä' nün' na- jään' hnäh' ta- Galilea.

²⁹ He- ja- ga- jah' Pee':

—Ma- ke- lä- jëë- ga- bee' hne-, pero jnä' sa- been' hne-.

³⁰ He- ja- jah' Jesús siiyh' Pee':

—Ma- ra- ju'dsoo' jwëëhn- hne-, na' hwë', jää' ja- ga- tē' to' jiih' hoo' chaah' dsoo', hne- ma- tē' hnë- jiih- ma- hmäh' juu' he- sa- kyuuh- jnä'.

³¹ Pero ma' kwa- Pee' be' jäh'.

—Ma- ke- ga- juun' kyaah' hne- sa- jwahn- lä- na-.

Lä- ja- kwee- ba' ga- jah' lä- jëëy'.

Nëe' Jesús Getsemani na' chuuy' kyaah' Dio

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Ma- ngëë' he- ja-, ngoo' Jesús koo' jee' chee- Getsemani kyaah' discipulo kyaay'. Ma- ga- lla- naäy' jee' ja-, ga- siiyh' lä- jëë-:

—Jee- la- ba- go- taah' hnäh' ta- ko- jiih' na' chuun' kyaah' Dio.

³³ Ga- jääy' ma- la- Pee', Jacobo kyaah' Jwaa' ba'. Cha' ba' ja' meeh- dsëy' hi- chaay' cha- mi- hu- dsë-. ³⁴ He- ja- ga- jah' Jesús siiyh'.

—Peer- meeh- dsën-, lä- jiih' juun' go- te- la' kin-. Jee' la- ba' jaa' jnä'. Kwëëh' hoh' hnäh', ta- gwii- hnäh'.

³⁵ Ja- ga- ngoo' Jesús miuh- ga- ta- cha- në'. Jee' ja- ga- juuyh' jnéy' mah' ga- jluuy' lley' lä- ga- tē' hwa', ga- chuuy' kyaah' Dio, ma' hnöy' sa- ma' jëëy' wii', wa- ra- jäh' kih' ma- le' ba'. ³⁶ Ma' jäh'.

—Tää' kyaan-, ga- lä- jë- ba' le' kyah'. Lää' jnä' kih' he- wii' he- jëen' na'. Pero sa- wa' la- lä' hnoon' hñiin-, wa- le' lä- hnooh- hñaa' ba'.

³⁷ Ma' jah' Jesús ka- läh', ga- jëëy' ma- na- gwii' discipulo. He- ja- ga- siiyh' Pee':

—Simón, ¿che' na- gwiih-, che' ni- koo- hor- sa- ma- lä- be' hoh' he- ma- nah' na- nëh'? ³⁸ Wa- na- nëh' hnäh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio mah' sa- leh- he- hliih' hnäh'. Jmi- lle- jnän' kwa' ba' be'. Pero jmi- ngo' jnän' sa- beë'.

³⁹ Ngooy' ka- läh' na' chuuy' kyaah' Dio, kyaah' ja- ba' juu' he- ga- hlëëyh' to- në'.

⁴⁰ Ma' jäh' ka- läh', ga- jëëy' lä- jëë- ba' ma- na- gwiiy-. Kih' he- lä- gwiiy- jwërte, he- ja- sa- ñey- hee- na- ma- hlëëyh' kyaah' Jesús. ⁴¹ Nee' Jesús ka- läh' jee' ga- tē' hnë- jiih- hi- ma' jäh' ka- läh' ga- jäh'.

—Gwii- ba' hnäh', teeh- hnäh' hoh', ma- lee- ba' ko- na-. Ma- lloo' hor- jaa' Hi- ga- lëë- ngo' la-, ngëë' dsih' goo- dsa- hñaa- dsë-. ⁴² Noo- hnäh' mah' maan'. Ma- ngoo' ya- jäh- hi- ngëë' jnä'.

Ga- saayh' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Lla- gyih' juu' ja- ma' ja' Juda, he' ba' jaa- jee' lä- jëë- gya- tuu' discipulo kyaay'.

Jay' kyaah' koo- naa' dsa- hi- ma' kye- ñe', hi- kye- hma-, la' hih- kih' ta- jwoh' kyaa' ley kyaah' dsa- kaah' kyaa' jmi- dsa-, kyaah' dsa- gyuuH'. 44 Ga- taah- Juda dsa- he' juu' jaa', ga- jayh':

-Hi- chahn' kih', hi- he' he', ja- saah- hnah', ta- laa'.

45 Ma' ga- llooy', chah' ba' ngooy' koo' kih' Jesús:

-Ta- jwoh' -ga- jayh'.

Na- ma- hii' ga- chuyh' kih' Jesús.

46 La- chah' ja- ga- saah' dsih'.

47 Pero jaa' discípulo kyaa' Jesús, ga- seeyh' ñe', ga- kuy' lo- gwa- jaa- moz- kyaa' jmi- dsa- jøøh'. 48 He- ja- ga- jah' Jesús:

-¿Che' dsa- hii- jna', he- la' ma- ya- naah' hnah' kyaah' hma-, kyaah' ñe', mah' saah' jna'? 49 La- je- jmi' ma' haan' jee' kyah' hnah' ma' kwan' juu' koo' gwah' mah' sa' ga- chaah' jna'. Pero ko- na- le' ba' mah' la- te' la- koo- na- sii' juu' kih' Dio.

50 La- jee- discípulo he' ga- beey' mah' ga- kyuy'. 51 Jaa- chih- ba' ga- la' lle' kaah' kih' Jesús, na- baayh' koo- ta- jmaah'. Hi- ga- saayh' chih- he'. 52 Ma' ga- saah' dsih' ga- bey' ta- jmaah' kiyh' mah' ga- kyuy' to' lo' kwayh'.

Na- jaa- Jesús cha- ne' dsa- ta- kaah' kyaa' dsa- judiu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Ga- jaa- Jesús cha- ne' jmi- dsa- hi- kye- ne'. Ga- kuh' la- jee- jmi- dsa- kaah' kyaah' ta- jwoh' kyaa' ley, hi' kyaah' dsa- gyuuH'. 54 Pero Pee' uu' ba' ngooy' lleey' kaah' kih' Jesús, la- ga- te' ho- hne- ne' ta- kih' jmi- dsa- jøøh' he'. La- koo- ga- lloo' ba' Pee' jee' ja-, ga- gya- llooyh' je- kyaah' poo- hi- ma' taah' llooh' je'.

55 Jee' la- jee- dsa- kaah' he', ma' hnaayh- dsa- hi- ma' baah- Jesús dsoo' la- jwe' jee' ma' jngeeyh', pero sa- ga- jma- ni- miih- juu' kih' hi- he'. 56 Jeeh', jwee' dsa- ma' baah- dsih' kyaah' juu' ta- juu', pero ni' jaa- sa- ga- ja' koo- ba' juu' kih'. 57 Ga- hwee- ga- jaa- uu' dsa- hi- ga- kwa' juu' ta- juu', ga- jayh':

58 -Ga- nuu' jnaah' ga- jayh': "Jna' hlan- gwah- chih' la- he- ga- la' kyaah' goo- dsa-, pero jna' jmeen' jyoh' kyaah' hne- jmi' hi- ni- sa- tan' goon'."

59 Ni' la- ja- sa- ga- la- dsoo' juu' kiyh'.

60 He- ja- ga- noo- jmi- dsa- hi- kye- ne' to' dsaah' jee' ja-, mah' ga- nguy' juu' kih' Jesús:

-¿Hee' jwah' hne', he- ma- jah' hi- na- kyah'? ¿He- la' sa- hleeH' ni' miih'?

61 Pero Jesús ga- noo- ti- go- te-, mo- so- ga- nguy' ni' miih-. Koo- ka- lah' ga- nguy' jmi- dsa- jøøh' he' juu' kiyh':

-¿Che' hne- he' Cristo Joo' Dio Jøøh'?

62 He- ja- ga- jah' Jesús siiyh':

-Jna' he'. Hi- lloo- koo- jmi' jeeh' hnah' Hi- ga- lee- ngo' la- gya' jwoo' ra- lloo' kih' hi- cha- be' kih', hi- la- ja- jeeh' hnah' jayh' ka- lah' jee' jni' hii' gyuuH'.

63 He- ja- la- ma- kyeH' ja- jmi- dsa- jøøh' he' hmiih' kih' ga- gyy', ga- jayh':

-¿Hii- ga- jwaah' jne' jnah' hi- jmee' ju' dsoo'? 64 Jee' na- ma- nuuh- hnah' he- ma- mi- kwayh' Dio. ¿Hee' jwah' hnah'? -ga- jah' dsa- jøøh' he'.

Ga- la- jee- ba' dsa- ga- baayh- dsoo', ga- jayh':

-Aa- jmi' juuy'.

65 La- chah' ja- ga- loo' ko- llaa' ti- hney' kih' Jesús. Ga- looy' mo- ne' Jesús, ga- kway' kih' mah' ma' siiyh':

-Jah' da', ¿hii- na- ma- kwa' kyah'?

Hi- la- ja- ga- kwa' poo- kiyh' ka- lah'.

Ga- hma' Pee' juu' he- sa- kyuy' Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 La- ma' gya' Pee' ho- hne' ja-, ja' jaa- dsa- me' hi- ma' jmee' ta' kih' jmi- dsa- jøøh' he'. 67 Ma' ga- jee- gya' Pee' llooh' je-, ga- jayh':

-Hne- ka- lah' ma' ngeh- kyaah' Jesús hi- cha- Nazaret.

68 -Jah' ha', sa- man- hi- kih' na- hleeH', sa- kyuyun- dsa- na- -ga- jah' Pee'.

Ya- heey' na- nooy' la- ga- te' ho- haah' jee' dsa- taah' dsa-. Hi- ga- hooh' chaah' dsoo'.

69 Ma' ga- jee- dsa- me' he' ka- lah' cheh' Pee' jee' ja-, ga- siiyh- dsa- hi- ma' taah' jee' ja-:

-Go' he' ba' dsa- kyaah' Jesús na-.

70 Koo- ka- lah' ga- hma' Pee' juu' he- sa- kyuy' Jesús. Ko- hwee' ga- ja- ga- jah' dsa- hi- ma' taah' jee' ja-, ga- siiyh' Pee' ka- lah':

-Ma' ra- ju' dsoo', sa- na- hee', hne- he' dsa- kyaah' hi- oo-. He' ba' hi- cha- Galilea hne-. Kwee- ba' hleeH' kyaayh'.

71 He- ja- ga- lloo' Pee' hleeH' kyaah' dso' jwi' hi- ga- taay' Dio.

-Ma' ra- ju' dsoo', sa- kyuyun- dsa- nuuh- hi- hleeH' kih' na- -ga- jayh'.

72 Hor- ja- ga- te' to' jiih- hooh- chaah' dsoo', jee' ja- ga- la- dsooh- dsé' Pee' juu' he- ga- jah' Jesús ga- siiyh' jaa': "Jaa' ja- ga- te' to' jiih- hooh' chaah' dsoo', hne- ma- te' hne' jiih- ma- hmah' juu' he- sa- kyuyh' jna'."

Ma' ga- la- dsooh- dsé' Pee' ha- la- ga- jah' Jesús, ga- hooyh' la- jiih' lla- dséy'.

15

Ga- jaa- Jesús cha- ne' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Tiih' ga' ma' ga- jna', ga- kuh' dsa- kaah' kyaa' jmi- dsa-, kyaah' dsa- gyuuH', kyaah' ta- jwoh' kyaa' ley, hi- la- jee- ga- dsa- hi- laa' ta'. Hi- he' ga- hnyuh- Jesús mah' na- taayh- goo- Pilato hi- ma' laa' lle- moh'. 2 Ma'

ga'lloo⁴ Jesús cha'né' Pilato, ga'ngii' Pilato juu' kiyh':

-¿Che' hne' he' dsa'jòòh' kyaa' dsa' judiu?

He' ja' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh':

-Ma' jäh' ba' hne'.

³ Pero dsa'kaah' he' cha'ga'miih' ga'hniy' kih' Jesús. ⁴ Koo' ka'läh' ga'jäh' Pilato:

-¿Che' ni' miih' juu' sa' jiih' kih' dsa'? Jëë' da' joh' he' sa' bääh' dsa' hne'.

⁵ Pero ni' lä'ja' sa' ga'jiih' Jesús juu', he'ja' ma'jëë' dsah' Pilato.

Ga'jä' juu' jngiih' dsa' kih' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Lä'jëë' jiih' ma' të' jmi' he' kuh' dsa' judiu borrego mäh', ma' lää' Pilato jaa' jee' lä'jëë' hi' ma' tääh' neh' ñe' hi' ma' tih' dsä' dsa' ba'. ⁷ Ma' hää' jaa' hi' chee' Barrabá neh' ñe' kyaah' jñah' dsa' kyaayh' hi' ga'jngëeh' dsa' ma' ga'hnooy' juu' kih' dsa'ta'. ⁸ Ga'lla'nää' ga'jwëë' dsa' ma' ngiiy' kih' Pilato mah' wa' jmeey' lä'koo' ma' jmeey' jää'.

⁹ He' ja' ga'jeeh' Pilato juu' kiyh':

-¿Che' hnooh' hnäh' lään' hi' laa' rey kya' dsa' judiu? -ga'jäh' Pilato siiyh' dsa' judiu he'.

¹⁰ Jëeh', lä'la' ba' ma'ñey' he' ma' na'hòòh' jmi'dsa' kaah' he' kih' Jesús, he'ja' ba' ja' heh' ga'taah' dsih' gooy'. ¹¹ Pero jmi'dsa' kaah' he' ga'taayh' juu' lä'jëë' dsa' he' ngiiy' he' lää' Barrabá ba'. ¹² Koo' ka'läh' ga'jäh' Pilato ga'siiyh' dsa' he':

-¿Hee' hnooh' hnäh' jmeen' kih' hi' jwah' hnäh' laa' rey kya' dsa' judiu?

¹³ Lä'jëë' dsa' ga'lòò' tooh' miih':

-Tääy' dsöh' hma' cru'.

¹⁴ He' ja' ga'jäh' Pilato:

-¿Hee' hliih' ma' jmeey' dsa' la'?

Pero dsa' he', cha'ga'miih' kii' ga'tooyh' miih':

-Tääy' dsöh' hma' cru'.

¹⁵ Lä'ja' ga'läh' hnoò' Pilato he' ga'jäy' llu' kyaah' dsa' he', he'ja' ga'lääy' Barrabá ba'. Mah' ga'jmeey' hih' ga'jmi' ga'baa' dsa' Jesús. Ma' ngëë' he' ja', ga'ngëey' Jesús ja'goo' hlòò' mah' dsa'tääy' dsöh' hma' cru'. ¹⁶ Mah' ga'tëë' hlòò' ta' cha'neh' ga' kih' n'eta' ja'. Jee' ja' ga'kuh' lä'jëë' dsa'kyaayh'. ¹⁷ Ga'kyeh' dsih' koo' hmiih' gyuu' läh' (he' ma' k'eh' rey), ga'kay' wii' toò' ga'jmeey' koo' he' lih' mah' ga'tooyh' llé' Jesús la' coron. ¹⁸ Ga'lòò' hlòò' he' mi'kwayh' Jesús ma' jmeey' Dio kiyh', ma' jäh':

-Peer' jòòh' dsa'ta' kya' dsa' judiu.

¹⁹ Ga'bay' llé' Jesús kyaah' hma'. Ga'ti' ga'hñe' dsih', ga'juuyh' jñey' cha'né' Jesús

ga'jmääy' jòòh'. ²⁰ Ma'ngëë' ma'mi'kwah' dsih', ga'llee' dsa' hmiih' gyuu' he' ga'kyeyh' ja', mah' ga'kyeyh' ka'läh' hmiih' kiyh', ja'ga' ga'jäy' na'tääy' dsöh' hma' cru'.

Ga'tääy' Jesús dsöh' hma' cru'

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Hor' ja' ga'ngëë' jaa' dsa' chaa' Cirene hi' jah' jee' nuu' kih'. Dsa' he' ma' chee' Simón, jmi' Leja' kyaah' Rufo. Ga'jmeey' hlòò' bii' ga'jäa' dsa' he' hma' cru' kya' Jesús. ²² Ga'jäy' Jesús lä' ga'të' jee' chee' Gólgota, he' hnòò' jäh': Moo' Lle' Hlii'. ²³ Jee' ja' ga'kwëeh' dsih' jmi' jiih' he' na'kaah' më' chee' mirra, pero sa' ga'hiih'. ²⁴ Ma' taay' dsöh' hma' cru', ga'ti' ga'llooyh' hmiih' he' ma' kyeh' Jesús. Ga'kooyh' suert, ma' jëey' hi' jaa' jee' lä'jëy' tëey' hmiih' nää' he' llu' ga'.

²⁵ Ko' hi' nu' ta'la' hoo' ga'tääy' Jesús dsöh' hma' cru'. ²⁶ Jee' taay' ja' ga'tòò' dsa' koo' hwëh' he' jäh' ha' lä' la' dsòò' he' bääh' dsih': "Hi' la' na' rey kya' dsa' judiu." ²⁷ Ga'tää' dsa' ka'läh' n'è' hma' cru' jñah' ga'uu' dsa' hii', jaa' jwoò' ra' lluu', hi' jaa' jwoò' ra' k'eh' kiyh'. ²⁸ Jee' ja' ga'lä'te' lä'koo' na' sii' kiyh': "Ga'jmeey' dsa' kwaat' laay' lä'koo' hi' ää' dsòò'."

²⁹ Lä'jëë' hi' ma' dsa'ngëë' ta' ja', ma' jiiyh' lley' hi' ma' mi'kwayh' kih' Jesús, ma' jäh':

-Hne' na' hi' ma' hla' gwah' kih' Dio mah' ma' jmeeh' kyaah' hnè' jmi', ³⁰ lää' hñaa' jee' taah' na' mah' jñaa' dsöh' hma' cru' na' -ga'jäh'.

³¹ Ja' ba' lä'ja' ga'mi'kwah' jmi'dsa' kaah' ka'läh' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh' hi' kyaah' ta' jwoh' kya' ley, ma' jäh':

-Ga'lih' bih' ga'lääy' dsa', mah' na' sa' liyh' lääy' hñiy'. ³² Hi' laa' Cristo, rey jnä' jne' judiu, wa' jñaa'y' jee' taay' dsöh' hma' cru' na', mah' jëen' koo', ja' ga'lä' heeh' jne' kiyh' -ga'jäh'.

Ja' ba' lä'ja' ga'mi'kwah' hi' ma' taay' jyoh' hma' cru' koo' kiyh'.

Ga'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ma' ga'të' llä'hyoo', lä'kaa' jmi'gyuu' ga'nuu' lä'jiih' ga'të' ko' hi' hnè' ta' ga'hloo'. ³⁴ Ma'ngoo' ga'të' ko' hi' hnè' ja', ga'hleeh' Jesús koo' ki' gaa', ga'jäh':

-Elí, Elí, ¿lama sabactani? -he' la' hnòò' jäh': Dio kyaan', Dio kyaan', ¿he' la' ma'beeh' jnä'?

³⁵ Ko'llaa' dsa' hi' ma' tääh' jäh' ga'nuu' he' ga'hleëyh', he'ja' ga'jäh'y':

-Jëë' da', tëeyh' Elia.

³⁶ He'ja' ngoo' jaa' dsa' ko'chih', ga'kay' koo' wa'joo', ga'mi'gyayh' joo' kyaah' jmi' jiih', ga'lla'lley' llé' hma' mah' ga'chooy' ma' hiih' Jesús, hi' ga'siiyh' dsa'kyaayh':

—Tää́ ba' kih'. Wa' jée' da' jne' che' ja' Elía mah' jñaay'.

³⁷ Lã'chah' ja' ga'hooch' Jesús koo' kã'gaa', ja' ga' ga'juuy'. ³⁸ Hor' ja' ga'gii' hmiih' he' ma' na' jne' llah' gwah', ga'løø' ta' gyuuh' lä' ga'të' hwa'. ³⁹ Ma' cheh' juu' hløø' romano cha'në' Jesús jee' taay' dsoh' hma' cru' ja'. Ma' ga'jéey' he' ga'hooch' Jesús hi' ha' lä' ga'juuy', he' ja' ga'jäh':

—Ma'ra' ju'dsoo', dsa' ñuuh' na' ma' laa' Jo' Dio.

⁴⁰ Hü' ga'miuh' ma' tääh' ko'llaa' dsa-më' jée' he' jmee' dsa' kih' Jesús. Jee' ja' ma' hää' María Magdalena, kyaah' María choo' José, ja' ba' chooy' kyaah' Jacobo mah', kyaah' jñah' dsa-më' hã' chee' Salomé. ⁴¹ Dsa-më' he' ma' jmee' ko'joh' kyaah' Jesús hi' ma' jmeey' be' kiyh' lä'koo' ma' täayh' hwa' Galilea hi' ma' chaa' ga' jñah' dsa-më' hã' ga'jmeey' ko'joh' kyaayh' lä'koo' ma' ga'näay' ta' Jerusalén.

Ga'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Ta' ga'hloo' jmiuh' he' mi'lluu' dsa' hñii', ga'haay' Jesús ja' ga' dsa'taayh' jmiuh' he' teeh' dsa' dsë'. ⁴³ José, hã' chaa' Arimatea, ma' laa' jaa' dsa'kyaah' dsa'ta' kaah', hã' he' ka'läh' ma' jøø' ma' jée' jnä'hä' he' jmee' Dio hih' kih' dsa'. Jää' ja' ga' dsa'taayh' jmiuh' he' teeh' dsa' dsë', ga'tuu' dsë' José ga'hey' në'ta' kih' Pilato na'ngiuh' jyoo' jmi'ngo' kih' Jesús dsoh' hma' cru'. ⁴⁴ Peer' ga'jée' dsah' Pilato ma' ga'nuuy' ga'juu' Jesús. He' ja' ga'tëeyh' juu' hløø', mah' ga'ngiuh' juu' kiyh' che' dsoo' ma'juu' Jesús. ⁴⁵ Ma' ga'tëeyh' juu', ja' ga' kway' jwë' na'jyoo' José jmi'ngo' kih' Jesús. ⁴⁶ Ma'ngëe' he' ja', ga'la' José koo' ta'jmaah' wiih', he' ja' chee' lino. Ga'jñaa' Jesús, ga'lääy' kyaah' ta'jmaah' ja' mah' na'täayh' neh' koo' to'høø' he' ma' na' hë' në' kuu' hloo'. Ma'ngëe' he' ja', ga'bäy' koo' mi'kuu' juuh' mah' ga'jlëy' ho'too' ja'. ⁴⁷ Hi' ma' jée' María Magdalena kyaah' María choo' José, ha' jee' ga'kyaä' dsa' he' Jesús.

16

Ga'lã'jiih' Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Lã' ma' ga'goh' jmiuh' he' teeh' dsa' dsë', María Magdalena hi' María choo' Jacobo kyaah' dsa-më' hã' chee' Salomé ga'lay' jmiuh' mi'jwiih' he' ma' dsa'huuy' Jesús. ² Tiuh' go'te' to'në' jmiuh' kih' seman' ga'näay' ta' jee' ga'kyaä' dsa' Jesús. Koo' ma'hya' ba' hyoo' ga'lla'nää' dsa-më' he' jee' ja'. ³ Ma'llay' juu' kyaah' dsa'kyaayh':

—¿Hij' kwa' be' jnän' mah' bän' kuu' he' na'jlë' ho'too' ja'?

⁴ Pero ma' ga'jéey' hoo' to'høø', mo'so' cha' na'jlë' kyaah' kuu' juuh' ja'. ⁵ Ma' ga'taayh' neh' to'høø' ja', ga'jéey' ta' jee' ma' kyaä' Jesús. Jwoo' ri'lluu' kiyh' ja', ga'jéey' ma' gya' jaa' chih' kyaä' hã' ma' kyeuh' koo' hmiuh' tøø' kyoo'. Peer' ga'jwaa' jwërte dsa-më' he' ma' ga'jéey' hã' he'. ⁶ He' ja' ga'jäh' dsa' hã' ma' gya' he':

—Ta' wa' gah' hnäh'. Jesús dsa' chaa' Nazaret hã' ga'tää' dsa' dsoh' hma' cru' hã' hnaah' hnäh' mo'so' chaa' jee' la'. Hii' ma'lã' jiih'. Jée' da' hnäh' jee' ga'kyaä' dsih'. ⁷ Go'nää' hnäh' go'jmeeh' juu' kih' Pee' kyaah' lä'jéë' discipulo kyaay', dsoo' Jesús dsa'jää' hnäh' ta' Galilea. Jee' oo' jëeh' hnih' lä'koo' ga'jäh' jää'—ga'jäh' dsa' he'. ⁸ Ko'chih' ga'hwëe' dsa-më' he' hoo' to'høø' ja', jlääy' ga'lã'juu' ga'jmeeyh', ga'jwaa' jwërte. Sa' cha' juu' ga'jmeeyh' kih' ni' jaa' kih' he' goyh'.

Ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Tiuh' to'në' jmiuh' kih' seman' ga'lã'jiih' Jesús. Hi' ga'mi'jnääy' hñiiy' to'në' kih' María Magdalena. Kih' dsa-më' he' ga'hwëe' Jesús gyeë' hã'sallu' jää'. ¹⁰ Nee' dsa-më' he' na'jmeeyh' juu' kih' lä'jéë' discipulo kyaä' Jesús jee' täayh' ki'hooyh' meeh' dsëy'. ¹¹ Ga'jäh':

—Chaa' ba' Jesús, ma' jéë' jnih'. Ma' ga'nuu' discipulo juu' kih' María, sa' ga'jmeey' dsoo' juu' ja'.

Ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' uu' discipulo kyaay'

(Lc. 24:13-35)

¹² Jyoh' jmiuh' ja', ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' uu' discipulo cha'jwë' jee' ga'näay' ja', pero kah' ba' laay'. ¹³ Hi' ga'nää' discipulo he', na'jmeeyh' juu' kih' jee' lä'jéë' ga' dsa'kyaayh'. Ni' kih' hã' he' sa' ga'jmeey' dsoo' ka'läh'.

Ga'jmeey' Jesús mada' kih' apóstole kyaay'

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jee' ga'dsaa', ga'mi'jnää' Jesús hñii' jee' ma' tääh' gya'kaa' discipulo në' mes' kuh' hih'. Jee' ja' ga'juuyh' kih' discipulo kyaay', kih' he' sa' ma' dsoo' dsëy'. Ma' hweh' dsëy', he' ja' sa' ma' jmeey' dsoo' juu' kih' hã' ga'jäh' ga'jéë' Jesús ma'ngëe' ma'lã' jiiyh'. ¹⁵ Hi' ga'jäh' Jesús siyh':

—Go'nää' hnäh' lä'kaa' lä'juh' jmi'gyuu' go'kwa' hnäh' ju'hmëe' kin' kih' lä'jéë' dsa'. ¹⁶ Lä'jéë' hã' lä'dsoo' dsë' hi' ga'hëeyh' saay' jmiuh', hã' he' ba' lää'. Pero hã' sa' lä'dsoo' dsë' kin', hã' he' jã' kyaah' dso'jwiih'. ¹⁷ Hã' jmeey' dsoo' dsë' kin', cha'miuh' he' juh' gaa' jmeey'. Kyaah' hih' kin' hwëey' hã'sallu' kih' dsa', hlëeyh' ma' lih' koh' jyoh' juu'. ¹⁸ Cher'mah' he'

ga^ˈjmee^ˈ miih^ˈ kiyh^ˈ, sa^ˈ cha^ˈ he^ˈ le^ˈ kiyh^ˈ
ni^ˈ miih^ˈ, hi^ˈ cher^ˈmah^ˈ ga^ˈheeh^ˈ dsih^ˈ
venen, sa^ˈ hnoo^ˈ dsoo^ˈ kiyh^ˈ. Hi^ˈ mi^ˈhlääy^ˈ
dsa^ˈdsaah^ˈ, wa^ˈra^ˈ ga^ˈkyey^ˈ gooy^ˈ né^ˈ kiyh^ˈ.

Ngaah^ˈ Jesús gyuuah^ˈ

(Lc. 24:50-53)

¹⁹Ma^ˈngëë^ˈ ma^ˈhlëeh^ˈ Jesús lä^ˈja^ˈ kyaah^ˈ
discípulo kyaay^ˈ, ja^ˈga^ˈ ngaayh^ˈ ta^ˈ gyuuah^ˈ,
ga^ˈgyay^ˈ jwoo^ˈ ra^ˈlluü^ˈ kih^ˈ Dio. ²⁰Ja^ˈga^ˈ
ga^ˈnää^ˈ discípulo lä^ˈkää^ˈ lä^ˈjuh^ˈ kyaah^ˈ be^ˈ
kih^ˈ Dio na^ˈkay^ˈ ju^ˈhmëë^ˈ kih^ˈ dsa^ˈ. Hi^ˈ
ga^ˈmi^ˈjnää^ˈ Dio la^ˈ dsoo^ˈ juu^ˈ he^ˈ kyey^ˈ,
kyaah^ˈ lä^ˈjë^ˈ he^ˈ juh^ˈgaa^ˈ he^ˈ ga^ˈjmeey^ˈ.
Wa^ˈ la^ˈ lä^ˈja^ˈ.

San Lucas Ju'hmëe' kih' Jesús he- ga-sii' Luca

1 Jwëë' dsa- ga'taah' ga'sii' lä-jë- ha- lä- ga-la' jee' kyaä' jnääh' llo'joo'. 2 Ga-siiy' ja' ba' lä-koö' la' juu' he- ga'ngëe' lä-jëë' hi- ga'jëe' ha- lä- ga-la' lä- ma' to- nê. Dsa- hi- ga'jëe' he' ga'ngëey' juu' kyaä' jnääh' jëeh' ma- na- hñaa' ba' mah' kway' juu' ja'. 3 Jnä' ka' läh' ga'koön' kwaat' kwee- lä-jë- ha- lä- ga-la' lä- ma' to- nê, he- ja- laan' llu' siin' kwee- lä- ngoo' juu' la- kyah' hne- dsa-jøøh' kyaan' Teófilo. 4 Wa-ra- ga'heh' juu' la- lä- neh' kwee', la' dsoo' lä-jë- he- ma' hlëeh' dsa- hne'.

Ga'jmeeh' ángel juu' he- lä-chaq- Jwaa'

5 Lä- ma' laa' Herode rey kih' hwa' Judea ja', ma' chaq- jaä' jmi-dsa- hi- ma' chee- Zacaria. Hi- he' ma' na'jnää' koö- nää' jmi-dsa- hi- ma' tēyeh' Abía. Hi- mëy' Elizabet ma' laa' sa'ju- kih' Aarón ka' läh'. 6 Zacaria kyaah' Elizabet ma' laa' lluy' cha'në Dio. Ma' mi- tey' ba' lä-jë- mada' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Ni- miih' sa' cha- he- ma' dsa- hlääh' yä. 7 Pero sa' ma' chaq- ni- jaä- chih- kyaay'. Sa' ma' kaa' Elizabet gyuu-, hi- kwee- ba' ma' gyuh- lä-uü'.

8 Ma' tääh' jmi-dsa- dsa-kyaah' Zacaria jmee' ta'he' neh' gwah-. Koö- jmiü' kih' jee' lä-jë- ga-tëë' Zacaria he- jmee' ta'he' kih' Dio. 9 Jëeh', ga-kooyh' suert lä-koö- ma' tēy' jmeey'. Zacaria ba' ga-tëë' suert ja', he- dsa-jey' wa'chu- neh' gwah- juuh- kih' Dsa-jøøh' jnän'. 10 Ta'ko' jiih' ma' cheh' Zacaria jë- wa'chu- ja-, ka'hne' ba' ma' tääh' lä-jëë' dsa- hi- ga'kuh' jee' ja- ngüy' kiyh' kih' Dio. 11 Lä- chah' ja- ga' lä-jnää' jaä- ángel kyaä' Dsa-jøøh' jnän' cha'në Zacaria. Ángel he' ma' cheh' jwoo' ra- lluy' kih' na'hyoo' jee' ma' jë- jmi-dsa- wa'chu-. 12 Peer- ga'heë' dsë' Zacaria ma' ga-jëëy'. Ga'jwaayh' jwërte. 13 He- ja- ga'jäh' ángel siiyh'.

-Ta' wa' gah' Zacaria, jëeh' ma- nuu' ba' Dio kyah'. Kih' Elizabet, dsa-më' kyaah' lä-chaq- jaä- gyuu- ñuuh- mah' mi'cheeh' hnih' Jwaa'. 14 Ha- koh' sa- lä-chaah' llu'. Hi- lä-ja- jwëë' dsa- lä-chaq- llu' wa-ra- ga-lä-chaay'. 15 Jëeh', leey' jøøh' cha'në Dio. Sa- le' hiyh' vin ni- he- ga' jyoh' jmi- llii'. Hi- tēy' jmi-llë' Na-jngü' kih' Dio jää' ja' ga' lä-chaay'. 16 Jmeey' dsa-jëeh' jwëë' dsa- Israel kyaah' Dsa-jøøh' jnän', he' ba' Dio kyaay'. 17 Hi- he' dsoo' ta' cha'në kih' Dsa-jøøh' jnän'. Tēy' ja' ba' jmi-llë' hi- ja' ba' be' he- ma' kye' Elía mah' hlëëyh' dsa- juu' kih' Dio. Lä-jwë' ja- jiih' juu' kih' dsa- ma- kaa' kyaah' joo'. Hi- lä-ja- lä-sii'

huu'dsë- kih' hi- chaah- mah' kay' koö- nëe' ba' huu'dsë- lä-koö- la' kih' hi- lluy'. Lä-jwë' ja-, mi-lluy' lä-jëë' dsa-gooy' mah' heeyh- Dsa-jøøh' jnän'-ga-jäh' ángel.

18 He-ja- ga'jäh' Zacaria siih' ángel:

-¿Ha- lä-ja- jmeen' dsoo' he- la-? Jëeh', ma' gyuh' ba' jnä' hi- lä-ja- ka-läh' dsa-më' kyaan'.

19 Mah' ga'jäh' ángel siiyh':

-Jnä' he' Gabriel, hi- na-hñaa' cheh' cha'në Dio. Ma-cheey' jnä' he- ma-ya-kan' ju'hmëe' la- kyah'. 20 Na' ta' cha'në leeh' jaä- hi- koo'. Mo-so' le' hlëeh' lä-jiih' lä-te' juu' la-, kih' he- sa- ma-jmeeh' dsoo' juu' he- ma' jwëëyh' hne'. Juu' la- lä-te' wa-ra- ga-dsëë' jmiü' kih'-ga-jäh' ángel he'.

21 Dsa- hi- ma' tääh' jää- Zacaria ta' ka'hne', ma' dsaä- dsëy'. He-la' ngoo' ga-lä-hëë' Zacaria neh' gwah' ma' laay'.

22 Lä-koö' ma' ya-hëey' mo-so' ga-la' ma' hlëëyh' kyaah' dsa-. Ga-lä-liih' dsa-, he- ga-jëe' Zacaria miih' he- ga-mi-jnää' Dio kiyh' neh' gwah-. Hi- ga-løøy' jmeey' lii- kyaah' gooy' ba'. Lä- ga'jäh' ja' ba' kaa'y'.

23 Ma-la- ma-dsëë' jmiü' he- ma' jmeey' ta'he' neh' gwah' ja-, ngaayh' cha'neh' kiyh'. 24 Miih' jmiü' ja' ba, ma' ga-hlääh' Elizabet mëy'. Mah' ga'jäh' cha'neh' hñaa' sih-, ma' jmeey' huu'dsë-: 25 "He- ba' che- llu' dsë' Dio he- ga'jmeey' lä-la- kin' mah' mo-so' mi-kwah' dsa- jnä'."

Ga'jmeeh' ángel juu' he- lä-chaq- Jesús

26 Ma' ga-hya- jñee' sih-, ga-cheë' Dio ángel Gabriel he' ta' jee' jwii- Nazaret he- nøø' hwa' Galilea. 27 Ga-cheey' kih' jaä- chih-më' hi- sa' ga' ma-jëë' dsa- ñuuh-. Hi- he' ma' chee- María. Ma' laay' hmooh' kyaah' José, jaä- dsa- ñuuh- hi- ma' laa' sa'ju- kih' David. 28 Ma' ga'he' ángel jee' ma' gay' ja-, ga-jäh'y':

-Jmeen' Dio kyah', hne- hi- na-jää- kyaä' Dio. Dio kyah' hne- hi- na-jää- jee' kih' lä-jëë' dsa-më'.

29 Pero ma' ga-nuu' María he- ga-hlëeh' ángel he', ga-heë' ba' dsëy'. Ma' jmeey' huu'dsë-, hee- na- hnøø' jäh- he- ma-hlëeh' ángel lä-na-. 30 He-ja- ga'jäh' ángel siiyh':

-Ta' wa' gah', María. Ma-hñah- koö- he- llu' he- ma- kwa' Dio. 31 Na' kaa' jaä- gyuu- ñuuh- hi- lä-chaq- kyah' hi- mi'cheeh' Jesús. 32 Hi- he' leë' jøøh'. Jäh' dsa- kiyh', laay' joo' hi- gya' gyuu' jmi-gyuu-. Hi- Dio llaa'y' he- leey' rey la- David dsa- ma' gyuh- kyaay'. 33 Hñii' bih' gay' jmeey' hih' tää' kih' lä-jëë' dsa- Israel. Sa' llaa' jih'koh' he- jmeey' hih'-ga-jäh' ángel.

34 Ja- ga' ga'jäh' María siih' ángel he':

-¿Ha- lä- le' he- la-, jëeh' sa' ga' ma-jëën' dsa- ñuuh'?

35 Mah' ga-jëeh- ángel juu' kiyh':

—Jmí' lle' Na' jngí' jà' nē' kyah'. Hí' lā' ja' be' kih' hī' gya' gyuh', jà' nē' kyah' mah' lāā' hne' kyaah' hih' kiyh'. He' ja' ba' na', gyuu' hī' lā' chaa' kyah' leey' na' jngēē' go' te' hī' tēēh' dsih' Joo' Dio. ³⁶ Lā' ja' ka' lāh' Elizabet hī' te' ju' kyah' kyaah', ga' hlāāyh', ma' ke' ma' gyuyh'. Hī' ma' jāh' dsa' kih' hī' sa' kaa' gyuu', ma' hya' jīēē' sih' dsaayh'. ³⁷ Jēēh', nī' koo' sa' cha' he' jwēēh' kih' Dio —ga' jāh' āngel.

³⁸ He' ja' ga' jāh' María:
—Hī' jnā' la' hī' nuuh' kih' Dsa' jōōh' jnān'. Wa' jmeey' kin' lā' koo' ma' jāh' na'.
Ja' ga' ngaah' āngel kih'.

Nēe' María na' jēēy' Elizabet

³⁹ Jmí' ja', ga' he' María jwē' ngoo' ko' chih' ta' koo' jee' jwī' he' hla' jee' moh' he' na' hee' hwa' Judea. ⁴⁰ Ma' ga' llooy', ga' hey' cha' neh' kih' Zacaría mah' ga' jmeey' Dio kih' Elizabet. ⁴¹ Lā' koo' ma' ga' nuu' Elizabete' ga' jmeey' María Dio kih', koo' ba' ga' jeh' gyuu'. Lā' chah' ja', ja' Jmí' lle' Na' jngí' nē' kih' Elizabet. ⁴² Mah' ga' hlēēyh' kī' gaa', ga' jāh':

—Na' jāā' lāā' hne' jee' kih' lā' jēē' dsa' mē'. Hī' na' jāā' lāā' gyuu' hī' kyaah'. ⁴³ Hī' lāā' jnā' mah' jā' choo' Dsa' jōōh' kyaan' ya' jēē' jnā'? ⁴⁴ Jēēh', lā' chah' ba' ma' ga' nuun' ma' jmeeh' Dio kin', ma' jeh' gyuu' kyaan' hī' kyaan' la', kih' he' chaay' llu'. ⁴⁵ Llu' la' kyah' hne', jēēh' ga' jmeeh' dsoo' lā' te' lā' koo' ga' jāh' Dio jmeey' kyaah' hne'.

Ga' hā' María kway' ti' hmaah' kih' Dio

⁴⁶ Mah' ga' jāh' María:
Lā' kaa' tuh' dsēn' jmeen' juuh' kih' Dsa' jōōh' kyaan'.

⁴⁷ Peer' chaan' llu' kyaah' Dio hī' lāā' jnā'.
⁴⁸ Jēēh', ga' jēē' bih' kih' jaa' hī' hwaā' hī' mī' teh' kiyh'.

Na' ta' cha' nē', lā' jēē' dsa' jāh' llu' la' kin'.
⁴⁹ Jēēh' cha' mīih' he' juh' gaa' ga' jmeey' kin' hī' cha' ga' lā' jē' be' kih'.

Na' jngēē' go' te' ba' laay'.
⁵⁰ Lā' nīh' dsēy' kih' lā' jēē' hī' gayh', kih' hī' chaa' na', hī' lā' ja' kih' lā' jēē' hī' na' ga' ya' nāā' ta' cha' nē'.

⁵¹ Ga' mī' jnāāy' be' he' lla' dsēē' kih' lā' jēē'.
Ga' jmeey' ta' koo' huuh' dsē' kih' hī' jmāā' hī' kaa' h'.

⁵² Ga' hēēy' kih' hī' cha' be' kih' jmi' gyuu' la' jee' ma' tāāyh' jmeey' hih'.
Hōō' hī' he', ga' llaay' lā' jēē' hī' hwaā' ba'.

⁵³ Lā' jēē' hī' sa' cha' he' kuh', ga' kwēēyh' lā' jē' he' jmeey' bī' kiyh'.

Kih' hī' cha' kuu' ga' hēēy' kih' ta' jmah'.

⁵⁴ Ga' kway' be' kih' dsa' Israel hī' nuuh' kiyh'.

Ma' ra' he' ga' lā' nīh' dsēy',
⁵⁵ lā' koo' ga' bāāyh' hī' kiyh' lā' jēē' dsa' ma' gyuh' jnān',

he' ga' lōō' kih' Abraham kyaah' lā' jēē' sa' ju' kiyh' lā' jīih' joh' jmi' cha', ga' jāh' María.

⁵⁶ Jee' ja' ga' jā' María kyaah' Elizabet koo' uu' sih'. Ja' ga' ngaayh' ta' kiyh'.

Ga' lā' chaa' Jwaa'

⁵⁷ Ma' ga' dsēē' jmi' he' lā' chaa' gyuu' kyaah' Elizabet, ga' lā' chaa' jaa' gyuu' nuuh' kiyh'. ⁵⁸ Lā' jēē' hī' ma' tāāh' jāh' kiyh' hī' lā' kye' hī' te' ju' kyaayh' ga' nuuy' ha' lā' koh' sa' juh' gaa' he' ga' jmeey' Dio kih' Elizabet. He' ja' ga' lā' jēē' ba' dsa' he' ga' lā' chaa' llu' kyaayh'. ⁵⁹ Lā' koo' ga' hya' ba' jnāā' jmi', ya' nāā' dsa' mah' ga' tūy' jmi' ngo' kih' gyuu' lā' koo' tēē' jmeey' dsa' judiu' kih' gyuu' nuuh' kyaah'. Ma' hnōō' dsa' ma' mī' cheey' Zacaría lā' chee' jmiy'.

⁶⁰ —Sa' lā' cheey' lā' na'. Jwaa' ba' lā' cheey' —ga' jāh' chooy'.

⁶¹ He' la' mī' cheeh' hnih' Jwaa'? Nī' jaa' hī' te' ju' kih' kyaayh', sa' chaa' hī' chee' lā' na'.

⁶² He' ja' ga' jmeey' dsa' lii' kyaah' jmiy' ha' lā' ma' hnōōy' mī' cheey' gyuu'.

⁶³ He' ja' ga' ngī' jmi' gyuu' koo' jwī' hma', jee' ga' siiy' lā' la': “Jwaa' ba' lā' cheey'.”
Peer' ga' lā' dsaā' dsē' lā' jēē' dsa' hī' ma' tāāh' jee' ja'. ⁶⁴ Lā' chah' ja' ga' lōō' hlēēh' Zacaría ka' lāh', ga' kway' ti' hmaah' kih' Dio. ⁶⁵ Lā' jēē' dsa' hī' ma' tāāh' koo' kiyh' ga' lā' goo' dsē'. Hī' lā' kaa' jwī' he' tāāh' jee' moh' he' na' hee' hwa' Judea, ga' lā' nuuh' ha' lā' ga' la'. ⁶⁶ Ga' lā' jēē' dsa' hī' ga' nuu' juu' ja', ma' kyey' huuh' dsē', ma' laay':

—Hī' ba' lee' gyuu' na'? Jēēh', Dio cheh' kyaayh'.

Su' kih' Zacaría

⁶⁷ Jmí' lle' Na' jngí' ja' nē' kih' Zacaría, he' ja' na' ga' hyoyh' juu' he' ngēēy' jnān', ga' jāyh':

⁶⁸ He' ba' che' lluy' Dsa' jōōh' jnān', hī' lāā' Dio kyaā' jnāāh' dsa' Israel, jēēh', ma' jay' mah' lāāy' dsa' kyaay'.

⁶⁹ Ga' kwaay' jaa' hī' cha' be' kih' mah' lāāy' jne'.

Ga' hñāay' jaa' kih' jee' lā' jēē' sa' ju' kih' David hī' ma' jmeey' ta' he' kiyh'.

⁷⁰ Ga' jmeey' Dio ja' ba' lā' koh' ga' jāyh' lā' ma' to' nē' ta' la' kih' dsa' hī' na' jngēē' kyaay' hī' ga' ngēē' juu' kiyh' llo' joo'.

⁷¹ Ga' jāyh', lāāy' jne' kih' lā' jēē' hī' na' hōōh' jnān'.
Hī' lā' ja' lāāy' jne' kih' lā' jēē' hī' sa' hnāā' jne'.

⁷² Lā' nīh' dsēy' kih' dsa' ma' gyuh' jnān' hī' ma' chaa' llo' joo'.

Ma' ra' he' mī' te' bih' hmoo' na' jngī' he' ga' jmeey' ja'.

73 Mi-tey' hmooh' he- ga-tääy- hñiiy' jmeey' kyaah' Abraham dsa- ma' gyuh- jnän' mah' lee' jne' kwaat' kih' Dio.
 74 Hi- he' lää' jne' kih' lä-jëe' hi- na-høøh' jnän', mah'sa' hii' goo' jnän' ni- miuh- jee' hnäänh' Dio.
 75 Lä-ja- dsa'tooh' jne' na-jngëen' hi- lluu' jne' cha'ney' lä-jiuh' jmi' chaa' jne'.
 76 Hne- gyuu- kyaan', loo- koo' jmi' jäh- dsa- kyah' laah' jaa- hi- ngëe- juu' kih' Dio.
 Jëeh', hne- goh' ta- cha'né' kih' Dsa-jøøh' jnän' mah' mi'lluuh' jwé' kih'.
 77 Lä-ja- lä-ñe- dsa-gooh' ha- lä- jee' lääy' kih' dso'kye', jëeh' Dio koo' dsé' kih'.
 78 Jëeh', lä- jna' ba' he- lä- ñih' dsé' Dio kyaah' jne'.
 He- jmeey' jee' jnän', la' lä-koh' jmëe' kih' hyoo- he- choo' né' jnän' lä- ga-té' gyuuh'.
 79 Chooy' wa'je- kih' hi- tääh' jee' na-hoo- jee' hii' goo- juuy'.
 Lä-ja- mi-jnäay' ha- lä- jee' hii' tiif' jnän', ga-jäh' Zacaria.

2

Galä'chaa' Jesús (Mt. 1:18-25)

1 Ji-ñe- ja-, ga-jmee' Augusto rey to-né' mada' lla-lee' lä-jëe' dsa- je-, lä-kaa- jee' ma' jmeey' hih'. 2 He- ja- la' to-né' je- he- ga-chooyh' kih' dsa', lä- koo' ma' laa' Cirenio lle'moh' hwa' Siria. 3 He-ja- ga-lä-jëe' ba' dsa- ga-näay' ta- jwii- jee' téey' lla-lee'y' je-. 4 He-ja- ya-hëe' José jee' jwii- Nazaret he- nøø' hwa' Galilea ngooy' ta' hwa' Judea jee' jwii- kih' David he- chee' Belén. Jëeh', José ma' laa' sa'ju- kih' David. 5 Ñeey' ga-lla-lee'y' hñiiy' je- ko-jøh' kyaah' Maria hi- kyaah' ma' laay' hmooh' jee'y' gooy-. Hi- Maria he' ma' kyaay' gyuu-. 6 Tak'o-jiuh' ma' tääyh' jee' jwii- ja-, ga-dsëe' jmi' lä- chaa- gyuu- kyaa' María. 7 Jee' jwii- ja- ga-lä- chaa' gyuu- ñuuh- to-né' kyaay'. Mah' ga-bääh'y- gyuu- wa'siih'. Ga'kyaay' neh' na'moo' jee' ma' kuh- jah', kih' he- sa' ma' joo- cha'neh' jee' tääh' dsa'.

Galä'jnää' angele kih' dsa- hi- ma' hää' jah'

8 Koo' jee' jwii- ja-, ma' tääh' dsa- hi- ma' hää- jah' kyaa' ta-la' hwé'. 9 Ni- sa- ga-lä-liih' gyih', ga-lä-jnäa' kih' jaa- ángel kyaa' Dsa-jøøh' jnän'. Ga-lä-jnäa' jëe- ñih' wa'je- kih' Dio lä-ku' lä-ji' kih'. Peer-

ga-jwaa'h' dsa- he'. 10 Pero ángel ga-jäh' siiyh':
 -Ta- wa' gah' hnäh'. Jëeh', ma-jan' kyen' juu' he- jmee' jëe- jwérte dsé' lä-jëe- dsa-. 11 Na' ma-lä- chaa' kyah' hnäh' jee' jwii' kih' David jaa- hi- lää' hnäh'. Hi- he' he' Cristo, Dsa-jøøh' jnän'. 12 Lä-la- jmee' lii- kyah' hnäh' kih' gyuu- he'. Na-bääh'y- wa'siih' na'kyaay' neh' na'moo' jee' kuh- jah- - ga-jäh' ángel.
 13 Lä-chah' ja- ga-lä-jnäa' koo' kih' ángel he', jwëe' ga-ángle hi- chaa- gyuuh' hi- ma' hä- kih' Dio, ma' jäh'y':
 14 He- ba' che- jøh' gaa- Dio hi- gya' gyuuh'! Wa' hii' tü' kih' dsa' jmi' gyuu- hi- jmee- lä- hnøø' Dio.
 15 Lä-koo- ma' ga-nää- lä-jëe- ángle he' gyuuh', dsa- hi- ma' hää- jah' kyaa' he' ga-jäh'y' siiyh' dsa-kyaayh':
 -Ma' jne' ja- ta- Belén, ma-jëe' jne' koo- ha- lä- ma-la-, lä-koh' juu' he- ma- nuu' jne' kih' Dsa-jøøh' jnän'.
 16 He-ja- ga-näay' ko-chih', ga-jnäayh' María kyaah' José. Jee' ja- ga-jëey' na-kyaa' gyuu- neh' na'moo' jee' ma' kuh- jah'. 17 Lä-koo- ma' ga-jëey' gyuu-, ga-taayh' jmeeyh' juu' ha- lä- ga-jäh' ángel kih' gyuu-. 18 Peer- ga-lä-dsaa- dsé' lä-jëe' dsa- hi- ga-nuu' juu' kih' hi- ma' hää- jah' kyaa' he'. 19 Pero María ngoo' ba' dsooh- dsëy' hi' kyey- huu'dsë- kih' lä-jë- he- ga-nuuy' ja-. 20 Dsa- hi- ma' hää- jah' he' ga-näay' jmeey' juuh- kih' Dio, hi- ma' lä-häy' kih', kih' lä-jë- he- ga-nuuy' hi- lä-jë- he- ga-jëey'. Jëeh', ma' ra' he- ga-la' ba' lä-koo- te' he- ga-jäh' ángel siiyh'.

Galä'äy' Jesús jee' ma' chih' gwah' juuh'
 21 Ma' ga-té' jñaa' jmi', ga-tuy' jmi' ngo' kih' gyuu' mah' ga-mi' cheey' Jesús, ja' ba' jmi- he- ga-jäh' ángel lä- cheey-, jää' ja- ga-lä-dsaah' María.
 22 Ma' ga-dsëe' jmi' he- ga-mi'lluu' cho'jmiiy' hñiiy' lä-hih' kih' ley kih' Moisé, ga-jääy' gyuu- ta' Jerusalén mah' taayh' goo- Dio. 23 (Ga'jmeey' lä-ja-, jëeh' né' ley kih' Dsa-jøøh' jnän' jäh' lä-la-: "Lä-jëe- gyuu- ñuuh' hi- to-né' la' kwaat' laa' kyaa' Dio ba'.") 24 He-ja- na-näay' na'jmeey' lä-koo- lle' ley kih' Dio he- jäh': kwaah' koo- gyaah- cha-bé- o koo- gyaah- cha'juu'.
 25 Ji-ñe- ja-, ma' gya' jwii- Jerusalén jaa- dsa- hi- ma' chee' Simeón. Dsa- he' ma' laa' jaa- hi- lluu', ma' hnaayh' Dio, ma' kyey- o-jøh- dsé- lloo- koo- jmi' lää' dsa- Israel. Hi- ma' kyaayh' jmi- lle' Na-jngii'. 26 Jmi- lle' Na-jngii' ga-mi-jnäa- kih' he- sa- juuy' ta'ko-jiuh' sa' ma-jëey' hi- na-hñaä' kyaa' Dio. 27 Ga-jøø' jmi- lle' Na-jngii' kih' Simeón he- ngooy' ta- jee' chih' gwah-. Ja- ba' hor- ja- ga-lloo' cho'jmi- Jesús na-jääy- gyuu- kyaay' gwah' mah' le' kih' lä-koo- tée'

dsa⁻ jmee⁺ lä⁻ koo⁻ jäh⁺ ley. ²⁸ Jee⁺ ja⁻ ga⁺ ee⁺ Simeón he⁻ gyuu⁺, mah⁺ ga⁻ kway⁺ ti⁻hmaah⁺ kih⁺ Dio, ga⁻ jäyh⁺:

²⁹ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, na⁺ ma⁻ dsëë⁺ jmi⁺ ki⁻ jnä⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁻he⁺ kyah⁺ ya⁻ hëën⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻, lä⁻ koo⁻ ga⁻ chiih⁺ jnä⁺.

³⁰ Jëéh⁺, ma⁻ tëën⁺ ma⁻ jëën⁺ hi⁻ ma⁻ cheeh⁺ mah⁺ lääy⁺ dsa⁻.

³¹ Hi⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ lluu⁺h to⁻ lo⁻ në⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻.

³² Laay⁺ lä⁻ koo⁻ wa⁻ je⁻ he⁻ lä⁻ jnä⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu.

Hi⁻ kih⁺ wa⁻ je⁻ ja⁻ jä⁻ jøøh⁺ dsa⁻ Israel hi⁻ laa⁺ kyaah⁺, ga⁻ jäh⁺ Simeón.

³³ Peer⁻ ga⁻ lä⁻ dsaa⁻ dsë⁻ José kyaah⁺ María ma⁻ ga⁻ nuuy⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ hlëéh⁺ Simeón kih⁺ gyuu⁺. ³⁴ Mah⁺ ga⁻ mi⁻ jää⁺ Simeón cho⁻ jmi⁻ gyuu⁺, ga⁻ jäyh⁺ siyh⁺ María:

—Jëë⁻ da⁻, gyuu⁺ la⁻ ma⁻ na⁻ hña⁺ jmeey⁺ tēh⁺ jwëë⁺ dsa⁻ Israel, hi⁻ lä⁻ ja⁻ jmeey⁺ dsa⁻ jëeh⁺ jwëë⁺ ka⁻ läh⁺. Ma⁻ na⁻ hña⁺ jmeey⁺ lii⁻ laay⁺ kyaah⁺ Dio, pero sa⁻ lä⁻ hnää⁺ dsh⁺. ³⁵ Hi⁻ kyah⁺ le⁻ lä⁻ koh⁺ he⁻ dsa⁻ hiih⁺ ñe⁻ tuuh⁺ neh⁺ tuh⁻ hoh⁺. Hi⁻ mi⁻ jnäy⁺ ha⁻ lä⁻ la⁻ huu⁺ dsë⁻ kih⁺ jwëë⁺ dsa⁻ —ga⁻ jäh⁺ Simeón.

³⁶ Ja⁻ ba⁻ jee⁺ ja⁻ ma⁻ hää⁺ ka⁻ läh⁺ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ chee⁻ Ana jo⁻ mi⁺ Fanuel. Dsa⁻ më⁻ he⁻ ma⁻ ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Ma⁻ laay⁺ sa⁻ ju⁻ kih⁺ Aser joø⁺ Jacob. Ma⁻ gyuh⁻ jwërte⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻. Gyii⁺ ji⁻ ñe⁻ ba⁻ ga⁻ gyay⁻ kyaah⁺ dsa⁻ ñuu⁺h kyaay⁺. ³⁷ Ma⁻ hya⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ na⁻ dsë⁻ gyii⁺ gya⁻ kye⁻ ji⁻ ñe⁻ he⁻ ga⁻ jäy⁺ hnëëy⁺. Sa⁻ ma⁻ dsa⁻ hlääy⁺ ma⁻ dsooy⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺, lä⁻ jmi⁺ lä⁻ hwë⁻ ma⁻ hnaay⁺h Dio. Joh⁺ jiih⁺ sa⁻ ga⁻ tuy⁺ kuh⁻ hiih⁺ ma⁻ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio. ³⁸ Ja⁻ ba⁻ hor⁻ ja⁻ ja⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻ chuh⁺ kih⁺ cho⁻ jmi⁻ gyuu⁺, mah⁺ ga⁻ löøy⁺ kway⁺ ti⁻hmaah⁺ kih⁺ Dio. Hi⁻ ma⁻ hlëëyh⁺ kih⁺ gyuu⁺ Jesús, cha⁻ në⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ jøø⁺ lih⁺ ba⁻ lää⁺ Dio dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén.

³⁹ Ma⁻ la⁻ ma⁻ mi⁻ tēh⁺ cho⁻ jmi⁻ gyuu⁺ lä⁻ koh⁺ lle⁻ ley kih⁺ Dio, ga⁻ nääy⁺ ta⁻ jwi⁺ Nazaret he⁻ nøø⁻ hwa⁺ Galilea. ⁴⁰ Koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ ma⁻ dsa⁻ kwaan⁺ gyuu⁺, hi⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁺ be⁻ ma⁻ dsa⁻ lä⁻ cha⁻ kiyh⁺, hi⁻ lä⁻ ja⁻ huu⁺ dsë⁻ llu⁺ kiyh⁺ ma⁻ dsa⁻ kwaan⁺ kyaay⁺. Ha⁻ koh⁺ sa⁻ ga⁻ mi⁻ jää⁺ Dio gyuu⁺ kyaä⁺.

Lä⁻ mäh⁺ Jesús ga⁻ jä⁻ jee⁺ kih⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaä⁺ ley

⁴¹ Ga⁻ lä⁻ jë⁻ ji⁻ ñe⁻ ba⁻ ma⁻ dsoo⁻ cho⁻ jmi⁻ Jesús ta⁻ Jerusalén ma⁻ tē⁻ jmi⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh⁺. ⁴² Ma⁻ ga⁻ hya⁻ Jesús gya⁻ to⁻ ji⁻ ñe⁻, ga⁻ nääy⁺ ka⁻ läh⁺ jmi⁺ lä⁻ koo⁻ tēë⁻ dsa⁻ jmee⁺. ⁴³ Ma⁻ la⁻ ma⁻ goh⁻ jmi⁺ ga⁻ nää⁺ cho⁻ jmi⁻ ta⁻ kih⁺, ni⁻ sa⁻ liih⁺ gyih⁺ ga⁻ jä⁻ Jesús jwi⁺ Jerusalén. ⁴⁴ Ma⁻ jmeey⁺ huu⁺ dsë⁻, hää⁺ Jesús jee⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nää⁺ cha⁻ jwë⁻ ja⁻. Lä⁻ taa⁺ jmi⁺ ga⁻ taa⁺ jwë⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ hnaay⁺ jee⁺ kih⁺

dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ kyaay⁺, hi⁻ lä⁻ ja⁻ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ kyuuy⁺ ka⁻ läh⁺. ⁴⁵ Ma⁻ sa⁻ ga⁻ jnäy⁺h, ga⁻ këyh⁺ ka⁻ läh⁺ ta⁻ Jerusalén na⁻ hnääy⁺.

⁴⁶ Ga⁻ tē⁻ hnë⁻ jmi⁺, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jnäy⁺h Jesús jee⁺ chih⁺ gwah⁺ na⁻ gyay⁺ jee⁺ kih⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaä⁺ ley, ma⁻ nuuy⁺ ha⁻ lä⁻ hlëéh⁺ dsa⁻ he⁻ hi⁻ Jesús ma⁻ ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺ ka⁻ läh⁺.

⁴⁷ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ nuu⁻ kiyh⁺ ma⁻ dsaa⁻ dsëy⁺ ha⁻ koo⁻ sa⁻ ma⁻ kyuu⁺h Jesús hi⁻ lä⁻ ja⁻ kih⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻ jeeyh⁺ ja⁻. ⁴⁸ Ma⁻ ga⁻ jëë⁻ cho⁻ jmi⁻ y, ga⁻ lä⁻ dsaa⁻ dsëy⁺, mah⁺ ga⁻ jäh⁺ María siyh⁺:

—Gyuu⁺ kyaan⁺, ¿he⁻ la⁻ ma⁻ jmeeh⁺ lä⁻ na⁻ kyaä⁺ jnääh⁺? Ha⁻ koh⁺ sa⁻ lle⁻ dsën⁺ kyaah⁺ Tää⁺ kyaah⁺ jee⁺ ga⁻ nøø⁻ jnääh⁺ hnääh⁺ jnääh⁺ hne⁻.

⁴⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺:
—¿He⁻ la⁻ ga⁻ nää⁺ hnäh⁺ hnaah⁺ jnä⁺? ¿Ché⁻ sa⁻ ñeh⁺ hnäh⁺ he⁻ ga⁻ tēën⁺ mi⁻ ten⁺ kin⁺ kyaah⁺ Tää⁺ kyaan⁺?

⁵⁰ Pero sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëë⁻ cho⁻ jmi⁻ y he⁻ ga⁻ hlëëyh⁺ lä⁻ ja⁻. ⁵¹ Ja⁻ ga⁻ ya⁻ hëëy⁺ mah⁺ ga⁻ nääy⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaay⁺ ta⁻ Nazaret. Jee⁺ ja⁻ ga⁻ mi⁻ tēy⁺ ga⁻ lä⁻ jë⁻ ba⁻ he⁻ ma⁻ jäh⁺ cho⁻ jmi⁻ y. Hi⁻ María ngoo⁺ ba⁻ dsooh⁻ dsëy⁺ lä⁻ jë⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻ nuuy⁺. ⁵² Hi⁻ Jesús koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ dsa⁻ lä⁻ jøøh⁺ gyih⁺. Lä⁻ ja⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁺ dsa⁻ lä⁻ kyuu⁺h koo⁻ hä⁻ koo⁻ hä⁻. Ma⁻ tih⁻ dsë⁻ Dio lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁺, hi⁻ lä⁻ kye⁻ dsa⁻ ka⁻ läh⁺ ma⁻ tih⁻ dsë⁻.

3

*Ga⁻ löø⁺ Jwaa⁻ kwa⁻ juu⁺
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)*

¹ Ma⁻ hya⁻ gya⁻ hña⁺ ji⁻ ñe⁻ laa⁺ Tiberio rey to⁻ nē. Ji⁻ ñe⁻ ja⁻ ma⁻ laa⁺ Poncio Pilato lle⁻ moh⁺ hwa⁺ Judea. Herode ma⁻ laa⁺ ta⁻ hwa⁺ Galilea, Felipe øøyh⁺ ma⁻ laa⁺ ta⁻ hwa⁺ Iturea kyaah⁺ hwa⁺ Traconite. Lisania ma⁻ laa⁺ ta⁻ hwa⁺ Abilinia. ² Ja⁻ ba⁻ ji⁻ ñe⁻ ja⁻, Aná kyaah⁺ Caifá ma⁻ laa⁺ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺. Lä⁻ ma⁻ ja⁻ ga⁻ hlëéh⁺ Dio kyaah⁺ Jwaa⁻ joø⁺ Zacaría lä⁻ koo⁻ ma⁻ gyay⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁺. ³ He⁻ ja⁻ ma⁻ dsooy⁺ lä⁻ kaa⁻ jee⁺ la⁻ cha⁻ hoo⁺ jmi⁺ Jordán ma⁻ dsa⁻ kway⁺ juu⁺ he⁻ saa⁻ dsa⁻ jmi⁺ hi⁻ ga⁻ hlëëyh⁺ dsa⁻ mah⁺ wa⁻ dsa⁻ jeeyh⁺ kyaah⁺ Dio mah⁺ koo⁻ Dio dsë⁻ kih⁺ dso⁻ kye⁻ kiyh⁺. ⁴ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻ hlëéh⁺ Isaia hi⁻ ga⁻ ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺ joo⁺, ga⁻ jäyh⁺:

Kii⁺ nuuh⁺ koo⁻ lle⁻ he⁻ hlëéh⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁺:

“Mi⁻ llu⁺ hnäh⁺ jwë⁻ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnä⁺, mi⁻ lluu⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ mah⁺ heeh⁺ hnih⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁺ jäh⁺.”

⁵ Lä⁻ kaa⁻ jee⁺ la⁻ cha⁻ gwaa⁻ hnøø⁻ kah⁻ gwaah⁺,

hnøø⁻ lii⁻ koo⁻ mëë⁻ moh⁺ jee⁺ la⁻ cha⁻ sii⁻.
Jwë⁻ jlu⁻ gyeh⁻ hnøø⁻ lii⁻ ko⁻ dsoo⁻.
Jwë⁻ he⁻ la⁻ ta⁻ juh⁻, hnøø⁻ lii⁻ koo⁻ mëë⁻ ba⁻.

6 Ma'ja- ga' jëé' lä'jëé' dsa-, ha- lä' lää' Dio jne' ta' la' kih' hi' jä-', ga'jäh' Isaia.

7 He' ja- lä' la- ga'jäh' Jwaa' siih' ga'lä' jëé' hi- na'nää' ma' saa' jmiü':

-Hnäh' laah' lä'koh' miih' hi- kyuu'. 7 Hi' ma' siih' hnäh' he' lääh' hnäh' hñaa' kih' he' wii' he' na' ga' jä'? 8 To- né' da' mi- jnää' hnäh' he' ma' tuh' hnäh' jwé' hliih' mah' jmeeh' hnäh' he' llu' mah' ba', ja' ga' la' dsoo' he' ma' jeeh' hnäh' kyaah' Dio. Mo'to' jmee- hnäh' huü'dsë- lääh' hnäh' lä'llu' he' jawah' hnäh': "Abraham ba' laa' tää' jnän." Jëéh' jnä' jawahn', lih' ba' Dio jmee' hwëé- sa'ju- kih' Abraham lä'kye- kih' kuü' la-. 9 Hee- ñe' läh- ma'kye- ma' na'llu' huü' hma-. Lä'jé' chaah' hma- he' sa' llu' miü' kih', he' ja- dsa-tu' mah' dsoo' cha'je- -ga'jäh' Jwaa'.

10 Lä'jëé' ba' dsa- ma' ngii' juu' kihy', ma' jäh':

-¿Ha- lä' jmee' jnääh' ja'?

11 Mah' ga' jeeyh- kih' dsa-, ga' siiyh':
-Hnäh' hi- cha- to' lëé' hmiih' kih', kwëéh' koo' hi- sa' cha' kih'. Hi' hnäh' hi- kuh' hi' llu', kwëéh' miih' hi- jmee' biü' kih'.

12 Hi' na'nää' ka'läh' hi- koo' ku'sih' mah' saay' jmiü'. Mah' ga' siiyh' Jwaa':

-Ta' jwoh', hi' jnääh', ¿ha- lä' jmee' jnääh' ka' läh'?

13 Mah' ga'jäh' Jwaa' siiyh':
-Lä'koo' te' lle' kih' ba' koo' hnäh' kih' dsa-.

14 Hl0ø' ka'läh' ga' ngii' juu' kihy':
-¿Ha- ga' jnääh' na', ha- lä' jmee' jnääh' ja'?

Mah' ga'jäh':
-Ta' j0øh' hnäh' dsa- mah' jñuu' hnäh' he' cha- kihy', ni' ta' hñëé' hnäh' dsa- hi- sa' ää' dsoo' kyaah' juu' ta' juu'. Heéh' ba' hnäh' lä'koo' te' he' lëh' hnäh'.

15 Peer- lä'jëé' dsa- judiu ma' hn0ø' wa'ra- jäh' kih' ma'lloo' ba' jmiü' he' lääy', he' ja- ma' jmeey' huü'dsë- che' he' ba' Jwaa' na' hi- laa' Cristo hi- na'hñaa' kyaah' Dio. 16 Ga'jäh' Jwaa' ga' siih' lä'jëé' dsa' he':
-Ma'ra' ju'dsoo' jwëéh' hnäh', jnä' chaan' dsa- jmiü' kyaah' jmiü' ba'. Pero jä' jaa' hi- j0øh' ga' lä'koh' ga' jnä'. Hi' ni' sa' t'ëdsëén' chiihn' mah' llen' loo- he' hä' tüy'. Hi' he' chaä' hnäh' jmiü' kyaah' Jmi'lle' Na' jngü', hi' kyaah' je' ka'läh'. 17 Hi' cheh' mi'llu' mi' trigo, ma' ch0oyh' he' kyaah' jwäy'. Ma' la- ma' koo' mi' trigo kihy', llay' llu', ja- ga' jëy' wa'hl0ø- kih' kyaah' je' he' mo' so' huü' jñkoh'.

18 Hi' ga'hlëeyh' dsa- kyaah' cha-ga'miih' juu' he' ga'mi'jnäay- ha- lä' la' ju'hmëé' he' ma' kway'. 19 Hi' ga'juuyh' kih' Herode hi- ma' laa' ta', kih' he' ma' kyaayh' Herodia më Felipe, he' ba' dsa- ñuu' 0øyh'. Hi' ga'juuyh' kih' Herode,

kih' ga'lä'jé' he- hliih' he- ma' jmeey'. 20 Hi' këé- ga' ga'baäh- Herode jyoh' dsoo', heh' he' ga'taayh- Jwaa' neh' ñe'.

Ga'saa' Jesús jmiü' (Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Koo' jmiü' lä' ma' cheh' Jwaa' chaä' dsa- jmiü', Jesús ka' läh' ga'saa' jmiü'. Ta'ko' jiih' ma' ngii' Jesús kihy' kih' Dio ga'na' gyuu' jmi-gyuu'. 22 Hi' ga'jyoo' né' kihy' Jmi'lle' Na' jngü', ga'lä'jnäay', laay' lä'koh' jaa- juu'. Lä'chah' ja- ga'lä'nuuh' koo' juu' he' ja' gyuu' he' ma' jäh':

-Hne- laah' gyuu' kyaan' hi- hnaan'. Peer' chaan' llu' kyaah' hne'.

Jee' la- na'sii' jmiü' kih' dsa- ma'gyuh' kyaa' Jesús (Mt. 1:1-17)

23 Ma' hää' Jesús koo' gyii'gya' ji'ñe- ma' ga'l0øy' kway' juu'. Ma' jmää' dsih' laay' joo' José. José he' ma' laa' joo' Eli. 24 Eli he' ma' laa' joo' Matat. Matat he' ma' laa' joo' Levi. Levi he' ma' laa' joo' Melqui. Melqui he' ma' laa' joo' Jana. Jana he' ma' laa' joo' José. 25 José he' ma' laa' joo' Matatia. Matatia he' ma' laa' joo' Amó. Amó he' ma' laa' joo' Nahum. Nahum he' ma' laa' joo' Esli. Esli he' ma' laa' joo' Nagai. 26 Nagai he' ma' laa' joo' Maat. Maat he' ma' laa' joo' Matatia. Matatia he' ma' laa' joo' Semei. Semei he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Judá. 27 Judá he' ma' laa' joo' Joana. Joana he' ma' laa' joo' Resa. Resa he' ma' laa' joo' Zorobabel. Zorobabel he' ma' laa' joo' Salatiel. Salatiel he' ma' laa' joo' Neri. 28 Neri he' ma' laa' joo' Melqui. Melqui he' ma' laa' joo' Adi. Adi he' ma' laa' joo' Cosam. Cosam he' ma' laa' joo' Elmodam. Elmodam he' ma' laa' joo' Er. 29 Er he' ma' laa' joo' Josué. Josué he' ma' laa' joo' Eliezer. Eliezer he' ma' laa' joo' Jorim. Jorim he' ma' laa' joo' Matat. 30 Matat he' ma' laa' joo' Levi. Levi he' ma' laa' joo' Simeón. Simeón he' ma' laa' joo' Judá. Judá he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Jonán. Jonán he' ma' laa' joo' Eliaquim. 31 Eliaquim he' ma' laa' joo' Melea. Melea he' ma' laa' joo' Mainán. Mainán he' ma' laa' joo' Matata. Matata he' ma' laa' joo' Natán. 32 Natán he' ma' laa' joo' David. David he' ma' laa' joo' Isai. Isai he' ma' laa' joo' Obed. Obed he' ma' laa' joo' Booz. Booz he' ma' laa' joo' Salmón. Salmón he' ma' laa' joo' Naasón. 33 Naasón he' ma' laa' joo' Aminadab. Aminadab he' ma' laa' joo' Aram. Aram he' ma' laa' joo' Esrom. Esrom he' ma' laa' joo' Fare. Fare he' ma' laa' joo' Judá. 34 Judá he' ma' laa' joo' Jacob. Jacob he' ma' laa' joo' Isaac. Isaac he' ma' laa' joo' Abraham. Abraham he' ma' laa' joo' Taré. Taré he' ma' laa' joo' Nacor. 35 Nacor he' ma' laa' joo' Serug. Serug he' ma' laa' joo' Ragau. Ragau he'

ma' laa' joo' Peleg. Peleg he' ma' laa' joo' Heber. Heber he' ma' laa' joo' Sala. ³⁶ Sala he' ma' laa' joo' Cainán. Cainán he' ma' laa' joo' Arfaxad. Arfaxad he' ma' laa' joo' Sem. Sem he' ma' laa' joo' Noé. Noé he' ma' laa' joo' Lamec. ³⁷ Lamec he' ma' laa' joo' Matusalén. Matusalén he' ma' laa' joo' Enoc. Enoc he' ma' laa' joo' Jared. Jared he' ma' laa' joo' Mahalaleel. Mahalaleel he' ma' laa' joo' Cainán. ³⁸ Cainán he' ma' laa' joo' Enó. Enó he' ma' laa' joo' Set. Set he' ma' laa' joo' Adán. Adán he' ma' laa' joo' Dio.

4

Ga'ka' hi' sa'llu' dsé' Jesús
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' ma' kye' Jesús. He' ja' ma' la' ma' saay' jmi' cha' jmi' Jordan, la' chah' ja' ga' joo' Jmi' lle' kiyh' ngooy' ta' jee' la' hwa' kii'. ² Jee' ja' ga' jay' to' loo' jmi' jee' ga' ka' hi' sa' llu' dséy'. Sa' cha' ga' kuyh' ni' miih' ta' ko' jiih' ma' gyay' jee' ja'. Ma' ngéé' he' ja', ja' kyoqh'. ³ He' ja' ga' jah' hi' sa' llu' siiyh':

—Cher' mah' dsoo' laah' joo' Dio, jmee' hih' mah' lii' he' niih' kuu' la'.

⁴ Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' jayh':

—Ma' na' sii' ba': "Ja' ma' la' kyaah' he' kih' hih' jmee' chaq' jne'." Kyaah' la' je' juu' kih' Dio ba' jmee' chaq' jne'."

⁵ He' ja' ga' joo' hi' sa' llu' kiyh' la' ga' té' koo' moh' ni' mah' kyaah' ko' hwéé' pih' ba' ga' heeyh' la' kaa' jee' jwi' kaah' he' cha' jmi' gyuu'. ⁶ Mah' ga' jayh':

—Kwan' jwé' mah' jmeeh' hih' la' kaa' jee' jwi' na', hi' kwééh' hne' la' je' ga' he' la' na' hñaa' he' cha' kih'. Jééh', jna' ga' hyohn' la' je' he' na' hi' le' kwééh' hi' lla' dsén'. ⁷ La' je' he' na' kwééh' hne' cher' mah' ga' juuh' jnéh' cha' nèn' sa' jmaäh' jna' joo' hn'.

⁸ Mah' ga' jah' Jesús siiyh':

—Gwaa' ki' jna' Tana', jééh' ma' na' sii' ba' jee' jyoh' ka' la'h': "Kih' Dsa' joo' hi' laa' Dio kyaah' ba' jmeeh' juuh'. Kih' jaa' hñii' bih' jmeeh' ta' he'."

⁹ Ma' ngéé' he' ja', ga' joo' hi' sa' llu' kiyh' ta' jee' chih' gwah' jwi' Jerusalén. Ma' ga' lla' naay' jee' ja', ga' jay' la' ga' té' gyuu' kih' gwah' juuh', ga' siiyh':

—Cher' mah' dsoo' laah' joo' Dio, jwää' hñaa' la' ga' té' hwa'. ¹⁰ Jééh' na' sii' ba' ka' la'h':

Dio chee' ángele kyaay' koo' kyah' mah' háay' hne'.

¹¹ La' ja' jay' hne' la' háay' gooh', mah' sa' lla' nu' tiih' kyaah' ku'.

¹² Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' jayh':

—Ma' na' sii' ba' ka' la'h': "Ta' ka' dsé' Dio hi' laa' Dsa' joo' h' kyaah'."

¹³ Ma' la' ma' ka' hi' sa' llu' dsé' Jesús, ga' la' ooy' kiyh' miih' jmi'.

Ga' loo' Jesús kway' juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ma' ngéé' he' ja', ngaah' Jesús ta' hwa' Galilea kye' cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii'. Ma' hii' juu' kiyh' la' kaa' jee' jwi' he' táah' la' ku' la' jii' hwa' ja'. ¹⁵ Ma' mi' téey' dsa' hi' táah' la' koo' la' koo' gwah' mäh' hi' ga' la' jéé' dsa' ga' jmee' juuh' kiyh'. ¹⁶ Ga' llaayh' jee' jwi' Nazaret jee' ga' kwaay'. Ga' hey' neh' gwah' mäh' la' koo' ma' téey' jmee' jmi' he' teeh' dsa' dsé'. Jee' ja' ga' nooy' mah' ga' hëy' juu' kih' Dio he' ma' na' sii' jaa'. ¹⁷ Ga' kwééh' dsih' je' he' ga' sii' Isaa' hi' ma' ngéé' juu' kih' Dio. Ga' jiiy' mo' je' mah' ga' jnooyh' jee' na' sii' la' la':

¹⁸ Kyen' Jmi' lle' kih' Dio né' kin'. Ma' hñaa' jna' mah' kwan' ju' hméé' kih' hi' tá' néé'.

Ga' cheey' jna' mah' hlééh' hi' sa' cha' o' joh' dsé' kih'.

Jmeen' juu' ha' la' jee' láä' hi' táäh' neh' ñe'. Jmeen' jee' hi' tuu'.

Lää' dsa' hi' dsa' ngéé' lí' wii'.

¹⁹ Jmeen' juu' he' ma' tóoh' jii' ñe' he' mi' jaa' Dio dsa'.

²⁰ Ma' ngéé' ma' hë' Jesús juu' ja', ga' báay' mo' je' mah' ga' ngéey' kih' hi' ma' há' goo', ja' ga' ga' gyay'. La' jéé' hi' ma' táäh' jee' ja' ma' jéey' koo' hweh'. ²¹ Mah' ga' looy' hlééh' dsa' he':

—Na' ma' la' te' juu' kih' Dio he' ma' hën' cha' nēh' hnäh'.

²² Ga' la' jéé' ba' dsa' ma' hlééh' llu' kih' Jesús, hi' ma' dsaq' dséy' kih' jnaah' la' juu' he' ma' hlééh' Jesús. Mah' ma' jayh':

—¿Che' ja' he' jo' nuuh' José hi' na'?

²³ He' ja' ga' jah' Jesús siiyh' dsa' he':

—Ma' ba' jna' he' jwi' hi' jna' juu' he' tééh' hnäh' hlééh', he' jah' la' la': "Jmee' mé' kyah' hñaa', cher' mah' dsoo' laah' té' mé'. Jmee' ka' la'h' jee' la' jwi' kyah' la' je' he' ma' nuu' jnaäh' ga' jmeeh' jwi' Capernaum, ja' ga' la' dsoo'."

²⁴ Hi' ga' hlééh' gyih' jyoh' juu', ga' jayh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwééh' hnäh'. Ni' jaa' dsa' hi' ngéé' juu' kih' Dio sa' heeh' dsih' jee' jwi' gooy'. ²⁵ Ju' dsoo' jwééh' hnäh'. La' koo' ma' gya' Elía hi' ga' ngéé' juu' kih' Dio ga' hna' jma' hné' jii' ñe' na' dsé' jñee' sih' hi' ha' koh' hoo' sa' ga' la' cha' la' kaa' hwa' ja'. Jmi' ja', ma' chaq' jwéé' dsa' mé' hñii' hwa' Israel. ²⁶ Pero sa' ga' chee' Dio Elía kih' ni' jaa' dsa' mé' hñii' he'. Ga' cheey' kih' jaa' dsa' mé' hñii' hi' ma' chaq' Sarepta koo' kih' Sidón ba'. ²⁷ La' ja' ka' la'h' jmi' kih' Eliseo hi' ga' ngéé' juu' kih' Dio lo' joo'. Ma' chaq' jwéé' dsa' hi' ma' dsaah' hmih' hoo' hwa' Israel. Pero ni' jaa' hi' he' sa' ga' hlaaq'.

Ma⁻la⁻ Naamán hi⁻ ma' chaq⁻ hwa⁻ Siria ba' ga' ja' kih' –ga' jah' Jesús.

²⁸ Lá' jēē hi⁻ ma' tāāh' neh' gwah⁻ ja⁻, ga' lā' lleej' jwēte lā' ma' ga' nuuy' juu' ja⁻.
²⁹ Ga' noo⁻ lā' jēē dsa⁻ he' mah' ga' sēēh' dsih' ta' chauh' jwii⁻. Ga' jāāy' lā' ga' tē' gyuuh' moh' jee' la' jee' jwii⁻ ja⁻, mah' ma' jwāāy' ta' cha'sii' ŋiih'.
³⁰ Pero he' ga' la', ga' koo' Jesús jwē' kiyh' ga' ngēēy' to' dsaah' jee' kih' dsa⁻ he', ngooy' ta' jee' jyoh'.

Ga' llee' Jesús jmi' lle' hlih' kih' jaq' dsa' (Mr. 1:21-28)

³¹ Ngoo' Jesús ta' Capernaum, koo' jwii⁻ he' nōō' hwa' Galilea. Ga' kway' juu' jmii⁻ he' teeh' dsa⁻ dsē'.
³² Lá' jēē dsa⁻ ma' dsaā' dsē' kih' juu' he' ma' kway' ja⁻. Jēēh', ma' hlēēyh' kyaah' cha' miuh' be'.

³³ Ma' hāā' neh' gwah⁻, jaq' dsa⁻ hi⁻ ma' kye' jmi' lle' hlih' mah' ga' hlēēyh' koo' kī' gaa⁻.
³⁴ Ga' jāyh':

–Ta' kaah' jnāāh', Jesús dsa⁻ Nazaret. ¿Ché' ma' nēh' mah' mi' llaah' jnāāh'? Kyuu' jnāāh' hne⁻. Hne' ba' he' hi⁻ na' jngēē' kyaa' Dio.

³⁵ Mah' ga' juuh' Jesús kih' jmi' lle' hlih' he', ga' siiyh':

–Ta' tooh' miuh'. Go' hēē' kih' dsa⁻ na⁻ –ga' jāyh'.

Lā' jiih' ga' tah' dsa⁻ he' hwa' to' lo' nē' dsa' ga' mee' jmi' lle' hlih' he' mah' ya' hēē' bih'. Pero ni' miuh' dsoo' sa' ga' jmeey' kih' dsa⁻ he'.
³⁶ Peer' ga' jwaah' dsa⁻ kyaah' juu' he' ga' hlēēyh' ja⁻, ma' hlēēyh' dsa⁻ kyaayh', ma' jāyh':

–¿Hee' ba' juu' na'? He' ba' che' beē' juu' kiyh'. Ha' lā' liyh' jmeey' mada' kih' jmi' lle' hlih' mah' hwēēy'.

³⁷ Ga' lā' cha' juu' kih' Jesús lā' kaa' jee' jwii⁻ he' tāāh' lā' ku' lā' jii' kih' hwa' ja⁻.

Ga' mi' hlāā' Jesús ma' choo' Simón (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Ma' ya' hēē' Jesús neh' gwah⁻ ja⁻, ngooy' ta' kih' Simón. Jee' ja' ma' kyaa' ma' choo' Simón dsaah' kyaah' lii'. He' ja' ga' chuū' dsa⁻ kyaah' Jesús mah' mi' hlāāy'.
³⁹ He' ja' ga' tōh' Jesús lle' jee' kyaay', ga' jmeey' hih' kih' lii' ja⁻. Mah' ya' hi' lii'. Lā' chah' ja' ga' noo' ma' choo' Simón he', ga' jmeey' he' ga' kuh' ga' hih' hi⁻ ma' tāāh' jee' ja⁻.

Ga' mi' hlāā' Jesús jwēē' hi' dsaah' (Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ma' ga' nuu' jmii' ja⁻, lā' jēē' dsa⁻ hi⁻ ma' chaq' dsa⁻ dsaah' kyaa' na' nāāy' na' jāāy' cha' nē' Jesús. Na' ku' na' ngii' dsoo' ma' laa' dsa' dsaah' he'. He' ja' ga' kye' Jesús goo' nē' kih' lā' jaa' lā' jaa' mah' ga' mi' hlāāy'.

⁴¹ Kih' jwēē' dsa⁻ dsaah' he' ga' hwēē' jmi' lle' hlih', hi⁻ ma' tooyh' miuh' ma' jāyh':
–Hne' laah' Joō' Dio.

Pero ma' juuh' Jesús kiyh'. Sa' ma' kway' jwē' ma' hlēēyh', jēēh' ma' nē' ba' jmi' lle' hlih' he' laay' Cristo.

Ga' kwa' Jesús juu' neh' gwah⁻ mäh' kih' dsa' gooy' (Mr. 1:35-39)

⁴² Ma' ga' jnā' ja⁻, ya' hēē' Jesús ngoo' ta' jee' sa' chaq' dsa⁻. Lā' chah' ja' ga' taah' dsa⁻ ga' hnaayh' lā' jiih' ga' jnāāy'. Hi' ga' ha' dsa⁻ kiyh', sa' ma' kway' jwē' ma' dsooy' ta' jee' jyoh'.
⁴³ Pero Jesús ga' jah' siiyh':

–Jmee' bii' kin' niin' ta' jee' jyoh' na' kan' ju' hmēē' he' mi' jnāā' ha' lā' jāā' Dio dsa⁻ lā' hih' kih'. Kih' he' la' ba' na' hñaan' jan'.

⁴⁴ He' ja' ngooy' na' kway' juu' lā' koo' lā' koo' gwah⁻ kih' dsa⁻ judiu' he' tōō' hwa' Galilea.

5

Jwēē' hmooh' ga' taah' neh' sa' hma' (Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Koo' hā' ma' cheh' Jesús cha' hoo' jmi' juuh' he' hla' hwa' Genesaret. Jee' ja' ga' kuh' jwēē' jwēte dsa⁻ lā' ku' lā' jii' kiyh' hi⁻ hnōō' ma' nuu' juu' kih' Dio.
² Ga' jēē' Jesús to' na' moo' he' ma' na' hi' cha' hoo' jmii' ja⁻. Jēēh', ma' ngēē' sa' hma' hwēē' hi⁻ ma' kaah' hmooh', ga' taayh' ga' gyiyh' ma' kiyh'.
³ He' ja' ga' he' Jesús neh' na' moo' he' ma' la' kih' Simón. Ga' jmeey' mada' kih' Simón mah' hlāyh' ga' miuh' na' moo' ja' ta' jee' juuh' jmii⁻. Mah' ga' gyay' neh' na' moo' ja⁻, ga' lōoy' hlēēyh' lā' jēē' dsa⁻.
⁴ Ma' ga' dsaā' juu' kiyh', ga' siiyh' Simón:

–Ma' nōōn' ta' jee' juuh' ga' mah' hiih' hnāh' sa' hma' kyah' hnāh'.

⁵ Mah' ga' jeeh' Simón juu' kiyh':

–Ta' jwōh' kyaan'. Lā' taa' hwē' ma' koo' h' jnāāh' sa' hma'. Sa' chaq' ma' lēēh' jnāāh' ni' miuh'. Pero cher' mah' lā' ja' jwah', hi' ba' jnā' sa' hma'.

⁶ Ma' ngēē' ma' hiyy' sa' hma' ja⁻, lā' chah' ja' ga' sēēyh'. Peer' jwēē' jwēte hmooh' ga' taah' neh' hma' ja⁻, lā' jiih' ga' lōō' dsa' gyii'.
⁷ He' ja' ga' jmeey' lii' kih' dsa' kyaayh' hi⁻ ma' tāāh' jyoh' na' moo' mah' ya' nāāy' kway' be'. He' ja' ya' nāāy', hi' ga' kayh' lā' to' na' moo' kiyh' ja⁻. He' ja' miuh' ga' sa' ga' hmāh' neh' jmii⁻.
⁸ Ma' ga' jēē' Simón Pee' he' ja⁻, ga' juuyh' jnēy' cha' nē' Jesús, mah' ga' siiyh':

–Sa' hōō' kwaat' nooh' koo' kin' Dsa' jōōh' kyaan'. Jēēh' cha' cha' miuh' dso' kye' kin'.

⁹ Jēēh', ga' jwaah' jwēte Pee' lā' kye' hi⁻ ma' tāāh' ko' jōh' kyaayh', ma' ga' jēēy' ha' lā' koo' jwēē' hmooh' hi⁻ ga' saayh'.
¹⁰ Ja' ba' lā' ja' ga' la' kih' Jacobo kyaah' Jwaa' jo' ŋuuh' Zebedeo hi⁻ ma' jmee' ta'

ko'joh' kyaah' Simón. Pero ga'jah' Jesús siyh' Simón:

-Ta' wa' gah'. Na' ta' cha'né' dsa' ba' leeh' na', lla' he' ma' leeh' hmooh'.

¹¹Ja' ga' ga' lla' naäy' cha' hoo' jmi' kyaah' na'moo'. Jee' ja' ba' ga' llay' lä'jé' he' ma' kooyh' ja', mah' ga' jmeey' ko'joh' kyaah' Jesús.

Ga'mi'hlää' Jesús jaq' hi' ma' dsaah' hmih' hoo'

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Koo' jmi' ja' ma' hää' Jesús koo' jee' jwi'. Ga' lloo' jaq' dsa' hi' ma' dsaah' hmih' hoo'. Ma' ga' jéey' Jesús ga' juyy' jnéy' mah' ga' jluuy' lley' lä' ga' té' hwa' cha'né' Jesús. Ga' chuyy' kyaah', ga' jäh':

-Dsa' jöoh' kyaan', cher' mah' le', leh' ba' hne' cheh' dsoo' he' mi' sah' jnä'.

¹³He' ja' ga' hii' Jesús ma' goo' mah' ga' kye' né' kih' dsa' he', mah' ga' jäh':

-Le' ba'. Wa' dsa' che' dsoo' he' mi' sah' hne'.

Lä' chah' ja' ga' ääh' go' te' hmih' hoo' ja'. ¹⁴Ma' ngéé' he' ja', ga' taah' Jesús juu' mah' sa' kooyh' juu' kyaah' ni' jaq', ga' jäh':

-Gwa' go' hääh' hñaah' kih' jmi' dsa' lä' koh' jäh' ley' kih' Moisé. Kye' miih' he' kwéeyh' lä' llu' he' ma' na' lluu'. Lä' ja' go' jmee' mah' lä' né' dsa' he' ma' jä' kyah'.

¹⁵Pero koo' jmi' koo' jmi' cha' ga' miih' ma' hii' juu' kiyh'. Jwéé' dsa' ma' dsa' kuh' nuu' juu' he' kway', hi' lä' ja' ka' läh' ma' dsa' kuh' jwéé' hi' dsaah' hi' hnöo' jä' kiyh'.

¹⁶Pero Jesús ma' dsooy' ma' dsa' ngüy' kiyh' kih' Dio jee' sa' chaq' ni' jaq' dsa'.

Ga'mi'hlää' Jesús jaq' hi' sa' liih' goo' tü'

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Koo' jmi' ma' gya' Jesús kway' juu'. Jee' ja' ma' tääh' ko' llaa' fariseo kyaah' ta' jwoh' kyaq' ley. Dsa' kaah' he' ya' naä' lä' jé' jwi' mäh' he' na' hee' hwa' Galilea, hi' lä' ja' hi' ma' chaq' hwa' Judea ka' läh', lä' kye' hi' ma' chaq' Jerusalén. Ma' kye' Jesús cha' miih' be' kih' Dio kyaah' he' ma' mi' hlääy' hi' dsaah'. ¹⁸Jmi' ja' ga' lla' naä' dsa' hi' ma' jää' jaq' hi' dsaah' hi' sa' liih' goo' tü' na' kyaq' né' jii'. Ma' hnöoy' ma' dsa' taayh' cha' neh' mah' dsa' kyaay' cha' né' Jesús. ¹⁹Kih' he' ma' tääh' jwéé' dsa', sa' ga' la' ma' taayh' cha' neh'. He' ja' ga' wüy' ta' gyuuh' hne' mah' ga' jñiyh' miih' ka' luu' hne'. Ta' jwé' ja', ga' jñäy' dsa' dsaah' he' lä' kye' jii' kiyh' to' lo' né' dsa' cha' né' Jesús. ²⁰Ma' ga' jéé' Jesús ha' lä' koo' dsoo' dsé' lä' jéé' dsa' he', he' ja' ga' jäh' siyh' dsa' dsaah':

-Dsa' ñuuh', ma' na' che' ba' dso' kye' kyah'.

²¹He' ja' lä' jéé' ta' jwoh' kyaq' ley kyaah' dsa' fariseo ga' löoy' jmeey' huü' dsé': "¿Hee' laq' dsa' ñuuh' na' he' mi' kwayh' Dio? Jaa' Dio ba' lih' che' dso' kye' kih' dsa'."

Dio? Jaa' Dio ba' lih' che' dso' kye' kih' dsa'."

²²Pero ga' lä' liih' ba' Jesús he' huü' dsé' ma' jmee' dsa' he', he' ja' ga' siyh':

-¿He' la' jmeeh' hnäh' huü' dsé' lä' na' ? ²³¿Hee' ga' na' sa' jwéeh', laah' hnäh'? ¿Che' he' chiih' jne' jaa' hi' dsaah': "Ma' na' che' ba' dso' kye' kyah'", o he' chiih' jnih': "Noo', kii' jii' kyah', mah' gwaah'?" ²⁴He' ja' jmeen' he' jwéeh' ga' mah' lä' ngéeh' hnäh', Hi' ga' léé' ngo' la' ba' na' ngé' jwé' jmi' gyuu' mah' chey' dso' kye' kih' dsa'.

Ja' ga' ja' Jesús siih' hi' sa' liih' goo' tü' he':

-Jnä' jwahn' noo', kii' jii' kyah', gwaah' cha' neh' kyah'.

²⁵Lä' chah' ja' ga' noo' dsa' he' cha' né' lä' jéé' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja', ga' kooy' jii' kiyh' jee' ma' kyaay', ngaayh' cha' neh' kiyh', jmeey' juuh' kih' Dio. ²⁶Ga' lä' jéé' ba' ga' lä' dsaq' jwérte' dsé' ma' ga' jéey' he' ja', mah' ga' jmeey' juuh' kih' Dio. Ga' lä' goyh' jwérte, ma' jäh':

-Na' ba' ra' si' ma' jéén' koo' he' juh' gaq' he' jmee' dsaq' dsé' jne'.

Ga'téeh' Jesús Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷Ma' ngéé' he' ja', ngoo' Jesús ta' jee' jyoh'. Jee' ngooy' ja', ga' jéey' jaa' hi' koo' ku' sih' hi' ma' chee' Levi, ma' gya' né' ta' kih' kooy' ku' sih'. Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

-Na' wa' jmeen' ko'joh'.

²⁸Ga' jäh' ba' ta' kiyh' he' ma' jmeey' ja', mah' ga' jmeey' ko'joh' kyaah' Jesús. ²⁹Levi hi' ma' koo' ku' sih' he' ga' jmeey' koo' jmi' juuh' kih' Jesús cha' neh' kiyh'. Jwéé' dsa' hi' ma' koo' ku' sih' kyaah' jñah' ga' dsa' ma' tääh' né' mes' ko'joh' kyaayh'. ³⁰Pero dsa' fariseo kyaah' ta' jwoh' kyaq' ley ga' taayh' ga' ti' ga' chooy' juu' kyaah' discípulo kyaq' Jesús, ga' jäh':

-¿He' la' kuh' huh' hnäh' ko'joh' kyaah' dsa' hi' koo' ku' sih' na', hi' lä' ja' kyaah' dsa' wa' hi' cha' hi'?

³¹He' ja' ga' jeeh' Jesús juu' kiyh', ga' siyh':

-Sa' jmee' bii' té' mé' kih' dsa' hi' lluu', kih' dsa' dsaah' ba' jmee' bii'. ³²Sa' ma' jan' kih' hi' lluu', ma' jan' kih' hi' cha' dso' kye' kih' ba' mah' wa' dsa' jeeyh' kyaah' Dio.

Ga'ngü' dsa' juu' he' la' sa' tu' discípulo ko' hwéé' he' kuh' hüh'

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Ja' ga' ja' dsa' hi' ma' ti' choo' juu' he', siyh' Jesús:

-Dsa' kyaq' Jwaq' ko' lla' jiih' ba' sa' kuh' hüh' ma' ngüy' kiyh' kih' Dio, hi' lä' ja' jmee' dsa' fariseo ka' läh'. ¿He' la' sa' jmee' lä' ja' discípulo kyaah'?

³⁴He' ja' ga' jäh' Jesús siyh':

—Dsa- hi- tääh' jee' dsa-jee' goo- dsa-, sa- cha- he- kih' he- tuy' he- kuh'hiyh' ta'ko-jiih' gya' dsa-ñuuh- hi- dsa-jee' goo- jee' ja-. ³⁵ Pero lloo- koo- jmi' wa'ra- ga-lleey- dsa-ñuuh- hi- dsa-jee' goo- he'. Ma'ja' ga'ta' dsa- kyaay' he- kuh-hih' mah' chuyy' kyaah' Dio.

³⁶ Hi- ga-jäyh' siyh' juu' na-hmäa' la-:
—Ni- jaa- dsa- sa- kwa- kih', ka- koo- jwi' hmiih- hmee' mah' tøy' nē- kih' hmiih- ma-gyuh-. Cher'mah' lä- ja- la', koo- heey' hmiih- hmee' ba' ja-. Hi- ni- sa- jeeh- kwee- hmiih- ma-gyuh- kyaah' jwi' hmiih- hmee' ja-. ³⁷ Hi- lä- ja-, ni- jaa- dsa- sa- kwa- kih' chiyh' vin hmee' neh- loo- ma-gyuh-. Cher'mah' ga- chih' dsa- vin hmee' neh- loo- ma-gyuh-, chah' ba' gyii-, jeeh' sa- kwa' jwē- ää-. Tuh- vin hmee' hi- hee' loo- ka-läh'. ³⁸ He- ja- neh- loo- hmee' ba' dsa-hoo- vin hmee'. Mah' lä- ja- ba' mi- hee- vin hmee' ja-, kyaah' loo- hmee' ka-läh'. ³⁹ Ni- jaa- hi- tēē- hih' jmih' mi-jeh' ma- ää-, sa- tih' dsēy' he- hmee' lä- chah' ja-. Jēēh' jäyh': "Llu' ga- he- ma-gyuh-." —ga-jäh' Jesús.

6

Ga-hlēeh' Jesús ha- lä- la' jmi' he- teeh- dsa- dsē'

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Koo- jmi' he- teeh- dsa- dsē', ga-ngēē' Jesús jee' ma- na-jnäa' chaah' trigo. Ga-hnä' discípulo kyaay' miih- sa-gwah' trigo, ga-gvey' kyaah' gooy- mah' ga-kuyh-. ² He- ja- ko-llaq' fariseo ga-jäyh' siyh' discípulo he':

—¿He- la' jmeeh- hnäh' he- sa- lle- kih' jmeeh- hnäh' jmi' he- teeh- dsa- dsē'?

³ He- ja- ga-jäh' Jesús siyh':

—¿Che' sa- ma-heh- hnäh' jee' na-sii- lä-koo- ga-jmee' David koo- hä, lä- ma' ja' kyoyh' kyaah' hi- ma' ga-nää' kyaayh? ⁴ Ga-hey' neh- gwah' mah' ga-kuyh' he-ñiih' he- ma- na-jjōē- he- sa- lle- kih' ma' kuyh' hi- ga-kwēēyh' dsa- kyaay' ka-läh'. Jēēh', ma-lä- jmi- dsa- ba' ma- na-ngē' jwē' kuyh' he-ñiih' ja-.

⁵ Hi- ga-jäyh' ka-läh':

—Hi- ga-lēē-ngo' la- ba' na-ngē' jwē' jmeey' hih-, hee- na- he- ga-tēē' jmee' dsa- jmi' he- teeh- dsa- dsē'.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- dsa- jmi' he- teeh- dsa- dsē'

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Jyoh' ka-läh' jmi' he- teeh- dsa- dsē' ga-he' Jesús neh- gwah- mäh' mah' ga-lōoy' kway- juu'. Jee' ja- ma- hää' jaa- dsa-ñuuh- hi- ma- lä- ki- ma- goo- ra-lluu'. ⁷ Hi- ma- tääh' ta- jwōh' kyaah' ley kyaah' dsa- fariseo tääy' Jesús, ma- jēēy- che' mi-hlääy' dsa- jmi' he- teeh- dsa- dsē' mah' lä- ja- ma- le' ma- hñiiy' kiyh'. ⁸ Pero ma- ñe- ba' Jesús he-

hñu' dsē- ma' jmee' dsa- he', he- ja- ga-siiyh' dsa- hi- ma- lä- ki- ma- goo- he':

—Noo-, mah' ña- jee' to' dsaah' la-.

Mah' ga-noo- dsa- he' jee' to' dsaah' ja-.

⁹ He- ja- ga-jäh' Jesús siyh' dsa- kaah' he':

—Ngiih' koo- mi- juu' kyah' hnäh'. ¿Hee- na- na- ngē' jne' jwē' jmeen' jmi' he- teeh- dsa- dsē', che' he- llu' o che' he- hñiih'? ¿Che- lää- jne' ja- hi- ma- ngoo' ga-juu' o kwan' jwē' juuy'?

¹⁰ Ga-jēē' Jesús ko-hwēē' lä- ja- kih' lä- jēē- hi- ma- tääh' lä- ku- lä- jii' kiyh' ja-, mah' ga-siiyh' hi- ma- dsaah' he':

—Niuh' ma-gooh-.

Mah' ga-niih' dsa- he' ma-goo-. Lä- chah' ja-, ga- ja- go-te- ma-gooy-. ¹¹ Peer- ga-lä- lleē' dsa- kaah' he', mah' ga-siiyh' dsa- kyaayh':

—¿Ha- lä- jmeen' kih' Jesús?

Ga-hñaa' Jesús lä- jēē- gya-tuu' apóstole

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Jmi' ja- ñee' Jesús ta- koo- moh' na-ngiiy' kiyh' kih' Dio lä- jiih' ga-jnäyh' hwē' ja-. ¹³ Ma' ga-jnä' ja-, ga-tēēyh' lä- jēē- discípulo kyaay', mah' ga-lleeyh- gya-tuu' ba'. Hi- he' ga-tēēyh' apóstole. ¹⁴ Ga-lleeyh- Simón hi- ma- tēēyh' Pee', Andre' ogh- Simón, Jacobo kyaah' Jwaa-, Felipe kyaah' Bartolomé, ¹⁵ Matä-, Tamä-, Jacobo jo-ñuuh- Alfeo, Simón hi- ma- tēēyh' Zelote, ¹⁶ Juda ogh- Jacobo, kyaah' Juda Iscariote hi- ga-ngēē' Jesús.

Ga-kwa' Jesús juu' kih' jwēē' dsa-

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ga-jnäa' Jesús ta- hwa' mi- ko-jōh' kyaah' discípulo kyaay'. Peer- jwēē' dsa- ga-lla-nää' jee' ja-, dsa- chaa- lä-kaa- hwa' Judea, kyaah' dsa- chaa- Jerusalén, dsa- chaa- Tiro kyaah' Sidón jwi- he- tääh' cha-hoo' jmi- ñeeh-. Lä- jēē- dsa- he' ga-lla-nää' he- hnōoy' nuuy' juu' kih' Jesús hi- ga-lla-nää' hi- dsaah' mah' jä' kiyh'.

¹⁸ Lä- jēē- hi- ma- jēē- wi- he- ma' jmee- jmi- lle- hñiih' kiyh', lä- ja- ka-läh' ga-ja' kiyh'. ¹⁹ He- ja- ma' jmee' dsa- bii- ha- lä- jee' tēēy' suy' miih- sa-hñiih' kih' Jesús, kih' he- ma- hwēē- be' kiyh' he- kyaah' ma- mi- hläy' lä- jēē- dsa-.

Llu' la' kih' dsa- hi- hnaah- Dio

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ga-jēē' Jesús jee' ma- tääh' lä- jēē- discípulo kyaay' mah' ga-jäyh':

—Llu' la' kyah' hnäh' hi- tä- ñee', jēēh' jaa' ba' Dio hnäh' lä- hih' kih'. ²¹ Llu' la' kyah' hnäh' hi- kyoh- na-, jēēh' lloo- koo- jmi' mo- so- lä- kyah' hnäh'. Llu' la' kyah' hnäh' hi- ki- hoo- na-, jēēh' ja- ba- lä- ja- lloo- koo- jmi' lä- chaa- hnäh' llu'.

²² Llu' la' kyah' hnäh' wa'ra- ga-lä- hōōh' dsa- kyah' hnäh', o wa'ra- ga-hwēē'

dsa- hnäh' jee' kiyh', wa-ra- ga-hlëeh' dsa- wii' kyah' hnäh', o wa-ra- ga-jmääy' hnäh' lä-koh' jaa- dsa- hlëeh' kwaat' kih' Hi- ga-lëë'ngo' la-. ²³ Lä- ma- dsa-ngëë' hnäh' lä-ja', wa-jëë- hoh' hnäh', wa-chaah' hnäh' llu', jëeh' cha- koo- he- llu' jwërte he- hñah' hnäh' gyuu' ya-jwii'. Ma-ra- he- jmeeh' ba' dsa- hnäh', jëeh' lä-ja- ma- jmee' dsa- ma-gyuh- kyaay' kih' lä-jëë- hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio.

²⁴ Peer- jwii' hnäh' dsa- cha- kuu'. Jëeh', ja-ba' jiih' kyeh' hnäh' o-joh- dsë-. ²⁵ Peer- jwii' hnäh' hi- na- kē- na', jëeh' lloo- koo- jmi' lä-kyah' hnäh'. Peer- jwii' hnäh' hi- tääh' ngii' na'. Jëeh', ja-ba' lä-ja- lloo- koo- jmi' ki-hooh' hnäh'. ²⁶ Peer- jwii' hnäh' wa-ra- ga-hlëeh' lä-jëë- dsa- llu' kyah' hnäh'. Jëeh' lä-ja- ma- jmee' dsa- ma-gyuh- kyaay' kih' hi- ma- ngëë- juu' ta-juu' kih' dsa-.

Hnoø' hnää' jne' hi- na-høøh' jnän'
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Pero jnä' jwëehn- hnäh' lä-jëë- hnäh' hi- tääh' nuu' jee' la-. Wa- hnaah' hnäh' lä-jëë- hi- na-høøh' kyah' hnäh'. Jmee' llu' kih' hi- sa- hnää' hnäh'. ²⁸ Ngii' hnäh' llu' kih' hi- jwä- dsojwii' kyah' hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio kih' hi- jnaah' hnäh' juu' wii'. ²⁹ Cher'mah' hi- ga-jnoo' koo- jwoo' mo-nëh', kwëeyh' ka-läh' jyoh' jwoo'. Hi- cher'mah' hi- ga-jnuuh' hmih' lloo' kyah', kwëeyh' ka-läh' sa-kooq'. ³⁰ Cher'mah' hi- ga-ngii' miih- he- cha- kyyh', ja- kwëeyh' ba'. Hi- cher'mah' hi- ga-jnuuh' he- la' kyah', mo-to' ngiih' he- ja-. ³¹ Lä-koo- hnooh- hnäh' jmee' dsa- kyah' hnäh', ja-ba' lä-ja- jmee' hnäh' kiyh' ka-läh'.

³² Pero, cher'mah' hnaah- hnäh' ma-la- hi- hnää' hnäh' ba', zha- jmää' he- na- kyah' hnäh'? Jëeh', lä-ja- ka-läh' hi- hñaa- dsë', hnääy' ma-la- hi- hnää' hñiiy' ba'. ³³ Hi- cher'mah' jmeeh- hnäh' llu' kih' hi- jmee' llu' kyah' hnäh', zha- jmää' he- na- kyah' hnäh'? Jëeh', ja-ba' lä-ja- jmee' hi- hñaa- dsë', mi-hääy' dsa- hi- laay' ngëë' ba'. ³⁵ He- ja- wa- lä- hnaah- hnäh' hi- na-høøh' kyah' hnäh', jmee' hnäh' he- llu' ba', mi-hääh' hnäh' he- cha- kyah' hnäh'. Ta- joo- he- ngëey' ka-läh'. Lä-ja- ba' hñah' hnäh' he- llu' jwërte. Hi- legh' hnäh' joo' Dio hi- gya' gyuu' ya-jwii'. Jëeh', llu' dsëy' kyaah' hi- sa- kwa- ti'hnaah' hi- lä-kye- kyaah' hi- hñaa- dsë' ka-läh'. ³⁶ Wa- lä-ñih' hoh' hnäh' ja-ba' lä-koh' dsa- lä-ñih' dsë' Täa' jnän'.

Sa- ga-tëë' jne' kyen' kwaat' kih' jñah'
(Mt. 7:1-5)

³⁷ Ta- ka- hnäh' kwaat' kih' jñah', mah' sa- ka' Dio kwaat' kyah' hnäh'. Ta- jwä' hnäh' dsojwii' kih' dsa- mah' sa- jwä' Dio dsojwii' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' joh- hoh' mah' jmee' Dio joh- dsë' kih' dso'kye- kyah' hnäh'. ³⁸ Kwëeh' hnäh' dsa', mah' kwëeh' Dio hnäh'. Kwa- ba' Dio he- sa- kyaah' hih', jmeey' na- hlaah' llu', na- kah' lä-jiih' ga-saa' go-te'. Jëeh', kyaah' ja-ba' he- llah- hnäh' hih', llaa' Dio hnäh' hih'.

³⁹ Hi- ga-hlëeh' Jesús dsa- kyaah' juu' na-hmäa' la-:

-zHee- jmää' kih' jaa- hi- tuu' mah' lla- lley' kaah' kih' jñah' hi- tuu'? zChe' sa- täh- lä-uu' neh' koo- too-? ⁴⁰ Sa- jooq' ga' discipulo lä-koh' ga' ta-jwoh' kyaay'. Pero ma-la- ma-hñaa- tëey-, ja-ga- leey' kwee- ba' kyaah' ta-jwoh' kyaay'.

⁴¹ zHe- la' jëeh' wa-hløø- he- hä' mi-në' øøq' mah' sa- jëeh' da' wa-hløø- juuh' he- hä' mi-nëh' hñaaq'? ⁴² zHa- lä-ja- jwiih' øøq': "Kwa- da' wa-llen' wa-hløø- he- hä' mi-nëh'", mah' sa- jëeh' hä' ga' he- juuh' ga' kyah' hñaaq'? zHe- ba' che- ta-juuh' hne- l- Lle- da' jää' wa-hløø- juuh' he- hä' mi-nëh' hñaaq'. Ja-ga- na- jëeh' kwee- mah' lleh' wa-hløø- he- hä' mi-në' øøq'.

Mii' kih' jmee- lii- ha- lä- la' chaah' hma-
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Chaah' hma- llu' sa- hii- mii' he- hliih'. Hi- lä-ja- chaah' hma- hliih' sa- hii- mii' he- llu'. ⁴⁴ Mii' kih' jmee- lii- ha- lä- la' chaah' hma-. Jëeh', sa- chooh' dsa- mi- higo kih' chaah' too', ni- lä-ja- sa- chooh' dsa- mi- jeh' kih' chaah' too' ka-läh'. ⁴⁵ Dsa- lluu' hlëeyh' juu' llu' jmah', jëeh' he- na- ba- tääh' tuh- dsëy'. Dsa- hi- hlëeh', hlëeyh' juu' hliih' jmah', jëeh' he- na- ba- tääh' tuh- dsëy'. Jëeh' he- na- mah' neh' tuh- dsë' dsa-, he- ja- ba' hlëeyh'.

Juu' na-hmäa' kih' hne'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ zHe- la' tëeh- hnäh' kin', "Dsa-jooq' kyaan', Dsa-jooq' kyaan'" mah' sa- jmeeh- hnäh' lä-jë- he- jwahn-? ⁴⁷ Jwëehn- hnäh' ha- lä- laa' hi- gwa- go-nuu' juu' kin' mah' jmeey' lä- jwahn-. ⁴⁸ Laay' lä-koo- jaa- dsa- hi- ga- jmee' koo- hne-. Ga- gyuy' ñiih' në- kuy' hloo-, mah' ga-chiyh' ma-tii' kih' në- kuy' ja-. Ma- ga-juuh' jmiy', ga- hläh' hne' ja-. Pero ni- miuh- sa- ga-jeh', jëeh' ma' chih' hweh- në- kuy' hloo-. ⁴⁹ Pero hi- nuu- juu' kin' mah' sa- ga- jmeey' he', laay' lä-koo- jaa- dsa- hi- ga- jmee' hne' kih' në- gwaah' jmah'. Ni- sa- cha- ga-chiyh' ma-tii' kih'. Ma- ga-juuh' jmiy', ga- hläh' hne' ja- kyaah' be' mah' ga-toh', lä-jiih' ga-hee' go-te- - ga-jäh' Jesús.

7

Ga mi hlää Jesú moz' kyaa' juu' hløø'
(Mt. 8:5-13)

¹Ma' ga' dsaag' ga' hlëeh' Jesú lá jëë' dsa-,
ngoo' ta' Capernaum. ²Jee' ja' ma' gya'
jaa' juu' hløø' hi' ma' chaa' jaa' moz' kyaa'
hi' ma' hnääy' jwërte. Moz' he' ma' ngoo'
ga' juu' ma' ja' kiyh'. ³Ma' ga' nuu' juu'
hløø' he' hlëeh' dsa' kih' Jesú, ga' cheey'
ko' llaa' dsa' gyuu' kyaa' dsa' judiu mah'
na' chuuy' kyaah' Jesú he' dsooy' mi' hlääy'
moz' kyaay'. ⁴Ma' ga' lla' nää' dsa' he' jee'
ma' gya' Jesú, cha' miuh' ga' chuuy' kyaah',
ma' jäh' :

—Ma' ra' he' ga' tēē' ba' hne' kwah' be'
kih' juu' hløø'. ⁵Jëeh', hnääy' ba' lá jëë'
dsa' goo' jne' hi' ga' jmeey' koq' gwah'
mäh' kyaa' jnääh'.

⁶He' ja' ngoo' ba' Jesú kyaah' dsa' he'.
Ma' ngoo' ya' jäh' jee' gya' juu' hløø' he',
lá' chah' ja' ga' chee' juu' hløø' he' ome'
kyaa' mah' na' chuiyh' Jesú lá' la' :

—Dsa' jøøh' kyaan', ma' jän' mada' kih'
juu' hløø', jäh', ta' jmee' bii' goh' lá' ga' tē'
oo'. Ni' miuh' sa' cha' he' laa' jnä' mah'
go' heh' cha' neh' kin'. ⁷He' ja' sa' ga' tuu'
dsén' ma' niin' hñiin' ma' na' jëen' hne'. Lee'
ba' koq' hlëeh' ba' hne', ja' kih' moz' kyaan'.
⁸Jëeh' jnä' ka' läh', chaa' hi' jmee' mada'
kin', hi' tääh' hløø' hi' jmeen' hih' kih'.
Wa' ra' ga' jmeen' hih' kih' jaa' : “Gwa' jee'
oo'”, dsooy' ba'. Wa' ra' ga' jwiin' jñah' : “Na'
ta' la'”, jäh' ba'. Hi' wa' ra' ga' jwiin' moz'
kyaan' : “Jmee' he' la'”, jmeey' ba'.

⁹Ma' ga' nuu' Jesú juu' ja', ga' lá' dsaag'
dsëy' kih' juu' hløø'. Mah' ga' siyh' lá' jëë' hi'
ma' chaa' kaah' kiyh' jee' ja' :

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh', lá' kaa'
hwa' Israel sa' ma' jeen' ni' jaa' dsa' hi'
dsoo' dsé' lá' koq' dsoo' dsé' jjuu' hløøø' oo'.

¹⁰Ma' ga' lla' nää' dsa' he' cha' neh' kih'
juu' hløø', ga' jëey' ma' ja' go' te' kih' moz'
kyaay' hi' ma' dsaah' he'.

Ga mi jiih' Jesú jaa' jo' ñuu' dsa' më'
hñii'

¹¹Ma' ngëë' he' ja', ga' he' Jesú jwë'
ngoo' ta' jee' jwii' he' chee' Naín, kyaayh'
discípulo kyaay' hi' jwëë' jwërte dsa'
ga' jmee' ko' jøh' kyaayh'. ¹²Lá' ma' ga' tēēy'
chuuh' jwii' ja', ga' jëey' dsa' hi' ga' nää'
ga' haa' jaa' hñii' hi' ma' laa' jaa' gyuu' koq'
mëe' kyaa' jaa' dsa' më' hñii'. Hi' jwëë'
jwërte dsa' hi' chaa' jee' ja' ma' jmee'
ko' jøh' kyaayh'. ¹³Ma' ga' jëë' Dsa' jøøh'
jnän' dsa' më' he', ga' lá' ñih' dsëy' kiyh' mah'
ga' siyh' :

—Ta' hoo'h.

¹⁴Lá' chah' ja' ngoo' Jesú chuuh' kih' dsa'
hi' ma' kye' goo' mah' ga' sooyh'. He' ja'
ga' noo' dsa' hi' ma' jaa' hñii' he'. Ja' ga'
ga' jäh' Jesú siih' hñii' he' :

—Chih' mäh', jnä' hlëeh' hne'. Noo'.

¹⁵Lá' chah' ja', ga' gya' chih' hi' ma'
na' juu' he' mah' ga' løoy' hlëëyh'. Ja' ga'
ga' jäh' Jesú siyh' chooy' :

—Hi' la' chih' kyaah'.

¹⁶Lá' jëë' ba' ga' lá' goh'. Ga' løoy' jmeey'
juuh' kih' Dio, ma' jäh' :

—He' ba' che' jøøh' hi' ngëë' juu' kih' Dio
hi' ma' ya' hëë' jee' jnän' la'.

Hi' ma' jäh' lá' la' ka' läh' :

—Ma' ja' Dio kway' be' kih' dsa' kyaay'.

¹⁷Ga' hii' jwërte juu' kih' Jesú lá' kaa'
hwa' Judea kyaah' jwii' he' tääh' lá' ku' lá' jii'
jee' ja'.

Ga' chee' Jwaa' dsa' kyaay' na' hlëëyh'
kyaah' Jesú

(Mt. 11:2-19)

¹⁸Lá' jëë' juu' la' ga' nuu' Jwaa' ga' jmeeh'
discípulo kyaay'. He' ja' ga' tēēyh' uu'
discípulo. ¹⁹Ga' cheey' kih' Jesú mah'
na' ngiiy' juu' kiyh' :

—¿Che' hne' he' hi' nøø' juu' ja' o' che' jää'
jnääh' jñah'?

²⁰Lá' koq' ma' ga' lla' nää' dsa' he' jee' ma'
gya' Jesú, ga' siyh' :

—Jwaa' hi' ma' choo' jmi' ma' cheey'
jnääh' mah' ngii' jnääh' juu' kyah' : “¿Che'
hne' he' hi' nøø' juu' ja' o' che' jää' jnääh'
jñah'?”

²¹Ja' ba' hor' ja' ga' mi' hlää', Jesú jwëë'
dsa' dsaah', dsa' hi' ma' jëë' wii' kih' na' ku'
na' ngii' dsoo', dsa' hi' ma' kye' jmi' lle'
hñiih'. Hi' ga' näy' mi' né' jwëë' dsa' tuu'.

²²Ja' ga' ga' jëeh' Jesú juu' kih' hi' ga' chee'
Jwaa' he', ga' siyh' :

—Go' nää' hnäh', mah' go' jmeeh' juu' kih'
Jwaa' lá' jë' he' ma' nuuh' hnäh' hi' lá' jë'
he' ma' jëeh' hnäh' la'. Hi' tuu' ma' jëëy'
ba', hi' jluuh' ma' ga' nääy' ba', ma' hlaa' ba'
hi' ma' dsaah' dsoo' hmih' høø', hi' gwii'
ma' nuuy' ba', hi' ma' juu' ma' lá' jiiyh' ba',
hi' hi' tá' ñee' ma' nuu' bih' ju' hmëë'. ²³Llu'
la' kih' hi' sa' jmee' to' dsé' kwaat' kin' —
ga' jäh' Jesú siyh'.

²⁴Lá' koq' ma' ga' nää' discípulo kyaay'
Jwaa' he', ga' løø' Jesú hlëeh' dsa' kih'
Jwaa' mah' lá' dsooh' dsëy' ha' lá' ma' laay',
ga' jäh' :

—¿Ha' lá' laa' hi' na' jëeh' hnäh' ma'
na' nääh' hnäh' jee' oo' hwa' kii'? ¿Che'
ma' laay' lá' koh' hma' tah' he' gwa' gyaa'
lle'? ²⁵¿Cher' mah' sa' laay' ja' hi' na' jëeh'
hnäh', ha' ba' lá' laay' ja'? ¿Che' ma' laa' jaa'
dsa' nuuh' hi' ma' kēh' hmiuh' llu'? Né' ba'
jne', lá' jëë' hi' kēh' hmiuh' llu', hi' tääh' llu',
hi' he' tääh' cha' neh' kih' rey ba'. ²⁶He' ja',
¿hee' ba' laa' hi' na' jëeh' hnäh'? ¿Che' laa'
jaa' hi' ngëë' juu' kih' Dio? Jnä' jwëehn'
hnäh' laay' ba'. Hi' ma' ra' he' laay' jøøh' ga'
lá' koh' ga' jñah' hi' ma' ngëë' juu' kih' Dio.
²⁷Jëeh', jwaa' he' hi' na' sii' kih' lá' la' :

Cheen⁻ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻ kwa⁻ juu⁻ kin⁻.
Hi⁻ he⁻ dsoo⁻ ta⁻ cha⁻ neh⁻ mah⁻ mi⁻ lluy⁻ jwé⁻
kyah⁻.

28 Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwé⁻ eh⁻ n⁻ hnäh⁻. Jee⁻
kih⁻ lä⁻ jëé⁻ hi⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ kih⁻ dsa⁻ më⁻, sa⁻
chaa⁻ hi⁻ ngëé⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hi⁻ jøøh⁻ ga⁻
lä⁻ koh⁻ ga⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻. Pero
hi⁻ laa⁻ mä⁻h ga⁻ kih⁻ gyuu⁻h ya⁻ jwii⁻, hi⁻ he⁻
jøøh⁻ ga⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ Jwaa⁻.

29 Lä⁻ jëé⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nuu⁻ kih⁻ Jwaa⁻
lä⁻ kye⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻ ku⁻ sih⁻ ga⁻ jmee⁻ dsoo⁻
dse⁻ kih⁻ Dio, ga⁻ heeyh⁻ saay⁻ jmi⁻ lä⁻ koo⁻
ga⁻ jäh⁻ Jwaa⁻. 30 Pero dsa⁻ fariseo kyaah⁻
dsa⁻ hi⁻ kyuu⁻h ley ga⁻ jmeey⁻ ta⁻ koo⁻ ba⁻
he⁻ ma⁻ jmee⁻ Dio kiyh⁻. Sa⁻ ga⁻ lä⁻ hnøøy⁻ ma⁻
saay⁻ jmi⁻.

31 Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻:

—Jee⁻ la⁻ jwé⁻ eh⁻ n⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ laa⁻ dsa⁻
hi⁻ chaa⁻ na⁻. Lä⁻ la⁻ ba⁻ laay⁻. 32 Dsa⁻
hi⁻ chaa⁻ na⁻ chaayh⁻ miih⁻ lä⁻ koh⁻ chih⁻
hi⁻ tääh⁻ je⁻ hmooh⁻ hi⁻ tooh⁻ miih⁻ kyaah⁻
dsa⁻ kyaayh⁻. Jäyh⁻: “Ma⁻ juu⁻ jnääh⁻ su⁻ he⁻
jmeey⁻ jëé⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ luu⁻ hma⁻ ta⁻
pero sa⁻ ga⁻ hiih⁻ hnäh⁻ ma⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻
jä⁻. Ma⁻ hä⁻ jnääh⁻ su⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsé⁻, ni⁻
lä⁻ ja⁻ sa⁻ ma⁻ hoo⁻h hnäh⁻”, jäh⁻ chih⁻ siyh⁻
dsa⁻ kyaayh⁻.

33 Lä⁻ ja⁻ ka⁻ lä⁻h jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻
na⁻. Jëéh⁻, ja⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ga⁻ kuh⁻ ga⁻ hi⁻
miih⁻ go⁻ te⁻ mah⁻ ga⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻:
“Kyey⁻ jmi⁻ lle⁻ hlih⁻.” 34 Lä⁻ ja⁻ ka⁻ lä⁻h,
ja⁻ Hi⁻ ga⁻ lëé⁻ ngo⁻ la⁻ hi⁻ kuh⁻ hi⁻h na⁻ tee⁻
kih⁻ mah⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻: “Jlaay⁻ ngëé⁻, mah⁻
lla⁻ heeyh⁻ ka⁻ lä⁻h. Jwayh⁻ kyaah⁻ lä⁻ jëé⁻ hi⁻
koo⁻ ku⁻ sih⁻, hi⁻ laay⁻ ome⁻ kyaah⁻ dsa⁻ wa⁻
hi⁻ cha⁻ hi⁻”, jäh⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻. 35 Pero
kyaah⁻ he⁻ jmee⁻ Dio, lii⁻ llu⁻ ba⁻ hu⁻ dsé⁻
kiyh⁻ —ga⁻ jäh⁻ Jesús.

*Ga⁻ kuh⁻ ga⁻ hi⁻ Jesús cha⁻ neh⁻ kih⁻ Simón,
jaa⁻ dsa⁻ fariseo*

36 Ga⁻ chu⁻ jaa⁻ fariseo kyaah⁻ Jesús mah⁻
dsooy⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh⁻, dsa⁻ kuh⁻ dsa⁻ hi⁻h
kyaayh⁻. Lä⁻ ma⁻ ga⁻ hey⁻ cha⁻ neh⁻ kih⁻
fariseo he⁻, ga⁻ gyay⁻ në⁻ mes⁻. 37 Hi⁻ ja⁻ ba⁻
jee⁻ jwii⁻ ja⁻, ma⁻ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻
kaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Pero lä⁻ koo⁻ ma⁻
ga⁻ nuuy⁻ he⁻ gya⁻ Jesús kuh⁻ hi⁻h kyaah⁻
fariseo he⁻, he⁻ ja⁻ ngooy⁻ jee⁻ ja⁻, ma⁻
kyey⁻ koo⁻ së⁻ jmi⁻ mi⁻ jwii⁻. 38 Ga⁻ lloo⁻y
hooyh⁻ hu⁻ ti⁻ Jesús, lä⁻ jii⁻h ga⁻ lä⁻ gyuh⁻
ti⁻ Jesús kyaah⁻ jmi⁻ he⁻ ga⁻ tuu⁻ mi⁻
nëy⁻. Ga⁻ mi⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ jnu⁻ lley⁻. Ja⁻ ga⁻
ga⁻ chuyh⁻ ti⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ huuy⁻ jmi⁻
mi⁻ jwii⁻. 39 Ma⁻ ga⁻ jëé⁻ fariseo lä⁻ koo⁻ jmee⁻
dsa⁻ më⁻ he⁻, ma⁻ jmeey⁻ hu⁻ dsé⁻: “Wa⁻ ra⁻
jäh⁻ kih⁻ Jesús laa⁻ jaa⁻ hi⁻ ngëé⁻ juu⁻ kih⁻
Dio, lä⁻ liiyh⁻ ha⁻ lä⁻ laa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ gya⁻
chu⁻ bë⁻ tiy⁻. Che⁻ sa⁻ nëy⁻, he⁻ hlih⁻ jmah⁻
ba⁻ jmee⁻ dsa⁻ më⁻ na⁻”, ma⁻ laay⁻. 40 Ja⁻ ga⁻
ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Cha⁻ koo⁻ mi⁻ juu⁻ he⁻ jwé⁻ eh⁻ n⁻ hne⁻,
Simón.

—Chiih⁻ jnä⁻, Ta⁻ jwoh⁻ —ga⁻ jäh⁻ Simón.

41 Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—Uu⁻ dsa⁻ ma⁻ ää⁻ kih⁻ hi⁻ cha⁻ kuu⁻. Jaa⁻
hi⁻ he⁻, ma⁻ ää⁻ hña⁻ hña⁻ loo⁻ kuu⁻. Hi⁻ jñah⁻
he⁻ ma⁻ ää⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻. 42 Sa⁻ ma⁻ cha⁻ he⁻
kyaah⁻ ma⁻ mi⁻ hmaah⁻ dsa⁻ he⁻. Hih⁻ dsa⁻
cha⁻ kuu⁻ he⁻ ga⁻ jney⁻ lä⁻ ja⁻ ba⁻ kwaat⁻ kih⁻
lä⁻ uu⁻. Jäh⁻ da⁻ koo⁻. 43 Hi⁻ jaa⁻ jee⁻ lä⁻ uu⁻,
hnäy⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁻ he⁻?

43 Ga⁻ jäh⁻ Simón:

—Go⁻ laan⁻ hi⁻ ma⁻ ää⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ kuu⁻
kiyh⁻.

—He⁻ dsoo⁻ na⁻ kyah⁻ —ga⁻ jäh⁻ Jesús.

44 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús hñii⁻, ga⁻ jëéy⁻
dsa⁻ më⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻ siyh⁻ Simón:

—Jiih⁻ da⁻ nëh⁻ mah⁻ jëé⁻ dsa⁻ më⁻ la⁻.
Lä⁻ koo⁻ ma⁻ hen⁻ cha⁻ neh⁻ kyah⁻, sa⁻
ma⁻ kwëeh⁻ jnä⁻ jmi⁻ he⁻ ma⁻ jñii⁻ tiin⁻.
Pero dsa⁻ më⁻ la⁻, ma⁻ huuy⁻ jmi⁻ he⁻ haa⁻
m⁻ nëy⁻ mah⁻ ma⁻ chey⁻ kyaah⁻ jñu⁻ lley⁻.

45 Hne⁻ sa⁻ ma⁻ chuh⁻ kin⁻. Pero dsa⁻ më⁻
la⁻, lä⁻ jiih⁻ ma⁻ ga⁻ hey⁻ cha⁻ neh⁻ la⁻, sa⁻
ma⁻ tuy⁻ chuyh⁻ tiin⁻. 46 Sa⁻ ma⁻ huuh⁻
aceit ka⁻ llen⁻. Pero dsa⁻ më⁻ la⁻, ma⁻ huuy⁻
jmi⁻ mi⁻ jwii⁻ ma⁻ tiin⁻. 47 He⁻ ja⁻ jwé⁻ eh⁻
hne⁻. Ma⁻ ke⁻ ma⁻ jmeey⁻ cha⁻ miih⁻
dso⁻ kye⁻, ma⁻ na⁻ che⁻ ba⁻ dso⁻ kye⁻ kyah⁻.
ma⁻ lä⁻ hnäy⁻ jnä⁻. Pero jaa⁻ hi⁻ ma⁻ ää⁻
miih⁻, miih⁻ go⁻ te⁻ ba⁻ hnäy⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻
jøh⁻ dsé⁻ kiyh⁻.

48 He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siih⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻:

—Ma⁻ na⁻ che⁻ ba⁻ dso⁻ kye⁻ kyah⁻.

49 Jñah⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ teeh⁻ kyaay⁻, ga⁻ løøy⁻
ngiy⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaayh⁻:

—ÇHee⁻ laa⁻ dsa⁻ na⁻, che⁻ lä⁻ kye⁻ dso⁻ kye⁻
kih⁻ dsa⁻ chey⁻?

50 Pero ga⁻ jäh⁻ Jesús siih⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻:

—Kih⁻ he⁻ ma⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻, ma⁻ laah⁻
hne⁻ kih⁻ dso⁻ kye⁻. Gwaah⁻ ba⁻ hne⁻ llu⁻.

8

*Ma⁻ chaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻
kih⁻ Jesús*

1 Ma⁻ ngëé⁻ he⁻ ja⁻, ngoo⁻ Jesús lä⁻ kaa⁻
jwii⁻ kaah⁻ jwii⁻ mä⁻h na⁻ kway⁻ ju⁻ hmëé⁻,
ga⁻ hlëéy⁻h dsa⁻ lä⁻ koo⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻ hi⁻h⁻
kih⁻. Hi⁻ lä⁻ jëé⁻ gya⁻ tuu⁻ apóstole ma⁻ jmee⁻
ko⁻ jøh⁻ kyaayh⁻. 2 Hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ko⁻ jøh⁻
kyaah⁻ Jesús ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ga⁻ hwëéy⁻
jmi⁻ lle⁻ hlih⁻ kih⁻, kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻
ka⁻ lä⁻h. Jee⁻ kih⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻ ma⁻ hää⁻ Maria
hi⁻ ma⁻ tëéyh⁻ Magdalena, hi⁻ ma⁻ jää⁻ gyee⁻
jmi⁻ lle⁻ hlih⁻. 3 Ma⁻ hää⁻ Juana ka⁻ lä⁻h, hi⁻
ma⁻ hää⁻ më⁻ Chusa. Chusa he⁻ ma⁻ kye⁻
miih⁻ ta⁻ kih⁻ Herode. Hi⁻ ma⁻ hää⁻ Susana,
kyaah⁻ jwëé⁻ ga⁻ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻
kih⁻ Jesús.

Juu' na-hmää' lä-koq- la' kih' dsa- hi-
jñee' mi'ju'

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴Jwëé' jwërte dsa- hi- ya-nää' lä-kaa- jee'
jwiä' kih', hi- ga'kuh' jee' ma' cheh' Jesús.
He-ja- ga'siiyh' kyaah' juu' na-hmää' la-:

⁵-Jaa- dsa- ngoo' ga'jñee' mi'ju'. Jee'
ngooy' jñeey- mi'ju- ja-, ga'saa' miih-
cha'jwë'. Ma' ga'ngëé' dsa-, ga'hee'
ga'soyh' kih' mi'ju- ja-, hi- ga'jñaa' ta' hi-
hëé' gyuuh' ga'kuyh-. ⁶Jyoh' mi'ju- ga'saa'
né' gwaah' he- nōō' miih- né' kuu'. Ga'hya-
ba' mi'ju- ja-, pero चाह' ba' ga'lā'ki' kih'
he- sa'gyuh' gwaah' ja-. ⁷Hi- jyoh' ka-lāh'
mi'ju- ga'saa' jee' chaah' toq'. Ga'kwaä' ga'
chaah' toq' ja-, he-ja- ga'uu- chaah' kih'
jee' na'toq'. ⁸Hi- jyoh' mi'ju- ja-, ga'saa' jee'
la' hwa' jmah', he- ja- ba' ga'hi-, ga'kwa'
hña-loo' mi'lä'koq- chaah'.

Ma' ga'dsaa' juu' he- ma' kway- ja-,
ga'hlēyh' koq- ki-gaa-, ga'jāyh':

-Hi- hnōō' heeh' juu' la-, wa' heeyh-.

⁹He-ja- ga'ngii' discipulo juu' kiyh'
ga'siiyh':

-¿Hee- hnōō' jāh' juu' na-hmää' he-
ma' kwah' na'?

¹⁰He-ja- ga'jāyh':

-Hnäh' ba' na-ngēh' hnäh' jwë' lä'kyuuh-
hnäh' ha- lä- jāä' Dio hnäh' lä'hiih' kih', he-
sa' ma' kyuuh' dsa- jāä'. Pero hi- jñah',
hlēēhn' kyaah' juu' na-hmää' ba'. Lä'ja-
ma'ke' he- ga'jēy-, sa' lä'jnā' kiyh'. Hi-
ma'ke' nuuy-, ni- lä'ja- sa- lä-ngēy'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he- hnōō' jāh' juu'
na-hmää' kih' hi- na'jñee' mi'ju-

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹Lä'la- hnōō' jāh' juu' na-hmää' ja-. Mi'
ju- ja- la' kwaan' juu' kih' Dio. ¹²Hi- mi'
ju- he- ga'saa' cha'jwë', la' kwaan' dsa- hi-
ga'nuu' juu' kih' Dio. Mah' चाह' ba' gwa'
hi-sa'llu' jñuuyh- juu' he- ma-na-jnää' neh-
tuh-dsēy'. Mah' sa- lä'heey' juu' kih' Dio
hi- lä'ja- sa-lāy' kih' dso'kye-. ¹³Heh' mi'
ju- he- ga'saa' né' gwaah' he- nōō' miih-
né' kuu'. Lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih'
Dio. Jēē- ba' dsēy' lä' ma' to- né' ga'nuuy'.
Hi- he' laa' lä'koq- he- sa' cha' jmoō' kih'.
Heeyh- ko'-hwēē' juu' kih' Dio. Pero wa-ra-
ja' he- wii' né' kiyh', beey' Dio. ¹⁴Heh'
mi'ju- he- ga'saa' jee' kih' chaah' toq' ja-,
lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio. Pero
ma' miih- lä'ja- ba' dsa-lä'ōōy' kih' Dio.
Kih' he- kye- gyih' huū'dsē- lä'chay- kuu',
hi- tih- dsēy' lä'jē- he- cha- jmi-gyuu' la-.
He-ja- ni- miih- sa- ga'jmää' kiyh' heh' juu'
he- ga'nuuy' ja-. ¹⁵Pero mi'ju- he- ga'saa'
hwa' llu', lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- lä'kaa-
tuh-dsē-, ngoo' bih' chooyh- koq- hweh-
juu' he- ga'nuuy' ja-. He-ja- ba' ja- jmeey'
cha-miuh' ta' lu' kih' he- kwēeh- dsēy'.

Juu' na-hmää' lä-koq- la' kih' waje-
(Mr. 4:21-25)

¹⁶Ni' jaa- sa- hiih' je- mah' jlēy' kyaah'
koq- kyaah', ni- sa- chiyh' neh' jii'. He-
chiyh' jee' nii' ba' mah' lä'jnā' kih' lä'jēē- hi-
dsa-taah' cha'neh-. ¹⁷Lä'jē- he- na-hmää',
lloo-koq- jmi' lä'jnā'. Hi- lä'jē- he- sa- jnā',
la' kwaan' lä'jnā'. ¹⁸Kye- da' hnäh' kwaan'
kih' juu' he- nuuh- hnäh'. Jēēh', lä'jēē- hi-
ngēē' miih-, hi- he- lä'ngēē' cha-ga'miuh-.
Lä'jēē- hi- jmee- ngēē', lä'kye- he- ja- llaa-
ba'.

Øøh' Jesús kyaah' chooy'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹Ga'lla-nää' øøh' Jesús kyaah' chooy'
jee' ma' kway- juu'. Pero sa- ga'la' ma'
lla-näay' chuh- kiyh', kih' he- ma' tääh'
jwëé' dsa-. ²⁰Ga'he' jaa- hi- na'jmeeh' juu'
kiyh', ga'jāyh':

-Hii' maa' kyaah' kyaah' øøh' tääh'
ka'hne-, hnōōy' jēy' hne-.

²¹He-ja- ga'jēyih- kih' dsa- he-, ga'siiyh-:

-Hi- nuu- juu' kih' Dio mah' jmeey' he',
hi- he' ba' laa' maa' kyaah-, hi- he' ba' laa'
øøhn'.

Ga'jmee' Jesús hih' kih' lle' mah' hii' ti'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²²Koo- jmi' ja-, ga'he' Jesús neh- koq-
na'moo' kyaah' discipulo kyaay' mah'
ga'siiyh':

-Wa' haan' ta- hngaah' ko-taa- jmi-juuh-
la-.

Mah' ga'näay'. ²³Ta'ko'-jiih' ga'näay' né'
jmi- ja- ga'gwii- Jesús. Ni- juu' ga' sa' hii'
ma' ja' koq- lle' tā- né' jmi- ja-. Ga'hi' goo-
jwërte kiyh' he- ma' hmääh' cha'jmi- ja-.
²⁴He-ja- ga'chaay' Jesús jee' ma- na-gwiiy-,
ga'jāyh':

-Ta-jwoh', ta-jwoh'. Ngoo' ga'juu' jne'
jee' la-.

Ma' ga'nooy-, ga'jmeey' hih' ga'jā' ti'
lle', hi- ga'jmeey' hih' kih' jmi- ka-lāh'.
Lä'chah' ja- ga'jā' ti' go-te'.

²⁵-Miuh' go-te' ma-lä-dsoo' hoh' hnäh'
-ga-jāh' Jesús siiyh' discipulo kyaay'.

Peer' ga-lä'goyh- hi- ga'jēē' dsayh-. Mah'
ma' jāyh' siiyh' dsa' kyaayh':

-¿Hee- laa' dsa- na- he' liyh' jmeey' hih'
kih' lle' hi- jmeey' hih' kih' jmi-, hi- lä'ja-
nuuh' kiyh' ka-lāh'?

Dsa- hi- ma' kye- jmi-llē' hliih' chee-
Legión

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶Ja- ga' ga'lla-näay' jee' tääh' dsa- hi-
chee- gadareno. Hwa' kih' hi- he' jā- ta- hn-
gaah' jmi- kih' hwa' Galilea. ²⁷Ma' ya'hēē'
Jesús neh' na'moo' jee' la' cha'hoo' jmi- ja-,
ja' jaa- dsa- hi- ma' chaq- jee' jwi- ja-
ga-mi-jeey-. Ma-lä'hi' jōō- jmi-llē' hliih'
kiyh'. Sa' cha- hmiuh' ma' kēyh-. Sa' ma'

gyay' cha'neh'. Ma' gyay' jee' la' to' hoo' kih' hlii' ba'. 28 La' koo' ma' ga' jee'y' Jesús, ga' hooyh' kii' mah' ga' jwääy' hñiiy' cha' ne' Jesús, ga' hlëeyh' ki' gaa' :

-¿Hee' hnooh' jmeeh' kin', Jesús, Jo' Dio hi' gya' gyuuh'? Ta' jmee' hñaa' hoh', ta' jmeeh' jnäh' -ga' jäh' jmi' lle' hliih' he'.

29 (Jëeh', ma' ngëe' ma' jmee' Jesús hih' kih' jmi' lle' hliih' he' jää', he' ya' hëey' kih' dsa' he'. Ma' lä' hii' heeh' jmi' lle' hliih' he' wii'. Ma' ke' ma' hñuu' dsa' gooy' kyaah' caden' hi' ma' gwëy' tiiy' kyaah' jwi' hma' he' hë' too', he' ma' hnäy' ba' ja'. Hi' ma' jøø' jmi' lle' hliih' kiyh' ta' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih'.) 30 He' ja' ga' ngii' Jesús juu' kiyh' :

-¿Hee' cheeh' hne' ?

-Jwëë' chee' jnäh' -ga' jäh' jmi' lle' hliih' he'.

Ga' jäh'y' lä' ja' kih' he' ma' laa' jwëë' jwërte dsa' hlëeh' hi' ma' tääh' tuh' dsë' dsa' he'. 31 Ga' chuuy' kyaah' Jesús mah' sa' ma' cheey' cha' je'. 32 Moh' ja' ma' tääh' koo' nää' ñe' ma' kuh' nuu'. He' ja' ga' chuuy' jmi' lle' hliih' he' kyaah' Jesús mah' kway' jwë' dsa' taayh' kih' ñe' he'. Ga' kwa' ba' Jesús jwë'. 33 Ga' hwëë' jmi' lle' hliih' he' ga' nääy' ga' taayh' tuh' dsë' ñe'. Lä' चाह' ja' lä' jëë' ñe' he' ga' kyuu'. Ma' ga' tëey' koo' lle' hwa', ko' dsoo' jwë' ba' ga' saay' lä' ga' të' cha' jmi' juuh'. Jee' ja' ga' juuy' neh' jmi'.

34 Dsa' hi' ma' tääh' hää' ñe' he', ma' ga' jëey' ga' la' lä' ja', ga' nääy' ko' chih' cha' hliiy' na' jmeeyh' juu' ta' jee' jwii' hi' lä' kaa' kih' hi' ma' tääh' jee' nuu' kih'. 35 He' ja' ga' hwëë' dsa' na' nää' na' jëey' ha' lä' ga' la'. Lä' koo' ma' ga' tëë' dsa' chuh' kih' Jesús ga' jëey' dsa' hi' ga' hwëë' jmi' lle' hliih' kih' he'. Ma' gya' huu' ti' Jesús, ma' kye'yh' hmiih', hi' ma' jä' kiyh'. He' ja' ga' lä' goh' lä' jëë' dsa'. 36 Dsa' hi' ga' jëë', ga' jmeeyh' juu' ha' lä' ga' la' he' ga' hlaa' hi' ma' kye' jmi' lle' hliih' he'. 37 He' ja' lä' jëë' dsa' gadareno ga' chuuy' kyaah' Jesús mah' wa' llaayh' kih' ta' jee' jyoh', jëeh' ma' goyh' jwërte. He' ja' ga' he' Jesús neh' na' moo' ngaah' bih'. 38 Dsa' hi' ga' hwëë' jmi' lle' hliih' kih' he', ga' chuuy' kyaah' Jesús mah' ma' kway' jwë' ma' dsooy' kyaayh'. Pero Jesús ga' jmee' mada' kiyh', he' jäh' ba'. Ga' jäh'y' :

39 -Gwaah' cha'neh' kyah'. Go' jmeeh' juu' kih' dsa', ha' koo' sa' juuh' he' ma' jmee' Dio kyaah' hne'.

He' ja' ngaayh', ga' løy' jmeeyh' juu' lä' kaa' jee' jwii' ha' koh' sa' juuh' he' ga' jmee' Jesús kiyh'.

Jo' mi' Jairo kyaah' jaa' dsa' më' hi' ma' dsaah' (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Ma' ga' lloo' Jesús ta' hngaah' ko' taa', peer' jwëë' dsa' ma' tääh' jäh'y' he' ja' ga' heeh' dsih' lä' kaa' tuh' dsë'. 41 Jee' ja' ga' lloo' jaa' dsa' ñuuh' hi' chee' Jairo hi' ma' laa' ta' kih' gwah'. Dsa' he' ga' juuh' jnëy' cha'ne' Jesús, ga' chuuy' kyaah' mah' dsooy' cha'neh' kiyh'. 42 Ma' chaa' jaa' jo' miy' hi' ma' laa' gyuu' koo' më' kyaay'. Chih' më' he' ma' hää' koo' gya' to' ji' ñe'. Hi' he' na' kyaa' ngoo' ga' juu'.

Jee' hää' Jesús jwë' ngoo' kyaah' Jairo, peer' na' lää' na' jlëë' bih' dsa', jëeh' jwëë' jwërte dsa' hi' ga' nää' kyaayh'. 43 Jee' kih' dsa' he' ma' hää' jaa' dsa' më' hi' ma' hya' gya' to' ji' ñe' dsaah' dsoo' kih'. Dsa' më' he' ga' mi' lä' lä' jë' go' te' he' ma' cha' kiyh', ga' heey' kyaah' të' më'. Pero ni' jaa' të' më' sa' ga' lih' ma' jmee' më' kiyh'. 44 Ga' llooy' ta' ka' luu' Jesús mah' ga' suy' miih' cha' gooy' cha' hoo' sa' hmiih' kiyh'. Lä' चाह' ja' ga' hna' he' ma' jëey' dsoo' kiyh'. 45 He' ja' ga' jäh' Jesús :

-¿Hi' na' hi' ma' su' cha' hoo' sa' hmiih' kin' ?

Pero ni' jaa' sa' ga' bääh' hñii'. He' ja' ga' jäh' Pee' kyaah' lä' jëë' dsa' kyaayh' :

-Ta' jwoh', jwëë' dsa' hi' dsa' kya' dsa' jnaah' hne' mah' jwah' : "¿Hi' na' ma' su' cha' hoo' sa' hmiih' kin' ?"

46 He' ja' ga' jäh' Jesús :

-Chaa' jaa' hi' ma' su' sa' hmiih' kin'. Jëeh' ma' lä' liih' heh' be' kin' ma' mi' hlää' jaa' dsa'.

47 Ma' ga' lä' jnää' dsa' më' he', goh' bih' ngooy' na' juuyh' jnëy' cha'ne' Jesús. Ga' jmeeyh' juu' cha' ne' lä' jëë' dsa', he' kih' ja' he' ga' tëey' cha' hoo' hmiih' kih' Jesús. Hi' ga' jmeeyh' juu' he' ga' jä' kiyh' lä' चाह' ja'. 48 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' :

-Ma' hlaah' ba' hne' he' ma' dsaah', lä' lluu' he' ma' lä' dsoo' hoh'. Gwaah' ba' hne' kyah' lä' kaa' tuh' hoh'.

49 Lä' ma' cheh' ba' Jesús hlëeh', ma' ga' lloo' jaa' moz' kyaa' hi' ma' laa' ta' kih' gwah', mah' ga' jmeeyh' juu' kih' Jairo, ga' siyh' :

-Ma' juu' ba' gyuu' më' kyaah'. Mo' to' kwa' ga' ta' kih' Ta' jwoh' na'.

50 Ma' ga' nuu' Jesús juu' he' ma' kye' dsa' he', ga' siyh' Jairo :

-Ta' ka' huu' dsë'. Jmee' dsoo' hoh' ba' Mah' jëeh' lä' jiih' ba' chih' më' kyaah'.

51 Ma' ga' he' Jesús cha'neh' kih' Jairo, sa' ga' kway' jwë' ma' dsa' taah' jñah' dsa'. Ma' la' Pee' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaä' hi' kyaah' cho' jmi' chih' më' hi' ma' na' juu' he' ba' ga' taah'. 52 Ga' lä' jëë' ba' hi' tääh' jee' ja' ma' ki' hooch' kih' chih' më' he'. He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' :

-Ta' hooch' hnäh'. Chih' më' na' sa' na' juuy', he' na' gwiiy' ba' na'.

53 Ga mi'kwah' ba' dsa' kih' Jesús ma' ga nuuy' juu' ja'. Jëéh', ñe' bih' he' ma' na juu' go te' ba' chih me' he'. 54 Mah' ga sooh' Jesús goo' chih me' he', ga hlëëyh' kj' gaa', ga j'äyh':
-Chih me', noo'.

55 He ja' joh' ka lah' jmi lle' kiyh'. Lä' chah' ja' ga lä jiiyh', mah' ga nooy'. Ja ga' ga jmee' Jesús mada' kwëëyh' he' kuyh'. 56 Peer' ga jëë' dsah' cho' jmi' chih me' he'. Hi' ga jmee' Jesús mada' mah' sa' kooyh' juu' kyaah' ni' jaa' he' ga la' lä ja'.

9

Ga chee' Jesús lä jëë' gya tuu' na kwa' juu'
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Ga jøøh' Jesús lä jëë' discipulo kyaay', ga kwëëyh' be' mah' jmeey' hih' hwëë' hi sa llu' hi' jmeeh' dsa' hi' ga kwëëyh' be' mah' mi hlääy' dsa' dsaah'. 2 Ga chee' mah' dsa' kway' juu' ha' lä jää' Dio dsa' lä hih' kih', hi' lä kye' he' mi hlääy' dsa' dsaah'. 3 Ga jäh' Jesús siih' lä jëë':

-Ta' ka' hnäh' ni' miih' kih' cha' jwë'. Ta' ka' hnäh' hma hu', ta' ka' hnäh' hmih tuh', ta' ka' hnäh' he' ñiih', ni' kuu', ni' ta' ka' hnäh' jyoh' lëë' hmäh' kyah' hnäh'. 4 Wa' he' cha' he' hne' jee' lla' nää' hnäh', ja' go taah' hnäh' ha' koo' jiih' lä hëëh' hnäh' jee' ja'. 5 Cher' mah' cha' koo' jee' jwii' jee' sa' hëeyh' hnäh', ja' hwëëh' hnäh' go te' jee' ja'. Ja' hlah' hnäh' wa' hloø' he' na' beh' tiih' hnäh' mah' jmee' lii' he' ma' la' kwaat' kih' bih' ja' -ga' jäh' Jesús siyh' discipulo kyaay'.

6 Ja' ga' ga' taayh' jwë', ga' nääy' lä' koo' lä' koo' jwii' kway' ju' hmëë' kih' Dio, ma' la' mi' hlääy' dsa' dsaah' lä' kaa' jee' ga' nääy'.

Herode ga' jmee' huu' dsë' he' ma' lä jiih' Jwaa'
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Herode hi' ma' laa' lle' moh', ga' nuu' lä' jë' he' ma' jmee' Jesús. Sa' ñey' he' huu' dsë' ma' jmeey', jëëh' ko' llaa' ma' jäh' Jwaa' ba' he' hi' ma' lä' jiih'. 8 Hi' jñah' koo' nää' ma' jäh': "Elia ba' oo' hi' ma' hñaa'." Hi' jñah' ga' ma' jäh': "Go' laa' jaa' hi' ga' ngëë' juu' kih' Dio llo' joo' ba' na' hi' ma' lä' jiih'." 9 He' ja' ga' jmee' Herode huu' dsë':

-¿Ha' lä' ja'/? ¿Ja' jnä' ga' jmeen' mada' he' ga' ku' dsa' lle' Jwaa'/? ¿Hi' ba' na', hi' nuun' kih' jmeey' ja' koo' në' he' juh' gaa'/? Hi' ma' hnøøy' ma' dsa' jëëy'.

Ga' ääh' Jesús hñä' mil dsa' ñuuh'
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Ma' ga' lla' nää' lä' jëë' apóstole he', ga' jmeeyh' juu' kih' Jesús lä' jë' he' ga' jmeey'. Ja' ga' ga' jääy' kah' apóstole,

ga' nääy' ta' hwa' kji' jäh' jee' jwii' he' chee' Betsaida. 11 Pero ma' ga' lä' liih' dsa', ga' nääy' chaay' kaah' kiyh'. Ga' hëeh' bih' dsa' he'. Mah' ga' loøy' hlëëyh' ha' lä' jää' Dio dsa' lä' hih' kih'. Hi' ga' mi' hlääy' lä' jëë' hi' ma' dsaah'. 12 Lä' koo' ma' ngoo' ga' hloo' jmi' ja', lä' jëë' gya' tuu' discipulo ga' ya' jäh' kih' Jesús mah' ga' siyh':

-Chiih' dsa' na' wa' lla' nääy' lä' kaa' jee' jwii' mäh' hi' lä' kaa' jee' nuu' jee' tääh' dsa' lä' ku' lä' jii' la'. Wa' lla' hnøøy' he' kuyh' hi' lä' kye' jee' jäy'. Jëéh', hwa' kji' jmah' ba' la' jee' tøøhn' la'.

13 Mah' ga' jäh' siyh' discipulo kyaay':

-Hnäh' ba' kwëëyh' he' kuyh'.

Mah' ga' jäh' siyh' Jesús:

-Kye' jnääh' ma' la' hñä' he' ñiih' ba' kyaah' uu' hmooh'. ¿Che' dsa' nøø' jnääh' dsa' lä' jnääh' he' kuh' dsa' na'?

14 Koo' hñä' mil ma' tee' dsa' ñuuh' hi' ma' tääh' jee' ja'. He' ja' ga' siyh' lä' jëë' discipulo kyaay':

-Jmee' hnäh' mada' mah' dsa' taah' dsa' ma' kih' kih', ma' to' lo' gya' lä' koo' nää'.

15 Lä' ja' ga' jmee' discipulo. Ga' jmeey' mada' ga' taah' dsa' hwa'. 16 Ja' ga' ga' ka' Jesús lä' jëë' hñä' he' ñiih' ja', kyaah' lä' uu' hmooh' he', ga' jëëy' ta' gyuuh' mah' ga' kway' ti' hmaah' kih' Dio. Ja' ga' ga' llaay' mah' ga' kwëëyh' discipulo kyaay' na' llay' cha' në' lä' jëë' dsa'. 17 Ga' lä' jëë' ba' dsa' ga' kuh' lä' jiih' ga' këë'. Ma' la' ma' kuh' lä' jëë' dsa', ga' kah' gya' to' sa' miuh' jwi' he' ga' chaa' ja'.

Ja' jäh' Pee' Jesús he' laa' Cristo
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Koo' hä' ma' gya' Jesús ngiiy' kiyh' kih' Dio jee' sa' chaa' dsa'. Ma' la' discipulo ba' ma' tääh' kyaayh' jee' ja'. He' ja' ga' ngii' Jesús juu' kiyh':

-¿Ha' lä' jäh' dsa' kin', hi' jnä' laay'/?

19 -Ko' llaa' dsa' jäh', Jwaa' hi' ma' choo' jmi' ba' hne'. Jñah' jäh', Elia ba' hne'. Jñah' ko' llaa' jäh', hne' laah' jaa' hi' ga' ngëë' juu' kih' Dio llo' joo' hi' ma' lä' jiih' -ga' jäh' discipulo kyaay'.

20 Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

-¿Ha' ga' hnäh' na', hee' jwah' hnäh' kin', hi' ba' jnä' laah' hnäh'?

He' ja' ga' jäh' Pee' siyh':

-Hne' he' Cristo hi' ga' chee' Dio.

Ga' mi' jnää' Jesús juu' he' juuy'
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Pero ga' taah' Jesús juu' discipulo kyaay' mah' sa' kooyh' juu' ja' kyaah' ni' jaa'.

22 Hi' ga' jäh' Jesús siyh' discipulo kyaay':

-Jmee' bi' kih' Hi' ga' lëë' ngo' la' jëë' cha' miuh' wi'. Hi' dsa' gyuuh' sa' lä' hnää' dsih', lä' ja' dsa' kaa' kya' jmi' dsa', kyaah' ta' jwöh' kya' ley sa' lä' hnää' dsih'.

Hi⁺ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ juuy⁺ mah⁺ lä⁺ jiiyh⁺ ka⁺ läh⁺ ga⁺ ma⁺ hya⁺ hnë⁺ jmi⁺.

²³ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ siiyh⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻:

—Cher⁻ mah⁺ hi⁻ hnøø⁺ jä⁺ kyaah⁺ jnä⁺, sa⁻ wa⁺ jmääy⁺ hñiiy⁺ kwaat⁺, wa⁺ jääy⁺ cru⁺ kyaay⁺ koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ jnä⁺. ²⁴ Jëeh⁺, lä⁺ jëë⁺ hi⁻ hää⁺ hñii⁺ mah⁺ sa⁺ juuy⁺, hi⁻ he⁺ juu⁺ ba⁺. Pero lä⁺ jëë⁺ hi⁻ kwaat⁺ hñii⁺ juu⁺ kwaat⁺ kin⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lää⁺. ²⁵ Hee⁻ ya⁺ jøø⁺ ka⁺ dsa⁻ ma⁺ ke⁺ ga⁺ liyh⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻ mah⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ juuy⁺, sa⁺ tëëyh⁺ kih⁺ Dio? Hee⁻ jmää⁺ kiyh⁺ cher⁻ mah⁺ ga⁻ heey⁺ hñiiy⁺? ²⁶ Cher⁻ mah⁺ hi⁻ jmee⁺ na⁻ hiih⁺ kin⁺ o⁺ kyaah⁺ juu⁺ kin⁺, ja⁺ ba⁺ lä⁺ ja⁺ jmee⁺ na⁻ hiih⁺ Hi⁻ ga⁻ lëë⁺ ngo⁺ la⁻ kyaayh⁺, wa⁻ ra⁻ jayh⁺ ka⁺ läh⁺ jee⁺ je⁺ jih⁺ gyeh⁺ kiyh⁺, ja⁺ ba⁺ kyaah⁺ je⁺ kih⁺ Tää⁺, hi⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ ángele hi⁻ na⁻ jngëë⁺ kyaay⁺. ²⁷ Pero ju⁻ dsoo⁻ jwahn⁺, cháa⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ la⁻, sa⁺ juuy⁺ jáä⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻ jëëy⁺ ha⁻ lä⁻ la⁻ be⁺ kih⁺ Dio hi⁻ jmee⁺ hih⁺.

Ga⁻ lä⁻ sëë⁺ Jesús to⁻ lo⁻ në⁻ ko⁻ llaa⁻ discípulo (Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Ma⁻ ngëë⁺ ga⁻ koo⁻ jnäa⁺ jmi⁺ he⁻ ga⁻ hlëëyh⁺ juu⁺ ja⁻, ga⁻ wii⁺ Jesús koo⁻ moh⁺ na⁻ ngüy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ Pee⁺ kyaah⁺ Jwaä⁺ kyaah⁺ Jacobo. ²⁹ Ta⁻ ko⁻ jiih⁺ ma⁺ ngüy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio, ga⁻ lä⁻ sii⁺ mo⁻ nëy⁺. Hmiih⁻ kiyh⁺ ga⁻ la⁻ to⁻ jlëë⁺ ñih⁺. ³⁰ Ga⁻ lä⁻ jnäa⁺ uu⁺ dsa⁻ ñuuu⁻ hi⁻ ma⁺ lla⁻ juu⁺ kyaayh⁺. Jáa⁻ he⁺ Moisé, hi⁻ jaa⁻ he⁺ Elía, ³¹ hi⁻ ga⁻ lä⁻ jnäa⁺ jee⁺ jnä⁺ jih⁺ gyeh⁺ ja⁻. Ma⁺ hlëëyh⁺ ha⁻ lä⁻ ya⁻ hëë⁺ Jesús jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, he⁻ lä⁻ te⁺ jee⁺ jwii⁺ Jerusalén ba⁺ ja⁻. ³² Pee⁺ kyaah⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaayh⁺ jee⁺ ja⁻, ma⁺ ke⁺ lä⁻ gwiiy⁺ ma⁺ kway⁺ be⁺. Ga⁻ jëë⁺ bih⁺ ha⁻ koo⁻ sa⁻ jøøh⁺ Jesús háä⁺ jee⁺ kih⁺ lä⁻ uu⁺ dsa⁻ he⁺. ³³ Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ngoo⁻ ga⁻ lä⁻ øø⁻ dsa⁻ he⁺, ga⁻ jäh⁺ Pee⁺ siiyh⁺ Jesús:

—Ta⁻ jwøh⁺, he⁻ ba⁻ che⁻ llu⁺ he⁻ tøøh⁺ jne⁺ ko⁻ jøh⁺ jee⁺ la⁻. Jmee⁺ jnääh⁺ hnë⁺ hne⁺ kyaah⁺ moo⁻, koo⁻ kyah⁺, koo⁻ kih⁺ Moisé, hi⁻ koo⁻ kih⁺ Elía.

Pero sa⁺ ma⁺ ñe⁻ Pee⁺ he⁻ ja⁻ ma⁺ hlëeh⁺. ³⁴ Hlëeh⁺ gyih⁺ lä⁻ ja⁻, ma⁺ ga⁻ jyoo⁻ koo⁻ jni⁺ he⁻ ga⁻ lääy⁺ lä⁻ jëëy⁺. Ma⁺ ga⁻ jëë⁺ Pee⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaayh⁺ na⁻ lääy⁺ jni⁺ ja⁻, ja⁺ ga⁻ lä⁻ goyh⁺. ³⁵ Jee⁺ jni⁺ ja⁻ ga⁻ hlëeh⁺ koo⁻ juu⁺ he⁻ jäh⁺ lä⁻ la⁻:

—Hi⁻ la⁻ na⁻ gyuu⁺ kyaan⁺ hi⁻ hnaan⁺. Nuu⁻ hnäh⁺ kiyh⁺.

³⁶ Ma⁻ ngëë⁺ ma⁺ hlëëyh⁺ lä⁻ ja⁻, ga⁻ jäh⁺ hñii⁺ Jesús. Pero discípulo kyaay⁺ sa⁻ ga⁻ koooh⁺ ni⁻ miih⁺ juu⁺ kyaah⁺ ni⁻ jaa⁻, ga⁻ lä⁻ hii⁺ miih⁺ ga⁻ hmäy⁺ lä⁻ jë⁺ he⁻ ga⁻ jëëy⁺ ja⁻.

Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús jaä⁻ chih⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻ (Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ma⁻ ga⁻ jnä⁺ jyøh⁺ jmi⁺, ga⁻ jñäy⁺ moh⁺ jee⁺ ma⁺ tääyh⁺ ja⁻. Jwëë⁺ jwërte dsa⁻ ya⁻ nää⁺ ga⁻ mi⁻ jëey⁺ Jesús. ³⁸ Jee⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻ ma⁺ háä⁺ jaa⁻ dsa⁻ ñuuu⁻ hi⁻ ga⁻ hlëeh⁺ ki⁻ gaa⁻, ma⁺ jäh⁺:

—Ta⁻ jwøh⁺, chuun⁺ kyaah⁺ hne⁻. Jëë⁺ da⁻ chih⁻ ñuuu⁻ kyaan⁺ la⁻, hi⁻ laä⁻ gyuu⁺ koo⁻ mëë⁺ kyaan⁺. ³⁹ Lä⁻ la⁻ jmee⁺ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ kiyh⁺. Sooyh⁺ kiyh⁺ mah⁺ jmeey⁺ hooyh⁺ jee⁺ ki⁻ bääy⁺. Jmeey⁺ hwëë⁻ peh⁺ hooy⁺. Ma⁻ hwaäy⁺ go⁻ te⁺, ja⁺ ga⁺ tu⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ he⁺ kiyh⁺. ⁴⁰ Ma⁻ chuun⁺ kyaah⁺ discípulo kyaah⁺ mah⁺ ma⁺ lleey⁺ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ he⁺ pero sa⁺ ma⁺ liyh⁺ —ga⁻ jäh⁺ jmi⁻ chih⁻ he⁻.

⁴¹ Mah⁺ ga⁻ jëeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—iHe⁻ ba⁻ che⁻ hwëh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ dsa⁻ cháa⁻ na⁻! Sa⁺ hii⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kwee⁺. Li⁺h⁺ ba⁺ llaä⁺ he⁻ gyan⁺ kyaah⁺ hnäh⁺? Mo⁻ so⁻ lä⁻ be⁻ dsën⁺ ga⁺ ja⁻ jnä⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ya⁻ jää⁻ da⁻ chih⁻ na⁻ ta⁻ la⁻.

⁴² Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ngoo⁻ ya⁻ jäh⁺ chih⁻ he⁺ kih⁺ Jesús, jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ he⁺ ga⁻ jwääy⁺ hwa⁺ mah⁺ ga⁺ ki⁻ ga⁻ bääy⁺ wii⁺ jwërte. Pero ga⁻ juu⁺ Jesús kih⁺ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ mah⁺ ga⁻ mi⁻ hlääy⁺ chih⁻ he⁻. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ ngëëy⁺ chih⁻ he⁺ kih⁺ jmi⁺ y. ⁴³ Ga⁻ lä⁻ jëë⁺ ba⁻ ga⁻ lä⁻ dsaä⁻ dsë⁻ ha⁻ koh⁺ sa⁺ jøøh⁺ laä⁻ Dio.

Ga⁻ mi⁻ jnäa⁻ Jesús juu⁺ jee⁺ ga⁻ tē⁻ to⁻ jiih⁻ he⁻ juuy⁻ (Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ta⁻ ko⁻ jiih⁺ tääh⁺ jëë⁺ dsayh⁻ kih⁺ lä⁻ jë⁺ he⁻ ga⁻ jmee⁺ Jesús ja⁻, ga⁻ jäh⁺ siiyh⁺ discípulo kyaay⁺:

⁴⁴ —Wa⁻ lä⁻ ngëëh⁺ hnäh⁺ kwee⁺ juu⁺ la⁻. Hi⁻ ga⁻ lëë⁺ ngo⁺ la⁻, lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ ngëë⁺ dsih⁺ goo⁻ jñah⁺ dsa⁻.

⁴⁵ Pero discípulo kyaay⁺ sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëë⁺ juu⁺ ja⁻. Ma⁺ na⁻ jlë⁻ huusdë⁻ kiyh⁺ he⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëëy⁺. Hi⁻ ma⁺ goyh⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús he⁻ hnøø⁺ jäh⁺ juu⁺ ja⁻.

Hii⁻ na⁻ lee⁻ jøøh⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻ (Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Discípulo kyaay⁺ ga⁻ taah⁺ ga⁻ ti⁻ ga⁻ choo⁻ juu⁺ hii⁻ jaa⁻ jee⁺ lä⁻ jëë⁺ leey⁺ jøøh⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaayh⁺. ⁴⁷ Pero ga⁻ lä⁻ kyuuu⁻ Jesús huusdë⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁺. He⁻ ja⁻ ga⁻ tëëyh⁺ jaa⁻ gyuu⁺ mah⁺ ga⁻ cheeyh⁻ koo⁻ kiyh⁺. ⁴⁸ He⁻ ja⁻ ga⁻ siiyh⁺:

—Hi⁻ jmee⁺ he⁺ kih⁺ gyuu⁺ la⁻ kwaat⁺ kin⁺, jnä⁺ he⁻ hi⁻ jmääy⁺ he⁻. Hi⁻ hi⁻ jmää⁺ jnä⁺ he⁻, jmeey⁺ he⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁻ chee⁺ jnä⁺. Jëëh⁺, hi⁻ mä⁺h⁺ ga⁻ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ jøøh⁺.

⁴⁹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh⁺ Jwaä⁺:

—Ta⁻ jwøh⁺, ma⁺ jëë⁺ jnääh⁺ jaa⁻ hi⁻ hwëë⁺ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺ lä⁻ hih⁺ kyah⁺, he⁻ ja⁻ ga⁻ ha⁻ jnääh⁺ kiyh⁺, jëeh⁺ sa⁻ ngëy⁺ kyaah⁺ jnääh⁺.

⁵⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ta⁻ ha⁻ hnäh⁺ kiyh⁺. Jëëh⁺, lä⁻ jëë⁺ hi⁻ sa⁻ na⁻ høøh⁺ jñän⁺, dsa⁻ kyaah⁺ ba⁻ jne⁻ he⁻.

Ga⁻ juu⁺ Jesús kih⁺ Jacobo kyaah⁺ jwaä⁺

51 Ma' ngoo' ya'jäh' jmi' dsaah' Jesús gyuhh', he' ja' koo' hä' ba' ma'la' dsëy' ngooy' ta' Jerusalén. 52 Ga'cheey' dsa' hi' ga'nää'jääh' kiyh' ta' hwa' kih' dsa' samaritano. Jee' ja' ga'taayh' koo' jee' jwii' ngüy' ha' jee' ma' jäy'. 53 Pero sa' ga'hii' dsa' samaritano ma' heeyh'. Jëéh', ma' jmeey' kwaat' he' dsoo' Jesús ta' Jerusalén ba'. 54 Ma' ga'nuu' Jacobo kyaah' Jwaä' juu' ja', ga'jäyh':

–Dsa'jòøh' kyaan', ÷che' hnooh' ngü' jnääh' he' jyoos' je' gyuhh' mah' mi'laa' dsa' hi' chaa' jwii' oo', lä'koo' ga'jmeey' Elia?

55 He'ja' ga'jèeh' Jesús hñii' mah' ga'juuyh' kih' lä'uu' discípulo he' ga'siiyh':

–Sa' ñeh' hnäh' he' jmi' lle' na' jøø' kyah' hnäh'. 56 Jëéh', sa' ja' Hi' ga'lëë'ngo' la' mah' jngëeyh' dsa'. Jay' mah' lääy' dsa' ba' – ga'jäh' Jesús.

Ja' ga' ga'näay' ta' jyoh' jwii' mäh'.

Ma' hnøø' dsa' ma' jmeey' kò'jòh' kyaah' Jesús

(Mt. 8:19-22)

57 Lä'koo' ma' ga'taayh' jwè' ga'näay', jaa' dsa' ga'siih' Jesús:

–Dsa'jòøh' kyaan', hnoon' jmeen' kò'jòh' kyaah' hne' wa' ha' cha' ha' jee' goh'.

58 He'ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

–Cha' ba' too' jee' gwii' hyah'. Cha' ba' sii' kih' ta'. Pero Hi' ga'lëë'ngo' la' sa' cha' jee' jäy'.

59 Mah' jñah' ga'siiyh':

–Jmee' kò'jòh' kyaah' jnä'. Mah' ga'jäh' dsa' he':

–Dsa'jòøh' kyaan', kwa' jwè' kin' na'haan' to' né' Tääh' kyaan', ja'ga' niin' kyaah' hne'.

60 He'ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

–Wa' haä' ba' dsa' na'juu' hñii' kyaa'. Hi' hne', gwa' go'kwa' juu' ha' lä'jääh' Dio dsa' lä'hiih' kih'.

61 Jñah' ka'läh' ga'jäh' siiyh' Jesús:

–Jmee' ba' jnä' kò'jòh' kyaah' hne', Dsa'jòøh' kyaan'. Pero kwa' jwè' kin' niin' to' né' na'hiih' juu' hi' tääh' cha'neh' kin'.

62 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

–Ni' jaa' hi' jëë' ta' ka'luu' ma'la' ma'løøy' kyayh' hwa', sa' jmääy' dsa' hey' jee' jmeey' Dio hiih'.

10

Ga'chee' Jesús to'lo'gyaa' na'dsë' gyeé' dsa' hi' ga'kwa' juu'

1 Ma' ngëé' he' ja', ga'hñaä' Dsa'jòøh' jñän' jñah' ga' to'lo'gyaa' na'dsë' gyeé' dsa'. Hi' he' ga'cheey' lä'kaa' jwii' kaah' hi' lä'kaa' ga' jee' jyoh' ha' jee' dsooy'. Ga'cheey' ma' uu' ma' uu'. 2 Ga'jäyh' siiyh':

–Dsoo' ba' cha' cha'miih' ta' he' hnøø' sooh' pero miih' go'te' ba' dsa' hi' jmeey' ta'. He'ja' chuuy' hnäh' kyaah' dsa'juu' ta' mah'cheey' jñah' ga' hi' dsa' chooh' ta' kiyh'. 3 Go'nää' hnäh' ja'. Pero leeh' hnäh'. Jnä' cheen' hnäh' lä'koo' borrego hi' ga'nää' jee' kih' jah' hääh'. 4 Ta'ka' hnäh' hmiih'tuh', ta' ka' hnäh' sa'tuh' kih' kuu', ni' loo' he' dsa' he' tüih' hnäh'. Ni' ta' la' hnäh' juu' kyaah' dsa' cha'jwè'. 5 Wa' he' cha' he' hne' jee' go'taah' hnäh', to' né' jwiih' hnäh' dsa': “Wa' hii' ti' cha'neh' kyah' hnäh'.” 6 Cher'mah' chaa' hi' hii' ti' dsé' jee' ja', lä'ja' hii' ti' kiyh'. 7 Hi' cher'mah' sa' chaa' hi' hii' ti' dsé', sa' lä'jmää' kiyh' juu' he' ma'hlëéh' hñiih'. 7 Pero jee' heeyh' hnäh', ja' jäh' hnäh' ja'ba' cha'neh' ja'. Ja' kuh'huh' ba' hnäh' lä'jè' he' la' cha'neh' hnäh'. Jëéh', jaa' hi' jmeey' ta', lle' kih' hyoyh' jñeey'. Ta' mi'sii' hnäh' øøh' hnäh' mah' go'nääh' hnäh' lä'joh' hne' chih'. 8 Wa' he' cha' he' jwiih' jee' ga'lla'nääh' hnäh', jee' heeh' dsa' hnäh', ja' kuh'huh' ba' hnäh' lä'jè' he' la' dsa' cha'neh' hnäh'. 9 Ja' mi'hlääh' hnäh' hi' dsaah' hi' tääh' jee' ja'. Ja' jwiih' hnäh' dsa': “Kye' ba' jñääh' juu' ha' lä'jääh' Dio dsa' lä'hiih' kih'.” 10 Pero cher'mah' ga'lla'nääh' hnäh' koo' jwii' jee' sa' heeyh' hnäh', ja' hwëéh' hnäh' ta' cha'jwè' mah' jwah' hnäh': 11 “Wa'hløø' he' cha' jee' jwii' kyah' hnäh' la', he' ma'beh' ma' tüi' jñääh', jee' la' ma'kyah' jñääh' ma' tüi' jñääh' mah' la' lii' ma'jä' né' kyah' hnäh' lä'jè' dsoo' he' na'bääh' hnäh'. Pero ma'ñeh' ba' hnäh', ma'ja' ba' juu' ha' lä'jääh' Dio dsa' lä'hiih' kih'”, jwiih' hñiih'. 12 He'ja' jwëëhn' hnäh'. Miih' ga' wii' jëé' dsa' hi' ma' tääh' jee' jwii' Sodoma kyaah' Gomorra wa'ra' ga'té' jee' jmeey' Dio jwiz', lä'koh' he' jëé' dsa' hi' chaa' jee' jwii' ja'.

Jëé' wii' lä'jëé' hi' sa' nuuh' (Mt. 11:20-24)

13 'Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Corazin! 'Peer' jwii' hnäh' dsa' hi' tääh' jwii' Betsaida! Wa'ra' jäh' kih' dsa' hi' tääh' jwii' Tiro kyaah' jwii' Sidón, ma'jëé' ha' lä' la' he' juh' gaa' he' ma'jmeen' jee' kyah' hnäh', ma'lii' sa' ga'jeyyh' kyaah' Dio, ma'kéyh' hmiih' jwä' hi' ma' suy' hñiiy' tu'jwa', he' ma' jmeey' lii' he' ti'meeh' dsëy'. 14 He'ja' jwëëhn' hnäh' wa'ra' ga'té' jee' jmeey' Dio jwiz', cha'ga'miih' wii' jëéh' hnäh', lä'koh' ga' hi' chaa' Tiro kyaah' Sidón. 15 Hnäh' hi' chaa' Capernaum, jmeeh' hnäh' huud'së' he' tēéh' hnäh' gyuhh'. Pero ñiih' ga' kih' cha'je' go'nääh' hnäh'.

16 Hi' nuu' juu' he' kwah' hnäh', kin' ja' nuuy'. Hi' sa' heeh' hnäh', jnä' he' sa' heeyh'. Hi' sa' heeh' jnä', sa' heeyh' hi' ga'chee' jnä'.

Ya'nää' ka-läh' lä-jëë' hi-ga'chee' Jesús

17 Peer' jëë' dsë' lä-jëë' to'lo'gyaa' dsë' gyeë' he' ma' ga'lla-nääy' jee' ma' gya' Jesús. Ga'jäyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', lä'kye' jmi-llë' hlih' ga'lëh' jnääh' ga'hwëë' jnääh' kyaah' hih' kyah'.

18 Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Jnä' ga'jëën' ga'tah' Tana' jee' ma' gyay', lä'koh' je'ñih' ga'tayh' lä' ga'të' hwa'.

19 Ma'kwëëhn' ba' hnäh' be' mah' he'soh' hnäh' në' kih' miih', në' kih' cha'hne', hi'lla dsëë' hnäh' lä'jë' be' kih' hi' sa'llu'. Ni' koo- dsoo' sa' le' kyah' hnäh'. 20 Pero ta' wa' jëë' hoh' hnäh' kih' he' nuuh' jmi-llë' hlih' kyah' hnäh'. Wa' jëë' hoh' hnäh' kih' he' ma' na' si' jmi' kyah' hnäh' gyuu' jmi-gyuu' ba'.

21 Ja'ba' hor' ja-, ga'jëë' dsë' Jesús ga'jmeë' jmi-llë' Na' jngü'. Mah' ga'jäyh':

—Kwan' t'hmaah' kyah', Täa' kyaan', hne' laah' Dsa-jøøh' kih' gyuu' hwa', jëëh' ga'hmäh' lä'jë' juu' la' kih' hi' kyuu' hi' lä'ja' kih' hi' ngëë'. Mah' ga'mi-jnääh' juu' kyah' kih' hi' laa' lä'koh' jaa' gyuu' ba'. Jëëh', lä'ja' ga'tih' hoh' hne' jmeeh' Täa'.

22 "Ga'lä'jë' go'te' ba' ga'tooh' Täa' kyaan' goon'. Ni' jaa' sa' kyuu' Joó' Dio, ma'la' Täa' ba' kyuu' jnä'. Ni' sa' chaa' hi' kyuu' Täa'. Ma'la' jnä' hi' laa' jooy' ba' kyuu' jnih', hi' lä'ja' lä'kyuu' hi' hnoon' mi'jnään' kih'.

23 Ja'ga' ga'jeyh' hñiyy' mah' ga'siyh' ma'la' discipulo kyaay' ba':

—Llu' la' kih' hi' jëë' he' jëëh' hnäh' na'.

24 Jëëh' jwëëhn' hnäh', jwëë' hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio hi' jwëë' dsa'ta' kaah' ma' hnøoy' ma' jëëy' he' jëëh' hnäh' na'. Pero sa' ga'tëëy' ma' jëëy'. Ma' hnøoy' ma' nuuy' he' nuuh' hnäh' na', pero sa' ga'nuuy'.

Juu' na'hmää' kih' samaritano hi' llu' dsë'

25 Jee' ja- ga'noo- jaa- ta'jwoh' kyaal' ley, he' ma' kay' dsë' Jesús ga'siyh':

—Ta'jwoh', ¿hee' hnøø' jmeen' mah' tēëhn' jee' mo'so' juun'?

26 He' ja' ga'jäh' Jesús siyh':

—¿Hee' jäh' jee' na' si' në' ley, lä'koh' ma' hëh'?

27 Mah' ga'jëeh' ta'jwoh' he' juu' kihy':

—“Wa' hnaah' Dio lä'kaa' tuh'hoh', kyaah' lä'jë' be' kyah', kyaah' lä'jë' huudse' kyah'. Hi' wa' lä'hnaah' dsa'kyaah' lä'koo' hnaah' hñaa'h.”

28 Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Llu' ba' ma'jäh'. Jmeë' lä'na' mah' mo'so' juuh'.

29 Pero ta'jwoh' kyaal' ley he', hnøoy' ma' jäy' llu' kyaah' juu' he' ga'jäyh' ja-, he' ja' ga'ngiyy' juu' kih' Jesús:

—¿Hi' he' dsa'kyaah'n'?

30 Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Jaa' dsa' ya'hëë' Jerusalén ngooy' ta' Jericó. Cha'jwë' ja' ga'jeyy' dsa' hñi' hi' ga'sooh' kiyh'. Ga'lley' ga'lä'jë' he' ma' kyey'. Ga'kway' jwëerte kiyh'. Ja' ga' ga'nääy'. Jee' ja- ga'jäh' dsa' he' miih' ga' liiyh'. 31 Pero he' ga'la'. Jee' ja' ga'ngëë' jaa' jmi-dsa-. Ma' ga'jëëy' kyaal' dsa' hi' la' dsoo' kih', ta' koo' ba' ga'jluuy'. 32 Ja' ba' lä'ja- ga'jmeë' jaa' levita, dsa' hi' ma' laa' ta' gwah'. Ma' ga'jëëy' dsa' he', ga'jluuy' ta' koo' ka'läh'. 33 Pero jaa' samaritano hi' ngoo' ja'ba' ta' jwë' ja', ma' ga'jëëy' kyaal' hi' la' dsoo' kih', ngooy' chuh' kih' hi' he'. Ma' ga'jëëy', ga'lä'ñih' dsëy' kih'. 34 Lä'chah' ja- ga'jmeey' më' në' dsoo' kyaah' acelit hi' kyaah' vin, mah' ga'løøy' kyaah' hmiih'. Ja' ga' ga'kyaay' ka'luu' jah' kyaay', na'jäay' jee' chih' hne' jee' jä' dsa-. Jee' ja' ga'gyay' ga'häy'. 35 Jyoh' jmi' ma' ngaah' dsa' he', ga'lley' to'kuu' ga'kwëëyh' juu' hne' he'. Mah' ga'siyh': “Hää' kwee- dsa-na'. Cher'mah' ga'ää' gyih' kyah', jnä' mi'hmaahn' kyah' wa'ra' jahn'.” 36 He' ja- jäh' da'. ¿Hi' jaa' jee' lä'jëë' uu' laah' hne', laa' dsa'kyaah' hi' ga'jmeë' llu' kih' hi' ga'tah' ja'goo- dsa' hñi' he'? —ga'jäh' Jesús siih' ta'jwoh' kyaal' ley.

37 —Hi' ga'lä'ñih' dsë' kiyh' he', hi' he' ba' laa' dsa'kyaayh' —ga'jäh' ta'jwoh' he'.

Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Na'ta' cha'në', ja' jmeeh', ja'ba' lä'koo- ga'jmeë' dsa' he'.

Nëe' Jesús na'jëëy' Marta kyaah' María

38 Ga'he' Jesús jwë' ngoo' kyaah' discipulo kyaay', ga'tëëy' koo' jwi' mäh'. Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa'më' hi' ma' chee' Marta hi' ga'heeh' Jesús cha'neh' kih'. 39 Marta he' ma' chaa' jaa' dsa'më' øøh' hi' ma' chee' María. Hi' he' ga'gya' huu' ti' Jesús ma' nuuy' juu' he' hlëëyh'. 40 Pero Marta täa' sa' jääy', ma' cha' cha'miuh' ta' he' ma' jmeey' cha'neh' kiyh'. He' ja' jay' jee' gya' Jesús mah' ga'siyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', ¿Che' sa' kye'h' miih' huudse' kin' he' ma' kyaal' dsa'më' øøhn' jnä' lä'jë' ta'? Chiyy' wa'lääy' jnä'.

41 —Marta, Marta. Täa' sa' hii' ti' tuh'hoh' he' kye'h' cha'miuh' huudse' kih' lä'jë' ta' he' jmeeh' na'. 42 Koo' ba' he' jmeë' bi' kih' dsa'. María ma'jnøoyh' he' llu' ga'he' sa' le' jñuuh' kiyh' —ga'jäh' Jesús.

11

Jesús ga'mi-tëë- dsa- ha- lä' ngüy' kiyh' kih' Dio

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Koo' hä' ma' gya' Jesús ngü' kiyh' kih' Dio. Ma'la' ma'ngüy' kiyh', jaa' discipulo kyaay' ga'jäh' siyh':

–Dsa jòoh' kyaan+, mi-tëë ' jnääh' ha-
lä' ngii' jnääh' kih' Dio, lä' koo- ga mi-tëë-
Jwaa' discípulo kyaa'.

2 Mah' ga' jäh' Jesús siyh':
–Wa'ra' ga' tée' jee' ngiih' hnäh' kyaah',
jwah' hnäh' lä' la':

Tää' kyaa' jnääh' hi- gya' ya' jwii', lä' jëë-
ba' wa' jmee' dsoo' he- laah' hne-
na' jngëë' go' te'.

Nä' mah' jmeeh' hih' jee' la'.
Wa' le' lä' hyoh' hoh' hñaa' jmi-gyuu' la',
ja-ba' lä' koo- jmeeh- gyuu' ya' jwii'.

3 Kwëëh' jnääh' na' he- kih' hih' jnääh' he-
jmee' bii' kyaa' jnääh'.

4 Jmee' jòh' hoh' kih' he' ma' hlääh' jnääh',
jëëh' lä' ja- jòh- dsë- jnääh' kyaah' hi-
dsa- hlääh' kyaah' jnääh'.

Ta' kwa' jwë' ka' he' hlih' dsë- jnääh', lää'
jnääh' kih' he' ja'.

5 Ga' jäh' ka' läh' siyh':
–Wa' jmeen', jaa' hnäh' chaa' ome' kyaa'
mah' goh' kiyh' koo' lla' nuu', go' chiih'
hñih': "Lle' hnë- he' ñiih' kyaah' kin', ome'.

6 Jëëh', ma' ja' jaa' ome' kyaan+ hi- hää'
jwë' ngoo', hi' sa' cha' ni' miih- he' llan'
cha' nëy'." 7 Pero hi- hää' cha' neh' kih' he'
jäh': "Ta' chuü' kyaah' jnä'. Ma' na' jnë-
ba' haah' kin', lä' jëë' gyuu' pih' kyaan'
ma' na' gwii'. Sa' le' noon' mah' kwëëhn-
hne'." 8 Jnä' jwëëhn' hnäh', cher' mah'
ngoo' ba' chuü' hi' cheh' ka' hne' he', ma' ra-
he' noo' bih' mah' dsa' kwëëyh'. Ja' ta' la-
kih' he' laa' ome' kyaay', kih' he' chuüy'
ba' ja' he' kwëëyh' he' jmee' bii' kiyh'
mah' mo' so' chuüy' cha' ga' miih'. 9 He' ja-
jwëëhn' hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio, mah'
hñah' hnäh'. Hnòoh' hnäh' mah' jnääh-
hnäh'. Tee' hnäh' kiyh' mah' näy' ho' haah'.

10 Jëëh', lä' jëë- hi- ngii', hyoyh' ba'. Hi-
hnooh', jnòoyh' ba'. Hi' tée- ho' haah', nä-
ba' ho' haah' kiyh'.

11 'çHa- lä' ja- kwëëh' hnäh' chih' kyaah',
koo' mi' kuü' wa'ra' ga' ngiiy' he' ñiih'? Hi-
cher' mah' ga' ngiiy' kuyh' jaa' hmooh-, çha-
lä' ja- kwëëyh' jaa' miih'? 12 Hi' cher' mah'
ga' ngiiy' koo' mi' jlii-, çha- lä' ja- kwëëyh'
jaa' cha' hne'? 13 Ma' ke' hlëëh' hnäh', leh'
ba' hnäh' kwëëh' chih' kyaah' he' llu'. Pero
Tää' hi- gya' gyuu', kway' jmi- lle' Na' jngii'
he' sa' kyaah' hih-, kwëëyh' lä' jëë- hi- ngii'
kiyh' –ga' jäh' Jesús.

14 Ma' cheh' Jesús lleë- jmi- lle' hlih' hi-
ga' jmee' kaa' jaa' dsa'. Ma' ya' hëë' jmi- lle'
hlih' he', dsa- hi- ma' kaa' he' ga' lóo'
hlëëyh'. Lä' jëë- dsa- ga' lä' dsa- dsë' ma'
ga' jëëy' he' ja'. 15 Pero ko' llaa' hi- ma' tääh'
jee' ja' ma' jäh':

–Kyaah' be' kih' Beelzebú hi- kye' në' kih'
jmi- lle' hlih' ba' na', hwëëy' jmi- lle' hlih'.

16 Hi' jñah' ma' ka- dsë' Jesús, ma' ngiiy'
he' ma' jmee' Jesús koo' he' juh' gaa' gyuu'
jmi- gyuu'. 17 Pero ma' kyuu' bih' huü' dsë-
kih' dsa' he', mah' ga' siyh':

–Dsa- hi- tääh' koo' hwa', cher' mah'
teey' kyaah' he' ba' dsa' kyaayh', he'
mi' llaay' hñiiy' ba' ja'. Lä' ja' ka' läh' hi-
tääh' koo' cha' neh', cher' mah' te' jëëy', sa'
lä' wëëy'. 18 Lä' ja' ka' läh' Tana', cher' mah'
teey' kyaah' he' ba' dsa' kyaayh', çha- lä' ja-
mi' heey' kyaah' ta' kiyh'? Mah' jwah' hnäh'
kyaah' be' kih' Beelzebú he' hwëë' jnä'
jmi- lle' hlih'. 19 Cher' mah' jnä' hwëë'n'
jmi- lle' hlih' kyaah' be' kih' Beelzebú, çha-
ba' kih' dsa' kyaah' hnäh', hi- ba' kih' be'
ga' hwëë' dsa' kyaah' hnäh' jmi- lle' hlih'?
He' ba' dsa' kyaah' hnäh' na', mi' jnäëy'
he' na' heë' huü' dsë' kyaah' hnäh'. 20 Pero
cher' mah' jnä' hwëë'n' jmi- lle' hlih' kyaah'
be' kih' Dio, he' ja' jmee' dsoo' he' ma' lóo'
Dio jmee' hih' jee' kyaah' hnäh'.

21 Jaa' dsa- beë' hi' ma' na' lluu', hooy-
kwee' cha' neh' kiyh', he' ja' sa' cha' hii'
goo' he' dsa- hëë' he' tääh' cha' neh' kiyh'
ja'. 22 Pero wa'ra' ja' jaa' hi- beë' ga' lä' koh'
ga' hñiiy', kway' kiyh' mah' jñuuyh' lä' jë-
he' kyaah' ma' lääy' hñiiy'. Hi' hwëë' hi- ga' lloo'
he' lä' jë- he' cha' cha' neh', ja' ga' tíllooyh'
lä' jë- he' ja'.

23 Hi- sa' jwah' kyaah' jnä', he- hnee-
kyaah' jnä' ba' ja'. Hi- sa' jmee' ko' jòh'
kyaah' jnä' mah' teëhn' dsa-, he- jmeey'
dsa- lä' øø' dsa' kin' ba' ja'.

Jaa' jmi- lle' hlih' jäh' ka' läh' hooy'
(Mt. 12:43-45)

24 'Wa'ra' ya' hëë' jaa' jmi- lle' hlih' kih'
jaa' dsa-, dsooy' lä' kaa- jee' la' hwa' kii-
dsa- hnòoyh' ha' jee' teeyh' dsëy'. Wa'ra-
sa' ga' jnòoyh', jmeey' huü' dsë': "Naahn-
ka' läh' cha' neh' kin' jee' ya' hëë'n'." 25 Wa'ra-
ga' llaayh' tuh- dsë' dsa-, la' lä' koh'
hne' he' ma' na' lluu' hi' na' ti' na' hyah'
ka' läh'. 26 Ja' ga' na' dsooy' dsa' kyaay' jñah'
ga' gyeë' jmi- lle' hlih' hi- hlëëh' ga' lä' koh'
ga' hñiiy' mah' dsa' taayh' ko' jòh' jee' ja'.
Hlih' ga' le' kih' dsa- he' lä' koh' ga' he' ma'
laay' jää'.

Llu' la' kih' hi- mi- te' kih' Dio
27 Ta' ko' jiih' ma' cheh' Jesús hlëëh' juu'
la', jaa' dsa' më' ga' hlëëh' ki- gaa- jee' ma'
tääh' dsa- he', ga' siyh' Jesús:

–Llu' la' kih' hi- ga' kaa' hne- hi-
ga' mi' kwaay- hne-.

28 Mah' ga' jëëh- Jesús juu' kiyh', ga' jäh':
–Llu' ga' la' kih' hi- nuu' juu' kih' Dio
mah' mi- tey'.

Dsa- hñaa- dsë' ma' hnòoy' ma' jmee' Jesús
koo- he' juh' gaa-
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

16 Hi' jñah' ma' ka- dsë' Jesús, ma' ngiiy'
he' ma' jmee' Jesús koo' he' juh' gaa' gyuu'
jmi- gyuu'. 17 Pero ma' kyuu' bih' huü' dsë-
kih' dsa' he', mah' ga' siyh':

–Dsa- hi- tääh' koo' hwa', cher' mah'
teey' kyaah' he' ba' dsa' kyaayh', he'
mi' llaay' hñiiy' ba' ja'. Lä' ja' ka' läh' hi-
tääh' koo' cha' neh', cher' mah' te' jëëy', sa'
lä' wëëy'. 18 Lä' ja' ka' läh' Tana', cher' mah'
teey' kyaah' he' ba' dsa' kyaayh', çha- lä' ja-
mi' heey' kyaah' ta' kiyh'? Mah' jwah' hnäh'
kyaah' be' kih' Beelzebú he' hwëë' jnä'
jmi- lle' hlih'. 19 Cher' mah' jnä' hwëë'n'
jmi- lle' hlih' kyaah' be' kih' Beelzebú, çha-
ba' kih' dsa' kyaah' hnäh', hi- ba' kih' be'
ga' hwëë' dsa' kyaah' hnäh' jmi- lle' hlih'?
He' ba' dsa' kyaah' hnäh' na', mi' jnäëy'
he' na' heë' huü' dsë' kyaah' hnäh'. 20 Pero
cher' mah' jnä' hwëë'n' jmi- lle' hlih' kyaah'
be' kih' Dio, he' ja' jmee' dsoo' he' ma' lóo'
Dio jmee' hih' jee' kyaah' hnäh'.

21 Jaa' dsa- beë' hi' ma' na' lluu', hooy-
kwee' cha' neh' kiyh', he' ja' sa' cha' hii'
goo' he' dsa- hëë' he' tääh' cha' neh' kiyh'
ja'. 22 Pero wa'ra' ja' jaa' hi- beë' ga' lä' koh'
ga' hñiiy', kway' kiyh' mah' jñuuyh' lä' jë-
he' kyaah' ma' lääy' hñiiy'. Hi' hwëë' hi- ga' lloo'
he' lä' jë- he' cha' cha' neh', ja' ga' tíllooyh'
lä' jë- he' ja'.

23 Hi- sa' jwah' kyaah' jnä', he- hnee-
kyaah' jnä' ba' ja'. Hi- sa' jmee' ko' jòh'
kyaah' jnä' mah' teëhn' dsa-, he- jmeey'
dsa- lä' øø' dsa' kin' ba' ja'.

Jaa' jmi- lle' hlih' jäh' ka' läh' hooy'
(Mt. 12:43-45)

24 'Wa'ra' ya' hëë' jaa' jmi- lle' hlih' kih'
jaa' dsa-, dsooy' lä' kaa- jee' la' hwa' kii-
dsa- hnòoyh' ha' jee' teeyh' dsëy'. Wa'ra-
sa' ga' jnòoyh', jmeey' huü' dsë': "Naahn-
ka' läh' cha' neh' kin' jee' ya' hëë'n'." 25 Wa'ra-
ga' llaayh' tuh- dsë' dsa-, la' lä' koh'
hne' he' ma' na' lluu' hi' na' ti' na' hyah'
ka' läh'. 26 Ja' ga' na' dsooy' dsa' kyaay' jñah'
ga' gyeë' jmi- lle' hlih' hi- hlëëh' ga' lä' koh'
ga' hñiiy' mah' dsa' taayh' ko' jòh' jee' ja'.
Hlih' ga' le' kih' dsa- he' lä' koh' ga' he' ma'
laay' jää'.

Llu' la' kih' hi- mi- te' kih' Dio
27 Ta' ko' jiih' ma' cheh' Jesús hlëëh' juu'
la', jaa' dsa' më' ga' hlëëh' ki- gaa- jee' ma'
tääh' dsa- he', ga' siyh' Jesús:

–Llu' la' kih' hi- ga' kaa' hne- hi-
ga' mi' kwaay- hne-.

28 Mah' ga' jëëh- Jesús juu' kiyh', ga' jäh':
–Llu' ga' la' kih' hi- nuu' juu' kih' Dio
mah' mi- tey'.

Dsa- hñaa- dsë' ma' hnòoy' ma' jmee' Jesús
koo- he' juh' gaa-
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Cha-ga'miih-jwëë' dsa-ya'nää' koo' kih' Jesús mah' ga'løø' Jesús siiyh'.

—He-ba'che' hlëéh' hnäh' dsa-hi' chaa-na', ngiih' hnäh' jmeen' koo' he-juh-gaa'. He-juh-gaa' lä'koh' ga'la' kih' Joná llo'joo', ma-la' he-ja' ba' heeh' hnäh'. ³⁰ Jëéh', dsa-hi' ma' chaa' jee' jwii' Ninive ga'jëé' koo' he-juh-gaa' he-ga'la' kih' Joná. Ja-ba' lä'ja' jëé' dsa-hi' chaa-na' koo' he-juh-gaa' he-le' kih' Hi-ga'lëé'ngo'la'. ³¹ Hi' wa'ra-ga'të' jee' jmee' Dio jwiz' kyah' hnäh' hi-tääh' na', ma'ja' dsa-më' hi-ma' jmee' hih' hwa'ta' kye', nooy' jee' gyay' mah' bääyh' hnäh' dsoo', kih' he-sa' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio. Jëéh', dsa-më' he' ja' uu' jwërte mah' ya'nuuy' lä'jë' he-ma' kyuuh' Salomón, hi' jee' kyah' hnäh' chaa' jaa' hi-jøøh' ga'lä'koh' ga' Salomón. ³² Hi' wa'ra-ga'të' jee' jmee' Dio jwiz' kyah' hnäh' hi-tääh' na', ma'ja' noo' dsa' Ninive jee' tääh' mah' bääyh' hnäh' dsoo', kih' he-sa' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio. Jëéh', dsa-he' ga'jeeyh' kyaah' Dio ma' ga'nuuy' juu' he-na'kwa' Joná, hi' jee' kyah' hnäh' chaa' jaa' hi-jøøh' ga'lä'koh' ga' Joná.

Wa'je' kih' jmi'ngo' jnän'
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Ni' jaa' sa' chih' jee' na-hmäá' mi'së' na-hih' je', ni' sa' tooyh' neh' koo' wa'goo'. He' chiyh' jee' ñii' ba' mah' lä'jnä' kih' lä'jëé' hi' dsa-taah' cha'neh'. ³⁴ Mi' 'në' jne' la' lä'koo' wa'je' kih' jmi'ngo' jnän'. Lä'ja', cher'mah' mi' nëh' la' llu', ngoo' ba' la' llu' kih' lä'kaa' jmi'ngo' kyah'. Pero cher'mah' la' hlih' mi' nëh', lä'ja' la' hlih' kih' lä'kaa' jmi'ngo' kyah'. ³⁵ Leeh' ja', heh' wa'je' he-na' hih' kyah' ta' wa'uu'. ³⁶ Jëéh', cher'mah' lä'kaa' tuh'hoh' ma' heeh' ju'dsoo' he-la' lä'koo' wa'je', hi' sa' cha' ni' koo' he' hlih' në' kyah', ja' ga' na' jnä' lii' hääh' jee' wa'je'. La' lä'koo' he-na' hih' je' he' choo' në' kyah'.

Ga'juuh' Jesús kih' hi' ma' laq' mi'tey' jwërte

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Lä'koo' ma' ga'dsaa' ga'hlëéh' Jesús lä'ja', jaa' fariseo ga'tëeyh' cha'neh' kiyh' mah' kuh'hiyh'. He'ja' ga'he' Jesús cha'neh' mah' ga'gyay' në' mes'. ³⁸ Peer' ga'lä'dsaa' dsë' fariseo he', ma' ga'jëéy' sa' ga'gyih' Jesús goo' jää' ja' ga' kuh'hiyh'. ³⁹ Mah' ga'jah' Dsa'jøøh' jnän' siiyh'.

—Hnäh' dsa' fariseo, laah' hnäh' lä'koo' jaa' hi' gyih' ma'la' ta' ka'luu' kyah'wii' ba'. Jëéh' gyih' ba' hnäh' gooh' mah' neh' tuh'hoh' hnäh' na'kah' ba' hu'dsë' hii' hi' lä'jë' he' hlih' jmah'. ⁴⁰ He' ba' che-taah' hnäh'. ¿Che' sa' ñeh' hnäh', he' ba' hi' ga'jmeé' goo' jne' ga'jmeey' tuh'dsë' jne' ka'läh'? ⁴¹ Kwëéh' hnäh' dsa-hi' lla' kyaä',

miih' he' cha' kyah' hnäh', mah' lä'ja' ba' jä' na' jngii' neh' tuh'hoh' hnäh'.

⁴² Jwii' ba' hnäh' dsa' fariseo. Kwah' ba' hnäh' o'mee', nuu' ruda, kyaah' lä'jë' joh' he' kih' jne', kwëéh' ba' hnäh' Dio lä'jë' he-la' heey'. Pero sa' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ni' sa' hnaah' hnäh' Dio. He' la' ba' ja' jmee' bii' jmeeh' hnäh' ko'jøh' kyaah' lä'jë' he' kwah' hnäh' na'.

⁴³ Peer' jwii' ba' hnäh' dsa' fariseo. Hnooh' hnäh' nah' hnäh' në' hma' sii' jee' gya' dsa'kaah' neh' gwah' mäh'. Tih' hoh' hnäh' jmee' dsa' Dio kyah' hnäh' cha'jwë' juuh'.

⁴⁴ Jwii' ba' hnäh' ta'jwoh' kyaä' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi' ta'juu'. Laah' hnäh' lä'koo' to'høø' he' sa' jnä'. He'ja' lä'jëé' hi' ga'nää' në' kih' sa' ñey' ha'koh' na'høø' sa' la' jee' ga'näay' ja'. (Véase: Nu. 19:16)

⁴⁵ Mah' ga'jëeh' jaa' ta'jwoh' kyaä' ley, ga' siiyh'.

—Ta'jwoh', he' hlëéh' lä'na', lä'kye' kyaä' jnääh' toh' wii' ka'läh'.

⁴⁶ Mah' ga'jah' Jesús siiyh'.

—Peer' jwii' ba' hnäh' ka'läh' ta'jwoh' kyaä' ley. Jëéh', kyaah' hnäh' dsa'løø' hii' he' sa' øøh' dsa'ka'. Mah' ni' miih' be' sa' kwah' hnäh'.

⁴⁷ Jwii' ba' hnäh', jmeeh' hnäh' na'hyah' në' to'høø' jee' na'haa' hi' ga'ngëé' juu' kih' Dio, he' ba' hi' ga'jngëéh' dsa' ma' gyuh' kyaah' hnäh'. ⁴⁸ Kyaah' he' jmeeh' hnäh' lä'ja', mi' jnääh' hnäh' hnaah' hnäh' he-tääh' hnäh' juu' kwee' lä'koo' ga'jmeé' dsa' ma' gyuh' kyaah' hnäh'. Jëéh', dsa' ma' gyuh' kyaah' hnäh' ga'jngëeyh' mah' hnäh' jmeeh' hnäh' na'hyah' në' to'høø' kih' hi' he'.

⁴⁹ He'ja' Dio hi' kyuuh' cha'miih', ga'jäh' ka'läh': “Cheen' kyaay' dsa' hi' ngëé' juu' kin'. Hi' cheen' kyaay' apóstole ka'läh'. Ko'llaa' hi' he' jngëeyh', hi' ko'llaa' jmeeh' dsih'.” ⁵⁰ Lä'ja', hnäh' hi' tääh' na' na'bääh' jma' kih' lä'jëé' hi' ga'ngëé' juu' kih' Dio lä'jiih' ma' ga'noø' jmi' gyuu'. ⁵¹ Lä' ga'të' jma' kih' Abel na'bääh' hnäh' lä'jiih' jma' kih' Zacaria hi' ga'jngëeyh' ta'ka'hne' jee' kih' gwah' kyaah' na'hyoo'. He'ja' jwëéh' hnäh', lä'jë' he' ja' ma'jä' në' kih' lä'jëé' hi' tääh' na'.

⁵² Peer' jwii' hnäh' ta'jwoh' kyaä' ley. Sa' kwah' hnäh' jwë' lä'kyuuh' dsa' juu' kih' Dio. Ja' ba' hnaah' hnäh' sa' heeh' hnäh', mah' hah' hnäh' kih' hi' hnoø' lä'kyuuh' — ga'jah' Jesús.

⁵³ Ma' ya'hëé' Jesús jee' ja', ta'jwoh' kyaä' ley kyaah' dsa' fariseo ga'lähneey' jwërte kyaah' Jesús. Hi' ga'løøy' ngiiy' cha'miih' juu' kiyh', ⁵⁴ ma' jëéy' che' ma'kaah' juu' kih' Jesús mah' lä'ja' ma'le' ma'hniy' kiyh'.

12

Ga hlēeh' Jesús kih' hī- ta juu'

¹ Ta'ko' jiih' dsa' kuh' jwēē' jwēte dsa', lā' jiih' ma' kya' hlāāyh' ooyh', ga' lōo' Jesús siih' to' nē' discipulo kyaay':

–Ta' jmee' hnāh' lā' koh' jmee' dsa' fariseo he' jāyh' hnaayh' Dio pero ta' juu' ' bih' ja'. ² Jēēh' sa' cha' ni' miih' he' na' jlē', he' sa' lā' jnā'. Hi' lā' jē' he' na' hmāā', loo' koo' jmiū' lā' nē' dsa'. ³ He' ja' lā' jē' he' ma' hlēēh' hnāh' jee' na' hoo', nuu' dsa' jmiū' hii' hyoo'. Lā' jē' he' ma' hlēēh' hnāh' jee' na' hmāā', lā' nuuh' kih' dsa'.

Hāā' ba' Dio hī- laa' kyaay'
(Mt. 10:26-31)

⁴ Hnoon' jwēēhn' hnāh' ome' kyaan'. Ta' wa' gah' hnāh' kih' dsa' hī- jngiih' kih' jmi' ngo'. Ga' ma' na' juu' jmi' ngo', hee' ga' ja' mo' le' jmeey'. ⁵ Jwēēhn' hnāh' ome' kyaan'. Wa' gah' hnāh' kih' hī' na' ngē' jwē' cheey' jmi' llē' kih' dsa' cha' je' ma' ngēē' ma' jngēēyh'. Kih' hī' he' ba' wa' gah' hnāh'. ⁶ Nēh' ba' hnāh', to' nē' nōo' ba' kēē' hñāā' gyuu' ta'. Pero ni' jaa' gyuu' ta' he', sa' dsa' hēē' kih' Dio. ⁷ Lā' kye' jñu' lleh' hnāh' na' he' ga' lā' jē' kih' Dio. He' ja', ta' wa' gah' hnāh'. Jēēh', kyeē' ga' hnāh' cha' ga' miih' lā' koh' ga' jwēē' gyuu' ta'.

Jmi' lle' Na' jngii' kwa' be' wa' ra' ga' hnēē' dsa' jne'
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Jwēēhn' hnāh'. Lā' jēē' hī' mi' jnāā' hñii' he' laay' dsa' kyaan' cha' nē' dsa', ja' ba' lā' ja' jāh' Hī' ga' lēē' ngo' la' kiyh' cha' nē' lā' jēē' āngele kyaā' Dio. ⁹ Pero hī' jāh' sa' kyuu' jnā' cha' nē' dsa', lā' ja' jwahn' sa' kyuu' jnih' cha' nē' lā' jēē' āngele kyaā' Dio. ¹⁰ Jmee' ba' Dio joh' dsē' kih' lā' jēē' hī' hlēēh' wii' kih' Hī' ga' lēē' ngo' la'. Pero cher' mah' ga' hlēēh' dsa' wii' kih' Jmi' lle' Na' jngii', sa' jmeey' joh' dsēy' kih' he' ja'. ¹¹ Wa' ra' ga' hnēē' dsa' hnāh' neh' gwah' mäh' o' cha' nē' dsa' ta', o' cha' nē' jwēē', ta' ka' hnāh' huū' dsē' ha' lā' lāāh' hnāh' hñāah' o' ha' lā' jwah' hnāh'. ¹² Jēēh', lā' chah' ja' Jmi' lle' Na' jngii' kwēēh' hnāh' huū' dsē' llu' ha' lā' jwah' hnāh'.

Koo' juu' na' hmāā' kih' jaa' dsa' cha' kuu'

¹³ Jaa' hī' ma' hāā' jee' ja' ga' siiyh' Jesús: –Ta' jwoh', chiih' dsa' nuuh' oohn' kwēēyh' jnā' heen' he' ga' tēēn'.

¹⁴ He' ja' ga' jāh' Jesús siiyh': –Ja' he' jwēē' jnā', sa' ga' tēēn' ti' lloohn' heē' dsa'.

¹⁵ Ga' jāh' ka' lāh' Jesús siiyh' dsa' hī' ma' tāāh' jee' ja':

–Lēēh' hnāh', ta' wa' heē' hoh' hnāh' ni' koo' he' cha' jmi' gyuu' la'. Jēēh', ja'

kih' he' cha' jnān' cha' miih', he' ja' jmee' chāā' jne'.

¹⁶ Ja' ga' ga' hlēēyh' juu' na' hmāā', ga' jāyh':

–Ma' chāā' jaa' dsa' cha' kuu' hī' ma' cha' cha' miih' he' na' jnāā' hwa' kiyh' he' ma' chooyh'. ¹⁷ He' ja' ma' jmeey' huū' dsē', ma' jāyh': “Jēē' ba' jmeen? Sa' cha' jee' llan' lā' jē' he' choohn'.” ¹⁸ Mah' ga' jāyh': “Lā' la' ba' jmeen. Hlan' hne' kih' kwii' kin' mah' jmeen' juuh' ga' nē' jee' ma' chih'. Jee' ja' ba' llan' lā' jē' ta' kin' he' choohn'. ¹⁹ Mah' jwahn' ki' hñiin': Ma' cha' ba' kyah' cha' miih'. Lēē' kyah' cha' miih' jī' nē'. Tēēh' hoh', ja' kuh' huh' ba' hne' kyah'. Wa' chāā' ba' hne' llu'.” ²⁰ Pero Dio ga' jāh' siiyh' lā' la': “He' ba' che' taah' hne'. Na' hwē' ba' juuh'. Kih' jñah' ba' jā' lā' jē' he' ma' juuh' ma' lāāh',” ga' jāh' Dio. ²¹ Lā' ja' la' kih' dsa' hī' lla' cha' miih' kuu' nē' hwa' la', mah' cha' nē' Dio laay' dsa' tā' nēē' ba'.

Dio lih' hāā' hī- laa' kyaay'
(Mt. 6:25-34)

²² Ja' ga' ga' jāh' Jesús siiyh' discipulo kyaay':

–Kih' he' ja' na' jwēēhn' hnāh'. Ta' ka' hnāh' huū' dsē' ha' lā' dsa' ngēēh' hnāh' koo' jmiū' koo' jmiū', hee' na' kuh' huh' hnāh' ni' ta' ka' hnāh' huū' dsē' kih' hmiih' he' kēh' hnāh'. ²³ Kyeē' ga' he' chāā' hnāh' lā' koh' ga' he' kuh' huh' hnāh'. Hi' kyeē' ga' jmi' ngo' kyah' hnāh' lā' koh' ga' hmiih' he' kēh' hnāh'. ²⁴ Jēē' da' hnāh' lā' koo' la' kih' ta'. Sa' cha' jngēēy' ni' sa' chooyh' ni' koo', ni' he' hnōō' jee' llay'. Pero Tāā' jnān' hī' gya' gyuuh', ma' ra' he' āāh' bih'. JChe' sa' kyeē' ga' hnāh' lā' koh' ga' ta' he'? ²⁵ JHii' hnāh' leh' jmeeh' saa' ga' koo' lēē', kih' he' jmeeh' hnāh' cha' miih' huū' dsē'? ²⁶ Cher' mah' sa' tāā' hnāh' jmeeh' he' la' koo' he' pih', Jhe' la' kye' hnāh' huū' dsē' kih' lā' jē' he' jwēēh' kyah' hnāh'?

²⁷ Jēē' da' hnāh' ha' lā' dsa' kwāā' wale'. Sa' cha' ta' jmee', ni' sa' hwēē' wa' nē'. Pero jwēēhn' hnāh'. Ma' ke' na' hñāah' la' hmiih' he' ga' kēh' rey Salomón, pero sa' ga' lloo' he' la' na' hñāah' lā' koo' la' wale'. ²⁸ Cher' mah' lā' ja' jmee' Dio na' hñāah' wale' he' choo' nē' nuu' na', mah' hō' jē' dsa' neh' hwii', ha' lā' ja' sa' kway' he' kēh' hnāh', dsa' hī' miih' go' te' ba' dsoo' dsē'. ²⁹ He' ja' mo' to' ka' hnāh' huū' dsē' hee' na' kuh' huh' hnāh'. Ta' jmee' hnāh' cha' miih' ngēē' huū' dsē' kih' lā' jē' he' na'. ³⁰ Jēēh', lā' jēē' hī' sa' ma' heēh' kih' Dio, hnooyh' lā' jē' he' na' jmah' ba'. Pero Tāā' jnān' ma' nēy' ba' lā' jē' he' jmee' bii' jnān'. ³¹ Hnāāh' da' hnāh' to' nē' Dio hī' laa' dsa' ta' jōōh' jnān'. Lā' ja' ba' hñāh' hnāh' lā' jē' he' jmee' bii' kyah' hnāh' ka' lāh'.

Llu' ga' he' cha' he' la' hmooh' jnän' gyuuh'

(Mt. 6:19-21)

³² Ta' wa' gah' hnäh' borrego kyaan', ma'ke' sa' jwëë' hnäh', jëéh' Täa' jnän' hyoh' dsëy' tooyh' gooh' hnäh' he' jmeeh' hnäh' hih' kō' jōh' kyaayh'. ³³ Hnii' hnäh' he' cha' kyah' hnäh' mah' kwëëh' hī' jmee' bii' kih'. Hnøøh' hnäh' he' sa' hee' go'te'. Hnøøh' hnäh' he' la' hmooh' he' cha' gyuuh' he' sa' hee' jih'koh'. Jee' ja' sa' lloo' dsa' hii' ni' sa' chaq' jah' hī' jwë' ka' läh'. ³⁴ Jee' hla' he' la' hmooh' kyah' hnäh', jee' ja' ba' kye' hnäh' o' jōh' dsë'.

Llu' la' kih' hī' jøø' wa'ra' jah' Jesús

³⁵ Hnøø' ma' na' lluu' hnäh', hī' na' nēh' hnäh' ka' läh'. ³⁶ Hnøø' jmeeh' hnäh' lä' koo' jmee' mo'z' hī' tääh' jää' dsa' juu' hī' jäh' jee' ma' jee' goo' dsa'. Wa'ra' jah' dsa' juu' he' tēy', na' ma' hii' nā' mo'z' he' ho'haah'. ³⁷ Llu' la' kih' mo'z' he', cher'mah' na' nēy' wa'ra' jayh'. Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', dsa' juu' mi' lluy' hñi' jää', ja' ga' laay' mo'z' he' nē' mes' mah' jmeey' ta'he' kiyh'. ³⁸ Ma'ke' jayh' koo' lla' nuu' o' ja' ga' jnä', peer' llu' la' kih' mo'z' he', cher'mah' na' nēy' ma'ja'. ³⁹ Hnøø' lä' ngëëh' hnäh' he' la'. Wa'ra' jäh' kih' jaa' dsa' hii' dsa' he' cha'neh' kiyh', jmeey' bii' sa' gwiiy' hoo' hne' kiyh' mah' sa' dsa' he' dsa' hii' he' cha'neh' kiyh'. ⁴⁰ Lä' ja' hnäh', hnøø' ma' na' lluu' hnäh' ka' läh'. Jëéh', hor' he' sa' jmeeh' hnäh' hu' dsë', jäh' Hī' ga' lëë' ngo' la'.

Dsa' hī' mi'teh', hī' dsa' hī' sa' jmee' ta'he'

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Ja' ga' ga' jäh' Pee' siiyh':

—Dsa' jøøh' kyaan', çche' ma' hlëëh' juu' na' hmää' lä' na' kyaa' jnääh' o' ma' hlëëh' ka' läh' kih' lä' jōh'?

⁴² He' ja' ga' jäh' Dsa' jøøh' jnän' siiyh':

—Jaa' dsa' hī' mi'teh' hī' cha' hu' dsë' llu' kih', hī' he' ba' na' hñaa' mah' hääy' hī' tääh' cha'neh' kih' dsa' juu', kwëëyh' he' kuyh' hor' kih'. ⁴³ Llu' la' kih' mo'z' he', cher'mah' mi'teyh' lä' jë' mada' he' nuuyh' wa'ra' jah' juu'. ⁴⁴ Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', ga' lä' jë' ba' he' cha' kih' dsa' juu' tooyh' goo' mo'z' he'. ⁴⁵ Pero cher'mah' hī' na' hñaa' he' ga' jmeey' hu' dsë': "Lä' hëë' ga' miih' dsa' jøøh' kyaan'", he' ja' ta'ko' jiih' ja', løy' jmi'baay' hī' më' hī' ñuu' dsa' kyaayh', hī' kuh' hiiyh' llu' lä' jiih' lä' heey'. ⁴⁶ Lä' la' le' kih' mo'z' he'. Jmii' he' sa' jøøy', hī' hor' he' sa' kyey' ni' miih' hu' dsë', jäh' dsa' juu'. Peer' cha' miih' jmeeyh' mo'z' he', ja' ga' cheey' kō' jōh' kyaah' lä' jëë' hī' sa' ga' mi'teh'.

⁴⁷ Jaa' mo'z' hī' ma' ñe' kwee' he' mada' nuuyh' kih' dsa' juu' mah' sa' ma' na' lluyy', ni' sa' mi'tey' mada' kih' dsa' juu', hī' he' sa' lä' ñiih' dsëy' kway' kih'. ⁴⁸ Pero jaa' mo'z' hī' ma' jmee' he' hñi' he' sa' ñey', hī' he' hii' miih' ba'. Jëéh' hī' ma' hyoh' cha' miih', lä' ja' ngiih' dsa' juu' cha' miih'. Dsa' juu' hī' ga' tooh' gooy' cha' miih', lä' ja' ngiih' cha' ga' miih'.

Kwaat' kih' Jesús he' tēē' dsa'

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Ma'jan' mah' chaah' je' hwa' la'. Hnoon' wa'ra' jäh' kih' koo' ga' juh'. ⁵⁰ Ma'ra' he' jmee' bii' jëën' koo' he' wii' ngëë'. Peer' ku' jii' kin'. Wa'ra' jäh' kih' na' ga' juh' ba' ma' dsëë' jmi'. ⁵¹ Çche' laah' hnäh' ma' jan' mah' jmeen' hii' tii' kih' dsa' jmi'gyuu'? Jwëëhn' hnäh', ja' kih' he' ja' ma' jan'. Ma'jan', mah' jmeen' te' jëë' dsa' ba'. ⁵² Jëéh', na' ta' cha'ne' jee' tääh' hñaa' dsa' koo' cha'neh', jmeey' to' nää'. Uu' hī' he' tēē' kyaah' uu' hī' uu' dsa' taah' tēy' kyaah' uu'. ⁵³ Tēē' jmi' kyaah' jo' ñuu' hñi', hī' jo' ñuu' tēē' kyaayh' ka' läh'. Choo' tēē' kyaah' jo' mi', hī' jo' miy' tēē' kyaah' chooy'. Ma'chooy' tēē' kyaah' ma' joo'y', ma' joo'y' tēē' kyaah' ma' chooy'.

Ko' llaq' sa' kye' kwaat' ha' lä' la' he' jmee' Dio' jee' kiyh'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Hi' ga' jäh' ka' läh' siiyh' lä' jëë' dsa':

—Wa'ra' ga' jëéh' hnäh' soo' jmi' ta' la' ga' dsa' hyoo', cha' ba' jawah' hnäh': "Jma' ba' na' jä'." Hī' lä' ja' la'. ⁵⁵ Hi' wa'ra' ja' lle' ta' kye', jawah' hnäh': "Jmee' hyoo' ba' na'." Hī' lä' ja' jmee'. ⁵⁶ He' ba' che' ta' juuh' hnäh'. Leh' ba' hnäh' lleh' hnäh' juu' kwee' ha' lä' jmee' koo' jmi' koo' jmi' lä' koo' la' gyuu' hwa'. Mah' sa' kyeh' hnäh' kwaat' hee' ga' na' dsa' la' jee' kyah' hnäh'.

Hnøø' mi'een' juu' he' cha' jnän' kyaah' dsa'

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Çhe' la' sa' leh' hnäh' kah' hnäh' kwaat' hñaa' hnäh' hee' na' he' llu'? ⁵⁸ Cher'mah' chaq' hī' hnøø' hnëë' hne' cha'ne' dsa' ta', jmee' bii' go' taah' hnäh' juu' kwee' kyaayh' na' ga' juh' ta' ko' jiih' cha' jmi', mah' sa' ngëëy' hne' ja' goo' jwëë'. Lä' ja' mo' so' jmee' jwëë' hih' kih' poo', taayh' hne' neh' ñe'. ⁵⁹ Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hne', sa' ya' hëëh' jee' ja' ta' ko' jiih' sa' ma' mi' hmaah' lä' koh' te' he' lle' dsa' ta' kyah'.

13

Ga' hlëëh' Jesús kih' he' dsa' jëëh' dsa' kyaah' Dio

¹ Jā-ba' jmī' jā na'nää' ko'llaa' dsa-
na'jmeeyh' juu' kih' Jesús he- ga'jmee' Pi-
lato mada' kih' hløø' he- na'jngëeyh- dsa-
chaa' Galilea jee' ma' tääyh' jngëeyh' jah'
he- ma' mi-tey' kiyh' kyaah' Dio.

² Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh', ga'jäyh':
—¿Che' kih' he- ga'juu' lä'ja' dsa-
galilea he', he'ja- laah' hnäh' he- ääy-
cha-ga'miuh- dso'kye- lä'koh' ga'jee' lä'jēē-
dsa-gooy'? ³ Jnä' jwëëhn- hnäh', ni- miuh-
sa' la' lä'ja-. Jëëh' cher'mah' sa' ga'jeeh'
hnäh' kyaah' Dio, ja' ba' lä'ja' juu' lä'jēē-
hnäh' ka'läh'. ⁴ He- ga'toh' hne' nīi' kih'
Siloé nē' kih' lä'jēē' gya'jñaa' dsa- mah'
ga'juuy', ¿ché' jmeeh' hnäh' hu' dsē' he-
ääy- cha-ga'miuh- dso'kye- lä'koh' ga'jee'
lä'jēē' dsa- hi- tääh' Jerusalén? ⁵ Jnä'
jwëëhn- hnäh', ni- miuh- sa' la' lä'ja-. Jëëh'
cher'mah' sa' ga'jeeh' hnäh' kyaah' Dio,
ja' ba' lä'ja' juu' lä'jēē' hnäh' ka'läh'.

*Juu' na'hmää' lä' la' kih' koq- chaah' higo
he' sa' kwa' mi'*

⁶ Hi' ga'jäyh' ka'läh' juu' na'hmää' lä'la-:
—Jaa' dsa- ma' na'jnää' koq- chaah' higo
jee' kih' chaah' wii- jēh' kiyh'. Mah' na'jēēy-
ché' na' hii' mi' higo. Pero ni' koq- mi' sa'
ma' hii'. ⁷ Mah' ga'siiyh' hi- ma' høø' chaah'
wii- jēh' ja': "Jee' la- ma' te' hne- ji-ñe-
ma'jan- jēēn- chaah' higo la-, che' hii' mi'.
Sa' cha- jnøøhn' ni- miuh- lä'koh' hä' gwan'.
He'ja- tu' go-te'. ¿He-la' ja- koq- na'ha-
hwa' jee' chih'?" ⁸ Pero hi- ma' høø' jee'
ja- ga'jäh': "Dsa-jøøh' kyaan', kwa' jwē' kih'
koq- ga'ji-ñe' na'. Gyun' miuh' ta'hmii-
mah' toohn' ta'hoh'. ⁹ Cher'mah' ga' hii' mi',
llu'ba'. Pero cher'mah' sa' ga'hii', ja' ga' na'
dsa-tu'."

*Ga'mi'hlää' Jesús jaa' dsa-mē' hi- ma'
na'jluu' cha' kah'*

¹⁰ Koq- jmi' he- teeh- dsa- dsē' ma'
kwa' Jesús juu' neh' gwah' mäh-. ¹¹ Jee'
ja- ma' hää' jaa' dsa-mē' hi- ma'hya-
gya'jñaa' ji-ñe- dsaah'. Ga'jmee' jmi-lle'
hliih' ga'jluu' ka'luuy'. Ni- miuh- sa' le' ma'
ngëy' ko-dsoo'. ¹² Ma' ga'jēē' Jesús dsa-mē'
he', ga'tēeyh' mah' ga'siiyh':

—Dsa-mē', ma'jä' ba' kyah' kih' dsoo' he-
ma' laah'.

¹³ Ga'kyey- gooy- nē' kih' dsa-mē' he'.
Lä'chah' ja- ga'niih' ka'luuy', mah' ga'løøy'
kway- ti'hmaah' kih' Dio. ¹⁴ Pero hi- ma'
jmee' hih' gwah' ja-, ga'lällee' jwēte' kih'
he- ga'mi'hlää' Jesús dsa- jmi' he- teeh-
dsa-dsē'. Mah' ga'siiyh' lä'jēē- hi- ma'tääh'
jee' ja':

—Jñii' jmi' ba' cha- jwē' jmeen' ta'.
Ta'ko'jiih' jñii' jmi' ja-, ya-nää' hnäh' mah'
jä' kyah' hnäh', ja- jmi' he- teeh- dsa- dsē'.

¹⁵ Ja' ga' ga'jäh' Dsa-jøøh' jñan' ga'siiyh':
—Hee' ba' che- ta'juuh' hne- dsa-ñuuh-
jä' lä'jēē' hnäh' cheeh' hnäh' kya' kyaah'

hnäh', burr- kyaah' hnäh' jee' na'hñuuyh'
mah' gojääh- hnäh' hiyh' jmi' jmi' he-
teeh- dsa- dsē'? ¿Ché' sa' jmeeh- hnäh'
lä'ja'? ¹⁶ Pero hih' dsa-mē' la-, hi- laa'
sa'ju- kih' Abraham, ma'hya- gya'jñaa-
ji-ñe' ma' na'hñuuyh' kyaah' Tana'. ¿Ché' sa'
ää- jmi' cheeyh' jmi' he- teeh- dsa- dsē'?

¹⁷ Lä- ma' ga'hlēeh' Jesús juu' ja-, ga'jä'
o'hih- lä'jēē- hi- ga'lähøøh' kiyh'. Pero jee'
lä'jēē- dsa- ma' chaay- llu'ba', ma' ga'jēēy'
lä'jē- he- juh-gaa' he- ma'jmee' Jesús.

*Juu' na'hmää' lä'koq- la' kih' mi' ju'
mostaza*

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Hi' ga'jäh' Jesús ka'läh':

—Jwëëhn- hnäh' juu' he- jeeh' kwee-
lä'koh' jää' Dio dsa- lä'hih' kih'. ¹⁹ He- jää'
Dio dsa- lä'hih' kih', jeeh' kwee- lä'koq-
la' kih' koq- mi' ju' mostaza he- ga'jngëē'
jaa' dsa- jee' na'jnää' cha'joh' kiyh'. Heh'
mi'ju- ja-, ga'hya- mah' ga'kwaä', lä'jiih'
ga'tē' koq- chaah' hma-. He'ja- ga'lla'nää'
ta'jmeey' sii- nē' sa'goh' kih'.

Juu' na'hmää' lä'koq- la' kih' levadura

(Mt. 13:33)

²⁰ Koq- ka'läh' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Jee' la- jwëëhn- hnäh' juu' he- jeeh'
kwee- lä'koh' jää' Dio dsa- lä'hih' kih'.
²¹ Jeeh' kwee- lä'koq- jmee' levadura he-
kooch' jaa' dsa-mē'. Llay' cha' miuh- harin
mah' kah-gwëyh' kyaah' levadura. Kyaah'
lä'ja' dsa'kwaä' lä' ga'dsa'tu'ka'.

*Dsu- la' ho'haah' jee' dsa-taah' dsa-
kyaah' Dio*

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Lä'koq- ma' hää' Jesús jwē' ngoo' ta'
Jerusalén ma' kway- juu' lä'kaa- jwi- kaah'
hi- lä'kaa- jwi- mäh- jee' ma' dsa-ngëēy'.
²³ Jaa' dsa- ga'ngii' juu' kiyh', ga'siiyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', ¿ché' miuh- go-te' dsa-
hi- dsa-lää'?

He'ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

²⁴ —Jmee' hnäh' bii' go'taah' hnäh' ta'
ho'haah' dsu-. Jëëh', jwëë' dsa- hi- hnøø'
dsa-taah' mah' sa'jmääy' dsa-taayh'. ²⁵ Wa'
jmeen' jaa' dsa-juu' cha'neh- ma'ngëē'
ma'jney' ho'haah' kiyh'. Hi- cher'mah'
ga'nääh' hnäh' tēeh' hnäh' kiyh' ta'ka'hne':
"Dsa-jøøh' kyaan', Dsa-jøøh' kyaan', nä'
ho'haah' mah' dsa'tooh' jñääh'." Pero jeeh'
dsa-juu' he' kyah' hnäh', jäyh': "Sa' man'
hii- hnäh'."

²⁶ Ja- ga' looh' hnäh' jawh'
hnäh': "Ma'kih' ma'hij' jñääh' ko'joh'
kyaah' hne-. Jñääh' he' hi- ga'hlēeh' jee'
la' cha'jwē' juuh'." ²⁷ Pero jäh- dsa-juu'
cha'neh' he', siiyh' hnäh': "Sa' man' hii-
hnäh'. Go-nää' hnäh' kyah', hnäh' hi- jmee-
he- hliih' jmah'." ²⁸ Jee' ja- ki'hooch' hnäh'
mah' juuh' hnäh' cha'jah' hnäh' wa'ra-
ga'jēeh' hnäh' Abraham kyaah' Isaac kyaah'

Jacob kyaah' lä jëë' hi- ga'ngëë' juu' kih' Dio tääh' ya' jwii' kiyh', mah' hnäh' dsa' hëeh' ta' ka'hne'. ²⁹ Jwëë' dsa' chaa' uu' ya' nää' ta' kye' ta' ñii' mah' dsa' taah' kuh'hij' ko' jøh' kyaah' jnä' jee' oo' ya' jwii' kih' Dio. ³⁰ Jëeh', jwëë' hi- sa' laa' kwaan' jee' kyah' hnäh', hi- he' lee' jøøh' ma'ja'. Hi' hi- laa' kwaan' jee' kyah' hnäh', hi- he' lee' mah' ga'.

Ga'lä'meeh' dsë' Jesús kih' jwii' Jerusalén (Mt. 23:37-39)

³¹ Ja' ba' jmií' ja-, ga'lla'nää' ko'llaa' fariseo na'chiih' Jesús:

—Go'hëë' jee' la-, gwaah' ta' jee' jyoh', jëeh' hnøø' Herode jngëeh' hne'.

³² He' ja' ga'jäyh' siiyh' dsa' fariseo he':

—Go'nää' hnäh' mah' go'chiih' hi- kyuuh' may' hliih' he' juu' la': "Na' hi' hø' lä' ma'jmeen' la' ba' ta' he' hwëën' jmi' lle' hliih' kih' dsa' hi' mi'hlään' dsa' ka'läh'. Ga' ma'hya' hnë' jmií', ja' hñiih' ma'hñaa' ta' kin'." ³³ Jmee' bii' lä' ma'hään' la' ba' jwë', na', hø', hi' hyu' lä' jiih' lloon' Jerusalén. Jëeh', jmee' bii' he' juu' hi- ngëë' juu' kih' Dio ta' Jerusalén, sa' lle' kih' juuy' ta' jee' jyoh'.

³⁴ Hnäh' dsa' chaa' Jerusalén, hi' jngëeh' hi- ngëë' juu' kih' Dio hi' teh' hnäh' kuu' kih' hi' cheë' Dio, joh' jiih' sa' ga' lä' hnoon' ma' jøøh' hnäh' lä' koø' jøøh' chaah' hyaa' gyuu' chaah' kyaah', taayh' neh' sa'kyooy', pero sa' ga'hiih' hnäh'. ³⁵ He' ja' ma'bee' Dio hnäh' go'te-, jä' ta'jmah' ba' hne' kyah' hnäh'. Jwëëhn' hnäh', na' ta' cha'në' mo' so' jëeh' hnäh' jnä' ta'ko' jiih' sa' ma'jäh' hnäh': "He' ba' che' jøh'gaa' hi- ja', lä'hiih' kih' Dio."

14

Ga'mi'hlää' Jesús jaa' hi- dsaah' jmií' he' teeh' dsa' dsë'

¹ Koø' jmií' he' teeh' dsa' dsë', ngoo' Jesús ga'kuh' ga'hij' cha'neh' kih' jaa' fariseo hi- ma' laa' jaa' dsa' jøøh'. Jee' ja' ma' tääh' dsa' hi- ma' tää' Jesús. ² Hi' ta' cha'nëy' ja' ma' cheh' jaa' dsa' hi- ma' dsaah' dsoo' gyoo'. ³ He' ja' ga'ngüí' Jesús juu' kih' ta' jwøh' kyaah' ley kyaah' dsa' fariseo he':

—¿Che' cha' jwë' mi'hlää' jne' jaa' hi- dsaah' jmií' he' teeh' dsa' dsë'?

⁴ Ti'sih' ba' ga'taah' dsa' he'. Ja' ga' soøh' Jesús goo' hi- ma' dsaah' he' mah' ga'mi'hlääy'. Hi' ga'hiyh' juu', ga'siyyh':

—Ma' le' gwaah' kyah'.

⁵ Mah' ga'hleëyh' dsa' hi- ma' tääh' he', ga'siyyh':

—Cher' mah' jaa' dsa' kyaah' hnäh' ga'tah' jaa' burr' o jaa' kya' kyaay' jee' hë' koø' too', ¿che' sa' dsooy' lä' chah' ja' dsa' lleey' jah' kyaay' ma'ke' la' jmií' he' teeh' dsa' dsë'?

⁶ Ni' jaa' sa' ga'lih' ma' jeeyh' juu' kih' Jesús.

Juu' na'hmää' kih' hi- ga'taah' to'në' hma'sii' jee' cha' ma'nñu'

⁷ Ma' gya' Jesús jëë' ha' lä' ma' jmee' lä' jëë' hi- ma' na'teeh' kyaah' fariseo he', ga'hnooyh' ma' dsa'taayh' høø' hi- kaah' në' mes'. He' ja' ga'hleëyh' juu' na' hmää' kyaah' dsa' hi- ma' na'teeh' he', ma' jäyh':

⁸ —Wa'ra' ga'tëeh' jaa' dsa' hne' koø' jee' dsa' jee' goo' dsa-, sa' nah' høø' hi- kaah', le' ga' che' lloo' jaa' hi- jøøh' ga' lä'koh' hne'. ⁹ Cher'mah' ga'nah' jee' ja-, ha' ga' che' ga'lloo' hi- ga'tëeh' lä' uu' hnäh', mah' siiyh' hne': "Kwa' jwë' gya' hi- la' jee' na'." Ja' ga' kyaah' o' hih' nah' jee' ga'dsaa' go'te' hma'sii'. ¹⁰ Lä' la- ba' jmeeh' wa'ra' ga'tëeh' jaa' dsa' hne' jee' jmeey' jmií'. Goh' ba' hne', ja' nah' lä' ga'të' huu' kii' ba'. Mah' wa'ra' ja' hi- ga'tëeh' hne', siiyh' hne': "Ña' ya' na' jee' llu' ga' miih' la', ome' kyaan'." Ja' ga' leeh' jøøh' cha'në' lä' jëë' hi- tääh' ko' jøh' kyaah' hne' në' mes' ja'. ¹¹ Jëeh', hi' jmää' hñii' jøøh', hi' he' jä' ta' hwa' go'te-. Hi' jmää' hñii' hwaah', hi- he' ba' lee' jøøh'.

¹² Hi' ga'hleëyh' dsa' fariseo hi- ga'tëë' kiyh', ga' siiyh':

—Wa'ra' ga'teeh' dsa' kuh'hiyh' koø' llah'yoø' o ta' ga'nñu', ta' tëeh' ome' kyaah', ni' øøh', ni' jñah' ga' hi' chaa' kyah', ni' dsa' cha' kuu' hi- tääh' koo' kyah'. Jëeh', lä' jëë' hi- he' tëeh' hne' ka'läh' mah' jeeyh' kyah'. ¹³ Lä' la- ba' jmeeh' wa'ra' ga'jmeeh' koo' jmií'. Ja' tëeh' hi- tä'ñee' kyaah' dsa'tjuuh', dsa' jluuh', hi' dsa'tuu'. ¹⁴ Lä' ja' ba' le' llu' kyah'. Jëeh', dsa' he' sa' cha' he' kyaah' mi'hmaayh' kyah' ka'läh'. Pero wa'ra' ga'të' jee' lä' jiih' lä' jëë' hi- lluu', lä'hmaah' kyah'.

Juu' na'hmää' lä' koø' la' koø' jmií' juuh' (Mt. 22:1-10)

¹⁵ Jaa' hi- ma' gya' në' mes' kyaah' Jesús, ma' ga'nuuy' ga'hleëh' Jesús lä' ja-, ga'jäyh':

—Llu' la' kih' hi- dsa'taah' kuh'hij' jee' la' ya' jwii' kih' Dio.

¹⁶ He' ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Jaa' dsa' ga'jmeë' koø' jmií' juuh' mah' ga'tëëyh' jwëë' jwërte dsa'. ¹⁷ Ma' ga'të' hor' kuh' dsa' ma'nñu', ga'cheey' jaa' moz' kyaay' mah' dsa'chiih' hi- ma' na'teeh' kyaay': "Ya'nää' hnäh' ga'juh'. Jëeh', ma' nallu' ba' lä' jë'." ¹⁸ Ga' lä' jëë' ba' ga'jäh' sa' jää'. Hi- to'në' ga'jäh': "Ma' lan' koø' jwi' hwa', he' ja' hnoon' na'jëen' koø'. Jmee' jøh' hoh' sa' jään' nñn'." ¹⁹ Hi' jñah' ga'jäh': "Ma' laan' hñaa' gyaah' kya' hi- jmee' ta'. Hi- he' na-, na' ga' na'jëen' che' lluyy'. He' ja' chuun' kyaah' hne' jmee' jøh' hoh', sa' jään' nñn'." ²⁰ Hi' jñah' ka'läh' ga'jäh': "Koø' ma' jee' ba' goon'. He' ja-

sa le' niin." 21 Ngaah' go-te' ba' moz' he', na'jmeeyh' juu' kih' dsa' jmuu'. Ma' ga' nuu' juu' jmuu' he' ga' jayh' la' ja-, ga' la' lleey' jwerte. Ja' ga' ga' siiyh' moz' he': "Gwa-ko' chih' je'hmoo' hi' la' kaa' cha'jwe' kih' jee' jwi' juuh', go' kyaq' hi' ta' nee' kyaah' dsa' tuuh', dsa' jluuh' hi' dsa' tuu'."

22 Ma' jah' moz' he', ga' siiyh': "Dsa' joo' kyaan', ma' la' ba' la' je' mada' he' ma' jmeeh'. Pero' ja' ga' jee' dsa' taah' dsa'."

23 He' ja' ga' jah' dsa' juu' he' siiyh' moz' kyaay': "Gwa' la' ha' jwe', hi' la' kaa' jee' jeeh' dsa', jmee' bii' ya' naay', mah' kah' cha'neh' kin' la'." 24 Jeeh', jweehn' hnah', ni' jaa' dsa' hi' ga' teehn' he', mo' so' teey' kuyh' ma' nuu' kin'."

Hweh' miih' la' he' jmee' jne' ko'joh' kyaah' Cristo

(Mt. 10:37-38)

25 Jwee' jwerte dsa' hi' ga' naa' ko'joh' kyaah' Jesus. He' ja' ga' jeeyh' huiy' ta' jee' ya' naa' dsa', mah' ga' siiyh':

26 -Jaa' hi' hnoo' jmee' ko'joh' kyaah' jna', cher'mah' sa' hnay' jna' cha' ga' miih' la' koh' ga' he' hnay' cho'jmiy', la' koh' ga' he' hnay' mey', he' hnay' jooy', he' hnay' dsa' nuuh' ooyh', he' hnay' me' ooyh', hi' la' koh' ga' he' hnay' huiy', sa' jmaay' leey' discipulo kyaan'. 27 Hi' sa' jaa' cru' kyaq' mah' sa' jmeey' ko'joh' kyaah' jna' sa' jmaay' leey' discipulo kyaan'.

28 Wa'ra' ga' te' jee' hnooh' hnah' jmeeh' hnah' koq' hne' niu', che' sa' jeeh' hnah' to' ne' joh' kee' hi' che' lee' kuu' kyah' hnah' la' jiih' hnaa' hne' ja'?" 29 Jeeh' cher'mah' ga' chih' hnah' ma' tu' kih' hne' ja' mah' sa' hnaa' ta' ja', la' jee' dsa' hi' jee' ta' ja', mi' kwayh' kyah' hnah'. 30 Mah' jayh': "Dsa' nuuh' la' ga' looy' chooy' hne' la' mah' sa' ga' liyh' ma' mi' hnaay'." 31 O' wa' jmeen' jaa' rey, hi' dsoo' dsa' teq' kyaah' jnah' rey, ja' gya' to' ne', jee' che' jmaa' gya' mil hoo' kyaay' mah' dsa' teey' kyaah' jnah' rey hi' jaa' gye' mil hoo'?" 32 Wa'ra' ga' jee' sa' liyh', he' ja' chey' jaa' hi' dsa' hlee' llay' ha' la' jee' hi' tu' juu' ja', ta' ko' jiih' sa' ma' ya' jah' jnah' rey he'. 33 He' ja' cher'mah' chaa' jaa' hnah' hi' sa' tuu' dse' be' la' je' he' cha' kih', sa' jmaay' leey' discipulo kyaan'.

34 Lu' ba' ne' pero' wa'ra' ga' dsaq' he' niu' kih', ha' la' lii' ka' lah' niu'. 35 Sa' jmaay' kih' hwa', ni' he' kaayh' kyaah' jyoh' ta' hoh' sa' jmaa'. He' be' ba' dsa' ja'. Hi' hnoo' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

15

Juu' na' hmää' lä' koq' la' kih' jaa' borrego hi' na' hää'

(Mt. 18:10-14)

1 Jwee' dsa' hi' ma' koq' ku'sih' hi' jnah' dsa' wa' hi' cha' hi' ga' la' naa' ko' kih' Jesus mah' nuuy' juu' he' ma' kway'. 2 He' ja' sa' ga' tuh' dse' dsa' fariseo ni' sadoceo ka' lah', ma' jayh':

-Dsa' nuuh' la' heeh' la' jee' hi' jmee' wa' la' cha' la' hi' kuyh' ko' joh' kyaayh' ka' lah'.

3 He' ja' ga' hlee' dsa' he' juu' na' hmää' la' la', ga' jayh':

4 -Cher'mah' jaa' hnah' chaa' hna' laa' borrego kyaq', mah' dsa' hee' jaa', che' sa' beey' ko' hwee' jee' la' jee' hi' he' mah' dsooy' ta' moh' dsa' hnayh' hi' na' hee' ' he' la' jiih' jnaayh'? 5 Peer' jee' dsey' wa'ra' ga' jnaayh' jah' kyaay', mah' teey' jwe' ka' kyooy'. 6 Hi' wa'ra' ga' laayh' kiyh', teeyh' la' jee' ome' kyaay' hi' la' jee' hi' taah' koo' kiyh' mah' siiyh': "Wa' chaa' jne' llu', jeeh' ma' jnaahn' borrego kyaan' hi' ma' na' hee'!" 7 Jweehn' hnah', la' ja' ka' lah' cha' ga' miih' chaa' llu' hi' taah' gyuuh' kyaah' jaa' hi' dsa' jeeh' kih' Dio la' koh' ga' kyaah' la' jee' to' lo' gya' dse' to' laa' nu' hi' sa' jmee' bii' kih' dsa' jeeyh' kih' Dio.

Juu' na' hmää' lä' la' kih' kuu' he' na' hi'

8 La' ja' ka' lah' jaa' dsa' me' hi' ma' cha' gya' kuu' kih'. Cher'mah' ga' hi' koo' kuu' kiyh', che' sa' huiy' je' mah' hyayh' cha'neh' kiyh', hnooyh' kwee' la' jiih' jnooyh'? 9 Hi' wa'ra' ga' jnooyh' kuu' he' ma' na' hi' ja', teeyh' la' jee' ome' kyaay' hi' la' jee' hi' taah' koo' kiyh' mah' jayh': "Wa' chaa' jne' llu', jeeh' ma' jnooh' ba' kuu' kin' he' ma' na' hi'!" 10 La' ja' jweehn' hnah', ha' koh' sa' chaa' lu' angele kyaq' Dio wa'ra' ga' tu' jaa' dsa' jwe' huih' mah' dsa' jeeyh' kyaah' Dio -ga' jah' Jesus.

Juu' na' hmää' lä' koq' la' kih' chih' hi' na' hää'

11 Hi' ga' jah' Jesus ka' lah' juu' la':

-Jaa' dsa' ma' chaa' uu' jo' nuuh'. 12 Naa' hi' mah' ga' siiyh' jmiy': "Taa', kweeh' jna' heen' he' ga' teen' hyohn'." Mah' ga' kweeyh'. 13 Miih' jmi' ba' ma' hya', ga' ka' hi' mah' he' heey' he' ga' teey' ja', ngooy' ta' jee' jwi' uu'. Jee' ja', ga' jmeey' wa' la' cha' la', ga' heey' la' je' go' te' heey' ja'. 14 Ma' ngée' ma' mi' llay' la' je' kuu' kiyh', ma' ga' la' cha' hoo' la' kaa' hwa' ja'. Ja' jiih' ga' loo' la' kyaay' la' je'. 15 He' ja' neey' na' nguy' ta' kih' jaa' hi' ma' chaa' hwa' ja'. Dsa' he' ga' chey' ta' moh' kiyh' mah' dsa' hää' ne'. 16 Ma' hnoo' chih' he' ma' kayh' tuyh' kyaah' he' ma' kuh' ne' he'. Pero' jee' ja' sa' chaa' hi' ma' kwa' he' ma' kuyh'. 17 Ja' ga' la' liiyh' mah' ga' jmeey' hu' dse': "Jah' moz' sa' chaa' kyaq' taä' kyaan', cha' he' kuyh', la' jiih' dsa' chaa' ga' kiyh', mah' jna' dsa' juun' hoo' jee' la'." 18 Hii' jna' ngaahn' go' te' kih' taä' kyaan',

na'chiih' jnih': Täa' kyaan', ma'jmeen' he' hlih' cha'ne' Dio hi' ma'hlaahn' cha'neh' ka'lah'. 19 Mo'so' ga'tee' jna' leen' la'koo' jooH'. Jmaä' jna' la'koo' jaa' moz' kyaah' ba'." 20 He'ja' ga'hey' jwe' ngaayh' kih' täa' kyaay'.

Ja' ga' llaayh' kiyh', uu' ga' la'ja' ga'jee' jmiiy' jayh'. Peer' ga'lä' nih' dsëy' kiyh' ma' ga'jee'y', mah' ngooy' ko' chih' na'ee'y' chih' he', hi' ga'chuyh' kiyh'. 21 He'ja' ga'jah' chih' he' siyh' jmiiy': "Täa' kyaan', ma'jmeen' he' hlih' cha'ne' Dio hi' ma'hlaahn' cha'neh' hne' ka'lah'. Mo'so' ga'tee' jna' leen' la'koo' jooH'." 22 Pero jmiu' chih' he' ga'siyh' moz' kyaay': "Go'kye' hmih' he' llü' ga' miih' mah' kyeh' chih' kyaan' la'. Tøøh' aniy' cha'gooy' hi' tøøh' mi' tiy'. 23 Hnäh' kya' hi' baah' ga' miih' mah' jngëeh' hnäh' kyehn'. Wa'jmeen' jmiu' kiyh'. 24 Jëeh', gyuu' kyaan' la' hi' ma' na'juu' ba' la' kin', ma'lä' jiih' ka'lah'. Hi' ma' na'hëe' ba' la', na' ga' ma'hnaay'." Ja' ga' ga'løoy' jmeey' jmiu'.

25 Pero chih' näa' hi' jøøh' he' ma' hää' jee' nuu'. Lä'koo' ma' ga' llaayh' jah' kiyh', ga'nuuy' hiu' luu', hi' ma' tääh' dsa' jmee' ja'. 26 Ga'tëeyh' jaa' moz' mah' ga'ngiy' juu' kih' hee' ja' ma'jme'e' dsa' jee' ja'. 27 Mah' ga'jah' moz' he' siyh': "Chih' øøh' ba' na' ma'jah'. He'ja' ma'jngëeh' täa' kyaah' kya' hi' baah' ga' miih', kih' he' na'lluu' bih' ma'jayh'." 28 Ga'lälleg' jwërte' chih' he', sa' ma'hnøoy' ma' dsa'hey' cha'neh'. He'ja' ya'hëe' jmiiy' ga'chuyy' kyaayh' mah' dsa'hey' cha'neh'. 29 He'ja' ga'jah' chih' he' siyh' jmiiy': "Joh' j'i'ne' sa' ma'hya'jmeen' ta' kyaah' hne'. Ni' miih' sa' cha' he' ma'hlaahn' kyaah' hne'. Pero ni' koo' hä' sa' ma'kwëeh' jna' jaa' jah' mah' mah'jmeen' jmiu' kyaah' ome' kyaan'. 30 Pero na' ma'jah' chih' kyaah' na' hi' ma'mi'lla' he' cha' kyaah' kyaah' wa' hi' cha' hi' hyaa', mah' ma'jngëeh' kya' hi' baah' ga' miih' kiyh'."

31 He'ja' ga'jah' jmiiy' siyh': "Gyuu' kyaan', hne' neh' tää' kyaah' jna'. Ga'lä' jë' he' cha' kin', la' kyaah'. 32 Ha' lä'ja' sa' jme'e' jne' jmiu' mah' lä'chaa' jne' llü'. Jëeh' dsa' nuuh' øøh' na' hi' ma' na'juu' ba' na', na' ma'lä' jiiyh'. Hi' ma' na'hëe' ba' na', na' ga' ma'hnaay'."

16

Juu' na'hmäa' lä'koo' la' kih' hi' ma' hä' goo' ta'

1 Ga'jah' Jesús ka'läh' siyh' discipulo kyaay':

-Ma'chaa' jaa' dsa' cha' kuu'. Kih' hi' cha' kuu' he' ma'chaa' jaa' hi' ma'hä' goo' ta' kiyh'. Pero ga'baäh' dsih' dsoo', kih'

he' ma'heey' kuu' kih' dsa'juuy'. 2 Mah' ga'tëeyh' dsa' he' ga'siyh': "Ma'nuun' ha' lä' la' he' ma'løø' jmeeh'. He'la' jmeeh' lä'na'? Ngëe' kwaat' kih' ta' kyaah'. Jëeh', mo'so' le' dsa'he' ga' gooh' ta' he' ga'kwëeh'n' hne'." 3 Dsa' hi' ma' hä' goo' ta' ja', ga'jme'e' huud'së-: "Ha' lä' jmeen' na'? Dsa'juu' ta' ma'lleey' jna' ma'jmeen' ta' kiyh'. Sa' lihn' jmeen' ta' jee' nuu'. Peer' na'hiihn' ngiin' kuu' kih' dsa'. 4 Ma'man' ha' lä' jmeen' mah' lä'chaa' hi' heeh' jna' cha'neh' kih' wa'ra' ya'hiu' ta' he'jmeen' la'." 5 He'ja' ga'tëeyh' ma' jaa' ma' jaa' hi' ma' ää' kih' dsa'juu' ta' he'. Hi' to'në' he' ga'siyh': "Joh' ääh' kih' patrón kyaan'." 6 Ään' hña'loo' mi' kwaah' acelit', ga'jayh'. Mah' ga'jah' hi' ma'hä' goo' ta' he', siyh': "Hee' la' kwaat' kyaah'. Na'jee' na' ga'juh', si' to'lo'gya' ba' he' ääh'." 7 Ja'ga' ga'siyh' hi' jñah' he': "Hne' na', joh' ääh'?" "Hña'loo' hih' trigo", ga'jah' hi' he'. Mah' ga'jayh' siyh': "Hee' la' kwaat' kyaah'. Si' kye' gyii' ba' he' ääh' hne'." 8 Pero dsa'juuy' he' ga'hleeh' llü' kih' dsa'hi' hi' ma'hä' goo' ta' ja', kih' he' ga'lä'may' ga'liyh' ya'hiu' llü' ta' kiyh'. Dsoo' ba', dsa' hi' sa' ma'heeh', may' cha'ga'miuh' ha' jee' leeyh' dsa'kyaayh', lä'koh' ga' he' jme'e' dsa' hi' tääh' jee' wa'je'.

9 He'ja' jwëeh'n' hnäh', kyaah' lä'jë' he' cha' kyaah' hnäh' jmi'gyuu' hlih' la', hnøøh' hnäh' ha' lä'jee' lä'jwah' hnäh' kyaah' dsa'. Lä'ja' wa'ra' ga'dsa' he' cha' kyaah' hnäh' chaa' hi' heeh' hnäh' cha'neh' jee' go'taah' hnäh' tää'.

10 Jaa' hi' mi'te' koo' ta' pih', lä'ja' mi'tey' ka'lah' ta' he'juuh' ga'. Hi' jaa' hi' sa' mi'teh' koo' ta' pih', lä'ja' sa' mi'teyh' kyaah' ta' he' juuh' ga'. 11 Cher'mah' sa' ga'jmää' hnäh' kooH' hnäh' kuu' he' cha' jmi'gyuu' hlih' la', cha' lä'ka' dsa' o'jøh' dsë' kyaah' hnäh' he' tooyh' gooh' hnäh' he' kye'e' ga'? 12 Hi' cher'mah' sa' jmeeh' hnäh' lä'le' kih' kyaah' kuu' kih' jñah', cha' lä'kwëeh' dsa' hnäh' ma'ra' he' la' kyaah' hnäh'?

13 Ni' jaa' dsa' sa' lä'këh' jmiu' jme'e' ta'he' kih' uu' dsa'juu'. Jëeh' jmeey' na'häayh' jaa' mah' lä'hnaay' hi' jñah' ba'. Mi'tey' kih' jaa' mah' mi'kwayh' hi' jñah' he'. Lä'ja' sa' lä'këh' hnäh' jmiu' kyaah' koo' hä' ba' kah' hnäh' huud'së' kih' kuu' hi' kah' hnäh' huud'së' kih' Dio ka'lah'.

14 Ga'nuu' dsa' fariseo ka'läh' lä'jë' he' ma'hleeh' Jesús discipulo kyaay'. Dsa' fariseo he' ma'tu'dsëey' kuu' he'ja' ga'mi'kwayh' kih' Jesús. 15 He'ja' ga'jah' Jesús siyh':

-Jmääh' hnäh' hñaah' llüu' cha'ne' hi' tääh' jmi'gyuu' la'. Pero ñe' ba' Dio ha' lä'

la' neh⁺ tuh⁺ hoh⁺ hnäh⁺. Hi⁺ kih⁺ lä⁻jē⁺ he⁻ jmeē⁺ dsa⁻ juuh⁺ nē⁺ hwa⁺ la⁺, he⁻ ja⁻ sa⁻ lä⁻jēē⁺ Dio go⁻te⁺.

¹⁶ Jää⁺ ba⁺ ma⁺ cha⁻ ley kih⁺ Moisé hi⁺ ma⁺ cha⁻ juu⁺ kih⁺ lä⁻jēē⁺ hi⁻ ga⁻ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio lä⁻jiih⁺ jii⁺ kih⁺ Jwaä⁺ hi⁻ ma⁺ choo⁻ jmi⁺. Lä⁺ ma⁺ ja⁻ ga⁻løø⁻ nuu⁻ dsa⁻ ju⁺hmēē⁺ lä⁻koō⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺. He⁻ ja⁻ lä⁻jēē⁺ ba⁺ jmeē⁺ lä⁻bii⁺ lä⁻jää⁺ mah⁺ dsa⁻ taayh⁺ jee⁺ jmeē⁺ Dio hih⁺.

¹⁷ Pero ma⁺ ra⁺ he⁻ lä⁻te⁺ ba⁺ ley. Miih⁻ ga⁻ jwēēh⁺ he⁻ heē⁺ gyuu⁺ hwa⁺ lä⁻ko⁺h⁺ ga⁻ he⁻ jä⁻ ta⁻ koō⁻ koō⁻ mi⁺ juu⁺ kih⁺ ley.

Ga⁻jäh⁺ Jesús ha⁻ lä⁻ la⁺ he⁻ bee⁻ dsa⁻ øø⁺h⁺ (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Lä⁻jēē⁺ hi⁻ bee⁻ dsa⁻mē⁺ kyaä⁺ mah⁺ kaay⁺ jñah⁺ dsa⁻mē⁺, he⁻ ma⁺ jmeey⁺ dso⁻kye⁺ ba⁺ ja⁻. Hi⁺ lä⁻ja⁻ hi⁻ kaa⁺ dsa⁻mē⁺ hi⁻ ga⁻bee⁺y⁺ he⁻, he⁻ ma⁺ jmeey⁺ dso⁻kye⁺ ba⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺.

Dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ kyaä⁺h⁺ Lázaro

¹⁹ Ma⁺ chaä⁺ jää⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ hi⁻ ma⁺ kēh⁻ hmiih⁻ gyuu⁺ läh⁻. Hmiih⁻ hmooh⁺ jmah⁺ ba⁺ ma⁺ kēyh⁺. Hi⁺ koō⁻ kyoo⁻ ba⁺ ma⁺ cha⁻ lä⁻jē⁺ nēē⁺ he⁻ ma⁺ kuh⁺ hiih⁺. ²⁰ Hi⁻ ma⁺ chaä⁺ jää⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺ hi⁻ cheē⁻ Lázaro. Hi⁻ he⁻ ma⁺ gyä⁻ ho⁺haah⁺ kih⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ he⁻. Tuu⁺ ba⁺ cha⁻hmih⁺ ma⁺ laay⁺. ²¹ Ma⁺ heē⁺ dsēy⁺ ma⁺ kuyh⁻ lä⁻jē⁺ he⁻ ma⁺ dsa⁻ saa⁻ nē⁺ mes⁻ kih⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ he⁻. Lä⁻kye⁻ dsi⁻ ma⁺ dsa⁻ nää⁺ dsa⁻ hluyh⁺ nē⁺ dsoo⁻ kiyh⁺ ja⁻. ²² Ga⁻lloo⁻ koō⁻ jmi⁺ ga⁻juu⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺ he⁻. Ya⁺ nää⁺ ängele mah⁺ ga⁻tēēy⁻ lä⁻ ga⁻tē⁺ koō⁻ kih⁺ Abraham. Lä⁻ja⁻ ga⁻juu⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ he⁻ mah⁺ ga⁻haä⁺ dsih⁺.

²³ Jee⁺ hääy⁺ cha⁻je⁻ jēēy⁻ wi⁺, ga⁻chooyh⁺ mo⁺ nēē⁺, hi⁺ uu⁺ ga⁻ jēēy⁻ Abraham kyaä⁺h⁺ Lázaro täayh⁺ ko⁻jöh⁺. ²⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻hlēēyh⁺ ki⁻gaa⁻, ga⁻jäyh⁺: “Tää⁺ Abraham, wa⁺ lä⁻ni⁺h⁺ hoh⁺ ki⁻ jnä⁻. Wa⁺ mi⁺ gyuh⁺ Lázaro mi⁺ lle⁻ cha⁻gooy⁺ kyaä⁺h⁺ jmi⁺ mah⁺ cheey⁻ jee⁻ la⁻ mi⁻ gyuyh⁺ ko⁻ hi⁻ pih⁺ na⁻sih⁺n⁺. Jēēh⁺, jēēn⁻ wi⁺ jwēte⁻ cha⁻je⁻ la⁻.” ²⁵ Pero ga⁻jäh⁺ Abraham siyh⁺: “Gyuu⁺ kyaä⁺n⁺, mi⁻ dsooh⁺ hoh⁺ he⁻ ga⁻ngēēh⁺ llu⁺ jwēte⁻ ta⁻ko⁻ jiih⁺ ma⁺ chaä⁺h⁺. Mah⁺ Lázaro ga⁻ngēē⁺ hliih⁺. He⁻ ja⁻ chaay⁺ llu⁺ jee⁻ la⁻, mah⁺ hne⁻ jēēh⁺ wi⁺. ²⁶ Ma⁺ la⁻ ba⁺ ma⁺ hñah⁺ hnäh⁺ hoo⁺ hnäh⁺. Ta⁺ jyoh⁺ ko⁻ taä⁻ cha⁻ koō⁻ ta⁻juh⁻ ni⁺ih⁺ jee⁻ jnän⁻. Hi⁻ hnøø⁺ hwēē⁻ jee⁻ la⁻ mah⁺ dsa⁻ nääy⁺ jee⁻ na⁻ sa⁻ le⁻. Ni⁺ sa⁻ le⁻ ya⁺ nää⁺ hi⁻ tääh⁺ jee⁻ na⁻ jee⁻ tøø⁺h⁺ jnääh⁺ la⁻.”

²⁷ Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁺ cha⁻ kuu⁺ he⁻ ga⁻jäh⁺: “Chuun⁺ kyaä⁺h⁺ hne⁻, tää⁺ Abraham, cheē⁻ Lázaro cha⁻neh⁺ kih⁺ tää⁺ kyaä⁺n⁺. ²⁸ Jēēh⁺ chaä⁺ hñaa⁺ øø⁺hn⁺. Hi⁻ he⁻ hnoon⁺ dsa⁻ hlēēyh⁺ mah⁺ lä⁻ja⁻ mo⁺ so⁻ ya⁺ nääy⁺ jēēy⁻ wi⁺ lä⁻ jēēn⁻ la⁻.” ²⁹ Mah⁺ ga⁻jäh⁺ Abraham siyh⁺: “Cha⁻ ba⁺ nuuh⁺ kih⁺ Moisé hi⁺ cha⁻ ba⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻hlēēh⁺ hi⁻ ga⁻ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jee⁻ täayh⁺ oo⁻. Wa⁺ jmeey⁺

he⁻ kih⁺ juu⁺ ja⁻.” ³⁰ Ja⁻ga⁻ ga⁻jäyh⁺: “Ja⁻ lä⁻ja⁻, tää⁺ Abraham. Wa⁺ra⁺ jäh⁺ kih⁺ llaah⁻ jää⁺ hi⁻ ma⁺ na⁻ juu⁺ jee⁻ kiyh⁺, dsa⁻jēeyh⁺ kyaä⁺h⁺ Dio.” ³¹ Pero ga⁻jäh⁺ Abraham siyh⁺: “Cher⁻mah⁺ sa⁻ ga⁻jmeey⁺ he⁻ nuuh⁺ kih⁺ Moisé hi⁺ lä⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻jmeey⁺ he⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻hlēēh⁺ hi⁻ ga⁻ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, ni⁺ lä⁻ja⁻ sa⁻ lä⁻heēy⁺ wa⁺ra⁺ ga⁻jēēy⁻ ma⁺ lä⁻jiih⁺ jää⁺ hi⁻ ma⁺ na⁻ juu⁺.”

17

Goo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ jmeē⁺ tēh⁺ dsa⁻ kyaä⁺h⁺ (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Mah⁺ ga⁻siih⁺ Jesús discípulo kyaäy⁺:

–Ma⁺ra⁺ he⁻ gwa⁺ ba⁺ he⁻ jää⁺ jne⁺ jwē⁺ hliih⁺. Peer⁺ jwi⁺ dsa⁻ hi⁻ jmeē⁺ dsa⁻tēh⁺ dsa⁻kyaä⁺h⁺. ² Peer⁺ jwi⁺ ba⁺ hi⁻ jmeē⁺ dsa⁻tēh⁺ jää⁺ hi⁻ mah⁺ la⁻ kyaä⁺h⁺ he⁻ hliih⁺. Llu⁺ ga⁻ la⁺ kiyh⁺ wa⁺ra⁺ jäh⁺ kih⁺ hñuu⁺ dsa⁻ luuy⁺ koō⁻ cha⁻too⁺ kih⁺ molii⁺ mah⁺ jwää⁺ dsih⁺ cha⁻jmi⁺ ñeeh⁺. ³ He⁻ ja⁻ jwēēhn⁺ hnäh⁺, leēh⁻ hnäh⁺ kyaä⁺h⁺ he⁻ ja⁻.

“Cher⁻mah⁺ jää⁺ øø⁺h⁺ ga⁻hlääh⁻ kyaä⁺h⁺ hne⁻, hlēēh⁺ hñih⁺. Hi⁺ cher⁻mah⁺ ga⁻heēh⁻ bih⁺, jmeē⁺ jöh⁺ hoh⁺ kiyh⁺. ⁴ Cher⁻mah⁺ gyii⁺ jiih⁺ ga⁻hlääh⁻ kyaä⁺h⁺ hne⁻ koō⁻ jmi⁺, hi⁺ cher⁻mah⁺ gyii⁺ jiih⁺ jäy⁻ ya⁺ chiiyh⁺ hne⁻: “Mo⁺so⁻ jmeen⁻ ka⁻ läh⁺.” Ja⁻ jmeeh⁻ jöh⁻ hoh⁺ kiyh⁺.

⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁺ apóstole siyh⁺ Dsa⁻jøø⁺h⁺ jnän⁻:

–Jmeē⁺ wa⁺ lä⁻dsoo⁻ dsē⁻ jnääh⁺ cha⁻ga⁻miih⁺.

⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻jēēh⁻ Dsa⁻jøø⁺h⁺ jnän⁻ juu⁺ kiyh⁺, ga⁻siyh⁺:

–Wa⁺ra⁺ jäh⁺ kih⁺ dsoo⁻ hoh⁺ hnäh⁺ ko⁻ hi⁻ pih⁺ lä⁻koō⁻ te⁺ mi⁺ ju⁺ mostaza, le⁺ ba⁺ jwi⁺h⁺ hnäh⁺ chaah⁺ hma⁻ sícómoro la⁻: “Cheh⁺ hñaa⁺h⁺ jee⁻ la⁻ mah⁺ gwa⁺ ta⁻ cha⁻jmi⁺ ñeeh⁺.” Jmeey⁺ ba⁺ lä⁻ jwi⁺h⁺ hñih⁺.

Hnøø⁺ jmeē⁺ jne⁻ ta⁻ he⁻ kih⁺ øø⁺h⁺ jne⁻

⁷ Wa⁺ jmeen⁻, jää⁺ hnäh⁺ chaä⁺ jää⁺ moz⁻ kyaä⁺ hi⁻ kyah⁺ hwa⁺ o⁻ hi⁻ hääh⁺ jah⁺. Wa⁺ra⁺ jayh⁺, çche⁻ jwa⁺ jwi⁺h⁺ hñih⁺: “Ngēē⁺, ña⁻ ya⁻ na⁻ nē⁺ mes⁻ mah⁺ kuh⁺ huh⁺?”

⁸ Lä⁻la⁻ ba⁺ jwi⁺h⁺ hñih⁺: “Jmeē⁺ ma⁺ nuu⁺ kuhn⁺. Jmää⁺h⁺ hñaa⁺h⁺ mah⁺ jmeē⁺ ta⁻ he⁻ kin⁺ ta⁻ko⁻ jiih⁺ kuh⁺ huh⁺h⁺. Ja⁻ ga⁻ kuh⁺ huh⁺ hne⁻.” ⁹ Çche⁻ jwa⁺ jwi⁺h⁺ hñih⁺ ti⁺hmaah⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ mi⁻ tey⁻ lä⁻jē⁺ mada⁻ kya⁺h⁺? Go⁻ laä⁻n⁻ kin⁺ sa⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻ja⁻. ¹⁰ Lä⁻ja⁻ ka⁻ läh⁺ hnäh⁺, wa⁺ra⁺ ga⁻ mi⁻ teh⁻ hnäh⁺ lä⁻jē⁺ mada⁻ he⁻ jmeē⁺ Dio kyah⁺ hnäh⁺, jwah⁺ hnäh⁺: “Sa⁻ cha⁻ jmää⁺ jnääh⁺ ni⁺ mi⁺h⁺ kyah⁺. Jēēh⁺, lä⁻ko⁺h⁺ te⁺ he⁻ ää⁻ jmi⁺ jmeē⁺ jnääh⁺, ko⁻ ja⁻ ba⁺ ma⁺ jmeē⁺ jnääh⁺.”

Ga⁻mi⁻ hlää⁻ Jesús gyaa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ dsoo⁻ hmih⁺ øø⁺

¹¹ Lä⁻koō⁻ ma⁺ hää⁺ Jesús jwē⁺ ngooy⁺ ta⁻ Jerusalén, ga⁻ngēēy⁻ ya⁺ jwi⁺h⁺ kih⁺ hwa⁺ Samária kyaä⁺h⁺ kih⁺ hwa⁺ Galilea.

12 Lā'koo' ma' ga'hey' koo' jwii' mäh', gyaa' dsa' nūuh' hī' ma' dsaah' dsoo' hmih' hoo', ya' nää' ga' mi' jee' Jesús. Pero uu' ba' ga'taayh'. 13 Ga'hlēēyh' kī' gaa', ma' jāyh':

—Jesús, hne' hī' laah' ta'jwoh', wa' lā' nīh' hoh' kyaa' jnāäh'.

14 Ma' ga'jēē' Jesús lā'jēē' dsa' dsaah' he', ga'siiyh':

—Go' nää' hnäh', go'hāäh' hnäh' hñaa'h' jmi' dsa' mah' jēēy' he' ma'jā' kyah' hnäh'.

Ta'ko' jiih' jee' ga'nāay' ja', ga'āah' go'te' hmih' oø' ja'.

15 Jaa' jee' lā'jēē' kih' gyaa' dsa' he', ma' ga'jēēy' ma'jā' go'te' kiyh', ga'jēēyh' ka'läh', kway' tihmaah' kih' Dio hlēēyh' kī' gaa'. 16 Ga'juuyh' jnēy' ga'juuy' hñiiy' lā' ga'tē' hwa' huu' tii' Jesús, ga'kwēēyh' tihmaah'. Dsa' he' ma' chaa' Samária. 17 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—¿Ja', gyaa' dsa' hī' ma'jā' kih'? ¿Ha' ba' tāäh' jñah' ga' nū'?' 18 Dsa' chaa' uu' la', ma'la' hī' la' ba' ma'kēh' kwa' tihmaah' kih' Dio.

19 Mah' ga'siiyh' dsa' hī' ma' dsaah' he':
—Noo', gwaah' ba' hne' kyah'. Ma'hlaa' ba' hne' kih' he' ma' lā' dsoo' hoh'.

Ga'jäh' Jesús ha' lā' le' wa'ra' ga'tē' jee' jāyh'

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Ga'ngii' dsa' fariseo juu' kih' Jesús:

—¿Lih' ba' lloo' jmi' jmee' Dio hih'?

He' ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Sa' la' jnäh' wa'ra' ga'løø' jāā' Dio dsa' lā'hih' kih'. 21 Ni' jaa' sa' jāh': "Jee' la' jmee' Dio hih' o jee' oo' ba' jmeey' hih'." Jēēh', lā'koo' jāā' Dio dsa' lā'hih' kih' ma' cha' ba' jee' jnäh'.

22 Hi' ga'jāyh' siiyh' discípulo kyaay':

—Lloo' koo' jmi' lā'hnooh' hnäh' wa'jäh' na' ga'juh' Hī' ga'lēē' ngo' la', pero sa' jāhn' jmi' he' hnooh' hnäh'. 23 Ma'ja' ko'llaa' jāh': "Hii' Jesús ma'jäh', hii' cheh' na' o hii' cheh' jee' oo' go'jēē' hnäh'." Pero ta' go'nāā' hnäh', ta' lla'le' hnäh' kaah' kiyh'. 24 Jēēh', lā'koo' jmee' je'nih' wa'ra' ga'huh', dsa'lā'jnā' lā' ga'dsa' jmi' gyuu', ja'ba' lā'ja' le' wa'ra' jah' Hī' ga'lēē' ngo' la'. 25 Pero to'nē' jmee' bii' jēēn' wii', dsa' chaa' na' jmāāy' jnā' ta' koo'. 26 Lā'koo' ga'la' jmi' kih' Noé, lā'ja' ka'läh' le' wa'ra' ga'tē' jee' jāh' Hī' ga'lēē' ngo' la'. 27 Ma' kuh' ma'hih' dsa', ma' dsa' jēē' goo' dsa' lā'jiih' ga'lloo' jmi' ga'he' Noé neh' barco. Jmi' ja' ja' jmi' juuh' mah' ga'jngiih' kih' lā'jēē'.

28 Ja'ba' lā'ja' ga'la' jmi' kih' Lot. Ma' kuh' ma'hih' dsa', ma' tāäh' hī' la', ma' tāäh' hī' hñii', ma' tāäh' hī' jngēē' mi' hma' hī' ma' tāäh' hī' jmee' hne'. 29 Pero jmi' ma'ya'hēē' Lot jwii' Sodoma, ga'hla' gyuu' si'je' kyaah' azufre he' ga'jngiih' kih' lā'jēē'. 30 Lā'ja' le' ka'läh' jmi' wa'ra' ga'lā'jnāā' Hī' ga'lēē' ngo' la'.

31 Jmi' ja', hī' tāäh' jee' ga'tē' to'jwēē' hne' wa' jñaa'y' mah' wa' kyuu' bih'. Sa' wa' kyey' he' tāäh' cha'neh' kiyh'. Hī' tāäh' jee' nuu' kih' lā'ja' sa' wa' lla'nāāy' cha'neh' kiyh'. 32 Ja' mi'dsooh' hoh' hnäh' lā'koo' ga'la' kih' mé' Lot. 33 Lā'jēē' hī' hnooh' hā' lā' jee' lāāy' hñii', juuy' ba'. Pero lā'jēē' hī' kwaā' hñii' juu', hī' he' ba'lāā'.

34 He'ja' jwēēhn' hnäh', hwē' he' jāhn' ja', na'saa' uu' nē' jii'. Jaa' he' tēēy', hī' hī' jaa' he' jā'. 35 Uu' dsa'mē' tāäh' dsē' hor' ja'. Jaa' he' tēēy' hī' hī' jaa' he' jā'. 36 Ma'ja' uu' dsa' tāäh' jee' nuu' kih' jmee' ta'. Jaa' he' tēēy' hī' hī' jaa' he' jā'.

37 He'ja' ga'jäh' discípulo he' siiyh':
—¿Ha' ba' ja', Dsa'jøøh' kyaan'?

Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':
—Jee' kyaā' hī' ma'na' juu', jee' ja' kuh' tu'siih'.

18

Juu' na'hmäā' lā'koo' la' kih' jwēē' kyaah' dsa'mē' hñii'

1 Ga'hlēēh' ka'läh' Jesús juu' na'hmäā' mah' mi'tēēy' discípulo kyaay' he' jmee' bii' ngiiy' kiyh' lā'jē' jmi' kyaah' Dio hī' sa' hnoø' hwaay' he' chuuy' kyaah' Dio. 2 Ga'jāyh' siiyh':

—Koo' jwii' juuh' ma' chaa' jaa' jwēē' hī' sa' ma' gah' Dio ni' sa' ma' jmeey' he' kih' dsa'. 3 Jee' jwii' ja', ma' chaa' jaa' dsa'mē' hñii' hī' ma' dsoo' nē'ta' kih' jwēē' he', ma' jāyh' siiyh': "Lla' ta' kin' kyaah' dsa' hī' jmeeh' jnā'." 4 Ga'lā' hii' cha' miih' jmi' sa' ga'hii' jwēē' he' ma' lla' ta' kih' dsa' mē' he'. Kēē' ga' jmeey' huu'dsē': "Ma'ke' sa' gahn' Dio, ni' sa' jmeen' he' kih' dsa', 5 pero ma'ra' he' jmeen' ba' he' kih' dsa' mē' hñii' hī' chuuy' kyaah' jnā'. Jēēh', cher' mah' lā' ma'ngoo' la' ba' gway' nē'ta' kin', lā'dsēēh' dsēn' kyaah' jnih'."

6 Hi' ga'hlēēh' ga'Dsa'jøøh' jnän':
—Kye' da' hnäh' kwaat' kwee' ha' lā' ga'jmeey' jwēē' hī' hñaa' dsē' he'. 7 ¿Che' jwa' sa' jmee' Dio he' kih' dsa' hī' na'lleēh' kyaay' hī' tāäh' ngii' kiyh' lā'jmi' lā'hwē'? ¿Che' lā'hii' jee'yh' kiyh', laah' hnäh'? 8 Jwēēhn' hnäh', chah' ba' jeeh' Dio kiyh'. Pero wa'ra' jah' Hī' ga'lēē' ngo' la', ¿che' lā' ma' chaa' ja' ba' dsa' hī' jmee' dsoo' dsē' kiyh'?

Juu' na'hmäā' lā'koo' la' kih' fariseo kyaah' hī' ma' koo' ku'sih'

9 Hi' ga'hlēēh' Jesús ka'läh' jyoh' juu' na'hmäā'. Ga'hlēēyh' dsa' hī' ma' jmee' kwaat' laa' jaa' hī' lluu' mah' ma' na'hāāy' dsa'. 10 Uu' dsa' ga'wii' jee' chih' gwah' na'ngiiy' kiyh' kih' Dio. Jaa' he' fariseo, hī' jaa' he' hī' koo' ku'sih'. 11 Dsa' fariseo he' na'cheyh' ma' hlēēyh' lā'la' kyaah' Dio: "Dio kyaan', kwan' tihmaah'

kyah'. Jëeh' sa' laan' lä' koo' laa' jee' lä' jëe' dsa', dsa' hi' hii', hi' sa' mi'teh', hi' ngë' kyaah' wa' hi' cha' hi' hyaa', ni' sa' laan' lä' koo' laa' hi' koo' ku'sih' hi' cheh' oo'.
 12 To' jiih' koo' seman' sa' kuh' huhn' mah' ngii' mën' kin' kyah' hne'. Kih' lä' jë' he' lih'n', kwa' ba' jnä' gya' kih' lä' koo' hña'loo'." 13 Pero hi' koo' ku'sih' he', uu' ga' miih' ma' cheyh'. Ni' miih' sa' ga' tuu' dsëy' ma' chooy' nëy' ta' gyuu'h'. Ma' cheyh' kiiy' mo' dsëy', ma' jäh': "Hne' Dio kyaan', wa' lä' nih' hoh' ki' jnä', cha' miih' he' hliih' ma' jmeen'." 14 He' ja' jwëehn' hnäh', ma' ga' hwëy' gwah' ga' näay' kiyh', hi' koo' ku'sih' he' ga' jäh' llu' cha' né' Dio. Pero dsa' fariseo he' sa' ga' jäh' llu'. Jëeh', lä' jëe' hi' jmää' hñii' kaah', hi' he' jäh' ta' hwa' go'te'. Pero hi' jmää' hñii' hwaä', hi' he' ba' lee' jøøh'.

Ga' mi' jäh' Jesús gyuu'
 (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Ma' dsa' nää' dsa' dsa' jäh' gyuu' kyaä' cha' né' Jesús mah' kiyel' gooy' né' kiyh'. Pero ma' ga' jëe' discipulo kyaay', ga' juuyh' kih' dsa' hi' ma' jäh' gyuu' he'. 16 He' ja' ga' tëeh' Jesús discipulo kyaay', ga' siiyh':

—Kwa' jwë' ya' nää' gyuu' ta' la' kin'. Ta' ha' hnäh' kiyh', jëeh' hi' laa' lä' koo' gyuu', hi' he' ba' jäh' Dio lä' hih' kih'. 17 Ma' ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', hi' sa' heeh' jäh' Dio lä' hih' kih' lä' koo' heeh' jaa' gyuu', sa' heyh' jee' jmee' Dio hih'.

Jaa' dsa' kwaa' hi' cha' kuu' ga' hlëeh' kyaah' Jesús
 (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Jaa' dsa' hi' ma' kye' né' ga' ngii' juu' kih' Jesús, ga' jäh':

—Hne' hi' laa' Ta' jwoh' lluu', ¿hee' hnøø' jmeen' mah' tëehn' jee' mo' so' juun'?

19 He' ja' ga' jäh' Jesús siiyh':

—¿Che' neh' hne' he' laan' lluu'? Jëeh' ni' jaa' hi' lluu' sa' chaa', jaa' Dio ba' hi' lluu'.
 20 Ma' kyuuh' ba' hne' lä' jë' mada' kih' Dio: "Ta' kaah' hi' laa' kyaä' jñah', ta' jngëeh' dsa', ta' hii' kih' dsa', ta' jmee' dsoo' kih' juu' ta' juu'. Wa' hnaah' maa' kyaah', tää' kyaah'."

21 He' ja' ga' jäh' dsa' he' siiyh':

—Lä' jë' he' na' ma' mi'ten' lä' jiih' ma' mah'n'.

22 Ma' ga' nuu' Jesús he' ga' jäh' dsa' he' lä' ja', he' ja' ga' siiyh' ka' läh':

—Hnøø' ga' koo' he' jmeeh'. Gwaah' go' hñii' lä' jë' he' cha' kyah' mah' go' kwëeh' hi' tä' ñee'. Lä' ja' ba' lä' cha' cha' miih' kyah' gyuu'h' jmi' gyuu'. Ja' ga' na' ñeeh' mah' jmeen' ko' jøøh'—ga' jäh' Jesús.

23 Ma' ga' nuu' dsa' he' juu' ja', ga' lä' meeh' dsëy' jwërte' kih' he' ma' chay' cha' miih' kuu'. 24 Ma' ga' jëe'

Jesús ga' lä' meeh' dsëy' cha' miih', he' ja' ga' jäh':

—Ha' koh' sa' jwëeh' la' kih' dsa' cha' kuu' heyh' jee' jmee' Dio hih'. 25 Sa' ga' jwëeh' la' kih' jaa' camey', ngëe' to' gwa' koo' hma' kuu' lä' koh' ga' he' heh' jaa' dsa' cha' kuu' jee' jmee' Dio hih'.

26 Lä' jëe' hi' ga' nuu' juu' la', ga' jäh':

—¿Hii' ba' lää' ja'?

27 He' ja' ga' jäh' Jesús siiyh':

—He' sa' lä' këh' dsa' jmi' jmee', Dio ba' lih' jmee'.

28 Mah' ga' jäh' Pee' siiyh':

—Ma' jäh' ba' lä' jë' he' cha' kyaä' jnääh' mah' ma' ya' noø' jñäh' kyaah' hne'.

29 He' ja' ga' jäh' Jesús siiyh':

—Ma' ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh'. Lä' jëe' hi' ma' tuu' dsë' ma' hwëe' cha' neh' kih', hi' ma' beey' cho' jmiy', øøyh', mëy', chih' kyaay' kih' he' hnøøy' jmeey' lä' koo' la' mada' kih' Dio, 30 hi' he' hyoh' cha' ga' miih' jmi' gyuu' la'. Hi' jmi' gyuu' he' na' ga' jäh', tëëy' jee' mo' so' juuy'.

Ngoo' hnë' jiih' jmeeh' Jesús juu' he' juuy'
 (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Ga' tëeh' Jesús kah' lä' jëe' gya' tuu' discipulo kyaay' mah' ga' siiyh':

—Na' maan' ta' Jerusalén mah' lä' te' lä' jë' he' ga' sii' lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio llo' joo' lä' koo' ga' siiy' kih' Hi' ga' lëe' ngo' la'. 32 Jee' ja' taayh' jnä' ja' goo' dsa' hi' sa' laa' judiu' mah' mi' kwayh' jnä', ta' haayh' jnä', mah' ti' hñey' jnä'. 33 Ma' ngëe' ma' jmi' ma' baay' jnä', ja' ga' jngëeyh' jnä'. Pero lä' jiih' ka' läh' ga' ma' hya' hnë' jmi'.

34 Pero ni' jaa' discipulo kyaay' he' sa' ga' lä' ngëe' he' juu' ja' ma' hlëeyh'. Kih' discipulo he' ma' la' lä' koh' juu' na' hmää' ba'. He' ja' sa' ga' lä' ngëey' hee' ma' hnøø' jäh' juu' ja'.

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' dsa' tuu'
 (Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Ma' ngoo' ya' jäh' Jesús chuuh' jwii' Jericó, koo' jwë' ja' ma' gya' jaa' dsa' tuu' hi' ma' chuu' kyaah' dsa' hi' ma' dsa' ngëe' jee' ja'. 36 Ma' ga' nuu' dsa' tuu' he' dsa' ngëe' jwëe' dsa' mah' ga' ngiiy' juu':

—¿Hee' na' jmee' dsa' hi' ga' nää' na'?

37 Mah' ga' jmeeh' dsa' juu' kiyh':

—Jesús dsa' chaa' Nazaret ba' na' hi' dsa' ngëe' cha' jwë' la'.

38 Ja' ga' ga' hlëeyh' ki' gaa', ga' jäh':

—Jesús, hne' hi' laa' sa' ju' kih' David, wa' lä' nih' hoh' ki' jnä'.

39 Lä' jëe' dsa' hi' ga' nää' ta' cha' né' Jesús, ga' juuyh' kih' dsa' tuu' he' mah' mo' so' ma' tooyh' miih'. Pero dsa' tuu' he' cha' ga' miih' ma' tooyh' miih':

—Hne' hi' laa' sa' ju' kih' David, wa' lä' nih' hoh' ki' jnä'.

40 Ja-ga' ga' noo- Jesús. Ga-jmeey' mada- na'kyaay' hi- taa' he' chuh' kiyh'. Ma' ga'llooy' chuh', ga-ngii' Jesús juu' kiyh'.
41 Ga-jäyh' siiyh':

-¿Hee- hnooh- jmeen' kyah?
Mah' ga-jäh' dsa- taa' he':
-Dsa-jøøh' kyaan-, hnoon' lä-jnä' mi n'en.

42 -Wa' lä-jnä' ba' mi'neh'. Ma-hlaa' ba' hne- kih' he- ma-lä-dsoo' hoh' -ga-jäh' Jesús siiyh'.

43 Lä-chañ' ja- ga-lä-jnä' mi'nëy'. Mah' ngooy' kyaah' Jesús, kway' tíhmaah' kih' Dio. Hi- lä-jëe- dsa- hi- ma-tääh' jee' ja- ma' kway' tíhmaah' kih' Dio ka-läh'.

19

Juu' kih' Zaqueo

1 Ma' ga' he' Jesús jee' jwii- Jericó, ngooy' bih' háäy' jwë'. 2 Jee' ja- ma' gya' jaa- dsa- cha- kuu' hi- ma' chee- Zaqueo, dsa-jøøh' kyaa' lä-jëe- hi- ma' koo' ku'sih'. 3 Ma' hnooy' ma' jëey' Jesús. Pero sa- ga-tëey' ma' jëey' jee' kih' jwëe' dsa-, jëeh' ma' laay' jaa- dsa- bëeh' pih'. 4 He-ja- ngooy' ko-chih' ta' cha'né. Ga-wiiy' gyuuh' hma- sicómoro mah' jëey' Jesús. Jëeh' ta' ja- ma' dsa-ngëëy'. 5 Ma' ya-jäh' Jesús jee' ja-, ga-jëey' ta' gyuuh', ga-jëey' Zaqueo llee' gyuuh' hma-. Mah' ga-siiyh':

-Zaqueo, jñaa' na'koh' jee' na-. Jëeh', na' jmee' bii' na-jän' cha'neh' kyah'.

6 Ja' ga' ga-jñaa'y' ko-chih'. Peer- jëe- dsëy' ga-tëey' cha'neh' kiyh'. 7 Ma' ga-jëe- lä-jëe- dsa- he', ga-løoy' hlëeyh' wii' kih' Jesús, kih' he- ga-jäy' cha'neh' kih' jaa- dsa- wa' hi- cha- hi-. 8 Mah' ga' noo- Zaqueo jee' ma' gya', ga-jäyh' siiyh' Dsa-jøøh' jñan':

-Dsa-jøøh' kyaan-, kwan' to'dsaah' he- cha- kin' kwëehn' dsa- hi- ta' ñee'. Lä-jëe- hi- ma- hiih' kuu' kih', ngëen' kiyh' kye' juh'.

9 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':
-Na' ma-laa' lä-jëe- dsa- hi- tääh' cha'neh' la-. Jëeh', dsa-ñuuh' la-, laa' ja-ba' sa-ju- kih' Abraham ka-läh'. 10 Jëeh', Hi-ga-lëe'ngo' la-, ma-jay' hnaayh' hi- na-hëe' mah' lääy'.

Juu' na-hmäa' lä-koo- la' kih' uu- dsa- hi- ga-jmee' ta' kyaah' kuu'
(Mt. 25:14-30)

11 Ma' tääh' dsa- ma' nuu- kih' Jesús, he-ja- ga-hlëeyh' juu' na-hmäa' lä-la-. Jëeh' ma' ngooy' ya-jäyh' kih' Jerusalén hi- ma' jmee- dsa- huüdsë-, lä-chañ' ja- ma' lee' Jesús dsa-ta' mah' jmeey' hih' kih' dsa-gooy'. 12 He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

-Ma' chaa' jaa- dsa-jøøh' hi- ngooy' jee' jwii- uu' jee' hñaa' dsih' leey' dsa-ta' jøøh', ja-ga-jäyh' gooy'. 13 Jaa' ja-ga' ya-hëey', ga-tëeyh' gyaa' moz- kyaay'. Ga-kwëeyh' ma- koo- chooh' kuu' lä-jaay'. Mah'

ga-siiyh': "Jmee' hnäh' ta' kyaah' kuu' la-, ta'ko' jiih' lä-hëen'." 14 Pero dsa- hi- ma' tääh' jee' jwii- ja-, ma' na-høøh' kih' dsa-jøøh' he'. He-ja- ga-cheey' dsa- kaah' kiyh' hi- dsa-jäh' jee' ja-: "Sa- hnøø- jnääh' lee' dsa- na- dsa-ta' kyaa' jnääh'."

15 'Lä-koo- ma' jäh' dsa-jøøh' he', ma-ngëe' ma-hñaa'y' ta', ga-jmeey' mada- dsa-tëeyh' moz' hi- ga-kwëeyh' kuu' mah' jëey' ha- koo- te' kuu' ma-lih- moz' he'. 16 Ja' hi- to-në' he', ga-jäyh' siiyh':

"Dsa-jøøh' kyaan-, kyaah' kuu' kyah' ma-lih' koo' ga' gya' lä-koo- te' he' ga-kwëeh' jnä'." 17 Dsa-ta' jøøh' he' ga-jäh' siiyh': "Llu' ba' ta' kyah', hne- moz' lluu' kyaan-. Kih' he- ma-mi-teh' kyaah' miih- he- ga-toohn' gooh-, leeh' dsa-ta' kih' gya' jwii-." 18 Ja' hi- jñah' he' hi- ga-jäh': "Dsa-jøøh' kyaan-, kuu' kyah' ma-lih' hñaa' juh- lä-koh' te' kuu' he- ga-kwëeh' jnä'." 19 Hi-ga-siiyh' ka-läh' hi- he': "Hne- ka-läh' leeh' dsa-ta' kih' hñaa' jwii-."

20 Hi- ja' jñah' ka-läh' hi- ga-jäh': "Dsa-jøøh' kyaan-, hee- kuu' kyah' la-, ga-løon' lluu' kyaah' hmiih' dsa-luu-." 21 Jëeh', ga-lä-gohn' kyaah' hne- kih' he- hääh' kyaah' ta' kyah'. Jmeeh- kyah' he- la' kih' jñah' hi- chooh' ta' jee' sa- jngëeh-." 22 Mah' ga-jäyh' siiyh': "He- ba' che- hlëeh' hne- moz'. Kyaah' ja-ba' juu' he- ma-hlëeh' llan' ta' kyah'. Ma-ñeh' ba' hne- he- hään', mah' jmeen- kin- he- la' kih' jñah' hi- choohn' ta' jee' sa- ma-jngëen'." 23 He-la' sa- ga-tøøh' kuu' kin- banco mah' ma-la' ma-jahn' ma-ngëeh' kin- lä-kye' sa-joo' kih'?" 24 Mah' ga-siiyh' lä-jëe- hi- ma-tääh' jee' ja-: "Jñuuh' hnäh' kuu' he- chooyh' na- mah' kwëeh' hnäh' hi- cha- kih' gya' koo- na-." 25 Dsa- he' ga-jäh' siiyh': "Dsa-jøøh' kyaan-, pero dsa- na- cha- ba' kiyh' gya' koo- na-." 26 Pero jwëehn' hnäh': "Hi- cha- kih', hyoyh' cha-ga-miih-. Mah' hi- cha- miih- kih', dsa-jñuh' go-te- ba' he- cha- kiyh'. 27 Lä-ja- ka-läh' lä-jëe- hi- na-høøh' kin', hi- sa- ma-hnøø' ma' jmeen' hih' kih', go-kyaa- kyaan- ta- la- mah' kuh' luuy' cha'nën' la-."

Ga-he' Jesús na-dsëe- burr- jwii- Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Ma-ngëe' ma-hlëeh' Jesús juu' ja-, ga-hey' jwë- ngooy' ta' Jerusalén. 29 Ma' ngooy' ya-chuyh' jwii- Betfagë kyaah' Betania, jäh' kih' moh' he- chee- Olivo, ga-cheey' uu' discipulo kyaay'. 30 Ga-siiyh':

-Go-nää' hnäh' ta' jee' jwii- mäh- he- nøø' ta' cha'né. Wa-ra- ga-tëeh' hnäh' jee' oo-, jnääh- hnäh' jaa- burr- mäh' hi- na-hñuuh', hi- sa- ga- ma-wii' dsa-. Ja- cheeh' hnäh' mah' ya-jääh- hnäh' ta' la-. 31 Cher' mah' chaa' hi- ga-ngii' juu' kyah'

hnäh' he-la' cheeh' hnäh' burr- na-, ja-
jwüh' hnih' lä-la-: "Jmee- bi' kih' Dsa-jøðh'
kyaä' jnääh' ba' la-."

³² He-ja- ga-naä' ba' hi- ga-cheey' he'. Hi-
ga-jnääh' ba' lä-koh' ga-jäh'. ³³ Lä-koo-
ma' tääh' cheeyh- burr- he', ga-jäh'
dsa-juu burr- süyh-:

-¿He-la' cheeh' hnäh' burr- na-?

³⁴ Mah' ga-jäh' discípulo he' süyh-:

-He- jmee- bi' kih' Dsa-jøðh' jnän' ba'
la-.

³⁵ He-ja- na-jääh' burr- he' jee' cheh'
Jesús mah' ga-kye- dsa- hmäh' kih' ka'luu'
burr-. Ja' ga' ga-wii' Jesús burr- he'.

³⁶ Lä-koo- ma' ngoo' Jesús, lä-jëe- dsa-
ma' ja- hmäh' kih' lä- hä' jwë'. ³⁷ Ma'
ngooy' ya-jäh' jyoo' kih' moh' Olivo, peer-
ma' chaa- llu' lä-jëe- dsa- kyaay' hi- ma'
chaa' kaah' kiyh'. Ma' tooyh- miih', kway'
ti'hmaah' kih' Dio kih' lä-jë- he- juh' gaa-
he- ga-jëey'. ³⁸ Ma' jäh':

-¿Dio kyaah' Dsa-jøðh' jnän' hi- ja' na-
lä-hih' kiyh'! Wa' hi' ti' gyuu' jmi' gyuu'.
¿He- ba' che- jøðh' laa' hi- gya' gyuu'!

³⁹ Ja' ga' ko-llaä' fariseo hi- ma' tääh' jee'
kih' dsa- he' ga-jäh':

-Ta' jwoh', ta' kwa- jwë' hlëeh- discípulo
kyaah' lä-na-.

⁴⁰ He-ja- ga-jäh' Jesús süyh-:

-Jwëehn- hnäh', cher'mah' dsa- la- ga-tu'
hlëeh- lä-na-, kuü' he- tääh' la- hlëeh' llay-.

⁴¹ Lä-koo- ma' ga-tëe' Jesús chuh- kih'
Jerusalén, ga-jëey' ta' jee' jwii- ja-. Peer-
ga-ki' ga-hooyh' kih' dsa- chaa' jee' ja-.
⁴² Hi- ga-jäh':

-He- ba' che- llu' kiyah' hnäh', wa'ra- jäh'
kih' lä-ngëeh' hnäh' jmi' na', hi- na- hi-
le' jmee' hi' ti' kiyah' hnäh'. Pero sa' jnä'
he' ja' kiyah' hnäh' na' ga-juh'. ⁴³ Jëeh', ja-
jmi' hlih' kiyah' hnäh'. Dsa- hi- na-høøh'
kiyah' hnäh' dsa-taayh' lä-ku' lä-ji' jee' jwii-
kiyah' hnäh' mah' saayh' hnäh' lä-hii' në'
go-te-. Ni' ko-taa' mo-so' cha- jee' lääh'
hnäh'. ⁴⁴ Soh'hlay' go-te- na'hyah- he-
na- jné- jwii- kiyah' hnäh'. Ja- jiih' ma' jaa'
hnäh' kih' dsa- he'. Soh'hla' mi'kuü' he' la'
na'hyah', kih' he- sa' ga-jmeeh' hnäh' he'
he- ja' hi- ma' lää' hnäh'.

*Ga'hwëë' Jesús dsa- hi- ma' tääh' hni' jee'
chih' gwah'*

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Ma' ga'he' Jesús jee' chih' gwah' juuh-
ga-løøy' hëey- kih' lä-jëe- dsa- hi- ma' lla-
hmooh' jee' ja-. ⁴⁶ Mah' ga-süyh-:

-Lä-la' na-sii- juu' kih' Dio: "Hne- kin-
lä-chee- hne- jee' ngii- dsa- kih' Dio." Pero
ma' jmeeh' hnäh' lä-koo- too' jee' dsa-taah'
dsa-hii- ba'.

⁴⁷ Koo- jmi' koo- jmi' ma' hlëeh- Jesús
dsa- jee' chih' gwah-. Pero lä-jëe- dsa-kaah'
kyaä' jmi- dsa- kyaah' ta' jwoh' kyaä' ley

kyaah' dsa-kaah' kih' jee' jwii- ja-, ma'
hnøøy' ma' jngëeyh' Jesús. ⁴⁸ Sa- ga-jnøøyh'
ha- lä- ma' jmeey' mah' ma' jngëeyh' Jesús,
jëeh' jwëë' dsa- ma' tääh' jëe- koo- hwëh-
nuuy- juu' he- kwa- Jesús.

20

*He-ja' gyuu' ba' hih' he- jmee- Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Koo- jmi' ma' cheh' Jesús hlëeyh-
dsa- ju'hmëe' jee' chih' gwah' ma' ya' naä'
dsa-kaah' kyaä' jmi- dsa- kyaah' ta' jwoh'
kyaä' ley ko' jøh' kyaah' dsa- gyuu'. ² Mah'
ga-jäh' süyh' Jesús:

-Chiuh' jnääh'. ¿Che' cha- jwë' kiyah' he-
jmeeh- lä-jë- he- na-? ¿Hi- kih' hih' he-
jmeeh- lä-na-?

³ He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh',
ga-süyh':

-Ngii' koo- mi'juu' kiyah' hnäh' ka-läh'.
Jëeh' da' hnäh' kin' jaa', ja' ga' jwahn' hi-
kih' hih' he- jmeen- lä-la-. ⁴ Hi- ga-jmee'
hih' he- ga'chaa' jwaa' dsa- jmi', che' Dio
o che' dsa-nuu'?

⁵ Jee' tääh' ja- ma' llay- juu' kyaah'
dsa-kyaayh', ma' jäh':

-Cher'mah' ga' jäh' jne', hih' kih' Dio ba'
ja-, Jesús jäh': "¿He-la' sa- ga-lä-dsoo' hoh'
hnäh' kiyh' ga' ja-?" ⁶ Hi- cher'mah' ga'jäh'
jne', ja' hih' kih' dsa- ba' ja-, lä-jëe- dsa- te'
kuü' jnän', jëeh', lä-jëe- hi- he' jmeey' dsoo'
jwaa' ma' laa' jaa' hi- ma' ngëe- juu' kih'
Dio.

⁷ He-ja- ga-jäh' ga-süyh' Jesús:

-Sa- ñe' jnääh' hi- kih' hih' ja' jwaa' he-
ga'chaa' dsa- jmi'.

⁸ Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kiyh' ka-läh',
ga-süyh':

-Ni' jnä' sa' jmeehn' juu' hi- ga-jmee'
hih' he- jmeen- lä-la-.

*Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' dsa- hi-
ga-høø' ta' kih' jnah'*

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Hi- ga-løøy' hlëeyh- dsa- juu' na-hmää'
lä-la-:

-Jaa- dsa- ga-tää' koo- naä' chaah' wii-
jeh'. Mah' ga-tooyh- goo- dsa- he- høøy'
ma' to'dsaah'. Ja' ga' ya'hëey' ngooy', jee'
ga-lä-hëey' cha' miuh- jmi'. ¹⁰ Ma' ga'lloo'
jii- kih' mi' jeh' ja-, ga-cheey' jaa- moz'
kyaay' jee' ma' tääh' dsa-høø' ta' kiyh' mah'
ma' kooy' hëey' he- ma' tëeë-. Pero dsa- hi-
ma' høø' chaah' jeh' ja-, ga-kway' kih' moz'
he' mah' ga'hëey' kih' ta' jmah'. ¹¹ Ga'cheey'
jnah' ka-läh' moz' kyaay'. Hi- he' ka-läh'
ga-jmi' ga-baa' dsih', ga'lley- o-hih' kih'
mah' ga-cheeyh- ta' jmah'. ¹² Ga-të' hnë-
jiih' ga'cheey' jnah' moz' kyaay'. Pero dsa-
hi- ma' tääh' jmee- ta' jee' ja-, lä-ja- ka-läh'
ga-jmeeyh- dsoo' mah' ga'hëey' kih' go-te-.

13 Hi⁻ dsa⁻ jua⁻ chaah⁻ jeh⁻ ja⁻, ma⁻ jmeey⁻ huu⁻ dsē⁻: “¿Ha⁻ lā⁻ jmeen⁻? Go⁻ cheen⁻ jaa⁻ chih⁻ kyaan⁻ nāā⁻ ga⁻ hi⁻ hnaan⁻, ha⁻ ga⁻ che⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ llooy⁻, jmeey⁻ he⁻ kih⁻.”
 14 Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ chaah⁻ jeh⁻ ja⁻, ma⁻ ga⁻ jēy⁻ ja⁻ chih⁻ he⁻, ga⁻ taayh⁻ ga⁻ llay⁻ juu⁻, ga⁻ jāyh⁻: “Hi⁻ oo⁻ na⁻ jā⁻ kyaah⁻ ta⁻ la⁻. Wa⁻ jngēeh⁻ jnih⁻ mah⁻ jān⁻ kyaah⁻ heey⁻ he⁻ ma⁻ tēy⁻.” 15 He⁻ ja⁻ ga⁻ lleey⁻ ta⁻ ka⁻ hne⁻ jee⁻ ma⁻ na⁻ jnāā⁻ chaah⁻ jeh⁻ ja⁻ mah⁻ na⁻ jngēeyh⁻.

¿Hee⁻ ba⁻ jmee⁻ dsa⁻ jua⁻ chaah⁻ jeh⁻ kih⁻ hi⁻ hoo⁻ ta⁻ kiyh⁻, laah⁻ hnāh⁻? 16 Lloo⁻ dsa⁻ jua⁻ jeh⁻ mah⁻ mi⁻ llaay⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ ja⁻ mah⁻ tooyh⁻ goo⁻ jñah⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ kiyh⁻ —ga⁻ jāh⁻ Jesús.

Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ ja⁻, ga⁻ jāyh⁻:

—Ja⁻ wa⁻ kwa⁻ Dio jwē⁻ jmeen⁻ lā⁻ ja⁻!

17 Ma⁻ cheh⁻ Jesús jēē⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁻ ga⁻ siyh⁻:

—¿Hee⁻ hnoo⁻ jāh⁻ he⁻ na⁻ sii⁻ lā⁻ la⁻? Ja⁻ ba⁻ kuu⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ tih⁻ dsē⁻ tē⁻ hyah⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ jā⁻ lā⁻ koo⁻ mi⁻ kuu⁻ he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻ nē⁻ kih⁻ koo⁻ hne⁻ juuh⁻.

18 Lā⁻ jēē⁻ hi⁻ tāh⁻ nē⁻ kuu⁻ ja⁻, hi⁻ he⁻ chu⁻ joo⁻ jmi⁻ ngo⁻ kih⁻. Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ toh⁻ kuu⁻ ja⁻ nē⁻ kih⁻ dsa⁻, jleeyh⁻ go⁻ te⁻.

19 Lā⁻ jēē⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻ he⁻ kyaah⁻ ta⁻ jwoh⁻ kya⁻ ley hnoo⁻y⁻ ma⁻ saayh⁻ Jesús hor⁻ ja⁻, jēeh⁻ ga⁻ tah⁻ dsēy⁻ he⁻ ga⁻ hlēeh⁻ Jesús kiyh⁻ kyaah⁻ juu⁻ na⁻ hmāā⁻ ja⁻. Pero ma⁻ gayh⁻ dsa⁻.

Kwaat⁻ kih⁻ ku⁻sih⁻

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

20 He⁻ ja⁻ ga⁻ chee⁻ dsa⁻ kaah⁻ he⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻ kii⁻ juu⁻. Hi⁻ he⁻ ma⁻ jmāā⁻ hñii⁻ lā⁻ koo⁻ hi⁻ lluu⁻. Lā⁻ taā⁻ ga⁻ ga⁻ jmeey⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ ma⁻ kaah⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús mah⁻ ma⁻ hñii⁻y⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ ta⁻. 21 Lā⁻ ja⁻, ga⁻ ngii⁻ juu⁻ kiyh⁻:

—Ta⁻ jwoh⁻, ñe⁻ jnāāh⁻ hne⁻ hlēeh⁻ kwee⁻ ma⁻ kwah⁻ juu⁻. Sa⁻ cha⁻ kwaat⁻ kye⁻ ha⁻ lā⁻ laa⁻ lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ dsa⁻. Hne⁻ jwiih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ ju⁻dsoo⁻ jmah⁻ ba⁻ ha⁻ lā⁻ lā⁻ jwē⁻ kih⁻ Dio. 22 ¿Ha⁻ lā⁻ jwah⁻ hne⁻, che⁻ llu⁻ mi⁻hmaah⁻ jne⁻ ku⁻sih⁻ kih⁻ dsa⁻ ta⁻ César o sa⁻ llu⁻?

23 Pero kyuu⁻ ba⁻ Jesús may⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ siyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ kah⁻ hnāh⁻ dsēn⁻? 24 Heeh⁻ da⁻ jnā⁻ koo⁻ kuu⁻. ¿Hi⁻ kih⁻ heeh⁻ too⁻ la⁻? ¿Hi⁻ kih⁻ jmi⁻ na⁻ sii⁻ la⁻?

Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ he⁻ siyh⁻ Jesús:

—Kih⁻ César ba⁻ na⁻.

25 He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús siyh⁻:

—He⁻ la⁻ kih⁻ César, kwēeh⁻ ba⁻ César. He⁻ la⁻ kih⁻ Dio, kwēeh⁻ ba⁻ Dio he⁻ la⁻ kih⁻.

26 Ni⁻ miih⁻ sa⁻ ga⁻ jnoo⁻y⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ ma⁻ kaah⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús to⁻ lo⁻ nē⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻. Koo⁻ ga⁻ taayh⁻ jēē⁻ dsayh⁻ ba⁻ kyaah⁻ juu⁻

he⁻ ga⁻ jeeh⁻ Jesús kiyh⁻ mah⁻ ga⁻ jāy⁻ tī⁻sih⁻ go⁻ te⁻.

Ga⁻ ngii⁻ dsa⁻ juu⁻ ha⁻ lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lā⁻ jiih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Lā⁻ ja⁻ ga⁻ lla⁻ nāā⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ saduceo jee⁻ ma⁻ cheh⁻ Jesús. Dsa⁻ he⁻, sa⁻ ma⁻ jmeey⁻ dsoo⁻ he⁻ lā⁻ jiih⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻. Mah⁻ ga⁻ ngii⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús. 28 Ga⁻ jāyh⁻:

—Ta⁻ jwoh⁻, Moisé ga⁻ sii⁻ jnān⁻ kyaah⁻ juu⁻ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻ juu⁻ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ joo⁻, dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻h⁻ hñii⁻ he⁻, lle⁻ kih⁻ tēy⁻ dsa⁻ mē⁻ mah⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻ hi⁻ lee⁻ kwaat⁻ kya⁻ hñii⁻ oo⁻y⁻h⁻. 29 Ma⁻ laa⁻ gyeē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ jaa⁻ ba⁻ cho⁻jmiiy⁻. Hi⁻ to⁻ nē⁻ he⁻ ga⁻ kaa⁻ dsa⁻ mē⁻ pero chah⁻ ba⁻ ga⁻ juuy⁻. Sa⁻ ga⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻. 30 He⁻ ja⁻ jee⁻ ga⁻ tē⁻ uu⁻ dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻y⁻h⁻, ga⁻ kaa⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻. Ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ ga⁻ juuy⁻, sa⁻ ga⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻. 31 Jee⁻ ga⁻ tē⁻ uu⁻ dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻y⁻h⁻, ga⁻ kaa⁻y⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻. Ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ ga⁻ kaa⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻ juu⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ he⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ga⁻ lā⁻ chaa⁻ joo⁻. 32 Jee⁻ ga⁻ dsa⁻ go⁻ te⁻, ga⁻ juu⁻ hñii⁻ dsa⁻ mē⁻ ka⁻ lāh⁻. 33 Wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lā⁻ jiih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻, ¿hi⁻ jaa⁻ kih⁻ jee⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ lee⁻ kya⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻? Jēeh⁻, ga⁻ lā⁻ jēē⁻ gyeē⁻ ba⁻ ga⁻ lā⁻ kyaayh⁻ —

ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ saduceo siyh⁻ Jesús.

34 He⁻ ja⁻ ga⁻ jeeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻ siyh⁻:

—Dsa⁻ mē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ jee⁻ gooy⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁻ chaa⁻y⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ ba⁻. 35 Pero lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ kwaat⁻ lā⁻ jiih⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻ mah⁻ dsa⁻ taayh⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hmēē⁻, jee⁻ ja⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ dsa⁻ ñuu⁻ mo⁻ so⁻ jee⁻ gooy⁻. 36 Ni⁻ mo⁻ so⁻ juuy⁻ ka⁻ lāh⁻, lee⁻ kwee⁻ lā⁻ koo⁻ ángele. Lā⁻ llu⁻ he⁻ lā⁻ jiiyh⁻ he⁻ ja⁻ lee⁻ joo⁻ Dio ba⁻. 37 Hi⁻ lā⁻ kye⁻ Moisé ga⁻ mi⁻ jnāā⁻ jnān⁻ he⁻ lā⁻ jiih⁻ dsa⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻. Jēeh⁻, lā⁻ ma⁻ ga⁻ sii⁻ Moisé lā⁻ koo⁻ ga⁻ la⁻ kiyh⁻ jee⁻ ma⁻ chih⁻ chaah⁻ too⁻ ja⁻, ga⁻ tēy⁻h⁻ Dio lā⁻ la⁻: “Dio kya⁻ Abraham, Dio kya⁻ Isaac, Dio kya⁻ Jacob.” 38 He⁻ ga⁻ jāyh⁻ lā⁻ ja⁻, sa⁻ na⁻ juu⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnān⁻ he⁻ kih⁻ Dio. Jēeh⁻ Dio jnān⁻ laay⁻ Dio kya⁻ hi⁻ na⁻ jiih⁻ ba⁻.

39 Ko⁻ llaa⁻ ta⁻ jwoh⁻ kya⁻ ley ga⁻ jāh⁻ siyh⁻:

—Llu⁻ ba⁻ he⁻ ma⁻ jāh⁻ na⁻, Ta⁻ jwoh⁻.

40 Ja⁻ jiih⁻ mo⁻ so⁻ ga⁻ tuu⁻ dsēy⁻ ma⁻ ngii⁻ gyih⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús.

Hi⁻ kih⁻ ja⁻ hi⁻ laa⁻ Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús siyh⁻:

—¿Ha⁻ lā⁻ la⁻ he⁻ jāh⁻ dsa⁻, Cristo laa⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ David? 42 He⁻ ba⁻ hñii⁻ David ga⁻ sii⁻ juu⁻ la⁻ nē⁻ jee⁻ kih⁻ Salmo:

—Ga⁻ jāh⁻ Dio ga⁻ siyh⁻ Dsa⁻ joo⁻h⁻ kyaan⁻: “Na⁻ jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ kin⁻ la⁻,

43 lā⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ llaan⁻ hi⁻ tiih⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ hoo⁻h⁻ kya⁻h⁻.”

44 ¿Ha- lä ja- laa' Cristo sa ju- kih' David ga- ja-, cher mah' hñii' David ga- jah' kih' Cristo: "Dsa- jøøh' kyaan'?"

Ga' juuh' Jesús kih' ta' jwoh' kyaa' ley (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Lä- ma- nuu' ja- lä- jëë- hi- tääh' jee' ja-, ga- jah' Jesús siih' discípulo kyaay':

46 -Leeh' hnäh' kyaah' ta- jwoh' kyaa' ley. Peer' tih' dsëy' ngëy' jee' kih' dsa- kyeih' hñiih' kyoo-, hnøoy' jmee' dsa- Dio kih' cha'jwë' juuh-. Hi' tih' dsëy' gyaay' to- në' hma- sii' neh' gwah' mäh- hi- lä- ja- ka- läh' jee' dsa- tääh' dsa- kuh' hih-. 47 Hwëyë- dsa- më' hñii' cha- neh' kih', ki- wëë' dsa- täayh' ngiiy' kih' kih' Dio ha- jee' jëë' dsa- kih'. Pero cha- ga' miih- wii' heeh' Dio dsa- hi- jmee' lä- ja-.

21

Na'ka- dsa- më' hñii' kuu' cha- në' Dio (Mt. 12:41-44)

1 Ma' cheh' Jesús jëë- ha- lä- ma' jmee- dsa- cha- kuu', tooyh- kuu' neh' wii' kih' gwah-. 2 Ga- jëyë' ka- läh' jaa- dsa- më' hñii' hi- tä- ñee' go- te-, ga- tooyh' to' ñe' nøø' he- sa- kyeë' ni' miih-. 3 He- ja- ga' jäh':

-Ma' ra- ju' dsoo' jwëëhn' hnäh', dsa- më' hñii' la- tä- ñee', ma' kway' cha- ga' miih- lä- koh' ga' jee' lä- jëë- hi- cha- kuu'. 4 Jëëh' lä- jëë- hi- oo- ma' kwëëh' Dio miih- he- dsa- chaa' kih', pero dsa- më' hñii' la-, ma' ke- tä- ñeey', ma' kway' lä- koh' te' kuu' he- cha- kih' he- kyaah' ma' lay' he' jmee' bii' kih' -ga- jah' Jesús.

Lloo- koo- jmi' hla' gwah' juuh' (Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Ma' tääh' ko- llaa' ma' lla- juu' kih' gwah- ha- lä- koo- na' hñaa' ma' la' kuu' he- ma' na- chuh' hi- ma' na- lii' kyaah' lä- jë- he- ma' dsa- ka- dsa- kih' Dio. He- ja- ga- jah' Jesús siih':

6 -Lä- jë- he- jëëh' hnäh' na-, lloo- koo- jmi' ni' koo- mi' kuu' sa- ja- na- chuh' në' kih' øøh-. Lä- jë- ba' soh' hla'.

Joh' nëë' sa' jmee' lii- jää' ja- ga' llaa' jmi' gyuu'

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 He- ja- ga- ngii' dsa- he' juu' kih', ga- jäh' siih':

-Ta- jwoh', lih' ba' le' he- hlëëh' na-? ¿Hee' lii' jmee' wa' ra- ya- jah' lä- te' juu' na-?

8 He- ja- ga- jah' Jesús siih':

-Hnøø' leeh' hnäh' mah' ni' jaa- sa- mi- gaa' hnäh'. Jwëë' dsa- ya- naä' hi- ka- në' kin-, jäh' siih' hnäh': "Jnä' he' laan' Cristo hi- ma- chee' Dio." Hi' jäh': "Ma' ngoo' ga- tē' jmi'." Pero ta- go- naä' hnäh' kaah' kih'. 9 Ga- ma- nuuh- hnäh' cha- hñii- ta- la- ta- jnø-, ta' jøøh' hnäh' hñaa'. Jëëh',

jmee' bii' le' lä- ja- to- në'. Pero ja- lä- chah' ja- llaa- jmi' gyuu'.

10 Ngoo' bih' hlëëyh':

-Tee' dsa- hi- chaa- koo- hwa' kyaah' jyoh' hwa', hi- tee' dsa- ta' kyaah' jñah' dsa- ta'. 11 Jeh' wii' jwërte hwa', ja- he- koo- jee' jwii' jëë- hoo' hi- lä- cha- dsoo- he- dsa- kwah'. Jmee' goo- jwërte, hi- ha- koh' lii- sa- jmee' gyuu' jmi' gyuu'.

12 Jää' ja- ga- le' lä- jë- he- hlëëh' la-, saah' dsa- hnäh', jmeeyh' hnäh'. Jääy' hnäh' neh' gwah' kih', täayh' hnäh' neh' ñe', dsa- jääy' hnäh' cha- në' dsa- ta' kaa' kwaat' kin-. 13 Jee' tääh' hnäh' dsa- ngëëh' hnäh' lä- ja-, ma' ja- la' jmi' kyah' hnäh' he- kwah' hnäh' ju' dsoo' kin-. 14 Koo- hä- ba' lla' hoh' hnäh' he- sa- jmeeh' hnäh' hu' dsë- ha- lä- hlëëh' hnäh' he- kyaah' lääh' hnäh' hñaa', ga- ma- tääh' hnäh' cha- në' dsa- ta'.

15 Jëëh', jnä' ba' kwan' juu' he- hlëëh' hnäh' kyaah' cha- miih- hu' dsë- llu'. Lä- ja- lä- jëë- hi- na- høøh' kyah' hnäh' sa- leeyh' hnäh' kyaah' ma' la' juu' he- hlëëyh'. 16 He' ba' maa- tää' kyaah' hnäh' hñiiy' kyah' hnäh', lä- ja- ka- läh' øøh' hnäh', hi- chaa- kyaah' hnäh', ome' kyaah' hnäh'. Lä- jiih' jngëëyh' ko- llaa' hnäh'. 17 Ga- lä- jëë- ba' jmee' na- høøh' kyah' hnäh' kwaat' kin-.

18 Pero ni' koo' jñu- lleh' hnäh' sa- dsa- hñi'. 19 Wa' kwëëh' hoh' hnäh' mah' lä- ja- lääh' hnäh'.

20 Wa' ra- ga- jëëh' hnäh' ma- tääh' hløø' lä- ku' lä- jii' kih' Jerusalén, ma- ja- lä- ñeh' hnäh' ma- lloo' jmi' jee' heë' go- te- jee' jwii- ja-. 21 Jmi' ja- lä- jëë- hi- tääh' hwa' Judea wa' kyuu' ta- moh'. Hi- tääh' jee' jwii-, wa' kyuu'. Hi- hi- tääh' jee' nuu' kih', ta- wa- lla- naäy' cha- neh' kih'. 22 Jëëh', ma' ja- dsëë' jmi' teeh' Dio jwii' kih' dsa-, mah' lä- te' lä- jë- juu' he- ma- na- sii-. 23 Peer' jwii- dsa- më' hi' kyaa' gyuu' jmi' ja- hi- lä- ja- hi- jää' gyuu- sëh' ka- läh-. Ha- koh' wii' sa- jëë' dsa- hi- chaa- hwa' Judea, heeh' Dio wii' jwërte dsa- hi- chaa- Jerusalén. 24 Ko- llaa' jngëëh' dsih' kyaah' ñe'. Hi' jñah' ko- llaa' jää' dsih' na- hñuu' ta- jee' jyoh' jwii-. Lä- tē- dsë' dsa- hi- sa- laa' judiu jmeey' kih' dsa- chaa- Jerusalén lä- jiih' dsëë' jmi' he- lle' kih'.

Wa' ra- ga- tē' jee' jäh' Hi- ga- lëë- ngo' (Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 Ja- ga' jmee' lii- në' hyoo- në' sih- jee' heë' nuu', mah' në' hwa' la- sa- ñe- dsa- he- jmee' wa' ra- ga- nuuy' tooh' miih' jmi- ñeeh' wa' ra- ga- hluh' wii' jwërte. 26 Lä- jiih' sa- hlaa' dsa- hwa' lä- goyh-. Jmeey' hu' dsë- he- ba' le' kih' wa' ra- ga- jëyë' sa- jeh- lä- jë- he- cha- gyuu'. 27 Ja- ga- jëyë' Hi- ga- lëë- ngo' la- hi- jäh' gyuu' jee' jmi' kyaah' cha- miih- be-, laay' jøøh' go- te-. 28 Wa' ra- ga- løø' dsa- la- lä- jë- he- la-, ja-

kwah` hnäh' be', chaah` hnäh' hñaa'h'. Jëeh', miih- ga' hnøø' lääh' hnäh' ma'ja`.

Juu' na` hmää' kih' chaah' higo

²⁹ Hi' ga' jäyh' süyh' juu' na` hmää' lä`la` :
-Jëë' da' hnäh' ha' lä' la' kih' chaah' higo kyaah' jyoh' chaah' hma` . ³⁰ Wa'ra- ga' løø' dsa-hyo' sa'jih' kih', ma`neh' hnäh' he` ma`ngoo' ga'të' jii' jma' ba' ja` . ³¹ Ja' ba' lä`ja` hnäh' ka`läh', wa'ra- ga'jëeh' hnäh' dsa'la' lä`jë' he` ma'jwahn' la`, wa' lä`ngëeh' hnäh' he` ma`ya`jäh' jee' jmee` Dio hih' jnä`hä` .

³² Ma`ra` ju'dsoo' jwëëhn` hnäh', sa` llaa` dsa- chaa` na' ta'ko` jiih' sa' ga' ma`lä`te' lä`jë' he` jäh' juu' la` . ³³ Ngëë' ba' lä`jë' he` cha` gyuu'h' hwa', pero juu' kin', lä` ma`cha` ja` ba` .

³⁴ Hnøø' hääh' hnäh' hñaa'h'. Ta` kwa` hnäh' jwë' lä` hwëh- tuh`hoh' hnäh' kyaah' he` hlih' he` jøø' kyah' hnäh', he` lla` heeh' hnäh', he` kye'h' hnäh' cha` miih` huu'dsë` he` ga' hnøø' kyah' hnäh' jmi`gyuu` la`. Le' ga` che` ni` sa` legh' wa'ra` ga`lä`te' jmi' ja` . ³⁵ Jmi' ja' le' lä`koo` sa`lä` he` jle' ga`lä`jëë` dsa` hi` tääh' lä`kaa` hwa'. ³⁶ Ta` gwii' hnäh' ja`, ngii' hnäh' kih' Dio ko`lla` jiih' mah' lä`ja` lääh' hnäh' kih' lä`jë' he` wii' he` ja` ja`, hi` tëëh' hnäh' go'taah' hnäh' cha`në' Hi` ga`lëë'ngo' la` - ga`jäh' Jesús .

³⁷ Ta`la` jmi' ma' kway` juu' jee' chih' gwah`. Hi' ta`la` hwë' ma' go`hëëy' ma' dsaa'yh' ta' moh' he` cheë` Olivo. ³⁸ Ta`la` tiih' ma' dsa`näa' jwëë' dsa` jee' chih' gwah' ma' dsa`nuu' juu' he` kway` .

22

Ma' hnooh` dsa` ha` lä` jee' ma' saayh' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ma`ngoo' ga'të' jmi' he` kuh` dsa` judiu he`ñiih' he` sa' kyaah' levadura, ja` ba' jmi' ja` kuh` dsa` he` borrego mah'. ² Lä`jëë' jmi`dsa` kaa'h' kyaah' ta`jwoh' kyaah' ley, ma' hnooyh' ha` lä` jee' ma' jngëëyh' Jesús jee' sa`jëë' dsa`, jëëh' ma' gayh' dsa` .

³ Mah' ga'he' Tana` neh' tuh`dsë' Juda hi` ma' tëëyh' Iscariote. Hi` he' ma' laa` ja` jee' lä`jëë' gya`tuu' apòstole kyaah' Jesús. ⁴ He`ja` ñeey' na`hlëëyh' jmi`dsa` kaa'h' kyaah' juu' hløø' hi` ma' høø' gwah' ja` . Ga`llay' juu' kyaayh' ha` lä` ngëëy' Jesús. ⁵ Peer` ga`lä`chaa` llu'dsa` he', he` ja` ga`jiiyh' kuu' kih' Juda. ⁶ Ga`heeh' ba' Juda juu' ja` . He`ja` ga'hnooyh' ha` lä` jmeey' mah' ngëëy' Jesús jee' sa`jëë' dsa` .

Ga`jmeë' Dsa`jøø'h' jnän' ma`nuu' kyaah' ga`hiyh' juu'

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Ma' tääh' dsa` judiu jmi' kuyh` he`ñiih' he` sa' kyaah' levadura, ma' ga'të' jmi' he` jngëëyh' borrego mah' hi` kuyh` hwë' ma'të' jmi' ja` . ⁸ He`ja` ga`jmeë' Jesús mada` kih' Pee' kyaah' kih' Jwaa', ga`jäyh' süyh` :
-Go`näa' hnäh' go`mi'llu` hnäh' jee' kye'h' borrego mah' .

⁹ -¿Ha` jwah' mi'llu` jnääh' ma`nuu`? - ga`jäh' discípulo he' süyh` .

¹⁰ -Wa'ra` ga`taah' hnäh' jee' jwii' juuh` oo', jeeh' hnäh' jaa` dsa` hi` kii' koo' mi`dsuu' na`kah' jmi' . Ja` lla`lleh' hnäh' kaa'h' kiyh' lä`jiih' dsa` hey' cha`neh'. ¹¹ Jee' dsa`hey' ja`, jwiih' hnäh' dsa`juu' hne': "Lä`la`jäh' Ta`jwoh' süyh' hne". ¿Na`jee' hne'jee' le' kye'h' jnääh' borrego mah' kyaah' discípulo kyaan`?" ¹² Hi` he' heeh' hnäh' jee' ga'të' to' jwëë' hne' jee' cha`koo` jee' he` ma`na'llu'. Jee' ja` mi'lluh' hnäh' ma`nuu' jnän` -ga`jäh' Jesús süyh` .

¹³ Ga`lla`näa' ba' discípulo he' jee' ja` hi` ga`la`ba' lä`koo` ga`jäh' Jesús süyh`. Mah' ga`mi'lluy' ma`nuu' he' kuyh` .

¹⁴ Ma' ga'lloo' hor` kuyh', ga`gya` Jesús në' mes` ko`jøh' kyaah' apòstole kyaay' .

¹⁵ Mah' ga`jäh' Jesús süyh` :

-iHa` koh' sa` heë' dsën` kuh'n' ma`nuu` la` ko`jöh' kyaah' hnäh', jää' ja` ga`jëën' wii' ! ¹⁶ Ma`ra` ju'dsoo' jwëëhn` hnäh', mo`so' kuh'n' ka`läh' ma`nuu` la` lä`jiih' lloo' jmi' he` kuh'n' ka`läh' jee' jmee` Dio hih` .

¹⁷ Mah' ga`kay' kyaah' he` ma' haa' jmi'h' mi`jeh', ga`kway' ti'hmaah' kih' Dio mah' ga`jäyh` :

-Kye` kyaah' la` mah' hih' hnäh' ma` miih' ga`lä`jëë' hnäh'. ¹⁸ Jëëh', mo`so' huh'n' ka`läh' jmi'h' mi`jeh' ma`ää`, lä`jiih' løø' Dio jmeë' hih' jnä`hä` .

¹⁹ Ja`ga` ga`kay' he`ñiih', ga`kway' ti'hmaah' kih' Dio mah' ga`ti' ga`llooyh', ga`jäyh` :

-He` la` na` jmi`ngo' kin`. He` llu' kyah' hnäh' kwan` hñiin` juun'. Kuh' hnäh' hi` ja` jmeeh' hnäh' lä` na` mah'lä`dsooh` hoh' hnäh' kin` .

²⁰ Ma`la` ma`goh' ma`nuu', ja` ba' lä`ja` ga`jmeey' ka`läh', ga`kay' wa'kyaah' mah' ga`jäyh` :

-He` la` na` jma` kin` he` tuu' kyah' hnäh' hi' kyaah' jma` kin` la` jmeë' Dio koo` hmoo'h' hmëë'. ²¹ Pero hi` ngëë' jnä' ja`goo` dsa` hñaa' dsë', hi' ma`kye` ma`goo` ko`jøh' kyaah' kin` në' mes` la`. ²² Ma`ra` ju'dsoo', Hi` ga`lëë'ngo' la` le' kiyh' lä`koo` lle' kih' ba', pero jwii' dsa`ñuu'h' hi` ngëë' jnä' kih' dsa` .

²³ Ja`ga` ga`taayh' ngiiy' juu' kih' dsa`kyaayh', hi' na` hi` jmeë' lä`ja` .

Ha` lä` hnøø' kih' hi` kye` në' kih' øø'h' jne'

24 Hi⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻chooy⁻ juu⁻ ka⁻läh⁻, ma⁻ jäyh⁻:

—¿Hi⁻ jaa⁻ jee⁻ lä⁻jēē⁻ ka⁻ nē⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ jne⁻?

—He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús⁻ siyh⁻:

—Lä⁻jēē⁻ rey⁻ hi⁻ na⁻ hñaä⁻ kyaa⁻ dsa⁻ jmeey⁻ hih⁻ lä⁻ tē⁻ dsëy⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay⁻. Hi⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻, he⁻ jmee⁻ bih⁻ llu⁻. 26 Pero hnäh⁻ sa⁻ ga⁻ tēēh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ja⁻. Lla⁻ he⁻ ja⁻, hi⁻ jøøh⁻ ga⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ hnøø⁻ jmääy⁻ hñiiy⁻ jaa⁻ hi⁻ hwaä⁻ ba⁻. Hi⁻ kye⁻ nē⁻ kyah⁻ hnäh⁻ hnøø⁻ jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ ba⁻. 27 ¿Hi⁻ laä⁻ jøøh⁻, laah⁻ hnäh⁻? ¿Che⁻ hi⁻ gya⁻ nē⁻ mes⁻, o hi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻? ¿Ja⁻ hi⁻ gya⁻ nē⁻ mes⁻ ba⁻ jøøh⁻? Pero jnä⁻ laan⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ ba⁻.

28 Hi⁻ hnäh⁻ laah⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kwëēh⁻ dsë⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ jnä⁻ jee⁻ ma⁻ jēēn⁻ wi⁻. 29 He⁻ ja⁻ kwan⁻ jee⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ hih⁻, lä⁻ koo⁻ ga⁻ kwëēh⁻ Tää⁻ jnä⁻ jmeen⁻ hih⁻. 30 Lä⁻ ja⁻ kuh⁻huh⁻ hnäh⁻ nē⁻ mes⁻ kin⁻ jee⁻ jmeen⁻ hih⁻. Hi⁻ kwan⁻ jee⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻ jee⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ hih⁻ kih⁻ lä⁻ jēē⁻ gya⁻ to⁻ nää⁻ dsa⁻ Israel.

Ga⁻jäh⁻ Jesús⁻ he⁻ hmä⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuyy⁻

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Hi⁻ ga⁻jäh⁻ ka⁻läh⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnä⁻:

—Simón, Simón. Ga⁻ngëē⁻ Tana⁻ hnäh⁻ mah⁻ kaayh⁻ hnäh⁻. Jmeey⁻ kyah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ jwä⁻ mi⁻trigo⁻ jwë⁻ nē⁻ lle⁻ mah⁻ lleē⁻ kyah⁻ kih⁻. 32 Pero ma⁻ ngiin⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio⁻ mah⁻ sa⁻ jeh⁻ hoh⁻. Hi⁻ hne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻ jëēh⁻ kyaah⁻ jnä⁻, lle⁻ kih⁻ kwah⁻ be⁻ kih⁻ lä⁻ jēē⁻ øøh⁻ mah⁻ wa⁻ lla⁻ nää⁻ bih⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻.

33 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Simón:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, ma⁻ lla⁻ dsën⁻ he⁻ niin⁻ neh⁻ ñe⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ koo⁻ niin⁻ neh⁻ ñe⁻, lä⁻ kye⁻ he⁻ juun⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ hne⁻ ma⁻ lla⁻ dsën⁻.

34 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús⁻ siyh⁻ Pee⁻:

—Jwëēhn⁻ hne⁻, ja⁻ ba⁻ na⁻, jää⁻ ja⁻ ga⁻ hoooh⁻ chaah⁻ dsoo⁻, hne⁻ ma⁻ tē⁻ hnë⁻ jüh⁻ ma⁻ hmäh⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuyh⁻ jnä⁻.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jëē⁻ dsa⁻ wi⁻

35 Mah⁻ ga⁻ siyh⁻ lä⁻ jēē⁻:

—Lä⁻ ma⁻ ga⁻ cheen⁻ hnäh⁻ na⁻ kwah⁻ hnäh⁻ juu⁻, sa⁻ kye⁻ hnäh⁻ hmih⁻ tuh⁻, ni⁻ sa⁻ kye⁻ hnäh⁻ kuu⁻, ni⁻ loo⁻ he⁻ tooh⁻ hnäh⁻ tüih⁻ hnäh⁻, ¿che⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻ lä⁻ hnøø⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ma⁻ ja⁻?

—Ni⁻ koo⁻ —ga⁻ jäh⁻ lä⁻ jēē⁻.

36 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ siyh⁻:

—Pero na⁻, hi⁻ cha⁻ hmäh⁻ tuh⁻ kih⁻, wa⁻ kyey⁻ ba⁻. Lä⁻ ja⁻ ka⁻läh⁻ kuu⁻. Hi⁻ hi⁻ sa⁻ cha⁻ ñe⁻ tuuh⁻ kih⁻, wa⁻ hñiiy⁻ hmih⁻ loo⁻ kiyh⁻ mah⁻ wa⁻ läy⁻ koo⁻. 37 Jwëēhn⁻ hnäh⁻, jmee⁻ bi⁻ lä⁻ te⁻ kin⁻ he⁻ na⁻ si⁻ lä⁻ la⁻:

“Jmää⁻ dsa⁻ jnä⁻ kwaat⁻ he⁻ laan⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ ää⁻ dsoo⁻.” Jëēh⁻, he⁻ ma⁻ na⁻ si⁻ kin⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ lä⁻ te⁻ ba⁻.

38 Ja⁻ ga⁻ ga⁻jäh⁻ lä⁻ jēēy⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻. Cha⁻ ba⁻ to⁻ ñe⁻ tuuh⁻.

Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús⁻ siyh⁻:

—Lee⁻ ba⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ na⁻.

Ñee⁻ Jesús⁻ Getsemani⁻ na⁻ chuuy⁻ kyaah⁻ Dio

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Lä⁻ cha⁻ ja⁻ ya⁻ hëē⁻ Jesús⁻. Hi⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tēey⁻ jmeey⁻, ngooy⁻ ta⁻ moh⁻ he⁻ cheē⁻ Olivo. Hi⁻ ga⁻ nää⁻ discípulo⁻ kyaay⁻ chaä⁻ kaah⁻ kiyh⁻ ta⁻ ja⁻. 40 Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ tēey⁻ moh⁻ ja⁻, ga⁻ siyh⁻ discípulo⁻ kyaay⁻:

—Ngii⁻ hnäh⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio⁻ mah⁻ sa⁻ kaah⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻ hnäh⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë⁻.

41 Ga⁻ lä⁻ øøy⁻ lä⁻ koo⁻ uu⁻ jwä⁻ dsa⁻ koo⁻ mi⁻ kuu⁻. Mah⁻ ga⁻ juuyh⁻ jñey⁻, ga⁻ løøy⁻ ngiiy⁻ kiyh⁻. 42 Ga⁻ jäh⁻:

—Cher⁻ mah⁻ hnooh⁻ Tää⁻, lää⁻ jnä⁻ kih⁻ he⁻ wi⁻ he⁻ jēēn⁻ na⁻. Pero sa⁻ wa⁻ le⁻ lä⁻ hnooh⁻ hñiin⁻. Wa⁻ le⁻ lä⁻ hnooh⁻ hñaah⁻ ba⁻.

43 Ga⁻ lla⁻ sëēh⁻ jaa⁻ ängel⁻ hi⁻ ja⁻ gyuu⁻h⁻ cha⁻ nēy⁻ hi⁻ ga⁻ kwa⁻ be⁻ kiyh⁻. 44 Lä⁻ koo⁻ ma⁻ gayy⁻ jēey⁻ wi⁻, cha⁻ ga⁻ miuh⁻ ma⁻ ngiiy⁻ kiyh⁻. Peer⁻ kah⁻ gaä⁻ tooh⁻ jmi⁻ loo⁻ kiyh⁻ he⁻ ma⁻ tuu⁻ lä⁻ ga⁻ tē⁻ hwa⁻ he⁻ la⁻ lä⁻ koh⁻ jee⁻ tuu⁻ jma⁻.

45 Ma⁻ ga⁻ nooy⁻ jee⁻ ma⁻ gayy⁻ ngiiy⁻ kiyh⁻, ngooy⁻ jee⁻ ma⁻ tääh⁻ discípulo⁻ kyaay⁻. Ga⁻ jēey⁻ na⁻ saa⁻ na⁻ gwiiy⁻, jëēh⁻ ga⁻ hwaay⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsëy⁻. 46 Mah⁻ ga⁻ siyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ na⁻ gwiih⁻ hnäh⁻? Noo⁻ hnäh⁻, ngii⁻ hnäh⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ sa⁻ leh⁻ he⁻ hliih⁻ hnäh⁻.

Ga⁻ saayh⁻ Jesús⁻ (Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Cheh⁻ ga⁻ Jesús⁻ hlëēh⁻ ma⁻ ga⁻ lla⁻ nää⁻ jwëē⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻ lloo⁻ hi⁻ ma⁻ cheē⁻ Juda, jaa⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁻ discípulo⁻, hi⁻ ma⁻ jää⁻ dsa⁻ he⁻. Ngooy⁻ chuh⁻ kih⁻ Jesús⁻ mah⁻ ga⁻ chuuyh⁻ kiyh⁻. 48 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús⁻ siyh⁻:

—Juda, ¿che⁻ he⁻ hnaah⁻ jnä⁻ la⁻ he⁻ ma⁻ chuh⁻ kin⁻ mah⁻ ngëēh⁻ jnä⁻ he⁻ juun⁻?

49 Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ kyaah⁻ Jesús⁻, ma⁻ ga⁻ jēey⁻ he⁻ kih⁻ ja⁻ he⁻ ya⁻ nää⁻ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ siyh⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻, ¿che⁻ ta⁻ jnääh⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ ñe⁻?

50 Jaa⁻ discípulo⁻ he⁻, ga⁻ jmeey⁻ dsoo⁻ kih⁻ jaa⁻ moz⁻ kyaa⁻ dsa⁻ jøøh⁻ kyaa⁻ jmi⁻ dsa⁻, ga⁻ kuy⁻ lo⁻ gway⁻ ra⁻ lluu⁻. 51 Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús⁻ siyh⁻:

—Ma⁻ lee⁻ ko⁻ na⁻. Mo⁻ to⁻ kaah⁻.

Ga⁻ sooyh⁻ lo⁻ gwa⁻ moz⁻ he⁻, mah⁻ ga⁻ mi⁻ hlääy⁻. 52 Ja⁻ ga⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús⁻ sih⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ya⁻ nää⁻ ya⁻ chaayh⁻, lä⁻ jēē⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻, lä⁻ jēē⁻ hløø⁻ hi⁻ ma⁻ høø⁻ gwah⁻, hi⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ gyuu⁻h⁻:

—¿Che' dsa-hii' jná', mah' ma-ya-naäh' hnäh' kyaah' ñe' kyaah' hma'? ⁵³ Lá-jë-jmii' má háän' jee' kyah' hnäh' jee' chih' gwah' mah' sa' ga' chaah' hnäh' jná'. Pero na' ma' cha' jwè' kyah' hnäh' jmeeh' hnäh' hih', jëéh' ma' té' hor' jmee' hih' hi' háä' jee' na' hoo'.

Ga' hmä' Pee' juu' he' sa' kyuu' Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ He' ja' ga' saayh' Jesús, ga' tëëy' lá' ga' té' cha' neh' kih' dsa' jøøh' kyaa' jmi' dsa'. ⁵⁵ Hii' ba' má lleë' Pee' kaah' kiyh'. ⁵⁵ To' dsaah' ho' hne' kiyh' ja', ga' jëeh' dsa' je', mah' ga' taayh' lá' ku' lá' jii' looyh' je'. Ja' ba' jee' ja' ga' gya' Pee' ka' läh' looyh' je'. ⁵⁶ Jee' ja' má háä' jaa' dsa' mé' hi' má' jmee' ta' jee' ja'. Ma' ga' jëëy' Pee' gya' looyh' je', ni' miih' sa' ga' koo' nëy' má' jëëy' Pee' mah' ga' jäh' :

—Hi' na' ka' läh' má' ngë' kyaah' Jesús.

⁵⁷ Pero ga' hmä' Pee' juu', ga' jäh' :

—Dsa' mé', sa' kyuu' dsa' na'.

⁵⁸ Ko' hwëë' ja' ga', jñah' dsa' ga' jëëy' Pee'. Mah' ga' siiyh' :

—Hne' ka' läh' laa' dsa' kyaay'.

Mah' ga' jäh' Pee' :

—Jah' há', ja' he' jná' dso'.

⁵⁹ Ga'hya' ga' koo' hor', jñah' ka' läh' má' jmee' dsoo' juu' ja', má' jäh' :

—Sa' na' heë' go' té', laay' jaa' hi' má' jmee' ko' jøh' kyaah' Jesús. Jëéh', dsa' chaa' Galilea ba' na'.

⁶⁰ He' ja' ga' jäh' Pee' :

—Dsa' ñuuh', sa' man' he' na' hlëéh'.

Pero hlëéh' gyih' lá' ja', lá' chah' ja' ga' hoo' chaa' dsoo'. ⁶¹ He' ja' ga' jëeh' Dsa' jøøh' jñan' hñii', ga' jëëy' Pee'. Ja' ga' ga' lá' dsooh' dsë' Pee' juu' kih' Dsa' jøøh' jñan', lá' koh' ga' siiyh' : "Jää' ja' ga' hoo' chaa' dsoo', hne' ma' té' hne' jiih' ma' hmäh' juu' he' sa' kyuu' jná'." ⁶² Ja' ga' ya' hëë' Pee' ta' ka' hne', ga' hooyh' lá' jiih' lla' dsëy'.

⁶³ Dsa' hi' má' háä' Jesús má' mi' kwayh', má' ki' jnaay'. ⁶⁴ Ga' løø' dsa' mo' nëy' hi' má' jnoo' dsa' kiyh', mah' má' ngiiy' juu' kiyh' :

—Jäh' dá' hii' má' jnoo' kyah'.

⁶⁵ Joh' juu' sa' má' ba' má' jnaayh'.

Na' jääy' Jesús cha'në' dsa' ta' kaah' kyaa' dsa' judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ma' ga' jná' ja', ga' kuh' lá' jëë' dsa' gyuuh', kyaah' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa', kyaah' ta' jwoh' kyaa' ley, na' jääy' Jesús jee' dsa' ñee' lá' jëë' dsa' ta' kyaa' dsa' judiu he'. Jee' ja' ga' ngii' dsa' he' juu' kiyh', ga' siiyh' :

⁶⁷ —Chiih' jñääh', ¿che' hne' he' hi' laa' Cristo?

Mah' ga' siiyh' :

—Cher' mah' ga' jwëëhn' hnäh' sa' lá' heeh' hnäh' kin'. ⁶⁸ Hi' cher' mah' hee' juu' ngiin' kyah' hnäh' ka' läh', sa' jëeh' hnäh' kin' ni' sa' láäh' hnäh' jná'. ⁶⁹ Pero na' ta' cha' në', Hi' ga' lëë' ngo' lá' gya' jwoo' ra' lluu' kih' Dio hi' cha' ga' lá' jë' be' kih'.

⁷⁰ He' ja' ga' jäh' ga' lá' jëë' dsa' he' :

—¿Che' laah' hne' Joø' Dio ja' ?

Mah' ga' jäh' Jesús siiyh' :

—Hnäh' ba' má' jäh' hnäh' jná' he'.

⁷¹ Ja' ga' ga' jäh' dsa' he' :

—¿He' la' hnäh' ga' jne' hi' jmee' ju' dsoo' ? ¿Ja' ma' ñuu' ba' jne' juu' kiyh' ?

23

Ga' jää' dsa' Jesús cha'në' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Lá' jëë' dsa' he' ga' noo' jee' má' täayh' mah' na' jääy' Jesús cha'në' Pilato. ² Ga' løøy' hñiy' kiyh', má' jäh' :

—Ma' jëë' jñääh' kwee' ha' lá' jmee' dsa' la', mi' gaay' dsa' goo' jñääh'. Jäh' sa' lé' mi' hmaahn' ku' sih' kih' rey to' në', hi' jäh' laay' Cristo hi' laa' Rey.

³ He' ja' ga' ngii' Pilato juu' kiyh', ga' jäh' :

—¿Che' hne' he' dsa' jøøh' kyaa' dsa' judiu ?

—Ma' jäh' ba' hne' —ga' jäh' Jesús siiyh'.

⁴ He' ja' ga' jäh' Pilato siih' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa' hi' lá' jëë' ga' dsa' :

—Ni' miih' he' hliih' sa' má' jñøøhn' kih' dsa' ñuuh' la'.

⁵ Pero dsa' kaah' he' cha' ga' miih' juu' má' hnooy' kih' Jesús, má' jäh' :

—Hii' hi' na', peer' má' llay' hñii' kih' dsa' goo' jñääh' lá' kaa' hwa' Judea jee' má' ngëy' kway' juu'. Ga' løøy' hwa' Galilea taayh' dsa' miih' lá' jiih' má' jay' lá' ga' té' jee' jwii' la'.

Ga' jää' dsa' Jesús cha'në' Herode

⁶ Ma' ga' nuu' Pilato lá' ja', ga' ngiiy' juu' kih' dsa' kaah', ga' jäh' :

—¿Che' ja' ba' hi' chaa' Galilea dsa' na' ?

⁷ Ma' ga' lá' ñe' Pilato, dsa' chaa' Galilea ba' he', ga' chegy' kyaah' Herode hi' má' laa' lle' moh' hwa' Galilea. Jëéh', ja' ba' jmi' ja' má' gya' Herode jwii' Jerusalén.

⁸ Herode, má' ga' jëëy' Jesús ga' nøh' dsëy'. Jëéh', má' lá' hii' hñøøy' jëëy', kih' he' má' nuuy' lá' jë' he' má' jmee' Jesús kih' dsa', hi' hñøøy' má' jëëy' he' jmee' Jesús koo' he' juh' gaa'. ⁹ Ja' he' koo' juu' ga' ngii' Herode kiyh', pero ni' miih' sa' ga' jëeh' Jesús kiyh'. ¹⁰ Jee' ja' má' tääh' ka' läh' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa' kyaah' ta' jwoh' kyaa' ley. Hi' he' má' tääh' koo' hweh' hñiy' kih' Jesús. ¹¹ He' ja' Herode kyaah'

hløø' kyaay' ga'kaayh' lëè. Hi' ga'kyeyh' Jesús koo' hmiih' na'hñaah' he' mi'kwayh' kiyh' ba' ja'. Mah' ga'cheey' ka'läh' cha'ne' Pilato. ¹²Jmii' ja' ga'lä'jwah' Pilato kyaah' Herode, jëeh' hi' he' ma' na'hääh' øøyh' jää'.

Ga'jä' juu' jngëeh' dsa' Jesús (Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³Ja' ga' ga'tëeh' Pilato lä'jëè' dsa'kaah' kyaä' jmi' dsa' hi' lä'jëè' ga' dsa'ta', lä'kye' dsa' jwii'. ¹⁴Mah' ga'siyh'.

—Hnäh' ma'ya'jääh' dsa'ñuuh' la' hi' jawh' hnäh' llay' hñii' kih' dsa'gooh' hnäh'. Hi' ja'ba' cha'nëh' hnäh' ma'kan' ju'dsoo' kiyh'. Pero ni' miuh' he' hliih' sa' ma'jnøøhn' kih' dsa'ñuuh' la' he' kyaah' bääh' hñih'. ¹⁵Lä'ja' Herode, sa' ma'jnøøyh' ni' koo' he' na'bääh'y', he' ja'ma'cheey' ka'läh' ta' la'. Jee' na'ma'jëeh' hnäh', sa'cha' he' hliih' ma'jmee' dsa'ñuuh' la' he' kyaah' ää' jmi' juuy'. ¹⁶Heeh' jñih' wii' jää', ja'ga'lää' jñih'.

¹⁷Ma' lle' kih' Pilato he' lääy' jaa' hi' hää' neh'ñe' ma'të' jmi'.

¹⁸Pero lä'jëè' dsa' he', koo' hä' ba' ga'løøy' tooyh' miuh', ma'jäyh'.

—Jngëeh' go'te' dsa' na'. Lää' Barrabä ba'.

¹⁹Hi' he' ñee' neh'ñe' kwaat' kih' he' ga'jngëeyh' jaa' dsa' jee' ma'tee' koo' nää' dsa' kyaah' dsa'ta'. ²⁰Ma' hnøø' Pilato ma' lääy' Jesús, he'ja' ga'hleëyh' ka'läh' dsa' hi' ma' hñii' he'. ²¹Pero dsa' he' cha'ga'miih' miuh' ma' tooyh', ma'jäyh'.

—Tääy' dsoh' hma'cru'. Tääy' dsoh' hma'cru'.

²²Ga'të' hnë' jiih' ga'jah' Pilato siyh'.

—¿Hee' ba'dsoo' ma'jmee' dsa'ñuuh' la'? Sa' hii' jnøøhn' ni' miuh' he' kyaah' ää' jmi' juuy'. Heeh' jñih' wii', ja'ga'lää' jñih'.

²³Pero cha'ga'miih' miuh' ma' tooyh', ma'ngiiy' he' tää' dsih' dsoh' hma'cru'. Kyaah' juu' he' ma' hlëeh' dsa', hi' kyaah' he' ma' hlëeh' jmi'dsa' kaah' he' ga'liyh' he' ma'ngiiy' ja'. ²⁴Ga'heeh' ba' Pilato jmeey' lä'koh' ma'ngii' lä'jëè' dsa' he'. ²⁵He'ja' ga'lääy' hi' ma'hää' neh'ñe' he', hi' ga'jngëeh' dsa' jee' ma'teey' kyaah' dsa'ta'. Ga'lääy' hi' he' mada' kih' dsa'jwii' mah' ga'ngëey' Jesús goo' hløø' lä'koo' ga'ngii' hi' ma'hñii' he'.

Ga'täq' dsa' Jesús dsoh' hma'cru' (Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Lä'koo' ma' ga'jääy' Jesús na'tääy' dsoh' hma'cru', ga'jee'y' jaa' dsa' hi' chee' Simón hi' ma' chaä' Cirene. Dsa' he' jah' jee' nuu' kih'. Hi' he' ga'kyaay' hma'cru' kih' Jesús, ngooy' kyey' hma'cru' kaah' kiyh'.

²⁷Hi' jwëë' jwërte dsa' hi' ga'nää' kaah' kiyh'. Jee' kiyh' ja' ma'tääh' jwëë' dsa'më' hi' ma'ki'hooh' cha'miih' kih' Jesús. ²⁸He'ja' ga'jeeh' Jesús hñii' ta' jee' ma'tääh' dsa'më' he' mah' ga'siiyh'.

—Dsa'më' hi' chaä' Jerusalén, ta' hooh' hnäh' kin'. Hooh' hnäh' kyah' hnäh' ba' hi' lä'ja' kih' gyuu' kyaah' hnäh'. ²⁹Jëeh', ja' koo' jmi' ma'jah' dsa': "Llu' la' kih' dsa'më' hi' sa'kaa' gyuu'. Lä'ja' hi' sa' ga'kaa' gyuu', hi' lä'kye' hi' sa'jää' gyuu' gyuu'." ³⁰Jmii' ja' løø' dsa'jah': "Wa'ra'jah' kih'tøh' ba'moh' la' në'jnän", hi'jñah' jah': "Wa'ra'jah' kih'jleë' ba'jne' kyaah' moh' la'." ³¹Jëeh', cher'mah' lä'na' jmeeh' dsa'jnä' hi' laa'lä'koh' chaah' hma' eeh', ha' ga'koh' sa'jmeeyh' hnäh' hi' laa'lä'koh' chaah' hma' kü'.

³²Hi' ma'jääy' ka'läh' uu' dsa'hña' dse' hi' ma'dsa'jngëeyh'. ³³Ma'ga'lla'näay' jee' chee' Moo' Lle' Hlii', jee' ja' ga'täay' Jesús dsoh' hma'cru', hi' lä'ja' ka'läh' lä'uu' dsa'hña' dse' he', jaa' jwoo' ra'lluu' kiyh' hi' jaa' jwoo' ra'këh'. ³⁴Ga'jah' Jesús:

—Tää' kyaan', jmee' jøh' hoh' kiyh'. Jëeh', sa'ñey' hee' na'jmeey'.

Hi' hløø' hi' ma'tääh' jee' ja' ga'ti' ga'llooyh' hmiih' kih' Jesús, kyaah' he' ma'kooyh' suert. ³⁵Jee' ja' ma'tääh' dsa'jëè'. Lä'kye' dsa'ta' ma'mi'kwah' kih' Jesús. Ma'jäyh'.

—Ga'liyh' ba' ga'lääy' dsa'. Wa'lääy' hñiiy' na', cher'mah' dsoo' laay' Cristo hi' na'leeh' kyaä' Dio.

³⁶Lä'kye' hløø' ka'läh' ma'mi'kwah' kih' Jesús, lä'koo' ma'ñeey' chuh' na'heeyh' jmi'jiih'. ³⁷Ma'jäyh'.

—Cher'mah' hne' laah' Rey kyaä' dsa'judiu, lää' hñaah'.

³⁸Ma' na'sii' ka'läh' gyuu'h' lley' kyaah' hwëh' griego kyaah' hwëh' latin' hi' kyaah' hwëh' hebreo ka'läh', he' ma'jah': "Hi' la' he' Rey kyaä' dsa'judiu." ³⁹Jaa' dsa' hi' ma'hña' dse' he' hi' ma'taa' jyoh' hma'cru', ga'mi'kwayh' kih' Jesús, ga'jäyh'.

—Cher'mah' hne' laah' Cristo, lää' hñaah' hi'lää'jnäh'.

⁴⁰Pero hi' jaa' he' ga'juuh' kih' dsa'kyaayh', ga'jäyh' siyh'.

—¿Che' lä'kye' hne' sa'gah' Dio, ma'ke' ma'tøøh' jne' jee' juu' jne'? ⁴¹Lä'na' lle' le' jñän'. Jëeh', jee' la'mi'maahn' lä'hnøø' jñän' kih' he' hliih' he' ma'jmeen'. Pero dsa' la' ni' koo' he' hliih' sa'cha' he' ma'jmeey'.

⁴²Mah' ga'jäyh' siyh' Jesús: —Ja' mi'dsooh' hoh' jnä' ga'mañeh' jee' jmeeh' hih'.

⁴³Ja' ga'jah' Jesús siyh'.

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hne', ja'ba' na' gwaah' kyaah' jnä' ya'jwii' kih' Dio.

Ga'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Ma' ga'te' koo' lla'hyoo' ga'nuu' go'te' la'kaa' hwa' ja' la'jiih' ga'te' ko'hi' hnē'ta' ga'hloo'. 45 Ga'nuu' jmi'gyuu'. Hi' hmiih' he' ma' hii' llah' gwah' ga'chee' go'te' to'dsaah'. 46 Ja'ga' ga'hleēh' Jesús koo' ki'gaa', ga'jäh'y:

-Tää' kyaan'. Ngēen' jmi'le' kin' ja'gooh'.

Ma'la' ma'hleēyh' lä'ja' ga'juuy'.

47 Ma' ga'jee' juu' hløø' he' ga'la' lä'ja', ga'kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ga'jäh'y:

-Ma'ra' ju'dsoo', dsa'nūuh' na' ma' laa' jaa' hi'lluu' go'te'.

48 Lä'jēē' dsa' hi' ma'tääh' jee' ja', ma' ga'jēy' he' ga'la' lä'ja', ga'näay' ki'jnooy' mo'dsēy'. 49 Ga'lä'jēē' hi' ma'kyuu' Jesús, lä'kye' dsa'mē' hi' ya'näa' kyaayh' lä' ga'tē' Galilea, uu' ba' ma'täayh' jēy' lä'jē' he' ga'la' ja'.

Ga'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Ma' chaa' jaa' dsa'lluu' hi' ma'mi'teh' kih' Dio, ma' chee' José. Dsa' he' ga'lä'chaa' jwii' Arimatea he' na'hee' hwa' Judea. Ma' laa' jaa' dsa'ta' kyaa' dsa'judiu. 51 Dsa' he' sa' ga'taayh' hñiiy' jee', kyaah' juu' ja' ma' ga'taah' lä'jēē' dsa'kyaayh' juu' kwee' ha' lä' jmeey' kih' Jesús. Hi' ma'joo'y' ma'jēy' jnä'hä' he' jää' Dio dsa' lä' hih' kih'. 52 José he' ñeey' nē'ta' kih' Pilato na'ngiiyh' jmi'ngo' kih' Jesús. 53 Ma'la' ma'jyooy' jmi'ngo' kiyh', ga'läay' koo' hmiih' ta'jmaah'. Mah' ga'taayh' neh' koo' to'høø' he' ma' na'hē' nē'kuu' hloo', jee' sa' ga'ma'taayh' ni' jaa' hñi'. 54 Jmii' ja' ma'milluu' dsa'judiu hñii' kih' he' jnä' jyoh' jmii' he' ma'høoy', jēeh' ta' ga'hloo' ja' ma'hää' jmii' he' teeh' dsa'dsé'.

55 Lä'jēē' dsa'mē' hi' ya'näa' kyaah' Jesús lä' ga'tē' Galilea, ga'jmeey' ko'joh' kyaah' José na'jēy' ha' jee' ga'kyaay' Jesús.

56 Ja'ga' ga'näay' kiyh' ga'milluy' nuu' mi'jwii' kyaah' naa' mi'jwii'. Hi' ga'taayh' ga'høoy' jmii' he' teeh' dsa'dsē' lä'koo' la' mada' kih'ley.

24

Ga'lä'jiih' Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Tiih' go'te' to'nē' jmii' kih' seman', ga'lla'näa' dsa'mē' he' jee' ma'la' to'høø' ja', ma' kyey' lä'jē' he' hii' mi'jwii' he' ga'milluy' ja' hi' jñah' ga'dsa'mē' ga'jmeey' ko'joh' kyaayh'. 2 Ma' ga'tēy' jee' ja', kuu' he' ma' na'jnē' hoo' to'høø' ma'na'bä' ta' koo'. 3 Ma' ga'taayh' neh'

to'høø' ga'jēy' mo'so' kye' jmi'ngo' kih' Jesús Dsa'joh'h' jñän'. 4 Jee' täayh' jmeey' cha'miih' huud'sē', lä'chah' ja' ga'lla'sēēh' chuh' kiyh' uu' dsa'nūuh' hi' ma'kyeh' hmiih' to'jlēē' ñih'. 5 Ga'jwaa'h' jwēte' dsa'mē' he', ga'jyooy' mo'nēy' ta'hwa'. Mah' ga'jäh' lä'uu' dsa'nūuh' he' siiyh':

-¿He'la' hnaah' hnäh' jaa' hi' na'jiih' jee' kih' hi' ma'na'juu'? 6 Mo'so' chaa' jee' la'. Hii' ma'lä'jiih'. Mi'dsooh' hoh' hnäh' he' ga'jäh'y' siiyh' hnäh' lä'koo' ma'gya'gyih' hwa' Galilea, 7 lä'koh' ma'ga'jäh'y' lä'la': "La' bii' kih' Hi' ga'lēē'ngo' la' ngēē' dsih' ja'goo' dsa'hñaa' dsē', mah' täay' dsoh' hma'cru'. Hi' ga'ma'hya' hnē' jmii' lä'jiiyh' ka'läh'."

8 Ja'ga' ga'lä'dsooh' dsē' dsa'mē' he' juu' ja'. 9 Ma' ga'hwēy' jee' ja', na'näay' na'jmeeyh' juu' kih' lä'jēē' gya'kaa' apóstole kyaah' kih' jee' lä'jēē' dsa'kyaayh'. 10 Dsa'mē' hi' na'koo' juu' kih' apóstole he' ma'chee' María Magdalena, Juana, María choo' Jacobo hi' jñah' ga'dsa'mē'. 11 Pero lä'jēē' hi' ga'nuu' juu' kih' dsa'mē' he' sa' ga'lä'heey' kiyh'. Ma'laay', juu' ngaa' ba' ja' ma'hleēyh'.

12 He'ja' ga'noo' Pee', ngooy' ko'chih' jee' ma'la' to'høø' ja'. Ma' ga'jēy' neh', ma'la' ta'jmaah' ba' ma'kye'. Peer' dsa'dsēy' ngaayh', ma'jmeey' huud'sē' ha' ba'lä' ga'la'.

Ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' uu' discípulo
(Mr. 16:12-13)

13 Ja'ba' jmii' ja' na'näa' uu' discípulo koo' jee' jwii' he' chee' Emau, uu' koo' gya'koo' kilómetro kih' Jerusalén. 14 Jee' täayh' jwē' ga'näay' ja', ma'llay' juu' kih' lä'jē' he' ga'la'. 15 Pero hee' ga'la', jee' ga'näay' llay' juu' ja' kyaah' dsa'kyaayh', ni' sa' liih' gyih', he' ba'hñii' Jesús ngoo' ko'joh' kyaayh'. 16 Pero sa' ga'lä'kyuuy', kih' ma'na'jlē' huud'sē' kiyh'. 17 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

-¿Hee' ba' juu' na'llah' hnäh' cha'jwē' la'? ¿He'la' meeh' hoh' hnäh'?

18 Mah' jaa' hi' ma'chee' Cleofa, ga'jäh'y' siiyh':

-¿Ha' lä' la' juu'? Jee' kih' lä'jēē' hi' na'näa' jmii', ¿ché' jaa' hne' ba' sa' ñeh' lä'jē' he' ga'la' jee' jwii' Jerusalén ma' jmii' la'?

19 Ja'ga' jäh' Jesús siiyh':

-¿Hee' ba' ga'la'?

Mah' ga'jäh' dsa' he' siiyh':

-Lla' jñääh' juu' kih' Jesús dsa' ma' chaa' Nazaret. Ma'laay' jaa' hi' ga'ngēē' juu' kih' Dio. Jēeh', cha'nē' Dio hi' cha'nē' lä'jēē' dsa' ga'mi'jnääy' he' beey' kyaah' ta'kiyh' hi' lä'ja' kyaah' juu' he' ga'hleēyh' ka'läh'. 20 Hi' lä' jñääh' juu' ha' lä' ga'jmeey' dsa'kaah' kyaa' jmi' dsa' kyaah' dsa'ta' kyaa' jñääh' ga'taayh' goo' lle'moh'

mah' jmeey' hih' he' juuy', ja' ga' ga' tääy' dsol' hma' cru'. ²¹ Pero jnääh' ma' kye' jnääh' o'joh' dsē' hī' he' nōō' juu' ma' läā' jnääh' dsa' Israel. Pero na' ma' hya' hnē' jmi' he' ga' la' lä' ja'. ²² ¿Che' kyuu' ha' lä' ma' la'? Ko' llaa' dsa' mē' hī' jmeē' ko' jōh' kyaah' jnääh', ma' jōōy' jnääh', kyaah' juu' he' ma' kiyi' ja'. Jēēh' tiih' ga' ma' na' nääy' jee' la' to' hōō'. ²³ Ma' ya' nääy', jāyh' mo' so' cha' jmi' ngo' kiyi' kye' neh' to' hōō' ja', hī' jāyh' ma' jēēy' ángele hī' ma' jāh' siyh' he' na' jiih' ba' Jesús. ²⁴ Lä' ja' ma' na' nää' ko' llaa' dsa' kyaah' jnääh' jee' la' to' hōō' ja'. Pero ma' ya' nääy', koō' ba' juu' jmeeyh' lä' koh' jāh' dsa' mē' he', he' mo' so' kye' jmi' ngo' kih' Jesús.

²⁵ Ja' ga' ga' jāh' Jesús siyh':
 —He' ba' che' taah' hnäh'. He' lii' ba' ga' lä' dsoo' hoh' hnäh' lä' jē' he' ga' jāh' hī' ga' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo'. ²⁶ ¿Che' sa' ma' la' bii' kih' hī' laa' Cristo ma' dsa' ngēēy' lä' jē' he' wii', jāā' ja' ga' leey' jōōh'?

²⁷ Lä' chah' ja' ga' lōōy' hlēēyh' lä' koō' ma' na' sii' kiyi' jāā'. Ga' lōōy' kyaah' he' ga' sii' Moisé hī' ngoo' bih' mi' jnääy' lä' hii' nē' ha' lä' hlēēh' kiyi' jee' ga' sii' hī' ga' ngēē' juu' kih' Dio.

²⁸ Ma' ga' tēēy' jwii' jee' ga' nääy' ja', ga' jmeē' Jesús lä' koō' he' ngoo' bih' ta' cha' nē'. ²⁹ Pero discípulo he' ga' chuū' kyaayh' mah' jāy' hwē' ja', ga' jāyh' siyh':

—Jā' kyaah' jnääh', jēēh' ma' hloo' ba' la', ma' ngoo' ga' nuu'.

Ga' jā' bih' kyaah' discípulo he'. ³⁰ Lä' koō' ma' gayy' nē' mes', ga' kay' he' ñiih'. Ma' ngēē' ma' kway' tihmaah' kih' Dio, ga' llaay' he' ñiih' ja' mah' ga' kwēēyh' discípulo he'. ³¹ Lä' chah' ja' ga' na' mi' nēy' hī' ga' lä' kyuyy' Jesús. Lä' ma' jēēy' ja' ga' āāh' Jesús. ³² Mah' ma' jāh' dsa' kyaayh':

—Ha' koh' sa' ma' nōh' dsē' jne' lä' koh' juu' he' ma' hlēēyh' jne' cha' jwē'. Hī' lä' ja' ka' läh' kih' he' ma' mi' jnääy' ha' lä' hnōō' jāh' jee' na' sii' juu' kih' Dio.

³³ Lä' chah' hor' ja' ga' nooy' ga' nääy' ta' Jerusalén. Ga' lla' nääy' jee' ma' tääh' ko' jōh' lä' jēē' gya' kaa' apostole kyaah' jāh' dsa' kyaayh'. ³⁴ He' ja' ga' jāh' dsa' hī' ma' tääh' he':

—Ma' ra' ju' dsoo' ma' lä' jiih' Dsa' jōōh' jnān', hī' ma' mi' jnääy' hñiiy' kih' Simón.

³⁵ Ja' ga' ga' jmeēh' lä' uu' discípulo he' juu', ha' lä' ga' la' kiyi' cha' jwē', hī' ha' lä' ga' lä' kyuyy' Jesús ma' ga' llaay' he' ñiih'.

Ga' mi' jnäā' Jesús hñii' kih' discípulo kyaay'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ta' ko' jiih' ma' tääyh' llay' juu' ja', ga' lla' sēēh' Jesús to' dsaah' jee' kiyi' mah' ga' siyh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnäh'.

³⁷ He' ja' ga' jwaah' jwēte lä' jēē' hī' ma' tääh' he' mah' ga' lä' goyh'. Jmi' lle' ba' ja' ma' jēēy', laay'. ³⁸ He' ja' ga' jāh' Jesús siyh':

—¿He' la' gah' hnäh'? ¿He' la' jmeēh' hnäh' to' hoh' hnäh'? ³⁹ Jēē' da' hnäh' ma' goon'. Jēē' da' hnäh' ma' tūn'. Ja' ba' jnā' la'. Chōōh' da' hnäh' mah' jēē'. Jēēh', jmi' lle' sa' kye' jmi' ngo' lä' koō' jēēh' hnäh' laan'.

⁴⁰ Jee' cheyh' hlēēyh' lä' ja', ga' heeyh' dsa' ma' gooy' ma' tiy'. ⁴¹ Pero sa' ga' ma' heey' llu', kih' he' jēē' dsēy' cha' miih' hī' ma' dsaā' dsēy' ka' läh'. He' ja' ga' jāh' Jesús siyh':

—¿Hee' cha' miih' kih' jee' la'?

⁴² He' ja' ga' kwēēyh' koō' jwī' kih' hmooh' na' dsēē' nē' je' hī' koō' jwī' tah' sēr'. ⁴³ He' ja' ga' sooyh' mah' ga' kuyh' lä' ma' jēē' ja' lä' jēē'. ⁴⁴ Mah' ga' jāh' Jesús sih' lä' jēē' dsa' he':

—He' la' na' juu' he' ga' hlēēhn' hnäh' lä' ma' gya' ga' jnā' jee' kyah' hnäh'. He' ga' jmeē' bii' ga' lä' te' lä' jē' he' na' sii' kin' nē' ley' kih' Moisé, hī' jee' na' sii' juu' kih' hī' ga' ngēē' juu' kih' Dio, hī' kih' salmo ka' läh'.

⁴⁵ Ja' ga' ga' jmeey' ga' na' hu' dsē' kih' dsa' he' mah' ga' lä' ngēēy' lä' koō' na' sii' juu' kih' Dio. ⁴⁶ Mah' ga' siyh' lä' jēē' dsa' he':

—He' la' na' ma' na' sii' kin' jāā'. Ga' jmeē' bii' ki' jnā' hī' laa' Cristo he' ga' jēēn' wii' mah' ga' lä' jiih' jee' kih' hī' na' juu' ma' ga' hya' hnē' jmi'. ⁴⁷ Hī' kwaat' kin', dsa' näā' dsa' dsa' kwa' juu' kin' ga' lä' kaa' hwa'. Lōōy' ta' Jerusalén hlēēyh' dsa' ha' lä' dsa' jēēyh' kyaah' Dio mah' koō' Dio dsē' kih' dso' kye' kiyi'. ⁴⁸ Hnäh' he' hī' jmeē' ju' dsoo' kih' lä' jē' he' la'. ⁴⁹ Hii' jnā' cheen' kyah' hnäh' he' ga' bāāh' Tāā' kyaan' hñii' kwēēyh' hnäh'. He' ja' jāā' hnäh' Jerusalén la', lä' jiih' tēēh' hnäh' be' he' jyoo' gyuu'h'.

Ngaah' Jesús gyuu'h'

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Ga' jāā' Jesús lä' jēē' dsa' he' lä' ga' tē' jāh' kih' jwii' Betania. Jee' ja' ga' chooy' gooy' gyuu'h' mah' ga' mi' jāāy' lä' jēē'. ⁵¹ Jee' cheyh' mi' jāāy' lä' jēē' dsa' he' ngaayh' ta' gyuu'h'. ⁵² Ma' ngēē' ma' jmāy' jōōh' Jesús, peer' jēē' dsēy' ga' nääy' ta' Jerusalén. ⁵³ Hī' ma' tääh' täāy' jee' ma' chih' gwah', kway' tihmaah' kih' Dio hī' ma' jmeey' juu'h' kiyi'. Wa' la' lä' ja'.

San Juan Ju'hmëe' kih' Jesús he' ga'sii' Jwaa'

Juu' kih' Dio ga'läëy' dsa'

¹ Lä' ma' to' nê' ma' chaay' ba', laay' Juu'. Juu' ja' ma' laa' kyaah' Dio. Ja' ba' Juu' ja' ma' laa' hñii' Dio. ² Hi' na' ma' laa' lä' ma' to' nê' kyaah' Dio. ³ Hñiiy' ga'jmeey' lä' jê' he' cha', ni' miih' sa' cha' he' ma' na' la' kih' hñii', mah' sa' ga'jmeey' hñiiy'. ⁴ Kih' hñii' bih' na' jiih'. Heh' he' na' jiih' ja', la' lä' koo' wa'je' he' choo' kih' lä' jêë' dsa'. ⁵ Ga' lä' jnâ' wa'je' ja' jee' ma' tääh' hi' jmeey' he' hñiih'. Pero dsa' hi' ma' tääh' jmeey' he' hñiih', sa' ga'liyh' kyaah'.

⁶ Hi' ma' chaay' jaa' dsa' ñuuh' ma' chee' Jwaa' hi' ga'chee' Dio. ⁷ Hi' he' ja' kye' ju'dsoo', mah' kway' ju'dsoo' kih' wa'je', mah' lä' ja' lä' jêë' dsa' lä' dsoo' dsê' kih' wa'je' ja' kyaah' juu' he' ga'kway'. ⁸ Ja' hi' he' ma' laa' lä' koo' wa'je' ja', jay' mah' kway' ju'dsoo' kih' hi' laa' lä' koo' wa'je' ja' ba'. ⁹ Ma' ngoo' ya' jäh' ja' hi' laa' lä' koo' wa'je' he' la' ju'dsoo', he' choo' kih' lä' jêë' dsa'.

¹⁰ Ja' ba' jmi' gyuu' la' ma' chaay', hi' ga'jmeey' Dio jmi' gyuu' la' ta' la' kih'. Pero dsa' chaay' jmi' gyuu' la' sa' ga' lä' kyuuy'. ¹¹ Jay' ja' ba' jmi' gyuu' kih', pero hi' chaay' kyaay' sa' ga' heeyh'. ¹² Pero lä' jêë' hi' ga' heeyh', hi' jmeey' dsoo' dsê' kih', ga' kway' jwê' leey' joo' Dio. ¹³ He' laay' joo' Dio, ja' kih' he' ga' lä' chaay' lä' koo' lle' kih' dsa' lä' chaay' dsa' jmi' gyuu', ni' ja' kih' he' ga' lä' hyoh' dsê' cho' jmiuy' he' ga' lä' chaay' he' laay' joo' Dio, ni' ja' kih' he' ga' jmeey' cho' jmiuy' huu' dsê' he' ga' lä' chaay'. He' ga' lä' chaay' lä' hnoo' hñii' Dio ba' ja'.

¹⁴ Hi' hi' laa' Juu' ja', ga' läëy' dsa' mah' ga' gyay' jee' jnân', hi' jnâäh' discipulo kyaay' ga' jêë' jnih' he' laay' jooyh'. Laay' jooyh' kih' he' laay' gyuu' koo' mée' kyaay' Täa'. Ha' koh' sa' llu' dsëy' hi' kyey' ju'dsoo' jmah' ba'. ¹⁵ Ga' kwa' Jwaa' ju'dsoo' kih', ma' jäh'.

—Hi' la' he' hi' ma' jwahn' kih': "Hi' jä' kêë' ga' kin', hi' la' joo' ga' lä' koo' jnâ', jêëh' ko' ja' ma' chaay' bih' jâä' ki' jnâ'."

¹⁶ Ha' koh' sa' cha' miih' he' cha' kih', hi' jee' ga' lä' jêë' jne' joh' he' sa' ma' hñah' jne'. Ja' koo' hä' ma' mi' jääy' jne'. ¹⁷ Heh' ley, ta' la' kih' Moisé ba' ja'. Pero lä' jê' he' la' kwa' Dio, kyaah' lä' jê' ju'dsoo', ta' la' kih' Jesucristo ba' ga' hñah' jne'. ¹⁸ Jih' koh' jih' lih', ni' jaa' sa' ma' jêë' Dio. Jooy' hi' laa' gyuu' koo' mée' ba', hi' gya' ko' joh' kyaah' Täa', hi' he' ba' ma' mi' jnäy' jnân' ha' lä' laay'.

*Ga'jmeey' Jwaa' ju'dsoo' kih' Jesús
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)*

¹⁹ Dsa' ta' judiu' hi' chaay' Jerusalén ga'cheey' jmi' dsa' kyaah' dsa' levita kih' Jwaa' mah' na' ngiiy' juu' kih' hi' laa' Jwaa'. ²⁰ He' ja' ga' heeh' ba' Jwaa' he' jmeeyh' juu', sa' ga' hmäy':

—Ja' he' jnâ' laan' Cristo —ga' jäh' Jwaa' siiyh'.

²¹ —¿Hi' ba' laah' hne' ja'? ¿Che' hne' he' Elía? —ga' siiyh' Jwaa'.

—Ja' he' jnâ' —ga' jäh'.

—¿O che' hne' he' laah' dsa' hi' ngëë' juu' kih' Dio hi' noo' juu' jä' jmi' gyuu' la'? —ga' jäh' dsa' he'.

Koo' ka' läh' ga' jeeh' Jwaa' juu' kih':

—Jah' ha'.

²² —¿Hi' ba' laah' hne' ja'? Mah' ngëë' jnâäh' juu' kwee' kih' hi' ma' chee' jnâäh'. ¿Ha' lä' jwah' hñah'? —ga' jäh' dsa' he' siiyh' Jwaa'.

²³ He' ja' ga' jäh' Jwaa' siiyh':

—Jnâ' laan' hi' kwa' juu' jee' la' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih': "Mi' lluu' hnäh' hñah' mah' jä' Dsa' joo' jnân' ko' dsoo' jwê'" —lä' koo' ga' jäh' Isaia hi' ga' ngëë' juu' kih' Dio.

²⁴ Lä' jêë' dsa' hi' ga' chee' dsa' judiu' he' ma' laa' fariseo. ²⁵ Ga' ngiiy' juu' kih' ka' läh' ga' siiyh':

—¿He' la' ja' chaah' dsa' jmi', cher' mah' sa' laah' Cristo, ni' sa' laah' Elía, ni' hi' ga' jñah' dsa' hi' ma' ngëë' juu' kih' Dio? —ga' jäh' dsa' he' siiyh'.

²⁶ —Jnâ' chaay' dsa' jmi' kyaah' jmi' ba', pero jee' kyah' hnäh' chaay' jaa' hi' sa' kyuu' hnäh'. ²⁷ Hi' he' ja' kêë' ga' ki' jnâ'. Hi' ni' sa' t'ê' dsëen' chiihn' mah' llen' loo' he' hä' tiy' —ga' jäh' Jwaa' siiyh'.

²⁸ Lä' jê' he' la' ga' la' jee' jwäh' he' chee' Betania, ta' hngaah' ko' taq' kih' jmi' Jordán, ta' jee' ma' choo' Jwaa' jmi'.

Jesús laa' Borrego mah' kyaa' Dio

²⁹ Ma' ga' jnâ' jyoh' jmi', ga' jêë' Jwaa' Jesús ja' ta' jee' ma' cheyh', mah' ga' jäh':

—Jêë' da', hi' na' he' Borrego mah' kyaa' Dio hi' jñuu' dso' kye' kih' dsa' jmi' gyuu'.

³⁰ Hi' na' na' hi' ma' jwahn' kih': "Kêë' ga' kin', jä' jaa' dsa' ñuu' hi' joo' ga' lä' koo' jnâ', jêëh' ko' ja' ma' chaay' bih' jää' ki' jnâ'."

³¹ Jnâ' sa' ma' kyuu' jnih'. Ma' jan' mah' chaan' dsa' jmi' ba' mah' lä' ja', lä' jnäy' kih' dsa' Israel.

³² Ga' mi' jnäy' ga' Jwaa' juu', ga' jäh':

—Ga' jêën' jmi' lle' Na' jngii' kih' Dio ga' joo' gyuu' jmi' gyuu', laay' lä' koo' jaa' juu', hi' ga' jäh' ko' hwëë' nê' kih'. ³³ Jnâ' sa' ma' man' hi' he'. Pero hi' ga' chee' jnâ' he' chaan' dsa' jmi' kyaah' jmi', ga' siiyh' jnâ': "Hi' jêëh' joo' jmi' lle' mah' jä' ko' hwëë' nê' kih', hi' he' he' hi' chaay' dsa' jmi' "

kyaaħ' jmi' lle' Na' jngii' kih' Dio." 34 Lã' ja' ga' jëen' hi' jmeen' ju' dsoo' kiyh', hi' he' he' Joo' Dio —ga' jãh' Jwaa'.

To nê' discípulo kyaa' Jesús

35 Ma' ga' jnä' jyoh' jmi', koo' ka' läh' ma' cheh' Jwaa' kyaah' uu' hi' ma' jmee' ko' jøh' kyaayh'. 36 Ma' ga' jëy' Jesús ma' ngëy' jee' ja', mah' ga' jãyh':

—Jëe' da', hi' na' he' Borrego mäh' kyaa' Dio.

37 Ma' ga' nuu' lä' uu' hi' ma' ga' nää' ko' jøh' kyaah' Jwaa' he' ga' hlëëyh' lä' ja', ga' nääy' kyaah' Jesús ba'. 38 Ma' ga' jëeh' Jesús hñii', ga' jëy' chaä' hi' he' kaah' kiyh', mah' ga' siyh':

—¿Hee' na' hnooh' hnäh'?

Mah' ga' jãh' dsa' he':

—¿Ha' neh' hne' Rabí, he' la' hnøø' jãh' Ta' jwoh'?

39 —Ya' nää' hnäh' ja' mah' ya' jëe' —ga' jãh' Jesús siyh'.

Ga' nääy' mah' na' jëy' ha' ma' gyay'. Jee' ja' ga' jãy' kyaayh' jmi' ja'. Hor' ja', ma' tẽ' ko' hi' gya'.

40 Jaa' jee' lä' uu' hi' ga' nuu' kih' Jwaa' hñi' ga' jmee' ko' jøh' kyaah' Jesús, chee' Andre' øøh' Simón Pee'. 41 He' ga' jmeey' to' nê', na' hnääh' øøyh' Simón mah' ga' siyh':

—Ma' jee' jnääh' Mesía —he' hnøø' jãh' Cristo.

42 Lä' chãh' ja' na' jãäy' Simón cha'nê' Jesús. Ma' ga' jëe' Jesús hi' he', ga' jãyh':

—Hne' he' Simón, joo' Joná. Hne' lä' cheeh' Cefa —he' hnøø' jãh' Pee'.

Jesús ga' tëeh' Felipe kyaah' Natanael

43 Ma' ga' jnä' jyoh' jmi', ngaah' Jesús ta' Galilea. Jee' ja' ga' jëy' Felipe mah' ga' siyh':

—Ñã' kyaah' jnä'.

44 Felipe he' ma' chaä' Betsaida, dsa' goo' Andre' kyaah' Pee' ka' läh'. 45 Ma' ga' jee' Felipe Natanael mah' ga' siyh':

—Ma' jee' jnääh' hñi' dsa' hi' ga' si' Moisé kih' nê' ley, hi' lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio ga' si' kiyh' ka' läh'. Hi' he' he' Jesús, joo' José hi' chaä' Nazaret.

46 Mah' ga' jãh' Natanael:

—¿Ha' lä' la' juu' he' ya' hëe' jãä' hi' lluu' jee' jwii' Nazaret?

—Ñã' mah' jëe' da' —ga' jãh' Felipe siyh'.

47 Ma' ga' jëe' Jesús ngoo' ya' jãh' Natanael, ga' hlëëyh' kiyh':

—Hi' ja' na', hi' na' ba' he' dsa' Israel, hi' sa' cha' ni' miih' juu' ta' juu' tuh' dsé'.

48 —¿Ha' lä' na' he' ma' lä' kyuuh' jnä' ? —ga' jãh' Natanael siyh'.

—Jää' ja' ga' hlëeh' Felipe hne', ga' jëen' hne' ma' cheh' koo' kih' chaah' higo —ga' jãh' Jesús siyh'.

49 —Ta' jwoh', hne' he' laah' Joo' Dio, hne' laah' Rey kyaa' dsa' goo' jne' —ga' jãh' Natanael siyh'.

50 Mah' ga' jãh' Jesús ka' läh':

—Ma' lä' dsoo' hoh' jnä', kih' he' ma' jwëehn' hne' ga' jëen' hne' koo' chaah' higo. Pero cha' ga' miih' he' juh' gaa' jëeh' na' ta' cha'nê'.

51 Hi' ga' jãyh' ka' läh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn' hnäh', na' ta' cha'nê' jëeh' hnäh' gyuu' h' jmi' gyuu' na' na', jëeh' hnäh' ángele kyaa' Dio hi' wii' hi' jñaä' nê' kih' Hi' ga' lëe' ngo' la' —ga' jãh' Jesús siyh'.

2

Lã' la' ga' la' lä' ma' ga' jee' goo' jãä' dsa' jee' jwii' Caná

1 Jee' ga' tẽ' hnê' jmi', ga' jee' goo' jãä' dsa' jee' jwii' Caná, he' na' hee' hwa' Galilea. Jee' ja' ma' hää' choo' Jesús. 2 Jesús hi' jnääh' discípulo kyaa' ga' tëeyh' jnääh' jee' tẽ' jmi' ka' läh'. 3 Ma' sa' ga' lëe' jmi' mi' jeh' ma' ää' he' ma' hñi' dsa', ga' jãh' choo' Jesús siyh':

—Ma' dsa' go' te' jmi' mi' jeh' kih' dsa'.

4 Mah' ga' jëeh' Jesús juu' kiyh':

—¿He' la' jwiih' jnä' lä' na' ? Sa' ga' ma' tẽ' hor' kin'.

5 Mah' ga' jãh' chooy' siyh' hi' ma' tääh' kwa' be' jee' ja':

—Jmee' hnäh' lä' jẽ' he' siyh' hnäh'.

6 Ma' tøø' jee' ja', jñii' mi' hya' kaah' he' ma' la' kyaah' ku' jee' ma' chih' dsa' judiu jmi' he' ma' jmee' jãy' na' jngëy' cha'nê' Dio. Lä' koo' mi' hya' ja', ma' hiih' koo' hña' loo' hih' jmi'. 7 Mah' ga' jãh' Jesús siih' dsa' hi' ma' tääh' kwa' be' jee' ja':

—Kaah' jmi' neh' lä' jẽ' mi' hya' na'.

Mah' ga' jmeey' na' kah' na' dsëh' lä' jẽ' mi' hya' ja'. 8 Jã' ga' jãh' Jesús siih' dsa' he':

—Na' na', kye' miih' mah' go' kwëeh' dsa' juu' jmi'.

Hi' lä' ja' ga' jmeey'. 9 Hñi' dsa' juu' jmi' he', ga' jëy' che' llu' jmi' he' ma' la' jmi' mi' jeh'. Ni' sa' ñey' ha' ta' ja' he' ja', ma' la' hi' ma' kwa' be' hi' ga' hwëe' jmi' ja' ba' ñe'. Mah' ga' tẽe' juu' jmi' kih' hi' dsa' jee' goo', 10 mah' ga' siyh':

—Ga' lä' jëe' dsa' kwëeh' to' nê' jmi' mi' jeh' llu'. Ma' la' ma' hñih' cha' miih', ja' ga' kwëeyh' jmi' mi' jeh' he' hwaä' ga' miih'. Pero hne' ma' na' høøh' jmi' mi' jeh' llu' mah' kwëeyh' jee' llaä' ga'.

11 Jee' jwii' Caná he' na' hee' hwa' Galilea ba' ga' jmee' Jesús to' nê' he' juh' gaa' ja'. Jee' lä' ja' ga' mi' jnääy' hñiiy' ha' koo' jøøh' laay', hi' lä' jëe' jnääh' discípulo kyaa', cha' ga' miih' ga' lä' dsoo' dsé' jnääh' kiyh'.

12 Ma-ngëe' he- ja-, ngaayh' ta- Capernaum, kyaah' chooy' kyaah' øøyh' hi- jnääh' 'discipulo kyaay'. Jee' ja- ga-tooh' jnääh' cha-miih- jmih'.

Jesús ga-hwëe' dsa- hi- ma-tääh' hni- jee' ma' chih' gwah'

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Ma-ngoo' ma-ya-jäh' jmih' he- kuh- dsa- judiu borrego mäh', he- ja- ngoo' Jesús ta- Jerusalén. 14 Jee' chih' gwah' jmih', jee' ja- ga-jëe' dsa- hi- ma- hnëe' kya', hi- ma- hnëe' borrego, hi- ma- hnëe' juu-, kyaah' hi- ma- tääh' mi-sii' kuu' kih' dsa'. 15 Ga-jmeey' koo- si-hnih'. Kyaah' he- ja-, ga-heey' kih' lä-jëe' hi- ma- tääh' jee' chih' gwah' ja-, hi- ga- borrego, hi- ga- kya', hi- ga- hi- mi-sii' kuu'. Ga-këyh' ga-lä-jëe' na-mes-, ga-saa' ga-jaay' kuu' kih' hi- he'. 16 Hi- ma- tääh' hnëe' juu- he' ga-siiyh'.

—Hwëe' lä-jëe' he- na- jee' la-. Ta' jmeeh- hnäh' je'hmoo'h' hne' kih' Täa' kyaan'.

17 Ja- ga- lä-dsooh- dsë- jnääh' discipulo kyaay' lä-koo- na-sii- juu' kih' Dio: "Ngoo' dsa-llaan- kih' he- kyen' cha-miih- huusdë- kih' hne' kyah'."

18 Dsa- hi- tääh' nê- kih' judiu ga-ngii' juu' kih' Jesús:

—¿Hee- koo- lii- jmeeh', mah' jëe' jnääh' he- na-ngëh' jwë' he- jmeeh- lä-jëe' he- na-? —ga-jäh' siiyh' Jesús.

19—Hla-hnäh' gwah' la- mah' kyaah' hnë- jmi' ba' choohn'—ga-jäh' Jesús siiyh'.

20 Lä-cha' ja- ga-jäh' dsa- hi- tääh' nê- he' siiyh':

—Kyaah' to'loo' jni' j-ñe- ga-jmeeh' dsa- gwah' la-. ¿Ha- lä-ja- jwäh' hne-, kyaah' hnë- jmi' ba' choohn'?

21 Pero ja- kih' gwah' he- ga-hlëeyh' lä-ja-, he- ma- hlëeyh' kih' jmi-ngo' kiyh' ba- ja-. 22 He-ja- ma-ngëe' ma-lä-jiih' Jesús, ga-lä-dsooh- dsë- jnääh' discipulo kyaay' he- ga-hlëeyh' ja-, hi- cha-ga-miih- ga-lä-dsoo' dsë- jnääh' lä-koo- na-sii- juu' kih' Dio, hi- ga-lä-dsoo' dsë- jnääh' lä-koo- ga-hlëeh' Jesús ka-läh'.

Lä-jëe' huusdë- he- ma' jmeeh' dsa- ma' kyuu'h' ba' Jesús

23 Ta-koo-jiih' ma- të- jmih' he- kuh- dsa- borrego mäh' jee' jwi- Jerusalén, jwëe' dsa- ga-heeh- juu' kih' Jesús ma' ga-jëe' lä-jëe' he- juh' gaa' he- ma' jmeey'. 24 Pero hñii' Jesús, sa- ga-lä-cha- o-joh- dsë- kiyh' kyaah' dsa- he', jëeh' ma' kyuu' bih' ga-lä-jëe' dsa-. 25 Sa- ma' jmeeh' bi' kiyh', he- ma' jmeeh' dsa- juu' ha- lä- la' kih' dsa- kyaayh', jëeh' ñey- ba' ha- lä- la' tuh- dsë- lä-jaa- lä-jaa- dsa-.

3

Ta-la- hwë' ba' ñee' Nicodemo na-jëe' Jesús

1 Ma' chaa- jaa- dsa-ñuu'h- jee' kih' fariseo hi- ma' chee- Nicodemo, ma' laa' jaa- dsa- hi- kye- nê- kih' dsa' judiu. 2 Ta-la- hwë' ba' ñee' dsa-ñuu'h- he' na-jëe' Jesús mah' ga-siiyh':

—Ta-jwöh', ñe- jnääh', ga-chee' Dio hne-, laah' jaa- ta-jwöh'. Jëeh' ni- jaa- sa' lih' jmeeh' lä-jëe' he- juh' gaa' he- jmeeh- hne- wa-ra- jäh' kih' sa' kyaah' Dio hne- —ga-jäh' Nicodemo siiyh'.

3—Ma-ra- ju'dsoo' jwëeh'n- hne-, hi- sa- lä-chaa- ka-läh' lä-hmëe', sa- tëey' jëe' jee' jmeeh- Dio hih'—ga-jäh' Jesús siiyh'.

4—¿Ha- lä-ja- lä-chaa- ka-läh' jaa- dsa- ga- ma-gyuh'/? ¿Che' le' dsa-heey' jee' ma' häay' mah' lä-chaay- lä-hmëe'? —ga-jäh' Nicodemo siiyh'.

5 Koo- ka-läh' ga-jäh' Jesús:

—Ma-ra- ju'dsoo' jwëeh'n- hne-, hi- sa- lä-chaa- kyaah' jmi- he' ni- kyaah' jmi-llë', sa- tëey' dsa-hey' jee' jmeeh- Dio hih'. 6 Hi-h' dsa-lä-chaa- kih' ngo', ngo' ba' laay'. Hi- hih' dsa-lä-chaa- kyaah' jmi-llë', laay' jmi-llë' ba'. 7 Ta- jmeeh' dsa- hoh' he- ma-jwëeh'n- hne-, jmeeh' bi' lä-chaah- hnäh' ka-läh' lä-hmëe'. 8 Lë- gwa- hi- dsoo- ha- jee- hnøø. Ma-ke- nuuh' hi-llë', sa- ñeh' ha- ta- gwa- ni- ha- ta- dsoo-. Lä-ja- la' kih' lä-jëe' hi- dsa-lä-chaa- kyaah' jmi-llë' kih' Dio —ga-jäh' Jesús siiyh'.

9—¿Ha- lä- la' juu' na-? —ga-jäh' Nicodemo siiyh'.

10 Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kiyh', ga-siiyh':

—¿Ja- ta-jwöh' kya- dsa- Israel laah' mah' sa- kyuu'h- he- la-? 11 Ma-ra- ju'dsoo' jwëeh'n- hne-, he- ma-kyuu'h- jnääh', he- ja- ba' hlëeh' jnääh'. Hi- he- ma-jëe' jnääh', he- ja- ba' jmeeh- jnääh' dsoo'. Pero hnäh' sa- heeh' hnäh' he- hlëeh' jnääh'. 12 Wa-ra- ga-hlëeh'n- hnäh' lä-koo- la' he- cha- hwa' la-, sa- jmeeh- hnäh' dsoo'. Ha- ba' lä- jmeeh' hnäh' dsoo' cher' mah' ga-hlëeh'n- hnäh' lä-koo- la' he- cha- gyuu'h' jmi- gyuu'h'.

13 Sa- chaa- ga-jñah' hi- ga-wii' gyuu'h' jmi- gyuu'h', ma- la- hi- ga-jñaa' gyuu'h' ba'. Hi- he' he' Hi- ga-lëe' ngo' la- hi- gya' gyuu'h' jmi- gyuu'h'. 14 Ja- ba' lä-koo- ga- chaa' Moisé miih- ta- gyuu'h' jee' ma' la- hwa' kii- ja-, ja- ba' lä-ja- jmeeh' bi' chaa' dsa- gyuu'h' Hi- ga-lëe' ngo' la-. 15 Mah' lä-ja- lä-jëe' hi- jmeeh' dsoo' dsë- kiyh' sa- heey', lä-chaay- tää' ga-lä-jëe' joh' jmi' cha- ba'.

Cha-miih- hnää' Dio lä-jëe' dsa- jmi- gyuu'h'

16 Jëeh' cha-miih- hnää' Dio lä-jëe' dsa- jmi- gyuu'h', he- ja- ga-kwaay' gyuu' koo- mëe' kyaay', mah' lä-ja- lä-jëe' hi- jmeeh' dsoo' dsë- kiyh' sa- heey', lä-chaay- ga-lä-jëe'

joh' jmi' cha' ba'. ¹⁷ Jëeh' sa' ga' chee' Dio joo' jmi' gyuu' la' mah' taayh' dsa' dso'jwii'. Ga' cheey' mah' ta' la' kiyh' lääy' dsa' jmi' gyuu' ba'.

¹⁸ Hi' jmee' dsoo' dsé' kiyh' sa' cha' ni' miih' dso'jwii' né' kiyh'. Pero hi' sa' jmee' dsoo' dsé' kiyh' ma' cha' dso'jwii' né' kiyh', jëeh' sa' dsoo' dséy' kih' gyuu' koo' mëé' kyaa' Dio. ¹⁹ Lä' la' ba' la' he' ja' dso'jwii' né' kih' dsa'. Ja' ba' wa'je' hwa' la' pero ga' lä' hnøø' gyih' jee' na' hoo' lä' koh' ga' wa'je', jëeh' lä' jëé' he' jmeey', he' hliih' jmah' ba'. ²⁰ Jëeh' lä' jëé' hi' jmee' he' hliih' na' hooøy' kih' wa'je', sa' hnøøy' ya' naäy' jee' jnä' wa'je' mah' sa' lä' jnä' he' jmeey'. ²¹ Pero hi' tääh' jmee' lä' hnøø' ju' dsoo', hi' he' ba' go' naäy' jee' jnä' wa'je' mah' lä' ja' lä' jnä' la' kyaah' be' kih' Dio lä' jëé' he' jmeey' -ga' jäh' Jesús siyh' Nicodemo.

Koo' ka' läh' ga' lөө' Jwaa' hi' ma' choo' jmi' hlëeh' kih' Jesús

²² Ma' ngëé' he' ja', ngoo' Jesús ta' hwa' Judea, hi' jnaäh' discípulo ga' nөө' jnaäh' kyaayh'. Jee' ja' ga' jnä' jnaäh' kyaayh' miih' jmi' hi' ma' chaay' dsa' jmi'. ²³ Jwaa' ka' läh' ma' chaay' dsa' jmi' jee' jwii' Enón, koo' Salim, jëeh' jee' ja' cha' cha' miih' jmi'. Jee' ja' ma' dsa' naäy' dsa' mah' ma' saay' jmi'. ²⁴ Jmi' ja', sa' ga' ma' taah' dsa' Jwaa' neh' ne'.

²⁵ He' ja' ko' llaa' discípulo kyaa' Jwaa' ga' taayh' ti' chooy' juu' kyaah' dsa' judiu ha' lä' jmee' dsa' mah' jäy' na' jngëéy' cha' né' Dio. ²⁶ Mah' na' naäy' jee' cheh' Jwaa' na' chiyyh'.

-Ta' jwoh', hi' ma' gya' kyaah' hne' ta' hngaah' ko' taa' kih' jmi' Jordán, hi' ga' kwah' ju' dsoo' kih' he', na' chaay' dsa' jmi'. Ga' lä' jëé' ba' dsa' naäy' kyaayh'.

²⁷ Mah' ga' jäh' Jwaa' siyh':

-Sa' le' hyoh' dsa' ni' miih', wa'ra' jäh' kih' sa' ga' hyoyh' kih' Dio. ²⁸ Ja' he' ba' hnäh' ga' nuuh' hnäh' kin' he' ga' jwahn'?: "Ja' he' jnä' laan' Cristo. Laan' jaa' hi' ga' chee' Dio jaa' mah' hlëeh' kih'."

²⁹ Dsa' më' hi' dsa' jee' goo' laay' kyaa' dsa' nuuh' hi' jee' goo' kyaayh'. Pero ome' kyaa' dsa' nuuh' he' hi' cheh' koo' kiyh' chaay' llu' kyaah' koo' nuuy' hlëeh' dsa' nuuh' he'. Lä' ja' la' ki' jnä' ka' läh', ma' jëé' dsén' go' te' na' he' ma' ja' Cristo. ³⁰ Jmee' bi' jwuh' ta' kiyh' mah' lä' ja' lä' hwa' ta' kin'.

Hi' ja' gyuuh' jmi' gyuu' kye' né' kih' jee' lä' jëé'

³¹ Hi' ja' ja' gyuuh' kye' né' kih' jee' lä' jëé'. Pero hi' cha' hwa' la', hwa' la' ba' na' jnaäy', hi' hlëeyh' kih' he' cha' hwa' la' ba'. Hi' ja' gyuuh' jmi' gyuu' kye' né' kih' jee' lä' jëé'. ³² He' ma' jëéy' he' ma' nuuy', he' ja' ba' hlëeyh', pero ni' jaa' sa' heeh' juu'

he' kway'. ³³ Hi' heeh' juu' he' kway', hi' he' jmee' bih' dsoo' juu' kih' Dio. ³⁴ Jëeh' hi' ga' chee' Dio, hlëeyh' juu' kih' Dio ba'. Hi' ja' kyaah' hih' kwa' Dio jmi' lle' kih'. ³⁵ Jëeh', Täa' hnäay' ba' Jooy'. Hi' ga' tooyh' goo' Jooy' lä' jëé' he' ga' cha'. ³⁶ Hi' jmee' dsoo' dsé' kih' Jooy' Dio lä' ma' chaay' ja' ba'. Pero hi' sa' jmee' dsoo' dsé' kih' Jooy' Dio sa' jëéy' jee' jmee' Dio hih'. He' wii' he' na' ga' chee' Dio, he' ja' ba' ja' né' kiyh'.

4

Jaa' dsa' më' hi' chaay' hwa' Samária ga' hlëeh' kyaah' Jesús

¹ Ga' nuu' dsa' fariseo hlëeh' dsa' kih' Jesús, ma' jäh' jwëé' ga' dsa' jaa' Jesús hi' jwëé' ga' dsa' chaay' jmi' lä' koh' ga' Jwaa'. Hi' ga' lä' ne' Dsa' jøøh' jnan' he' ga' nuu' dsa' fariseo juu' ja'. ² (Ma' ke' ja' he' hñii' Jesús hi' ma' choo' jmi'. Jnaäh' discípulo ba' hi' ma' choo' jmi'.) ³ He' ja' ya' hëé' Jesús hwa' Judea ja' mah' ngaayh' ta' Galilea ka' läh'.

⁴ Ga' jmee' bi' kiyh' ngooy' ta' hwa' kih' Samária. ⁵ Ga' tëéy' koo' jee' jwii' kih' Samária he' ma' chee' Sicar, jäh' kih' hwa' he' ga' kwëeh' Jacob joo' José. ⁶ Jee' ja' ma' chih' koo' jmi' too' he' ga' jmee' Jacob. Ga' hwa' Jesús jee' hääy' jwé' mah' ga' gyay' ga' teeyh' dséy' koo' jmi' too' ja'. Hor' ja' ma' ngoo' ga' té' lla' hyoo'. ⁷ Ja' jaa' dsa' më' hi' chaay' Samária, ya' kye' jmi'. Mah' ga' jäh' Jesús siyh'.

-Kwëeh' jnä' miih' jmi' kyah' huhn'.

⁸ (Jnaäh' discípulo kyaa' na' nөө' jnaäh' ta' jee' jwii' na' lä' jnaäh' he' ga' kih' jnaäh'.)

⁹ Hi' dsa' më' hi' ma' chaay' Samária he' ga' siyh' Jesús:

-¿Ha' lä' ja' hne' hi' llaa' dsa' judiu ngiih' jmi' kin' mah' huh', jnä' hi' llaa' dsa' chaay' Samária?

(Jëeh', dsa' judiu sa' jwayh' kyaah' dsa' samaritano.)

¹⁰ Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

-Wa'ra' jäh' kih' ne' hee' na' he' la' kwa' Dio, hi' hi' na' hi' ngii' jmi' kyah' mah' hiyh', hne' ba' ngiih' kiyh' jmi' he' huh' hi' hñiiy' kwëeyh' hne' jmi' jiih'.

¹¹ Mah' ga' jäh' dsa' më' he' ka' läh':

-¿Ha' lä' jmeeh' Dsa' jøøh' kyaan'? Sa' cha' ni' miih' he' kye' he' kyaah' chooh' jmi', hi' juuh' jwëte' jmi' too' la'. ¿Ha' ba' ta' haa' jmi' jiih' ja' he' kwah'? ¹² ¿Che' jøøh' ga' hne' lä' koh' ga' Jacob dsa' ma' gyuh' kyaa' jnaäh', hi' ga' kwëeh' jnaäh' jmi' too' la'? Jee' la' ga' hiyh' kyaah' jooy' hi' kyaah' lä' jëé' jäh' kyaay' ka' läh'.

¹³ Mah' ga' jëeh' Jesús juu' kih' dsa' më' he':

-Wa' hi' cha' hi', hi' hi' jmi' he' haa' la', koo' ka' läh' ja' lä' ki' dséy'. ¹⁴ Pero hi'

hĩh' jmi' he' kwa' jnā', jĩh' kqh' jĩh' lih' sa' jā' lā' ki' dsēy'. Jmii' ja' he' kwa' jnā', he' ja' hya' lā' ma' hya' ja' ba' neh' tuh' dsēy' he' jmee' chaa' tää'.

15 Mah' ga' jāh' dsa' mē' he' siyh' :

—Kwēeh' jnā' jmi' ja', Dsa' jōōh' kyaan', mah' sa' jā' lā' ki' dsēn'. Lā' ja' mo' so' jān' jee' la' ya' kyen' jmi' —ga' jāh' dsa' mē' he'.

16 Mah' ga' jāh' Jesús siyh' :

—Gwaah' mah' go' kyaa' dsa' űuu' kyaah' ta' la'.

17 —Sa' chaa' dsa' űuu' kyaan' —ga' jāh' dsa' mē' he' siyh'.

—Ja' ba' dsoo' he' ma' jāh', sa' chaa' dsa' űuu' kyaah'. 18 Jēeh' hñaa' dsa' űuu' hi' ma' lā' kyaah', hih' hi' kyaah' na', ja' he' dsa' űuu' kyaah' he'. He' dsoo' na' ma' jāh' —ga' jāh' Jesús siyh'.

19 —Dsa' jōōh' kyaan', go' hi' ngēē' juu' kih' Dio' ba' hne' laan'. 20 Lā' jēē' dsa' ma' gyuh' kyaā' jnāah' dsa' samaritano' ga' hnaayh' Dio' jee' chih' moh' la', mah' hnāh' dsa' judiu' jwah' hnāh', jwii' Jerusalén' ba' jee' hnāahn' Dio' —ga' jāh' dsa' mē' he' siyh'.

21 —Dsa' mē', jmee' dsoo' he' jwahn' la'. Lloo' koo' jmi', ni' moh' la' ni' jwii' Jerusalén' sa' hnaah' hnāh' Tää'. 22 Sa' kyuu' hnāh' hii' na' hnaah' hnāh'. Pero jnāah' dsa' judiu' kyu' ba' jnāah', hii' na' hi' hnāah' jnāah', jēeh' ta' la' kih' dsa' judiu' ba' ja' he' dsa' lāā' dsa'.

23 Jā' koo' hor', hi' hor' ja' la' na' ga' juh'. Hi' dsoo' hnaah' Tää', hnaayh' lā' hnōō' jmi' lle' Na' jngii' hi' kyaah' ju' dsoo' ka' lāh'. Jēeh' Tää' hnāay' dsa' hi' hnaayh' lā' ja'. 24 Jmi' lle' ba' laa' Dio'. Lā' jēē' hi' hnaayh', jmee' bii' kiyh' hnaayh' kyaah' jmi' lle' hi' kyaah' ju' dsoo' —ga' jāh' Jesús siyh'.

25 —Jnā' man' he' jā' hi' jāyh' Mesía' kih', hi' jāh' dsa' chee' Cristo. Wa' ra' jay', hi' he' mi' jnāā' ha' lā' lā' jē' juu' la' —ga' jāh' dsa' mē' he' siyh'.

26 Mah' ga' jāh' Jesús:

—Hi' he' he' jnā' hi' hlēeh' kyaah' hne'.

27 Hor' ja' ya' nōō' jnāah' discipulo' kyaay'. Peer' ga' lā' dsaā' dsē' jnāah' ma' ga' jēē' jnāah' lā' Jesús juu' kyaah' jaa' dsa' mē'. Pero ni' jaa' sa' ga' tuu' dsē' ma' ngii' juu' hee' juu' ja' ma' llay', hi' he' la' ma' hlēeyh' kyaah' dsa' mē' he'. 28 Jee' ja' ga' chih' dsa' mē' dsuu' kiyh' mah' ngaayh' ta' jee' jwii', na' chiiyh' lā' jēē' dsa' :

29 —Ma' nōōn' ma' jēēn' jaa' dsa' űuu' hi' ma' siih' jnā' lā' jē' go' te' he' ma' jmeen'. ¿Che' ja' hi' he' oo' Cristo' hi' hii' juu' kih'?

30 Lā' chah' ja' ga' hwēē' dsa' hi' ma' chaa' jee' jwii' ja', na' nāāy' na' jēēy'.

31 Ta' ko' jiih' ja' ma' chuū' jnāah' kyaayh' :

—Ta' jwōh', kuh' hih'.

32 Mah' ga' siyh' jnāah' :

—Cha' ba' he' kuh' he' sa' kyuu' hnāh'.

33 He' ja' ga' ngii' jnāah' juu' kih' dsa' kyaah' jnāah' :

—¿Che' chaa' jaa' hi' ma' ja' hi' ma' ya' ka' he' kuyh'?

34 Mah' ga' jāh' Jesús siyh' ka' lāh' :

—He' jmeen' lā' hnōō' hi' ga' chee' jnā' mah' mi' hñaan' ta' kiyh', he' ja' ba' ma' he' jmee' dsa' kēēn'. 35 ¿Ja' jwah' hnāh', hnōō' ga' kye' sih' mah' chooh' dsa' ta' kih'? Pero jnā' jwahn', chooh' hnāh' nēh' mah' jēē' da' hnāh' lā' kaa' jee' tāāh' dsa' hi' laa' lā' koo' mi' ju' he' ma' āā' he' ma' le' chooh' dsa'.

36 Hi' chaa' dsa' liyh' ba' jñēey'. He' chaa' dsa' mah' chaa' tää', lā' lā' koo' he' chooyh' mi' ju' mah' sa' hee' jĩh' kqh'. Kyaah' lā' ja', ko' jōh' ba' lā' chaa' lu' hi' ga' jngēē' kyaah' hi' ga' chooh' ta'. 37 Heh' lā' jāh' juu' la', la' ju' dsoo' : "Jñah' ba' hi' jngēē', hi' jñah' ba' hi' chooh' ta'." 38 Jnā' ga' cheen' hnāh' mah' chooh' hnāh' ta' he' sa' ga' jñēeh' hnāh'. Jñah' ba' ga' kēē' ta' kih', mah' hnāh' ga' taah' hnāh' jee' la' ta' kiyh' mah' koo' chooh' ba' hnāh' ta' ja' —ga' jāh' Jesús siyh'.

39 He' ja' jwēē' samaritano, hi' chaa' jee' jwii' ja' ga' lā' dsoo' dsē' kih' Jesús, lā' koo' ma' ga' nuuy' juu' kih' dsa' mē' hi' ga' jāh' : "Lā' jē' ba' he' ma' jmeen' ma' siyh' jnā'."

40 He' ja' ya' nāā' samaritano' he' ya' jēēy' Jesús mah' ga' chuuy' kyaayh', ga' siyh' :

—Jā' kyaah' jnāah' jee' la'.

He' ja' ga' jāy' to' jmi' jee' ja'. 41 Jwēē' ga' dsa' ga' lā' dsoo' dsē' ma' ga' nuuy' he' ma' hlēeyh' ja'. 42 Lā' jēē' hi' he' ma' siih' dsa' mē' he' :

—Jā' ma' la' juu' kyah' hne' jmee' jnāah' dsoo', hñaa' jnāah' ma' nuu' jnāah' juu' kiyh'. Na' ba' ra' si' ma' nē' jnāah' ma' ra' ju' dsoo', hi' he' he' Cristo, hi' lāā' dsa' jmi' gyuu'.

Ga' mi' hlāā' Jesús chih' kyaā' jaa' dsa' jōōh' kyaā' rey

43 Ma' ngēē' to' jmi' ja', ya' hēē' Jesús jee' ja', ngaayh' ta' Galilea. 44 (Hñii' Jesús ga' jāh', jaa' hi' ngēē' juu' kih' Dio' jee' jwii' gooy' sa' hnāā' dsiih'.) 45 Ma' ga' llaayh' hwa' Galilea, dsa' hi' ma' chaa' jee' ja' ga' heeyh' bih' llu', kih' he' ga' jēēy' he' juh' gaa' he' ga' jmee' Jesús ma' ga' tē' jmi' kuyh' borrego' mah' jwii' Jerusalén. Jēeh' na' nāā' dsa' he' ka' lāh' ma' ga' tē' jmi' ja'.

46 Koo' ka' lāh' ga' looy' jwii' Caná' he' na' hee' hwa' Galilea, jee' ga' jmeey' jmi' dsē' ba' ga' li' jmi' hi' jēh'. Jee' jwii' Capernaum' ja', ma' chaa' jaa' dsa' jōōh' kyaā' rey' hi' ma' dsaah' jaa' chih' kyaā'.

47 Lā' ma' ga' nuu' dsa' jōōh' he' ya' hēē' Jesús hwa' Judea' jayh' ta' hwa' Galilea, he' ja' nēey' ga' mi' jēey' mah' ga' chuuy' kyaah', ga' siyh' :

—Man' mah' mi' hlāāh' chih' kyaan' hi' ma' kyaā' dsa' juu'.

48 He`ja` ga`jah` Jesu`s siiyh`:
-Sa` heeh` hnäh` wa`ra` jah` kih` sa`
jmeen` he` juh`gaa` he` jëeh` hnäh`.

49 -Dsa`jõøh` kyaan`, ma`nøon` ga`juh`,
jäa` sa` ga` ma`juu` chih` kyaan` -ga`jah`
dsa`jõøh` he` siiyh`.

50 Mah` ga`jah` Jesu`s siiyh`:
-Gwaah` ba` hne` kyah`, chaa` ba` chih`
kyaah`.

Dsa`jõøh` he` ga`jmeey` ba` dsoo` dsëy`
ma` ga`jah` Jesu`s lä`ja`, mah` ngaayh`. 51 Ni`
sa` ga` ma`llaayh` kiyh`, ya`näa` dsa` kyaay`
ga`mi`jeey`, mah` ga`jmeeyh` juu`, ga`jäyh`:
-Ma`jä` ba` kih` chih` kyaah`.

52 Mah` ga`ngii` dsa`jõøh` he` juu` kih` dsa`
kyaay`:

-¿Hee` hor` ga`løø` chaay` llu`?

Mah` ga`jah` dsa` kyaay`:

-Lloo`, ko`hi` gyil`, ya`hii` llii` kiyh`.

53 Mah` ga`lä`dsooh` dsë` jmi` chih` he`,
ja` ba` hor` ja` ga`jah` Jesu`s: "Chaa` ba` chih`
kyaah`." He`ja` cha` ga`miih` ga`lä`dsoo`
dsëy` lä`kye` hi` chaa` cha`neh` kiyh`.

54 Jee` la` ga`të` to` he` juh`gaa` he`
ga`jmeey` Jesu`s, ma` ya`hëëy` hwa` Judea
ngaayh` ta` hwa` Galilea.

5

Ga`mi`hlää` Jesu`sjaa` hi` sa`lih`goo`tii`

1 Ma`ngëë` he` ja`, ngoo` Jesu`s ta`
Jerusalén. Ma`ja` ma` tääh` dsa` judiu` jmi`.
2 Jee` jwi` Jerusalén chih` koo` na`hyah` jee`
dsa` ha` jmi`, jah` Ho`haah` kih` Oveja. Jee`
ja` chee` Betesda kyaah` juu` hebreo. Ma`
cha` lä`ku` lä`jii` kih` jmi`too` ja` hña` jee`
kih` hoo` na`hii`. 3 Jee` ja` ma` saa` jwëë` hi`
dsaah`, hi` tuu`, hi` jluuh`, kyaah` hi` sa` le`
ngë, ma` jøøy` he` hor` jeh` jmi`. 4 Jëeh`
ma` lih` koh` ba` ma` jña` jaa` ängel jee` haa`
jmi` ja`, mah` ma` kah` ma` gwëyh`. Ma` la`
ma` kah` ma` gwëh` jmi` ja`, hi` ga`tëë`
to` në` dsa`he` neh` jmi` ja`, dsa`jä` go`te`
kiyh` wa` he` cha` he` dsoo` he` laay`. 5 Jee`
ja` ma` hää` jaa` dsa`nuuh` hi` ma`hya`
gyi`gya` jna` ji` në` dsaah`. 6 Ma` ga`jëë`
Jesu`s dsa` he` na`kyaay` jee` ja`, në` bih` he`
ma` lä`hii` dsaah` dsa` he`, mah` ga`siiyh`:

-¿Che` hnooh` jä` kyah`? -ga`jah` Jesu`s
siiyh`.

7 -Sa` chaa` ni` jaa` hi` taah` jnä`
cha`jmi` na` wa`ra` ga`kah` ga`gwëh`. Jää`
ga`jnah` taah` hñii`, ja` ga`lloo` jnä` -ga`jah`
dsa`dsaah` he` siiyh`.

8 -Noo` jee` kyaah` na`, kii` jii` kyah` mah`
ngë -ga`jah` Jesu`s siiyh`.

9 Lä`chah` ja` ga`jä` kiyh` mah` ga`kooy`
jii` kiyh`, ngaayh`. Jmi` ja` ma` la` jmi` he`
teeh` dsa` dsë. 10 He`ja` ga`jä` dsa`ta`
judiu` siiyh` hi` ga`jä` kih` he`:

-Jmi` he` teeh` dsa` dsë` ba` na`, sa` cha`
jwë` koo`h` jii` kyah` -ga`jäyh`.

11 -Hi` ma`mi`hlää` jnä`, hi` he` ma` siih`
jnä`: "Kii` jii` kyah` mah` ngë" -ga`jah` hi`
ma`dsaah` he`.

12 -¿Hii` na`, hi` ma`siih` hne`: "Kii` jii`
kyah` mah` ngë"? -ga`jah` dsa`ta` he`.

13 Pero dsa`nuuh` he`, sa` ga`lä`kyuuy`
hii` he` hi` ga`mi`hlääy`, jëeh` Jesu`s ga`ääh`
go`te` jee` kih` jwëë` dsa` hi` ma` tääh`
jee` ja`. 14 Ma`ngëë` he` ja`, ga`jee` Jesu`s
dsa` he` ka`läh` jee` chih` gwah` ja` mah`
ga`siiyh`:

-Jëë` da`, na` he` ma`jä` kyah`, mo`to`
jmeey` ga`dso`kye`, mah` sa` jä` he` hñih` ga`
në` kyah` -ga`jah` Jesu`s siiyh`.

15 Ja`ga` ngooy` na`jmeeyh` juu` kih`
dsa`ta` judiu, na`chiiyh`:

-Jesu`s ba` he` hi` ga`mi`hlää` jnä` -
ga`jäyh`.

16 Kih` he`ja` ba` ja`, ma` hnooh` dsa`ta`
he` ha` lä` jwë` jee` ma` jngëëyh` Jesu`s, jëeh`
ma` mi`hlääy` wa` hi` cha` hi` jmi` he`
teeh` dsa` dsë. 17 Mah` ga`jah` Jesu`s siiyh`:

-Tää` kyaan`, jmeey` ta` lä`jiih` na`, hi`
ja`ba`lä`ja` jmeey` jnä` ka`läh`.

18 He`ja` cha`ga`miih` ma` hnooh`
dsa`ta` he` ha` lä` jee` ma` jngëëyh` Jesu`s. Ja`
ma`lä` kih` he` sa` ma`høøy` jmi` he` teeh`
dsa` dsë, lä`kye` kih` he` ma` jäyh`: "Dio
laa` Täa` kyaan`," ma` jmääy` hñiiy` kwee`
kyaah` Dio.

Jesu`s jmeey` chaa` dsa` tää`

19 Koo` ka`läh` ga`jeeh` Jesu`s juu` kiyh`,
ga`siiyh`:

-Ma`ra` ju`dsoo` jwëëhn` hnäh`. Joo` Dio
sa` le` jmeey` ni` miih` jee` teëy` hñiiy`. He`
jëëy` jmeey` Jmiy`, he` ja` ba` jmeey`. Lä`jë`
he` jmeey` Täa`, ja` ba` lä`ja` kwee` go`te`
jmeey` Jooy` ka`läh`. 20 Hnäa` ba` Täa` Joo`,
hi` mi`jnääy` kiyh` lä`jë` he` jmeey`. Pero
cha`ga`miih` he` juh`gaa` lä`koh` ga` he`
jmeey` la`, mi`jnääy` kih` Jooy` ta` cha`në`,
lä`jiih` lä`dsaa` hoh` hnäh`. 21 Ja`ba`lä`koo`
mi`jiih` Täa` hi` ma`na`juu`, mah` jmeey`
chaay` ka`läh`, ja`ba`lä`ja` Jooy` jmeey`
chaa` lä`jah` hi` hnääy`. 22 Sa`lä` Täa` ta`
kih` ni` jaa`, ga`tooyh` goo` Jooy` ba` mah`
llay` ta` kih` lä`jëë`. 23 Mah` lä`ja` lä`jëë`
dsa` jmeey` juuh` kih` Joo` Dio lä`koo` jmeey`
juuh` kih` Täa`. Hi` sa` jmeey` juuh` kih` Jooy`,
sa` jmeey` juuh` kih` Täa` hi` ga`cheey`.

24 Ma`ra` ju`dsoo` jwëëhn` hnäh`, hi`
nuu` juu` kin` hi` jmeey` dsoo` dsëy` kih` hi`
ga`chee` jnä`, chaay` täa` ba`. Sa`jä` dso`jwi`
në` kiyh`. Lla` he` ma`juuy`, ma`teëyh`
jee` chaay` täa`. 25 Ma`ra` ju`dsoo` jwëëhn`
hnäh`. Jä` koo` hor`, hi` hor` ja` la`
na`. Ma`të` jee` nuu` lä`jëë` hi` na`juu`
juu` kih` Joo` Dio. Hi` lä`jëë` hi` nuu`
kiyh`, mo`so` juuy`. 26 Jëeh`, Täa`, kih` hñii`
bih` na`jiih`. Ja`ba`lä`ja` ga`kway` jwë`
he` na`jiih` kih` hñii` Jooy` ka`läh`. 27 Hi`

ga'hñaa'y' llay' ta' kih' dsa', lä'llu' he' laay' Hi' ga'lee'ngo'.²⁸ Ta' jmee' dsaq' hoh' hnäh' he' jwahn' la-. Já' koo' hor' nuu' lä'jée' hi' tääh' to'hoo' tëen' kiyh'.²⁹ Hi' lä'jée' hi' ga'jmee' he' llu', lä'jiiyh' mah' tëëy' jee' chaay' tää'. Hi' lä'jée' hi' ga'jmee' he' hlih', lä'jiiyh' mah' dsa'näay' kyaah' dso'jwii' ba'.

Cha'ba' he' jmee' ju'dsoo' kih' Joq' Dio

³⁰ Ni' miih' sa' le' jmeen' jee' tëen' hñiin'. Lä'koo' te' man' kih' Tää' kyaan', ko'ja' ba' te' llan' ta' kih' dsa'. Hi' kyaah' ju'dsoo' jmah' ba' llan' ta', jëeh' sa' hnoohn' he' hnoon' hñiin'. Hnoohn' he' hnøø' Tää' hi' ga'chee' jnä' ba'.³¹ Cher'mah' hñiin' ba' jmeen' ju'dsoo' kin', sa' jmaa' ju'dsoo' kin' lä'ja'.³² Chaa' ga' jñah' hi' jmee' ju'dsoo' kin'. Jnä' man' ju'dsoo' he' jmeey' kin', la' dsoo'.³³ Ga'cheeh' hnäh' dsa' hi' na'ngii' juu' kih' Jwaa', hi' lä'jē' he' ga'jäh' ja', la' ju'dsoo'.³⁴ Sa' jmee' bii' ki' jnä' ju'dsoo' kih' dsa'. He' llu' kyah' hnäh' ba' ja', he' ga'jmee' Jwaa' ju'dsoo' kin', mah' lä'ja' lääh' hnäh'.³⁵ Hi' he' ma' laa' lä'koo' wa'je' he' na' hih' mah' ma' kwa' jmeē'. Hi' ga'lä'chaa' hnäh' llu' miih' jmi' kyaah' juu' he' ga'kway' ja'.³⁶ Pero cha' ga' jyoh' he' jmee' ju'dsoo' kin' he' juuh' ga' lä'koh' ga' ju'dsoo' he' ga'jmee' Jwaa'. Lä'jē' ta' he' ga'kwēeh' Dio jnä' mah' mi'ten', ja' ba' ta' he' jmeen' la-, jmee' ju'dsoo' kin', Tää' ba' he' hi' ga'chee' jnä'.³⁷ Hi' Tää' hi' ga'chee' jnä', ga'jmeey' ju'dsoo' kin' ka'läh'. Ni' koo' hä' sa' ga'nuuh' hnäh' lä' ma' ga'hlee'yh', ni' lä'ja' sa' ga'jēeh' hñih'.³⁸ Hi' ni' sa' ga'jä' juu' kiyh' neh' tuh'hoh' hnäh', kih' he' sa' heeh' hnäh' kih' hi' ga'cheey'.³⁹ Ja' hēh' da'hnäh' kwee' lä'koo' na' sii' juu' kih' Dio. Jēeh', laah' hnäh' kyaah' juu' na' chaah' hnäh' tää'. Ja' ba' juu' na' jmee' ju'dsoo' kin' ka'läh'.⁴⁰ Ni' lä'ja' sa' hnooh' hnäh' juu' kin' mah' jmeen' chaa' hnäh' tää'.

⁴¹ Ja' he' hnoon' mah' leen' joo'h' cha'nē' dsa'.⁴² Jnä' kyuun' hnäh', man' kwee' sa' hnaah' hnäh' Dio.⁴³ Jnä' ma'jan' kyaah' mada' kih' Tää', mah' hnäh' sa' heeh' jnä'. Pero wa'ra' ja' jñah' lä' hyoh' dsēy' hñiuy', tää' sa' tääh' hnäh' jmeeh' he' kih' hi' he'.⁴⁴ Ha' lä'ja' lä'dsoo' hoh' hnäh', jëeh' hnooh' hnäh' ha' lä' jee' leeh' hnäh' kaah' cha'nē' dsa' kyaah' hnäh' hi' sa' hnooh' hnäh' mah' leeh' hnäh' kaah' cha'nē' Dio.⁴⁵ Ta' jmee' hnäh' hu'dsē' jnä' hnēen' hnäh' cha'nē' Tää' kyaan'. Moisé, hi' kye'h' hnäh' o'joh' dsē' kih', hi' he' ba' hnēē' hnäh'.⁴⁶ Wa'ra' jäh' kih' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' he' ga'jäh' Moisé, lä'ja' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' juu' kin' ka'läh'. Jēeh', he' ga'siiy' ja', hlēeh' kin' ba' ja'.⁴⁷ Pero cher'mah' sa' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' he'

ga'siiy' ja', ha' ba' lä'ja' lä'dsoo' hoh' hnäh' juu' kin'.

6

Ga'ääh' Jesús hñä' mil dsa' ñiuh'
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Ma' ngēē' he' ja', ngoo' Jesús ta' hngaah' ko'taa' jmi' juuh' he' hla' hwa' Galilea, ja' ba' he' jäh' kih' Tiberia.² Jwēē' dsa' ma' chaa' kaah' kiyh', kih' he' ma' jēey' lä'jē' he' juh' gaa' he' ma' jmeey' lä'koo' hä' ma' mi'hlääy' hi' dsaah'.³ Ja' ga' ga'wii' Jesús ta' jee' chih' koo' lle'koh' mah' jee' ja' ga'tooh' jnääh' discípulo kyaayh'.⁴ Jmi' ja' ma' ya' jäh' të' jmi' he' kuh' dsa' judiu borrego mäh'.⁵ Ma' ga'jēē' Jesús jwēē' jwërte dsa' hi' ya'nää' mah' ga'siiyh' Felipe:

—Ja' ba' dsa'nøon' dsa'län' miih' he' kuh' dsa' la'?

⁶ Pero he' ga'jäh' lä'ja', he' ma' hnøoy' ma' jēey' hee' ja' ma' jäh' Felipe. Jēeh' kyuu'h' bih' ha' lä' jmeey'.⁷ Mah' ga'jäh' Felipe:

—Sa' lee' to' hña'loo' jmi' ta' he' kyaah' län' he'ñiuh' mah' tëē' lä'jēē' dsa' ma' miih'.

⁸ Mah' ga'jäh' jaa' discípulo kyaay', Andre' ooh' Simón Pee':

⁹ —Jee' la' hää' jaa' chih' hi' kye' hña' he'ñiuh' he' na' la' kyaah' cebada, kyaah' uu' hmooh' mäh'. Pero ha' lee' he' oo' kih' lä'jēē' dsa' hi' tääh' na' —ga'jäh'.

¹⁰ —Chiuh' lä'jēē' dsa' na', wa' dsa'taayh' wa' gayy' hwa' —ga'jäh' Jesús.

Jee' ga'taayh' ja', ma' cha' cha' miih' nuu'. Kih' lä'jēē' dsa' hi' ga'taah' jee' ja', ma' la' dsa' ñiuh' ma' tee' koo' hña' mil.¹¹ Ga'ka' Jesús he'ñiuh' ja', ga'kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ma' la' ma'kway' ti'hmaah', ga'jmeey' jwi' he'ñiuh' ja' mah' ga'kwēeyh' discípulo. Hi' ja' ba' lä'ja' ga'jmee' discípulo kyaah' hi' ma' tääh' hwa'. Hi' ja' ba' lä'ja' ga'jmeey' kih' hmooh' mäh' he', ga'kwēeyh' dsa' ha' koo' jiih' ma' hnøø' lä'jaa' lä'jaay'.¹² Ma' la' ma' kēē' lä'jēē' dsa', ga'jmee' Jesús mada' kyaah' jnääh' discípulo:

—Juuh' hnäh' lä'jē' jwi' he' ma' chaa' na' mah' sa' hee'.

¹³ Ma' la' ma' juuh' lä'jē' jwi' he' ga'chaa' ja', ga'kah' gya' to' sa' miih' jwi' kih' hña' he'ñiuh' he' ma' na' la' kyaah' cebada.¹⁴ Ma' ga'jēē' dsa' he', he' juh' gaa' he' ga'jmee' Jesús jee' ja', ga'jäh':

—Ma' ra' ju'dsoo', hi' na' he' hih' dsa' hi' ngēē' juu' kih' Dio hi' ga'jäh' dsa' kih' jä' jmi' gyuu' la'.

¹⁵ Pero ma' liih' ba' Jesús, he' hnøø' dsa' lä'bi' lä'jaa' ma' tëēy' mah' ma' jmääy' rey kyaay', he' ja' koo' ka'läh' ga'wiiy' ta' lle'koh' ja' mah' ga'jäh' hñiuy'.

Ga'ngé Jesús né' jmií'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ma' ga'nuu' jmií' ja', ma'la' jnaäh' discípulo ba' ga'jñaá' jnaäh' ta' cha'hoo' jmi'juuh' ja'. ¹⁷ Ga'tooh' jnaäh' neh' na'moo' mah' ga'nøø' jnaäh' haá' jnaäh' jmi'juuh' ja', ta' hngaah' jee' chee' Capernaum. Ma'na'hoø' go'te' hor' ja' ni' sa' ga'ma'jah' Jesús. ¹⁸ Pero ja' koø' lle'tá', lá'jiih' ga'løø' hluh' jmií'. ¹⁹ Ma'la'øøy' koø' hña' jnií' kilómetro né' jmií', ma' ga'jéé' jnaäh' Jesús ja' ya'jäh' kih' na'moo', ngéy' né' jmií', mah' ga'lá'gah' jnaäh'. ²⁰ Pero ga'jah' Jesús siyh' jnaäh':

—Jná' ba'la', ta' wa'gah' hnäh'.

²¹ Ja'ga' ga'heeh' jnaäh' lá'kaá' tuh'dsé' jnaäh' neh' na'moo' ja', hi' chah' ba'ga'téé' jnaäh' hwa'jee' ga'nøø' jnaäh' ja'.

Jwéé' dsa' ga'hnaah' Jesús

²² Ma' ga'jná' jyon' jmií', dsa' hi' ma'táäh' ta' hngaah' jee' ga'hwéé' jnaäh' ja', ga'lá'liih', ma'la' jnaäh' discípulo ba' ga'tooh' jnaäh' neh' koø' ba' na'moo' he'ma' hií' jee' ja'. ²³ Ta'ko'jiih' ja' ga'lloo' jyon' ga'na'moo' he' ga'hwéé' ta' jee' jwíí' Tiberia, ja'ba' koo' jee' ga'taah' hña' mil dsa' hi' ga'kuh' jee' ja', jee' ga'kwa' Jesús tí'hnaah' kih' Dio. ²⁴ Ma' ga'jéé' dsa', mo'so' chaa' Jesús ni' discípulo kyaay' jee' ja', ga'taayh' neh' na'moo' he' ma'hií' jee' ja', ga'náay' ga'hnaayh' Jesús ta' jee' jwíí' Capernaum.

Hñií' Jesús laq' he'ñiíh' he' jmeé' chaq' dsa'

²⁵ Ma' ga'lla'náay' ta' hngaah' ja', ga'jnaáyh' Jesús mah' ga'siyh':

—Ta'jwöh', ¿hee' ba'hor' ma'ñeh' hne'?

²⁶ Mah' ga'jah' Jesús siyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwééhñ' hnäh', ma'ya'náäh' hnäh' hnaah' jná', ja' kih' he' ga'jééh' hnäh' he' juh'gaa' he' ga'jmeen'. Hnaah' hnäh' jná' kih' he' ga'kuh' hnäh' lá'jiih' ga'kéé' hnäh' ba'ja'. ²⁷ Ta' wa'heé' hoh' hnäh' kih' ma' he' dsa'lla'. Wa'heé' hoh' hnäh' kih' ma' he' sa'lla', he' jmeé' chaá' dsa'tää'. He'la' na' ma' he' kwa' Hi'ga'téé'ngo'la'. Jééh', Táá' hi' laa' Dio, ga'hñaay' jná' kih' he'la'.

²⁸ Mah' ga'ngüí' dsa' he' juu' kiyh':

—¿Hee' na' ga'téé' jnaäh' jmeen' mah' jmeé' jnaäh'lá' hnøø' Dio? —Ga'jah' dsa' he'.

²⁹ —He' la' ba' hnøø' Dio jmeeh' hnäh', he' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' kih' hi' ga'cheey' —ga'jah' Jesús siyh'.

³⁰ —¿Hee' koø' he' juh'gaa' heeh' jnaäh', mah' jéé' jnaäh', ja' ga' jmeé' jnaäh' dsoo' dsé' jnaäh' kyah'? ¿Ha' lá' la' he' jmeeh' mah' jéé' jnaäh'? ³¹ Dsa' ma'gyuh' kyaa' jnaäh' ga'kuyh' maná' jee' la' hwa' kii' ja', lá'koø' na'sii' juu' kih' Dio: "He'ñiíh'

he' ja' gyuu' ba'ja', ga'kwééh' dsih' mah' ga'kuyh' —ga'jah' dsa' siyh'.

³² —Ma'ra' ju'dsoo' jwééhñ' hnäh', ja' he' Moisé' hi' ga'kwa' he'ñiíh' he' ja' gyuu'. Táá' kyaan' ba' he' hi' kwééh' hnäh' ma'ra' he'ñiíh' he' gwa' gyuu'. ³³ Jééh' he'ñiíh' he' kwa' Dio, hi' he' he' hi' ga'jñaá' gyuu', hi' jmeé' chaá' dsa' jmi'gyuu' —ga'jah' Jesús ga'siyh'.

³⁴ —Kwééh' jnaäh' táä' he'ñiíh' ja', Dsa'jøøh' kyaan' —ga'jah' dsa' he' siyh'.

³⁵ Mah' ga'jah' Jesús siyh':

—Jná' he' laan' he'ñiíh' he' jmeé' chaá' dsa'. Hi' jmeé' ko'jøh' kyaah' jná', jiih'koh' sa' ja' lá'kyoyh'. Lá'ja', hi' jmeé' dsoo' dsé' kin', sa' ja' lá'kii' dséy' jiih'koh' jiih'li'. ³⁶ Pero jwééhñ' hnäh' ka'läh' lá'koø' ma'jwééhñ' hnäh' jää', ma'ke' ma'jééh' hnäh' jná', sa' ma'jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kin'. ³⁷ Ga'lá'jéé' dsa' hi' taah' Táá' goon', hi' he' go'náá' kin'. Hi' lá'jéé' hi' go'náá' kin', sa' beé' jniíh'. ³⁸ Jééh', sa' ga'jñaan' gyuu' mah' jmeen' lá' hnøø' hi' ga'cheé' jná' ba'. ³⁹ Táá' hi' ga'cheé' jná' hyoh' dséy' lá'la'ba'. Sa' hnøøy' dsa'jéé' kii' jná' ni' jaa' hi' ga'taayh' goon' mah' ga'lá'jéé' ba' hi' he' mi'jiihñ' wa'ra' ga'té' jee' laa' jmi'gyuu'. ⁴⁰ Hi' ga'cheé' jná' hyoh' dséy' lá'la'. Lá'jéé' hi' go'náá' kih' Jooy' mah' jmeé' dsoo' dsé' kiyh', hi' he' ba' jmeey' chaá' táä'. Mah' jná' ba' mi'jiih' jniíh' wa'ra' ga'té' jee' laa' jmi'gyuu' —ga'jah' Jesús siih' dsa' he'.

⁴¹ He'ja' ga'løø' dsa' judiu' he' cha'hääy' hléeyh' wii' kih' Jesús, kih' he' ma'jäh'y', laay' he'ñiíh' he' ga'jyoo' gyuu'. ⁴² Lá'la' ga'jäh'y':

—¿Ja' he' hi' na' joo' José? Kyuu' ba' jne' cho'jmiíy'. ¿Ha' lá'ja' he' jäh'y', ga'jñaay' gyuu'?

—¿Ja' he' hi' na' joo' José? Kyuu' ba' jne' cho'jmiíy'.

—¿Ja' he' hi' na' joo' José? Kyuu' ba' jne' cho'jmiíy'.

⁴³ Mah' ga'jah' Jesús siyh' ka'läh':

—Tá' hnäh' he' cha'hääh' jná'. ⁴⁴ Ni' jaa' sa'le' ja' kih' hñií' kyaah' jná' cher'mah' Táá' hi' ga'cheé' jná' sa' ga'taayh' goon'. Mah' jná' ba' mi'jiih' jniíh' wa'ra' ga'té' jee' laa' jmi'gyuu'. ⁴⁵ Lá'la' na'sii' kooh' ko'llaa' hi' ma'ngéé' juu' kih' Dio llo'joo': "Dio ba' mi'téé' lá'jéé' dsa'." Lá'ja', lá'jéé' hi' ga'nuu' hi' ga'lá'tééy' kih' Táá', ya'náay' kyaah' jná'.

⁴⁶ Sa' chaá' hi' ma'jéé' Táá'. Ma'la' hi' ja' jee' gya' Dio ba', hi' he' ba' ma'jéé' Táá'. ⁴⁷ Ma'ra' ju'dsoo' jwééhñ' hnäh', hi' jmeé' dsoo' dsé' kin', hi' he' ba' chaá' táä'.

⁴⁸ Jná' he' laan' he'ñiíh' he' jmeé' chaá' dsa'. ⁴⁹ Dsa' ma'gyuh' jnán' ga'kuyh' maná' jee' la' hwa' kii' ja', pero ga'juuy'.

⁵⁰ Pero hi' la' he' he'ñiíh' he' ga'jyoo' gyuu' mah' lá'jéé' hi' ga'kuh' kiyh' mo'so' juuy'.

⁵¹ Jná' he' laan' he'ñiíh' jiih' he' ga'jyoo' gyuu'. Hi' kuh' kih' he'ñiíh' la', chaay'

tää' ba'. He'ñiih' he' kwa' jnä', la' ngo' kin'. He' ja' kwan' mah' lä' ja' jmee' chaq- lä' jëë' dsa' jmi' gyuu' -ga' jäh' Jesús siyh'.

52 He' ja' dsa' judiu he' ga' ti' ga' chooy' juu' kyaah' øøyh' :

-¿Ha' lä' ja' kwa' dsa' na' ngo' kih' mah' kihn'? -ga' jäh'.

53 Mah' ga' jäh' Jesús siyh' :

-Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh', cher' mah' sa' ga' kuh' hnäh' ngo' kih' Hi' ga' lëë' ngo' la', hi' sa' huh' hnäh' jma' kiyh' ka' läh', sa' tëëh' hnäh' jee' jmee' chaqah' hnäh' tää'. 54 Hi' kuh' ngo' kin' mah' hiih' jma' kin' ka' läh', chaay' tää' ba'. Hi' jnä' mi' jiih' jinh' wa'ra' ga' t'e' jee' llaa' jmi' gyuu'. 55 Jëëh' ngo' kin', koq' he' la' ba' ma' he' jmee' chaq' dsa', lä' ja' ka' läh' kih' hi' hih' jma' kin', koq' he' la' ba' jmee' chaay'.

56 Hi' kuh' ngo' kin' mah' hiih' jma' kin' jäy' koq' hweh' kyaah' jnä' hi' jnä' jän' kyaayh' ka' läh'. 57 Tää' hi' na' jiih' ga' chee' jnä', hi' jnä' chaan' ta' la' kih' Tää'. Ja' ba' lä' ja', hi' kuh' ki' jnä', ta' la' ki' jnä' ba' chaay'. 58 He' la' ja', he'ñiih' he' ga' jyoo' gyuuh'. Sa' la' lä' la' maná he' ga' kuh' dsa' ma' gyuh' jnan' hi' ma' ra' he' ga' juu' bih'. Pero hi' kuh' he'ñiih' la', chaay' tää' ga' lä' j'e' joh' jmi' cha' ba' -ga' jäh' Jesús sih' dsa' he'.

59 Lä' j'e' juu' la' ga' kwa' Jesús neh' gwah' mäh' kih' dsa' judiu jee' jwii' Capernaum.

Kyaah' juu' la' jmee' chaq' dsa' tää'

60 Lä' ma' ga' nuuy' juu' ja', jwëë' discípulo kyaay' ga' jäh' :

-Jwëëh' la' juu' na'. ¿Hi' ga' mo' tih' dsé' nuu' juu' na'?

61 Ne' ba' Jesús he' ma' tääyh' ma' cha' ma' hääy' kwaat' kih' juu' he' ga' hlëëyh' ja', he' ja' ga' jäh' Jesús siyh' :

-¿Che' ma' toh' wii' kyah' hnäh' juu' kin'?

62 Ha' ba' lä' jmeeh' hnäh' ja', wa'ra' jäh' kih' jëëh' hnäh' Hi' ga' lëë' ngo' la' wii' ka' läh' jee' ma' gyay' jää'. 63 Jmi' lle' ba' he' jmee' chaq' dsa', pero jmi' ngo' sa' cha' he' le' jmee' ni' miih'. Lä' j'e' juu' he' ma' jwëëhn' hnäh', gwa' kih' jmi' lle' ba' na', hi' lä' ja' jmee' chaq' dsa'. 64 Pero chaq' ko' llaa' hnäh' hi' sa' ma' jmee' dsoo' dsé' kin' -ga' jäh' Jesús.

Jëëh' ma' kyuu' bih' jää' hi' na' hi' sa' lä' dsoo' dsé' kiyh', hi' kyuu' hi' na' hi' ngëëy' kih' dsa'. 65 Mah' ga' jäh' ka' läh' :

-He' ja' ba' na' ma' jwëëhn' hnäh' : "Ni' jaa' sa' le' ja' kih' hiih' ki' jnä' cher' mah' sa' ga' taah' Tää' goon'."

66 Ma' ngëë' ma' jäh' lä' ja', jwëë' discípulo kyaay' ga' biiy' kih', mo' so' ga' jmeey' ko' jöh' kyaayh'. 67 Ja' ga' ga' siyh' lä' jëë' gya' tuu' jnääh' discípulo kyaay' :

-¿Che' hnooh' hnäh' go' nääh' hnäh' ka' läh' lä' na'?

68 He' ja' ga' jäh' Simón Pee' :

-Dsa' jööh' kyaan', hii' ga' na' kih' dsa' n'ø' jnääh'. Jaa' hne' ba' kyeh' juu' he' jmee' chaq' dsa' tää' ga' lä' j'e' joh' jmi' cha'. 69 Ma' dsoo' ba' dsé' jnääh' kyah', ma' ñe' ba' jnääh' hne' he' Cristo, Joq' Dio jiih' -ga' jäh' Pee' siyh'.

70 Mah' ga' jëeh' Jesús juu' kiyh' :

-¿Ja' ga' lleehn' lä' jëë' gya' tuu' hnäh' mah' jaa' jee' lä' jëë' hnäh' laa' dsa' kyaay' hi' sa' llü'?' -ga' jäh' Jesús siyh'.

71 He' ma' hlëëyh' kih' Juda Iscariote, joq' Simón ba' ja'. Jëëh' Juda he', hi' ga' ngëëy' këë' ga', ma' laa' jaa' kih' jee' lä' jëë' gya' tuu' jnääh'.

7

Øøh' Jesús sa' ma' heeh' kiyh'

1 Ma' ngëë' he' ja', ma' ngë' Jesús hwa' Galilea. Mo' so' ma' hnøoy' ma' ngëëy' ta' Judea, jëëh' dsa' judiu ma' hnooyh' ha' lä' jee' ma' jngëëyh'. 2 Ma' ya' jäh' t'e' jmi' kih' dsa' judiu, he' ma' hiiy' hmiih' jee' dsa' taayh' ma' t'e' jmi'. 3 He' ja' ga' jäh' øøyh' siyh' :

-Gwa' hne' ka' läh' ta' Judea, mah' jëë' discípulo kyaah' hi' tääh' jee' oo' ha' lä' la' he' juh' gaa' he' jmeeh'. 4 Jëëh', jaa' hi' hnøø' mi' jnääh' hiih', sa' jmeey' ta' kiyh' jee' na' hmää'. Hne' ma' løøh' jmeeh' lä' j'e' he' na', mi' jnääh' hñaah' cha' né' lä' jëë' dsa' jmi' gyuu' -ga' jäh' øøyh' siyh' Jesús.

5 Jëëh', ni' ga' øøyh' sa' ma' heeh' kiyh'.

6 Ja' ga' jäh' Jesús siyh' :

-Sa' ga' ma' ja' jmi' kin', pero kyah' hnäh', wa' he' cha' he' jmi' ba' llü' kyah' hnäh'. 7 Dsa' hi' chaq' jmi' gyuu' la' sa' le' jmeey' na' høøyh' kyah' hnäh'. Pero jnä' na' hääyh', kih' he' mi' jnääh' he' jmeey' he' hiih'. 8 Go' nää' ba' hnäh' jee' t'e' jmi' ja'. Pero jnä' sa' niin', jëëh' sa' ga' ma' dsëë' jmi' kin'.

9 Ma' ngëë' ma' jäh' lä' ja', ga' jäh' ta' Galilea ba'.

Ma' ga' t'e' jmi' jwii' Jerusalén ñee' Jesús

10 Ma' ngëë' ma' nää' øøyh', ngoo' ba' Jesús jee' t'e' jmi' ja'. Pero sa' ngooy' jnä' hä' mah' sa' jëë' dsih'. 11 Pero dsa' judiu ma' hnaayh' Jesús jee' t'e' jmi' ja', ma' jäh' :

-¿Na' hi' he'?

12 Dsa' hi' ma' tääh' jee' jmi' ja' ma' hlëëyh' juu' hii', ma' cha' ma' hääy' Jesús. Ma' jäh' jwëë' dsa' :

-Dsa' llüu' ba' he'.

Pero jñah' ma' jäh' :

-Jah' ha', koq' mi' gaay' dsa' ba'.

13 Pero ni' jaa' dsa' sa' ma' hlëëh' jnä' hä' kih' Jesús, kih' he' ma' gayh' dsa' ta'.

¹⁴ Ma tē to' dsaah' jmiī, ja' ga' ngoo' Jesús jee' ma' chih' gwah' mah' ga' lōōy' hlēēyh' dsa'. ¹⁵ Peer' ga' lā dsaā' dsē' dsa' judiu, mah' ma' jāyh'.

—Ha' lā ja' he' kyūh' dsa' na' cha' miih' hi' sa' cha' jee' űey' ga' mi' tēēy' hñiiy'.

¹⁶ Mah' ga' jeeh' Jesús juu' kih' dsa' he':

—Ja' he' la' kin' űūh' he' kwan' la', la' kih' hī' ga' chee' jnā' ba'. ¹⁷ Hī' llā' dsē' jmee' lā' hnōō' Dio, lā' kyūh' ha' lā' la' űūh' he' kwan' la', che' he' gwa' kih' Dio, o che' he' hlēēh' kwaat' kin' ba'. ¹⁸ Hī' hlēēh' kwaat' kih' hñiiy', he' hnooyh' ha' lā' jee' jmāāy' hñiiy' jōōh' ba' ja'. Pero hī' hnooh' ha' lā' jee' jmāāy' jōōh' hī' ga' chee' jnā', hī' he' ba' hī' hlēēh' ju' dsoo'. Ni' miih' sa' hlāāyh' kyaah' juu' kihy'.

¹⁹ Ja' ga' kwēēh' ba' Moisé hnāh' ley mah' ni' jaa' hnāh' sa' ga' mi' teh' hnāh'? ¿He' la' hnooh' hnāh' jngēēh' jnā'?

²⁰ He' ja' ga' hlēēh' jwēē' dsa' he':

—Sa' chaa' ni' jaa' hī' jngēēh' hne'. Hī' sa' llū' ba' na' hāā' tuh' hoh'.

²¹ He' ja' ga' jāh' Jesús siyh':

—Ga' lā' jēē' ba' hnāh' ga' lā' dsaā' hoh' kih' ga' jēēh' hnāh' ga' jmeen' koō' he' juh' gaa'. ²² Dsoo' ba' jāh' jne' Moisé ga' llā' űūh' he' űūh' jmi' ngo' jnān'. (Pero ja' he' Moisé hī' ga' llā' űūh' ja', ko' ja' ma' nōō' kih' dsa' ma' gyuh' jnān' hī' ma' chaa' jāā' ga' kih' Moisé.) Mah' tuh' hnāh' jmi' ngo' kih' dsa' űūh' lā' kye' jmi' he' teēh' dsa' dsē'. ²³ Heēh' ba' hnāh' he' űūh' jmi' ngo' kih' gyūh' űūh' jmi' he' teēh' dsa' dsē' mah' mi' teh' hnāh' lā' koō' na' si' ley kih' Moisé. ¿He' la' ja' hnee' hnāh' kyaah' jnā', kih' he' ga' mi' hlāān' jaa' dsa' űūh' jmi' he' teēh' dsa' dsē'? ²⁴ Ta' ka' hnāh' kwaat' kih' dsa' lā' koō' la' hūū' dsē' kyah' hnāh', kye' hnāh' kwaat' lā' koō' lle' ju' dsoo' ba' —ga' jāh' Jesús.

Ga' jmeeh' Jesús juu' ha' ta' jay'

²⁵ He' ja' ga' jāh' ko' llāā' dsa' hī' ma' chaa' Jerusalén:

—¿Ja' hī' na' na' hī' hnaah' dsa' mah' jngēēyh'? ²⁶ Ja' hī' he' na' cheh' hlēēh' to' lo' nē' lā' jēē' dsa', hī' sa' chaa' hī' hlēēyh' ni' miih'? ¿Che' jāhn' dsoo' ma' heēh' dsa' ta' he' laāy' Cristo? ²⁷ Pero dsa' la', űē' ba' jne' ha' chaa'. Hī' wa' ra' ga' tē' jee' jā' Cristo, ni' jaa' sa' űē' ha' ta' jāy'.

²⁸ Lā' koō' ma' ga' nuu' Jesús lā' ja', lā' ma' cheyh' ja' hlēēyh' dsa' jee' chih' gwah' ja', ga' hlēēyh' koō' kī' gaa':

—Jwah' hnāh' kyūh' jnā', hī' űēh' hnāh' ha' chaa'. Pero sa' ma' jan' jee' tēēn' hñiin'. Hīh' hī' ga' chee' jnā' jmee' ju' dsoo' jmah'. Hī' he' sa' kyūh' hnāh'. ²⁹ Pero jnā'

kyūh' jnih', jēēh' kih' bih' ya' hēēn'. Hī' he' ba' ga' chee' jnā' —ga' jāh' Jesús.

³⁰ He' ja' hnōō' dsa' ma' saayh', pero ni' jaa' sa' ga' tuu' dsē' ma' choo' goo', jēēh' sa' ga' ma' tē' hor' kiyh'. ³¹ Jwēē' dsa' hī' ma' tāāh' jee' ja' ga' lā' dsoo' dsē' kiyh'.

—Wa' ra' ja' Cristo, ¿che' hī' he' ga' jmee' cha' ga' miih' he' juh' gaa' lā' koh' ga' dsa' la'? —ga' jāh' ko' llāā'.

Ga' lā' hnōō' dsa' fariseo ma' saah' Jesús

³² Lā' ma' ga' nuu' dsa' fariseo he', he' hlēēh' dsa' lā' ja' kiyh', he' ja' ga' jmeey' mada' ko' jōh' kyaah' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa' mah' sooh' poo' kyaa' gwah' kiyh'.

³³ Mah' ga' jāh' Jesús siyh':

—Miih' jmi' ga' gyan' kyaah' hnāh', naah' ba' jnā' kih' hī' ga' chee' jnā'. ³⁴ Ja' ga' hnaah' hnāh' jnā', pero mo' so' jnāāh' jnā'. Mo' so' le' go' nāāh' hnāh' ha' jee' naahn' —ga' jāh' Jesús.

³⁵ Dsa' fariseo he' ga' lōō' ngūy' juu' kih' dsa' kyaayh':

—¿Ha' ta' dsaah' hī' na' mah' mo' so' jnāāh' jnih'? ¿Che' dsaayh' lā' kaa' jee' tāāh' dsa' goo' jne' hī' na' saa' na' jñee' jee' kih' dsa' griego mah' dsa' hlēēyh' lā' kye' dsa' griego? ³⁶ ¿Hee' ba' hnōō' jāh' juu' he' ma' hlēēyh' na': “Ja' ga' hnaah' hnāh' jnā', pero mo' so' jnāāh' hnāh' jnā', mo' so' le' go' nāāh' hnāh' jee' naahn'”?

Jesús kwa' jmi' he' jmee' chaa' dsa' tāā'

³⁷ Hih' ga' ma' ja', la' jmi' űūh' kyaah' jee' ga' dsaā' jmi' ja'. Ga' noo' Jesús mah' ga' hlēēyh' kyaah' cha' miih' be':

—Cher' mah' chaa' hī' lā' kii' dsē', wa' jāy' kyaah' jnā' mah' wa' hīyh' jmi' he' kwan'. ³⁸ Le' kiyh', lā' koō' na' si' juu' kih' Dio, hī' jmee' dsoo' dsē' kin', lā' koō' jmi' űūh' he' na' jñii' hya' neh' tuh' dsēy' —ga' jāh' Jesús.

³⁹ He' ga' jāyh' lā' ja' ga' hlēēyh' kih' Jmi' lle' Na' jngūi' he' hyoh' dsa' hī' jmee' dsoo' dsē' kiyh'. Jmi' ja' sa' ga' ma' ja' Jmi' lle' Na' jngūi', jēēh' sa' ga' ma' saah' Jesús gyūh' mah' leey' jōōh'.

Ga' tee' ga' jēē' dsa' kwaat' kih' Jesús

⁴⁰ Ma' ga' nuu' dsa' hī' ma' tāāh' jee' ja' juu' kih' Jesús, ko' llāā' dsa' he' ma' jāh':

—Ma' ra' ju' dsoo', hī' la' he' hī' ngēē' juu' kih' Dio hī' hī' juu' kih'.

⁴¹ Hī' jaa' ma' jāh':

—Hī' he' he' Cristo.

Pero jāh' ma' jāh':

—¿Ha' lā' la' juu' ja', heh' ya' hēē' jaa' dsa' Galilea leē' Cristo? ⁴² Ja' jāh' juu' kih' Dio, sa' ju' kih' David ba' ya' hēē' hī' laā' Cristo? Hī' ja' ba' jwi' māh' he' chee' Belén jee' ma' chaa' David, jee' ba' ya' hēē' Cristo.

43 He 'ja- ga'laa' to' naa' dsa- kwaan' kih' Jesús. 44 Ko'laa' dsa- he' hnøø' ma' saayh' pero ni' jaa' sa' ga'tuu' dsé' ma' choo' goo'.

Sa' ga'heeh' dsa'ta'juu' kih' Jesús

45 Ja- ga' ga'naa' poo- he' jee' ma' taäh' dsa-kaah' kyaa' jmi' dsa' kyaah' dsa- fariseo. Mah' ga'jah' dsa-kaah' he' siyh'.

-¿He' la' sa' ma' teeyh' ta' la'?

46 He' ja- ga'jah' poo- he' siyh'.

-Ni' koo' há' sa' ma' hléeh' ni' jaa' dsa-ñuuh- lá' koo' hléeh' dsa- he'.

47 He' ja- ga'jah' fariseo he' siyh'.

-¿Che' lá' kye' hnäh' ma' lá' gah' hnäh' juu' kiyh'? 48 Ni' jaa' jnaäh' dsa'ta' ni' dsa- fariseo ma'heeh' jnaäh' juu' kiyh'. 49 Lá' jéé' dsa- hi' taäh' na', hi' sa' kyuu- ley, kyaayh' dso'jwii' -ga'jah' dsa'ta' he'.

50 Nicodemo, hi' ma' laa' dsa' kyaayh', hi' ñee' koo' há' ta' la' hwé' jee' ma' gya' Jesús, ga'jäh' siyh'.

51 -Lá' koo' jah' ley jnän' sa' le' cheen' dso'jwii' né' kih' dsa', cher'mah' jaa' sa' ga' ma' nuun' kwee- juu' kiyh' mah' lá' ngéé' jne' hee' na' he' ma' jmeey'.

52 Mah' ga'jeeh' dsa- he' juu' kiyh', ga' siyh'.

-¿Che' laah' hne- dsa- galileo ka' läh'? Hnøøh' da' kwee- jee' na' si- juu' kih' Dio mah' jéé' da', jih'koh' sa' ma' ya' heé' ni' jaa' hwa' Galilea hi' ngéé' juu' kih' Dio.

53 Ma' ngéé' he' ja-, ga' lá' jéé' ba' ga'naa' ta' kih'.

8

Dsa'mé' hi' ga'jaa' kyaah' dsa'ñuuh-

1 Pero Jesús ngoo' ta' lle'koh' he' chee- Olivo. 2 Ma' ga' jna' jyoh' jmi', ngooy' ta' jee' chih' gwah'. Hi' jwéé' dsa- na'naa' jee' ma' cheyh' ja'. Jee' ja' ga'gyay' ga'hléeyh' dsa-. 3 Hor' ja- ya'naa' ta' jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, ya'jaay' jaa' dsa' mé' hi' ga'jaa' kyaah' dsa'ñuuh-, mah' ga'cheeyh- jee' to' dsaah' ja'. 4 Mah' ga' siyh' Jesús:

-Ta' jwoh', dsa- mé' na' ma' jaa' kyaah' dsa'ñuuh-. 5 Lá' koo' lle' ley jnän-, ga' jmee' Moisé hih' jngéehn' kyaah' kuu' dsa- mé' hi' jmee' lá' na-. Ha' gah' hne-, ha' lá' jwah'.

6 He' ma' kay' dsé' Jesús ba' ja-, hnøøy' ha' lá' jee' ma' hniy' kiyh'. Pero Jesús ga'gyay- na' juyh' mah' ga'løøy' siy' hwa' kyaah' cha' gooy-. 7 Pero na' ba' taayh' chuuy' kyaah' Jesús, ja- ga' ga'nooy' ka' läh' mah' ga' siyh'.

-Hih' hnäh' hi- sa' cha- ni' miih- dso'kye' kih', hi' he' to' né' wa' te' kuu' kiyh'.

8 Koo' ka' läh' ga'gyay- na' juyh' mah' ga' siy' hwa' lá' hméé'. 9 Ma' ga' nuuy' lá' ja-, ma' jaa- ma' jaa- ba' ga'løø' ga'naa' ma' ga' lá' liiyh' hni' huusé' kiyh'. Ga'løø' hi' kaah' lá' kye' hi- mah' ga'naa'. He' ja- ga'ja' ma' la' Jesús kyaah' dsa' mé' hi' ga' cheeyh-

cha'ney'. 10 Ja- ga' ga'noo- Jesús jee' ma' gya', mah' ga' siyh'.

-Dsa- mé', ¿na' hi- ma' hni' kyah'? ¿Che' ni' jaa' sa' ma' taah' hne- dso'jwii'? - ga'jah' Jesús siyh'.

11 -Ni' jaa' Dsa-jøøh' kyaan- -ga'jah' dsa- mé' he' siyh'.

-Ni' jnä' sa' taahn' hne- dso'jwii'. Gwaah' ba' hne- kyah', mo'to' jmee- dso'kye- -ga'jah' Jesús siyh'.

Jesús laa' wa'je' kih' dsa' jmi' gyuu'

12 Ga'løø' ka'läh' Jesús hléeh' dsa- hi- ma' taäh' jee' ja'.

-Jnä' he' laan' wa'je' kih' dsa- jmi' gyuu'. Hi' nuu' kin', mo' so' ngéy' jwé' hlih'. Lá' cha' wa'je' kiyh', he' jmee' chaay'.

13 He' ja- ga'jah' dsa- fariseo siyh'.

-Ju'dsoo' he' jmeeh' na', la' kyah' hñaah' ba' hne'. He' ja- sa' la' dsoo' juu' kyah'.

14 Mah' ga'jah' Jesús siyh'.

-Ma' ke' jmeen' ju'dsoo' ki' hñiin-, pero ma'ra' he' la' dsoo' juu' he' jwahn', jéeh' jnä' ba' man' ha- na- jan' hi' ha- na- naahn-. Pero hnäh', sa' ñeh' hnäh' ha- na- jan' hi' ha- ta' naahn-. 15 Hnäh' kah' kwaan' lá' koo' la' huusé' kyah' hnäh'. Pero jnä' sa' kan' kwaan' kih' ni' jaa'. 16 Hi' ma' kan' kwaan' kih' dsa-, jmeen' lá' hnøø' ju'dsoo' ba'. Jéeh' sa' jmeen' hñiin-, jmeen' kyaah' Tää' hi- ga'chee' jnä'. 17 Hi' né' ley jnän' na' si-, kyaah' uu' dsa- hi- hléeh' koo- ba' juu', he' ja' ba' la' ju'dsoo'. 18 Jnä' jmeen' ju'dsoo' kin' hi' Tää' hi- ga'chee' jnä', jmeey' ju'dsoo' kin' ka'läh' -ga'jah' Jesús.

19 -¿Na' ba' Tää' kyaah'? -ga'jah' dsa- he' siyh'.

Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh'.

-Hnäh' sa' kyuuu' jnä', ni' Tää' kyaan' sa' kyuuu'. Wa'ra' jah' kih' kyuuu' jnä', ja' ba' lá' ja' kyuuu' hnäh' Tää' kyaan'.

20 Juu' la- ma' kwa' Jesús lá' koo' ma' hléeyh' dsa- jee' ma' chih' gwah', koo' jee' ma' tooh' dsa' kuu'. Ni' jaa' sa' ga'saayh' jee' ja', jéeh' sa' ga' ma'lloo' hor' kiyh'.

Ga'jah' Jesús: "Sa' le' go'naah' hnäh' ha' jee' naahn"

21 Koo' ka' läh' ga'jah' Jesús siyh'.

-Hii' jnä' naahn-. Ha' jee' naahn' sa' le' go'naah' hnäh'. Hi' hnäh' hnaah' ga' jnä', pero juuh' ba' hnäh', lá' ma' kyaah' na' ba' hnäh' dso'kye' kyah' hnäh'.

22 He' ja- ga'jah' dsa' judiu:

-¿Che' jngéeyh' hñiyy' he' ja- jäh' lá' na- "Ha' jee' naahn' sa' le' go'naah' hnäh'?"

23 Mah' ga'jah' Jesús siyh'.

-Dsa- chaa' hwa' la' ba' hnäh', jnä' laan' kih' gyuuu' jmi' gyuuu-. Laah' hnäh' hi- chaa' jmi' gyuuu' la-, pero jnä' sa' laan' kih' jmi' gyuuu' la-. 24 He' ja- ba' na- he' ma' jwéeh' hnäh', juuh' hnäh' lá'

ma'kyaah' na' ba' hnäh' dso'kye' kyah' hnäh'. Jëeh' cher'mah' sa' heeh' hnäh' kin', he' laan' lä'koo' ma'jwëehn' hnäh', juuh' hnäh' kyaah' dso'kye' kyah' hnäh' —ga'jah' Jesús siyh'.

²⁵ —¿Hee' ba' laah' hne', hij' ba' hne' ja'?' —ga'jah' dsa' he'.

He'ja' ga'jah' Jesús:

—Lä' ma' to' nê' ga'jwëehn' hnäh' hij' laan'. ²⁶ Cha' cha' miuh' he' jwëehn' hnäh' hi' lä'ja' he' kan' kwaat' kyah' hnäh'. Hij' hi' ga'chee' jnä', hlëeyh' ju'dsoo'. Hi' lä'jê' he' ga'nuun' kiyh', he' ja' ba' hlëehn' dsa' jmi'gyuu'.

²⁷ Kih' Täa' ba' ja' ma' hlëeh' Jesús, pero sa' ga'längëe' dsa' he'. ²⁸ He'ja' ga'jah' Jesús siyh'.

—Wa'ra' ga'chaa' hnäh' gyuu' Hij' ga'lëe'ngo' la', ja' ga' lä'neh' hnäh' hij' jnä' hi' lä'neh' hnäh' sa' cha' ni' koo' he' jmeen' jee' tëen' hñiin'. Jwëehn' hnäh' lä'koo' te' he' ga'mi'tëe' Täa' jnä', ko'ja' ba' te' he' hlëehn'. ²⁹ Jëeh' ma'ra' he' kyaah' ba' jnä' hi' ga'chee' jnä'. Sa' ga'beey' jnä' mah' jän' hñiin', jëeh' jnä' lä' ma' jmeen' ja' ba' lä'jê' he' tih' dsëy' —ga'jah' Jesús siyh'.

³⁰ Lä'koo' ma' ga'hlëeyh' lä'ja', jwëe' dsa' ga'längëe' dsë' kiyh'.

Hij' laa' joo' Dio hi' hij' na' hnëe' kyaah' dso'kye'

³¹ He'ja' ga'siih' Jesús lä'jêe' dsa' judiu hi' ga'längëe' dsë' kiyh':

—Cher'mah' ga'hoo' hnäh' juu' kin', leeh' hnäh' ma'ra' discípulo kyaan'. ³² Hi' lä'kyuuh' hnäh' ju'dsoo', hi' kyaah' ju'dsoo' kin' lääh' hnäh'.

³³ Mah' ga'jêeh' dsa' he' juu' kiyh':

—Sa'ju' kih' Abraham, laa' jnääh'. Jih'koh' sa' ma'ja' jnääh' lä'koo' jaa' hi' na' hnëe'. Ha' lä'ja' he' jawah' hne', läa' jnääh'.

³⁴ Mah' ga'jah' Jesús siyh' ka'läh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', lä'jêe' hi' jmee' dso'kye', na' hnëey' kyaah' ja' ba' dso'kye' ja'. ³⁵ Dsa' hi' na' hnëe' jmee' ta', lä' ma' na' hnëey' ja' ba' kih' dsa' juyy', jih'koh' sa' leey' joo'. Pero hi' laa' joo'y', lä' ma' laa' ja' ba' kyaay'. ³⁶ He'ja' cher'mah' joo'y' ga'läy' hnäh' jee' na' hnëeh' hnäh', ma'ra' ju'dsoo' ma' laah' ba' hnäh'. ³⁷ Ma' ba' jnä', laah' hnäh' sa'ju' kih' Abraham. Pero jmeeh' hnäh' bi' jngëeh' jnä', kih' he' sa' hiih' hnäh' heeh' juu' kin'. ³⁸ Jnä' hlëehn' he' ma'jëen' kih' Täa' kyaan' ba', mah' hnäh' jmeeh' he' ma'nuuh' hnäh' kih' täa' kyaah' —ga'jah' Jesús siyh'.

³⁹ He'ja' ga'jah' dsa' he':

—Täa' kyaa' jnääh' laa' Abraham ba'.

Mah' ga'jah' Jesús ka'läh':

—Wa'ra' jah' kih' he' ba' joo' Abraham laah' hnäh', jmeeh' hnäh' lä'koo'

ga'jmeey'. ⁴⁰ Ma'hlëeh' ba' jnä' ju'dsoo' lä'koo' ga'nuun' kih' Dio. Pero na' hnooh' hnäh' ha' lä'jee' jngëeh' jnä'. ¿Che' ga'jmeey' Abraham lä'ja'?' ⁴¹ Jmeeh' hnäh' lä'koo' jmee' täa' kyaah' ba' hnäh' na' —ga'jah' Jesús siyh'.

—Sa' laa' jnääh' joo' wa' hi' cha' hi'. Chaa' ba' jaa' Täa' kyaa' jnääh'. Hij' he' hñii' Dio —ga'jah' dsa' he' siyh' Jesús.

⁴² He'ja' ga'jah' Jesús ka'läh':

—Wa'ra' jah' kih' Dio laa' Täa' kyaah' hnäh', ma' lä'hnaah' jnä'. Jëeh' jnä', ya'hëen' jee' gya' Dio mah' jan'. Ja' he' jan' jee' tëen' hñiin'. Hñiiy' ga'cheey' jnä', he'ja' jan'. ⁴³ Kih' he' sa' hnooh' hnäh' nuuh' juu' kin', he'ja' sa' hii' lä'ngëeh' hnäh' juu' he' hlëehn' la'. ⁴⁴ Jëeh', hi' sa'llu' laa' täa' kyaah' hnäh' he'ja' hnooh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä'koo' hnooy'. Jëeh', hi' he' ga'löö' jngëeh' dsa' lä' ma' to' nê'. Sa' ga'jaj' kyaah' ju'dsoo', kih' he' sa' cha' ni' miuh' ju'dsoo' kiyh'. Wa'ra' ga'juuy', juu' kih' hñii' bih' hlëeyh', jëeh' laay' ta' juu' dso', hi' laay' juu' ta' juu'. ⁴⁵ Kih' he' hlëehn' he' la' ju'dsoo', he'ja' ba' na' sa' heeh' hnäh' kin'. ⁴⁶ Sa' chaa' ni' jaa' hi' le' bääh' jnä' kyaah' dso'kye'. Lä'ja', cher'mah' hlëehn' ba' jnä' ju'dsoo', ¿he' la' sa' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kin'? ⁴⁷ Hij' laa' kyaa' Dio, juu' kih' Dio ba' nuuy'. Pero sa' laah' hnäh' kyaa' Dio, he'ja' ba' na' sa' nuuh' hnäh' juu' kiyh' —ga'jah' Jesús siyh'.

Ma' chaa' ba' Jesús jaa' lä'koh' ga' Abraham

⁴⁸ Mah' ga'jah' dsa' judiu he' siyh':

—Tê' ba' juu' kyaa' jnääh', hne' laah' jaa' samaritano hi' kyaah' jmi'le' hñiih'.

⁴⁹ Mah' ga'jêeh' Jesús juu' kiyh':

—Sa' kyaahn' jmi'le' hñiih'. Jee' lä'jê' he' jmeen', jmeen' he' kih' Täa' kyaan' ba'. Mah' hnäh', sa' taah' jnä' ta'. ⁵⁰ Sa' hnooh' ha' lä'jee' leen' joo'hni, pero chaa' ba' jaa' hi' hnooh' kin' ha' lä'jee' leen' joo'hni, hi' he' ba' lla' ta'. ⁵¹ Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', hi' hoo' juu' kin' mo'so' juuy' jih'koh'.

⁵² Koo' ka'läh' ga'jah' dsa' judiu he' siyh':

—Na' ba' ra' si', nê' jnääh', jäh' hne' jmi'le' hñiih'. Ga'juu' ba' Abraham, hi' ga'juu' ba' lä'jêe' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio llo'joo'. Mah' hne' jawah': «Hij' hoo' juu' kin' sa' juuy' jih'koh'.» ⁵³ ¿Jih'koh' ga' hne', lä'koh' ga' Abraham, dsa' ma'gyuh' jnan', hi' ga'juu'? Hi' ga'juu' ba' lä'jêe' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio. ¿Hij' na' jmää' hñaa'h?' —ga'jah' dsa' judiu he' siyh'.

⁵⁴ —Wa'ra' jah' kih' jnä' jmää' hñiin' joo'h', sa' jmää' ni' miuh' lä'ja'. Täa' kyaan' ba' he', hi' jmää' jnä' joo'hni, hi' jawah' hnäh' laa' Dio kyaah' hnäh'. ⁵⁵ Pero sa' kyuu'h'

hnäh' hi- he', jnä' ba' kyyu' jnih'. Cher'mah' ga' jwahn' sa' kyyu' jnih', jmään' hñiin' jaa' hi- ta' juu', lä' koo' laah' hnäh' ta' juu' dso'. Pero jnä' kyyu' jnih', hi' høøn' juu' kiyh'. 56 Abraham, dsa' ma' gyuh' jnän', ma' jëë' dsëy' lä' koo' ma' jøøy' he' lloo' koo' jmiü' jëëy' jnä', hi' ga' jëëy' ba', he' ja' ga' lä' chaay' llu' -ga' jäh' Jesús siyh'.

57 -Ni' to' lo' gya' jü' ñe' sa' ga' ma' hääh' hne' mah' jwah' ma' jëëh' Abraham -ga' jäh' dsa' judiu' he' siyh'.

58 -Ma' ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', jää' sa' ga' ma' chaa' Abraham, ko' ja' ma' chaa' ba' jnä' -ga' jäh' Jesús siyh'.

59 He' ja' ga' ka' dsa' he' kuu' mah' ma' tey' kiyh'. Pero ga' hmääh' Jesús jee' kih' dsa', ya' hëëy' jee' ma' chih' gwah' ja'. Ga' ngëëy' jee' tääh' dsa', ngaayh'.

9

Ga' mi' hlää' Jesús jaa' dsa' tuu'

1 Jee' ngë' Jesús ja', ga' jëëy' jaa' dsa' tuu' hi' tuu' lä' ma' ga' lä' chaa'. 2 Mah' ga' ngüü' jnääh' juu' kiyh':

-Ta' jwöh', ¿hi' kih' dsoo' he' laay' lä' na', che' kih' hñiüy' o che' kih' cho' jmiüy' heh' ga' lä' chaay' tuuy'?

3 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' jnääh':

-Ja' hñiüy' dsëëy' dsoo' ni' cho' jmiüy', he' laay' lä' na'. Laay' lä' na' mah' lä' jnä' ta' kih' Dio né' kiyh' ba'. 4 Ta' ko' jiih' la' jmiü', jmee' biü' kin' jmeen' ta' kih' hi' ga' cheë' jnä'. Wa' ra' ngoo' ga' nuu', ni' jaa' mo' so' le' jmee' ta'. 5 Ta' ko' jiih' gyan' jmi' gyuu' la', laan' wa' je' kih' dsa' jmi' gyuu'.

6 Ma' la' ma' hlëëyh' lä' ja', ga' hñey' hwa' mah' ga' jmeey' tu' jii' kyaah' jmiü' tu' heyh'. Ja' ba' kyaah' tu' jii' ja', ga' suy' mi' né' dsa' tuu' he'. 7 Mah' ga' siyh':

-Gwa' mah' go' gyih' mi' nëh' jee' chih' he' haa' jmiü' he' cheë' Siloé -juu' la' hnøø' jäh': he' ga' cheë' dsa'.

Lä' ja' ga' jmee' dsa' he', na' gyiyh' mi' nëy'. Ma' jayh' ma' jnä' mi' nëy', ma' jëëy'. 8 Dsa' hi' ma' tääh' koo' jee' ma' chih' hne' kiyh', kyaah' ga' jñah' hi' ma' jëë' lä' koo' ma' tuuy', ma' jäh':

-¿Ja' hi' na' he' hi' ma' gya' chuü' ma' ngüü' kuu'? -ga' jäh' dsa' he'.

9 -Hi' he' na' -ma' jäh' ko' llaa'.

-Lä' ja' laay' -ma' jäh' jñah'.

-Jnä' he' -ma' jäh' hñiüy'.

10 -¿Ha' lä' ja' he' ma' na' mi' nëh'? -ga' jäh' dsa' he' siyh'.

11 -Dsa' hi' cheë' Jesús, ga' jmeey' tu' jii' mah' ga' suy' mi' nën'. Ja' ga' ga' siyh' jnä': "Gwa' jee' chih' Siloé mah' go' gyih' mi' nëh'." Mah' ñeen' na' gyihn' mi' nën', lä' ja' ba' ga' løø' jëën' -ga' jäh' dsa' hi' ma' tuu' he'.

12 -¿Na' ba' dsa' he'? -ga' jäh' hi' ma' tääh' ngüü' juu' kiyh'.

Mah' ga' jäh':

-Sa' man'.

Ga' lla' kyaq' dsa' fariseo jmiü' dsa' hi' ma' tuu' he'

13 He' ja' ga' jääy' hi' ma' tuu' he' cha' né' dsa' fariseo. 14 Ma' ja', la' jmiü' he' teeh' dsa' dsë', ma' ga' jmeey' Jesús tu' jii' he' kyaah' ga' näy' mi' né' dsa' he'. 15 Koo' ka' läh' ga' ngüü' dsa' fariseo juu' kih' hi' ma' tuu' he', ha' lä' ga' jmeey' he' ga' løøy' jëëy'.

-Ga' suy' tu' jii' mi' nën', mah' ga' gyihn', ja' ga' ga' løø' jëën' -ga' jäh' siyh'. 16 Ko' llaq' dsa' fariseo he' ma' jäh':

-Sa' laa' kyaa' Dio dsa' he', he' ja' sa' høøy' jmiü' he' teeh' dsa' dsë'.

Jñah' ma' jäh':

-¿Ha' lä' la' juu', he' jmee' wa' hi' cha' hi' koo' he' juh' gaa' lä' na'?

Sa' ga' hñi' kwee' juu' kiyh'. 17 Koo' ka' läh' ga' siyh' dsa' hi' ma' tuu' he':

-¿Hee' jwah' hñaaah' kih' hi' ga' na' mi' nëh'?

Mah' ga' jäh' dsa' hi' ma' tuu' he':

-Jnä' jwahn' laay' jaa' hi' ngëë' juu' kih' Dio.

18 Pero dsa' fariseo he', sa' ma' laay' dsoo' he' ma' tuu' dsa' he' mah' ga' lä' jnä' mi' nëy'. He' ja' lä' jiih' ga' tëëyh' cho' jmiü' dsa' hi' ga' lä' jnä' mi' né' he'. 19 Mah' ga' ngüü' juu' kiyh':

-¿Che' ja' ba' joo' hnäh' hi' la', hi' jwah' hnäh' ga' lä' chaa' tuu'? ¿Ha' lä' ja' he' ma' jëëy' na'?

20 He' ja' ga' jäh' cho' jmiü' dsa' he':

-Dsoo' ba' hi' he' la' chih' kyaa' jnääh' la', hi' ga' lä' chaa' tuu'. 21 Pero sa' ñe' jnääh' ni' müü' ha' lä' ja' he' ma' jëëy' na', ni' sa' ñe' jnääh' hi' na' hi' ga' na' mi' nëy'. Ma' cha' ba' jü' ñe' kiyh', ngüü' hnäh' juu' kiyh', hñiü' bih' jmeeyh' juu' kyah' hnäh'.

22 Lä' ja' ba' ga' jäh' cho' jmiü' dsa' he', jëën' ma' gayh' dsa' fariseo hi' ma' tääh' juu' kwee' ha' lä' jmeey' cher' mah' jaa' jäh' Jesús he' laa' Mesía. Mo' so' cha' jwë' kiyh' dsooy' gwah'. 23 He' ja' ba' ja' ga' jäh' cho' jmiüy': "Ma' cha' ba' jü' ñe' kiyh', ngüü' hnäh' juu' kiyh'."

24 Koo' ka' läh' ga' tëëyh' dsa' ñuuü' hi' ma' tuu' he' mah' ga' siyh':

-Kwa' t' hmaah' kih' Dio ba', ja' kih' Jesús. Jëëh' ñe' jnääh' dsa' wa' hi' cha' hi' ba' he'.

25 He' ja' ga' jëëyh' juu' kih' dsa' fariseo:

-Sa' man' che' laay' dsa' wa' hi' cha' hi'.

Koo' he' la' ba' man'. He' ma' laan' tuu' mah' na' ma' jëën'.

26 Koo' ka' läh' ga' ngüü' dsa' fariseo juu' kiyh', ga' siyh':

-¿Hee' ga' jmeey' kyah'? ¿Ha' lä' ga' näy' mi' nëh'?

27 Mah' ga jah' hi' ma' tuu' he':
—Ma' jawah' ba' jna' jaä' mah' sa'
ga' lä' hnooh' hnäh' ma' nuuh'. ¿He' la'
hnooh' hnäh' nuuh' ka' läh'? ¿Che' lä' kye'
hnäh' hnooh' lee' hnäh' discipulo kyaay'?

28 Mah' dsa' fariseo he' ga' ta' ga' haayh',
ga' siiyh':

—Hne' ba' he', laah' discipulo kyaay'. Pero
jnaäh', laa' jnaäh' discipulo kyaay' Moisé
ba'. 29 Ne' jnaäh' ga' hlëeh' Dio kyaah' Moisé.
Pero kih' dsa' he', ni' miuh' sa' ne' jnaäh'
ha' ta' jay'.

30 Mah' ga jah' hi' ma' tuu' he' siiyh':

—Ha' lä' la' juu' he' sa' neh' hnäh' ha' ta'
ja' dsa' he' mah' jna' ga' jmeey' jëen'. 31 Ne'
ba' jne', sa' nuu' Dio kih' hi' jmee' wa' he'
cha' he'. Pero kih' hi' gah' Dio mah' jmeey'
lä' hnøø' Dio, hi' he' ba' nuuy' kih'. 32 Pero
jih' koh' sa' ma' nuu' jne' kih' jaa' hi' lih' na'
mi'ne' dsa' hi' dsa' lä' chaä' tuu'. 33 Wa' ra'
jah' kih' sa' laa' kyaay' Dio dsa' nuuh' he', sa'
cha' he' le' jmeey' ni' miuh'.

34 Mah' ga siiyh' dsa' hi' ma' tuu' he':

—Kyaah' ga' lä' je' dso' kye' ga' lä' chaah'
hne', mah' hnooh' hlëeh' jnaäh'.

He' ja' ga' lleë' dsih' ka' hne', ga' heëy'
kih' go' te'.

Lä' koo' he' tuu' ba' laa' dsa' fariseo he'

35 Ma' ga' nuuh' Jesús juu' he' ga' lleë'
dsih' ka' hne', na' hnäy' mah' ga' siiyh':

—¿Che' jmeeh' hne' dsoo' hoh' kih'
Hi' ga' lëë' ngo'?

36 —Chiih' jna' hi' he', Dsa-jøøh' kyaan',
mah' jmeen' dsoo' dsën' kiyh' —ga' jah' dsa'
he' siiyh'.

37 —Ma' jëeh' ba' hne', jna' he', hi' kyaah'
ch eh' hlëeh' —ga' jah' Jesús siiyh'.

38 Mah' ga' jäh':

—Dsoo' ba' dsën' kyah' hne', Dsa-jøøh'
kyaan'.

Mah' ga' juuyh' jne'y', ga' jmaäy' jøøh'.

39 Mah' ga' jah' Jesús:

—Jan' jmi' gyuu' la' mah' wa' kye' dsa'
kwaat' ha' lä' la' ju'dsoo' kin'. Lä' jëë' hi'
sa' jëë', jëëy'. Hi' lä' jëë' hi' jëë', mo' so'
lä' jna' mi'ne'y'.

40 Ko' llaa' fariseo hi' ma' tääh' kyaayh'
jee' ja', ma' ga' nuuy' lä' ja', ga' ngüy' juu'
kih' Jesús:

—¿Che' jwa' lä' kye' jnaäh' ka' läh' mo' so'
jna' mi'ne' jnaäh'?

41 Mah' ga' jah' Jesús siiyh':

—Wa' ra' jah' kih' tuuh' hnäh', ni' koo'
dso' kye' sa' cha' kyah' hnäh'. Pero kih' he'
jwah' hnäh', jna' ba' mi'ne'h' hnäh', he' ja'
ba' na', lä' ma' kye'h' ja' ba' hnäh' dso' kye'.

10

Dsa' hi' hää' borrego kyaay'

1 Ma' ra' ju'dsoo' jwëeh'n' hnäh', hi' sa'
dsa' he' ta' ho' haah' jee' tääh' borrego, mah'

hnooyh' ta' jee' jyoh' dsa' hey', dsa' hü' ba'
he' hi' dsa' kyaay' jah'. 2 Pero hi' dsa' he'
ta' ho' haah', hi' he' ba' ma' ra' hi' hää' bor-
rego. 3 Hi' cheh' høø' jee' ja', näy' ho' haah'
wa' ra' ja' hi' hää' borrego he'. Hi' lä' jëë'
borrego he' ma' nuuh' kiyh'. Lä' cheey' ba'
tëëyh' lä' jaa' lä' jaa' mah' hwëëy' jee' ja'.

4 Ma' la' ma' hwëëy' lä' jëë' hi' laa' kyaay',
mah' ja' ga' dsooy' jaa'y'. Lä' jëë' ba' dsa' naä'
kaah' kiyh', jëëh' ma' kyuu'h' bih' lle' kiyh'.

5 Pero jaa' hi' sa' kyuu'y', sa' lla' lley' kaah'
kiyh'. Kyuu'y' kih' hi' he', jëëh' sa' kyuu'yh'
lle' kih' hi' jnah' he'.

6 Juu' na' hmää' lä' ja' ga' hlëeh' Jesús,
he' ja' sa' ga' lä' ngëë' dsa' he' hee' ja' ma'
jäh'y'.

Pastor lluu' laa' Jesús

7 Ngoo' ba' Jesús hlëëyh' dsa' he':

—Ma' ra' ju'dsoo' jwëeh'n' hnäh', jna' he'
laan' ho' haah' kih' borrego. 8 Lä' jëë' hi'
ya' naä' jaa' ga' kin', ma' laa' dsa' hü' hi'
ma' hü' kih' dsa'. Pero ni' jaa' dsa' hi' laa'
lä' koo' borrego sa' ga' nuu' kiyh'. 9 Jna' he'
laan' ho' haah'. Hi' dsa' taah' ta' ho' haah'
ja', hi' he' ba' lää'. Mo' so' hi' goo' kiyh', le'
dsa' taayh' mah' hwëëy' hi' jnøøyh' ba' he'
kuyh'. 10 Wa' ra' ja' hi' hü', hëëy', jngëëyh'
hi' heey' go' te'. Koo' he' ja' ba' jmeey'.
Pero jna' ma' jan' mah' jmeen' chaä' dsa'
hi' mi' jaa' jnih' cha' miuh'.

11 Jna' he', laan' lä' koo' jaa' hi' hää' llu'
jah' kyaay'. Hi' lluu' he', kwaay' hñiiy' juuy'
kih' borrego kyaay'. 12 Pero jaa' hi' hlääh'
mah' hääy' jah' kyaay' jnah', kih' he' sa' laa'
kyaay' hi' hlääh' he', he' ja' wa' ra' ga' jëëy'
ja' lobo, beey' borrego, mah' kyuu'y'. He' ja'
gwa' lobo mah' dsa' chaayh' borrego. Jee'
ja' dsa' saa' dsa' jney' wa' ha' cha' ha'.
13 Lä' ja' jmee' hi' hlääh', kyuu' bih'. Jëëh',
he' hlääh' ba' ja'. Sa' cha' he' ga' tée' jëëy'
kih' borrego he'.

14 Jna' he' laan' lä' koo' jaa' hi' hää'
kwee' jah' kyaay'. Kyuu' ba' jna' borrego
kyaan'. Hi' lä' jëë' hi' laa' kyaan', kyuuoy'
jna'. 15 Ja' ba' lä' ja', kyuu' Tää' kyaan'
jna', hi' jna' kyuu' jnih'. Hi' kwaan' hñiin'
juun' kih' dsa' kyaan' hi' laa' lä' koo' bor-
rego. 16 Hi' chaä' ga' jnah' dsa' kyaan'
hi' laa' lä' koo' borrego hi' sa' ga' ma' taah'
cha' neh'. Hi' he' ka' läh' jmee' bi' kin'
na' teen' mah' lä' nuuyh' kin'. Hi' lä' ja',
lä' jëë' lee' koo' naä' ba', hi' jaa' ba' juuy'.

17 Hnää' Tää' jna', kih' he' kwaan' hñiin'
juun'. Hi' ma' ngëë' ma' juun' lä' jiihn'
ka' läh'. 18 Ni' jaa' sa' jngëéh' jna', ta' la'
jngëëyh' jna' lä' na'. He' kwaan' hñiin' ba'
ja' he' jngëëyh' jna'. Na' ngën' jwë' kwaan'
hñiin' hi' lä' ja' na' ngën' jwë' lä' jiihn'
ka' läh'. He' la' ja' mada' he' ga' hyohn'
kih' Tää' kyaan'.

19 Koo- ka-läh' sa' ga' hii' kwee- juu' kih' dsa- fariseo kyaah' juu' he' ma- hlëeh' Jesús ja-. 20 Jwëë' dsa- he' ma' jah':

-Kyey' jmi' lle' hlih', dsa- ngaah' ba' na-. ¿He- la' nuuh- hnäh' kihy'?

21 Pero jñah' ma' jah':

-Sa' hlëeh' lä' na', jaa' hi- kye' jmi' lle' hlih'. ¿Ha- lä' ja- nä' jmi' lle' hlih' mi' nê' jaa' hi- tuu'?

Sa' ga' hii' dsa- judiu ma' heeh' Jesús

22 Jwii- Jerusalén ma' jmee' dsa- jmi' kih' gwah-. Jii- gyuu' ma' toh- jmi' ja-. 23 Ma' ngë' Jesús jee' ma' chih' gwah' ja-, jee' la' hoo' na' hii' kih' Salomón. 24 Mah' ga' kuh' ga' lih- dsa- judiu kihy', ga' siyh':

-¿Lih' ba' mi' jnääh' juu' kyaah' jnääh' ? Chiih' jnääh' jëë' go' te', cher' mah' hne- he' laah' Cristo.

25 He' ja- ga' jeeh- Jesús juu' kihy':

-Ga' jwëëhn' ba' hnäh' jää', mah' sa' ga' lä' dsoo' hoh' hnäh'. Lä' jë' he' jmeen- kyaah' mada- kih' Tääh' kyaan-, he' ja- na- jmee' ju' dsoo' kin-. 26 Pero hnäh' sa' ma- dsoo' hoh' hnäh' kin-, jëëh' sa' laah' hnäh' borrego kyaan-. 27 Lä' jëë' borrego kyaan- nuuh' kin-. Jnä' kyuu- jnih', hi- dsa- nääy' kyaah' jnä'. 28 Jnä' kwëeh' jnih' he- kyaah' chaay- tääh'. Jih' koh' mo' so- juuy'. Ni' jaa' sa' lih' hwëëy' ja' goon-. 29 Tääh' kyaan' hi- ga' kwëeh' jnä', jøøh' gyih' lä' koh' ga' kih' jee' lä' jëë'. Ni' jaa' sa' lih' hwëëy' ja' goo- Tääh' kyaan-. 30 Koo- ba' laa' jnä' kyaah' Tääh'.

31 Koo- ka-läh' ga' ka' dsa- judiu kuu' mah' ma' tey' kihy'. 32 He' ja- ga' jah' Jesús siyh':

-Cha- miih- he- llu' he- ma- mi- jnään' cha' nêh' hnäh' kyaah' be' kih' Tääh' kyaan-. ¿Hee- koo- kih' jee' lä' jë' he' ja-, he- hnooh- hnäh' teh' hnäh' kuu' kin'?

33 Mah' ga' jah' dsa- judiu he' siyh':

-Sa' te' jnääh' kuu' kyah', kih' ta' llu' he- ma- jmeeh'. Te' jnääh' kuu' kyah' kih' he- mi' kwah' Dio. Jëeh' dsa- ñuuh- ba' hne-, mah' jmääh' hñaah' Dio.

34 He' ja- ga' jah' Jesús siyh' dsa- he':

-¿Che' sa' na' si- nê' ley jnän' lä' la-: "Jnä' ga' jwahn', dio laah' hnäh'?" 35 Kyah' hnäh' hi- ga' hyoh' juu' kihy', ga' jäh' "dio". Hi- juu' kihy' ja-, sa' le' heë'. 36 Cher' mah' Tääh' kyaan- ga' hñaah' jnä' mah' ga' cheey' jnä' jmi- gyuu' la-, ¿he- la' jwah' hnäh' kin-, mi' kwahn' Dio, kih' he- ma' jwahn', jnä' he' laan' Joø' Dio? 37 He' ja- sa' cha- he- kih' lä' heeh' hnäh' kin-, wa' ra' jäh' kih' jnä' sa' jmeen- ta' he- jmee- Tääh' kyaan-. 38 Pero cher' mah' jmee' ba' jnä', ma' ke' sa' dsoo' hoh' hnäh' kin-, jmee' hnäh' dsoo' kih' ta' he- jmeen- ba', mah' kyaah' koo- hä' ja' ba' lä' ngëeh' hnäh', Tääh' he' kyaah' jnä', hi- jnä' he' kyaahn' Tääh'.

39 Koo- ka-läh' ma' hnøoy' ma' saayh' Jesús, pero ga' laa' bih' kih' dsa- he'.

40 Mah' ngooy' ka-läh' ta' hngaah' jmi- Jordán, ja- ba' ta' jee' ga' chaa' Jwaa' dsa- jmi- lä' ma' to' nê'. Jee' ja' ga' jäh'. 41 Jwëë' dsa- na' nää' jee' ma' gayy', mah' ma' jäh':

-Ma' ra' ju' dsoo', ni' koo' he- juh' gaa' sa' ga' jmee' Jwaa'. Pero lä' jë- he- ga' jäh' kih' hi- la-, ma' la' ju' dsoo'.

42 Hi' jwëë' dsa- ga' lä' dsoo' dsë' kihy' jee' ja-.

11

Ga' juu' Lázaro

1 Ma' dsaah' jaa' dsa- ñuuh- hi- chee- Lázaro, dsa- chaa' Betania, ja- ba' jwii- mäh- jee' ma' chaa' Maria kyaah' Marta dsa- mé' øøyh'. 2 María he' hi- ga' huu' naa' mi- jwii- tü' Jesús mah' ga' mi' kihy' kyaah' jñu- lley, ma' laay' dsa- mé' øøh' Lázaro hi- ma' dsaah' he'. 3 He' ja- lä' uu' dsa- mé' he' ga' chee' juu' kih' Jesús:

-Dsa' jøøh' kyaan-, dsaah' dsa- ñuuh- hi- hnaah- ga' siyh' Jesús.

4 Ma' ga' nuu' Jesús lä' ja-, mah' ga' jäh':

-Sa' juuy' kyaah' dsoo' ja-. He- ja- mi- jnääh' jaa- Dio ba' hi- jøøh', hi- mi- jnääh' laa' jøøh' Joø' Dio ka' läh'.

5 Peer- ma' hnää' Jesús Marta kyaah' Maria, kyaah' Lázaro. 6 Lä- ma' ga' nuu' Jesús kih' hi- ma' dsaah' he', ga' jäh' ga' to' jmi' jee' ma' gayy' ja-. 7 Ma' ngëë' he- ja-, ja' ga' ga' jäh' siyh' jnääh' discipulo:

-Ma' jne' ka' läh' ta' hwa' Judea.

8 Mah' ga' chiih' jnääh':

-Ta' jwöh', hnøø' dsa- kaah' he' ma' te' kuu' kyah', mah' jwah' ga' hne- goh' ka' läh' jee' oo'.

9 Mah' ga' jäh' Jesús siyh' jnääh':

-¿Ja' gya' to' hor' kye- koo- jmi'? Hih' hi- ga' nääh' ta' la' jmi', sa' tÿyh'. Jëeh', jëëy' wa' je- kih' jmi- gyuu' la-. 10 Pero hi- ga' nääh' ta' la' hwë', dsa- tÿyh'. Jëeh', mo' so- jnä' wa' je- kih' jmi- gyuu' la-.

11 Ma' ngëë' ma' jäh' lä' ja-, ja' ga' ga' jäh' ka' läh':

-Ma' gwii- Lázaro ome' jnän', niin' mah' na' chaa' jnih'.

12 He' ja- ga' jah' jnääh':

-Dsa' jøøh' kyaan-, cher' mah' na' gwiiy-, jä' kihy'.

13 He- la- ma' jäh' Jesús, kih' he- ma- na- juuy' ba' ja-. Pero ma' lii' jnääh', na' gwiiy- he- teeyh' dsëy' ba' ja-, he' ma' hlëeh' Jesús lä' ja-. 14 Ja- ga' ga' jäh' Jesús jëë- go- te':

-Ma' na' juu' ba' Lázaro. 15 Jëë- ba' dsën- he- sa' ga' ma' gyan' jee' oo', jëeh' lä' ja- la' llu' kyah' hnäh' mah' lä' ja- lä' dsoo' hoh' hnäh'. Ma' jne' ma' jëë' jnih'.

16 Ja-ga-ga-jah Tamá, hi ma teeyh Dsa-suu, ga-siyh jnaah:
 -Ma jne ka lah, mah juu jne ko-joh kyaayh.

Ga'kwa' Jesús be' kih' dsa me' ooh' Lázaro

17 Ma'hya kye jmi' na'haa' Lázaro ma' ga'lloo' Jesús jee ja'. 18 Jee' jwii' Betania ja, ma ja jah kih' Jerusalén, koo hne kilómetro ba'. 19 Jwee' dsa judiu na'naa' na'jeyy Marta kyaah' María, na'kway be' kiyh mah sa wa meeh dséy he ga'juu' Lázaro ooyh'. 20 Ma' ga'nuu' Marta ja' Jesús, ya'héey mah' ngooy' ga'mi'jeyy'. Pero ga'ja' ba' María cha'neh'. 21 Ma' ga'jee' Marta Jesús mah' ga'siyh':

-Dsa-joh' kyaan, wa'ra jah kih' ma' neh' jee' la, sa ma' juu' dsa-nuuh' ooh'n'. 22 Jna' man, ga'la'je' he' ngiuh' kih' Dio, kway' ba' -ga'jah' Marta.

23 -La'jiih' ba' ooh' -ga'jah' Jesús siyh'.
 24 -Jna' man' la'jiih' wa'ra' ga'te' jee' la'jiih' dsa' jee' llaa' jmi' -ga'jah' Marta siyh'.

25 Mah' ga'jah' Jesús siyh':
 -Jna' he' hi' mi'jiih' dsa, hi' jmeen' chaay'. Hi' jmee' dsoo' dsé' kin', ma'ke' ga'juuy', la'jiih' ka'lah'. 26 Ga'la'jéé' hi' chaa' mah' jmeey' dsoo' dséy' kin', ma'ke' ga'juuy', sa' jay' la'ja'. ¿Che' heeh' juu' la' -ga'jah' Jesús siyh'.

27 -Jaah, Dsa-joh' kyaan, hee' ba' jna', hne' he' Cristo, Joq' Dio hi' hii' juu' kih' ja' jmi-gyuu' la' -ga'jah' Marta.

28 Ma'ngéé' ma'jäh' la'ja', neey' na'teeyh- María ooyh' mah' na'hléeyh' kyaah' juu' hii' mah' sa' nuu' dsa' kiyh', ga'siyh':

-Hii' ta-jwoh' ma'ja', teeyh' hne'.

29 Ma' ga'nuu' María la'ja', la'chah' ja' ga'nooy' ngooy' ga'mi'jeyy' Jesús. 30 Sa' ga' ma'he' Jesús ta' jee' jwii' mah' ja'. Láa' ma'cheyh' ja'ba' jee' ga'jeyy' Marta. 31 Ma' táäh' dsa' judiu cha'neh' kih' María ma' kway' be'. Ma' ga'jéey' ga'noo' María mah' ngooy' ko'chih', he'ja' ga'naa' dsa' he' kaah' kiyh', ma' jäh':

-Ngooy' ta' jee' la' to'hoo' mah' ga'hooyh' jee' oo'.

32 Ma' ga'lloo' María jee' ma' cheh' Jesús, ga'juuyh' jnéy' cha'ney' mah' ga'siyh':

-Dsa-joh' kyaan, wa'ra jah kih' ma' neh' jee' la, sa ma' juu' dsa-nuuh' ooh'n'.

33 Ma' ga'jéé' Jesús hooyh, hi' ga'jéey' hoooh' dsa-kaah' kyaay' hi' ma' jmee' ko-joh' kyaayh, he'ja' ga'la'meeh' dséy' jwérte, la'jiih' ga'jii' neh' tuh-dséy'. 34 Mah' ga'siyh':

-¿Ha' ga'kyaah' hnih'?
 Mah' ga'jäh':
 -Dsa-joh' kyaan, na' mah' go'jéeh'.

35 Peer' ga'hoo' Jesús. 36 Mah' ga'jah' dsa judiu he':

-Jéé' da, he' ba' che' ma' hnäy'.

37 Mah' ga'jah' ko'laa' dsa' he':

-Dsa' na, ga'jmeey' ga'la'jna' mi' né' jaa' dsa-tuu'. ¿Che' sa' le' ma' jmeey' mah' sa' ma' juu' dsa' oo'?

Ga'la'jiih' Lázaro

38 Koo' ka-lah' ga'la'meeh' dsé' Jesús, mah' ngooy' chuh' jee' la' to'hoo'. Heh' to'hoo' ja, ma' na'jné' kyaah' koo' mi' kuu'. 39 Mah' ga'jah' Jesús:

-Jnuuh' hnäh' kuu' na'.

Mah' ga'jah' Marta dsa' me' ooh' hlii' he' siyh' Jesús:

-Dsa-joh' kyaan, ma'héey' mi'juu', jéeh' ma'hya kye jmi' na'juuy'.

40 Mah' ga'jah' Jesús siyh':

-Ja' ma'jwéeh'n' hne', cher'mah' ga'jmeeh' dsoo' hoh', jéeh' he' juh' gaa' he' jmee' Dio?

41 Ja-ga-ga'jnuuyh' mi'kuu' he' ma' na'jné' hoo' to'hoo' ja', jee' ma' hää' hlii' he'. Ja'ga-ga'jéé' Jesús ta' gyuuh', ga'jäh':

-Tää' kyaan, kwan' tíhmaah' kyah', jéeh' ma'nuuh' ba' kin'. 42 Ma' ba' jna', nuuh' ba' hne' kin' táä'. He' jwahn' la'la', la'llu' kih' hi' táäh' nuu' la'ku' la'jii' kin' jee' la', mah' la'ja' la'dsoo' dséy', hne' ba' ga'cheeh' jna'.

43 Ma'la' ma'jäh' la'ja', ga'hléeyh' koo' ki-gaa':

-¿Lázaro, go'héé' jee' na'!

44 He'ja' ya'héé' hi' ma' na'juu' he' la' ma'na-gyoh' ja' goo' tiy, kyaah' hmiih' he' ga'gyaah' dsih' ma' ga'juuy', hi' la' ma'na-lóo' ja' mo'néy' kyaah' hmiih' sa'luu'. Mah' ga'jah' Jesús:

-Jeyy' sa'hmiih', mah' wa'ngéy'.

Ma' hnooh' dsa' ha' la' jee' ma' saayh' Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Jwéé' dsa' judiu hi' na'naa' kyaah' María ga'la'dsoo' dséy' kih' Jesús, ma' ga'jéey' he' ga'jmeey' la'ja'. 46 Pero ko'llaa' dsa' he' na'naay' na'jéey' dsa' fariseo na'jmeeyh' juu' ha' la' ga'jmeey' Jesús. 47 He'ja' jmi-dsa' kaah' kyaah' dsa' fariseo ga'kuyh' la'jéé' dsa' ta' dsa-gyuuh' kyaay', ma'jäh':

-¿Ha' la' jmeen'? Peer' cha'miih' he' juh' gaa' jmee' dsa' nuuh' he'. 48 Cher'mah' ga'kwan' jwé' ja' la' na' ba', la'jéé' ba' dsa' la'heé' kiyh'. He'ja' ya'naa' dsa' roma ya'heey' jee' jwii' jnan' hi' la'kaa' hwa' jnan' ka'lah'.

49 Caifá, jaa' dsa'kyaah' dsa' judiu he', ma' laa' dsa-joh' kyaah' la'jéé' jmi-dsa' jii' ne' ja'. Ga'jäh':

-Ni' miih' sa' neh' hnäh'. 50 Che' sa' laah' hnäh' llu' ga' he' juu' jaa' dsa' nuuh' kih'

dsa-goo~ jne', lä'koh' ga' he- hee' lä'kaa- hwa' la- -ga'jäh' Caifá.

⁵¹ Já he' ga'hleeyh' jee' tēey- hñiiy' ja-. Kih' he- ma' laay' dsa'joh' kyaa' jmi-dsa- ji-ñe- ja-, he' ja- ba' ja- ga'jmee' Dio ga'hleeyh' lä'ja-, ga'ngēey' juu' he- juu' Jesús kih' lä'jēē' dsa- judiu. ⁵² Hi' ja- ma-la- kih' dsa- judiu ja- juuy', he- hnøoy' jmāay' koo- nää' dsa- ba' jee' lä'jēē' hi- laa' joo' Dio hi- na-saa- na-jñee' wa' ha- cha- ha-. ⁵³ Jmii' ja- ga'taayh' ko-joh' juu' kwee- mah' jngēeyh' Jesús.

⁵⁴ He' ja- mo'so- ga'ngē' Jesús jnä'hä' jee' kih' dsa- judiu. Ya'hēey' hwa' Judea, ngooy' koo- jee' jwii- he' chee' Efraín he' hla- jäh- kih' hwa' kii-. Jee' ja- ga'jä- jnääh' ko-joh' kyaayh'.

⁵⁵ Ma-ngooy' ya'jäh' tē' jmii' he- kuh- dsa- judiu borrego mah'. Jwēē' dsa- hi- chaa- jee' ja- na'näay' ta' Jerusalén mah' mi lluyy' hñiiy' lä'koo- tēē' dsa- jmeē' jää' ja- ga' tē' jmii'. ⁵⁶ Ma' hnaah- dsa- he' Jesús, ma' hleeyh' kyaah' dsa- kyaayh' jee' ma' chih' gwah', ma' jäh'.

-¿Ha- lä' jēeh' hnäh'? ¿Che' sa- jäy- jee' jmii' la-?

⁵⁷ Dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- he' kyaah' fariseo ga'jmeē' mada-:

-Cher'mah' hi- hnäh' ga'jēeh' hnäh' ha- ta- ngēy-, ja- ya'jmeeh' hnäh' juu' chah' mah' dsa-nää' dsa- chaayh'.

12

Ga'huu' María naa' mi-jwii- tii' Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Jñii' jmii', jää' ja-ga' tē' jmii' he- kuh- dsa- borrego mah', ñee' Jesús ta' Betania jee' ma' gya' Lázaro hi- ga'jmeē' Jesús ga'lä'jiih' ma'ngēē' ma'na-juuy'. ² Jee' ja- ga'jmeey' ma'nūu- kyaah' Jesús. Marta ma' llooh- ma'nūu', hi- Lázaro he', ma' laa' jaa- hi- ma' gya' ko-joh' kyaah' Jesús nē' mes- ja-. ³ Ja-ga' ga'ka' María koo- sē' jmii' mi-jwii- he- chee- nardo, he- hmooh' jwēte. Ga'huyy' tii' Jesús. Mah' ga' mi'kiyh' kyaah' jñu- lley'. Ga'hii' mi-jwii- lä'kaa- cha'neh' ja-. ⁴ Mah' ga'jäh' jaa- dsa-kyaah' jnääh', hi- ma' chee- juda Iscariote, joo' Simón hi- ga'hñii' kih' Jesús kēē'.

⁵ -¿He-la' sa- ma'hñii' jmii- mi-jwii- na-, lä'koo- kye' hnē- hña-loo' jmii' ta' mah' ma' kweēhn' hi- tā-ñee'?

⁶ He- ga'jäh' lä'ja-, ja' kih' he- ma' jmeey' be' kih' hi- tā-ñee' ja-, kih' he- ma' hēey- ba' ja-. Jēeh' ma'høoy' sa'tuh- jee' ma' tääh' kuu' mah' ma' hwēey- jee' na-hmää'. ⁷ Mah' ga'jäh' Jesús:

-Ta- ha- kiyh'. Jēeh', jmii- mi-jwii- na- he- ma'høoy' mah' ma'huyy' jnä' wa'ra- ga'tē- jee' haan'. ⁸ Hih' hi- tā-ñee', lä- ma-täyih' na- ba' kyaah' hnäh'. Pero jnä',

mo'so- gyan' ki-wēē' jee' kyah' hnäh' - ga'jäh' Jesús.

Ma' hnøoy' dsa-kaah' ma' jngüyh' kih' Lázaro ka'läh'

⁹ Ga-lä-ñe- jwēē' dsa- judiu he- ma' gya' Jesús jwii- Betania mah' na'näay' jee' ja-. Pero ja- ma-la- kwaan' kih' Jesús ja- na'näay', he- na'jēey- Lázaro, hi- ga'lä'jiih' ma-ngēē' ma-na-juuy' ba' ja-. ¹⁰ He- ja- ga'taah' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- he' juu' kwee- mah' ma' jngēeyh' Lázaro ka'läh'. ¹¹ Jēeh', kwaan' kih' Lázaro ja-, jwēē' dsa- judiu ga'beey' dsa-kaah' kyaay' mah' ga'hēeyh' kih' Jesús ba'.

Ga'he' Jesús na-dsēē- jaa- burr- jee' jwii- Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ma' ga'jnä' jyoh' jmii', jwēē' jwēte dsa- ma' tääh' jee' tē- jmii' ja-. Ma' ga'nuuy' ja' Jesús ta' jwii- Jerusalén, ¹³ ga'kay' gooh' hma-su' mah' ga'näay' ga'mi-jēey' Jesús. Mah' ma' jäh'.

-¡He- ba' che- lluy' Dio! ¡Dio kyaah' hi- ja' na- lä'hih' kiyh'! Laay' Rey jñän- -ga'jäh' dsa- Israel he'.

¹⁴ Ga'hñah' Jesús jaa- burr- mah', mah' ga'wiiy' ka'luu', lä'koo- na-sii- juu' kih' Dio:

¹⁵ Ta- wa' gah' hnäh' dsa- chaa- jwii- Sión. Hii' Rey kyaah' hnäh' ja' na-, dsēey' jaa- burr- mah'.

¹⁶ He- ga-la' lä'ja-, sa- ga-lä-ngēē' jnääh' 'discipulo kyaay' lä- ma' to-nē'. Pero ma' ngaah' Jesús gyuuh', ja-ga' ga-lä-ngēē' jnääh' kih' Jesús ba' ja- ma' hleeh' lä'koo- ma-na-sii- jää', he- ga'jmeē' dsa- juuh- kiyh'.

¹⁷ Dsa- hi- ma' tääh' kyaah' Jesús lä'koo- ma' ga'tēeyh' Lázaro neh- to-høō- lä'koo- ma' ga'mi-jiiyh', ma' jmeeyh- juu' lä'koo- ga'jēey' jee' ja-. ¹⁸ He- ja- jwēē' dsa- na'nää' ga'mi-jēey' Jesús, lä'koo- ma' ga'nuuy' kih' he- juh' gaa- he- ga'jmeey'. ¹⁹ Pero dsa- fariseo ma' jäh' siiyh- dsa-kyaayh'.

-Jēē' da'. Ni' miih- sa- cha- he- le' jmeen'. Lä'jēē' ba' dsa- ga'nää' chaa' kaah' kiyh'.

Ko'laa' dsa- griego ga'hnaayh' Jesús

²⁰ Jee' kih' dsa- hi- na'nää' na'hnääh' Dio jee' tē- jmii', ma' tääh' ko'laa' dsa- griego.

²¹ Dsa- griego he', ya'nää' koo' kih' Felipe, dsa- ma' chaa- Betsaida he- na'heē' hwa' Galilea. Ga'chuyy' kyaah', ga'siiyh'.

-Hne- dsa'ñuuh', hnøō- jnääh' lla' jnääh' juu' kyaah' Jesús.

²² He- ja- ngoo' Felipe mah' na'chiyyh' Andre'. Hi- Andre' he' kyaah' Felipe na'hleeyh' Jesús. ²³ He- ja- ga'jēeh' Jesús juu' kiyh', ga'jäh'.

-Ma- tē' hor- jee' lee' joh' Hi- ga-lēē' ngo' la-. ²⁴ Ma-ra' ju'dsoo' jwēēhn- hnäh', cher'mah' sa- ga'toh' koo- mi' trigo jee'

gwaah' hi sa ga'hya, ma'ja' la ma'la' ja'ba'. Pero cher'mah' ga'hya' mi' ja', cha'mi'ih' mi' kwa'. ²⁵ La'ja', hi sa' kwa'a' hñii' juu', hi he' hee' go te'. Pero hi' kwa'a' hñii' juu' jmi'gyuu' la, he' ha'ay' hñiiy' ba'ja' mah' chaay' ta'ja' ga'la'je' joh' jmi' cha'. ²⁶ Hi' mi'te' kin', wa' jmeey' ko'joh' kyaah' jna'. Ja'ba' jee' naahn' na'gyan', jee' ja' dsa' taayh' ka'lah' hi' mi'te' kin'. Hih' mi'te' kin', Taa' kyaan' jma'ay' jøh'.

Ga'jmeey' Jesu' juu' he' juuy'

²⁷ Peer' chaan' cha'mi'ih' hu' ds'e'. ¿Hee' na' jwahn' na'? ¿Che' jwahn': "Taa', laa' jna' kih' he' dsa' ngéen' la"? Sa' le' jwahn' la' na'. Jeeh', kih' he' ja' ba' jan'. ²⁸ Taa', mi'jnaa' he' laah' jøh' -ga'jah' Jesu'.

Hor' ja' ga'la' nuuh', ga'hl'eeh' gyuu'h':
-Ma' mi'jnaa' ba' jna' he' laan' jøh'n', hi' mi'jnaan' ka'lah' he' laan' jøh'.

²⁹ Jwee' dsa' hi' ma' taah' jee' ja', ga'nuuy' he' ga'hl'eeh' gyuu'h', he' ja' ga'jäh':

-Go' ñih' ba' na' ma' hu'.

Jñah' ma' jah':

-Jaa' angel' ba' na' ma' hl'eeh' kyaayh'.

³⁰ Mah' ga'jah' Jesu' siyh':

-Sa' ma' ja' juu' na' kwaat' ki' jna'. Kyah' hnäh' ba' na' ma'ja' juu' na'.

³¹ Na' ma'te' jmi' jee' ka' Dio ju'dsoo' kih' jmi'gyuu' la'. Hi' ma'te' hor' ja' o'hil' hi' sa'llu' hi' jmeey' hih' jmi'gyuu' la'.

³² Wa'ra' ga'chaa' dsa' jna' gyuu'h', teen' la'jee' hi' ya'naa' kyaah' jna' -ga'jah' Jesu'.

³³ He' ga'hl'eeh' la'ja', ga' mi'jnaay' ha' la' kyaah' ma' juuy' ba' ja'. ³⁴ He'ja' ga'jah' dsa' hi' ma' taah' jee' ja':

-Ma' nuu' jnaah' la' koo' na'sii' juu' kih' Dio. Cristo chaa' ta'ja' ba'. ¿He' la' jwah' hne', jmeey' bii' kih' Hi' ga'lee'ngo' chaa' dsa' gyuu'h'? ¿Hi' ba' he' hi' jwah' hne' Hi' ga'lee'ngo'?

³⁵ Mah' ga'jah' Jesu' siyh':

-Ko'hwëe' ga' jna' wa'je' jee' kyah' hnäh'. Ngé' hnäh', ta'ko'jiih' jna' wa'je' jee' kyah' hnäh' mah' sa' leh' jee' na' hoo' hnäh'. Jeeh', hi' ga'naa' jee' na' hoo', sa' ñey' ha' ta' dsa' naay'. ³⁶ Ta'ko'jiih' jna' wa'je' kyah' hnäh', heeh' hnäh' kih' wa'je' mah' la'jnaa' hnäh' jee' jna' wa'je'.

Ma'la' ma'hl'eeh' Jesu' la'ja', mah' ga'hmaayh' kih' dsa' he'.

Sa' ga'heeh' dsa' judiu' juu' kih' Jesu'

³⁷ Ga'jee' ba' dsa' judiu' la'je' he' juh' gaa' he' ga'jmeey' Jesu' to'lo' ney', pero ni' la'ja' sa' ga'la' heey' kiyh'. ³⁸ Mah' la'ja', ga'la'te' la'koo' ga'jah' Isaia' hi' ga'ngëe' juu' kih' Dio llo'joo':

Taa' kyaan', sa' chaa' hi' ma'heeh' juu' jnan'.

Sa' chaa' hi' ga'la'ngëe' la'koo' te' he' juh' gaa' he' ga'jmeey' Dio kyaah' goo', ga'jah' Isaia.

³⁹ Kih' he' ja', sa' ga'la' ma'la'heey'. Hi' ja'ba' la'ja' ka'lah' ga'jah' Isaia kiyh':

⁴⁰ Ga'jmeey' Dio ga'jne' mi' ney', ga'jle' hu' ds'e' kiyh',

mah' sa' le' jee'y', ni' sa' la'ngëey'.

Ni' sa' dsa' jeeyh' kyaah' jna' mah' mi'hl'aa' jnih'.

⁴¹ La'je' he' ja' ga'jah' Isaia, la' ma' ga'jee'y' he' laa' jøh' Jesu' mah' ga'hl'eeh' kiyh'.

⁴² Pero ma'ra' he' ga'heeh' ba'jwee' dsa' kih' Jesu', la'kye' dsa'kaah' kyaay'. Hi' kih' he' ma' gayh' dsa' fariseo, he'ja' sa' ga'mi'jnaay' hñiiy', mah' sa' ma' hwëe' dsih' neh' gwah' mah'. ⁴³ Ma' hnooyh' ha' la' jee' ma' leey' kaah' cha'ne' dsa' jmi'gyuu', la' he' ma' hnooyh' ha' la' jee' ma' leey' kaah' cha'ne' Dio.

Juu' he' ga'hl'eeh' Jesu', la' ta' kih' dsa'

⁴⁴ Ja'ga' ga'hl'eeh' Jesu' koo' ki' gaa', ga'jäh':

-Hi' heeh' jna', ja' ma'la' jna' he' heeyh', heeyh' hi' ga'chee' jna' ba'. ⁴⁵ Hih' hi' ma'jee' jna', ma'jee'y' hi' ga'chee' jna' ba' ja'. ⁴⁶ Jna' he' laan' la'koo' wa'je' he' ja' jmi'gyuu' la', mah' la'jee' hi' heeh' jna', sa' jay' jee' na' hoo'. ⁴⁷ Hi' nuu' juu' kin' mah' sa' heeyh', ja' jna' ngiihn' kwaat' kiyh'. Jeeh' sa' ma'jan' jmi'gyuu' la' mah' ngiihn' kwaat' kih' dsa' jmi'gyuu'. Ma'jan' mah' laan' dsa' jmi'gyuu' ba'. ⁴⁸ Hi' sa' hnää' jna' mah' sa' heeyh' juu' kin', cha'ba' he' ngiih' kwaat' kiyh'. Ja'ba' juu' he' ma'hl'eeh' la', ngiih' kwaat' kiyh' wa'ra' ga'te' jee' laa' jmi'. ⁴⁹ Jeeh', sa' ma'hl'eeh'n' jee' teen' hñiin'. Taa' kyaan' hi' ga'chee' jna', hi' he' ga'jmeey' mada' kin' ha' la' jwahn', hi' ha' la' hl'eeh'n'. ⁵⁰ Jna' man', mada' he' ga'jmeey' kin' jøø' kih' dsa' mah' wa' chaay' ga'la'je' joh' jmi' cha'. Kih' he'ja', hl'eeh'n' ja'ba' la'koo' te' he' ga'siih' Taa' jna' ba'.

13

Ga'gyih' Jesu' tü' discipulo kyaay'

¹ Ma'ngoo' ya'jah' jmi' he' kuh' dsa' borrego mah', ma' ñe' ba' Jesu' ma'te' hor' he' ya' heey' jmi'gyuu' la' mah' dsaayh' jee' gya' jmiy'. Ga'la' hnääy' hi' ma' laa' kyaay' hi' ma' taah' jmi'gyuu' la', pero hwë' ja' ga'mi'jnaay' he' ga'la'hnääy' cha'mi'ih' hi' laa' kyaay'.

² Ja'ga' dsa' taayh' kuyh' ma'nuu' ma'hä' ba' hu' ds'e' kih' hi' sa'llu' neh' tuh' ds'e' Juda Iscariote joo' Simón ha' la' jmeey' mah' ngëey' Jesu'. ³ Pero Jesu' ma'ñe' bil' he' ga'tooh' Taa' gooy' hñii' la'je' go'te' he' na'hñaa'y' jmeey' hi' la'ja' ñey' he' ya'heey' kih' Dio, hi' ja'ba' kih' Dio

dsaaɣh' ka-läh'. ⁴ He-ja- ga-nooy- jee' tääyh' kuyh' ma-nuu' ja-, ga-jnuuyh' hmüih- he- ma' kyeyh' në, ga-kay' hmüih- tu-jla' mah' ga-bääyh' hñiiy'. ⁵ Hi- ga-kay' koo- jee' ga-chiyh' jmiü- mah' ga-løoy' gyiyh' ma-tii' jnääh' discipulo. Ja-ga' ga-mi'kiyh' kyaah' hmüih- tu-jla' he- ma' na-bääyh' ja-. ⁶ Ma' ga-tëëy' jee' ma' gya' Simón Pee', mah' ga-jäh' Pee':

-Dsa-jøøh' kyaan+, ¿che' hne- ba' gyih' ma-tiin'?

⁷ Mah' ga-jäh' Jesús süyh':

-He- jmeen- la-, sa- lä-ngëeh' hne- na' ga-juh-. Këë- ba-lä-ngëeh'.

⁸ -Sa- gyih' hne- ma-tiin- jih'koh' - ga-jäh' Pee' süyh'.

Mah' ga-jäh' Jesús süyh':

-Cher'mah' sa- ga-gyihn+ ma-tiüh', sa- le' jmeeh' ko-jøøh' kyaah' jnä'.

⁹ Mah' ga-jäh' Simón Pee' süyh':

-Dsa-jøøh' kyaan+, ja- ma-la- ma-tiin- hnøø' jñii', lä-ja- ma-goon- kyaah' ka'llen- hnøø' jñii' ka-läh'.

¹⁰ Mah' ga-jäh' Jesús ka-läh':

-Hi- ma-na-jngëë', sa- jmeeh- bii' jñii' lä-kaa- kiyh'. Ma-la- ma-tiiy' ba- hnøø' jñii', jëeh' lä-kaa- ba' kiyh' ma-na-jngü'. Hi- ma-na-jngëë' ba' hnäh', ma-ke- ja- lä-jëë- hnäh'.

¹¹ Jëeh' ma- ñe- bih' hiji- na- ma-ngëëy', he-ja- ba- ja- ma-jäh': "Ma-ke- ja- lä-jëë- hnäh' na-jngëë'."

¹² Ma-la- ma-gyiyh' ma-tii' lä-jëë-, ga-këyh- hmüih- kiyh' mah' ngaayh' na'gyay- në mes- ka-läh'. Mah' ga-jäh':

-¿Che' ma-lä-ngëeh' hnäh', hee- na- ma-jmeen' kyah' hnäh'? ¹³ Tëeh' jnä' Ta-jwöh' hi- jwah' hnäh' Dsa-jøøh' kyaan+. Lu' ba' jwah' hnäh', jëeh' he- ja- laan'. ¹⁴ Jnä' he' laan' ta-jwöh' kyaah' hnäh', hi- laan' Dsa-jøøh' kyaah' hnäh', mah' ma-gyihn+ ma-tiüh' hnäh'. Lä-na- hnøø' jmeeh' hnäh' ka-läh', gyih' hnäh' ma-tii' dsa-kyaah' hnäh'. ¹⁵ Jee' la- ma-heehn- hnäh' mah' jmeeh' hnäh' ja-ba' lä-koo- ma-jmeen' kyah' hnäh'. ¹⁶ Ma-ra' ju'dsoo' jwëehn- hnäh', jaa- hi- nuuh' kih' jñah', sa- jøøyh' ga-lä-koh' ga-dsa-juu'. Hi- hi- dsoo' mada', sa- jøøyh' ga-lä-koh' ga-hi- cheey'. ¹⁷ Na' he- ma-lä-ngëeh' hnäh' he- ma-jmeen' la-, lu' la' kyah' hnäh' cher'mah' ga-jmeeh' hnäh' lä-ja-.

¹⁸ Ja- he- hlëehn' kih' lä-jëë- hnäh' la-. Kyuu- ba' jnä' hiji- na- ma-lleehn+. Mah' lä-ja- lä-te' lä-koo- na-sii- juu' kih' Dio: "Hi- ma' kuh- ko-jøøh' kyaah' jnä', ma-jeeyh- ma-na-høøyh' kin'." ¹⁹ To-na' ga-juh- jwahn- jää' sa- ga-ma-ngëëy' jnä'. Mah' wa-ra- ga-la- he- ja-, lä-heeh' hnäh', jnä' he' laan' he- jwahn- laan'. ²⁰ Ma-ra' ju'dsoo' jwëehn- hnäh', hi- heeh- jaa- hi- cheen-

he- heeyh- jnä' ba' ja-. Hi- hi- heeh- jnä', heeyh- hi- ga-chee' jnä' ba' ja-.

Ga-jmeeh' Jesús juu', hñii' jaa- dsa- kyaay' kiyh'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Ma-la- ma-jäh' Jesús lä-ja-, pero ga-lä-meeh- dsëy' mah' ga-mi-jnääy- jëë- juu' ja-:

-Jaa- jee' lä-jëë- hnäh' hnëeh' jnä'.

²² Ja-ga' ga-tooh' jnääh' jëë' jnääh' në dsa-kyaahn+, sa- ñe' jnääh' hiji- kih' na- ma-hlëëyh-. ²³ Kih' jee' lä-jëë- jnääh' discipulo kyaay', jaa- ba' ga-lä-hnääh' Jesús cha-müih-. Hi- he' ma' gya' koo' kih' Jesús. ²⁴ Kih' hi- he', ga-jmeeh- Simón Pee' lii- mah' ngüiy' juu' kih' Jesús, hiji- kih' ja- ma-hlëëyh-. ²⁵ Hih' hi- ma' gya' koo' kih' Jesús he', ga-ngüiy' juu' kiyh':

-Dsa-jøøh' kyaan+, ¿hii- he' hi- jwah' na'?

²⁶ Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':

-Hi- kwëehn- kuh- koo- jwi' he-ñiih- gyuh', hi- he' he'.

Mah' ga-mi-gyuyh' koo- jwi' he-ñiih', ga-kwëëyh' Juda Iscariote, joo' Simón.

²⁷ Lä-koo- ngooy' kuyh- he-ñiih' ja-, ga-he' Tana- neh- tuh-dsëy'. Ja-ga' ga-jäh' Jesús süyh':

-He- hnooh- jmeeh', jmeeh' ga-juh- to-na'.

²⁸ Pero ni- jaa- hi- ma-tääh' në mes- ja-, sa- ga-lä-ngëëy' he-la- ga-siiyh' hi- he' lä-ja-. ²⁹ Kih' he- ma-høø' Juda sa-tuh- jee' ma-tääh' kuu', he-ja- ko-llaq' ga-jmeeh' hu-dsë', he- ga-jäh' Jesús süyh': "Go-läh' müih- he- hnøø' jñan' kih' jmiü'" o jäh': "Go-kwëeh' hi- tä-ñee' müih- kuu'". ³⁰ Ma' ga-la' kih' Juda, ma-kuyh- he-ñiih', चाह' ba' ya-heëy'. Ma-na-hoo- ba-hor- ja-.

Koo- nuuh' hmëë'

³¹ Ma-la- ma-ya-hëë- Juda jee' ja-, ga-jäh' Jesús:

-Na- lä-jnä' he- laa' jøøh' Hi-ga-lëë-ngo' la-, hi- ta-la- kih' hi- he' lä-jnä' he- laa' jøøh' Dio. ³² Hi- cher'mah' jooy' mi-jnääh' he- laa' jøøh' Dio, ja- ba' lä-ja- Dio mi-jnääh' he- laa' jøøh' jooy', hi- चाह' ba- jmeey'. ³³ Gyuu- mah' kyaan+, ko-hwëë' ga-gyan' kyaah' hnäh'. Hnaah' hnäh' jnä'. Pero ja-ba' lä-koo- ma-jwiin' dsa- judiu, jee' naahn- sa- le' go-nääh' hnäh', ja-ba' lä-ja- jwëehn- hnäh' ka-läh' na'. ³⁴ Jmeen- koo- mada- hmëë' kyah' hnäh'. Wa- hnaah' hnäh' øøh' hnäh'. Wa- hnaah' hnäh' lä-jaa- lä-jaa- dsa-kyaah' hnäh', ja-ba' lä-koo- ma-lä-hnaah' hnäh'. ³⁵ Cher'mah' ga-lä-hnaah' hnäh' dsa-kyaah' hnäh', lä-jëë- ba-dsa- lä-ñe- laah' hnäh' discipulo kyaan+.

Gasáh' Jesús he- hmá' Pee' juu' he- sa' kyuuy'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ He-ja- ga- ngih' Simón Pee' juu':
-Dsa' jøøh' kyaan', ¿ha- ta- goh' hne-?
Mah' ga' jäh' Jesús siyh':
-Ha- jee' niin', sa- le' goh' kyaah' jnä' na'.
Këë- ga' goh' kyaah' jnä'.

³⁷ He-ja- ga- jäh' Pee' siyh':
-Dsa' jøøh' kyaan', ¿he- la' ja- mo- so- le' niin' kyaah' hne- na'? Ma-lla- ba' dsën- juun' llah' hne-.

³⁸ He-ja- ga- jäh' Jesús siyh':
-¿Che' ju'dsoo' ma-lla- hoh' juuh' llan-?
Ma-ra- ju'dsoo' jwëehn- hne-, jáä' ja' ga' hooch' chaah' dsoo', hne- ma- tē- hnē- jiih- ma- hmäh' juu' he- sa' kyuuyh' jnä'.

14

Jesús laq' jwē' he- dsa'toohn' jee' gya' Dio

¹ Ta- jeh- hoh' hnäh'. Jmee' hnäh' dsoo' hoh' kih' Dio ba', hi' jmee' hnäh' dsoo' hoh' kin- ka- läh'. ² Cha'neh- kih' Tää' kyaan- cha- cha- miuh- jee' dsa'toohn'. Wa-ra- jäh' kih' sa- la- lä- ja-, ma- jwëehn' ba' hnäh' jáä'. He- ja- niin' mi'llun' jee' go'taah' hnäh'. ³ Wa-ra- ngaahn' mah' na'jmeen' llu' jee' go'taah' hnäh', ja' ga' jahn' ka- läh' mah' go'náah' hnäh' kyaah' jnä'. Mah' lä- ja- jee' naahn' na'gyan', jee' ja- go'taah' hnäh' ko- jøh' kyaah' jnä'. ⁴ Ma- ñeh' ba' hnäh' ha- jee' naahn', hi' ma- kyuyh' ba' hnäh' jwē' ka- läh'.

⁵ Mah' ga' jäh' Tamá siyh':
-Dsa' jøøh' kyaan', sa- ñe- jnääh' ha- na- gwaah'. ¿Ha- lä- ja- lä- kyuyh' jnääh' jwē' ka- läh'?

⁶ He-ja- ga- jäh' Jesús siyh':
-Jnä' he' laan' jwē', jnä' he' laan' ju'dsoo', jnä' he' jmeen- chaa' dsa-. Ni' jaa- sa- lla- náä' jee' gya' Tää' wa-ra- jäh' kih' sa- ya- náäy' ta- la- ki' jnä'. ⁷ Cher' mah' kyuyh' jnä', ja- ba- lä- ja- kyuyh' hnäh' Tää' kyaan'. Na- ma- kyuyh' ba' hnäh', hi' ma- jëeh' hnäh' ka- läh'.

⁸ Mah' ga' jäh' Felipe:
-Dsa' jøøh' kyaan', háäh' jnääh' Tää', mah' ko' ja- ba' ma- lee' kyaah' jnääh'.

⁹ Mah' ga' jäh' Jesús siyh' Felipe:
-¿Joh' jmi' sa- ma- hya- gyan' kyaah' hnäh' jee' la- mah' sa- ma- lä- kyuyh' jnä'? Hih' ma- jëë- jnä', he- ma- jëëy' Tää' ba' ja-. ¿Ha- lä- ja- jwah' hne-: "Háäh' jnääh' Tää'?"

¹⁰ ¿Che' sa- laah' dsoo', jnä' he' laan' koq- kyaah' Tää', hi' Tää' he' laa' koq- kyaah' jnä'? Lä- jē- juu' he- hlëéh' jnä', ja' he- hlëéh' jee' tēēn- hñiin' na-. Tää' hi- laa' kyaah' jnä', hi- he' ba' jmee- he- jmeen- la-. ¹¹ Wa- lä- dsoo' hoh' hnäh', jnä' he' laan' koq- kyaah' Tää' hi- Tää' he' laa' koq-

kyaah' jnä'. Pero cher' mah' sa- laah' hnäh' dsoo' lä- ja- la- kin- kyaah' Tää', jmee' hnäh' dsoo' kih' he- ma- jëeh' hnäh' ha- lä- la- ta- he- jmeen-. ¹² Ma- ra- ju'dsoo' na- jwëehn- hnäh', hi- jmee- dsoo' dsē' kin-, hi- he' jmee- ka- läh' ja- ba' ta- he- jmeen-. Hi- juuh- ga- ta- jmeey', jëeh' naah' ba' jnä' kyaah' Tää'. ¹³ Lä- jē- he- ngiuh' hnäh' kih' Tää' lä- hih- kin-, jmeen' he- ja-, mah' lä- ja- lä- jnä' he- laa' jøøh' Tää' ta- la- kih' jooy'. ¹⁴ Jmee' ba' jnä' wa- he- cha- he- he- ngiuh' hnäh' lä- hih- kin-.

Gasáh' Jesús cheey' Jmi- lle' Na- jngü'

¹⁵ Cher' mah' hnaah' hnäh' jnä', høø' hnäh' mada- he- jmeen- kyah' hnäh'. ¹⁶ Mah' jnä' chuun' kyaah' Tää' cheey' jñah' hi- kwa' be' kyah' hnäh'. Mah' jäh' kyaah' hnäh' ga- lä- jē- joh' jmi' cha-. ¹⁷ Hi- he' laa' Jmi- lle' hi- jmee- ju'dsoo'. Dsa- hi- chaa- jmi- gyuu' la-, sa- le' heeyh-, jëeh' sa' jëëy', ni- sa' kyuuy'. Pero hnäh', kyuyh' hnih', jëeh' háäy' jee' kyah' hnäh', hi- dsa- hey' neh- tuh- hoh' hnäh'.

¹⁸ Wa-ra- ngaahn', sa- jäh' hnäh' hnëë'. Jahn' ka- läh' kyah' hnäh'. ¹⁹ Miuh- jmi' ga' mo- so- jëë- dsa- jnä'. Pero hnäh', jëeh' jnä'. Hi- kih' he- chaa- jnä', he- ja- ba' ja- jmee- chaa- hnäh'. ²⁰ Ma- ja- ga- lä- ngëéh' hnäh', jnä' gyan' kyaah' Tää' kyaan', hi- hnäh' kyaah' jnä', hi- jnä' kyaah' hnäh'. ²¹ Hi- ma- heeh- mada- kin- mah' høøy', hi- he' hnää' jnä'. Hi- hi- hnää' jnä', Tää' kyaan- lä- hnääy' hi- he'. Hi- jnä' ka- läh' lä- hnaa- jnih' mah' mi' jnääh' hñiin' kiyh'.

²² Mah' ga' jäh' Juda (pero ja- he' Iscari- ote):

-Dsa' jøøh' kyaan', ¿he- la' ma- la- kyaah' jnääh' ba' mi' jnääh' hñaaah', mah' sa- mi' jnääh' hñaaah' kih' lä- jëë- dsa- jmi- gyuu'?

²³ He-ja- ga- jäh' Jesús siyh':

-Hi- hnää' jnä', høøy' juu' kin-, hi- Tää' kyaan- lä- hnääy' hi- he'. Mah' ko- jøh' kyaah' Tää' dsa'tooh' jnääh' kyaayh'. ²⁴ Hi- sa- hnää' jnä', sa- høøy' juu' kin-. Hi- juu' he- ma- nuuh' hnäh', ja' juu' ki' hñiin' ja-, juu' kih' Tää' hi- ga- chee' jnä' ba' ja-.

²⁵ Hlëéh' hnäh' lä- jē- juu' la-, ta' ko- jiih' gyan' kyaah' hnäh'. ²⁶ Pero wa-ra- ngaahn', kwaat' ki' jnä', chee' Tää' jaa- hi- kwa' be' kyah' hnäh'. Hi- he' he' Jmi- lle' Na- jngü' hi- heeh' hnäh' ga- lä- jē- ba', hi- jmeey' lä- dsooh' hoh' hnäh' lä- jē- juu' he- ma- hlëéh' hnäh'.

²⁷ Jnä' kwan' mah' jmeen' hi' ti' kyah' hnäh' lä- koq- hi' ti' kin-. Ja- lä- koq- kwa- dsa- jmi- gyuu' he- kwëéh' hnäh'. Ta- jeh' hoh' hnäh', ni- ta- wa' gah' hnäh'. ²⁸ Ma- nuuh- ba' hnäh' lä- koq- ma- jwëehn' hnäh'. Naahn' hi- jahn' jee' kyah' hnäh' ka- läh'. Cher' mah' dsoo' hnaah' hnäh' jnä', jëë- hoh' hnäh' ki' jnä' kih' he- naahn'

jee' gya' Tää', jëéh' jøøh' gyih' lä'koh' jnä'.
 29 Ma'jwëehn' hnäh' juu' la', jää' sa' ga'
 ma-la'. Mah' wa'ra' ga-la', ja-ga' lä'dsoo'
 hoh' hnäh'.

30 'Mo'so' hlëehn' ga' cha-miih' kyaah'
 hnäh', jëéh' jä' hi-sa'llu' hi' jmee' hih'
 jmi-gyuu' la'. Pero kyaah' jnä' sa' cha-
 kiyh' ni' miih'. 31 He' jmeen' lä'koo' mada'
 he' ga'jmeé' Tää' kin' ba', mah' lä'ja' lä'ne-
 dsa' hi' chaq' jmi-gyuu' la', jnä' hnaan'
 Tää'.

'Noo' hnäh', man'.

15

Chaah' wii' jëh' kyaah' sa'goh' kih'

1 'Jnä' he' laan' lä'koo' chaah' wii' jëh'
 he' llu' go'te'. Tää' kyaan', hi' he' mi'llu'
 chaah' wii' jëh' ja'. 2 Hnäh' lä'jé' sa'goh' he-
 choo' kin', he' sa' hii' müi'. Hi' lä'jé' sa'goh'
 he' hii' müi', mi'lluy' mah' jä' na'jngüi'.
 Mah' lä'ja' hii' cha' gamiuh' müi'. 3 Hi' lä'ja'
 ma-na'jngëé' hnäh' lä'llu' he' ma'heeh'
 hnäh' juu' he' ma'hlëehn' hnäh'. 4 Jä' hnäh'
 koo' hweh' kyaah' jnä', hi' jnä' jän' koo-
 hweh' kyaah' hnäh'. Lä'koo' sa'goh' kih'
 chaah' wii' jëh', sa' le' hii' müi' kih' hñii',
 cher'mah' sa' na'choo' hñii' chaah' kih'.
 Ja' ba' lä'ja' la' kyah' hnäh' cher'mah' sa-
 tääh' hnäh' koo' hweh' kyaah' jnä'.

5 'Jnä' he' laan' chaah' wii' jëh'. Hnäh'
 he' laah' sa'goh' kih'. Dsa' hi' tääh' koo-
 hweh' kyaah' jnä' hi' jnä' chehn' koo-
 hweh' kyaah', he' lä'ja' ba' hii' cha' miih-
 müi'. Jëéh', cher'mah' sa' laah' hnäh' ko-jøh'
 kyaah' jnä', ni' miih' sa' cha' he' le' jmeeh'
 hnäh'. 6 Hi' sa' jä' ko-jøh' kyaah' jnä', hi'
 he' jä' ta' ka'hne'. Le' kiyh' lä'koo' la' kih'
 sa'goh' chaah' wii' jëh' he' ma-na' hna'.
 Mah' wa'ra' ga-la' kii', juuh' dsa' mah' jëy'
 kyaah' je'.

7 'Cher'mah' tääh' hnäh' koo' hweh-
 kyaah' jnä' hi' jä' juu' kin' kyah' hnäh',
 ngii' lä'jé' he' hnooh' hnäh'. Hñah' ba'
 hnäh'. 8 Dsa-lä-jnä' he' laa' jøøh' Tää'
 kyaan' jee' jmeeh' hnäh' cha' miuh' ta'llu',
 hi' lä'jwë' ja' jmeeh' hnäh' lii' laah' hnäh'
 discipulo kyaan'. 9 Lä'koo' ma-lä'hnää'
 Tää' jnä', ja' ba' lä'ja' ma-lä'hnaan' hnäh'.
 Lä' ma'dsoo' ja' ba' hoh' hnäh' he' hnaan'
 hnäh'. 10 Cher'mah' høøh' hnäh' lä'jé-
 mada' he' jmeen' kyah' hnäh', lä' ma'dsoo'
 ja' ba' hoh' hnäh' he' hnaan' hnäh'. Jëéh'
 ja' ba' lä'na' ma'jmeen'. Ma'høøn' lä'jé-
 mada' he' ga'jmeé' Tää' kin', hi' lä'
 ma'choøhn' ja' ba' koo' hweh' he' hnääy'
 jnä'.

11 'Lä'jé' he' la' ma'hlëehn' mah' wa'
 jëë' hoh' hnäh' lä'koo' jëë' dsën', heh'
 lä'ja' wa' na'hñaa' he' jëë' hoh' hnäh'.
 12 He' la' ja' mada' he' jmeen' kyah' hnäh'.
 Wa' lä'hnaah' hnäh' dsa' kyaah' hnäh',

ja' ba' lä'koo' ma-lä'hnaan' hnäh'. 13 Ni'
 jaa' sa' chaq' hi' hnää' dsa' cha' gamiuh'
 lä'koh' jaa' hi' kwaa' hñii' he' juuy' kih'
 ome' kyaah'. 14 Ome' kyaan' laah' hnäh',
 cher'mah' jmeeh' hnäh' lä'jé' mada' he'
 jmeen' kyah' hnäh'. 15 Sa' tëehn' hnäh'
 moz'. Jëéh' moz' sa' ñe' he' hñüdsë' jmeé'
 dsa' juuy'. Tëehn' hnäh' ome' kyaan' ba',
 jëéh' lä'jé' he' ma'nuun' kih' Tää' kyaan',
 ma' mi'jnään' kyah' hnäh'. 16 Ja' he' hnäh'
 ga'llëeh' hnäh' jnä'. Jnä' ba' ga'llëehn'
 hnäh' hi' ga'hñaan' hnäh' mah' go'jmeeh'
 hnäh' ta' kin'. Hi' ya'hii' kwee' ta' kyah'
 hnäh', lä'ja' jä' koo' hweh' ka'läh'. Mah'
 lä'ja', lä'jé' he' ngiih' hnäh' kih' Tää' lä'hiih'
 kin', kway' ba'. 17 He' la' ba' ja' mada'
 he' jmeen' kyah' hnäh': Wa' hnaah' hnäh'
 dsa' kyaah' hnäh'.

*Na'høøh' dsa' kih' Jesús, lä'ja' kih' dsa'
 kyaay'*

18 'Cher'mah' dsa' jmi-gyuu' la' na'høøh'
 kyah' hnäh', ma'ñeh' ba' hnäh', jää' ga'
 jnä' ga-lä'høøyh' kin'. 19 Wa'ra' jäh' kih'
 laah' hnäh' hi' kyaah' jmi-gyuu' la', dsa-
 chaq' jmi-gyuu' la' lä'hnää' hnäh' lä'koo-
 hnääy' hi' laa' kyaay'. Pero ga'llëehn'
 hnäh' jee' kih' hi' tääh' jmi-gyuu' la',
 he' ja' hi' tääh' jmi-gyuu' la' na'høøh'
 kyah' hnäh', jëéh' mo'so' laah' hnäh' dsa-
 kyaay'. 20 Mi'dsooh' hoh' hnäh' juu'
 he' ma'jwëehn' hnäh'. Jaa' moz', sa'
 jøøyh' ga' lä'koh' dsa' juuy'. Cher'mah'
 dsa' ga'jmeeh' jnä', ja' ba' lä'ja' jmeeh'
 dsa' hnäh' ka'läh'. Hi' cher'mah' ga'høøy'
 juu' kin', ja' ba' lä'ja' høøy' juu' kyah'
 hnäh' ka'läh'. 21 Lä'ja' jmeey', jmeeyh'
 hnäh' kwaan' kin', jëéh' sa' kyuyy' Dio hi-
 ga'chee' jnä'.

22 'Wa'ra' jäh' kih' sa' ma'jan' hi' ni' sa'
 ga'hlëeh' jnih', sa' ma'lä'ney' kih' dso'kye'.
 Pero na', ma' na'bääh'yh', mo'so' le' jäh'y'
 sa' ñey'. 23 Hi' na'høøh' kin', ja' ba' lä'ja-
 na'høøyh' kih' Tää' kyaan' ka'läh'. 24 Wa'ra-
 jäh' kih' sa' ga'jmeen' he' juh'gaa' jee'
 kiyh', he' sa' ma'jmeé' ni' jaa', sa' ma'
 lä'ney' kih' dso'kye'. Pero na' he' ma'jëëy'
 lä'ja', mah' na'høøyh' kin', hi' na'høøyh'
 kih' Tää' kyaan' ka'läh'. 25 Lä'ja' dsa-lä'te'
 lä'koo' na'sii' në' ley: Ni' miih' sa' cha-
 he' kih' he' ga-lä'hääh'yh' jnä'.

26 'Pero wa'ra' ja' hi' noo' në' kyah' hnäh',
 hi' he' jmeé' ju'dsoo' kin'. Hi' he' ya'hëé'
 kih' Tää' mah' cheen' jee' kyah' hnäh'.
 Hi' he' he' jmi'le' Na'jngüi'. 27 Hi' hnäh'
 ka'läh', jmeeh' hnäh' ju'dsoo' kin', kih' he-
 ga'jmeeh' hnäh' ko-jøh' kyaah' jnä' lä' ma'
 to'në'.

16

Jëë' wii' discipulo kyaq' Dio

1 Lā-jē he la ma-hlēēhn hnāh mah sa cha he kih' jeh' hoh' hnāh'. 2 Hwēē' dsa-hnāh gwah māh-jee' dsa-kuh' hnāh' hi lloo' jmi' wa'ra ga-jngiuh' wa hi cha-hi kyah' hnāh', lā-koo' he-jmeey' ta kih' Dio ba ja laay'. 3 Lā-ja-jmeey' kyah' hnāh', jēēh' sa kyuyy' Tāā, ni sa kyuyy' jnā'. 4 Ma-jwēēhn' hnāh' lā-jē he la mah' wa'ra ga-tē jee' dsa-ngēēh' hnāh' lā-ja, ja-ga lā-dsooh' hoh' hnāh' lā-koo' jwēēhn' hnāh' la-. Sa ga-jwēēhn' hnāh' lā-la lā-ma to nē, jēēh' gyan' kyaah' hnāh'.

He la na jmee' Jmi' lle' Na jngi'

5 Pero na, naahn' jee' gya' hi ga-chee' jnā' hi ni jaa' hnāh' sa ngiuh' hnāh' juu' kin': "¿Ha na gwaah'?" 6 Pero meeh' hoh' hnāh' cha-miuh' kih' he ma-jwēēhn' hnāh' lā-la. 7 Ma-ra ju'dsoo' he-jwēēhn' hnāh'. He llu' kyah' hnāh' ba ja he naahn'. Jēēh', cher mah' sa ngaahn', sa-jā hi noo-nē kyah' hnāh'. Pero cher mah' ngaahn', cheen' hi he kyah' hnāh'. 8 Hi wa'ra ja hi he, jmeey' lā-ngēē' dsa-jmi-gyuu' he-tāāyh' kyaah' dso'kye, hi mi-jnāāy' he-chaā-jaa hi-llu' go-te, hi lā-ja he-lla' Dio ta. 9 Mi-jnāāy' he-tāāh' dsa-kyaah' dso'kye, kih' he sa heeyh' jnā'. 10 Lā-ja mi-jnāāy', jnā' he hi-llu', jēēh' naahn' kih' Tāā kyaan' hi mo-so-jēēh' jnā'. 11 Hi mi-jnāāy' he-lla' Dio ta kih' dsa, jēēh' hi-sa llu' hi-jmee' hih' jmi-gyuu' la ma na-bāāyh' kyaah' dso'jwi'. 12 Cha ga he hnoon' jwēēhn' hnāh', pero sa lā-ngēēh' hnāh' na ga-juh'. 13 Pero wa'ra ja Jmi' lle' hi-lla' ju'dsoo', hi he jāā' hnāh' mah' lā-ngēēh' hnāh' na-hāā' lā-jēē' ha-lā la ju'dsoo'. Jēēh' sa hlēēyh' jee' tēy' hñi'y'. Hlēēyh' he nuuy' ba hi-jmeey' lā-ngēē' dsa-lā-jē he na' ga ja. 14 Jmeey' lā-ngēēh' hnāh' lā-koo' laa' jnā', lā-ja mi-jnāāy' he laan' jōōh'. 15 Laan' ja ba lā-koo' laa' Tāā. He-ja ba na ma-jwahn', jmeey' lā-ngēēh' hnāh' lā-koo' laa' jnā'.

16 Kō-hwēē' ga, mo-so-jēēh' jnā'. Hi koo' ga kō-hwēē', jēēh' jnā' ka-lāh', ja-ga naahn' jee' gya' Tāā.

Hi meeh' dsē' lā-chaq' llu'

17 Ja ga ga ngiuh' jnāāh' juu' kih' dsa-kyaah' jnāāh':

—¿Hee na he hlēēyh' jne' he jāyh' lā-na: "Kō-hwēē' ga, mo-so-jēēh' jnā', hi koo' ga kō-hwēē', jēēh' jnā' ka-lāh', ja-ga naahn' jee' gya' Tāā"?

18 Ma' chiih' ga jnāāh' dsa-kyaah' jnāāh':

—¿Hee na he jāyh': "Kō-hwēē' ga"? Sa ngēē' jne' hee na hlēēyh'.

19 Nē ba Jesús he ma-hnōō' jnāāh' ma ngiuh' jnāāh' juu' kiyh'. He-ja ga-siuh' jnāāh':

—Ma-jwēēhn' hnāh' kō-hwēē' ga, mo-so-jēēh' jnā' hi koo' ga kō-hwēē', jēēh' jnā' ka-lāh'. ¿Che' he la na he ngiuh' hnāh' juu' kih' dsa-kyaah' hnāh'? 20 Ma-ra ju'dsoo' jwēēhn' hnāh', ja ki'hooh' hnāh' jwēte pero dsa-jmi-gyuu' la-lā-chaay' llu'. Kō-hwēē' ba ja, ja ti-meeh' hoh' hnāh', ja-ga-jēē' hoh' hnāh' go-te. 21 Wa'ra ga-tē jee' lā-chaā-gyuu' kyaā' jaa dsa-mē', jēēy' wi', jēēh' ma-tē jee' lā-chaā-gyuu' kyaay'. Pero ma-ngēē' ma-lā-chaā-gyuu' kyaay', mo-so-dsooh' dsēy' wi' he ma-jēēy' ja, kih' he-chaay' llu' he ma-lā-chaā-jaa-gyuu' kyaay'. 22 Ja ba lā-ja ti-meeh' hoh' hnāh' na. Pero koo' ka-lāh' jēēn' hnāh', ja-ga-jēē' hoh' hnāh', hi ni jaa' sa le' jñuu' lā-koo' te' he-jēē' hoh' hnāh'.

23 Jmi' ja, mo-so ngiuh' hnāh' juu' kin' ni miuh'. Ma-ra ju'dsoo' jwēēhn' hnāh', lā-jē go-te he ngiuh' kih' Tāā lā-hih' kin', kway' ba. 24 Lā-jiih' ma-ya-nōō' jne', ni miuh' sa cha he ngiuh' hnāh' lā-hih' kin'. Ngii' hnāh' mah' hñah' hnāh' hi-lā-ja, jēē' hoh' hnāh' go-te.

Ga'lih' Jesús ga-lla-dsēy' he hñih' he cha' jmi' gyuu'

25 Ma-hlēēhn' hnāh' lā-jē he la kyaah' juu' na hmāā. Ma-ngoo' ga-tē hor-jee' mo-so hlēēhn' hnāh' juu' na hmāā. Na hñāā' lā-jēē' ba jmeehn' juu' kyah' hnāh' ha-lā la kih' Tāā. 26 Ma-ja ngiuh' hnāh' kih' Dio lā-hih' kin'. Sa-jwēēhn' hnāh' ngiuh' kyah' hnāh' kih' Tāā. 27 Hnāā' Tāā hnāh', jēēh' ma-lā-hnaah' jnā' hi ma-lā-dsoo' ba hoh' hnāh' he jan' kih' Tāā. 28 Kih' Tāā ba ya-hēēn' mah' jan' jmi-gyuu' la. Na ya-hēēn' jmi-gyuu' la mah' naahn' ka-lāh' jee' gya' Tāā—ga-jāh' Jesús siyh' jnāāh'.

29 Mah' ga-jāh' jnāāh':

—Na' ga hlēēh' jēē' go-te, mo-so hlēēh' juu' na hmāā. 30 Na' ga ma-lā-ngēē' jnāāh', kyuuh' ba hne-ga-lā-jē go-te. Kyah' hne-sa-jmee' bi', ngii' dsa juu', jēēh' ma-nēh' ba hne-he-huud-sē-jmeey'. He-ja ba na ma-lā-dsoo' dsē' jnāāh' ya-hēēh' kih' Dio.

31 Mah' ga-jāh' Jesús siyh':

—¿Che' na' ga ma-lā-dsoo' hoh' hnāh'? 32 Ma-ngoo' ga-tē hor-hi hor-ja ma-tōōhn' na' ga-juh' he sa-jñee' hnāh' mah' beeh' jnā'. Pero sa-jān' hñiuh' go-te, Tāā kyaan' kyaah' jnā'. 33 Lā-jē he la ma-hlēēhn' hnāh' mah' ta-la ki' jnā' hi ti' kyah' hnāh'. Jmi-gyuu' la-jēēh' hnāh' he-wi'. Pero wa' cha-o-jōh' dsē' kyah' hnāh', jēēh' ma-lihn' ma-lla-dsēēn' kih' he hñih' he-cha-jmi-gyuu' la—ga-jāh' Jesús siyh' dsa-kyaay'.

17

Ga ngiuh' Jesús kih' discipulo kyaay' kih' Dio

1 Ma-ngëe' ma-hlëeh' Jesüs lä-jë- he- ja-, ga-jëe' ta-gyuu' mah' ga-jäyh':

-Tää kyaan', ma-dsëe' hor-. Mi-jnääh' joo'h- he- laay' joo'h' mah' lä-ja-, joo'h- mi-jnääh' hne- he- laah' joo'h' ka-läh'. 2 Hne- ga-hñaah' jnä' mah' jmeen' hih' kih' ga-lä-jëe' dsa-. He-ja- na-na' jwë' kin' jmeen' chaa- tää' ga-lä-jëe' dsa- hi- ga-kwëeh' jnä'. 3 He- kyuu' dsa- hne-, ma-la- jaa- hne- ba-laah' Dio Joo'h', hi- he- kyuyy' Jesucristo hi- ga-cheeh', he- la- ba- ja-, he- jmee' chaa- dsa- tää'.

4 Ma-mi-jnääh' hne- kih' dsa- he- laah' joo'h'. Ma-hña- haa- ba- ta- he- ga-kwëeh' jnä' jmeen'. 5 Na- na- Täa', mi-jnääh' he- laan' joo'h' ya-jwii' kyah', ja-ba- lä-koq- joo'h' ma-laan' kyaah' hne-, jää' ja-ga-noo' jmi-gyuu' la-.

6 Ma-mi-jnääh' hne- kih' lä-jëe' dsa- hi- ga-kwëeh' jnä'. Hi- he- ma-la- kyaah' mah' ga-kwëeh' jnä', hi- ga-hoo' juu' kyah'. 7 Na- ma-lä-kyuyy'h-, he- ba' kyah' ba- ja- lä-jëe' he- ga-töoh' goon-. 8 Jëeh', lä-jëe' juu' he- ga-chiih' jnä', ma-hlëeh' jnih' hi- ga-heeyh' ba-. Ma-lä-hee' bih' he- ya-hëen' kyah'. Hi- ma-lä-dsoo' ba- dsëy', hne- he' ga-cheeh' jnä'.

9 He-ja- ngiin' kiyh', ja- kih' lä-jëe' dsa- jmi-gyuu'. Ngii'n' kih' hi- ga-kwëeh' jnä' ba', jëeh' hi- he- ba' laa' dsa- kyaah'. 10 Lä-jëe' dsa- hi- laa' kyaan', he- ba- hi- he- laa' kyaah'. Hi- lä-jëe' hi- laa' kyaah', hi- he- ba' laa' kyaan' ka-läh'. Ta-la- kih' dsa- he' ga-lä-jnä' he- laan' joo'h'n'.

11 Mo-so' gya- ga-jnä' jmi-gyuu' la-. Pero dsa- kyaan', jä- gyih' jmi-gyuu' la-. Hi- jnä' naahn' kyah'. Täa' kyaan', hne- hi- na-jngëe', hää' kyaah' be' kyah' lä-jëe' hi- ga-kwëeh' jnä', mah' ja- leey' koo' ba-, ja-ba- lä-koq- laa' jne' koo' ba-. 12 Ta-ko-jiih' ma-gyan' kyaayh' jmi-gyuu' la-, ma- hää- jnih' kyaah' be' kyah'. Ga-hään' hi- ga-kwëeh' jnä'. Ni- jaa- sa- ga-hëe'. Ma-la- jaa- hi- noo' juu' dsa-hëe', hi- he' ba- ga-hëe' go-te', mah' lä-ja- lä-te' lä-koq- na- sii' juu' kyah'.

13 Na- naahn' jee' ñeh' hne-. Ta-ko-jiih' gyan' ko- hwëe' ga-jmi-gyuu' la-, ma-hlëeh' ba- jnih' lä-jëe' he- la-, mah' jëe- dsëy' lä-koq- jiih' jëe- dsën-. 14 Ma-ngëen' lä-jëe' juu' kyah' kih' hi- he'. Hi- ga-lä-höoh' dsa- chaa- jmi-gyuu' la- kiyh', kih' he- mo-so- laay' kih' jmi-gyuu' la-, ja-ba- lä-koq- sa- laa' jnä' kih' jmi-gyuu' la-. 15 Sa- ngiin' kyah' mah' hwëeyh' jmi-gyuu' la-. Ngii'n' kyah' mah' hääh' hnih' kih' he- hlih' ba'. 16 Sa- laay' kih' jmi-gyuu' la-, ja-ba- lä-koq- sa- laa' jnä' kih' jmi-gyuu' la-. 17 Jmääy' cha-ga-miih- na-jngëey' kyaah' ju-dsoo' kyah'. Jëeh' juu' kyah', la- ju-dsoo' jmah' ba'. 18 Lä-koq- ga-cheeh' jnä' jee- tääh' dsa- jmi-gyuu' la-, ja- ba- lä-ja- ga-chee- jnih' jee-

kih' dsa- hi- tääh' jmi-gyuu' la-. 19 Kwaat' kih' hi- he' ba- na- he- ngëen' hñiin' kyah'. Mah' lä-ja- hi- he' lee' na- jngëe' go-te'.

20 Ja- ma-la- kih' hi- la- ngiin'. Lä-ja- ngiin' ka-läh' kih' hi- na- ga- heeh' jnä' wa-ra- ga-nuuy' juu' kih' hi- he'. 21 Mah' lee' koo' ba- jee' lä-jëe', lä-koq- laah' hne- kyaah' jnä' Täa', hi- jnä' kyaah' hne-. Lä-ja- lee' koo' ba- jee' lä-jëe' hi- he' kyaah' jne'. Mah' lä-ja-, hi- chaa- jmi-gyuu' la- lä-dsoo' dsë', hne- he' ga-cheeh' jnä' jmi-gyuu' la-. 22 Lä-koq- ma-mi-jnääh' jnä' kih' dsa-, lä-ja- ma-mi-jnääh' hñiin' kiyh', mah' lä-ja- leey' koo' ba-, lä-koq- laa' jne'. 23 Jnä' laan' kyaah' jnih', hi- hne- laah' kyaah' jnä', mah' lä-ja- dsa- taayh' kwee- go-te- leey' koo' ba-. Lä-ja- lä-ngëe' dsa- jmi-gyuu' la-, hne- ba- ga-cheeh' jnä', hi- lä-ja- lä-ñey- ga-lä-hnaah' hnih', ja-ba- lä-koq- hnaah' jnä'.

24 Täa' kyaan', lä-jëe' hi- ga-kwëeh' jnä' he', hnoon' dsa-taayh' kyaah' jnä' ha- jee' naahn' na-gyan'. Mah' jëey' he- ma-laah' jnä' joo'h', kih' he- ga-lä-hnaah' jnä' jää' ja-ga-noo' jmi-gyuu' la-. 25 Lluu' laah' hne- Täa'. Dsa- chaa- jmi-gyuu' la-, sa- ma-la-kyuyy' hne-. Pero jnä', kyuyy' hne-. Ma-ñe- ba- dsa- kyaan', hne- ga-cheeh' jnä'. 26 Ma-mi-jnääh' kiyh', ha- lä- laah' hne-, hi- jmeen' lä-kyuyy' hne- cha-ga-miih-. Mah' jnä' he- hään' jee' kiyh' hi- ja-ba- lä-koh' hnaah' jnä', ja-ba- lä-ja- lä-hnääh' dsa- kyaayh'.

18

Ga-saayh' Jesüs

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Ma-ngëe' ma-hlëeh' Jesüs lä-ja-, jnääh' discipulo ga-noo' jnääh' kyaayh' ta- hngaah' ko-taa- kih' koo' jmi- he- chee- Cedron. Jee' ja- ga-tooh' jnääh' kyaayh' jee' na-jnääh' chaah' hma- kih' dsa'. 2 Juda ka-läh', hi- ga-hnëe' Jesüs, ma- kyuyy'h- lä-kaa- jee' ja-, jëeh' cha-miih' jiih' na-noo' jnääh' discipulo kyaah' Jesüs ta- ja'. 3 Jee' ja- ga-lloo' Juda, ma- jää- koo- näi- hloo', kyaah' ko-llaq' poo- hi- ga-chee' jmi-dsa- kaa'h' hi- hi- ga-chee' fariseo. Ga-lla-nääh' jee' ja-, chooy' je-, kyey' hma- lle- je-. Kyë- hi- kyë- ñe-, kyë- hi- kyë- hma-. 4 Pero ma-ñe- ba- Jesüs lä-jëe' go-te', hee- na- jä- në' kiyh'. Mah' ya-hëey' ta- cha-ñe' hi- ga-ngiiy' juu' kih' dsa- he':

-¿Hi- na- hnaah' hnäh'?

5 -Ma-ya-noo' jnääh', hnäh- jnääh' Jesüs, dsa- chaa- Nazaret -ga-jäh' dsa- he'. -Jnä' he' -ga-jäh' Jesüs siiyh'.

Jee' ja- ma- hää' Juda ka-läh', hi- ga-ngëe' Jesüs kih' dsa- he'. 6 Lä-koq- ma- ga-jäh' Jesüs "jä- he'", ga-tëe- dsa- he' hñii' ta-

ka'luu' lä jiih' ga'saay' hwa'. 7 Koo- ka-läh' ga'ngii' Jesús juu' kiyh':

-¿Hii' ba' na' hnaah' hnäh'? -ga'jäyh'.
-Jesús, dsa- chaq- Nazaret -ga'jäh' dsa- he'.

8 -Ja' ma'jwëeh' ba' hnäh', jnä' he'? Cher'mah' jnä' hnaah' hnäh', kwa' jwë' wa' lla-nää' hi- tääh' la- -ga'jäh' Jesús siiyh'.

9 He- la- ga'la' mah' lä'te' he- ga'jäh' Jesús: "Tää', lä'jëe' hi- ga'kwëeh' jnä', ni' jaa' hi- he' sa' dsa'hëë'." 10 He-ja- ga'lle- Pee' ñe' kih' mah' ga'kuy' lo-gwa' jwoo' ra-lluu' kih' Malco, hi- ma' laa' jaa' hi- ma'jmee' ta'he' kih' jmi-dsa- jøøh'. 11 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh' Pee':

-Tøøh' ñe' kyah' neh' loo- kih'. Ja' jmee' bii' kin' jëen' he- wii' la- lä'koo- mada' he- ga'jmee' Täa' kin'?

Na'jäay' Jesús cha'në' Aná
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Ja-ga' ngoo' juu' hløø' kyaah' hløø' kyaay' hi' kyaah' poo' kyaq' dsa- judiu he', mah' ga'saayh' Jesús ga'hñuuy'. 13 To-në' na'jäay' cha'në' Aná, hi- ma' laa' dso'jmi- Caifá. Caifá he' ma' kye- në' kih' lä'jëe' jmi-dsa- jii' ja-. 14 Hi- he' na-, hi- ga'taah' dsa- judiu juu' jää', ga'siiyh' he- jmee' bii' juu' jaa' dsa-ñuuh' kih' jwi- goo' jne'.

Ga'hmä' Pee' juu' he- sa' kyuu' Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Ma' lleë' Pee' kaah' kih' Jesús kyaah' jñah' ga' discípulo. Discípulo he' ma' kyuu' ba' dsa-jøøh' kyaq' jmi-dsa-. He-ja- ga'hey' kyaah' Jesús jee' la' ho'hne' kih' jmi-dsa-jøøh' he'. 16 Pero ta' ka'hne' kih' ho'haah' ja-ba' ma' cheh' Pee'. Ja-ga' ya'hëë' hi- jñah' discípulo he', hi- ma' kyuu' jmi-dsa-jøøh' mah' ga'hleëyh' kyaah' dsa-më' hi- ma' høø' ho'haah' ja-. Ja-ga' ga'taayh' Pee' ta' cha'neh'. 17 He-ja- ga'jäh' dsa-më' he' siiyh' Pee':

-Ja' hne' ka-läh' laah' discípulo kyaq' dsa-ñuuh' oo'?

-Ja' he' jnä' -ga'jäh' Pee'.

18 Jmii' ja- ma' jmee' gyuu'. Hi- lä'jëe' hi- ma' tääh' jmee' ta'he' jee' ja' kyaah' poo', ga'jeeyh' je- mah' ga'taayh' llooyh-. Jee' ja- ma' cheh' Pee' ka-läh', llooh- je- ko-jøh' kyaayh'.

Na'jäay' Jesús cha'në' dsa-ta' kyaq' dsa- judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Ga'løø' jmi-dsa- jøøh' ngii' juu' kih' Jesús, hi- ga'he' hi- ma' laa' discípulo kyaay', hi' ha- na' ma' tääyh'. Hi' ma' ngiiy' juu' kiyh' ha- lä' la' juu' he- ma' kway'. 20 He-ja- ga'jëeh' Jesús juu' kiyh':

-Jnä'hä' go-te' ga'hleëhn' dsa' jmi-gyuu'. Ma' hlëëh' jnih' tää' neh' gwah' mäh' hi- jee' chih' gwah' juuh' jee' dsa' kuh' dsa- goo' jne'. Ni' koo- sa- ga'hleëhn' jee' na' hmää'. 21 ¿He-la' ngiih' juu' kin'? Ngii' juu' kih' hi- ga'nuu' ba', mah' jäh' he- na- ga'jwahn'. Hi- he' ba' ñe- lä'jë' hee- na- ga'hleëhn'.

22 Lä'koo- ma' ga'jäh' Jesús lä'ja-, jaa- poo- kyaq' dsa- he' hi- ma' cheh' koo' jee' ja-, ga'jnooy' mo' në' Jesús.

-¿Che' lä' na- ba' jiih' juu' kih' dsa-jøøh' kyaq' jmi-dsa-? -ga'jäh' poo' he' siiyh'.

23 -Cher'mah' ma'hleëhn' lliih', chiih' jnä' hee- na- he' hliih' ma-ya' hii' hoon'. Hi- cher'mah' ma'hleëhn' ba' jnä' ju'dsoo', ¿he-la' jnooh' kin'? -ga'jäh' Jesús siiyh'.

24 He-ja- na'hñuuh' Jesús ga'chee' Aná cha'në' Caifá, dsa-jøøh' kyaq' jmi-dsa-.

Koo- ka-läh' ga'hmä' Pee' juu' he- sa' kyuu' Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Lä- ma- cheh' ja-ba' Pee'llooh' je-, mah' ga'jäh' dsa- siiyh':

-Ja' hne' laah' jaa- discípulo kyaay'?

-Jäh' hq', ja- he' jnä' -ga'jäh' Pee'.

26 Mah' ga'hleëh' jaa' hi- ma' jmee' ta'he' kih' jmi-dsa- jøøh', hi- laa' miih' øøh' hi- ga'ku' Pee' lo-gwa' he', ga'ngiiy' juu' kih' Pee':

-Ja' ga'jëen' hne' kyaayh', jee' na-jnääh' chaah' hma-? -ga'jäyh' siiyh' Pee'.

27 Koo- ka-läh' ga'juu' Pee', hi' lä'chah' ja- ga' hoo'h' chaah' dsoo'.

Ga'jäa' dsa' Jesús cha'në' Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Ja-ga' ga'lleë- dsa- Jesús kih' Caifá mah' ga'jäay' ta- në'ta' kih' Pilato. Hor- ja- ma' ngoo' ga'jnä'. Sa' ga'taah' dsa- judiu cha'neh' në'ta' ja- mah' sa' mi-sayh' hñiiy'. Jëeh', sa' ma' le' ma' høøy' jmi- he- kuh- dsa- borrego mäh', wa' ra- jäh' kih' ga'taayh' jee' ja-. 29 He-ja- ga'lä' jëë' Pilato ka'hne' ta- jee' ma' tääyh' ja- mah' ga'jäyh':

-¿Hee- dsoo' bääh' hnäh' dsa- la-? - ga'jäh' Pilato.

30 -Wa'ra- jäh' kih' sa' hlëëh' dsa- na-, sa' cha- he' kih' ma' ngëë' jnääh' ja' gooh- - ga'jäh' dsa- he' siiyh' Pilato.

31 -Tee' ba' hnäh' kyah', lla' hnäh' ta'kiyh', lä'koo- lle' ley kyah' hnäh' -ga'jäh' Pilato siiyh'.

-Pero sa- na-ngë' jnääh' jwë', jngëeh' jnääh' ni' jaa' dsa- -ga'jäh' dsa- judiu he'.

32 Lä'ja- ga'lä'te' juu' kih' Jesús lä'koo- ma' ga'jäyh' ha- lä' kyaah' ma' juuy'.

33 Ja-ga' ga'he' Pilato ta' cha'neh' në'ta' kih' mah' ga'tëeyh' Jesús, ga'ngiiy' juu' kiyh':

-¿Che' hne- he' dsa-jøøh' kyaq' dsa- judiu? -ga'jäyh'.

34—¿Che' he- hlëéh' kyah' hñah' he- jawh' lã' na- , o che' he- ma- hlëéh' jñah' ki- jnã'? — ga'jãh' Jesús siyh'.

35 —Ja- he- dsa- judiu jnã'. Dsa-gooh' kyaah' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa-, hi- he- ba' na- ma-ngëë' hne- ta- kin-. ¿Hee- ma-jmeeh'? —ga'jãh' Pilato sih' Jesús.

36 —Ja- jmi-gyuu- la- jmee- jnã' hih-. Wa'ra- jãh' kih' jmee- jnã' hih' jmi-gyuu- la-, hi- chaã' kaah' kin- sa- kway' jwë' ngëë' dsa- jnã' kih' dsa- goon- hi- laã' ta'. Pero sa- jmee- jnã' hih' jee- la- —ga'jãh' Jesús siyh'.

37 —¿Che' ma'ra- he- laah' hne- rey ja-? — ga'jãh' Pilato.

—Hne- ba' jawh', jnã' laan' rey. Kih' he- la- ba' ga-lã-chaan-, hi- jan' jmi-gyuu- la- mah' jmeen- ju'dsoo' ba'. Hi- lã-jëë' hi- laã' kyaa' ju'dsoo', nuuy- juu' kin- —ga'jãh' Jesús siyh'.

38 —¿Hee- ja-, he- la- ju'dsoo'? —ga'jãh' Pilato.

Ga'jä' juu' jngüih' dsa- kih' Jesús (Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Lã-koq- ma' ga-jãh' lã-ja-, ya-hëëy' ngooy' ta- jee' ma' tããh' dsa- judiu, mah' ga-siyh'.

—Ni- koq- he- hlih' sa- ma-jnøhn- kiyh'.

39 Lã-jë- jiih- ma- të- jmi- he- kuh- dsa- borrego mãh', tëéh' hnãh' lããn' jaa- hi- tih- hoh' hnãh' hi- hãã' neh' ñe'. Hnãh' dsa- judiu, ¿che' hnøoh- hnãh' mah' lããn' rey kyaah' hnãh'?

40 Ga-lã-jëë- ga-tooh' miuh', ga-jãh': —Ta- lãã- dsa- na-. Lãã- Barrabá ba'. Barrabá he' ma' laã' jaa- dsa-hii-.

19

1 He-ja- ga-jmee- Pilato hih- mah' jmi'ba' dsa- kih' Jesús. 2 Ga-ka' hløø' wii- toq-, ga-jmeey' koq- coron mah' ga-tooyh- lle' Jesús. Hi- ga-kyeh- dsih' koq- hmiih- gyuu' lãh- lã' koh' hmiih- he- kéh- rey.

3 —iPeer' jøøh' dsa-ta' kyaa' dsa- judiu! — ma' jãh'.

Mah' ma' jnoo- hløø' mo-nëy'.

4 Ja-ga' ya-hëë' ka-lãh' Pilato ta- ka'hne- mah' ga-siyh' dsa- he':

—Hii- ja' la- kyah' hnãh' mah' jëéh' hnãh' ni- koq- he- hlih' sa- hii-jnøhn- kiyh'.

5 Ja-ga' ya-hëë' Jesús, na- há' lley' coron he- na- lã' kyaah' wii- toq-, hi- na-kyeyh' koq- hmiih- gyuu' lãh-. Mah' ga-jãh' Pilato siyh' lã-jëë- dsa- he':

—Hii- la- dsa- ñuuh- na-.

6 Ma' ga-jëë' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- kyaah' poo- kyaa' gwah', ga-tooyh' miuh', ma' jãh':

—Tããy' dsøh' hma-cru-, tããy' dsøh' hma-cru-.

Pero ga-jãh' Pilato ka-lãh':

—Tee- hnãh' mah' tãã- hnãh' hñah' dsøh' hma-cru-. Jëéh', ni- koq- he- hlih' sa- ma-jnøhn- kiyh'.

7 Mah' ga-jãh' dsa- judiu he':

—Cha- ba' ley kyaa' jnããh'. Lã-koq- jãh' ley kyaa' jnããh' äã- jmi- juuy'. Jëéh' ga-jmããy' hñiiy' Joq' Dio.

8 Ma' ga-nuu' Pilato lã-ja-, cha-ga-miih- ga-lã-goyh'. 9 Koq- ka-lãh' ngaayh' kyaah' Jesús në-ta' kiyh', mah' ga-siyh':

—¿Ha- chaah- hne'?

Pero sa- ga-ngii' Jesús go-te' kiyh'.

10 —¿He- la' sa- ngiih' kin'? ¿Che' sa- ñeh' na-ngën' jwë' jmeen' hih' mah' tãã- dsa- hne- dsøh' hma-cru'? Hi- lã-ja- jmeen' hih', mah' lããn' hne- —ga'jãh' Pilato siyh'.

11 —Ni- miuh' sa- na-ngëh' jwë' he- jmeeh' lã-ja- kin' wa'ra- jãh' kih' sa- ga-kwa' Dio jwë'. He- ja- juuh- ga- la- dsøkye- kih' hi- ga-ngëë' jnã' kyah', lã' koh' ga- kyah' hñah' —ga'jãh' Jesús siyh'.

12 He-ja- cha-ga-miih- ma' hnøø' Pilato ma' lããy' Jesús. Pero dsa- judiu he', ma' tooyh- cha-miih- miuh', ma' jãh':

—Cher mah' hne- ga-lããh' hniuh', sa- laah' ome' kyaa' rey-to-në' hi- gya' Roma. Wa- hi- cha- hi- jmi- jmãã- hñii' rey, la-dsëëy' rey to-në' ba' ja-.

13 Ma' ga-nuu' Pilato lã-ja-, ga-jããy' Jesús ta- ka'hne', mah' ga-gyay' jee' jmeey' hih'. Jee' ja- ma' cheë' Gabata kyaah' juu' hebreo. Juu' na- hnøø' jãh': jee' ma-na' joo' kuuy'.

14 Ma'ja-, hløoh' jmi- he- kuh- dsa- borrego mãh', ma-të' lã' hyoo-. Mah' ga-jãh' Pilato sih' dsa- judiu he':

—Hii- la- rey kyaah' hnãh'.

15 —iWa' juuy', wa' juuy'! iTããy' dsøh' hma-cru! —ga'jãh' dsa- he'.

—¿Ha- lã-ja- he- tãã- jnã' rey kyaah' hnãh' dsøh' hma-cru'? —ga'jãh' Pilato siyh'.

—Sa- chaã- ga' jñah' rey kyaa' jnããh', ma-la' César ba' —ga'jãh' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- he'.

16 Ja-ga' ga-ngëë' Pilato ja-goo- hløø' mah' tãã- dsih' dsøh' hma-cru-. He-ja- ga-tëë- hløø' Jesús.

Ga-tãã- dsa- Jesús dsøh' hma-cru' (Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Ya-hëë' Jesús jee' ja- ma' kyey- hma-cru', ngooy' jee' cheë- Moo' Lle' Hlii'. Kyaah' juu' hebreo jãh': Gólgota. 18 Jee' ja- ga-tãã- dsih' dsøh' hma-cru-, ko-jøh' kyaah' uu' dsa-, ma' jaa- lã-koq- jwoo' kiyh'. 19 Ga-jmee' Pilato mada- he- ga-la' koq- hwëh' he- ga-tøøy' në- hma-cru- he- jãh': "Jesús dsa- chaã- Nazaret, Rey kyaa' dsa- judiu." 20 Jwëë' dsa- judiu ga-hëy' hwëh' ja-, jëéh' ma' jãh' kih' jee' jwii- ja- jee' ga-tãã- dsa- Jesús dsøh' hma-cru-, hi- hwëh' he- ma' na- sii- ja- ma' la' kyaah' juu'

hebreo, kyaah' juu' griego hi' kyaah' latin ka' lah'. ²¹ He' ja' la' jee' dsa' kaah' kyaah' jmi' dsa' kyaah' dsa' judiu na' naa' na' chiih' Pilato:

—Ta' sii' "Rey kyaah' dsa' judiu." Sii' la' koo' ga' jayh' hñiiy' "Jna' he' laan' Rey kyaah' dsa' judiu."

²² Pero Pilato ga' jeeh' juu' kiyh':

—He' ma' siin', sa' cha' he' kih' mi' siin'.

²³ Ma' ngëe' ma' taa' hløø' Jesús dsoh' hma' cru' mah' ga' kay' sa' hmiih' kiyh', ga' jmeey' kye' jwi', ma' koo' jwi' kih' la' jaa' hløø'. Hi' ga' ka' hløø' sa' hmiih' he' ma' na' laay' he' ma' la' koo' ta' jmaa' koo' dsaah'. ²⁴ Mah' ga' siiyh' dsa' kyaayh':

—Sa' wa' gyiin'. Wa' koohn' suert ba', wa' jee'n' hi' tée'.

Kyaah' la' ja' ga' la' te' la' koo' na' sii' juu' kih' Dio, he' jah': "Ga' ti' ga' llooh' dsa' hmiih' kin', mah' ga' kooyh' suert kih' hmiih' kyoo' kin' he' ma' na' laan'." La' ja' ga' jmee' hløø' he'.

²⁵ Ma' cheh' choo' Jesús koo' hma' cru' kiyh', kyaah' dsa' me' øøh' chooy', kyaah' Maria me' Cleofa, hi' kyaah' Maria Magdalena ka' lah'. ²⁶ Ma' ga' jee' Jesús choo', kyaah' discípulo hi' ga' la' hnaay' cha' miih', mah' ga' siiyh' chooy':

—Dsa' me', hii' joo' cheh' na'.

²⁷ Ja' ga' ga' hlee'yh' discípulo he':

—Hii' maa' kyaah' cheh' na'.

La' chah' ja' ga' tée' discípulo he' choo' Jesús cha' neh' kih'.

Ga' juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Ma' ga' ngëe' he' ja', ma' ne' ba' Jesús ga' hnaa' ba' la' je' he' ma' lle' kiyh'. Hi' mah' la' te' la' koo' na' sii' juu' kih' Dio, ga' jayh':

—La' kii' dsen'.

²⁹ Jee' ja' ma' chih' koo' mi' dsuu' he' ma' haa' jmi' jiih'. Mah' ga' mi' gyuh' dsa' koo' mi' joo' kyaah' jmi' jiih' ja'. Mah' ga' la' lley' lle' koo' sa' goh' hma' hisopo, ga' choo' dsa' la' ga' tée' hoo' Jesús. ³⁰ Ma' ga' hih' Jesús jmi' jiih' ja', ga' jayh':

—Ma' hnaa' ba' la' je'.

La' chah' ja' ga' toyh' lley, ga' juuy'.

Jaa' hløø' ga' jmee' dsoo' dsoh' mo' miih' kih' Jesús

³¹ Ma' ja' hlooh' jmi' he' kuh' dsa' borrego mah'. Sa' ma' hnøø' dsa' judiu ma' ja' dsa' dsoh' hma' cru' wa' ra' ga' taayh' teeyh' dsëy'. Jeeh' jmi' ja' ma' la' juuh' ga' kih' jee' la' je' jmi' he' teeh' dsa' dsë'. He' ja' ga' ngiiy' kih' Pilato mah' ma' jmeey' hih' he' ma' joo' kyey' hi' ma' jnaay' hi' ma' chaa' dsoh' hma' cru' mah' teey' ga' juh'. ³² He' ja' na' naa' hløø' mah' ga' joo' to' ne' kye' hi' ma' taa' dsoh' hma' cru' koo'

kih' Jesús. Ja' ba' la' ja' ga' jmeey' kih' hi' ma' taa' jyoh' ko' jwoo' kiyh' ja'. ³³ Ma' ga' la' naay' jee' ma' taa' Jesús, ga' jee' ma' na' juuy', he' ja' mo' so' ga' joo' kye' Jesús.

³⁴ Ma' ke' ma' na' juuy', jaa' hløø' ga' ka' hma' lle' ne' chuyh' kih', ga' jmeey' dsoo' mo' miih' kih' Jesús. La' chah' ja' ga' tuu' jma' kyaah' jmi'. ³⁵ Hi' ga' jee' ha' la' ga' la', hi' he' jmee' ju' dsoo'. Hi' juu' kiyh' la' dsoo'. Hi' he' ne' kwee' he' jayh' ju' dsoo'. Hi' ga' jmeey' ju' dsoo' mah' la' ja' ka' lah' la' dsoo' hoh' hnäh' kih' Jesús. ³⁶ La' ja' ga' la', mah' la' te' la' koo' na' sii' juu' kih' Dio: "Ni' koo' moo' kiyh' sa' joo' dsa'." ³⁷ Hi' la' ja' jee' jyoh' na' sii' juu' kih' Dio: "Dsa' hi' ga' jmee' dsoo' kiyh' jee' ka' lah'."

Ga' haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Ma' ngëe' he' ja', José dsa' chaa' Ari-matea ga' ngiiy' kih' Pilato mah' kway' jwè' koo' jmi' ngo' kih' Jesús. José ma' laa' ja' discípulo kyaah' Jesús jee' na' hmaä, jeeh' ma' gayh' dsa' judiu. Ga' kwa' ba' Pilato jwè'. He' ja' ngooy' na' kiiy' jmi' ngo' kih' Jesús. ³⁹ Ngoo' ka' lah' Nicodemo hi' nee' ta' la' hwé' na' hnäh' Jesús. Ma' kye' koo' gyii' gya' kil naa' mi' jwi', he' ma' la' mirra na' kaah' na' gwëeh' kyaah' aloes. ⁴⁰ He' ja' la' uu' dsa' he', ga' jnaay' Jesús mah' ga' gyaayh' koo' hmiih' gyuh' kyaah' naa' mi' jwi' ja', la' koo' tée' jmee' dsa' judiu ma' haay' hli' kyaay'. ⁴¹ Jee' ga' taa' dsa' Jesús dsoh' hma' cru', ma' na' jnaa' chaah' hma'. Hi' jee' chaah' hma' ja', ma' la' koo' to' hoo' hmëe', jee' sa' ga' ma' taayh' ni' jaa' hli'. ⁴² Jee' ja' ga' kye' dsa' jmi' ngo' kih' Jesús, kih' he' hlooh' jmi' he' kuh' dsa' judiu borrego mah', hi' jah' ba' la' to' hoo' ja' ka' lah'.

20

Ga' la' jiih' Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ To' ne' jmi' kih' seman', tiih' na' hoo' ga', nee' Maria Magdalena jee' ma' la' to' hoo' ja'. Mah' ga' jee' ma' kye' ta' koo' mi' ku' he' ma' na' jne' hoo' to' hoo' ja'. ² Ja' ga' ngooy' ko' chih' kih' Simón Pee' kyaah' kih' jnah' discípulo hi' ga' la' hnaa' Jesús, mah' ga' siiyh':

—Ma' lee' dsa' neh' to' hoo' Dsa' joo' jnan'. Sa' ne' jne' ha' ta' ma' jaa'y'.

³ Mah' ngoo' Pee' kyaah' jnah' discípulo he' na' jee' jee' ma' la' to' hoo' ja'. ⁴ La' uu' ga' naa' cha' hli'. Pero jnah' discípulo he' ga' hli' cha' ga' miih' la' koh' ga' Pee'. Hi' he' ga' lloo' to' ne' jee' ma' la' to' hoo' ja'. ⁵ Ga' juuy' hñiiy' mah' ga' jee'. Ma' la' hmiih' he' ma' na' laa' Jesús ja' ba' ga' jee'

neh' too' ja-. Ja' jiih' mo'so' ga'hey' neh' to'hoo' ja-. ⁶ Ja' ga' ga'loo' Pee'. Hi' he' ba' ga'he' ga'te' neh' to'hoo' ja-. Ma'la' sa'hmiih' he' ma' na'lää' Jesús ba' ga'jéy' ma'kye' neh' jee' ja-. ⁷ Hi' ga'jéy' hmiih' sa'luu' he' ma' na'gyoh' lle' Jesús, mo'so' kye' ko'joh' kyaah' hmiih' he' ma' na'lääy' ja-. Ma'kye' ma' na'gyoh' ta'koo' ba'. ⁸ Ja' ga' ga'he' ka'läh' hi' jñah' discípulo, hi' ga'loo' to'né' he', neh' to'hoo' ja-. Ga'jéy' kwee-, ja' ga' ga'lä'dsoo' dséy'. ⁹ Jééh', sa' ga' ma'lä'ngéey' lä'koo' na'sii' juu' kih' Dio he' ga'lä'bi' he' ga'lä'jiih' jee' kih' hi' na'juu'. ¹⁰ Hi' lä'uu' discípulo he' ga'näy' ta' kih'.

Ga'lä'jnää' Jesús cha'né' María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Pero María ga'jä' ta' ka'hne' kih' to'hoo' ja-, hooyh'. Jee' cheyh' hooyh' ja' ga'jluuy' hñiiy' mah' ga'jéy' ta' neh' to'hoo' ja-. ¹² Mah' ga'jéy' uu' ángele, hi' kye'h' hmiih' tóo'. Jaa' ma' gya' jee' ma' la' ta' gyuu'h' lley' hi' jaa' ma' gya' jee' ma' la' ta' huu' tiy', ja' ba' jee' ga'kye' dsa' jmi' ngo' kih' Jesús. ¹³ Mah' ga'jäh' ángele he' siiyh':

—Dsa' mé', ¿he'la' hoo'h' hne'?

—Hoo'h' jnä' kih' he' ma' lleey' Dsa' joo'h' kyaan'. Sa' man' ha' ta' ma' kyaay' — ga'jäh' María siiyh'.

¹⁴ Ma'ngéé' ma'hléeyh' lä'ja-, ga'jéy'h' hñiiy' ta' ka'luuy'. Ga'jéy' cheh' Jesús, pero mo'so' ga'lä'kyuuy'. ¹⁵ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Dsa' mé', ¿he'la' hoo'h' hne'? ¿Hii' na' hnaah'?

Pero María ma' laay', dsa' hi' ma' hoo' chaah' le'ba' he'. He'ja' ga'siiyh':

—Hne' dsa-, cher'mah' hne' ma' lleeh' hlii' kyaan', chiuh' jnä' ha' ta' ma' kyaah', mah' niin' na'teen' —ga'jäh' María siiyh'.

¹⁶ —María —ga'jäh' Jesús siiyh'.

Mah' ga'jeeh' ka'läh' María, ga'siiyh':

—¡Raboni! —he' la' hnóo' jäh' Ta' jwoh'.

¹⁷ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ta' ee' jnä'. Jééh', sa' ga' ma'wii'n' jee' gya' Täa' kyaan'. Gwa' jee' tääh' ooh'n' mah' go' chiiyh': “Naahn' na'gyan' kyaah' hi' laa' Täa' kyaan', ja' ba' hi' laa' Täa' kyaah' hnäh' ka'läh'. Naahn' na'gyan' kyaah' hi' laa' Dio kyaan', ja' ba' hi' laa' Dio kyaah' hnäh'.”

¹⁸ He'ja' nee' María Magdalena na'jmeeh' juu' kih' lä'jéé' jnääh' discípulo he' ga'jéy' Jesús, hi' ga'jmeeyh' juu' lä'jé' he' ga'siiyh' María.

Ga'lä'jnää' Jesús jee' kih' discípulo kyaay'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ma' ga'nuu' ja'ba' jmi' ja', to'né' jmi' kih' seman', na'jné' haah' ma' tóoh' jnääh' ko'joh' lä'jéé' jnääh', kih' he' ma'

gah' jnääh' dsa'ta'. Ga'he' Jesús, mah' ga'lla'séeyh' to'dsaah' jee' ma' tóoh' jnääh' ja-. Mah' ga'jäyh' siiyh' jnääh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnäh'.

²⁰ Lä'koo' ma' ga'jäyh' lä'ja-, ga'heeyh' jnääh' discípulo kyaay' ma' gooy' kyaah' jwoo' mo'miih' kiyh'. Peer' ga'jéé' dsé' jnääh' ma' ga'jéé' jnääh' Dsa' joo'h' jnän'. ²¹ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh' jnääh' ka'läh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnäh'. Lä'koo' ga'chee' Täa' jnä', ja'ba' lä'ja' cheen' hnäh'.

²² Lä'koo' ma' ga'jäyh' lä'ja-, ga'juuy' né' kya' jnääh', mah' ga'siiyh' jnääh':

—Heeh' hnäh' Jmi'llé' Na'ngüi'.

²³ Cher'mah' ga'kiyh' hnäh' hoh' kih' dso'kye' he' jmee' dsa-, dsa'che' ba' dso'kye' kiyh'. Pero cher'mah' sa' ga'kiyh' hnäh' hoh' kiyh', lä' ma' kyaayh' ja'ba' dso'kye' kiyh'.

Sa' ga'lä'hee' Tamá he' ma'lä'jiih' Dsa' joo'h' jnän'

²⁴ Pero Tamá, hi' téeyh' dsa' suu' he', jaa' jee' lä'jéé' gya'tuu' jnääh', sa' ma' háä' jee' kya' jnääh' ma' jah' Jesús to'né'.

²⁵ Ga'jmeeh' ba' jñah' discípulo juu' kih' Tamá, ga'siiyh':

—Ma' jéé' jnääh' Dsa' joo'h' jnän'.

Mah' ga'jäh' Tamá:

—Cher'mah' sa' ga'jéén', la' lii' gooy' jee' ga'hoo' jo'ne', hi' tán' cha'goon' jee' ga'hoo' jo'ne' hi' tán' goon' jwoo' mo'miih' kiyh', sa' heen'.

²⁶ Ma'hya' ga'jñaa' jmi', ma' tóoh' jnääh' ka'läh' cha'neh', hi' ma' háä' Tamá jee' kya' jnääh'. Pero na'jné' ba' haah' ga'mi' jnääh' Jesús hñii' jee' tóoh' jnääh' ja-, mah' ga'jäyh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnäh'.

²⁷ Chah' ba' ga'jäh' Jesús siiyh' Tamá:

—Tóoh' da' cha'gooh' jee' la-, mah' jéé' ma'goon'. Hii' ma'gooh', mah' tá' neh' jwoo' mo'miih' kin' la-. Ta' wa' hweh' hoh', wa' lä'dsoo' hoh' kin'.

²⁸ Ja' ga'jäh' Tamá siiyh':

—¡Dsa' joo'h' kyaan', hi' Dio kyaan'!

²⁹ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Tamá, kih' he' ma'jééh' jnä', he'ja' ba' na' ma'lä'dsoo' hoh'. Pero llu' ga'kih' hi' lä'dsoo' dsé', ma'ke' sa' ga'jéy' jnä'.

He'la' he' ma'na'sii' juu' la'

³⁰ Cha'miih' he' juh'gaa' ga'jmeé' Jesús cha'né' jnääh' discípulo kyaay' he' sa' cha' na'sii' né' mo'je' la-. ³¹ Pero siin' lä'la' mah' lä'dsoo' hoh' hnäh', Jesús he', hi' he' he' Cristo, Jo'o' Dio. Hi' kih' he' lä'dsoo' hoh' hnäh' kiyh', he'ja' jmeé' chaa' hnäh'.

21

Ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' gyeé' discípulo kyaay'

¹ Kéé' ga'ja-, ga'mi'jnää' Jesús hñiiy' cha'hoo' jmi'juuh' he' hla' hwa' Tiberia.

Lä`la` ga`mi`jnääy` hñiiy'. ² Ma' cheh' Simón Pee' kyaah' Tamá, hi` tēēyh` dsa` suu' he', kyaah' Natanael dsa` chaa` jee' jwii` Caná hwa' Galilea, kyaah' lä`uu' joo' Zebedeo hi` kyaah' ga' uu' discipulo kyaá' Jesús. ³ Ga`jäh' Simón Pee' siiyh`:

—Hi` jnä` ngoon' ná`chaañh` miih` jah' chaa` cha`jmií`.

Mah' ga`jäh' jee' lä`jēē`:

—Dsa`nøø` jnääh' kyaah' hne`.

Mah' ga`näáy', ga`taayh` neh` koo` na`moo'. Hwé' ja` sa` ga`lēēyh` ni` miih` hmooh'. ⁴ Ma` ngoo' ga`jnä` ba' ja`, ma' ga`lä`jnää' Jesús cha`hoo' jmi`juuh` ja`. Pero sa` ga`lä`kyuu` jnääh' che' he' ba' Jesús hi` ma' cheh' jee' ja`. ⁵ Mah' ga`ngüi` Jesús juu' kyaá' jnääh`:

—Gyuu` kyaan', ¿che' cha` miih` he` kihñ'? —ga`jäh' Jesús siiyh`.

Ga`lä`jēē` jnääh' ga`chiih' jnääh`:

—Jah`hä`.

⁶ He` ja` ga`jäh' Jesús siiyh` jnääh`:

—Tøøh` hnäh' sa'hma' kyah' hnäh' ta` jwoo' ra` lluu' kih' na`moo' kyah' hnäh' na`, mah' leeh` hnäh`.

Hi` ga`jmeé' jnääh' lä`koo` ga`jäyh'. Ja` ga` na` ga`cheeh' jnääh' sa'hma' ja` hi` mo`so` ga`täá' jnääh' ma' le' jnääh', kih' he` jwēē' jah' ma` tääh'. ⁷ Ja` ga` ga`jäh' discipulo hi` ga`lä`hnää' Jesús cha`miih` ga`siiyh` Pee`:

—Dsa`jøøh' jñän' ba' oo`!

Ma' ga`nuu' Simón Pee', laa' Dsa`jøøh' kyaay', ga`kēyh` hmiih' kiyh' he` ga`lleey' ta`ko`jiih' ma` jmeey' ta`koo' hma'. Mah' ga`jwääy' hñiiy' cha`jmií`. ⁸ Hi` jee' lä`jēē` jnääh' ya`nøø` jnääh' ta` jee' dsoo' kyaah' na`moo' ja`, na`cheeh' jnääh' sa'hma' na`kah' hmooh`. Jēēh', koo' hña`loo' metro ba' uu' tēēh' jnääh' jee' la' hwa' jee' ma' tøøh' jnääh' ja`. ⁹ Ma' ga`hwēē` jnääh' neh' na`moo' ja`, ga`jēē' jnääh' na`jeeh' je`, na`kyaá' jaa` hmooh` ne' kyaah' he'ñiih'. ¹⁰ Mah' ga`jäh' Jesús siiyh' jnääh`:

—Go`tee' hnäh' ta' la` miih` hmooh` hi` ja` ga` ma`lēēh` hnäh'.

¹¹ Mah' ga`wii' Simón Pee' neh` na`moo' mah' ga`sēēyh' sa'hma' ja` ta` hwa' kii`. Na`kah' go`te' jah' kaah'. Ga`tē` koo` hñä`laa' na`dsē` to`lo`gyaa' dsē` uu` jah' jee' lä`jēē`. Ma`ke' jwēē' ma' laa' jah' he', ni` lä`ja` sa` ga`gií` sa'hma'. ¹² Ja` ga` ga`jäh' Jesús:

—Ya`näá' hnäh' ya`kuh' hnäh'.

Hi` ni` jaa` jnääh' sa` ga`tuu` dsē` jnääh' ma`ngüi` jnääh' juu' kiyh': "¿Hi` hne`?"

Jēēh' ñe' ba' jnääh', he' ba' Dsa`jøøh' kyaá' jnääh' ba' he'. ¹³ He` ja` ga`ka' Jesús he'ñiih' ja`, ga`kwēēyh' jnääh'. Ja` ba' lä`ja` ga`kwēēyh' jnääh' hmooh` ka`läh'. ¹⁴ Jee' la` ga`tē` hnē` jiih` he` ga`mi`jnää' Jesús hñii' kyaá' jnääh' discipulo kyaay', ma`ngēē' ma`lä`jiiyh'.

Ga`hlēēh' Jesús kyaah' Simón Pee'

¹⁵ Ma`lä` kiyh' ma`kuyh`, ja` ga` ga`jäh' Jesús siih` Simón Pee`:

—Simón, joo' Joná, ¿che' hnaah` ga` jnä` lä`koh' ga`lä`jēē` hi` tääh' la`?

Mah' ga`jäyh`:

—Jaañ, Dsa`jøøh' kyaan`. Ñeh' ba' hne` he` hnaan` hne` —ga`jäh' Pee`.

—Ja` hääh` llu' dsa` kyaan` —ga`jäh' Jesús siiyh`.

¹⁶ Koo` ka`läh' ga`jäyh', jee' ga`tē' to' jiih`:

—Simón, joo' Joná, ¿che' hnaah` jnä`?

—Jaañ, Dsa`jøøh' kyaan`. Ñeh' ba' hne` he` hnaan` hne` —ga`jäh' Pee`.

—Ja` hääh` llu' dsa` kyaan` —ga`jäh' Jesús siiyh`.

¹⁷ Ga`tē` hnē` jiih` ga`jäh' Jesús:

—Simón, joo' Joná, ¿che' hnaah` jnä`? —ga`jäyh`.

Ja` meeh` dsé' Pee', kih' he` ma`tē' hnē` jiih` ga`jäyh': "¿Che' hnaah` jnä`?" Mah' ga`siiyh' Jesús:

—Ga`lä`jē` ba' ñeh' hne`, Dsa`jøøh' kyaan`. Ñeh' kwee` he` hnaan` hne`.

Mah' ga`jäh' Jesús:

—Hää' llu' dsa` kyaan` ja`. ¹⁸ Ma`ra` ju`dsoo` jwēēhn` hne`. Lä` ma`kwaá' ga` hne` miih`, ma`jmääh' hñaah', ma`goh' wa' ha` cha` ha`, ha` jee' ma`hnooh` hñaah'. Pero wa`ra` ga`gyuh`, ñiih' ma`gool' mah' jñah' dsa`kyeh` hne` hmiih' kyah'. Hi` ha` jee' sa` hnooh' goh', jee' ja` ba' dsa`jäáy' hne`.

¹⁹ Lä` ja` ga`jäyh' mah' lä`ngēē' Pee' ha` lä` ma`juuy' lä`jwē` ja` lä`jnä` ha`koh' jøøh' sa` laa' Dio. Ja` ga` ga`jäyh`:

—Jmeé' ko`jöh' kyaah' jnä`.

Discipulo hi` ga`lä`hnää' Jesús

²⁰ Ma' ga`jēeh` Pee' hñii' ta` ka`luu', ga`jēēy' ja` discipulo hi` ga`lä`hnää' Jesús he'. He` ba` hi` he' ma`gya' koo' kih' Jesús lä` ma' ga`kuyh` ma`nuee' ja`, hi` ga`ngüi' juu' kih' Jesús: "Dsa`jøøh' kyaan', ¿hi` na` hi` ngēē' hne`?" ²¹ He` ja`, ma' ga`jēē' Pee' discipulo he', ga`jäyh' siiyh' Jesús:

—Dsa`jøøh' kyaan', ¿ha` ga` hi` ja' oo`? ¿Hee' ba' le' kiyh'? —ga`jäh' Pee`.

²² —Wa`ra` jäh' kih' hnoon' chaay` lä`jiih' tē' jmií' jähñ', sa` ga`tēēh' hne` jēēh' kiyh'. Hne`, jmeé' ko`jöh' kyaah' jnä` —ga`jäh' Jesús siiyh`.

²³ Jee' kih' øøh' jne' la`, ya`hii' koo` juu' kih' discipulo he', ga`jäyh' sa` juuy'. Pero ja` he` ga`jäh' Jesús he` mo`so` juuy' ja`. Ga`jäyh' lä`la` ba': "Wa`ra` jäh' kih' hnoon' chaay` lä`jiih' tē' jmií' jähñ', sa` ga`tēēh' hne` jēēh' kiyh'."

²⁴ Hi` la` he' discipulo hi` jäh' ju`dsoo' kih' ga`lä`jē` juu' la`. Hi` ga`siiy' lä`jē` he' la`. Hi` ñe' jne', ju`dsoo' he` jmeey', la' ju`dsoo' jmah' ba`.

25 Hi^a cha⁻ ga' cha⁻miih⁻ he⁻ ga⁻jmee'
 Jesús. Wa'ra⁻ jäh' kih' sii' jne' ma⁻ koo⁻ ma⁻
 koo⁻ lä⁻hii' né', sa⁻ hiih⁻ lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁻
 laan⁻, cher'mah' hi⁻ sii' lä⁻ ga⁻dsa' he⁻ hnø⁻
 ga⁻dsa⁻sii'. Wa' la' lä⁻ja⁻.

Hechos Lä-la-ga-jmee-ko-llaä' apóstole

Ma-na-la' juu' cheë' Dio Jmi-ll'e' kih' në' kih' dsa'

¹ Teófilo, jee' la- jmeen- ka-läh' juu' kyah'. Lä-koō- ma' ga-siin' to-në', ga-jmeen' juu' lä-jë- he- ga-jmee' Jesús lä-ma' huu' ga-løoy' jmeey' ta, lä-ja- ka-läh' lä-jë- juu' he- ga-kway', ² lä-jiih' ga-lloo' jmiü' ga-sayh' ta-gyuuh'. Pero jāä' ja' ga-sayh', ga-jmeey' juu' kih' lä-jëë- apóstole hi- ga-lleeyh-. Kyaah' be' kih' Jmi-ll'e' Na-jngüü', ga-jmeey' mada' kih' apóstole ha- lä- jmeey'. ³ Hi- ma-ngëë' ma-juuy', ga-mi-jnäay' hñiiy' na-hña- na-dsay' cha-në' apóstole kyaay'. Ja- he- koō- nëë' ga-jmeey' lä-ma' ga-mi-jnäay' hñiiy' mah' lii' la' dsoo' juu' he- na-jiiyh-. Lä-jä- ga-jmeey' lä-jiih' ga-të' to'loo' jmiü' hi- ga-hlëeyh' kih' ha- lä- jāä- Dio dsa- lä-hih' kih'.

⁴ Koō- hä', lä- ma' gyay' kyaah' lä-jëë- apóstole kyaay', ga-jmeey' mada' kih', ga-siiyh'.

-Ta' la' hwëë- da' hnäh' Jerusalén la-. Jøø' da' lä-jiih' jā- he- ga-bääh- Dio hñii' kwa', ja-ba' lä-koō- ga-jwëëhn' hnäh' jāä'. ⁵ Ma-ra' ju'dsoo', kyaah' jmiü- ba' ga-chaä' Jwaa' dsa- jmiü', pero sa' lä-hii' cha-miih- jmiü' saah' hnäh' jmiü- kyaah' Jmi-ll'e' Na-jngüü'.

Ngaah' Jesús ta' gyuuh'

⁶ Apóstole hi- ma' tääh' kyaah' Jesús, ga-ngüüy' juu' kih':

-¿Hne- Dsa-jøøh' kyaan-, che' na' na-kwah' jwë' jmeë' dsa- Israel hih- kih' hñii' lä-koō- ma' nøø' kih' dsa- ma-gyuh- jnän' jāä'?

⁷ He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh-:

-Sa' cha- he- kih' lä-ñeh' hnäh' he- jmiü', he- ji-ñe- jmeë' Dio he- jwah' hnäh' na', hñii' ba' Tää' na' ngë' jwë' tøøy' hih' lih' jmiü' jmeey' lä-ja-. ⁸ Pero wa-ra- ja' Jmi-ll'e' Na-jngüü' neh- tuh' hoh' hnäh', ja' ga' na-hñah' hnäh' be' mah' leeh' hnäh' hi- jmeë' ju'dsoo' kin' jee' jwü' Jerusalén la-, hi- lä-kaa- Judea kyaah' Samária hi- lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu' ka-läh'.

⁹ Ma-ngëë' ma-jäyh' lä-ja-, lä- ma-jëë- ja- dsa- kyaay', ga-sah' Jesús ngaayh' ta' gyuuh'. Ga-hey' jee' jniü', ja- jiih' mo-so' ga-jëë' gyih'. ¹⁰ Jee' täayh' jëëy' ta' gyuuh' ha- lä- ngaah' Jesús, lä- chah' ja- ga-lla- sëëh' uu' dsa- hi- kye'h' hmüü- tø-jlëë- cha-nëy'. ¹¹ Mah' ga-jäh' dsa- he' siiyh-:

-¿He- la' tääh' hnäh' jëëh' hnäh' ta' gyuuh', dsa- galileo? He' ba' Jesús hi- ma-tëë- Dio ta' gyuuh' na', ja-ba' lä-koō- jëëh' hnäh'

ma-ngaayh-, ja-ba' lä-na- jëëh' hnäh' jäyh' ka-läh'.

Ga-lleeyh- Matia lee' apóstol la' Juda

¹² Jäh- kih' Jerusalén chih' moh' Olivo jee' ma' tääh' apóstol he'. Jee' ja- ga-taayh' jwë' ga-näay' ta' Jerusalén, ko-ja- ba' jiih' uu' le' ma' ngë' dsa- jmiü' he- teeh' dsa- dsë'. ¹³ Lä- ma' ga-lla-näay' Jerusalén, ga-wiiy' jee' ga-të' to' jwëë' hne', ja-ba' jee' ma' täayh' jāä'. Jee' ja- ga-lla-nää- lä-jëë- hi- he', Pee' kyaah' Jacobo, Jwaa', Andre', Felipe, Tamá, Bartolomé, Matá, Jacobo joo' Alfeo, Simón Zelote, hi' Juda øøh' Jacobo. ¹⁴ Lä-jëë- hi- he' ma' tääh' tää' ngüü' kiyh' kih' Dio lä-kaa- tuh' dsëy', hi- ma' tääh' dsa-më', kyaah' øøh' Jesús hi' María chooy'.

¹⁵ Jee' lä-jëë- dsa- he' tee' hña-llaä' dsë- gyëë-. Koō- hä' kih' jee' lä-jë- jmiü' ja-, ga-noo- Pee' to'dsaah' jee' kih' dsa-kyaayh' mah' ga-siiyh-:

¹⁶ -Hnäh' øøhn', ga-jmeë' bii' ga-lä-te' lä-koh' jäh' juu' kih' Dio he- ga-sii' David lä-koō- ga-mi-jnää- Jmi-ll'e' Na-jngüü' kiyh' jāä'. Juu' ja' ga-hlëeh' kih' Juda hi- ma' jāä- dsa- hi- ga-sooh' kih' Jesús. ¹⁷ Hi- he' ma' laä' kwaat' dsa-kyaah' jnääh', koō- ba' ma' la' ta' kyaä' jnääh' kyaayh'. ¹⁸ (Hi- he' ga-la' koō- jwi' hwa' kyaah' jñeey' he- ga-liyh' kwaat' kih' he- hliih' he- ga-jmeey'. Hwa' jee' ga-lay' ja', ga-tayh' ta' cha-jëë- mah' ga-nii- tuyh', hi- ga-hwëë- lä-jë- he- ma' tääh' neh' tuyh'. ¹⁹ Lä-jëë- dsa' Jerusalén ga-nuuy' ha- lä- ga-la' kih' Juda, he- ja- ga-mi-cheey' hwa' ja' Acéldama. Juu' la- hnøø' jäh' hwa' kih' jma-.) ²⁰ Kye- da' hnäh' kwaat' lä-koh' na-sii' në' Salmo:

Hne' kih' wa' jā- ta' jmah',
ni' jaa- sa' wa' dsa-taah' jee' ja-.
Hi- na-sii- ka-läh' lä-la-:
Wa' jā- goo- jñah' ta' kih'.

²¹ Ngoo' ba' Pee' hlëeh' lä-ja-, ga-jäyh':

-He-ja- jmeë' bii' hñaan' jaa- øøh' jne' hi- hää' tää' kyaah' hi- lä-jiih' ma' gya' Jesús. ²² Hñaan' jaa- hi- hää' jee' jnän' lä- ma' ga-choo' Jwaa' jmiü' kih' Jesús, lä-jiih' ga-të' jmiü' ya-hëë' Jesús jee' jnän' ngaayh' ta' gyuuh'. Hi- he' lee' jaa- hi- jmeë' ju'dsoo' ko-jøh' kyaah' jne', he- ga-lä-jiih' Jesús - ga-jäh' Pee'.

²³ He-ja- ga-mi-jnäay' uu' dsa-ñuuh-, ga-mi-jnäay' José hi- ma' cheë- Barsabá (hi- he' ma' tëëyh- Justo) hi- ga-mi-jnäay' Matia. ²⁴ Mah' ga-taayh' ngüü' kih' Dio, ga-jäyh':

-Hne- Dio, hi- kyuuh- ha- lä- la' tuh-dsë' lä-jëë- dsa-, hääh' jnääh' hi- jaa- jee' lä-uu' hi- ma-lleeh', ²⁵ mah' dsa-he' gooy- ta' la-, leey' apóstol, kooy- në' ta- he- ga-be' Juda, Juda hi- ga-tah' jwë' hliih' hi- ngoo' jee' lle' kih' tëëy-.

26 He-ja- ga-kooyh' suert hi+ Matia ba' ga-tëë' he- ja-. Hi- he' ga-jmääy' kwaat' kyaah' gya-kaa' apóstol he'.

2

Ga'jyoo' Jmi-llé' Na-jngüi' kih' Dio në' kih' dsa-

1 Lä+ ma' ga-të' jmi' Pentecosté, ma' tääh' lä-jëë' dsa- he' ko-jöh' koo' ba' cha'neh'.

2 Ni' juu' ga' sa' cha-, ga' hi' goo' gyuu' lä- hi' lle' tä' he- ga-ngëë' lä- ga' dsa' cha'neh- jee' ma' tääyh' ja-. 3 Jee' ja' ga' lä-jnä' në' kih' lä-jaa' lä-jaay' he' la' lä'koh' mi'je' he- hëë'. 4 Hi' ga' lä-jëë' hi' ma' tääh' jee' ja-, ga' jyoo' Jmi-llé' Na-jngüi' neh' tuh-dsëy', hi' ga' lööy' hlëëyh' jyoh' juu' lä'koo' ga' kwa' Jmi-llé' Na-jngüi' he' hlëëyh'.

5 Lä+ ma' jmeen' dsa- judiu jmi' juuh- jwi' Jerusalén, chaa- jwëë' dsa-nuuh- hi- mi'teh' kyaah' Dio hi' go' naä' lä'kaa' lä-juh' jmi-gyuu-. 6 Hi' ma' ga'nuuy' hi' goo-, ga'lla' naä' jwëë' dsa- he', ga'kah' ga'gwëh' hu'dsë- kiyh', jëeh' ga'nuuy' hlëëh' dsa- hi' ma' tääh' cha'neh' ja-, juu' kiyh' lä-jaa' lä-jaay-. 7 Ga'lä-dsaa' dsë' lä-jëë' dsa- he' mah' ma' jëë' dsayh', ma' jäh'.

-¿Che' ja' dsa- galileo lä-jëë' hi- tääh' hlëëh' na-? 8 ¿Ha- lä- ja- he' hlëëyh' juu' jnän' he' hlëëh' jne' he' kyaah' ga'lä-chaä' lä-jaa' lä-jaa' jne'? 9 Hwa' jee' ga'lä-chaä' lä-jaa' lä-jaa' jne' chee': Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto hi' Asia, 10 Frigia, Panfilia, Egipto, hi' cha- ga' jyoh' jwi' he' na-hee' hwa' Africa he' kye- ta' cha'né' ga' kih' hwa' he' chee- Cirene. Hi' chaä- hi- ma-ya' naä' Roma. Ko'llaa' hi' he' laa' judiu, hi' ko'llaa' hi- ja- ga' ga'taah' kyaah' judiu. 11 Hi' chaä- hi- ma-ya' naä' Creta, hi- ma-ya' naä' Arabia ka-läh' hi- lä-jëë' ba' jne' nuu- jne' hlëëh' dsa- na' juu' jnän', kway' juu' ha- lä' la' he' juh-gaa' he' jmeë' Dio.

12 Ga'lä-dsaa' dsë' lä-jëë' dsa- he', mah' ga'kah' ga'gwëh' hu'dsë- kiyh', ma' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh'.

-¿Hee- hnøø' jäh' he- tääyh' jmeey' lä'na'?

13 Pero hi- jñah' ma' mi-kwayh': -Hi- hee' ba' na- -ma' jäh'.

Ga'kwa' Pee' juu' kih' Jesús
14 He-ja- ga'noo' Pee' ko-jöh' kyaah' lä-jëë' gya-kaa' dsa'kyaayh', mah' ga'hlëëyh' ki-gaa' ga-jäh'.

-Lä-jëë' hnäh' judiu hi- ma-ya' naä' jee' jmi' hi' hnäh' hi- chaä' jee' jwi' Jerusalén la-, nuu- da' hnäh' juu' kin' mah' lä-ngëéh' hnäh' ha- lä' la' he- jmeë' Dio jee' kyaah' jnääh'. 15 Sa' hee' hi- tääh' la- lä'koo' jmeeh- hnäh' hu'dsë-, na' ga' ma'të' ba' ko' hi' ñu-. 16 He- ma' tääh' hnäh' ma' nuuh-

hnäh' na', kih' he- la- na- ga'hlëéh' Joel hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio llo'joo':

17 Lä' la- ga-jäh' Dio:
"Jee' llaa' jmi' cheen' jmi-llé' kin' neh' tuh-dsë' lä-jëë' dsa-,
chih' më' chih-ñuuh' kyaah' hnäh' hlëëh' juu' he- kwan'.

Chih' kwaä' kyaah' hnäh' jëë' he- mi'jnään' kiyh',

hi' jmeen' kë' dsa- ma' gyuh- kyaah' hnäh'.

18 Ma-ra' ju'dsoo' cheen' jmi-llé' kin' neh' tuh-dsë' hi- më' hi- ñuuh- hi- jmeë' ta'he' kin',

mah' ngëëy' juu' kin' kih' dsa' jmi' ja-.

19 Gyuu' jmi-gyuu' jmeen' he- jmeë' dsaa' dsë' dsa- hi' jmeen' he- juh-gaa' në' hwa' la-, kyaah' jma-, kyaah' je-, kyaah' cha' miih- ñe'.

20 Lä-läh' në' hyoo-, lä-gyuu' sih-, jää' ja- ga' ja' jmi' juuh- jmi' goo- kih' Dio.

21 Hi- lä-jëë' hi- ngüi' kih' kih' Dio, hi- he' ba' lää'."

22 "Hnäh' hi- laa' israelita dsa-goon-, nuu- da' hnäh' juu' la-. Lä'koo' ma' ja' Jesús dsa- chaä' Nazaret jee' kyah' hnäh', Dio ga' mi'jnää' he' laay' hi- na'hñaä' kyaay'. Jëéh', ma' ñeh' ba' hnäh', ja' he- koo' nëë' he' juh-gaa' ga'jmeey' jee' kyah' hnäh' he- ga'jmeë' dsaa' hoh' hnäh'. 23 Pero ma' na' la' ba' hu'dsë- kih' Dio ha- lä' le' kiyh'. Ñe- bih' ha- lä' jmeeh' hnäh' kih' Jesús. Lä' ma' ga'hey' gooh' hnäh' ga'chaah' hnäh' hi' ga-ngëéh' hnäh' goo- dsa-hñaä' dsë', mah' ga'tää' dsih' dsøh' hma-cru'. Jee' ja- ga'juuy'. 24 Pero ga'tuh' kiyh' jee' ma' jii' lä'koh' ma' ga'juuy'. Ni' koo- sa' ga'lih' ma' lla' dsëë' kiyh', ma' ra' he- ga' mi'jiih' ba' Dio ka' läh'. 25 Nuuh- da' hnäh' lä'koo' ga'hlëéh' David kih' Jesús: Lä'jé- jmi' ba' cheh' Dio kyaah' jnä' kih' he- gyay' jwoo' ra' lluu' kin', he' ja' sa' jeh' dsën'.

26 He-ja- chaä- ba' jnä' llu', jëë- ba' dsën' hän' kiyh',

cha- ba' o-jöh' dsë- kin' kyaayh'.

27 Jëéh', sa' kwah' jwë' jän' neh' to'høø-, ni' sa' kwah' jwë' jyah' jmi'ngo' kin', jnä' hi- na' jngëë' kyaah'.

28 Ga' mi'jnääh' kin' jwë' he- jmeë' chaän-. Hne- ba' jmeeh' jëë' dsën' cha' miih- kih' he- cheh' kyaah' jnä', ga-jäh' David.

29 "Hnäh' dsa-goon-, sa' na' hee' he- jwahn' la- kih' dsa- ma' gyuh- jnän' David. Ga'juuy' hi' ga'haay'. Ja' ba' hwa' jnän' la- na' haay' lä'jiih' na'. 30 Pero ga'ngëë' bih' juu' kih' Dio hi- ma' ñey- lä'koo' ga' bääh- Dio hñii' jmeë' kiyh'. Ga'tää- Dio hñii', ga'siyh': "Jaa' kih' jee' lä-jëë' sa'ju' kyah' ya' hëë' hi- lee' Cristo mah' kooy' në' kyah', lee'y' rey." 31 Ma' ñe- ba' David ha- lä' le' ta' cha'né', he-ja- ga'hlëëyh' kih' he- lä'jiih' Cristo, ga'jäh': "Sa' jäh' neh' to'høø-

hi⁻ ni⁻ sa⁻ hee' jmi⁻ngo⁴ kiyh⁴." 32 Dio ga⁻mi⁻jiih⁻ Jesús hi⁻ hleéhn⁻ kih⁴ la⁻. Lá⁻jéé⁻ jnáäh⁻ jmee⁻ jnáäh⁻ ju'dsoo⁻ he⁻ ga⁻lá⁻jiih⁻ Jesús. 33 Mah⁻ ngaayh⁻ na'gyay⁻ jøøyh⁻ jwoo⁻ ra⁻llu⁻ kih⁴ Dio. Hi⁻ ga⁻hyoyh⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ lá⁻koh⁻ hmooh⁻ he⁻ ga⁻jmeé⁻ Táä⁻ kyaayh⁻, ja⁻ga⁻ga⁻cheey⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ja⁻kyaa⁻ jnáäh⁻. He⁻ ja⁻ na⁻ he⁻ jééh⁻ hnäh⁻ na⁻ hi⁻ he⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻.

34 Jéé⁻ da⁻, ja⁻ he⁻ David hi⁻ ga⁻sah⁻ gyuu⁻h⁻. He⁻ ba⁻ hñiiy⁻ ga⁻jäh⁻ lá⁻la⁻:

Ga⁻jäh⁻ Dio siiyh⁻ Dsa⁻jøøh⁻ kyaan⁻:
 "Na⁻ jwoo⁻ ra⁻llu⁻ kin⁻ la⁻,

35 lá⁻jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ toohn⁻ gooh⁻ he⁻ jmeeh⁻ hih⁻ kih⁴ hi⁻ na⁻høøh⁻ kyah⁻", ga⁻jäh⁻ David.

36 Lá⁻jéé⁻ jne⁻ dsa⁻ Israel, hnøø⁻ lá⁻ngéé⁻ jne⁻, juu⁻ la⁻ la⁻ ma⁻ra⁻ ju'dsoo⁻. He⁻ ba⁻ Jesús hi⁻ ga⁻tääh⁻ hnäh⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻, he⁻ ba⁻ hi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻jmää⁻ Dio laay⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ hi⁻ ga⁻hñaay⁻ laay⁻ Cristo—ga⁻jäh⁻ Pee⁻.

37 Peer⁻ ga⁻saah⁻ dsa⁻ he⁻ llii⁻ ma⁻ ga⁻nuuy⁻ juu⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ngiiy⁻ juu⁻ kih⁴ Pee⁻ kyaah⁻ jñah⁻ apóstol, ga⁻jäh⁻:

—Dsa⁻ goon⁻, ¿hee⁻ na⁻ jmeé⁻ jnáäh⁻ na⁻?

38 Ja⁻ga⁻ga⁻jäh⁻ Pee⁻ siiyh⁻:

—Jééh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Dio, chaä⁻ hnäh⁻ hñaah⁻ jmi⁻ lá⁻jaa⁻ lá⁻jaa⁻ hnäh⁻ lá⁻hih⁻ he⁻ ga⁻jmeé⁻ Jesucristo mah⁻ dsa⁻che⁻ dso⁻kye⁻ kyah⁻ hnäh⁻, hi⁻ lá⁻ja⁻ hñah⁻ hnäh⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ kwa⁻ Dio. 39 He⁻ jnä⁻ ba⁻ jne⁻ la⁻ he⁻ ga⁻jäh⁻ Dio kwa⁻, he⁻ kih⁴ gyuu⁻ jnän⁻, he⁻ kih⁴ hi⁻ tääh⁻ uu⁻. La⁻ kih⁴ lá⁻hi⁻ né⁻ hi⁻ tééh⁻ Dio—ga⁻jäh⁻ Pee⁻.

40 Ga⁻kwééh⁻ Pee⁻ nuuh⁻ hi⁻ ga⁻hlééyh⁻ kyaah⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ juu⁻, ga⁻jäh⁻:

—Lää⁻ hnäh⁻ hñaah⁻ kih⁴ he⁻ hñiih⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻.

41 Lá⁻jéé⁻ hi⁻ ga⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁴ Dio he⁻ ga⁻kwa⁻ Pee⁻ jmi⁻ ja⁻, tee⁻ hnē⁻ mi⁻l hi⁻ ga⁻saä⁻ jmi⁻. Lá⁻jéé⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻jmeé⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jää⁻, lá⁻ja⁻ ga⁻lá⁻jwéé⁻ gyih⁻. 42 Lá⁻jéé⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻taah⁻ nuuy⁻ lá⁻jé⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻kwa⁻ apóstole. Ga⁻jmeey⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ koø⁻ ba⁻ huudse⁻, hi⁻ lá⁻ja⁻ ma⁻ kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ lá⁻hih⁻ kih⁴ Jesús, hi⁻ ko⁻jøh⁻ ba⁻ ma⁻ ngiiy⁻ kiyh⁴ kih⁴ Dio.

Lá⁻la⁻ ga⁻jmeé⁻ lá⁻jéé⁻ hi⁻ ga⁻heeh⁻ kih⁴ Jesús ma⁻ to⁻né⁻

43 Peer⁻ ga⁻lá⁻goo⁻ dsé⁻ lá⁻jéé⁻ dsa⁻ ma⁻ ga⁻jéey⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻jmeé⁻ apóstole. 44 Lá⁻jéé⁻ hi⁻ ga⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁴ Dio ga⁻taayh⁻ ko⁻jøh⁻. Ga⁻jmeé⁻ bih⁻ llu⁻ dséy⁻, ga⁻jmeey⁻ kwaat⁻ la⁻ kih⁴ lá⁻jéé⁻ ba⁻ he⁻ cha⁻ kiyh⁴. 45 Ga⁻hñiiy⁻ hwa⁻ kiyh⁴, ga⁻hñiiy⁻ he⁻ cha⁻ kiyh⁴. Lá⁻jé⁻ kuu⁻ he⁻ ga⁻liyh⁻ ja⁻, ga⁻ti⁻ ga⁻lloo⁻yh⁻ kih⁴ hi⁻ lla⁻kyaa⁻. 46 Lá⁻jé⁻ jmi⁻ ba⁻ ma⁻ dsa⁻ñeey⁻ ko⁻jøh⁻ koo⁻ gwah⁻ juuh⁻ ja⁻, hi⁻ lá⁻ja⁻ ma⁻ dsa⁻ñeey⁻ cha⁻neh⁻ kih⁴ dsa⁻kyayh⁻ ma⁻

kuyh⁻ ma⁻nuuh⁻ kih⁴ Jesús. Lá⁻kaa⁻ tuh⁻ dséy⁻ ma⁻ kuyh⁻ ko⁻jøh⁻. Sa⁻ cha⁻ huudse⁻ ma⁻ kyey⁻ ni⁻ miih⁻. 47 Ma⁻ háy⁻ kih⁴ Dio hi⁻ dsa⁻gooy⁻ ma⁻ tih⁻ ba⁻ dséy⁻ lá⁻koø⁻ ma⁻ jmeey⁻. Koø⁻ jmi⁻ koø⁻ jmi⁻ ga⁻jmeé⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ ga⁻lá⁻jwéé⁻ ga⁻ dsa⁻ hi⁻ lle⁻ kih⁴ láä⁻.

3

Ga⁻hlaa⁻ jaä⁻ dsa⁻jluuh⁻

1 Koø⁻ há⁻ ngoo⁻ Pee⁻ kyaah⁻ Jwaa⁻ ta⁻ gwah⁻. Hor⁻ ja⁻ ma⁻ dsa⁻nää⁻ dsa⁻ngiiy⁻ kiyh⁴ kih⁴ Dio ko⁻ hi⁻ hnē⁻ ta⁻ ga⁻hloo⁻. 2 Jee⁻ ja⁻ ma⁻ gya⁻jaä⁻ dsa⁻jluuh⁻ tíi⁻, hi⁻ ma⁻ jluuh⁻ ga⁻lá⁻chaä⁻. Jee⁻ ja⁻ ma⁻ dsa⁻lää⁻ dsih⁻ lá⁻jé⁻ jmi⁻ ho⁻haah⁻ kih⁴ sa⁻jné⁻ kih⁴ gwah⁻. Ho⁻haah⁻ ja⁻ chee⁻ Na⁻hñaah⁻. Jee⁻ ja⁻ ma⁻ gyay⁻ ngiiy⁻ kuu⁻ kih⁴ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻nää⁻ gwah⁻. 3 Ma⁻ jéé⁻ dsa⁻dsaah⁻ he⁻ ja⁻ Pee⁻ kyaah⁻ Jwaa⁻ dsa⁻taayh⁻ ta⁻ jee⁻ chih⁻ gwah⁻ ja⁻, ga⁻chuuy⁻ kyaah⁻, ga⁻ngiiy⁻ kuu⁻. 4 He⁻ ja⁻ ga⁻noo⁻ Pee⁻ kyaah⁻ Jwaa⁻, ga⁻jéey⁻ dsa⁻jluuh⁻ he⁻ koø⁻ hwéh⁻, mah⁻ ga⁻jäh⁻ Pee⁻ siiyh⁻:

—Jéé⁻ da⁻ jnáäh⁻.

5 Peer⁻ ga⁻nøh⁻ dséy⁻ ma⁻ ga⁻jéey⁻ apóstol he⁻, ma⁻ hyoyh⁻ miih⁻ kuu⁻ ma⁻laay⁻.

6 Pero⁻ lá⁻la⁻ ba⁻ ga⁻jäh⁻ Pee⁻:

—Sa⁻ cha⁻ kuu⁻ tøø⁻ ku⁻nøø⁻ he⁻ kwééh⁻ hne⁻. He⁻ la⁻ ba⁻kwééh⁻ hne⁻. Kyaah⁻ hih⁻ kih⁴ Jesucristo dsa⁻ chaä⁻ Nazaret, noo⁻ mah⁻ ngé⁻.

7 Hi⁻ ga⁻søoh⁻ Pee⁻ gooy⁻ ra⁻llu⁻, ga⁻chaayh⁻. Lá⁻chah⁻ ja⁻ ga⁻lá⁻bee⁻ ma⁻ tíiy⁻. 8 Ga⁻nooy⁻ ko⁻ chih⁻ ga⁻løøy⁻ ngéy⁻. Ga⁻hey⁻ ta⁻ neh⁻ sa⁻jné⁻ kih⁴ gwah⁻ kyaah⁻ lá⁻uu⁻ apóstol he⁻, ma⁻ hēé⁻ dsay⁻ háy⁻ kih⁴ Dio. 9 Lá⁻jéé⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻jéey⁻ ngé⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ jluuh⁻ he⁻, háy⁻ kih⁴ Dio. 10 Ma⁻ kyuu⁻ ba⁻ dsih⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ jäh⁻:

—Hi⁻ he⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻ gya⁻ ngii⁻ kuu⁻ ho⁻haah⁻ he⁻ chee⁻ Na⁻hñaah⁻.

Peer⁻ ga⁻jwaa⁻h⁻ dsa⁻, ga⁻taayh⁻ jéé⁻ dsayh⁻, ha⁻ lá⁻ ga⁻la⁻ kih⁴ dsa⁻jluuh⁻ he⁻.

Ga⁻kwa⁻ Pee⁻ juu⁻ hoo⁻ na⁻hi⁻ kih⁴ Salomón

11 Ga⁻nää⁻ apóstole ta⁻ hoo⁻ na⁻hi⁻ kih⁴ Salomón hi⁻ dsa⁻jluuh⁻ hi⁻ ga⁻hlaa⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻tuy⁻ jmeey⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ apóstole. Ha⁻ koh⁻ sa⁻ ma⁻ dsaa⁻ dsé⁻ lá⁻jéé⁻ hi⁻ ga⁻kuh⁻ jee⁻ ja⁻. 12 Ma⁻ ga⁻jéé⁻ Pee⁻ ga⁻kuh⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻:

—¿He⁻ la⁻ dsaa⁻ hoh⁻ hnäh⁻ dsa⁻ Israel he⁻ jééh⁻ jnáäh⁻ lá⁻na⁻? ¿Che⁻ laah⁻ hnäh⁻ he⁻ mi⁻te⁻ jnáäh⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ ja⁻ ma⁻mi⁻hlää⁻ jnáäh⁻ dsa⁻nuuh⁻ la⁻ o⁻ che⁻ laah⁻ hnäh⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ kyaa⁻ jnáäh⁻? 13 Dio kyaa⁻ Abraham, Dio kyaa⁻ Isaac, Dio kyaa⁻ Jacob, Dio kyaa⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻ ga⁻jmääy⁻ jøøh⁻ jooy⁻ Jesús hi⁻ ga⁻ngééh⁻ hnäh⁻ goo⁻ Pilato. Hi⁻ lá⁻koø⁻ ma⁻ ga⁻jäh⁻

Pilato ma' laäy', sa' ga' heeh' hnäh' kiyh'.
 14 Hi' lluu' he', hi' sa' ää' ni' miih' dsoo',
 sa' ga' tih' hoh' hnäh' he' ma' laäy'. Ga' tih'
 ga' hoh' hnäh' he' ga' ngiih' hnäh' kih' Pilato
 he' ga' laa' jaa' hi' ää' dsoo'. 15 Ga' jngëeh'
 hnäh' hi' ga' mää' jne', jero Dio ga' mi' jiiyh'
 jee' kih' hi' na' juu'. Ja' ba' jnäh', jmee'
 jnäh' ju'dsoo' he' ga' lä' jiiyh'. 16 Kih' he'
 ma' dsoo' dsë' jnäh' kih' Jesús, he' ja' ba'
 ma' hlaa' hi' la' hi' jëeh' hnäh' hi' kyuuh'
 hnih'. He' ma' dsoo' dsë' jne' gwa' kih'
 Jesús, he' ja' ba' ma' jä' kiyh' go' te' hi' jëeh'
 hnäh' cheh' la'.

17 'Hnäh' dsa' goon', ma' ba' jnä' he'
 sa' ga' lä' ngëeh' hnäh', he' ja' ba' ga' jmeeh'
 hnäh' lä' ja' kih' Jesús, hi' lä' ja' ga' jmee'
 dsa' ta' ka' läh'. 18 Pero Dio ga' mi' te' lä' koo'
 ga' jäh' jää'. Lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kiyh',
 ga' jmeeyh' juu' ma' ra' he' jëe' ba' wii'
 Cristo kyaay'. 19 He' ja' jwahn', wa' lä' dsaah'
 hoh' hnäh' miih', jeeh' hnäh' kyaah' Dio
 mah' dsa' che' dso' kye' kyah' hnäh'. Ja' ga'
 na' kwa' Dio jwë' dsa' toohn' lluu', 20 hi' cheey'
 Jesucristo ka' läh', he' ba' hi' ma' nuuh'
 hnäh' kih' jää'. 21 Pero na', lä' ma' gya'
 ja' ba' Jesús gyuuh' ya' jwii' lä' jiih' lloo' jmi'
 jmeeyh' lä' hmëe' lä' jë' he' cha' jmi' gyuu'
 la'. Ga' jmee' ba' Dio juu' ha' lä' le' jmi'
 ja', jëeh' ga' chee' bih' hi' na' ngëe' kyaay'
 hi' ga' ngëe' juu' kiyh' lloo' joo'. 22 Jëeh',
 Moisé ga' ngëe' juu' kih' dsa' ma' gyuh'
 jnän', ga' jäh': 'Jee' jnän' la' jmee' Dio
 ya' hëe' jaa' hi' ngëe' juu' kiyh' lä' koo'
 jmeen' la'. Ja' jmeeh' hnäh' he' lä' jë' he'
 jäh' hi' he'. 23 Lä' jëe' hi' sa' jmee' he' juu'
 kih' hi' he', mo' so' leey' kwaat' dsa' kyaa'
 Dio", ga' jäh' Moisé.

24 Hi' ngoo' ba' Pee' kway' juu', ga' jäh':
 -Lä' jëe' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio jää',
 ga' jmeeyh' juu' ha' lä' jmee' Dio jmi' na'.
 Lä' ja' juu' ga' kwa' Samuel to' nê' hi' ja' ba'
 lä' ja' la' juu' he' ga' kwa' hi' ya' naä' këe'.
 25 Dsa' goo' ba' jne' hi' ga' ngëe' juu' kih'
 Dio, hi' ja' ba' he' jnä' jne' hmooh' he'
 ga' jmee' Dio kyaah' dsa' ma' gyuh' jnän'.
 Mi' dsooh' da' hoh' hnäh' ha' lä' ga' jäh'
 Dio siiyh' Abraham: "Ta' la' kih' sa' ju'
 kyah', mi' jään' ga' lä' jëe' dsa' jmi' gyuu'."
 26 He' ja' jwëeh'n' hnäh', lä' ma' ga' mi' jiih'
 Dio Joö', ga' cheey' jnä' jne' to' nê' mah'
 mi' jääy' jne'. He' hnöoy' dsa' jëeh' lä' jaa'
 lä' jaa' jne' mah' mo' so' jmee' ga' jne' he'
 hliih'.

4

*Ga' jääy' Pee' kyaah' Jwaa' cha' nê' dsa' ta'
 Juidu*

1 Cheh' ga' Pee' kyaah' Jwaa', hlëeyh'
 dsa' ma' ga' lla' naä' jmi' dsa', ga' lloo'
 dsa' jøøh' kyaay' poo' hi' ma' høø' gwah' hi'
 ga' lla' naä' saduceo ka' läh'. 2 Lä' jëe' dsa'
 he' sa' ga' tih' dsëy' juu' he' ma' kwa' apóstol,

jëeh' ma' hlëeyh' he' lä' jiih' dsa' jee' kih' hi'
 na' juu', kih' he' ga' lä' jiih' Jesús. 3 He' ja'
 ga' saayh' Pee' kyaah' Jwaa'. Koo' ga' taayh'
 neh' nê' ba', kih' he' ga' hloo'. Ga' jnäh'
 neh' nê' ja' jyoh' jmi'. 4 Peer' jwëe' dsa'
 ga' lä' dsoo' dsë' ma' ga' nuuy' juu' kih' Dio.
 Hña' mi' ga' tē' ma' la' dsa' nuuh' jmah'.

5 Ma' ga' jnä' jyoh' jmi', ga' kuh' dsa' ta'
 nê' ta' kih', jee' jwii' Jerusalén ja', kyaah'
 dsa' gyuuh', hi' kyaah' ta' jwoh' kyaay' ley.
 6 Jee' ja' ma' hää' Aná hi' ma' laa' jmi' dsa'
 jøøh', kyaah' Caifá kyaah' Jwaa' kyaah'
 Alejandro kyaah' lä' jëe' ga' hi' laa' dsa'
 kyaay' jmi' dsa' jøøh' he'. 7 Hi' he' ga' jmee'
 mada' ga' hwëe' hi' ma' tääh' neh' nê', mah'
 ga' cheeyh' to' dsaah' jee' ma' täayh' ja',
 ga' ngiiy' juu' kiyh':

-¿Hi' kih' hih' he' jmeeh' hnäh' lä' na',
 hi' kwa' be' kyah' hnäh'?

8 He' ja' ga' hlëeh' Pee' kyaah' cha' miih'
 be' kih' jmi' lle' Na' jngii', ga' siiyh':

-Hnäh' hi' laa' dsa' ta' gyaah' kyaay'
 dsa' Israel, 9 ma' teeh' hnäh' jnäh' kih' he'
 ma' jä' kih' jaa' hi' ma' dsaah', lla' kyaah'
 jnäh' jmi' ha' lä' ma' hlaay'. 10 Hnøø'
 lä' ngëeh' hnäh' kyaah' lä' jëe' ga' dsa' chaa'
 hwa' Israel la', kyaah' hih' kih' Jesucristo
 dsa' chaa' Nazaret ba' ma' hlaa' dsa' hi'
 ma' jluuh' la'. He' ba' Jesús hi' ga' jngëeh'
 hnäh' dsøh' hma' cru'. Dio ga' mi' jiiyh' jee'
 kih' hi' na' juu'. Kyaah' be' kih' Jesús, cheh'
 hi' ma' jluuh' la' cha' nêh' hnäh'. 11 Jesús
 hi' hlëeh'n' kih' la', laa' lä' koh' mi' kuuy' he'
 sa' ga' tih' hoh' hnäh', hnäh' hi' laa' lä' koo'
 tē' hyah' kyaay' Dio. Hi' he' ga' jäh' lä' koh'
 mi' kuuy' he' kye' dsa' to' nê' kih' koo' hne'
 juuh'. 12 Sa' chaa' ga' jnäh' jmi' gyuu' la' hi'
 lää' jne', jëeh' jaa' ba' he' hi' ga' kwaay' Dio
 hi' na' ngë' jwë' lää' jne'.

13 Ma' ga' jëe' lä' jëe' dsa' ta' he' ni' miih'
 sa' goh' Pee' kyaah' Jwaa', he' ja' ga' taayh'
 jëe' dsayh'. Jëeh', nê' bih' apóstole he'
 ma' laay' dsa' wa' hi' cha' hi', ni' sa'
 kyuuuh' hwëh' ka' läh'. Hi' ga' lä' kyuuuy'
 he' ba' hi' he' ma' ga' naäy' kyaah' Jesús.
 14 Hi' ga' jëey' he' ma' cheh' dsa' nuuh'
 hi' ma' jluuh' he' jee' kiyh' ja', he' ja'
 sa' ga' la' ma' jäh' sa' llu' he' ma' la'
 lä' ja'. 15 Mah' ga' jmee' dsa' ta' mada' he'
 ga' hwëe' apóstole he', ta' ko' jiih' ga' taayh'
 ga' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh'. 16 Ma'
 jäh':

-¿Ha' lä' lluu' jmeen' kyaah' dsa' nuuh'
 na' ? Ma' ra' ju' dsoo' ga' jmeey' koo' he'
 juh' gaa' hi' lä' jëe' dsa' hi' chaa' Jerusalén
 la' ma' nêy', he' ja' sa' le' jäh' jne' sa'
 dsoo'. 17 Lä' la' ba' wa' jmeen' mah' mo' so'
 lä' nuuh' ga' juu' la' jee' jwii' jnän'. Wa'
 juuh'n' kiyh' mah' mo' so' hlëeh' gyih' ni' jaa'
 kih' Jesús.

18 He' ja' ga' tēyeh' Pee' ka' läh' kyaah'
 Jwaa' ta' nê' ta' mah' ga' siiyh':

–Mo^oso^o hlēeh^h ga^g hnāh^h kih^k Jesús, niⁿ mo^o so^o miⁱtēeh^h ga^g hnāh^h dsa^s juu^u kiyh^k.
19 He^h ja^a ga^g jeeh^h Pee^e kyaah^h Jwaa^a juu^u kiyh^k:

–Jmee^e da^a hnāh^h hu^udsē^e ha^a lā^a sooh^h kyaa^a jnāah^h cha^ane^e Dio, *¿che^e llu^u ga^g he^e miⁱte^e jnāah^h kyah^h hnāh^h lla^a he^e miⁱte^e jnāah^h kih^k Dio?* 20 Pero sa^a le^e tu^u jnāah^h he^e kwa^a jnāah^h juu^u la^a, lā^a jē^e he^e ga^g jēē^e jnāah^h kyaah^h he^e ga^g nuu^u jnāah^h –ga^g jāyh^h.

21 He^h ja^a ga^g jāh^h dsa^s ta^a:
–Ma^a ñeh^h ba^a hnāh^h cher^h mah^h ga^g nāah^h ga^g hnāh^h kwah^h juu^u na^a.

Ja^a ga^g lāāy^y. Sa^a ga^g jnōoyh^h ha^a lā^a jee^e ma^a jmeeh^h dsih^h, jēeh^h lā^a jēē^e ba^a dsa^s ma^a jmee^e juuh^h kih^k Dio kih^k he^e ga^g la^a lā^a ja^a.
22 Jēeh^h, ga^g la^a koō^o he^e juh^h gaa^a kih^k dsa^s hiⁱ ga^g hlaa^a he^e hiⁱ ma^a hāā^a la^a ga^g to^oloo^o jīⁱ ñe^e.

Ga^g ngū^u ooh^h jne^e kih^k Dio mah^h hyoyh^h be^e
23 Lā^a ma^a ga^g lāā^a apóstol he^e, ga^g lla^a nāāy^y ka^a lāh^h jee^e ma^a tāāh^h dsa^s kyaayh^h, ja^a ga^g jmeeyh^h juu^u ha^a lā^a ga^g jāh^h jmiⁱ dsa^s kaah^h kyaah^h dsa^s gyuu^u he^e. 24 Hiⁱ ma^a ga^g nuu^u lā^a jēē^e dsa^s kyaayh^h, ga^g taayh^h ko^o jōh^h lā^a jēēy^e ga^g chuuy^y kyaah^h Dio, ga^g jāyh^h:

–Jaā^a hne^e ba^a jmeeh^h hih^h, hne^e he^e Dio hiⁱ ga^g jmeeh^h gyuu^u hwa^a, ga^g jmeeh^h jmiⁱ ñeeh^h, hiⁱ ga^g jmeeh^h lā^a jē^e he^e ga^g cha^a.

25 Hiⁱ hne^e ga^g kwah^h juu^u lā^a koō^o ga^g hlēeh^h David hiⁱ ga^g jmeē^e ta^a he^e kyah^h lā^a ma^a ga^g hlēēyh^h lā^a la^a:

¿Hee^e ba^a la^a chíⁱ jwaa^a dsa^s lā^a kaa^a lā^a juh^h jmiⁱ gyuu^u?

Lā^a kaa^a jee^e jwiiⁱ, dsa^s taayh^h juu^u kwee^e kyaah^h hu^udsē^e he^e sa^a jmāā^a ta^a.

26 Dsa^s kuh^h lā^a jēē^e dsa^s ta^a kaah^h, mah^h jmeey^e ko^o jōh^h kyaah^h dsa^s kyaayh^h, hnooyh^h ha^a lā^a jee^e lla^a dsēy^e Dio kyaah^h Cristo hiⁱ na^a lleh^h kyaay^y, ga^g jāh^h David.

27 Hiⁱ ma^a ra^a he^e ga^g la^a ba^a he^e ja^a jee^e jwiiⁱ la^a, ga^g kuh^h Herode kyaah^h Poncio Pilato kyaah^h dsa^s hiⁱ sa^a lāā^a judiu hiⁱ kyaah^h dsa^s judiu. Ga^g hnooy^y juu^u kih^k Jesús, gyuu^u hiⁱ na^a jngēē^e kyaah^h hiⁱ ga^g hñaa^h.
28 Kyaah^h be^e kyah^h hiⁱ kyaah^h hu^udsē^e kyah^h ma^a na^a la^a juu^u jāā^a ha^a lā^a le^e kih^k Jesús hiⁱ ja^a ba^a lā^a ja^a ga^g jmeē^e dsa^s he^e kiyh^k. 29 Jēē^e da^a Dsa^s jōoh^h kyaah^h ha^a lā^a jōoh^h dsa^s jnāah^h na^a. Kwa^a be^e kyaā^a jnāah^h hiⁱ jmee^e ta^a he^e kyah^h mah^h sa^a lā^a gah^h jnāah^h hlēeh^h jnāah^h dsa^s kyaah^h juu^u kyah^h. 30 Hiⁱ gooh^h nē^e kih^k hiⁱ dsaah^h mah^h hlāāy^y hiⁱ kwa^a be^e kyaā^a jnāah^h mah^h jmee^e jnāah^h cha^a miih^h he^e juh^h gaa^a kyaah^h be^e kih^k Jesús gyuu^u kyaah^h hiⁱ na^a jngēē^e –ga^g jāh^h apóstol he^e.

31 Ma^a ga^g dsaā^a ga^g hlēēyh^h kyaah^h Dio ga^g jeh^h hwa^a jee^e ma^a tāāy^y ja^a, lā^a chah^h ja^a ga^g taayh^h na^a kah^h bih^h Jmiⁱ lle^e Na^a jngū^u, hiⁱ

ga^g nāā^a bih^h kway^y juu^u kih^k Dio, niⁿ miih^h sa^a goyh^h.

Ga^g kwa^a ooh^h jne^e be^e kih^k hiⁱ lla^a kyaā^a

32 Lā^a jēē^e dsa^s hiⁱ ga^g lā^a dsoo^o dsē^e kih^k Dio, koō^o nēē^e ba^a ma^a la^a hu^udsē^e kiyh^k, niⁿ jāā^a sa^a ma^a jmee^e kih^k lā^a jē^e he^e ma^a cha^a kiyh^k, ga^g jmeey^e kwaat^t la^a kih^k lā^a jēē^e ba^a. 33 Kyaah^h cha^a miih^h be^e, ga^g lā^a jēē^e apóstole ga^g jmeey^e ju^u dsoo^o he^e ga^g lā^a jiih^h Jesús Dsa^s jōoh^h jnāh^h. Hiⁱ Dio ga^g miⁱ jōoh^h cha^a miih^h kih^k lā^a jēē^e dsa^s he^e. 34 Jee^e kih^k dsa^s he^e niⁿ jāā^a sa^a ma^a jmee^e wēē^e kih^k. Jēeh^h ma^a chaa^a ooh^h jne^e hiⁱ ma^a hōō^o hwa^a, hiⁱ ma^a hōō^o hne^e, ga^g hñiyy^y he^e ja^a mah^h ma^a dsa^s kay^y kuu^u he^e ma^a liyh^h ja^a, 35 ma^a dsa^s kwēēyh^h apóstole. Hiⁱ apóstole he^e ma^a tiⁱ ma^a llooh^h kuu^u ja^a kih^k lā^a jāā^a lā^a jāā^a hiⁱ lla^a kyaā^a.

36 Lā^a ja^a ga^g jmeē^e José. Pero apóstole he^e ga^g miⁱ chee^e dsih^h Bernabé. Jmiiⁱ kiyh^k hnōō^o jāh^h: hiⁱ kwa^a be^e kih^k dsa^s. Ma^a lāāy^y sa^a ju^u kih^k Leví. Jee^e ga^g lā^a chaa^a Bernabé chee^e Chipre, hwa^a he^e hā^a jee^e jmiⁱ ñeeh^h.
37 Hiⁱ he^e ma^a hōō^o koō^o jwiiⁱ hwa^a hiⁱ ga^g hñiyy^y. Kuu^u he^e ga^g liyh^h ja^a, na^a kay^y kih^k apóstole.

5

Ga^g juu^u Anania kyaah^h mēy^e Safira

1 Chē^e kyuu^u ha^a lā^a ga^g jmeē^e jāā^a hiⁱ ma^a chee^e Anania kyaah^h mēy^e hiⁱ chee^e Safira. Dsa^s he^e, ga^g hñiⁱ koō^o jwiiⁱ hwa^a kih^k ka^a lāh^h. 2 Ga^g taayh^h juu^u kwee^e kyaah^h mēy^e ha^a lā^a juuy^y mah^h hmāy^y to^o dsaah^h kuu^u he^e ga^g hñiyy^y hwa^a ja^a. He^e ja^a na^a kay^y to^o dsaah^h ba^a kuu^u ja^a kih^k apóstole. (Ga^g jmeey^e lā^a koh^h he^e ga^g kwēēyh^h lā^a jē^e ba^a.) 3 He^e ja^a ga^g jāh^h Pee^e siyh^h:

–Anania, ¿ha^a lā^a ma^a he^e Tana^a neh^h tuh^h hoh^h ma^a juuh^h kih^k Jmiⁱ lle^e Na^a jngū^u, he^e ma^a hmāh^h to^o dsaah^h kuu^u he^e ma^a hñiih^h hwa^a kyah^h? 4 ¿Ja^a he^e kyah^h ba^a hne^e ma^a la^a hwa^a ja^a ta^a ko^o jiih^h sa^a ma^a hñiⁱ? Hiⁱ ma^a ga^g hñiⁱ hwa^a ja^a, ¿ja^a he^e kyah^h ba^a hne^e kuu^u he^e ga^g lēh^h kih^k hwa^a ja^a? ¿He^e la^a ma^a ja^a hu^udsē^e hñiⁱ he^e ma^a jmeeh^h lā^a na^a? Ja^a he^e dsa^s na^a hiⁱ ma^a juuh^h kih^k, kih^k Dio ba^a na^a ma^a juuh^h.

5 Ma^a ga^g nuu^u Anania juu^u ja^a, ga^g tayh^h hwa^a, ga^g juuy^y go^o te^e. Peer^e ga^g lā^a goo^o dsē^e lā^a jēē^e dsa^s ma^a ga^g nuuy^y he^e ga^g la^a lā^a ja^a. 6 Chih^h hiⁱ ma^a tāāh^h jee^e ja^a, ga^g bāāyh^h Anania koō^o hmiⁱh^h, mah^h ga^g jāāy^y na^a haay^y.

7 Ga^g lā^a hiiⁱ koō^o hnē^e hor^h, ja^a ga^g ma^a ga^g lloo^o mēy^e jee^e ma^a tāāh^h apóstole, niⁿ sa^a ñey^e he^e na^a ma^a la^a. 8 He^e ja^a ga^g jāh^h Pee^e:

–Chiih^h jnā^a, ¿che^e ko^o ja^a jiih^h ga^g kēē^e hwa^a kyah^h hnāh^h he^e ga^g hñiⁱh^h hnāh^h?

He^e ja^a ga^g jāh^h dsa^s mē^e he^e:
–Ja^a ba^a ko^o ja^a ga^g kēē^e.

9 Mah^h ga^g jāh^h Pee^e siih^h dsa^s mē^e he^e:

—¿Ha- lá- ma-taah` hnäh' juu' kwee- ma'juuh' hnäh' kih' Jmi-ll'e' kih' Dsa-jøøh' jnän', laah' hnäh' sa' cha- he- le'? Jëë' da' hi- tääh' ho'haah' na-, hi- ma'ya naäa' ma-na'haa' dsa-nuuh' kyaah'. Ja' ba' la' na- dsa-naäy' dsa-jäy' hne- ka-läh'.

¹⁰ Hi- lä'chah' ja- ga'tah' dsa-më' he' cha'në' Pee', ga'juuy'. Hi- chah' ba' ga'lla-näa' chih-nuuh' he' jee' ma' kyaa' dsa-më' he' hi- ga-jëy' ma-na'juuy'. He-ja- ga-jäy' na'haay' ja-ba' koo' kih' dsa-nuuh' kyaay'. ¹¹ He-ja- ga-lä'goo- jwërte dsë' lä-jëë- hi- ga'heeh- juu' kih' Dio hi- lä-jëë- ga-jnäh' hi- ga-nuu' juu' ja-, ga-lä'goo- dsëy' ka-läh'.

¹² Peer- cha'miuh- he- juh' gaa- ma'jmeë- apóstol'jee' jwii' ja-. Hi- lä-jëë- hi- ga'heeh- juu' kih' Dio ga'jmeë- ko-jøh' kyaayh' jee' la' hoo' na'hi' kih' Salomón. ¹³ Ga'tih' ba' dsë' dsa- ha- lä- ma'jmeë- hi- ga'heeh- juu' kih' Dio, pero sa' ga-tuu- dsëy' ma'jmeey' ko-jøh' kyaayh'. ¹⁴ Ma'ke- lä-ja- ga-la, ma'ra' he- ga-lä-jwëë' ga-dsa- hi- ga-lä-dsoo' dsë' kih' Dio, jwëë' dsa-nuuh- hi- lä-ja- dsa-më' ka-läh'. ¹⁵ He-ja- ma' dsa-jäy' dsa-dsaah' kyaay' na'kyaay' në' jii' cha'hoo' jwë' jee' ma' dsa-ngëë' Pee', ma' laay' ha- ga- che- tëy' miuh- hih' kih' Pee' wa-ra- ga-ngëëy' jee' ja-. ¹⁶ Hi- ma' go-näa' hi- chaa- jwii' he- tääh' jäh' kih' Jerusalén jäy' dsa-dsaah' kyaay', hi- ma' jäy' dsa- hi- kye- jmi-ll'e' hliuh'. Lä-jëë- hi- he' ma' dsa-ja' kih'.

Koo- ka-läh' ga-saayh' apóstole he'

¹⁷ Peer- ga-lä'lee' jmi-dsa- jøøh' hi- lä-ja- dsa- saduceo hi- laa' dsa- kyaayh'. ¹⁸ He-ja- ga-saayh' apóstole he', ga-taayh- neh' ñe'. ¹⁹ Pero hwë' ja-, ga'lloo' jaa- ángel' kyaa' Dio, ga-näy' hoo' neh' ñe' mah' ga-hwëëy' apóstol' he', ga-siiyh':

²⁰ —Go-näa' hnäh' ka-läh', hi- na'-chëh' ba' hnäh' hoo' na'hi' kih' gwah- oo-, ja- kwah- hnäh' juu' na'hñaa' lä-jëë- ha- lä- jmeë' Dio chaa- dsa- ta-la- kih' Jesús.

²¹ Ga-mi-te' bih' lä-køh' ga-nuuy'. Tiuh- ga' ma' ga-jnä', ga-naäy' ta- hoo' na'hi' kih' gwah' ja-, ga-taayh' mi-tëy' dsa-.

Ta-ko-jiih' ja-, jmi-dsa- jøøh' kyaah' dsa-kyaayh' ga'lla-näay' në'ta' kiyh', mah' ga-jøøy- lä-jëë- dsa-ta' hi- lä-jëë- dsa-gyuuh' hi- na'hñaa' kyaa' dsa- Israel hi' ga'jmeey' mada- he- dsa-kyaay' hi- tääh' neh' ñe'. ²² Ma' ga'lla-näay' poo' neh' ñe' sa- chaa- apóstol' he' mo- tääh'. He-ja- ga-naäy' na'jmeeyh' juu' kih' dsa-ta', ²³ ma' jäh'y':

—Ma'ra' ju'dsoo', ma' ga'lla-nøø' jnääh' jee' chih' neh' ñe', na-jnë' ba' ll'u', tääh' ba' hi- høø' neh' ñe'. Pero ma' ga-nä- jnääh' hoo' neh' ñe' ja-, sa- chaa- ni- jaa- —ga-jäh'y'.

²⁴ Ma' ga-nuu' jmi-dsa- jøøh' kyaah' juu' poo-, kyaah' lä-jëë- ga- jmi-dsa- kaah',

he-ja- ga-taayh' jmeey' to' dsëy' ha- jiih' lla-näa' apóstole he' kyaah' juu' ja-. ²⁵ Hor- ja- ga'lloo' jaa- dsa- hi- kye- juu':

—Hi- ga-tääh' hnäh' neh' ñe', hii- tääh' ka-läh' hoo' na'hi' kih' gwah- hlëëyh' dsa- —ga-jäh'y'.

²⁶ He-ja- ngoo' juu' poo- kyaah' dsa- kyaay' na'teey- ka-läh' apóstol' he', kyaah' juu' ll'u' ba'. Sa' ga-kaayh', kih' he- goyh' te' dsa-kuu' kiyh'.

²⁷ Ma' ga'lla-näay' në'ta', na-jäa- dsih' cha'në' dsa-ta', he-ja- ga-jäh' jmi-dsa- jøøh' siyh' apóstole he':

²⁸ —¿Ja' ga'chiih' jnääh' hnäh' ma'ja-, mo-to' hlëëh' ga-hnäh' dsa- juu' kih' Jesús? Pero he- ma'jmeeh' hnäh', lä- ga-dsa' jee' jwii' Jerusalén la-, ma-mi-tëeh' hnäh' dsa-, nuuh' kyah' hnäh', hnooh- hnäh' bääh' jnääh' he- ga-juu' dsa-nuuh- he'.

²⁹ He-ja- ga-jeeh- Pee' juu' kih' dsa- he' ko-jøh' kyaah' jnäh' apóstole, ga-jäh'y':

—Jmeë' bii' he- mi-te' jne' kih' Dio ba', lä-køh' ga- he- mi-te' jne' kih' dsa- jmi-gyuuh-. ³⁰ Dio kyaa' dsa- ma-gyuh- jnän' ga-mi-jiiyh' Jesús hi- ga-jngëëh' hnäh' na-taa' dsoh' hma-cru-. ³¹ Hi- he- na- ga'llaa' Dio jøøh' jwoo' ra-lluu' kiyh', ga-jmäy' dsa-ta' hi- ga'hñaa' lläy' dsa-. Lä-ja- ga-näy' jwë' kih' dsa- Israel, mah' dsa-jeeyh' kyaah' Dio hi- lä-ja- dsa- che- dso'kye- kiyh'. ³² He-ja- jmeë' jnääh' dsoo' kih' juu' la-. Hi- lä-kye- jmi-ll'e' Na-jngü- jmeë' dsoo' ka-läh', ja-ba' he- ga-kwëëh' Dio lä-jëë- hi- nuuh' kiyh'.

³³ Lä- ma' ga-nuu' dsa-ta' he', ga-ya-jëë' dsëy' cha-miuh', hnøøy' ma' jngëëyh' apóstol' he'. ³⁴ Pero jee' kih' dsa-ta' he' ma' hää' jaa' fariseo hi- ma' chee- Gamaliele. Hi- he' ma' laa' jaa- ta-jwøh' kyaa' ley hi- lä-jëë- ba' dsa- ma-jmäy' jøøh'. Ga-noo- ta-jwøh' he' mah' ga'jmeey' mada- he- ga-hwëë- apóstole ko-hwëë'. ³⁵ Mah' ga-jäh'y':

—Jëë' da' hnäh' dsa-ta', dsa-goon- hi- chaa- Israel la-. Leeh- hnäh' hee- na- jmeeh' hnäh' kih' dsa- na-. ³⁶ Mi-dsooh- da' hoh- hnäh' ha- lä- ga-la' jee' jnän' jää- '. Ya-hëë' jaa- dsa-goo- jne' hi- ma' chee- Teuda. Ga-jmäy' hñiiy' jøøh'. Koo- kye' hñaa' laa' dsa- hi- ga-kuh' kyaayh'. Pero ga-juu' dsa- he', hi- lä-jëë- hi- ma'-nuuh' kiyh' ga-sa' ga-jñee'. Jee' ja- ga-dsaa' juu' kiyh'. ³⁷ Ma-ngëë' he- ja-, jii- he- ga-sooh' censo, ya-hëë' Juda dsa- galileo. Lä-ja- jwëë' dsa- ga-jøøh' hi- he' hi' ja-ba' lä-ja- ga-juuy' hi- lä-jëë- dsa- kyaay' ga-sa' ga-jñee' ka-läh'. ³⁸ He-ja- jwëëhn- hnäh' tøø' dsa- na-, wa'lla-näay' kiyh'. Cher'mah' nuuh' he- kye'y' na-, la' huu-dsë' kih' dsa- ta-jmah', o cher'mah' hñii' bih' jmeey' lä-na-, laa' ba' juu' na-. ³⁹ Pero cher'mah' la' kih' Dio juu' he- kway- na-, sa- lä-këh' hnäh' jmi' hëeh' hnäh'. Leeh- hnäh', le'

ga che lla-dsëeh hnäh kih Dio —ga-jäh Gamaliel siiyh dsa-ta he'.

⁴⁰ Ga-heeh ba dsa-ta he' juu he-ga hlëeh Gamaliel ja. Ja ga ga-tëey ka-läh apóstole he, ga kway kih hi ga juuyh kih mah mo-so hlëeh gyih kih Jesús. Ja ga ga-töy. ⁴¹ Ma ga hwëe apóstole cha-né dsa-ta he, ma chaq-bih llu. Jëe ba dsëy kih he-ga kwa Dio jwë he-ga jëy wii kwaat kih Jesús. ⁴² Lä-jë jmi ba sa ma tøy mi-tëey dsa hi kway juu kih Jesús hi-jäh laa Cristo. Lä ja ma jmeey hoo na hi kih gwah hi cha-neh kih dsa ka-läh.

6

Ga hñaqy' gye' dsa hi jmee' be' kih' apóstole

¹ Jmi ja ga-lä jwëe ga hi-ga heeh kih Jesús. Ma ja ga-soo juu jee ti-llooyh he-kuh dsa koo jmi koo jmi. Ga-lä hnee hi ma hlëeh griego kyaah hi ma hlëeh hebreo, kih he sa na kah kwee wii he-ga hyoh dsa-më hñi hi hlëeh griego lä koh te he-ga hyoh hi ma hlëeh hebreo. ² He ja-lä jëe gya-tu apóstole he-ga jöy lä jëe hi ma heeh juu kih Dio mah ga-tayh juu, ga-jäh:

—Sa sooh kya jnäh he-ta jnäh kwa jnäh juu kih Dio mah ti-llooh jnäh he-kuh dsa. ³ He ja-jwëeh hnäh öhn, llee hnäh gye' dsa hi hi juu kih jmee he-llu jmah, dsa hi ngëe hi ma hyoh cha-miuh be' kih Jmi lle Na jngü. Hi he ba dsa he-goo ta la. ⁴ Jnäh ga-nö' ba jnäh ngü jnäh kih Dio hi kwa jnäh juu kiyh ka-läh.

⁵ Ga-jä ba kwee juu kih ga-lä jëe dsa he. He ja-ga hñaqy' Esteban hi ma dsoo dsë cha-miuh kih Dio hi ma kyey cha-miuh be' kih Jmi lle Na jngü. Hi ga hñaqy' Felipe kyaah Prócoro, kyaah Nicanor, kyaah Timón, kyaah Parmeno, kyaah Nicolá dsa chaq Antioquía. Nicolá he sa ma laay judiu pero ga ngëe hñi mah leey koo ba kyaah. ⁶ Lä jëe hi he, na jäy apóstole. Hi lä chah ja-ga kye apóstole goo né kiyh, ga ngüy kih Dio mah häy.

⁷ Lä ja-ga na jwë kiyh he kway cha-ga miuh juu kih Dio. Hi ga-lä jwëe ga dsa hi-ga heeh jee jwi Jerusalem hi jwëe hi ma la jmi dsa ga-lä dsoo dsëy juu kih Dio.

Ga saqy' Esteban

⁸ Peer jnaah llu dsë Esteban hi kyaah be' kih Dio ga jmeey cha-miuh he-juh-gaa jee jwi ja. ⁹ Koo gwah mah jee dsa ñee judiu, jee ja ma tääh koo naä dsa hi chee Libertadores. Hi ma tääh hi ya naä jwi Cirene kyaah jwi

Aleandría hi lä kye hi chaq hwa Cilicia hi Asia. Hi he na ga-lä hnee kyaah Esteban. ¹⁰ Pero sa ga liyh kyaah Esteban, kih he ma hlëeh kyaah cha-miuh dsë llu hi ma hlëeh lä koo kwa Jmi lle Na jngü. ¹¹ Ma sa ga lih dsa he, he ja-ga laay dsa hi-ga jmee juu ta juu:

—Ma-nuuh jnäh ma mi-kwah Esteban Moisé hi ma mi-kwayh Dio ka-läh.

¹² Lä jwë ja, ga-tooyh je dsë hi chaq Jerusalem ja, lä kye kih dsa-gyuh kyaah ta jwöh kyaah ley. He ja, lä chah ja-ga näy na chaayh Esteban mah na jäy né ta. ¹³ Hi ga kyaay dsa hi-ga jmee juu ta juu né ta ja. Hi he na-ga-jäh:

—Dsa nuuh la sa tøy mi-kwayh gwah na jngü na hi mi-kwayh ley ka-läh.

¹⁴ Ma-nuuh jnäh ma-jäh, Jesús dsa Nazaret heey jee la-jnän, hi mi-siy lä jë lä nö' jnän he-ga-la Moisé.

¹⁵ Ma-ga-jëe lä jëe dsa-ta hi ma tääh né ta ja, jee cheh Esteban, ga-jëy néy, lä lä koh né ja-angel.

7

Ga kwa Esteban ju dsoo' kih'

¹ He ja-ga-jäh jmi dsa-jööh he' siiyh:

—¿Che dsoo juu he-hñi dsa kyah?

² Hi-ga-jäh Esteban:

—Dsa nuuh öhn, dsa ma-kaah kyaan, nuuh da hnäh. Dio hi-ga gyuh ga mi-jnäy hñi kih tää jnän Abraham lä ma-ga-gyay hwa Mesopotamia, ja-ga dsooy ta Haran. ³ He ja-ga-jäh Dio siih Abraham: “Ya-hëe gooh, wa jä ba hi chaq kyah mah gwa ta hwa he kwëehñ hne.” ⁴ Ja-ga ya-hëe Abraham hwa jee ma tääh dsa-caldeo, ngooy na-gyay hwa Haran. Ma-ngëe ma juu jmi Abraham, ja-ga chee Dio Abraham ta hwa la, jee tööh jne na.

⁵ Pero sa-ga kwa Dio he-la juu he-ma hyoh Abraham, ni jee ma jmeey hne kiyh sa-ga hyoyh. Hwa-la-ga-bäh Dio hñi ma kwëeyh Abraham kyaah lä jëe dsa kyaay hi ja-ga-lä chaq. Pero sa-ga ma-chaq jooy ma ja. ⁶ Ga-jäh Dio siih Abraham: “Dsa kyaah hi ja-ga-lä chaq, dsa-näy dsa-tayh jyoh hwa goo dsa hi chaq. Jee ja-jmäh dsih ta lä-të-dsë hi jmeeh dsih lä jiih te kye hña loo ji ñe.” ⁷ Pero ma-ra he-la ba jnä ta kih hi jmeeh dsa kyaah. Ma-ngëe he ja, hwëe dsa kyaah hwa Egipto, ya-hnäyhnä jee la.” ⁸ Ja-ga-ga-jmee Dio hmooh kyaah Abraham, ga jmeey mada he-uh jmi-ngo kiyh. Ma-ngëe he ja, ga-lä chaq Isaac joo Abraham. Ma-ga-hya Isaac jnä jmi, ga-wih jmi-ngo kiyh. Hi lä ja-ga-jmee Isaac kih jooy

Jacob, hi² ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmee² Jacob kih² lä⁻jëë² gya⁻tuu² jooy² dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻.

⁹ Hi² lä⁻jëë² joo² Jacob he⁻ ga⁻lä⁻wi⁻ dsëy² kyaah² José øøyh⁻. Ga⁻hnëëy² José kih² dsa⁻ hi⁻ ga⁻nää⁻ ta⁻ Egipto, mah⁻ dsa⁻jmeey² ta⁻ lä⁻jmi⁻ lä⁻je⁻. Pero Dio sa⁻ ga⁻tu⁻ kiyh²,
¹⁰ ga⁻lääy² José kih² lä⁻jë⁻ nëë⁻ he⁻ wi⁻ he⁻ ma⁻ jëëy⁻, hi⁻ ga⁻kwëëyh⁻ cha⁻miih⁻ hu⁻dsë⁻ llu⁻ hi⁻ ga⁻jmeey² ga⁻jäy⁻ llu⁻ cha⁻në⁻ Faraón, rey kya⁻ dsa⁻ Egipto. He⁻ ja⁻ ga⁻tih⁻ dsë⁻ rey he⁻, ga⁻tooyh⁻ goo⁻ José he⁻ ga⁻jmeey² hih⁻ kih⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ Egipto hi⁻ lä⁻kye⁻ ta⁻ he⁻ cha⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ rey he⁻, ga⁻he⁻ gooy⁻.

¹¹ Pero ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jëë⁻ dsa⁻ hoo⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁻ Egipto hi⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ Canaán la⁻ ka⁻läh⁻. Cha⁻miih⁻ wi⁻ ga⁻jëëy⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻jnä⁻ dsa⁻ ma⁻ kuh⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻.
¹² Lä⁻ ma⁻ ga⁻nuu⁻ Jacob he⁻ ma⁻ hni⁻ dsa⁻ trigo hwa⁻ Egipto, ga⁻cheey² jooy² ta⁻ Egipto ja⁻. He⁻ ja⁻ la⁻ to⁻në⁻ he⁻ na⁻nää⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ jee⁻ ja⁻.
¹³ Lä⁻ ma⁻ ga⁻të⁻ to⁻ jiih⁻ he⁻ na⁻nääy⁻ ta⁻ Egipto ja⁻, ja⁻ ga⁻ mi⁻ jnä⁻ José hni⁻ he⁻ laay² øøyh⁻ dsa⁻ he⁻. Lä⁻ jwë⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻kyuu⁻ Faraón lä⁻jëë⁻ dsa⁻ kya⁻ José.
¹⁴ Hi⁻ ga⁻cheë⁻ José juu⁻ he⁻ dsa⁻nää⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ chaa⁻ kiyh² kyaah² jmiy⁻ Jacob ta⁻ Egipto. Koo⁻ nää⁻ dsa⁻ he⁻ teë⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ dsë⁻ gyii⁻ hñaa⁻.
¹⁵ He⁻ ja⁻ ngoo⁻ Jacob ta⁻ Egipto. Jee⁻ ja⁻ ga⁻lloo⁻ jmi⁻ ga⁻juuy⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻juu⁻ lä⁻jëë⁻ jooy⁻.
¹⁶ Jee⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ he⁻ na⁻haay⁻ ta⁻ hwa⁻ Siquem, koo⁻ jwi⁻ hwa⁻ jee⁻ ga⁻la⁻ Abraham kih² joo⁻ Hemor lä⁻ kyeë⁻ mah⁻ haay⁻ hñi⁻ kyaay⁻.

¹⁷ Lä⁻ ma⁻ ngoo⁻ ga⁻dsëë⁻ jmi⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñi⁻ kyaah² Abraham, ga⁻lä⁻jwëë⁻ jwërte⁻ dsa⁻ kyaay² hwa⁻ Egipto ja⁻.
¹⁸ Jmi⁻ ja⁻ ya⁻ hëë⁻ jñah⁻ rey hwa⁻ Egipto hi⁻ sa⁻ dsooh⁻ dsë⁻ kih⁻ José.
¹⁹ Rey he⁻ ma⁻ kyuyh⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ jmeey² kih² dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻, ga⁻jmeeyh⁻ dsa⁻ jnän⁻ cha⁻miih⁻. Lä⁻ jiih⁻ ga⁻jmeey² hih⁻ he⁻ juu⁻ lä⁻jëë⁻ gyuu⁻ hñuh⁻ kyaay² mah⁻ mo⁻so⁻ lä⁻jwëë⁻ gyih⁻.
²⁰ Jmi⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ Moisé. Cha⁻miih⁻ ga⁻tih⁻ dsë⁻ Dio gyuu⁻ Moisé he⁻. Uu⁻ sih⁻ ba⁻ ga⁻lih⁻ cho⁻jmiy⁻ ga⁻hmääy⁻ gyuu⁻ he⁻ cha⁻neh⁻ kiyh².
²¹ Ja⁻ ga⁻ llëey⁻ ka⁻hne⁻ jee⁻ ma⁻ hi⁻ goo⁻ juuy⁻. Pero ma⁻ ga⁻jëë⁻ jo⁻ mi⁻ rey gyuu⁻ he⁻, ga⁻tëëy⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻kwaay⁻ lä⁻koo⁻ jooy⁻ ba⁻.
²² Jee⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻tëë⁻ Moisé lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻ kyuu⁻ dsa⁻ Egipto. Lä⁻jë⁻ juu⁻ kiyh² ma⁻ la⁻ kyaah² be⁻ hi⁻ lä⁻jë⁻ ta⁻ kiyh² ma⁻ go⁻ hñi⁻ lu⁻.

²³ Ma⁻ ga⁻hya⁻ Moisé to⁻loo⁻ ji⁻ñe⁻, ja⁻ dsëy² dsa⁻ jëëy⁻ dsa⁻ Israel dsa⁻ gooy⁻.
²⁴ Ma⁻ ga⁻lloo⁻ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻ Israel he⁻, ga⁻jëëy⁻ dsa⁻ Egipto ma⁻ kway⁻ kih² jaa⁻ dsa⁻ Israel. Lä⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻lääy² øøyh⁻ he⁻ mah⁻ ga⁻jngüyh⁻ kih² dsa⁻ Egipto.
²⁵ Na⁻ ba⁻ lä⁻ngëë⁻ dsa⁻ goon⁻, Dio lääy² ta⁻ la⁻ ki⁻ jnä⁻ ba⁻, laä² Moisé. Pero sa⁻ ga⁻tah⁻ dsë⁻ øøyh⁻

he⁻ ja⁻.
²⁶ Ma⁻ ga⁻jnä⁻ jyoh⁻ jmi⁻, ga⁻jëë⁻ Moisé uu⁻ dsa⁻ gooy⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ teë⁻. Ma⁻ hnø² Moisé ma⁻ llaa⁻ hni⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jäyh⁻: “¿He⁻ la⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻na⁻? ¿Ja⁻ øøh⁻ ba⁻ hnäh⁻ na⁻, mah⁻ tääh⁻ hnäh⁻ teëh⁻?”
²⁷ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kwa⁻ kih² dsa⁻ kyaayh⁻ he⁻ ga⁻hløøyh⁻ kih² Moisé mah⁻ ga⁻siyh⁻: “Sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ma⁻ hñaa⁻ hne⁻ mah⁻ jmääh⁻ hñaa⁻ dsa⁻ ta⁻, jmääh⁻ hñaa⁻ jwëë⁻ he⁻ llah⁻ ta⁻ kya⁻ jnääh⁻.
²⁸ ¿Che⁻ hnooh⁻ jngëëh⁻ jnä⁻ lä⁻ ga⁻jngëëh⁻ dsa⁻ Egipto lloo⁻?”
²⁹ Ma⁻ ga⁻nuu⁻ Moisé juu⁻ ja⁻ ga⁻kyuy⁻, na⁻gyay⁻ ta⁻ hwa⁻ Madián, laay² jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ uu⁻ ba⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ uu⁻ jooy⁻.

³⁰ Ma⁻ngëë⁻ to⁻loo⁻ ji⁻ñe⁻ gya⁻ Moisé hwa⁻ ki⁻ ja⁻, ma⁻ ga⁻lä⁻jnääh⁻ jaa⁻ ángel ta⁻ cha⁻nëy⁻ jee⁻ ma⁻ koo⁻ koo⁻ chaah⁻ toö⁻ në⁻ moh⁻ Sinai.
³¹ Peer⁻ ga⁻lä⁻dsaa⁻ dsë⁻ Moisé ma⁻ ga⁻jëëy⁻ he⁻ ja⁻ mah⁻ ngooy⁻ na⁻jëëy⁻ chuh⁻. Ja⁻ ga⁻lloo⁻ chuh⁻ ga⁻nuuy⁻ ga⁻hlëéh⁻ Dio kyaayh⁻:
³² “Jnä⁻ laan⁻ Dio kya⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaah². Laan⁻ Dio kya⁻ Abraham, laan⁻ Dio kya⁻ Isaac, hi⁻ Dio kya⁻ Jacob.”
Peer⁻ ga⁻llää⁻ Moisé kih² he⁻ goyh⁻, mo⁻so⁻ ga⁻tu⁻ dsëy⁻ ma⁻ jëëy⁻.
³³ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Dio siyh⁻: “Jñuuh⁻ loo⁻ he⁻ há⁻ tüih⁻ na⁻. Jëéh⁻, jee⁻ cheh⁻ na⁻, la⁻ na⁻ jngii⁻.
³⁴ Man⁻ kwee⁻ jëë⁻ wi⁻ dsa⁻ kyaan⁻ hi⁻ tääh⁻ hwa⁻ Egipto. Ma⁻nuun⁻ ki⁻hooyh⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ jñaan⁻ mah⁻ lää⁻ jnih⁻. Na⁻ na⁻, ña⁻ kyaah² jnä⁻ mah⁻ cheen⁻ hne⁻ ta⁻ Egipto”, ga⁻jäh⁻ Dio.

³⁵ Hlëéh⁻ ga⁻ Esteban kyaayh⁻:

—Dsooh⁻ ba⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻goo⁻ jne⁻ hi⁻ ga⁻jmeë² hñaa⁻ dsë⁻ kih² Moisé jää⁻, hi⁻ ga⁻jäh⁻: “Sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ma⁻ hñaa⁻ hne⁻ mah⁻ jmääh⁻ hñaa⁻ dsa⁻ ta⁻, jmääh⁻ hñaa⁻ jwëë⁻ he⁻ llah⁻ ta⁻ kya⁻ jnääh⁻.”
He⁻ ba⁻ Moisé hi⁻ sa⁻ ga⁻tääh⁻ dsa⁻goo⁻ jne⁻ ta⁻, ga⁻cheë⁻ Dio laay² jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ hi⁻ laay² jaa⁻ hi⁻ lää⁻ dsa⁻. Juu⁻ la⁻ ga⁻ngëë⁻ ángel kih² Moisé, lä⁻ ma⁻ ga⁻lä⁻ jnääh⁻ jee⁻ ma⁻ koo⁻ chaah⁻ toö⁻ ja⁻.
³⁶ Moisé he⁻ ga⁻hwëëy⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ Egipto, ga⁻jmeey² cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jee⁻ ja⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey² jee⁻ jmi⁻ñeeh⁻ gyuu⁻, hi⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁻ ki⁻ jee⁻ ga⁻ngëëy⁻ ka⁻läh⁻, lä⁻jiih⁻ ga⁻të⁻ to⁻loo⁻ ji⁻ñe⁻.
³⁷ Moisé he⁻ ga⁻jäh⁻ siyh⁻ dsa⁻ Israel: “Dio jmeey⁻ ya⁻hëë⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁻ lä⁻koo⁻ jmeë⁻ jnä⁻. Kih² hi⁻ he⁻ ba⁻ nuuh⁻ hnäh⁻”, ga⁻jäyh⁻.
³⁸ Moisé hi⁻ ma⁻ hää⁻ jee⁻ kih² dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ hwa⁻ ki⁻ ja⁻, he⁻ ba⁻ hi⁻ ga⁻hlëéh⁻ kyaah² ángel moh⁻ Sinai, hi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻hyoh⁻ juu⁻ mah⁻ ngëëy⁻ jnän⁻ he⁻ jmeë⁻ chaa⁻ jne⁻ kih² Dio.

³⁹ Pero dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ sa⁻ ga⁻hii⁻ ma⁻ nuuy⁻ kih² Moisé, ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻taayh⁻ ta⁻, ma⁻ hnøøy⁻ ma⁻ dsa⁻nääy⁻ ka⁻läh⁻ ta⁻ Egipto.
⁴⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ he⁻ siih⁻ Aarón: “Jmä⁻ jaa⁻ dio hi⁻ noo⁻ në⁻ jnän⁻, jëéh⁻ sa⁻ ñe⁻ jne⁻ hee⁻ na⁻ ma⁻ la⁻ kih² Moisé hi⁻ ga⁻hwëë⁻

jne' hwa' Egipto." 41 He-ja- ga-jmää' dsa-
 jaa' gyuu' kya'. Ma' ga-laa' kya' he',
 ga-jngëëyh' jah' mah' ga'llay' cha'në' kya'
 hi- ga-jmäy' dio. Peer' ga-lä'chaa' llu'
 lä-jëë' dsa- he' kih' ta' he- ga-jmeey' kyaah'
 gooy'. 42 He-ja- ga-lä'øø' Dio kih' dsa-
 he', ga-kway' jwë' mah' jmeey' juuh- kih'
 nuu' hi- hëë' gyuuuh'. Lä-ja- na' sii' jee' lle'
 juu' he- ga-hlëéh' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio.
 Lä-la- ga-jäh' Dio:

Hnäh' dsa- Israel, ja- he' jnä' ga-kwëéh' jah',
 ni- ja- ki- jnä' he- ga-jëéh' hnäh' jah'
 ta'ko'-jiih' ga-taah' hnäh' to'loo' jì-ñe-
 hwa' kii' ja-.

43 Lla- he- ma' jmeeh' hnäh' lä-ja- kin',
 ga-kyeh- hnäh' na'hyoo' kih' Moloc lä-kaa-
 jee' ya-nääh' hnäh',
 hi- lä-ja- ga-jmeeh' hnäh' kih' nuu' kyaä' dio
 Refán.

Ga-jmeeh' hnäh' juuh- kih' dio hi- na-laa-
 kaaah' hnäh' ba'.

He-ja- hwëéh' hnäh' jee' na', mah' cheen-
 hnäh' ta' oo' ga-miih- kih' Babilonia,
 ga-jäh' Dio.

44 Pero ma' cha- ba' gwah' kih' dsa-
 ma-gyuh- jnän', jee' ma' tääyh' hwa' kii-
 ja-. Gwah' ja- ma' la- lä'koo- ga-mi-jnää'
 Dio kih' Moisé gyuuuh' moh'. He-ja- ba' ja-
 ga-jmeey' dsa- ma-gyuh- jnän' koo- gwah'
 kyaah' loo' jah' he- ma' chee- tabernáculo.
 Neh- ja- ma' tääh' kuuy' he- ma' na'sii-
 hmoooh' kih' Dio. 45 Lä- ma' kye- ba' dsa-
 tabernáculo ja-, ma' ga-løø' Josué ga-noo-
 në' lla' Moisé. Jmii' ja- ga-hwëë' Dio dsa-
 hi- chaah- hi- ma' tääh' hwa' jee' tøøhn' la-
 mah' ga-taah' dsa- ma-gyuh- jnän' kyaah'
 Josué. Hi- lä- ma-høøy' ja-ba' tabernáculo
 ja-, lä-jiih' ga-gya' David. 46 Dio ga-mi-jää'
 David cha-miih-, he-ja- ga-chuu' David
 kyaayh' mah' kway' jwë' le' koo- hne' jee'
 gya- Dio, he' ba' hi- laä' Dio kyaä' Jacob.
 47 Pero Salomón jo-ñuuh' bih' hi- ga-jmee-
 hne' ja-.

48 Pero Dio Jøøh' jnän' sa' gyay' gwah' he-
 na-la' kyaah' goo- dsa-. Ja-ba' lä-ja- ga-jäh'
 hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio:

49 Gyuuuh' ba' la' høøn' jee' jmeen' hih',
 hwa' la-, la' jee' chíhn' tiin' ba'.

¿Ha- lä-ja- he- jmeeh' hnäh' hne' kin'?

¿Ja' kyaah' goon' ga-jmeen' lä-jë- he- la'?

ga-jäh' Dio.

51 He- ba' che- chaah- hnäh' -ga-jäh'
 Esteban-. ¿He-la' sa' hii- lä-ngëéh' hnäh'?

Lä-jë-jiih' kwah- hnäh' jmi' kyaah' Jmi-llë'
 Na-jngü'. Jmeeh- hnäh' ja-ba' lä'koo-
 ga-jmeey' dsa- ma-gyuh- jnän'. 52 Dsa-
 ma-gyuh- jnän', lä-hii'në' ba' ga-jmeeyh-
 dsa- hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio. Hi-
 ga-jngëëyh' ko'llaa' hi- ga-hlëéh' he- ja- ga-
 jaa- hi- lluu' go-te-. Hi- ma' ja' hi- lluu'

he', ga-jmeeh' hnäh' hi- ga-jngëéh' hnäh'
 ka-läh'. 53 Ma-nuuh- ba' hnäh' ha- lä-la' ley
 kih' Dio, he- ga-ngëë' ángel kih' Moisé, mah'
 sa- ga-mi-teh' hnäh'.

Ga-jngëëyh' Esteban

54 Lä- ma' ga-nuu' dsa- he' he- ga-hlëéh'
 Esteban lä-ja-, ga-lä'leey' ngaayh', lä-jiih'
 ga-juuy' cha-jay, kih' he- ga-ya-jëë'
 dsëy' kyaayh'. 55 Pero Esteban ma' kye-
 cha-miih- be' kih' Jmi-llë' Na-jngü'.
 Ga-chooyh' nëy' ta- gyuuuh', ga-jëëy' ga-tah'
 jmëë' jee' gya' Dio hi- ga-jëëy' Jesús cheh'
 jwoo' ra-lluu' kih' Dio. 56 He-ja- ga-jäyh':

-Jëë- da' hnäh', hii' jnä' jëën' gyuuuh'
 na-hñaal' lä-jëë-, jëën' Hì-ga-lëë'ngo' cheyh'
 jwoo' ra-lluu' kih' Dio.

57 Ma' ga-nuu' dsa- he' juu' ja-, ga-jney'
 to-gway, ga-ta' ga-hooyh' ki-gaa', koo-
 mi' ba' ga-jmeey' ga-saayh' Esteban.
 58 Ga-sëëyh' lä- ga-të' chuuh' jwii- ja-. Hi-
 lä-jëë- hi- ga-hnii' kiyh' ga'leey' hmiih- he-
 ma' na-läay- mah' ga-høø' jaa- chíh- hi-
 ma' chee- Saulo. Mah' ga-løøy' tey- kuuy' kih'
 Esteban. 59 Ta'ko'-jiih' te- dsa- kuuy' kiyh',
 ga-hlëéh' Esteban kyaah' Dio, ga-jäyh':

-Jesús Dsa-jøøh' kyaan-, heeh' jmi-llë'
 kin-.

60 Ga-juuyh' jnéy' mah' ga-hlëëyh' koo-
 ki-gaa':

-Dio kyaan-, ta' jmee- kwaat' kih' he-
 hliih' he' jmee' dsa- kin-.

Ma-la- ma-hlëëyh' lä-ja-, ga-juuy'.

8

1 Ga-hiih- ba' dsë' Saulo he- ga-juu' Este-
 ban.

Ja-ba' jmi' ja-, ga-lä'cha' koo- hnii- juuh-
 kyaah' lä-jëë' dsa- hi- ga-heeh- juu' kih'
 Jesús jwii' Jerusalén. Lä-jëë' dsa- he' ga-sa'
 ga-jñee', ga-näay' ta' Judea hi- ta' Samária
 ka-läh'. Ma-la' apóstole ba' ga-jä' Jerusalén
 ja-.

*Ga-jmeeh' Saulo dsa- hi- ga-heeh- juu'
 kih' Jesús*

2 Ko'llaa' dsa- hi- mi-te' kyaah' Dio,
 ga-jäy' Esteban mah' na'haay' hi- ga-hooh'
 jwërte dsa- he' kiyh'. 3 Ga-løø' Saulo
 jmeeyh' lä-jëë- hi- ma' heeh' kih' Jesús. Ma'
 dsa-hey' lä'koo- lä'koo- hne' kih' dsa-. He-
 wii' ba' ma' dsa-hwëëy' dsa-më' dsa-ñuuh-
 ma' dsa-jäy' neh-ñe'.

*Dsa- hi- ma' chaä- Samária ga-heeh-
 ju'hmëë' kih' Jesús*

4 Lä-jëë- dsa- hih' ga-sa' ga-jñee' he',
 ga-nää' bih' hlëëyh' dsa- ju'hmëë' kih' Jesús
 lä-kaa- jee' ga-näay'. 5 Ngoo' Felipe ta-
 jwii- Samária na'kway' juu' kih' Jesucristo
 jee' ja-. 6 Jwëë' dsa- ga-taah' nuu- lä-kaa-
 tuh-dsë' juu' he- ma' kwa' Felipe, lä- ma'
 ga-jëëy' cha-miih- he- juh-gaa- he- ma'
 jmeey'. 7 Lä-jëë- jmi-llë' hliih' hi- ma' tääh'

tuh-dsë' dsa- ga-hwëë- hooyh- kî-gaa'. Hi-jwëë' dsa- hi- sa- liih- goo- ti- ga-hlaa' hi- lä-jëë- hi- jluuh- ga-jä' kih'. ⁸ Peer-ga-lä-çaa- llu', dsa- hi- ma- çaa- jee- jwi- ja-.

⁹ Ja-ba' jee- jwi- ja-, ma' gya' jaa- dsa-chee- Simón hi- ma- tēē- ji-nah'. Ma-mi-gaay- dsa- hi- çaa- jee- ja- hi- ma-jmāy- hñi-y' jøøh'. ¹⁰ Lä-jøh' lä-mäh' ma-tih- dsë' lä-koh' ma-nuuy- juu' kih' dsa-he', ma-jäyh':

-Dsa-nuuh- la- ba' kye- cha-miuh- be' kih' Dio.

¹¹ Ma-jmee- dsa- he' kihy', jëéh' ma-lä-hii- mi-gaay- dsa- kyaah' ji-nah' he- ma-jmeey- ja-. ¹² Pero ma' ga-kwa' Felipe ju'hmëë' lä-koq- jää- Dio dsa- lä-hih- kih' hi- ha-lä- la' kih' Jesucristo, ko-llaä' dsa- he' ga-lä-dsoo' dsë' mah' ga-saa- jmi- dsa-më' dsa-nuuh-. ¹³ Hi-lä-kye- hñi-y' Simón hi- ma-tēē- he', ga-lä-dsoo' dsëy' hi- ga-saay- jmi-mah' ga-løoy' jmeey- ko-jøh' kyaah' Felipe. Ma-dsaa- jwërte dsëy' ma-jëey- lä-jë- he-juh-gaa- he- ma-jmee- Felipe.

¹⁴ Hi- ga-nuu- apóstole hi- ga-jä- Jerusalén he- ma-heeh- dsa- çaa- Samária juu' kih' Dio. Ma' ga-nuuy- ja-, ga-cheey' Pee' kyaah' Jwaa- ta- ja-. ¹⁵ Lä- ma' ga-lla-näy- jee- ja-, ga-ngiyy' kih' lä-jëë- dsa- hi- ma-heeh- juu' kih' Dio mah' hyoyh' Jmi-llé- Na-jngii'. ¹⁶ Jëéh', ni- jaa- hi- he' sa- ga- ma-hyoyh- Jmi-llé- Na-jngii', koq- ma-na-saay- jmi-lä-hih- kih' Jesús ba'. ¹⁷ He-ja- ga-kye- Pee' kyaah' Jwaa- goo- në- kih' øøh' jne' he'. Lä-çah' ja- ga-tëy' Jmi-llé- Na-jngii'.

¹⁸ Ma' ga-jëë' Simón koq- ga-kye- ba- apóstole goo- në- kih' øøh' jne', he- ga-tëy' Jmi-llé- Na-jngii', he-ja- ga-jiih' Simón hi- ma-tēē- he' kuu' kih' apóstol, ¹⁹ ga-jäyh' siiyh':

-Hñi- kin- heh' be' na- mah' lä-jëë- dsa- hi- kyen- goon- në- kih', tēē' Jmi-llé- Na-jngii'.

²⁰ He-ja- ga-jäh' Pee' siiyh' Simón:

-Wa- hee- hne- kyaah' kuu' kyah' na-, lä-llu' he- ma-jmeeh' huüdsë- lah' he- la' kwa- Dio. ²¹ Ni- miuh- sa- ga-tëéh' taah' hñaah' kyaah' ta- la-. Jëéh', sa- hi- koq- ba- huüdsë- kyah' kyaah' Dio. ²² Wa- lä-dsaa- hoh' kih' he- hliih' kyah' na- hi- ngii' kyah' kih' Dio ha- ga- che- che' ba' Dio huüdsë- hliih' he- ma-jmeeh' na-. ²³ Man- kyah'. Ma-ra- mi-dsiuh' llih' laah' hne-, na- hñuuh' ga-hne- kyaah' he- hliih' na- -ga-jäh' Pee'.

²⁴ He-ja- ga-jäh' Simón hi- ma-tēē- he' siiyh' Pee' kyaah' Jwaa-:

-Ngii- hnäh' kih' Dio mah' mo-so- jä- he- hliih' he- ma-jäh' na- në- kin'.

²⁵ Ma-ngëë' ma- jmee- apóstole he- ju'dsoo' hi- ma-kway- juu' kih' Dio, ga-näy- ta- Jerusalén. Lä-jë- jwi- mäh- he- na-hee-

hwa-Samária, he-nøø' cha'jwë' jee- ga-näy- ja-, ga-hlëëyh' dsa- ju'hmëë' kih' Jesús.

Ga-hlëéh' Felipe jaa- dsa-jøøh' hi- ma-çaa- Etiopia

²⁶ Jaa- ángel kyaa' Dio ga-hlëéh' kyaah' Felipe, ga-jäyh':

-Gwa- ta- kye', jwë' he- go-hii- Jerusalén he- dsoo- ta- Gaza, ja-ba' jwë' he- dsa-ngëë' ta- hwa- kii'.

²⁷ He-ja- ya-hëë' Felipe ngoo'. Cha'jwë' jee- ngooy' ja-, ga-jëey' jaa- dsa-gyuh' hi- ma-çaa- Etiopia. Hi- he' laa' ta' juuh', høoy- kuu' kih' në'ta' kih' reina Candace hi-çaa- Etiopia. Dsa- he' hää' jwë' ngaah' he- ñeey- Jerusalén na-jmeey- juuh- kih' Dio. ²⁸ Jee' gyay' neh- carret kiyh', ma-hëy- juu' he- ga-sii- Isaia hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio llo'joo'. ²⁹ He-ja- ga-jäh' Jmi-llé' kih' Dio siiyh' Felipe:

-Gwa-, chuh- koo' carret kiyh'.

³⁰ He-ja- ngoo' Felipe ko-chih' ta- koo' carret ja-. Ma' ga-nuuy- hë- dsa- he' juu' he- ga-sii- Isaia hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio, he-ja- ga-ngiyy' juu' kih' dsa- he':

-¿Che- ngëéh' he- hëh- na-? -ga-jäh' Felipe.

³¹ He-ja- ga-jäh' dsa- he':

-¿Ha- lä- lä-ngëéh' cher-mah' sa- çaa- jaa- hi- jii- juu' la-?

He-ja- ga-tëyh' Felipe, ga-llaay' koo' kihy' neh- carret ja-.

³² Ma-hë- dsa- he' jee' na-sii- lä-la-: Na-jää- dsih' lä-koh' dsa-jää- dsa- jaa- borrego jee' jngëëyh', lä-koq- jaa- borrego hi- sa- hoo- ma- jää- dsih' jee' tay' jiu',

ja-ba' lä-ja- sa- ga-näy' hooy' ni- miuh-.

³³ Lä- tē- dsë' dsa- ga-jmeeh- dsih', sa- ga-nøø' ta' kihy' lä-koq- lle' kih'.

Ga-jngëéh' dsih', sa- ga-lä-çaa- joo-siyyh'. ¿Ha- ta- ja- joo-siyyh' mah' hlëéh' dsa-kiyh'?

³⁴ He-ja- ga-ngii' dsa- he' juu' kih' Felipe:

-Ta- jmee- hña- hoh', chiuh' jnä', ¿hii- kih' hlëéh' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio la-, che' kihy' hñi-y' o- che' kih' hi- jñah'?

³⁵ He-ja- ga-løø' Felipe mi-jnä- he- hnøø' jäh' juu' ja-, ga-hlëëyh' ju'hmëë' kih' Jesús. ³⁶ Jee' ga-näy' cha'jwë' ja- ga-tëy' jee' hla- jmi-, he-ja- ga-jäh' dsa- he':

-Hee- jmi- hla- la-, ¿che' sa- le' saan- jmi- jee' la-?

³⁷ Mah' ga-jäh' Felipe:

-Cher-mah' jmeeh- dsoo- lä-kaa- tuh-hoh', le' ba'.

Hi- ga-jäh' dsa- he':

-Jmee- ba' jnä- dsoo', Jesucristo laa' joo' Dio.

³⁸ Hi- ga-jmee' dsa- he' mada- dsa-siuh' carret ja-. Ga-jñaay' neh- carret mah' ga-näy' lä-uyy' cha'jmi-. Jee' ja- ga-çaa' Felipe jmi- dsa- he'. ³⁹ Lä- ma' ga-hwëëy-

cha'jmii- ja-, ni+ sa+ liih' gyih' ga-jøø'
 Jmi-llé' kih' Dio kih' Felipe ta' jee' jyoh'.
 Mo+so' ga-lá-jnáá' gyih' cha'né' dsa' he'.
 Ngaah' bih' kiyh' lá'kaa' tuh' dséy',⁴⁰ Ja' ga'
 ga-lá-jnáá' Felipe jee' jwii' Azoto. Hi'
 ngoo' bih' kway' ju'hméé' kih' Jesús lá' koo'
 lá' koo' jwii- lá' jiih' ga-téey' jwii- Cesarea.

9

*Ga'heeh' Saulo juu' kih' Jesús
 (Hch. 22:6-16; 26:12-18)*

¹ Lá' jiih' ma' ga'juu' Esteban, sa' ga'tu'
 Saulo ma' jmeeyh' dsa-, jáyh' ma' jngéeyh'
 ' lá' jéé' hi- ma' heeh' kih' Jesús. He' ja'
 nee' Saulo kih' jmi-dsa- jøøh',² na'ngiiy' je-
 kih' dsa-ta' mah' cha' jwé' dsooy' gwah'
 kih' dsa- judiu he- chih' jwii- Damasco.
 Ma' dsa-hnáayh' dsa-mé' dsa-núuh' hi-
 ma-tāāh' jwé' hméé' kih' Jesús, mah' ma'
 téey' dsa-tāāyh' neh' ne' jwii- Jerusalén.
³ Miih' ga' hnøø' llooy' Damasco ja-, ni'
 sa' ga-lá-liih' gyih' ma' ga'jyoo' koo' je-
 tøjléé' nih' né' kiyh' jee' ngooy' ja-.⁴ Hi'
 ga'tayh' hwa'. Jee' ja' ga'nuuy' ga'hleéh'
 jaa' dsa- hi- ga'jäh':

—Saulo, Saulo, ¿he-la' hñaa' hoh' kyaah'
 jnä'?

⁵ He' ja- ga'ngii' Saulo juu' kih' hi-
 ga'hleéh' he':

—¿Hi- hne' dsa-núuh'? —ga-siiyh'.

He' ja- ga'jäh' hi- he':

—Jná' he' Jesús hi- ga'llooh' hñaa' hoh'
 kyaah'. He' jmeeh' hñaa'h' ba' hne- na-, he-
 hah- kin' jwé' he' taahn' hne-.

⁶ Peer' goyh' hi' jlääy', ga'jáyh':

—Dsa' jøøh' kyaan-, ¿hee- na- hnooh-
 jmeen'?

He' ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

—Noo-, go' he' ta' jee' jwii- na-. Jee' na-
 jmee' dsa- juu' hee- na- ga-tééh' jmeeh'.

⁷ Dsa- hi- ga'náá' kyaah' Saulo he'
 ga-taayh' jéé- dsayh-. Ga'nuu' bih'
 ga'hleéh' pero sa' ga'jéey' ni' jaa'.⁸ Ma'
 ga'noo' Saulo jee' ma' kyaay' ja', hnøøy' ma'
 jéey', pero mo' so' ga-lá-jná' mi'néy'. He' ja-
 dsa- ba' na-hāā- goo- Saulo na'jāāy- ta'
 Damasco.⁹ Jee' ja- ga'jāy' tuu' lá' jiih' ga'té-
 hné- jmi-, sa' cha- he' ga'kuh- ga'hiyh' ni-
 miih-.

¹⁰ Damasco ja- ma' gya' jaa- discípulo
 kyaa' Jesús, hi- chee' Ananía. Dio
 ga-mi'jnāā- kih' Ananía mah' ga'siiyh':

—Ananía.

He' ja- ga'ngiiy' kiyh':

—Hi- jnä' la' Dsa' jøøh' kyaan-.

¹¹ He' ja- ga'jäh' Dio siiyh':

—Go'héé' , gwa- ta' jwé' he' chee-
 Kō-dsoo'. Gwa- cha'neh- kih' Juda. Ja-
 jwiiyh': "Ma' jan' hlééh' kyaah' Saulo,
 dsa-núuh' hi- chaa' Tarso." Hi- he' gya'
 ngii' kih' jee' ja-.¹² Ma-mi'jnāān' hne' kih'

Saulo he- goh' go'kyeh- gooh- né' kiyh' mah'
 lá' jnä' mi'néy' —ga'jäh' Dio.

¹³ He' ja- ga'jäh' Ananía:

—Dsa' jøøh' kyaan-, joh' jiih- sa-
 ma-nuun' cha- juu' hñaa- dsé' dsa-núuh-
 he'. Joh' he- hliih' sa- ma'jmeey' jwii-
 Jerusalén, ma' jmeeyh' dsa- hi- na'jngéé'
 kyaah'.¹⁴ Hi- na' na- ma'jay- jee' la' kyaah'
 hih' kih' jmi-dsa- kaa'h', téey' lá' jéé' hi-
 hnaah- hne-.

¹⁵ He' ja- ga'jäh' Dio siih' Ananía:

—Gwa-, jééh' hi- he' na'lleeh' kyaan-
 mah' dsa' kay' juu' kin' kih' dsa- hi- sa' laa'
 judiu hi- kih' dsa-ta' kaa'h' hi- kih' lá' jéé-
 judiu ka' lāh'.¹⁶ Jná' mi'jnāān' kiyh', jmee-
 bii' dsa-ngéey' cha' miih- wii' kwaat' kin- —
 ga'jäh' Dio siih' Ananía.

¹⁷ Ja- ga' ngoo' Ananía jee' gya' Saulo. Ma'
 ga'llooy' ga'hey' cha'neh', ga'kyey' gooy-
 né' kiyh'. Mah' ga'jáyh' lá' la':

—Saulo øøhn', Jesús hi- ga-lá-jnáá' kyaah'
 cha'jwé' jee' ya'ñeh', hi- he' na- ma'chee'
 jnä' ta' la' mah' lá'jäh' mi'néh' hi' mah'
 hñah' cha' miih- be' kih' jmi-llé' Na'ngiih'.

¹⁸ Lá' chah' ja- ga'sa' ga'hla' he- ma'
 na'jlé- mi'né' Saulo, he' la' lá'koo' sa'nuh-
 hmooh-. Hi- lá' chah' ja- ga-lá-jná' mi'néy'.
 Hi' ga'nooy' ngooy' mah' ga'saay' jmi-.

¹⁹ Ja- ga' ga'kuh- ga'hiyh' mah' ga-téeyh' be'
 ka' lāh'. Ga'jā' Saulo miih' jmi' kyaah' øøh'
 jne' hi- ma'heeh' kih' Jesús hi- ma' tāāh'
 Damasco ja-.

*Ga'kwa' Saulo juu' kih' Jesús jwii- Dam-
 asco*

²⁰ Neh' gwah' kih' dsa- judiu he- chih'
 jwii- Damasco ja-, ga'løøy' kway' juu' kih'
 Cristo, ga'jáyh', he' ba' hi- he' laa' Joø' Dio.

²¹ Lá' jéé' dsa- hi- ga'nuu' ga'taayh' jéé-
 dsayh-, ma' jáyh':

—¿Ja' hi- na- na' ma' ngé' jmee' hñaa-
 dsé' kih' dsa- kyaa' Jesús jwii- Jerusalén
 ma'ja-? ¿Ja' hi- na- na' ja' hi- hnøø' ma'
 saah' dsa- kyaa' Jesús mah' ma' dsa-jāāy-
 cha'né' jmi-dsa- kaa'h'?

²² Pero Saulo ma' hléeyh' kyaah'
 cha'ga'miih- be' koo- há' koo- há'.
 Ga-mi'jnāāy- na-hñaa' lá' jéé- ja-ba' dsoo'
 Jesús he' laa' Cristo, lá' jiih' ga'kah' ga'gwéh'
 hñu' dsé' kih' judiu hi- ma' tāāh' Damasco
 ja-.

Ga'kyuu' Saulo kih' dsa- judiu

²³ Ma'hya- cha' miih- jmi' gya' Saulo
 jwii- Damasco ja-, mah' ga'taah' judiu juu'
 kwee- he' ma' jngiiyh' kih' Saulo.²⁴ Pero
 chah' ba' ga-lá-ñe' Saulo hee- na- ma' hnøø'
 dsa- ma' jmee' kiyh'. Lá' jmi- lá' hwé'
 ga'taah' dsa- tāāy' ho'haah' kih' chuu'h' jwii-
 ja-, hnøøy' ma' jngiiyh' kih' Saulo.²⁵ Pero
 øøh' jne' ga'taayh- neh' hma-ta- mah'
 ga'jñaay' ta-la' hwé', ta- dsöh' na'hyah-

he na jnē chuuḥ jwii. Lā ja ba ga laa Saulo.

Nēe Saulo jee jwii Jerusalén ga mi jee apóstole

26 Ma ga lloo Saulo jwii Jerusalén, hnøøḡ ma jmeey ko jōh kyaah øḡh jne jee ja. Pero lā jēē dsa he ma na hñaaḥ dsih, sa ga jmeey dsoo he ma heeyh kih Jesús. 27 He ja ga jøø Bernabé kih Saulo na jāāy cha nē apóstole. Jee ja ga jmeeh Bernabé juu he ga jēē Saulo Jesús cha jwē hi ga hlēēh kyaayh hi ga jmeeyh juu he sa goh Saulo ga kway juu kih Jesús lā kaa tuh dsēy jee jwii Damasco. 28 He ja ga jā Saulo mah ga løøḡ jmeey ko jōh kyaah øḡh jne hi chaa Jerusalén. 29 Ni miih sa goyh ma hlēēyh kih Jesús, ma ti chooy juu kyaah judiu hi ma hlēēh griego. Pero dsa he hnøøḡ ma jngēēyh Saulo. 30 Ma ga lā nē øḡh jne, hii goo ma jngēēh dsih, he ja ga jāāy Saulo ga nāāy kyaah ta Cesarea, ja jiih ga cheey ta jwii Tarso.

31 Ja jiih mo so ga hii goo kih lā jēē øḡh jne he. Ma hii ti kiyh lā kaa Judea, lā kaa Galilea hi lā kaa Samária ka lah. Kih he gayh Dsa jøḡh jnān he ja cha ga miih ma hnaayh Dio hi ga lā jwēē ga øḡh jne kyaah be kih Jmi lle Na jngūh.

Ga jā kih Enea

32 Ga lloo ko jmi ngoo Pee na jēē øḡh jne lā ko jmi ngoo jwii lā jiih ga lloo na jēē hi ma tāāh Lida. 33 Jee ja ga jēē jā dsa nūuh hi chee Enea. Ma hya jna ji nē kyaay nē jii dsaaḡh, sa liih goo tiy. 34 He ja ga jāh Pee siyh:

—Enea, Jesucristo ma mi hlāā hne, noo chooh jii kyah.

Hi lā chah ja ga noo Enea. 35 Hi lā jēē dsa chaa jee jwii Lida hi jee jwii Sarón ga jēē dsa hi ga hlaā he, he ja ga ngēē dsa he hñii kih Dsa jøḡh jnān.

Ga lā jiih Dorca

36 Jmi ja ma chaa jā dsa mē hi ma laa øḡh jne jee jwii Jope. Dsa mē he ma chee Tabita, kyaah griego hnøø jāh Dorca. Ta ko jiih ga gya dsa mē he jmi gyuu, ga jmeey he lu jmah ba hi ga jmeey be kih hi tā nēē. 37 Ga lloo ko jmi ga lā dsaah Dorca hi ga juuy. He ja ga gyēh dsih mah na kyaay jee ga tē to jwēē hne. 38 Jāh ba kih jwii Lida ja, ma jā jwii Jope. He ja ma ga nuu øḡh jne hi ma tāāh Jope gya Pee jwii Lida, ga cheey uu dsa nūuh na jmee juu kiyh mah wa jāy na koh ta Jope.

39 Ma ga nuu Pee juu ja, ngooy kyaah dsa he. Hi ma ga lloo cha neh ja,

ga jāā dsih jee kyaā hñii Dorca. Jwēē dsa mē hñii ma tāāh hooḥ kiyh jee ja. Hi ma ga lloo Pee ga kuyh lā ku lā jii kiyh hooyh, heeyh Pee lā jē hñii he ga hme Dorca lā ma jiiyh. 40 Ja ga ga hwēē Pee lā jēē dsa mē he, hi ga juuyh jnēy ga løøḡ ngiiy kih Dio. Ja ga ga jiiyh nēy ta jee ma kye jmi ngo kih Dorca mah ga siyh:

—Tabita, noo.

Mah ga nā Tabita mi nē. Ma ga jēē Pee, ga gyay. 41 He ja ga sooh Pee gooy mah ga chaayh. Hi ja ga ga tēēh lā jēē øḡh jne hi ga tēēyh dsa mē hñii he ka lah, mah ga siyh:

—Hii ma lā jiih la.

42 Ga lā jēē dsa chaa jwii Jope ga nuu juu ja, he ja jwēē dsa ga ngēē hñii kih Dio. 43 Cha miih jmi ga jā Pee jee jwii Jope ja, cha neh kih dsa hi chee Simón hi ma mi llu loo jah.

10

Ga jmee Cornelio mada he jā Pee

1 Jwii Cesarea ma gya jā dsa nūuh hi ma chee Cornelio. Ma laay dsa jøḡh kyaā hñā laa hløø hi chee Italiana. 2 Dsa nūuh he ma hnaayh Dio kyaah lā jēē hi ma chaa kyaay. Hi ma gayh Dio, ma ngiiy kiyh kih Dio lā jē jmi, hi ma jmeey cha miih be kih hi tā nēē. 3 Jee gyay ngiiy kiyh kih Dio, ko hi hnē ta ga hloo, ga hēē mi nēy ga jēē na hñaa na dsa jā āngel kyaā Dio hi ga he ta jee gyay, hi ga jāh:

—Cornelio.

4 Mah ga jēē ko hweh, Peer goyh ga ngiiy juu kih āngel, ga jāyh:

—Hee na jawah hne Dsa jøḡh kyaan? Hi ga jāh āngel siyh:

—Ma tih ba dsē Dio lā jē he ngiih hi lā jē he kwēēh hi tā nēē. 5 Chee dsa ta Jope. Ma lla chiyyh Simón, ja ba hi tēēyh Pee, mah wa jāy. 6 Hi he gya cha neh kih jāh hi chee Simón hi mi llu loo jah cha hoo jmi nēeh. Hi he, jāh hee na jmeeh.

7 Ma ngaah āngel hi ga hlēēh kyaayh, ga tēēh Cornelio uu dsa hi ma jmee ta kiyh kyaah jā hløø hi jawah kyaayh hi ma mi te kih Dio. 8 Ma lā ma jmeeh Cornelio lā jē juu kih dsa he, jā ga ga cheey ta Jope.

9 Ma ga jnā jyoh jmi, ma ngoo ga tē lla hoo hi ngoo ya jāh dsa he ta Jope. Hor ja ga wii Pee gyuuḥ jee ga tē to jwēē hne, jee na ngiiy kiyh kih Dio. 10 Ja kyoyh jee ma gyay, hnøøḡ ma kuyh. Ta ko jiih jøøḡ jmee dsa ma, ga hēē mi nēy ko he ga mi jnāē Dio kiyh, jee gyay chuuy kyaah. 11 Ga jēē gyuuḥ

jmi-gyuu na-hñaa lã-jëe- koo- he- la' la' koh' ta jmaah, na-hñuu lã-jë- kye' kiuh' he- ga jyoov' lã- ga-të' hwa'. 12 Neh- ja- ma' tääh' lã-jëe- nëe' jah', ma tääh' jah' hi- choov' goo- tüi', ma tääh' jah' hi- sëeh- hñii' hwa', hi- ma' tääh' ta' jah' hi- hëe- gyuuuh'. 13 Jee' ja- ja' koo- juu', he- jäh'.

-Noo- Pee', jngëeh' jah' na- mah' kuh- - ga jäh'.

14 He- ja- ga- jäh' Pee':

-Jah' ha' Dsa- jøøh' kyaan-. Jëeh', ni- jaa- hi- laa' wa- hi- cha- hi- hi- ni- jaa- hi- sah' sa- ma- kuhñ- jih' koh'.

15 Koo- ka- läh' ja' juu' jee' ga-të' to' jiih':

-Kih' hi- ga- jmää' Dio na- jngëe', ta' jawah' laay' wa- hi- cha- hi-.

16 Hnë- jiih' ga- la' lã- ja-, ja- ga- ga- sooh' ta- jmaah' ja-, ngooh' ka- läh' ta- gyuuuh'.

17 Ta- ko- jiih' ma' gya' Pee' jmee- cha- miih- huudse- he- huudse- jäh' he- ga- jëe' ja-, ga- lla- nää' dsa- hi- ga- chee' Cornelio he', ngiiy' juu' ha- chih' hne' kih' Simón hi- mi- llu' loo' jah', lã- jiih' ga- lla- nääy' jee' ja-. 18 Ma' ga- lla- nää' dsa- he', ga- ngiiy' juu':

-¿Che' jee' la- gya' Simón, hi- tëeyh' Pee'? -ga jäh'.

19 Gya' ga- Pee' gyuuuh' jmeey- huudse- ha- lã- la' he- ga- jëe' ja-, mah' ga- jäh' Jmi- lle' kih' Dio siyh':

-Jëe' da' Pee', uu- dsa- ma- ya- nää' hnaah- hne-. 20 Jñaa' mah' go- jëe'. Ta- jmee- to' hoh', gwa- kyaayh'. Jnã' ba' ma- cheen- dsa- na-.

21 He- ja- ga- jñaa' Pee' ta- jee' ma' tääh' dsa- hi- ga- chee' Cornelio he' mah' ga- siyh':

-Hi- jnã' la- hi- hnaah' hnãh'. ¿He- la' ma- ya- nääh' hnãh'? -ga jäh' Pee'.

22 He- ja- ga- jäh' dsa- he':

-Ma- ya- nøø' jnãah' mada- kih' Cornelio dsa- jøøh' kyaa' jnãah'. Laay' jaa- juu' hløø' hi- lluu' hi- gah' Dio, hi- lã- jëe- judiu' jawah' kyaayh'. Cornelio he' tëeyh' hne- gooh' cha'neh' kiyh' mah' nuuy' juu' he- kwah', lã- koo- mada- nuuyh' kih' ángel hi- na- jngëe'.

23 Ja- ga- ga- taah- Pee' dsa- he' cha'neh-. Jee' ja- ga- jã- dsa- he' hwë' ja-.

Gal'loo' Pee' kih' Cornelio

Ma' ga- jnã' jyoh' jmi' ga- noo- Pee', ngooy' kyaah' dsa- he' hi- ga- nää' ko- llaa' øøh' jne' hi- chaa- Jope kyaayh'. 24 Jyoh' jmi' ga' ga- lla- nääy' jwi- Cesarea. Ma' gya' Cornelio jøø' kyaah' lã- jëe' ga- hi- chaa' kyaay', hi' kyaah' ome' hi- jawayh' kyaah'. 25 Ma' ga- lloo' Pee' ho' hne- kiyh', ya- hëe' Cornelio mah' ga- hegyh'. Lã- चाह' ja- ga- juuh' Cornelio jnë' cha'ne' Pee', ga- jmääy' jøøh'. 26 Pero Pee' ga- chaah- Cornelio ga- siyh':

-Noo-, ta- jmee- lã- na-. Dsa- ba' hne-, dsa- ba' jnã' ka- läh'.

27 Lã- ma- llay' ja- ba' juu' ga- taayh' cha'neh' lã- jiih' ga- tëey' jee' tääh' jwëe' dsa- hi- ga- kuh' jee' ja-. 28 Mah' ga' jäh' Pee' siyh':

-Ma- ñeh' ba' hnãh' kwee-, na- høø' jwëte la' kyaa' jnãah' dsa- judiu he- dsa' tooh' jnãah' ko' jøh' kyaah' hi- sa- laa' judiu hi- ni- he- dsa' tooh' jnãah' cha'neh' kiyh' sa- le'. Pero Dio ma- mi- jnãa- kin- he- sa- sah' ni- jaa- dsa- ni- sa- laay' wa- hi- cha- hi-. He- ja- mo- so- jmee' ga- jnã' kwaat' he- sah' dsa- hi- sa- laa' judiu. 29 He- ja- sa- ga- choon' juu' ni- miih-, lã- ma' ga- lloo' juu' kin-, चाह' ba' ma- jan-. He- ja- ngiin' juu' kyah'. ¿He- la' ma- teeh' jnã'?

30 He- ja- ga- jäh' Cornelio:

-Na' ma- hya- kye' jmi' sa' ma' kuh' ma' huhn-, ja- ba' hor- la- ko- hi- hnë- ta- ga- hloo' gyan' ngiin' kin' kih' Dio cha'neh' la-. Koo- ma' ga- jëen- jaa- dsa- ñuuh- kye' hmiih- jih' gyeh' cha'nën-. 31 Hi- he' na- ga- jäh': "Cornelio, ma- nuu' ba' Dio lã- jë- he- ma- hlëeh' kyaayh', hi- kye- bih' kwaat' kih' lã- jë- he- ma- kwëeh' hi- tã- ñee'. 32 Chee' dsa- ta' Jope mah' wa- ja- Simón hi- tëeyh' Pee'. Hi- he' gya' cha'neh' kih' he' ba' Simón hi- mi- llu' loo- jah', cha'hoov' jmi- ñeeh-. Wa- ra- ja' hi- he', hlëeh' hne-", ga- siyh' jnã'. 33 He- ja- चाह' ba' ga- cheen- dsa- na- kyaa' hne-. Hi- llu' ba' ma- jmeeh' ma- ñeh-. Na- na- lã- jëe- jnãah' tøøh' jnãah' jee' la- cha'në' Dio, mah' nuu' jnãah' juu' he- ma- hñah' kih' Dio.

Ga'kwa' Pee' juu' cha'neh' kih' Cornelio

34 He- ja- ga- løø' Pee' hlëeh' lã- la-:

-Na' ga' ma- lã- ngëen- kwee-, ma- ra- ju'dsoov' koo- ba- laa' dsa- cha'në' Dio. 35 Tih' ba' dsë' Dio kih' ga- lã- jëe- hi- gayh' hi' kih' hi- jmee- he- lu-. 36 He- la- na- juu' he- ga- chee' Dio kih' dsa- Israel. Ju'hmëe' la- he- jmee- hi' tüi' kih' dsa- ta- la- kih' Jesucristo hi- laa' Dsa- jøøh' kyaa' lã- jëe' dsa-. 37 Néh' ba' hnãh' kwee- ha- lã- ga- la' lã- kaa- hwa' Judea, he- ga- løø' ta- Galilea, ma- ngëe' he- ga- hlëeh' Jwaa' kih' he- saa- dsa- jmi-. 38 Ma- nuuh' ba' hnãh' ha- lã- ga- jmee' Dio kyaah' Jesús dsa- chaa- Nazaret. Ga- kwëeyh' Jmi- lle' Na- jngii', hi- ga- kwëeyh' cha- miih' be'. Hi- lã- kaa- jee' ga- ngëey' ga- jmeey' he- llu' jmah' hi- ga- lãay' lã- jëe- hi- ma' jëe- wii' kaa' hi- sa- llu', jëeh' Dio cheh' kyaayh'.

39 Jmee- jnãah' ju'dsoov' kih' lã- jë- he- ga- jmee' Jesús hwa' Judea hi- jee' jwi- Jerusalén. Hi- he' ga- jngiih' dsa- kih', na- taay' dsoh' hma- cru-. 40 Pero Dio ga- mi- jiiyh' ma' ga- hya- hnë- jmi' hi- ga- mi- jnãay- mah' jëe' dsih' he- ma- lã- jiiyh'. 41 Pero sa- ga- mi- jnãay-

kih⁴ lã jëë⁺ dsa⁻. Ma⁻la⁻ kyaa⁴ jnääh¹ hi⁻ ga⁻lleeh⁻ Dio jãã⁺ ba⁻ ga⁻mi⁻jnäây⁻ mah¹ jmee⁺ jnääh¹ ju⁻dsoo⁺ kiyh¹, jnääh¹ hi⁻ ga⁻kuh⁻ ga⁻huh⁻ kyaayh⁻ ma⁻ngëë⁻ ma⁻lã jiiyh⁺ jee⁺ kih¹ hi⁻ na⁻juu⁺. ⁴²Ja⁻ga⁻cheey⁻ jnääh¹ kwa⁻jnääh¹ juu⁻ kih¹ lã jëë⁺ dsa⁻. Mah¹ jmee⁺ jnääh¹ dsoo⁺, Jesús he⁻ hi⁻ na⁻hñaã⁺ kih¹ Dio, laay⁺ jwëë⁺ kih¹ lã jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ jiih⁺ hi⁻ lã ja⁻ kih¹ hi⁻ na⁻juu⁺. ⁴³Ga⁻lã jëë⁺ hi⁻ ga⁻ngëë⁺ juu⁻ kih¹ Dio llo⁻joo⁺ ga⁻jmee⁺ dsoo⁺ kih¹ Jesús, ga⁻jäyh⁻, ta⁻la⁻ kih¹ bih¹ dsa⁻ che⁻ dso⁻kye⁻ kih¹ lã jëë⁺ hi⁻ heh⁻ juu⁻ kiyh¹.

Ga⁻hyoh⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu Jmi⁻lle⁺ kih¹ Dio

⁴⁴Hlëeh⁻ ga⁻ Pee⁺ lã ja⁻ ma⁻ ga⁻jyoo⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngüi⁺ nê⁻ kih¹ lã jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ nuu⁻ jee⁺ ja⁻. ⁴⁵Lã jëë⁺ øøh⁺ jne⁻ hi⁻ laa⁺ judiu hi⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ kyaah⁺ Pee⁺ ga⁻taayh⁻ jëë⁺ dsayh⁻ ma⁻ ga⁻jëy⁺ ga⁻hyoh⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngüi⁺. ⁴⁶Ga⁻nuuy⁻ hlëeh⁻ dsa⁻ he⁻ jyoh⁻ juu⁻ hi⁻ ma⁻ jmeey⁻ juuh⁺ kih¹ Dio. ⁴⁷He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Pee⁺:

—¿Hii⁻ le⁻ ha⁻ kih¹ dsa⁻ la⁻ he⁻ saay⁻ jmiü⁻, na⁻ he⁻ ma⁻hyoyh⁻ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngüi⁺ ja⁻ ba⁻ lã koo⁻ ma⁻ hñah⁺ jne⁻?

⁴⁸He⁻ja⁻ ga⁻jmee⁺ Pee⁺ mada⁻ ga⁻saay⁻ jmiü⁻ lã hih⁺ kih¹ Jesús Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻. Ja⁻ga⁻ ga⁻chuü⁻ dsa⁻ he⁻ kyaah⁺ Pee⁺ mah¹ jãy⁺ miüh⁻ jmiü⁻ kyaayh⁻.

11

Ga⁻jmeeh⁻ Pee⁺ juu⁻ kih¹ øøh⁺ jne⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ Jerusalén

¹Ga⁻nuu⁻ apóstole, hi⁻ ga⁻nuu⁻ øøh⁺ jne⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ Judea he⁻ ga⁻heeh⁻ lã kye⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu juu⁻ kih¹ Dio. ²Ma⁻jäh⁻ Pee⁺ ta⁻ Jerusalén, ko⁻llaa⁺ øøh⁺ jne⁻ ga⁻løø⁺ ti⁻choo⁻ juu⁻ kyaayh⁻, kih¹ he⁻ ma⁻laay⁻ he⁻ jmee⁺ biü⁻ øøh⁺ jmi⁻ngo⁺ kih¹ dsa⁻ ñuuh⁻. ³Ga⁻jäyh⁻:

—¿He⁻la⁻ ñeeh⁻ na⁻jëëh⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ wih⁻ jmi⁻ngo⁺ kih¹ hi⁻ na⁻kuh⁻ kyaayh⁻ ko⁻jøh⁺?

⁴He⁻ja⁻ ga⁻jmeeh⁻ Pee⁺ juu⁻ lã ma⁻ huuh⁻ ha⁻ lã ga⁻la⁻ kiyh¹ ta⁻ jee⁺ ñeey⁻, ga⁻jäyh⁻:

⁵—Jnä⁻ ma⁻ gyan⁻ jwiü⁻ Jope ngüin⁻ kin⁻ kih¹ Dio ma⁻ ga⁻hëë⁻ mi⁻ñen⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻mi⁻jnäã⁻ Dio kin⁻. Ga⁻jëën⁻ koo⁻ he⁻ la⁻ lã koh⁺ ta⁻ jmaah⁻ na⁻hñuu⁻ lã jë⁻ kye⁻ sa⁻kiüh⁻ ga⁻jyoo⁺ gyuuh⁻ lã ga⁻të⁻ jee⁺ ma⁻ gyan⁻. ⁶Ga⁻jëën⁻ kwee⁻, hi⁻ ga⁻mi⁻kyuun⁻ hi⁻ jah⁻ ma⁻ tääh⁺ neh⁻. Ga⁻jëën⁻ jah⁻ hi⁻ choo⁻ goo⁻ tü⁻, ga⁻jëën⁻ jah⁻ hää⁺ kyaah⁺ jah⁻ hi⁻ seëh⁻ hñii⁻ hwa⁻ hi⁻ ga⁻jëën⁻ ta⁻ jah⁻ hi⁻ hëë⁻ gyuuh⁻. ⁷Jee⁺ ja⁻ ga⁻nuun⁻ koo⁻ lle⁻ he⁻ ga⁻hlëeh⁻ gyuuh⁻, ga⁻jäh⁻: “Noo⁻ Pee⁺, jngëeh⁻ jah⁻ na⁻ mah¹ kuh⁻.” ⁸He⁻ja⁻ ga⁻ngüin⁻ kiyh¹: “Jah⁻ha⁻ Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁻. Jëëh⁻, ni⁻ jaa⁻ hi⁻ laa⁺ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻ hi⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ sah⁻ sa⁻ ma⁻kuhn⁻ jih⁻koh⁺.” ⁹Koo⁻ ka⁻läh⁻ ga⁻hlëeh⁻ gyuuh⁻ jee⁺ ga⁻të⁻ to⁺ jiih⁺: “Kih¹ hi⁻ ga⁻jmäã⁻ hi⁻ na⁻ jngëë⁻,

ta⁻ jwah⁻ laay⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻.” ¹⁰Hnë⁻ jiih⁺ ga⁻la⁻ lã ja⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻sooh⁻ ka⁻läh⁻ ta⁻jmaah⁻ ja⁻, ngooh⁻ ta⁻ gyuuh⁻. ¹¹Lã⁻chah⁻ ja⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ uu⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ ya⁻nää⁺ Cesarea, hnaayh⁻ jnä⁻ jee⁺ ma⁻ gyan⁻. ¹²Hi⁻ Jmi⁻lle⁺ kih¹ Dio ga⁻sih⁻ jnä⁻ jee⁺ ja⁻: “Gwa⁻ ba⁻ hne⁻, ta⁻ jmee⁺ to⁺ hoh⁻”, ga⁻jäyh⁻. Hi⁻ jñee⁺ øøh⁺ jne⁻ hi⁻ chaa⁻ jee⁺ ja⁻ ga⁻jmee⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ jnä⁻ lã ga⁻të⁻ cha⁻neh⁻ kih¹ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ ga⁻tëeh⁻ jnä⁻. ¹³Dsa⁻ ñuuh⁻ he⁻, ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻jëy⁺ jaa⁻ ángel hi⁻ ga⁻noo⁻ cha⁻ney⁻ cha⁻neh⁻ kiyh¹. Hi⁻ ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ ha⁻ lã ga⁻jäh⁻ ángel siyh⁻: “Chee⁻ dsa⁻ ta⁻ Jope mah¹ wa⁻ ja⁻ Simón, hi⁻ tëyeh⁻ Pee⁺. ¹⁴Hi⁻ he⁻ kwa⁻ juu⁻ ha⁻ lã jee⁺ lääh⁺ kyaah⁺ lã jëë⁺ hi⁻ chaa⁻ kyah⁻”, ga⁻jäh⁻ ángel siyh⁻. ¹⁵Lã⁻ ma⁻ ga⁻løøñ⁻ hlëëhn⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻jyoo⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngüi⁺ nê⁻ kih¹ lã jaa⁻ lã jaa⁻, lã koh⁺ ga⁻jyoo⁺ nê⁻ jnän⁻ lã ma⁻ to⁻nê. ¹⁶Ja⁻ga⁻ ga⁻lã dsooh⁻ dsën⁻ lã koo⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús jãã⁺: “Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁺, Jwaa⁻ ga⁻chaay⁻ dsa⁻ jmiü⁻ kyaah⁺ jmiü⁻ ba⁻, pero hnäh⁻ saah⁻ hnäh⁻ jmiü⁻ kyaah⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngüi⁺.” ¹⁷Cher⁻mah¹ Dio ga⁻kwëeh⁻ dsa⁻ he⁻, ja⁻ba⁻ he⁻ ga⁻kwëyeh⁻ jne⁻ lã ma⁻ ga⁻heeh⁻ jne⁻ Jesús Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻, ¿hee⁻ laa⁺ jnä⁻ mah¹ jwüñ⁻ Dio: “Ta⁻ kwëeh⁻ hi⁻ na⁻?”

¹⁸Ma⁻ ga⁻nuu⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ kih¹ Pee⁺ ga⁻taayh⁻ tü⁻ ba⁻, ga⁻jmeey⁻ juuh⁺ kih¹ Dio, ga⁻jäyh⁻:

—Na⁻ga⁻ ma⁻ na⁻ jwë⁺ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu mah¹ dsa⁻ jëyeh⁻ kyaah⁺ Dio hi⁻ jmee⁺ chaa⁻ dsa⁻.

Ga⁻lã jwëë⁺ øøh⁺ jne⁻ jee⁺ jwiü⁻ Antioquia

¹⁹Lã⁻ ma⁻ ga⁻jngüih⁻ dsa⁻ kih¹ Esteban, ga⁻løø⁺ dsa⁻ jmeeh⁻ øøh⁺ jne⁻. He⁻ja⁻ ga⁻hwëy⁻ jee⁺ jwiü⁻ Jerusalén, ga⁻sa⁻ ga⁻jñeey⁻ ga⁻naäy⁻ ta⁻ jee⁺ jyoh⁻. Ga⁻naäy⁻ ta⁻ Fenicia, ta⁻ Chipre, ta⁻ Antioquia. Dsa⁻ judiu he⁻ ga⁻naäy⁻ kway⁻ juu⁻ kih¹ Dio lã kaa⁻ jee⁺ tääh⁺ ma⁻la⁻ dsa⁻goo⁺ bih¹. ²⁰Pero jee⁺ kih¹ hi⁻ ga⁻hwëë⁻ he⁻, ma⁻ tääh⁺ ko⁻llaa⁺ hi⁻ chaa⁻ Chipre hi⁻ ma⁻ tääh⁺ hi⁻ chaa⁻ Cirene. Ma⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ hi⁻ he⁻ jwiü⁻ Antioquia ga⁻kway⁻ ju⁻hmëë⁻ kih¹ Jesús lã kye⁻ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu. ²¹Peer⁻ cha⁻ miüh⁻ be⁻ ga⁻kwa⁻ Dio kiyh¹, he⁻ja⁻ jwëë⁺ dsa⁻ ga⁻ngëë⁺ hñii⁻ kih¹ Jesús jwiü⁻ Antioquia.

²²Ga⁻tëeh⁻ øøh⁺ jne⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ Jerusalén juu⁻ ja⁻. He⁻ja⁻ ga⁻cheey⁻ Bernabé, ngooy⁻ ta⁻ jwiü⁻ Antioquia. ²³Ma⁻ ga⁻lloo⁻ Bernabé jee⁺ ja⁻, ga⁻jëy⁺ he⁻ ga⁻mi⁻jää⁻ Dio cha⁻miüh⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻ ga⁻tih⁻ dsëy⁻. Hi⁻ ga⁻kwëyeh⁻ nuuh⁻ mah¹ dsa⁻taayh⁻ mi⁻teyh⁻ lã kaa⁻ tuh⁻dsëy⁻ kih¹ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻. ²⁴Bernabé he⁻ ma⁻llu⁻ dsëy⁻ hi⁻ ma⁻dsoo⁻ dsëy⁻ cha⁻miüh⁻ ka⁻läh⁻ hi⁻ ma⁻kyey⁻ cha⁻miüh⁻ be⁻ kih¹ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngüi⁺. Ma⁻ga⁻jëë⁺ dsa⁻ ha⁻ lã jmeey⁻, he⁻ja⁻ jwëë⁺ dsa⁻ ga⁻heeh⁻ juu⁻ kih¹ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻.

25 Ma-ngéé' he- ja-, ya-héé' Bernabé ngoo' ta- Tarso na-hnáayh Saulo. Ma' ga-jnáayh Saulo, ga-jáay' ta- Antioquia. 26 Jee' ja- ga-taayh' koo' ne- jmií kyaah' ooh' jne' he' mah' ga-mi-téey' jwéé' dsa-. Jee' jwií Antioquia ja-, jee' ja- to-né' ga-mi-cheey' ooh' jne' cristiano, he- hnóø' jáh' Cristo mah'.

27 Jmií ja- ga-hwéé' ko-llaa' hi- ga-ngéé' juu' kih' Dio hi- ma-táah' Jerusalén, na-náay ta- jee' jwií Antioquia. 28 Jaa- dsa- he' hi- chee- Agabo, ga-nooy- ga-hléeyh' lá-koo' jáh' Jmií llé' kih' Dio, ga-jáyh' já- koo' hoo' lá-kaa' jmií gyuu-. Hi' ga-lá-te' ba- lá-koo' ga-jáh' Agabo, lá- ma' laa' Claudio rey to-né'. 29 He- ja- ga-taah' ooh' jne' hi- táah' Antioquia juu' kwee- he- cheey' miih- kuu' kih' ooh' jne' hi- táah' ta- Judea, ha- koo- te' táá' kwa' lá-jaa- lá-jaa-. 30 Lá-ja- ga-jmeey' hi- ga-tooyh- goo- Bernabé kuu' ja- kyaah' Saulo mah' na-ngéey' kih' hi- ma' laa' dsa- gyuuah' kyaá' gwah' hwa' Judea ja-.

12

Ga-jngéeyh' Jacobo hi- ga-taayh- Pee' neh-ne'

1 Ja-ba' jii- ja-, ga-jmee' rey Herode mada- he- ga-jmeeyh' ko-llaa' ooh' jne'. 2 Ga-jngéeyh' Jacobo ooh' jwaa' kyaah' ne' tuuh'. 3 Ma' ga-nuu' rey he' he- ga-tih' dsé' dsa- judiu he- ga-juu' Jacobo, he- ja- ga-jmeey' mada- wa- jaa' Pee' ka-láh'. He- ja- ga-la' ma' té- jmií he' kuh- dsa- he'niih- he- sa- kyaah' levadura. 4 Ma' ga-jaa' Pee', ga-taah- dsih' neh-ne'. Ga-taayh- ja-goo' kye' náá' hlóø' hi- ma' jáá- ma- kyeé' lá-koo' náá' hi- ga-háá' Pee'. Herode ma' jmee- huúdsé- ma' mi-jnáay' kih' dsa- ga' ma' goh' jmií he' kuh- dsa- judiu borrego mah'. 5 Ga-já' ba' Pee' neh-ne' pero ta ko- jiih' ma' háay' neh-ne' ni' jaa' ooh' jne' sa' ga-tuy' he- ma' chuuy' kyaah' Dio kwaat' kih' Pee'.

Dio ga-lléé- Pee' neh-ne'

6 La' kwaat' ma' mi-jnáá- Herode kih' dsa- wa-ra- ga-jná'. Pero ja- ba- hwe' ja-, ma' na- kyaá' Pee' na- hñuu' kyaah' to- caden- ja-ba' jee' kih' uu' hlóø' hi- ma' na- hñuu' kyaayh'. Hi' ma' táah' ga-jñah' hlóø' hi- ma' hooø' hoo' neh-ne' ja-. 7 Ni' sa- ga-lá-liih- ga' hlóø' he', ma' ga'lloo' jaa- ángel kyaá' Dio, hi- lá- ga-dsa' neh-ne' ga-lá-jná' je-. Lá-chah' ja- ga-chaay' Pee', ga-siiyh'.

-Noo- na'koh'.

Lá-chah' ja- ga-sa' ga-hla' caden- he- ma' na- hñuu' gooy'. 8 Hi' ga-jáh' ángel:

-Kye' h' hmiih- kyah', hee' loo- kyah'.

Lá-ja- ga-jmeey' Pee', mah' ga-siiyh- ka-láh':

-Báá' hmiih- kyah' mah' man- ga-juh'.

9 Hi- ya-héé' ángel, kaah' lléé' Pee'. Sa- ñey- che' dsoo' he- jmee- ángel, he- ké- bih' laay'. 10 Ga-ngéey' jee' ma' táah' koo- náá' hlóø', hi- lá-ja- jee' ga-té' to' náá' hlóø', ja-ga' ga-téey' ho'haah' he- lá' kyaah' ñe' jee' hwéé- dsa- ta- cha'jwé'. Hñii' ba' haah' ja- ga-na'. Ga-hwéey', hi- ga-kwayh' koo- jwé', jee' ja- ga-bii' ángel kih' Pee'. 11 Ja- ga- ga-lá-liih' Pee', ga-jmeey' huúdsé-:

-Dsoo' ba' ma-chee' Dio ángel kyaá' hi- ma-láá' jná' kih' Herode hi- ma-láay' jná' kih' lá-jé- he- ma' hnóø' dsa-goon- he- ma' jmee' kin-.

12 Ma' ga-lá-liiyh- he- ma-na-laay', lá-chah' ja- ngaayh' ta- kih' María choo' Jwaa', he' ba' hi- téeyh- Marcos, jee' ma' táah' jwéé' hi- ngii' kih' Dio. 13 Ma' ga'lloo' Pee' ho'haah' jee' dsa-taah' dsa-, ga-téey'. Lá-koo- ma' ga-nuu' jaa- chih-mé' hi- chee- Rode téey', mah' ngooy' na-jéey'. 14 Lá-chah' ja- ga-lá-kyuu' llé' kih' Pee' hi- ma' téé-. Peer' ga-nòh' dséy'. Ni' sa- ga-náy' ho'haah' ja-, ngaayh' ko-chih' na-jmeeyh' juu' kih' hi- ma-táah' cha'neh- ja-, ga-jáyh':

-Hii' Pee' cheh' ho'haah'.

15 He- ja- ga-jáh' hi- ma-táah' jee' ja-, siiyh' chih-mé' he':

-He- ngaah' ba'hne- na-.

Pero chih-mé' he' sa- táá' sa- jaay', ma' jáyh':

-Hi- he' na-.

He- ja- ga-jáh' dsa- he':

-Ángel kyaá' Pee' ba- na-.

16 Lá- ma-cheh' ja- ba' Pee' ho'haah' ja-, téey-. Ja- ga- ga-náy' ho'haah' ja-, ga-jéey' Pee'. Ga-taayh' jéé- dsayh-. 17 He- ja- ga-jmee' Pee' lii- kyaah' gooy', mah' sa- tooyh' miih'. Ga-jmeeyh' juu' ha- lá- ga-jmee' Dio he- ya-héey' neh-ne', hi- ga-jáyh':

-Go-jmeeh' juu' la- kih' Jacobo hi- kih' lá-jéé- ooh' jne'.

Ja- ga- ya-héey' ngooy' ta- jee' jyoh'.

18 Ma' ga-jná' jyoh' jmií, Peer- ga-teé' ga-jéé' hlóø' he' kyaah' dsa-kyaayh', kih' he- sa- ga-jéey' ha- lá- ya-héé' Pee' jee' ja-. 19 He- ja- ga-jmee' Herode mada- he- na-hnáayh- Pee' ka-láh'. Ma' sa- ga-jnáayh', ga-lla-kyaay' hlóø' he' jmií. Lá-jiih' ga-jmeey' mada- he- ga-jngéeyh' hlóø' he'. Ja- ga- ya-héey' hwa' Judea, ngooy' na-gyay- ta- Cesarea.

Ga-juu' Herode

20 Pero ma' cha- hñii- kih' Herode kyaah' dsa- chaá- Tiro hi- kyaah' hi- chaá- Sidón ka-láh'. Dsa- hi- ma' chaá- jee' ja- sa- ma' hnóø' hñii-. Jééh' ma' ga-náay' lay- lóø' ta- jwií- kih' Herode. He- ja- na-náay' na'llay- juu' kyaah' Herode. Pero to-né' dá', ga-taayh' juu' kwee- kyaah' Blasto, hi- kye-

ta' juuh' kyaah' rey Herode, mah' hñii' bih' llay' juu' kyaah' Herode. ²¹ He' ja' ga' tøø' rey he' jmi' he' ya' naä' dsa'. Ma' ga' lloo' jmi' ja', ga' lla' naä' dsa' he' hi' ga' kēh' rey hmiih' he' kēyh' ma' llay' ta' mah' na' gayay' nē' ta' kiyh', ga' kway' juu'. ²² Ma' ga' nuu' dsa' he' juu' kiyh' ja', ga' tooyh' cha' miih' miih', ga' jäh':

—Ja' he' dsa' ñuuh' na' hlēh', Dio ba' na' hlēh'.

²³ Lā' chah' ja', ja' jaa' ángel kyaa' Dio, ga' jmeey' dsoo' kih' rey Herode, kih' he' sa' ga' jmeey' juuh' kih' Dio. He' ja' ga' kaay' jah' lā' jiih' ga' juuy'.

²⁴ Pero ga' naä' ba' øøh' jne' kway' juu' kih' Dsa' jøøh' jnān' hi' cha' ga' miih' ngoo' dsa' lā' jwēē' hī' heeh' juu' ja'.

²⁵ Ma' ga' hñaa' ta' he' na' hñaa' Bernabé kyaah' Saulo, ga' hwēēy' Jerusalén, ga' lla' naäy' ka' lāh' Antioquia jāy' Jwaa' hī' tēēy' Marcos.

13

Ga' hñaa' Bernabé kyaah' Saulo mah' dsa' naäy' dsa' kway' ju' hmēē'

¹ Jee' kih' øøh' jne' hī' ma' tāäh' Antioquia ja', ma' tāäh' hī' ma' ngēē' juu' kih' Dio hī' ma' tāäh' ta' jwoh'. Hī' he' Bernabé, hī' Simón hī' ma' tēēy' Lāh', Lucio hī' ma' chaa' Cirene, Manaén hī' ga' kwa' kwee' kyaah' Herode hī' ma' laa' lle' moh' hwa' Galilea, hī' Saulo ka' lāh'. ² Ta' ko' jiih' ma' tāäh' øøh' jne' he' sa' kuh' hīyh', hnaayh' Dio lā' kaa' tuh' dsēy', ga' hlēēh' Jmi' lle' Na' jngii' kyaayh', ga' siiyh':

—Hñaa' Bernabé kyaah' Saulo mah' jmeey' ta' he' kwēēh' jnih'.

³ Ma' ngēē' ma' ngiiy' kih' Dio sa' ga' kuh' ga' hīyh', ja' ga' ga' kyey' gooy' nē' kih' Bernabé kyaah' Saulo. Hī' ma' dsa' he' ja', ga' hīyh' juu' kyaah' dsa' kyaayh'.

Ngoo' Bernabé kyaah' Saulo ta' Chipre

⁴ Ngoo' Bernabé kyaah' Saulo ta' hwa' Seleucia lā' hih' kih' Jmi' lle' Na' jngii'. Ma' ga' lla' naäy' Seleucia, ga' taayh' neh' barco, ga' naäy' ta' hwa' he' chee' Chipre. ⁵ Ma' ga' tēēy' jwi' Salamina, ga' taayh' neh' gwah' kih' judiu' he' tøø' jee' jwi' ja', mah' ga' kway' juu' kih' Dio. Hī' ma' jāy' Jwaa' hī' ma' kwa' be' kiyh'.

⁶ Ga' ngēēy' lā' ga' dsa' hwa' Chipre he' hā' jee' jmi' neeh', lā' jiih' ga' lla' naäy' jee' jwi' Pafos. Jee' ja' ga' jee' ja' judiu' hī' tēē' jī' nah', hī' ma' chee' Barjesús. Ma' jmāy' hñiiy' lā' koh' jaa' hī' ngēē' juu' kih' Dio. ⁷ Dsa' tēē' he' ma' jwayh' kyaah' lle' moh' hī' ma' chee' Sergio Paulo, hī' kyuu' cha' miih'. He' ja' lle' moh' he' ga' jmeey' mada' he' na' kyaay' Bernabé kyaah' Saulo, kih' he' ga' lā' hyoh' dsēy' nuuy' juu' kih' Dio. ⁸ Pero dsa' tēē' he', hī' tēēy' Elima

kyaah' juu' griego, hī' he' na', ma' ha' kih' Bernabé kyaah' Saulo. Jēēh', sa' ma' hnøø' he' ma' heeh' lle' moh' he' juu' kih' Dio. ⁹ He' ja' ga' hlēēh' Saulo, he' ba' hī' chee' Paa'. Ga' hlēēy' kyaah' cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' hī' ga' jēēy' koo' hwēh' nē' dsa' tēē' he'. ¹⁰ Mah' ga' jāyh':

—He' ba' che' ta' juuh' hne', Peer' hlēēh' hne', joo' hī' sa' llū'. ¿He' la' hnooh' lla' dsēēh' kih' lā' jē' he' llū'? ¿Lih' ba' llaa' he' hah' kih' jwē' llū' kih' Dsa' jøøh' jnān'? ¹¹ Na' heeh' Dio hne' wii'. Jā' tuu' mi' nēh'. Mo' so' jēēh' jmēē' hyoo' miih' jmi' —ga' jāh' Paa'.

Lā' chah' ja' ga' løø' mi' nēy' mah' ga' jāy' tuu'. Lā' ku' lā' jii' kiyh' ma' hnaayh' jaa' hī' ma' jāy', kih' he' mo' so' ga' lā' jnā' mi' nēy'. ¹² Ma' ga' jēē' lle' moh' he' he' ga' la' lā' ja', ga' heey' kih' Jesús. Peer' ga' lā' dsa' dsēy' ma' ga' nuuy' juu' kih' Jesús.

Ñee' Paa' kyaah' Bernabé Antioquia he' na' hee' hwa' Pisisida

¹³ Ja' ga' ya' hēē' Paa' jwi' Pafos ja' kyaayh' dsa' kyaayh', ga' naäy' ta' Perge, jwi' he' na' hee' Panfilia. Pero Jwaa' ga' bee' dsa' kyaayh' mah' ngaayh' ta' Jerusalén. ¹⁴ Ga' ngēē' Paa' kyaah' Bernabé jwi' Perge, ga' lla' naäy' ta' jyoh' Antioquia he' nøø' hwa' Pisisida. Ma' ga' tē' jmi' he' teeh' dsa' dsē', ngoo' Paa' kyaah' Bernabé gwah' kih' dsa' judiu' mah' ga' taayh' jee' ja'. ¹⁵ Ma' ngēē' ma' hē' jaa' dsa' miih' he' na' sii' nē' ley' kih' Moisés hī' ga' hēy' miih' he' ga' sii' hī' ga' ngēē' juu' kih' Dio, ja' ga' ga' jāh' dsa' kaa' hī' ma' hā' goo' gwah' ja':

—Cher' mah' cha' miih' he' jwah' hnāh' dsa' ñuuh' øøhn', hlēēh' jnāäh' miih' he' jmee' llū' kyaa' jnāäh' —ga' jāyh'.

¹⁶ He' ja' ga' noo' Paa', ga' jmeey' lii' kyaah' gooy' mah' wa' dsa' taayh' ti'. Ga' jāyh':

—Nuuh' da' hnāh' dsa' Israel hī' lā' jēē' ga' hnāh' hī' gah' Dio. ¹⁷ Dio kyaa' jnāäh' dsa' Israel, ga' lleeh' dsa' ma' gyuh' kyaa' jnāäh' mah' leey' dsa' kyaay' hī' ngoo' ba' mi' jāy' lā' jiih' ga' tē' koo' jwi' juuh' lā' ma' tāayh' hwa' Egipto ma' ke' laay' dsa' jñah' kih' hwa' ja'. Ma' ngēē' he' ja', kyaah' cha' miih' be' ga' hwēē' Dio dsa' he' hwa' ja', mah' ga' lla' naäy' hwa' kiyh'. ¹⁸ Ta' ko' jiih' ga' taah' dsa' he' to' lloo' jī' nē' jee' la' hwa' kii', ga' lā' be' dsē' Dio kyaayh' kih' lā' jē' he' hñiih' he' ma' jmeey'. ¹⁹ Ma' ngēē' he' ja', ga' hee' Dio gyii' naä' dsa' hī' ma' tāäh' hwa' he' chee' Canaán. Hwa' kih' dsa' he' ga' jmee' Dio hee' dsa' ma' gyuh' kyaa' jnāäh'.

²⁰ Ma' ga' lla' naäy' hwa' Canaán ja', ga' hñaa' Dio hī' ga' ka' nē' kih' dsa' he', lā' jiih' ga' lloo' jmi' ga' hñaa' Samuel hī'

ga'ngéé' juu' kiyh'. Lá'ja- ga'jmeé' Dio kyaayh' lá'jiih' ga'té' kye' hña' loo' na' dsé- to' lo' gya' jí'ñe-. ²¹ Jii' kih' Samuel, dsa- Israel ga'ngééy' jaa' hí' lee' rey kyaay'. He' ja' ga'hñaá' Dio Saúl, hí' ga'laa' rey to'loo' jí'ñe-. Jmii' Saúl he' ma' chee' Cis, hí' ma' laa' sa'ju' kih' Benjamín. ²² Ma'ngéé' he' ja-, Dio ga'lee' Saúl mah' ga'laay' David hí' ga'koq' né' kiyh'. Ga'jmeé' Dio ju'dsoo' kih' David, ga'jäh'yh': "Ma'jéén' David joo' Isai. Kih' hí' he' ba' ma'tih' dsén', jééh' hí' he' jmeé' lá'jé' he'hnoon'." ²³ Hí' jee' kih' jaa' jee' lá'jéé' sa'ju' kih' David he', ga'lá'chaa' Jesús, hí' ga'chee' Dio mah' láäy' dsa- Israel lá'koq' ga'jäh'y' jáä'. ²⁴ Jáä' ja'ga' já' Jesús, ma' kwa' Jwaa' juu' kih' lá'jéé' dsa- Israel. Ga'hlééyh' dsa' mah' dsa'jeyyh' kyaah' Dio hí' he' saay' jmii-. ²⁵ Hí' lá'koh' ma' jéé' Jwaa' ngoo' dsa'hñaá' ta'kiyh', ga'jäh'yh': "¿Hí' jná' laah' hnäh'? Ja' he' jná' hí' nөө' juu' já' lá'koq' jmeeh' hnäh' huu' dsé'. Hí' já' kéé' kin', sa' té'dsëen' chiihn' mah' llen' loo' he' há' tiy'", ga'jäh' Jwaa'.

²⁶ Ngoo' ba' Paa' hlééh', ma' jäh'yh':

-Hnäh' dsa'goon' hí' laa' sa'ju' kih' Abraham, kyaah' lá'jéé' ga'hnäh' hí' gah' Dio, jná' jne' ba' ga'chee' Dio juu' la' mah' láä' jne'. ²⁷ Pero dsa- hí' ma'tääh' Jerusalén, kyaah' dsa' ta' kyaay' sa' ga'lá'kyuuy' Jesús. Ní' kih' hí' ga'ngéé' juu' kih' Dio llo'joo' sa' ga'lá'ngééy', ma'ke' ma'hé' dsa' he' juu' ja' lá'jé' jmii' he' teeh' dsa' dsé'. Heh' lá'koh' ma' jäh'y' he' jmeé' bíi' juu' Jesús, ga'lá'te' lá'jé' juu' he' ma'héy' ja'. ²⁸ Pero sa' ga'jnөөy' he' kyaah' ma' báäyh' Jesús mah' lá'jwé' ja' ma' jngiiyh' kih', he' ja' ga'ngüy' kih' Pilato mah' wa' jmeey' hih' he' juuy'. ²⁹ Ma' ga'lá'te' lá'jéé' go'te' lá'koq' na'sii' kiyh' jáä', ja' ga' jñaá' dsih' dsöh' hma' cru' mah' na'haa'y'. ³⁰ Pero Dio ga'mi'jiiyh' jee' kih' hí' na' juu'. ³¹ Hí' cha' miih' jiih' ga'lá'jñaáy' jee' kih' hí' na'nää' kyaayh' Jerusalén, lá' ma' táäyh' Galilea. Hí' he' na' hí' jmeé' ju'dsoo' kih' lá'jéé' dsa' jmii' na'.

³² Ja'ba' lá'ja' kwa' jnääh' ju'hméé' la', ja'ba' juu' he' ga'bääh' Dio hñii' kyaah' dsa' ma'gyuh' kyaa' jnääh'. ³³ He' ga'mi'jiiyh' Jesús, ga'mi'te' Dio juu' kih' jee' kyaa' jnääh', hí' laa' sa'ju' kih' Abraham. Lá'ja' ga'lá'te' lá'koq' na'sii' salmo hwéh' to': "Hne' laah' gyuu' kyaan', na' ma' laan' Täá' kyaah'", ga'jäh' Dio. ³⁴ Kyaah' he' ga'mi'jiiyh' Jesús jee' kih' hí' ma' na' juu' mah' mo'so' juu' gyih' jih'koh', lá'ja' ga'lá'te' juu' he' ma' na' sii' lá'la': "Mi'te' ba' jná' lá'jé' he' ga'jwii'n' David", ga'jäh' Dio. ³⁵ Hí' ja'ba' lá'ja' lle' ka'läh' né' salmo: "Sa' kwah' jwé' jyah' jmi'ngo' kih' hí' na' jngéé' kyaah'", ga'jäh' David.

³⁶ Ga'mi'te' ba' David lá'koh' ga'lá'hyoh' dsé' Dio lá' ma' kye'y' né' kih' dsa' kyaay'. Hí' ma' ga'juuy' na'haa' dsih' koo' jee' na'haa' dsa' ma'gyuh' kyaay'. Hí' ga'jngaah' ba' jmi'ngo' kiyh'. ³⁷ Pero híh' hí' ga'lá'jiih' he', sa' ga'jngaah' jmi'ngo' kiyh'.

³⁸ He'ja' hnөө' lá'ngééh' hnäh' oöhn', ta'la' kih' Jesús hí' hlééh'n' kih' la' dsa' che' dso'kye' jnän'. ³⁹ Lá'jéé' hí' dsoo' dsé' kih' Jesús, hí' he' ba' hwéé' lluu', láäy' kih' lá'jé' he' ma' hlääh'y' cha'né' ley' kih' Moisé. Jééh' sa' hwéé' jne' lluu' cha'né' Dio kyaah' he' hөө' jne' ley' ja'. ⁴⁰ Leeh' hnäh', mah' sa' já' né' kyah' hnäh' lá'koq' ga'jäh' hí' ga'ngéé' juu' kih' Dio:

⁴¹ Jéé' da'hnäh', dsa- hí' mi'kwah' juu' kin', wa' lá' dsaq' hoh' hnäh', wa' heeh' hnäh' go'te'.

Jééh' jee' kyah' hnäh' jmeen' koq' he' jmeé' dsaq' hoh' hnäh'.

Ní' lá'ja' sa' jmeeh' hnäh' dsoo' ma'ke' hí' ga'ga'jmeeh' juu' kyah' hnäh', ga'jäh' Dio.

⁴² Lá' ma' ya'héé' Paa' kyaah' Bernabé neh' gwah' kih' dsa' judiu, ga'chuuy' dsa- hí' sa' laa' judiu kyaayh':

-Ja' ya'nääh' hnäh' ka'läh' jyoh' jmii' he' teeh' dsa' dsé' mah' kwah' hnäh' ka'läh' juu' na' kyaa' jnääh'.

⁴³ Ma' ga'hwééy' neh' gwah' ja', jwéé' dsa' judiu hí' lá'kye' hí' sa' laa' judiu hí' ma' hnaah' Dio, ga'jmeey' ko'jöh' kyaah' Paa' kyaah' Bernabé. He'ja' ngoo' ba' Paa' hlééyh' mah' wa' lla'nää' bih' ta' cha'né' kyaah' he' mi'jáä' Dio.

⁴⁴ Ma' ga'té' jmii' he' teeh' dsa' dsé', miih' ga' sa' dsaá' lá'jéé' dsa' chaa' jee' jwii' ja', na'näay' na'nüuy' ha' lá' la' juu' kih' Dio. ⁴⁵ Pero ma' ga'jéé' dsa' judiu, he' ga'kuh' jwéé' dsa', he' ja' ga'lá'lleey' jwérte, ga'lөөy' lla' dsééy' kih' juu' he' ma' kwa' Paa' hí' ma' hlééyh' wii' kiyh'.

⁴⁶ Pero Paa' kyaah' Bernabé sa' ga'lá'goyh' ga'hlééyh' dsa' he', ga'jäh'yh':

-Kyah' hnäh' to' né' dsa'goon' jmeé' bíi' he' nuuh' hnäh' juu' kih' Dio he' ma' kwa' jnääh' la'. Pero he' beh' hnäh' juu' la', mi'jñääh' hnäh' hñaah' sa' hnooh' hnäh' ha' lá' jee' jmeé' chaa' hnäh' táä'. Na' na' hwéé' jnääh' jee' kyah' hnäh' mah' dsa' kwa' jnääh' juu' kih' dsa- hí' sa' laa' judiu ba'. ⁴⁷ Jééh' Dio ga'jmeé' mada' lá' la' kyaa' jnääh', ga'jäh'yh':

Ma'hñaan' hne', laah' wa'je' kih' dsa- hí' sa' laa' judiu, mah' hne' ba' kah' juu' ha' lá' láä' dsa- lá'kaa' lá'juh' jmi' gyuu'.

⁴⁸ Ma' ga'nuu' dsa- hí' sa' laa' judiu juu' kih' Dsa'jөөh' jnän', ga'jmeey' juuh' kih' juu' ja' hí' ga'lá'chaa'y' lluu'. Ga'heeh' lá'jéé' hí' laa' kwaat' tééh' jee' ka' Dio.

49 Lā⁻ ga⁻dsa' hwa' ja⁻ ga⁻lloo' juu' kih' Dsa⁻jøøh' jnān'.

50 Pero ko⁻llaa' judiu ga⁻taayh⁻ juu' dsa⁻mē' hī⁻ ma' hnaah⁻ Dio, lā⁻kye⁻ dsa⁻mē' hī⁻ kaa⁻h' kih' jee' jwii' ja⁻. Hi⁻ lā⁻ja⁻ ga⁻taayh⁻ juu' hī⁻ laa' ta'. Ga⁻tooyh⁻ hī⁻ dsē' dsa⁻kaa⁻h' he' mah' lā⁻lleey' kyaah' Paa' kyaah' Bernabé mah' hēey' kiyh' ta' jee' uu' ga' kih' hwa' ja⁻. 51 Kyaah' ya⁻ hēē' Paa' ngaah' kyaah' Bernabé ga⁻hlay' hløø⁻ he' ma' na⁻beh⁻ tūy' he' jmeey' lii' kih' dsa⁻ he', he' lā⁻ ma' kyaayh' ja⁻ ba' dso⁻kye⁻ kiyh'. Hi⁻ ga⁻hwēey' jee' ja⁻, mah' ga⁻nāay' ta' jwii' Iconio. 52 Lā⁻jēē' hī⁻ ga⁻heeh' juu' kih' Dio cha⁻miih⁻ ma' jēē⁻ dsēy', hī⁻ ma' kyey⁻ cha⁻miih⁻ be' kih' jmi⁻lle' Na⁻jngii'.

14

Ngoo' Paa' kyaah' Bernabé ta' jwii' Iconio

1 Lā⁻ ma' gya' Paa' kyaah' Bernabé jwii' Iconio ja⁻, ma' dsa⁻taayh' ko⁻jøøh' lā⁻uu' neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ kih' dsa⁻ judiu. Ha⁻ koh' sa' llu' juu' he' ga⁻kway', he' ja⁻ jwēē' hī⁻ laa' judiu hī⁻ lā⁻kye⁻ hī⁻ sa⁻ laa' judiu ga⁻heeh⁻. 2 Pero ko⁻llaa' judiu hī⁻ sa⁻ ga⁻heeh', ga⁻tooyh⁻ je' dsē' dsa⁻ hī⁻ sa⁻ laa' judiu mah' ga⁻lā⁻hney' kyaah' øøh' jne' hī⁻ ga⁻heeh' kih' Dio. 3 He⁻ja⁻ ga⁻jā' Paa' kyaah' Bernabé cha⁻miih⁻ jmi' jee' ja⁻. Ni⁻miih⁻ sa⁻ ma' goyh' ma' kway' juu' kih' Dio hī⁻ ma' kyey' cha⁻miih⁻ o⁻jøøh' dsē⁻ kih' Dsa⁻jøøh' jnān'. Hi⁻ ga⁻jmeey' cha⁻miih⁻ he' juh⁻ gaa'. Lā⁻ja⁻ ga⁻jmeē' Dio ju⁻dsoo' kih' juu' he' ma' kway'. 4 Pero dsa⁻ hī⁻ ma' chaa' jee' jwii' ja⁻, ga⁻laa' to' nāā'. Ko⁻llaa' ga⁻taah' jwoo' kih' judiu, hī⁻ ko⁻llaa' ga⁻taah' jwoo' kih' apóstole. 5 Ga⁻taah' dsa⁻ judiu juu' kwee⁻ kyaah' dsa⁻ hī⁻ sa⁻ laa' judiu, ko⁻jøøh' kyaah' dsa⁻ ta' kyaay' mah' kway' kih' apóstole he' hī⁻ tey' ku' kiyh'. 6 Pero ma' ga⁻lā⁻ñe' Paa' kyaah' Bernabé he' hnøø' dsa⁻ ma' jmeē' kiyh' lā⁻ja⁻, lā⁻chah' ja⁻ ga⁻hwēey' ga⁻nāay' ta' Lистра hī⁻ Derbe, jwii' he' hla⁻ hwa' Licaonia. Hi⁻ na⁻nāā' gyih' jyoh' jwii' he' hla⁻ lā⁻kaa⁻ jee' jāh' ja⁻, 7 mah' na⁻kway' ju⁻hmēē' kih' Jesús lā⁻kaa⁻ jā⁻.

Ga⁻te' dsa⁻ ku' kih' Paa' jee' jwii' Lистра

8 Lистра ja⁻ ma' gya' jaa⁻ dsa⁻jluuh' hī⁻ jluuh' ga⁻lā⁻chaa', jh⁻koh' sa⁻ ma' ngēy'. 9 Dsa⁻ he' ma' gya' nuu⁻ lā⁻jē⁻ he' ma' hlēēh' Paa'. Ma' ga⁻jēē' Paa' mi⁻nēy' ga⁻lā⁻liyh' kih' dsa⁻ he', he' ma⁻dsoo' dsēy' hlāy'. 10 He⁻ja⁻ ga⁻hlēēh' Paa' kī⁻gaa⁻ ga⁻siyh':

—Noo⁻da⁻, chih' tiih' na⁻ko⁻dsoo'.

Lā⁻chah' ja⁻ koo⁻ ba' ga⁻hliiy' ta' gyuu⁻h' hī⁻ ga⁻løøy' ngēy'. 11 Ma' ga⁻jēē' dsa⁻ hī⁻ ma' tāāh' jee' ja⁻ he' ga⁻jmeē' Paa' lā⁻ja⁻, ga⁻løøy' hlēēyh' koo⁻ kī⁻gaa⁻ kyaah' juu' kiyh', ma' jāyh':

—Lā⁻ laa' dsa⁻ñuu⁻h' laa' uu' dio hī⁻ ma⁻jñaa' jee' jnān' la⁻.

12 Ga⁻mi⁻cheey' Bernabé Júpiter hī⁻ Paa' ga⁻mi⁻cheey' Mercurio kih' he' ma' kwa⁻ Paa' juu'. 13 Chuuh' jwii' ja⁻ ma' chih' gwah' kih' dio Júpiter. Jee' ja⁻ ga⁻lloo' jmi⁻dsa⁻ hī⁻ ma' jmeē' ta' neh' gwah' ja⁻, ma' jāy' kya⁻dso' hī⁻ ma' kyey' he⁻ na⁻lii' kyaah' le'. Ma' hnøøy' ma' jngēēyh' kya' he' mah' ko⁻jøøh' kyaah' dsa⁻gooy' ma' jmeey' juuh' kih' apóstole he'. 14 Lā⁻ ma' ga⁻nuu' Bernabé kyaah' Paa' he' ja⁻, ga⁻gūy' hmiih⁻ kiyh', mah' ga⁻taayh' jee' kih' dsa⁻ he' ma' hlēēyh' kī⁻gaa⁻, 15 ma' jāyh':

—Hnāh' dsa⁻ñuu⁻h' zhe⁻la' jmeeh⁻ hnāh' lā⁻na⁻? Jā⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ ba' jnāāh' lā⁻koh' laah' hnāh'? Ma⁻ya⁻ nøø' jnāāh' mah' kwa⁻ jnāāh' ju⁻hmēē' kih' Jesús. Ta⁻hnāh' he⁻ na⁻, ta⁻jmeē⁻ hnāh' he⁻ sa⁻ jmāā' ta'. Jeeh' hnāh' hñaa⁻h' kih' Dio jiih' ba', hī⁻ ga⁻jmeē' gyuu⁻h' hwa', hī⁻ ga⁻jmeē' jmi⁻ñeeh' hī⁻ ga⁻jmeey' lā⁻jē⁻ he' ga⁻cha⁻ né⁻ kih'. 16 Jāā⁻ ma' tāāh' dsa⁻ jmeē' lā⁻hyoh' dsē' hī⁻ sa⁻ cha⁻ he' ma' jmeē' Dio kiyh' ni⁻ miih⁻. 17 Pero jā⁻ he' ga⁻hmāy⁻h' go⁻te'. Ma⁻ra⁻ he' ga⁻mi⁻jnāy⁻h' ha⁻ lā⁻laay' hñiiy' kyaah' lā⁻jē⁻ he' llu' he' jmeey'. Cheey' jma⁻, hī⁻ jmeey' kwa⁻ lā⁻jē⁻ he' jngēē⁻ dsa⁻ mah' lā⁻cha⁻ cha⁻miih⁻ he' kih' hih' jne' hī⁻ lā⁻ja⁻ jmeey' jēē⁻ dsē⁻ jne'.

18 Ma⁻ke⁻ ga⁻hlēēh' apóstole he' lā⁻ja⁻, he⁻lii' ba' ga⁻liyh' ga⁻jney' jwē' kih' dsa⁻ he' he' ma' jngēēyh' kya' mah' ma' jmeey' juuh⁻ kih' apóstole.

19 Ma⁻ngēē⁻ he' ja⁻, ga⁻lla⁻nāā' judiu hī⁻ chaa' Antioquia, lā⁻kye⁻ hī⁻ chaa' Iconio. Ga⁻taayh⁻ juu' dsa⁻ hī⁻ ma' chaa' Lистра. He⁻ja⁻ ga⁻tey' ku' kih' Paa'. Ma⁻ngēē⁻ he' ja⁻, ga⁻sēēyh' Paa' lā⁻ ga⁻tē⁻ chuuh' jwii', jēēh' ma' jmeey' hu⁻dsē' ma⁻juuy' ba'. 20 Lā⁻jēē⁻ øøh' jne' ga⁻taayh' lā⁻ku' lā⁻jii' kih' Paa'. Ko⁻hwēē' ga⁻ ja⁻ ma' ga⁻noo⁻ Paa' jee' ma' kyaay' ja⁻ hī⁻ koo⁻ ka⁻lāh' ga⁻hey' ta' jee' jwii' ja⁻. Ma⁻ga⁻jnā' jyoh' jmi' ngooy' kyaah' Bernabé ta' Derbe.

21 Ma' ga⁻lla⁻nāay' jwii' Derbe, ga⁻kway' ju⁻hmēē'. Hi⁻ jwēē' dsa⁻ ga⁻heeh' juu' kih' Jesús. Jā⁻ ga⁻ nāay' ka⁻lāh' ta' Lистра, ta' Iconio, hī⁻ ta' Antioquia. 22 Lā⁻koo⁻ lā⁻koo⁻ jwii' ja⁻, ga⁻kway' cha⁻ga⁻miih⁻ be' kih' øøh' jne'. Ga⁻hlēēh' gyih' mah' sa⁻ tūy' juu' he' ma⁻dsoo' dsēy', ma' jāyh':

—Jmeē' bii' jēē' jne' cha⁻miih⁻ wi', jā⁻ ga⁻ heh' jne' jee' jmeē' Dio hih'.

23 Lā⁻koo⁻ lā⁻koo⁻ jwii' jee' ma' tāāh' hī⁻ ma⁻heeh' juu' kih' Dio, ga⁻hñaa⁻y' dsa⁻gyuu⁻h' hī⁻ ka⁻ né⁻ kih' dsa⁻kyaayh'. Ma⁻ngēē⁻ he' ja⁻, ga⁻taayh' ngiiy⁻ kih' Dio ta⁻ko⁻jiih' sa⁻ kuh⁻hiyh'. Lā⁻ja⁻ ga⁻taayh⁻ goo⁻ Dsa⁻jøøh' jnān' dsa⁻gyuu⁻h' hī⁻ na⁻ hñaa⁻ kyaay'.

Ga'llaah' Paa' ka'läh' kyaah' Bernabéjee' jwii' Antioquia he' na' hee' hwa' Siria

24 Ma' ga'hwëëy' jee' ja', ga'ngëë' bih' ko'dsoo' hwa' Pisidia ga'näay' ta' Perge, jwii' he' nøø' hwa' Panfilia. 25 Ma'ngëë' ma'kway' juu' kih' dsa' hi' ma' chaa' Perge, ga'näay' ta' jwii' Atalia.

26 Jee' ja' ga'taayh' neh' barco, ga'näay' ka'läh' ta' Antioquia, ja'ba' jwii' jee' ga'taah' dsih' goo' Dio ma' ga'mi'jääy' kyaah' ta' kiyh' he' na' ga' ma'hnaa'. 27 Ma' ga'lla'näay' Antioquia ja', ga'tëeyh' lä'jëë' øøyh' hi' ma' chaa' jee' ja'. Mah' ga'jmeeyh' juu' ha' lä' la' he' juh'gaa' he' ga'jmeë' Dio lä'kaa' jee' na'näay' hi' ha' lä' ga'kwa' Dio jwë' he' ga'lä'dsoo' dsë' hi' sa' laa' judiu. 28 Jee' ja' ga'jä' Paa' kyaah' Bernabé cha'miih' jmi' kyaah' øøh' jne'.

15

Ga'taah' apòstole juu' kwee' ha' lä' sëyh' øøh' jne' hi' sa' laa' judiu

1 Ko'llaa' dsa' hi' ma' chaa' Judea ga'lla'näay' jwii' Antioquia na'kway' juu' kih' øøh' jne' hi' ma' tääh' jee' ja', ma' jäh'y':

—Cher'mah' sa' ga'wih' jmi'ngo' kyah' hnäh' lä'koo' nøø' kih' Moisé, sa' lääh' hnäh'.

2 Peer' ga'ti' ga'choo' Paa' juu' kyaah' dsa' he' hi' lä'ja' ma' jmeë' Bernabé ka'läh'. Ha' koh' juu' sa' ga'ti' ga'chooy'. He'ja' øøh' jne' hi' ma' tääh' Antioquia, ga'hnaay' Paa' kyaah' Bernabé kyaah' jñah' ga' øøh' jne'. Ga'cheey' ta' Jerusalén mah' mi'ee'y' juu' ja' kyaah' apòstole hi' kyaah' lä'jëë' dsa'gyuuh'.

3 Øøh' jne' hi' ma' tääh' Antioquia ga'chee' dsih' kyaah' juu' llu'. Jee' ga'näay' ja', ga'ngëëy' hwa' Fenicia hi' ga'ngëëy' hwa' Samária. Lä'jë' jwii' jee' ga'ngëëy' ja', ga'jmeeyh' juu' ha' lä' ga'la' he' ga'jëeh' dsa' hi' sa' laa' judiu kyaah' Dio. Peer' ga'tih' dsë' lä'jëë' øøh' jne' ma' ga'nuuy' juu' ja'.

4 Ma' ga'lloo' Paa' kyaah' Bernabé ta' Jerusalén, øøh' jne' hi' tääh' jee' ja' ga'heeh' bih' llu'. Hi' lä'ja' ga'jmeë' apòstole kyaah' lä'jëë' dsa'gyuuh' ka'läh'. Hi' ga'jmeeh' Paa' kyaah' Bernabé juu' lä'jë' he' ga'jmeë' Dio kyaah' lä'kaa' jee' na'näay'. 5 Pero ko'llaa' fariseo hi' ma'heeh' juu' kih' Dio ga'nooy' mah' ga'jäh'y':

—Jmeë' bii' uuuh' jmi'ngo' kih' dsa'ñuuuh' hi' sa' laa' judiu hi' jmeen' mada' kiyh' mah'høøy' lä'jë' nuuh' kih' Moisé.

6 He'ja' ga'kuh' apòstole kyaah' dsa'gyuuh' mah' mi'ee'y' juu' ja'.

7 Ma' lä'hi' tääh'y' ti'chooy' juu' jee' lä'jëëy', ja' ga' ga'noo' Pee' mah' ga'jäh'y':

—Nuuh' da' hnäh' dsa'ñuuuh' øøhn'. Neh' ba' hnäh', jää' ga'leeh' Dio jnä' jee' kyah' hnäh' mah' kwan' ju'hmëë' kih' hi' sa' laa' judiu, mah' lä'dsoo' dsëy' kih' Jesús. 8 Dio hi' kyuuuh' ha' lä' la' tuh'dsë' dsa', ga'mi'jnäay' dsa' he', ma'ra' he' laay' dsa' kyaay' lä'llu' he' ga'kwëëyh' Jmi'llë' Na'jngii', ja'ba' lä'koh' ga'hñah' jne'. 9 Ja'ba' lä'koh' ga'jmeë' Dio jnä' jne', ja'ba' lä'ja' ga'jmeey' kyaah' dsa' he' ka'läh'. Jëeh', kyaah' he' ma'lä'dsoo' dsëy' kih' Jesús, lä'ja' ba' ma'jäy' na'jngëëy'. 10 He'la' kah' hnäh' dsë' Dio, he' jmeeh' hnäh' bii'kih' øøh' jne' he' høøy' ley' he' sa' tääy' høøy', hi' ni' jne' sa' tää' jne' høøn', hi' ni' dsa' ma'gyuh' jñän' sa' ga'täay' ma'høøy'? 11 Pero na' ma'ñe' jne', he' la' ma'lää' ba' Jesús jne', kwee' ba' kyaah' dsa' he' —ga'jäh' Pee'.

12 Ma' ga'løø' Bernabé kyaah' Paa' jmeeh' juu', lä'jëë' dsa' he' ga'taah' ti' nuuy' ha' lä' cha'miih' juh'gaa' he' ga'jmeë' Dio kyaayh' jee' na'näay' na'kway' ju'hmëë' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu. 13 Hi' ma' ga'dsaa' juu' kih' Paa' kyaah' Bernabé, ga'hleeh' Jacocho, ga'jäh'y':

—Dsa'ñuuuh' øøhn', nuuh' da' hnäh'.

14 Ma'nuuh' jne' lä'koo' ma'jmeeh' Simón juu' ha' lä' ga'jmeë' Dio to'në' jee' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu, ga'tëey' dsa' he', ga'jmäay' kyaay'. 15 He' la' na' jëeh' kwee' kyaah' he' ga'hleeh' hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio, jee' na' si' lä'la':

16 Ma'ngëë' he' la', nüün' na'choohn' hne' kih' David he' na'hla'.

Na'jmeehn' ka'läh' lä'kaa' jee' na'heë', mah' choohn' ka'läh' lä'hmëë',

17 mah' lä'ja' hi' jñah' nää' dsa' he' wa' hnääh'y' Dio,

lä'jëë' dsa' hi' sa' laa' judiu hi' ma'mi'jään' laay' kyaan'.

18 Lä'ja' ga'jäh' Dio, hi' ga'mi'jnää' juu' la'llo'joo' go'te'.

19 He'ja' jwahn', ta' wa' han' kih' hi' sa' laa' judiu hi' dsa'jëeh' kyaah' Dio.

20 Ma'leë' ba' koo' siin' kiyh' mah' sa' wa' kuyh' ma' he' jmeë' mi'sayh' hñiiy' he' llä' dsa' chän'ë' dio hi' na'laa' kaaah' dsa', hi' dsa'më' dsa'ñuuuh' sa' wa' kaa'yh' wa' hi' cha' hi', hi' ni' sa' wa' kuyh' jah' hi' dsa'juu' kyaah' he' wii', ni' sa' wa' kuyh' jma'.

21 Jëeh' llo'joo' ga'løø' dsa' judiu kwa' nuuh' kih' Moisé neh' gwah' he' tøø' lä'koo' lä'koo' jwii'. Jee' ja' hëy' he' ga'sii' Moisé, lä'jë' jmi' he' teëh' dsa' dsë' —ga'jäh' Jacobo.

Ga'cheey' koo' je' kih' lä'jëë' øøh' jne' hi' sa' laa' judiu

22 Lä'jëë' øøh' jne' he', kyaah' apòstole hi' kyaah' dsa'gyuuh' ga'taayh' juu' kwee' ga'hnaay' ko'llaa' øøh' jne' hi' ma' tääh' jee'

ja mah dsa naäy jwii Antioquia kyaah Paa hi kyaah Bernabé. Ga hñaay Juda, he ba hi téeyh Barsabá, hi ga hñaay Sila. Hi he ma laa ta jee kih dsa kyaayh. ²³ Kyaah hi he ga cheey je he na sii lá la:

“Jnäh apóstole, jnäh dsa gyuuh kyaah øøh jne, jmee jnäh juu kyah hnäh øøhn hi sa laa judiu hi chaa Antioquia, hi chaa hwa Siria hi Cilicia ka läh. Wa chaa hnäh llu. ²⁴ Ma nuu jnäh kih ko llaa hi ga hwëe jee la ga naäy ta na. Sa ne jnäh he ga naäy mi gaay hnäh kyaah juu kiyh, heey huusdë kyah hnäh hi jmeey hih he uu h jmi ngo kyah hnäh hi he høøh hnäh ley. ²⁵ He ja ma tooh jnäh juu kwee, ma jëe jnäh llu ba he ma hña jnäh øøh jne hi tääh jee la mah dsa naäy dsa jëey hnäh ko jøh kyaah Paa hi kyaah Bernabé hi hnäh jne cha miuh. ²⁶ Dsa nuuh na, sa ga jmeey he che chaa juuy jee ga naäy kway juu kih Jesucristo. ²⁷ He ja chee jnäh Juda kyaah Sila mah dsa naäy dsa kway juu he na sii la. ²⁸ Llu ba la kih jmi lle Na jngii hi lá ja kyaah jnäh ka läh, he sa hnøø jnäh he høøh hnäh he sa tää hnäh høøh. Ma la he la ba hnøø nuuh hnäh. ²⁹ Sa kuh hnäh he ma lla dsa cha né dio hi na laa kaah dsa, ni sa le kuh hnäh jma, ni sa le kuh hnäh jah hi dsa juu kyaah he wi. Hnäh dsa më dsa nuuh, ta kaah hnäh wa hi cha hi. Cher mah ga leh hnäh høøh he ja, jmeeh ba hnäh llu. Wa dsa ngëeh ba hnäh llu.”

³⁰ Lá jëe hi na hña he, ga naäy ta Antioquia. Ma ga lla naäy jee ja, ga jøøyh øøh jne mah ga ngëey je he ma kyey ja, to lo né jee lá jëe. ³¹ Peer ga nøh dsø øøh jne he ma ga hëy je ja, he ja ga lá chaa y llu jwërte. ³² Juda kyaah Sila hi ma ngëe juu kih Dio ma kway cha ga miuh juu. Heh lá ja, ga nøh dsø øøh jne hi ga téeyh cha miuh be. ³³ Ga lá hu ga miuh jmi, ja ga g hih øøh jne juu kyaayh mah dsa naäy llu ta Jerusalén jee tääh hi ga cheey. ³⁴ Pero ga jmee Sila huusdë: “Go llu ga he jän jee la.” ³⁵ Hi ga ja ba Paa kyaah Bernabé Antioquia ja, ma mi téey dsa juu kih Dsa jøøh jnän. Hi ko jøh kyaah jñah dsa kyaayh ma kway ju hmëe.”

Ngoo Paa jee ga tã to jiih na kway juu

³⁶ Ga lá hu ga miuh jmi, ma ga jah Paa siyh Bernabé:

—Man ka läh ma jëen lá jëe øøh jne hi tääh lá kaa jwii jee na kan juu kih Dio jaa, ma jëen ha lá täayh.

³⁷ Ma hnøø Bernabé ma jäy Jwaa hi téeyh Marcos. ³⁸ Pero sa ga tih dsø Paa he ma jäy ka läh hi ga kèh jiih hwa Panfilia, jëh mo so nee gyih na kway juu kih Dio kyaah Paa. ³⁹ Ni miuh sa ga hu kwee juu kih Paa kyaah Bernabé, lá jiih ga beey øøyh, ga naäy ma kih kih. He ja Bernabé ga jäy Marcos, ga taayh neh barco ga naäy ta Chipre. ⁴⁰ Hi Paa ga jäy Sila. Lá koo ma ga hwëy jee ja, ga jah øøh jne hi ma tääh Antioquia siyh:

—Dio kyaah hnäh.

⁴¹ Ga ngëey ta hwa Siria kyaah hwa Cilicia ma kway be kih øøh jne hi ma tääh lá koo lá koo jwii.

16

Ngoo Timotä kyaah Sila ko jøh kyaah Paa

¹ Ma ngëe he ja, ga naäy ta Derbe, ja ga ga naäy ta Listra. Jee ja ma gya jaa øøh jne hi chee Timotä. Chooy ma laa judiu hi ma laay øøh jne ka läh. Pero jmi Timotä ma laa griego. ² Lá jëe øøh jne hi ma tääh Listra hi hi ma tääh Iconio ma hlëeyh llu kih Timotä. ³ Ga lá hnøø Paa jäy Timotä lá kaa jee dsooy, he ja ga jmeey mada ga wih jmi ngo kih Timotä mah sa choo judiu hi chaa jee ja juu kyaayh, jëh ga lá jëe dsa chaa jee ja ma ney laa griego jmi Timotä. ⁴ Ga lá kaa jwii jee ga naäy, ga jmeeyh juu kih øøh jne ha lá la juu ee he ga taah apóstole kyaah dsa gyuuh hi ma tääh Jerusalén mah høoy ma la he na ba. ⁵ Ma ga nuu øøh jne juu ja, ga téeyh cha miuh be hi jwëe ga dsa ga heeh juu kih Dio koo jmi.

Ga mi jnää Dio kih Paa ja dsa hi ma chaa hwa Macedonia

⁶ Pero jmi lle Na jngii sa ga kwa jwë kih Paa kyaah dsa kyaayh mah ma kway juu kih Dio hwa Asia, he ja ga ngëe bih lá ga dsa hwa Frigia, kyaah hwa Galacia. ⁷ Lá koo ma ga lla naäy ta hwa Misia, ma hnøoy ma dsa naäy ta Bitinia pero sa ga kwa jmi lle Na jngii jwë. ⁸ He ja koo ga ngëey ta koo hwa Misia ba, lá jiih ga lla naäy jwii Troa. ⁹ Hwë he ma gya Paa Troa, ga hëe mi ney ma cheh jaa dsa nuuh hi chaa Macedonia ma chuu kyaayh, ma jäh: “Na ta hwa Macedonia mah kwah be kyaah jnäh.” ¹⁰ Ma ga jëe Paa he ja, lá chah ja ga mi llu jnäh loø kyaah jnäh, mah ga nøø jnäh kyaayh ta

Macedonia. Ga+jmee+jnaäh+dsoo' he- teeh- Dio jnaäh' mah' dsa+kwa' jnaäh' ju'hmëe' kih' Jesüs jee' ja-.

Ngoo' Paa' kyaah' Sila jee' jwii- Filipino

11 Jee' jwii- Troa ja- ga'tooh' jnaäh' neh- barco, ga'nøø' jnaäh' ko' dsoo' ta- Samotracia, hwa' he- hä' jee' jmi- ñeeh-. Ma' ga'jna' jyoh' jmiü-, ga'nøø' jnaäh' ta' jwii- Neópolis.

12 Jee' ja- ga'hwii- jnaäh' mah' ga'nøø' jnaäh' ta' jwii- Filipino he- ga'lla' dsa- chaa- Roma hi- ma' la' jwii- to' ne' kih' hwa' Macedonia. Jee' jwii- ja- ga'tooh' jnaäh' miih- jmiü-. 13 Koo' jmiü' he- teeh' dsa- dsë' ga'hwëe- jnaäh' jee' jwii- ja-, ga'nøø' jnaäh' ta' cha'hoo' jmiü-. Jëeh', ma' ñe' jnaäh' he- dsa-nää' dsa- jee' ja-, jee' dsa- ngiiy' kiyh' kih' Dio. He-ja- ga'tooh' jnaäh' ga'hlëeh' jnaäh' juu' kih' Dio dsa-më' hi- ma' tääh' jee' ja-. 14 Jaa' dsa-më' he' ma' chee' Lidia, hi- ma' chaa' jwii- juuh' he- chee' Tiatira. Ma' hñiiy' hmiih' gyuu' he' hmoooh' hi' ma' hnaayh- Dio. He-ja- ga'chee' Dio dsëy' mah' wa' jmeey' he' juu' he' ma' hlëeh' Paa'. 15 Lä' koo' ma' ga'saay' jmiü- ko' jöh' kyaah' lä'jëe' hi- chaa' kyaay', ga'chuuy' kyaa' jnaäh', ga'jäh'.

-Cher'mah' laah' hnäh' mi'te' ba' jnä' kih' Dio, ja' hnäh' kine' na'.

He-ja- ga'jmee' dsa- më' he' biü' he- ga'jä' jnaäh' cha'neh' kiyh'.

Ga'taayh- Paa' kyaah' Sila neh- ñe'

16 Koo- hä' lä- ma' na'nøø' jnaäh' ka-läh' jee' ma' ngii- dsa- kiyh' kih' Dio, jee' ja- ga'jee' jnaäh' jaa- chih-më' hi- ma' kye- jmi- lle' hliih' hi- ma' lle- juu' kih' dsa'. Kyaah' chih-më' he' ma' lih' dsa- juuy' cha-miih- kuu'. 17 Peer- ki- hooh- chih-më' he' ma' lleey' kaah' kyaa' jnaäh', ma' hlëeyh'.

-Dsa-ñuuh- hi- ga'nää' na-, ga'nää' mada' kih' Dio jøøh'. Hi- na- na- kwa- juu' kih' Dio he- jmee- dsa- lää' dsa-.

18 Ma' lä-hii' cha-miih- jmiü' jmee- chih-më' he' lä-ja-, lä'jiü' ga'lä-dsëh- dsë' Paa'. He-ja- ga'jeeyh- hñiiy' ga'siiyh- jmi- lle' hliih'.

-Kyaah' be' kih' Jesucristo jmeen- hih' kyah', go' hëe' kih' chih- më' na'.

Lä'chah' ja- ya'hëe' jmi- lle' hliih' kih' chih- më' he'.

19 Ma' ga'lä-liih- dsa-juu' chih-më' he' mo'so' cha- he- kyaah' liyh- kuu', ga'lä-hnee- kyaah' Paa'. Ga'saayh' Paa' kyaah' Sila na'jäay' cha'në' dsa-ta'. 20 Ga'taayh- goo- jwëe-, ga'siiyh-.

-Judiu' ba' laa' dsa-ñuuh- la-, ha- koh' hñii- sa- ma' jay- llay- jee' jwii- jnä'. 21 Mi- tëey' jne' he- tëey' jmeey' he- sa- cha- jwë' jnä' hëeh' ni- he- jmeen- he- tëey' jmeey', jne' hi- laa' dsa- romano.

22 Hi- lä'jëe- dsa-jwii- ga'kwa' be' kih' dsa- hi- ga'hñii' he'. He-ja- ga'jmee' dsa-ta' mada- ga'lleey' hmiih- kih' Paa' kyaah' Sila mah' ga'kwa' dsa- kiyh' kyaah' si'hma-. 23 Ma' ngëe- ma' kwa' dsa- kiyh' cha-miih-, ga'taah' dsih' neh- ñe'. Ja' ga' ga'jmeey' mada- kih' poo- kyaay' mah' hääy' llu'. 24 Ma' ngëe- ma' hyoh- poo- jwë' ha- lä- jmeey', ga'taayh- Paa' kyaah' Sila ga'të' neh- ga' kih' neh- ñe'. Jee' ja- ga'gwëy' tiü' Paa' kyaah' Sila neh- jwi' hma- he- hë- too-, he- chee- cepo.

25 Pero ma' ga'të' koo- llä-ñuu' ma' ngii- Paa' kyaah' Sila kiyh' kih' Dio, hi- ma' häy- su' kih' Dio, hi' jñah' ga' dsa- hi- ma' tääh' neh- ñe' ja- ma' nuuy-. 26 Ni- sa' liih' ga' dsa- he' ma' ga'juh' wii' jwërte hwa', lä'jiü' ga'sa' ga'kih' tiü' na'hyah- he- la' neh- ñe' ja-. Lä'chah' ja- ga'na' lä'jë- ho'haah' kih', hi- ga'saa' ga'jaa' caden- he- ma' na' hñuu- lä'jëe- hi- ma' tääh' neh- ñe' ja-. 27 He-ja- ga'ñe' poo- hi- ma' hoo' jee' ja-. Ma' ga'jëey' na-na' hoo' neh- ñe', ga'lley- ñe' tuuh- kiyh' mah' ma' jngëeyh' hñiiy', kih' he- laay' ma' kyuu' dsa- hi- ma' tääh' neh- ñe'. 28 He-ja- ga'hlëeh' Paa' ki' gaa' ga'jäh'.

-Ta' jmeeh' hñaa'h', tøøh' ba' jnaäh' lä'jëe- jnaäh' jee' la-.

29 He-ja- ga'ngii' poo- he' wa'je-, mah' ga'hey' ko' chih' cha'neh-. Jlääy' ga' lä'ja-, ga'jwäy' hñiiy' huü' tiü' Paa' kyaah' Sila. 30 Hih' poo- he' ga'hwëey' øøh' jne' neh- ñe', mah' ga'siiyh-.

-Dsa-ñuuh-, he- na- jmeen' mah' lään'.

31 He-ja- ga'jäh' øøh' jne' he':
-Jmee' dsoo' hoh' kih' Jesucristo mah' lä-ja- ba' lääh' kyaah' lä'jëe- hi- chaa- kyah'.

32 Ja-ga' ga'hlëeyh' poo- he' juu' kih' Dio, kyaah' lä'jëe- hi- chaa- cha'neh' kiyh'. 33 Lä' hwë' ja- ga'jøø' poo- he' kih' Paa' kyaah' Sila na'gyiyh- jee' ga'la' dsoo' kiyh'. Lä'chah' ja- ga'saa- poo- he' jmiü- kyaah' lä'jëe- hi- chaa' kyaay'. 34 Ma' ngëe- ma'saay- jmiü-, ga'tëey- øøh' jne' he' cha'neh' kiyh', ga'kwëeyh' he- ga'kuyh'. Peer- ga'lä'chaay' llu' kyaah' lä'jëe- hi- chaa' kyaay', lä'llu' he- ga'hëeyh- juu' kih' Dio.

35 Ma' ga'jnä' jyoh' jmiü' ja-, ga'chee' dsa-ta' jñah' poo- hi- na'jmee' juu' kih' hi- ma' høø- neh- ñe' mah' lääy' Paa' kyaah' Sila. 36 He-ja- ga'jmeeh' poo- juu' kih' Paa' kyaah' Sila, ga'jäh'.

-Ma' jmee' dsa-ta' mada- he- lään' hnäh'. He-ja- jwahn-, hwëe- hnäh', go' nää' hnäh' kyaah' juu' llu' ba'.

37 He-ja- ga'jäh' Paa' siiyh' lä'la':
-¿He-la' ja- ga'kway' kyaa' jnaäh' cha'në' lä'jëe' dsa-, ni- sa' ga'ngiiy' juu' che' ää- jnaäh' dsoo'? He' ba' dsa- romano jnaäh' ka-läh' mah' ga'taayh' jnaäh' neh- ñe'. Na'

laay', lääy' jnääh' jee' na-hmää'. Ni⁷ miih⁷ sa⁷ heeh' jnääh' lä na⁷. Wa' ya⁷ nää' hñii' dsa-ta' mah' hwëëy' jnääh'.

³⁸ He ja⁷ na⁷jmeeh' poo⁷ he' juu' kih' dsa-ta'. Peer⁷ ga⁷lä⁷goo⁷ dsé⁷ dsa-ta' he' ma' ga⁷nuuy' laa' Paa' dsa⁷ romano kyaah' Sila.

³⁹ He ja⁷ na⁷näay' na⁷jëëy⁷, mah' ga⁷siyh⁷ Paa' kyaah' Sila:

- Jmee' hnäh' jøh⁷ hoh⁷.
- Ma⁷ la⁷ ma⁷hwëëy' neh⁷ ñe', ga⁷siyh⁷:
- Go⁷ nää' ba⁷ hnäh' ta⁷ jee' jyoh⁷.

⁴⁰ Ma' ya⁷hëë' Paa' neh⁷ ñe' kyaah' Sila, ga⁷näay' ta⁷ kih' Lidia, jee' ga⁷jëey' miih⁷ øøh' jne'. Ga⁷kwa' Paa' kyaah' Sila be' kiyh', ja⁷ ga⁷hwëëy⁷ jee' jwiï⁷ ja⁷, ga⁷näay' ta⁷ jee' jyoh⁷.

17

Ga⁷lä⁷hnee⁷ dsa⁷ kyaah' Paa' jee' jwiï⁷ Tesalónica

¹ Ga⁷ngëë' Paa' kyaah' Sila ta⁷ jee' jwiï⁷ Anfipoli hi⁷ ga⁷ngëëy' jee' jwiï⁷ Apolonia lä⁷jiih' ga⁷lla⁷näay' jwiï⁷ Tesalónica, jee' ma' chih' koo⁷ gwah⁷ kih' dsa⁷ judiu. ² Hi⁷ lä⁷koo⁷ tëë' Paa' jmee', jmiï⁷ he' tēh⁷ dsa⁷ dsé⁷ ma' dsooy⁷ neh⁷ gwah⁷ dsa⁷hlëëy⁷ dsa⁷. Ga⁷tē⁷ hnē⁷ jiih⁷ ma' dsooy⁷ gwah⁷ jmiï⁷ he' tēh⁷ dsa⁷ dsé⁷ ma' dsa⁷kway⁷ juu' na⁷hñaa' lä⁷jëë'. ³ Ma' mi⁷ jnäay' jëë⁷ go⁷ te⁷ lä⁷koo⁷ na⁷siï⁷ juu' kih' Dio he' jäh⁷, jmee⁷ biï⁷ jëë⁷ Cristo wii⁷ hi⁷ lä⁷jiiyh' ka⁷läh' jee' kih' hi⁷ na⁷juu'. Hi⁷ ga⁷jäyh⁷:

-Jesús hi⁷ hlëëhn⁷ kih' la⁷, hi⁷ he' he' Cristo.

⁴ Ko⁷llaq⁷ judiu ga⁷lä⁷dsoo⁷ dsëy', he⁷ ja⁷ ga⁷jmeey⁷ ko⁷jøh' kyaah' Paa' hi⁷ kyaah' Sila. Jwëë' griego hi⁷ ma' hnaah⁷ Dio ga⁷heeh⁷. Hi⁷ lä⁷ja⁷ jwëë⁷ dsa⁷më⁷ hi⁷ hii⁷ juu' kih' jee' jwiï⁷ ja⁷ ga⁷heeyh⁷ kih' Jesús. ⁵ Pero ko⁷llaq⁷ judiu hi⁷ sa⁷ ma' dsoo⁷ dsé⁷ kih' Jesús, ga⁷lä⁷leey'. He⁷ ja⁷ na⁷kyaay⁷ ko⁷llaq⁷ dsa⁷ñuu⁷ hi⁷ hñaa⁷ dsé⁷ hi⁷ la⁷ ga⁷nää⁷ jee' jwiï⁷ ja⁷. Kyaah' dsa⁷ñuu⁷ he⁷ ga⁷liy⁷ ga⁷tooyh⁷ je⁷ dsé⁷ dsa⁷ chaa⁷ jee' jwiï⁷ ja⁷. He⁷ ja⁷ ga⁷näay' cha⁷neh⁷ kih' Jason he⁷ hnøøy⁷ ma' jääy' Paa' kyaah' Sila mah' ma' taayh⁷ goo⁷ dsa⁷jwiï⁷. ⁶ Pero sa⁷ ga⁷jnäayh⁷, he⁷ ja⁷ ga⁷saayh⁷ Jason kyaah' jñah' ga⁷øøh' jne', na⁷jääy⁷ kih' dsa⁷ta', ta⁷hooyh⁷ ki⁷gaa⁷ ma' jäh⁷:

-Dsa⁷ na⁷ ga⁷nää⁷ mi⁷gaa⁷ dsa⁷ lä⁷kaa⁷ jmi⁷gyuu⁷ hi⁷ na⁷ ma⁷ya⁷näay' jee' la⁷ jñan⁷. ⁷ Jason la⁷ na⁷ ma⁷taayh⁷ dsa⁷ he' cha⁷neh⁷ kih'. Lä⁷jëë⁷ hi⁷ la⁷ na⁷ mi⁷kwayh⁷ ley⁷ kih' dsa⁷ta⁷jøøh' jñan⁷ hi⁷ gya⁷roma. Jäh⁷ chaa⁷ jñah⁷ rey⁷ hi⁷ cheë⁷ Jesús.

⁸ Ma' ga⁷nuu⁷ dsa⁷ta⁷kyaah' dsa⁷jwiï⁷ juu' ja⁷, ga⁷heë⁷ dsëy' go⁷te⁷. ⁹ He⁷ja⁷ ga⁷jmeë⁷ dsa⁷ta⁷mada⁷ ga⁷mi⁷hmaah⁷ Jason dsoo⁷ kih' kyaah' lä⁷jëë⁷ øøh' jne' hi⁷ ga⁷saayh⁷ he'. Ja⁷ ga⁷lääy⁷.

Ngoo' Paa' kyaah' Sila ta⁷ jwiï⁷ Berea

¹⁰ Øøh' jne' hi⁷ ma' chaa⁷ jee' ja⁷, lä⁷chah⁷ hwë⁷ ja⁷, ga⁷cheey' Paa' kyaah' Sila ta⁷ jwiï⁷ Berea. Ma' ga⁷lla⁷näay' Berea na⁷näay' neh⁷ gwah⁷ kih' judiu. ¹¹ Judiu hi⁷ ma' chaa⁷ Berea ja⁷, llu⁷ cha⁷ga⁷miih⁷ huü⁷dsé⁷ kih' lä⁷køh⁷ ga⁷hi⁷ chaa⁷ Tesalónica. Ga⁷lä⁷hnøø⁷ gyih⁷ nuuy⁷ ha⁷ lä⁷la⁷ juu' ja⁷, hi⁷ lä⁷jë⁷ jmiï⁷ ma⁷hëy⁷ jee' na⁷siï⁷ juu' kih' Dio mah' ma⁷ jëëy⁷ che⁷ ma⁷ra⁷ju⁷dsoo⁷ he⁷ ma⁷jäh⁷ Paa'. ¹² Jwëë⁷ dsa⁷ judiu he' ga⁷heeh⁷ juu' kih' Dio hi⁷ lä⁷ja⁷ jwëë⁷ dsa⁷më⁷ griega hi⁷ hii⁷ juu' kih' jee' jwiï⁷ ja⁷ hi⁷ jwëë⁷ dsa⁷ñuu⁷ ka⁷läh⁷. ¹³ Ma' ga⁷nuu⁷ judiu hi⁷ chaa⁷ Tesalónica he⁷ häq⁷ Paa⁷ ta⁷ Berea kway⁷ juu' kih' Dio, he⁷ ja⁷ na⁷näay' jee' ja⁷ ka⁷läh⁷ na⁷llay⁷ hñii⁷ kih' dsa⁷. ¹⁴ Lä⁷chah⁷ ja⁷ øøh' jne' hi⁷ chaa⁷ jee' ja⁷ ga⁷cheey' Paa⁷ ta⁷ cha⁷hoo⁷ jmi⁷ñeeh⁷. Ga⁷jä⁷ ba⁷ Sila kyaah' Timotä jwiï⁷ Berea. ¹⁵ He⁷ ba⁷ øøh' jne' hi⁷ ma⁷kyaah' Paa⁷ ga⁷jmeë⁷ be⁷ ga⁷jøø⁷kiyh⁷ lä⁷ ga⁷tē⁷ jwiï⁷ Atena. Hi⁷ ma⁷ ga⁷hwëë⁷ øøh' jne' jwiï⁷ Atena ja⁷, ga⁷cheë⁷ Paa⁷ juu⁷ wa⁷ ja⁷ Sila kyaah' Timotä ta⁷ la⁷, na⁷køh⁷ lä⁷jiih' jee' le⁷.

Ga⁷kwa' Paa' juu' jee' jwiï⁷ Atena

¹⁶ Ta⁷ko⁷jiih' ma' gya' Paa' jøøy⁷ lloo⁷ Sila kyaah' Timotä jwiï⁷ Atena, ga⁷lä⁷meeh⁷ dsëy⁷ kih' ga⁷lä⁷kaa⁷ ba⁷tääh⁷ dio hi⁷ na⁷laa⁷ kaa⁷ dsa⁷. ¹⁷ He⁷ja⁷ neh⁷ gwah⁷ ma' mi⁷ jnää⁷ Paa' juu' na⁷hñaa' lä⁷jëë⁷ kih' judiu hi⁷ ma' chaa⁷ jee' ja⁷, hi⁷ kih' jñah⁷ ga⁷ dsa⁷ hi⁷ hnaah⁷ Dio. Hi⁷ lä⁷jë⁷ jmiï⁷ ma' dsa⁷ngëë⁷ Paa' lä⁷kaa⁷ je⁷hmooh⁷ ja⁷, hlëëy⁷ dsa⁷ hi⁷ dsa⁷kuh⁷ jee' ja⁷ ka⁷läh⁷. ¹⁸ Jee⁷ ja⁷ ga⁷jëey⁷ dsa⁷ hi⁷ jäh⁷ kyuu⁷. Koo⁷ nää⁷ dsa⁷ he⁷ tēëyh⁷ epicüreo hi⁷ jñah⁷ ka⁷läh⁷ tēëyh⁷ estoico. Dsa⁷ he⁷ na⁷ ga⁷løø⁷ti⁷choo⁷ juu' kyaah' Paa'. He⁷ja⁷ ga⁷jäh⁷ siyh⁷ dsa⁷kyaayh⁷:

-Hee⁷ ba⁷ juu' he⁷ kwa⁷ dsa⁷ na⁷, heh⁷ he⁷ hlëëy⁷ cha⁷miih⁷ngëë⁷.

Jñah⁷ ka⁷läh⁷ ga⁷jäh⁷:

-Lä⁷koo⁷ he⁷ hlëëy⁷ kih' jñah⁷ dio hi⁷ sa⁷ kyuu⁷ jne⁷.

Lä⁷ja⁷ ga⁷jäh⁷ kih' Paa' kih' he⁷ ma' mi⁷jnää⁷ Paa' ju⁷hmëë⁷ kih' Jesús hi⁷ juu' he⁷ lä⁷jiih⁷ dsa⁷. ¹⁹ He⁷ja⁷ ga⁷jääy⁷ Paa' koo⁷ jee' ma' dsa⁷ñëey⁷, jee' cheë⁷ Areópago. Jee' ja⁷ ga⁷ngüy⁷ juu' kiyh⁷:

-¿Che⁷ le⁷ nuu⁷ jnääh⁷ miih⁷ ha⁷ lä⁷la⁷ ju⁷hmëë⁷ he⁷ kyeh⁷ na⁷? ²⁰ Kyeh⁷ juu' he⁷ sa⁷ ma⁷nuu⁷ jnääh⁷ go⁷te⁷. Hnøø⁷ jnääh⁷ lä⁷ñe⁷ jnääh⁷ he⁷ hnøø⁷ jäh⁷ juu' na⁷.

²¹ (Jëëh⁷, jwëë⁷ dsa⁷ chaa⁷ jee' jwiï⁷ Atena hi⁷ dsa⁷ hi⁷ ya⁷nää⁷ hwa⁷uu⁷, ga⁷taayh⁷ tää⁷ jee' ja⁷. Sa⁷ cha⁷ he⁷ ga⁷jyoh⁷ he⁷ ma⁷tih⁷ dsëy⁷, ma⁷la⁷ju⁷hmëë⁷ he⁷ ma⁷nuuy⁷ kyaah⁷ he⁷ ma⁷kway⁷, he⁷ ja⁷ ba⁷ ma⁷tih⁷ dsëy⁷.)

²² He⁷ja⁷ ga⁷noo⁷ Paa' to⁷dsaah⁷ jee' kih' hi⁷ ma⁷tääh⁷ Areópago ja⁷, mah' ga⁷jäh⁷:

—Kyuun^h hnäh^h dsa^h chaa^h Atena. Peer^h mi^h teh^h hnäh^h kyaah^h lä^h jëë^h dio kyaah^h hnäh^h. ²³ Jëëh^h lä^h ma^h ñeen^h na^h ngën^h lä^h kaa^h jee^h jwii^h la^h, ga^h jëën^h lä^h kaa^h ba^h tääh^h hi^h na^h laa^h kaa^h hnäh^h. Jee^h ja^h ga^h jëën^h koq^h na^h yoo^h jee^h na^h sii^h lä^h la^h: “Hi^h la^h Dio hi^h sa^h kyuu^h jne^h.” Jëë^h da^h hnäh^h, he^h ba^h Dio hi^h hnaah^h hnäh^h, ni^h sa^h kyuu^h hnäh^h, kih^h hi^h he^h na^h hlëëhn^h na^h.

²⁴ Dio hi^h ga^h jmee^h lä^h kaa^h jmi^h gyuu^h, hi^h ga^h jmee^h lä^h jë^h he^h ga^h cha^h né^h kih^h, hi^h he^h laa^h juu^h gyuu^h hwa^h, he^h ja^h sa^h jmee^h bii^h jmee^h dsa^h jmi^h gyuu^h koq^h gwah^h jee^h gyay^h. ²⁵ Sa^h cha^h he^h jmee^h bii^h kih^h ni^h miih^h, ni^h hi^h jmee^h ta^h he^h kih^h. Hñii^h bih^h jmeey^h chaa^h lä^h jëë^h jne^h, jmeey^h ki^h jne^h lle^h hi^h kway^h lä^h jë^h he^h jmee^h bii^h jnän^h.

²⁶ Kih^h jaa^h dsa^h ñuu^h ba^h ga^h jmääy^h lä^h jëë^h naä^h dsa^h jmi^h gyuu^h mah^h dsa^h taayh^h lä^h kaa^h hwa^h. Hi^h ga^h tøy^h hih^h ha^h koh^h jmi^h dsa^h taah^h dsa^h hi^h ha^h hñii^h dsa^h taayh^h. ²⁷ Ga^h jmääy^h jne^h mah^h hnäh^h jnih^h. Lä^h ja^h koq^h sa^h sü^h sa^h jne^h ba^h jne^h Dio. Jëëh^h, ma^h ra^h ju^h dsoo^h sa^h cheyh^h uu^h kih^h lä^h jaa^h lä^h jaa^h jne^h. ²⁸ Jëëh^h, ta^h la^h kih^h ba^h chaa^h jne^h hi^h ga^h nøy^h jne^h hi^h na^h jiih^h jne^h. He^h la^h jeeh^h kwee^h lä^h koh^h ga^h sii^h ko^h llaa^h dsa^h gooh^h hnäh^h hi^h ma^h kyuu^h, hi^h ga^h jah^h: “Laa^h jne^h sa^h ju^h kih^h Dio.”

²⁹ Lä^h llü^h he^h laa^h jne^h sa^h ju^h kih^h Dio, he^h ja^h sa^h cha^h he^h kih^h jmeen^h hu^h dsë^h laay^h lä^h koq^h dio hi^h jmää^h dsa^h kyaah^h ñe^h nøy^h o^h ñe^h tøy^h o^h kyaah^h ku^h. Jëëh^h heeh^h he^h jmee^h dsa^h ja^h, la^h lä^h koq^h gwa^h hu^h dsë^h kih^h dsa^h ba^h. ³⁰ Jää^h, sa^h ga^h jmee^h Dio he^h kih^h lä^h jë^h he^h ma^h jmee^h dsa^h. Jëëh^h dsa^h, sa^h ma^h ñe^h hee^h ja^h ma^h jmeey^h. Pero jmi^h na^h, Dio jmee^h mada^h kih^h lä^h jëë^h dsa^h hi^h tääh^h lä^h kaa^h jmi^h gyuu^h wa^h lä^h dsaa^h dsëy^h lä^h jë^h he^h jmeey^h. ³¹ Jëëh^h, ga^h tøy^h Dio hih^h lloo^h koq^h jmi^h llay^h ta^h kih^h lä^h jëë^h dsa^h kyaah^h ju^h dsoo^h. Ma^h na^h lleeh^h ba^h jaa^h dsa^h ñuu^h hi^h lla^h ta^h hi^h kih^h lä^h jëë^h dsa^h ga^h jmee^h Dio dsoo^h juu^h ja^h, lä^h llü^h he^h ga^h mi^h jiih^h Jesús jee^h kih^h hi^h na^h juu^h —ga^h jah^h Paa^h.

³² Ma^h ga^h nuu^h dsa^h he^h juu^h he^h lä^h jiih^h dsa^h hi^h ma^h na^h juu^h, ko^h llaa^h dsa^h he^h ga^h mi^h kwayh^h hi^h ko^h llaa^h ga^h jah^h lä^h la^h:

—Jyoh^h jiih^h ba^h nuu^h jnääh^h ka^h läh^h juu^h na^h.

³³ He^h ja^h ya^h hëë^h Paa^h jee^h kih^h dsa^h he^h. ³⁴ Ko^h llaa^h hi^h ga^h lä^h dsoo^h dsë^h, ga^h jmeey^h ko^h jöh^h kyaah^h Paa^h. Jee^h ja^h ma^h hää^h Dionisio hi^h ma^h dsoo^h ta^h Areópago. Hi^h lä^h ja^h ga^h heeh^h jaa^h dsa^h mé^h hi^h ma^h cheë^h Dámari hi^h chaa^h ga^h jñah^h hi^h ga^h heeh^h.

18

Ngoo' Paa' ta' jwii' Corinto

¹ Ma^h ngëë^h he^h ja^h, ya^h hëë^h Paa^h jwii^h Atena ngooy^h ta^h jwii^h Corinto. ² Jee^h

ja^h ga^h jeey^h jaa^h judiu cheë^h Aquila hi^h ga^h lä^h chaa^h jee^h jwii^h Ponto, hi^h hmëë^h ya^h hëë^h hwa^h Italia kyaah^h mëy^h Priscila lä^h hih^h kih^h Claudio rey to^h në^h. Hih^h rey he^h, sa^h hnøy^h ma^h dsa^h taah^h dsa^h hi^h laa^h judiu jee^h jwii^h Roma he^h nøy^h hwa^h Italia. He^h ja^h ñee^h Paa^h na^h jëë^h dsa^h gooy^h he^h. ³ Aquila he^h ma^h jmee^h ta^h hme^h hmi^h loo^h, he^h ja^h ma^h la^h ta^h kih^h. Ja^h ba^h lih^h Paa^h ma^h jmeey^h ta^h ja^h ka^h läh^h, he^h ja^h ga^h jây^h jmeey^h ta^h ja^h ko^h jöh^h kyaayh^h. ⁴ Lä^h jë^h jmi^h he^h teeh^h dsa^h dsë^h ma^h dsoo^h Paa^h neh^h gwah^h mäh^h ma^h dsa^h hlëëy^h dsa^h judiu kyaah^h hi^h sa^h laa^h judiu, ma^h kway^h juu^h na^h hñaah^h lä^h jëë^h ha^h lä^h jee^h ma^h heeh^h dsa^h juu^h kih^h Dio.

⁵ Ma^h ga^h lloo^h Sila kyaah^h Timotä hi^h ma^h tääh^h Macedonia, ja^h ga^h ga^h tu^h Paa^h ta^h jmee^h hmi^h loo^h mah^h dsa^h kway^h juu^h kih^h Dio ba^h. Ga^h hlëëy^h judiu dsa^h gooy^h, ga^h jmeey^h ju^h dsoo^h kih^h Jesús. Ga^h jây^h hi^h he^h he^h Cristo. ⁶ Pero dsa^h he^h ga^h løy^h jiih^h juu^h kyaah^h Paa^h, hi^h ga^h mi^h kwayh^h ka^h läh^h. He^h ja^h ga^h kyah^h Paa^h hmi^h kih^h, ga^h jây^h:

—Dsoo^h kyah^h hñaah^h ba^h hnäh^h na^h, he^h juuh^h hnäh^h lä^h ma^h na^h bääh^h ja^h ba^h hnäh^h kyaah^h dso^h kye^h. Sa^h cha^h dsoo^h dsëën^h ni^h miih^h. Na^h ta^h cha^h né^h na^h kan^h juu^h la^h kih^h dsa^h hi^h sa^h laa^h judiu ba^h.

⁷ Ya^h hëëy^h neh^h gwah^h ja^h, ngooy^h cha^h neh^h kih^h jaa^h dsa^h ñuu^h hi^h cheë^h Justo hi^h ma^h gya^h jäh^h jee^h chih^h gwah^h. Hi^h he^h ma^h gah^h Dio. ⁸ Jaa^h dsa^h hi^h hä^h goo^h gwah^h hi^h cheë^h Crispo, ga^h heeh^h juu^h kih^h Jesús kyaah^h lä^h jëë^h hi^h chaa^h kyaay^h. Hi^h jwëë^h dsa^h hi^h chaa^h ja^h ba^h Corinto ja^h, ga^h heeyh^h juu^h kih^h Dio ma^h ga^h nuuy^h juu^h he^h ma^h kwa^h Paa^h. Lä^h jëë^h hi^h he^h ga^h saa^h jmi^h. ⁹ Koq^h hwë^h he^h ma^h gya^h Paa^h jwii^h Corinto ja^h, ga^h hëë^h mi^h néy^h Dsa^h jööh^h jnän^h hi^h ga^h jäh^h siih^h:

—Ta^h wa^h gah^h, hlëëh^h ba^h hne^h juu^h kin^h, ta^h tu^h he^h kwah^h juu^h. ¹⁰ Ni^h jaa^h sa^h chaa^h hi^h kaa^h hne^h mah^h jmeeyh^h hne^h. Jëëh^h jnä^h chehn^h kyaah^h hne^h. Hi^h ta^h jyoh^h ko^h taa^h, tääh^h jwëë^h dsa^h jee^h jwii^h la^h hi^h na^h ga^h heeh^h juu^h kin^h.

¹¹ He^h ja^h ga^h jäh^h Paa^h koq^h jii^h ñe^h na^h dsë^h jñee^h sih^h jee^h jwii^h Corinto ja^h, kway^h juu^h kih^h Dio.

¹² Lä^h koh^h ma^h laa^h Galión lle^h moh^h kih^h lä^h kaa^h hwa^h Acaya, lä^h jëë^h judiu hi^h chaa^h Corinto ga^h taayh^h juu^h kwee^h kyaah^h dsa^h kyaayh^h ga^h teey^h kyaah^h Paa^h he^h ja^h na^h jääy^h në^h ta^h, ¹³ ma^h jäh^h:

—Dsa^h ñuu^h la^h mi^h teëy^h dsa^h ha^h lä^h jee^h hnaayh^h Dio mah^h lla^h dsëëy^h kih^h ley jnän^h kyaah^h juu^h ja^h.

¹⁴ Ma^h cheh^h Paa^h ma^h hlëëh^h, ma^h ga^h jäh^h Galión siih^h dsa^h judiu he^h:

—Cher^h mah^h dsoo^h la^h hliih^h he^h jmeey^h, o cher^h mah^h na^h bääh^h koq^h dsoo^h juuh^h, ja^h ga^h na^h høy^h kwaat^h llan^h ta^h kyah^h hnäh^h dsa^h judiu. ¹⁵ Pero juu^h ta^h jmah^h ba^h na^h hlëëh^h

hnäh. Dsa- ba' na- hääh hnäh, kih' ley kyah' hnäh' ba' na- hlëéh hnäh'. He- ja- jëé ba' hnäh' ha- lä- lä- ee- juu' na-. Sa- hnoon' taahn' hñiin' kyaah' he- na- -ga- jäh'.
16 He- ja- ga- hwëëy' dsa- he' në'ta' ja- .
17 He- ja- ga- saah' dsa- he' Sóstene hi- ma' hä- goo- gwah' kiyh'. Ga- kway' kih' ta- ka' hne- kih' në'ta' ja- . Pero lle' moh' he' ni- miih- sa- ga- jmeey' he' kiyh'.

18 Pero ga- gya- ga- Paa' cha- miih- jmiif Corinto ja- . Ja- ga- ga- hiih' juu' kih' lä- jëé- øøh' jne', ngooy' ta- hwa' Siria, kyaah' Aquila kyaah' Priscila. Jää' ja- ga- dsa- taayh' neh- barco jwiif- Cencrea, ga- tiif Paa' lle', ga- jmeey' kwaah- go- te-. Lä- ja- ga- lä- jnä- ga- jmeey' koo- hmooh' kyaah' Dio. 19 Ma' ga- lla- nääy' Éfeso, ja- jiih' ga- jä' dsa- kyaayh'. Ngoo' ba' Paa' ta- gwah- nah' lëëyh' judiu. 20 He- ja- ga- ngii' judiu he' ma' jä' ga- Paa' miih- jmiif, pero sa- ga- heeyh- . 21 Ga- hiih' juu' kih' lä- jëé- hi- he', ga- siiyh' :

-Jmee' bii' naahn' jmiif he- të' Jerusalén. Pero koo' ka- läh' jän- ya' jëen' hnäh', cher' mah' lä- ja- hnøø' Dio.

Éfeso ja- ga- he' Paa' neh- barco, ngaayh' ta- Jerusalén. 22 Ma' ga- llooy' Cesarea, ngaayh' bih' ta- Jerusalén na' jmeey' Dio kih' øøh' jne' hi- ma' tääh' jee' ja- . Ja- ga- ngooy' ta- jwiif- Antioquia ka- läh'. 23 Ga- gyay' miih- jmiif Antioquia, ja- ga- ya- hëëy' ka- läh', ngooy' lä- koo' lä- koo' jwiif he- nøø' hwa' Galacia, hi- lä- ja- jwiif he- nøø' hwa' Frigia, na' kway' be' kih' lä- jëé- øøh' jne' hi- ma' tääh' lä- kaa- jee' ja- .

-Jmee' bii' naahn' jmiif he- të' Jerusalén. Pero koo' ka- läh' jän- ya' jëen' hnäh', cher' mah' lä- ja- hnøø' Dio.

Éfeso ja- ga- he' Paa' neh- barco, ngaayh' ta- Jerusalén. 22 Ma' ga- llooy' Cesarea, ngaayh' bih' ta- Jerusalén na' jmeey' Dio kih' øøh' jne' hi- ma' tääh' jee' ja- . Ja- ga- ngooy' ta- jwiif- Antioquia ka- läh'. 23 Ga- gyay' miih- jmiif Antioquia, ja- ga- ya- hëëy' ka- läh', ngooy' lä- koo' lä- koo' jwiif he- nøø' hwa' Galacia, hi- lä- ja- jwiif he- nøø' hwa' Frigia, na' kway' be' kih' lä- jëé- øøh' jne' hi- ma' tääh' lä- kaa- jee' ja- .

Ga- kwa' Apolo juu' jee' jwiif- Éfeso
24 Ta- ko- jiih' ja- , ga- lloo' ta- jwiif- Éfeso jaa- judiu hi- chee- Apolo, hi- ga- lä- chaa- jee' jwiif- Alejandria. Peer- liyh' kway' juu' kih' Dio na- hñaa' lä- jëé- hi- ma' kyuyh' ra- këh' ra- lluu' jee' na- sii- juu' kih' Dio. 25 Ga- lä- tëë- bih' ha- lä- la' jwë' kih' Jesús hi- ma' hlëëyh' lä- kaa- tuh- dsëy'. Ma' mi- tëëy' dsa- na- hñaa' lä- jëé- ha- lä- la' juu' kih' Jesús. Pero he- sa- dsa- jmiif, ma- la- he- ma' jmee- Jwaa' ba' ma' kyuyh' . 26 Sa- goyh', ga- llooy' hlëëyh' dsa- neh- gwah- kih' judiu he- chih' Éfeso ja- . Pero lä- ma' ga- nuu' Aquila kyaah' Priscila ha- lä- la' juu' he- ma' kwa' Apolo ja- , he- ja- ga- tëëy- ta- kiyh' mah' na' heeh' gyih' ha- lä- la' juu' kih' Dsa- jøøh' jnän' jee' sa- ma' kyuyh' . 27 Ma- ngëë' he- ja- , ga- lä- hnøø' Apolo dsoo' ta- hwa' Acaya. Hi- lä- jëé- øøh' jne' hi- ma' tääh' kyaayh' jee' ja- , ga- kway' be' kih' hi- ga- siiy' koo- je- kih' øøh' jne' hi- ma' tääh' Corinto he- nøø' hwa' Acaya mah' wa- heeyh' Apolo lä- kaa- tuh- dsëy'. Hi- ma' ga- llooy' jee' ja- , ga- la' llu' cha- miih- kih' lä- jëé- øøh' jne' hi- ga- heeh- kih' Dio, kih'

he- llu' dsë' Dio kyaayh'. 28 Lä- jiih' jee' le', ga- ti- ga- choo' Apolo juu' kyaah' judiu dsa- kyaayh'. Ga- mi- jnääy- na- hñaa' lä- jëé- lä- koo- jäh' juu' kih' Dio mah' lä- ngëëy', Jesús he' hi- laa' Cristo.

19

Ngoo' Paa' ta' jwiif- Éfeso

1 Ta- ko- jiih' ma' gya' Apolo jwiif- Corinto, ngoo' Paa' jwë' hwa' ba' lä- jiih' ga- llooy' jwiif- Éfeso. Ma' ga- llooy' jee' ja- ga- jee'y' ko- llaa' øøh' jne'. 2 He- ja- ga- ngii' Paa' juu' kiyh' :

-¿Che' ga- tëëh' hnäh' Jmi- lle' Na- jngii' lä- ma' ga- heeh' hnäh' juu' kih' Dsa- jøøh' jnän'? He- ja- ga- jäh' dsa- he' :

-Ni' sa' ñe' jnääh' hee- ja- Jmi- lle' Na- jngii' sa' .

3 He- ja- ga- jäh' Paa' :
-¿Hee- juu' ga- jmeeh' hnäh' dsoo' he- ga- saah' hnäh' jmiif' ?

Mah' ga- jäh' dsa- he' :
-Ga- saa- jnääh' jmiif- lä- hih' ga- jmee' Jwaa' ba' .

4 Mah' ga- jäh' Paa' siiyh' :
-Jwaa' ga- choo' jmiif- kih' dsa- hi- ga- lä- dsa- dsë' he- ma' jmeey' he- hñih'. Ga- siiyh' dsa- he' : "Wa- lä- dsoo' hoh' hnäh' kih' hi- jä- këë- ga- ki- jnä' ." Jwaa- he' ma' hlëéh- kih' Jesús hi- laa' Cristo.

5 Ma' ga- nuu' dsa- he' juu' ja- , ga- saay- jmiif- lä- hih' kih' Jesús. 6 Lä- ma' ga- kye' Paa' goo- në' kiyh', ga- jyoo' Jmi- lle' Na- jngii' në' kih' dsa- he'. Lä- chah' ja- ga- hlëëyh' jyoh' juu' hi' ga- llooy' ngëëy- juu' he- ma' mi- jnää- Dio kiyh'. 7 Jee' lä- jëé- dsa- ñuuu- he' ma' tëë- ' gya- tuu' .

8 Uu- sih- he- ga- gya- Paa' jee' ja- , ma' dsooy' gwah' kih' dsa- judiu he- chih' jee' ja- . Sa- goyh' ma' hlëëyh' dsa- hi- ga- mi- jnääy- na- hñaa' lä- jëé- ha- lä- jää- Dio dsa- lä- hih' kih'. 9 Pero ko- llaa' dsa- he' ma' hweh' dsëy', sa- ga- jmeey' dsoo' dsëy' kih' Jesús. Wii' ba' ga- hlëëyh' kih' Jesús to- lo- në' dsa- kyaayh'. He- ja- ya- hëë' Paa' jee' kih' dsa- he', ga- jääy' øøh' jne' ga- nääy' jee' chih' sa- kwel' kih' hi- chee- Tiranno. Jee' ja- ga- hlëéh' Paa' øøh' jne' juu' kih' Jesús lä- jë- jmiif. 10 Lä- ja- ga- jmeey' lä- jiih' ga- të' to' ji- ñe- . Lä- jwë' ja- lä- jëé- judiu hi- ma' chaa- hwa' Asia, hi- lä- kye- dsa- hi- sa- laa' judiu, ga- nuuy' juu' kih' Jesús Dsa- jøøh' jnän'. 11 He- ba' che- juh' gaa- he- ga- jmee' Dio jee' ja- ta- la' kih' Paa'. 12 Ma' dsa- nää' dsa- kyaah' hmiih- kih' jee' ma' cheh' Paa'. Koo- ma' dsa- jnooh' miih- në' kih' Paa' hmiih- sa- luu- hi- hmiih- hiif- cha- në'. Hmiih- ja- ma' dsa- suy' dsa- dsaah' kyaay'. Lä- ja- ma' dsa- jä' kiyh' hi- lä- kye- jmi- lle' hñih' ma' hwëë- .

13 Hi ma' chaq ko'llaa' judiu hi ma' ga naa' ta' kye' ta' nii' ma' hwëëy' jmi lle' hlih' kih' dsa'. Pero koo' ha', ja' huu' dsë' kiyh' ma' hwëëy' jmi lle' hlih' kyaah' be' kih' Jesús, ga' jäh':

—Kyaah' hih' kih' Jesús hi hlëeh' Paa' kih', jmeen' hih' hwëëh' hnäh'.

14 He la' ma' jmee' lä' jëë' gyeë' joo' dsa' judiu hi ma' chee' Esceva, hi ma' laa' jaa' jmi dsa' hi kye' në'. 15 Pero ga' jiih' jmi lle' hlih' juu' kyaah' dsa' he', ga' jäh':

—Kyu' ba' jnä' Jesús, hi ma' ba' jnä' hii' he' Paa', pero hnäh', sa' kyun' ni' miih'.

16 Dsa' hi ma' kye' jmi lle' hlih' he', ni' juu' ga' sa' ga' huy', ga' sooyh' kih' lä' jëë' gyeë' dsa' he'. Peer' ga' kway' kih', lä' jiih' ga' jmääh' dsoo', ga' kyuy' to' lo' kwayh'.

17 Lä' jëë' dsa' judiu hi kyaah' dsa' hi sa' laa' judiu hi ma' tääh' Éfeso ga' lä' goyh' jwërte ma' ga' nuuy' ha' lä' ga' la' kih' dsa' he'. He' ja' ga' jmeey' juuh' kih' Jesús.

18 Hi jwëë' dsa' hi ga' heeh' juu' kih' Dio ga' mi' jnäy' to' lo' në' ooyh' lä' jë' he' hlih' he' ma' jmeey'.

19 Hi ja' ba' lä' ja' jwëë' hi ma' tëë' ji' nah' ma' dsa' kay' je' hlih' ja', mah' ma' dsa' jey' cha' në' jee' lä' jëë'. Hi ma' ga' jmeeh' dsa' kwaat' joh' kyëë' jee' lä' jë' mo' je' ja', ya' hi' kwaat' to' lo' gya' mil kuu' tөө'. 20 Lä' ja' ga' lä' jwëë' cha' ga' miih' dsa' hi ga' nuu' juu' kih' Dio hi ga' jëëy' ha' koh' be' sa' cha' kih' Dio.

21 Ma' ngëë' he' ja', ga' jmee' Paa' huu' dsë' dsooy' ka' läh' ta' hwa' Macedonia hi ta' hwa' Acaya. Ja' ga' dsaayh' ta' Jerusalén. Hi ga' jäh':

—Ma' lä' hii' miih' jmi' gyan' Jerusalén, ma' ra' he' jmee' bi' niin' ta' Roma.

22 Uu' hi ma' jmee' ko' jöh' kyaayh' ga' cheey' ta' hwa' Macedonia, ga' cheey' Timotä' kyaah' Erasto. Pero ga' ja' ga' Paa' miih' jmi' hwa' Asia ja'.

Galä' hnee' dsa' hi ma' chaq' jwi' Éfeso kyaah' Paa'

23 Jmi' ja' ga' lä' cha' koo' hni' juuh' jee' jwi' Éfeso, kwaat' kih' ju' hmëë'. 24 Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa' chee' Demetrio hi ma' kwa' ta' he' jmee' dsa' gwah' pih' kyaah' në' tөө' jmah' he' la' heeh' gwah' kih' Diana he' ma' chih' jee' jwi' ja'. Kyaah' ta' ja' ma' liyh' cha' miih' kuu' kyaah' dsa' kyaayh'.

25 He' ja' ga' jöy'h' lä' jëë' dsa' hi ma' jmee' ta' kiyh' hi jñah' ga' dsa' hi ma' jmee' ja' ba' ta' ja', mah' ga' siyh':

—Dsa' nüuh', nëh' ba' hnäh' kwee' lëh' jne' cha' miih' kuu' kyaah' ta' la'. 26 Pero na' ma' jëë' jne' hi ma' nuu' jne' ngë' Paa' Éfeso la' mi' gaay' jwëë' dsa'. Hi' ja' ma' la' jee' la' jmeey' lä' na'. Lä' ga' dsa' hwa' Asia ma' mi' gaay' jwëë' dsa', jäh': “Ja' Dio he', hih' dio hi jmääh' dsa' kyaah' goo'.” 27 He' ja' hii' goo' wa' ra' ga' heey' ta' jnän'

la', hi' mo' so' tooh' dsa' ta' gwah' kih' dio Diana jnän' hi' lä' ja' mo' so' jmeey' juuh' kih' Diana, hi' hnaah' lä' jëë' dsa' chaq' hwa' Asia hi' lä' kaa' jmi' gyuu' ka' läh'.

28 Ma' ga' nuu' dsa' he' juu' ja', ga' lä' lleey' jwërte hi' ga' löy' tooyh' cha' miih' miih', ma' jäh':

—iHe' ba' che' jöy'h' Diana hi' cheh' Éfeso la'!

29 He' ja' ga' kah' ga' gwëh' huu' dsë' kih' lä' jëë' dsa' hi ma' chaq' jee' jwi' ja'. Koo' mi' ba' ga' jmeey' ga' saayh' Gayo kyaah' Aristarco na' jääy' jee' dsa' nëe' dsa' kyaayh'. Lä' uu' dsa' nüuh' he' chaq' Macedonia hi' ma' jmeey' ko' jöh' kyaah' Paa'. 30 Hnөө' Paa' ma' dsa' hlëeh' kyaah' dsa' he' pero sa' ga' kwa' öy'h' jne' jwë' ma' dsooy'.

31 Hi' lä' ja' ko'llaa' hi' ma' laa' ta' hwa' Asia ja', ma' jwayh' kyaah' Paa'. He' ja' ga' cheey' juu' kih', ga' chuuy' kyaah' Paa' mah' sa' dsooy' jee' tääh' dsa' he'.

32 Ga' kah' ga' gwëh' go' te' huu' dsë' kih' lä' jëë' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja'. Kah' ba' ma' hlëeh' lä' jaa' lä' jaa'. Hi' jwëë' ga' hi' sa' ma' në' hee' kih' ja' he' ma' tääh' jee' ja'. 33 He' ja' dsa' judiu ga' hñay' na' koh' Alejandro jee' kih' lä' jëë' dsa' he' mah' na' jääy' ta' cha' në'. He' ja' ga' jmee' Alejandro li' kyaah' gooy', hnөөy' ma' hlëëyh' jwoo' kih' judiu. 34 Pero ma' ga' lä' kyuu' dsih' laay' judiu, koo' hä' ba' ga' tooh' lä' jëë' miih'. Miih' ga' sa' ga' të' to' hor' ga' jmeey' lä' ja', ma' jäh':

—iHe' ba' che' jöy'h' Diana hi' cheh' Éfeso la'!

35 Lä' jiih' jaa' të' je' kyaa' jee' jwi' ja', ga' jmeey' hih' he' ta' dsa' he' tooh' miih', ga' jäh':

—Nuu' da' hnäh' hi' chaq' Éfeso la'. Ga' lä' jëë' ba' dsa' jmi' gyuu' në', koo' jee' la' ba' la' to' në' jee' jmee' dsa' juuh' kih' gwah' kih' Diana he' chih' jee' la' jnän' hi' lä' ja' ka' läh' heeh' kiyh' he' ja' kih' Júpiter. 36 Ni' jaa' sa' le' jäh' sa' dsoo'. He' ja' jwahn', tu' hnäh', ta' jmeey' hnäh' na' koh' wa' la' cha' la'. 37 Hih' uu' dsa' nüuh' hi' ma' ya' jäh' hnäh' la', sa' ma' mi' kwayh' gwah' jnän', ni' sa' ma' hlëëyh' hlih' kih' dio jnän'. 38 Cher' mah' cha' hni' kih' dsa' kyaah' Demetrio kyaah' jñah' dsa', cha' ba' në'ta' jee' le' mi' eey' juu' na'. Jee' ja' ba' lle' kih' hniy' kih' dsa'. 39 Cher' mah' cha' ga' he' sa' hii' lä' ee' kyah' hnäh', le' mi' ee' jne' lä' ma' dsa' nëe' dsa' mada' kih' dsa' ta'. 40 Pero he' jmeey' jne' la', hii' goo' dsa' bääh' jne' he' tөөh' jne' cha' miih' miih'. Hee' juu' dsa' kwan' cher' mah' ga' tëeh' dsa' ta' jne' kih' he' tөөh' jne' miih' jee' la'.

41 Ko' ja' ba' te' ga' hlëeh' të' je' he', mah' ga' hiih' juu' kih' dsa' jwi'.

20

Ngoo' Paa' ta' hwa' Macedonia hi' ta' hwa' Grecia

¹Ma' ngéé' ma' dsaa' juu' ja', ga' tée'h' Paa' ooh' jne', ga' kwéeyh' nuuh' mah' ga' eey', ja' ga' ga' hiyh' juu', ngooy' ta' Macedonia. ²Ga' ngéey' lä' jé' jwii' mah' jee' ma' tääh' ooh' jne', ga' hlééh' gyih' mah' tée'y' cha' ga' miih' be'. Lä' ja' ga' jmeey' lä' jiih' ga' llooy' hwa' Grecia (ja' ba' jee' chee' Acaya). ³Jee' ja' ga' gyay' uu' sih'. Ma' ga' té' jmií' he' dsa' hey' barco he' dsooy' ta' hwa' Siria, ga' lä' ney' ma' la' juu' kih' judiu' he' saah' dsih'. He' ja' ga' mi' siiy' huú' dsé' kiyh'. Ga' jeeyh' ka' läh' ta' Macedonia, ngooy' jwé' hwa' ba'. ⁴Hi' ko' llaa' ooh' jne' ga' jmeé' ko' joh' kyaayh' lä' ga' té' hwa' Asia. Jaa' hi' he', chee' Sópater hi' chaa' Berea. Hi' jñah' chee' Aristarco kyaah' Segundo hi' chaa' Tesalónica. Hi' jñah' chee' Gayo hi' chaa' Derbe hi' Timotá. Jñah' chee' Tíquico hi' Trófimo hi' chaa' hwa' Asia. ⁵Ga' lä' jéé' hi' he' ga' lä' jaa' na' jaa'y' jñáäh' lä' ga' té' Troa. ⁶Hi' jñáäh' , ma' la' ma' goh' jmií' kih' he' níih' he' sa' kyaah' levadura, ga' tooh' jñáäh' neh' barco jwii' Filipo. Ga' hya' ga' hña' jmií', ja' ga' jee' jñáäh' dsa' kyaahn' hi' ma' tääh' joh' Troa. Jee' ja' ga' jã' jñáäh' gyii' jmií'.

Ga' gwii' Eutico jee' gyay' nuuy' juu' kih' Paa'

⁷To' né' jmií' kih' seman', ga' tooh' jñáäh' ko' joh' kyaah' ooh' jne' jee' ma' kih' jñáäh' ma' nuu' kih' Jesús. He' ja' ga' lóo' Paa' kwa' juu'. Juu' ja' ga' kyoo' lä' jiih' ga' té' koq' lla' nuu', kih' he' ga' jmeey' huú' dsé' dsooy' ta' jee' jyoh' wa' ga' jñá' jyoh' jmií'. ⁸Hi' ma' tóo' cha' miih' mi' sé' he' na' hih' je' cha' neh' jee' ga' té' hné' jwéé' hne' jee' ma' tóoh' jñáäh' ja'. ⁹Jaa' chih' hi' chee' Eutico ma' gyay' hoo' ventan' jee' ma' tóoh' jñáäh'. Jee' gyay' ja', ga' gwiiy' níih' kih' he' ga' kyoo' juu' he' ma' kwa' Paa'. Jee' na' gwiiy' ja', ga' tayh' lä' ga' té' hwa'. Ma' na' juuy' ma' ga' chaa' dsih'. ¹⁰He' ja' ga' jñaa' Paa', ngooy' na' eey' chih' he'. Mah' ga' jäh'y' :

—Ta' jwaah' hnäh', jiih' ba' chih' la'.

¹¹He' ja' ga' wii' Paa' ka' läh' jee' ma' tóoh' jñáäh', ja' ga' ga' tooh' jñáäh' ga' kih' ga' hih' jñáäh' ma' nuu' kih' Jesús. Ma' ngéé' he' ja', ngoo' bih' hléeyh' lä' jiih' ga' jñá'. Ja' ga' ngooy' ta' jee' jyoh'. ¹²Peer' ga' nòh' dsé' dsa' he' kih' he' jiih' ba' chih' kyaay', hi' ga' tée'y' ga' naäy' kiyh'.

Ya' hégé' Paa' jee' jwii' Troa ngooy' lä' ga' té' jee' jwii' Mileto

¹³Ga' tooh' jñáäh' neh' barco, mah' lla' nòo' jñáäh' jãä' lä' ga' té' jwii' Asón. Jee' ja', ga' jãä' jñáäh' Paa' lä' koq' la' mada'

nuuh' jñáäh', jééh' jwé' hwa' ba' ngooy' ta' ja'. ¹⁴Ma' ga' lloo' Paa' jee' tóoh' jñáäh' jwii' Asón ja', ga' tooh' jñáäh' neh' barco kyaayh', ga' lla' nòo' jñáäh' jwii' Mitilene. ¹⁵Jee' ga' té' to' jmií', ga' ngéé' jñáäh' jäh' jwii' he' chee' Quio. Jee' ga' té' hné' jmií', ga' lla' nòo' jñáäh' jwii' Samo jee' hwéé' barco. Jee' ga' té' kye' jmií', ja' ga' ga' téeé' jñáäh' jwii' Mileto. ¹⁶Sa' ma' hnòo' Paa' ma' jã' ki' wéé' hwa' Asia, he' ja' koq' ga' ngéé' bih' kih' jwii' Éfeso. Ga' jmeey' bii' he' llaayh' lä' ga' té' Jerusalén mah' tée'y' jmií' Pentecosté cher' mah' ga' la'.

Ga' hlééh' Paa' kyaah' hi' kye' né' kih' gwaah' jwii' Éfeso

¹⁷Lä' ma' gya' Paa' jwii' Mileto, ga' cheey' juu' he' ya' naä' dsa' gyuu' hi' kye' né' kih' ooh' jne' jwii' Éfeso. ¹⁸Ma' ga' lla' naä' hi' he' jee' gya' Paa', ga' jäh' Paa' siiyh' :

—Ma' ñeh' ba' hnäh' ha' lä' ga' jmeen' jee' kyah' hnäh' lä' ma' to' né' jan' ta' hwa' Asia la' lä' jiih' na'. ¹⁹Ni' miih' sa' ga' jmään' hñiin' joh' lä' ma' ga' gyan' kyaah' hnäh' kwan' juu' kih' Dio. Ja' he' koq' jiih' ga' tuun' jmií' haa' mi' nèn' kyah' hnäh'. Joh' jiih' sa' ga' jéén' wii' kih' lä' jé' he' ma' hnòo' dsa' judiu' ma' jmeé' kin'. ²⁰Sa' cha' ga' jmeen' kwaat' che' hií' goo' kin' jee' ga' jmeen' he' llu' kyah' hnäh'. Ga' hlééh'n' hnäh' jee' jã' dsa' hi' lä' ja' cha' neh' kyah' hnäh' ka' läh'. ²¹Hnäh' judiu' hi' hnäh' hi' sa' laa' judiu', ga' jwééh'n' hnäh' jeeh' hnäh' kih' Dio hi' wa' lä' dsoo' hoh' kyah' kih' Jesucristo Dsa' joh' jñän'. ²²Hi' na' ma' hää'n' jwé' ngaahn' ta' Jerusalén lä' joh' Jmi' lle' Na' jngii' kin'. Ni' sa' ma' he' dsa' ngéén' jee' ja'. ²³Koq' he' la' ba' man'. Lä' kaa' jwii' jee' niin' dsa' ngéén' wii', taah' dsa' jñá' neh' ñe', jäh' Jmi' lle' Na' jngii'. ²⁴Pero ni' miih' sa' jmeen' he' che' chaa'n' o' he' juun'. Jéé' ba' dsén' ngoon' ta' cha' né' kyaah' ta' he' na' hñaan', lä' jiih' mi'ten' ta' he' ga' tooh' Jesús goon' mah' kwan' ju' hméé' he' mi' jñáä' ha' lä' koq' hnää' Dio jne'.

²⁵Man' kwee' ni' jaa' jee' lä' jéé' hnäh' mo' so' jééh' hnäh' jñá', lä' jéé' hnäh' hi' ma' nuu' juu' he' kwan' ha' lä' jãä' Dio dsa' lä' hih' kih'. ²⁶He' ja' jwééh'n' hnäh' jmií' na', ni' jaa' dsa' mo' so' na' bäähn', sa' cha' dsoo' dséén' ni' miih'. ²⁷Jééh', ni' miih' sa' ga' lä' gohn', ga' mi' jñáän' na' hñaan' lä' jéé' juu' kih' Dio kyah' hnäh'. ²⁸He' ja' jwééh'n' hnäh', hää' hnäh' hñaah' hi' hää' lä' jéé' dsa' kyaah' hnäh'. Ma' na' hñaan' hnäh' kih' Jmi' lle' Na' jngii' mah' jééh' hnäh' dsa' kyaah' hnäh'. He' ja' hää' hnäh' kwee' lä' jéé' hi' laa' kyaä' Dsa' joh' jñän' hi' ga' laa' jne' kyaah' jma' kih'. ²⁹Jééh', man' kwee' ha' lä' le' wa' ra' ngaahn'. Ya' naä' jee' kyah' hnäh' hi' laa' lä' koq' jah' hää'.

Ni' miih- sa' ja' lä-ñih' dsëy' kih' dsa- kyaä' Dio. ³⁰ Hi' ja' ba' jee' kyaah' hnäh' hwëë- hi' jmee' ra- këh' ju' dsoo' mah' jääy' øøh' jne' lä' hyoh- dsëy'. ³¹ Go- taah' hnäh' leeh- hnäh'. Mi- dsooh' da' hoh' hnäh' ha- lä' ga' jmeen' ta' k'o' jiih' hnë- ji' ñë- he' ga' gyan' kyaah' hnäh'. Lä' jmiü' lä' hwë', sa' ga' tan' ma' kwëëhn' hnäh' nuuh', lä' jiih' ga' tuun' jmiü- he' haa' mi' nën' kih' lä' jaa' lä' jaa' hnäh'.

³² Na' na' øøhn', taahn' hnäh' goo- Dio. Jä' hnäh' kyaah' juu' kiyh' he' mi' jää' jne'. Juu' na' kye- be' he' jmee' dsa' nøon' ta' cha' në' hnään' Dio cha' ga' miih' mah' hñah' jne' heen' ko' jøh' kyaah' lä' jëë- hi' na' jngëë'. ³³ Sa' ga' lä' heë' dsën' ku' nøø' kuu' tøø' ni' hmiih' he' cha' kih' dsa-. ³⁴ Ma' ñeh' ba' hnäh', ga' jmee' ba' jnä' ta' ha' jee' ga' jnä' he' ga' jmee' bi' kih' hi' lä' kye- kih' dsa- kyaah'. ³⁵ Ma' ra' he' ga' jmee' ba' jnä' ta' kyaah' goon' mah' lä' tēēh- hnäh' jmeeh' hnäh' lä' koh' jmee' jnä' hi' lä' ja' jmeeh' hnäh' be' kih' hi' tä' ñëë'. Mi' dsooh' da' hoh' hnäh' juu' kih' Jesús Dsa' jøøh' jnän', hi' ga' jäh': "Llu' ga' la' kih' hi' kwa' lä' koh' ga' hi' hyoh'."

³⁶ Ma' ngëë' ma' jäh' Paa' lä' ja-, ga' juuyh' jney' kyaah' lä' jëë- øøh' jne' he', ga' ngüy' kiyh' kih' Dio. ³⁷ Lä' jëë- øøhn' jne' he' ga' ki' ga' hoo' cha' miih'. Ga' eey' Paa' mah' ga' chuyh' kih'. ³⁸ Ga' lä' meeh- dsë' jwërte dsa' gyuuh' he' kih' he' ga' jäh' Paa': "Mo' so' jëēh' ga' jnä' ka' läh'." Ja' ga' ga' nääy' na' jääy' Paa' ta' jee' ma' hii' barco.

21

Ngaah' Paa' ta' Jerusalén

¹ Ja' jiih' ga' jä' øøh' jne' he'. Hi' ga' tooh' ba' jnääh' neh' barco. Ko- dsoo' ba' ngoo' barco ja- ta' Cos. Ma' ga' jnä' jyoh' jmiü, ga' lä' nøø' jnääh' jwiü' Roda. Ma' ngëë' ja' ga' nøø' jnääh' ta' jwiü- Pátara. ² Pátara ja- ga' jëë' jnääh' koø' barco he' ngoo' ta' Fenicia. Neh' ja' ga' tooh' jnääh' ga' nøø' jnääh' ta' ja-. ³ Jee' ga' nøø' jnääh' ja-, ga' jëë' jnääh' hwa' Chipre he' hä' jee' jmi' ñëeh'. Hwa' ja- ga' jä' jwoo' ra- këh' ta' jee' ga' ngëë' jnääh' ta' hwa' Siria. Ga' ngëë' ba' jnääh' lä' jiih' ga' tēē' jnääh' Tiro he' nøø' hwa' kih' Siria, jëēh' jee' ja' hwëë' dsa- løø' he' kye- barco. ⁴ Ma' ga' tooh' jnääh' jee' jwiü- Tiro ga' jëë' jnääh' øøh' jne' hi' ma' tääh' jee' ja-. Hi' ga' jä' jnääh' kiyh' gyii' jmiü. Øøh' jne' he' ga' hlëëyh' Paa' lä' koh' ga' mi' jnää- Jmi- lle' Na- jngüi' kiyh' he' sa' ma' dsaayh' ta' Jerusalén. ⁵ Ma' ga' dsëë' jmiü' ja-, lä' jëë- øøh' jne' hi' chaa' jee' ja-, hi' mē' hi' ñuuh- lä' kye- chih' pih', ga' jmeey' ko' jøh' kyaah' jnääh' lä' ga' tē' chuuh' jwiü-, jee' la' cha' hoo' jmi' ñëeh'. Jee' ja' ga' juuh' jnääh' jnën' ga' ngüi' jnääh' kih' Dio. ⁶ Ga' eë' jnääh' øøh' jne' he' lä' jaa- lä' jaa- jnääh', ja' ga'

ga' tooh' jnääh' neh' barco, hi' ga' nää' ba' øøh' jne' he' cha' neh' kih'.

⁷ Ga' hwiü- jnääh' Tiro, ga' nøø' jnääh' ta' Tolemaida. Ma' ga' lä' nøø' jnääh' Tolemaida ja-, na' jëë' jnääh' øøh' jne' hi' chaa' jee' ja-. Ga' jä' jnääh' koø' jmiü' kyaayh'. ⁸ Ma' ga' jnä' jyoh' jmiü, ga' hwiü- jnääh' Tolemaida, ga' nøø' jnääh' ta' Cesarea. Ma' ga' tēē' jnääh' Cesarea ja-, ga' nøø' jnääh' kih' Felipe hi- ma' kwa' ju' hmëë' hi- ma' laay' jaa' kih' jee' lä' jëë- gyee' hi- ma' kwa- be' kih' apóstole jää'. Jee' ja' ga' jä' jnääh' kih' Felipe he'. ⁹ Felipe he' ma' chaa' kyeë' ju' miü' hi- ma' tääh' hñii', hi- ma' ngëë- joo' kih' Dio. ¹⁰ Ma' hya- cha' miih' jmiü' tøøh' jnääh' jee' ja-, ma' ga' lloo' jaa' dsa- chaa' Judea hi- cheë' Agabo hi' ma' ngëë- juu' kih' Dio. ¹¹ Ma' ga' llooy' jee' tøøh' jnääh', ga' lley' loo- he' hä' tuh' Paa', mah' ga' hñuuy' goo- tiiy' hñiiy, ga' jäh'yh':

—Jäh' Jmi- lle' Na' jngüi', ja' ba' lä' koh' na' hñuun' la-, ja' ba' lä' la' hñuu' dsa- judiu juu' loo- la- jee' jwiü- Jerusalén mah' ngëëy' goo- dsa- hi- sa' laa' judiu.

¹² Ma' ga' nuu' jnääh' juu' kiyh', ga' chuy' jnääh' cha' miih' kyaah' Paa'. Sa' ma' kwa- jnääh' jwë' ma' dsaayh' ta' Jerusalén, hi' ja' ba' lä' ja' ma' jäh' øøh' jne' hi' ma' chaa' jee' ja-. ¹³ He' ja' ga' jäh'yh':

—¿He' la' hoo' hnäh' kin-, he' la' jmeeh- hnäh' meeh- dsën'? Heëh' ba' jnä' cher' mah' ga' hñuu' dsa- jnä'. Ma' ke- ga' jngëeh' dsa- jnä' ta' Jerusalén, lä' jë' ba' heëh' kwaat' kih' Jesús.

¹⁴ Ma' sa' ga' lēh' jnääh' ma' hløøh' jnääh' kih' Paa', ga' tu' jnääh' go- te-, ga' chiuh' jnääh':

—Wa' le' lä' hyoh- dsë' Dio ba'.

¹⁵ Ma' ga' tē' jmiü' he' hwiü' jnääh' jee' ja-, ga' jmee' jnääh' løø' kyaä' jnääh', ga' nøø' jnääh' ta' Jerusalén kyaah' Paa'. ¹⁶ Ko' laa' øøh' jne' hi' chaa' Cesarea ga' jmeey' ko' jøh' kyaah' jnääh', ga' jääy' jnääh' lä' ga' tē' cha' neh' kih' dsa- chaa' Chipre hi- cheë' Mnason, hi' ga' heëh- kih' Jesús lä' ma' to' nē'. Jee' ja' ga' jä' jnääh'.

Ngoo' Paa' na' jëë' Jacobo

¹⁷ Ma' ga' lä' nøø' jnääh' Jerusalén, lä' jëë- øøh' jne' hi' ma' tääh' jee' ja- ga' heëyh- jnääh' lä' kaa- tuh- dsëy'. ¹⁸ Ma' ga' jnä' jyoh' jmiü, ga' nøø' jnääh' kyaah' Paa' na' jëë' jnääh' Jacobo. Hi' ma' tääh' dsa- gyuuh' kyaä' gwah' kyaayh'. ¹⁹ Ma' la' ma' jmeë' Paa' Dio kih' hi- he', ga' jmeeyh' juu' lä' hii' nē' ha- lä' ga' jmeë' Dio kyaah' dsa- hi- sa' laa' judiu, lä' kaa- jee' ñey' na' kway- juu'. ²⁰ Lä' ma' ga' nuuy' juu' ja-, ga' kway' cha' miih- ti' hmaah' kih' Dio. He' ja- ga' jäh'yh' siiyh' Paa':

—Ma' jëēh' jah' mil dsa- judiu sa' ma' heëh' juu' kih' Dio, hi' lä' jëë- hi' he'

lä ma hnøø¹ bih¹ høøy¹ ley kih¹ Moisé. ²¹ Hi ma nuuy¹ hi¹ juu¹ kyah¹, hne¹ hlëëh¹ dsa¹ judiu hi¹ tääh¹ ta¹ jee¹ jyoh¹, jwiih¹ hnih¹: “Ta¹ jmee¹ he¹ kih¹ ley kih¹ Moisé.” Hi¹ jwiih¹ hnih¹: “Sa¹ le¹ uu¹ jmi¹ ngo¹ kih¹ gyuu¹ nüuh¹ jnän¹ ni¹ mo¹ so¹ le¹ jmee¹ jne¹ lä¹ koo¹ tēē¹ jne¹.” ²² ¿Ha¹ lä¹ jmee¹ jne¹ na? Kuy¹ jwēē¹ dsa¹ ma¹ lä¹ ma¹ nuuy¹ he¹ ma¹ neh¹ ka¹ läh¹. ²³ Jmee¹ lä¹ koh¹ jäh¹ jnääh¹ la¹: Chaa¹ kyeē¹ øøh¹ jne¹ jee¹ la¹ hi¹ ga¹ tēē¹ mi¹ te¹ he¹ ga¹ bääh¹ hñiiy¹ kyaah¹ Dio. ²⁴ Jää¹ hi¹ he¹, go¹ jmää¹ hñaa¹ na¹ jngēē¹ kyaayh¹ lä¹ koh¹ jäh¹ ley jnän¹. Ja¹ mi¹ hmaa¹h¹ jñii¹ he¹ dsa¹ tü¹ kwaah¹ ley¹ jnän¹ hñaa¹ hmooh¹ kih¹ øøh¹ jne¹ he¹. Ja¹ ga¹ na¹ lä¹ ñe¹ lä¹ jēē¹ dsa¹, sa¹ la¹ dsoo¹ juu¹ he¹ ga¹ nuuy¹ kyah¹. Wa¹ ra¹ ga¹ jmee¹h¹ lä¹ ja¹, lä¹ jnä¹ lä¹ ma¹ høøh¹ ba¹ hne¹ ley. ²⁵ Pero kih¹ na¹ laa¹ kaa¹h¹ dsa¹ hi¹ sa¹ le¹ kuyh¹ jma¹ ni¹ ngo¹ jah¹ hi¹ dsa¹ juu¹ kyaah¹ he¹ wii¹, hi¹ dsa¹ me¹ dsa¹ nüuh¹, sa¹ le¹ kaayh¹ wa¹ hi¹ cha¹ hi¹.

²⁶ Ga¹ hegh¹ ba¹ Paa¹ juu¹ ja¹, ga¹ jmeey¹ ko¹ jøh¹ kyaah¹ lä¹ jēē¹ kyeē¹ øøh¹ jne¹ he¹. Ma¹ ga¹ jnä¹ jyoh¹ jmi¹, ga¹ jmääy¹ hñiiy¹ na¹ jngēēy¹ kyaayh¹. Ja¹ ga¹ ga¹ hey¹ jee¹ chih¹ gwah¹ jwiih¹ na¹ jmeey¹ juu¹ lih¹ dsēē¹ jmi¹ he¹ ma¹ hääh¹ hñiiy¹. Jēēh¹, wa¹ ra¹ ga¹ dsēē¹ jmi¹ ja¹, dsa¹ kay¹ he¹ tēēy¹ kwēēyh¹ Dio lä¹ jaa¹ lä¹ jaay¹.

Ga¹ saayh¹ Paa¹ jee¹ chih¹ gwah¹ jwiih¹

²⁷ Ma¹ ngoo¹ ga¹ dsēē¹ gyii¹ jmi¹ he¹ ma¹ hääh¹ hñiiy¹, ma¹ ga¹ jēē¹ judiu hääh¹ Paa¹ ta¹ neh¹ jee¹ chih¹ gwah¹. Judiu he¹ ma¹ chaa¹ hwa¹ Asia. Hi¹ he¹ na¹ ga¹ taah¹ dsa¹ judiu hi¹ chaa¹ Jerusalén juu¹ mah¹ wa¹ lä¹ hneey¹ kyaah¹ Paa¹. Hi¹ lä¹ chah¹ ja¹ ga¹ saah¹ dsih¹, ²⁸ ga¹ ta¹ ga¹ hooyh¹ ki¹ gaa¹, ma¹ jäh¹:

—Hnäh¹ judiu dsa¹ goon¹, jmee¹ be¹ jnän¹. Hi¹ la¹ na¹ dsa¹ nüuh¹ hi¹ ngē¹ lä¹ kaa¹ jmi¹ gyuu¹ kway¹ juu¹ he¹ lla¹ dsēē¹ jnän¹ hi¹ lä¹ ja¹ lla¹ dsēē¹ kih¹ ley jnän¹ hi¹ kih¹ gwah¹ jnän¹. Hi¹ ja¹ ma¹ la¹ he¹ ja¹. Lä¹ kye¹ dsa¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu ma¹ taayh¹ neh¹ gwah¹ jnän¹, ma¹ mi¹ kwayh¹ jee¹ na¹ jngii¹ jnän¹ la¹.

²⁹ (Jēēh¹, jäh¹ ba¹ ga¹ jēēy¹ Paa¹ ta¹ jee¹ jwii¹ ma¹ ngēy¹ ko¹ jøh¹ kyaah¹ Tróximo, hi¹ chaa¹ Éfeso. He¹ ja¹ na¹, dsa¹ judiu he¹ ma¹ jmee¹ huusē¹ he¹ ma¹ jäh¹ Paa¹ jaa¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu jee¹ chih¹ gwah¹.)

³⁰ Lä¹ jēē¹ dsa¹ hi¹ chaa¹ jee¹ jwii¹ ja¹ ga¹ heē¹ dsēy¹ go¹ te¹ ma¹ ga¹ nuuy¹ juu¹ he¹ ma¹ mi¹ kwah¹ Paa¹ gwah¹ kiyh¹. He¹ ja¹ ga¹ lla¹ nää¹ dsa¹ he¹ jee¹ ja¹ ko¹ chih¹. Ga¹ saayh¹ Paa¹ ga¹ sēēyh¹ lä¹ ga¹ tē¹ ka¹ hne¹ kih¹ gwah¹, hi¹ lä¹ chah¹ ja¹ ga¹ jney¹ ho¹ haah¹ kih¹ ho¹ hne¹ ja¹. ³¹ Ma¹ tääh¹ gyih¹ jngēēyh¹ Paa¹ ma¹ ga¹ jmeeh¹ dsa¹ juu¹ kih¹ hi¹ kye¹

nē¹ kih¹ hløø¹ romano, ga¹ jäh¹: “Lä¹ ga¹ dsa¹ ba¹ Jerusalén cha¹ hñii¹.” ³² Lä¹ chah¹ ja¹, ga¹ jøøh¹ hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ kih¹ hløø¹ he¹ hløø¹ kyaa¹ kyaah¹ juu¹ hløø¹, ga¹ nääy¹ ko¹ chih¹ lä¹ ga¹ tē¹ jee¹ ma¹ tääh¹ dsa¹ he¹. Ma¹ ga¹ jēē¹ dsa¹ he¹, ja¹ hi¹ kye¹ nē¹ kyaah¹ hløø¹ kyaa¹, chah¹ ba¹ ga¹ tuy¹ ma¹ kway¹ kih¹ Paa¹. ³³ Ma¹ ga¹ lloo¹ hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ kih¹ hløø¹ he¹, ga¹ jmeey¹ mada¹ kih¹ hløø¹ he¹ hñiiy¹ Paa¹ kyaah¹ to¹ caden¹. Mah¹ ga¹ ngiiy¹ juu¹ kih¹ judiu, ga¹ jäh¹:

—¿Hi¹ dsa¹ la¹? ¿Hee¹ na¹ ma¹ jmeey¹?

³⁴ Jyoh¹ ma¹ hlēēh¹ bih¹ lä¹ jaa¹ lä¹ jaay¹. Pero sa¹ ga¹ lä¹ ngēē¹ hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ he¹ la¹ lä¹ la¹ juu¹ ja¹, kih¹ he¹ ma¹ tooyh¹ cha¹ miih¹ miih¹. He¹ ja¹ ga¹ jmee¹ dsa¹ jøøh¹ he¹ mada¹ he¹ ga¹ tēēy¹ Paa¹ ta¹ jee¹ chih¹ hne¹ kih¹ hløø¹. ³⁵ Ma¹ ga¹ lloo¹ Paa¹ sa¹ joo¹ ta¹ kih¹ hne¹ ja¹, hääh¹ dsa¹ jwēerte. Jmee¹ gyih¹ bi¹ kway¹ kih¹ Paa¹ jee¹ ja¹. He¹ ja¹ ga¹ chaa¹ hløø¹ he¹ Paa¹ ta¹ gyuu¹ mah¹ sa¹ kwa¹ dsa¹ kiyh¹. ³⁶ Lä¹ jēē¹ dsa¹ he¹ ya¹ nää¹ tooh¹ miih¹ ma¹ ngiiy¹ he¹ ma¹ juu¹ Paa¹.

Ga¹ hlēēh¹ Paa¹ cha¹ nē¹ judiu dsa¹ gooy¹

³⁷ Ma¹ tääh¹ gyih¹ taayh¹ Paa¹ cha¹ neh¹, ma¹ ga¹ ngii¹ Paa¹ juu¹ kih¹ hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ kih¹ hløø¹ he¹:

—¿Che¹ le¹ hlēēhn¹ koo¹ mi¹ juu¹ kyaah¹ hne¹?

He¹ ja¹ ga¹ jäh¹ hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ he¹:

—¿Che¹ leh¹ hlēēh¹ griego? ³⁸ ¿Che¹ ja¹ he¹ hne¹ dsa¹ egipto hi¹ ga¹ jmee¹ hñii¹ kyaah¹ hwa¹ la¹ ma¹ ko¹ hna¹ la¹? ¿Che¹ ja¹ he¹ hne¹ hi¹ ga¹ jøøh¹ kyeē¹ mil dsa¹ mah¹ ga¹ tēēh¹ kyaah¹ lle¹ moh¹, ja¹ ga¹ ga¹ jäh¹ hnih¹ ta¹ hwa¹ kii¹?

³⁹ He¹ ja¹ ga¹ jäh¹ Paa¹:

—Jnä¹ laan¹ ma¹ ra¹ judiu. Ga¹ lä¹ chaan¹ koo¹ jwii¹ jwiih¹ he¹ chee¹ Tarso, he¹ na¹ hee¹ hwa¹ Cilicia. Ta¹ jmee¹ hñaa¹ hoh¹, kwa¹ da¹ jwē¹ hlēēhn¹ kyaah¹ dsa¹ la¹.

⁴⁰ He¹ ja¹ ga¹ kwa¹ hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ he¹ jwē¹ hlēēyh¹. Mah¹ ga¹ noo¹ Paa¹ nē¹ sa¹ joo¹ ta¹ kih¹ hne¹ ja¹. Ga¹ jmeey¹ lii¹ kyaah¹ gooy¹ mah¹ dsa¹ taayh¹ ti¹. Ma¹ ga¹ tu¹ dsa¹ he¹ he¹ tooyh¹ miih¹, ja¹ ga¹ ga¹ hlēēh¹ Paa¹ kyaah¹ juu¹ hebreo, ga¹ jäh¹:

22

¹ —Dsa¹ nüuh¹ øøhn¹, dsa¹ ma¹ kaa¹h¹ kyaan¹, nuu¹ da¹ hnäh¹, wa¹ kwa¹ da¹ jnä¹ juu¹ kin¹.

² Ma¹ ga¹ nuu¹ dsa¹ he¹, he¹ hlēēh¹ Paa¹ juu¹ hebreo, ga¹ taayh¹ ti¹ si¹h¹ go¹ te¹. Ngoo¹ bih¹ hlēēyh¹:

³ —Laa¹ jnä¹ judiu. Ga¹ lä¹ chaan¹ jwii¹ Tarso he¹ noø¹ hwa¹ Cilicia. Jerusalén la¹ ba¹ ga¹ kwaan¹. Gamaliel ga¹ mi¹ tēē¹ jnä¹ llu¹ lä¹ koh¹ la¹ ley kih¹ dsa¹ ma¹ gyuh¹ jnän¹. Ha¹ koh¹ sa¹ heē¹ dsēn¹ hnaahn¹ Dio ja¹ ba¹ lä¹ koh¹ jmeeh¹ hnäh¹ na¹. ⁴ Neen¹ lä¹ kaa¹

lä`juuh` jee` jwii` na`jmeen` hñaa` dsën` kih` dsa` më` dsa` ñuuh` hi` ma` heeh` ju`hmëë` la` mah` ma` jngëeh` jnih`, he`ja` ga` tää` jnih` mah` ga`taah` jnih` neh`ñe`. ⁵ Ñe` ba` jmi` dsa` jøøh` kyaah` dsa` gyuuh` ha` lä` ga`jmeen`. Hi` he` ga`kwa` je` he` ma` kyen` kih` dsa` goo` jne` hi` chaa` Damasco. Ñeen` jee` ja` na`hnään` hi` ma` heeh` ju`hmëë` kih` Jesús mah` ma` tään` ta` Jerusalén la` mah` ma` heeh` dsih` wii`.

Ga`jmeeh` Paa` juu` ha` lä` ga`heeyh` kih` Dio

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Pero jee` ngoon` cha`jwë` ja`, ya`jäh` lloon` ta` Damasco ma`të` koo` llä`hyoo`, ni` sa` liih` ga` jnä` ga`jyoo` gyuuh` koo` je` he` beë` jwërte` lä`ku` lä`jii` jee` ngoon` ja`, ⁷ lä`jiih` ga`tahn` hwa`. Hi` lä`chah` ja` ga`nuun` ga`hlëeh`: "Saulo, Saulo, ¿he`la` hñaa` hoh` kyaah` jnä`?" ⁸ He`ja` ga`ngiin` juu` kiyh`: "¿Hii` hne` dsa`ñuuh`?", ga`jwii` jnih`. Ja`ga` ga`jäyh`: "Jnä` he` Jesús dsa` chaa` Nazaret, hi` jmeeh` hñaa` hoh` kih`." ⁹ Lä`jää` hi` ga`näa` kyaah` jnä` ta` ja`, ga`jää` wa`je` ja`, he`ja` ga`jwäy` jwërte` pero sa` ga`lä`ngëëy` he` juu` ma` hlëeh` kyaah` jnä`. ¹⁰ He`ja` ga`ngiin` juu` kih` hi` ga`hlëeh` jnä`: "¿Hee` hnooh` jmeen` dsa`ñuuh`?" He`ja` ga`jäh` dsa`ñuuh` he`: "Noo`, mah` gwa` ba` hne` ta` Damasco. Jee` oo` jmee` dsa` juu` lä`jää` he` ga`tëeh` jmeeh`." ¹¹ Kyaah` wa`je` he` ga`jään` ja`, ga`heë` mi`nën`. Dsa`kyaahn` he` ba` ga`jää` jnä` na`häy` goon` lä`jiih` ga`lloon` Damasco.

¹² Jee` ja` ma` gya` jaa` dsa`ñuuh` chee` Ananía hi` ma` mi`te` ley` jnä`. Hi` lä`jää` dsa` judiu` hi` ma` tääh` Damasco, ma` hlëëyh` llu` kiyh`. ¹³ Ananía he`, ñeey` na`jääy` jnä`. Ma` ga`llooy` chuh` kin` ga`siyh` jnä`: "Øøhn` Saulo, wa` lä`jnä` ka`läh` mi`nëh`." Lä`chah` ja`, ga`lä`jnä` mi`nën` hi` ga`jää` jnih`. ¹⁴ He`ja` ga`siyh` jnä`: "Dio` kyaa` dsa` ma`gyuh` jnä` ma`llëeyh` hne` mah` lä`kyuuh` lä`jää` he` hyoh` dsëy` jmeeh` hi` jëeh` hi` lluu` go`te` hi` lä`ja` ka`läh` nuuh` he` jäyh`. ¹⁵ Jëeh`, hne` jmeeh` ju`dsoo` kiyh`, kih` lä`jää` dsa` jmi`gyuu` hi` jmeeh` ju`dsoo` kih` lä`jää` he` ma`jää` hi` kih` he` ma`ñuuh`. ¹⁶ Na` na` mo`to` jøø, noo` mah` saah` jmi`, ngii` kyah` lä`hiih` kih` Jesús mah` jii` lä`jää` dso`kye` kyah", ga`jäh` Ananía.

Ga`jmeeh` Paa` juu` ha` lä` ga`la` he` ñeey` na`kway` juu` kih` hi` sa` laa` judiu

¹⁷ Hi` ma` jahn` Jerusalén la`, ñeen` jee` chih` gwah` na`ngiin` kin`. Jee` ja` ga`hëë` mi`nën` Dsa`jøøh` jnä`. ¹⁸ Ga`jään` hi` ga`hlëeh` jnä`, ga`jäyh`: "Go` hëë` na`koh` Jerusalén la`. Jëeh`, sa` heeh` dsa` nuu` juu` kin` he` hlëeh` hne`." ¹⁹ He`ja` ga`jwii`

jnih`: "Dsa`jøøh` kyaan`, ñe` ba` dsa` hi` tääh` jee` la`, he` ñeen` lä`koo` lä`koo` gwah` na`hwëen` lä`jää` hi` ma` heeh` juu` kyah` hi` ga`jmeen` mada` ga`kwa` dsa` kiyh` hi` ga`taah` dsih` neh`ñe`. ²⁰ Hi` lä` ma` ga`jngëëyh` Esteban, hi` ma` jmee` ju`dsoo` kyah, ma` cheh` jnä` jee` ja` ka`läh`. Koo` ba` ga`hii` huudsë` kyaa` jnääh` he` ga`juu` Esteban hi` jnä` ga`høøn` hmiuh` kih` dsa` hi` ga`jngiih` kiyh`." ²¹ Pero Dsa`jøøh` jnä` ga`sih` jnä`: "Goh` jee` cheen` hne` uu` jee` tääh` dsa` hi` sa` laa` judiu` ba`."

Ma`ra` he` ga`jä` ba` Paa` goo` hløø`

²² Ja` jiih` mo`so` ga`lä`hnøoy` ma` nuuy` juu` kih` Paa` mah` ga`løoy` tooyh` miuh`, ma` jäyh`:

–Wa` juu` dsa`ñuuh` na`, sa` høø` kwaat` chaa` gyih`.

²³ Tääh` gyih` lä`ja` tooyh` miuh`, ga`ka` dsa` he` hmiuh` kiyh` ga`jwäy` ta` gyuuh`, ga`huuy` hløø` jwë` në` lle`. ²⁴ He`ja` hi` kye` në` kih` hløø` ga`jmeë` mada` kih` dsa` kyaay` mah` ga`tëëy` Paa` ta` cha`neh` jee` ma` tääh` lä`jää` hløø`. Hi` ga`jmeey` mada` he` ma`kway` kiyh` mah` jmeeyh` juu` he` la` tooh` dsa` miuh` kyaayh`. ²⁵ Ma` cheh` Paa` na`hñuu` jee` ma` kwa` hløø` kiyh`, he`ja` ga`ngiiy` juu` kih` juu` hløø` hi` ma` cheh` jee` ja`:

–¿Che` cha` jwë` kyah` hnäh` kwah` kih` jaa` dsa` romano, cher`mah` sa` ma`kyeh` ju`dsoo` kiyh`?

²⁶ Ma` ga`nuu` juu` hløø` lä`ja`, ngaayh` na`jmeey` juu` kih` hi` kye` në`, ga`jäyh`:

–¿Ha` lä` jmeeh` na`? Dsa`ñuuh` oo` laa` dsa` romano.

²⁷ Ja` ga` ga`lloo` hi` kye` në` he` chuh` kih` Paa` mah` ga`ngiiy` juu`:

–¿Che` ju`dsoo` laah` hne` dsa` romano?

He` ja` ga`jäh` Paa`:

–Ju`dsoo`, hi` he` jnä`.

²⁸ Hi` ga`jäh` hi` kye` në` he`:

–Ya` hii` hmooh` kin`, lä`llu` he` ga`laan` dsa` romano.

He`ja` ga`jäh` Paa`:

–Pero jnä` laan` dsa` romano lä`jiih` ma` ga`lä`chaa`n`.

²⁹ Chah` ba` ga`jmeë` ta` koo` hløø` hi` ma` kwa` kih` Paa`. Lä`kye` hi` kye` në` he` ma` ga`nuuy` laa` Paa` dsa` romano, ga`lä`goyh` kih` he` ga`jmeey` mada` he` ga`hñuuy` Paa` kyaah` caden`.

Ga`jäy` Paa` cha`në` dsa`kaah` kyaa` judiu

³⁰ Ma` ga`jnä` jyoh` jmi`, hnøø` hi` kye` në` kih` hløø` he` ma` lä`ñe` kwee` he` kih` ja` he` ma` hmiuh` judiu` kih` Paa`. He`ja` ga`jmeey` mada` kih` hløø` wa` cheeyh` Paa` jee` häy` neh`ñe` hi` ga`jmeey` mada` wa` ya`näa` jmi` dsa` kaah` hi` lä`jää` dsa` ta` judiu. Ma` ga`lä`näa` lä`jää` dsa` ta` he`,

ga^ajmeey^a mada^a he^a ngëë^a Paa^a cha^ane^a lä^ajëë^a dsa^a ta^a he^a.

23

¹ He^aja^a ga^ajëë^a Paa^a koo^a hweh^a dsa^ata^a he^a mah^a ga^ajäyh^a:

—Øghn^a, ni^a miih^a sa^a hniih^a huus^adsë^a kin^a, jëeh^a lä^a ma^ajmeë^a ba^a jnä^a lä^ajiih^a na^a lä^a hnøø^a Dio.

² Anania^a hi^a laa^a jmi^adsa^a jøøh^a ga^ajmeey^a mada^a kih^a hi^a ma^atääh^a jäh^a kih^a Paa^a wa^a jnooy^a hooy^a. ³ He^aja^a ga^ajäh^a Paa^a:

—Kyah^a hne^a wa^a jnoo^a Dio, hne^a hi^a na^ajngii^a mo^a nê^a. Hne^a hi^a gya^aka^aju^adsoo^a kin^a lä^akoo^a hlëeh^a ley, çhe^ala^alla^adsëeh^a ley he^a jmeeh^a mada^ajnoo^adsa^akin^a?

⁴ Lä^ajëë^a hi^a ma^atääh^a koo^a kih^a Paa^a he^a ga^ajäyh^a:

—çHe^ala^ajiih^a juu^a wi^a kyaah^a jmi^adsa^ajøøh^a kyaa^a Dio?

⁵ He^aja^a ga^ajäh^a Paa^a:
—Sa^a ma^a man^a øøhn^a he^a laay^a jmi^adsa^ajøøh^a, jëeh^a na^asii^a ba^a juu^a kih^a Dio he^a jäh^a: “Ta^a hlëeh^a hliih^a kih^a hi^a kye^a nê^a kyah^a hnäh^a.”

⁶ Ma^a ga^alä^aliih^a Paa^a kih^a lä^ajëë^a dsa^ata^a he^a tääh^a hi^a laa^a saduceo^a hi^a tääh^a hi^a laa^a fariseo, he^a ja^a ga^ahlëëyh^a koo^a ki^agaa^a, ga^ajäyh^a:

—Øghn^a, laan^a fariseo, he^a ba^a joo^a fariseo jnä^a. Kah^a hnäh^a kwaat^a kin^a kih^a he^a kyen^a o^ajøh^a dsë^a he^a lä^ajiih^a hi^a ma^ana^ajuu^a.

⁷ Ma^a ga^ahlëëyh^a lä^aja^a, ga^ajnä^a hni^a kih^a fariseo kyaah^a saduceo, lä^ajiih^a ga^alaay^a to^anää^a. ⁸ Jëeh^a, hi^a laa^a saduceo sa^a heey^a he^a lä^ajiih^a hi^a ma^ana^ajuu^a, ni^a he^a cha^a angele, hi^a ni^a he^a cha^a jmi^alle^a ka^aläh^a. Pero dsa^a hi^a laa^a fariseo jmeey^a dsoo^a ba^a kih^a lä^ajë^a he^a ja^a. ⁹ Ha^a koh^a miih^a sa^a ma^a tooh^a dsa^a he^a. Ja^a ga^a ga^anoo^a ko^alla^a ta^ajwoh^a kyaa^a ley, hi^a ma^a laa^a fariseo, ga^ati^a ga^achooy^a juu^a ga^ajäyh^a:

—Ni^a miih^a dsoo^a sa^a na^abääh^a dsa^añuu^a na^a. Ta^a ha^a hnäh^a kih^a Dio, ha^a ga^ache^a jmi^alle^a o^ajaa^a angel ga^ahlëeh^a kyaayh^a.

¹⁰ Pero cha^aga^amiih^a ga^alä^ahnee^a dsa^a he^a. Ga^alä^agoh^a hi^a kye^a nê^a kih^a hløø^a, gi^ahnä^a dsa^a kih^a Paa^a ma^a laay^a. He^a ja^a ga^atëëyh^a hløø^a mah^a wa^a lleey^a Paa^a jee^a ja^a wa^a lla^ajääy^a ka^aläh^a jee^a tääh^a lä^ajëë^a hløø^a.

Ga^ataah^a dsa^a juu^a kwee^a he^a ma^ajngëëyh^a Paa^a

¹¹ Jee^a ga^atë^a to^a hwe^a ga^alä^ajnäa^a Dsa^ajøøh^a jnä^a cha^ane^a Paa^a, ga^ajäyh^a:

—Kwa^a be^a Paa^a. Lä^akoo^a ma^ajmeeh^a ju^adsoo^a kin^a Jerusalén la^a, ja^aba^a lä^ana^a jmeë^a bi^a go^ajmeeh^a ka^aläh^a jwi^a Roma.

¹² Ma^a ga^ajnä^a jyoh^a jmi^a ko^alla^a judiu ga^ataayh^a juu^a kwee^a, ga^ajäyh^a:

—Wa^a jä^a dso^ajwi^a nê^a kyaa^a jnääh^a cher^amah^a kih^ahi^a jnääh^a jää^a sa^a ga^a ma^ajngëëh^a jnääh^a Paa^a.

¹³ Laa^a ga^a to^alaa^a dsa^añuu^a hi^a ga^ajmeë^a hmoo^ah^a lä^aja^a. ¹⁴ Dsa^a he^a na^anäay^a na^ajëëy^a jmi^adsa^a kaa^ah^a kyaah^a dsa^agyuu^ah^a, na^achiuyh^a:

—Jnääh^a ma^aheeh^a jnääh^a, he^a jä^a dso^ajwi^a nê^a kyaa^a jnääh^a cher^amah^a kih^ahi^a jnääh^a jää^a sa^a ga^a ma^ajngëëh^a jnääh^a Paa^a. ¹⁵ Na^a na^a chuuy^a hnäh^a ko^ajøh^a kyaah^a lä^ajëë^a dsa^ata^a jnä^an kih^a hi^a kye^a nê^a kih^a hløø^a oo^a mah^a wa^a ya^ajäy^a Paa^a ta^a nê^ata^a la^a. Chiuyh^a: “Hnøø^a jnääh^a kye^a jnääh^a kwaat^a kiyh^a cha^aga^amiih^a.” Hi^a jnääh^a cha^ajwe^a ba^a jøø^a jnääh^a mah^a jngëëh^a jnääh^a wa^ara^a ga^angëëy^a jee^a ja^a, ga^ajäh^a dsa^a he^a.

¹⁶ Pero chih^a kyaa^a dsa^amë^a øøh^a Paa^a ga^anuu^a ha^a lä^a juu^a he^a ga^ataah^a dsa^a he^a. He^a ja^a nêey^a jee^a ma^a tääh^a hløø^a na^ajmeeyh^a juu^a kih^a Paa^a. ¹⁷ He^a ja^a ga^atëeh^a Paa^a jaa^a juu^a hløø^a, mah^a ga^asiyh^a:

—Jää^a chih^a la^a kih^a hi^a kye^a nê^a kih^a hløø^a. Hnøoy^a llay^a miih^a juu^a kyaayh^a.

¹⁸ He^a ja^a ga^ajøø^a juu^a hløø^a he^a kih^a chih^a jee^a ma^a gya^a hi^a kye^a nê^a kih^a hløø^a, mah^a ga^asiyh^a:

—Paa^a hi^a häa^a neh^añe^a ma^achee^a chih^a la^a kyah^a. Cha^a koo^a juu^a he^a siyh^a hne^a.

¹⁹ He^a ja^a hi^a kye^a nê^a kih^a hløø^a ga^ahäay^a goo^a chih^a he^a ga^ajäy^a kah^a kih^a mah^a ga^angiyy^a juu^a kiyh^a, ga^ajäyh^a:

—çHee^a na^a jwi^ah^a jnä^a?
²⁰ He^a ja^a ga^ajäh^a chih^a he^a:

—Dsa^a judiu ma^ataah^a juu^a kwee^a ngiyy^a kyah^a he^a cheeh^a Paa^a ho^a jee^a dsa^añee^a dsa^a ta^a kyaay^a, jäyh^a lla^a kyaay^a cha^aga^amiih^a jmi^a. ²¹ Pero ta^a jmeë^a dsoo^a. Laa^a ga^a to^alaa^a dsa^a kyaay^a hi^a tääh^a na^ahmaäh^a jøø^a mah^a jngëëyh^a Paa^a. Ma^a jäyh^a: “Wa^a jä^a dso^ajwi^a nê^a kyaa^a jnääh^a cher^amah^a kih^ahi^a jnääh^a jää^a sa^a ga^a ma^ajngëëh^a jnääh^a Paa^a.” Hi^a na^a ma^atäayh^a jøoy^a he^a na^a jwah^a hne^a.

²² He^a ja^a ga^ahih^a hi^a kye^a nê^a kih^a hløø^a juu^a kih^a chih^a he^a, mah^a ga^asiyh^a:

—Gwaah^a ba^a hne^a kyah^a, ta^a lla^a juu^a kyaah^a ni^a jaa^a dsa^a lä^ajë^a juu^a he^a ma^achiuh^a jnä^a.

Hi^a kye^a nê^a kih^a hløø^a ga^acheey^a Paa^a cha^ane^a lle^amoh^a Félix

²³ He^a ja^a ga^atëeh^a hi^a kye^a nê^a he^a uu^a juu^a hløø^a mah^a ga^asiyh^a:

—Jmeë^a juu^a kih^a to^a hñä^alaa^a hløø^a wa^a mi^alluuy^a hñiyy^a dsa^anäay^a ta^a Cesarea na^a ko^ahi^añu^a ta^ala^a hwe^a. Hi^a jmeë^a juu^a kih^a jñah^a ka^aläh^a to^alo^agyaa^a dsë^a gyee^a hi^a jää^a kya^ajiih^a hi^a jñah^a ga^a to^ahñä^alaa^a hløø^a hi^a ka^a hma^a lle^añe^a chuuyh^a. ²⁴ Hi^a mi^alluuy^a kya^ajiih^a hi^a jää^a Paa^a mah^a go^ajääh^a hnäh^a cha^ane^a lle^amoh^a Félix, mah^a wa^a looy^a na^alluuy^a.

25 Hī kye- nē kih' hløø' he' ga' chee' koø- je- he' na' sīi- lā' la' :

26 "Jnā Claudio Lisias sīn- kyah' hne- Félix lle'moh' lluy'. Wa' chaah- ba' hne- llu'. 27 Dsa- ñuuh- hī- ngoo' na' ga' sooh' dsa- judiu kiyh' koo' gwah', miih- ga' sa- ga' jngiuh' dsa' kiyh'. Ma' ga' lā' man' laay' dsa- romano, he' ja- ñeen' kyaah' hløø' kyaan- na' lāā' jnih'. 28 Ma' hnoon' lā' man' he' kih' he' ma' hnēē- dsih', he' ja- ga' jāā- jnih' cha'nē dsa' kaah' kyaā' dsa' judiu. 29 Ja' ga' ga' lā' jnā' he' ti' chooy- juu' kih' ley kih' bih' ja-. Sa' cha' he' kih' he' juuy, ni' he' dsa' hey' neh' ñe'. 30 Pero jnā' ga' tēēhn' juu', jwēē' judiu ma' tāāh' juu' kwee' he' ma' jngiuh' kiyh'. He' ja- lā' chah' ja' ma' chee' jnih' ta' kyah' hne-. Hi' ma' jwiin' lā' jēē' hī- hñii' mah' dsa' kway' ju'dsoo' cha'nēh' hne- he' kih' ja' he' hñiy' kih' Paa'. Wa' dsa' ngēēh' ba' hne- llu'", ga' jāh' hī- kye- nē kih' hløø' he'.

31 He' ja- ga' jøø' hløø' kih' Paa' lā' hih- he' ga' jmee' hī- kye- nē he', ga' jāāy' lā' hwē' ja- ta' Antipatri. 32 Ma' ga' jnā' ja-, ga' kēh' hløø' hī- na' nāā' jwē' tii' he', ga' nāāy' ta' nē' ta' kiyh'. Hī- dsēē' jah' he' ba' ga' nāā' kyaah' Paa'. 33 Ma' ga' lla' nāā' hløø' he' Cesarea, ga' kwēēyh' lle'moh' he' je- he' ma' kyeey' ja' hī- ga' ngēēy' Paa' goo- lle'moh'. 34 Ma' ngēē' ma' hē' lle'moh' je- ja-, ga' ngiuy' juu' kih' Paa' ha' chaay-. Ma' ga' lā' ñe' lle'moh' laā' Paa' dsa- chaā- Cilia- cia, 35 he' ja- ga' jāyh' :

-Wa' ya' nāā' da' hī- hñii-, ja' ga' llan' ta' kyah'.

Hi' ga' jmeey' mada' kih' hløø', he' hāāy' Paa' neh' hne' juuh' kih' Herode.

24

Ga' kwa' Paa' ju'dsoo' kih' cha'nē' Félix

1 Ma'hya' hña' jmi' gya' Paa' Cesarea, ja' ga' ga' lloo' jmi' dsa- jøøh' hī- chee- Anania, kyaah' ko' llaā' dsa' gyuuh' hī- kyaah' jaa- hī- cheh' nē hī- chee- Tértulo. Ga' lla' nāāy' hñiy' kih' Paa' cha'nē' lle'moh'. 2 Hi' ma' ga' lloo' Paa' cha'nē' Félix, ga' løø' Tértulo hñii' kiyh'.

-Ti'hmaah' hne- lle'moh' Félix -jāyh- . Peer' chaā' jnāāh' llu' he' hii' tii' kyaā' jnāāh' hī- cha- cha-miuh' hu' dsē- llu' kyah' he' ja- dsa- lā' cha-miuh' ta' llu' hwa' kyaā' jnāāh'. 3 He' ba' che' lluyh' hne- Félix. He' ja- sa' hwaā' jnāāh' kwa' jnāāh' ti'hmaah' kyah' wa' ha- cha- ha- jee' tøøh' jnāāh'. 4 Sa' hnoon' heen' cha' miuh' jmi' kyah', he' ja- chuun' kyaah' hne-, ta' jmee- hñaa- hoh' nuuh' miuh' juu' he' kye' jnāāh' la-.

5 Dsa- ñuuh- na' hee' hu' dsē- kih' dsa- lā' kaa- jee' ngēy', llay' hñii' kih' dsa- judiu hī- tāāh' lā' kaa' jmi' gyuuh'. Hī- na' na- hī-

kye- nē kih' dsa- hī- chee- nazareno hī- kwa' jyoh' juu'. 6 Hnøøy' ma' mi' kwayh' gwah' kyaā' jnāāh', he' ja- ga' chaah' jnāāh'. He' ma' hnøø- jnāāh' ma' lla' jnāāh' ta' kiyh' lā' koø- jah' ley kyaā' jnāāh'. 7 Pero ga' lloo' hī- kye- nē kih' hløø' hī- chee- Lisias jee' tøøh' jnāāh'. He' wii' ba' ga' lleey- dsa- ñuuh- na' goo- jnāāh'. 8 Ga' jāyh' wa' lla- nāā' lā' jēē' hī- hñii' kiyh' cha'nē lle'moh'. Wa' ra- ga' lla' kyaah' hñii' jmi', lā' ñeh' la' dsoo' lā' jē- he' jāh- jnāāh' la-.

9 Lā' jēē' judiu ga' hñii' koø- ba' juu' kiyh', ga' jāyh' :

-Ja' ba' lā' na- jāh- jnāāh' ka' lāh'.

10 He' ja- ga' jmee' lle'moh' lii' kih' Paa' mah' kway' ju'dsoo' kiyh'. Ja' ga' ga' jāh' Paa' :

-Man' ma'hya- cha' miuh' jī- ñe- laah' hne- lle'moh' Cesarea la-, he' ja- jēē' ba' dsen' kwan' juu' kin' lā' koh' te' la' ba'. 11 Le' koøh' kwaat-, na' ma'hya- gya' to' jmi' ñeen' ta' jee' chih' gwah' juuh' jee' jwii' Jerusalén na' kwan' ti'hmaah' kih' Dio. 12 Sa' ma' tēen' kyaah' ni' jaa- dsa-, ni' ja- he' jnā' ga' jmeen' he' ga' tooh- dsa' miuh' jee' chih' gwah' juuh' ja-, lā' koø- ma' jēēy' jnā'. Ni' sa' ga' llan' hñii' kih' dsa- jee' tøø' gwah' māh-, ni' jee' jwii' ja- sa' ga' llaan' dsa- hñii-. 13 He' ja- sa' cha- he' kyaah' jmee' dsa- na- dsoo' lā' jē- he- bāāyh' jnā' na-. 14 He' la' ba' jmeen' dsoo', he' ba' Dio hī- ga' hnaah- dsa- ma' gyuh- jnān, he' ba' hī- he' hī- hnaahn' lā' koh' la' juu' hmēē'. Dsa- na' jāyh' la' ra' kēh' ba' jwē' he' hāān'. Pero hee' ba' jnā' lā' jē- ley he- ga' sīi' Moisé hī' lā' jē- he' ga' sīi' ga' jñah' hī- ga' ngēē' juu' kih' Dio. 15 Hi' kyeen' o' jøh' dsē- kih' Dio, ja' ba' lā' koø- kye' hī- na-, he' lā' jiih' lā' jēē' hī- na' juu', lā' jiih' hī- lluy' hī' lā' kye' hī- hlēēh'. 16 Kih' he' ja- ba' na-, kwan' be' jmeen' he- llu' jmah' mah' sa' hñii' hu' dsē- kin' cha'nē' Dio, hī- ni' cha'nē' dsa- ka' lāh'.

17 Ga' lā' hēēn' miuh' jī- ñe- ñeen' jyoh' hwa', ja' ga' ga' llaāhn' Jerusalén ma' kiin' kuu' he' lā' kwaat' kih' hī- tā' ñee' hī- tāāh' jee' ja-, hī- ma' kiin' he- ga' tēēn' kwēēhn' Dio. 18 He' ja- na' ma' jmeen' lā' ma' ga' lla' nāā' miuh' judiu hī- ya' nāā' ta' hwa' Asia. Ga' jēēy' jnā' jee' chih' gwah' Jerusalén, ma' na' jngēē' ba' jnā' lā' hih' kih' ley. Pero sa' ma' tāāh' jwēē' dsa-, ni' miuh' sa' ma' tāāh'. 19 Wa' ya' nāā' hī- he' ba' jee' la' mah' kway' ju'dsoo' kiyh' cher' mah' he' cha- kiyh' kyaah' jnā'. 20 O wa' jāh' hī- tāāh' na' che' ga' lā' jnā' he' ga' hlāāhn' kyaayh' lā' ma' ga' kay' ju'dsoo' kin' jee' jwii' Jerusalén. 21 Koø' he' la' ba' sa' ga' tih' dsēy' ma' ga' hlēēhn' lā' koø- ma' hāān' jee' kiyh', ga' jwii' jnih' lā' lā- kī' gaa' : "Llah- hnāh' ta' kin', kih' he' jmeen' dsoo' he- lā' jiih' ka' lāh' hī- ma' na' juu", ga' jāh' Paa'.

22 Ma-ñe- ba' Félix ha- lä- la' juu' hmëe' kih' Jesús. He-ja- ma' ga'nuuy' ga'jah' Paa' lä-ja-, ga'hüy' lä-ja- ba' nê' juu' ja-. Ga'süyh' hi- ma'tääh' he':

-Wa' ja' da' hi- kye- nê' kih' hløø' hi- chee- Lisias, ja-ga'jéen' ha- lä- ja' juu' kyah' hnäh' na-.

23 Ja-ga' ga'jmeë' lle'moh' Félix mada- kih' hløø' kyaay' mah'häy' Paa' hi- ga' kwa' bih' jwë' he- na'nää' ome' kyaay' na'jëëy- hi- na'kay- he- ma'jmeë- bii' kiyh'.

24 Ga-lä-hüi' ga'miih- jmiü' ma'jah' lle'moh' Félix në'ta' kiyh' ka'läh' kyaah' Drusila mëy', hi- laä' dsa- judiu. He-ja- ga'jmeë' Félix mada- he- ga'tëëyh' Paa' mah' nuuy' ha- lä- la' juu' he- jmeë- dsoo' dsë' dsa- kih' Jesucristo. 25 He-ja- ga'hlëéh' Paa' ha- lä- ja' dsa- lluy' cha'nê' Dio, hi- ha- lä- hää' dsa- hñii', hi- ga'hlëëyh' he- ka' Dio ju'dsoo' kih' dsa-.

Peer- ga'jwaah' Félix ma' ga'nuuy' juu' ja-, he-ja- ga'jäyh':

-Ma-le' gwaah' da', la- ba' tëëhn- hne- ka'läh' lä- ma'jään'.

26 Kuu' ba' ja- ma'jøø' Félix ma'jiih' Paa', ja-ga' ma'lääy'. He-ja- ma'tëëyh' Paa' ko'lla-jiih' ma'llay- juu' kyaayh'.

27 Ga-hya- to'ji-ñe- jmeëy' lä-ja- lä-jiih' ya'hëë' Félix lle'moh'. Nê' kiyh' ga-he' Porcio Festo. Ma'hnøø' Félix ma'jä' llü' kyaah' dsa- judiu, he-ja- sa- ga'kway' jwë' ma'lää' Paa'.

25

Ga'hlëéh' Paa' cha'nê' Festo

1 Ma' ga'lloo' Festo jwiü- Cesarea, ga-lä'hëëy' hnê- jmiü- jee' ja-, ja-ga' ngooy' ta- Jerusalén. 2 Lä-jëë- jmi-dsa- kaah' kyaah' lä-jëë- hi- kye- nê' kih' judiu, ga'lla'näay' hñiiy- kih' Paa' ka'läh' kih' lle'moh' Festo, lä-bii' lä-jaä' ma' chuuy' kyaah':

3-Ta' jmeë- hñaa' hoh', jmeë' mada- he- jäh' Paa' ta' Jerusalén-ga'jäyh' süyh' Festo.

Jëéh' ga'jmeëy' huüdsë- he- ma'jngëëyh' Paa' cha'jwë' ba'. 4 He-ja- ga'jah' Festo:

-Jee' oo- ba' hää' Paa' na'jnëëy' jwiü- Cesarea. Ja-ba' jee' naahn' chah'. 5 Lä-jëë- hnäh' hi- jää', ma'nøøn' ko'jøh' mah' jee' oo- ba' hñiih' hnäh' kiyh' cher'mah' cha-koø- dsoo' juuh- he- na-bääh' dsa-ñuuh- he'.

6 Ga-gya- ga' Festo jwiü- Jerusalén koø- jña' o gya' jmiü', ja-ga' ngaayh' ta- Cesarea. He- ga'jä' jyoh' jmiü', ja-ga' ga'gyay- në'ta' kiyh'. Mah' ga'jmeëy' mada- he- na'kyaay' Paa'. 7 Ma' ga-he' Paa' në'ta' kih' lle'moh', lä-jëë- dsa-ta' judiu hi- ya'nää' Jerusalén ga'kuyh' lä'ku' lä'jii' kih' Paa'. Ja- he- koø- nëë' dsoo' juuh- ma' bääh- dsih' pero ni' miih- sa- ga'jmää' juu' kih' dsa- he'.

8 He-ja- ga'løø' Paa' kwa- ju'dsoo' kih', ga'jäyh':

-Ni' koø- he- hñiih' sa- cha- he- ma-jmeen', sa- ma'hlëéh'n' wii' kih' ley kyaä' jnääh' dsa- judiu. Ni' sa- ma-mi-kwah'n' kih' gwah- juuh' hi- ni' sa- ma-hlääh'n' kyaah' rey to-nê' hi- gya' Roma.

9 Pero lle'moh' he', hnøøy' ma' jäy' llü' kyaah' dsa- judiu, he-ja- ga'ngiiy' juu' kih' Paa':

-¿Che' hnooh- gwaah' ta' Jerusalén mah' mi'een' juu' na- jee' oo'?

10 He-ja- ga'jah' Paa':

-He- ma'chehn' jee' la-, lä'koø- he- chehn' në'ta' kih' rey to-nê' ba' ja-. Jee' la- ba' ga'tëë' lä-ee- juu' kin-. Nêh' ba' hne- kwee-, ni' miih- sa- cha- he- ma-hlääh'n- kyaah' dsa- judiu. 11 Lle' kih' juun' cher'mah' ga'jmeen' koø- dsoo' juuh-. Sa- gohn' juun'. Pero cher'mah' sa- la' ju'dsoo' he- bääh- dsa- jnä' la-, ni' jaa- dsa-ta' sa- cha- jwë' ngëë' jnä' goo- dsa- judiu na-. Hñii' rey to-nê' hnoon' mi-ee'y' juu' kin-.

12 He-ja- ga'lla' Festo juu' kyaah' dsa'kyaayh' ha- lä' jmeëy'. Ja-ga' ga'jah' Festo süyh' Paa':

-Hñiaah' ba' hne- ma-ngiih' he- mi-ee' hñii' rey to-nê' juu' kyah'. He-ja- cha'nê' hi- he' ba' gooh' na'.

Ga'hlëéh' Paa' cha'nê' rey Agripa

13 Ga-hya- ga' miih- jmiü', ga'lloo' rey Agripa jwiü- Cesarea ja- kyaayh' Bernice, ga'lla'näay' na'jëëy- Festo. 14 Ma-hya- cha-miih- jmiü' tääyh' jee' ja-, ja-ga' ga'jmeeh' Festo juu' kih' rey Agripa ha- lä- la' juu' kih' Paa', ga'jäyh':

-Jee' la- hää' jaa- dsa-ñuuh- neh'ñe' hi- ga'taah- Félix lä- ma' laay' ta'. 15 Lä- ma' ñeen' Jerusalén lä-jëë- jmi-dsa- kaah' hi- lä-jëë- dsa- gyuuh' kyaä' judiu ga'ngiiy' kin' he- ma'jmeen' mada- he- juu' Paa'.

16 He-ja- ga'jwiü' jnih', sa- lle' ley kyaä' jnääh' dsa- romano he- jmeë' jnääh' mada- he- juu' dsa- cher'mah' sa' cheh' hi- na-bääh' dsoo' cha'nê' hi- hñii' kiyh'. Lä-ja- ba' cha- jwë' lääy' hñiiy' kih' he- hñii- dsa- kih'. 17 Hi- ma' ya'nää' dsa- he' jee' la-, chah' ba' ngaahn' ta- në'ta' kin' ma' ga'jä' jyoh' jmiü'. Hi- ga'jmeen' mada- na'kyaay' Paa'. 18 He-ja- ga'løø' dsa- he' hñii' kiyh'. Pero ni' koø- dsoo' juuh- sa- ga-lä-jnä' kiyh' lä'koø- huüdsë- he- ma'jmeen'. 19 Ga-lä-høøh' dsa- he' kih' Paa' kih' he- sa- ma'hnaayh- Dio lä-tëë' jmeëy'. Hi- ga'hñiiy' kiyh' kwaat' kih' Jesús, hi- ma- na'juu', hi- jmeë- Paa' dsoo' chaä- bih'.

20 He-ja- sa- man- he- ma'jmeen' kyaah' juu' la-. He-ja- ga'ngiin' juu' kih' Paa' cher'mah' hnøøy' ma' dsaayh' ta- Jerusalén mah' ma' lä-ee- juu' kiyh' jee' oo'. 21 Pero

Paa' ga'ngüü' he' dsooy' cha'né' rey to'né' hi' chee' Augusto mah' hi' he' mi' ee' juu' kiyh'. He' ja' ga'jmeen' mada' wa' háä' bih' kiyh' neh' ñe' ta'ko' jiih' lloo' jmi' chee' jnih' cha'né' rey he'.

²² He' ja' ga'jäh' rey Agripa siyh' lle' moh' Festo:

—Hnoo' jnä' ka-läh' nuun' juu' kih' dsa-ñuuh' na'.

He' ja' ga'jäh' Festo:

—Hö' ba' nuuh' ha' lä' jäh'.

²³ Ma' ga'jnä' jyoh' jmi' ga'he' rey Agripa neta' kyaah' Bernice. Ha' koh' juuh' sa' ga'jme'e' dsa' kiyh'. Ga'ngüü' ko'jöh' kyaah' hi' kye' né' kih' hlöø' hi' kyaayh' dsa' kaah' kyaah' jee' jwi' ja'. He' ja' ga'jme'e' lle'moh' Festo mada' na'kyaay' Paa'. ²⁴ Ma' ja' Paa', ga'jäh' Festo:

—Hne' rey Agripa, kyaah' lä' jëe' hi' tääh' kyaah' jne' jee' la', hi' dsa-ñuuh' he' cheh' la'. Lä' jëe' judiu ya'näa' cha'nén' bääh' dsa-ñuuh' la' dsoo'. Ga'ngüü' kin' ma' lä' ee' juu' la' ta' Jerusalén hi' ja' ba' lä' ja' ga'jmeey' ma' ya'näy' Cesarea la'. Peer' ga'tooyh' müh' kyaah' jnä', ga'lä'hnöø' he' ma' juu' Paa'. ²⁵ Pero jnä' laan' sa' cha' dsoo' juuh' ääy' ni' müh' mah' juuy'. Hñii' Paa' ga'ngüü' kiyh' dsooy' cha'né' rey to'né' mah' lä' ee' juu' kiyh' jee' ja', he' ja' ga'lä' dsén' chee' jnih' ta' Roma. ²⁶ Pero sa' cha' he' sün' kih' rey he' ni' müh', he' ja' ma' kwaä' jnih' cha'néh' hne' rey Agripa hi' cha'né' jee' lä' jëe' huah' hi' tääh' la'. Wa' jëén' ha' lä' jä' juu' la', ja' ga' cha' he' sün' kih' rey to'né' he'. ²⁷ Sa' jnä' llu' laan' cheen' jaä' hi' háä' neh' ñe' ta' Roma cher' mah' sa' cha' hee' na' sün' kih' rey to'né' ha' lä' la' dsoo' he' bääh' dsih'.

26

Ga'kwa' Paa' ju'dsoo' kiyh' cha'né' rey Agripa

¹ He' ja' ga'jäh' rey Agripa siyh' Paa':

—Cha' jwé' kyah' he' kwah' ju'dsoo' he' kyaah' le' lääh' hñaa'h.

He' ja' ga'hi' Paa' goo' ga'löøy' hlëeyh' lä' la' lä' jwé' jee' ma' lääy' hñiiy':

² —Chaan' llu' kyaah' hne' rey Agripa, lluyh' hne' kwah' jwé' kwan' ju'dsoo' he' kyaah' lään' hñiin' kih' lä' jë' he' bääh' dsa' judiu jnä'. ³ Llu' la' kin' kih' he' kyuyh' hne' lä' jë' he' tëé' jme'e' jnääh' dsa' judiu, kyuyh' lä' jë' juu' he' ti' choo' jnääh'. He' ja' chuun' kyaah' hne' mah' wa' jöh' hoh' nuuh' juu' la'.

Lä' la' ma' jme'e' Paa' jää'

⁴ Lä' jëe' judiu kyuy' jnä' ha' lä' ma' jan' lä' jiih' ma' mähn'. Né' bih' ha' lä' ma' gyan' jwi' kin' hi' lä' ja' jwi' Jerusalén ka' läh'. ⁵ Lä' ja' ñey' kwee' laä' jnä' fariseo. Jnääh' fariseo mi' te' ba' jnääh' lä' nöö' kyaa'

jnääh' lä' koh' ga' jee' lä' jëe' judiu. Le' ba' mi' jnäy' la' dsoo' cher' mah' hnöøy'. ⁶ Na' chehn' né'ta' la', llah' hnäh' ta' kin', kih' he' kyen' o'jöh' dsé' he' hñah' jne' he' ga'bääh' Dio hñii' kyaah' dsa' ma' gyuh' jnän'. ⁷ Lä' jiih' na' jöø' lä' jëe' gya'to' näa' dsa' judiu lä'te' juu' ja'. Lä' jmi' lä' hwé' hnaayh' Dio jöøy' dséé' juu' ja'. Hne' rey Agripa, kih' he' kyen' o'jöh' dsé' kih' juu' ja', he' ja' ba' na' hñii' dsa' kin'. ⁸ Hä' lä' jëéh' hnäh', che' jwëéh' he' lä' heeh' hnäh' he' mi' jiih' Dio hi' ma' na' juu'?

Lä' la' ga'jme'e' Paa' jää' kih' dsa' kyaä' Jests

⁹ Ma'ra' ju'dsoo' ma' jmeen' kwaat', he' ma' lle' kih' jmeen' hñaa' dsén' cha' müh' kih' Jesús dsa' chaä' Nazaret. ¹⁰ Lä' ja' ga'jmeen' Jerusalén. Jwëé' dsa' jmi' Jesús ga'taahn' neh' ñe' lä' hih' kih' jmi' dsa' kaah'. Hi' lä' ma' ga'jngëeyh' dsa' he', lä' kye' jnä' ga'hih' dsén'. ¹¹ Cha' müh' jiih' ñeen' lä' koo' lä' koo' gwah' mäh', ga'saahn' dsa', ga'heeh' jnih' wi' mah' wa' hlëeyh' hñiih' kih' Jesús. Ma' ya' jëé' dsén' jwérte' kyaah' dsa' he', he' ja' ñeen' lä' kaa' jwi' kih' dsa' jñah' mah' na'jmeeh' jnih'.

Lä' la' ga' la' ma' ga'heeh' Paa' kih' Dio (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Lä' ma' jmeen' ja' ba', ngoon' ta' Damasco lä' hih' kih' jmi' dsa' kaah' hi' ga'chee' jnä'. ¹³ Hne' rey, jee' la' jwëéh' hne' ha' lä' ga' la' kin' jee' ngoon' cha'jwé' ja'. Ma'té' koo' lla'hyoo' ga'jëen' koo' je' ja' gyuh', beé' ga' lä' koo' jmeé' kih' hyoo', he' ga'lä' jnä' lä' ku' lä' jii' jee' ga'nöö' jnääh' ja'. ¹⁴ Lä' jëe' jnääh' ga' saä' jnääh' hwa'. Jee' ja' ga'nuun' ga'hlëéh' jaa' dsa' kyaah' juu' hebreo: "Saulo, Saulo", ga'jäh'. "He' jmeeh' hñaa'h' ba' hne' na', he' hah' kin' jwé' he' taahn' hne'." ¹⁵ He' ja' ga'jwi' jnih': "¿Hi' hne' dsa-ñuuh'?" He' ja' ga'jäh' hi' he': "Jnä' he' Jesús hi' jmeeh' hñaa' hoh' kih'. ¹⁶ Noo', chih' tiih'. Ma' mi' jnään' hñiin' kyah' mah' hñaan' hne' jmeeh' ta' kin' hi' jmeeh' dsoo' lä' jë' he' ma' jëéh' kin' hi' lä' jë' he' na' ga' mi' jnään' kyah'. ¹⁷ Lään' hne' kih' lä' jë' he' jme'e' dsa' gooh' kyah' hi' lään' hne' kih' dsa' jñah'. Jëéh' kih' dsa' jñah' ba' cheen' hne' na'. ¹⁸ Mah' näh' mi' néy', lä' ja' dsa' jeeh' hi' tääh' jee' na' hoo' ta' jee' jnä' wa'je'. Hi' dsa' jeeh' hi' tääh' lä' hih' kih' Tana' mah' jmeey' lä' hnöø' Dio. Hi' lä' jëé' hi' lä' dsoo' dsé' kin' dsa' che' dso'kye' kiyh' hi' hyoyh' heey' ko'jöh' kyaah' lä' jëe' hi' ma' na' jngëé'", ga'jäh' Jesús siih' jnä'.

¹⁹ He' ja' jwëéh' hne' rey Agripa, ga'heeh' ba' jnä' jmeen' lä' jë' he' ga'nuun' lä' koo' ma' ga'lä' jnä' kin' he' ja' gyuh'. ²⁰ To'né' ga'jmeen' juu' kih' dsa' hi' chaä' Damasco. Ja' ga' na' ga'kwan' juu' jee' jwi'

27

Jerusalén hi⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁴ Judea. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻kwan¹ juu¹ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu ka⁻ läh¹, ga⁻jwii¹ jnih¹ wa⁻ lä⁻dsaa⁻ dséy¹ kih¹ lä⁻jé⁻ he⁻ jmeey¹ mah¹ wa⁻ dsa⁻ jeeyh¹ kyaah¹ Dio. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jwii¹ jnih¹ hnøø¹ jmeey¹ lä⁻koo⁻ lle⁻ kih¹ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ jgeh⁻ kyaah¹ Dio. ²¹ Kwaat¹ kih¹ juu¹ la⁻ ga⁻saah¹ judiu jnä¹ jee¹ chih¹ gwah¹ Jerusalén hnøøy¹ ma⁻ jngëeyh¹ jnä¹.

²² Pero kyaah¹ be¹ kih¹ Dio ma⁻kwëeh¹ ba⁻ dsën¹ lä⁻jiih¹ na¹, kwan¹ juu¹ kih¹ Dio kih¹ lä⁻jöh¹ lä⁻mäh¹. Sa⁻ ga⁻lla⁻dsëen⁻ he⁻ ga⁻hlëeh⁻ hi⁻ ga⁻ngëe⁻ juu¹ kih¹ Dio llo⁻joo⁻ hi⁻ lä⁻jé⁻ he⁻ ga⁻hlëeh⁻ Moisé. Lä⁻koo⁻ te⁻ he⁻ ga⁻jäh⁻ le⁻, ko⁻ja⁻ ba⁻ jiih⁻ ga⁻jwahn⁻. ²³ Hi⁻ he⁻ ga⁻jäh⁻, ma⁻ra⁻ he⁻ dsa⁻ngëe⁻ ba⁻ Cristo wii¹ hi⁻ leey¹ to⁻në⁻ hi⁻ lä⁻jiih⁻ jee¹ kih¹ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu¹, mah¹ kway¹ juu¹ kih¹ dsa⁻, he⁻ mi⁻jnää⁻ ju⁻dsoo⁻ kih¹ dsa⁻ judiu hi⁻ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu hi⁻ tääh¹ jee¹ na⁻hoo⁻.

Ma⁻hnøø¹ Paa⁻ ma⁻ heh⁻ rey Agripa juu¹ kih¹ Jesús

²⁴ Hlëeh¹ ga⁻ Paa⁻ lä⁻ja⁻, ha⁻ lä⁻ jee¹ ma⁻ lääy¹ hñiiy¹, ma⁻ ga⁻hlëeh⁻ Festo ki⁻gaa⁻, ga⁻jäh⁻:

—He⁻ ngaah¹ ba⁻ hne⁻ na⁻ Paa⁻. Kyaah¹ he⁻ ma⁻ mi⁻tëeh⁻ hñaaah⁻ cha⁻miih⁻, he⁻ ja⁻ ngoo⁻ ga⁻lä⁻ngaah⁻.

²⁵ Pero Paa⁻ ga⁻jäh⁻:

—Sa⁻ ngaah¹ jnä¹ Festo kyaan⁻. Ju⁻dsoo⁻ na⁻ hlëeh⁻ hi⁻ la¹ juu¹ kyaah¹ hih⁻ ba⁻.

²⁶ Ñe⁻ ba⁻ rey Agripa juu¹ la⁻, he⁻ ja⁻ hlëeh⁻ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsën⁻ cha⁻nëy⁻. Laan¹ ma⁻nuu¹ ba⁻ rey juu¹ la⁻, jëeh¹ lä⁻jé⁻ he⁻ la⁻ sa⁻ ga⁻la⁻ jee¹ na⁻ hmää⁻ he⁻ sa⁻ lä⁻ñe⁻ dsa⁻. ²⁷ Hne⁻ rey Agripa, ¿che⁻ jmeeh⁻ dsoo⁻ lä⁻jé⁻ he⁻ ga⁻hlëeh⁻ hi⁻ ga⁻ngëe⁻ juu¹ kih¹ Dio? Jnä¹ laan¹ jmeeh¹ ba⁻ hne⁻ dsoo⁻.

²⁸ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Agripa siiyh⁻ Paa⁻:

—¿Che⁻ laah¹ kyah¹, kyaah¹ ma⁻la⁻ miih⁻ juu¹ he⁻ ma⁻hlëeh⁻ na⁻ leeh⁻ jnä¹ mah¹ leen¹ dsa⁻ kyaa¹ Jesús?

²⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Paa⁻:

—Kwee⁻ ba⁻ la⁻ kin⁻ che⁻ ma⁻leë⁻ kyah¹ o cher¹ mah¹ hnooh⁻ nuuh⁻ cha⁻ga⁻miih⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ hne⁻, lä⁻kye⁻ hi⁻ tääh⁻ nuu⁻ lä⁻ hlëeh⁻ la⁻, Dio hnøø¹ wa⁻ leey¹ dsa⁻ kyaa¹ Cristo ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ laa¹ jnä¹ pero ja⁻ lä⁻koh⁻ na⁻ hñuuhn¹ kyaah¹ cad⁻.

³⁰ Ma⁻ ga⁻nuu¹ rey he⁻ juu¹ ja⁻, ga⁻nooy⁻ jee¹ ma⁻ tääyh⁻ kyaah¹ lle⁻moh⁻ kyaah¹ Bernice hi⁻ lä⁻jëe⁻ ga⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ kyaayh⁻.

³¹ Ma⁻ ga⁻hwëëy⁻ në⁻ ta⁻ ja⁻, ga⁻naäy⁻ kah⁻ hlëeyh⁻ kyaah¹ dsa⁻ kyaayh⁻, ma⁻ jäh⁻:

—Ni⁻ koo⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻jmeey¹ dsa⁻ñuuh⁻ na⁻ mah¹ juuy¹ o he⁻ dsooy¹ neh⁻ñe⁻.

³² He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ rey Agripa siiyh⁻ Festo:

—Le⁻ ma⁻ lää⁻ ba⁻ dsa⁻ñuuh⁻ na⁻ jee¹ la⁻ wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ sa⁻ ga⁻ngüy⁻ dsooy¹ cha⁻në⁻ rey to⁻në⁻.

Ga⁻cheey¹ Paa⁻ ta⁻ Roma

¹ Ga⁻lla⁻dsëy⁻ cheey¹ jnääh¹ ta⁻ hwa¹ Italia kyaah¹ barco, he⁻ ja⁻ ga⁻taayh⁻ Paa⁻ kyaah¹ jñah¹ ga⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ neh⁻ñe⁻ goo⁻ juu¹ hløø⁻ hi⁻ chee⁻ Julio. Hi⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hää⁻ koo⁻ nää⁻ hløø⁻ kyaa¹ rey to⁻në⁻. ² Ga⁻tooh⁻ jnääh¹ koo⁻ barco he⁻ ja⁻ ta⁻ Adramitio, ja⁻ ba⁻ he⁻ dsa⁻ngëe⁻ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jwii⁻ ta⁻ hwa¹ Asia. Hi⁻ Aristarco hi⁻ chaa⁻ Tesalónica he⁻ nøø¹ hwa¹ Macedonia ga⁻jmeey¹ ko⁻jöh⁻ kyaah¹ jnääh¹.

³ Jyoh¹ jmi¹ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh¹ Sidón. Julio he⁻ ga⁻lä⁻jwayh⁻ kyaah¹ Paa⁻, ga⁻kway¹ jwë⁻ na⁻jëëy⁻ ome⁻ kyaay¹ mah¹ na⁻ngüy⁻ lä⁻jé⁻ he⁻ ma⁻ jmeey¹ bi¹ kiyh¹. ⁴ Ga⁻hwëe⁻ jnääh¹ Sidón ja⁻, ga⁻nøø¹ ba⁻ jnääh¹. Pero ma⁻ gwa⁻ lle⁻ ta⁻ jee¹ ga⁻nøø¹ jnääh¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻llu⁻ jnääh¹ jäh⁻ koo⁻ hwa¹ Chipre he⁻ hä⁻ jee¹ jmi⁻ñeeh⁻, mah¹ sa⁻ hläh¹ lle⁻ kih¹ barco.

⁵ Ga⁻ngëe⁻ jnääh¹ jäh⁻ hwa¹ Cilicia kyaah¹ Panfilia, ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh¹ jwii⁻ Mira he⁻ nøø¹ hwa¹ Licia jee¹ ga⁻jä⁻ barco. ⁶ Mira ja⁻ ga⁻jëe⁻ juu¹ hløø⁻ jyoh⁻ barco he⁻ ja⁻ ta⁻ Alejandria, ja⁻ ba⁻ he⁻ ngoo⁻ ta⁻ hwa¹ Italia.

He⁻ ja⁻ ga⁻tooh⁻ jnääh¹ ga⁻nøø¹ jnääh¹ ta⁻ ja⁻. ⁷ Cha⁻miih⁻ jmi¹ ga⁻tooh⁻ jnääh¹ në⁻ jmi¹, ta⁻ hwa⁻ lä⁻ja⁻ ba⁻ ngoo⁻ barco. Ga⁻këe⁻ jwërte ta⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh¹ jäh⁻ jee¹ jwii⁻ Gnido. Sa⁻ ga⁻kwa⁻ jwë⁻ ma⁻ dsoo⁻ ko⁻ chih⁻ barco ko⁻ dsoo⁻ ta⁻ Italia, kih¹ he⁻ tä⁻ lle⁻.

He⁻ ja⁻ ga⁻nøø¹ jnääh¹ jäh⁻ koo⁻ jee¹ jwii⁻ Salmón he⁻ nøø¹ Creta, hwa¹ he⁻ hä⁻ jee¹ jmi⁻ñeeh⁻. ⁸ He⁻ wii⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻nøø¹ jnääh¹ lä⁻ hä⁻ hwa¹ ja⁻, lä⁻ jiih⁻ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh¹ koo⁻ jee¹ chee⁻ Ho⁻haah⁻ Llu⁻. Jäh⁻ ja⁻ ba⁻ hla⁻ jwii⁻ Lasea.

⁹ Ga⁻lä⁻hëe⁻ jnääh¹ cha⁻miih⁻ jmi¹ në⁻ jmi¹, hi⁻ ma⁻ hi⁻ goo⁻ mo⁻so⁻ le⁻ ngë⁻ jnääh¹ në⁻ jmi¹. Jëeh¹ ma⁻ goh⁻ jmi¹ he⁻ sa⁻ kuh⁻hiyh⁻ hi⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ ma⁻ hi⁻ goo⁻ kiyh⁻ në⁻ jmi¹ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻kwëeh⁻ Paa⁻ nuuh⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ neh⁻ barco ja⁻. ¹⁰ Ga⁻jäh⁻:

—Jëe⁻ da⁻ hnäh⁻, jnä¹ man⁻ hii⁻ goo⁻ jwërte jwë⁻ he⁻ ga⁻nøøn⁻ la⁻. Goo⁻ hee⁻ barco hi⁻ lä⁻kye⁻ løø⁻, hi⁻ lä⁻jiih⁻ jñan⁻ hii⁻ goo⁻ juu¹ jne⁻ cher¹ mah¹ ha⁻ lä⁻ ga⁻la⁻.

¹¹ Pero juu¹ hløø⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻jmeey¹ kyeey¹ juu¹ kih¹ Paa⁻. He⁻ ma⁻ hlëeh⁻ juu¹ barco kyaah¹ hi⁻ ma⁻ koooh⁻ barco ba⁻ ga⁻jmeey¹ he¹ kih¹. ¹² Jee⁻ ga⁻ hii⁻ barco ja⁻ sa⁻ ma⁻ llu⁻ ma⁻ jä⁻ jnääh¹ jii⁻ gyuu⁻, he⁻ ja⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻ jäh⁻ llu⁻ ga⁻ cher¹ mah¹ jmeen⁻ be⁻ dsa⁻jää⁻ jne⁻ jwii⁻ Fenice he⁻ nøø¹ hwa¹ Creta jee¹ hi⁻ barco, ta⁻ ko⁻ jiih⁻ ngëe⁻ jii⁻ gyuu⁻. He⁻ tøøh⁻ jne⁻ jee¹ ja⁻, jnä¹ cha⁻hoo⁻ jmi⁻ñeeh⁻ ta⁻ ni⁻ hi⁻ ta⁻ kye⁻ jee¹ dsa⁻ hyoo⁻.

Ja⁻ koo⁻ lle⁻ tä⁻ në⁻ jmi⁻ñeeh⁻

¹³ Lä⁻ ma⁻ ga⁻jëey⁻ gwa⁻ lle⁻ hwa¹ ta⁻ kye⁻, ga⁻jmeey¹ huud⁻dsë⁻ ma⁻ le⁻ dsa⁻nää⁻ gyih⁻

ta⁻ cha⁻ne'. He⁻ ja⁻ ga⁻ hwi⁻ jnaah⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ noo⁻ jnaah⁻ jah⁻ la⁻ ha⁻ hwa⁻ Creta. ¹⁴ Ni⁻ sa⁻ ga⁻ la⁻ hu⁻ ga⁻ ma⁻ ga⁻ hwi⁻ jnaah⁻ jee⁻ ja⁻, ma⁻ ja⁻ koo⁻ lle⁻ ta⁻ jee⁻ ga⁻ noo⁻ jnaah⁻. ¹⁵ Ta⁻ jee⁻ jyoh⁻ ba⁻ ma⁻ hlah⁻ lle⁻, sa⁻ ga⁻ taa⁻ barco ma⁻ dsou⁻ ta⁻ cha⁻ne', he⁻ ja⁻ ga⁻ kwa⁻ dsa⁻ jwe⁻ ngoo⁻ barco la⁻ ngoo⁻ lle⁻ ba⁻. ¹⁶ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ ngée⁻ jnaah⁻ ta⁻ koo⁻ koo⁻ hwa⁻ pih⁻ he⁻ ha⁻ jee⁻ jmi⁻ neeh⁻ he⁻ chee⁻ Clauda. La⁻ jwe⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ kyee⁻ miih⁻ lle⁻. Pero he⁻ li⁻ ba⁻ ga⁻ teeh⁻ jnaah⁻ na⁻ moos⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻ jnaah⁻ he⁻ ma⁻ hii⁻ ta⁻ ka⁻luu⁻ barco, mah⁻ ga⁻ tooh⁻ jnaah⁻ neh⁻ barco ja⁻. ¹⁷ Ma⁻ ga⁻ he⁻ na⁻ moos⁻ ja⁻ neh⁻ barco, ga⁻ ka⁻ dsa⁻ hni⁻ ga⁻ hhuuy⁻ la⁻ ku⁻ la⁻ jii⁻ tuh⁻ barco mah⁻ sa⁻ llaa⁻. Hi⁻ ma⁻ hii⁻ goo⁻ lla⁻ nu⁻ barco ne⁻ mi⁻ sii⁻ jee⁻ sa⁻ juuh⁻ jmi⁻ jee⁻ chee⁻ Sirte, he⁻ ja⁻ ga⁻ jyooy⁻ hmiih⁻ kih⁻ barco mah⁻ ngoo⁻ la⁻ ngoo⁻ lle⁻ ba⁻. ¹⁸ Ma⁻ ga⁻ jna⁻ jyoh⁻ jmi⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ ta⁻ lle⁻ ma⁻ hii⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ loo⁻ dsa⁻ jwa⁻ loo⁻ kih⁻ cha⁻ jmi⁻. ¹⁹ Hi⁻ jee⁻ ga⁻ te⁻ hne⁻ jmi⁻, he⁻ wii⁻ ba⁻ ga⁻ jwa⁻ jnaah⁻ cha⁻ jmi⁻ la⁻ je⁻ he⁻ jmaayh⁻ ta⁻ kih⁻ barco ja⁻. ²⁰ Cha⁻ miih⁻ jmi⁻ ga⁻ gya⁻ jni⁻, mo⁻ so⁻ ga⁻ la⁻ jna⁻ hyoo⁻, ni⁻ nuu⁻ mo⁻ so⁻ ga⁻ la⁻ jnaah⁻. Hi⁻ lle⁻ la⁻ ma⁻ hii⁻ ja⁻ ba⁻. Mo⁻ so⁻ ma⁻ cha⁻ o⁻ joh⁻ dsé⁻ kyaa⁻ jnaah⁻ he⁻ ma⁻ laa⁻ jnaah⁻.

²¹ Cha⁻ miih⁻ jmi⁻ ma⁻ la⁻ hu⁻ mo⁻ so⁻ kih⁻ hih⁻ jnaah⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ noo⁻ Paa⁻ to⁻ dsaah⁻ jee⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaayh⁻ he⁻, ga⁻ jayh⁻ la⁻ la⁻:

—Wa⁻ ra⁻ jah⁻ kih⁻ ga⁻ jmeeh⁻ hnah⁻ he⁻ juu⁻ kin⁻, sa⁻ ma⁻ hweg⁻ jne⁻ ta⁻ Creta, ni⁻ sa⁻ ma⁻ jee⁻ jne⁻ wii⁻ he⁻ dsa⁻ ngée⁻ jne⁻ la⁻. ²² Na⁻ jwahn⁻ kwa⁻ hnah⁻ be⁻. Jeeh⁻ ni⁻ jaa⁻ jne⁻ sa⁻ juu⁻ jne⁻. Ma⁻ la⁻ barco la⁻ ba⁻ hee⁻. ²³ Nuu⁻ ga⁻ jéen⁻ jaa⁻ angel⁻ hi⁻ ga⁻ chee⁻ Dio kyaan⁻, he⁻ ba⁻ hi⁻ jmeen⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻. ²⁴ Ga⁻ jayh⁻: “Ta⁻ wa⁻ gah⁻ Paa⁻. Jmee⁻ bii⁻ llooh⁻ kih⁻ rey⁻ to⁻ ne⁻. He⁻ ja⁻ ma⁻ kwa⁻ Dio jwe⁻ he⁻ laa⁻ hne⁻ kyaah⁻ la⁻ jee⁻ hi⁻ taa⁻h⁻ neh⁻ barco la⁻, siiyh⁻ jna⁻. ²⁵ Kih⁻ he⁻ ja⁻ na⁻, jweeh⁻ hnah⁻ dsa⁻ nuuh⁻, kwa⁻ hnah⁻ be⁻. Jeeh⁻ jmeen⁻ dsou⁻ dsen⁻ kih⁻ Dio, ma⁻ ra⁻ he⁻ le⁻ ba⁻ la⁻ koo⁻ ma⁻ jah⁻ angel⁻ siih⁻ jna⁻. ²⁶ Pero ma⁻ ra⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ barco kyaah⁻ he⁻ wii⁻ koo⁻ jee⁻ la⁻ kaa⁻ hwa⁻ he⁻ ha⁻ jee⁻ jmi⁻ neeh⁻ — ga⁻ jah⁻ Paa⁻.

²⁷ Ma⁻ ga⁻ dsé⁻ to⁻ seman⁻ ja⁻, ga⁻ ngée⁻ jnaah⁻ ne⁻ jmi⁻ neeh⁻ he⁻ chee⁻ Adriático hi⁻ ngoo⁻ ba⁻ barco la⁻ hii⁻ lle⁻. Koo⁻ lla⁻ nuu⁻ hwe⁻ ja⁻ ga⁻ la⁻ liih⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻h⁻ barco he⁻ ngoo⁻ ya⁻ jah⁻ jee⁻ la⁻ hwa⁻. ²⁸ He⁻ ja⁻ ga⁻ lla⁻ dsa⁻ he⁻ hiih⁻ ha⁻ koo⁻ jiih⁻ juuh⁻ jmi⁻ jee⁻ ja⁻. Ma⁻ ga⁻ jee⁻ jee⁻ ja⁻, juuh⁻ gyii⁻ gya⁻ jni⁻ metro. Miih⁻ ga⁻ ta⁻ cha⁻ ne⁻ ga⁻ jee⁻ ka⁻ lah⁻. Jee⁻ ja⁻ juuh⁻ gyii⁻ gyii⁻ metro ba⁻. ²⁹ Goyh⁻ lla⁻ nu⁻ barco ja⁻ kyaah⁻ kuu⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jyooy⁻ kye⁻ mi⁻ ne⁻ hii⁻ he⁻ hii⁻ ta⁻ ka⁻luu⁻ barco, he⁻ jmee⁻ hii⁻ ti⁻ barco. Peer⁻ ma⁻ hnøoy⁻ wa⁻ ra⁻ jah⁻ kih⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻

ba⁻ ma⁻ jna⁻. ³⁰ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻h⁻ barco ja⁻, hnøoy⁻ ma⁻ jñaay⁻ neh⁻ barco, he⁻ ja⁻ ga⁻ loo⁻oy⁻ jyooy⁻ na⁻ moos⁻, ga⁻ jmeey⁻ la⁻ koh⁻ he⁻ jyooy⁻ ne⁻ hlaah⁻ he⁻ hii⁻ ta⁻ cha⁻ ne⁻ barco. ³¹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeeh⁻ Paa⁻ juu⁻ kih⁻ juu⁻ hløø⁻ hi⁻ kih⁻ hløø⁻ ka⁻ lah⁻, ga⁻ jayh⁻:

—Cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ ja⁻ dsa⁻ na⁻ neh⁻ barco la⁻, sa⁻ laa⁻h⁻ hnah⁻.

³² He⁻ ja⁻ ga⁻ hna⁻ hløø⁻ he⁻ hni⁻ he⁻ kyaah⁻ ma⁻ jyooy⁻ na⁻ moos⁻ ja⁻. Ga⁻ kway⁻ jwe⁻ ga⁻ toh⁻ cha⁻ jmi⁻.

³³ Ma⁻ ngoo⁻ ga⁻ jna⁻, ga⁻ jmee⁻ Paa⁻ mada⁻ wa⁻ kuh⁻ dsa⁻, ga⁻ jayh⁻:

—Na⁻ ma⁻ te⁻ gya⁻ kye⁻ jmi⁻ tooh⁻ jne⁻ neh⁻ barco la⁻, joo⁻ jne⁻ ha⁻ la⁻ le⁻, na⁻ juu⁻ jne⁻ hoo⁻, sa⁻ cha⁻ ma⁻ kih⁻ ni⁻ miuh⁻. ³⁴ He⁻ ja⁻ na⁻ chuun⁻ kyaah⁻ hnah⁻ kuh⁻ hih⁻ hnah⁻ miuh⁻ mah⁻ teeh⁻ hnah⁻ be⁻. La⁻ jee⁻ jne⁻ lla⁻ noo⁻ ba⁻ jne⁻ llu⁻, ni⁻ koo⁻ jnu⁻ lle⁻ jne⁻ sa⁻ hee⁻.

³⁵ Ma⁻ ngée⁻ ma⁻ jayh⁻ la⁻ ja⁻, ga⁻ kay⁻ koo⁻ he⁻ niuh⁻ ga⁻ kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio to⁻ lo⁻ ne⁻ jee⁻ la⁻ jee⁻ dsa⁻ kyaayh⁻ hi⁻ ga⁻ llaay⁻ he⁻ niuh⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻ loo⁻oy⁻ kuyh⁻. ³⁶ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ noh⁻ dsé⁻ la⁻ jee⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻ taa⁻yh⁻ ga⁻ kuyh⁻ ka⁻ lah⁻. ³⁷ Jee⁻ la⁻ jee⁻ jnaah⁻ hi⁻ ma⁻ taa⁻h⁻ neh⁻ barco ja⁻ ma⁻ tee⁻ to⁻ hña⁻ laa⁻ dsé⁻ to⁻ lo⁻ gyaa⁻ dsé⁻ gye⁻ jnee⁻ dsa⁻. ³⁸ Ma⁻ la⁻ ma⁻ kuyh⁻ la⁻ jiih⁻ ga⁻ keey⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jway⁻ la⁻ je⁻ trigo kiyh⁻ cha⁻ jmi⁻ mah⁻ ma⁻ jwaa⁻ ga⁻ miih⁻ barco.

Ga⁻ hee⁻ go⁻ te⁻ barco

³⁹ Ma⁻ ga⁻ jna⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ma⁻ kyuu⁻ heh⁻ hwa⁻ ja⁻. Ga⁻ jee⁻ koo⁻ gooh⁻ jmi⁻ neeh⁻ he⁻ ha⁻ jee⁻ hwa⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ hu⁻ dsé⁻ ma⁻ tooyh⁻ barco ta⁻ ja⁻, cher⁻ mah⁻ ga⁻ la⁻. ⁴⁰ Ga⁻ hna⁻ hni⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ kyaa⁻ ne⁻ hlaah⁻ he⁻ kyaah⁻ hii⁻ ti⁻ barco, ga⁻ kway⁻ jwe⁻ ga⁻ toh⁻ cha⁻ jmi⁻. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ chiyh⁻ he⁻ kyaah⁻ jiiyh⁻ barco hi⁻ ga⁻ chooyh⁻ hmiih⁻ kih⁻ barco he⁻ na⁻ kyaa⁻ hma⁻ dsé⁻ he⁻ chih⁻ ta⁻ cha⁻ ne⁻. Ja⁻ ga⁻ ngoo⁻ barco ko⁻ chih⁻ ta⁻ jee⁻ jna⁻ ne⁻ dsou⁻. ⁴¹ Ga⁻ la⁻ hnøø⁻ ga⁻ ma⁻ lloo⁻ barco, ga⁻ lla⁻ lle⁻ jee⁻ mi⁻ sii⁻ neh⁻ jmi⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻ hoo⁻ ta⁻ mi⁻ lle⁻ barco, mah⁻ ga⁻ ja⁻ koo⁻ hweh⁻. Jee⁻ na⁻ hoo⁻ ja⁻ ga⁻ jnoh⁻ jmi⁻ ta⁻ ka⁻luu⁻. Kyaah⁻ be⁻ kih⁻ jmi⁻ ja⁻ ga⁻ hee⁻ go⁻ te⁻.

⁴² He⁻ ja⁻ hnøø⁻ hløø⁻ he⁻ ma⁻ jngiiyh⁻ kih⁻ la⁻ jee⁻ hi⁻ aa⁻ dsou⁻ hi⁻ ma⁻ jaa⁻ y⁻ he⁻ mah⁻ sa⁻ kyuu⁻ ne⁻ jmi⁻. ⁴³ Pero sa⁻ ga⁻ kwa⁻ jwe⁻ juuy⁻ ma⁻ juu⁻ dsa⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ hnøoy⁻ laa⁻oy⁻ Paa⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ to⁻ ne⁻ kih⁻ hi⁻ lih⁻ gi⁻ jmi⁻ wa⁻ jwaa⁻ y⁻ hni⁻ cha⁻ jmi⁻ la⁻ jiih⁻ teeyh⁻ hwa⁻ kii⁻. ⁴⁴ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ siiyh⁻ hi⁻ sa⁻ lih⁻ gi⁻ jmi⁻:

—Kye⁻ hnah⁻ jwi⁻ hma⁻, hi⁻ la⁻ ja⁻ he⁻ ga⁻ na⁻ he⁻ jmaa⁻ kyah⁻ hnah⁻ kih⁻ barco na⁻, mah⁻ teeh⁻ hnah⁻ hwa⁻ kii⁻ —ga⁻ jayh⁻.

La⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ teeh⁻ la⁻ jee⁻ jnaah⁻ hwa⁻ kii⁻.

28

Lä la ga la ma hää Paa hwa Malta

¹Ma ga tēēh jnāäh' nē hwa' ja, ja ga ga lä nē jnāäh', hwa' he hä jee' jmi nēeh ja, chee Malta. ²Dsa hi ma tääh jee ja ga jmeey' llu' dsēy' kyaah' jnāäh'. Ma hii jma' hi gyuu ka läh he ja ga jeeh dsa he je, ga tēēyh jnāäh' mah' llooh jnāäh' je. ³He ja ga löö Paa juuh' si hma kii he ga tooyh cha je. Jee ja ya hēē jaa miih hi kyuu kih je. Lä chah ja ga kyaay' goo Paa. ⁴Ma ga jēē dsa chaa jee ja, lleē miih goo Paa, ga jäyh' süyh' dsa kyaayh':

—Dsoo ba dsa nuuh na ää hii. Ma ke ma laay kih jmi nēeh, ma ra he ma nōö ba ta kiyh'.

⁵Na ma hii ga kyah' Paa goo mah' ga tah' miih he cha je. Ni miih sa cha he ga la kiyh'. ⁶Lä jēē dsa hi ma tääh jee ja ma jōy gyoo goo Paa hi ma jmeey' hu dsē juuy na ga juh'. Ma ga lä hii jēē sa cha he ga la ni miih, ga lä sii hu dsē kih dsa he. Ma jäyh': "Go Dio ba na."

⁷Jäh' ba jee tääh ja, kye koo jwi hwa kih' Publio hi ma laa' ta kih' hwa' he hä jee' jmi nēeh ja. Hi he ga heeh jnāäh' llu' ta ko jiih' ga tooh jnāäh' hnē jmi jee ja. ⁸Jee ja ma kyaay' jmi Publio, ma dsaah' llii hi ma dsaayh' ta kyaay'. He ja ga he Paa na jēēy hi dsaah' he. Hi ga ngii Paa kih' Dio he hlää dsa he. Ma ngēē ma ngiiy kih' Dio, ga kyey gooy nē kih' hi dsaah' he mah' ga mi hlääy'. ⁹Ma ngēē ma ja kih' jmi Publio he, ya nää jnah' dsa dsaah' hi chaa hwa' ja. Lä jēē hi he ga ja kih'. ¹⁰Ha koh' llu' sa ga jmeey' kyaa jnāäh' ta ko jiih' ga tooh jnāäh' kyaah' dsa he. Hi ma ga tē jmi ga tooh jnāäh' neh' barco, ga kwēēy' jnāäh' cha miih he jmeē bi' cha jwē'.

Ga lloo Paa jwi Roma

¹¹Uu sih' ga tooh jnāäh' kih' dsa he. Jee ja ma hii koo barco he ga ja ta ko jiih' dsa ngēē jii gyuu. He ja ga tooh jnāäh' neh' barco he ja ta Alejandra. Dsoh' barco ja, ma chaa uu' dio hi na laa' kaah' dsa. Jaa he chee Cástor, hi jnah' he chee Pólux. ¹²Ga lla nōö jnāäh' jwi Siracusa jee hi barco. Jee ja ga tooh jnāäh' hnē jmi. ¹³Ga hwēē jnāäh' jee ja, ngoo' barco lä hä hwa' ja, lä jiih' ga tēē jnāäh' jwi Regio. Jyoh' ka läh' jmi ma hii lle' he gwa' ta kye'. Jee ga tē to jmi, ja ga ga lla nōö jnāäh' jwi Puteoli. ¹⁴Jee ja ga jee jnāäh' ooh' jne hi ga tēē jnāäh' ta kih'. Ga ja jnāäh' kyaayh' koo saman. Ja ga ga nōö jnāäh' ta Roma. ¹⁵Ma ga nuu' ooh' jne hi ma tääh' Roma he

ga nōö jnāäh' ta ja, ya nääy' ga mi jeey' jnāäh' jwi Foro Apio hi ko llaa' ya jōö jiih' Tres Taberna. Lä koo' ma ga jēē Paa ooh' jne he, ga kway' ti hmaah' kih' Dio, ga nōh' dsēy' jwēte. ¹⁶Ma ga lla nōö jnāäh' Roma ja, ga ngēē juu hlōö dsa hi ma jääy' he' goo hlōö kyaa' rey to nē. Pero ga kway' jwē kih' Paa he ga gyay' ta jee jyoh' ba kyaah' jaa hlōö hi ma hääy'.

Ga kwa Paa juu kih' Jesús jwi Roma

¹⁷Ma hya hnē jmi gya Paa jee ja, ga chey' juu wa ya nää' lä jēē dsa kaah' kyaa judiu hi chaa Roma ja. Ma ga ngēē lä jēē hi he, ga jäh' Paa süyh':

—Ooh'n, sa cha he ga jmeē jnä' ni miih kih' judiu dsa goon', ni sa ma jmeen' ta koo he tēē jmeē dsa ma gyuh' jnän. Sa cha he kih' ga saayh' jnä' Jerusalén mah' ga ngēēy' jnä' kih' dsa romano. ¹⁸Hi ga ka' dsa ta he ju' dsoo kin'. Pero ni miih sa ga jnōöy' he kih' ma jngēēy' jnä, he ja hnōöy' ma lääy' jnä. ¹⁹Pero sa ga tih' dsē judiu hi ma laa' ta jee ja. Kih' he ja ba ga la bii' ga ngiin he mi ee' rey to nē juu kin'. Ja he ma jan' mah' hnän' kih' dsa goon'. ²⁰He ja ba na ma tēēhn' hnäh' mah' lä kyuu' hnäh' hi mah' jwēēhn' hnäh' ha lä' la juu kin'. Kih' o' joh' dsē he ma cha jnän' dsa Israel he ja ba na chehn' na llen' caden la.

²¹He ja ga jäh' dsa kaah' he:

—Ni koo je kih' hi chaa judea sa ma hēēh' jnāäh' he jmeeh' juu ha lä' dsa ngēēh' hne. Hi ni jaa ooh' jne hi chaa jee oo sa ma ja hi hni kyah' ni he hlēēy' wi kyah'. ²²Pero hnōö jnāäh' jwah ha lä' la juu kyah', jēēh' lä' ka ba ma nuu' jnāäh' hlēēh' dsa wi kih' hi ma taah' jwē hmēē' na.

²³He ja ga taah' dsa he juu kwee' koo jmi he ya nääy' ya llay' juu ka läh' kyaah' Paa. Ma ga lloo' jmi ja, ya nää' jwēē dsa jee ma gya Paa. Tiih' go te ga löö Paa hlēēh', lä jiih' ga nuu, ga hlēēy' ha lä jää' Dio dsa lä' hih' kih'. Ga hnooyh' ha lä jee heeh' dsa kih' Jesús. Ga hlēēy' kih' Jesús lä' koh' jäh' ley kih' Moisé hi lä' koh' ga jäh' hi ga ngēē juu kih' Dio. ²⁴Ko llaa' ga heeh' he ga jäh' Paa hi ko llaa' sa ga lä hee'. ²⁵Sa ga hii koo juu kiyh' jee lä jēēy'. He ja ga hlēēh' Paa dsa he ja ga hwēēy' jee ja, ga süyh':

—Llu' go te ga hlēēh' Jmi lle' Na jngii' lä ma ga mi jnääy' juu la kih' Isaia hi ga ngēē juu kih' Dio kih' dsa ma gyuh' jnän. Ga jäyh':

²⁶Gwa jee jwi oo, go' chiih' dsa oo: Ma ke nuuh' hnäh', sa lä ngēēh' hnäh', ma ke jēēh' hnäh' sa lä jnä' kyah' hnäh'.

27 Jëeh' ma-na-jlë- huu'dsë- kih' dsa- oo-
 ma-na-jnë- to-gway', ma-na-løø-
 mi'nëy',
 mah' sa- lä-jnä' kiyh', ni- sa- lä-nuu' kiyh'
 ni- sa- lä-ngëëy'.
 Lä-ja- mo-so- dsa-jëeyh- kyaah' jnä', mah'
 lää' jnih'.

28 Hnoon' lä-ñeh' hnäh', na' ta- cha-në'
 lloo- juu' kih' Dio kih' hi- sa- läa' judiu. Hi-
 he' ba' heh- juu' la- mah' lääy'.

29 Ma' ga-dsaa' juu' he- ma' hlëeh- Paa',
 ga-hwëë- ba' judiu jee' ma' tääyh' ja-. Peer-
 cha-miih- juu' ti-chooy' jee' ga-näay' kiyh'.

30 Hne' hlääh' ba' ga-gya- Paa' to' ji-ñe-
 na-hñaa'. Jee' ja- ma' heeyh- lä-jëë- hi-
 ma-dsa-nää' dsa-jëëy'. 31 Ma' cha- ba' jwë'
 kiyh', he- ma' kway- juu' ha- lä- jää- Dio
 dsa- lä-hih' kih' hi- ma' hlëëyh- dsa- kih'
 Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Ni- koo- sa- cha-
 he- ma' jmee- jwäh' kiyh'.

Romanos
Juu' la- ga' sii' Paa' kih' ooh'
jne' hi- chaa- Roma

1 Jnã Paa' jmeen' ta' kih' Jesu-
 cristo, na hñaan' laan' apóstol, lá ja-
 ma na lleehn' kwan' ju'hmëe' kih' Dio.

2 Ga báäh' Dio hñii' kyaah' dsa- kyaay'
 hi- ga ngëe' juu' kiyh' lo'joo' he- kway'
 ju'hmëe' la-. Jee' ma na sii' juu' ja-, la'
 na jngü' go te'. 3 Jee' na sii' ja- jäh' ha-
 lá ja- joo'y, he' ba' Jesucristo Dsa' jööh'
 jnän'. Ga laay' sa'ju' kih' David ma' ga' laay'
 dsa- jmi' gyuu'. 4 Hi' kyaah' be' kih' jmi' lle'
 Na jngü' ga' lá jnã' laay' Joo' Dio, kih' he-
 ga' lá jiiyh' jee' kih' hi- na juu'. 5 Hi' ta' la-
 kyaah' Jesucristo ga' jmee' Dio llu' dsé'
 kyaah' jnãäh', ga' hñaa'y' jnãäh' laa' jnãäh'
 apóstol mah' kwa' jnãäh' juu' kiyh' lá kaa-
 lá juh' jmi' gyuu', mah' wa' lá dsoo' dsé'
 dsa- kih' Jesús hi' wa' mi' teh' dsa' juu'
 kiyh', lá ja- jmee' dsa' juuh' kiyh'. 6 Hi' jee'
 kih' lá jëe' dsa- he' ma' laah' hnäh' kwaat',
 ma na teeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' kyaah'
 Jesucristo.

7 Siin' kyah' hnäh' hi- tääh' jwi- Roma.
 Pero hnãä' Dio hnäh' hi- na teeh' hnäh'
 mah' leeh' hnäh' hi- na jngëe'.

Ngün' kih' Dio hi- laa' Täa' jnän' hi- ngün'
 kih' Jesucristo Dsa' jööh' jnän' wa' kway' he-
 llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' ti' kyah'
 hnäh'.

8 To- nê' kwan' ti' hmaah' kih' Dio kwaat'
 kyah' hnäh' lá jëe' hnäh'. Kwan' ti' hmaah'
 kiyh' ta' la- kih' Jesucristo, kih' he- ma' nuu'
 dsa- lá kaa- jmi' gyuu' he- ma' heeh' hnäh'
 kih' Jesucristo. 9 Jmeen' ta' kih' Dio, lá kaa-
 tuh' dsën' kwan' ju'hmëe' kih' joo'y, he' ja-
 Dio jmee' dsoo' kin' he- lá ma' dsooh-
 ja' ba' dsën' hnäh' lá jë- jiih' ma' chuun'
 kyaayh'. 10 Chuun' kyaah' Dio mah' wa'
 jëen' che' kway' jwë' kin' na' na' jëen' hnäh'.
 11 Peer' hnoon' na' jëen' hnäh' na' kan'
 miih' he- llu' he- kwa' jmi' lle' kih' Dio
 mah' lá cha- cha- ga' miih' be' kyah' hnäh'.
 12 Lá ja- lá cha- be' jnän' kwee- lá llu' he-
 ma' dsoo' hoh' hnäh' ja' ba' lá koh' jnã'.

13 Hnoon' lá ngëeh' hnäh' oohn', joh'
 jiih' sa- ga' jmeen' huud'së- na' jëen' hnäh'
 pero lá jiih' na' sa' hii' kwa' já' kin' niin'.
 He- hnoon' lá jnã' ta' kin' jee' kyah' hnäh'
 lá koo' ga' la' jee' kih' jee' lá jëe' dsa- hi-
 sa- laa' judiu. 14 Kih' griego hi- kih' hi-
 tääh' jee' jyoh' uu' ga', hi' kih' hi' kyuuh' hi'
 kih' hi- sa' kyuuh' ka' läh' na' laan' hmooh'
 na' kwan' juu' kih' dsa' he'. 15 Lá ja' ma' ra'
 he- hee' ba' dsën' niin' na' kwan' ju'hmëe'
 kyah' hnäh' hi- chaa- Roma ka' läh'.

16 Sa' cha- la' o' hih' kin' kyaah' ju'hmëe'
 la-. Juu' la- kye- be' kih' Dio mah' láä'

lá jëe- hi- dsoo' dsé', la' kih' judiu to- nê',
 hi' ja' ba' lá ja- la' kih' hi- sa' laa' judiu
 ka' läh'. 17 Kyaah' juu' la- dsa- lá jnã' ha-
 lá jmee' Dio hwëe' dsa- lluu' cha' néy'. La'
 kyaah' he- ma' dsoo' dsë- jne' hi' hnöø' lá-
 ma' dsoo' ja' ba' dsë- jne', lá koo- na' sii':
 "Hi- lluu' he', kyaah' he- ma' dsoo' dsëy',
 jmee' chaay'."

Dsëe' dsoo' dsa' jmi' gyuu'

18 Nê' ba' jne' lá- ga' tē' jee' gya' Dio gwa'
 he- ya' jëe' dsëy' kih' lá jë- he- sa' há' ta'
 hi' lá jë- dso' kye- he' jmee' dsa-. Jëeh'
 he' hliih' ja' ha' kih' ju' dsoo'. 19 Jnã' há'
 cha- he- kyaah' lá kyuuh' dsa- kih' Dio,
 jëeh' ma' mi' jnãä' bih' jää'. 20 Ma' ke'
 sa' tēe' jne' jëen' Dio pero lá- ma' ga' nöö'
 jmi' gyuu', ma' ra' he- lii' ba' ha- lá laay'.
 Kyaah' lá jë- he- ga' jmeey', he' ja- jnã' há'
 ba' chaa' Dio hi' lá ja- cha- tää' ba' be'
 kiyh'. He- ja- sa' le' jän' dsa-: "Sa' man'
 che' chaa' Dio". 21 Ma' ñe' bih' chaa-
 Dio, pero sa' ga' jmääy' jööh' lá- hnöø'
 kiyh', ni' sa' ga' kway' ti' hmaah' kiyh'. He-
 ga' jmee' dsa- lá ja- ga' hee' go te' huud'së-
 kih' dsa', ga' lá hweh' dsëy', he- ja' ga' jle'
 go te' huud'së- kiyh'. 22 He- jäh' bih'
 cha- cha' miih' huud'së- llu' kiyh' pero
 cha- ga' miih' täa' bih'. 23 Lla' he- ma'
 jmeey' juuh' kih' Dio hi- sa' laa' jmi' kih',
 ga' jmeey' juuh' kih' heeh' kih' dsa- hi-
 dsa' juu', kih' ta' jah', kih' jah' kye' goo' tü'
 hi' kih' jah' hi- sëeh' hñii' hwa'.

24 He- ja- ga' kwa' Dio jwë' ngëey'
 hñiiy' jmeey' he- ga' jyoh' he- hee' dsëy'
 lá jiih' ga' heey' hñiiy' kaayh' dsa' kyaayh'.
 25 Ga' be' dsa- ju' dsoo' kih' Dio mah'
 ga' taayh' kyaah' juu' ta' juu'. Ga' jmeey'
 juuh' kih' lá jë- he- ga' jmee' Dio, lla' he-
 ma' jmeey' juuh' kih' hi- ga' jmee' lá jë- he-
 cha- Hi' he' he' Dio hi- na' jää' lá jë- joh'
 jmi' cha-. Wa' lá jã'.

26 He- ja- ga' kwa' Dio jwë' ngëey' hñiiy'
 jmeey' lá jë- he- lla' dsëy' he- la' o' hih'.
 Lla' he- ma' jmee' dsa- më' lá lle' kih',
 ga' kaayh' dsa- më' dsa' kyaayh'. 27 Hi'
 ja- ba' lá ja- ga' jmee' dsa- ñuuh' ka' läh'.
 Sa' ga' jmeey' lá lle' kih' kyaah' dsa' më',
 ga' jmeey' ga' ngëe' jwëe' he- ga' jyoh'
 he- hee' dsëy', kaayh' he' ba' dsa' ñuuh'
 dsa- kyaayh'. He- ja- ba' ja' nê' kiyh' dso' jwi'
 lá- hnöø' kiyh' kyaah' jwë' hliih' he- tääh'
 ja-.

28 Sa' ga' jmää' kiyh' ma' lá kyuyy' Dio,
 he- ja- ga' kwa' Dio jwë', he- ga' hee' go te'
 huud'së- kiyh' mah' wa' jmeey' ga' juh-
 lá jë- he- sa' jmää' ta'. 29 Ma' ngëe' jwëe'
 jmeey' he- hliih', hi' më' hi- ñuuh' hi-
 kaah' wa' hi- cha- hi-, jmeey' hñaa- dsëy',
 hee' dsëy' liyh' lá jë- he- ga' cha-, sa' lluyy'
 go te', wi' dsëy', ngëeyh' dsa-, hneey-
 mi' gaay' dsa-, hñaa- dsëy'. 30 Koo- he- sa'

tih' dsëy' ba' lä'jē, hlēēyh' wii' kih' dsa', sa' hnäy' Dio, sa' jii' kiyh' he' jmeey' kih' jñah', jmäy' hñiiy' jøøh', taayh' ngēē, hnooyh' ga' jyoh' he' hliih', chaayh' kyaah' cho'jmiiy'. ³¹ Sa' hii' lä' ngēēy', sa' mi'tey' juu' kiyh', sa' hnäy' dsa', sa' hnøøy' jeyyh' juu', sa' lä' ñih' dsëy'. ³² Hi' ma'ke' ma' ñe' bih' he' lla' Dio ta' kih' hi' jmee' lä'ja', lle' kih' juuy', pero dsa' he', sa' lee' kiyh' he' jmeey' lä'ja', hnøøy' mah' jmee' jñah' ka' läh'.

2

Kyaah' ju'dsoo' lla' Dio ta'

¹ He'ja' sa' cha' le' jawah': "Sa' dsëen' dsoo', hne' hi' ka' kwaat' kih' dsa' kyaah', wa' laah' he' laah' hne'. Kih' he' ka' kwaat' kih' dsa' kyaah', he' bääh' hñaa'h' ba' hne' ja'. Jëeh', ja' ba' he' jawah' sa' llu', ja' ba' he' ja' jmeeh' hñaa'h' ka' läh'. ² Ñe' ba' jne', Dio ngiih' kwaat' kih' hi' jmee' lä'ja' hi' lä'koø' la' ju'dsoo' kiyh' llay' ta'. ³ Hne' hi' ka' kwaat' kih' dsa' kyaah' mah' jmeeh' ba' hne' ka' läh' he' jawah' sa' llu', çhe' laah', sa' ka' Dio ju'dsoo' kyaah'? ⁴ Ta' koo' ba' jmeeh' lä'koø' te' he' llu' dsë' Dio kyaah' jne'. Ha' koh' sa' jøh' dsëy' hi' cha' miih' be' dsëy' kyaah' jne'. çChe' sa' jëeh' he' tëeh' Dio hne' mah' wa' lä' dsa' miih' hoh', he' ja' ba' ja' he' llu' dsëy'?

⁵ Peer' chaah' hne', sa' hii' lä' dsa' miih' hoh'. He' hnooh' he' ja' cha' ga' miih' he' wii' nē' kyaah' ba' ja', wa'ra' ga' lloo' jmi' ya' jëē' dsë' Dio, llay' ta' kyaah' ju'dsoo'. ⁶ Ma'ja' mi' hmaah' Dio jnee' lä'jaa' lä'jaa' lä'koø' te' he' ma' jmeey'. ⁷ Kih' lä' jëē' hi' sa' tu' jmee' he' llu', kway' jwē' dsa' taah' tää' kyaayh', lä'llu' he' hnooyh' ya' jwii', hi' hnooyh' ha' lä' jee' jme' sa' juuy'. ⁸ Pero ja' ya' jëē' dsë' Dio wa'ra' ga' lä' llee'y' kyaah' dsa' hi' chaah', kih' hi' sa' jmee' he' kih' ju'dsoo', mah' jmee' gyih' he' kih' he' hliih' ba'. ⁹ Kih' lä' jëē' hi' jmee' he' hliih', ja' na' ku' na' ngii' he' wii' nē' kiyh', to' nē' ja' kih' hi' laa' judiu hi' ja' ba' lä'ja' ja' kih' hi' sa' laa' judiu ka' läh'. ¹⁰ Pero lä' jëē' hi' jmee' he' llu', tëēy' ya' jwii' hi' jmaä' Dio jøøyh' hi' hii' ti' kiyh'. To' nē' kih' hi' laa' judiu, ja' ga' tëē' hi' sa' laa' judiu. ¹¹ Jëeh', Dio kwee' ba' hnäy' lä' jëē' dsa'.

¹² Lä' jëē' hi' jmee' dso'kye', ma'ke' sa' na' jnäy' kyaah' ley kih' Moisé, ja' ba' lä'ja' juuy' ga' te', pero ja' kih' he' sa' ga' mi'tey' ley ja'. Hi' lä' jëē' hi' na' jnä' kyaah' ley, cher'mah' ma' jmeey' dso'kye', ja' ba' ley ja' ka' kwaat' kiyh'. ¹³ Ja' kih' he' ma' nuuy' ley ja', he' ja' lluy' dsa' cha' nē' Dio. Lä' jëē' hi' mi'te' ley, hi' he' ba' hwēē' lluy'. ¹⁴ Dsa' hi' sa' laa' judiu, sa' cha' ley kih', pero

cher'mah' mi'tey' ley kih' Moisé, ko'ja' ga' lä' chaa' bih', he' ba' hñiiy' laay' lä'koø' ley, ma'ke' sa' kyuu'yh' ley. ¹⁵ Kyaah' he' jmee' dsa' he' lä'ja', la' lä'koø' he' na' sii' ley neh' tuh' dsëy'. He' ja' hu' dsë' kih' hñii' bih' jmee' dsoo', cher'mah' jmeey' he' llu' hi' cher'mah' jmeey' he' hliih' hñii' kiyh'. ¹⁶ Jmi' he' lla' Dio ta' kyaah' joøy' Jesucristo, lä' jnä' lä' jëē' hu' dsë' he' jmee' jne' jee' na' hmäa'. Lä'ja' la' ju' hmēē' kih' Dio he' kwan'.

Dsa' judiu kyaah' ley kih' Moisé

¹⁷ Na' cha' koø' he' jwëēhn' hne' hi' laa' dsa' judiu, hne' hi' kye' o' jøh' dsë' kih' ley kih' Moisé hi' jmääh' hñaa'h' jøøh' kih' he' jawah' Dio kyaah' hne'. ¹⁸ Ma' ñeh' ba' hne' ha' lä' hnøø' Dio, hi' ma' mi' tëēh' ba' hne' ley, he' ja' ma' ñeh' ba' hne', hee' ja' he' nää' he' llu'. ¹⁹ Hi' leh' jääh' dsa' tuu', laah'. Hi' leh' chooh' je' kih' hi' ga' nää' jee' na' hoo', laah'. ²⁰ Hi' leh' mi'tëēh' jñah' hi' sa' kyuu'h' hi' laah' ta' jawoh' kyaah' chih' pih', laah', kih' he' ma' cha' ley he' la' ju'dsoo' jmah' he' jmee' kyuu'h' cha' miih'. ²¹ Hne' hi' mi'tëē' jñah', çhe' la' sa' mi' tëēh' da' hne' hñaa'h' jää'? Hne' jawah', sa' llu' he' hëē' dsa', mah' hëēh' ba' hne'. ²² Hi' jawah' sa' llu' kyaah' jne' jñah' dsa' mē', mah' kyaah' ba' hne' jñah'. Hne' hi' na' høøh' kih' hi' sa' laa' Dio, mah' hiih' ba' hne' kuu' he' cha' neh' gwah' kiyh'. ²³ Peer' taah' hne', kih' he' cha' ley kyaah'. çChe' sa' jëeh' ma' jmääh' ta' koo' Dio, kih' he' sa' ma' mi'teh' ley na'? ²⁴ Lä' la' na' sii' juu' kih' Dio: "Dsa' hi' sa' laa' judiu mi' kwah' jmi' kih' Dio, dsoo' kyaah' hnäh' dsa' judiu."

²⁵ Dsoo' ba' kyeē' miih' he' ga' wih' jmi' ngo' kyaah', cher'mah' mi'teh' ley. Pero cher'mah' sa' mi'teh' ley, laah' lä'koø' jaa' wa' hi' cha' hi' dsa' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih'. ²⁶ Hi' lä'ja', jaa' dsa' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih', cher'mah' mi'tey' lä'jē' mada' lä'koø' jäh' ley kih' Moisé, laay' lä'koø' jaa' hi' ga' wih' jmi' ngo' kih'. ²⁷ He' ja', jaa' dsa' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih', cher'mah' mi'tey' ley, hi' he' ka' ju'dsoo' kyaah', kih' he' sa' ma' mi'teh' ley ma'ke' ga' wih' jmi' ngo' kyaah' hi' na' jnääh' nē' ley kih' Moisé.

²⁸ Sa' jmaä' kih' dsa' judiu he' koø' laay' judiu. Hi' ni' sa' jmaä' kih' dsa', he' koø' ga' wih' jmi' ngo' kiyh'. ²⁹ Sa' la' lä'ja'. Hi' ma'ra' hi' dsoo' laa' judiu, hnaayh' Dio lä'kaa' tuh' dsëy'. Hi' ma'ra' hi' dsoo' ga' wih' jmi' ngo' kih', ja' ta' ga' wih' ja', jmi' lle' Na' jngii' ba' ga' mi' sii' tuh' dsëy'. He' ja' sa' ja' lä'koø' la' mada' kih' ley. Kih' hi' he' ba' hlēēh' Dio llu' ma'ke' dsa' sa' jmee' lä'ja'.

3

¹ ¿Che' cha' he' jmää' ga' miih' kih' dsa' hi' laa' judiu, o che' jmää' ga' kiyh', he' ga' wih' jmi' ngo' kiyh'? ² Cha' miih' ga' cha' he' jmää' ta' kiyh'. To' nē' he' kyeē' kih' jee' lä' jē', he' ma' na' hä' gooy' juu' kih' Dio. ³ Ha' ga' cher'mah' ko' llaa' dsa' he', sa' ma' dsoo' dsēy'. ¿Che' kih' he' ja', jmee' mo' so' mi' te' Dio juu' kih'? ⁴ Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Juu' kih' Dio ba' la' dsoo', ma' ke' lä' jēē' dsa' ta' juu'. Lä' koo' jäh' jee' na' sii': Kyaah' ju' dsoo' kyaah' lä' jnä' he' laah' lluu'. Hi' hne' ba' leh' wa'ra' ga' kay' ju' dsoo' kyaah'.

⁵ Cher'mah' kyaah' he' jmee' jne' he' hlih', jih' juu', lluu' ba' Dio, la' lä' koo' he' kwan' be' kiyh' kyaah' he' hlih' he' jmeen'. He' ja' ¿che' le' jahn', jmee' Dio hña' dsē' wa'ra' ga' cheey' he' wii' nē' jnän'? (Hlëehn' lä' koh' hlëeh' dsa' jmi' gyuu' ba'.) ⁶ Ni' miih' sa' le' jäh' jne' lä' ja'. Cher'mah' lä' ja' la', ha' lä' le' lla' Dio ta' kih' dsa' jmi' gyuu'.

⁷ Ha' ga' cher'mah' ga' mi' jnäan' la' dsoo' cha' ga' miih' juu' kih' Dio kyaah' he' ta' juun' mah' lä' lii' laay' jøøh' cha' ga' miih', ¿che' le' jwahn' he' la' kay' ju' dsoo' kin' lä' koo' jaa' hi' jmee' dso' kye'. ⁸ ¿He' la' sa' jmee' jne' cha' ga' miih' he' hlih' mah' jä' cha' ga' miih' he' llu'? Lä' ja' mi' kwah' dsa' jne', jäh' ko' llaa' dsa', jne' ba' na' kwa' jne' juu' lä' na'. Hi' hlëeh' lä' na' soøh' kiyh' dsooy' kyaah' dso' jwii'.

Ga' lä' jēē' jne' na' bäähn' cha' nē' Dio

⁹ Ha' lä' ja'. ¿Che' lluu' ga' jnääh' judiu lä' koh' ga' hi' sa' laa' judiu? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Jnä' ma' jwahn' lä' jēē' ba' jne' jøø' he' hlih' jnän' lä' kye' hi' laa' judiu kyaah' hi' sa' laa' judiu. ¹⁰ Lä' koo' jäh' jee' na' sii' juu' kih' Dio:

Sa' chaa' hi' lluu' chaa', ni' wa'ra' jaa' ga'. ¹¹ Sa' chaa' ni' jaa' hi' ngēē', sa' chaa' hi' hnaah' Dio.

¹² Lä' jēē' ba' ma' kah' jwē', lä' jēē' ba' mo' so' jmää' ni' miih'. Sa' chaa' hi' jmee' he' llu', ni' wa'ra' jaa' ga' chaa'.

¹³ Tu' tu' luuy' la' lä' koo' to' høø' na' na', peer' mi' gaay' dsa' kyaah' juu' kih', venen kih' miih' haa' neh' to' hooy'.

¹⁴ Juu' he' hwēē' hooy', hwēē' dso' jwii' jmah', kyaah' juu' hlih' he' sa' tøøhn' ta'.

¹⁵ Peer' hñuy', na' ba' koh' jngēēyh' dsa'.

¹⁶ Wa' he' cha' he' ba' dsa' heē' jee' ga' naay'.

¹⁷ Sa' kyuyh' ha' lä' jwē' jee' dsa' taayh' ti'.

¹⁸ Ni' miih' sa' gayh' Dio.

¹⁹ Ma' nē' jne' lä' jē' he' hlëeh' ley, la' kih' hi' na' jnäā' kyaah' ley mah' mo' so'

cha' ga' he' mo' jäh' jne'. Ga' lä' jēē' ba' dsa' jmi' gyuu' jä' na' bääh' cha' nē' Dio. ²⁰ He' ja' ni' jaa' dsa' sa' hwēē' lluu' cha' nē' Dio kyaah' he' mi' tey' ley. Kyaah' ley ga' lä' kyuyh' jne' ha' lä' la' dso' kye'.

Kyaah' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Dio lää' jne'

²¹ Pero na' ma' lä' jnä' ha' lä' jmää' Dio lluu' dsa', pero ja' kyaah' ley. Ja' ba' lä' ja' jäh' ley hi' ja' ba' lä' ja' ga' jäh' lä' jēē' hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo'. ²² Dio jmää' lluu' ga' lä' jēē' ba' dsa' cher'mah' ga' jmeey' dsoo' dsēy' kih' Jesucristo. Kwee' ba' laa' lä' jēē' dsa' kih' Dio, ²³ jēēh' lä' jēē' ba' dsa' ma' jmee' dso' kye', ni' ko' hi' pih' sa' na' jnäay' ya' jwii' kih' Dio. ²⁴ Pero Dio jmää' lluu' dsa', he' la' jmääy' ba', kih' he' llu' dsēy'. Ta' la' kih' Cristo Jesús ga' läay' jne'. ²⁵ Ga' ngēē' Dio Jesús mah' tuu' jma' kiyh' mah' lä' ja' dsa' che' dso' kye' jnän' hi' ma' dsoo' dsē' kih' Jesús. Lä' jwē' ja' ga' mi' jnäā' Dio he' ga' jmee' bih' llui' he' sa' ga' jmeey' kwaat' dso' kye' kih' dsa' hi' ma' tääh' jää'. Sa' ga' kay' kwaat' kih' hi' he', kih' he' jøh' dsēy'. ²⁶ Lä' ja' ma' lla' dsē' Dio jmee' mah' mi' jnäay' jmi' na', ma' ra' he' llui' ba' he' jmeey'. Heh' lä' ja' dsa' lä' jnäā' lluu' ba' Dio, hi' he' ba' hñiiy' jmäay' lluu' dsa' hi' ma' dsoo' dsē' kih' Jesús.

²⁷ ¿Che' le' jmään' hñaan' kaa'h', kih' he' lluu' jne'? Ni' miih' sa' le'. ¿Hee' juu' ja' he' dsa' jne' jwē' jnän'? ¿Che' dsa' jne' jwē' jnän' kyaah' juu' he' jäh', hnøø' jmee' jne' ta' llui'? Jäh' ha'. Juu' he' jäh', hnøø' dsoo' dsē' jne' mah' hwēē' jne' lluu', he' ja' ba' dsa' jne' jwē' jnän' he' jmään' hñaan' kaa'h'. ²⁸ He' ja' dsa' lä' ngēē' jne', heh' he' hwēē' dsa' lluu' kyaah' he' dsoo' dsēy' kih' Jesús, ja' kyaah' he' høøy' ley.

²⁹ ¿Hi' Dio, che' laay' ma' la' kyaa' dsa' judiu ba'? ¿Che' sa' laay' kyaa' dsa' hi' sa' laa' judiu ka' läh'? Ma' ra' ju' dsoo', laa' bih' Dio kyaa' dsa' hi' sa' laa' judiu. ³⁰ Jaa' ba' Dio laa'. Kyaah' he' ma' dsoo' dsē' dsa' jmääy' lluu' hi' ga' wih' jmi' ngo' kih', hi' jmääy' lluu' hi' sa' ga' wih' jmi' ngo' kih' ka' läh', kyaah' he' dsoo' dsēy'. ³¹ ¿Che' jmee' jne' sa' kyeē' ley kyaah' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Jesús? Ni' miih' sa' la' lä' ja'.

Cha' ga' miih' jmeen' kyeē' ba'.

4

Lä' la' ba' la' he' ga' jmee' Abraham llo' joo'

¹ ¿Hee' le' jäh' jne' kih' Abraham dsa' ma' gyuh' jnän', ha' lä' ga' jay' kyaah' juu' la'? ² Cher'mah' Abraham ga' laa' lluu' kyaah' lä' jē' he' llui' he' ga' jmeey', le' ba' ma' jmääy' hñiiy' jøøh' cha' nē' Dio, pero sa' la' lä' ja'. ³ Nuu' da' hnäh' ha' lä' jäh'

jee' na-sii' juu' kih' Dio: "Ga'jmee' Abraham dsoo' dsë' kih' Dio, he' ja' ga'jmee' Dio kwaat' laay' jaa' hi' lluu'."

⁴ Pero jaa' hi' jmee' ta', sa' la' kwaat' he' la' hyooh' jneey'. Kih' he' ää' dsa' kiyh', he' ja' ba' ja' tēyeh' jneey'. ⁵ Hi' jaa' hi' sa' ma'jmee' ta' lluu', cher'mah' ga'jmeey' dsoo' dsëy' kih' hi' jmää' lluu' dsa' hi' ää' dsoo', Dio jmee' kwaat' lluyy', kih' he' ma'dsoo' dsëy'. ⁶ Ja' ba' lä'ja' ga'hleeh' David ha' lä'koq' llu' la' kih' dsa', cher'mah' Dio jäh' laay' lluu' ma'ke' sa' cha' ta' lluu' he' ma'jmeey'. ⁷ Ga'jäyh':

Llu' la' kih' dsa' hi' ma'che' dso'kye' kih', hi' sa' la' kwaat' he' hliih' he' ma'jmeey'.

⁸ Llu' la' kih' dsa' hūh' cher'mah' sa' jmee' Dio kwaat' dso'kye' kih'.

⁹ He' llu' la' çche' ma'la' he' kih' hi' ga'wih' jmi'ngo' kih' ba' o' che' sa' la' kih' hi' sa' ga'wēh' kih' ka'läh'? Nuū' da' ha' lä' la', na' he' ma'jäh' jne', ga'jmee' Dio kwaat' lluu' Abraham kih' he' ga'lä'dsoo' dsëy'.

¹⁰ Çha' lä' ma'laa' Abraham lä' ma'ga'jmee' Dio kwaat' lluyy'? Çche' ma'na'wih' jmi'ngo' kih' o' sa' ma'na'wih'? Sa' ma'na'wih' jmi'ngo' kih' jii' ja'. ¹¹ Ga'heeh' ba' Abraham he' ga'wih' jmi'ngo' kih', mada' kih' Dio. He' ja' la' lä'koq' he' taay' ñe' mah' lii' lluyy' kyaah' he' ma'dsoo' dsëy' kih' Dio. Pero ma'dsoo' ba' dsöy' jää' ja' ga'ūh' jmi'ngo' kih'. Hi' lä'ja' ga'laay' jmi' lä'jēe' dsa' hi' ma'dsoo' dsë' kih' Dio ma'ke' sa' na'wih' jmi'ngo' kih'. Lä'ja' jmee' Dio kwaat' lluyy' ka'läh' lä'jēe' dsa' he', kyaah' he' ma'dsoo' dsëy'. ¹² Hi' laay' jmi' hi' ga'wih' jmi'ngo' kih' ka'läh', pero ja' ma'la' kih' he' ga'wih' kih' ja', kih' he' ma'dsoo' dsëy' lä'koq' ga'jmee' dsoo' dsë' tää' jnän' Abraham, jää' ja' ga'ūh' jmi'ngo' kih'.

Dsa'lä'te' he' ga'bääh' Dio hñii', kyaah' he' ma'dsoo' dsë' jne'

¹³ Ja' ta'la' kih' he' ma'hoo' Abraham ley kih' Moisé, la' kwaat' hyooh' kyaah' joo'siyh' lä' ga'dsa' jmi'gyūh'. Dio ga'bääh' hñii' kwēyeh' Abraham, kih' he' ga'laay' lluu', lä'llu' he' ga'lä'dsoo' dsëy' ba'. ¹⁴ Wa'ra' jäh' kih' hi' hoo' ley hyooh' heey' ja'ba' he' hyoh' dsa' kyaa' Abraham, mo'so' jmää' ta' he' ma'dsoo' dsë' dsa' hi' jä' ta' koo' he' ga'bääh' Dio hñii' kyaah' Abraham, cher'mah' lä'ja' la'. ¹⁵ Kih' he' cha' ley, he'ja' gwa' ya' jēe' dsë' Dio kyaah' jne' hi' sa' mi'te' ley. Pero jee' sa' cha' ley, sa' chaq' hi' dsa'hlääh' kih'.

¹⁶ He' ga'bääh' Dio hñii' kyaah' Abraham, la' kyaah' he' ma'dsoo' dsëy' mah' hyooh' he' la' hyooh' ba'. Lä'jwē' ja' jä' koq' hweh' hmooh' he' ga'jmee' Dio kyaayh', lä' ma' ga'jäyh' jmeey' llu' kih'

lä'jēe' sa'ju' kiyh'. Hi' ja' ma'la' kih' hi' hoo' ley ga'jäyh' lä'ja'. La' kih' lä'jēe' hi' ma'dsoo' dsë' ba' ja', lä'koq' ga'lä'dsoo' dsë' hñii' Abraham hi' laa' tää' kih' lä'jēe' jne'. ¹⁷ Lä'la' na-sii' kiyh': "Ga'llaan' hne' mah' leh' tää' kyaa' jwēe' dsa'", ga'jäh' Dio. He' ja' laay' tää' jnän' cha'ne' Dio. Jēeh', ga'jmeey' dsoo' dsëy' kih' Dio hi' mi'jiih' hi' ma'na'juu', he' ba' Dio hi' hleeh' kih' he' sa' ga' ma'cha', lä'koq' he' ma'cha' ba'.

¹⁸ He' mo'so' kye' dsa' o'joh' dsë' le', pero Abraham ga'ka' ba' o'joh' dsë', ga'lä'dsoo' dsëy' he' ga'jäh' Dio, he'ja' ga'laay' tää' kih' jwēe' dsa' lä'koq' ga'jäh' Dio siyh': "Lä'la' lä'jwēe' dsa' kyaah'."

¹⁹ Lä'koq' ma' ga'lä'dsoo' dsëy', sa' ga'hwaay'. Sa' ga'kay' ni' miih' hūdsë' kih' he' ma'gyuyh'. Mo'so' chaay' cha'miuh' jmi' lä'koq' ma'laay'. Jii' ja', miih' ga' sa' ma' hääy' hña'loo' jii' ñe'. Hi' sa' ga'kay' cha'miuh' hūdsë' kih' Sara dsa' mē' kyaay', hi' sa' ma' le' ma' kaa' gyūh'. ²⁰ Ni' sa' ga'jeh' dsëy', sa' ja' hūdsë' kiyh' ma'jäyh' sa' le'. Ma'ra' he' jmee' ba' Dio he' jäh' jmeey', ma' laay'. Cha'ga'miuh' ga'lä'dsoo' dsëy' hi' ga'kway' tihmaah' kih' Dio. ²¹ Ma'ra' he' ga'jmee' bih' dsoo' dsëy' he' lä'keh' Dio jmi' jmee' he' ga'bääh' hñiiy'. ²² He' ga'lä'dsoo' dsë' Abraham lä'ja', ga'jmee' Dio kwaat' laay' lluu'.

²³ Sa' hleeh' ma'la' kih' Abraham jee' na-sii' juu' kih' Dio, he' jäh': "Ga'laay' kwaat'". ²⁴ Lä'kye' jne' laa' jne' kwaat', kih' he' ma'dsoo' dsë' jne' kih' Dio, hi' ga'mi'jiih' Jesús Dsa'joh' jnän' jee' kih' hi' na'juu'. ²⁵ Dio ga'ngēy' Jesús mah' ga'juuy' kih' lä'jē' he' na'bääh' jne' hi' ga'mi'jiiyh' ka'läh' mah' le' jne' lluu' cha'ne' Dio.

5

Na'ma'hi' ti' jnän' kyaah' Dio

¹ He' ma'laa' jne' lluu' kyaah' he' ma'dsoo' dsë' jne', he'ja' hii' ti' jnän' kyaah' Dio ta'la' kih' Jesucristo Dsa'joh' jnän'. ² Hi' lä'ja' ta'la' kiyh', ma'cha' ba' jwē' jnän' dsa'toohn' cha'ne' Dio. He' la' ma'hñah' ba' jne' he' la', kih' he' ma'dsoo' dsë' jne'. Peer' jēe' dsë' jne' he' cha' o'joh' dsë' jnän' he' tēe' jne' ya'jwi' kih' Dio. ³ Hi' ja' ma'la' kih' he'ja'. Lä'kye' he' jēe' jne' wii' jmee' jēe' dsë' jne'. Jēeh', ñe' ba' jne', he' jēe' jne' wii' ja', jmee' kwēeh' dsë' jne' cha'ga'miuh'. ⁴ Hi' he' kwēeh' dsë' jne', jmee' be' dsë' jne'. Hi' kih' he' be' dsë' jne' he'ja' cha'ga'miuh' o'joh' dsë' cha' jnän'. ⁵ Heh' o'joh' dsë' he' ma'cha' jnän', ja' he' mi'gaan' hñaan' ja'. Jēeh', Dio hnää' jne' cha'miuh' ta'la' kih' jmi'le' Na'jngii' he' ga'tooyh' neh' tuh' dsë' jne'.

⁶ Lã'koõ' ma' laa' jne' jãä', sa' ma' cha' be' jnãn'. Pero ma' ga'të' hor', Cristo ga'juu' jnã' jne' hi' ää' dsoo'. ⁷ Ju'dsoo', he' lii' ba' jnãä' jaa' hi' juu' lla' jaa' hi' lluu'. Pero cher'mah' chaä' jaa' hi' llu' dsë', go' jnãä' jaa' hi' tuu' dsë' juu' lla' hi' he'. ⁸ Pero Dio ga'mi'jnãä' ha' lã'koõ' jiih' hnãäy' jne', jëéh', ma' ke' cha' miih' ma' hlëéh' jne', ga'kwaay' Cristo ga'juu' kwaan' jnãn'. ⁹ Na' he' ma' lluu' jne' kyaah' jma' kih' Cristo, ha' ga' sa' lääy' jne' kih' he' wi' he' na' ga' chee' Dio. ¹⁰ Lã'koh' sa' ma' jwah' jne' kyaah' Dio, ga' jiih' juu' jnãn' kyaayh', lã' llu' he' ga' juu' joo'y'. Hi' na' he' ma' jiih' juu' jnãn' kyaayh', ha' ga' sa' lääy' jne' lã' llu' he' na' jiih' joo'y'. ¹¹ Hi' ja' ma' la' koõ' lääy' jne', jmeey' jëë' dsë' jne' tãä' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnãn' hi' ga' jëéh' juu' jnãn' kyaah' Dio.

Adán kyaah' Cristo

¹² Ja' ba' lã'koõ' ga' he' dso'kye' jmi' gyuu' la' kyaah' jaa' dsa' ba' hi' kyaah' dso'kye' ja' ga' juuy', lã' ja' ga' lã' jëë' ba' dsa' dsa' juu', kih' ga' lã' jëë' ba' ga' jmee' dso'kye'. ¹³ Sa' ga' ma' cha' ley kih' Moisé, ma' cha' ba' dso'kye' jmi' gyuu' la'. Pero sa' la' kwaan' dso'kye' ja', jãä' sa' ga' ma' cha' ley. ¹⁴ Pero ma' ra' he' ga' juu' ba' dsa', ga'løø' jmi' kih' Adán, lã' ga'të' kih' Moisé. Ga' lã' jëë' ba' dsa' dsa' juu', ma' ke' na' sã' ba' la' dso'kye' he' ga' jmeey' kyaah' he' ga' jmee' Adán. Adán he' ma' laa' lã'koõ' laa' jaa' hi' ga' hi' juu' kih' ja' jmi' gyuu' la'.

¹⁵ Pero kah' ba' la' he' la' kwa' Dio jnãn' lã'koh' ga' he' hliih' he' ga' jmee' Adán. Kyaah' dso'kye' he' ga' jmee' Adán, ga' hee' jwëë' dsa'. Pero cha' ga' miih' ga' lã' cha' he' llu' kih' jwëë' dsa' kyaah' he' llu' dsë' Dio he' la' kway' ba' ta' la' kih' he' llu' dsë' jaa' dsa'. Hi' he' he' Jesucristo. ¹⁶ Hi' sa' jëéh' kwee' he' hliih' he' ga' jmee' Adán kyaah' he' la' kwa' Dio. Jëéh', ja' jwiz' kwaan' kih' koõ' ba' dso'kye' he' ga' jmee' dsa' he', hi' kih' he' ja' ga'toh' dso'jwii' né' jnãn'. Pero kwaan' kih' he' jmee' dsa' cha' miih' dso'kye', he' ja' ba' ja' ja' he' la' kwa' Dio mah' lã' ja' leë' lluu' dsa'. ¹⁷ Kyaah' dso'kye' he' ga' jmee' jaa' dsa' nuuh', ga' lih' ga' hee' lã' jëë' dsa'. Pero lã' jëë' dsa' hi' heeh' he' la' kwa' Dio mah' leey' lluu', ha' ga' sa' le' dsa' taayh' llu', kih' he' na' jiiyh' cha' né' Dio ta' la' kih' jaa' dsa' hi' chee' Jesucristo.

¹⁸ Kyaah' dso'kye' he' ga' jmee' jaa' dsa', ja' dso'jwii' né' kih' lã' jëë'. Ja' ba' lã' ja', ta' la' kih' jaa' dsa' hi' ga' jmee' llu', ja' he' leë' lluu' lã' jëë' dsa' mah' na' jiiyh' cha' né' Dio. ¹⁹ Kih' he' ga' lã' chaah' jaa' dsa' nuuh', jwëë' dsa' ga' leë' hlëéh'. Ja' ba' lã' ja' ka' lãh' kih' he' ga' lã' nuuh' jaa' dsa', jwëë' dsa' leë' lluu'.

²⁰ Ga'nøø' ley kih' Moisé mah' lã' cha' cha' ga' miih' dso'kye'. Hi' ma' ga' lã' cha' cha' miih' dso'kye', cha' ga' miih' ga' lã' llu' dsë' Dio kyaah' jne'. ²¹ Hi' ja' ba' lã' koõ' ga' lih' dso'kye' ga' jngiih' jnãn', ja' ba' lã' ja' ga' lih' Dio ga' jmaä' jne' lluu' ta' la' kih' he' llu' dsëy', mah' jmee' chaä' jne' ga' lã' jëë' joh' jmi' cha' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnãn'.

6

Ma' ga' saa' jne' jmi', lã'koõ' he' ga' juu' jne' kyaah' Cristo

¹ Ha' lã' jãh' jne' ja', che' wa' jmee' ba' jne' he' hliih' mah' lã' llu' dsë' Dio cha' ga' miih' kyaah' jne'? ² Ni' miih' sa' la' lã' ja'. Ma' na' juu' jne' kih' he' hliih', ha' lã' ja' dsa'tooh' ga' jne' jmeen' he' hliih'. ³ Che' sa' ñeh' hnãh' he' ma' laa' jne' koõ' kyaah' Cristo, he' ja' ba' ja' heh' ga' saa' jne' jmi' kwaan' kiyh'? He' ja' la' kwaan' he' ga' juu' jne' ko' jøh' kyaayh'. ⁴ Lã' ma' ga' saa' jne' jmi', lã' koõ' he' ga' juu' jne' hi' ga' haa' jne' ko' jøh' kyaah' Cristo. Hi' lã' ma' ga' lã' jiih' Cristo jee' kih' hi' na' juu' kyaah' be' kih' Dio, ja' ba' lã' ja' ga' lã' chaä' jne' lã' hmëë' mah' dsa'tooh' kyaayh'.

⁵ Cher'mah' la' kwaan' kyaah' jnih' ko' jøh' lã' koõ' ma' ga' juuy', ja' ba' lã' ja' lã' jiih' jne' kyaayh' lã' koõ' ga' lã' jiih' hñiiy'. ⁶ Ma' ñe' ba' jne' lã' koõ' ma' laa' jne' jãä', la' lã' koõ' he' ga' taa' jne' kyaayh' dsoh' hma' cru' mah' ga' lääy' jne' kih' jmi' ngo' he' ma' jøø' jnãn' jwë' hliih'. Heh' lã' ja' mo' so' cha' he' kih' jmee' ga' jne' he' hliih'. ⁷ Jëéh' jaa' hi' ma' na' juu', ma' na' laay' kih' dso'kye'. ⁸ Hi' cher'mah' ga' juu' jne' kyaah' Cristo, lã' ja' ma' dsoo' dsë' jne' ma' chaä' jne' ka' lãh' kyaayh'. ⁹ Jëéh' ma' ñe' jne' he' ga' lã' jiih' Cristo jee' kih' hi' na' juu', he' ja' mo' so' cha' he' kih' juuy' ka' lãh'. Hee' ga' na' he' jmee' juuy'. ¹⁰ Jëéh', lã' ma' ga' juuy', ga' juuy' kih' dso'kye' koõ' hã' ja' ba'. Ni' miih' sa' jmee' dso'kye' hñãh' kiyh'. Heh' he' na' jiiyh', na' jiiyh' kih' Dio ba'. ¹¹ Ja' ba' lã' ja' hnãh', jmee' hnãh' kwaan' he' ma' na' juuh' hnãh' kih' dso'kye', hi' na' jiih' hnãh' kih' Dio ta' la' kih' Cristo Jesús Dsa' jøøh' jnãn'.

¹² Mo'to' kwa' hnãh' jwë' lla' dsëë' he' hliih' né' jmi' ngo' kyah' hnãh'. Mo'to' jmeeh' hnãh' he' he' ga' ngii' jmi' ngo' kyah' hnãh'. ¹³ Ta' kwa' jwë' jmee' goo' tiih' hnãh' he' hliih'. Ngëë' hnãh' hñaa' kih' Dio, lã' koõ' he' ma' lã' jiih' hnãh' jee' kih' hi' ma' na' juu'. Hi' ngëë' hnãh' na' hñaa' jmi' ngo' kyah' hnãh' kih' Dio mah' jmee' he' llu' jmah' ba'. ¹⁴ Lã' jwë' ja' mo' so' lla' dsëë' he' hliih' kyah' hnãh', jëéh' mo' so' na' jnãä' hnãh' kih' ley, na' he' ma' tãäh' hnãh' kyaah' he' llu' he' la' kwa' Dio.

Jne' hi' mi-te' kih' he' llu'

¹⁵ Ha' lä' ja', na' he' ma' tøøh' jne' kyaah' he' la' kwa' Dio hi' mo' so' na' jnäá' jne' kih' ley, ¿che' jmee' ga' jne' he' hliih'? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. ¹⁶ ¿Che' sa' neh' hnäh' ha' lä' ja'? Cher' mah' ga' hnëeh' hnäh' hñaah' jmeeh' ta' kih' dsa', he' ma' na' hñuuh' hnäh' mi' teh' hnäh' kiyh' ba' ja'. Lä' ja' cher' mah' jmeeh' ga' hnäh' he' hliih', lä' ma' tääh' ja' ba' hnäh' kyaah' he' hliih' he' jmee' juu' hnäh'. Pero cher' mah' tääh' hnäh' nuuh' hnäh' kih' Dio, leeh' hnäh' lluu'. ¹⁷ Ti'hmaah' Dio, ma' ke' ma' na' hñuuh' hnäh' kyaah' dso' kye', pero na' ma' heeh' hnäh' lä' kaa' tuh' hoh' hnäh' lä' jë' ju' dsoo' he' ma' nuuh' hnäh'. ¹⁸ Ma' na' laah' hnäh' kih' dso' kye', hi' na' ma' ngëeh' hnäh' hñaah' jmeeh' hnäh' he' lu' jmah' ba'. ¹⁹ Ma' hlëeh' hnäh' juu' kih' hi' na' hnëe' jmee' ta' hi' kih' dsa' juu' mah' lä' ngëe' hnäh' kwee'. Jää' ga' ngëeh' hnäh' hñaah' kih' dso' kye', ga' jmeeh' hnäh' he' kih' he' hliih' cha' ga' miih'. Pero na' ta' cha'në' ngëe' hnäh' hñaah' kih' Dio mah' leeh' hnäh' hi' jmee' he' lu' jmah' ba' hi' lä' ja' leeh' hnäh' na' jngëe' cha' ga' miih'.

²⁰ Lä' koo' ma' na' hñuuh' hnäh' kyaah' dso' kye', sa' ma' laah' hnäh' kwaat' kyaah' he' lu'. ²¹ ¿Hee' na' ga' lëh' hnäh' kyaah' he' hliih' he' ga' jmeeh' hnäh'? Hi' na' kwa' o' hih' kyah' hnäh'. He' jngiuh' jnän' ba' ja'. ²² Pero na' he' mo' so' na' hñuuh' hnäh' kyaah' dso' kye' ja', ma' laah' hnäh' hi' jmee' ta' he' kih' Dio ba'. He' la' ba' ja' ya' jøø' kyah' hnäh', he' jmee' na' jngëeh' hnäh' lä' jiih' mo' so' juu' hnäh'. ²³ Hi' jmee' dso' kye', juu' bih'. He' ja' na' la' lä' koo' jñee'. Pero he' la' kwa' Dio, he' ja' jmee' chaa' jne' tää' ta' la' kih' Cristo Jesús Dsa' jøøh' jnän'.

7*Ley kih' Moisé mo' so' jmee' hih' jnän'*

¹ Øøhn', hlëeh' hnäh' hi' kyuuh' ley, ¿che' sa' ngëeh' hnäh' ha' lä' la' ley? Ley ja' jmee' hih' kih' dsa', ta' koo' jiih' chaay'. ² Lä' koo' la' kih' jaa' dsa' më' hi' na' jee' goo'. Cha'në' ley, ma' na' laay' kyaah' jaa' dsa' nuuh' ba' ta' koo' jiih' chaa' dsa' nuuh' kyaay'. Pero cher' mah' ga' juu' dsa' nuuh' he', mo' so' jmee' hih' ley ja' kiyh'. ³ Lä' ja', cher' mah' ga' kaa' dsa' më' he' jñah' dsa' nuuh' ta' koo' jiih' chaa' dsa' nuuh' kyaay', he' jmeey' dso' kye' ba' ja'. Pero cher' mah' ga' juu' dsa' nuuh' kyaay', mo' so' jmee' hih' ley ja' kiyh'. Ja' ga' na', le' ba' kaa' jñah', sa' cha' hliih' la'.

⁴ Ja' ba' lä' ja' hnäh' øøhn', ma' na' juu' hnäh' cha'në' ley kih' Moisé, kih' he' ga' juu' jmi' ngo' kih' Cristo. Lä' ja' cha' jwë' leeh' hnäh' kyaah' jñah'. Hi' he' he' Cristo hi' ga' lä' jiih' jee' kih' hi' na' juu' mah' jmee' jne'

he' lu' jmah' cha'në' Dio. ⁵ Ta' koo' jiih' ma' ga' nøø' jne' lä' koo' ma' ngiuh' jmi' ngo' jnän', lä' jë' he' hliih' he' ma' hee' dsë' jne', ga' tëe' be' kyaah' ley, mah' ga' jøø' jnän' jmeen' he' hliih' he' ma' jngiuh' jnän'. ⁶ Pero na' ma' na' laa' jne', lä' lluu' he' ma' na' juu' jne' cha'në' ley he' ma' jmee' hih' jnän'. Hi' na' tøøh' jne' kyaah' mada' hmëe' lä' koo' hih' jmee' jmi' lle' kih' Dio. Mo' so' jmee' ga' hih' jnän' lä' koo' na' sii' në' ley ma' gyuh'.

Sa' tää' jne' mi-te' jne' ley

⁷ ¿Ha' lä' jäh' jne' ja'? ¿Che' jmee' hliih' ley ja'? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Jnä' sa' ga' lä' kyuuhn' hee' ja' dso' kye' wa' ra' jäh' kih' sa' cha' ley. Hi' ni' sa' ma' lä' kyuuhn' hee' ja' he' hee' dsë' dsa' lä' jë' he' ga' cha' wa' ra' jäh' kih' sa' lle' në' ley nuuh' la': "Ta' wa' hee' hoh' leh' he' ga' cha'." ⁸ Pero dso' kye' ga' tëe' be' cha' ga' miih' ma' ga' nuun' ha' lä' hlëeh' nuuh' ja'. He' ja' ga' lä' jë' go' te' ba' ma' hee' dsën'. Pero wa' ra' jäh' kih' sa' cha' ley, na' hmää' ba' dso' kye' ja'. ⁹ Sa' ga' ma' nuun' ley ma' chaa' ba' jnä' lluu' laan'. Pero ma' ga' nuun' nuuh' ja', ga' lä' jnä' dso' kye' hi' ga' lä' ngëen' ma' na' bäähn' he' ma' juun' ba'. ¹⁰ Ja' ga' ga' lä' ngëen', heh' nuuh' he' la' kwaat' jmee' chaa' jne', ga' mi' jnää' he' ma' na' bäähn' he' ma' juun'. ¹¹ Jëeh', dso' kye' ga' tëe' be' kyaah' nuuh' ja', ga' mi' gaay' jnä' hi' ja' ba' he' ja' ga' bääh' jnä' he' ma' juun'.

¹² Ma' ra' he' na' jngiuh' ba' ley, hi' lä' jë' nuuh' he' lle' në' ley na' jngiuh', lluu' ba' la', sa' cha' la' ni' miih'. ¹³ ¿Che' ja' ba' he' lu' ja', ga' bääh' jnä' juun'? Ni' miih' sa' la' lä' ja'. Dso' kye' ba' ja' he' ga' hee' jnä'. Kyaah' he' lluu' ja', ga' mi' jnää' ha' lä' la' dso' kye' he' kyaah' ma' na' bäähn' juun'. He' ja' kyaah' nuuh' ja' ga' lä' jnä' ha' koo' hliih' sa' la' dso' kye' he' kye' jne'.

Sa' tää' jne' han' kih' he' hliih' he' ngiuh' jmi' ngo' jnän'

¹⁴ Ma' ñe' ba' jne', jmi' lle' ba' la' ley, pero jnä' jmi' ngo' ba' laan', ma' na' hnëe' ba' jnä' he' jmeen' ta' he' kih' dso' kye'. ¹⁵ Sa' ngëen' hee' na' la' kin', sa' jmeen' lä' koo' hnoon' jmeen'. He' sa' tih' dsën', he' ja' ba' jmeen'. ¹⁶ Hi' cher' mah' ga' jmeen' he' sa' hnoon' jmeen', lä' jwë' ja' jmeen' dsoo', lluu' ba' ley ja'. ¹⁷ He' ja' jmee' lii', ja' hñiun' he' jmeen' lä' ja', dso' kye' he' kyaah' ba' ja', he' jmee' lä' ja'. ¹⁸ Man' kwee', sa' jnøø' ni' miih' he' lluu' ki' jnä'. He' ma' jwahn' lä' na' he' hlëeh' kih' jmi' ngo' kin' ba' ja'. Ma' ke' hnoo' ba' jnä' jmeen' he' lluu', pero sa' tään' jmeen'. ¹⁹ Jëeh', sa' jmeen' he' lluu' lä' koo' hnoon' jmeen'. He' hliih' he' sa' hnoon' jmeen', he' ja' ba' jmeen'. ²⁰ Hi' cher' mah' jmeen' he' sa' hnoon' jmeen', ja' he' hñiun'

he⁻ jmeen⁻ lä⁻ ja⁻. Dso⁻kye⁻ he⁻ kyaahn⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ jmee⁻ lä⁻ ja⁻.

²¹ Lä⁻ jē⁻ jiih⁻ he⁻ hnoon⁻ jmeen⁻ he⁻ llu⁻, he⁻ hliih⁻ jmah⁻ ba⁻ jøø⁻ kin⁻. Ko⁻ na⁻ la⁻ ba⁻ kin⁻. ²² Neh⁻ tuh⁻ dsēn⁻, tih⁻ ba⁻ dsēn⁻ ley⁻ kih⁻ Dio. ²³ Pero man⁻, cha⁻ ga⁻ jyoh⁻ he⁻ ha⁻ kih⁻ he⁻ tih⁻ dsēn⁻. He⁻ ja⁻ lla⁻ dsēē⁻ kin⁻ mah⁻ jmeen⁻ he⁻ kih⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ kyaahn⁻.

²⁴ Peer⁻ jwii⁻ jnā⁻ kih⁻ Dio. *¿Hii⁻ läā⁻ jnā⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ jmee⁻ juun⁻?* ²⁵ Ti⁻hmaah⁻ kwan⁻ kih⁻ Dio, ma⁻ ra⁻ he⁻ lääy⁻ ba⁻ jnā⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁻ jnān⁻. Lä⁻ la⁻ ba⁻ la⁻. Neh⁻ tuh⁻ dsēn⁻ hnoon⁻ jmeen⁻ he⁻ kih⁻ ley⁻ kih⁻ Dio pero jmi⁻ngo⁻ kin⁻, jmee⁻ ga⁻ he⁻ kih⁻ dso⁻kye⁻ ba⁻.

8

Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ kwa⁻ be⁻ mah⁻ leh⁻ jne⁻

¹ Na⁻ na⁻, mo⁻ so⁻ na⁻ bāäh⁻ dsa⁻ nāā⁻ cha⁻ je⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaah⁻ Cristo Jesús, hi⁻ sa⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻, ga⁻ nāā⁻ bih⁻ lä⁻ koo⁻ jāh⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻. ² Na⁻ he⁻ ma⁻ kyaahn⁻ Cristo Jesús, Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne⁻, ga⁻ läā⁻ jne⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ bāäh⁻ jne⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ ma⁻ jngiih⁻ jnān⁻. ³ Sa⁻ ga⁻ jmāā⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé ma⁻ läā⁻ jne⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ chee⁻ Dio joo⁻, ga⁻ kay⁻ jmi⁻ngo⁻ lä⁻ koo⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ hi⁻ äā⁻ dsoo⁻. Ga⁻ juuy⁻ kih⁻ he⁻ na⁻ bāäh⁻ jne⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻. Lä⁻ jwē⁻ ja⁻ ga⁻ chee⁻ Dio dso⁻kye⁻ ja⁻ kyaah⁻ dso⁻jwii⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻ jne⁻ nē⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. ⁴ Mah⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻ täā⁻ jne⁻ jmeen⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻ lä⁻ hnøø⁻ kih⁻ ley⁻, cher⁻ mah⁻ sa⁻ jmee⁻ ga⁻ jne⁻ he⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. Hnøø⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ lä⁻ koo⁻ jāh⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ba⁻.

⁵ Dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻, kye⁻ huū⁻ dsē⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻. Pero hi⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ koo⁻ jøø⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻, kye⁻ huū⁻ dsē⁻ kih⁻ Dio ba⁻. ⁶ Cher⁻ mah⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻, he⁻ ja⁻ jmee⁻ juu⁻ jne⁻. Pero cher⁻ mah⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne⁻ hi⁻ jmee⁻ hii⁻ ti⁻ jnān⁻. ⁷ Lä⁻ koo⁻ la⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻ sa⁻ jwah⁻ kyaah⁻ Dio. Sa⁻ jmee⁻ he⁻ lä⁻ koo⁻ jāh⁻ ley⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ni⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ täā⁻ høøy⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ jmeey⁻ he⁻. ⁸ Hi⁻ ga⁻ nāā⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻, sa⁻ täāy⁻ jmeey⁻ he⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio.

⁹ Pero hnäh⁻, mo⁻ so⁻ tääh⁻ hnäh⁻ lä⁻ hnøø⁻ jmi⁻ngo⁻. Cher⁻ mah⁻ ju⁻ dsoo⁻ kye⁻h⁻ hnäh⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Dio, tääh⁻ hnäh⁻ lä⁻ hnøø⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ba⁻. Hi⁻ cher⁻ mah⁻ chaa⁻ hi⁻ sa⁻ kye⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Cristo, sa⁻ laay⁻ kyaā⁻ Cristo. ¹⁰ Pero cher⁻ mah⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ Cristo, lä⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ juu⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ dso⁻kye⁻, hi⁻ jmi⁻lle⁻ kyah⁻ hnäh⁻ na⁻ jiih⁻ lä⁻ llu⁻ he⁻ ma⁻ laah⁻ hnäh⁻ lluu⁻. ¹¹ Cher⁻ mah⁻ kye⁻h⁻ hnäh⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ hi⁻ ga⁻ chaa⁻h⁻ Jesús jee⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻,

he⁻ ba⁻ hi⁻ ga⁻ mi⁻ jiih⁻ Cristo, mi⁻ jiiyh⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ he⁻ dsa⁻ juu⁻, ta⁻ la⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ kye⁻h⁻ hnäh⁻.

¹² He⁻ ja⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁻ øøhn⁻, koo⁻ ba⁻ la⁻ he⁻ äā⁻ jmi⁻ jmeen⁻ pero ja⁻ he⁻ dsa⁻ toohn⁻ lä⁻ koo⁻ hnøø⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. ¹³ Cher⁻ mah⁻ tääh⁻ hnäh⁻ lä⁻ hnøø⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻, juuh⁻ hnäh⁻. Pero cher⁻ mah⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ga⁻ lä⁻ øøh⁻ hnäh⁻ kih⁻ he⁻ ngii⁻ tuh⁻ hoh⁻ hnäh⁻, chaa⁻ ba⁻ hnäh⁻ täā⁻. ¹⁴ Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ jøø⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ kih⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ laa⁻ ma⁻ ra⁻ joo⁻ Dio. ¹⁵ Sa⁻ ga⁻ hñah⁻ jne⁻ koo⁻ jmi⁻lle⁻ he⁻ hnēē⁻ jne⁻ mah⁻ dsa⁻ tooh⁻ jne⁻ gah⁻ jne⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tøøh⁻ jne⁻ jää⁻. Ga⁻ hñah⁻ jne⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ga⁻ jmāā⁻ jne⁻ ma⁻ ra⁻ jooy⁻. He⁻ ja⁻ chiih⁻ jnih⁻: “Abba”, he⁻ hnøø⁻ jāh⁻ Täā⁻ kyaan⁻. ¹⁶ Ja⁻ ba⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ jmee⁻ ju⁻ dsoo⁻ siiyh⁻ jmi⁻lle⁻ jnān⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ laa⁻ jne⁻ joo⁻ Dio. ¹⁷ Hi⁻ he⁻ ma⁻ laa⁻ jne⁻ jooy⁻, ma⁻ laa⁻ jne⁻ kwaat⁻ hñah⁻ jne⁻ he⁻ kwēēh⁻ Dio joo⁻. Lä⁻ ja⁻ ko⁻ joh⁻ kyaah⁻ Cristo hñah⁻ jne⁻ heen⁻ he⁻ ga⁻ bāäh⁻ Dio hñii⁻, cher⁻ mah⁻ heeh⁻ jne⁻ jēēn⁻ wi⁻ ko⁻ joh⁻ kyaayh⁻. Ja⁻ ga⁻ na⁻, le⁻ dsa⁻ toohn⁻ ko⁻ joh⁻ kyaayh⁻ ja⁻ jwii⁻ kiyh⁻.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ tēēh⁻ jne⁻ ya⁻ jwii⁻ kih⁻ Dio

¹⁸ Jnā⁻ laan⁻, he⁻ li⁻ wi⁻ he⁻ jēē⁻ jne⁻ na⁻, ni⁻ mi⁻h⁻ sa⁻ jēēh⁻ lä⁻ koo⁻ le⁻ jnān⁻ ya⁻ jwii⁻ kih⁻ Dio he⁻ na⁻ ga⁻ lä⁻ jnā⁻. ¹⁹ Ga⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, hnøø⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻ ba⁻ ma⁻ tēē⁻ jmi⁻ mi⁻ jnāā⁻ Dio lä⁻ jēē⁻ hi⁻ laa⁻ jooy⁻. ²⁰ Jēēh⁻, lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ mo⁻ so⁻ jnā⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ jnā⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio. Pero ja⁻ he⁻ hyoh⁻ dsē⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻ jlä⁻ ta⁻ hwa⁻. Lä⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ hnøø⁻ hñii⁻ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ ba⁻. Pero ma⁻ ra⁻ he⁻ cha⁻ ba⁻ o⁻ joh⁻ dsē⁻ kih⁻. ²¹ Jēēh⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ läā⁻ ba⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio, sa⁻ kway⁻ jwē⁻ hee⁻ ta⁻ la⁻ hee⁻ lä⁻ ja⁻ ba⁻. Ma⁻ ja⁻ le⁻ cha⁻ mi⁻h⁻ llu⁻ kiyh⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tēē⁻ jee⁻ läāy⁻ ko⁻ joh⁻ kyaah⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ laa⁻ joo⁻ Dio. ²² Ma⁻ ñē⁻ ba⁻ jne⁻, lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio ki⁻ hoooh⁻ lä⁻ jiih⁻ na⁻ kih⁻ li⁻ wi⁻ he⁻ jēēy⁻, ku⁻ jii⁻ kih⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ jee⁻ dsa⁻ lä⁻ chaa⁻ gyuu⁻ kyaay⁻. ²³ Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ki⁻ hoooh⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻. Jēēh⁻, ma⁻ hñah⁻ jne⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ la⁻ to⁻ nē⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ hñah⁻ jne⁻. He⁻ ja⁻ ku⁻ jii⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne⁻, jøøn⁻ kih⁻ Dio he⁻ mi⁻ jnāāy⁻ jne⁻ he⁻ laan⁻ ma⁻ ra⁻ jooy⁻. Ja⁻ ga⁻ na⁻ hñah⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ la⁻. ²⁴ Ga⁻ läāy⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ cha⁻ ba⁻ o⁻ joh⁻ dsē⁻ jnān⁻ he⁻ läā⁻ ba⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻. Pero wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ ga⁻ tēē⁻ jne⁻ he⁻ la⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ jøø⁻ ga⁻ jne⁻. Jēēh⁻, he⁻ ma⁻ tēē⁻ jne⁻, *¿he⁻ la⁻ jøø⁻ ga⁻ jne⁻ tēēn⁻?* ²⁵ Pero jne⁻, tøøh⁻ ba⁻ jne⁻ jøøn⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ tēē⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ hnøø⁻ jmeen⁻ jøh⁻ dsē⁻ jne⁻.

²⁶ Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻, Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngü⁻ kway⁻ be⁻ lä⁻ ma⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ jnän⁻. Jëéh⁻, sa⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻ ha⁻ lä⁻ chuun⁻ kyaah⁻ Dio, pero Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngü⁻ cheh⁻ nē⁻ jnän⁻, ki⁻ hooch⁻ ngüy⁻ jnän⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ këh⁻ jne⁻ jmi⁻ hlëéh⁻. ²⁷ Dio hi⁻ jëē⁻ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne⁻, hi⁻ he⁻ ñe⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ ngü⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngü⁻, jëéh⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsē⁻ Dio ba⁻ ngüy⁻ jnän⁻ hi⁻ laa⁻ kyaay⁻.

²⁸ Jne⁻ hi⁻ hnää⁻ Dio, ñe⁻ jne⁻, he⁻ llu⁻ jnän⁻ ba⁻ ja⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ dsa⁻ ngēē⁻ jne⁻, jne⁻ hi⁻ na⁻ tee⁻h⁻ kyaa⁻ Dio lä⁻ koo⁻ hu⁻ dsē⁻ kiyh⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ la⁻ jää⁻. ²⁹ Jää⁻ ma⁻ kyuu⁻ Dio lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ kyaa⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ jmääy⁻ kwaat⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ nē⁻, mah⁻ leey⁻ lä⁻ koo⁻ laa⁻ joo⁻. Lä⁻ jwē⁻ ja⁻, lee⁻ Cristo to⁻ nē⁻ jee⁻ kih⁻ jwēē⁻ dsa⁻ kyaay⁻. ³⁰ Hi⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ jmääy⁻ kwaat⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ nē⁻, ga⁻ tēeyh⁻ hi⁻ he⁻. Hi⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ tēeyh⁻, ga⁻ jmääy⁻ lluu⁻. Hi⁻ hi⁻ ga⁻ jmääy⁻ lluu⁻ he⁻, ga⁻ jmääy⁻ kaa⁻h⁻.

³¹ ¿Hee⁻ ga⁻ na⁻ jā⁻h⁻ jne⁻ na⁻? Cher⁻ mah⁻ Dio kyaah⁻ jne⁻, ¿hi⁻ na⁻ hi⁻ la⁻ dsēē⁻ jne⁻? ³² Sa⁻ ga⁻ koo⁻y⁻ dsēy⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ ngēē⁻ bih⁻ joo⁻y⁻ ga⁻ juu⁻ kwaat⁻ jnän⁻. Ha⁻ ga⁻ sa⁻ kweēy⁻h⁻ jne⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ bi⁻ jnän⁻. ³³ ¿Ha⁻ ta⁻ jā⁻ hi⁻ hnēē⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ lleeh⁻ kyaa⁻ Dio? Hñii⁻ ba⁻ Dio jmääy⁻ lluu⁻. ³⁴ ¿Ha⁻ ta⁻ jā⁻ hi⁻ taa⁻h⁻ jne⁻ cha⁻ je⁻? Cristo ga⁻ juu⁻ jnän⁻ hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ koo⁻ ga⁻ juuy⁻ ja⁻, ga⁻ lä⁻ jiiy⁻h⁻ ka⁻ lä⁻h⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ koo⁻ ga⁻ lä⁻ jiiy⁻h⁻, na⁻ gyay⁻ jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ kih⁻ Dio ngüy⁻ jnän⁻. ³⁵ ¿Ha⁻ ta⁻ jā⁻ he⁻ ha⁻ jnän⁻ he⁻ hnää⁻ Cristo jne⁻? ¿Che⁻ kyaah⁻ he⁻ jēē⁻ jne⁻ wi⁻, che⁻ kyaah⁻ he⁻ la⁻ jwēē⁻h⁻ jnän⁻, he⁻ kwa⁻ dsa⁻ jnän⁻, he⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ kih⁻ hñh⁻, he⁻ sa⁻ cha⁻ hmii⁻h⁻ he⁻ kyeh⁻n⁻, he⁻ hi⁻ goo⁻ jnän⁻, o he⁻ juu⁻ jne⁻? ³⁶ Lä⁻ koo⁻ na⁻ si⁻ juu⁻ kih⁻ Dio:

Kih⁻ he⁻ tøø⁻h⁻ jnää⁻h⁻ kyaah⁻ hne⁻, he⁻ ja⁻ lä⁻ jē⁻ jmi⁻ ba⁻ hi⁻ goo⁻ juu⁻ jnää⁻h⁻. Jmee⁻ dsa⁻ kwaat⁻, laa⁻ jnää⁻h⁻ lä⁻ koo⁻ jah⁻ hi⁻ jngēēy⁻h⁻.

³⁷ Kih⁻ jee⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ja⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ leh⁻ ba⁻ jne⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Cristo hi⁻ hnää⁻ jne⁻. ³⁸ He⁻ ja⁻ jmeen⁻ dsoo⁻, ni⁻ he⁻ juu⁻ jne⁻, ni⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, ni⁻ ängele, ni⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ juuh⁻, ni⁻ hi⁻ na⁻ høø⁻ ga⁻ be⁻, ni⁻ he⁻ cha⁻ na⁻, ni⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ lä⁻ jnä⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻, ³⁹ ni⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻h⁻, ni⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ hwa⁻, ni⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ la⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ tää⁻ jñuu⁻h⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ hnää⁻ Dio jne⁻, he⁻ ga⁻ mi⁻ jnäay⁻ jnän⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ Cristo Jesús Dsa⁻ jøø⁻h⁻ jnän⁻.

9

Ga⁻ jã⁻ ta⁻ koo⁻ dsa⁻ Israel hi⁻ ma⁻ laa⁻ kwaat⁻

¹ Jnä⁻ hi⁻ laa⁻ kyaah⁻ Cristo, ju⁻ dsoo⁻ na⁻ jwēē⁻h⁻ hnäh⁻, sa⁻ ta⁻ juun⁻. Hi⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ jngü⁻ jmee⁻ ju⁻ dsoo⁻ ko⁻ jø⁻h⁻ kyaah⁻ jnä⁻,

² he⁻ meeh⁻ dsēn⁻ cha⁻ miih⁻. Lä⁻ jē⁻ jmi⁻ ba⁻ jii⁻ tuh⁻ dsēn⁻. ³ Hnoon⁻ jã⁻ dso⁻ jwi⁻ nē⁻ kin⁻, hnoon⁻ jän⁻ ta⁻ koo⁻ kih⁻ Cristo ha⁻ ga⁻ che⁻ lä⁻ ja⁻ le⁻ llu⁻ kih⁻ øø⁻h⁻ hi⁻ te⁻ ju⁻ kin⁻ kyaah⁻, ⁴ hi⁻ laa⁻ dsa⁻ Israel. Dio ga⁻ jmääy⁻ lä⁻ koo⁻ joo⁻y⁻, hi⁻ ga⁻ mi⁻ jnäay⁻ jmeē⁻ je⁻ kiyh⁻ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio hmooh⁻ kyaay⁻h⁻, ga⁻ tooyh⁻ gooy⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé, hi⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻ juuh⁻ kiyh⁻, hi⁻ ga⁻ bäay⁻h⁻ hñii⁻y⁻ ha⁻ lä⁻ jmeey⁻ kyaay⁻h⁻. ⁵ Dsa⁻ Israel he⁻ laay⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ dsa⁻ ma⁻ kaa⁻h⁻ kyaa⁻ jnääh⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ llo⁻ joo⁻. Hi⁻ jee⁻ kyaa⁻ jnääh⁻ ya⁻ hēē⁻ Cristo laay⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻. Hi⁻ he⁻ laa⁻ Dio, hi⁻ jøø⁻h⁻ ga⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻. Lä⁻ ja⁻ wa⁻ hñn⁻ kiyh⁻ ga⁻ lä⁻ jē⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻. Wa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻.

Dio sa⁻ dsēē⁻ dsoo⁻ he⁻ ga⁻ jã⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ koo⁻

⁶ Ja⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ mi⁻ te⁻ Dio juu⁻ kih⁻ kyaah⁻ dsa⁻ Israel, he⁻ ga⁻ jã⁻y⁻ ta⁻ koo⁻. Jëéh⁻ ja⁻ lä⁻ jēē⁻ sa⁻ ju⁻ kiyh⁻ laa⁻ ma⁻ ra⁻ dsa⁻ Israel. ⁷ Ni⁻ ja⁻ lä⁻ jēē⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ Abraham, laa⁻ ma⁻ ra⁻ joo⁻y⁻. Lä⁻ la⁻ ba⁻ jā⁻h⁻ Dio siih⁻: “Ma⁻ la⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ Isaac ba⁻ lee⁻ dsa⁻ kyaah⁻.” ⁸ Lä⁻ la⁻ ba⁻ hnøø⁻ jā⁻h⁻ juu⁻ la⁻. Ja⁻ kih⁻ he⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ dsa⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ hñaa⁻ chaa⁻, he⁻ ja⁻ laay⁻ joo⁻ Dio. Ma⁻ la⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ lä⁻ chaa⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ bääh⁻ Dio hñii⁻ kyaah⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ jmääy⁻ kwaat⁻ laa⁻ ma⁻ ra⁻ sa⁻ ju⁻ kiyh⁻. ⁹ He⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ ga⁻ bääh⁻ Dio hñii⁻, ga⁻ jã⁻y⁻: “Ja⁻ ba⁻ jii⁻ la⁻ jän⁻ jyoh⁻ ji⁻ ñe⁻, hi⁻ lä⁻ chaa⁻ joo⁻ Sara.”

¹⁰ Ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ga⁻ la⁻. Jaa⁻ ba⁻ jmi⁻ lä⁻ uu⁻ joo⁻ Rebeca, hi⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻. Hi⁻ he⁻ he⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻ Isaac. ¹¹ Sa⁻ ga⁻ ma⁻ lä⁻ chaa⁻ gyuu⁻ suu⁻ he⁻, hi⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ jmee⁻ gyuu⁻ suu⁻ he⁻ ni⁻ he⁻ hliih⁻ ni⁻ he⁻ llu⁻. Ma⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ lleeh⁻ Dio jaa⁻ hi⁻ ga⁻ laa⁻ kyaay⁻, lä⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ jã⁻ koo⁻ hweh⁻, Dio le⁻ lleeh⁻ hi⁻ na⁻ hi⁻ hnääy⁻. Sa⁻ la⁻ kwaat⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻, Dio ba⁻ he⁻ hi⁻ tēē⁻h⁻ dsa⁻. ¹² Lä⁻ la⁻ ga⁻ jā⁻h⁻ Dio siih⁻ Rebeca: “Hi⁻ mäh⁻ ba⁻ jmee⁻ hih⁻ kih⁻ hi⁻ jøø⁻h⁻.” ¹³ Juu⁻ na⁻ jee⁻h⁻ kwee⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ si⁻ jee⁻ la⁻: “Jacob ba⁻ ga⁻ lä⁻ hnaan⁻, pero Esau ga⁻ jmää⁻n⁻ ta⁻ koo⁻.”

¹⁴ ¿Ha⁻ lä⁻ jā⁻h⁻ jne⁻ ja⁻? ¿Che⁻ jmee⁻ Dio hliih⁻ he⁻ jmeey⁻ lä⁻ na⁻? Ni⁻ miih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. ¹⁵ Jëéh⁻, lä⁻ la⁻ ga⁻ jā⁻h⁻ Dio siih⁻ Moisé: “Lä⁻ ñii⁻h⁻ dsēn⁻ kih⁻ hi⁻ la⁻ dsēn⁻ hi⁻ lä⁻ jø⁻h⁻ dsēn⁻ kyaah⁻ hi⁻ la⁻ dsēn⁻ ka⁻ lä⁻h⁻.” ¹⁶ Sa⁻ la⁻ kwaat⁻ lä⁻ hnøø⁻ dsa⁻, ni⁻ kih⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ lä⁻ bi⁻i⁻. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. Lä⁻ ñii⁻h⁻ dsē⁻ Dio kih⁻ dsa⁻ hi⁻ la⁻ dsēy⁻ ba⁻. ¹⁷ Lä⁻ la⁻ na⁻ si⁻ juu⁻ kih⁻ Dio lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ hlēēy⁻h⁻ kyaah⁻ Faraón: “Ma⁻ llaan⁻ hne⁻ jøø⁻h⁻ mah⁻ jēē⁻ dsa⁻ ha⁻ koh⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kin⁻ he⁻ mi⁻ jnään⁻ nē⁻ kyah⁻, mah⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻ kyuu⁻ dsa⁻ jnä⁻ lä⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻”, ga⁻ jā⁻h⁻ Dio. ¹⁸ Jee⁻ ja⁻ dsa⁻ lä⁻ jnä⁻, lä⁻ ñii⁻h⁻ dsē⁻ Dio kih⁻ hi⁻

10

lla⁺ dsëy⁺ hi⁺ lä⁺ ja⁻ kih⁺ hi⁻ lla⁻ dsëy⁺ jmeey⁺ lä⁻ chaayh⁻ cha⁻ ga⁺ miih⁻.

¹⁹ Cher⁺ mah⁺ hne⁻ jwiih⁺ jnä⁻: “¿He⁻ la⁻ ja⁻ bääh⁻ Dio jne⁺ dsoo⁺? Jëéh⁺, sa⁻ chaä⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ lih⁺ ha⁺ kih⁺ Dio kih⁺ he⁻ lla⁻ dsëy⁺ jmeey⁺ lä⁻ na⁻?” ²⁰ Pero jnä⁺ jëeh⁺ kyah⁺ lä⁻ la⁻: “Hne⁻ dsa⁻ ñuuh⁻, ¿hee⁻ laah⁺ hne⁻ mah⁺ ti⁻ chooh⁺ juu⁺ kyaah⁺ Dio?” Sa⁻ le⁻ hlëéh⁺ mi⁻ ‘hya⁻ siiyh⁺ të⁻ hya⁻: “¿He⁻ la⁻ ma⁻ jmääh⁺ jnä⁻ lä⁻ na⁻?” ²¹ Cha⁻ jwë⁺ kih⁺ të⁻ hya⁻ jmeey⁺ lä⁻ lla⁻ dsëy⁺. Kyaah⁺ ja⁻ ba⁻ tu⁺ jii⁺ ja⁻, jmeey⁺ mi⁻ ‘hya⁻ he⁻ la⁻ na⁻ hñaah⁺ hi⁻ jmeey⁺ mi⁻ ‘hya⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻.

²² Hi⁻ ha⁻ lä⁻ jäh⁺ jne⁺ kih⁺ he⁻ la⁻. Dio hnøoy⁺ mi⁻ jnääy⁺ lä⁻ koo⁻ ya⁻ jëë⁺ dsëy⁺, hi⁻ hnøoy⁺ nuu⁺ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ be⁻ kiyh⁺, pero sa⁻ jmeey⁺ lä⁻ chah⁺ ja⁻, kwëéh⁺ ba⁻ dsëy⁺ ‘cha⁻ miih⁻ kyaah⁺ hi⁻ lle⁻ kih⁺ dsa⁻ nää⁺ kyaah⁺ dso⁺ jwii⁺. ²³ Hi⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺ hnøoy⁺ jëë⁺ dsa⁻ ha⁻ koh⁺ na⁻ hñaah⁺ sa⁻ la⁻ ya⁻ jwii⁺ kiyh⁺, he⁻ mi⁻ jnääy⁺ kih⁺ hi⁻ lä⁻ ñih⁺ dsëy⁺, he⁻ ba⁻ hi⁻ ga⁻ mi⁻ lluyy⁺ lä⁻ ma⁻ to⁻ në⁻ mah⁺ tëëyh⁺ ya⁻ jwii⁺ kiyh⁺. ²⁴ Lä⁻ ja⁻, lä⁻ kye⁻ jne⁺ ma⁻ tëëyh⁺ na⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ hi⁻ laä⁺ judiu, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ma⁻ tëëyh⁺ hi⁻ sa⁻ laä⁺ judiu. ²⁵ Lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh⁺ Osea:

Kih⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laä⁺ kyaan⁺, mi⁻ chee⁻ jnih⁺ “Dsa⁻ kyaan⁺”.

Dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ hnaan⁺, na⁻ ma⁻ hnaa⁻ jnih⁺.

²⁶ Ja⁻ ba⁻ jee⁻ ga⁻ jäh⁺ ja⁻ “Sa⁻ laah⁺ hnäh⁺ dsa⁻ kyaan⁺”.

ja⁻ ba⁻ jee⁻ ja⁻, lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ jäh⁺ “Laah⁺ hnäh⁺ joo⁺ Dio jiih⁺”.

²⁷ Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ hlëéh⁺ Isaia kih⁺ dsa⁻ Israel: “Ma⁻ ke⁻ jwëë⁺ jwërte sa⁻ ju⁻ kih⁺ Israel lä⁻ koo⁻ mi⁻ sii⁺ he⁻ cha⁻ cha⁻ hoo⁺ jmi⁻ ñeeh⁺, pero miih⁻ go⁻ te⁻ ba⁻ hi⁻ lää⁺. ²⁸ Jëéh⁺, ma⁻ ra⁻ he⁻ jmeey⁺ ba⁻ Dio lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh⁺ le⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ bääh⁻ dsoo⁺ lä⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁺. Chah⁺ ba⁻ llay⁺ ta⁻ kyaah⁺ ju⁻ dsoo⁺ jmah⁺.”

²⁹ He⁻ la⁻ na⁻ ga⁻ jäh⁺ Isaia jää⁺:

Wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ cha⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁺ be⁻ kih⁺, ga⁻ heey⁺ lä⁻ jëë⁺ jne⁺ dsa⁻ Israel, ma⁻ le⁻ jnän⁺ lä⁻ koo⁻ ga⁻ la⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ jwii⁺ Sodoma kyaah⁺ jwii⁺ Gomorra.

³⁰ Juu⁺ la⁻ ma⁻ jäh⁺ lä⁻ la⁻. Dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laä⁺ judiu hi⁻ sa⁻ ma⁻ jmeey⁺ he⁻ ma⁻ hnaayh⁺ Dio, ga⁻ hwëëy⁺ lluy⁺ lä⁻ lluy⁺ he⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁺ dsëy⁺. ³¹ Pero dsa⁻ judiu hi⁻ ma⁻ høø⁻ ley⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ hwëëy⁺ lluy⁺, sa⁻ ga⁻ liyh⁺ ma⁻ jäh⁺ lluy⁺. ³² ¿He⁻ la⁻ sa⁻ ga⁻ liyh⁺? Kih⁺ he⁻ ma⁻ hnooyh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ hwëëy⁺ lluy⁺ kyaah⁺ he⁻ mi⁻ tey⁻ ley. Lla⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsëy⁺ kih⁺ Dio, ga⁻ tëyh⁺ kyaah⁺ ku⁺ he⁻ jmeey⁺ dsa⁻ tëh⁺ dsa⁻. ³³ Lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁺ juu⁺ kih⁺ Dio:

Jee⁻ jwii⁺ Siön la⁻ kyen⁻ ku⁺ he⁻ jmeey⁺ dsa⁻ tëh⁺ dsa⁻, kyen⁻ hloo⁻ he⁻ jmeey⁺ täh⁺ dsa⁻.

Pero hi⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsë⁺ kiyh⁺, jiih⁺ koh⁺ sa⁻ jäh⁺ kyaah⁺ o⁻ hih⁺.

Ga⁻ jäh⁺ ta⁻ koo⁻ dsa⁻ Israel, kih⁺ he⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁺ dsëy⁺

¹ Øøhn⁺, ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁺, lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsën⁺ hnoon⁺ wa⁻ lää⁺ dsa⁻ Israel, lä⁻ ja⁻ ngiin⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. ² Jnä⁺ jmeey⁺ ju⁻ dsoo⁺ kiyh⁺, ma⁻ ra⁻ he⁻ kwa⁻ bih⁺ be⁻ hnaayh⁺ Dio pero sa⁻ ngëëy⁺ ha⁻ lä⁻ hnøø⁻ Dio. ³ Sa⁻ ngëëy⁺ ha⁻ lä⁻ jmää⁺ Dio lluy⁺ dsa⁻. Hnooyh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hwëëy⁺ lluy⁺ kyaah⁺ lä⁻ jëë⁺ he⁻ jmeey⁺ hñii⁺ bih⁺, he⁻ ja⁻ sa⁻ jmeey⁺ he⁻ ha⁻ lä⁻ jmää⁺ Dio lluy⁺ dsa⁻. ⁴ Kyaah⁺ Cristo ga⁻ lä⁻ te⁻ ley⁻ kih⁺ Moisé mah⁺ hwëë⁺ lluy⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsë⁺ kiyh⁺.

⁵ Moisé ga⁻ jmeey⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hwëë⁺ lluy⁺ dsa⁻ kyaah⁺ ley. Ga⁻ jäh⁺ lä⁻ la⁻: “Cher⁺ mah⁺ hi⁻ ga⁻ mi⁻ te⁻ kih⁺ ley⁻ ja⁻, ja⁻ ba⁻ ley⁻ ja⁻ jmeey⁺ chaay⁺.” ⁶ Pero he⁻ hwëë⁺ dsa⁻ lluy⁺ kyaah⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsëy⁺, lä⁻ la⁻ ba⁻ ga⁻ jäh⁺ Moisé: “Ta⁻ jmeey⁺ huu⁺ dsë⁻ lä⁻ la⁻: ¿Hi⁻ na⁻ wii⁺ gyuu⁺h?” (He⁻ la⁻ hnøø⁻ jäh⁺: hnøoy⁺ he⁻ dsa⁻ kyaay⁺ Cristo.) ⁷ “Ni⁻ ta⁻ jmeey⁺ huu⁺ dsë⁻ lä⁻ la⁻: ¿Hi⁻ na⁻ jñaa⁺ ta⁻ neh⁺ hwa⁺?” (He⁻ la⁻ hnøø⁻ jäh⁺: lä⁻ koh⁺ lä⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺ ba⁻ Cristo mah⁺ dsa⁻ chaayh⁺ jee⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁺.) ⁸ ¿Hee⁻ ga⁻ ja⁻ jäh⁺ Moisé?

“Jäh⁺ go⁻ te⁻ ba⁻ cha⁻ juu⁺ la⁻ kyaah⁺, ma⁻ hä⁻ ba⁻ hoo⁺ hi⁻ ma⁻ hä⁻ ba⁻ neh⁺ tuh⁺ hoh⁺ ka⁻ läh⁺”, ga⁻ jäh⁺. He⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻ juu⁺ he⁻ kwa⁻ jnäh⁺, he⁻ hnøø⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺. ⁹ He⁻ ja⁻, cher⁺ mah⁺ hñaah⁺ jwah⁺:

“Jesús laä⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺”, hi⁻ cher⁺ mah⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ hoh⁺, Dio ga⁻ chaayh⁺ jee⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁺, ma⁻ laah⁺ ba⁻ hne⁻. ¹⁰ Jëéh⁺, kyaah⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺, hwëë⁺ jne⁺ lluy⁺. Hi⁻ kyaah⁺ he⁻ jäh⁺ jne⁺, Jesús he⁻ laä⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, lä⁻ jwëë⁺ ja⁻ ma⁻ na⁻ laä⁺ ba⁻ jne⁻ ja⁻. ¹¹ Jee⁻ na⁻ sii⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, jäh⁺ lä⁻ la⁻: “Ga⁻ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsë⁻ kiyh⁺, jiih⁺ koh⁺ sa⁻ jäh⁺ kyaah⁺ o⁻ hih⁺.” ¹² Kwee⁻ ba⁻ laä⁺ dsa⁻ judiu kyaah⁺ hi⁻ sa⁻ laä⁺ judiu. Jëéh⁺, jaa⁻ ba⁻ Dio kyaay⁺ jee⁻ lä⁻ jëë⁺. Ja⁻ kyaah⁺ hih⁺ mi⁻ jäh⁺ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ tääh⁺ ngii⁺ kiyh⁺. ¹³ Lä⁻ la⁻ na⁻ sii⁺ ka⁻ läh⁺: “Lä⁻ jëë⁺ hi⁻ chu⁺ kyaah⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺, hi⁻ he⁻ ba⁻ lää⁺.”

¹⁴ ¿Ha⁻ lä⁻ ngii⁺ dsa⁻ kih⁺ Dio cher⁺ mah⁺ sa⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsëy⁺ kiyh⁺? ¿Hi⁻ ha⁻ lä⁻ lä⁻ dsoo⁺ dsëy⁺ kiyh⁺, cher⁺ mah⁺ sa⁻ ma⁻ nuuy⁺ juu⁺ kiyh⁺? ¿Ha⁻ lä⁻ nuu⁺ dsa⁻ cher⁺ mah⁺ sa⁻ chaä⁻ hi⁻ kwa⁻ juu⁺? ¹⁵ ¿Ha⁻ lä⁻ kway⁺ juu⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁻ chaä⁻ hi⁻ ma⁻ cheey⁺? Lä⁻ koo⁻ jäh⁺ jee⁻ na⁻ sii⁺: “Peer⁺ na⁻ hñaah⁺ la⁻ wa⁻ ra⁻ ja⁻ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ ju⁻ hmëë⁻ he⁻ jmeey⁺ hi⁻ ti⁻ kih⁺ dsa⁻.”

¹⁶ Pero ja⁻ lä⁻ jëë⁺ israelita ma⁻ heeh⁻ ju⁻ hmëë⁻ la⁻. Nuuh⁺ da⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh⁺ Isaia: “Hne⁻ Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻ juu⁺ he⁻ ma⁻ kwa⁻ jnäh⁺ la⁻”, ga⁻ siiyh⁺ Dio. ¹⁷ He⁻ ja⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ nuuh⁺ jne⁻

ju'hmëë', jmee+ dsa-lä-dsoo' dsë-jne'. Hi juu' he-nuu' jne' ja', la' juu' kih' Dio ba' ja'.

18 He-ja' ngiin' ka-läh' juu': ¿Che' sa ma-nuu' israelita juu' la-jää'? ¿Ha-lä-sa ma-nuuy'? Lä-koo' jäh' juu' kih' Dio; Lä-kaa' jmi-gyuu' ma'lloo' juu' kiyh', lä'ku' lä'jii' hwa' ma-nuu' dsa' juu' la'.

19 Jwahn' ka-läh': ¿Che' sa ga-lä-ngëë' dsa-Israel? Nuu' da' hnäh'. To-në' Moisé ga-ngëë' juu' kih' dsa' he-lä-koo' ga-jäh' Dio siyh'.

Jmeen' lä-lleeh' hnäh' kyaah' dsa' hi' sa' laa' kwaat',

llan' hniit' kyah' hnäh' kyaah' dsa' hi' sa' ngëë' ni' miih'.

20 Hi' lä'ja' ka-läh' Isaia' ga-tuu' dsëy' ga-juuyh' kih' dsa' he', kyaah' juu' he' ga-ngëë' Dio kiyh'.

Dsa' hi' sa' ma'hnaah' jnä' ga-jnääh' jnä', ga-mi-jnäan' hñiin' kih' hi' sa' ma' chuuy' kyaah' jnä', ga-jäh' Dio.

21 Pero kih' dsa' Israel, ga-jäyh' ka-läh': "Lä-jë' jmi' ga-hün' goon' në' kyah' hnäh'. Peer' chaah' hnäh', sa' hii' lä-nuuh' hnäh' kin'."

11

Ma'ra' he' ga-laä' ba' ko' llaä' dsa' Israel

1 ¿Ha-lä' jwahn' ja', che' ga-bee' Dio lä-jëë' dsa' kyaä'? Ni' miih' sa' la' lä'ja'. He' ba' israelita jnä'. He' ba' sa'ju' kih' Abraham jnä', hi' laan' sa'ju' kih' Benjamín. 2 Sa' ga-bee' Dio lä-jëë' dsa' hi' ga-lleeyh' jää'. Che' sa' ñeh' hnäh' ha-lä' na-sii' kih' Elia, he' ga-hnëëy' dsa' Israel dsa-gooy', lä-koo' ma' ga-chuuy' kyaah' Dio: 3 "Dio Dsa-jøøh' kyaan', dsa' he' ma-jngëeh' lä-jëë' dsa' hi' ma-ngëë' juu' kyah' hi' ma-heey' lä-jë' na-hyoo' kyah'. Hñii' ba' jnä' ma-jän', hi' hnøøy' jngëëyh' jnä' ka-läh'", ga-jäh' Elia. 4 Nuu' da', ha-lä' ga-jäh' Dio siyh': "Na-hään' ga' gyii' mil dsa-ñuuh' hi' laa' kyaan' hi' sa' ma-juuh' jnä' cha'në' Baal."

5 Ja' ba' lä'ja' na', ma' chaä' ga' miih' dsa-Israel hi' ma-na-lleeh', kih' he' llu' dsë' Dio kyaayh'. 6 Cher'mah' ma' na-lleeyh', kih' he' llu' dsë' Dio, ja' kih' he' ga-jmeey' ta' llu' ja'. Hi' wa'ra' jäh' kih' ma' na-lleeyh' kih' he' ma' jmeey' ta' llu', mo'so' la' kwaat' he' llu' dsë' Dio kyaayh'.

7 ¿Ha' ba' lä' ga-la' ja'? Sa' ga-jnøøh' dsa' Israel he' ma' hnooyh'. Lä-jëë' hi' na-lleeh' kyaä' Dio, hi' he' ba' ga-jnøøh'. Pero kih' hi' jñah' he' ga-jmee' Dio hweh-dsëy' cha-ga-miuh'. 8 Lä-koo' na-sii': "Dio ga-kah' ga-gwëh' huusë' kih' dsa' he', hi' ga-jmeey' sa' jnä' mi' nëy' hi' ga-jmeey' ga-lä-gwëëy'. Hi' lä'ja' ga-jäy' lä-jiih' na'."

9 Hi' ga-hlëeh' David kih' dsa' he' ka-läh': Lä-jë' he' llu' he' ma-hñah' hnäh' wa' dsa-jiih' lä-koo' sa-lä' hi' lä-koo' sa-hma' ka-läh'.

Mah' he' ja' jmee' tëh' hnäh', hi' ja' ba' he' ja' lä-jñeeh' hnäh'.

10 Wa' tuu' mi' nëh' hnäh' mah' sa' le' jëëh' hnäh',

wa' jluu' ka'luuh' hnäh' lä' ma-na-jluu' na' kyaah' løø' he' kye'h' hnäh' na', ga-jäh' David.

11 He-ja' jwahn': Lä' ma' ga-tëh' dsa-Israel, ¿che' lä' ga-täyh' ja' ba'? Ni' miih' sa' la' lä'ja'. Ta-la' kih' he' ga-tëyh' ja', he-ja' ga-na' jwë' lää' dsa' hi' sa' laa' israelita mah' lä'ja' lä-hee' dsë' dsa' Israel hnaayh' Dio ka-läh' lä'hmëë'. 12 Kih' he' ga-tah' dsa' Israel dsoo', he' ja' ga-la'llu' kih' lä-jëë' dsa' jmi-gyuu'. Hi' kih' he' ga-jäy' ta' koo', he-ja' jñaah' la' kih' hi' sa' laa' judiu. Ha' ga' sa' le' llu' cha-ga-miuh' kih' lä-jëë' dsa' wa'ra' ga-jëeyh' ka-läh' kyaah' Dio.

13 Pero cha' he' jwëeh'n' hnäh' dsa' hi' sa' laa' judiu. Jëëh' na'hñaan' laan' apóstol mah' hlëeh'n' dsa' hi' sa' laa' judiu, he' ja' jmeen' kyeë' ta' he' jmeen' la'. 14 Hnoon' wa'ra' jäh' kih' dsa' hi' te-ju' kin' kyaah', lä'lliyh' kyaah' hnäh', ha' ga' che' lä'ja', lä-hee' dsëy' hnaayh' Dio ka-läh', mah' lää' ko'llaa'. 15 Kih' he' ga-jäy' ta' koo' dsa' judiu, he-ja' ga-jiih' juu' kih' dsa' jmi-gyuu' kyaah' Dio. ¿Ha-lä' le' kih' dsa' judiu, wa'ra' ga-jëeyh' kyaah' Dio ka-läh'? Le' kiyh' lä'koo' he' ma-lä-jiiyh' he' ma' na-juuy'. 16 Cher'mah' la' kwaat', la' kih' Dio he'ñiih' he' hwëë' to-në', lä'ja' la' kiyh' ka-läh' lä-jë' tu'ka' he' dsa-chaä'. Hi' cher'mah' la' kih' Dio jmoo' hma', lä'ja' la' kiyh' sa'goh' ka-läh'.

17 Dsa' judiu he' laa' lä'koo' sa'goh' hma-olivo llu'. Lä'koo' dsa-hla' goh' hma', lä'ja' ga-la' kih' ko'llaa' dsa' judiu he'. Hi' hne-dsa' hi' sa' laa' judiu, laah' lä'koo' sa'goh' hma' olivo nuu'. Hi' ma'heh' hne' høø' dsa' judiu he', lä'koh' he' ma-na' chu'h' dsöh' hma' olivo llu'. Hi' kyaah' he' ja', ma-tëeh' be' ma-laah' koo' ba' kyaah' hma-olivo ja'. 18 Ta' jmää' hñaa'h' jøøh' kyaah' gooh' hma' ja'. Jëëh' sa' cha' he' kih' he' jmää'h' hñaa'h' jøøh'. ¿Che' sa' ñeh', ja' he' hne' ääh' jmoo' hma' ja'? Jmoo' hma' ja' ba' ääh' hne'.

19 Ha' ga' che' ga-chiih' jnä': "Ga'hla' gooh' hma' olivo ja', he' ja' ga' kwa' jwë' kin' he' ga-hen' høø' dsa' judiu he'."

20 Dsoo' ba' lä'ja' ga-la'. Pero Dio ga'hwëë' dsa' he' høøy' jee' ma'tääh'y, kih' he' sa' ga-jmeey' dsoo' dsëy'. Hi' hne', llu' la' kyah', kih' he' ma-dsoo' hoh'. He-ja'-ta' jmää' hñaa'h' jøøh', hnøø' wa' gah' ba'. 21 Jëëh', cher'mah' sa' ga-lä-jøh' dsë' Dio kyaah' sa'goh' hma-llu' ja', ni' lä'ja' sa' lä-jøh' dsëy' kyaah' hne'.

22 Kye' da' hnäh' kwaat', cha-miuh' llu' dsë' Dio hi' lä'ja' hääy' ka-läh'. Kyaah' dsa' hi' ga'hwëëy' he', ga-lä'hääy'. Pero

kyaaḥ' hne-llu' dsëy', cher'mah' sa' jmeeh-
ta' koo' he-llu' dsëy' kyaah' hne'. Pero
cher'mah' ga'jmeeh' ta' koo', le' kyah'
lä'koo' ga'la' kih' dsa' he'. ²³ Cher'mah'
dsa' he' ga'jeeh' ka'läh' jmeey' dsoo' dsëy'
kih' Dio, dsa' heey' ka'läh' hoo'y' jee' ma'
tääh'y'. Dio cha' cha-miih' be' kih'. Le'
chaayh' ka'läh' lä'hmëe'. ²⁴ Hne- dsa- hi-
sa' laa' judiu, hi- ma' laa' kyaa' hma- olivo
nuu', ga'laah' hne- kyaa' hma- olivo llu',
ma'ke' sa' lle' ma' le' lä'ja-. Ha- ga' sa' le'
chuuh' ka'läh' sa'goh' hma- olivo llu' kyaaḥ'
ma-ra' chaah' kih'.

²⁵ Øøhn', hnoon' lä'ngëeh' hnäh' juu' he-
ma' na'hmää' jaa' mah' sa' jmääḥ' hnäh'
hñaah' kaah'. Dsoo' ba' ga'lä' chaah' dsa-
Israel pero ja' lä'jëe-. Kih' he'ja', ga'jäh'
ta' koo' lä'jiih' dsëe' lä'jëe' hi- sa' laa' judiu
heeyh' juu' kih' Dio. ²⁶ Ma'ja' ga'lää' lä'jëe-
dsa- Israel, lä'koo' na'sii' juu' kih' Dio:

Jwii' Sión ya'hëe' jaa' hi' lää' dsa',
chey' dso'kye- kih' lä'jëe- sa'ju- kih' Jacob.
²⁷ He- la' ja' hmooh' he- ga'jmeen' kyaaḥ'
dsa- judiu,
wa'ra' ga'të' jee' chen' dso'kye- kiyh',
ga'jäh' Dio.

²⁸ Dsa- judiu he' na'hoo'yh' kih' ju'hmëe',
he'ja' ga'la' llu' kyah' hnäh'. Pero ta'la-
kih' he' ma'na' lleeh' dsa- judiu he', he'ja'
lä' ma'hnää' ba' Dio, kih' he' ga'lä' hnääy'
dsa- ma'gyuh' kyaa' jnääh'. ²⁹ Wa'ra-
ga'tëeh' Dio dsa-, sa' mi'siiy' juu' kiyh'.
Hi' lä'ja' wa'ra- ga'kwëeyh' dsa- he' la'
kwëeyh', sa' koo'y' ka'läh'. ³⁰ Jää' ba' sa-
ma' nuuh' hnäh' kih' Dio, pero ma'lä'ñih'
dsëy' hnäh' kih' he- ga'lä' chaah' dsa- judiu
kyaaḥ'. ³¹ Ja'ba' lä'ja' na', sa' nuuh'
dsa- judiu he' kih' Dio. Pero ma'ra-
he' lä'ñih' ba' dsë' Dio kyaaḥ', lä'koo-
ga'lä'ñih' dsëy' kyah' hnäh'. ³² Ga'kwa' ba'
Dio jwë' he- ga'lä' chaah' ga'lä'jëe- dsa-
mah' lä'ja- lä'ñih' dsëy' kih' lä'hii' né' ba'.

³³ He- ba' che- kyuuḥ' Dio. Peer' cha-
cha-miih' huüdsë- kiyh'. Ni' jaa- sa' lloo-
lä'ngëe' lä'koo' la' hih' he- jmee' Dio, hi-
ni' sa' dsëe' jne' lä'ngëe' jne' ha- lä' la'
jwë' kiyh'. ³⁴ ¿Ha- chaa- hi- ngëe' ha- lä'
la' huüdsë- kih' Dio? ¿Ha- chaa- hi- lih-
kwëeyh' nuuh'? ³⁵ ¿Ha- chaa- hi- ga'kwëeh'
Dio miih' he- cha- kiyh', mah' jmeey' bii'
jiih' Dio ka'läh'? ³⁶ Jëeh', lä'jë- he- cha-
gwa' kih' Dio ba' ja-, hñii' bih' ga'jmeey',
kiyh' ba' la' ga'lä'jë-. Lä'ja', wa' jmeen'
juuh' kih' Dio jnääh' lä'jë- joh' jmi' cha-. Wa'
la' lä'ja-.

12

Hnøø' ngëe' jne' hñaan' kih' Dio

¹ Øøhn', lä'llu' he- ga'lä'ñih' dsë' Dio jne',
he'ja' na- chuun' kyaaḥ' hnäh' ngëe' hnäh'
hñaah' kih' Dio lä' he- jngëeh' hnäh' jah' né'

na'hyoo'. Jëeh' he- ngëe' jne' hñaan' kiyh',
he- na'ba' la' na' jngii' kih' Dio hi' tih- dsëy'
ka'läh'. Koo- he- na'ba' lle' kih' jmeeh'
hnäh' hi- jmee' jmi' kiyh'. ² Ta' jmee- hnäh'
lä'koo' jmee- dsa- jmi' gyuuḥ'. Hnøø' lä'sëeh'
hnäh', wa' lä'hmëe' huüdsë- kyah' hnäh'
mah' lä'kyuuḥ' hnäh' lä'jë- he- tih- dsë' Dio.
Jëeh', sa' jmää' kiyh' he- la' wa' la' cha- la'.
He- llu' jmah' ba' tih- dsëy'.

³ Na'hñaan' ta' la' kih' he- llu' dsë' Dio
kyaaḥ' jnä', he'ja' jwëeh'n' hnäh', ta' ngëe'
hnäh' jwë' lä'koo' laah' hnäh'. Jmee'
hnäh' huüdsë- lä'koo' lle' kyah' hnäh' ba'
kyaaḥ' lä'koo- te' he' ma'hñaah' hnäh' kih'
Dio. ⁴ Lä'koo' la' kih' jmi' ngo' jnääh', cha-
cha-miih' he- na'ku- na' chah' kyaaḥ',
pero sa' la'koo' ba' ta' kiyh'. ⁵ Ja'ba' lä'koo-
la' jmi' ngo' jnääh', lä'ja' jwëe' jne' kih' Cristo,
hi' koo' ba' ma'laa' jne' jee' lä'jëe' jne'
kyaaḥ'. He'ja' la' lä'koo- he- na'ku-
na' chah' lä'jëe' jne' ko' jöh'. ⁶ Lä'jaa-
lä'jaa- jne', ga'hñah' jne' ma' koo- nëe' ta'
he' jmeen', kih' he- llu' dsë' Dio kyaaḥ'
jne'. He'ja', cher'mah' hi- ga'hyoh' ta' he-
ngëey' juu' kih' Dio, wa' ngëey' lä'koh' te'
he' ma'lä' dsoo' dsëy' ba'. ⁷ Hi' cher'mah'
hi- ga'hyoh' ta' he' jmeey' ta' he' kih' dsa-,
wa' jmee' bih'. Hi' cher'mah' hi- ga'hyoh'
ta' he' mi'tëey' dsa-, wa' mi'tëey' ba'. ⁸ Hi'
cher'mah' hi- ga'hyoh' ta' he' hlëeyh' dsa-,
wa' hlëeh' bih'. Hi' hi- ga'hyoh' ta' he-
kway' he' cha- kiyh' kwëeyh' dsa- kyaaḥ',
wa' kwa' bih' ja' kyaaḥ' hih'. Hi' hi-
ga'hyoh' ta' he' kay' né' kih' dsa- kyaaḥ',
wa' jmee' bih' kwee-. Hi' hi- ga'hyoh'
ta' he- lä'ñih' dsëy' kih' dsa-, wa' jmeey'
lä'kaa- tuh- dsëy'.

⁹ Jmee' hnaah' dsa- kyaaḥ' pero ja' koo-
jmeeh' ba'. Jmee' hnäh' ta' koo' he' hliih',
go'taah' hnäh' koo' hweh' kyaaḥ' he- llu'
jmah' ba'. ¹⁰ Wa' hnaah' hnäh' øøh' hnäh'
lä'koo' lle' kih'. Jmee' kyee' ga' øøh' hnäh'
lä'koh' ga' hñaah' hnäh'.

¹¹ Kwa' hnäh' be', ta' jmee- hnäh' jwëh'
hnäh'. Jmee' hnäh' ta' he' kih' Dsa- jøøh' jnääh'
lä'kaa- tuh- hoh' hnäh'.

¹² Wa' jëe- hoh' hnäh' kih' he- ma' cha-
o' jöh' dsë- kyah' hnäh'. Wa' jöh' hoh' hnäh'
he- jëeh' hnäh' wii', ta' ta' hnäh' he- chuuh-
hnäh' kyaaḥ' Dio.

¹³ Kwa' be' kih' hi- laa' kyaa' Dio
cher'mah' cha- he' jmee' bii' kiyh'. Heeh'
hnäh' llu' lä'jëe- hi- tëe- cha'neh' kyah'
hnäh'.

¹⁴ Chiuh' Dio, wa' mi'jää' lä'jëe- hi- jmeeh-
hnäh'. Ngii' llu' kiyh', ta' jwä' dso'jwii' né'
kiyh'.

¹⁵ Wa' jëe- hoh' hnäh' kyaaḥ' hi- jëe- dsë',
hooḥ' hnäh' kyaaḥ' hi- hooḥ'.

¹⁶ Wa' hii' koo- ba' huüdsë- kyah' hnäh'.
Ta' jmää' hnäh' hñaah' kaah', heeh' hnäh'

hi- tä-ñee'. Ta- jmee- hnäh' kyuuh- cha-miih'.

¹⁷ Ta- jiih' hnäh' hliih' kih' ni- jaa- hi- jmee- he- hliih' kyah' hnäh'. Kwa' hnäh' be' ha- lä- jee' jmeeh' hnäh' he- llu' kih' lä- jëe- ba'. ¹⁸ Lä- jiih' jee' le- kwa' hnäh' be' go- taah' hnäh' llu' kyaah' lä- jëe- dsa'. ¹⁹ Øghn' hi- hnaan', ta- teeh' hnäh' jwii' kih' dsa'. Hñii' ba' Dio ga- tée' heeyh' wii', lä- koo- ma- na- sii': "Jnā' ba' teehn' jwii' kiyh', jnā' ba' mi'hmaahn' kiyh'", ga- jäh' Dio. ²⁰ Lä- ja- na- sii- ka- läh': "Cher'mah' kyoh- hi- na- hoo'h' kyah' hnäh', kwëeyh' he- kuyh'. Hi- cher'mah' lä- kii- dsëy', kwëeyh' he- hiih'. Kyaah' he- jmeeh- hnäh' lä- ja-, ja- o- hih' kih' hi- na- hoo'h' kyah' hnäh'." ²¹ Ta- kwa- jwë- lla- dsëe' he- hliih' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' he- llu' jmah' ba', lä- jwë- ja- lla- dsëe' hnäh' kih' he- hliih'.

13

Hnøø' mi'te' jne' kih' dsa- ta'

¹ Lä- jëe- jne', jmee- bii' mi'te' jne' kih' dsa- ta'. Jëeh' ni- jaa- dsa- ta' sa- tääh' ta- la- tääh'. Kih' Dio ba' ja- he- na- hñaa' lä- jëe- dsa- ta'. ² Cher'mah' hi- chaah- kyaah' dsa- ta', he- chaayh- kyaah' mada- he- ga- jmee' Dio ba' ja-. Hii' hi- jmee- lä- ja-, hnooyh- ha- lä- jwë' jee' dsooy' kyaah' dso- jwii' ba' ja-. ³ Sa- tääh' dsa- ta' mah' jøoyh' hi- jmee- he- llu'. Hi- jmee- he- hliih' ba' hii' goo- kiyh' kyaah' dsa- ta'. Cher'mah' sa- hnooh- hii' goo- kyah' kyaah' dsa- ta', jmee- he- llu' jmah' ba' mah' hlëeyh' llu' kyah'. ⁴ Dsa- ta' hi- tääh' na- hñaa' kih' Dio, na- hñaa' jmeey' he- llu' kyah'. Pero cher'mah' jmeeh- he- hliih', he- ja- ba' hii' goo- kyah'. Jëeh' sa- tääh' dsa- ta' he- koo- laay' dsa- ta' ta' jmah'. Na- hñaa' kih' Dio mah' llay' ta' lä- hnøø' kih' hi- jmee- he- hliih' ba'. ⁵ Jmee- bii' mi'te' jne' mada' kih' dsa- ta' mah' sa- jmeeyh' jne'. Hi- lä- ja- jmee- bii' mi'ten mah' sa- cha- he- kih' hñii' huu- dsë- jnän'.

⁶ Hi- lle' kih' mi- hmaah' dsa- ku'sih-. Jëeh' dsa- ta' na- hñaa' jmeey' lä- koo- hnøø' Dio ba', koo- he- na- ba' la' ta' kiyh'. ⁷ Hnøø' mi'hmaah' hnäh' lä- jëe- he- ääh- hnäh'. Cher'mah' koo' dsa- ku'sih-, lle' kih' mi'hmaah' hnäh'. Cher'mah' he- ga- ga- tée'h' hnäh' mi'hmaah', ja- mi- hmaah' hnäh'. Ja- jiih' hnäh' juu' llu' kyaah' lä- jëe- hi- laa' ta' hi- wa' gah' hnäh' miuh' kyaayh'.

⁸ Ja- mi- hmaah' hnäh' he- ääh- hnäh' kih' dsa-. He- ää- jne' kih' dsa- dsa- llaa' ba'. Pero he- hnää' jne' dsa- kyaahn', jih' koh' sa- ää- jmi' llaa-. Jëeh', he- hnää' jne' dsa- kyaahn', he- ma- mi- te' jne' lä- koo- jäh' ley ba' ja-. ⁹ Lä- la- jäh' ley: "Ta- kaah' wa- hi- cha- hi-, ta- jngëeh- dsa-, ta- hii' kih' dsa-, ta- bääh' dsa- kyaah' juu'

ta- juu', ta- wa' hee' hoh' he- ga' cha-", hi- cha- ga' jyoh' nuuh- he- lle- në' ley. Pero ma- mi- teh' ba' hne- lä- jëe- nuuh' la-, cher'mah' jmeeh- lä- koo- jäh' jee' la': "Wa' hnaah' dsa- kyaah', lä- koo- hnaah' hñaa'h'." ¹⁰ He- hnää' jne' dsa- kyaahn', sa- cha- jwë' jmeen' he- hliih' kiyh'. Lä- jwë- ja-, dsa- lä- te' lä- koo- lle- në' ley.

¹¹ Kye' da' hnäh' kwaat' ha- lä- ngoo' la' jmi- gyuu-. Hnøø' na- në' jne', jëeh' ma- ngoo' ya- jäh' he- lää' jne'. Miih- ga' hnøø' na-, lä- koh' ma' ga- heeh' jnih'. ¹² Ma- ngoo' hwë' ba' la-, ngoo' ya' jäh' jmi'. Mo- so- wa' jmee' ga' jne' he- hliih' lä- koo- tée' dsa' jmee- ta- la- hwë'. Wa' mi' lluu' jne' hñaa'n' lä- hnøø' kih' hi- tääh' jee' wa- je-. ¹³ Wa' jmeen' he- llu' jmah' ba', lä- koo- tée' dsa' jmee- jmi'. Sa- wa' kih' hiih' ga- ngëe' jwëe', ni- he- jmeen' cha- hiih', hi- më' hi- nuuh- sa- wa' jmeen' wa' la' cha- la', ni- he- ga' jyoh' he- la- o- hih', ni- he- hnee' jne', ni- he- wii' dsë- jne'. ¹⁴ Wa' dsa- toohn' koo- hweh' kyaah' Jesucristo Dsa' jøoh' jnän'. Sa- wa' jmeen' he' kih' he- ngii' jmi- ngo' jnän'.

14

Ta- wa' jmeen' jeh' dsë' øgh' jne'

¹ Heeh' hnäh' hi- sa- bee' kyaah' he- ma- dsoo' dsëy'. Ta- hlëeh' hnäh' kyaah' juu' wii', cher'mah' sa- ga' ma- kyuu' lä- koh' hnäh'. ² Ko- llaa' laa' le' ba' kuyh- lä- jëe- he- cha-. Hi- ko- llaa' hi- sa- cha- be' kih', kuyh- ma- la- mü' he- jngëe- dsa- ba'. ³ Hi- laa' le' ba' kuyh- lä- jëe-, sa- wa' mi- kwayh' kih' hi- sa- kuh'. Hi- hi- sa- kuh-, sa- wa' kyey' kwaat' kih' hi- kuh-, jëeh' ma' heeh' ba' Dio kiyh'. ⁴ Hee' laah' hne-, he- kye'h' kwaat' kih' hi- laa' kyaa' jnäh'? Hñii' ba' dsa- juuy' ñe- che' jmeey' he- llu' o' che' jmeey' he- hliih'. Pero ma' ra- he- go- hëe' bih' lly', jëeh' Dio cha- cha- miih- be' kih', sa- kway- jwë' täyh'.

⁵ Ko- llaa' jmee- kye'e' ga- koo- jmi' lä- koh' ga' jyoh' jmi'. Hi- chaa' jnäh' ka- läh', laay', kwee- ba' la- lä- jëe- jmi'. Pero lä- jaa- lä- jaa- hnäh', koo- hä' ba' jmee' hnäh' huu- dsë- ha- lä- jmeeh' hnäh'. ⁶ Hi- hoo- koo' jmi', kih' Dio ba' ja- jmeey'. Hi- sa- jmee- he' kih' koo- jmi', kih' Dio ba' ja- jmeey' ka- läh'. Hi- hi- kuh- lä- jëe- nëe', he- jmeey' kih' Dio ba' ja-, jëeh' kway- ti' hmaah' kih' Dio. Hi- hi- sa- kuh- lä- jëe- nëe', lä- ja- he- jmeey' kih' Dio ba' ja-, hi- kway- ti' hmaah' kih' Dio ka- läh'. ⁷ Jëeh', ni- jaa- sa- chaa- ta- la- chaa- hñii', hi- ni- jaa- sa- juu' ta- la- juu'. ⁸ Cher'mah' chaa' jne', kih' Dio ba' ja- chaa- jne'. Hi- cher'mah' ga- juu' jne', kih' Dio ba' ja- juu' jne'. Lä- ja- cher'mah' chaa' jne' o' cher'mah' ga- juu' jne', laa' jne' kyaa' Dio ba'. ⁹ Kih' he- ja-, ga- juu' Cristo hi- ga- lä- jiih' ka- läh'

mah' leey' juu' hi' ma' na' juu' hi' leey' juu' hi' cha' ka' lah'.

¹⁰ Pero hne', che' la' kyeh' kwaan' kih' ooh'? Hi' hne' ka' lah', che' la' mi' kwah' ooh'? La' jee' ba' jne' dsa' noon' cha' ne' Cristo mah' kay' ju' dsoo' jnan'.

¹¹ Jeeh', la' koo' na' sii': Jmeen' dsoo', ga' jah' Dio, la' jee' dsa' juu' jne' cha' nen',

la' jee' dsa' jmi' gyuu' ha' kih' Dio.

¹² Kyaah' juu' la' dsa' la' ngée' jne', la' jee' ba' jne' ngéen' kwaan' jnan' cha' ne' Dio.

¹³ He' ja' mo' so' wa' kyan' kwaan' kih' dsa' kyaahn'. Llu' ga' wa' jmeen' la' la' ba'. Sa' wa' jmeen' teh' ooh' jne' ni' he' jmee' jne' jeh' dséy'. ¹⁴ Kih' he' kyaahn' Jesús Dsa' joo' jnan', he' ja' man' kwee' ni' koo' sa' cha' he' soh' ta' la' soh' hñii'.

Pero cher' mah' cha' he' laa' dsa' soh', kih' hi' he' la' ma' ngoo' ja' ba' soh'. ¹⁵ Cher' mah' ga' jmeeh' jeh' dsé' ooh', kih' he' ma' kuh' koo' nee' ma' he' sa' kuyh', he' mo' so' hnaah' ba' hnih' ja'.

Ta' hee' dsé' ooh' kyaah' he' kuh', jeeh' Cristo ga' juu' kiyh'.

¹⁶ La' ja' ta' kwa' jwe' hléeh' dsa' wii' kih' koo' he' jmaá' jnan'. ¹⁷ He' ga' noo' jne' kyaah' juu' kih' Dio, sa' la' kih' he' kih' hih' jne'. Pero he' jmee' jne' he' llu', he' hii' tii' jnan' kyaah' ooh' jne', hi' he' jee' dsé' jne' la' koo' kwa' jmi' lle' Na' ju' dsoo', he' ja' ba' kyeé' jnan'. ¹⁸ Cher' mah' jmee' ba' jne' he' na' jee' hnaah' jne' Cristo, he' na' ba' tih' dsé' Dio hi' la' ja' ka' lah' tih' dsé' dsa'.

¹⁹ He' ja' wa' kwan' be' wa' hnøhn' ha' la' jee' hii' tii' jnan' hi' wa' hnøhn' ha' la' jee' tee' jne' cha' ga' miih' be' ko' joh' kyaah' ooh' jne'. ²⁰ Ta' hee' ta' kih' Dio kyaah' he' kuh' huh'. Ju' dsoo', ga' la' jee' ba' he' kih' hih' jne' na' jngii'.

Pero la' hliih' cher' mah' ga' jeh' dsé' ooh' kyaah' he' kuh' huh'. ²¹ Kih' he' ja', llu' ga' cher' mah' sa' kuh' ngo', he' sa' juh' jih' mi' jeh' ma' aa', ni' sa' jmeeh' ni' koo' ni' he' ga' jyoh', he' kyaah' jmeeh' teh' ooh' jne'. ²² Hi' hne', che' jmeeh' dsoo' llu' ba' he' kuh' la' jee', wa' la' kyah' hñaah' ba' kyaah' Dio. La' llu' kih' hi' sa' hñii' dsé' kih' wa' ra' ga' kuyh' la' jee' he' laay' llu'.

²³ Pero cher' mah' hi' jmee' to' dsé' kih' he' kuh' hih', ma' na' ba' jyh' dsoo' ba' ja', kih' he' sa' ma' kuyh' la' kaa' tuh' dséy'. Hi' la' ja' kih' la' jee' he' jmee' jne', cher' mah' sa' la' kyaah' koo' ba' hñii' dsé', ma' la' dso' kye' ba' ja'.

15

¹ Jne' hi' beé' kyaah' he' ma' dsoo' dsén', wa' jmeen' joh' dsé' jne' kyaah' hi' sa' cha' be' kih'. Sa' wa' jmeen' la' koo' hnø' jne' hñaan'. ² La' jaa' la' jaa' jne' wa' jmeen' he' tih' dsé' dsa' kyaahn' ba' mah' wa' la' llu' kiyh' hi' la' ja' la' cha' cha' ga' miih' be'

kiyh' cha' ne' Dio. ³ Jeeh' sa' ga' hnooh' Cristo mah' jmee' la' tih' dséy' hñiiy'. La' la' ba' na' sii' kiyh': "He' hliih' he' ma' hléeh' dsa' kyah', ja' ne' kin'."

⁴ La' jee' juu' he' ma' na' sii' jaa', he' llu' jnan' ba' ja' he' na' sii' mah' mi' tee' jne' hñaan'. La' ja', kyaah' juu' kih' Dio, tee' jne' be' hi' jmee' kwéeh' dsé' jne', hi' he' na' jmee' la' cha' o' joh' dsé' jnan' kyaah' Dio.

⁵ Dio ba' he' hi' jmee' kwéeh' dsé' dsa' hi' kway' be' ka' lah'. He' ja' ngiin' kiyh' mah' wa' jmeey' koo' nee' ba' hñii' dsé' kih' la' jee' hñah' la' hnø' Cristo Jesús. ⁶ Mah' la' ja' la' jee' hñah', kyaah' koo' nee' ba' hñii' dsé', jmeeh' hñah' juu' kih' Dio, hi' laa' jmi' Jesucristo Dsa' joh' jnan'.

⁷ Heh' la' ja', lle' kih' hee' hñah' la' jaa' la' jaa' ooh' jne' la' koo' ga' heeh' Cristo jne' mah' la' jna' laa' joh' Dio. ⁸ La' la' jwahn'. Cristo ja' mah' ga' hnooyh' he' llu' kih' dsa' judiu. La' jwe' ja' ga' la' te' juu' la' koo' ga' baah' Dio hñii' kyaah' dsa' ma' kaa' jnan'.

Ga' mi' jnaay' he' ga' mi' te' Dio juu' kih'. ⁹ Hi' la' ja' jay' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu mah' jmee' dsa' he' juu' kih' Dio, kih' he' ga' la' nih' dséy' kiyh'. La' koo' na' sii': He' ja' hléeh' llu' hi' han' kyah' jee' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu.

¹⁰ Jyoh' ka' lah' jee' na' sii', hléeh' la' la': Wa' jee' hoh' hñah' hi' sa' laa' judiu kyaah' judiu hi' laa' kya' Dio.

¹¹ Hi' na' sii' ka' lah' la' la': Ha' hñah' kih' Dio la' jee' hñah' hi' sa' laa' judiu,

la' jee' jwe' ha' jee' taah' hñah', jmee' hñah' juu' kiyh'.

¹² Hi' ja' ba' la' na' jah' Isaia ka' lah': Hña' jaa' dsa' jee' chaah' jmoo' kih' Isai, ya' hee' jaa' hi' jmee' hih' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu.

Dsa' hi' sa' laa' judiu, kay' o' joh' dsé' kiyh'.

¹³ Dio ba' jmee' he' cha' o' joh' dsé' jnan'. He' ja' ngiin' kiyh' mah' wa' jmeey' jee' hoh' hñah' cha' miih' hi' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hñah' kih' he' ma' dsoo' hoh' hñah' kiyh', mah' la' ja' wa' la' cha' cha' miih' o' joh' dsé' kyah' hñah' ta' la' kyaah' be' kih' jmi' lle' Na' jngii'.

Na' hña' Paa' kwa' ju' hméé' kih' hi' sa' laa' judiu

¹⁴ Man' kwee' kyah' hñah' ooh', llu' hoh' hñah' jwéte, hi' cha' cha' miih' hñii' dsé' llu' kyah' hñah', hi' kyuuh' hñah' kwéeh' hñii' dsa' kyaah' hñah'.

¹⁵ Hñah' ooh', koo' jee' koo' llah' ma' tuu' dsén' ma' siin' kyah' hñah' la' koo' te' la' dsén' mah' mi' dsoohn' hoh' hñah' he' ma' mi' tee' hñah' jaa'. Ta' la' na' hñaan' jmeen' kih' Dio, kih' he' llu' dséy' kyaah' jna', ¹⁶ mah' jmeen' ta' kih' Cristo jee' taah' dsa' hi' sa' laa' judiu, kwan' ju' hméé' kih' Dio. Hi' la' ja'

ngëen' dsa- he' kih' Dio. Hi- tih- ba' dsëy' kih' hi- he', jëeh' Jmi- lle' Na- jngih' ga' jmääy' ma- na- lluyy'.

¹⁷ Kih' he' kyaahn' Cristo Jesús, he' ja- chaan' llu' kyaah' ta' he' jmeen' kih' Dio. ¹⁸ He' ja- sa- tuu- dsën- hlëehn' he' ga' jyoh'. Ma' la- he' ga' jmee' Cristo kyaah' jnä', he' ja- ba' mi- jnään'. Kyaah' be' kiyh', ga' kwan' juu' kih' dsa- hi- sa' laa' judiu hi' cha- ga' jyoh' he' ga' jmeen', heh' he' ga' heeh- dsa- kih' Dio. ¹⁹ Kyaah' be' kih' Jmi- lle' kih' Dio ga' jmeen' ja- koo- nëe' he' juh- gaa-. Lä' ja- ga' løø' kwan' juu' kih' Cristo jwii- Jerusalén hi' ngoon' lä' ku' lä' jii' hwa' ja-, lä' jiih' ga' tëen' hwa' Ilírico. Lä' kaa- jee' ja- ga' kwan' ju' hmëe' kih' Cristo. ²⁰ Lä' jwë' ja-, ga' kwan' be' ngoon' na' kwan' ju' hmëe' ta' jee' sa' ga' ma' lloo' juu' kih' Cristo, mah' sa' mi- kwaan' ta', ja- ba' jee' ma' løø' jñah'. ²¹ Ga' la' ba' lä' koo- na' sii' he' jah' lä' la-: Hi- sa' ga' ma' nuu' hii' juu' kiyh', jëey' ba'. Hih' dsa- hi- sa' ga' ma' nuu', lä' ngëe' bih'.

Ga' jmeeh' Paa' juu' he' dsa' kay' kuu', kih' øøh' jne' hi- lla' kyaq'

²² Kih' he' ja- ba' sa' hii' kwa' ja' na' jëen- hnäh'. Sa' ma' jään' go- te-. ²³ Pero na', mo' so' cha- jee' niin' hi' ma' hya- ji- ñe- hee' dsën- niin' na' jëen- hnäh'. ²⁴ He' ja- wa' ra- ga' tē' jee' niin' ta' España, jmeen' huudse' dsa- ngëen' ta' na-. Hnoon' na' jëen- hnäh' mah' dsa' toohn' miih- jmiu' hi' lä' jøh- dsē- jne'. Hi' wa' ra- ga' tē' jee' ya' hëen', hnoon' jmeeh' hnäh' be' kin' he' kyaah' niin' ta' cha' nē'. ²⁵ Pero to- nē' niin' ta' Jerusalén na' kwan' be' kih' øøh' jne' hi- tääh' jee' ja-. ²⁶ Øøh' jne' hi- tääh' Macedonia kyaah' hi- tääh' Acaya ga' juuh' ga' lääy' miih- kuu' he- ngëen' kih' øøh' jne' hi- tä' ñee' hi- tääh' Jerusalén. ²⁷ Lä' ja- lla- dsëy' jmeey' hi- lä' ja- ga' tēy' jmeey' kih' judiu he'. Jëeh' lä' jëe' dsa- hi- sa' laa' judiu ga' hyoyh' he' la' kwa- Dio ta' la- kih' dsa- judiu. He' ja- lle' kih' hi- sa' laa' judiu, jmee' be' kih' dsa- judiu kyaah' miih- he' cha- kiyh' ka' läh'. ²⁸ Ma' la- ma' dsa- lä' jē- he- jmeen' la- hi- ti' lloohn- kuu' he' ga' juuh' ga' lääh' ja- kwëehn- hi- tä- ñee', ja- ga' dsa- ngëen' ta' na- kyaah' hnäh' wa' ra- ga' tē' jee' niin' ta' España. ²⁹ Ma' ba' jnä', cha- miih- mi- jää' Dio hnäh' kyaah' ju' hmëe' kih' Cristo wa' ra- ga' lloo' na' jee' tääh' hnäh'.

³⁰ Chupun' kyaah' hnäh' øøhn', ta' la- kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnän' hi' ta' la- kih' he' hnää' Jmi- lle' jne'. Ta' jmee' hnäh' hñaa- hoh', kwa' hnäh' be' kin', ja- ngiuh' hnäh' kin' kih' Dio, ³¹ mah' sa' cha- he- dsa- ngëen' jee' kih' hi- chaah- hi- tääh' Judea. Hi' ngiuh' hnäh' kin' ka' läh' kih' Dio mah' ya- hu' llu' jee' ti' lloohn- kuu' la- kih' øøh' jne' hi- tääh' Jerusalén. Hnoon' wa'

heeh- bih' llu'. ³² Lä' ja- ngiuh' hnäh' kin' mah' jëe- dsën' wa' ra- ga' tē' jee' lloo' jee' tääh' hnäh', hi' tēeh' jne' ko- jøh' dsē- jne' jee' na-, cher' mah' lä' ja- hnøø' Dio. ³³ Dio, hi- jmee' hii' ti' jnän', wa' kyaah' lä' jëe' hnäh'. Wa' la' lä' ja-.

16

Jee' ga' dsa- ga' hih' Paa' juu'

¹ Jmeen' juu' kyaah' hnäh' øøhn', dsa- mē' øøh' jne' Febe jmee' bih' kwee- ta' he' hä' gooy' gwah' jwii- Cencrea. ² Heeh' hnäh' lä' hnøø' Dsa' jøøh' jnän', lä' ä- jmi' jmeen' kih' hi- ma- na- jngëe'. Jmee' hnäh' be' kiyh' cher' mah' he- lla- kyaay', jëeh' ma' jmeey' be' kih' jwëe' øøh' jne' hi- lä' ja- ga' jmeey' be' kin' ka' läh'.

³ Jmee' Dio kih' Priscila kyaah' Aquila, hi' jmee' ta' kih' Cristo Jesús ko- jøh' kyaah' jnä'. ⁴ Ma' ke- ga' hii' goo- kiyh' ma' juuy', ga' nooy- në' kin'. Hi' ja- ma' la- jnä' kwan' ti' hmaah' kiyh', lä' ja- ka' läh' lä' jē- gwah' jee' tääh' dsa- hi- sa' laa' judiu kwa- ti' hmaah' kiyh'. ⁵ Lä' ja- ka' läh', jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëe' øøh' jne' hi- dsa' ñee- cha' neh' kiyh'. Hi' jmee' hnäh' Dio kih' Epeneto hi- hnaan', hi' he' to- nē' ga' heeh- juu' kih' Cristo hwa' Acaya. ⁶ Jmee' hnäh' Dio kih' María hi- ga' jmee' cha' miih- ta' jee' kyaah' hnäh'. ⁷ Jmee' hnäh' Dio kih' Adrónico kyaah' Junia. Lä' uu' dsa- goon' he' te- ju- kin' kyaah', na' näay' neh' ñe' ko- jøh' kyaah' jnä'. Lä' jëe' apostole ga' lä' hnääy' cha- miih- lä' uu' dsa- he', hi- ga' heeh- jää' kih' Cristo lä' koh' jnä'.

⁸ Jmee' hnäh' Dio kih' Amplias hi- hnaan', hi' hnaah- Dsa' jøøh' jnän' ko- jøh' kyaah' jne'. ⁹ Jmee' hnäh' Dio kih' Urbano hi- jmee' ta' kih' Cristo ko- jøh' kyaah' jnä', hi' jmee' hnäh' Dio kih' Estaqui ome' kyaan' hi- hnaan'. ¹⁰ Jmee' hnäh' Dio kih' Apele hi- ma- ya- hëe- llu' jee' jmeey' ta' kih' Cristo. Jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëe' hi- tääh' cha' neh' kih' Aristóbulo. ¹¹ Jmee' hnäh' Dio kih' Herodión dsa- hi- te- ju- kin' kyaah'. Jmee' hnäh' Dio kih' hi- tääh' cha' neh' kih' Narciso hi- jmee' ko- jøh' kyaah' Dsa' jøøh' jnän'. ¹² Jmee' hnäh' Dio kih' Trifena hi' kih' Trifosa hi- jmee' ta' kih' Dsa' jøøh' jnän'. Jmee' hnäh' Dio kih' Pérsida hi- hnaan' hi- ga' jmee' cha' miih- ta' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ¹³ Jmee' hnäh' Dio kih' Rufo hi- na- llee' kya- Dsa' jøøh' jnän', hi- lä' ja- kih' chooy' ka' läh'. Hi- he' ga' jmää' jnä' lä' koo- jooy'. ¹⁴ Jmee' hnäh' Dio kih' Asincrito, kih' Flegonte, kih' Herma, kih' Patroba, kih' Herme, hi' kih' lä' jëe' øøh' jne' hi- tääh' kyaayh'. ¹⁵ Jmee' hnäh' Dio kih' Filólogo, kih' Julia, kih' Nereo hi' kih' dsa- mē' øøyh', hi' lä' ja- kih' Olimpa kyaah' lä' jëe' hi- na- jngëe' hi- tääh' kyaayh'.

¹⁶ Jmee' hnäh' Dio kih' dsa' kyaah' hnäh', hi' ja' chah' hnäh' kiyh' lä' hnøø' Dio. Lä' koo' lä' koo' gwah' kih' Cristo jmee' Dio kyah' hnäh'.

¹⁷ Pero chuun' kyaah' hnäh' øøhn', leeh' hnäh' kyaah' hi' hnøø' jmee' to' nää', hi' jmeey' dsa' tēh' hnäh' kih' he' kway' jyoh' juu' he' sa' la' lä' koo' juu' he' ma' mi' tēēh' hnäh'. Ta' jmee' hnäh' ko' jøh' kyaayh'.

¹⁸ Jēēh' dsa' hi' jmee' lä' ja', sa' jmeey' he' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnän', hnooyh' lä' jē' he' ngii' tuh' dsēy' ba'. Hlēēyh' kyaah' juu' na' hñaa' ha' lä' jee' tih' dsē' dsa' mah' mi' gaay' hi' jlää'. ¹⁹ Lä' kaa' ba' ma' ñe' dsa', nuuh' ba' hnäh', he' ja' chaan' llu' kyaah' hnäh'. Hnoon' kyuyh' hnäh' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ba', mah' sa' lih' he' hliih' kyah' hnäh'. ²⁰ Dio, hi' jmee' hii' ti' jnän', chah' ba' jwäy' Tana' ta' hwa' hu' tih' hnäh'. Wa' kwa' Jesucristo Dsa' jøøh' jnän' lä' jē' he' llu' kyah' hnäh'.

²¹ Timotä, hi' jmee' ta' kyaah' jnä', jmee' Dio kyah' hnäh'. Hi' lä' ja' ka' läh' Lucio, kyaah' Jason, kyaah' Sosipater, he' ba' dsa' hi' te' ju' kin' kyaah'.

²² Jnä' Tercio ma' siin' lä' jē' juu' he' hlēēh' Paa'. Jnä' jmeen' Dio kyah' hnäh'.

²³ Hi' Gayo jmee' Dio kyah' hnäh'. Kiyh' gyan' na', hi' kway' cha'neh' kiyh' jee' dsa' ñee' lä' jēē' øøh' jne'. Erasto hi' koo' ku'sih' jee' jwi' la', kyaah' øøh' jne' Cuarto jmee' Dio kyah' hnäh'.

²⁴ Wa' mi' jää' Jesucristo Dsa' jøøh' jnän' lä' jēē' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

²⁵ Dio le' jmeey' jäh' hnäh' koo' hweh' kyaah' ju' hmēē' kih' Jesucristo he' kwan' la'. Lä' jē' juu' la' ma' na' hmää' jää', lä' jiih' ma' ga' nøø' jmi' gyuu'. ²⁶ Pero na' ma' lä' jnä' juu' la' ta' la' kyaah' he' ga' sii' lä' jēē' hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo', lä' koo' la' mada' kih' Dio hi' chaan' lä' jē' joh' jmi' cha'. Ga' mi' jnäy' juu' la' mah' lä' dsoo' dsē' lä' jēē' dsa' hi' lä' ja' lä' nuuyh' kiyh'.

²⁷ Jaa' Dio ba' hi' kyuu' cha' miih'. Wa' la' juuh' kiyh' lä' jē' joh' jmi' cha', ta' la' kih' Jesucristo. Wa' la' lä' ja'.

1 Corintios

He la to nē je he ga sii

Paa kih' øøh' jne' hi' chaa'

Corinto

¹ Jnā Paa' na hñaan' laan' apóstol kyaah' Jesucristo lä hyoh' dsē Dio. Ko jøh' kyaah' Sóstene øøh' jne', ² siin' kyah' hnäh' hi' laa' gwah' kih' Dio jee' jwi' Corinto. Laah' hnäh' kyaah' Dio ta la' kih' Cristo Jesús, ma na lleeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' na jngēē'. Hi' juu' la' la' kih' lä jēē' hi' tääh' ta la' ta jnø' ka läh', lä jēē' hi' chuü' kih' Dio ta la' kih' Jesucristo Dsa jøøh' jnän'. Jēēh', jaa' ba' laa' Dsa jøøh' jnän' kyaayh'. ³ Ngün' kih' Dio hi' laa' Tää' jnän' hi' ngün' kih' Jesucristo Dsa jøøh' jnän', wa' kway' he' lu' kyah' hnäh', hi' wa' jmeey' hi' tii' kyah' hnäh'.

Lä jē he' lu' he' ga hñah' jne' kih' Cristo

⁴ Lä jē jiih' kwan' ti hmaah' kih' Dio jnän' kwaat' kyah' hnäh', jēēh' cha miih' he' lu' ga kwēēh' Dio hnäh' he' la' ga kway' ba' ta la' kih' Cristo Jesús. ⁵ Kih' he' laah' hnäh' koo' kyaah' Cristo he ja' cha' cha miih' he' ga hñah' hnäh' kih' Dio. Ma tēē' hnäh' juu' kiyh' hi' lä ja' ma tēē' hnäh' cha miih' huü dsē' lu'. ⁶ Kih' he' ma jā' koo' hweh' juu' kih' Cristo kyaah' hnäh', ⁷ he ja', mo so' cha' ga' he' ga' hñøø' hñah' hnäh' kih' Dio jēēh' ma hñah' ba' hnäh' hi' ma cha' o jøh' dsē' kyah' hnäh' he' tēēh' hnäh' ya jwi' kiyh' wa' ra' ga tē' jee' lä jnää' Jesucristo Dsa jøøh' jnän'. ⁸ Hi' hñii' bih' jmeey' go taah' hnäh' koo' hweh' lä jiih' laa' mah' mo so' cha' ga' he' na bääh' hnäh' ni' miih' wa' ra' ga tē' jee' jäh' Jesucristo Dsa jøøh' jnän'. ⁹ Ma' ra' he' mi' te' ba' Dio juu' kih'. Hi' he' ba' hi' ga tēēh' hnäh' mah' jmeeh' hnäh' ko jøh' kyaah' Jooy' Jesucristo, Dsa jøøh' jnän'.

Ga laa' ma' kih' kih' øøyh' jee' jwi' Corinto

¹⁰ He ja' chuun' kyaah' hnäh' øøhn', kyaah' hi' kih' Jesucristo Dsa jøøh' jnän'. Jmeē' bi' hi' koo' ba' juu' kyah' hnäh' lä jēē' hnäh' mah' sa' leeh' hnäh' to' nää'. Koo' nēē' ba' go taah' hnäh'. Wa' la' koo' ba' huü dsē' kih' jee' lä jēē' hnäh'. ¹¹ Øøhn', ga nuun' ha' lä tääh' hnäh', ga jmeeh' dsa kyaah' Cloé juu' he' cha' hñii' jee' kyah' hnäh'. ¹² Lä la' ba' ngoo' juu' la'. Ko laa' hnäh' jawh' hnäh': "Jnā jmeen' ko jøh' kyaah' Paa'." Hi' jñah' jäh': "Jnā kyaahn' Pee'." Hi' jñah' jäh': "Jnā laan' kyaah' Cristo." ¹³ Ha' ba' lä' la' juu' ja'. ¿Che' laa' uu' uu' Cristo? ¿Che' jnā' ga taan' dsoh' hma' cru'

kwaat' kyah' hnäh'? ¿Che' ga saa' hnäh' jmi' lä' hih' kin'? ¹⁴ Kwan' ti hmaah' kih' Dio sa' ga chaan' dsa' jmi' jee' kyah' hnäh'. Ma la' Crispo kyaah' Gayo ba' ga chaan' jmi'. ¹⁵ He ja' ni' jaa' dsa' sa' le' jäh' he' na saah' hnäh' jmi' kyaah' hih' kin'. ¹⁶ Hi' ga chaan' jmi' hi' chaa' kih' Estéfana ka läh'. Pero sa' man' che' chaa' ga' jñah' hi' ga' ga chaan' jmi'. ¹⁷ Jēēh', sa' ga chee' Cristo jnā' mah' chaan' dsa' jmi'. Ga cheey' jnā' mah' kwan' ju' hmēē' kiyh' ba'. Hi' sa' hlēēhn' kyaah' juu' kaah', ha' ga che' sa' hä' ta' he' ga taā' Cristo dsoh' hma' cru'.

Kyaah' Cristo ga lä jnā' he' kyuuh' Dio cha miih'

¹⁸ Jēēh', kih' hi' dsa' kah' jwē', ngaah' ba' la' juu' he' ga taay' dsoh' hma' cru'. Pero jnā' jne' hi' dsa' lää', juu' la' la' be' kih' Dio ba'. ¹⁹ Lä koo' na' sii' juu' kih' Dio: Heen' go te' huü dsē' kih' hi' kyuuh' cha miih'.

Jfuuh' lä jē' he' ma' mi' tēē' dsa' hi' ngēē' cha miih', ga jäh' Dio.

²⁰ ¿Na' hi' kyuuh' cha miih'? ¿Na' hi' li' ti' choo' juu' jmi' gyuu' la'? ¿Che' sa' ga jmeē' Dio ga jā' ta' hwa' lä jē' he' kyuuh' dsa' jmi' gyuu'? ²¹ Cha miih' huü dsē' lu' cha' kih' Dio, he ja' sa' ga kway' jwē' ma lä' kyuu' dsih' kyaah' he' kyuuh' dsa' cha miih'. Ga ti' dsē' lääy' dsa' hi' jmeē' dsoo' dsē' kiyh' ba', ta la' kih' he' kwa' dsa' juu' kiyh' ma ke' jäh' dsa', ngaah' juu' na'. ²² Dsa' judiu' hñøø' jēēy' koo' he' juh' gaa'. Hi' dsa' griego' hnooyh' ha' lä' jee' lä kyuu' h' cha ga miih' ba'. ²³ Pero jne', ga nøø' ba' jne' kwa' jne' juu' he' ga taā' Cristo dsoh' hma' cru'. Hi' juu' la' la' o' hih' kih' dsa' judiu', hi' kih' dsa' griego' la' juu' ngaah' ba'. ²⁴ Pero kih' hi' ga tēēh' Dio, dsa' judiu' lä kye' griego, juu' kih' Cristo mi' jnää' ha' lä koo' be' sa' cha' kih' Dio, hi' ha' lä koo' sa' kyuu' h'. ²⁵ Ma ke' jäh' dsa', ngaah' la' juu' kih' Dio, pero kyee' cha ga miih' he' kyuuh' Dio lä koh' ga he' kyuuh' dsa'. Hi' ma' ke' jäh' sa' beē' juu' kih' Dio, pero cha' ga miih' beē' ba' lä koh' ga juu' kih' dsa'.

²⁶ Jēē' da' hnäh' øøhn', ha' lä' ma' tääh' hnäh' lä' ma' ga tēēh' Dio hnäh'. Sa' jwēē' hnäh' hi' ma' kyuuh' cha miih' lä koo' te' he' ma' mi' tēē' dsa' jmi' gyuu'. Sa' jwēē' hnäh' hi' ma' jmeē' hih', hi' ni' sa' jwēē' hnäh' hi' ma' hii' juu' kih'. ²⁷ Ga lleeh' Dio hi' sa' kyuuh' ni' miih' jmi' gyuu' la' mah' lley' o' hih' kih' hi' kyuuh' cha miih', hi' ga lleeyh' hi' sa' beē' jmi' gyuu' la' mah' lley' o' hih' kih' hi' beē'. ²⁸ Lä kye' hi' sa' lä jēēn', lä kye' hi' sa' täähn' ta' jmi' gyuu' la', ga lleeh' Dio, hi' lä jēē' hi' sa' laa' ni'

miih⁻ ga⁻ lleeyh⁻ mah⁻ jmääy⁴ ta⁻ koo⁷ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ laa⁻ kaah⁷. ²⁹ Lä⁻ ja⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ le⁻ jmää⁻ hñii⁻ jøøh⁻ cha⁻ ne⁻ Dio. ³⁰ Ta⁻ la⁻ kih⁻ Dio ba⁻ ja⁻, he⁻ tääh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Cristo Jesús. Hi⁻ kyaah⁻ Cristo ga⁻ jmeey⁻ kyuuu⁻ jne⁻ cha⁻ miih⁻, he⁻ ja⁻ lluu⁻ jne⁻, na⁻ jngëë⁻ jne⁻, hi⁻ na⁻ laa⁻ jne⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ Cristo. ³¹ He⁻ ja⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio: “Hi⁻ hnøø⁻ jmää⁻ hñii⁻ jøøh⁻, wa⁻ jmääy⁻ hñiiy⁻ jøøh⁻ kih⁻ he⁻ laay⁻ kyaa⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän.”

2

¹ Lä⁻ ma⁻ ñeen⁻ na⁻ jëën⁻ hnäh⁻ ga⁻ kwan⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, pero sa⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ juu⁻ kaah⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ jmeen⁻ kyuuu⁻ cha⁻ miih⁻. ² Ga⁻ lla⁻ dsën⁻ he⁻ sa⁻ hlëëhn⁻ kih⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ juu⁻, ma⁻ la⁻ juu⁻ kih⁻ Jesucristo ba⁻ ga⁻ kwan⁻, ha⁻ lä⁻ ga⁻ taay⁻ dsøh⁻ hma⁻ cru⁻. ³ Sa⁻ ma⁻ cha⁻ be⁻ kin⁻ lä⁻ ma⁻ gyan⁻ jee⁻ tääh⁻ hnäh⁻. Ga⁻ lä⁻ gohn⁻ lä⁻ jiih⁻ ga⁻ jlään⁻. ⁴ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ kwan⁻ juu⁻ sa⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hlëëh⁻ jaa⁻ hi⁻ kyuuu⁻ cha⁻ miih⁻ mah⁻ ma⁻ jmeen⁻ lä⁻ ngëëh⁻ hnäh⁻. Ga⁻ lä⁻ jnä⁻ jëë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ hlëëhn⁻ kyaah⁻ be⁻ he⁻ ga⁻ kwa⁻ Jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio. ⁵ Lä⁻ jwë⁻ ja⁻, ja⁻ kyaah⁻ he⁻ kyuuu⁻ dsa⁻ cha⁻ miih⁻ ga⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻. Kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Dio ba⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻.

Lä⁻ la⁻ ba⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ llu⁻ kih⁻ Dio

⁶ Dsoo⁻ ba⁻ hlëëh⁻ jne⁻ kyaah⁻ huu⁻ dsë⁻ llu⁻ jee⁻ kih⁻ dsa⁻ ma⁻ kaah⁻ kyaah⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. Pero ja⁻ kyaah⁻ huu⁻ dsë⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, ni⁻ kih⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ hi⁻ tääh⁻ na⁻ hi⁻ lle⁻ kih⁻ hee⁻ go⁻ te⁻. ⁷ Hlëëh⁻ jne⁻ lä⁻ koo⁻ lä⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Dio he⁻ ma⁻ na⁻ hmaa⁻ jää⁻ '. Ma⁻ ñe⁻ ba⁻ Dio, jää⁻ ja⁻ ga⁻ nøø⁻ jmi⁻ gyuu⁻ ha⁻ lä⁻ jwë⁻ tëëy⁻ jne⁻ ya⁻ jwi⁻ kiyh⁻. ⁸ Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, sa⁻ ga⁻ lä⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Dio. Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ga⁻ lä⁻ ñey⁻, sa⁻ ma⁻ tääy⁻ dsøh⁻ hma⁻ cru⁻ Dsa⁻ ta⁻ hi⁻ jøøh⁻ ga⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻. ⁹ Pero lä⁻ la⁻ ba⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio:

He⁻ sa⁻ ma⁻ jëë⁻ dsa⁻, he⁻ sa⁻ ma⁻ nuuy⁻, he⁻ sa⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ ma⁻ mi⁻ llu⁻ Dio kih⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ hnää⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän.

¹⁰ Jnä⁻ jne⁻ ba⁻ ga⁻ mi⁻ jnäa⁻ Dio ha⁻ lä⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ kiyh⁻ ta⁻ la⁻ kyaah⁻ Jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻. Jëëh⁻ Jmi⁻ lle⁻ kyuuu⁻ ba⁻ ga⁻ lä⁻ jë⁻. Lä⁻ kye⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Dio he⁻ sa⁻ lä⁻ këh⁻ jne⁻ jmi⁻ lä⁻ kyuuu⁻ jne⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ kyuuu⁻.

¹¹ Sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ kih⁻ jñah⁻ dsa⁻. Ma⁻ la⁻ jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻ ba⁻ ñe⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ la⁻ kih⁻ Dio ka⁻ läh⁻. Sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁻ laay⁻. Ma⁻ la⁻ Jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻ hñiiy⁻ ba⁻ ñe⁻. ¹² Jne⁻ hi⁻ ma⁻ heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ ga⁻ hñah⁻ jne⁻ jmi⁻ lle⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻. Ga⁻ hñah⁻ jne⁻ jmi⁻ lle⁻ he⁻ ga⁻ chee⁻ Dio mah⁻ lä⁻ ñe⁻ jne⁻ ha⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ kwëëh⁻ Dio jne⁻. ¹³ Kih⁻ he⁻

na⁻ ba⁻ hlëëh⁻ jne⁻. Pero ja⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ mi⁻ tëë⁻ jne⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ kyuuu⁻ cha⁻ miih⁻. He⁻ ma⁻ mi⁻ tëë⁻ jne⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio ba⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ hlëëhn⁻. He⁻ ja⁻ kwa⁻ jnääh⁻ juu⁻ he⁻ gwa⁻ kiyh⁻ mah⁻ ngëën⁻ kih⁻ jñah⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ Jmi⁻ lle⁻ lä⁻ na⁻.

¹⁴ Jaa⁻ dsa⁻ ta⁻ jmah⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ heeh⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ heeyh⁻ he⁻ gwa⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio. Juu⁻ ngaah⁻ ba⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ kiyh⁻, hi⁻ ni⁻ sa⁻ lä⁻ këyh⁻ jmi⁻ lä⁻ ngëëy⁻, jëëh⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ ba⁻ lä⁻ ngëë⁻ jne⁻.

¹⁵ Pero ta⁻ jyoh⁻ ko⁻ taq⁻, hi⁻ ma⁻ hyoh⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻, lä⁻ këyh⁻ jmi⁻ kay⁻ kwaat⁻ kih⁻ lä⁻ jë⁻. Pero kiyh⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ka⁻ kwaat⁻. ¹⁶ Lä⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio: “¿Hi⁻ ba⁻ kyuuu⁻ he⁻ huu⁻ dsë⁻ he⁻ jmee⁻ Dio? ¿Hi⁻ ba⁻ lih⁻ kwëëyh⁻ nuuh⁻?” Pero jnän, ma⁻ cha⁻ huu⁻ dsë⁻ lä⁻ koo⁻ la⁻ huu⁻ dsë⁻ kih⁻ Cristo.

3

Ko⁻ jøh⁻ ba⁻ wa⁻ jmeen⁻ ta⁻ la⁻ lä⁻ jëë⁻ jne⁻

¹ Lä⁻ ja⁻ øøhn⁻, sa⁻ ga⁻ la⁻ ma⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koh⁻ dsa⁻ ma⁻ kaah⁻ hi⁻ ga⁻ naä⁻ lä⁻ hnøø⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻. Ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ lle⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ naä⁻ lä⁻ koh⁻ ngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ kih⁻. Ga⁻ hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ chih⁻ pih⁻ hi⁻ na⁻ ga⁻ ma⁻ løø⁻ jwë⁻ kih⁻ Cristo.

² Ga⁻ heeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ wa⁻ juh⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lä⁻ ngëë⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ngëë⁻ dsa⁻ ma⁻ kaah⁻. Hi⁻ lä⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ ja⁻ lä⁻ jiih⁻ na⁻. ³ Hi⁻ lä⁻ ma⁻ ngoo⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ naä⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Chaa⁻ ko⁻ llaa⁻ hnäh⁻ hi⁻ llih⁻, hi⁻ cha⁻ hñii⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻, hi⁻ ti⁻ chooh⁻ hnäh⁻ juu⁻. ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻, jmi⁻ ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ba⁻ na⁻ he⁻ jøø⁻ he⁻ ga⁻ naäh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ dsa⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻? ⁴ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ jäh⁻ hnäh⁻: “Jnä⁻ jmeen⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ Paa⁻”, mah⁻ hi⁻ jñah⁻ ga⁻ jäh⁻: “Jnä⁻ jmeen⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ Apolo⁻”, ¿che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻, he⁻ ga⁻ naä⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ba⁻ ja⁻?

⁵ ¿Hee⁻ ba⁻ laa⁻ jnä⁻ ja⁻? ¿Hee⁻ ba⁻ laa⁻ Apolo⁻? Sa⁻ cha⁻ he⁻ laa⁻ jnääh⁻ ni⁻ miih⁻. He⁻ jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻ Dio ba⁻ ja⁻. Hi⁻ ta⁻ la⁻ kyaah⁻ jnääh⁻ ga⁻ heeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio. Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ jnääh⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ hñah⁻ jnääh⁻ kiyh⁻. ⁶ Jnä⁻ ga⁻ jngëën⁻ mi⁻ ju⁻, Apolo⁻ ga⁻ huu⁻ jmi⁻, pero Dio ba⁻ hi⁻ ga⁻ mi⁻ kwaa⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻. ⁷ Sa⁻ cha⁻ he⁻ laa⁻ ni⁻ miih⁻ hi⁻ jngëë⁻ hi⁻ hi⁻ huu⁻ jmi⁻ he⁻ na⁻ jnäa⁻. Dio ba⁻ hi⁻ jøøh⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ jmee⁻ dsa⁻ kwaa⁻ ta⁻ kih⁻. ⁸ Kwee⁻ ba⁻ laa⁻ hi⁻ jngëë⁻ kyaah⁻ hi⁻ huu⁻ jmi⁻. Hi⁻ Dio ba⁻ mi⁻ hmaah⁻ kih⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ ta⁻ he⁻ jmeey⁻. ⁹ Jmee⁻ jnääh⁻ ko⁻ jøh⁻ ta⁻ kih⁻ Dio. Hi⁻ hnäh⁻ laah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hwa⁻ jee⁻ jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻ kih⁻ Dio, hi⁻ laah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ hne⁻ juh⁻ kiyh⁻.

¹⁰ Kyaah⁻ ta⁻ he⁻ hä⁻ goon⁻ he⁻ la⁻ ga⁻ hyohn⁻ kih⁻ Dio, ga⁻ jmeen⁻ lä⁻ koo⁻ jmee⁻

tē'hyah' hī' ma'tēē' llu', ga'jmeen' ma'tū' na'hyah' kih' hne' ja'. Hi' jñah' ba' hī' choo' na'hyah'. Pero lä' jaa' lä' jaa' jmee' bii' jēēy' kwee' ha' lä' chooyh' na'hyah' ja'. ¹¹ Sa' chaa' ni' jaa' hī' na'ngē' jwē' jmee' jyoh' ma'tū' na'hyah', lä' koh' he' ma'na'la'. Jesucristo ba' laa' ma'tū' na'hyah' ja'. ¹² Wa'ra' ga'choo' dsa' na'hyah' ja', ko'laa' kooh' ku'nøø', kuu' tøø', kuu' he' hmoo'h', jwi' hma', wa'ñii', moo' kii'. ¹³ Hi' lä' jñä' ha' lä' ma'jmeē' lä' jaa' lä' jaa'. Jēēh' loo' koō' jmi' lä' jñä' kyaah' wa'je', ha' lä' la' ta' he' ma'jmeēy'. Wa'je' ja' mi'jñää' che'llu' ta' kiyh'. ¹⁴ Cher'mah' ga'jä' koō' hweh' ta' he' ga'chooy' nē' ma'tū' na'hyah' ja', hyoyh' jñeēy'. ¹⁵ Hi' cher'mah' ga'koō' ta' he' ga'jmeēy' ja', ma'heē' ba' ta' ja'. Pero lääy' ba', le' kiyh' lä' koō' he' ga'laay' he' ma'kaay'.

¹⁶ ¿Che' sa' neh' hnäh' laah' hnäh' gwah' kih' Dio hi' ja' ba' jmi' llē' kih' Dio hää' neh' tuh' hoh' hnäh'? ¹⁷ Cher'mah' chaa' hī' ga'heē' gwah' kih' Dio, lä' ja' heē' Dio hī' he' ka' läh'. Jēēh' na' jngi' gwah' kih' Dio hi' he' ba' hnäh', laah' hnäh' gwah' kiyh'.

¹⁸ Ta' mi'gaa' hnäh' hñaa'h'. Cher'mah' laah' hnäh' kyuuh' hnäh' cha' miih' lä' koō' kyuu'h' dsa' jmi' gyuu', jmää' hnäh' hñaa'h' lä' koō' jaa' hī' too' ba' mah' lä' ja' ba' lä' kyuuh' hnäh' cha' ga'miuh'. ¹⁹ Jēēh', lä' jē' he' kyuu'h' dsa' jmi' gyuu', kih' Dio sa' jmää' he' ja' ni' miuh'. Lä' la' na' sii' juu' kih' Dio: "Dio ba' la' dsēē' kih' hī' kyuu'h' cha' miuh', ja' ba' kyaah' he' kyuu'yh' ja' jmee' täyh'." ²⁰ Hi' lä' ja' na' sii' ka' läh': "Nē' ba' Dio sa' jmää' ni' miuh' lä' jē' huu'dsē' kih' hī' laa' kyuu'h' cha' miuh'." ²¹ Heh' lä' ja', ni' jaa' sa' wa' jmää' hñii' jøøh' kih' he' jmeēy' ko'joh' kyaah' jaa' dsa' kyaayh'. Jēēh' koō' ba' laay' jee' lä' jēē'. ²² Lä' ja' Paa', kyaah' Apolo, kyaah' Pee', kyaah' kih' jmi' gyuu' la', lä' ja' he' chaa' jne', he' juu' jne', hi' kih' lä' jē' he' cha' na' kyaah' he' na' ga' jä', ga' lä' jē' ba' la' jñän'. ²³ Lä' ja' ka' läh' laa' jne' kyaa' Cristo, hi' Cristo laa' kyaa' Dio.

4

Lä'la' la' ta' kih' apóstol

¹ Lä' ja', wa' jmeē' dsa' kwaat' laa' jñääh' hī' jmeē' ta'he' kih' Cristo ba', na' hñaa' jñääh' mah' mi'jñää' jñääh' juu' kih' Dio he' ma' na' hmää' jää'. ² Hi' kih' hī' hä' goo' koō' ta', jmeē' bii' mi'tey' kyaah' ta' he' hä' gooy'. ³ Sa' cha' he' jmeē' cher'mah' hnäh' o' cher'mah' jñah' ka' kwaat' ha' lä' ngoon' kyaah' ta' kin'. Ni' jñä', sa' kyeen' kwaat' ki' hñiiin'. ⁴ Ma'ke' sa' hñii' huu'dsē' llu' kin', pero ja' kyaah' he' na' hñøø' jäh' ma' jän' llu'. Dio ba' hī' ngiih' kwaat' kin'. ⁵ Lä' ja', ta' ka' hnäh' kwaat' kih' ni' jaa', ta' ko' jiih'

sa' ga' ma'jah' Dsa' jøøh' jñän'. Hī' he' ba' mi'jñää' lä' jē' he' hñiih' he' ma'jmeē' jne' jee' na' hmää', hi' mi'jñääy' ha' lä' la' neh' tuh' dsē' jne'. Ma'ja' ba' hlēēh' Dio llu' kih' lä' jaa' lä' jaa' hī' hwēē' llu'.

⁶ He' llu' kyah' hnäh' ba' na' øøhn', he' ja' ma'jwēēhn' hnäh' ha' lä' la' kin' kyaah' Apolo he' sa' hnoon' jmää' dsa' jñääh' kaa'h'. Mah' lä' ja' lä' ngēēh' hnäh' lä' koō' hñøø' jäh' juu' la': "Ta' wa' ngēēn' jwē' kih' lä' koō' te' he' na' sii'." Lä' ja' ta' jmää' hnäh' jøøh' ni' jaa' mah' jñah' jmääh' hnäh' ta' koō'. ⁷ ¿Hii' ba' na' hī' ga'jmää' hne' jøøh'? ¿Hee' ba' cha' kyah' he' sa' ga' kwa' Dio? Hi' cher'mah' la' hñaa'h' ba' hne' kih' Dio, ¿he' la' jmääh' hñaa'h' jøøh'? Lä' koō' he' sa' cha' he' ma' hñah' ba' jmeeh'.

⁸ Ma' cha' ba' lä' jē' he' ma' hnooh' hnäh', ma' cha' ba' kuu' kyah' hnäh'. Ma' gaa' hoh' jñääh'. Jmääh' hnäh' hñaa'h' lä' koh' dsa' ta'. Llu' wa'ra' jäh' kih' ma'ra' ju'dsoo' ma' laah' hnäh' dsa' ta' mah' jmeē' jñääh' hih' ko'joh' kyaah' hnäh'. ⁹ Go' laan', ga'laa' Dio jñääh' hī' laa' apóstole ta' hwa' go' te', lä' koō' he' ga'jmeēy' hih' juu' jñääh'. Lä' jē' he' ga' ngēē' jñääh' ga'jmeē' ga' lä' dsaä' dsē' dsa' kyaä' jñääh', lä' kye' ängele, hi' lä' jēē' dsa' jmi' gyuu' ka' läh'. ¹⁰ He' hnää' jñääh' Cristo, he' ja' laa' jñääh' lä' koō' dsa' too' ba', pero kyah' hnäh' cha' cha' miih' huu'dsē' llu' ta' la' kih' Cristo. Sa' cha' be' kyaä' jñääh', pero kyah' hnäh' cha' cha' miih'. Hnää' dsa' hnäh' pero jñääh' sa' täayh' ta'. ¹¹ Lä' jiih' na', kyaah' jñääh', na' kii' dsē' jñääh', sa' cha' hñiih' he' kye'h' jñääh', kwa' dsa' jwēerte kyaä' jñääh', sa' cha' jee' dsa'tooh' jñääh'. ¹² Lä' jiih' ga' hwaä' jñääh' ga'jmeē' jñääh' ta' mah' cha' he' jmeē' bii' kyaä' jñääh'. Pero dso'jwii' ba' kwēēh' dsa' jñääh', hi' jñääh' ngii' jñääh' he' llu' kih' hī' jwä' dso'jwii'. Jēē' jñääh' wii', pero kwēēh' ba' dsē' jñääh'. ¹³ Hlēēh' dsa' wii' kyaä' jñääh', hi' ngii' jñääh' llu' kiyh' kih' Dio. Lä' jiih' na', sa' hii' lä' jmää' jñääh' go' te' jmi' gyuu' la', laa' jñääh' lä' koō' wa' hñøø' he' be' dsa'.

¹⁴ Sa' ma' siin' he' la' mah' jäh' hnäh' kyaah' o' hih'. He' juuhn' miuh' kyah' hnäh' ba' la', kih' he' laah' hnäh' lä' koō' gyuu' kyaan' hī' hnaan'. ¹⁵ Ma' ke' chaa' gyaä' mil dsa' hī' hlēēh' hnäh' juu' kih' Cristo, pero jaa' ba' hī' ga' hlēēh' hnäh' lä' ma' to' nē' he' ja' laan' lä' koō' tääh' kyaah' hnäh'. Jēēh' jñä' ba' ga'jmeen' ga' lä' chaa' hnäh' kyaah' ju' hmēē' kih' Cristo Jesus. ¹⁶ He' ja', chuun' kyaah' hnäh', jmeē' hnäh' lä' koō' jmeē' jñä'. ¹⁷ He' ja' ba' na', ma' cheen' Timotä' dsa' jēē' hnäh'. Peer' hnaa' jñih'. Laay' lä' koō' gyuu' kyaan', mi' tey' kih' Dsa' jøøh' jñän'. Hī' na' jmeē' lä' dsooh' hoh' hnäh' lä' koō' mi'ten' kih' Cristo. Jēēh'

jmee⁺ ba' jnäh lä⁻koq⁻ ma⁻hlëéhⁿ dsa⁻ lä⁻kaa⁻ gwah⁻, wa⁻ ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee⁻ tääh⁻.

¹⁸ Ko⁻lla⁻ä⁻ hnäh⁻ ma⁻jmää⁻h⁻ hnäh⁻ hñaah⁻ kaah⁻. Laah⁻ hnäh⁻, jih⁻koh⁻ sa⁻ loon⁻ na⁻jëen⁻ hnäh⁻. ¹⁹ Pero chah⁻ ba⁻ niin⁻ na⁻jëen⁻ hnäh⁻ cher⁻mah⁻ lä⁻ja⁻ hnøø⁻ Dio. Ma⁻ja⁻ jëen⁻ che⁻ cha⁻ be⁻ kih⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ kaah⁻, o che⁻ ko⁻ja⁻ hlëeh⁻ bih⁻. ²⁰ Jëeh⁻, he⁻ tøøh⁻ jne⁻ kyaah⁻ Dio, tøøh⁻ jne⁻ kyaah⁻ be⁻ kiyh⁻, sa⁻ la⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ koq⁻ hlëeh⁻ jne⁻. ²¹ ¿Ha⁻ ba⁻ lä⁻hnooh⁻ hnäh⁻? ¿Che⁻ na⁻jëen⁻ hnäh⁻ kyen⁻ koq⁻ si⁻hma⁻, o che⁻ jmeen⁻ hnaan⁻ hnäh⁻ kih⁻ he⁻ hwaan⁻?

5

Jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ ga⁻kaa⁻ mē⁻ jñah⁻

¹ Hi⁻ juu⁻ cha⁻ koq⁻ he⁻ hliih⁻ jwërte⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ he⁻ sa⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio. Jäh⁻, chaa⁻ jaa⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ hi⁻ kyaah⁻ cho⁻hmay⁻ (he⁻ hnøø⁻ jäh⁻: mē⁻ jmiiy⁻). ² Ha⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ he⁻ jmää⁻h⁻ hnäh⁻ hñaah⁻ kaah⁻. Llu⁻ ga⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ki⁻hoo⁻h⁻ hnäh⁻ mah⁻ llee⁻h⁻ hnäh⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻ lä⁻ na⁻, jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ³ Ma⁻ke⁻ sa⁻ gyan⁻ jø⁻h⁻ kyaah⁻ hnäh⁻, pero ma⁻ra⁻ he⁻ hää⁻ ba⁻ jnäh⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ jmi⁻lle⁻ kin⁻. Ma⁻ ba⁻ jnäh⁻, ha⁻ lä⁻ jmeen⁻ kih⁻ hi⁻ ga⁻jme⁻e⁻ dso⁻kye⁻ na⁻, lä⁻koq⁻ he⁻ gyan⁻ ko⁻jø⁻h⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ ba⁻ ma⁻la⁻. ⁴ Ja⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h⁻ kwaat⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻jøø⁻h⁻ jnän⁻, hi⁻ jmee⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ he⁻ hä⁻ jmi⁻lle⁻ kin⁻ ko⁻jø⁻h⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Ma⁻ja⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻jøø⁻h⁻ jnän⁻, ⁵ ngëe⁻ hnäh⁻ dsa⁻ na⁻ ja⁻goo⁻ Tana⁻ mah⁻ wa⁻ juu⁻ jmi⁻ngo⁻ kiyh⁻. Mah⁻ lä⁻ja⁻ lää⁻ jmi⁻lle⁻ kiyh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ jäh⁻ Dsa⁻jøø⁻h⁻ jnän⁻.

⁶ Sa⁻ llu⁻ he⁻ jmää⁻h⁻ hnäh⁻ hñaah⁻ kaah⁻. ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻, miih⁻ ba⁻ levadura leē⁻ kaah⁻ dsa⁻ lä⁻kaa⁻ koq⁻ nää⁻ tuka⁻? ⁷ Jñuu⁻h⁻ hnäh⁻ levadura ma⁻gyuh⁻ na⁻ mah⁻ leeh⁻ hnäh⁻ koq⁻ nää⁻ tuka⁻ hmëe⁻ ba⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁻ levadura, lä⁻llu⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ jngëeh⁻ hnäh⁻ na⁻. Jëeh⁻, he⁻ llu⁻ jnän⁻ he⁻ ga⁻ jngëeh⁻ dsa⁻ Cristo hi⁻ laa⁻ borrego mäh⁻ jnän⁻. ⁸ La⁻ lä⁻koq⁻ he⁻ tøøh⁻ jne⁻ jmi⁻ he⁻ kyehn⁻ borrego mäh⁻ jee⁻ sa⁻ le⁻ kih⁻n⁻ levadura. He⁻ ja⁻ wa⁻ jñuu⁻h⁻ kih⁻ he⁻ hliih⁻. Mo⁻so⁻ wa⁻ jmee⁻ ga⁻ jne⁻ he⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ jnän⁻. He⁻ na⁻ la⁻ lä⁻koq⁻ levadura ma⁻gyuh⁻. Wa⁻ kyen⁻ koq⁻ nëe⁻ ba⁻ huu⁻dsë⁻ lä⁻ hnøø⁻ kih⁻ ju⁻dsoo⁻. He⁻ na⁻ la⁻ lä⁻koq⁻ he⁻ kih⁻n⁻ he⁻ ñiuh⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁻ levadura.

⁹ Lä⁻ ma⁻ ga⁻siin⁻ kyah⁻ hnäh⁻ jää⁻, ga⁻jwëeh⁻n⁻ hnäh⁻, mo⁻to⁻ jmee⁻ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h⁻ kyaah⁻ hi⁻ ga⁻nää⁻ kyaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. ¹⁰ Sa⁻ jwahn⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, hi⁻ kaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ hnøø⁻lih⁻ cha⁻ miih⁻ kuu⁻, hñiy⁻ kih⁻ dsa⁻, jmää⁻y⁻ jøø⁻h⁻ dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaah⁻ dsa⁻. Cher⁻mah⁻ tøøh⁻ ba⁻ jne⁻ jmi⁻gyuu⁻la⁻,

ma⁻ra⁻ he⁻ tøøh⁻ ba⁻ jne⁻ jee⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻na⁻. ¹¹ Lä⁻la⁻ ba⁻ ga⁻siin⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Mo⁻to⁻ jmee⁻ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ jäh⁻ laay⁻ øø⁻h⁻ jne⁻ cher⁻mah⁻ kaay⁻h⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ cher⁻mah⁻ hnøøy⁻ liyh⁻ cha⁻ miih⁻ kuu⁻, jmää⁻y⁻ jøø⁻h⁻ hi⁻ na⁻laa⁻ kaah⁻ dsa⁻, hlëey⁻h⁻ wii⁻ kih⁻ dsa⁻, laay⁻lla⁻hñii⁻, hñiy⁻ kih⁻ dsa⁻. Ni⁻ ta⁻ kuh⁻ hnäh⁻ ko⁻jø⁻h⁻ kyaay⁻h⁻. ¹² Sa⁻ ga⁻tëen⁻ llan⁻ ta⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. Pero kih⁻ hi⁻ jmee⁻ ko⁻jø⁻h⁻ kyaah⁻ jne⁻, ¿he⁻la⁻ sa⁻ lla⁻ jne⁻ ta⁻ kiyh⁻? ¹³ He⁻ja⁻ llee⁻ hnäh⁻ hi⁻ hlëeh⁻ he⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Pero Dio ba⁻ lla⁻ ta⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻.

6

Ma⁻ hnaah⁻ øøyh⁻ dsa⁻ta⁻ cha⁻ñe⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio

¹ Cher⁻mah⁻ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ cha⁻ hñii⁻ kih⁻ kyaah⁻ øø⁻h⁻, ¿che⁻ sa⁻ lä⁻hiiyh⁻ dsooy⁻ në⁻ta⁻ cha⁻ñe⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, lla⁻ he⁻ ma⁻ dsooy⁻ cha⁻ñe⁻ hi⁻ laa⁻ kyaah⁻ Dio? ² ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ lloo⁻ koq⁻ jmi⁻ hi⁻ na⁻jngëe⁻ ba⁻ llay⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻? He⁻ ja⁻ cher⁻mah⁻ hñah⁻ hnäh⁻ jwë⁻llah⁻ hnäh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻, he⁻la⁻ sa⁻ le⁻ llah⁻ hnäh⁻ ta⁻ kih⁻ koq⁻ mi⁻juu⁻ he⁻ sa⁻ la⁻ juuh⁻? ³ ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ lla⁻ jne⁻ ta⁻ kih⁻ angele ka⁻lä⁻h? ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ le⁻ lla⁻ jne⁻ ta⁻ kih⁻ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻? ⁴ He⁻ja⁻ ga⁻ ma⁻cha⁻ koq⁻ hñii⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, ¿he⁻la⁻ go⁻tøø⁻h⁻ hnäh⁻ goo⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio? ⁵ Hlëeh⁻ lä⁻na⁻ mah⁻ jä⁻ o⁻hii⁻h⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ¿Ha⁻ lä⁻la⁻ kyah⁻ hnäh⁻? ¿Che⁻ sa⁻ chaa⁻ ni⁻ jaa⁻ øø⁻h⁻ hnäh⁻ hi⁻ cha⁻ huu⁻dsë⁻ llu⁻ kih⁻ mah⁻ mi⁻ee⁻y⁻ juu⁻ kyah⁻ hnäh⁻? ⁶ Lla⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻h⁻ hnäh⁻ lä⁻ja⁻, te⁻ jëeh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ øø⁻h⁻ hnäh⁻ mah⁻ ga⁻nää⁻h⁻ hnäh⁻ cha⁻ñe⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio mah⁻ llay⁻ ta⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

⁷ Kih⁻ he⁻ te⁻ jëeh⁻ hnäh⁻, ma⁻hlää⁻h⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. ¿He⁻ la⁻ sa⁻ kwëeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ cher⁻mah⁻ lla⁻dsëey⁻ hnäh⁻? ¿He⁻ la⁻ sa⁻ kwëeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ cher⁻mah⁻ jmeey⁻h⁻ hnäh⁻? ⁸ Lla⁻ he⁻ ma⁻ kwëeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻, lla⁻dsëeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ dsa⁻, mah⁻ jmee⁻h⁻ hi⁻ laa⁻ ja⁻ ba⁻ øø⁻h⁻n⁻.

⁹ ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻, lä⁻jëe⁻ hi⁻ hña⁻dsë⁻, sa⁻ heyh⁻ ya⁻ jwii⁻ kih⁻ Dio? Ta⁻ mi⁻gaa⁻ hnäh⁻ hñaah⁻. Hi⁻ sa⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻ kaay⁻h⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, kyaah⁻ hi⁻ jmää⁻y⁻ jøø⁻h⁻ dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaah⁻ dsa⁻, kyaah⁻ hi⁻ na⁻jee⁻ goo⁻ kaay⁻h⁻ hi⁻ laa⁻ kyaah⁻ jñah⁻, kyaah⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻më⁻, kyaah⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi⁻ kaah⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ dsa⁻kyaay⁻h⁻, hi⁻ he⁻ sa⁻ heh⁻ ya⁻ jwii⁻ kih⁻ Dio. ¹⁰ Lä⁻ja⁻ hi⁻ hñii⁻ kih⁻ dsa⁻, hi⁻ hee⁻ dsë⁻ kuu⁻, lla⁻hñii⁻, hi⁻ jwä⁻ dso⁻jwii⁻ kih⁻ dsa⁻kyaah⁻, hi⁻ ga⁻nää⁻ mi⁻gaa⁻ dsa⁻, sa⁻ heyh⁻ ya⁻ jwii⁻ kih⁻ Dio. ¹¹ He⁻ ja⁻ ma⁻

laa' ko' llaa' hnäh'. Pero na' ma' na' che' dso'kye' kyah' hnäh', ma' na' jngëeh' hnäh', hi' lluu' hnäh' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jnän', hi' ta' la' kih' Jmi' lle' kih' Dio jnän'.

Hnøø' dsa'tooh' jne' jmeen' lä' hnøø' Dio

12 Ga' lä' jë' ba' na' ngën' jwë' jmeen', pero ja' lä' jë' jmäa' ta'. Ga' lä' jë' ba' na' ngën' jwë' jmeen', pero sa' jmeen' mah' sa' lla' dsëë' kin' ni' miih'. 13 Lä' jë' ma', la' kih' tuh' jne', lä' ja' tuh' jne', la' kih' ma'. Pero kwee' ba' hee' Dio lä' to'. 14 Hi' ja' jmäa' Dio jne' mah' kaa'h' jne' wa' hi' cha' hi'. Ga' jmeey' jmi' ngo' he' kye' jne' mah' jmee' ta' he' kiyh'. Hi' lä' ja' ka' läh', he' llu' jnän' ba' chaa' Dio. 14 Hi' lloo' koo' jmi', Dio hi' ga' mi' jiih' Dsa' jøøh' jnän', he' ba' hi' he' mi' jiih' jne' ka' läh' kyaah' be' kiyh'.

15 ¿Che' sa' ñeh' hnäh' jmi' ngo' he' kye' jne' la' ma' la' koo' ba' kyaah' Cristo? ¿Che' jñuuhn' jaa' hi' ma' laa' koo' kyaah' Cristo mah' kwëeh'n' jaa' dsa' më' hi' hnëe' hñii' kyaah' wa' hi' cha' hi'? Ni' miih' sa' sooh' lä' ja'. 16 ¿O che' sa' ñeh' hnäh' jaa' hi' kyaah' dsa' më' hi' ngë' kyaah' wa' hi' cha' hi', ma' laay' koo' jmi' ngo' kyaayh'? Jëeh', lä' koo' na' sii' juu' kih' Dio: "Lä' uu' lee' jaa' ba". 17 Pero hi' jmee' ko' jøh' kyaah' Dsa' jøøh' jnän', kyey' koo' ba' jmi' lle' kyaayh'.

18 Hää' hnäh' hñah' cha' miih', ta' kaa'h' wa' hi' cha' hi'. Jëeh' wa' he' cha' he' ga' jyoh' dso'kye' he' jmee' dsa', sa' hnoo' dsoo' kih' jmi' ngo' kiyh'. Pero hi' kaa'h' wa' hi' cha' hi', he' jmeeyh' hñiiy' ba' ja'. 19 ¿O che' sa' ñeh' hnäh', heh' jmi' ngo' jnän' la' gwah' kih' Jmi' lle' Na' jngii'? Hi' he' hää' neh' tuh' dsë' jne' hi' ga' kwëeh' Dio jne'. Hi' sa' laa' jne' dsa' juu' jmi' ngo' jnän', Dio ba' he' hi' laa' dsa' juu'. 20 Jëeh', hmooh' kyaah' ga' laa' Dio jne'. He' ja' kyaah' jmi' ngo' jnän' wa' jmeen' juuh' kih' Dio, hi' lä' ja' kyaah' jmi' lle' jnän', jëeh' lä' to' he' la' la' kiyh'.

7

Hweh' la' he' jee' dsa' goo'

1 Na' jeehn' kyah' hnäh' juu' he' ga' siih' hnäh' kin'. Llu' la' kih' dsa' cher' mah' sa' ga' jee'y' gooy'. 2 Pero kih' he' kaa'h' dsa' wa' hi' cha' hi', he' ja' jwahn', lä' jaa' dsa' ñuuh' wa' kyaay' jaa' dsa' më', hi' lä' jaa' dsa' më', wa' kyaay' jaa' dsa' ñuuh'. 3 Hjh' dsa' ñuuh', hnøø' mi' tey' kyaah' dsa' më' kyaay'. Ja' ba' lä' ja' dsa' më' hnøø' mi' tey' kyaah' dsa' ñuuh' kyaay' ka' läh'. 4 Jëeh' dsa' më' sa' laay' juu' jmi' ngo' kiyh', dsa' ñuuh' ba' laa' juu'. Lä' ja' ka' läh' dsa' ñuuh', sa' laay' juu' jmi' ngo' kiyh', mëy' ba' laa' juu'. 5 Lä' uu'y' ba', dsa' më' dsa' ñuuh', sa' le' jäh' he' sa' hnoon' ni'

miih'. Pero cher' mah' lä' uu'y' ga' taayh' juu' kwee' lä' øøy' miih' jmi' ta' ko' jiih' dsa' taayh' ngüy' kiyh' kih' Dio, llu' ba'. Hi' ga' ma' ngëe' he' ja', wa' mi' tey' ka' läh' lä' uu'y' mah' lä' ja' sa' kaa'h' Tana', wa' ra' sa' ga' lä' be' dsëy'.

6 He' jwahn' lä' na', he' kwan' jwë' ba', ja' he' jmeen' mada'. 7 Hnoo' ga' jnä' wa' ra' jäh' kih' lä' jëe' ba' dsa' kwëeh' dsë' lä' koo' jnä'. Pero lä' jaa' lä' jaa' jne' ga' hñah' jne' lä' koo' te' he' ga' kwa' Dio. Jaa' jmee' koo', hi' jñah' jmee' jyoh'.

8 Kih' hi' sa' ga' ma' jee' goo' hi' lä' kye' kih' dsa' hñii', jwahn', llu' la' kiyh' cher' mah' ga' jäh' hñiiy' lä' koo' jnä'. 9 Pero cher' mah' sa' ga' kwëeh' dsëy' jäh' hñiiy' lä' jiih' jmi' chaa'y', wa' jee'y' gooy'. Jëeh' llu' ga' he' jee'y' gooy' lä' koh' ga' he' tu' ja' tuh' dsëy' kih' wa' hi' cha' hi'.

10 Pero kih' hi' ma' na' jee' goo', jmeen' mada', (ja' he' hñiin' jwahn', Dio ba' hi' jäh'), dsa' më' ta' wa' bee' dsa' ñuuh' kyaah'. 11 Cher' mah' ga' beey' øøyh', sa' wa' jee'y' gooy' kyaah' jñah', o wa' dsa' jeeyh' kyaah' dsa' ñuuh' kyaay' ba'. Hi' kih' dsa' ñuuh' jwahn', sa' wa' beey' dsa' më' kyaay'.

12 Pero kih' jee' lä' jëe' ga' jñah', jnä' jwahn' (ja' he' Dio). Cher' mah' chaa' jaa' øøh' jne' hi' kyaah' dsa' më' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, hi' cher' mah' heeh' ba' dsa' më' gya' kyaah' øøh' jne' he', sa' wa' beey'. 13 Hi' cher' mah' chaa' jaa' dsa' më' øøh' jne' hi' kyaah' dsa' ñuuh' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, hi' cher' mah' heeh' ba' dsa' ñuuh' gya' kyaah' øøh' jne' he', sa' wa' beey'. 14 Jëeh', dsa' ñuuh' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, ma' na' jngëey' ta' la' kih' mëy'. Hi' ja' ba' lä' ja' dsa' më' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio, ma' na' jngëey' ta' la' kih' dsa' ñuuh' kyaay'. Wa' ra' jäh' kih' sa' la' lä' ja', chih' kyaay' ja' lä' ma' sah' ja' ba'. Pero ta' ko' jiih' täayh' ko' jøh' ma' na' jngëe' bih'. 15 Pero cher' mah' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio ga' beey' dsa' kyaayh', wa' beey' kih'. Cher' mah' ga' la' lä' ja', sa' la' he' wii' kih' dsa' më' dsa' ñuuh' øøh' jne' he' dsa' taayh' ko' jøh'. He' hi' ti' jnän' ba' ga' tëeh' Dio jne'. 16 Jëeh' hne' dsa' më' øøhn', sa' ñeh' hne' che' lä' leh' lääh' dsa' ñuuh' kyaah'. Lä' ja' hne' dsa' ñuuh', sa' ñeh' che' lä' leh' lääh' dsa' më' kyaah'.

Wa' heeh' ba' jne' dsa'toohn' lä' koo' ma'tøohn' la'

17 Lä' jaa' lä' jaa' jne', wa' dsa'toohn' kyaah' he' ga' hñah' jne' kih' Dsa' jøøh' jnän', lä' koo' ma' ga' tëeh' Dio jne'. 18 Cher' mah' ma' ngëe' ma' tuy' jmi' ngo' kyah' lä' ma' ga' tëeh' Dio hne', ja' ba' hne' lä' na'. Pero cher' mah' sa' ga' tuy' jmi' ngo' kyah' lä' ma' ga' tëeh' Dio hne', sa' jmee' bii' uu'h' jmi' ngo' kyah'. 19 Sa' cha' he' hnøø' jäh'

ni⁺ miih⁻ he⁻ ga⁻ wih⁻ jmi⁻ ngo⁻ jnän⁻, o he⁻ sa⁻ ga⁻ wih⁻. Kih⁻ jee⁻ lä⁻ jē⁻, hnøø⁻ nuuh⁻ jne⁻ mada⁻ kih⁻ Dio ba⁻. ²⁰ Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ wa⁻ jāy⁻ ba⁻ kih⁻ lä⁻ ma⁻ tääyh⁻ ja⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ heeyh⁻ kih⁻ Dio. ²¹ Cher⁻ mah⁻ ma⁻ na⁻ hnēēh⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ tēēyh⁻ hne⁻, ta⁻ jmeeh⁻ cha⁻ miih⁻ huus⁻ dsē⁻. Pero cher⁻ mah⁻ cha⁻ jwē⁻ kyah⁻ lääh⁻ hñaa⁻h⁻, kwa⁻ be⁻ lääh⁻ hñaa⁻h⁻. ²² Jēēh⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ hnēē⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ tēēh⁻ Dio, ma⁻ na⁻ laa⁻ bih⁻ kih⁻ Dio. Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ hnēē⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ tēēh⁻ Dio, na⁻ ma⁻ na⁻ hnēēy⁻ jmeey⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻ Cristo ba⁻. ²³ Hmooh⁻ kyaah⁻ ga⁻ laa⁻ Dio jne⁻, he⁻ ja⁻ ta⁻ hnēē⁻ hnäh⁻ hñaa⁻h⁻ mah⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kih⁻ dsa⁻ lä⁻ jmi⁻ lä⁻ je⁻. ²⁴ Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ hnäh⁻ øøhn⁻, wa⁻ tääh⁻ hnäh⁻ kih⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ na⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ heeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio.

Nuuh⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻

²⁵ Kih⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻ nuuh⁻, juu⁻ he⁻ kwan⁻ la⁻ sa⁻ la⁻ mada⁻ kih⁻ Dio. Pero sa⁻ la⁻ kyaah⁻ juu⁻ ta⁻ jmah⁻. Jēēh⁻ ma⁻ lä⁻ nih⁻ dsē⁻ Dio kin⁻ he⁻ ja⁻ hlēēhn⁻ ju⁻ dsoo⁻ jmah⁻ ba⁻. ²⁶ Lä⁻ koo⁻ la⁻ jmi⁻ he⁻ tøøhn⁻ na⁻, kih⁻ he⁻ ja⁻ laan⁻, go⁻ llu⁻ ga⁻ he⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ na⁻. ²⁷ Cher⁻ mah⁻ chaa⁻ dsa⁻ mē⁻ kyaah⁻, ta⁻ jmeeh⁻ huus⁻ dsē⁻ beeh⁻ hñih⁻. Hi⁻ cher⁻ mah⁻ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ mē⁻ kyaah⁻, ta⁻ jmeeh⁻ bi⁻ jeeh⁻ gooh⁻. ²⁸ Cher⁻ mah⁻ ga⁻ kyaah⁻ dsa⁻ mē⁻, sa⁻ la⁻ hñih⁻. Lä⁻ ja⁻ chih⁻ mē⁻ kwaah⁻, cher⁻ mah⁻ ga⁻ kaay⁻ dsa⁻ nuuh⁻, sa⁻ jmeey⁻ hñih⁻. Pero kih⁻ hi⁻ dsa⁻ jee⁻ goo⁻, ja⁻ cha⁻ miih⁻ huus⁻ dsē⁻ nē⁻ kiyh⁻. Hi⁻ hnoon⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ ja⁻ sa⁻ jēēh⁻ hnäh⁻.

²⁹ Ma⁻ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁻ jmi⁻, he⁻ ja⁻ na⁻ jwahn⁻ øøhn⁻: Na⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻, hñih⁻ hi⁻ kyaah⁻ dsa⁻ mē⁻, lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁻ bih⁻ wa⁻ jmeey⁻. ³⁰ Hñih⁻ hi⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁻, wa⁻ gaa⁻ dsēy⁻. Hñih⁻ hi⁻ jēē⁻ dsē⁻, wa⁻ jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ jēē⁻ dsēy⁻. Hñih⁻ ga⁻ nää⁻ la⁻ løø⁻, wa⁻ jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ kiyh⁻ ba⁻. ³¹ Hñih⁻ hi⁻ koo⁻h⁻ jmeeh⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, wa⁻ jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ jmeeh⁻ bi⁻ kiyh⁻ ba⁻. Jēēh⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ jēē⁻ jne⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, he⁻ dsa⁻ ngēē⁻ ba⁻ ja⁻.

³² Hnoon⁻ wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ sa⁻ cha⁻ ba⁻ he⁻ kih⁻ kah⁻ hnäh⁻ huus⁻ dsē⁻. Dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ jee⁻ goo⁻, hi⁻ he⁻ hñaah⁻ Dio, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio ba⁻. ³³ Pero hi⁻ kyaah⁻ dsa⁻ mē⁻, kye⁻ gyih⁻ huus⁻ dsē⁻ kih⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ tih⁻ dsē⁻ mēy⁻ ba⁻. ³⁴ Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻, kah⁻ ba⁻ la⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ kyaah⁻ dsa⁻ nuuh⁻, hi⁻ kih⁻ chih⁻ mē⁻ kwaah⁻ hi⁻ tääh⁻ hñii⁻. Chih⁻ mē⁻ kwaah⁻ he⁻, hñaah⁻ gyih⁻ Dio, ngēēy⁻ hñiiy⁻ kyaah⁻ jmi⁻ lle⁻ kiyh⁻ kih⁻ Dio. Pero hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻,

kye⁻ gyih⁻ huus⁻ dsē⁻ kih⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ tih⁻ dsē⁻ dsa⁻ nuuh⁻ kyaay⁻ ba⁻. ³⁵ He⁻ la⁻ ma⁻ jwahn⁻ mah⁻ jmää⁻ ta⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Ja⁻ he⁻ hnoon⁻ han⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Hnoon⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ lle⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ hñaah⁻ hnäh⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ hoh⁻ hnäh⁻.

³⁶ Cher⁻ mah⁻ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ chih⁻ mē⁻ kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ tē⁻ ji⁻ ñe⁻ jeey⁻ gooy⁻, hi⁻ cher⁻ mah⁻ jmeey⁻ huus⁻ dsē⁻ sa⁻ sooh⁻ jāy⁻ hñiiy⁻, hi⁻ laay⁻, jmeeh⁻ bi⁻ jeey⁻ gooy⁻, wa⁻ jeey⁻ gooy⁻. Jēēh⁻ lä⁻ ja⁻ lla⁻ dsēy⁻, sa⁻ la⁻ hñih⁻. ³⁷ Pero cher⁻ mah⁻ chaa⁻ jñah⁻ hi⁻ ma⁻ jmeeh⁻ koo⁻ ba⁻ huus⁻ dsē⁻, hi⁻ sa⁻ la⁻ kyaah⁻ he⁻ wih⁻, jmeey⁻ lä⁻ koo⁻ hyoh⁻ dsēy⁻ ba⁻, cher⁻ mah⁻ ma⁻ jmeey⁻ koo⁻ ba⁻ huus⁻ dsē⁻ sa⁻ kwaay⁻ chih⁻ mē⁻ kyaay⁻ jee⁻ goo⁻, he⁻ jmeey⁻ llu⁻ ba⁻ ja⁻. ³⁸ Heh⁻ lä⁻ ja⁻, cher⁻ mah⁻ hi⁻ ga⁻ kwaah⁻ chih⁻ mē⁻ kyaah⁻ jee⁻ goo⁻, jmeey⁻ llu⁻ ba⁻ ja⁻. Pero cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ kwaay⁻ jee⁻ goo⁻, llu⁻ ga⁻ he⁻ jmeey⁻ lä⁻ ja⁻.

³⁹ Dsa⁻ mē⁻ hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻, laay⁻ kyaah⁻ jaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ lä⁻ hih⁻ kih⁻ ley⁻, ta⁻ kō⁻ jñih⁻ chaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ kyaay⁻. Pero cher⁻ mah⁻ ga⁻ juu⁻ dsa⁻ nuuh⁻, ma⁻ cha⁻ jwē⁻ kiyh⁻ jeey⁻ gooy⁻ ka⁻ läh⁻ kyaah⁻ hi⁻ tih⁻ dsēy⁻, la⁻ ra⁻ laa⁻ jaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ ma⁻ heeh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. ⁴⁰ Hi⁻ jnä⁻ laan⁻, llu⁻ ga⁻ la⁻ kiyh⁻ cher⁻ mah⁻ ga⁻ jāy⁻ hñiiy⁻. Pero sa⁻ la⁻ kyaah⁻ huus⁻ dsē⁻ ta⁻ jmah⁻ he⁻ ma⁻ jwahn⁻ lä⁻ na⁻, jēēh⁻ kyaah⁻ ba⁻ jnä⁻ jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio.

8

Ma⁻ he⁻ kwēēh⁻ dsa⁻ dio⁻ hi⁻ na⁻ laa⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻

¹ Na⁻ ngēēn⁻ juu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kih⁻ ma⁻ he⁻ kwēēh⁻ dsa⁻ dio⁻ hi⁻ na⁻ laa⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻. Lä⁻ jēē⁻ ba⁻ jne⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻ ma⁻ miih⁻. Hi⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ he⁻ kyuu⁻h⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ gwa⁻ jmää⁻n⁻ hñaa⁻n⁻ kaa⁻h⁻. Pero he⁻ hnää⁻ jne⁻ dsa⁻ kyaahn⁻, he⁻ na⁻ kwa⁻ be⁻ he⁻ dsa⁻ toohn⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ llu⁻ kyaah⁻ Dio. ² Hi⁻ laa⁻ kyuu⁻h⁻ cha⁻ miih⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ kyuu⁻yh⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ lle⁻ lä⁻ kyuu⁻yh⁻. ³ Pero jaa⁻ hi⁻ hnää⁻ Dio, kyuu⁻ ba⁻ Dio hi⁻ he⁻.

⁴ Kih⁻ ma⁻ he⁻ lla⁻ dsa⁻ cha⁻ nē⁻ dio⁻ hi⁻ na⁻ laa⁻ kaa⁻h⁻ dsa⁻, ma⁻ ñe⁻ ba⁻ jne⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ laa⁻ dio⁻ he⁻ ni⁻ miih⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻. Jaa⁻ ba⁻ Dio chaa⁻. Sa⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah⁻ Dio. ⁵ Ma⁻ ke⁻ gyuu⁻h⁻ hwa⁻ la⁻ jāh⁻ dsa⁻ chaa⁻ ja⁻ hi⁻ jaa⁻ dio, (jēēh⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ chaa⁻ jwēē⁻ dio, hi⁻ lä⁻ ja⁻ chaa⁻ jwēē⁻ dsa⁻ kaa⁻h⁻ ka⁻ läh⁻). ⁶ Pero jnä⁻ jne⁻, jaa⁻ Dio ba⁻ chaa⁻ hi⁻ laa⁻ Täa⁻ jnän⁻. Ga⁻ lä⁻ jē⁻ ba⁻ he⁻ cha⁻, hñiiy⁻ ba⁻ ga⁻ jmeey⁻, hi⁻ ga⁻ jmääy⁻ jne⁻ mah⁻ jmää⁻ jne⁻ kiyh⁻. Hi⁻ jaa⁻ ba⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻ chaa⁻. Hi⁻ he⁻ he⁻ Jesucristo. Ta⁻ la⁻ kiyh⁻ ba⁻ cha⁻ ga⁻ lä⁻ jē⁻, lä⁻ ja⁻ ta⁻ la⁻ kiyh⁻ ba⁻ chaa⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻.

⁷ Pero ja' lä jëë kyuu' ha' lä la' juu' la'. Ko' llaa' hi' ma' tëë' jmee' he' kih' dio hi' na' laa', gwa' huusdë' kiyh' kyaah' dio he', wa'ra' ga' kuyh' ma' he' la' dsa' cha' nê' hi' he'. Kih' he' sa' la' koo' ba' huusdë' kiyh', he' ja' laay' mi' sayh' hñiiy'. ⁸ Dsoo' ba', ja' kyaah' he' kih' hih' jne' na', jmee' he' hnää' Dio jne'. Ja' kyaah' he' kih' hih' jne' na', jmee' lee' jne' lluu' cha' ga' miuh', ni' sa' jän' hlih' cher' mah' sa' ga' kih' lä' jë' nêë' he' cha'.

⁹ Ma' ke' na' ngé' jne' jwé' kih' hih' wa' he' cha' he', hnø' leeh' jne' mah' sa' täh' hi' sa' la' koo' ba' huusdë' kih', kwaat' jnän'. ¹⁰ Cher' mah' chaa' ja' hi' sa' la' koo' huusdë' kih', ga' jëë' hnäh', hi' ma' kyuu' miuh', tääh' hnäh' nê' mes' koo' jee' tääh' heeh' kih' dio hi' na' laa' he', goo' la' kiyh', ja' lä' hee' dsëy' kuyh' he' ma' lla' dsa' cha' nê' heeh' ja'. ¹¹ He' ja', dsoo' kyah' hnäh' hi' ma' kyuu' miuh', täh' øøh' hi' sa' cha' be' kih', hi' kih' hi' he' ba', ga' juu' Cristo. ¹² Lä' ja', cher' mah' ga' jmeeh' hnäh' hñaa' hoh' kih' øøh' jne', hi' jmeeh' hnäh' sa' kyee' huusdë' kih' hi' sa' cha' be' kih', he' ma' hlääh' hnäh' kih' Cristo ba' ja'. ¹³ He' ja' cher' mah' ma' he' kih' jne', jmeen' täh' jaa' øøhn', mo' so' kih' ga' jne' ka' läh' ngo' jih' koh' mah' sa' jmeen' tēh' øøh' jne'.

9

Na' ngé' jwé' apóstole hyoh' miuh' he' jmee' bi' kiyh'

¹ ¿Che' sa' laan' apóstol laah' hnäh'? ¿Che' sa' na' ngén' jwé' jmeen' lä' koo' jmee' jñah' apóstole? Jëéh', ma' ra' he' ga' jëën' Jesús Dsa' jøøh' jnän'. Hi' kih' he' ga' heeh' hnäh' juu' kiyh', he' ja' jmee' lii' ta' he' jmeen' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ² Cher' mah' kih' jñah', sa' laan' apóstol, pero kyah' hnäh' ma' ra' ju' dsoo' laan'. Jëéh', lä' llu' he' kyaah' hnäh' Dsa' jøøh' jnän', he' ja' jmee' lii' ma' ra' he' laan' apóstol.

³ Juu' la' jmää' lään' hñiin' kih' hi' sa' taah' jnä' ta'. ⁴ ¿Che' sa' na' ngé' jnääh' jwé' he' hñah' jnääh' he' kih' hih' jnääh'? ⁵ ¿Che' sa' na' ngé' jnääh' jwé' jää' jnääh' dsa' mē' hi' laa' øøh' jne' lä' koo' jmee' jñah' apóstole, ja' ba' lä' koo' jmee' øøh' Dsa' jøøh' jnän' kyaah' Pee' ka' läh'? ⁶ ¿Che' ma' la' jnä' ba' kyaah' Bernabé jmee' bi' jmee' jnääh' ta' mah' jnääh' jnääh' he' kih' hih' jnääh'? ⁷ ¿Ha' chaa' hløø' hi' tääh' jmee' ta' kwaat' kih' hñii'? ¿Ha' chaa' hi' jmee' ta' koo' hwa' mah' sa' kuyh' he' jngëëy'? ¿Ha' chaa' hi' hää' koo' nää' jah' mah' sa' hih' juh' kih'? ⁸ ¿Che' laah' hnäh' hlëehn' he' la' lä' koh' hlëeh' wa' hi' cha' hi'? ¿Che' sa' na' sii' lä' ja' nê' ley? ⁹ Jëéh', nê' ley kih' Moisé' na' sii': "Ta' kü' hoo' kya' jee' jmeey' ta.'" He' ga' jäh' Dio lä' ja', ja' ma' la' kih' kya' ja'

ma' kyey' huusdë'. ¹⁰ He' kyey' huusdë' jnä' jne' ba' ja', he' ja' ba' ja' na' sii' lä' ja'. Jëéh', hi' mi' llu' hwa', lä' kye' hi' mi' llu' mi' ju', ma' ra' he' cha' o' joh' dsë' kiyh' liyh' kih' ta' he' jmeey' ja'. ¹¹ Mi' ju' he' la' kih' Dio ga' jñee' jnääh' neh' tuh' hoh' hnäh', he' ja' ¿che' jmee' hii' cher' mah' ga' ngü' jnääh' miuh' he' cha' kyah' hnäh'? ¹² Cher' mah' jñah' ba' cha' jwé' kih' hyoyh' he' cha' kyah' hnäh', cha' ga' miuh' na' ngé' jnääh' jwé' hñah' jnääh' he' ja'.

Hi' ma' ke' cha' jwé' jmee' jnääh' lä' ja', sa' ga' chuu' jnääh' ni' miuh' kyaah' hnäh', Ga' kwëéh' ba' dsë' jnääh' mah' sa' jmee' dsa' jyoh' huusdë' jee' kwa' jnääh' ju' hmëë' kih' Cristo. ¹³ ¿Che' sa' ñeh' hnäh', lä' jëë' hi' jmee' ta' he' neh' gwah', kyaah' ja' ba' he' dsa' ka' dsa' neh' gwah' ja' jnä' he' kuyh'? Hi' lä' ja', hi' jmee' ta' nê' na' hyoo', kuyh' kih' he' dsa' ka' dsa' nê' na' hyoo' ja'. ¹⁴ Lä' ja' ka' läh', ga' jmee' Dsa' jøøh' jnän' mada', hi' na' hñaa' kwa' ju' hmëë', ta' kih' ju' hmëë' ja' ba' wa' kuyh'.

¹⁵ Pero jnä', ni' koo' hä' sa' ma' ngiin' he' ja' kyah' hnäh', ni' sa' sün' lä' la' mah' kwëéh' jnä' miuh' he' cha' kyah' hnäh'. Llu' ga' he' juun' kyohn' lä' koh' ga' he' jñuuh' dsa' kin' he' chaan' llu' he' sa' koon' jñeen' he' kwan' juu'. ¹⁶ Pero sa' cha' he' kih' he' jmään' hñiin' jøøh' he' kwan' ju' hmëë' kih' Cristo. Jëéh', ma' na' hä' goon', he' ja' jmee' bi' kin' kwan' juu' la'. Jwii' jnä' cher' mah' sa' ga' mi' ten' he' kwan' ju' hmëë' kiyh'. ¹⁷ Cher' mah' hyoh' dsën' kwan' juu' kih' Dio, hyoh' ba' jnä' jñeen'. Hi' ma' ke' sa' hyoh' dsën' jmeen' ta' la', ma' ra' he' mi' ten' ba' ta' he' hä' goon'. ¹⁸ ¿Hee' ba' jñeen' ja'? He' chaan' llu' he' sa' koon' jñeen' he' kwan' ju' hmëë' kih' Cristo. He' ja' ba' ja' jñeen'. Kih' he' ja', sa' ngiin' ni' miuh' he' cha' kyah' hnäh' lä' koo' na' ngén' jwé' jmeen'.

¹⁹ Ni' jaa' sa' chaa' hi' jmee' hih' kin', he' jmeen' lä' ja'. Pero ma' ra' he' jmee' ba' jnä' ta' he' kih' lä' jëë' mah' lä' ja' leeh' ga' jnä' jwëë' dsa' kih' Cristo. ²⁰ He' ja' jee' kih' judiu, jmään' hñiin' lä' koo' jaa' judiu, mah' leehn' dsa' judiu. Hi' jee' kih' hi' mi' te' ley (ma' ke' sa' jmee' ley hih' kin') jmeen' lä' koo' hi' mi' te' ley ba', mah' lä' ja' leehn' dsa' hi' mi' te' ley ja'. ²¹ Hi' kih' hi' sa' kyuu' ley, lä' koo' he' sa' kyuu' ley ba' jmeen', mah' lä' ja' leehn' dsa' hi' sa' kyuu' ley. (Pero ja' kih' he' sa' kyaahn' ley kih' Dio, mi' te' ba' jnä' ley kih' Cristo.) ²² Hi' jee' kih' hi' sa' bee' huusdë' kih', ga' jmään' hñiin' lä' koo' he' sa' bee' huusdë' kin'. Hi' jee' kih' jee' lä' jëë', kwee' ba' ga' jmeen' kyaayh', mah' lä' ja' jnøøhn' ha' lä' jee' lään' ko' llaa' dsa'. ²³ Kwaat' kih' ju' hmëë' ba' jmeen' he' la', mah' ko' joh' ba' lä' cha' he'

llu' kin⁺ kyaah' hi⁻ nuu⁻ ju' hmëë' he⁻ kwan' la⁻.

²⁴ Nêh' ba' hnâh', jee' hlii⁺ jwëë' dsa⁻, jaa⁻ ba' hi⁻ lih'. Hi⁻ he' lle kih' hyoh' jñee'. Lâ⁻ ja⁻ hnøø' kwah' hnâh' be' jee' hnaah' hnâh' Dio mah' lâ⁻ ja⁻ hñah' hnâh' koo⁻ he⁻ la' kwa' Dio. ²⁵ Lâ⁻ jëë' hi⁻ hnøø' lih' jee' kooy', mi⁻ lluyy' hñiyy' kih' lâ⁻ jë⁻ he' jmee' jwih' kiyh' mah' liyh' koo⁻ coron he⁻ dsa⁻ heë'. Pero jne' mi⁻ lluyy' jne' hñaan' mah' leh' jne' koo⁻ coron he⁻ sa' heë' jih' koh'. ²⁶ Lâ⁻ ja⁻ jnâ⁻ ka⁻ läh', ngoo' ba' jnâ⁻ kwan' be' ha⁻ jee' lihn' koo⁻ coron. He' ja⁻ sa' jmeen' wa' la' cha⁻ la', lâ⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ te' jah' jwë' né' lle'. ²⁷ Heehn' hñiin' wii' ba', ni⁻ miih' sa⁻ kwan' jwë' kih' jmi⁻ ngo' jmee' hih' kin'. Lâ⁻ na⁻ ba' jmeen', mah' sa' jän' ta' koo' ma⁻ la⁻ ma⁻ kwan' ju' hmëë' kih' jñah'.

10

Sa' wa' jmeen' ko' jôh' kyaah' hi⁻ jmää' jôoh' dio hi⁻ na' laa' kaah' dsa⁻

¹ Hnoon' wa' lâ⁻ dsooh' hoh' hnâh' øøhn', lâ⁻ koo⁻ ga⁻ la' kih' dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnân'. Ga⁻ lâ⁻ jëë' ba' ga⁻ nää' lâ⁻ ngoo' jniü'. Hi⁻ ga⁻ ngëëy' jee' jmi⁻ ñeeh'. ² Lâ⁻ llu' he⁻ ga⁻ ngëë' dsa⁻ he' ko' jôh' kyaah' Moisé jee' ma' hii' jniü' hi⁻ ta' jee' jmi⁻ ñeeh', he' ja⁻ la' lâ⁻ koh' he⁻ ga⁻ taayh' ko' jôh' ga⁻ saa⁻ dsa⁻ he' jmiü' kyaah' Moisé mah' leey' koo⁻ kyaayh'. ³ Ga⁻ lâ⁻ jëë' ba' ga⁻ kuh' he' ñiüh' he⁻ ga⁻ cheë' Dio. ⁴ Ga⁻ lâ⁻ jëë' ba' ga⁻ hih' jmiü' he⁻ ga⁻ cheë' Dio. Sa' ma' la' wa' he' cha⁻ he' jmi⁻ gwa⁻ he' ga⁻ jmee' Dio ga⁻ hya⁻ dsöh' mi⁻ kuü'. Hi⁻ mi⁻ kuü' ja⁻, sa' ma' la' wa' he' cha⁻ he' mi⁻ kuü', ma' laa' hñii' Cristo hi⁻ ma' jmee' ko' jôh' kyaayh'. ⁵ Pero miüh' go⁻ te' ba' dsa⁻ he' ga⁻ jmee' he' tih' dsë' Dio. He' ja⁻ jwëë' ga⁻ ga⁻ juu' hwa' küi' ja⁻.

⁶ He⁻ ga⁻ la' lâ⁻ ja⁻ kih' dsa⁻ he', he⁻ ja⁻ kwëëh' jne' nuuh' mah' sa' wa' heë' dsë' jne' jmeen' he⁻ hliüh' lâ⁻ koh' ga⁻ jmee' dsa⁻ he'. ⁷ Ni⁻ ta' wa' jmää'n' jôoh' dio hi⁻ na' laa' kaah' dsa⁻, lâ⁻ koh' ga⁻ jmee' dsa⁻ he'. Lâ⁻ koo⁻ jäh' jee' na' sii' juu' kih' Dio: "Ga⁻ taah' lâ⁻ jëë' dsa⁻ ga⁻ kuh' ga⁻ hih', ja⁻ ga⁻ ga⁻ taayh' ga⁻ jmeey' wa' la' cha⁻ la'." ⁸ Ni⁻ ta' wa' kaah' jne' wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻, lâ⁻ koo⁻ ga⁻ jmee' dsa⁻ he'. Jëëh' kyaah' koo⁻ jmiü' ba' ga⁻ juu' gyii' hnë' mil dsa⁻ he'. ⁹ Ni⁻ sa⁻ wa' koo' jne' kyaah' he' jôh' dsë' Dsa⁻ jôoh' jnân', lâ⁻ koo⁻ ga⁻ jmee' ko' llaa' dsa⁻ he' mah' ga⁻ jngiih' miüh' kiyh'. ¹⁰ Sa' wa' cha⁻ wa' hää' jne' Dio, lâ⁻ koo⁻ ga⁻ cha⁻ ga⁻ hää' dsa⁻ he', mah' ga⁻ jngiih' ängel kiyh'.

¹¹ He⁻ ga⁻ la' lâ⁻ ja⁻ kih' dsa⁻ he', he⁻ ja⁻ kwëëh' jne' nuuh', hi⁻ ma' na' sii' jnân' mah' lâ⁻ leeh' jne' hi⁻ chaa⁻ na' jee' ga⁻ dsaa' jmiü' he' tøøhn' la'. ¹² Lâ⁻ ja⁻, kih' hi⁻ jmee' huü' dsë' sa⁻ cha⁻ he' kih' jeh' dsëy', hnøø' liiyh' mah' sa⁻ täyh'. ¹³ Wa' he⁻ cha⁻ he'

he⁻ wii' he⁻ jëë' jne', ja⁻ ba⁻ lâ⁻ ja⁻ ma⁻ jëë' jñah'. Pero Dio llu' dsëy'. Sa⁻ kway' jwë' ngëë' jne' koo⁻ he⁻ hweh' ga⁻ he' mo⁻ so⁻ tää' jne'. Wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē' jee' jëë' jne' he⁻ wii' ja⁻, kwa⁻ ba' Dio be' ha⁻ lâ⁻ jee' lää' jne' hi⁻ lâ⁻ ja⁻ kwëëh' dsë' he'.

¹⁴ He⁻ ja⁻ jwëëhn' hnâh' øøhn' hi⁻ hnaan'. Hää' hnâh' hñaa' cha⁻ miüh'. Mo⁻ to⁻ jmee' hnâh' juuh' kih' dio hi⁻ na' laa' kaah' dsa⁻. ¹⁵ Hlëëhn' hnâh' lâ⁻ koo⁻ dsa⁻ hi⁻ kyuuh'. Kye⁻ da' hnâh' kwaat' ha⁻ lâ⁻ ngoo' juu' he⁻ hlëëhn' hnâh'. ¹⁶ Lâ⁻ ma' hih' jne' kyaah' wa⁻ kyaah' he' na' jøø, kwa⁻ jne' ti⁻ hmaah' kih' Dio, la' kwaat' hih' jne' jma⁻ kih' Cristo ba' ja⁻, hi⁻ lâ⁻ ja⁻ ma⁻ laa' jne' koo⁻ ba' kyaayh'. Hi⁻ lâ⁻ ma' kih' jne' he' ñiüh' he' ti⁻ llooh' jne', he' jmee' jne' kwaat' jmi⁻ ngo' kih' Cristo ba' ja⁻, hi⁻ lâ⁻ ja⁻ ma⁻ laa' jne' koo⁻ ba' kyaayh' ka⁻ läh'. ¹⁷ Ma⁻ ke' jwëë' jne', koo⁻ ba' laa' jne' jee' lâ⁻ jëë' jne'. Jëëh', koo⁻ ba' la' he' ñiüh' he' kih' jne'.

¹⁸ Jëë' da' hnâh' ha⁻ lâ⁻ ga⁻ la' kih' dsa⁻ Israel hi⁻ ga⁻ kuh' jah' hi⁻ ma⁻ dsa⁻ jää' dsa⁻ né' na⁻ hyoo', ga⁻ laay' koo⁻ ba' kyaah' Dio juu' na⁻ hyoo' ja⁻. ¹⁹ He⁻ jwahn' lâ⁻ na⁻, ja⁻ he⁻ jwahn' kyeë' jwërte dio hi⁻ na' laa' kaah' dsa⁻, ni⁻ ngo' he' la⁻ dsa⁻ cha⁻ né' dio he', sa⁻ cha⁻ he' la' ni⁻ miüh'. ²⁰ Lâ⁻ la⁻ ba' jwëëhn' hnâh', lâ⁻ koo⁻ jmee' hi⁻ sa' ma' heeh' kih' Dio, wa⁻ ra' ga⁻ llay' miüh' he' cha⁻ kiyh' cha⁻ né' dio hi⁻ na' laa' he', he⁻ kwëëyh' hi⁻ sa⁻ llü' ba' ja⁻, ja⁻ he⁻ kwëëyh' Dio jnân' ja⁻. Sa⁻ hnoon' jmeeh' hnâh' ko' jôh' kyaah' hi⁻ sa⁻ llü'. ²¹ Cher⁻ mah' ga⁻ hih' hnâh' he' kwa⁻ Dio, mo⁻ so' le' huh' hnâh' he' kwa⁻ hi⁻ sa⁻ llü'. Cher⁻ mah' ga⁻ taah' hnâh' ga⁻ ku' ga⁻ hih' hnâh' he' lla⁻ Dio né' na⁻ mes', mo⁻ so' le' kuh⁻ huh' hnâh' né' mes' kih' hi⁻ sa⁻ llü' ka⁻ läh'. ²² Çhe' ja⁻ he' hnøøh' jne' ha⁻ lâ⁻ jee' lâ⁻ llih' Dio he' jmee' jne' lâ⁻ ja⁻? Çhe' cha⁻ ga⁻ be' jnân', lâ⁻ koh' ga⁻ kiyh'?

Wa' hnøøhn' he' llu' kih' øøh' jne'

²³ Ga⁻ lâ⁻ jë⁻ ba' na' ngën' jwë' jmeen', pero ja⁻ lâ⁻ jë⁻ jmää' ta'. Ga⁻ lâ⁻ jë⁻ ba' na' ngën' jwë' jmeen', pero ja⁻ lâ⁻ jë⁻ kwa⁻ be' jnân' jee' hnäähn' Dio. ²⁴ Sa⁻ wa' hnøøhn' he' llu' jnân' hñaan', wa' hnøøhn' he' llu' kih' jñah' ba'. ²⁵ Kuh' ba' hnâh' ga⁻ lâ⁻ jë⁻ ngo' he' hñii' dsa⁻ jee' jngëëyh' jah'. Ta⁻ ngii' hnâh' ni⁻ miüh' juu' mah' sa⁻ jmeeh' hnâh' cha⁻ miüh' huü' dsë'. ²⁶ Jëëh', kih' ba' Dio la' jmi⁻ gyuu' la', hi⁻ lâ⁻ ja⁻ lâ⁻ jë⁻ he' ga⁻ cha⁻ né' kih', kih' bih' la' lâ⁻ jë'. ²⁷ Cher⁻ mah' jaa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heeh' kih' Dio ga⁻ tëëyh' hnâh' mah' go⁻ kuh' hnâh' kiyh', hi⁻ gwa⁻ hoh' hnâh' go⁻ nääh' hnâh', ja⁻ go⁻ kuh' ba' hnâh' ga⁻ lâ⁻ jë⁻ he' llay'. Ta⁻ ngii' hnâh' ni⁻ miüh' juu' mah' sa⁻ jmeeh' hnâh' cha⁻ miüh' huü' dsë'. ²⁸ Pero cher⁻ mah' chaa⁻ hi⁻ ga⁻ jäh': "Ngo' he⁻ ma⁻ lla' dsa⁻ né' na⁻ hyoo' ba' na⁻", ta⁻ kuh' hnâh' ga⁻ ja⁻, mah' la'

llu' kih' hĭ ma-mi-jnää juu' ja-. Lä ja-
sa jmeey' jyoh' huüdsē he jmee' jwiĥ'
kiyh'. Jēēh', kih' ba' Dio la jmi-gyuu' la-
hi lä ja- lä jē he ga' cha' nē kih', kih'
bih' la' lä jē. ²⁹ Ja he hlēēhn' kih' huüdsē
kyah' hnäh'. He hlēēhn' kih' huüdsē kih'
jñah' ba' na, mah' sa jmeey' jyoh' huüdsē
he jmee' jwiĥ' kiyh'. Ķhe-la' ha' dsa- kin-
he na ngēn' jwē jmeen' cher'mah' ko ja-
la' huüdsē kiyh'? ³⁰ Cher'mah' kwan-
ti'hmaah' kih' Dio kih' he kuhn', Ķhe-la'
hlēēh' dsa- wi' kin' kih' he kuhn' he ja-?
³¹ Hi kwee' ba' la' kih' lä jē, cher'mah'
kuh'huh' hnäh', o he ga' jmeeh' hnäh',
jmeey' hnäh' lä jē lä koo' lle kih' ba' mah'
lä ja' wa' la' juuh' kih' Dio jñän. ³² Ta' jmeey-
hnäh' jeh' dsē dsa- judiu, ni hĭ sa- laa'
judiu, ni hĭ laa' kyaa' Dio ka' läh'. ³³ Jmeey'
hnäh' lä koh' jmeey' jñä' ba'. Jēēh' jmeen-
biĭ' hnoohn' ha- lä jee' tih' dsē dsa- kyaah'
lä jē he jmeen'. Sa' hnoohn' he- llu' ki'
hñiin', hnoohn' he- llu' kih' ga' lä jēē' ba'
mah' lääy'.

11

Juu' kih' dsa- hĭ- jlē- ka'lle'

¹ Jmeey' hnäh' lä koo' jmee' jñä', jēēh' jñä'
meen' lä koo' ga' jmeey' Cristo.

² Chaan' llu' cha-miĥ' lä koo' tääh'
hnäh' oohn', jēēh', ga' lä jē jiih' ba'
dsa- lä dsooh' hoh' jñä', hi' chqoh' ba'
hnäh' koo' hweh' juu' he ma-hlēēhn'
hnäh'. ³ Hnoon' lä ngēēh' hnäh', Cristo laa'
to-nē kih' lä jēē' dsa- űuuh', hi' lä ja- laa'
dsa- űuuh' kih' dsa- mē, lä ja- laa' Dio kih'
Cristo ka' läh'. ⁴ La' o-hih' kih' dsa- űuuh'
cher'mah' jlēy' ka' lley' wa'ra' ga' tē jee'
ngüy' kiyh' kih' Dio o wa'ra- ga' ngēēy' juu'
kih' Dio cha'nē dsa-. ⁵ Lä ja- ka' läh' la'
o-hih' kih' dsa- mē cher'mah' sa' na- jlē-
ka' lley' wa'ra- ga' tē jee' ngüy' kiyh' kih'
Dio o wa'ra- ga' ngēēy' juu' kih' Dio cha'nē
dsa-. Heh' lä ja-, la' lä koo' he- na' tii'
kwaĥ' lley'. ⁶ Cher'mah' jaa' dsa- mē sa'
jlē- lle, llu' ga' wa' tiiy' lley' go- te-. Pero
cher'mah' laay' la' o-hih' kiyh' he- tiiy'
lley' o he- jmeey' kwaĥ', he ja- wa' jlēy'
ba'. ⁷ Sa' soqh' kih' dsa- űuuh' jlēy' lley',
jēēh' laay' heēh' kih' Dio, mah' mi-jnäy'
ha- lä koo' jōoh' laa' Dio. Pero dsa- mē'
mi-jnäy' ha- lä koo' jōoh' laa' dsa- űuuh'.
⁸ Dsa- űuuh' sa' ya' hēē' kih' dsa- űuuh'.
⁹ Lä ja- ka' läh', sa' ga' jmää' Dio dsa- űuuh' mah' le'
llu' kih' dsa- mē, ga' jmääy' dsa- mē mah'
le' llu' kih' dsa- űuuh' ba'. ¹⁰ Kih' he ja-
hi' kwaat' kih' ängele ka' läh', jmeey' biĭ' jle'
dsa- mē lle' mah' jmeey' lii' chaq- hĭ kye-
nē kiyh'.

¹¹ Pero he- tōoh' jne' kyaah' Dsa-jōoh'
jñän, ja' ma' la' dsa- űuuh' laa' kwaat',

ja-ba' lä ja- laa' kwaat' dsa- mē' ka' läh'.
¹² Jēēh', lä koh' ya' hēē' dsa- mē' kih'
dsa- űuuh', ja-ba' lä ja- kih' dsa- mē'
dsa- lä chaq- dsa- űuuh'. Lä uu' ba' hwēē-
kih' Dio. ¹³ Kye' da' hnäh' kwaat' hñaaĥ'
hnäh', Ķche' sa' laah' hnäh' sa' jñä' llu'
wa'ra- ga' ngüy' jaa' dsa- mē' kih', kih' Dio
ma' sa' na' jle' lley'? ¹⁴ Lä koo' jmee' jne'
he- tōoh' jmi-gyuu' la- lä koo' la' kih'
dsa- űuuh', mi-jnäy' he- la' o-hih' kiyh'
he- kway' jwē' kwaq- jñu' lley'. ¹⁵ Pero
kih' dsa- mē, kah' ba' la'. Jñä' llu' kiyh'
he- kway' jwē' dsa- kwaq- jñu' lley'. Jēēh',
dsa- mē, ga' hyooh' jñu' lley' kyoo' mah'
jlē' lley' la' he- ma' jle' kyaah' hmüĥ'.
¹⁶ Cher'mah' chaq- hĭ- hnø' ti'choo' juu'
kih' juu' he- hlēēhn' la-, hnø' lä ñey' ha-
lä' la' kyaa' jñääh'. Jēēh' koo' nēē' ba' he-
tēē' jñääh' jmeey' jñääh' hi' lä ja- lä kaa-
gwah' kih' Dio.

Mi-kwayh' ma- űuuh' kih' Dsa-jōoh' jñän'

¹⁷ Pero ta' jyoh' ko-taa-, sa' chaan' llu'
lä koo' jmeeh' hnäh'. Jēēh', jee' dsa- ñeeh'
hnäh', cha-ga' miĥ' he- hliĥ' jmeeh' hnäh'
lla' he- ma' jmeeh' hnäh' he- llu'. ¹⁸ To- nē'
he- ja-, ma- nuun' kyah' hnäh' he- sa' hii'
koo' ba' juu' kyah' hnäh' jee' dsa- ñeeh'
hnäh'. Hi' jee' llah' laan' dsoo' ba'. ¹⁹ Jēēh',
go' laan' jmää' kyah' hnäh' he- tääh' hnäh'
lä ja- mah' lä lēē' hii- na- hĭ- hnaah'
Dio hi' lä lēē' hii- na- hĭ- sa' hnaah'
Dio. ²⁰ Cher'mah' lä ja- tääh' hnäh', jee'
dsa- ñeeh' hnäh', ja' ma- űuuh' kih' Dsa-jōoh'
jñän ja- kuh' hnäh'. ²¹ Jēēh', wa'ra-
ga' tē hor' kuh' hnäh', lä jaa' lä jaa' hnäh'
dsa- lä jaa' kuh'huh' hnäh' he- go' kye-
hnäh'. Hñaaĥ' ba' hnäh' kuh'huh' lä jiih'
dsa- lä hēē' hnäh' mah' ko- llaa' jay' kyaah'
kyoo'. ²² Ķche' sa' cha- cha'neh' kyah' hnäh'
jee' go' taah' hnäh' kuh'huh' hnäh'? Ķhe- la'
mi- kwaĥ' hnäh' hĭ- laa' kyaa' Dio, mah'
lleh' hnäh' o-hih' kih' hĭ- sa' kye- ni' miĥ-
he- kuh'huh'? Ķheē- ba' na- jwēēhn' hnäh'?
Ķche' jwēēhn' hnäh' jmeeh' ba' hnäh' llu'?
Ni' miĥ' sa' jwēēhn' hnäh' lä ja-.

²³ Jēēh', kih' Dsa-jōoh' jñän ga' hyooh' juu'
la-, ja' ba' he- ma' hlēēhn' hnäh' jää'. Hwē'
he- ga' ngēēy' Dsa-jōoh' jñän ja-, ga' kay'
he'ñiĥ'. ²⁴ Mah' ga' kway' ti'hmaah' kih'
Dio. Ma- ngēē' he- ja-, ga' laay' he'ñiĥ'
ja- mah' ga' jäh': "Hee- la-, kuh' hnäh'.
He- la- na' jmi-ngo' kin-. Ta' la' kyah'
hnäh' kwaan' hñiin' juun'. Ja' jmeeh-
hnäh' lä la- mah' lä dsooh' hoh' hnäh'
kin-." ²⁵ Ja' ba' lä ja- ga' jmeey' kyaah'
wa' kyaah', ma- ngēē' ma' kuyh' ma- űuuh'.
Ga' jäh': "Wa' kyaah' la' la' hmooh' hmēē'
he- jmeen' kyaah' jma- kin-. Ja' jmeeh-
hnäh' lä la-, ga' lä jē jiih' ma' huh' hnäh',
mah' lä dsooh' hoh' hnäh' kin-." ²⁶ Lä ja-
lä jē jiih' sa' kuh' hnäh' he'ñiĥ' la-, hi'

ma' huh' hnäh' he- haa' neh' wa'kyaah' la-, he- jmeeh' hnäh' juu' he- ga' juu' Dsa' jøøh' jnän' ba' na-, lä' ma' ngoo' ja' ba' lä' jiih' jäyh' ka' läh'.

²⁷ He' ja-, cher'mah' hi- ga' kuh' he' niih-, hi' ga' hih' he- haa' neh' wa'kyaah' kih' Dsa' jøøh' jnän', hi' lä' ma' ngoo' bih' jmeey' he- hliih', ma' na' bääyh' dsoo', kih' he- mi' kwayh' jmi' ngo' kyaah' jma' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ²⁸ Lä' jaa- lä' jaa- hnäh' hnøø' kah' da' hnäh' kwaat' che' sa' hni- huü' dsé- kyah' hnäh', jää' ja' ga' kuh' hnäh' he' niih' hi' huh' hnäh' he- haa' neh' wa'kyaah'. ²⁹ Jëéh', cher'mah' jmeey' gyih' he- hliih' mah' kuyh' he' niih' hi' hih' he- haa' neh' wa'kyaah' ja-, he- ngüy' he- jä' he- hliih' né' kih' ba' ja-. ³⁰ Kih' he' ja-, chaa- jwëë' jee' kyah' hnäh' hi- dsaah', jwëë' hi- mo' so' cha- be' kih', lä' jiih' chaa- ko' laa' hi- ga' juu'. ³¹ Pero cher'mah' ga' kye' jne' kwaat' he' hni- huü' dsé- jnän', jää' ja' ga' kih' hih'n, mo' so' cha- he' kih' lla' Dio ta' jnän'. ³² Hi' cher'mah' ga' llay' ta' jnän', Dio ba' he' hi- heeh' jne' wii', mah' sa' dsa' nøon' cha' jne' ko' jøh' kyaah' hi- sa' ma' heeh' juu' kih'. ³³ He' ja- øøhn', wa'ra' ga' taah' hnäh' kuh', ja- jääh' hnäh' dsa' kyaah' hnäh'. ³⁴ Hi' cher'mah' chaa- jaa- hi' kyoh', wa' la' kuyh- cha' neh' kih', mah' sa' jä' he- wii' né' kih', wa'ra' ga' jmeey' wa' la' cha' la' jee' dsa' neeh' hnäh'. Cher'mah' cha' ga' jyoh' juu', he- ja- mi' een' wa'ra' ga' lloon' na' jëën' hnäh'.

12

Lä' jë- he- ga' hñah' jne' kih' Jmi' lle' kih' Dio

¹ Hnoon' lä' ngëéh' hnäh' miih- øøhn', ha- lä' la' he- ma' hñah' jne' kih' Jmi' lle' kih' Dio. ² Neh' ba' hnäh' ha- lä' ma' jmeeh- hnäh', jää' sa' ga' ma' heeh' hnäh' kih' Dio. Ma' ga' naä' hnäh' ta' la' ta' jnø, ga' kah' hnäh' jwë' jee' ma' hnaah' hnäh' dio kaa' hi' na' laa' kaa' dsa-. ³ He' ja- hnoon' lä' ngëéh' hnäh' ni' jaa- hi- hlëéh' lä' gwa' kih' Jmi' lle' kih' Dio sa' jwäy' dso' jwii' né' kih' Jesús. Lä' ja- ka' läh' sa' jäh' jøøh' Jesús, cher'mah' sa' kyaayh' Jmi' lle' Na' jngü'. ⁴ Kah' ba' la' he- ma' hñah' jne' lä' jaa- lä' jaa' jne' kih' Dio, pero jaa' ba' Jmi' lle' Na' jngü' hi' kwa' lä' jë- he- ja-. ⁵ Kah' ba' la' ta' he- jmeey' jne' lä' jaa- lä' jaa' jne' jee' hnäh' jne' Dio, pero jaa' ba' hi- laa' Dsa' jøøh' jnän'. ⁶ Kah' ba' la' he- ma' tëë' jne' lä' jaa- lä' jaa' jne', pero jaa' ba' Dio hi- jmeey' lä' jë' kih' ga' lä' jëë' jne'.

⁷ Lä' jaa- lä' jaa- jne' ma' hñah' jne' he- ga' kwa' Jmi' lle' Na' jngü' mah' lä' ja' jä' llu' kih' lä' jëë-. ⁸ Jaa- ga' hyoh' miih- huü' dsé- llu' he- ga' kwa' Jmi' lle'. Jñah'

ga' hyoh' he- jmeey' kyayh- cha' ga' miih-, he- ga' kwa' ja' ba' Jmi' lle' Na' jngü'. ⁹ Jñah' ka' läh' ga' hyoh' kih' ja' ba' Jmi' lle' ha- lä' jee' lä' dsoo' dséy' cha' ga' miih-. Hi' jñah' ga' hyoh' ha- lä' jee' mi' hlääy' hi- dsaah' kyaah' be' kih' ja' ba' Jmi' lle' Na' jngü'. ¹⁰ Jñah' ga' hyoh' ha- lä' jmeey' he- juh' gaa-. Jñah' ga' hyoh' juu' he- ngëëy' kih' dsa-. Jñah' ga' hyoh' mah' kay' kwaat' che' la' kih' Jmi' lle' Na' jngü' he- hlëéh' dsa- o' che' la' kih' jmi' lle' hliih'. Jñah' ga' hyoh' hlëëyh' jyoh' juu'. Jñah' ka' läh', ga' hyoh' be' mah' jiiy' juu' he- hlëéh' dsa' kyaayh'. ¹¹ Pero jaa' ba' Jmi' lle' hi- jmeey' lä' jë- he- ja-. Hi' lä' koo' hyoh' dséy' ba' ti' llooyh' kih' lä' jaa- lä' jaa-.

Jee' lä' jëë- hi- laa' kya' Dio laay' lä' koo- jaa' ba'

¹² Koo- ba' la' jmi' ngo' jnän', hi' cha- cha' miih- nëë' he- na' ku- na' chah'. Ma' ke' cha' miih- nëë' he- na' ku- na' chah', ma' ra' he- la' ba' koo- jmi' ngo' jee' lä' jë-. Ja' ba' lä' ja- Cristo ka' läh' kyaah' jne'. ¹³ Jëéh', kyaah' jaa- ba' Jmi' lle' ga' lëë' jne' koo' ba' kyaayh', lä' llu' he' ma' na' saa' jne' jmi- kyaah' Jmi' lle' Na' jngü' kih' Dio. Lä' ja- kih' hi- laa' judiu o' hi- sa' laa' judiu, hi' lä' ja- ka' läh' kih' hi- na' hnëë' jmeey' ta' kih' dsa- o' cher'mah' sa' na' hnëëy'. Ga' lä' jëë- ba' jne' ma' heeh' jne' kih' jaa- ba' Jmi' lle'.

¹⁴ Heh' jmi' ngo' jnän', sa' la' koo- ba' jee' lä' jë-, cha' miih- jee' na' ku- na' chah'. ¹⁵ Cher'mah' ma' tiin' ga' jäh': "Sa' laan' ma' gooh', he' ja- sa' na' jnän' kih' jmi' ngo' kyaah'", pero ma' ke' ma' jäh' lä' ja-, ma' ra' he- na' jnän' ba' kih' jmi' ngo' jnän'. ¹⁶ Hi' cher'mah' lo' gwan' ga' jäh': "Sa' laan' mi' nëh', he' ja- sa' na' jnän' kih' jmi' ngo' kyaah'", pero ma' ke' ma' jäh' lä' ja-, ma' ra' he- na' jnän' ba' kih' jmi' ngo' jnän'. ¹⁷ Cher'mah' lä' kaa- jmi' ngo' jnän', la' koo- mi- mi' né' juuh-, çheë' kyaah' ja- nuu' jne'? Hi' cher'mah' lä' kaa- jmi' ngo' jnän', la' koo- to' gwa' juuh-, çheë' kyaah' ja- he- taah' jne' jmeey'? ¹⁸ Pero Dio ga' jmeey' na' ku- na' chah' jmi' ngo' jnän', lä' koo' lla' dséy'. ¹⁹ Cher'mah' koo- nëë' ba' la' lä' kaa- jmi' ngo' jnän', mo' so' la' lä' koo- jmi' ngo' he- kye' jne'. ²⁰ Pero ja' lä' ja- la' jmi' ngo' jnän'. Na' ku- na' chah' cha' miih- nëë', hi' jee' lä' jë- koo- ba' la'. ²¹ Sa' le' jäh' mi' nën' siih' ma' goon': "Sa' jmeey' bi- hne' kin'." Ni' sa' le' jäh' ka' llen' siih' ma' tiin': "Sa' jmeey' bi- hne' kin'." ²² Pero sa' la' lä' ja-. He' cha' kih' jmi' ngo' jnän', he- jmeey' jne' kwaat' sa' beë' ni' miih', he' ja' jmaa' jnän' cha' ga' miih-. ²³ Hi' he- cha' kih' jmi' ngo' jnän' he- jmeey' jne' kwaat' sa' jnä' llu', he- ja- høø' jne' cha' ga' miih-. Hi' he- sa' sooh- jëë' dsa-, jlë' jne' llu'. ²⁴ Pero he- jnä' llu'

nē jnān, sa' jmeē' bii' jlē' jne'. Ga'jmeē' Dio jmi' ngo' jnān mah' hōōn' cha' ga' miih' lā' jē' he' sa' bēē'. ²⁵ Heh' lā' ja', jmi' ngo' jnān sa' jmeē' ma' kih' kih'. Lā' jē' nēē' ba' hnāāy' dsa' kyaāyh'. ²⁶ Cher'mah' jii' kih' koo' nēē', lā' ja' ga' lā' jē' ba' jii' kih'. Hi' cher'mah' ga' la' llu' kih' koo' nēē', lā' ja' la' llu' kih' ga' lā' jē' ba'.

²⁷ Lā' ja' jne' ka' lāh', laa' jne' lā' koo' jmi' ngo' kih' Cristo. Lā' jaa' lā' jaa' jne' na' ku' na' chah' jne' kyaāyh'. ²⁸ Jee' kih' hī' laa' gwah', Dio ga' hñaa' to' nē' hī' laa' apōstole, ja' ga' ga' hñaa'y' hī' ngēē' juu' kiyh', hi' ga' hñaa'y' ta' jwōh', kyaah' hī' jmeē' he' juh' gaa', kyaah' hī' mi' hlāā' dsa', kyaah' hī' jmeē' be' kih' dsa', kyaah' hī' kye' nē' kih' dsa' kyaah', hi' kyaah' hī' lih' hlēēh' jyoh' juu'. ²⁹ ¿Che' ga' lā' jēē' laa' apōstole? ¿Che' ga' lā' jēē' laa' hī' ngēē' juu' kih' Dio? ¿Che' ga' lā' jēē' laa' ta' jwōh'? ¿Che' ga' lā' jēē' jmeē' he' juh' gaa'? ³⁰ ¿Che' ga' lā' jēē' ma' hyoh' be' mah' mi' hlāā'y' dsa' dsaah'? ¿Che' ga' lā' jēē' lih' hlēēh' jyoh' juu'? ¿Che' ga' lā' jēē' lih' jii' juu' he' hlēēh' dsa' kyaāyh'? ³¹ Wa' heē' hoh' hnāh' kih' ta' he' la' kwa' jmi' lle' Na' jngii' he' llu' ga' miih'.

Pero ta' jyoh' ko' taa', hlēēhn' hnāh' ha' lā' jee' jnāāh' hnāh' he' jmāā' cha' ga' miih' kyah' hnāh'.

13

He' hnāā' jne' dsa' kyaāhn', he' ja' ba' kyeē'

¹ Cher'mah' ga' hlēēhn' kyaah' wa' he' cha' he' juu' he' hlēēh' dsa', hi' kyaah' juu' he' hlēēh' āngele ka' lāh', hi' cher'mah' sa' hnaan' dsa' kyaāhn', laan' lā' koo' nē' he' koo' hī' ta' jmah'. Laan' lā' koo' jwi' nē' kih' tē'. ² Cher'mah' ga' hyoh'n' cha' miih' juu' kih' Dio he' ngēēn' kih' dsa', hi' cher'mah' ga' lā' ngēēn' lā' jē' juu' he' na' hmāā', cher'mah' kyaah' ba' jnā' lā' jē', hi' cher'mah' ga' jmeen' dsoo' dsēn' cha' miih' lā' jiih' mi'siin' hōō' moh', pero cher'mah' sa' hnaan' dsa' kyaāhn', ni' miih' sa' cha' he' laan'. ³ Cher'mah' ga' ti' ga' lloohn' ga' lā' jē' he' cha' kin' mah' āāhn' dsa' tā' nēē', hi' cher'mah' ga' kwaan' hñiin' kaan', pero cher'mah' sa' hnaan' dsa' kyaāhn', ni' miih' sa' jmāā' kin' lā' jē' he' ja'.

⁴ He' hnāā' jne' dsa', he' jōh' dsēn' ba' ja', hi' llu' dsē' jne' ka' lāh'. He' hnāā' jne' dsa', ja' he' wii' dsē' jne' kyaah' dsa'. He' hnāā' jne' dsa', ja' he' jmāā' jne' hñaan' kaah', ni' he' jmeen' kyeē' jne' cha' ga' miih'. ⁵ He' hnāā' jne' dsa', ja' he' jmeen' he' sa' lle' kih' jmeen', ja' he' hnōōhn' ma' la' he' llu' jnān' hñaan', ja' he' lā' lleē' jne' na' koh', ja' he' tōōh' jne' dsēn'

kyaah' dsa'. ⁶ Ja' he' tih' dsē' jne' he' hñiēh', he' tih' dsē' jne' ju' dsoo' jmah' ba'. ⁷ He' hnāā' jne' Dio, he' lā' be' dsē' jne' kih' lā' jē', hi' lā' ma' dsoo' ja' ba' dsē' jne' kiyh', hi' ngoo' ba' he' kye' jne' o' jōh' dsē', hi' he' kwēēh' dsē' jne' ka' lāh'.

⁸ He' hnāā' jne' dsa' kyaāhn' sa' llaa' jih' koh'. Pero lloo' koo' jmi' mo' so' jmeē' bii' mi' jnāā' Dio juu' kih', lā' ja' ka' lāh' mo' so' jmeē' bii' hyoh' dsa' hlēēh' jyoh' juu', hi' mo' so' jmeē' bii' hyoyh' he' jmeey' kyūyuh' cha' ga' miih'. ⁹ Pero jmi' he' tōōhn' la', sa' ga' ma' lā' kyūyuh' jne' na' hñaa' lā' jē' juu' na', hi' lā' ja' ka' lāh' lā' jēē' hī' ngēē' juu' kih' dsa', sa' hlēēyh' na' hñaa' lā' jēē'. ¹⁰ Pero wa' ra' ga' lloo' jmi' jmeē' Dio ma' na' hñaa' go' te' lā' jē', ma' ja' mo' so' jmeē' bii' he' ga' lā' kyūyuh' jne' miih' jmi' gyūū' la', llaa' go' te' ba' ja'.

¹¹ Lā' koo' ma' laan' chih', ga' hlēēhn' lā' koo' jaa' chih', ga' jmeen' hu' dsē' lā' koo' jaa' chih', hi' ga' kan' kwaat' lā' koo' jaa' chih'. Pero ma' ga' lā' jōōhn', mo' so' ga' jmeen' lā' jē' he' ma' jmeen' lā' koo' ma' mahn'. ¹² Jmi' na', sa' ma' lā' ngēē' jne' na' hñaa' lā' jēē', la' jnān' lā' koo' he' jēē' jne' kyaah' hu' he' sa' jēē' ba'. Pero wa' ra' ga' lloo' jmi' ja', ja' ga' tēē' jne' jēēn' jēē' go' te'. Na' kyūyuh' miih' ba'. Pero wa' ra' ga' lloo' jmi' ja', ja' ga' lā' kyūyuh' lā' jē', ja' ba' lā' koo' kyūū' Dio jnā'.

¹³ Hnē' nēē' ba' he' sa' llaa': he' ma' dsoo' dsē' jne', he' cha' o' jōh' dsē' jnān', hi' he' hnāā' jne' dsa' kyaāhn'. Kih' jee' lā' jē' he' la', kyeē' ga' he' hnāā' jne' dsa' kyaāhn'.

14

Ha' lā' la' kih' hī' hlēēh' jyoh' juu'

¹ He' ja' go' nāā' ba' hnāh' ta' cha' nē' he' hnaah' hnāh' oōh' hnāh'. Hi' lā' ja' wa' heē' hoh' hnāh' kih' ta' he' la' kwa' jmi' lle' Na' jngii'. Hi' kih' jee' lā' jē' ta' na', wa' heē' hoh' hnāh' kih' he' ngēēh' hnāh' juu' kih' Dio. ² Jēēh', jaa' hī' hlēēh' jyoh' juu', ja' he' hlēēyh' kyaah' dsa' ja', he' hlēēyh' kyaah' Dio ba' ja'. Hi' ma' ke' hlēēyh' juu' kaah' he' kwa' jmi' lle' Na' jngii', ni' jaa' sa' ngēē' juu' kiyh'. ³ Pero jaa' hī' ngēē' juu' lā' koo' ga' hyoyh' kih' Dio, hī' he' ba' hlēēh' juu' he' jmeey' dsa' nāā' dsa' ta' cha' nē', kway' be' kih' dsa', hi' jmeey' dsa' nōh' dsē' dsa'. ⁴ Jaa' hī' hlēēh' juu' he' sa' ngēē' jne', he' kway' be' kih' hñiyy' ba' ja'. Pero jaa' hī' ngēē' juu' lā' koo' ga' hyoyh' kih' Dio, kway' be' kih' lā' jēē' hī' laa' kyaa' Dio.

⁵ Hnoon' wa' ra' jāh' kih' lā' jēē' ba' hnāh' hlēēh' hnāh' jyoh' juu'. Pero cha' ga' miih' hnoon' wa' ra' jāh' kih' ga' hñah' hnāh' ta' he' ngēēh' hnāh' juu' kih' Dio. Jēēh', llu' ga'

he- ja-, lä'koh' ga' he- hlëéh' hnäh' jyoh' juu'. Hi' ma'ra- he- jmää' ba' he- hlëéh' hnäh' jyoh' juu' wa'ra- jah' kih' chaa- hi- jii' juu' ja- mah' kwa' be' kih' hi- laa' kyaa' Dio. ⁶ Jëë' da' hnäh' øøhn'. Cher'mah' ngoon' na'hlëehn' hnäh' kyaah' jyoh' juu' he- ma'hyohn' kih' Dio, sa' jmää' he- ja- kyaah' hnäh'. Llu' ga' he- hlëéh'n hnäh' he- ga' mi'jnää- Dio kin' ba', hi' hlëéh'n hnäh' he- ma' kyuuh' jne', hi' hlëéh'n juu' lä'koo- ga'hyohn' kih' Dio, hi' kyaah' nuuh' he- ma' mi-tëë' jne'.

⁷ Lä'ja- la' kih' lä'jë- he- sa' na'jiih'. Wa'ra- ga' hiji' luu' hma-ta-, wa'ra- ga' hiji' tu-, cher'mah' sa' ga' hiji' kwee-, sa' chaa- hi- ñe- hee- su' ja- hiji'. ⁸ Hi' cher'mah' sa' ga' hiji' kwee- luu' hoo', ni' jaa- hløø' sa' mi'lluu' hñii' mah' dsa- nääy' jee' hñii'. ⁹ Lä'ja- la' kyaah' hnäh' ka-läh'. Cher'mah' sa' jëë- juu' he- hlëéh' hnäh', çha- lä'ja- lä'ngëë' dsa- juu' he- hlëéh' hnäh'? Koo- taah' miih' ba' ja- he- hlëéh' hnäh'. ¹⁰ Joh' juu' sa' hlëéh' dsa- lä'kaa- lä'juh' jmi' gyuu', hi' lä'koo- lä'koo- jwii- ngëë' bih' juu' kiyh'. ¹¹ He- ja- cher'mah' sa' ngëën' juu' he- hlëéh' dsa-, laan' lä'koo- jaa- hi- chaa- uu' ba' kiyh'. Hi' lä'ja- laa' hi- he' ki' jnä' ka-läh'. ¹² Lä'ja- jmee' hnäh' ka-läh'. Na' he- ma' hee' hoh' hnäh' kih' ta' he- la' kwa- jmi-llë' Na-jngii', he- ja- cha- ga' miih' wa' tih' hoh' hnäh' he- la' kwa- jmi-llë' he- jmee' dsa- kwaä- lä'hi' në' hi- laa' kyaa' Dio.

¹³ Kih' he- ja-, jaa- hi- ma'hyoh- hlëéh' jyoh' juu', wa' ngüy' kiyh' kih' Dio mah' kway' be' ha- lä' jee' jiiy' juu' ja' kyaah' dsa- kyaayh'. ¹⁴ Jëéh', cher'mah' ga' ngüin' kin' kyaah' juu' he- sa' ngëën', he- ngüin' kyaah' jmi-llë' kin' ba' ja-. Pero juu' ja-, sa' ngëën' he- hnøø' jäh'. ¹⁵ He- ja-, çha- lä' jmeen? Ngii' ba' jnä' kyaah' jmi-llë' kin', hi' lä'ja- ka-läh' kyaah' juu' he- ngëën' ba'. Hi' hñn' kyaah' jmi-llë' kin', hi' lä'ja- ka-läh' hñn' kyaah' juu' he- ngëën'. ¹⁶ Jëéh', cher'mah' ga' häh' kyaah' jmi-llë' jmah' jee' kwah' ti'hmaah' kih' Dio, ha- lä'ja- jah' hi- tääh' nuu-: "Wa' la' lä'ja-", cher'mah' sa' ma-lä'ngëëy' hee- ja- he- ma'hlëéh'. ¹⁷ Ma'ke- jnaah' ma-kwah' ti'hmaah', pero kih' hi- tääh' nuu-, sa' tëëy' be' kyaah' juu' ja-. ¹⁸ Kwan' ti'hmaah' kih' Dio kih' he- ma'hyohn' hlëéh'n cha- ga' miih' jyoh' juu' lä'koh' ga' hnäh'. ¹⁹ Pero ga' ma-chehn' jee' dsa- ñee' øøh' jne', llu' ga' laan' he- hlëéh'n hñn' mi'juu' he- lä'ngëë' dsa- wa'ra- ga-të' jee' hlëéh' jnih', lä'koh' ga' he- hlëéh'n gya' mil mi'juu' he- sa' kyuuh' dsa-.

²⁰ Øøhn', ta' jmee- hnäh' huudse- lä'koo- jaa- chih' hi- sa' ngëë'. Llu' ba' cher'mah' laah' hnäh' lä'koo- jaa- chih' hi- sa' jmee- he- hliih'. Pero hnøø' jmeeh' hnäh' huudse-

lä'koo- jaa- dsa- ma-jøøh' ba'. ²¹ Lä-la- na-sii' në' ley:

Kyaah' jyoh' juu' hlëéh'n dsa- la-.

Kyaah' juu' he- hlëéh' dsa- chaa- uu' ba' hlëéh' jnih'.

Pero ni' lä'ja-, sa' nuuy' kin', ga-jäh' Dio.

²² Lä'ja-, hi' ma'hyoh- hlëéh' jyoh' juu', la' koo- he- juh' gaa- kih' hi- sa' ga' ma-heeh' kih' Dio. Sa' la' kih' hi- ma-heeh' kih' Dio. Pero ta' jyoh' ko-taa-, jaa- hi- ngëë- juu' he- ga'hyoyh' kih' Dio, hlëëyh' hi- ma-heeh' kih' Dio ba'. Sa' la' kih' hi- sa' ma-heeh' kih' Dio. ²³ He- ja- sa' llu' cher'mah' lä'jëë- hnäh' hlëéh' hnäh' jyoh' juu' he- sa' ngëë' jne' jee' dsa- ñee- hnäh'. Jëéh', cher'mah' ga'lloo' jaa- hi- hmëë' o' jaa- hi- sa' ga' ma-dsoo' dsë' kih' Dio, ma'ja- jäyh', he- ngaah' ba' hnäh' na-. ²⁴ Pero cher'mah' lä'jëë- hnäh' ngëéh' hnäh' juu' he- ga'hñah' hnäh' kih' Dio hi' cher'mah' ga'lloo' jaa- hi- hmëë' o' jaa- hi- sa' ga' ma-heeh' kih' Dio jee' tääh' hnäh', kyaah' juu' he- ngëéh' hnäh' ja' jmee' lä'ngëëy' he- ma-hlääyh', hi' lä-liiyh' lä'jë- he- jmeey'. ²⁵ Hi' lä'jnä' lä'jë- he- na'hmää' neh' tuh-dsëy'. Ja- ga' na' juuyh' jney' mah' hnaayh' Dio, jäyh': "Ma'ra- ju'dsoo', cheh' ba' Dio jee' kyaah' hnäh'."

Hnøø' dsa'toohn' lä'koo- lle' kih' lä' ma' dsa-ñee' jne'

²⁶ Øøhn', he- koo- juu' lle' jne' kih' jee' lä'jë- he- ma-jwëéh'n hnäh'. Jee' dsa-ñeeh' hnäh', chaa- hi- hä-, chaa- hi- mi-tëë', chaa- hi- hlëéh' ga' jyoh' juu', chaa- hi- ma' mi'jnää- Dio miih' kih', chaa- hi- lih' jii' juu' he- sa' ngëë' jne'. He- ja- jmee' hnäh' lä'jë- he- na' mah' lä'cha- cha' ga' miih- be' kyaah' hnäh'. ²⁷ Wa'ra- ga'hlëéh' hnäh' jyoh' juu', wa' hlëéh' uu' uu' ba', pero ma' jaa- ba'. Hi' ma'ra- he- hnää' jaa- hi- lih' jii' juu' ja-. ²⁸ Cher'mah' sa' chaa- hi- lih' jii' juu' ja-, sa' wa' hlëëyh' hi- tääh' neh' gwah'. Wa' hlëëyh' jee' nuuy- hñiiy' ba', hi' wa' hlëëyh' kyaah' Dio. ²⁹ Lä'ja- ka-läh' kih' hi- ngëë- juu' he- ga'hyoyh' kih' Dio. Wa' hlëéh' uu' uu' ba', mah' jee' lä'jëë- wa' kyey' kwaat' ha- lä' dsoo- juu' ja-. ³⁰ Cher'mah' ga' mi'jnää- Dio miih' kih' jaa- hi- gya' nuu-, wa' jøøy' lä'jiih' llaa' hlëéh' hi- ma-løø' to-në' he'. ³¹ Jëéh', lä'jëë- ba' hnäh' cha- jwë' kyaah' hnäh' ngëéh' hnäh' juu' he- ma-hñah' hnäh' kih' Dio. Pero ma' jaa- ba' hnäh' ngëéh' hnäh' juu' ja-, mah' lä'ja- lä'tëë- lä'jëë-, hi' hyoyh' cha- ga' miih' be'. ³² Jmi-llë' kih' hi- ngëë- juu' nuuh' bih', sa' hlëëyh' ta'ko- jiih' hlëéh' jñah' øøyh'. ³³ Jëéh' Dio, sa' laay' Dio hi- koo- jmee- tääh' miih'. He- jmeey' hi' ti' jñan' ba'.

Lä'koo- jmee- lä'jë- gwah' jee' dsa-ñee- lä'jëë- hi- laa' kyaä' Dio, ³⁴ lä'jëë- dsa- mē'

sa⁺ wa⁺ tooyh¹ müih¹ jee⁺ tääyh¹ neh⁺ gwah⁺. Jëéh⁺, sa⁺ cha⁺ jwé¹ kiyh¹ hlëëyh¹. Hnøø¹ nuuyh¹ kih¹ dsa⁺ ñuuh⁺ ba⁺, lä⁺ koo⁺ jäh⁺ né⁺ ley. ³⁵ Cher⁺ mah⁺ he⁺ hnøøy⁺ lä⁺ tēēy⁺, wa⁺ ngüy¹ juu¹ kih¹ dsa⁺ ñuuh⁺ kyaay¹ wa⁺ ra⁺ ga⁺ lla⁺ nääy¹ cha⁺ neh⁺ kiyh¹. Jëéh⁺, sa⁺ soqh⁺ kih¹ dsa⁺ mē⁺ hlëëyh¹ neh⁺ gwah⁺.

³⁶ Ja⁺ ma⁺ la⁺ jee⁺ kyah¹ hnäh¹ ga⁺ lä⁺ cha⁺ juu¹ kih¹ Dio. Ni⁺ sa⁺ la⁺ ma⁺ la⁺ kyah¹ hnäh¹ ka⁺ läh⁺. ³⁷ Cher⁺ mah⁺ chaä⁺ hi⁺ jmee⁺ huü⁺ dsē⁺ laay¹ jaa⁺ hi⁺ ngēē⁺ juu¹, o cha⁺ ga⁺ jyoh⁺ he⁺ ga⁺ hyoyh¹ kih¹ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngü¹, hi⁺ he⁺ tah⁺ dsēy¹ la⁺ mada⁺ kih¹ Diolä⁺ jē⁺ he⁺ ma⁺ siin⁺ la⁺. ³⁸ Kih¹ hi⁺ sa⁺ jmee⁺ he⁺ kih¹ juu¹ la⁺, ta⁺ jmee⁺ hnäh¹ he⁺ kiyh¹.

³⁹ Lä⁺ ja⁺ hnäh¹ øøhn⁺, wa⁺ hee⁺ hoh⁺ hnäh¹ kih¹ ta⁺ he⁺ ngēēh¹ hnäh¹ juu¹ kih¹ Dio. Hi⁺ ta⁺ ha⁺ hnäh¹ kih¹ hi⁺ lih⁺ hlëēh¹ jyoh¹ juu¹. ⁴⁰ Pero ta⁺ jmee⁺ hnäh¹ wa⁺ la⁺ cha⁺ la⁺ jee⁺ dsa⁺ ñeeh¹ hnäh¹, jmee⁺ hnäh¹ lä⁺ koo⁺ lle⁺ kih¹ ba⁺.

15

Ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo ma⁺ ga⁺ hya⁺ hnē⁺ jmi⁺ na⁺ juuy¹

¹ Na⁺ na⁺ mi⁺ dsoohn⁺ hoh⁺ hnäh¹ øøhn⁺, ha⁺ lä⁺ la⁺ ju⁺ hmēē⁺ he⁺ ga⁺ hlëēhn¹ hnäh¹, ja⁺ ba⁺ he⁺ ga⁺ heeh¹ hnäh¹ ja⁺. Hi⁺ lä⁺ ma⁺ tääh¹ ja⁺ ba⁺ hnäh¹ kyaah¹ juu¹ ja⁺ lä⁺ jiih¹ na⁺. ² Kyaah¹ ja⁺ ba⁺ juu¹ la⁺ ma⁺ na⁺ laah¹ hnäh¹ cher⁺ mah⁺ ga⁺ nää⁺ ba⁺ hnäh¹ koo⁺ hweh¹ kyaah¹ juu¹ he⁺ ma⁺ hlëēhn¹ hnäh¹. Pero cher⁺ mah⁺ sa⁺ la⁺ lä⁺ ja⁺, sa⁺ jmää⁺ he⁺ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh¹.

³ To⁺ nē⁺ ga⁺ hlëēhn¹ hnäh¹ ja⁺ ba⁺ juu¹ he⁺ ga⁺ heeh¹ hnäh¹ he⁺ ga⁺ juu¹ Cristo kih¹ dso⁺ kye⁺ jnän⁺ lä⁺ koo⁺ na⁺ si⁺ juu¹ kih¹ Dio. ⁴ Ja⁺ ga⁺ na⁺ ga⁺ haä⁺ dsih¹ mah⁺ ga⁺ lä⁺ jiiyh¹ ka⁺ läh⁺ ma⁺ ga⁺ hya⁺ hnē⁺ jmi⁺, lä⁺ koo⁺ ma⁺ na⁺ si⁺ kiyh¹ jää⁺. ⁵ Ga⁺ mi⁺ jnääy¹ hñiiy¹ kih¹ Pee⁺. Hi⁺ kēē⁺ ga⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy¹ hñiiy¹ kih¹ lä⁺ jēē⁺ gya⁺ tuu¹. ⁶ Ma⁺ ngēē⁺ he⁺ ja⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy¹ hñiiy¹ kih¹ laä⁺ ga⁺ hña⁺ hña⁺ laä⁺ øøh⁺ jne⁺ kyaah¹ koo⁺ hä⁺ ba⁺. Hi⁺ jwēē⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺, chaä⁺ gyih¹ lä⁺ jiih¹ na⁺, ko⁺ llaa⁺ ba⁺ ma⁺ na⁺ juu¹. ⁷ Ma⁺ ngēē⁺ he⁺ ja⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy¹ hñiiy¹ kih¹ Jacobo, ja⁺ ga⁺ ga⁺ mi⁺ jnääy¹ hñiiy¹ jee⁺ ma⁺ tääh¹ lä⁺ jēē⁺ apöstole.

⁸ Jee⁺ ga⁺ dsaa⁺ ja⁺, ga⁺ mi⁺ jnääy¹ hñiiy¹ ki⁺ jnä⁺. Jnä⁺ hi⁺ ga⁺ la⁺ kih¹ lä⁺ koo⁺ jaa⁺ hi⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ chaä⁺ lä⁺ koo⁺ lle⁺ kih¹. ⁹ Jëéh⁺, mäh¹ ga⁺ jnä⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺ apöstole he⁺. Ni⁺ sa⁺ lle⁺ kih¹ tēēh¹ dsa⁺ jnä⁺ apöstole. Jëéh⁺, ga⁺ jmeehn¹ cha⁺ miih¹ hi⁺ laä⁺ kyaä⁺ Dio. ¹⁰ Pero, kih¹ he⁺ llu⁺ dsē⁺ Dio, he⁺ ja⁺ ba⁺ ja⁺ laan⁺ he⁺ jwahn¹ laan⁺. Hi⁺ ga⁺ jmää⁺ ba⁺ he⁺ llu⁺ dsēy¹ kyaah¹ jnä⁺ jëéh⁺ ga⁺ jmeen¹ cha⁺ ga⁺ miih¹ ta⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺ apöstole he⁺. Pero ja⁺ hñiin⁺ hi⁺ ga⁺ jmee⁺ ta⁺ ja⁺. He⁺ llu⁺ dsē⁺ Dio kyaah¹ jnä⁺ ba⁺ ja⁺, he⁺ ja⁺ ya⁺ hñi⁺ llu⁺ ta⁺ he⁺ ga⁺ jmeen¹. ¹¹ Lä⁺ ja⁺

ba⁺ la⁺ juu¹ he⁺ kwa⁺ jnääh¹, kwee⁺ ba⁺ jmee⁺ cher⁺ mah⁺ jnä⁺, o cher⁺ mah⁺ jñah¹ kwa⁺ juu¹ la⁺, hi⁺ juu¹ la⁺ ba⁺ ja⁺, he⁺ ga⁺ heeh¹ hnäh¹.

Lä⁺ jiih¹ lä⁺ jēē⁺ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu¹

¹² Ga⁺ nuuh⁺ ba⁺ hnäh¹ he⁺ ga⁺ kwa⁺ dsa⁺ juu¹ he⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo. ¿He⁺ la⁺ ja⁺ ko⁺ llaa⁺ hnäh¹ jwah¹ hnäh¹ he⁺ sa⁺ lä⁺ jiih¹ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu¹, ni⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo cher⁺ mah⁺ lä⁺ ja⁺ la⁺. ¹⁴ Hi⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo, sa⁺ jmää⁺ ta⁺ he⁺ kwa⁺ jnääh¹ juu¹ kiyh¹. Lä⁺ ja⁺ ka⁺ läh⁺, he⁺ ma⁺ lä⁺ dsoo⁺ dsē⁺ jne⁺, sa⁺ jmää⁺ ta⁺ ni⁺ miih⁺. ¹⁵ Hi⁺ ja⁺ ma⁺ la⁺ he⁺ ja⁺. Ga⁺ jmee⁺ jnääh¹ juu¹ ta⁺ juu¹ kih¹ Dio, jëéh⁺ ma⁺ jmee⁺ jnääh¹ ju⁺ dsoo⁺ he⁺ ga⁺ mi⁺ jiiyh¹ Cristo. Pero sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo cher⁺ mah⁺ la⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁺ sa⁺ lä⁺ jiih¹ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu¹, ni⁺ lä⁺ ja⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo. ¹⁷ Wa⁺ ra⁺ jäh¹ kih¹ sa⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo, sa⁺ jmää⁺ ta⁺ he⁺ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh¹. Lä⁺ ma⁺ tääh¹ ja⁺ ba⁺ hnäh¹ kyaah¹ dso⁺ kye⁺ kyah¹ hnäh¹. ¹⁸ Lä⁺ ja⁺ ka⁺ läh⁺, ma⁺ na⁺ hee⁺ go⁺ te⁺ lä⁺ jēē⁺ hä⁺ ga⁺ juu¹ hi⁺ laä⁺ kyaä⁺ Cristo. ¹⁹ Wa⁺ ra⁺ jäh¹ kih¹ la⁺ kih¹ jmi⁺ gyuu⁺ la⁺ ba⁺, he⁺ ma⁺ cha⁺ o⁺ jöh⁺ dsē⁺ jnän⁺ kyaah¹ Cristo, peer⁺ jwii⁺ jne⁺ jee⁺ kih¹ lä⁺ jēē⁺ dsa⁺.

²⁰ Pero ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo jee⁺ kih¹ hi⁺ na⁺ juu¹. Laay¹ to⁺ nē⁺ kih¹ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ lä⁺ jiih¹ jee⁺ kih¹ hi⁺ na⁺ juu¹. ²¹ Kih¹ jaa⁺ ba⁺ dsa⁺ ja⁺ he⁺ dsa⁺ juu¹ dsa⁺. Lä⁺ ja⁺ ka⁺ läh⁺, kih¹ jaa⁺ ba⁺ dsa⁺ ja⁺ he⁺ lä⁺ jiih¹ hi⁺ na⁺ juu¹. ²² Jëéh⁺, ja⁺ ba⁺ lä⁺ koh⁺ dsa⁺ juu¹ dsa⁺ kih¹ he⁺ laay¹ sa⁺ ju⁺ kih¹ Adän, ja⁺ ba⁺ lä⁺ ja⁺ lä⁺ jiih¹ hi⁺ laä⁺ kyaä⁺ Cristo. ²³ Lä⁺ jaa⁺ lä⁺ jaa⁺ lä⁺ jiih¹, ga⁺ ma⁺ te⁺ hor⁺ kiyh¹. To⁺ nē⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ Cristo hi⁺ kye⁺ nē⁺ jnän⁺. Ja⁺ ga⁺ lä⁺ jiih¹ ka⁺ läh⁺ hi⁺ laä⁺ kyaay¹ wa⁺ ra⁺ ga⁺ te⁺ jee⁺ jäh¹. ²⁴ Hi⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ te⁺ jee⁺ llaa⁺ go⁺ te⁺, lla⁺ dsēē⁺ Cristo kih¹ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ tääh¹ jmee⁺ hih⁺, hi⁺ kih¹ hi⁺ laä⁺ ta⁺ hi⁺ kih¹ hi⁺ bee⁺. Ma⁺ ja⁺ ga⁺ tooyh¹ goo⁺ Dio hi⁺ laä⁺ Täa⁺ jnän⁺ mah⁺ hñii⁺ bih¹ jmeey¹ hih⁺. ²⁵ Jëéh⁺, jmee⁺ bii⁺ lla⁺ dsēē⁺ Cristo kih¹ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ na⁺ høøh¹ kiyh¹ lä⁺ jiih¹ jäh¹ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ tiy¹. ²⁶ Kih¹ jee⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁺ na⁺ høøh¹ kiyh¹ he⁺, heey⁺ go⁺ te⁺ hi⁺ jngüü⁺ kih¹ dsa⁺. ²⁷ Jëéh⁺, kih¹ Dio ma⁺ jä⁺ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ ti⁺ Cristo lä⁺ jēē⁺ go⁺ te⁺ he⁺ cha⁺. Lä⁺ koo⁺ ma⁺ ga⁺ jäh¹: “Ma⁺ jä⁺ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ tiy¹ lä⁺ jē⁺ he⁺ cha⁺”, ñe⁺ ba⁺ jne⁺ sa⁺ hlëēh¹ lä⁺ kye⁺ kih¹ hñii⁺ Dio hi⁺ ga⁺ tooh¹ gooy¹ lä⁺ jē⁺ he⁺ ja⁺. ²⁸ He⁺ ja⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ jä⁺ ta⁺ hwa⁺ huü⁺ tiy¹ lä⁺ jē⁺ he⁺ cha⁺, ja⁺ ga⁺ na⁺ Jooy¹ ngēēy¹ hñiiy¹ cha⁺ nē⁺ hi⁺ ga⁺ tooh¹ gooy¹ lä⁺ jē⁺ he⁺ cha⁺ mah⁺ lä⁺ ja⁺ jä⁺ øøh¹ Dio jee⁺ kih¹ lä⁺ jēē⁺.

²⁹ Ta⁺ jyoh¹ ko⁺ taa⁺, ¿hee⁺ ga⁺ lih¹ dsa⁺ hi⁺ ga⁺ saa⁺ jmi⁺ lla⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu¹? Cher⁺ mah⁺ sa⁺ lä⁺ jiih¹ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ juu¹, ¿he⁺ la⁺ ja⁺ ga⁺ saay¹ jmi⁺ lla⁺ hi⁺

ma-na juu? ³⁰ Lã ja- jnãäh' ka-lãh', çhe-la- ja- heeh' jnãäh' he- hii' goo- kyaah' jnãäh' ga-lã-jë' jmi', cher'mah' sa- lã jiih' dsa-? ³¹ Ju'dsoo' jwahn' øøhn', lã-jë' jmi' ba' hii' goo- juun'. Hi- lã ja- ja' ju'dsoo' he- chaan- llu' jwërte kwaan' kyaah' hnãh' jee' hnãäh' jne' Jesucristo Dsa-jøøh' jnãh'. ³² Wa'ra- jah' kih' laan' dsa- wa' hi- cha- hi-, çhee' jmaa' kin- ja-, he- ga-teen' kyaah' dsa- hi- laa' lã-koø- jah' hãä' hi- tãäh' jwi- Éfeso? Wa'ra- jah' kih' sa- lã jiih' dsa- hi- ma na juu', wa' jmee' ba' jne' lã-jë' he- tih' dsë- jne', wa' kih' hiih' llu'. Jëeh', hø' ba' juu' jne'.

³³ Pero ta- mi-gaa' hnãh' hñaa'h' kih' hi- hlëeh' lã-ja-. Jëeh' cher'mah' ga' jmee' jne' ko-jøh' kyaah' hi- hñaa- dsë-, dsa-hee' lã-jë' he- llu' he- tõe' jne' jmeen-. ³⁴ Jmee' hnãh' hñaa'dsë-, mo to' jmee' ga' hnãh' he- hiih'. Jëeh', ko-llaq' dsa- hi- ma na juu', wa' jmeeh' hnãh' he' kih' Dio. He-ja- jwahn' lã-na mah' ja- o-hih' kyaah' hnãh'.

Ha- lã-la' he- lã-jiih' dsa-

³⁵ Pero jah- ko-llaq' dsa-: "çHa- lã- la' he- lã-jiih' dsa-? çHa- ba' lã-jnãäy' wa'ra- ga-lã-jiiyh'?" ³⁶ Peer- taah' hne-. Sa- hya' mi-ju- he- jngëeh' cher'mah' ga-jã- lã- ma-la' ja-ba' mi'. ³⁷ He- jngëeh' ja-, sa' la' chaah' he- ja-ga' hya-. La' mi-ju- ta-jmah' ba', cher'mah' la' mi-ju- trigo, o he- ga' jyoh' mi-ju-. ³⁸ Dio kwa- chaah' lã-koø- lla- dsëy'. Lã-koø- nëe' mi-ju- hya' kyaah' chaah' lã-koø- lle' kih'. ³⁹ Hi- lã-ja- la' kih' ngo', sa' la' koø- nëe' ba' kih' säh'. Kah' ba' la' jmi-ngo' kih' dsa- jmi-gyuu', hi- kah' ba' la' ngo' kih' jah'. Kah' ba' la' ka-lãh' ngo' kih' jah' hi- tãäh' cha' jmi', hi- lã-ja- ka-lãh' kih' jah' hi- hëe'. ⁴⁰ Hi- lã-ja- la' ka-lãh' kih' hi- chaq- gyuu'h' kyaah' hi- chaq- hwa' la-. Kah' ba' jnãä' hi- chaq- gyuu'h' hi- kah' ba' laa' hi- chaq- hwa' la-. ⁴¹ Kah' ba' la' jmeë' hyoo', hi- kah' ba' la' kih' seh', hi- lã-ja- kih' cha'nuu' ka-lãh'. Kah' ba' la' jmeë' kih' jaa- jaa-.

⁴² Ja-ba' lã-ja- la' he- lã-jiih' dsa- hi- ma-na juu'. Hoo- dsa- jmi-ngo' he- dsa-hee', pero wa'ra- ga'lloo' jmi' lã-jiiyh' ka-lãh', mo-so' heey' jih'koh'. ⁴³ Hoo- dsa- he- mo-so' tih' dsëy', pero wa'ra- ga-lã-jiih', lã-jnã' na'hñaa'h'. Hoo- dsa- he- ma-hwaa' go-te', pero wa'ra- ga-të' jee' lã-jiih', ma-kyaah' cha-miih- be'. ⁴⁴ He- hoo- dsa-, la' kih' hwa' la-. Pero he- lã-jiih', la' kyaah' jmi-llë'. Cha- jmi-ngo' he- la' kih' hwa', hi- lã-ja- cha- he- la' kyaah' jmi-llë'. ⁴⁵ Lã-ja- na-sii' juu' kih' Dio: "Dsa-ñuu'h- Adãn hi- to-në' he', ma' na-laa' kih' hwa' la- ba' hi- ma' jiiyh'." Pero Adãn hi- ja' jee' ga-dsaa' he', laa' kyaah' jmi-llë' mah' jmeey' chaq- dsa-. ⁴⁶ Hi- laa' kyaah' jmi-llë' sa' laay' to-në'. Hi- ma' na-laa' kih' hwa' la- ba' ma' laay' to-në', ja-ga' ja' hi- laa-

jmi-llë'. ⁴⁷ Dsa-ñuu'h- hi- ma' laa' to-në', ma' na-jnãäy' kih' hwa' la-. Pero jee' ga-të' uu' dsa-ñuu'h- he', laa' Dsa-jøøh' jnãh' hi- na-jnãä' kih' gyuu'h'. ⁴⁸ Ga-lã-jëe' hi- na-jnãä' kih' hwa' la-, laay' kwee- kyaah' hi- ga-laa' kyaah' gwaah'. Lã-ja- ka-lãh' lã-jëe' hi- na-jnãä' gyuu'h', leey' lã-koø- laa' hi- gya' gyuu'h'. ⁴⁹ Jnãä' jne' kwee- lã-koø- ma' jnãä' hi- ga-laa' kyaah' gwaah'. Ja- ba' lã-ja-, lã-koø- jnãä' hi- gya' gyuu'h', lã-ja- lã-jnãä' jne' ka-lãh'. ⁵⁰ Lã-ja- jwëehn- hnãh' øøhn', hi- laa' kyaah' jmi-ngo', sa' tõe'y' ya' jwi' kih' Dio. Jëeh' jmi-ngo' he- dsa-hee', sa' hiih' kyaah' jyoh' jmi-ngo' he- na' ga' tõe' jne' he- sa' dsa-hee' jih'koh'.

⁵¹ Na' jwëehn- hnãh' koø- juu' he- ma' na-hmaa'. Ja- lã-jëe' jne' juun', pero lã-jëe' jne' lã-sëe' jne'. ⁵² Ni' sa' leeh' ga' jne', kyaah' koø- hmih' ba' jne' lã-sëe' jne', wa'ra- ga-hii' jee' ga-dsaa' luu' hoo'. Jëeh', hii' luu' hoo' mah' lã-jiih' lã-jëe' hi- ma-na juu'. Ja- jiih' mo-so' juuy' jih'koh'. Lã-jëe' ba' jne' lã-sëe' jne' ma'ja'. ⁵³ Jmi-ngo' jnãh' he- dsa-hee', jmee' bii' lã-sii' mah' mo-so' hee'. Hi' jmee' bii' lã-sii' mah' mo-so' juu' jih'koh'. ⁵⁴ Wa'ra- ga-lii' jmi-ngo' he- dsa-hee', ja- jiih' mo-so' hee', hi' wa'ra- ga-lii' jmi-ngo' he- dsa-juu', lã-ja- mo-so' juu' ga'. Ja' ga' na- lã-te' juu' he- na-sii' lã-la-: "Ma-dsaa' go-te' ba' he- ma' jmee' dsa-juu' dsa". ⁵⁵ Na' hma'kuu' he- ma' lle' na'kuu' he- ma' jngiih' kih' dsa-. Na- to-høø', he- ma' lla-dsëe' kih' dsa-. ⁵⁶ Hma'kuu' he- jngiih' kih' dsa-, la' dso'kye'. Hi' dso'kye' ja-, ka- be' kih' ley mah' jmeeh' jne'. ⁵⁷ Wa' kwan' ti'hmaa'h' kih' Dio hi- jmee' lëh' jne' ta-la' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnãh'.

⁵⁸ He-ja- jwëehn- hnãh' øøhn' hi- hnaan' cha-miih-, go-taah' hnãh' koø- hweh-. Ta- jeh' hoh' hnãh' ni- miih-. Jmee' ba' hnãh' cha-ga'miih- ta' kih' Dsa-jøøh' jnãh' koø- hä' koø- hä'. Jëeh', ñe' ba' jne' sa- na-hee' ta' he- jmee' jne' kiyh'.

16

Wa' choøh' jne' kuu' mah' kwëehn' hi- tä-ñe'

¹ Kwaan' kih' he- choøh' hnãh' kuu' kih' hi- laa' kyaah' Dio, jmee' hnãh' ja- ba' lã-koø- ga-jmeen' mada' kih' ga-lã-jë- gwah' he- tøø' hwa' Galacia. ² To-në' jmi' kih' seman', lã-jaa- lã-jaa- hnãh' høø' hnãh' kah' miih- kuu', he- lle' kih' kwëeh' hnãh' Dio ha- koh' te' he- lëh' hnãh' lã-koø- seman' mah' ma-na-jää' kuu' wa'ra- ga'lloon'. ³ Hi' wa'ra- ga'lloon' jee' tãäh' hnãh', sin' koø- je- he- lla'llen' jmi' kih' hi- ma-hñaa'h' hnãh' mah' dsa-kay' kuu' he- ma-choøh' hnãh' kih' øøh' jne' hi- tãäh' Jerusälën.

4 Cher'mah' ga'la' niin, dsa'nøø' jnääh' ko'joh' kyaayh'.

Dsoo' Paa' ta' Macedonia

5 Niin' jää' ta' Macedonia, ja-ga' niin' jee' tääh' hnäh', jëeh' ta' Macedonia ba' dsa-ngëen' jää'. 6 Hi- jëe- cher'mah' ga-jän' kyaah' hnäh' miih' jmi', o cher'mah' ga'la' jän' kyaah' hnäh' ta'ko' jiih' ngëe' jii- gyuu'. Ja-ga' kwëeh' jnä' miih' he- jmee' bi' kin' cha'jwë' ha- ta' jee' niin'. 7 Jëeh' sa' hnoon', koø- dsa-ngëe' ba' jnä' ta' jee' tääh' hnäh'. Cher'mah' ga'kwa' Dio jwë', hnoon' jän' miih' jmi' kyaah' hnäh'. 8 Pero jän' jee' jwii- Éfeso la-, lä' jiih' gooh' jmi' Pentecosté. 9 Jëeh' jee' la- ma' cha' jwë' kin' he- kwan' juu', hi' ta' kin' go-hii' llu' ma'ke' chaq- jwëe' hi- na-høøh' kin'.

10 Cher'mah' ga'lloo' Timotä, jmee' hnäh' lä- tih- dsëy', jëeh' jmee' bih' ta' kih' Dio ja-ba' lä-koø- jmee' jnä'. 11 Lä-jëe- ba' wa' hnäay' mah' jäh' jëe- dsëy' ta' la' kin'. Jëeh' gyan' jää' jnih' kyaah' jñah' ga' øøh' jne'.

12 Jee' la- jwëeh' hnäh' ha- lä- la' kih' Apolo. Cha' miih' jiih' ga' chuun' kyaayh' mah' ma' dsooy' ma' dsa-jëey' hnäh' kyaah' jñah' ga' øøh' jne'. Pero sa- ga'lla' dsëy' ma' dsooy' lä' chah' ja-. Dsooy' ba' lä-koø- ma' jääy'.

Ga'hii' Paa' juu' kyaah' øøyh'

13 Wa' na-nëh' hnäh', hnøø' lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh' hnäh'. Wa' cha- cha' miih' be' kyah' hnäh'. Hi- ta' jeh' hoh' hnäh' ni' miih'. 14 Lä-jëe- he- jmeeh' hnäh', jmee' hnäh' lä'le' kih' he- hnaah' hnäh' dsa-kyaah' hnäh'.

15 Øøhn', ma-nëh' ba' hnäh' kih' Estéfana kyaah' lä-jëe- hi- chaq- kyaay'. Laay' to-në' hi- ga'heeh' ju'hmëe' hwa' Acaya. Lä-jëe- hi- he' tääh' jmeey' ta' he' kih' lä-jëe- hi- laa' kyaq' Dio. 16 Chuun' kyaah' hnäh', wa' nuuh' hnäh' kih' dsa- hi- jmee' lä-koø- hi- he'. Lä-ja- ka-läh' kih' hi- kwa' be' kih' øøh' jne' hi' kyaah' ga' jñah' øøh' jne' hi- jmee' ta' kih' Dio. 17 Peer' jëe- dsën' he- ma' ja' Estéfana, kyaah' Fortunato, kyaah' Acaico. Hi- he' na- ga'kwa' be' kyaq' jnääh' kih' he- sa' ga'la' ma-ya-nää' hnäh'. 18 Ga'jmeey' jëe- dsën' cha' miih' ja-ba' lä-koø- ga' jmeey' kyah' hnäh'. Kih' dsa- hi- jmee' lä-ja-, hnøø' kwa' jne' ti'hmaah' kiyh'.

19 Lä-jëe- gwah' he- tøø' hwa' Asia, jmee' Dio kyah' hnäh'. Aquila kyaah' Priscila kyaah' øøh' jne' hi- dsa-nëe' cha'neh' kiyh', jmeey' cha' miih' Dio kyah' hnäh' lä- hnøø' Dsa-jøøh' jnän'. 20 Ga-lä-jëe- øøh' jne' jmee' Dio kyah' hnäh'. Ja- chuuh' hnäh' kih' dsa-kyaah' hnäh' lä- hnøø' Dio.

21 Jnä' Paa' kyaah' goon' hñiin', ma-siin' miih' jee' ma-dsaq' he- la-, he- jmeen' Dio kyah' hnäh'.

22 Dso'jwii' ba' kyaah' hi- sa- hnää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Chah' ba' jäh' Dsa-jøøh' jnän'.

23 Wa' mi-jää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' lä-jëe- hnäh'. 24 Lä-jëe- hnäh' hnaan' ta' la' kih' Cristo Jesús. Wa' la' lä-ja-.

2 Corintios

He la jee ga te to je he ga sii Paa kih ooh jne hi chaa Corinto

¹Jnä' Paa' laan' apóstol kyaa' Jesucristo lä' hyoh' dsé' Dio. Kyaah' Timotä' ooh' jne' siin' kyah' hnäh' hi- tääh' gwah' kih' Dio jwii' Corinto lä' kye' kih' lä' jee' hi- laa' kyaa' Dio hi- tääh' lä' kaa' hwa' Acaya. ²Ngiiñ' kih' Dio hi- laa' Täa' jnän' hi- ngiiñ' kih' Dsa' joooh' jnän' Jesucristo, wa' kway' he' llu' kyah' hnäh', hi' wa' jmeey' hii' tü' kyah' hnäh'.

Kwa' ba' Dio be' jnän' lä' ma' jee' jne' he' wii'

³He' ba' che' lluu' Dio, Jmii' Jesucristo Dsa' joooh' jnän', hi- laa' Täa' jnän' hi- lä' nüh' dsé' jne', hi' laay' Dio jnän' hi- jmeé' dsa' nöh' dsé' jne'. ⁴Ma' chaa' jne' lli' wii', hi' he' jñuuh' he' ti' meeh' dsé' jne'. Mah' lä' ja' ka' läh' jne', kwan' be' kih' jñah' hi- ti' meeh' dsé' lä' koo' ma' jmeé' Dio he' ma' nöh' dsé' jne'. ⁵Jëeh', tөөh' jne' jëeh' cha' miih' lli' wii' lä' koo' ga' jëeh' Cristo. Hi' ja' ba' lä' ja', ta' la' kih' Cristo, tөөh' jne' jëe' dsé' jne' cha' miih'. ⁶He' ja' wa' ra' ga' jëe' jnääh' lli' wii', la' llu' kyah' hnäh' mah' ja' lääh' hnäh'. Hi' ma' jëe' dsé' jnääh', he' ja' jmeé' dsa' nöh' hoh' hnäh' hi' kwëeh' hoh' hnäh' ma' jëeh' hnäh' he' wii', ja' ba' lä' koo' wii' he' ma' jëe' jnääh'. ⁷Heh' o' jöh' dsé' he' cha' kyaa' jnääh' ta' la' kyah' hnäh', sa' llaa'. Jëeh', ñe' jnääh' lä' koo' jëe' jnääh' wii', ja' ba' lä' ja' jëeh' hnäh' wii'. Hi' ja' ba' lä' koo' dsa' nöh' dsé' jnääh', ja' ba' lä' ja' dsa' nöh' hoh' hnäh' ka' läh'.

⁸Oöhn', hnөө' jnääh' lä' ñeh' hnäh' ha' koh' wii' sa' ga' ngëe' jnääh' hwa' Asia. Ma' jmeé' jnääh' huudse' sa' ma' lä' täa' jnääh'. Lä' jiih' sa' ga' lä' cha' o' jöh' dsé' he' ma' lää' jnääh'. ⁹Ma' jmeé' jnääh' huudse' he' ma' na' juu' ba' jnääh' ja'. He' ja' ga' jmaä' kyaa' jnääh' mah' sa' kye' jnääh' o' jöh' dsé' kyaa' hñaa' jnääh'. Mah' lä' ja' lä' cha' o' jöh' dsé' kyaa' jnääh' kih' Dio hi- mi' jiih' hi- ma' na' juu'. ¹⁰Hi' he' ga' lää' jnääh', hi' he' lää' jnääh', hi' kye' jnääh' o' jöh' dsé' kiyh', lä' ma' ngoo' ja' ba' lääy' jnääh' ma' hii' goo' juu' jnääh'. ¹¹Lä' ja' jmeey' cher' mah' kwah' hnäh' be' ngii' hnäh' kyaah' jnääh' kiyh'. Jëeh' cher' mah' jwëe' ngii' kih' Dio ta' la' kyaa' jnääh', lä' ja' ka' läh' jwëe' kwa' ti' hmaah' kih' Dio ma' ngëe' ma' jmeey' he' llu' kyaa' jnääh'.

Ga' mi' sii' Paa' huudse' he' ma' dsooy' ta' jwii' Corinto

¹²He' la' ba' ja' he' tih' dsé' jnääh', he' sa' hñii' huudse' kyaa' jnääh' lä' koo'

ga' jmeé' jnääh' ta' jee' jyoh'. Kye' jnääh' koo' nëe' ba' huudse' he' gwa' kih' Dio. Sa' ga' jmeé' jnääh' lä' koo' jmeé' hi- kyuuh' cha' miih'. Ga' jmeé' jnääh' lä' koo' lle' kih' ba', kih' he' llu' dsé' Dio kyaah' jnääh'. Lä' ja' cha' ga' miih' llu' ga' jmeé' jnääh' jee' kyah' hnäh'. ¹³He' ma' sii' jnääh' kyah' hnäh', la' kyaah' koo' nëe' ba' huudse'. Ha' koo' jiih' lä' ngëeh' ba' hnäh' jee' hëh' hnäh' he' ma' sii' jnääh' la', ko' ja' ba' la' huudse' kyaa' jnääh'. Hi' hnoon' täh' hoh' hnäh' llu', ¹⁴lä' koh' ma' lä' ngëeh' hnäh' miih' ha' lä' le' jnän' wa' ra' ga' te' jee' jäh' Jesús Dsa' joooh' hnäh'. Jëeh' ja' ba' lä' koo' lä' chaa' jnääh' llu' kwaat' kyah' hnäh', ja' ba' lä' ja' lä' chaa' hnäh' llu' kwaat' kyaa' jnääh' jmiu' ja'.

¹⁵Ma' ra' ju' dsoo' lä' ja' le' jnän'. Ma' jmeen' huudse' ma' nün' to' në' ta' jee' tääh' hnäh'. Hi' lä' ja' ka' läh' ta' la' he' ma' jähñ' ma' na' jëen' hnäh' mah' te' to' jiih' lä' chaa' hnäh' llu'. ¹⁶Jee' tääh' hnäh' na' ma' nün' ta' Macedonia. Hi' Macedonia ja', ma' jähñ' ka' läh' ta' jee' tääh' hnäh'. Hi' kyaah' be' kyah' hnäh' ma' nün' ta' Judea. ¹⁷Lä' koo' ma' ga' jmeen' huudse' lä' ja', ja' he' koon'. O' zche' laah' hnäh' ga' jmeen' huudse' lä' koo' ja' hi' ta' juu' hi' jäh' "jaah" mah' ja' ga' jäh' "jah' ha"? ¹⁸Mi' te' ba' Dio juu' kih'. Ja' ba' lä' ja' jnääh' ka' läh'. Sa' jäh' jnääh' "jaah" mah' ja' ga' jäh' jnääh' "jah' ha". ¹⁹Hi' lä' ja' ka' läh' juu' kih' Jesucristo juu' Dio he' ga' kwa' jnääh' jee' kyah' hnäh', kyaah' Silvano hi' kyaah' Timotä', sa' ma' la' "jaah", jah' ha", koo' "jaah" ba' ma' la', jëeh' sa' ta' juuy'. ²⁰Jëeh' ga' lä' jë' he' ga' bääh' Dio hñii' jmeey' ta' la' kih' jooy', koo' "jaah" ba' la'. Ma' ra' he' mi' tey' ba' juu' kiyh'. He' ja' ba' ja', ta' la' kih' Cristo jäh' jne' "Wa' la' lä' ja" mah' jmeen' juuh' kih' Dio jnän'. ²¹Dio ba' hi' jmeé' he' tөөh' jne' koo' hweh' kyaah' Cristo hi' ga' lëeyh' jne' mah' lëe' jne' kyaay'. ²²Ga' tooyh' Jmi' lle' Na' jngii' kiyh' neh' tuh' dsé' jne', lä' koo' he' ga' jmaäy' jne' lëe'. He' ja' ñe' jne' hñah' ga' jne' ta' cha' në'.

²³Ñe' ba' Dio he' sa' ga' ma' ñeen' jwii' Corinto jee' tääh' hnäh' na' kih' he' ga' lä' nüh' dsën' kyah' hnäh'. ²⁴Ja' he' hnөө' jnääh' jmeé' jnääh' mada' kyah' hnäh' jee' hnääh' Dio. He' hnөө' jnääh' jmeé' jnääh' be' kyah' hnäh' ba' ja', mah' jëe' hoh' hnäh'. Jëeh', kih' he' ma' hëeh' hnäh' kih' Dio, he' ja' ma' tääh' hnäh' koo' hweh'.

2

¹He' ja' ga' lla' dsën' he' sa' ñeen' na' jëen' hnäh' cher' mah' koo' ka' läh' jmeen' ti' meeh' hoh' hnäh'. ²Jëeh', cher' mah' ga' jmeen' ti' meeh' hoh' hnäh', zhi' mo' jmeé' jëe' dsën' cher' mah' ga' jmeen' lä' ja'? Ma' la' hnäh' ba' hi' jmeé' jëe' dsën'. ³Kih'

he' ja' ba' ma' siin' kyah' hnäh' mah' wa'ra' ga' lloon' na' jëen' hnäh', sa' jmeeh' hnäh' ti' meeh' dsën', hnäh' hi' ma' jmee' jëe' dsën'. Cha' ba' o' jöh' dsë' kin' kyaah' hnäh', he' tääh' hnäh' jëe' hoh' hnäh' lä' koo' jnääh'. ⁴ Lä' koo' ma' ga' siin' kyah' hnäh', sa' ma' chaan' llu', ma' ti' meeh' dsën' jwërte, lä' jiih' ja' hoohn'. Pero ja' he' ga' siin' mah' jmeen' ti' meeh' hoh' hnäh'. Ga' siin' mah' lä' ñeh' hnäh' he' hnaan' hnäh' cha' miih' ba' ja'.

Hnөө' jöh' dsë' jne' kih' hi' ga' jmee' he' hliih' mah' jöyh' ka' läh'

⁵ Hi' ga' jmee' ti' meeh' dsën', ja' ma' la' kin' ga' jmeey' lä' ja'. Ga' jmeey' kih' lä' jëe' hnäh' he' ti' meeh' hoh' hnäh' miih'. Jwëehn' hnäh' lä' la', mah' sa' jmeen' juuh' kih' juu' la'. ⁶ Ma' lee' ko' na' kih' dsa' he', lä' koo' te' he' ma' heeh' hnäh' wii'. ⁷ He' ja' na', llu' ga' he' jmeeh' hnäh' jöh' hoh' hnäh' kiyh', mah' jëe' dsëy', le' ga' che' ga' hee' dsëy' kih' he' ti' meeh' dsëy' cha' miih'. ⁸ He' ja' chüun' kyaah' hnäh', mi' jnääh' hnäh' kiyh' he' hnaah' hnih'. ⁹ Lä' ja' ka' läh' ga' siin' kyah' hnäh' jää', mah' jëen' che' nuuh' hnäh' kih' lä' jë' mada' kin'. ¹⁰ Cher' mah' jöh' hoh' hnäh' kih' dsa' kyaah' hnäh', jnä' ka' läh' jmeen' jöh' dsën' kiyh'. Heh' he' jmeen' jöh' dsën' ja' (cher' mah' cha' he' kih' jmeen' jöh' dsën') he' jmeen' lä' ja', he' llu' kyah' hnäh' ba' ja', cha' në' Cristo. ¹¹ Heh' lä' ja' sa' kwan' jwë' kih' Tana' leeyh' jne'. Jëeh', kyuuu' ba' jne' ha' lä' la' may' kiyh'.

Ga' lä' meeh' dsë' Paa' lä' ma' gyay' jwii' Troa

¹² Ma' ga' lloon' jee' jwii' Troa, ma' kwan' ju' hmëe' kih' Cristo. Jee' ja' Dsa' jöh' jnän' ga' na' jwë' kin' mah' ma' jmeen' ta' kiyh'. ¹³ Pero sa' ga' hii' ti' neh' tuh' dsën' kih' he' sa' ga' jnääh'n' øøhn' Tito. He' ja' ga' hih'n' juu' kih' dsa' he' mah' ngoon' ta' Macedonia ba'.

Ta' la' kih' Cristo leh' ba' jne'

¹⁴ Ti' hmaah' Dio hi' kwa' jwë' leh' jne' tää' kyaah' be' kih' Cristo Jesús. Lä' kaa' jee' dsa' nөө' jne', nuu' dsa' juu' kih' Dio. Lä' koo' he' kye' jne' lle' mi' jwii' he' jwä' uu' ba' la'. ¹⁵ Ta' la' kih' Cristo laa' jne' lä' koo' lle' mi' jwii' he' soo' jee' gya' Dio. He' na' la' jmehe' he' taah' dsa' hi' dsa' lääh' hi' lä' kye' hi' dsa' hee' ka' läh'. ¹⁶ Kih' hi' dsa' hee', hii' lä' koo' jaa' hii'. Hi' kih' hi' dsa' lääh', hii' mi' jwii' he' kwa' jne' juu' he' jmee' chaa' dsa'. ¹⁷ Hi' ba' tää' jmee' ta' la'? ¹⁷ Sa' jmee' jnääh' lä' koo' jmee' jwëe' hi' ga' naä' kwa' juu' kih' Dio ha' lä' jee' liyh' kuu'. Kyaah' koo' nëe' ba' huudse' ga' nөө' jnääh' lä' koo' ga' chee' Dio jnääh'. Lä' ja'

jmee' jnääh' cha' nëy', lä' llu' he' tөөh' jnääh' kyaah' Cristo.

3

Ga' hlëeh' Paa' kih' hmooh' hmëe'

¹ Pero ta' jmee' hnäh' huudse' he' hlëeh' jnääh' llu' kyaah' hña'a' jnääh'. Hi' sa' jmee' bii' kye' jnääh' koo' je' he' ngëe' juu' hee' ta' laa' jnääh' lä' koo' jmee' ko' laa'. Ni' sa' ngii' jnääh' kwah' hnäh' koo' je' he' hlëeh' llu' kyaa' jnääh' mah' heeh' jnääh' dsa' ha' jee' tëe' jnääh'. ² Hñaah' ba' hnäh' laah' hnäh' lä' koo' je' he' hlëeh' llu' kyaa' jnääh'. Lä' koo' he' na' sii' neh' tuh' dsë' jnääh'. He' ja' ba' jee' dsa' hi' kay' kwaat' ha' lä' la' ta' he' ga' jmee' jnääh' jee' kyah' hnäh'. ³ Jnä' hä' laah' hnäh' lä' koo' je' he' ga' sii' Cristo ta' la' kyaa' jnääh'. Ja' he' na' sii' kyaah' hee'. He' na' sii' kyaah' Jmi' lle' kih' Dio jiih' ba' ja'. Ni' sa' na' sii' në' mi' kuu', he' na' sii' neh' tuh' dsë' dsa' ba'.

⁴ Ta' la' kih' Cristo jmee' jnääh' kwaat', ma' ra' he' ga' jmääh' kyah' hnäh' ta' he' ga' jmee' jnääh'. He' ja' la' o' jöh' dsë' he' cha' kyaa' jnääh' cha' në' Dio. ⁵ Ja' kyaah' be' kyaa' jnääh' he' ma' ya' nөө' jnääh' jmee' jnääh' ta' la', mah' sa' jmee' jnääh' huudse' he' la' ta' kyaa' hña'a' jnääh'. Sa' la' lä' ja'. Ta' he' leh' jnääh' jmeen', la' kyaah' be' kih' Dio ba' ja'. ⁶ Hi' he' ba' ga' hña'a' jnääh' hi' ga' jmeey' he' t'ëdsëe' jnääh' mah' kwa' jnääh' juu' ha' lä' la' hmooh' hmëe'. Ja' koo' na' sii' ta' jmah', kyaah' Jmi' lle' ba' la' hmooh' hmëe'. Jëeh', në' ley' kih' Moisé na' sii', ma' na' bääh' jne' he' juu' ba' jne' ja'. Pero Jmi' lle' kih' Dio jmee' chaa' jne'.

⁷ Ley' he' ma' na' sii' në' jwi' kuu', he' taah' jne' dso' jwii', he' ja' ja' kyaah' je' t'öljëe' ñih'. He' ja' dsa' Israel sa' ga' tääy' ma' jëey' mo' në' Moisé kih' he' bee' je' ja'. Pero ga' dsa'a' ba' he' bee' ja'. ⁸ Ha' ga' sa' llu' cha' ga' miih' hmooh' hmëe' he' la' jnän' ta' la' kih' Jmi' lle' kih' Dio. ⁹ Jëeh', cher' mah' ja' kyaah' je' t'öljëe' ñih' juu' he' taah' jne' dso' jwii', ha' ga' koo' sa' jnaah' juu' he' jmääh' jne' lluu'. ¹⁰ Heh' he' t'öljëe' ñih' kih' hmooh' ma' gyuh' ja', ni' miih' sa' jeeh' kwee' lä' koo' jnaah' la' hmooh' hmëe'. ¹¹ Jëeh', cher' mah' ma' la' t'öljëe' ñih' hmooh' he' ma' ngëe' ja', ha' ga' sa' jnaah' cha' ga' miih' hmooh' he' sa' ngëe' jiih' koh'.

¹² Peer' jnaah' la' he' o' jöh' dsë' he' ma' cha' jnän' kyaah' hmooh' hmëe', he' ja' hlëeh' jnääh' lä' kaa' tuh' dsë' jnääh' kih' he' na'. ¹³ Sa' jmee' jnääh' lä' koo' ga' jmee' Moisé he' ma' jilëy' mo' nëy' kyaah' koo' jwi' hmiih' mah' sa' ma' jee' dsa' Israel je' t'öljëe' ñih' ja' ta' ko' jiih' ma' dsa' uu'. ¹⁴ Lä' ja' ka' läh', huudse' kih' dsa' he' ma' na' jlë'. Lä' ja' la' lä' jiih' na', wa' ra'

ga'hëy' jee' na'sii' hmooh' ma'gyuh' ja'. La'kiyh' lä'koo' na'jlë' jw'i' hmüih' huüdsë' kiyh', sa' kwa' jwë' lä'ngëëy'. Pero kyaah' Cristo dsa'jñuh' he' na'jlë' huüdsë' kiyh'.¹⁵ Lä'jiih' jmi' na', wa'ra' ga'hëy' he' ga'sii' Moisé, lä' ma' na'jlë' ja'ba' huüdsë' kiyh'.¹⁶ Pero wa'ra' ga'heeh' dsa' kih' Dsa'jòøh' jnän', dsa'jñuh' he' na'jlë' huüdsë' kiyh'.¹⁷ Jëéh', Dsa'jòøh' jnän' laa' Jmi'llë' Na'jngüi'. Hi' cher'mah' Jmi'llë' kih' Dsa'jòøh' jnän' kyaah' jne', ma'na'na' huüdsë' jnän' hi' ma'laa' ba'jne' cha'në' Dio.¹⁸ He'ja' lä'jëë' jne' ga'nøon' na'jñih' mo'në' jne', laa' jne' lä'koo' hu' he' jëë' jee' kih' dsa' mah'tëëy' jëëy' ha' koh' jòøh' sa' laa' Dsa'jòøh' jnän'. Lä'ja' Dsa'jòøh' jnän' hi' laa' jmi'llë' ngoo' mi'sëëy' jne' lä'jiih' lee' jne' lä'koo' laay' hñiiy'.

4

¹ Kih' he' ga'lä'ñih' dsë' Dio jnäh', he'ja' ga'hñah' jnäh' jmee' jnäh' ta' la'. He'ja' sa' dsa'jeh' dsë' jnäh'.² Ma'jmee' jnäh' ta' koo' lä'jë' he' la' o'hüh' hi' lä'jë' he' jmee' dsa'jee' na'hmäa'. Sa'hnoø' jnäh' 'may' hlüh'ja', ni' sa' mi'sii' jnäh' juu' kih' Dio. Ne' ba' Dio he' hlëéh' jnäh' ju'dsoo' jmah' hi' lä'ja' lä'jëë' ba'ñe' kwee' ha' lä'jmee' jnäh'.³ Dsoo' ba' na'hmäa' ba' la' ju'hmëë' he' kwa' jnäh', pero ma'la' kih' hi' ma'kah' jwë' ba'.⁴ Tana' hi' laa' dio kih' jmi'gyuu' la', ga'jlëy' huüdsë' kih' dsa' hi' sa' ma'heeh' kih' Dio. Mah' lä'ja' sa' jëëy' wa'je' kih' ju'hmëë' he' mi'jnää' ha' koh' sa' jòøh' laa' Cristo hi' laa' koo' heeh' kyaah' Dio.⁵ Sa' hlëéh' jnäh' juu' kyaah' hñaa' jnäh', hlëéh' jnäh' kih' Jesucristo ba'. Jäh' jnäh' laay' Dsa'jòøh' jnän' mah'jmee' jnäh' ta'he' kyaah' hñäh' kwaat' kih' Jesús.⁶ Hih' Dio hi' ga'jäh': "Wa'lä'jnä' wa'je'jee' na'hoq'", hi' he' ga'mi'jnää' wa'je'neh'tuh' dsë' jne'. Lä'ja' ga'na' huüdsë' jnän' mah'lä'kyuuh' jne' ha' koh' jòøh' sa' laa' Dio, lä'koo' ga'mi'jnää' Cristo jnän'.

Chaa' jne' kyaah' he' ma'dsoo' dsë' jne' kih' Dio

⁷ Peer' jnaah' la' ta' he' jmee' jnäh' la', ma'ke' laa' jnäh' lä'koo' mi'hya' he' na'la' kyaah' gwaah' mah'lä'ja' lä'jnä' kih' dsa', ta' he' jmee' jnäh' la' kyaah' be' he' gwa' kih' Dio, ja' he' gwa' kyaah' jnäh'.⁸ Na'ku' na'ngüi' he' wii' dsa'ngëë' jnäh', pero sa' jeh' dsë' jnäh'. Chaa' jnäh' cha'miih' huüdsë', pero ma'ra' he' cha' ba' o'jöh' dsë' kyaah' jnäh'.⁹ Hëë' dsa' kyaah' jnäh' pero Dio sa' beë' jnäh'. Jmeeh' dsa' jnäh', pero sa' dsa'juu' jnäh'.¹⁰ Lä'kaa' jee' ga'nøø' jnäh' hii' goo' juu' jnäh' kwaat' kih' Jesús. Lä'jwë' ja' dsa'lä'jnä' he' cheh' Jesús kyaah' jnäh', he'ja' ba' chaa' jnäh'.¹¹ Jëéh', jnäh'

hi' jiih', koo' ba' he' hii' goo' juu' jnäh' kwaat' kih' Jesús. Lä'ja' ba' dsa'lä'jnä' he' cheh' Jesús né' kyaah' jnäh' hi' sa' beë'.¹² Heh' lä'ja', lä'jë' jmi' ba' he' chaa' juu' jnäh' mah'hñäh', ma'jnäh' hñäh' ha' lä'jee' lä'chaa' hñäh' tää'.

¹³ Lä'koo' na'sii' juu' kih' Dio: "Ga'lä'dsoo' dsën', kih' he'ja' ba' ga'hlëéh'n." Ja'ba'lä'ja' la' huüdsë' he' kye' jnäh' la'. Ga'lä'dsoo' dsë' jnäh' he'ja' ba' hlëéh' jnäh'.¹⁴ Jëéh' ñe' ba' jnäh', he' ba' Dio hi' ga'mi'jiih' Jesús Dsa'jòøh' jnän', he' ba' hi' he' mi'jiih' jnäh' ka'läh' kyaah' Jesús hi' lä'ja' ko'jöh' lä'jëë' jne' tëëy' ya'jwii' kiyh'.¹⁵ Lä'jë' he' dsa'ngëë' jnäh', he' llu' kyaah' hñäh' ba' ja'. Mah' mi'jää' Dio hñäh' cha'ga'miih', hi' lä'ja' jwëë' ga' kwa' ti'hmaah' kih' Dio hi' jmääy' jòøh' ka'läh'.

¹⁶ He'ja' sa' jeh' dsë' jnäh'. Ma'ke' ngoo' dsa'gyuh' hi' dsa'heë' jmi'ngo' kyaah' jnäh', pero ta' neh' jee' hä' jmi'llë' kyaah' jnäh' dsa'lä'hmëë' koo' jmi' koo' jmi'.¹⁷ Sa' juuh' la' he' wii' he' jëë' jne' jmi'gyuu' la', he' dsa'ngëë' ba'ja'. He'ja' jmää' jnän' hi' hnaah' Dio mah'tëë' jne' ya'jwii' he' jnä' na'hñaa' he' sa' heë' jih'koh'.¹⁸ He'ja' sa' jmee' jnäh' he' kih' he' jnä' hwa' la'. Jmee' jnäh' he' kih' he' sa' jnä' ba'. Jëéh', lä'jë' he' jnä', he' dsa'ngëë' ba'ja'. Pero he' sa' jnä', lä' ma'la'ja' ba' lä'jë' joh' jmi' cha'.

5

¹ Jmi'ngo' he' kye' jne', la' lä'koo' hne' jnän' ta'ko'jiih' tøøhn' jmi'gyuu' la'. Jmi'ngo' la' la' lä'koo' hne' he' na'la' kyaah' loo' jah'. He'ja' ñe' jne', wa'ra' ga'heë' jmi'ngo' jnän', lä'cha' jyoh' he' hmëë' gyuu' jmi'gyuu' he' hñah' jne' kih' Dio he' sa' lä'lä'koo' hne' he' jmee' dsa'. He'ja' sa' heë' jih'koh'.² Peer' ku'jii' jnän' ta'ko'jiih' laa' jne' jmi'ngo', hnoø' jne' wa'ra' jäh' kih' na' ga'juh' ba' tëë' jne' jmi'ngo' he' sa' heë' he' cha' gyuu' jmi'gyuu'.³ Lä'ja', lä'cha' ba' jmi'ngo' jnän' mah' sa' jä' jmi'llë' jnän' ta'jmah'.⁴ Ta'ko'jiih' chaa' jne' kyaah' jmi'ngo' la', Peer' ku'jii' jnän' hi' ki'hooh' jne'. Ja'ko'ja' hnoø' jne' ben' jmi'ngo' la', he' hnoø' jne' tëë' jne' jmi'ngo' hmëë' ba'. Mah'jä' jmi'ngo' hmëë' he' cha'tää', la' jmi'ngo' he' dsa'heë'.⁵ Dio ba' he' hi' ga'jmää' jne' mah'tëë' jne' he' hmëë' ja'. Hi' ga'kwëëyh' jne' Jmi'llë' Na'jngüi' he' jmeeh' juu' jnän' he' hñah' jne' cha'ga'miih' ta' cha'në'.

⁶ Kih' he'ja', ngoo' ba' cha' o'jöh' dsë' jnän'. Hi' ñe' jne', ta'ko'jiih' tøøh' jne' kyaah' jmi'ngo' la', lä'koo' he' tøøh' jne' uu' kih' Dio ba' la'.⁷ (Jëéh', kyaah' he' dsoo' dsë' jne' he' tøøhn' jwë' kiyh', ja' kyaah' he' jëë' jne'.)
⁸ He'ja' ma'cha' ba' o'jöh' dsë' jnän'. Hi'

hnøø' ga' jne' lä' øøñ' kih' jmi' ngo' la' mah' dsa' toohn' kō' jøh' kyaah' Dio. ⁹ He' ja' wa' kwan' be' jmeen' lä' tih' dsé' Dio, cher' mah' tøøhn' kyaah' jmi' ngo' la' o ma' ke' sa' tøøhn' kyaah' ka' läh'. ¹⁰ Jëéh', ga' lä' jëé' ba' jne' dsa' nøñ' né' ta' kih' Cristo mah' lä' jaa' lä' jaa' jne' tēéh' jne' jñeen' ha' koo' te' ta' he' ma' jmee' jne' ta' kō' jiih' ma' chaa' jne', che' he' llu', o che' he' hlih'.

Kih' he' ga' juu' Cristo ga' jiih' juu' jnän' kyaah' Dio

¹¹ Gah' ba' jnääh' Dio, he' ja' hlëéh' jnääh' dsa' lä' jiih' lä' ngëéy'. Né' ba' Dio ha' lä' la' huu' dsé' kyaah' jnääh'. Lä' ja' hnoon' wa' ra' jäh' kih' lä' ngëéh' hnäh' ka' läh'. ¹² Ja' he' hnøø' jnääh' hlëéh' jnääh' llu' kyaah' hñaa' jnääh' cha' né' hnäh'. He' kwa' jnääh' jwé' mah' lä' chaa' hnäh' llu' kyaah' ta' he' jmee' jnääh'. Lä' jwé' ja', cha' he' kyaah' jiih' hnäh' juu' kyaah' dsa' hi' koo' jëé' ha' lä' tääh' haa' dsa' la' he' ma' kaj' kwaat' hee' na' hnøø' tuh' dsé' dsa'. ¹³ Cher' mah' ngaah' jnääh', kih' Dio ba' ja' he' jmee' jnääh' lä' ja'. Hi' cher' mah' lluu' jnääh', he' llu' kyah' hnäh' ba' ja'. ¹⁴ Lä' koo' hnää' Cristo jne', lä' ja' jøø' jnän' jmeen' lä' lle' kih'. Jëéh' ma' ñe' ba' jne' he' ga' juu' jaa' kih' lä' jëé', he' ja' la' kwaat' ga' lä' jëé' jne' ga' juun'. ¹⁵ Cristo ga' juu' kih' lä' jëé' mah' lä' jëé' hi' chaa', mo' so' jmeey' lä' hnøøy' hñiiy'. Jmeey' lä' hnøø' Cristo ba', hi' ga' juu' hi' ga' lä' jiih' kih' ga' lä' jëé'.

¹⁶ He' ja' jnääh', na' ta' cha' né' mo' so' kye' jnääh' kwaat' kih' dsa' lä' koo' tēé' jmee' dsa' jmi' gyuu'. Ma' ke' jää' sa' ga' jmee' jnääh' he' kih' Cristo, pero na' mo' so' jmee' jnääh' lä' ja'. ¹⁷ Heh' lä' ja', cher' mah' jaa' hi' ma' laa' koo' kyaah' Cristo, ma' laay' jaa' hi' hmëé' ba'. Lä' jëé' he' ma' jmeey' jää', ma' ngëé' ba' ja'. na' ma' laay' hmëé' go' te'. ¹⁸ Lä' jëé' he' la', gwa' kih' Dio hi' ga' jëeh' juu' jnän' ta' la' kih' Cristo mah' sa' cha' ga' he' na' bääh' jne' kyaayh'. Hi' ga' tooyh' goo' jnääh' mah' hlëéh' jnääh' dsa' ha' lä' jeeyh' juu' kiyh' kyaah' Dio. ¹⁹ Ta' la' kih' Cristo, mo' so' jmee' Dio kwaat' kih' dso' kye' jnän' heh' lä' ja' jeeyh' juu' jnän' kyaayh'. Hi' ga' tooyh' goo' jnääh' kwa' jnääh' juu' ha' lä' jee' jëeh' dsa' juu' kih' kyaah' Dio. ²⁰ He' ja' na' hñaa' jnääh' he' kwa' jnääh' juu' lä' hih' kih' Cristo. La' lä' koo' he' chuy' Dio kyaah' hnäh' ta' la' kyaah' jnääh'. He' ja' chuy' kyaah' hnäh' ta' la' kih' Cristo, jëeh' hnäh' juu' kyah' hnäh' kyaah' Dio. ²¹ Cristo hi' sa' cha' dso' kye' kih', Dio ga' jmee' cha' dso' kye' kiyh' he' llu' jnän', mah' ta' la' kiyh', lee' jne' lluu' cha' né' Dio.

Dio, hlëéh' hnäh', ta' jmee' hnäh' ta' koo' he' llu' dsé' Dio kyaah' hnäh'. ² Jëéh', lä' koo' na' si' juu' kih' Dio:

Hor' he' jøh' dsën', ga' nuun' kyah'.
Jmi' he' ma' lää' dsa', ga' jmeen' be' kyah', ga' jän' Dio.

He' ja' jwëéh' hnäh', na' ba' ja' hor' he' jøh' dsé' Dio. Na' ba' ma' cha' jmi', lääh' hnäh'.

³ Ga' nøø' jnääh' lä' koo' lle' kih' ba' mah' ni' jaa' sa' cha' he' kih' mi' kwayh' kih' ta' he' jmee' jnääh'. ⁴ Wa' he' cha' he' he' dsa' ngëé' jnääh', hnøø' jnääh' mi' jnääh' jnääh' kih' dsa', laa' jnääh' hi' jmee' ta' he' kih' Dio. Kweéh' ba' dsé' jnääh', hi' ja' koo' nëé' he' wi' he' dsa' ngëé' jnääh', la' kyaah' jnääh', gwa' he' jmee' jwiih' kyaah' jnääh'. ⁵ Jmi' baah' dsa' jnääh', taa' dsa' jnääh' neh' ñe', tooyh' mi' kyaah' jnääh'. Peer' hweh' ta' kyaah' jnääh', cha' ma' sa' gwii' jnääh', ni' sa' cha' he' kih' hih' jnääh'.

⁶ Ga' nøø' jnääh' koo' nëé' ba', cha' ba' huu' dsé' kyaah' jnääh', jøh' dsé' jnääh', llu' dsé' jnääh', ga' nøø' jnääh' kyaah' Jmi' lle' Na' jngü', hi' kyaah' ju' dsoo' hnää' jnääh' dsa'. ⁷ Hlëéh' jnääh' ju' dsoo' jmah' ba'. Kyaah' be' kih' Dio ga' nøø' jnääh'. Jmee' jnääh' he' llu' jmah', lä' jwé' ja' hää' jnääh' hñaa' jnääh' hi' lëh' jnääh' kih' he' hlih'. ⁸ Cha' ma' hnää' dsa' jnääh', cha' ma' na' hääyh' jnääh'. Cha' ma' mi' kwayh' jnääh', cha' ma' hlëéyh' llu' kyaah' jnääh'. Laa' jnääh' kiyh' lä' koo' dsa' hi' ta' juu', ma' ke' hlëéh' jnääh' ju' dsoo'. ⁹ Jmeey' sa' kyuuy' jnääh', ma' ke' kyuuy' ba'. Hi' ma' ngoo' ga' juu' ba' jnääh' kiyh', pero chaa' ba' jnääh'. Kwa' dsa' kyaah' jnääh' pero sa' jngëéyh' jnääh'. ¹⁰ Ma' ke' ti' meeh' dsé' jnääh', ma' ra' he' jëé' ba' dsé' jnääh'. Laa' jnääh' tä' ñee', pero cha' mi' h' he' llu' ma' hyoh' jwëé' dsa' kwaat' kyaah' jnääh'. Lä' koo' he' sa' cha' ni' mi' kyaah' jnääh' ba' la', pero ga' lä' jëé' ba' cha' kyaah' jnääh'.

¹¹ Sa' gah' jnääh' ma' hlëéh' jnääh' hnäh' dsa' Corinto juu' la'. Lä' kaa' tuh' dsé' jnääh' ga' mi' jnääh' jnääh' hñaa' jnääh' kyah' hnäh'. ¹² Ja' kyaah' hih' ga' lä' hnää' jnääh' hnäh'. Pero hnäh', sa' ga' mi' jnääh' hnäh' hñaa' hnäh' kyaah' jnääh'. ¹³ Lä' koo' jmee' jnääh', ja' ba' lä' ja' jmee' hnäh'. (Hlëéh' hnäh' lä' koo' gyuu' kyaan'.) Wa' hnaah' jnääh' lä' kaa' tuh' hoh' hnäh'.

Laa' jne' lä' koo' gwah' kih' Dio

¹⁴ Ta' jmee' hnäh' kō' jøh' kyaah' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio. Jëéh', sa' jëeh' kwee' he' hlih' kyaah' he' llu'. ¿Ha' lä' ja' jmee' kō' jøh' jee' na' hoo' kyaah' jee' jnä' wa' je'?

¹⁵ Hi' sa' sooh' kih' hi' sa' lluu' he' jmeey' kō' jøh' kyaah' Cristo. Lä' ja' ka' läh' kih' hi' ma' heeh' kih' Dio kyaah' hi' sa' ma' heeh'.

¹⁶ Dio hi' na' laa' kaa' dsa', ni' mi' h' sa'

6

¹ He' ja' jnääh' hi' kwa' be' kyaah' ta' kih'

soqoh̄ jmeey' kō-joh̄h kyaah' gwah' kih' Dio. Jëeh', jne' ba' laan' gwah' kih' Dio jiih'. Juu' he' jwahn' la', la' lä' koo' ga' jah' hñii' Dio: Jän' jee' kiyh' mah' ngén' kō-joh̄h kyaayh'. Jnä' leen' Dio kyaay' mah' lä' jëey' leey' dsa' kyaan'.

17 He' ja' ga' jah' Dsa' jöoh' jnän': Hwëë' hnäh' jee' kih' hi' sa' ma' heeh' kin', wa' lä' öö' hnäh' kiyh', ga' jah' Dsa' jöoh' jnän'.

Ta' koo'h' hnäh' he' sa' lle' kih' koo'h' hnäh', lä' ja' ba' heehn' hnäh'.

18 Mah' jnä' leen' Täa' kyaah' hnäh'. Hiih' hnäh', leeh' hnäh' gyuu' me' gyuu' hññh' kyaan', jäh' Dio hi' cha' ga' lä' jë' be' kih'.

7

1 Na' ma' hññh' ha' koh' na' hññah' sa' la' he' ga' jah' Dio jmee' jnän'. He' ja' jwëëhn' hnäh' ööhn' hi' hññah', hnöø' ben' lä' jë' he' mi' sah' jne' hi' lä' ja' kih' he' mi' soh' jme' lle' jnän'. Hi' kih' he' gah' jne' Dio, hnöø' mi' lluy' jne' hññah' koo' hä' koo' hä' lä' jiih' jän' na' jngëen' go' te'.

Ma' hnöø' Paa' ma' jmee' dsa' Corinto he' kiyh'

2 Jmee' hnäh' miih' he' kyaa' jnääh'. Jëeh', kih' ni' jaa' hnäh' sa' ma' jmee' jnääh' he' hññh'. Sa' ma' hee' jnääh' hññdsë' kih' ni' jaa', ni' sa' ma' mi' gaa' jnääh' ni' jaa'. 3 Sa' jwahn' lä' ja' mah' bäähn' hnäh' dsoo'. Ga' jwëëhn' hnäh' jää' hññah' hnäh'. Jëeh' ma' lla' dsë' jnääh', jmee' jnääh' kō-joh̄h kyaah' hnäh' ma' ke' chaa' juu' jnääh'. 4 Cha' cha' miih' o' joh̄h dsë' kin' kyaah' hnäh'. Chaan' lluy' kwaat' kyaah' hnäh'. He' ja' gwa' dsa' nöh' dsën' cha' miih' hi' jëë' dsën' ma' jëen' cha' miih' he' wii'.

5 Lä' ma' ga' tëë' jnääh' Macedonia, sa' ga' tëeh' jnääh' dsë' jnääh' ni' miih'. Ga' lä' jë' nëë' he' wii' ga' jëë' jnääh'. Ga' tëë' dsa' kyaah' jnääh'. Hi' ja' ma' la' he' ja', ga' lä' gah' jnääh' cha' miih'. 6 Pero Dio hi' jmee' dsa' nöh' dsë' lä' jëë' hi' chaa' hññdsë', ga' jmeey' ga' nöh' dsë' jnääh' lä' ma' ja' Tito. 7 Ja' ma' la' kih' he' ja' Tito, kih' he' ga' jmeeh' hnäh' ga' nöh' dsëy' ka' läh', he' ja' ba' ja' ga' nöh' dsë' jnääh'. Ga' jmeeyh' juu' he' hññoh' hnäh' jëëh' jnä', hi' ti' meeh' hoh' hnäh', lle' hoh' jnä'. He' ja' cha' ga' miih' jëë' dsën'.

8 Ma' ke' ga' jmeeh' meeh' hoh' hnäh' kyaah' je' he' ga' sññ' kyaah' hnäh', pero sa' koon' dsën'. Dsoo' ba' ga' jii' miih' kin' kih' he' ga' lä' meeh' hoh' hnäh' ko' hwëë'. 9 Pero na' jëë' dsën'. Ja' kih' he' ga' lä' meeh' hoh' hnäh'. Kih' he' ga' lä' sññ' hññdsë' kyaah' hnäh', ma' ga' jii' kyaah' hnäh', he' ja' ba' jmee' jëë' dsën'. Lä' ma' ga' lä' meeh' hoh' hnäh', ga' jmeeh' hnäh'

lä' hnöø' Dio. Lä' ja', ni' koo' he' hññh' sa' ja' në' kyaah' hnäh' kwaat' kyaah' jnääh'. 10 Jëeh', cher' mah' gwa' ti' meeh' dsë' jne' lä' hnöø' Dio, he' ja' jmee' dsa' lä' sññ' hññdsë' jnän' mah' lää' jne'. Heh' he' ma' na' laa' jne' sa' jmee' ti' meeh' dsë' jne'. Pero he' ti' meeh' dsë' jne' lä' koo' tëë' jmee' dsa' jmi' gyuu', kyaah' he' ja' juu' ba' jne' ja'. 11 Jëë' da' hnäh' ha' lä' ga' la' kyaah' hnäh' lä' ma' ga' lä' meeh' hoh' hnäh' lä' hnöø' Dio. Ga' jmäa' ba' ta' he' ja' kyaah' hnäh', ja' hoh' hnäh' ga' nooh' hnäh' në' kin', ja' ya' jëë' hoh' hnäh', ja' gah' hnäh', hññoh' hnäh' ma' jëëh' jnä', ga' mi' eeh' hnäh' juu' lä' koo' mada' ga' jmeeh' kyaah' hnäh'. Lä' ja' ga' mi' jnääh' hnäh' hññah' he' ma' mi' teh' ba' hnäh' kih' juu' ja'. 12 He' ja' lä' ma' ga' sññ' kyaah' hnäh' je' ja', ja' ma' la' kih' hi' hññah' dsë' he' ga' jmeeh' hññdsë', ni' ja' kih' hi' ga' jmeeyh'. He' hññoh' lä' jnä' kyaah' hnäh' cha' në' Dio he' kye'h' hnäh' hññdsë' kyaah' jnääh' ba' ja'. 13 Peer' ga' nöh' dsë' jnääh' he' ga' lä' jnä' he' kye'h' hnäh' hññdsë' kyaah' jnääh'.

Hi' cha' ga' miih' jëë' dsë' jnääh', kih' he' ma' jëë' jnääh' chaa' Tito lluy'. Jëeh', ga' lä' jëë' ba' hnäh' ga' heeh' hnäh' lluy' hi' ga' jmeeh' hnäh' jëë' dsëy'. 14 Ga' jmeeh' juu' kih' Tito he' chaan' lluy' kyaah' hnäh'. Hi' sa' ga' jän' hññh'. Jëeh' lä' jë' he' ga' jwëëhn' hnäh' la' ju' dsoo'. Lä' ja' ka' läh' ma' ga' jëë' Tito ha' lä' tääh' hnäh', sa' na' hee' juu' lä' koo' ga' jwii' jnih' he' chaa' jnääh' lluy' kyaah' hnäh'. 15 Hi' cha' ga' miih' hnäh' Tito hnäh' lä' koo' ma' dsooh' dsëy' he' nuuh' ba' hnäh' kiyh'. Hi' ga' heeh' ba' hnäh' lluy' lä' koo' jaa' dsa' ma' jöoh'. 16 Peer' jëë' dsën' kyaah' hnäh'. Ga' lä' jë' ba' mi' teh' hnäh'.

8

Ga' chooh' dsa' kuu' kih' ööh' jne' hi' chaa' Jerusalén

1 Jee' la' jmeeh' jnääh' juu' kyaah' hnäh' ha' lä' ga' jmeeh' ööh' jne' hi' tääh' lä' kaa' gwah' he' töö' hwa' Macedonia kih' he' lluy' dsë' Dio kyaayh'. 2 Ma' ke' tääh' jëëy' wii', pero chaay' lluy'. Ma' ke' tääh' ta' ñeey' pero cha' miih' kuu' ga' kway'. Ga' jmääy' hññiy' lä' koo' dsa' cha' kuu'. 3 Jmeeh' dsoo' kiyh', ga' kway' kuu' lä' koo' lla' dsëy', lä' koh' jiih' tääh'. Hi' ga' kway' la' ga'. 4 Cha' miih' ga' chuy' dsa' he' kyaah' jnääh' mah' kwa' jnääh' jwë' jmeey' lä' koo' jmee' lä' jëë' hi' chooh' kuu' mah' jmeey' be' kih' hi' laa' kyaah' Dio. 5 Cha' ga' miih' ga' jmeey' lä' koh' ga' he' ma' la' hññdsë' kyaah' jnääh'. To' në' ga' ngëey' hññiy' mah' jmeey' lä' hnöø' Dio. Hi' lä' ja' ga' jmeey' kyaah' jnääh' ka' läh'. 6 He' ja' ga' chuy' jnääh' kyaah' Tito mah' mi' hññay' ta' kiyh' he' juh' lääh' kuu' lä' koo' ga' lööy' jmeey'

jää' jee' kyah' hnäh' hī- kwa- kuu' lä'kaa- tuh-dsē'. ⁷ Ma' hwēēh- hnäh' llu' kyaah' lä'jē- he- jmeeh- hnäh'. Ma-lä-dsoo' hoh' hnäh', ma'hlēēh' hnäh' dsa-, ma'kyuuh- hnäh' llu', ma'jmeeh- hnäh' ta' lä'kaa- tuh-hoh' hnäh', hi- ma-lä'hnaah' jnääh'. Lä'ja- ka-läh', hnøø' hwēē- hnäh' kwee- kyaah' ta' llu' jee' juh'lääh' hnäh' kuu'.

⁸ Ja' he- jmeen- mada' kyah' hnäh' he- jwēēhn- hnäh' lä-na-. He- hnoon' jēēn- che' ma'ra' ju'dsoo' hnaah' hnäh' øøh' jne'. He-ja- ba' na- ma-jwēēhn- hnäh' lä'koo- ga'jmeē' hī- tääh' Macedonia. ⁹ Jēēh', ma-ñeh' ba' hnäh' lä'koo- llu' dsē' Jesucristo Dsa'jøøh' jnän'. Ma'ke' hä' gooy- lä'jē- he- cha-, ga'jmäy' hñiyy' hī- tä-ñee', kih' he- hnäy' jne'. Lä'jwē' ja' lä'cha- jnän' cha-miuh-, kih' he- ga'jmäy' hñiyy' tä-ñee'.

¹⁰ He- llu' kyah' hnäh' he- kwan' nuuh' la-. Hnäh' to-nē' ga-lä'hyoh' hoh' hnäh' choøh' hnäh' kuu' ma'hya- koo- jī-ñe-. Hi-ja- ma-la- he-ja', ga-løøh' hnäh' choøh' hnäh' kuu', jää' ga-lä'koh' jñah' øøh' jne'. ¹¹ He-ja- na' mi-hñaa' hnäh' ta' he- ma-løøh' hnäh'. Ja-ba' lä'koo- ga-lä'hyoh' hoh' hnäh' jmeeh' hnäh', lä'ja- ka-läh', lä'kaa- tuh-hoh' hnäh' mi-hñaa' hnäh' ta' na-. Ja- choøh' hnäh' kuu' lä'koo- te' tääh' ba' hnäh'. ¹² Cher'mah' chaa- hī- lä' dsē' kwa', heeh- ba' Dio ha- koo- te' cha-. Jēēh' sa- ngi' Dio he- sa' cha- jnän'.

¹³ Sa' jwahn- lä-la- mah' jñah' ba' lä'cha- kih', ta'ko-jiih' sa' cha- kyah' hnäh'. ¹⁴ Hnøø' jmeeh' hnäh' lä'koo- lle' kih'. Jmii' na' he- cha- cha-miuh' kyah' hnäh', he- ja- lee' kih' hī- lä'kyaa'. Lä'ja- ka-läh' ma' cha- cha-miuh- kih' jñah', lee' kyah' hnäh' ma'jmeē' bi'. Lä'ja- ba' ja' llu' kih' lä'jēē'. ¹⁵ Lä'koo- na-sii' juu' kih' Dio: "Sa' ga'chaa' ga' kih' hī- ga'juuh' cha-miuh-. Ni' sa' ga-lä-hnøø' ga' kih' hī- ga'juuh' ko-hī'pih'."

Tito kyaah' dsa'kyaah'

¹⁶ Peer- ti'hmaah' Dio hī- ga'jmeē' ga'ka' Tito huudse- kyah' hnäh', ja-ba' lä'koo- kye' jnä' huudse-. ¹⁷ Ga'heeh' bih' lä'koo- ga'hlēēh' jnih'. Jēēh', hñi' bih' ma' lle' dsēy' kway- be' kyah' hnäh'. He-ja- jee'tēy- hñi' bih'dsooy' dsa-jēy' hnäh'.

¹⁸ Ko-jøh' kyaah' Tito, chee' jnääh' jaa- øøh' jne' hī- hii' juu' kih' lä'kaa- gwah' jee' jmeey' ta' kwaat' kih'juhmēē'. ¹⁹ Ja' ma-la- he- ja-, øøh' jne' ga'hñaa'y' mah' jmeey' ko-jøh' kyaah' jnääh' jee' dsa'ka' jnääh' kuu' he- juh-lääh' øøh' jne'. Kyaah' he- ja-, jmeē' jnääh' juuh- kih' Dio hī- lä'jwē' ja- lä'jnä' he- hnøø- jnääh' kwa' jnääh' be' kih' øøhn'. ²⁰ Lä'ja- jmeē- jnääh', mah' sa' chaa- hī- hlēēh' wii' kyaa' jnääh' he- juh'lääh' jnääh' cha-miuh- kuu'. ²¹ Jēēh' ñe- ba' Dio he- jmeē- jnääh' bi' jmeē' jnääh' ta' lä'koo-

lle' kih', hī- lä'ja- hnoon' ka' dsa- jmi-gyuu- kwaat' ka-läh'.

²² Hi- chee' ga' jnääh' jñah' øøh' jne' ko-jøh' kyaah'. Hi- he', ja' koo- hä' ma-jēē' jnääh' jmeey' he- llu' jmah'. Hi- cha-ga'miuh' jmeey', na' he' ma-jēy- he- mi-te' hnäh'. ²³ Ta-ka- hnäh' huudse-. Tito laa' dsa'kyaah' jnääh' jee' jmeē- jnääh' ta' ko-jøh' mah' le' llu' kyah' hnäh'. Hi- jñah' øøh' jne' hī- jääy- na-, hä' gooy- lä'kaa- gwah-. Hi- kwaat' kih' hī- he', lä'kaa- jee' dsa-näy' jmeē- øøh' jne' juuh- kih' Cristo. ²⁴ Ja- mi-jnääh' hnäh' kiyh' ha- lä'koo- jiih' hnaah' hnäh' dsa-. Lä'ja- mi-jnääh' hnäh' cha-nē' lä'jēē' øøh' jne' he- kih' ja- he- chaa- jnääh' llu' kyaah' hnäh'.

9

Hnøø' kwa' jne' kuu' lä'kaa- tuh-dsē' jne'

¹ Kih' he- choøh' jne' miuh- kuu' kih' øøh' jne' hī- lä'kyaa', sa' jmeē' bi' sii' kyah' hnäh' laan-. ² Jēēh', ma' ba' jnä' kyah' hnäh' hī- tääh' hwa' Acaya, lle' hoh' hnäh' he- juh'lääh' hnäh' kuu'. Hi' ga'hlēēhn' llu' kyah' hnäh' jee' kih' øøh' jne' hī- tääh' hwa' Macedonia. Na' ma'koo- ñe- ga'jwi' jnih' he- ma-lla- hoh' hnäh' kwah' hnäh' kuu'. He-ja- jwēē' øøh' jne' he', ga'nøh' dsēy' kih' he- llu' hoh' hnäh'. ³ Pero ma'ra- he- cheen- øøh' jne', mah' sa' jän' hñih' kih' lä'jē- he- llu' he- ga'hlēēhn' kyah' hnäh'. Hnoon' wa'ra- jäh' kih' ma'na'lluuh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä'koo- ga'jwi' jnih'. ⁴ Heh' lä'ja-, wa'ra- ga'loon' jee' tääh' hnäh', ko-jøh' kyaah' jñah' øøh' jne' hī- chaa- hwa' Macedonia, hnoon' ma'na'lluuh' hnäh' mah' sa' jä' jnääh' o-hih' wa'ra- ga'lla-nøø' jnääh', lä'llu' he- ma-jäh' jnääh' mi'teh' ba' hnäh', hī- cha-ga'miuh- jäh' hnäh' o-hih', cher'mah' sa' ga'mi'teh' hnäh'. ⁵ Kih' he-ja- ba' ga-la' bii' kin' chuun' kyaah' øøh' jne' he', mah' dsa-näy' dsa-jēy' hnäh' to-nē', mah' kway' be' kyah' hnäh' ha- lä' jee' juh'lääh' hnäh' kuu' he- ga'bääh' hnäh' hñaa'h' kwah' hnäh'. Lä'jwē' ja- ma'na'lluuh' hnäh' kwah' hnäh' kuu' lä'kaa- tuh-hoh' hnäh', ja' kyaah' he- wii'.

⁶ Nuuh' da' hnäh' ha- lä' la' kih' hī- jngēē- mi'ju-: Hi- jngēē- miuh-, miuh- ba' chooyh'. Hi- jngēē- cha-miuh-, lä'ja- cha-miuh- chooyh'. ⁷ Lä'jaa- lä'jaa- wa' kway' lä'koo- te' lä' dsēy'. Pero ja' kyaah' he- meeh- dsēy', ni' ja' kyaah' he- wii'. Jēēh', Dio hnää' hī- kwa- lä'kaa- tuh-dsē'. ⁸ Dio hī- cha- be' kih', jmeey' lä'cha- miuh- he- llu' kyah' hnäh'. Lä'ja- ni' miuh- sa' cha- he- jmeē- bi' kyah' hnäh' jih'koh'. Lä'jiih' chaa' ga' kyah' hnäh', jmeeh' hnäh' ja- he- koo- nēē' he- llu' kih' hī- lä'kyaa'. ⁹ Lä-la- na' sii' juu' kih' Dio:

Hĩ̄ llu' dsé' ga' tĩ' ga' llooyh' he' cha' kiyh',
 ga' kwéeyh' dsa' hĩ̄ tā' nee'.
 Ta' llu' kiyh' lā' jnā' ga' lā' jē' joh' jmi' cha'.
 10 Dio ba' he' hĩ̄ kwa' mi' ju' kih' hĩ̄ jngēē',
 lā' ja' ka' lāh' kway' he' kih' hĩ̄h' jne'. Hĩ̄
 he' kwa' lā' jē' he' jmee' bi' kiyah' hnāh'
 hi' jmeey' lā' cha' cha' ga' miih'. Mah' lā' ja'
 lā' cha' he' kyaah' jmeeh' hnāh' cha' miih'
 he' llu' jmah' ba'. 11 Lā' llu' he' lā' cha'
 lā' jē' neē' he' jmee' bi' kiyah' hnāh', lā' ja'
 lā' cha' cha' miih' he' kwēeh' hnāh' hĩ̄
 lla' kyaah'. Hi' wa' ra' ga' ngēē' jnāah' kuu' ja'
 kih' ogh' jne' he', kway' cha' miih' ti' hmaah'
 kih' Dio. 12 Jēeh', wa' ra' ga' ngēē' jnāah' kuu'
 he' juh' lāah' hnāh' kih' ogh' jne' he', he'
 ja' kwa' be' kiyh'. Hi' ja' ma' la' he' ja',
 kway' cha' miih' ti' hmaah' kih' Dio ka' lāh'.
 13 Wa' ra' ga' ngēē' jnāah' kuu' ja', jmee' dsa'
 he' juuh' kih' Dio, jēeh' ma' mi' jnāah' hnāh'
 he' mi' te' hnāh' kyaah' ju' hmēē' kih' Cristo.
 Hi' lā' kaa' tuh' hoh' hnāh' ga' kwēeh' hnih'
 kuu', hi' lā' ja' jmeeh' hnāh' kih' lā' jēē'
 hĩ̄ jmee' bi' kih'. 14 Hi' wa' ra' ga' ngūy'
 kiyah' hnāh' kih' Dio, jā' lla' llē' dséy' hnāh'
 jēeh' ma' lā' jnā' he' ma' mi' jāā' Dio hnāh'
 cha' miih'. 15 Ti' hmaah' kwan' kih' Dio, ha'
 koh' sa' llu' he' ga' kwéeyh' jne'. Hĩ̄ lā' kēh'
 jmi' lā' ngēē'.

10

Ga' jmee' Paa' dsoo' he' laay' apóstol

1 Jnā' Paa' chuun' kyaah' hnāh', hlēeh'n'
 hnāh' ja' ba' lā' koo' jmee' hñii' Cristo hĩ̄
 hwaah' hĩ̄ jōh' dsē'. Jēeh', jāh' dsa' kin', sa'
 tuu' dsēn' hlēeh'n' lā' ma' hāān' jee' kih' dsa'.
 Mah' wa' ra' ga' lā' oon' jee' kiyh', ja' ga' tuu'
 dsēn' hlēeh'n'. 2 He' ja' chuun' kyaah' hnāh',
 go' taah' hnāh' lā' koo' lle' kih', mah' wa' ra'
 ga' lloon' jee' tāāh' hnāh', sa' cha' he' kih'
 hlēeh'n' hĩ̄ jāh', ga' nōō' jnāah' lā' koo' wa'
 hĩ̄ cha' hĩ̄. Jēeh', tuu' ba' dsēn' ti' choon'
 juu' kyaayh' cher' mah' lā' ja' hnōōy'. 3 Dsa'
 jmi' gyuu' ba' laa' jnāah', pero sa' tēē' jnāah'
 lā' koo' tēē' dsa' jmi' gyuu'. 4 Sa' tēē' jnāah'
 kyaah' wa' he' cha' he' he' koooh' dsa'
 jmi' gyuu'. Tēē' jnāah' kyaah' be' kih' Dio
 he' lih' hee' lā' jē' he' sa' lā' kēh' jnāah' jmi'
 kyaah'. 5 Lā' ja' leh' jnāah' kyaah' hĩ̄ jmee'
 kyuuh' cha' miih'. Hi' leh' jnāah' kyaah' hĩ̄
 jmāā' hñii' kaaah'. Jēeh' juu' he' hlēēyh' ja',
 jne' jwē' kih' dsa' mah' sa' heeyh' kih' Dio.
 He' ja' hnōōh' jnāah' ha' lā' jee' dsa' jeeh'
 dsa' hĩ̄ jmee' huū' dsē' hliih' mah' lā' nuuyh'
 kih' Cristo. 6 Ma' lla' dsē' jnāah' heeh' jnāah'
 wi' lā' jēē' hĩ̄ chaah', ma' la' ma' mi' jnāah'
 hnāh' hñaa' hnāh' he' nuuh' hnāh' kih'
 Cristo.

7 Koo' kah' hnāh' kwaat' ha' lā' tāāh' haa'
 dsa'. Cher' mah' jāā' jmee' huū' dsē' laay'
 kyaah' Cristo, wa' jmeey' huū' dsē' laa' jnāah'
 ka' lāh' kyaah' Cristo, ja' ba' lā' koo' laay'

hñiiy'. 8 Ga' hñaa' Dio jnā' mah' kwan' be'
 kyaah' hnāh' ha' lā' jee' go' taah' hnāh' koo'
 hweh'. Sa' ga' hñaa' jnā' mah' heen' hnāh'.
 Hi' ma' ke' jmeen' juuh' kih' ta' he' hā'
 goon' sa' la' o' hih' kin' he' jmeen' lā' ja'.
 9 Sa' hnoon' he' jmeeh' hnāh' huū' dsē' he'
 juuh'n' kyaah' hnāh' kyaah' juu' he' siin'
 ko' lla' jiih'. 10 Jēeh', lā' la' hlēeh' ko' llaa'
 kin'. Hweh' juu' he' siin' kih' dsa'. Pero ma'
 chehn' cha' nē' dsa', hwaah' ba' jnā', jāyh'. Sa'
 tooyh' ta' juu' kin'. 11 Hĩ̄ hlēeh' lā' ja' kyaah'
 jnāah', hnōō' lā' ngēēy' lā' koo' la' huū' dsē'
 kyaah' jnāah'. Jēeh', ja' ba' lā' koo' hlēeh'
 jnāah' kyaah' juu' he' si' jnāah' ma' tōōh'
 jnāah' huū', ja' ba' lā' ja' hlēeh' jnāah' ka' lāh'
 ga' ma' tōōh' jnāah' kyaayh'.

12 Sa' tuu' dsē' jnāah' jmee' jnāah' lā' koo'
 jmee' hĩ̄ hlēeh' llu' kih' hñii'. Sa' hnōō'
 jnāah' jeeh' kyaah' jnāah' kyaah' dsa' he'
 hĩ̄ laay' hñiiy' hih' lā' koo' la' huū' dsē'
 kih' hñii' bih'. Hi' hnōōy' jeeh' kwee' kiyh'
 kyaah' dsa' kyaayh'. He' ba' che' taay'.
 13 Pero lā' koo' hā' hih' ba' hlēeh' jnāah'
 kyaah' hñaa' jnāah', lā' koo' la' huū' dsē' kih'
 Dio hĩ̄ ga' hñaa' jnāah'. He' ja' ga' lla' nōō'
 jnāah' lā' ga' tēē' jee' tāāh' hnāh'. 14 Jiih'
 jee' ga' tōō' Dio hih' ba' ga' nōō' jnāah'. Sa'
 ga' nōō' jnāah' jee' tāāh' hnāh' wa' ra' jāh'
 kih' sa' ga' chee' Dio jnāah'. Jēeh' jnāah'
 to' nē' na' kwa' jnāah' ju' hmēē' kih' Cristo
 jee' tāāh' hnāh'. 15 Sa' jmāā' jnāah' hñaa'
 jnāah' kaaah' kyaah' ta' kih' jñah'. Hnōō'
 jnāah' wa' lā' dsōō' hoh' hnāh' cha' ga' miih'
 kih' Dio ba'. Lā' jwē' ja' kwaah' ga' ta'
 kyaah' jnāah' jee' kyaah' hnāh' jee' ga' tooh'
 Dio goo' jnāah'. 16 Ja' ga' na' dsa' kwa'
 jnāah' ju' hmēē' ta' jee' huū' ga'. Pero sa'
 dsa' tooh' jnāah' jee' ma' loō' jñah', mah' sa'
 jmāā' jnāah' hñaa' jnāah' kaaah' kih' ta' he'
 ma' jmee' jñah'.

17 Hĩ̄ hnōō' jmāā' hñii' jōgh', wa' jmāāy'
 hñiiy' jōgh' kih' he' laay' kyaah' Dsa' jōgh'
 jnāh'. 18 Jēeh', hĩ̄ hlēeh' llu' kih' hñii', ja'
 kyaah' he' ja' ya' hēēy' llu'. Hĩ̄ hlēeh' Dio
 llu' kih', hĩ̄ he' ba' ya' hēē' llu'.

11

Paa' kyaah' hĩ̄ jmāā' hñii' kaaah'

1 Hnoon' kwēeh' hoh' hnāh' kyaah' jnā'
 cher' mah' ga' hlēeh'n' lā' koo' jāā' hĩ̄ sa'
 cha' huū' dsē' kih'. Kwēeh' hoh' hnāh',
 ta' jmee' hnāh' hñaa' hoh'. 2 Peer' kyon'
 huū' dsē' kyaah' hnāh'. He' gwa' kih' Dio ba'
 ja', he' la' lā' ja' kin'. Jēeh', ma' kwaah'
 hnāh' kih' jāā' dsa' huūh'. Hi' he' he'
 Cristo. Hi' hnoon' mi' jnāān' hnāh' kiyh'
 lā' koo' jāā' chih' mē' hĩ̄ na' jngēē' go' te'.
 3 Pero gohn' wa' ra' ga' la' kyaah' hnāh'
 lā' koo' ga' la' kih' Eva. Kyaah' may'
 ga' mi' goo' miih' kiyh'. Lā' ja' hii' goo'
 mi' gaay' hnāh' ka' lāh'. Heēy' huū' dsē'

kyah' hnäh' mah' mo'so' hnaah' hnäh' Cristo lä'kaa' tuh' hoh' hnäh'. ⁴ Jëéh', cher'mah' ga'lla-nää' wa' hi' cha' hi', hi' kwa' jyoh' juu' he' sa' jëeh' kwee' kyaah' juu' kih' Jesús he' kwa' jnääh', lä' chah' ja' hëh' hnäh'. Hi' hëh' hnäh' jyoh' jmi'lle' he' sa' la' Jmi'lle' Na' jngüi' he' ma' hëh' hnäh' jää'. Hi' hëh' hnäh' jyoh' ju'hmëé', he' sa' jëeh' kwee' kyaah' ju'hmëé' he' ma' hëh' hnäh'. ⁵ Go' laan', sa' kyee' ga' apóstole hi' jmää' hñii' kaah' lä'koh' ga' jnä'. ⁶ Ma' ke' sa' hlëehn' kyaah' juu' na'hnaah', pero cha' ba' huüdsë' llu' kin'. Joh' jiih' sa' ga'mi' jnään' he' ja' kyah' hnäh'.

⁷ Pero ga'jmää'n' hñiin' jaa' hi' hwaä' mah' leeh' hnäh' kaah'. Jëéh', sa' ga'koon' jñeen' ma' ga'kwan' ju'hmëé' kih' Dio jee' kyah' hnäh'. ¿Che' jwa' ga'jmeen' hliih' he' ga'jmeen' lä'ja'? ⁸ Ga'kan' kuu' kih' øøh' jne' hi' tääh' ta' jee' jyoh', ga'koon' jñeen' mah' jmeen' ta' jee' kyah' hnäh'. ⁹ Lä'koq' ma' gyan' jee' kyah' hnäh', sa' ga'lla' kyaan' hnäh' ni' müih' jmi' ma' ga'jmeé' bii' kin'. Øøh' jne' hi' ya' nää' ta' Macedonia ba' ga'kwa' be' kin' lä' ma' ga'lla' kyaan'. Sa' ga'kwan' jwë' ma' kah' hnäh' huüdsë' kin'. Hi' ngoo' ba' jmeen' lä'ja'. ¹⁰ Kyuuh' ba' jnä' ju'dsoo' kih' Cristo. He' ja' man', ni' jaa' sa' ha' kin' he' chaa'n' llu' he' sa' koon' jñeen' lä'kaa' jee' jwi' he' na' hëe' hwa' Acaya. ¹¹ ¿He' la' jmeen' lä'ja', laah' hnäh'? O, ¿ché' laah' hnäh' he' sa' hnaan' hnäh'? Ñe' ba' Dio he' hnaan' hnäh'.

¹² Hi' ngoo' ba' jnä' jmeen' lä'ja', mah' sa' kwan' jwë' kih' hi' hlëehn' llu' kih' hñii', hi' jäh' jmeé' ja' ba' lä'koq' jmeé' jnääh'. ¹³ Dsa' he' jäh' laay' apóstole. Pero ta' juu' 'bih'. Mi' gaay' dsa', jmääy' hñiiy' lä'koq' apóstole kyaä' Cristo. ¹⁴ Ja' he' jmeé' dsaä' dsë' jne' juu' la'. Jëéh', lä'kye' Tana' jmää' hñii' lä'koq' jaa' ängel hi' kye' jmeé'. ¹⁵ Hi' lä'ja' la' kih' hi' jmeé' ta' kiyh' ka' läh'. Jëéh', ja' juu' he' cha' na' na', he' jmääy' hñiiy' hi' lluu'. Pero wa'ra' ga'të' jee' llaä' jmi' liyh' jñee' lä'koq' te' ta' he' jmeey'.

Ga'jmää' Paa' hñii' lä'koq' jaa' hi' sa' cha' huüdsë' kih'

¹⁶ Koq' ka' läh' jwëéh'n' hnäh': Ni' jaa' hnäh' ta' jmeé' hnäh' huüdsë' he' ngaahn'. Pero cher'mah' lä'ja' laah' hnäh', kwa' hnäh' jwë' kin' hlëehn' hnäh' lä'koq' jaa' hi' sa' cha' huüdsë' kih' mah' lä'ja' jmää'n' müih' hñiin' jøøh' lä'koq' jmeé' hi' he'. ¹⁷ He' jmää'n' hñiin' jøøh', sa' hlëehn' lä'koq' hnøø' Dio, he' hlëehn' lä'koq' jaa' hi' ngaah' ba'. ¹⁸ Peer' jwëé' hi' jmää' hñii' kaah' lä'koq' tëé' jmeé' dsa' jmi' gyuu', hi' ja' ba' lä'ja' jmeé' jnä' ka' läh'. ¹⁹ Ma' ke' cha' huüdsë' kyah' hnäh', pero kwëéh' hoh' hnäh' cha' müih' kyaah' hi' ngaah' he'. ²⁰ Hi' lä'ja' kwëéh' hoh' hnäh' ma'

jmeey' hih' kyah' hnäh', ma' jñuuyh' he' cha' kyah' hnäh', kaayh' hnäh' lä' tē' dsëy', jmääy' hñiiy' kaah' jee' kyah' hnäh', lä' jiih' jnooy' mo' nēh' hnäh'. ²¹ Na' hiihn' müih' he' jwëéh'n' hnäh' he' sa' beé' jnääh' jmeé' jnääh' lä'koq' jmeé' dsa' he'.

Pero lä'koq' tuu' dsë' dsa' he' jmääy' hñiiy' kaah', jnä' ka' läh' tuu' dsën' jmeen' lä'ja', ma' ke' hlëehn' lä'koq' jaa' hi' sa' cha' huüdsë' kih'. ²² Hi' he' jäh' laay' dsa' hebreo, ja' ba' lä'ja' laa' jnä'. Jäh' laay' dsa' Israel, ja' ba' lä'ja' jnä' ka' läh'. Jäh' laay' sa' ju' kih' Abraham, ja' ba' he' ja' laa' jnä'. ²³ Jäh' jmeey' ta' he' kih' Cristo. Pero cha' ga'miih' jmeé' jnä'. Ngoo' ba' jnä' hlëehn' lä'koq' jaa' hi' ngaah'. Cha' ga'miih' ta' he' ma' jmeé' jnä', cha' ga'miih' jiih' ma' ñeen' neh' ie' lä'koh' ga' dsa' he'. Cha' ga'miih' ga' jmi' ga'baä' dsa' jnä'. Joh' jiih' sa' ga'laan' he' ma' jngëéh' dsa' jnä'. ²⁴ Ja' koq' hä' ga'jmi' dsa' judiu' kin' ma' gyii' gya' ñu' si' hñii'. Lä' jiih' ga' tē' hñä' jiih' ga' jmeey' lä'ja' kin'. ²⁵ Hnë' jiih' ga' jmiy' kin' kyaah' si' hma'. Koq' hä' ga' tē' dsa' kuu' kin'. Hnë' jiih' ga' laan' jee' ga' hmech' barco neh' jmi'. Koq' hä' ga' jän' koq' jmi' koq' hwë' jee' to' dsaah' jmi' ñeeh'. ²⁶ Sa' na' he' jiih' ngoo'n' hi' jahn' jee' hu'. Ga' hii' goo' kin' jee' haan' cha' jmi' ñeeh' hi' lä'ja' kyaah' dsa' hii' hi' kyaah' dsa' goo'n' hi' kyaah' hi' chaa' ta' jee' jyoh' ka' läh'. Ga' hii' goo' kin' jee' jwi' juu' hi' ta' jee' sa' chaa' dsa'. Ga' hii' goo' kin' cha' jmi' ñeeh' hi' lä'ja' kyaah' hi' jäh' laa' øøh' jne'. ²⁷ Cha' müih' ta' ga' jmeen', ga' jëen' cha' müih' wii'. Cha' hwë' sa' ma' gwün'. Ga' lä' kyohn', ga' lä' ki' dsën'. Ja' he' koq' hä' sa' ga' lä' cha' he' ma' kuh'n'. Ga' ngëen' gyuu' hi' sa' ga' lä' cha' hñiih' ma' këhn'. ²⁸ Ja' ma' la' he' ja'. Lä' jë' jmi' ba' kyan' huüdsë' kih' lä' jë' gwah'. Peer' wii' dsa' ngëen'. ²⁹ Kyaah' lä' jëé' hi' sa' cha' be' kih', jnä' ka' läh' jii' kin'. Hi' gwa' ya' jëé' dsën', wa'ra' ga' jmeé' dsa' täh' jaa' øøh' jne'.

³⁰ Wa'ra' jäh' kih' jmeé' bii' hlëehn' llu' kih' hñiin', ma' ja' hlëehn' kih' he' mi' jnää' he' sa' cha' be' kin'. ³¹ Dio jmi' Jesús, Dsa' jøøh' jnän', hi' na' jää' ga' lä' jë' joh' jmi' cha', hi' he' sa' he' na' hñi' jmeé' juu' ta' juu'. ³² Koq' hä' lä' ma' gyan' jee' jwi' Damasco, lle' moh' kyaä' rey Areta ga' jmeé' mada' ga' høø' dsa' lä'kaa' ho' haah' kih' chuuh' jwi' he' hnøøy' na' saayh' jnä'. ³³ Pero neh' koq' hma' ta' ga' jnaä' dsa' jnä' ta' ho' haah' pih' he' ma' na' hë' dsoh' na' hyah'. Lä'ja' ba' ga' laan' he' ma' saah' dsa' jnä'.

12

Ga'jëé' Paa' koq' jee' la' na' hñi' aah'

1 Sa⁺ jmaä⁺ ta⁺ he⁻ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. Pero ma⁺ra⁺ he⁻ hlëéh⁺ kih⁺ koo⁻ he⁻ ga⁺hëé⁺ mi⁻nën⁺ he⁻ ga⁺mi⁻jnää⁺ Dsa⁺jøøh⁺ jnän⁺. 2 Kyuun⁺ jaa⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ ga⁺tëé⁺ Dio lä⁻ ga⁺të⁺ hnë⁻ jwëé⁺ kih⁺ gyuu⁺h jmi⁻gyuu⁺ ma⁺hya⁺ gya⁺kye⁺ ji⁻ñe⁻. Sa⁺man⁺ ha⁺ lä⁻ ga⁺jää⁺ dsih⁺, che⁺ lä⁻ ma⁻na⁻hñaay⁺ o che⁺ kyaah⁺ ma⁺la⁻ jmi⁻lle⁺ kiyh⁺. Hñii⁺ ba⁺ Dio ñe⁻ ha⁺ lä⁻ ga⁺la⁺. 3 Kyuu⁺ ba⁺ jnä⁺ dsa⁺ he⁻. Sa⁺man⁺ ha⁺ lä⁻ ngooy⁺, che⁺ lä⁻ ma⁻na⁻hñaay⁺ o che⁺ kyaah⁺ ma⁺la⁻ jmi⁻lle⁺ kiyh⁺. Hñii⁺ ba⁺ Dio ñe⁻. 4 Ga⁺jää⁺ dsih⁺ koo⁻ jee⁻ jnä⁺ na⁻hñaah⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺nuuy⁺ ga⁺hlëéh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺le⁻ hlëéh⁺ jne⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁺ ni⁻ jaa⁺ hi⁻ na⁻ngë⁻ jwë⁻ hlëéh⁺. 5 Kih⁺ dsa⁺ lä⁻ ja⁻, le⁻ ba⁺ jmaä⁺ jnih⁺ jøøh⁺, pero sa⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. Kih⁺ he⁻ mi⁻jnää⁺ he⁻ sa⁺ cha⁺ be⁻ kin⁺, ma⁺la⁻ kih⁺ he⁻ na⁻ ba⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. 6 Cher⁺mah⁺ hnoon⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺, ja⁻ he⁻ ngaahn⁺ ja⁻, jëéh⁺ hlëéh⁺ ju⁻dsoo⁺ ba⁺. Pero sa⁺ jmeen⁺ lä⁻ ja⁻ mah⁺ ni⁻ jaa⁺ sa⁺ jmee⁺ hu⁻dsë⁻, jøøh⁺ ga⁺ jnä⁺ lä⁻ koo⁻ jëéy⁺ jmeen⁺ o lä⁻ koo⁻ nuuy⁺ hlëéh⁺.

7 He⁻ ja⁻ ja⁻ në⁻ jmi⁻ngo⁻ kin⁺ he⁻ jmee⁻ jwi⁻h. La⁺ lä⁻ koo⁻ toø⁻ he⁻ ja⁻ mada⁺ kih⁺ Tana⁺ mah⁺ heeh⁺ ni⁻ wii⁻. He⁻ ja⁻ jmaä⁺ kin⁺ mah⁺ sa⁺ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺, lä⁻ llu⁺ he⁻ ga⁺jëén⁺ koo⁻ he⁻ la⁻ na⁻hñaah⁺ he⁻ sa⁺ ma⁺jëén⁺ jih⁺koh⁺. 8 Hnë⁻ jiih⁺ ga⁺ chuun⁺ kyaah⁺ Dio mah⁺ jñuu⁻yh⁺ he⁻ jmee⁻ jwi⁻h kin⁺. 9 Pero lä⁻ la⁻ ba⁺ ga⁺jëéh⁺ Dio juu⁺ kin⁺: “Ma⁻lee⁻ ba⁺ kyaah⁺ he⁻ llu⁺ dsën⁻ kyaah⁺ hne⁻. Jëéh⁺ cha⁺ ga⁺mi⁻h⁺ lä⁻ jnä⁻ be⁻ kin⁺ kyaah⁺ dsa⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁺ be⁻ kih⁺”, ga⁺jäyh⁺. He⁻ ja⁻ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsën⁻ jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺ kih⁺ he⁻ sa⁺ cha⁺ be⁻ kin⁺ mah⁺ ja⁻ në⁻ kin⁺ be⁻ kih⁺ Cristo. 10 Kih⁺ he⁻ ja⁻, chaan⁺ llu⁺ lä⁻ ma⁺ sa⁺ cha⁺ be⁻ kin⁺, ma⁺ hlëéyh⁺ wii⁻ kin⁺, ma⁺ lla⁻ kyaan⁺, ma⁺ jmeeh⁻ dsa⁺ jnä⁺, ma⁺ jëén⁺ wii⁻ kwaat⁺ kih⁺ Cristo. Jëéh⁺ lä⁻ ma⁺ sa⁺ beén⁺, ma⁺ ja⁻ cha⁺ be⁻ kin⁺.

Ma⁺kye⁺ Paa⁺ hu⁻dsë⁻ kih⁺ lä⁻ jëé⁻ øøh⁺ jne⁺

11 Dsëéh⁻ hnäh⁺ dsoo⁻ he⁻ ga⁺jmeen⁺ lä⁻ koo⁻ jaa⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁺ hu⁻dsë⁻ kih⁺, jee⁺ ga⁺jmaän⁺ hñiin⁺ jøøh⁺. Hnäh⁺ ba⁺ ga⁺tëéh⁺ hnäh⁺ ma⁺ hlëéh⁺ hnäh⁺ llu⁺ kin⁺. Jëéh⁺ hi⁻ jäh⁺ laa⁺ apóstole kaah⁺ sa⁺ kyeé⁺ ga⁺ hi⁻ he⁻ lä⁻ koh⁺ ga⁺ jnä⁺, ma⁺ ke⁻ sa⁺ cha⁺ laan⁺ ni⁻ mi⁻h. 12 Kih⁺ he⁻ jøh⁻ dsën⁻ ba⁺ ga⁺jmeen⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ la⁻. Ga⁺jmeen⁺ cha⁻mi⁻h lii⁻, ga⁺jmeen⁺ he⁻ juh⁺ gaa⁺, ga⁺jmeen⁺ he⁻ dsaa⁻ dsë⁻ dsa⁺ jee⁻ kyaah⁺ hnäh⁺. Lä⁻ ja⁻ ga⁺mi⁻jnään⁺ ma⁺ra⁺ he⁻ laan⁺ apóstol. 13 Koo⁻ ba⁺ he⁻ ga⁺jmeen⁺ ta⁺ jee⁻ jyoh⁺ jee⁻ tääh⁺ øøh⁺ jne⁺, he⁻ ja⁻ sa⁺ ga⁺jmeen⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ga⁺ngiin⁺ kiyh⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁻ bii⁻ kin⁺. ¿Che⁺ kih⁺ he⁻ ja⁻, laah⁺ hnäh⁺ sa⁺ taahn⁺ hnäh⁺ ta⁺? Jmee⁺ hnäh⁺ jøh⁻ hoh⁺ kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ngiin⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺.

14 Jee⁻ la⁻ tē⁻ hnë⁻ jiih⁺ he⁻ ma⁻na⁻lluun⁺ na⁻jëén⁺ hnäh⁺. Ni⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁺ ngiin⁺ kyaah⁺

hnäh⁺ he⁻ jmee⁻ bii⁻ kin⁺. Sa⁺ na⁻hnøøhn⁺ he⁻ cha⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Hnoon⁺ heéh⁺ hnäh⁺ jnä⁺ ba⁺. Jëéh⁺, ja⁻ he⁻ chih⁻ hi⁻ ga⁺tëé⁺ juh⁺lääh⁺ he⁻ hnøø⁺ kih⁺ cho⁺jmi⁻. Cho⁺jmi⁻ chih⁻ ba⁺ hi⁻ ga⁺tëé⁺ juh⁺lääh⁺ he⁻ hnøø⁺ kih⁺ chih⁻ kyaa⁺. Lä⁻ ja⁻ la⁻ kin⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺. 15 Lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsën⁻ mi⁻llan⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁺ kin⁺ lä⁻ jiih⁺ kwaan⁺ hñiin⁺ juun⁺ kwaat⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ma⁺ ke⁻ cha⁺ ga⁺mi⁻h hnaan⁺ hnäh⁺ koo⁻ hä⁻ koo⁻ hä⁻. Pero hnäh⁺, mi⁻h go⁻ te⁻ ba⁺ hnaah⁺ jnä⁺.

16 Lä⁻ ja⁻ ga⁺la⁺, sa⁺ ga⁺llan⁺ lleh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁻ bii⁻ kin⁺. Pero ko⁻lla⁺ dsa⁺ jäh⁺, kyaah⁺ may⁺ ba⁺, ga⁺jmeen⁺ ga⁺ tääh⁺ hnäh⁺ neh⁺ salä⁺. ¿Che⁺ jwa⁺ ga⁺jmeen⁺ lä⁻ ja⁻ mah⁺ ga⁺mi⁻gaan⁺ hnäh⁺? 17 Sa⁺ ga⁺mi⁻gaan⁺ hnäh⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁺cheen⁺ øøh⁺ jne⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺. 18 Ga⁺chuun⁺ kyaah⁺ Tito mah⁺ dsooy⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺ hi⁻ ga⁺cheen⁺ ga⁺ jaa⁺ øøh⁺ jne⁺ kyaayh⁺. Hi⁻ ni⁻ mi⁻h sa⁺ ga⁺mi⁻gaa⁺ Tito hnäh⁺. Jëéh⁺, koo⁻ nëé⁻ ba⁺ hu⁻dsë⁻ kye⁺ jnääh⁺. Ja⁻ ba⁺ lä⁻ koo⁻ jmee⁻ jnä⁺, jmee⁻ Tito ka⁺ läh⁺.

19 Ta⁺ wa⁺ laah⁺ hnäh⁺ he⁻ hnøø⁺ jnääh⁺ hwëé⁺ jnääh⁺ llu⁺ cha⁻nëh⁺ hnäh⁺. Ni⁻ mi⁻h sa⁺ la⁻ lä⁻ ja⁻. Ñe⁻ ba⁺ Dio he⁻ hlëéh⁺ jnääh⁺ lä⁻ koo⁻ lle⁻ kih⁺ hi⁻ laa⁺ kyaa⁺ Cristo. Øøhn⁺ hi⁻ hnaan⁺ cha⁻mi⁻h, lä⁻ jë⁻ juu⁺ he⁻ si⁻ jnääh⁺ la⁻, he⁻ llu⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ mah⁺ kwa⁺ be⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ go⁻nääh⁺ hnäh⁺ ta⁺ cha⁻në⁻. 20 Gohn⁺ mi⁻h wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺, jëén⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ sa⁺ tih⁻ dsën⁻. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺ jëéh⁺ hnäh⁺ jmeen⁺ he⁻ sa⁺ tih⁻ hoh⁺ hnäh⁺. Lä⁻ ja⁻ le⁻ cher⁺ mah⁺ ga⁺jëén⁺ hnäh⁺ ti⁻ hnee⁻ hnäh⁺, wii⁻ hoh⁺ hnäh⁺, hää⁺ hnäh⁺, jmeeh⁻ hnäh⁺ jñah⁺ nää⁺, hlëéh⁺ hnäh⁺ wii⁻ kih⁺ dsa⁺, koo⁺h hnäh⁺ juu⁺ jwii⁻, jmaä⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ kaah⁺, jmeeh⁻ hnäh⁺ wa⁺ la⁻ cha⁺ la⁺. 21 Kyen⁺ mi⁻h hu⁻dsë⁻ wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺ ka⁺ läh⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺, ha⁺ ga⁺ che⁻ ga⁺ jmee⁻ Dio ga⁺ jän⁺ o⁻ hih⁻ kwaat⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Lä⁻ jiih⁺ jä⁻ hoohn⁺, cher⁺ mah⁺ jwëé⁺ hnäh⁺ tääh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ dso⁻kye⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁺ beh⁺ hnäh⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ mi⁻ soh⁺ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, hi⁻ lä⁻ ma⁺ kaah⁺ ba⁺ hnäh⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁺ hi⁻, hi⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ la⁻ o⁻ hih⁻ he⁻ ma⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ jää⁺.

13

Ga⁺h⁺ih⁺ Paa⁺ juu⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ tääh⁺ Corinto

1 Jee⁻ la⁻ tē⁻ hnë⁻ jiih⁺ he⁻ ni⁻n na⁻jëén⁺ hnäh⁺. Lä⁻ la⁻ na⁻ si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Wa⁺ he⁻ cha⁺ he⁻ hñii⁻ he⁻ cha⁺ kih⁺ dsa⁺, lä⁻ ee⁻ ba⁺ kyaah⁺ ju⁻dsoo⁺ he⁻ jmee⁻ uu⁺ uu⁺ dsa⁺.” 2 Ga⁺ jwëéh⁺ hnäh⁺ jää⁺, hi⁻ na⁻ he⁻ ma⁺ gyan⁺ uu⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, jwëéhn⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺. Hi⁻ wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺ jee⁻ tääh⁺ hnäh⁺, jee⁻ ja⁻ tē⁻ hnë⁻ jiih⁺ he⁻ jwëéhn⁺ hnäh⁺. Ma⁺ ja⁻ mo⁻ so⁻ jmeen⁺ jøh⁻ dsën⁻ kih⁺ hi⁻ tääh⁺ jmee⁻ wa⁺

la' cha- la', hi- lä-ja- kih' hi- tääh' jmee' ga' lä-jiih' na'. ³ He- hnooh- hnäh' jëeh' hnäh' che' dsoo' ba' hlëehn' lä-koq- mada' kih' Cristo. Jëeh', hi- he' mi-jnääh' be' kih' jee' kyah' hnäh'. Sa- laay' lä-koq- jaa- hi- sa- cha- be' kih'. ⁴ Ma-ke- dsoo' ga-tää- dsih' dsoh' hma-cru- lä-koq- jaa- hi- sa- cha- be' kih', pero chaa- bih' kyaah' be' kih' Dio. Ja-ba' lä-ja- jnääh' hi- laa' koq- kyaah' Cristo, ga-nøø' jnääh' lä-koq- he- sa- cha- be' kyaä' jnääh'. Pero kyaah' be' kih' Dio chaa- jnääh' ta-la- kih' Cristo mah' kwa' jnääh' be' kyah' hnäh'.

⁵ Kye- da' hnäh' kwaat- kyah' hñaah' hnäh', che' lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh' hnäh' kih' Cristo. Jëe- da' kyah' hnäh' hñaah'. ¿Che' sa- ñeh' hnäh', Jesucristo hää' jee' kyah' hnäh'? Pero cher'mah' sa' la' lä-ja-, he- sa- laah' hnäh' kwaat- ba' ja-. ⁶ Hnoon' lä-ñeh' hnäh' he- laa' jnääh' kwaat-. ⁷ Ngii' jnääh' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he- llu' jmah' ba'. Sa- jwahn- lä-la- mah' jä' jnääh' llu'. He- hnøø- jnääh' go'taah' hnäh' lä-koq- lle' kih', ma-ke- ga-jä' jnääh' lä-koq- jaa- hi- sa- laa' kwaat-. ⁸ Jëeh', ni- miih- sa- le-lla'dsëe' jnääh' kih' ju'dsoo'. Jmee- jnääh' lä- hnøø' ju'dsoo' ba'. ⁹ He-ja- jëe- dsë- jnääh' lä- ma- sa- cha- be' kyaä' jnääh', mah' lä-ja- hnäh' lä-cha- be' kyah' hnäh'. Ga-nøø' jnääh' ngii' jnääh' kyah' hnäh' mah' hwëë- hnäh' llu' go-te-. ¹⁰ Kih' he-ja- ba' na-, siin- lä-la- kyah' hnäh' ma-ke- gyan' uu', mah' wa'ra- ga'lloon' jee' tääh' hnäh', sa- cha- he- kih' jmeen' hään' kyaah' hnäh', kyaah' be' he- ga-hyohn' kih' Dsa-jøøh' jnän'. He- hnøøy' kwan' be' kih' dsa- ba', ja- he- heeh' jnih' wii'.

¹¹ Kyaah' jee' ga-dsaa' juu' he- siin- kyah' hnäh', jwëëhn- näh' øøhn', wa' jëe- hoh' hnäh'. Hnøøh' hnäh' ha- lä- jee' go'taah' hnäh' llu' cha-ga'miih-, wa' nøh' hoh' hnäh', wa' la' koq- nëe' ba' hu'dsë- kyah' hnäh', wa' hii' ti' kyah' hnäh'. Hi- Dio hi- hnää' jne', hi- jmee- hii' ti' jnän', jäy' jee' jnän'. ¹² Jmee' hnäh' Dio kih' dsa-kyaah' hnäh' hi- ja- chuh- hnäh' kiyh' lä- hnøø' Dio. ¹³ Lä- jëe- hi- laa' kyaä' Dio jmee- Dio kyah' hnäh'.

¹⁴ Wa' mi-jää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' lä-jëe- hnäh'. Wa' hnää' Dio ga-lä-jëe- hnäh'. Hi- Jmi-lle' Na-jngii' wa' laa' ko-jøøh' kyaah' hnäh'. Wa' la' lä-ja-.

Gálatas Juu' la- ga' sū' Paa' kih' 00h' jne' hī- tāäh' hwa' Galacia

¹ Jnā Paa' laan' apóstol. Pero ja' he- ga' chee' dsa- jnā, ni' ja' kyaah' be' kih' dsa- na' hūaan'. Jesucristo ba' ga' chee' jnā kyaah' Dio hī- laa' Tāā jnān' hī- ga' mi' jiih' Jesucristo jee' kih' hī- na' juu'. ² Siin' juu' la- kyah' hnāh' 00hn' jee' dsa- űeeh' hnāh' lā' kaa' hwa' Galacia. Hī- lā' jēē' 00h' jne' hī- tāäh' kyaah' jnā, koo- nēē' ba' la' hūū' dsē- kyaā' jnāāh' he' siin' la-. ³ Ngiin' kih' Dio hī- laa' Tāā jnān' hī- ngiin' kih' Jesucristo Dsa' j00h' jnān', wa' kway' he' llū' kyah' hnāh', wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnāh'. ⁴ Jēēh' Jesús ga' kwaā' hñii' ga' juuy' kwaat' kih' dso'kye- jnān' mah' lāāy' jne' kih' jmi- gyūū- hliih' la-, lā' koo- hyoh' dsē' Dio jmee' jnān', he' ba' hī- laa' Tāā jnān'. ⁵ Lā' ja- wa' la' juuh' kiyh' ga' lā' jē- joh' jmi' cha-. Wa' la' lā' ja-.

Koo- ba' ju'hmēē' cha- he- kyaah' lāā' jne'

⁶ Peer' dsaa' dsēn' kih' he- ga' nuun' chah' ga' juh' ga' lā' 00h' hnāh' kih' Dio hī- ga' tēēh' hnāh' ta' la' kih' he' llū' dsē' Cristo, mah' ma' taah' hnāh' kyaah' jyoh' ju'hmēē' he' laah' hnāh' llū' ga'. ⁷ Pero sa' cha' ga' jyoh' jwē' he' kye- ju'hmēē'. He- hnōō' ko- llaā' dsa- kah' gwēh' hūū' dsē- kyah' hnāh' ba' ja-, hī- hnōōy' mi- siiy' ju'hmēē' kih' Cristo. ⁸ He' ja' jwahn', wa' tōh' dso'jwi' nē' kyaā' jnāāh' cher' mah' ga' jmee' jnāāh' lā' na-, o cher' mah' jaa' āngel' ja' gyūūh' kwa' jyoh' juu' lā' koh' ga' he- ga' mi' tēē' jnāāh' hnāh', ja' ba' lā' ja' wa' tōh' dso'jwi' nē' kiyh'. ⁹ Koo- ka- lāh' jwahn', ja' ba' he- ma' ngēē' ma' jāhn' jāā'. Cher' mah' chaa' hī- ga' jñah' hī- kwa' juu' kyah' hnāh' he- sa' la' kwee- kyaah' he- ga' heeh' hnāh', wa' tōh' dso'jwi' nē' kiyh'.

¹⁰ ¿Ha- lā' laah' hnāh'? ¿Che' he- hnoon' he- jän' llū' kyaah' dsa- he- ma- hlēēhn' lā' na-, o che' he- hnoon' he- jän' llū' kyaah' Dio? ¿Che' laah' hnāh' he- hnoohn' ha- lā' jee' tih' dsē' dsa- ki' jnā'? Jēē' da', wa' ra- jāh' kih' ngoo' ba' jnā' jmeen' lā' jē- he- hnōō' dsa-, mo' so' laan' jaa' hī- jmee' ta' kih' Cristo.

Dio ba' ga' lleeh' Paa' mah' leē' apóstol kyaay'

¹¹ 00hn', hnoon' lā' űeeh' hnāh' he- la-. Jā- he- gwa' kih' dsa-, ju'hmēē' he- kwan' la-. ¹² Sa' ga' hyohn' kih' dsa' juu' la- hī- ni' sa' ga' mi' tēē' dsa- jnā'. Jesucristo ga' mi' jnāā- kin' juu' la-, he' ja- ba' ja- he- kyūūhn'.

¹³ Ma' hūūh' ba' hnāh' lā' koo- ma' ngēn' jāā', he- ga' jmeen' lā' koh' tēē' jmee' judiu' dsa' goon-. Ha- koh' sa' ga' lā' hñaa' dsēn'

kyaah' hī- ga' heeh' kih' Joo' Dio. Ma' hnoon' ma' mi' llaan' go- te- lā' jēē- hī- he'. ¹⁴ Ga' jmee' ga' jnā' cha- ga' miih' lā' koh' ga' jee' lā' jēē' judiu' hī- laa' koo- jī- űē- kyaah' jnā'. Ga' jmeen' bii' ga' hōōn' lā' jē- hūūh' kih' dsa- ma' gyuh' kyaā' jnāāh'. ¹⁵ Pero sa' ga' ma- lā- chaa' ga' lleeh' Dio jnā' mah' ja- leen' kyaā' bih'. Ga' tēēyh' jnā' kih' he- llū' dsēy' kyaah' jnā'. Hī- lā' koh' ma' ga' tih' dsēy', ¹⁶ ja' ga' ga' mi' jnāāy' jooy' kin' mah' kwan' juu' kiyh' kih' dsa- hī- sa' laa' judiu. Pero sa' ga' hnaahn' ni' jaa' dsa- mah' ma' siiyh' jnā' ha- lā' la' juu' he- ma' kwan'. ¹⁷ Ni' sa' ngaahn' ta' Jerusalen na' jēēn' hī- laa' apóstole jāā' ga' lā' koo- jnā'. Lā' chah' ja- ngoon' ta' hwa' Arabia ba', (koo' hwa' kī' jee' sa' kwa- ni' miih-). Ma- ngēē' he- ja-, ngoon' ka' lāh' ta' Damasco.

¹⁸ Ma' hya- hnē- jī- űē-, ja' ga' ngaahn' ta' Jerusalen na' jēēn' Pee' hī- ga' jän' kyaayh' gya' hñā' jmi' jee' ja-. ¹⁹ Ni' sa' ga' jēēn' ga' jñah' apóstole, ma' lā' Jacobo dsa' hūūh' 00h' Dsa' j00h' jnān' ba' ga' jēēn'. ²⁰ Jmeen' dsoo', Dio ba' űē- sa' cha- ta' juun' he- siin' kyah' hnāh' la-.

²¹ Ma' ngēē' he' ja-, űeen' ta' hwa' Siria kyaah' Cilicia. ²² 00h' jne' hī- tāäh' lā' kaa' hwa' Judea, hī- dsa- űee- kwaat' kih' Cristo sa' ma' kyuyy' jnā'. ²³ Koo' ma' nuuy' lla' dsa- juu' ki' jnā': "Dsa' hūūh' hī- ma' jmee' hñaa' dsē' kyaā' jnāāh' he', na' ngēy' kway' juu' he- ma' dsoo' dsē- jne' la-, ja' ba' juu' he- ma' hnōōy' ma' heey' jāā'." ²⁴ He' ja- ga' jmeey' juuh' kih' Dio lā- ma' ga' nuuy' kin'.

2

Lā' jēē- apóstole ga' heeh' bih' Paa'

¹ Ma' hya- gya' kye' jī- űē-, ja' ga' ngaahn' ka' lāh' ta' Jerusalen ko' jōh' kyaah' Bernabé hī- ma' jāān' Tito ka' lāh'. ² Ga' mi' jnāā- Dio kin' he' jmee' bii' naahn-, he' ja- ba' ngaahn' na' jmeehn' juu' ha- lā' la' ju'hmēē' he- ga' kwan' ta' jee' tāäh' hī- sa' laa' judiu. To- nē' ga' llan' juu' kyaah' ma' la' hī- kye- nē' ba', le' ga' che- sa' jmāā' he- jmeen' la- hī- lā' kye' he- ga' jmeen' jāā'. ³ Pero sa' cha- ga' jāyh' ni' miih-. Hī- Tito hī- ma' cheh' kyaah' jnā', sa' ma' laay' judiu, dsa- griego ba' he'. Ni' lā' ja- sa' ga' jāyh' jmee' bii' hūūh' jmi' ngo' kiyh' lā' koo- tēē' jmee' dsa- judiu. ⁴ Sa' ga' ti' ga' choo' jnāāh' juu' he- hūūh' jmi' ngo' kih' dsa- wa' ra' jāh' kih' sa' ga' taah' ko- llaā' dsa- jee' ma' tōōh' jnāāh', hī- jāh' laay' 00h' jne'. Hī- he', koo- ma' kooy' juu' he- ma' kwan' he- ma' laa' jne' kih' dso'kye' ta' la' kih' Cristo Jesús. Sa' ga' lā' hnōōy' he- ma' jāh' jnāāh' mo' so' na' hūūh' jnāāh' kyaah' ley. Jēēh', ma' hnōōy' lā- ma- na- hūūh' ja' ba' jne' kyaah' hūūh' kih' Moisé. ⁵ Pero ni' miih-

sa⁺ ga⁺ kwa⁺ jnááh⁺ jwé⁺ ma⁺ jmeey⁺ lá⁺ lla⁺ dséy⁺. Hnøø⁺ jnááh⁺ wa⁺ já⁺ ju⁺hméé⁺ kih⁺ Jesús kyah⁺ hnáh⁺ lá⁺ ma⁺ la⁺ ja⁺ ba⁺, mah⁺ sa⁺ dsa⁺ hi⁺ ju⁺ dsoo⁺.

⁶ Hi⁺ na⁺ jnááh⁺ kye⁻ né⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺, ni⁺ miuh⁺ sa⁺ cha⁺ jáyh⁺ he⁻ ma⁺ hläähn⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ kwan⁺. Jná⁺ jwahn⁺ na⁺ jnáäh⁺ kyey⁻ né⁺, jééh⁺ sa⁺ ga⁺ téeñ⁺ jéén⁺ kiyh⁺. Kih⁺ koo⁻ ba⁺ laa⁺ jne⁺ cha⁺ né⁺ Dio. ⁷ Pero dsa⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ hay⁺ kin⁺. Ga⁺ heeh⁺ bih⁺ he⁻ há⁺ goon⁺ ta⁺ he⁻ kwan⁺ ju⁺hméé⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu, ja⁺ ba⁺ lá⁺ há⁺ goo⁻ Pee⁺ kway⁺ ju⁺hméé⁺ kih⁺ hi⁺ laa⁺ judiu. ⁸ He⁻ ba⁺ Dio hi⁺ kwa⁺ be⁺ kih⁺ Pee⁺ he⁻ laay⁺ apóstol mah⁺ kway⁺ juu⁺ kih⁺ judiu, he⁻ ba⁺ hi⁺ he⁻ na⁺, kwa⁺ be⁺ kin⁺ ka⁺ läh⁺ he⁻ laan⁺ apóstol mah⁺ kwan⁺ juu⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu.

⁹ He⁻ ja⁺ lá⁺ jéé⁻ hi⁺ laa⁺ kwaat⁺ kye⁻ né⁺ kih⁺ gwah⁺, ga⁺ sooyh⁺ goo⁻ jnááh⁺ kyaah⁺ Bernabé. Ma⁺ jéey⁺ laan⁺ ta⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ he⁻ llu⁺ dsé⁺ Dio kyaah⁺ jná⁺, he⁻ ja⁺ ba⁺ ga⁺ jmääy⁺ jnááh⁺ kwaat⁺ laa⁺ jnááh⁺ ma⁺ ra⁺ øoyh⁺. Hi⁺ kye⁻ né⁺ he⁻ chee⁺ Jacobo, Pee⁺, kyaah⁺ Jwaa⁺. Ga⁺ jáyh⁺: “Llu⁺ go⁺ nááh⁺ hnáh⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu mah⁺ lá⁺ ja⁺ jnááh⁺ dsa⁺ nøø⁺ jnááh⁺ kih⁺ hi⁺ laa⁺ judiu.” ¹⁰ Hi⁺ ga⁺ jáyh⁺: “Hnøø⁺ dsooh⁺ hoh⁺ hnáh⁺ jmeeh⁺ be⁺ kih⁺ hi⁺ tá⁺ ñee⁺.” Ko⁺ ja⁺ ba⁺ jiih⁺ ga⁺ jáh⁺ dsa⁺ he⁻. Hi⁺ ma⁺ ra⁺ he⁻ jmeee⁺ ba⁺ jná⁺ be⁺ kih⁺ hi⁺ tá⁺ ñee⁺.

Gal⁺ juuh⁺ Paa⁺ kih⁺ Pee⁺

¹¹ Ma⁺ ga⁺ lloo⁺ Pee⁺ Antioquia ga⁺ juuhn⁺ kiyh⁺ to⁻ lo⁻ né⁺ dsa⁺, jééh⁺ lá⁺ ja⁺ hnøø⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁺ jmeey⁺ ja⁺. ¹² Jáá⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺ lla⁺ nááh⁺ ko⁺ laa⁺ dsa⁺ hi⁺ ga⁺ chee⁺ Jacobo, ma⁺ kuh⁺ Pee⁺ ko⁺ jøh⁺ kyaah⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu. Pero ma⁺ ga⁺ lla⁺ nááh⁺ dsa⁺ judiu he⁻, ga⁺ tée⁻ Pee⁺ hñii⁺, ya⁺ héey⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu, kih⁺ he⁻ goyh⁺ kyaah⁺ hi⁺ ga⁺ lla⁺ nááh⁺ he⁻ hi⁺ jáh⁺ jmeee⁺ bii⁺ øuh⁺ jmi⁺ ngo⁺ jnáñ. ¹³ Hi⁺ lá⁺ ja⁺ ga⁺ jmeey⁺ jñah⁺ judiu ga⁺ téey⁺ hñiiy⁺, hi⁺ lá⁺ jiih⁺ Bernabé ga⁺ tée⁻ hñii⁺ ma⁺ ga⁺ jéey⁺ ga⁺ jmeey⁺ Pee⁺ to⁺ dsé⁺. ¹⁴ Lá⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ jéén⁺ dsa⁺ he⁻ mo⁺ so⁺ jmeey⁺ lá⁺ koo⁻ lle⁺ kih⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁻ la⁺ ju⁺ hméé⁺, he⁻ ja⁺ ga⁺ jwiin⁺ Pee⁺ cha⁺ né⁺ jee⁺ lá⁺ jéé⁻ dsa⁺: “Hne⁻ laah⁺ judiu, ma⁺ tuh⁺ ma⁺ jmeeh⁺ lá⁺ koh⁺ ma⁺ tée⁺ jne⁺ jmeen⁺ mah⁺ ma⁺ løøh⁺ jmeeh⁺ ko⁺ jøh⁺ kyaah⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu. Pero na⁺, ma⁺ teeh⁺ hñaa⁺ mah⁺ jmeeh⁺ ka⁺ läh⁺ lá⁺ koh⁺ jáh⁺ nuuh⁺ ma⁺ gyuh⁻ ja⁺. ¿Che⁺ sa⁺ ñeh⁺ he⁻ jmeeh⁺ wii⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu mi⁺ tey⁺ nuuh⁺ ma⁺ gyuh⁻ ja⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ teeh⁺ hñaa⁺?”

¹⁵ He⁻ ga⁺ lá⁺ chaa⁺ jne⁺ laa⁺ jne⁺ judiu, sa⁺ laa⁺ jne⁺ wa⁺ hi⁺ cha⁺ hi⁺ hi⁺ jmeee⁺ he⁻ hliih⁺ lá⁺ koo⁻ laa⁺ jñah⁺ dsa⁺. ¹⁶ Pero na⁺ ma⁺ ñe⁺ ba⁺ jne⁺, sa⁺ já⁺ dsa⁺ llu⁺ cha⁺ né⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ mi⁺ tey⁺ ley jnáñ. Hnøø⁺ dsoo⁺ dsé⁻ jne⁺ kih⁺ Jesucristo ba⁺. He⁻ ja⁺ lá⁺ kye⁻ jne⁺ dsa⁺ judiu ga⁺ jmeey⁺ jne⁺ dsoo⁺ mah⁺ jnááh⁺ jne⁺ kih⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ ma⁺ dsoo⁺ dsé⁻ jne⁺. Pero ja⁺ kih⁺

he⁻ ma⁺ mi⁺ te⁺ jne⁺ ley. Jééh⁺ ni⁺ jaa⁻ dsa⁺ sa⁺ ya⁺ héey⁺ lluu⁺ kih⁺ he⁻ hooy⁺ nuuh⁺ ja⁺.

¹⁷ He⁻ hnøøh⁺ jne⁺ ha⁺ lá⁺ jee⁺ hwéé⁻ jne⁺ lluu⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ Cristo, lá⁺ ja⁺ ma⁺ lá⁺ jná⁺ lá⁺ kye⁻ jne⁺ judiu laa⁺ jne⁺ dsa⁺ hi⁺ jmeee⁺ dso⁺ kye⁻. ¿Che⁺ jwa⁺ jáhn⁺ Cristo dséé⁻ dsoo⁺ he⁻ tøøh⁺ jne⁺ kyaah⁺ dso⁺ kye⁻? Ni⁺ miih⁻ sa⁺ la⁺ lá⁺ ja⁺. ¹⁸ Hi⁺ cher⁺ mah⁺ ga⁺ løøn⁺ høøn⁺ ka⁺ läh⁺ ley he⁻ ma⁺ ben⁺, he⁻ ma⁺ báahn⁺ hñiin⁺ dsoo⁺ ba⁺ ja⁺. ¹⁹ Jééh⁺, lá⁺ ma⁺ ga⁺ lá⁺ ngéén⁺ he⁻ ää⁺ jmi⁺ juun⁺ lá⁺ lle⁺ ley, ga⁺ tun⁺ he⁻ ma⁺ kyen⁺ o⁺ jøh⁺ dsé⁻ kih⁺ ley. La⁺ lá⁺ koh⁺ he⁻ na⁺ juun⁺ kih⁺ ley mah⁺ jmeen⁺ ta⁺ he⁻ kih⁺ Dio ba⁺. ²⁰ Lá⁺ kwaat⁺ lá⁺ koh⁺ he⁻ ga⁺ juun⁺ ko⁺ jøh⁺ kyaah⁺ Cristo dsoh⁺ hma⁺ cru⁻. Mo⁺ so⁺ chaan⁺ lá⁺ hnooñ⁺ hñiin⁺. Cristo hi⁺ jmeee⁺ ko⁺ jøh⁺ kyaah⁺ jná⁺, he⁻ ja⁺ ba⁺ jmeee⁺ dsoo⁺ ba⁺ ja⁺. Hi⁺ lá⁺ ma⁺ dsoo⁺ ja⁺ ba⁺ dsén⁺ kih⁺ Joø⁺ Dio, hi⁺ hnää⁺ jná⁺ hi⁺ ga⁺ ngéey⁺ hñiiy⁺ ga⁺ juuy⁺ ki⁺ jná⁺. He⁻ ja⁺ ba⁺ na⁺ chaan⁺ na⁺. ²¹ Sa⁺ jmeen⁺ ta⁺ koo⁺ he⁻ llu⁺ dsé⁺ Dio kyaah⁺ jne⁺. Jééh⁺, cher⁺ mah⁺ ga⁺ já⁺ dsa⁺ llu⁺ cha⁺ né⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ mi⁺ tey⁺ ley, he⁻ la⁺ ga⁺ juu⁺ ba⁺ Cristo.

3

Kih⁺ he⁻ ma⁺ dsoo⁺ dsé⁻ jne⁺ he⁻ ja⁺ ba⁺ láä⁺ jne⁺

¹ ¿He⁻ ba⁺ che⁻ taah⁻ hnáh⁺ dsa⁻ chaa⁻ Galacia! ¿Hi⁺ ga⁺ mi⁺ gaa⁻ hnáh⁺? Ga⁺ hléghn⁺ hnáh⁺ na⁺ hñaa⁺ lá⁺ jéé⁻ ha⁺ lá⁺ ga⁺ juu⁺ Jesucristo dsoh⁺ hma⁺ cru⁻. ² Koo⁻ ga⁺ juu⁺ ngiin⁺ kyah⁺ hnáh⁺. ¿Ha⁺ lá⁺ ga⁺ téeñ⁺ hnáh⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngii⁺? ¿Che⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ mi⁺ teh⁺ hnáh⁺ ley kih⁺ Moisé, o che⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnáh⁺ kih⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ nuuh⁺ hnáh⁺, he⁻ ja⁺ ga⁺ téeñ⁺ hnáh⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngii⁺? ³ Peer⁺ taah⁻ hnáh⁺. Ga⁺ løøh⁺ ba⁺ hnáh⁺ llu⁺, kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngii⁺. Hi⁺ na⁺ na⁺, hnooñ⁺ hnáh⁺ go⁺ nááh⁺ hnáh⁺ ta⁺ cha⁺ né⁺ kyaah⁺ be⁺ kyah⁺ hñaa⁺ hnáh⁺. ⁴ ¿Che⁺ sa⁺ ga⁺ jmää⁺ kyah⁺ hnáh⁺ lá⁺ jé⁻ he⁻ ga⁺ ngééh⁺ hnáh⁺? Go⁺ laan⁺ ga⁺ jmää⁺ ba⁺. ⁵ Ga⁺ kwééh⁺ Dio hnáh⁺ Jmi⁺ lle⁺ kiyh⁺ hi⁺ ngoo⁺ ba⁺ jmeey⁺ cha⁺ miih⁺ he⁻ juh⁻ gaa⁻ jee⁺ kyah⁺ hnáh⁺. ¿He⁻ la⁺ jmeey⁺ lá⁺ ja⁺, che⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ mi⁺ teh⁺ hnáh⁺ ley o che⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnáh⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ nuuh⁺ hnáh⁺?

⁶ Lá⁺ la⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ Abraham. Ga⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ dséy⁺ kih⁺ Dio he⁻ ja⁺ ga⁺ jmeey⁺ Dio kwaat⁺ laay⁺ jaa⁻ hi⁺ lluu⁺. ⁷ Heh⁺ lá⁺ ja⁺, hnøø⁺ lá⁺ ngééh⁺ hnáh⁺, lá⁺ jéé⁻ hi⁺ jmeee⁺ dsoo⁺ dsé⁻ kih⁺ Dio laay⁺ lá⁺ koo⁻ joø⁺ Abraham. ⁸ Jáá⁺ ba⁺ ga⁺ jáh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ha⁺ lá⁺ jmeey⁺ ta⁺ cha⁺ né⁺ he⁻ jmeey⁺ kwaat⁺ lluu⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu cher⁺ mah⁺ ga⁺ jmeey⁺ dsoo⁺ dséy⁺. Jééh⁺, llo⁺ joo⁺ ba⁺ ga⁺ jmeey⁺ Dio juu⁺ kih⁺ Abraham ha⁺ lá⁺ la⁺ ju⁺ hméé⁺ kiyh⁺, lá⁺ ma⁺ ga⁺ siiyh⁺: “Ta⁺ la⁺ kyah⁺ hne⁻ ba⁺ mi⁺ jään⁺ ga⁺ lá⁺ jéé⁻ dsa⁺ jmi⁺ gyuu⁺.”

⁹ He-ja- ga-lá-jéé⁺ dsa- hī- jmee' dsoo' dsé' kih' Dio ma-na-jáäy' ko-joh' kyaah' Abraham, hī- ga-lá-dsoo' dsé' jáä'.

¹⁰ Pero lá-jéé⁺ hī- ga-nää' hoo' ley kih' Moisé, ma' cha' dsojwii' né' kiyh'. Lá-koq' na-sii': "Dsojwii' ba' kyaah' lá-jéé⁺ hī- sa-tää' hoo' lá-hii' né' he' na-sii' ley ja'."

¹¹ Jéé⁺ go-te' ba' la', sa' chaa' ni' jaa' hī- lluu' cha' né' Dio kyaah' he' hoo'y' ley. Lá-la' ba' na-sii' juu' kih' Dio: "Pero dsa- hī- lluu', kyaah' he' ma-dsoo' dséy', jmee' chaay'."

¹² Ley kih' Moisé sa' hléeh' kih' he' jmeen' dsoo' dsé' jne'. Lá-la' ba' jáh' ley ja': "Cher'mah' hī- ga-mi-te' kih', lá- ma-jiiyh' ja' ba' kyaah' ley ja'."

¹³ Pero Cristo, kyaah' jma- kih', ga-lääy' jne' kih' dsojwii' he' gwa' ta-la' kih' ley. Ga-heeyh- ja' dsojwii' né' kiyh' he' la' kwaat' jnän'. Jééh', lá-la' na-sii' ley ja': "Dsojwii' ba' kyaah' lá-jéé⁺ hī- na-héé⁺ dsöh' hma'." ¹⁴ Lá-ja', ta-la' kih' Cristo Jesús mi-jää' Dio lá-jéé⁺ hī- sa' laa' judiu ja' ba' lá-koq' ga-mi-jääy' Abraham. Hi' lá-ja', ta-la' kih' he' ma-dsoo' dsé' jne', hñah' jne' Jmi-llé' kih' Dio he' ga-bääyh' hñiiy' kwéeyh' jne'.

He- la' hmooh' he- ga'jmee' Dio kyaah' Abraham

¹⁵ Jéé' da' hnäh' øohn' ha' lá- jmee' jne' hī- laa' dsa- jmi-gyuu'. Cher'mah' ga'jmee' jne' koq' hmooh', sa' le' heen' hmooh' ni' sa' le' jmeen' na-dsē' ga', koq' há' ba' ma' jmeen' hmooh'. ¹⁶ Hi' ga'jmee' Dio koq' hmooh' kyaah' Abraham, ga-bääyh' hñiiy' ha' lá- jmeey' kih' Abraham hi' kih' sa'ju' kiyh'. Pero sa' ga'jäh' Dio: "La' kih' lá-jéé⁺ sa'ju' kyah'." He' ma' jmee' Dio hmooh' kyaah' jwéé' dsa- wa-ra- jáh' kih' lá-ja- la' juu'. Lá-la' ba' ga'jäh': "La' kih' ma-la' jaa' dsa- kyaah' ba'." He-ja- ga-hléeyh' kih' jaa' dsa- ba', hī- he' he' Cristo. ¹⁷ Lá-la- jwahn'. Lá- ma' to-né' ga'jmee' Dio koq' hmooh' kyaah' Abraham. Ma-hya' kyé' hña' loo' na-dsē' gyii'gya' jī-ñe', ja- ga' ja' ley kih' Moisé. Pero ley ja', sa' ga'heé' hmooh' he' ga'jmee' Dio jáä'. Sa' ga'jmää' ta' he' ga-bääh' Dio hñii' kyaah' Abraham, wa-ra- jáh' kih' lá-ja- la'. ¹⁸ Jééh', cher'mah' ga'hyoh' dsa- hee' ta-la' kih' he' mi-te'y' ley ja', mo-so' la' kwaat' he' ga'hyoyh' ta-la' kih' he' ga-bääh' Dio hñii' kyaayh'. Pero ga'hyoh' Abraham hee' la' ga'hyoyh' ba', lá-llu' he' ga-bääh' Dio hñii' kyaayh'.

¹⁹ ¿Hee- kih' jmää' ley kih' Moisé ja'? La' miih' he' na-dsē' ba' ja', kih' he' cha' dsokye' kih' dsa- jmi-gyuu'. Hi' ga'jäh' lá-ja- ba' ley ja' lá-jiih' ja' hī- laa' sa'ju' kih' Abraham lá-koq' la' hmooh' he' ga-bääh' Dio hñii'. Heh' lá- ma' ga'noo' ley ja', ma' chaa' jaa' dsa- hī- ga-ngéé' ley ja' kih' dsa- kyaayh' hi' ma' tääh' ángele

ka-läh' hī- ga-kwa' be' mah' ngéey' juu' ja'. ²⁰ Pero cher'mah' jaa' dsa- lla' dsé' jmee' koq' hmooh' lá-koq' la' haa' dsé' kih' hñiiy', sa' jmee' bii' jñah' hī- kwa' be' cher'mah' lá-ja- la' haa' dsé' kiyh'. Hi' jaa' ba' Dio chaa', hñii' bih' ga-hléeyh' kyaah' Abraham lá-koq' ma' ga'jmeey' hmooh' kyaayh'.

²¹ ¿Che' ha' ley kih' Moisé kyaah' he' ga-bääh' Dio hñii' jmee'? Ni' miih' sa' la' lá-ja'. Wa-ra- jáh' kih' cha' ley he' kwa' Dio he' jmee' chaa' dsa-, lá-ja- ba' lluu' dsa- kyaah' ley ja', wa-ra- jáh' kih' lá-ja- la'.

²² Pero né' ley ja' na-sii' lá-la'. Ga-lá-jéé⁺ ba' dsa- na-hñuuh' kyaah' dsokye'. Mah' lá-ja', kih' he' ma-dsoo' dsé' jne' kih' Jesucristo, hñah' jne' he' ga-bääh' Dio hñii' kway'.

²³ Jáä' sa' ma' cha' juu' he' hnø' jmeen' dsoo' dsé' jne', ma' tøoh' jne' lá-hih' kih' ley. Lá-ja- ma' tøoh' jne' lá-jiih' ga-lá-jnä' juu' he' hnø' jmeen' dsoo' dsé' jne'. ²⁴ Ley ja' ma' háä' jne' jáä' hi' ma' joo' jnän' mah' tēēh' jne' kih' Cristo. Heh' lá-ja- hwéé' jne' lluu' kyaah' he' ma-dsoo' dsé' jne' kiyh'. ²⁵ Na' he' ma-dsoo' dsé' jne', mo-so' tøoh' jne' kyaah' ley he' ma' háä' jne'.

²⁶ Ga-lá-jéé⁺ ba' jne' laa' jne' joo' Dio ta-la' kih' he' ma-dsoo' dsé' jne' kih' Cristo Jesús. ²⁷ Jééh' lá-jéé⁺ hī- ma' na-saa' jmi- kyaah' Jmi-llé' Na-jngü', ma' laay' koq' kyaah' Cristo, la' lá-koq' he' ma-kyeyh' hmi- hméé'. ²⁸ He-ja- koq' ba' laa' lá-jéé⁺ jne' cha' né' Dio. Jee' oo' sa' chaa' hī- laa' judiu, ni' hī- laa' griego, sa' chaa' hī- na-hnéé' jmee' ta' kih' dsa' ni' hī- sa' na-hnéé', sa' chaa' dsa- mé' dsa-ñuuh'. Jaa' ba' laa' jne' kyaah' Cristo Jesús. ²⁹ Cher'mah' laa' jne' kyaah' Cristo, ja' ba' lá-ja- laa' jne' sa'ju' kih' Abraham. Hi' cha- ba' hee' jne' he' ga-bääh' Dio hñii' kway'.

4

¹ Lá-la- na- jwahn': Jaa- chih' hī- lle' kih' hyoh' he' ga-téey' hyoyh' kih' jmiy', ma'ke' la' kwaat' hyoh' bih' heey', kwee' ba' laay' kyaah' hī- na-hnéé' jmee' ta' kih' jmiy- ta-ko-jiih' máyh'. ² He-ja- ba' chaa' ta' jwoh' kyaah' chih' hī- chaa' hī- háäy' lá-jiih' lloo' jmi- he' jáh' jmiy- hyoyh' heey'. ³ Ja' ba' lá-ja- ma' laa' jne' jáä', ta-ko-jiih' sa' ga' ma-heeh' jne' kih' Cristo. Jiih' ja' ma' na-hnéé' jne' ma' jmee' jne' lá-koq' tēé' dsa- jmee' jmi-gyuu' la'. ⁴ Pero ma' ga-dsēé' jmi-, ga'chee' Dio joo' hī- ga-lá-chaa' kih' jaa' dsa-mé', hi' ga-lá-chaa' na-jnäy' kih' ley. ⁵ Jay' mah' láäy' jne' hī- na-hñuuh' lá-hih' kih' ley, mah' leé' jne' ma-ra' joo' Dio ba'. ⁶ Kih' he' laa' jne' joo'y', he-ja- ga-chee' Dio Jmi-llé' kih' gyuu' kyaay' neh' tuh dsé' jne'. Hi' ja' ba' Jmi-llé' ja- hī- siih' Dio lá-la': "Abba", he- hnø' jáh' tää' kyaan'. ⁷ He-ja- mo-so' laa'

jne' dsa- hi- na- hneé, laa' jne' ma- ra- jooy' ba'. Hi' kih' he- laa' jne' jooy', hñah' ba' jne' heen' he- kwa' Dio ta- la- kih' Cristo.

Peer- lle' dsé' Paa' kih' dsa- chaq- Galacia

⁸ Jáá' sa- ga' ma- heeh' hnäh' kih' Dio, ma' laah' hnäh' lá- koo- dsa- hi- na- hneé, ga' jmeé' hnäh' he' kih' lá- jéé' dio hi- na- laa' kaah' dsa-. ⁹ Pero na' ma' kyuu- hnäh' miih' kih' Dio. Llu' ga' he- jwahn' lá- la-, ma- kyuu' Dio hnäh'. ¿Hee- ba' la' ma' jeeh' hnäh' ta' ka' luu' mah' jmeeh' hnäh' lá- koo- tée' dsa- jmeé' jmi' gyuu' la-, jmeeh' hnäh' he' kih' juu' he- sa' kyeé' ni' miih'? ¿Che' hnooh- hnäh' jáh' na- hneéh' hnäh' ka- lah' lá- koh' ma' tááh' hnäh' jáá'? ¹⁰ Høøh- hnäh' jmii', jmeeh' hnäh' lá- koo- tée' dsa- jmeé' kih' lá- ja- sñh-, hi' lá- ja- ka- lah' he- jmeé' dsa- lá- koo- ji- ñe- hi- he- ga' jyoh' jmi' he- tée' dsa- jmeé-. ¹¹ He- ja- jmeen- cha- miih- huú- dsé- kyah' hnäh', le' ga- che- sa- ga' jmää' ta' he- ga' jmeen' jee' kyah' hnäh'.

¹² Chuun' kyaah' hnäh' øøhn', wa' la' huú- dsé- kyah' hnäh' lá- koo- la' huú- dsé- kin-. Ni' miih- he- hliih' sa' cha- he- ga' jmeeh' hnäh' kin- lá- ma' gyan' kyaah' hnäh'. ¹³ Ñeh' ba' hnäh', kih' he- ga' lá- dsaah' ba' jná', he- ja- ba' ga' kwan' ju' hmée' kyah' hnäh' lá- ma' to- né-. ¹⁴ Ma' ke- ga' jééh' hnäh' wii' kih' he- ma' dsaahn', pero sa- ga' mi' kwah' hnäh' jná'. Ma' ra- he- ga' jmääh' ba' jná' he- lá- koo- jáa- ángel kyaa' Dio, hi' ga' heeh' ba' jná' lá- koo- hñii' Cristo Jesús. ¹⁵ ¿Hee- ga' la' kyah' hnäh'? ¿He- la' mo- so- jéé' hoh' hnäh'? Jná' jmeen' ju' dsoo' kyah' hnäh', llu' jwérte hoh' hnäh' kyaah' jná', lá- jiih' hnooh- hnäh' ma' lleh' hnäh' mi' neh' mah' ma' kwééh' jná' wa- ra- jáh' kih' ma' le' ba'. ¹⁶ ¿Che' na- háäh' hnäh' jná' kih' he- ma- hlééh' hnäh' ma' ra- ju' dsoo'?

¹⁷ Chaa- ko- llaa' dsa- hnooyh- ha- lá- jwé' jee' lá- jwah' hnäh' kyaayh'. Pero sa- llu' huú- dsé- kiyh'. Hnøøy' jmeeh' hnäh' ta' koo' kyaa' jnáäh' mah' jmeeh' hnäh' ta' he' kiyh'. ¹⁸ Llu' ba' he- hnää' dsa- hnäh' cha- miih- pero kyaah' koo- neé' ba' huú- dsé- hi' ga' lá- jé' jmi' ba'. Ja' ma' la' ta' ko- jiih' gyan' kyaah' hnäh'. ¹⁹ Peer- hnaan' hnäh' gyuu' kyaan'. ¿He- ba' che- jii' kin' kwaat' kyah' hnäh'! Lá- koo- la' kih' jáa' dsa- mé' wa- ra- ngoo' ga' lá- chaa- gyuu' kyaay', lá- ja- la' kin' he- hnoon' go' náäh' hnäh' ta' cha- né' lá- jiih' leeh' hnäh' lá- koo- laa' hñii' Cristo. ²⁰ Hnoon' wa- ra- jáh' kih' na' ga' juh' tøøh' jne' ko' jøh'. Ma' ja- le' hlééh' hnäh' lá- hnoø' kyah' hnäh'. Jééh' na' sa' man' go- te- he- huú- dsé- kan' kyah' hnäh'.

Juu' na- hmää' kih' Agar kyaah' Sara

²¹ Hnäh' hi- hnøø' høø' ley kih' Moisé, ngiin' juu' kyah' hnäh'. ¿Che' sa- ma' nuuh- hnäh' lá- koo- jáh' ley ja-? ²² Né' ley ja- na- sii- lá- la-: Uu' ba' joo' Abraham ma' chaa-. Jáa- jooy' ga' lá- chaa- kyaah' dsa- mé' hi- ma' na- hneé' hi- jáa- jooy' ga' lá- chaa- kyaah' ma- ra- méy. ²³ Jooy' hi- ga' lá- chaa- kyaah' hi- na- hneé' he', ga' lá- chaa- lá- koh' dsa- lá- chaa- wa' hi- cha- hi- dsa-. Pero jooy' hi- ga' lá- chaa- kyaah' ma- ra- méy, ga' lá- chaa- kih' lá- ja- ba' ga' báäh- Dio hñii' kyaah' chooy'. (Hi- na- hneé' he' ma' chee- Agar, hi' hi- ma- laa' ma' ra- méy ma' chee- Sara.) ²⁴ Kyaah' juu' kih' lá- uu' dsa- mé' he', le' hwéé' ga' jne' cha- ga' miih- juu'. Wa' kye' da' jne' kwaat' lá- uu' dsa- mé' he' laay' lá- koh' to' hmooh' he- ga' jmeé' Dio. Pero hmooh' ga' jmeé' Dio ta' moh' Sinaí lá- ma' ga' nøø' ley kih' Moisé. Lá- jéé' dsa- hi- ma' na' jnáäh' kih' hmooh' ja', hi- he' laa' hi- na- hneé' ba'. Hi' hmooh' ja- laa' kwaat' Agar. ²⁵ Hi' Agar he' laa' kwaat' moh' Sinaí he- nøø' hwa' Arabia hi- laay' lá- koh' jwii' Jerusalén he- hla- jmi' gyuu' la-. Na- hñii' jwii- ja- lá- kye- dsa- kyaay' kih' he- táayh' jmeey' ta' he' kih' ley ja-. ²⁶ Pero jwii' Jerusalén he- nøø' gyuu', sa- na- hñii', he- ja- la' kwaat' lá- koo' Sara maa' jnän'. ²⁷ Jee' na- sii- juu' kih' Dio (jáh' lá- la- kih' lá- uu' dsa- mé' he'): Wa' chaa- hne- llu', hne- hi- sa- chaa- ni- ja- gyuu' kyaa'.

Wa' jéé- hoh' jwérte, jmeé' cha- miih- miih', hne- sa- ma' jééh' wii' lá- koh' ga' jñah' dsa- mé' hi- dsa- lá- chaa- joo'.

Jééh', lá- jwéé' ga' joo- hne- hi- ga' ja' hñii', lá- koh' ga' hi- chaa- dsa- nuuh- kyaa'.

²⁸ Lá- ja- øøhn', laa' jne' ja- ba' lá- koh' Isaac, jééh' laa' jne' joo' Dio lá- llu' he- ga' báayh' hñii' kyaah' Abraham. ²⁹ Pero lá- la- ba' ga' ngéé' lá- uu' joo' dsa- mé' he'. Jooy' hi- ga' lá- chaa- lá- koh' dsa- lá- chaa- wa' hi- cha- hi- dsa-, ga' jmeeyh' Isaac hi- ga' lá- chaa- kyaah' be' kih' jmi' lle' kih' Dio. Hi' lá- ja- la' lá- jiih' na', jmeeh' dsa- hi- ma- laa' kyaa' jmi' lle' kih' Dio. ³⁰ Nuuh- da' ha- lá- jáh' juu' kih' Dio: “Bee' go- te- dsa- mé' hi- na- hneé' na- kyaah' jooy'. Joo' dsa- mé' hi- na- hneé' na- sa- cha- lle' kih' hyoyh' ni' miih' lá- koh' te' hyoh' joo' mé' Abraham.” ³¹ Lá- ja- øøhn', sa' laa' jne' joo' hi- na- hneé' he', laa' jne' lá- koo- joo' mé' Abraham ba'.

5

Sa- wa' jmeé' jne' ta' koo' he- ma- na' laa' jne'

¹ Ga' láá' Cristo jne' mah' dsa' toohn' na- laa' jne'. He- ja- já' hnäh' koo- hweh- lá- koh' ma' tááh' hnäh' na- ba. Ta' kwaq' hnäh' hñaa' leeh' hnäh' ka- lah' lá- koo- jáa- hi- na- hneé' jmeé' ta'.

² Nuu da' hnäh, jnä' Paa' jwëëhn' hnäh'. Cher'mah' ga' wih' jmi'ngo' kyah' hnäh' sa' jmää' ni' miih' kyah' hnäh' he' ga' juu' Cristo. ³ Jwahn' ka' läh' lä' hmëë'. Ga' lä' jëë' dsa' nuuh', cher'mah' ga' wih' jmi'ngo' kiyh', jmee' bii' mi' tey' lä' hii' në' he' lle' në' ley' kih' Moisé. ⁴ Hnäh' hi' hnooh' ha' lä' jee' hwëëh' hnäh' lluu' kyaah' he' mi'teh' hnäh' ley, he' ma' jmeeh' hnäh' ta' koo' kih' Cristo ba' ja'. Ma' hwëëh' hnäh' jee' mi' jää' Dio hnäh'. ⁵ Pero jnääh', jmee' jnääh' 'dsoo' dsë' jnääh' kih' Cristo kyaah' be' kih' Jmi'lle', he' ja' cha' o'joh' dsë' kyaah' jnääh' hwëë' jnääh' lluu'. ⁶ He' ma' laa' jne' koo' kyaah' Cristo Jesús, sa' cha' he' jmee' che' ga' wih' jmi'ngo' jnän' o' sa' ga' wih'. Koo' ba' he' kyee' jee' lä' jë': he' dsoo' dsë' jne' kih' Dio, he' mi' jnääh' he' hnää' jne' dsa' kyaahn'.

⁷ Ma' ga' nääh' ba' hnäh' llu' jää'. ¿Hi' na' ga' ha' kyah' hnäh', he' ja' mo' so' hoo' hnäh' ju'dsoo'? ⁸ Juu' he' ga' taayh' hnäh' na', sa' ja' kih' Dio hi' ga' tēeh' hnäh'. ⁹ (Hi' juu' na' la' lä' koh' lewadura.) Jëeh' "miih' ba' lewadura leë' kaah' dsa' lä' kaa' koo' nää' tu'ka'." ¹⁰ Kye' ba' jnä' o'joh' dsë' kih' Dsa' jōoh' jnän', go' sa' jmeeh' ga' hnäh' jyoh' hu' dsë' lä' koh' ga' he' jmee' jnä'. Pero dsa' hi' kah' gwēh' hu' dsë' kyah' hnäh', hi' he' mi' hmaah' kih' lä' jë' he' jmeey', sa' cha' he' jmee' wa' he' cha' he' he' laay'.

¹¹ Qōhn', ko' llaa' dsa' jäh' kin' he' kwa' ga' jnä' juu' he' jmee' bii' nuuh' jmi'ngo' kih' dsa' nuuh'. Pero ta' juuy' ba'. Jëeh', wa'ra' jäh' kih' ga' tun' kwan' juu' he' ga' juu' Jesús dsoh' hma' cru', mo' so' cha' he' kih' tōh' wii' kih' dsa', hi' lä' ja' mo' so' jmeeh' gyih' jnä'. ¹² He' ja' na' jwahn', lä' jëë' hi' kah' gwēh' hu' dsë' kyah' hnäh', llu' ga' hnäy' go' te' he' kyey' jay' jmi'gyuu' la'.

¹³ Ga' tēeh' Dio jne' qōhn', mah' dsa' toohn' na' laa' jne'. Pero ja' kih' he' ja' na', cha' jwë' jnän' jmeen' wa' he' cha' he' lä' hyoh' dsë' jne'. Wa' jmeen' be' kih' dsa' kyaahn' ba', kih' he' hnää' jne' qōh' jne'. ¹⁴ Jee' kih' lä' jë' nuuh' he' ga' kwa' Moisé ya' hii' koo' nuuh' la': "Wa' hnaah' hnäh' dsa' kyaah' hnäh' lä' koh' hnaah' hñaah'." ¹⁵ Pero cher'mah' kuh' hih' hnäh' kih' dsa' kyaah' hnäh' kyaah' he' hlēeh' hnäh', legh' wa'ra' ga' heeh' hnäh' lä' jëë' dsa' kyaah' hnäh'.

Sa' jwah' jmi'lle' Na' jngü' kyaah' he' ngü' jmi'ngo' jnän'

¹⁶ He' ja' na' jwahn'. Go' taah' hnäh' lä' koo' jōō' Jmi'lle' kih' Dio kyah' hnäh', lä' ja' mo' so' jmeeh' hnäh' he' ngü' jmi'ngo' kyah' hnäh'. ¹⁷ Hnōō' jmi'ngo' jnän' lä' jë' he' sa' sooh' kih' Jmi'lle' hi' lä' jë' he' hnōō' Jmi'lle', sa' jeeh' kyaah' he' ngü' jmi'ngo' jnän'. Lä' to' ba' lla' dsëë' he' ja' sa' kwa'

jwë' jmeeh' hnäh' lä' ngü' jmi'ngo' kyah' hnäh'. ¹⁸ Pero cher'mah' ga' nääh' ba' hnäh' lä' koo' jōō' Jmi'lle' kyah' hnäh', mo' so' na' hnēeh' ga' hnäh' jmeeh' hnäh' ta' he' kih' ley.

¹⁹ Jnä'hä' ba' la' lä' jë' he' hliih' he' hwëë' tuh' dsë' dsa' jmi'gyuu'. Dsa' më' dsa' nuuh' hi' kaah' hi' sa' laa' kyaah', hi' kaah' wa' hi' cha' hi', hi' mi' sah' hñii' kyaah' he' hliih', hi' jmee' lä' jë' he' la' o' hih'. ²⁰ Jmäy' jōoh' dio hi' na' laa' kaah' dsa', jmeey' ji' nah', na' hōoyh', hneey', lliyh', lleey', teey', hi' jmee' to' nää', hi' hnaah' ma' la' hi' tih' dsëy', ²¹ hi' wii' dsë', hi' jngü'h', lla' heeyh', jmeey' he' lla' dsëy' jee' tē' jmi', hi' jmee' gyih' jyoh' he' hliih'. Ma' ñeh' ba' hnäh', sa' heyh' ya' jwii' kih' Dio lä' jëë' hi' jmee' lä' ja', ja' ba' lä' koh' ga' jwëëhn' hnäh' jää'.

²² Pero kyaah' be' kih' Jmi'lle' Na' jngü' ba' hwëë' lä' jë' he' la': he' hnää' dsa' qōh', he' jëë' dsë' dsa', he' hii' tii' dsëy', cha' o'joh' dsë' kiyh', he' tih' dsëy' dsa' kyaayh', llu' dsëy', mi' tey' juu' kiyh', ²³ hwaay', hääy' hñiiy'. Ni' miih' sa' ha' ley' kih' lä' jë' he' la'. ²⁴ Lä' jëë' hi' laa' kyaah' Cristo Jesús ma' bey' lä' jë' he' ngü' dsëy', lä' koo' he' ma' na' juuy' ba' la' kih' he' hliih' he' ma' heë' dsëy'. ²⁵ Na' he' jiih' jne' kyaah' be' kih' Jmi'lle' kih' Dio, he' ja' jmee' bii' jnän' dsa' nōō' jne' ta' cha' në' lä' koo' jäh' Jmi'lle'. ²⁶ Ta' wa' jmään' hñaan' kaah', sa' wa' llaan' dsa' hñii', sa' wa' jmeen' wii' dsë' jne' kyaah' dsa' kyaahn'.

6

Hnōō' jmee' jne' be' kih' qōh' jne'

¹ Qōhn', wa'ra' ga' tah' jaa' qōh' jne' kyaah' he' hliih', hnōō' go' chaah' hñih', hnäh' hi' tääh' lä' koo' jōō' Jmi'lle' kih'. Jmee' hnäh' hwaah' kyaayh' hi' leeh' hnäh', le' ga' che' në' ja' ga' nääh' hnäh' ka' läh'. ² Ja' kwah' hnäh' be' kih' dsa' kyaah' hnäh' ma' he' chaay', lä' jwë' ja' mi' teh' hnäh' nuuh' kih' Cristo. ³ Cher'mah' jaa' qōh' jne' laay': "Peer' jōoh' jnä'", mah' sa' cha' he' laay' ni' miih', he' mi' gaay' hñii' bih' ja'. ⁴ Lä' jaa' lä' jaa' jne' hnōō' kyen' kwaat' ha' lä' ga' nōō' jne'. Cher'mah' lii' jne' jmee' jne' llu', ja' ga' sooh' jnän' chaa' jne' llu'. Pero ta' wa' jëë' jne' kih' qōh' jne', wa' jëën' jnän' hñaan' ba'. ⁵ Jëeh', lä' jaa' lä' jaa' jne', jmeen' lä' koh' te' tēë' jne' jmeen'.

⁶ Jaa' dsa' hi' ma' mi' tēë' juu' kih' Dio hnōō' jmeey' be' kih' hi' ga' kwa' juu', kway' miih' he' cha' kiyh'.

⁷ Ta' mi' gaa' hnäh' hñaah'. Sa' le' mi' kwah' jne' Dio. Jëeh', ja' ba' he' jñee' jne', la' kwaat' choohn' ka' läh'. ⁸ Dsa' hi' jmee' lä' jë' he' ngü' jmi'ngo' kih', hi' he' heë' ba', he' ja' ba' liyh'. Pero dsa' hi'

jmee˚ lá˚ hnøø˚ Jmi˚lle˚ kih˚ Dio, he˚ la˚ ba˚ liyh˚: he˚ chaay˚ tää˚ kyaah˚ be˚ kih˚ Jmi˚lle˚ kih˚ Dio. ⁹ Sa˚ wa˚ hwaan˚ he˚ jmee˚ jne˚ he˚ llu˚. Jëéh˚, lloo˚ koo˚ jmi˚ leh˚ jne˚ cha˚ga˚miih˚ cher˚mah˚ sa˚ ga˚ hwaá˚ jne˚. ¹⁰ Wa˚ jmee˚ jne˚ he˚ llu˚ jmah˚ kih˚ lá˚ jëë˚ dsa˚, na˚ lá˚ cha˚ jmi˚. Hi˚ cha˚ga˚miih˚ wa˚ jmeen˚ kih˚ øøh˚ jne˚ hı˚ ma˚dsoo˚ dsë˚ kih˚ Dio.

Ga˚hıh˚ Paa˚ juu˚ kih˚ dsa˚ chaá˚ Galacia

¹¹ Jëë˚ da˚ hnäh˚ ha˚ koh˚ sa˚ kaah˚ hwëh˚ he˚ ma˚ siin˚ miih˚ kyah˚ hnäh˚ kyaah˚ goon˚ hñiin˚. ¹² Lá˚ jëë˚ dsa˚ hı˚ hnooh˚ ha˚ lá˚ jee˚ jáy˚ llu˚ cha˚né˚ dsa˚kyaayh˚, hı˚ he˚ na˚ jáh˚ jmee˚ bi˚ uuh˚ jmi˚ngo˚ kyah˚ hnäh˚. Sa˚ tih˚ dsëy˚ juu˚ he˚ ga˚juu˚ Cristo dsoh˚ hma˚cru˚, jëéh˚ sa˚ hnøøy˚ jëëy˚ wi˚ kwaat˚ kih˚ he˚ ja˚, he˚ ja˚ ba˚ ja˚ jmeey˚ lá˚ ja˚ kyah˚ hnäh˚. ¹³ Dsa˚ he˚, ma˚ke˚ ga˚ wih˚ jmi˚ngo˚ kiyh˚, ni˚ lá˚ ja˚ sa˚ høøy˚ ley. He˚ hnøøy˚ uuh˚ jmi˚ngo˚ kyah˚ hnäh˚ mah˚ jmääy˚ hñii˚ kaah˚, kih˚ he˚ ma˚laah˚ hnäh˚ dsa˚ kyaay˚. ¹⁴ Pero˚ jnä˚, ni˚ miih˚ sa˚ jmään˚ hñiin˚ jøøh˚. Kih˚ he˚ ga˚juu˚ Jesucristo˚ Dsa˚ jøøh˚ jnän˚ dsoh˚ hma˚cru˚, he˚ ja˚ ba˚ na˚ jmee˚ chaan˚ llu˚. Ta˚ la˚ kih˚ he˚ ga˚juu˚ Jesús, he˚ ja˚ lá˚ jë˚ he˚ cha˚ hwa˚ la˚ ma˚ na˚ juu˚ ba˚ ja˚ kin˚, hi˚ lá˚ ja˚ mo˚so˚ cha˚ ga˚ he˚ hee˚ dsën˚ kih˚ jmi˚gyuu˚ la˚. ¹⁵ Sa˚ kyeë˚ ni˚ miih˚ cher˚mah˚ ga˚ wih˚ jmi˚ngo˚ jnän˚ o cher˚mah˚ sa˚ ga˚ wih˚. He˚ ma˚laá˚ jne˚ jaá˚ hı˚ hmëë˚ hı˚ ga˚ jmää˚ Dio, he˚ ja˚ ba˚ kyeë˚ jnän˚. ¹⁶ Lá˚ jëë˚ hı˚ høø˚ juu˚ la˚, wa˚ hii˚ ti˚ kiyh˚ hi˚ wa˚ lá˚ ñih˚ dsë˚ Dio kyaayh˚. Hi˚ lá˚ ja˚ ka˚ läh˚ kih˚ dsa˚ Israel, hı˚ laá˚ kyaá˚ Dio.

¹⁷ Na˚ ta˚ cha˚né˚, sa˚ wa˚ jmee˚ dsa˚ jwiıh˚ kin˚. Ha˚ koh˚ gwıh˚ sa˚ kyen˚ he˚ ga˚ kwa˚ dsa˚ kin˚ he˚ la˚ li˚ jmeen˚ ko˚ jøøh˚ kyaah˚ Jesús Dsa˚ jøøh˚ jnän˚.

¹⁸ Øøhn˚, wa˚ mi˚ jáá˚ Jesucristo˚ Dsa˚ jøøh˚ jnän˚ hnäh˚. Wa˚ la˚ lá˚ ja˚.

Efesios Juu' la- ga' sii' Paa' kih' ooh' jne' hi- chaa' - Éfeso

¹ Jnã Paa' na-hñaan' laan' apóstol kyaay' Jesucristo, lá hyoh' dsé' Dio. Siin' kyah' hnäh' hi- na-jngëé' hi- tääh' jwii- Éfeso, hi- mi-teh' ba' hnäh' kih' he- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Cristo Jesús. ² Ngiiin' kih' Dio hi- laa' Tääh' jnän' hi- ngiiin' kih' Jesucristo Dsa-jööh' jnän', wa' kway' he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'.

Cha' miih' ga-mi-jää' Dio jne'

³ He- ba' che- lluu' Dio, Jmii- Jesucristo Dsa-jööh' jnän'. Ga-mi-jääy' jne' kyaah' lä-jé' he- kwa' Jmi-llé' Na-jngii' he- cha' gyuu'h', lä-llu' he- ma-laä' jne' koo- kyaah' Cristo. ⁴ Jää' ja- ga' nөө' jmi-gyuu', ga-lleeyh' jne' mah' leé' jne' koo- kyaah' Cristo. He- lä-ja' ma-na-jngëé' jne', sa- cha- na-hee' jne' ni- miih'. Hi- kih' he- hnäy' jne' cha-miuh', ⁵ he-ja- ga-jmäy' jne' kwaat' lä- ma' to-né', leé' jne' joo'y' ta-la' kih' Jesucristo. Lä-ja' ga-lä' hnöoy' hi- ga-tih' dséy' ka-läh'. ⁶ Mah' lä-ja' kwa' jne' ti'hmaah' kiyh', kih' he- llu' dséy' cha-miuh'. Jëéh', ja' kyaah' hih' ga-mi-jääy' jne', he- la' ga-hñah' ba' jne' ja', ta-la' kih' joo'y' hi- hnäy' cha-miuh'. ⁷ Hi- ta-la' kih' joo'y', ga-laä' Dio jne' kyaah' he- ga-tuu' jma' kiyh'. Mah' lä-ja' ga-chey' dso'kye- jnän' ta-la' kih' he- llu' dséy' cha-miuh' kyaah' jne'. ⁸ He-ja- ga-jmeey' ga-lä'kyuuh' jne' cha-miuh' hi- ga-kway' cha-miuh' huusé- llu' jnän' ka-läh'. ⁹ Dio ga-mi-jnää' jnän' lä-koo- ga-lä'hyoh' dséy' jmeey' he- ma- na-hmääh'. Hi- ma- na-la' ba' huusé- kiyh' jää', lä-koo- llä' dséy' jmeey'. ¹⁰ Lä-la' la' huusé- kiyh'. Wa-ra- ga-dsëé' jmiü', Dio ba' tooh' goo- Cristo lä-jé' go-te' he- cha- gyuu'h' hwa', mah' lä-ja' hñii' bih' jmeey' hih'.

¹¹ Hi- lä-ja' ka-läh' hñah' jne' heen', lä-llu' he- ma-laä' jne' koo- kyaah' Cristo. Jëéh' lä- ma' to-né', Dio ga-lleeh' jne' mah' leé' jne' dsa- kyaay', ja' ba' lä-koo- ma-na-la' huusé- kiyh'. Hi- ma-ra' he- dsa-la' ba' lä-jé' lä- hyoh' dséy' hñiiy'. ¹² Lä-ja' kwa' dsa- ti'hmaah' kiyh', hi- jmeey' juuh' kiyh' lä-llu' he- ma-laä' jnääh' koo- kyaayh', jnääh' hi- laa' to-né' hi- kye- o-jöh' dsé- kih' Cristo. ¹³ Hi- lä-ja' hnäh' ka-läh', lä- ma' ga-nuuh' hnäh' ju'dsoo', ja' ba' ju'hmëé' he- lää' jne', ja-ba' lä-ja- ga-heeh' hnäh' kiyh'. Ma-ja- ga-laah' hnäh' leé' kyaah' Jmi-llé' Na-jngii' he- ga-bääh- Dio hñii' kwëéh' jne'. ¹⁴ He- ja' na- ga-hñah' jne' to-né' mah' lii- la'hweh' hmooh' he- tēé' jne' heen', wa-ra- ga'lloo' jmiü' lää' go-te' lä-jéé' hi- laa' kyaay'

Dio. He-ja' kwa' jne' ti'hmaah' kih' Dio, hi- he' ba' jööh'.

Ga-ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be' kih' ooh' jne'

¹⁵ He-ja- lä- ma' ga-nuun' he- ga-heeh' hnäh' kih' Jesucristo Dsa-jööh' jnän' hi- hnaah' hnäh' lä-jéé' hi- laa' kyaay', ¹⁶ sa- ma-tun' kwan' ti'hmaah' kih' Dio kwaat' kyah' hnäh' jee' ngiiin' kiyh'. ¹⁷ Ngiiin' kih' Dio, Jmii- Dsa-jööh' jnän' Jesucristo, he' ba' hñii' Tääh' hi- jööh', jwii- jnih' wa' kwëéyh' hnäh' cha-ga'miuh' huusé- llu' hi- wa' mi-jnäy- kyah' hnäh' ha- lä- jee' lä-kyuuh' hñii' cha-ga'miuh'. ¹⁸ Hi- ngiiin' kih' Dio, wa-nä- huusé- kyah' hnäh' mah' lä-ngëéh' hnäh' ha- lä' he- jööh' jne' kiyh' ha- jee' ga-tëéh' Dio jne'. Hnoon' lä-ngëéh' hnäh' ha- koh' na-hñaah' sa- la-hee' hi- laa' kyaay'. ¹⁹ Hi- hnoon' lä-ngëéh' hnäh' ha- koh' sa- cha- be' kih' Dio he- jööh' jnän' hi- ma-dsoo' dsé' kiyh'. Jëéh', be' ja-, la' ja-ba' be' kiyh' ²⁰ he- ga-mi-jiih' Cristo mah' ga-laay' jwoo- ra-lluü' kiyh' jee' gyay'. ²¹ Laay' jööh' ga- lä-koh' ga-jnäh' hi- tääh' gyuu'h' hi- jööh' ga- kih' jee' lä-jéé' hi- hä- goo- miuh' ta- jee' oo', wa- hi- cha- hi- hi- laa' ta'. Hi- kih' jee' lä-jéé', sa- chaa' hi- kye- jmi- lä-koh' jmi- kih' Cristo. Ja' ma-la' jmiü' na-laay' jöoyh', lä- ma-laay' ja-ba' jöoyh' lä-kye- jmi-gyuu' he- na' ga-lä-jnää'. ²² Ga-lä-jé' ba' he- cha- ga-laä' Dio huusé' jne'. Hi- ga-laay' Cristo mah' kay' né' kih' jee' lä-jéé' hi- na-jnää' gwah' kiyh' hi- lä-ja- kay' né' kih' jee' lä-jé' he- ga- cha-. ²³ Jee' lä-jéé' dsa- kyaay', laay' lä-koo- jmi-ngo' kiyh'. Kyaah' gwah' ma-na- hñaay' hñiiy' hi' kyaah' hñiiy' ka-läh' ma-na- hñaay' lä-jé' he- ga- cha-.

2

Kih' he- llu' dsé' Dio he-ja- ba' ga-läy' jne'

¹ Jää' ba' ma' na-juuh' hnäh' kwaat' kih' dso'kye' he- ma' jmeeh' hnäh', ² hi- ma' tääh' hnäh' lä-koo- dsa- jmi-gyuu' ta-jmah'. Ma' jmeeh' hnäh' he' kih' jmi-llé' hñiih' hi- jmääh' hñii' jööh' jee' llé'. Hi- he- na- kwa' be' kih' hi- chaah' kyaah' Dio. ³ Hi- ja-ba' lä-ja- ga-jmee' jnääh' jää', ma' jmee' jnääh' lä-jé' he- ngii' jmi-ngo' kyaay' jnääh', hi- ma' tөөh' jnääh' lä- hyoh' dsé- jnääh' hñaay' jnääh' hi- ma' tөөh' jnääh' lä-koo- ma-la' huusé- kyaay' jnääh'. Hi- lä-koo' ya- na-өө' jnääh' jmi-gyuu' la', ma' jööh' dso'jwii' kyaay' jnääh', ja-ba' lä-koo- la' kih' lä-jéé' dsa- jmi-gyuu'. ⁴ Peer' ga-lä-hnää' Dio jne' cha-miuh', hi- lä-ja- ga-lä' hñii' dséy' jne' ka-läh'. ⁵ Hi- ma-ke' ma' tөөh' jne' na-juu' jne' kyaah' dso'kye', pero Dio ga-jmee' chaa' jne' koo-jöh' kyaah' Cristo. Kih' he- llu' dsé' Dio, he-ja- ba' ma-na-laä' jne'. ⁶ Hi- ga-mi-jiih' Dio jne'

ko'joh' kyaah' Cristo Jesús hi' ga'llaay' jne' ko'joh' kyaayh' gyuuu'. ⁷ Lã'ja' ga'jme'e' Dio mah' mi'jnãäy' jmi'gyuuu' he' na' ga' lã'jnã', ha' koh' sa' llu' dsëy' kyaah' jne', jëeh' cha'mi'ih' ma'kwëëyh' jne' ko'joh' kyaah' Cristo Jesús. ⁸ La' ga'hñah' ba' jne' kih' Dio he' ma'na'laa' jne' ta'la' kih' he' ma'dsoo' dsë' jne' kih' Jesús. Hi' ja' he' gwa' jnã' hñaan' he' ma'dsoo' dsë' jne'. He' la' ga'kwa' ba' Dio ja'. ⁹ Hi' he' ma'na'laa' jne', ja' kih' he' ma'jme'e' jne' he' llu'. Heh' lã'ja' ni'jaa' sa' le' jmãä' hñii' jøøh'. ¹⁰ Lã'llu' he' ma'laa' jne' koo' kyaah' Cristo Jesús, Dio ga'jmãäy' jne' lã'koo' jaa' hñ' hmëë' mah' jme'e' jne' lã'jë' ta' he' ma'na'jãä' jnã'.

¹¹ Mi'dsooh' hoh' hñäh' ha' lã' ma'la' kyaah' hñäh' jãä', sa' laah' hñäh' dsa' judiu. He'ja' dsa' judiu ga'mi'cheey' hñäh': "Dsa' hñ' sa' ga'wëh'." Hi' judiu ga'mi'cheey' hñiiy': "Dsa' hñ' ga'wih' jmi'ngo' kih'." He'ja' jmeey' në' jmi'ngo' kih' dsa'ñuuu' (mah' laay' lii' he' jmeey' he' kih' Dio). ¹² Jãä', sa' ma'laah' hñäh' kyaah' Cristo, sa' ma'laah' hñäh' dsa'goo' Israel, ni' sa' ma'la' kyaah' hñäh' hmooh' he' ga'bãäh' Dio hñii' kyaah' dsa' he', sa' ma' chaä' hñäh' kyaah' o'joh' dsë' jmi'gyuu' la', hñ' ma' na'hëë' ba' hñäh' kih' Dio. ¹³ Pero na' he' kyaah' hñäh' Cristo Jesús, mo'so' tääh' hñäh' uu' kih' Dio lã'koo' ma' tääh' hñäh' jãä'. Lã'koo' he' tääh' hñäh' jäh' ba', lã'llu' he' ga'tuu' jma' Cristo dsöh' hma' cru'.

¹⁴ Hñii' ba' Cristo ga'jme'e' hii' ti' jnã' kyaah' dsa'kyaahn'. Ga'jmãäy' koo' ba' jee' lã'to' nãä' dsa'. Ga'jmeey' ta' koo' he' ma' na'hãäyh' dsa'kyaayh' he' la' lã'koo' na'hyah' he' ma' jme'e' jwiih' kiyh'. ¹⁵ Lã' ma' ga'juu' jmi'ngo' kih' Cristo, ga'mi'llaay' ley' kih' Moisé hi' lã'jë' ñuuu' he' ma' jme'e' bii' ma'høø' dsa' gooy'. Lã'ja' ga'jmãäy' jaa' dsa' hmëë' kyaah' lã'to' nãä' dsa' hñ' ma' tääh' jãä'. Ga'laay' koo' nãä' dsa' kyaayh' hñiiy'. Lã'ja' ba' ga'jmeey', ga'hi' ti' kih' dsa'. ¹⁶ Ga'jiih' juu' he' la' jnã' kyaah' Dio, hi' lã'ja' ga'jmãäy' koo' nãä' ba' hñ' ma' laa' to' nãä'. Ma' ga'juuy' dsöh' hma' cru', ga'dsaä' he' ma' cha' hñii'. ¹⁷ Ja' Cristo kway' ju'hmëë' kyah' hñäh' hñ' tääh' uu', jãyh' jmeey' hii' ti' kyah' hñäh' hi' lã'ja' ka'lãh' kyaä' jnãäh' hñ' tääh' jãh'. ¹⁸ Kyaah' Cristo, lã'to' nãä' jne' ma' cha' jwë' jnã' he' ya'jäh' jne' jee' gya' Tää' jnã' ta'la' kih' ja' ba' Jmi'lle' Na'jngii'.

¹⁹ He'ja' mo'so' laah' hñäh' lã'koo' dsa' hñ' chaä' uu', ni' mo'so' laah' hñäh' lã'koo' dsa' hñ' tääh' hwa' kih' jñäh'. Ma'laah' hñäh' dsa'goo' hñ' na'jngëë' kyaä' Dio, hi' ma'laah' hñäh' koo' kyaah' øøh' jne' hñ' ma'tãäh' kyaah' Dio. ²⁰ Laah' hñäh' lã'koo' mi'kquu' he' ngoo' soo' në' ma'tii' na'hyah'

he' ga'chih' apóstole kyaah' hñ' ma'ngëë' juu' kih' Dio. Hi' hñii' Jesucristo laa' lã'koo' to'në' mi'kquu' he' kye' kiih' ti' na'hyah' ja'. ²¹ Kyaah' Cristo na'ku' na'chah' jne', laa' jne' lã'koo' hne' he' ngoo' ga'hñaa' lã'jiih' tē' koo' gwah' na'jngii' ta'la' kih' Dsa'jøøh' jnã'. ²² Hi' hñäh' ka'lãh', na'ku' na'chah' hñäh' kyaayh', lã'ja' laah' hñäh' lã'koo' hne' jee' gya' Dio ta'la' kih' Jmi'lle' kiyh'.

3

Paa' ba' na'hñaa' kway' ju'hmëë' kih' hñ' sa' laa' judiu

¹ Kih' he'ja', jnã' Paa' hãän' neh' ñe' kwaan' kih' Cristo Jesús lã'llu' he' ga'kwan' juu' kiyh' kyaah' hñäh' hñ' sa' laa' judiu. ² Ma'neh' ba' hñäh' laan', ha' lã' la' ta' he' hã' goon'. He' llu' dsë' Dio kyaah' jnã', he'ja' ga'hñaa'y' jnã' mah' kwan' juu' kiyh' kyaah' hñäh'. ³ Ga'mi'jnãäy' kin' juu' kiyh', he' ma' na'hmãä' jãä', ja'ba' lã'koo' juu' he' ma'siin' mi'ih' kyaah' hñäh'. ⁴ Wa'ra' ga'heh' hñäh' juu' la', lã'ngëëh' hñäh' kwee' lã'koh' ga'lã'ngëen' kih' Cristo he' ma' na'hmãä' jãä'. ⁵ Sa' ga'mi'jnãäy' Dio juu' la' kih' hñ' ma' tääh' llo'joo', pero na' ga'mi'jnãäy' kyaah' Jmi'lle' kiyh' mah' lã'ngëë' lã'jëë' apóstole kyaay' kyaah' lã'jëë' hñ' ngëë' juu' kiyh'. ⁶ He' la' na' juu' he' ma' na'hmãä': Ta'la' kih' ju'hmëë' kih' Cristo, hñ' sa' laa' judiu leë' koo' nãä' ba' kyaah' hñ' laa' judiu. Ko'joh' ba' hyooh' he' kwa' Dio, hi' ko'joh' ba' tēy' he' ga'bãäh' Dio hñii' kwa' ta'la' kih' Cristo.

⁷ Kih' he' llu' dsë' Dio, he' la' ga'hyooh' ba' jnã' be' kiyh' he' na'hñaan' jmeen' ta' kwan' juu' la'. ⁸ Ma'ke' mäh' ga'jnã' kih' jee' lã'jëë' dsa' hñ' laa' kyaä' Dio, he' la' ga'kwa' ba' Dio ta'la' he' kwan' ju'hmëë' kih' hñ' sa' laa' judiu, jwii' jni'h', cha' mi'ih' mi'jãä' Dio jne' ta'la' kih' Cristo. Ni' sa' lã'këh' jne' jmi' lã'ngëë' jne' ha' koh' mi'jãäy' jne'. ⁹ Jëë' go'te' jwii' lã'jëë' dsa', ha' lã' la' he' mi'jãä' Dio jne', jëëh' lã'jiih' ma' ga'nøø' jmi'gyuu' sa' ma' kyuuu' dsa' ha' lã' la' huu'dsë' kih' Dio, hñ' ga'jme'e' ga'lã'jë' he' cha'. ¹⁰ Lã'koo' jme'e' Dio jmi' na', he' kyah'jãy' jne' hñ' laa' gwah' kiyh', lã'jwë' ja' mi'jnãäy' kih' lã'jëë' hñ' hã' goo' ta' gyuuu' jmi'gyuu' ha' koh' huu'dsë' llu' sa' cha' kiyh'. ¹¹ Jmeey' ja'ba' lã'koh' ga'lla' dsëy' jmeey' lã' ma'to'në' ta'la' kih' Cristo Jesús Dsa'jøøh' jnã'. ¹² He' ma'laa' jne' koo' kyaah' Jesús, hi' he' ma'dsoo' dsë' jne' kiyh', he'ja' ma' cha' jwë' jnã' he' ya'jäh' jne' kih' Dio, jëëh' ma' cha' ba' o'joh' dsë' jnã' kyaayh'. ¹³ He'ja' jwëëhn' hñäh', ta' jeh' hoh' hñäh' kih' he' jëë' wi' lã'llu' he' kwan' juu' kiyh'. He' llu' kyaah' hñäh' ba' na'.

14 He-ja- juuhn' jnen' cha'ne' Taa' kyaag' Jesucristo Dsa-jøøh' jnan', mah' chuun' kyaayh'. 15 Kih' hi' he' na', na'jnää' lä-jëe' hi' tääh' gyuu' lä'kye' hi' tääh' hwa' la'. 16 Jih'koh' sa'lla' he' cha' ya'jwi' kih' Dio he' kwëëyh' jne', he' ja- ngiin' kiyh' kyah' hnäh', wa' kway' be' kih' jmi'le' kyah' hnäh' kyaah' jmi'le' Na' jngii' kiyh'. 17 Hi' ngiin' kih' Dio kyah' hnäh', wa' hää' tää' Cristo neh' tuh' hoh' hnäh' kyaah' he' dsoo' hoh' hnäh'. Hi' lä'kaa' tuh' hoh' hnäh' kye' hnäh' ya'jøø' he' hnäy' hnäh'. 18 Mah' lä'ngëeh' hnäh' kyaah' lä-jëe' øøh' jne' ha' lä' cha' miih- hnää' Cristo jne'. Ma'ra' ju'dsoo' jwahn', ja' kyaah' hih' hnäy' jne'. 19 Sa' lä'keh' jne' jmi' lä'ngëe' jne' ha' koh' sa' hnäy' jne' pero ngiin' kih' Dio kyah' hnäh' mah' lä'ngëeh' hnäh' cha' ga' miih-, mah' lä'ja- wa' cha- kyah' hnäh' lä-jëe' go-te' he' kwa' Dio.

20 Ti'hmaah' Dio hi' lih' jmee' lä-jëe' go-te'. Hi' cha' ga' miih- jmeey' lä'koh' ga' he' ngii' jne' kiyh'. Ni' sa' lloo' huü'dsë' jnan' ha' koh' be' sa' kway' jnan'. 21 Lä'ja- wa' la' juuh' kiyh' ga' lä-jëe' joh' jmi' cha-, ta' lä' kih' gwah' hi' ta' lä' kih' Cristo Jesús. Wa' la' lä'ja-.

4

Jmi'le' Na' jngii' jmee' he' laa' jne' koo' ba'jee' lä-jëe'

1 Jnä' hään' neh' ñe' kwaan' kih' Dsa-jøøh' jnan', he' ja- chuun' kyaah' hnäh', go'taah' hnäh' kwee' lä'koo' lle' kih' jmeeh' hnäh', na' he' ma' tëeh' Dio hnäh' mah' leeh' hnäh' kyaay'. 2 Ta' jmää' hnäh' hñah' kaah', jmee' hnäh' hwaah' ba'. Jmee' hnäh' jøh' dsa' hi' hnøø' kwëeh' hoh' hnäh' kyaah' dsa' kyaah' hnäh' lä'llu' he' hnaah' hñih'. 3 Kwa' hnäh' be' wa' la' koo' nëe' ba' huü'dsë' kyah' hnäh' lä-jëe' hnäh', kyaah' be' kih' jmi'le' Na' jngii', hi' ta' lä' kih' he' ma' hii' ti' kyah' hnäh'. 4 Koo' ba' laa' jne' lä-jëe' jne' kih' Dio, koo' ba' jmi'le' Na' jngii', hi' ja' ba' lä'ja- ga' tëeh' Dio jne' mah' lä' cha- koo' ba' o' jøh' dsë' jnan'. 5 Jaa' ba' Dsa-jøøh' jnan', koo' ba' he' dsoo' dsë' jne', koo' ba' he' saa' jne' jmi'. 6 Jaa' ba' Dio chaä', hi' laa' Tää' kyaag' lä-jëe'. Hi' he' na' kye' në' kih' jee' lä-jëe', hi' he' hi' kyah'jä' lä-jëe' dsa-, hi' hääy' jee' kih' lä-jëe'.

7 Lä'jaa- lä'jaa- jne' ma' hñah' jne' he' la' ga' kwa' Cristo, lä' hyoh' dsëy' hñiiy'. 8 He' ja- cha- jee' na' sii' juu' kih' Dio he' jäh' lä'la'.

Lä' ma' ga' sayh' ta' gyuu', ga' tëey- lä-jëe' hi' ga' leëyh' jee' hñii', mah' dsa- kyaay' ga' kwëëyh' he' cha- kiyh'.

9 Heh' he' ga' sah' Cristo ta' gyuu', he' ja- hnøø' jäh', jää' ga' ga' jñaa'y' ta' hwa' ga' miih- kih' hwa' la'. 10 Hi' ga' jñaa' he',

he' ba' hi' he' ga' sah' ta' gyuu' lä' ga' tëe' jee' ga' dsaag' go-te' mah' leey' jøøh' kih' lä-jëe' ba'. 11 Hi' he' ga' kwa' ta' kih' dsa- kyaay'. Ga' hñaa'y' ko' llaa' dsa- mah' leey' apøstole, hi' ko' llaa' ga' hñaa'y' ngëe' juu' kiyh', hi' ko' llaa' ga' hñaa'y' mah' dsa' nääy' jee' jyoh' dsa' kay' ju' hmëe'. Hi' ko' llaa' ga' hñaa'y' hi' hää' dsa- kyaay' hi' leey' ta' jwøh'. 12 Ga' tooyh' gooy' ta' ja- mah' mi' tëey' dsa- kyaag' Dio ha' lä' jmeey' ta' he' kih' dsa- kyaayh'. Lä' jwë' ja- ga' nää' bih' ta' cha' në' lä-jëe' hi' laa' kyaag' Cristo, 13 lä' jiih' lloo' jmi' le' koo' ba' huü'dsë' kih' jee' lä-jëe' jne' hi' ma' dsoo' dsë' kiyh'. Ma'ja- ga' lä' kyuu' jne' ha' lä' laa' Joo' Dio. Ja' ga' na' lee' jne' lä' koo' jaa- dsa- ma' jøøh' lä' koh' laa' hñii' Cristo.

14 Lä'ja- mo' so' lee' jne' lä' koo' jaa- chih- hi' sa' kwa' ta' mi' gaay' kyaah' wa' he' cha- he' juu' he' nuuy-. Goo' la' jnan' dsa' nää' dsa- hi' lih' mi' gaag' jne' taayh- jne' jwë' hñiih', kih' he' kyuu'yh' cha' miih- may'. 15 Lla' he' ja-, hnøø' dsa'tooh' jne' kyaah' ju'dsoo' jmah' ba' hi' hnää' jne' øøh' jne'. Lä'ja- ba' dsa'nøø' jne' ta' cha' në' kyaah' lä-jëe' he' jmee' jne' lä' jiih' lee' jne' lä' koo' laa' hñii' Cristo, hi' kye' në' jnan'. 16 Lä-jëe' jne' na' ku- na' chah' jne' kyaah' Cristo kih' he' laa' jne' koo' ba' kyaayh'. Hi' ngoo' ba' lä'ja- ba', kwa- jne' be' kih' lä'jaa- lä'jaa- øøh' jne' lä'koh' la' ta' he' ma' hñah' jne' jmeen'. Lä'ja-, ga' lä-jëe' jne' tëe' jne' be' mah' dsa'nøø' jne' ta' cha' në' kyaah' he' hnää' jne' øøh'n'.

Ta' la' kih' Cristo ma' laa' jne' lä' koo' jaa- hi' hmëe' ba'

17 He' ja- jwëeh'n- hnäh' juu' la- hi' kih' he' kyaahn' Cristo, jmee' bii' jwahn-. Mo' to' jmee' hnäh' lä' koo' tääh' lä-jëe' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio. Sa' jmää' ni' miih- lä' koo' la' huü'dsë' kiyh'. 18 Lä'koh' he' na' jle' huü'dsë' kiyh', uu' go-te' ba' tääyh' kih' Dio. Hweh' dsëy' he' ja- sa' ngëëy' ni' koo' ni' jyoh'. 19 Sa' liiyh' he' jmeey' he' ja- ga' ngëëy' hñiiy' jmeey' lä-jëe' he' ngii' jmi' ngo' kiyh', lä' jiih' hee' dsëy' jmeey' he' ga' jyoh' he' hñiih' cha' ga' miih-. 20 Pero sa' ga' lä' tëeh' hnäh' lä' na' kih' Cristo. 21 Jja' ma' nuuh' ba' hnäh' ha' lä' juu' he' ga' kway'? Ma' lä' tëeh' ba' hnäh' lä' koo' la' ju'dsoo' kih' Jesús. 22 Hnøø' tuh' hnäh' jwë' hñiih' jee' ma' tääh' hnäh' jää'. He' hee' jne' ba' jwë' ja-, mi' gaag' jne' kyaah' lä-jëe' he' hee' dsë' jne'. 23 Hi' hnøø' lä' sii' huü'dsë' kyah' hnäh', wa' la' koo' ba' huü'dsë' he' hmëe' go-te'. 24 Hnøø' lä' sëeh' hnäh' go-te', wa' laah' hnäh' lä' koo' jaa- hi' hmëe' ba' lä' koo' laa' hñii' Dio. Lä'ja- hnøø' lluu'h' hnäh' hi' na' jngëeh' hnäh' lä' hnøø' kih' ju'dsoo'.

²⁵ He ja⁻ jwahn⁺, sa⁺ wa ta⁻ juuh⁺ hnäh⁺, hlëéh⁺ hnäh⁺ øgh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ ju'dsoo⁺ ba'. Jëéh⁺ ma⁻ laa⁺ jne⁺ jaa⁻ ba' jee⁺ lä⁻ jëé⁺ jne⁺.

²⁶ Wa⁻ ra⁻ ga⁻ lä⁻ lleé⁺ hnäh⁺, ta⁻ kwa⁻ hnäh⁺ jwé⁺ le⁺ juuh⁺. Mi⁻ llaa⁺ hnäh⁺ juu⁻ na⁻, na⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ dsa⁺ jmiü⁺. ²⁷ Lä⁻ ja⁻ ta⁻ kwa⁻ hnäh⁺ jwé⁺ kaa⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁻ hnäh⁺.

²⁸ Hi⁻ hi⁻ kih⁺ dsa⁻, mo⁻ so⁻ wa⁻ jmee⁻ gyih⁺. Hnøø⁺ jmeey⁺ ta⁻ lä⁻ lle⁻ kiyh⁺ mah⁺ lä⁻ cha⁻ kiyh⁺ he⁻ kyaah⁺ jmeey⁺ be⁻ kih⁺ hi⁻ lla⁻ kyaa⁺.

²⁹ Ta⁻ wa⁻ hwëé⁻ hooh⁺ hnäh⁺ juu⁻ he⁻ toh⁻ wü⁺. Lla⁻ hnäh⁺ juu⁻ he⁻ kwa⁻ be⁻ kih⁺ dsa⁻ ba⁻, mah⁺ ja⁻ toh⁻ llu⁻ kih⁺ lä⁻ jëé⁺ hi⁻ nuu⁻. ³⁰ Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ meeh⁻ dsé⁺ jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngü⁺ kih⁺ Dio. Jëéh⁺ hi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ jmee⁻ leé⁺ hnäh⁺ mah⁺ lä⁻ ja⁻ lääh⁺ hnäh⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁻ jmiü⁺.

³¹ Che⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ hä⁻ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, he⁻ lleé⁺ hnäh⁺, he⁻ ya⁻ jëé⁺ hoh⁺ hnäh⁺, he⁻ tooh⁺ hnäh⁺ miüh⁺, he⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ wü⁺ kih⁺ dsa⁻, he⁻ hña⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ dsa⁻. ³² Jmee⁻ hnäh⁺ llu⁻ hoh⁺ hnäh⁺, wa⁻ lä⁻ ñih⁺ hoh⁺ hnäh⁺, kiü⁺ hnäh⁺ hoh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnäh⁺, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ koo⁻ Dio dsé⁺ kyaah⁺ jne⁻ ta⁻ la⁻ kih⁺ Cristo.

5

Lä⁻ jëé⁺ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ jnä⁻ wa⁻ je⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ he⁻ kih⁺ dsa⁻ taqyh⁺ jee⁺ na⁻ hoo⁻

¹ Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ jmee⁻ hñii⁺ Dio, lä⁻ llu⁻ he⁻ laah⁺ hnäh⁺ joo⁺ hi⁻ hnäy⁺ cha⁻ miüh⁺. ² Go⁻ taah⁺ hnäh⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ dsa⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ hnää⁺ Cristo jne⁻, hi⁻ ga⁻ ngëé⁻ hñii⁺ ga⁻ juu⁻ kwaat⁺ jnän⁻. He⁻ ga⁻ kwaay⁺ hñii⁺ ja⁻, la⁻ lä⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ kwëéyh⁺ Dio jmiü⁺ mi⁻ jwü⁻ he⁻ ga⁻ tih⁻ dsëy⁺.

³ Dsa⁻ më⁻ dsa⁻ ñuuh⁺, ta⁻ kaa⁺ hnäh⁺ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Ni⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ he⁻ heé⁺ hoh⁺ hnäh⁺, ni⁻ sa⁻ wa⁻ hnooh⁻ hnäh⁺ leh⁺ hnäh⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ ga⁻ cha⁻. Jëéh⁺ hi⁻ na⁻ jngëé⁺ kyaa⁺ Dio sa⁻ lle⁻ kih⁺ jmee⁻ lä⁻ ja⁻.

⁴ Ni⁻ ta⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ juu⁻ hñii⁺, ni⁻ ta⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, ni⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ lëé⁺ he⁻ sa⁻ jmäá⁺ ta⁻. Jëéh⁺, lä⁻ jëé⁺ he⁻ na⁻ sa⁻ sqoh⁻ jnän⁻. Hnøø⁺ kwa⁻ jne⁻ tíhmaah⁺ kih⁺ Dio ba⁻. ⁵ Ma⁻ ñeh⁺ ba⁻ hnäh⁺ sa⁻ heh⁺ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ jee⁺ gya⁻ Cristo kyaah⁺ Dio hi⁻ kaa⁺ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ he⁻ heé⁺ dsëy⁺, ni⁻ hi⁻ hnøø⁺ lih⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ ga⁻ cha⁻, jëéh⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ laa⁺ dio kyaay⁺ he⁻ jmeey⁺ lä⁻ ja⁻. ⁶ Ta⁻ kwa⁻ hnäh⁺ jwé⁺ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ lä⁻ jëé⁺ jué⁺ he⁻ sa⁻ jmäá⁺ ta⁻. Kih⁺ he⁻ hñii⁺ na⁻ gwa⁻ ya⁻ jëé⁺ dsé⁺ Dio kyaah⁺ hi⁻ chaah⁺. ⁷ He⁻ ja⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ ja⁻.

⁸ Jää⁺ ma⁻ tääh⁺ hnäh⁺ jee⁺ na⁻ hoo⁻, pero na⁻ ma⁻ tääh⁺ hnäh⁺ jee⁺ jnä⁻ wa⁻ je⁻ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. He⁻ ja⁻ hnøø⁺ go⁻ taah⁺ hnäh⁺ lä⁻ lle⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻ jnäá⁺ kih⁺ wa⁻ je⁻. ⁹ Jëéh⁺, he⁻ tøøh⁺ jne⁻ lä⁻ jøø⁺ jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngü⁺,

he⁻ ja⁻ na⁻ jmee⁻ llu⁻ dsé⁺ jne⁺, jmee⁻ he⁻ dsa⁻ toohn⁺ kwee⁻ hi⁻ jmee⁻ hlëéh⁺ jne⁻ ju'dsoo⁺ jmah⁺. ¹⁰ Hnøø⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ tih⁻ dsé⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. ¹¹ Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁺ lä⁻ jmee⁻ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ na⁻ hoo⁻. Ni⁻ miüh⁺ sa⁻ jmäá⁺ lä⁻ jëé⁺ he⁻ jmeey⁺ ja⁻. Hnøø⁺ mi⁻ jnääh⁺ hnäh⁺ kiyh⁺, kih⁺ he⁻ tääh⁺ jwé⁺ hñii⁺. ¹² Jëéh⁺ la⁻ o⁻ hih⁻ lä⁻ jëé⁺ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ jee⁺ na⁻ hmää⁺, lä⁻ jiih⁺ gwa⁻ lä⁻ heeh⁺ jne⁻ hlëéh⁺ lä⁻ koh⁺ jmeey⁺. ¹³ Lä⁻ jëé⁺ he⁻ dsa⁻ lä⁻ jnä⁻ kyaah⁺ wa⁻ je⁻, jee⁺ ja⁻ dsa⁻ jñiih⁺. Jëéh⁺ wa⁻ je⁻ mi⁻ jnäá⁺ lä⁻ jëé⁺. ¹⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ lä⁻ la⁻:

Hne⁻ hi⁻ na⁻ gwü⁺, ñe⁻ hñaah⁺.

Chaa⁺ hñaah⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁻,
Cristo choo⁺ wa⁻ je⁻ kyah⁺.

¹⁵ Leéh⁺ hnäh⁺, ha⁻ lä⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺. Ta⁻ wa⁻ taah⁺ hnäh⁺. Hnøø⁺ go⁻ taah⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ cha⁻ miüh⁺ hñii⁺ dsé⁺ llu⁻ ba⁻. ¹⁶ Kye⁻ da⁻ hnäh⁺ kwaat⁺, na⁻ lä⁻ cha⁻ jmiü⁺. Jëéh⁺, lä⁻ jëé⁺ jmiü⁺ ba⁻ cha⁻ he⁻ hñii⁺. ¹⁷ Ta⁻ wa⁻ taah⁺ hnäh⁺, hnøø⁺ lä⁻ ngëéh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁻ hnøø⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. ¹⁸ Ta⁻ mi⁻ heé⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ kyaah⁺ jmiü⁺ mi⁻ jëh⁺ ma⁻ ää⁻. He⁻ jää⁺ jne⁻ jmeen⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ ba⁻ ja⁻. Wa⁻ na⁻ kah⁺ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngü⁺ ba⁻. ¹⁹ Ja⁻ hlëéh⁺ hnäh⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ salmo, kyaah⁺ su⁻ kih⁺ Dio, kyaah⁺ lä⁻ jëé⁺ su⁻ he⁻ kwa⁻ jmi⁻ lle⁺. Ja⁻ häh⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻ hi⁻ ja⁻ kwah⁺ hnäh⁺ tíhmaah⁺ kiyh⁺ lä⁻ kaa⁺ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺. ²⁰ Lä⁻ jëé⁺ jiih⁺, kih⁺ lä⁻ jëé⁺ ba⁻, ja⁻ kwah⁺ hnäh⁺ tíhmaah⁺ kih⁺ Dio hi⁻ laa⁺ Täá⁺ jnän⁻, ta⁻ la⁻ kih⁺ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻.

Jmee⁻ biü⁺ jmee⁻ jne⁻ he⁻ kih⁺ dsa⁻

²¹ Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ lä⁻ llu⁻ he⁻ gah⁺ hnäh⁺ Dio.

²² Hnäh⁺ dsa⁻ më⁻ hi⁻ chaa⁺ dsa⁻ ñuuh⁺ kyaa⁺, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ ñuuh⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, lä⁻ koo⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻. ²³ Jëéh⁺, dsa⁻ ñuuh⁺ ba⁻ kye⁻ né⁻ kih⁺ dsa⁻ më⁻ kyaa⁺, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ kye⁻ né⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺ hi⁻ ga⁻ lääy⁺, hi⁻ laa⁺ kwaat⁺ gwah⁺ kiyh⁺. ²⁴ He⁻ ja⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ tée⁺ gwah⁺ jmeey⁺ he⁻ kih⁺ Cristo, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺, ga⁻ tée⁺ jmee⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻ kih⁺ dsa⁻ ñuuh⁺ kyaa⁺.

²⁵ Hnäh⁺ dsa⁻ ñuuh⁺ hi⁻ chaa⁺ dsa⁻ më⁻ kyaa⁺, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ dsa⁻ më⁻ kyaah⁺ hnäh⁺, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ hnää⁺ Cristo gwah⁺ kih⁺, lä⁻ jiih⁺ ga⁻ ngëéy⁺ hñii⁺ ga⁻ juu⁻ kwaat⁺ kih⁺ gwah⁺. ²⁶ Lä⁻ jwé⁺ ja⁻ ga⁻ jä⁻ na⁻ jngü⁺ gwah⁺, ga⁻ gyiyh⁺ he⁻ ma⁻ soh⁺ kyaah⁺ jmiü⁺ hi⁻ kyaah⁺ juu⁻ kih⁺ Dio. ²⁷ Mah⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁻ jmiü⁺ ja⁻, kih⁺ hñii⁺ bih⁺ mi⁻ jnäy⁺ gwah⁺ he⁻ la⁻ na⁻ hñaah⁺, he⁻ sa⁻ soh⁺, ni⁻ sa⁻ jnä⁻ ma⁻ gyuh⁻, ni⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ he⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. Na⁻ jngü⁺ go⁻ te⁻ ba⁻ gwah⁺ ja⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻ dso⁻ kye⁻ kih⁺. ²⁸ Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ dsa⁻ ñuuh⁺ hi⁻ chaa⁺ dsa⁻ më⁻ kyaa⁺, jmee⁻

bii' lä'hnäy' mäy, ja' ba' lä'koq' hnäy' hñiiy'. He' hnäy' mäy, he' hnäy' hñii' bih' ja'. ²⁹ Sa' chaq' ni' jaa' hi' sa' hnäy' hñii', lä'jēē' ba' häā' hñii'. Hi' ja' ba' lä'ja' hōō' Cristo gwah' kih'. ³⁰ Jēēh' na'ku' na' chah' jne' kyaayh', laq' jne' lä'koq' jmi' ngo' kiyh', lä'llu' he' ma' laq' jne' koq' ba' kyaayh'. ³¹ Kih' he' ja' ba' beē' dsa' ñuu' cho'jmiiy' mah' dsa' gyay' kyaah' mäy, leey' jaa' ba' jee' lä'uyy'. ³² Juuh' la' juu' he' na' hmää' la'. Pero ja' he' hlēēhn' kih' dsa' jmi' gyuu', he' hlēēhn' kih' Cristo kyaah' gwah' kiyh' ba'. ³³ He' ja' jwahn', jmee' bii' kih' lä'jaa' lä'jaa' dsa' ñuu' lä'hnäy' dsa' mē' kyaay' hi' lä'ja' dsa' mē' hi' chaq' dsa' ñuu' kyaq', hnōō' jmeey' he' kih' dsa' ñuu' kyaay'.

6

¹ Hnäh' hi' laa' chih', wa' nuuh' hnäh' kih' maa' kyaah' täā' kyaah'. Lä'ja' ba' sooh' kyah' hnäh', hi' laa' kyaq' Dsa' jōōh' jnän'. ² He' la' to' nē' mada' he' ja' ko' jōōh' kyaah' he' la' kwa' Dio kih' hi' mi' te': "Wa' nuuh' kih' maa' kyaah' täā' kyaah', ³ mah' chaq' hne' llu' hi' lä' ma' ngoo' ja' ba' chaq' jmi' gyuu' la'."

⁴ Hnäh' hi' chaq' jōō', ta' ta' ta' haq' hnäh' gyuu' kyaah' ga' ngēē' jwēē', ha' ga' che' ga' ya' jēē' dsēy'. Jee' dsa' kwaay', hnōō' kwēēh' hnäh' nuuh' lä'lle' kih' mah' lä' tēy' jmeey' lä' hnōō' Dsa' jōōh' jnän'.

⁵ Hih' hnäh' hi' jmee' ta' kih' dsa', ja' jmee' hnäh' he' kih' dsa' juu' ta'. Ta' jmee' hnäh' chaq' hnäh' kyaayh', ni' ta' mi' gaa' hñih', hnōō' gah' hñih' ba'. Jmee' hnäh' kwaat' lä'koq' he' jmeeh' hnäh' ta' kih' Cristo. ⁶ Lä'kaa' tuh' hoh' hnäh' jmee' hnäh' he' kih' dsa' juu' ta' lä'koq' hnōō' Dio. Hi' ja' ma' la' ta' ko' jiih' täāy' jēy', lä'koq' jmee' hi' hnōō' ja' llu' kyaah' dsa'. Jmee' da' hnäh' hu' dsē', la' lä'koq' he' jmeeh' hnäh' ta' kih' Cristo ba'. ⁷ Kyaah' koq' nēē' ba' hu' dsē' jmee' hnäh' ta' kiyh', lä'koq' he' jmeeh' hnäh' ta' kih' Dsa' jōōh' jnän', ja' kih' dsa' jmi' gyuu'. ⁸ Jēēh' ñēh' ba' hnäh', mi'hmaah' ba' Dio kih' lä'jēē' dsa' ha' koh' te' ta' llu' he' ma' jmeey'. Sa' cha' he' jmee' che' jmeey' ta' kih' dsa' o' che' la' ta' kih' hñiiy'.

⁹ Ja' ba' lä'ja' jmee' hnäh' kyaah' hi' jmee' ta' kyah' hnäh'. Ta' ta' ta' haq' hñih'. Ñēh' ba' hnäh', he' ba' hi' gya' gyuu' laq' juu' hi' jmee' ta' kyah' hnäh' hi' laay' juu' hnäh' ka' läh'. Jēēh', koq' ba' laq' dsa' cha' nēy'.

Cha' ba' he' kyaah' teen' kyaah' hi' sa' llu'

¹⁰ Ta' jyoh' ko' taa', jwēēhn' hnäh' oōhn', kwa' hnäh' be' kih' he' ma' laq' hnäh' koq' kyaah' Cristo. Jēēh' cha' miuh' be' cha' kiyh'. ¹¹ Jmäh' hnäh' ta' lä'jēē' he' kwa' Dio he' kyaah' läāh' hnäh' hñaa'h'. Lä'ja'

ba' täāh' hnäh' tēēh' kyaah' lä'jēē' may' kih' hi' sa' llu'. ¹² Sa' la' juu' tēē' jne' kyaah' dsa' jmi' gyuu', la' juu' kyaah' lä'jēē' jmi' lle' hñih' hi' kye' na' ku' na' ngii' ta' jmi' gyuu' hñih' la'. Chaq' hi' mah', lä' ga' tē' hi' jōōh'. Lä'kye' jmi' lle' hñih' hi' ga' läāh' gyuu' tēē' jne' kyaah' ka' läh'. ¹³ He' ja' jmee' bii' jmäh' hnäh' ta' lä'jēē' he' kwa' Dio, mah' tēēh' hnäh' kyaah' hi' he'. Lä'jēē' he' kwēēh' Dio hnäh' la' lä'koq' he' chooh' hlōō' hi' täāh' jee' hñii' mah' läāh' hnäh' hñaa'h' wa' ra' ga' lloo' jmi' hñih' ja'. Hi' ma' la' ma' tēēh' hnäh', ma' lēh' hnäh' kih' lä'jēē'. ¹⁴ He' ja' go' taah' hnäh' koq' hweh' kyaah' ju' dsoo'. He' ja' na' la' lä'koq' loo' he' na' hñuu' tuh' hlōō'. Hi' lä'ja' hnōō' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' mah' lä'ja' läāh' hnäh' hñaa'h', lä' jmee' hlōō' hi' täāh' jee' hñii' na' läā' bih' ñē'. ¹⁵ Hi' hnōō' ma' na' lluu' hnäh' täā' kwah' hnäh' ju' hmēē' he' jmee' hii' ti' jnän'. He' ja' na' la' lä'koq' he' hä' mi' ti' jne'. ¹⁶ Hi' jee' lä'jēē', hnōō' dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio mah' lēh' hnäh' kih' hi' sa' llu' wa' ra' ga' jmeey' jwiih' kyah' hnäh'. He' ja' na' la' lä'koq' he' jmee' hlōō' hi' hi' ñē' he' läy' hñiiy' kih' lä'jēē' flech' he' na' hñih' je' he' te' dsa' jee' cha' hñii'. ¹⁷ Hi' dsooh' hoh' hnäh' ma' läā' ba' Dio hnäh'. Lä'ja' laah' hnäh' lä'koq' laq' hlōō' hi' hä' mi' kyaah' lle'. Hi' chooh' hnäh' ñē' tuuh' juuh' kih' jmi' lle' Na' jngii'. He' ja' na' la' juu' kih' Dio. ¹⁸ Lä'jēē' jiih' hnōō' chuu' hnäh' kyaah' Dio, ngii' hnäh' kiyh' lä' hnōō' jmi' lle' Na' jngii'. Wa' na' nēh' hnäh', ta' ta' hnäh' he' ngiih' hnäh' kih' lä'jēē' hi' laq' kyaq' Dio.

¹⁹ Hi' ngii' hnäh' kin' mah' kway' juu' he' hlēēhn' hi' ni' sa' ja' lä'gohn' wa' ra' ga' tē' jee' kwan' ju' hmēē' kih' Jesús he' ma' na' hmää'. ²⁰ Ga' cheq' Dio jnā' mah' kwan' juu' kiyh'. He' ja' ba' na' häān' neh' ñē'. He' ja' ngii' hnäh' kin' mah' ja' tuu' dsēn' hlēēhn' lä'koq' lle' kih'.

²¹ Tiquico laq' jaa' oōh' jne' hi' hnaan' cha' miuh'. Lä' ma' jmeey' ja' ba' ta' kih' Dsa' jōōh' jnän'. Hi' he' jmee' juu' kyah' hnäh' ha' lä' la' kin' hi' ha' lä' ngēn' kyaah' ta' kin'. ²² Kih' he' ja' ba' na', cheq' jniuh' ta' na' kyah' hnäh' mah' lä' ñēh' hnäh' ha' lä' dsa' ngēē' jnāäh' hi' lä'ja' kway' be' kyah' hnäh'.

²³ Ngün' kih' Dio hi' laq' Täā' jnän' hi' ngiin' kih' Jesucristo Dsa' jōōh' jnän', wa' jmeey' hii' ti' dsē' lä'jēē' oōh' jne' hi' täāh' jee' na', wa' jmeey' hnäy' oōyh' hi' wa' jmeey' dsoo' dsēy' kih' Dio. ²⁴ Wa' mi' jāā' Dio lä'jēē' hi' sa' hwaq' he' hnäy' Jesucristo Dsa' jōōh' jnän'. Wa' la' lä'ja'.

Filipenses

Juu' la- ga' sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Filipo

1 Jnä Paa' kyaah' Timotä jmee' jnääh' ta' kih' Jesucristo, siin' kyaah' hnäh' hi- na' jngëë' hi- tääh' jwi- Filipo, kih' he- ma- laah' hnäh' koø- kyaah' Jesús. Hi- siin' he- la- lä' kye' kih' hi- kye- në' hi- kyaah' lä' jëë' hi- na- hñaa' kwa' be' jee' na-. 2 Ngüin' kih' Dio hi- laa' Täa' jñän' hi- ngüin' kih' Jesucristo Dsa- jøøh' jñän', wa' kway' lä' jë- he- llu' kyaah' hnäh', hi' wa' jmeey' hüi' ti' kyaah' hnäh'.

Ga' kwa' Paa' ti' hmaah' kih' Dio

3 Kwan' ti' hmaah' kih' Dio kyaan', koø- hä' koø- hä' lä' ma' dsooh' dsën' hnäh'. 4 Lä' jë- jiih' lä' ma' hlëëhn' kyaah' Dio, chaa- ba' jnä' llu' jee' ngüin' kih' lä' jëë- hnäh', 5 jëëh' lä' ma' ga' loøh' hnäh' kwah- hnäh' be' kin' jee' kwan' ju' hmëë' lä' jiih' na' sa' ma' hwaah' hnäh'. 6 Ma' ba' jnä' lä' koø- jmee' Dio kyaah' hnäh'. Hñii' bih' ga' loøy' jääy' hnäh' hi' lä' ja- ngoo' ba' jääy' hnäh' lä' jiih' hñaa' ta' he- jmeey' kih' lä' jaa- lä' jaa' hnäh' wa' ra' ga' tē' jee' jäh' Jesu- cristo. 7 Sooh' he- kan' o- jøh' dsē- lä' ja- kyaah' hnäh', jëëh', hnaan' hnäh' cha' miih'. Ma' ke' hääñ' neh' ñe' o' chehn' nē' ta' mah' noon' nē' kih' ju' hmëë', ma' ra' he- mi' jää' ba' Dio jne' ko- jøh'. 8 Ñe- ba' Dio he- hnaan' hnäh' cha' miih', ja- ba' lä' koø- hnää' Jesu- cristo hnäh'.

9 Lä' la- ngüin' kih' Dio kyaah' hnäh'. Hnoon' hnaah' hnäh' øøh' hnäh' cha- ga' miih', hi' hnoon' lä' cha- ga' huü' dsē- llu' kyaah' hnäh' hi' hnoon' lä' ngëëh' hnäh' cha- ga' miih'. 10 Ma' ja- ba' lä' ñeh' hnäh' hee- na' he- llu' ga' kyaah' hnäh' kih' jee' lä' jë-. Lä' jwë' ja- lëëh' hnäh' na' jngëë', mo' so' cha' ga' he- na' bääh' hnäh' ni' miih' wa' ra- ga' tē' jee' jäh' Cristo. 11 He- lä' ja-, lä' cha- na' ku' na' ngüi' ta' llu' he- jmeeh' hnäh', ta' la- kih' Jesucristo mah' wa' la' juuh' kih' Dio hi' lä' ja- hä' dsa- cha- miih' kiyh'.

Ga' jmeeh' Paa' juu' ha- lä' a' kih' hñiiy'

12 Hnoon' lä' ñeh' hnäh' øøhn', kwaat' kih' lä' jë- wii' he- ga' ngëën', ga' jñee' cha- ga' miih- ju' hmëë'. 13 Lä' ja- lä' jëë- hløø' hi- tääh' nē' ta' la-, ma' ñe' bih' hääñ' neh' ñe' kwaat' kih' Cristo. Hi' ga' lä' jëë- ba' hi- tääh' jee' la' ma' nuu' bih'. 14 Jwëg' øøh' jne' ga' tēyeh' be' ta' la- kih' Dsa- jøøh' jñän', lä' llu' he- ga' nuuy' he- hääñ' neh' ñe'. He- ja- tuu- dsëy' cha- ga' miih- hlëëyh' dsa- juu' kih' Dio, mo' so' goyh' na'.

15 Ma' ra- ju' dsoo', wii' dsë' ko- llaa' dsa- hi' ga' nää' kwa' juu' kih' Cristo, hi- hnøøy' llay' hñii-. Pero hi- jñah' hi- kwa' juu', koø- nëë' ba' la' huü' dsē- kiyh'. 16 Hih' koø- nää' dsa- he', kwa' juu' kih' Cristo, pero ta' juu' bih'. He- hnooyh- hñii- ba' ja-. Hi' hnooh- gyih' ha- lä' jee' lä' wii' kin' he- hääñ' neh' ñe' la-, huü' dsē- kih' bih' ja-. 17 Pero hi- jñah' he', kwa' juu' kih' Cristo kih' he- hnääy' dsa-. Ma' ñe- bih' hääñ' neh' ñe' mah' noon' nē' kih' ju' hmëë'. 18 Pero sa' cha- he' jmee', cher' mah' llu' huü' dsē- kiyh' o' cher' mah' sa' llu'. He- kwa' dsa- juu' kih' Cristo, he- ja- ba' jmee- chaan' llu'.

Hi- lä' ma' ngoo' ja- ba' chaan' llu', 19 jëëh' ma' ba' jnä' lä' jë- ba' ya' hii' llu'. Lää' ba' jnä' kyaah' he- ngiih' hnäh' kin' kih' Dio hi' kyaah' be' kih' Jmi- lle' kih' Jesucristo. 20 Ma- cha- ba' o- jøh' dsē- kin' hi- sa' jän' kyaah' o- hih-. Ma' ra- he' jmee' dsa' juuh' kih' Cristo ta' la- kih' jñä'. Sa' cha- he' jmee' cher' mah' chaa- ga' jnä' o' ma- na' juun'. 21 Cher' mah' chaa- ga' jñä', Cristo ba' kyaah' jñä'. Hi' cher' mah' ga' juun', ma- lih' ba' jñä' ja-. 22 Cher' mah' ngoo' ga' chaan' jmi' gyuu' la-, lä' cha- cha' ga' miih- ta' llu' he- jmeen'. Sa' man' he- koø- jee' lä' to' he- llu' ga'. 23 Koø- jee' ba' hääñ' kih' he- ja-. Hnoo' ga' jñä' he- juun' ba' mah' na' gyan' kyaah' Cristo. Cha- ga' miih- llu' he- ja' kin'. 24 Pero lä' jmäa' ga' kyaah' hnäh', cher' mah' chaa- ga' jñä' jmi' gyuu' la-. 25 Lä' la- gwa' huü' dsē- kin', man' he' chaa- ga' jñä' miih' jmi', he- gyan' kyaah' hnäh' jmi' gyuu' la-. Lä' ja- go- nää' hnäh' ta' cha' nē' he- jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' cha- ga' miih- hi' ja- ba' lä' ja- jëë- hoh' hnäh' kyaah' he- ma' dsoo' hoh' hnäh'. 26 He- ja- wa' ra- ga' lloon' ka- läh' jee' tääh' hnäh', lä' chaañ- hnäh' llu' cha' ga' miih- ta' la- kih' Cristo, wa' ra- ga' jëëh' jñä'.

27 Kih' jee' lä' jë-, jmee' bii' go' taah' hnäh' kwee- lä' hnøø' kih' ju' hmëë' kih' Cristo. Cher' mah' ngoon' na' jëën' hnäh', o' cher' mah' sa' ngoon', pero ma' ra- he- hnoon' tēëhn' juu' kyaah' hnäh' che' lä' ma' tääh' ba' hnäh' koø- hweh- kyaah' koø- nëë' ba' huü' dsē-, hi' hnoon' nuun' ka- läh' che' lä' ma' kwah' ba' hnäh' be' ko' jøh' jee' jñeeh' hnäh' ju' hmëë' he- jmee- jne' dsoo'. 28 Ta' wa' gah' hnäh' ni' miih' kih' hi- na' høøh' kyaah' hnäh'. Lä' jwë' ja- lä' jñä' he- lloo- koø- jmi' hegy'. Pero kyaah' hnäh' lä' jñä', ma' ra- he- lää' ba' hnäh'. Dio ba' he' hi' jmee' lä' ja-. 29 Jëëh' ta' la- kih' Cristo, he- ga' na' jwë' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kiyh'. Hi' ja- ma' la- he' ja-, ma' ra- he- jëëh' hnäh' he- wii' kwaat' kiyh' ka- läh'. 30 He- ja- jëëh' hnäh' wii', ja' ba' lä' koø- wii' ga' jëën' lä' ma' gyan' kyaah' hnäh'. Hi' na' nuuh- hnäh' he- ngoo' ba' jëën' wii'.

2

Cristo ga'jmää' hñii' mäh' go'te'

1 Cher'mah' ju'dsoo' ma'hñah' hnäh' miih' be' kih' Cristo lä'llu' he' ma'laah' hnäh' koo' kyaayh, hi' cher'mah' jëë' hoh' hnäh' kih' he' hnäy' hnäh', hi' cher'mah' tih' hoh' hnäh' he' kye' hnäh' Jmi'lle' Na'ngii', hi' cher'mah' ga'lä'ñih' hoh' hnäh' hi' jöh' hoh' hnäh' kyaah' øø'h' jne', 2 cher'mah' lä'ja' la' kyah' hnäh' øø'h'n', ja' jmeeh' hnäh' jëë' dsen' go'te'. Hnoon' jmeeh' hnäh' koo' nëe' ba' huu'dsë' jee' lä'jëë' hnäh', hi' lä'hi' në' ba' wa' hnaah' hnäh' dsa'kyaah' hnäh', hi' wa' la' koo' ba' huu'dsë' kyah' hnäh' jee' hnaah' hnäh' Dio. 3 Ta' jmeë' hnäh' lä' tih' hoh' hnäh' hñaa'h', ni' ta' jmää' hnäh' hñaa'h' kaah'. Lla' he' ja', jmää' hnäh' hñaa'h' lä'koo' jaa' hi' mäh' ba'. Jmee' hnäh' kwaat' kyee' ga'øø'h' hnäh' lä'koh' ga' hñaa'h' hnäh'. 4 Lä'ja' hnøø'h' hnäh' he' llu' kih' dsa'kyaah' hnäh', ja' ma' la' kyah' hñaa'h' hnäh'.

5 Wa' la' huu'dsë' kyah' hnäh', ja' ba' lä'koo' la' huu'dsë' kih' Cristo Jesús. 6 Kwee' go'te' ba' laay' kyaah' Dio, pero sa' ga'jmeey' bii' ma' leey' kwee' kyaayh'. 7 Ga'jmääy' hñiiy' mäh', jay' lä'koo' jaa' moz' ba'. Ga'lä'chaa'y' lä'koo' wa' hi' cha' hi' dsa' jmi'gyuu'. 8 Lä' ma' ga'ngëy' laay' dsa', ga'jmääy' hñiiy' mäh' go'te', lä'ñiih' ga'heeyh' juuy', ma'ke' la' o'hih' he' ga'juuy' dsoh' hma'cru'. 9 He' ja' ga'chaa'h' Dio ta' gyuu'h', ga'llaay' jøøyh' go'te'. Hi' ga'kwëeyh' koo' jmi' he' llu' ga' lä'koh' ga' kih' jee' lä'jëë'. 10 Mah' ga'lä'jëë' ba' dsa' juuh' jne' wa'ra' ga'nuuy' jmi' kih' Jesús. Lä'ja' jmeë' hi' tääh' gyuu'h' kyaah' hi' tääh' hwa', lä'kye' hi' tääh' neh' hwa' ka' läh'. 11 Hi' ga'lä'jëë' ba' jäh': "Jesucristo ba' laa' Dsa' jøø'h' jnän", lä'ja' jmeey' juuh' kih' Dio hi' laa' Täa' jnän'.

Laa' jne' lä'koo' wa'je' he' choo' kih' dsa'

12 Øø'h'n' hi' hnaan', chaan' llu' kyaah' hnäh', jëeh' ga'jmeeh' ba' hnäh' he' kin' lä' ma' tøøhn' ko'jöh' jee' na'. Hi' na' he' gyan' lä' ga'të' la', he' ja' na' jwëëhn' hnäh', jmeë' hnäh' he' cha' ga'miuh' lä'koh' lle' kyah' hnäh' kih' he' ma' laah' hnäh'. Hi' lä'ja' hnøø' wa' gah' hnih'. 13 Dio ba' jmeë' ja' tuh' hoh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' hnøøy' hñiiy' hi' kway' be' kyah' hnäh' mah' kwëeh' hoh' hnäh' jmeeh' he' jäh'.

14 Ta' ti'choo' hnäh' juu'. Ja' mi'teh' hnäh' to'ké' ba' kih' lä'jë' he' jmeeh' hnäh'. 15 Mah' leeh' hnäh' na'ngëé' hi' mo'so' cha' ga'he' na' bää'h' hnäh' ni' miuh'. Leeh' hnäh' joo' Dio hi' mo'so' cha' dso'kye' kih' jee' kih' dsa' hi' na' hee' dsë'. Jee' kih' hi' hñaa' dsë' he', leeh' hnäh' lä'koo' cha'nuu' hi' chaa' gyuu'h' hi' choo' wa'je' lä'kaa' jmi'gyuu', 16 lä'llu' he' kwah' hnäh' juu'

he' jmeë' chaa' dsa'. Hi' lä'ja' lä'chaa'n' llu' wa'ra' ga'të' jee' jäh' Cristo. Jëeh' ma'ja' lä'jnä' he' jmää' ba' ta' kin', ja' koo' ga'jmeen' ta' ta'jmah', 17 Hi' cher'mah' ga'ngiih' dsa' kin', sa' cha' he' jmeë'. Jëeh' ma'ngëé' ba' ma' dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio hi' ga'ngëeh' hnäh' hñaa'h' mah' jmeeh' hnäh' ta'he' kiyh'. Hi' cher'mah' ga'juun' jee' kwan' be' kyah' hnäh', ja' ga' ma'hñaa' he' kwëeh'n' Dio. Heh' lä'ja' chaa' ba' jnä' llu', hi' jëë' ba' dsen' kwaat' kyah' hnäh'. 18 Hi' lä'ja' hnoon' jmeeh' hnäh' ka'läh', wa' chaa'h' hnäh' llu', wa' jëë' hoh' hnäh' ko'jöh' kyaah' jnä'.

Timotä' kyaah' Epafrodito

19 Wa' jëen' ha' lä' jäh' Jesús Dsa'jøø'h' jnän', na' ga' hnoon' cheen' Timotä' dsa'jëëy' hnäh', mah' lä'chaa'n' llu' ka'läh' lä'hmëé' wa'ra' ga'tëëhn' juu' kyah' hnäh'. 20 Sa' chaa' ga'ñah' hi' kye' koo' ba' huu'dsë' lä'koo' jnä'. Jaa' hi' he' ba' lle' dsë' hnäh' cha'miuh'. 21 Lä'jëë' ga'ñah' hnooyh' ma'la' he' hnøøy' hñii' bih', sa' hnooyh' he' hnøø' Cristo Jesús. 22 Ma'ñeh' ba' hnäh' ma'ya' hëë' Timotä' llu' kyaah' ta' kih'. Lä'koo' jaa' hi' kwa' be' kih' jmi', lä'ja' jmeey' kyaah' jnä' jee' kwa' jnääh' juu' kih' Jesús. 23 He' ja' to'chah' wa'ra' ga'lä'man' ha' lä'jä' juu' kin', ja' ga'cheen' Timotä' kyah' hnäh', laan'. 24 Kyen' o'jöh' dsë' kih' Dsa'jøø'h' jnän', chah' ba' niin' ka'läh' jee' tääh' hnäh'.

25 Hi' jmeë' bii' cheen' øø'h' jne' Epafrodito kyah' hnäh' ka'läh'. He' ba' hi' na' ga'cheeh' hnäh' mah' jmeey' be' kin'. He' ja' ga'jmeë' jnääh' ta' ko'jöh' kyaayh'. Peer' ga'kwa' jnääh' be' lä'ñiih' jee' le'. 26 Pero hnøø' gyih' dsa'jëëy' hnäh', jëeh' jmeey' cha'miuh' huu'dsë' kyah' hnäh', kih' he' ma'nuuh' hnäh' dsaayh'. 27 Ma'ra' ju'dsoo' ba' dsaayh', miuh' ga' sa' ga'juuy'. Pero ga'lä'ñih' dsë' Dio kiyh'. Hi' ja' ma'la' kih' hi' he' ga'lä'ñih' dsëy'. Ga'lä'ñih' dsëy' ki' jnä' ka'läh' jee' ma'hlaay'. Meeh' dsen' cha'ga'miuh' wa'ra' jeh' kih' ga'juuy'. 28 He' ja' jmeë' bii' kin' chee' jnih' ka'läh' dsa'jëëy' hnäh'. Hi' wa'ra' ga'jëëh' hnih', lä'chaa'h' hnäh' llu'. Hi' jnä' ka'läh' mo'so' lä'meeh' dsen'. 29 Heeh' hnäh' lä'kaa' tuh' hoh' hnäh' lä' hnøø' Dsa'jøø'h' jnän'. Hi' wa'lä' hnaah' hnäh' lä'jëë' hi' jmeë' ta' lä'koo' jmeë' øø'h' jne' he'. 30 Miuh' ga' sa' ga'juuy' jee' jmeey' ta' kih' Cristo. Ga'hii' goo' kiyh' he' ga'jmeey' be' kin' lla' hnäh' kih' he' sa' ga'la' he' ma' jmeeh' hnäh' hñaa'h' hnäh'.

3

Ga'jmeë' Paa' ta' koo' lä'koo' ma' laay' jää'

¹ He-ja-*o*øhn', wa' jëë- hoh' hnäh' ta-la' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Sa- dsa-lä-dsëh' dsën' he- siin' ka-läh', ja-ba' he- ma-siin' jää', jëéh' he- llu' kyaah' hnäh' ba' ja-. ² Leeh' hnäh' kyaah' h'i- jmeë' he- hliih', h'i- jmeë' lä'koo' dsi- hää', jäh', jmeë' bi- uuh' jmi-ngo' kih' dsa-ñuuh'. ³ Jne' ba' he' h'i- ma-laa' kwaat' h'i- ga'wih' jmi-ngo' kih', jne' ba' he' h'i- jmeë' ta'he' kih' Dio kyaah' koo- nëë' ba' huudse-. Jne' ba' he' h'i- chaa- llu' kih' he- ma-laa' jne' koo- kyaah' Cristo Jesús. He-la' kye' ga' jne' o'joh' dsë- jnän' hñaan' h'i- laa' jmi-ngo'. ⁴ Le' ba' kan' o'joh' dsë- kih' hñiin' wa'ra' jäh' kih' hnoon'. Hi' cher'mah' chaa- h'i- kye- o'joh' dsë- kih' ta' he- ma'jmeey', jnä' ba' cha- kin' cha-ga'miih- lä'koh' ga' kih' h'i- he'. ⁵ Jëéh', ma' ga' hyan' jña' jmi- ga'wih' jmi-ngo' kin'. Hi' laan' sa'ju- kih' Israel, hi' laan' ja' ba' sa'ju- kih' Benjamín joo'y'. Hi' laan' ma'ra' dsa- hebreo, jëéh' hebreo ba' ma' laa' ma' kyaan' tää' kyaan'. Hi' ma' laan' jaa- fariseo h'i- ma' hoo- ley kih' Moisé. ⁶ He-ja- ga'kwaan' hñiin' he- ma' jmeeh'n' dsa- kya' Dio. Ma' mi'ten' ley mah' ma' jän' llu' kyaah' Dio, ni' miih' sa' ma' na- bääh'n' dsoo' ma' laan'.

⁷ Pero lä'jë- he- ma' kyen' o'joh' dsë- kih' ja-, ga'jmeen' kwaat' mo'so' jmää' he- ja- kin', mah' ngoon' kyaah' Cristo ba'. ⁸ Hi- ja- ma-la' he- ja-, ga-lä'jë- ba' he- cha-, ga'jmeen' kwaat' sa' jmää' ni' miih'. Pero he- kyuun' Cristo Jesús Dsa-jøøh' jnän', he- ja- ba' kyeë' cha' ga'miih' kin'. He-ja- ga'jmeen' ta' koo' lä'jë- go-te' ba', kih' he- hnaa' jnih'. Ga'jmeen' kwaat' la' lä'koo- hløø' jmah' ba', mah' ngoon' kyaah' Cristo. ⁹ Hnoon' jän' go-te' ko'joh' kyaah'. Mo'so' hnoohn' ha- lä- jee' jän' llu' kyaah' he- hoon' ley ma' gyuh-. He- jmeen' dsoo' dsën' kih' Cristo, he-ja- ba' jän' llu'. He- ja- ja' ta-la' kih' Dio, lä'llu' he- jmeë' jne' dsoo' dsë- jne' kiyh'. ¹⁰ Hi' hnoon' lä' kyuun' Cristo cha' ga'miih', hnoon' ngën' kyaah' lä'jë- be' kiyh', ja-ba' be' he- kyaah' ga-lä'jiih' ja-. Hi' hnoon' jëën' wii' lä'koo- ga-jëë' Cristo, lä'jiih' le' kin' lä'koo- ga-la' kiyh' he- ga'juuy' kwaat' kih' dso'kye- jnän', ¹¹ mah' lä'ja- tëën' jmeen' ma'ra' he- llu' jmah' lä'koo- jaa- h'i- ma-lä'jiih' jee' kih' h'i- ma-na-juu'.

Ga'kwa' Paa' be' lä'jiih' jee' le'

¹² Ja' he- jwahn' he- ma-la' ga'juh-, ni' he- ma-laan' lluu' go-te-. Pero ngoo' ba' jnä' ta-cha'në' kwan' be', ha- ga-che- lloo- koo- jmi- leen' lä'koo- hyoh- dsë' Cristo Jesús h'i- ga-tëéh' jnä'. ¹³ Øøhn', sa' ga' ma-tëën' he- ja-. Pero he- jmeen' lä-la-. mo'so- mi-dsoohn' dsën' lä'jë- he- ma-ngëë', mah' kwan' be' lä'jiih' tëën' he- cha- ta-cha'në' ga'. ¹⁴ Ngoo' ba' jnä' ta-cha'në' kwan' be'

lä'jiih' tëën' he- lle' kih' hyohn' he- cha- gyuuh'. Kih' he- ja- ba' ga-tëéh' Dio jnä' ta-la' kih' Cristo Jesús.

¹⁵ Lä-jëë- jne' h'i- ma-tääh' koo- hweh-, hnøø' dsa'toohn' kyaah' koo- ba' huudse-, ja-ba' lä'koo- huudse- he- jmeen-. Hi' cher'mah' chaa- ko'llaa' hnäh' h'i- sa-la' lä'ja- huudse- kih', Dio ba' jmeë' lä-ngëëy' ha-lä-la'. ¹⁶ Pero hnøø' dsa'tooh' jne' koo- hweh- kyaah' juu' he- ma-mi-tëë' jne'.

¹⁷ Øøhn', jmeë' hnäh' ja-ba-lä'koo' jmeë- jnä'. Hi' kye- hnäh' në' jmeë' hnäh' ja-ba-lä'koo' jmeë' dsa'kyaah' jnääh'. ¹⁸ Ja' koo- hä' ma-jwëehn' hnäh', jwëë' dsa- ga-nää' jwë' hliih'. Hi' koo- ka-läh' jwëehn' hnäh', lä- ma-ga-nää' ba' dsa- jmeë- ta- koo' juu' he- ga'juu' Cristo dsoh' hma-cru'. He-ja- meeh- dsën-, lä'jiih' tuu- jmi- ni-nën' kih' he- jmeey' lä'ja-. ¹⁹ Kyaah' dso'jwi' ba' dsa-näay'. He- kuh-hih' bih' laa' dio kyaay'. Tih' dsëy' lä'jë- he-la' o' hih'. Kye' huudse- kih' ma-la- he- cha- jmi-gyuu- la-ba-. ²⁰ Pero jnän' jne', gyuuh' ba' na'jnää' jne' jee' ya-hëë' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' h'i- jøøn' lää' jne'. ²¹ Cha- be' kiyh' he- kyaah' le' jmeey' hih' kih' ga-lä'jë- he- cha-. Hi' kyaah' ja-ba' be' ja- mi-siiy' jmi-ngo' he- kye' jne' jmi-gyuu- la- mah' lee' jne' jøøh' lä'koo- laay' hñiyy'.

4

Wa' chaa- jne' llu' ga-lä'jë- jmi' ta-la' kih' Dsa-jøøh' jnän'

¹ Peer- hnaan- hnäh' øøhn', hnoon' na'jëën' hnäh' h'i- jmeë' jëë- dsën'. Jëéh' he- ga-hëeh' hnäh' kih' Jesús, he- ja- ba' la- lä'koo- jneen'. He-ja- jwëehn' hnäh', øøhn' h'i- hnaan-, ja- go-taah' hnäh' koo- hweh- lä'llu' he- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Dsa-jøøh' jnän'.

² Chuun' cha'miih' kyaah' Evodia h'i- kyaah' Síntique ka-läh', wa' hii' koo- ba' dsëy' lä- hnøø' Dsa-jøøh' jnän'. ³ Hi' ngiin' kyaah' hne- h'i- jmeë- ta- ko'joh' kyaah' jnä', mah' kwah' be' kih' lä'uu' øøh' jne' he'. Jëéh', cha- cha-miih- ta' he- ga'jmeë' dsa-më' he' ko'joh' kyaah' jnä' jee' ga'kwa- jnääh' ju'hmëë'. Hi' lä'ja- ga'jmeë' ka-läh' Clemente kyaah' lä'jëë' ga' jñah' h'i- kwa- be' kin'. Lä'jëë- h'i- he- na-sii- jmi- kih' në- je- jee' na-sii- jmi- kih' lä'jëë- h'i- na'jnää' kih' Dio.

⁴ Wa' chaa- hnäh' llu' ga-lä'jë- jmi' ta-la' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Jwahn' ka-läh': Wa' chaa- hnäh' llu'. ⁵ Mi-jnää' hnäh' kih' lä'jëë- dsa- he- llu' hoh' hnäh', jëéh' ngoo' ga'lloo' jmi' jäh' Jesús. ⁶ Ni' miih' ta- kwëéh' hnäh' hñaah' huudse-. Hnøø' ngii' hnäh' kyaah' hnäh' kih' Dio ba'. Hlëéh' hnäh' Dio ha- lä- hnooh- hnäh', chu' hnäh' kyaah' cher'mah' ha- lä- la' kyaah' hnäh' h'i- kwa'

hnäh' ti'hmaah' kiyh'. ⁷ Hi' Dio jmee' hii' ti' kyah' hnäh' hi' ni' sa' lä'ngëeh' hnäh' ha' koh' jiih' jmeey'. Kyaah' lä'ja', mo'so' jeh' hoh' hnäh' hi' jä' koq' hweh' hu' dsë' kyah' hnäh', ta'la' kih' he' ma'laah' hnäh' koq' kyaah' Cristo Jesús.

⁸ Ta' jyoh' ko'taa' jwëehn' hnäh' øøhn', kye' hnäh' hu' dsë' kih' he' la' ba': kih' he' la' dsoo', kih' lä'jê' he' jmää', lä'jê' he' llu', lä'jê' he' na'jngii', lä'jê' he' tih' dsë' jne', lä'jê' he' hii' juu' kih'. Kye' hnäh' hu' dsë' kih' lä'jê' he' la' he' ga'tëë' jne' jmeen' juu' kih'. ⁹ Ja' høøh' hnäh' he' ma'heehn' hnäh', he' ma'mi'tëëh' hnäh' kin', he' ma'nuh' hnäh' kin', hi' he' ma'jêëh' hnäh' jmeen'. Hii' Dio hi' jmee' hii' ti' jnän', hi' he' na' kyaah' hnäh'.

Ga'tih' dsë' Paa' kih' he' ga'hyoyh' kuu'

¹⁰ Peer' jêë' dsën' ta'la' kih' Dsa'jøøh' jnän', na' he' ma'kwah' hnäh' be' kin' ka'läh' lä'hmëë'. Ma' ba' jnä' he' ma' lle' hoh' jnä', pero he' sa' ga'kwa' jä' ba' kyah' hnäh' he' ma' jmeeh' hnäh' be' kin'. ¹¹ Ja' kih' he' la' kyaan' he' ma'jwëehn' hnäh' lä'na'. Ma'lä'tëën' kwan' be' kih' hñiin'. Chaa' ba' jnä' llu' kih' wa' he' cha' he' he' dsa'ngëën'. ¹² Ma'kyuuh' ba' jnä' hee' ja' he' tä'neen' hi' lä'koq' ma'cha'cha'miih' kin'. Ma'lä'tëën' kwan' be' kih' hñiin' he' chaa' llu' kih' wa' he' cha' he' he' dsa'ngëën', lä' ma'kyohn' hi' lä'koq' ma' na'kën'. Kwee' ba' jmee' lä' ma'dsa'chaa' kin', o lä'koq' ma'sa'cha'go'te'. ¹³ Kih' ga'lä'jê' ba' lihn' lä'dsëën' kyaah' be' kih' Cristo hi' ngë' kyaah' jnä'.

¹⁴ Pero ma'ra' he' ga'jmeeh' ba' hnäh' llu', ga'kwah' hnäh' he' hnoon' lä' ma'ga'jëën' wii'. ¹⁵ Neh' ba' hnäh' ha' lä' ga'la' lä' ma'to'në', lä' ma'ya'hëën' hwa' Macedonia ma'na'kwan' ju'hmëë'. Ni' koq' gwah' sa' ga'jmeey' be' kin', ma'la' hnäh' ba' ga'jmeeh' hnäh' ko'jøh' kyaah' jnä', cha' he' ga'kwah' hnäh' hi' cha' he' ga'hñah' hnäh' ka'läh'. ¹⁶ Ja' koq' hä' ga'cheeh' hnäh' lä'jê' he' ma'jmee' bii' kin' lä' ma'gyan' jwii' Tesalónica. ¹⁷ Hi' ja' he' koq' jøøn' he' hyohn' kyah' hnäh'. He' hnoohn' ha' lä'jee' lä'jnä' cha'ga'miih' ta'llu' kyah' hnäh' cha'në' Dio. ¹⁸ Ma'ngëë' ma'hyohn' ha' koh' te' he' lle' kih' hyohn', lä'jiih' ma'ngëë' ga', na' he' ma'tëëhn' kuu' he' ma'cheeh' hnäh' kyaah' Epafrodito. He' na' hii' mi'jwii' kih' Dio, he' na' ba' heeyh', hi' he' na' ba' tih' dsëy'. ¹⁹ Dio kyaan' kwa' ka'läh' he' jmee' bii' kyah' hnäh', jëeh' cha' ba' lä'jê' gyuu' he' sa'lla' jih'koh' he' hñah' jne' kih' Cristo Jesús. ²⁰ Lä'jê' joh' jmi' cha' wa' la' juu' kih' Dio hi' laa' Täa' jnän'. Wa' la' lä'ja'.

²¹ Jmee' Dio kih' lä'jêë' hi' na'jngëë' hi' laa' koq' kyaah' Cristo Jesús. Hi' lä'jêë'

øøh' jne' hi' tääh' kyaah' jnä' la', jmeey' Dio kyah' hnäh'. ²² Hi' ga'lä'jêë' ba' dsa' hi' na'jngëë' jmee' Dio kyah' hnäh' ka'läh'. Hi' cha'ga'miih' lle' dsëy' hnäh' lä'jêë' hi' tääh' cha'neh' kih' César.

²³ Wa' mi'jää' Jesucristo Dsa'jøøh' jnän' lä'jêë' hnäh'. Wa' la' lä'ja'.

Colosenses Juu' la- ga- siii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Colosas

¹ Jnä' Paa' laan' apóstol kyaá' Jesucristo lä' hyoh- dsé' Dio. Kyaah' Timotä' øøh' jne' sin' kyah' hnäh', ² hi- tääh' jwii' Colosas. Laah' hnäh' na- jngéé' hi- mi- teh' ba' hnäh', kih' he- ma- laah' hnäh' koo' kyaah' Cristo. He- ja- ngiin' kih' Dio hi- laa' Tääh' jnän' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa- jøøh' jnän', wa' kway' lä' jé- he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'.

Ga' kwa' Paa' ti' hmaah' kih' Dio

³ Lä' jé- jiih' ma' ngii' jnääh' kyah' hnäh', kwa- jnääh' ti' hmaah' kih' Dio, jmiü' Dsa- jøøh' jnän' Jesucristo. ⁴ Jééh' ma- tēēh' jnääh' juu' he- ma- dsoo' hoh' hnäh' kih' Cristo Jesús hi- hnaah' hnäh' lä' jéé- hi- na- jngéé'. ⁵ Jmeeh- hnäh' lä' ja-, jééh' ma- cha- ba' o' jøh' dsé- kyah' hnäh' he- hñah' hnäh' hegh' he- høø' Dio gyuuh' jmi- gyuu'. Ga- nuuh- ba' hnäh' ha- lä' la' he- o' jøh' dsé- la- lä' ma' ga' hegh' hnäh' ju' dsoo', ja- ba' ju' hméé' kih' Cristo. ⁶ Ga- lloo' juu' na- lä' ga- tē' jee' tääh' hnäh', ja- ba' lä' koo- ngoo' lä' kaa- lä' juh' jmi- gyuu'. Hi- lä' kaa- jee' dsa- kway' juu' na-, le' llu' kih' dsa- hi- lä' ja- ngoo' ba' ta- cha- né, ja- ba' lä' koo- ga- la' kyah' hnäh' lä' ma' to- né' ga- nuuh- hnäh' hi- ga- lä' ngééh' hnäh' ha- koh' sa- llu' dsé' Dio kyaah' jne'. ⁷ Ga- lä' tēēh' ba' hnäh' juu' na-, lä' ma' ga- hlēēh' Epafrä' hnäh', øøh' jne' hi- hnää- jnääh', hi- jmeey' ta' ko- jøh' kyaah' jnääh' hi- mi- te' bih' lä' jé- ta' kih' Cristo, jee' kyah' hnäh' ka- läh'. ⁸ Hi- he' ga- jmeeh' juu' kyaá' jnääh' he- tääh' hnäh' hnaah' hnäh' øøh' kyaah' be' kih' jmi- lle' Na- jngii'.

Ga' ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be' kih' øøh' jne'

⁹ He- ja- lä- ma' ga- tēēh' jnääh' juu' kyah' hnäh' sa- ma- tu' jnääh' ngii' jnääh' kih' Dio mah' wa' kwēēy' hnäh' huusdsé- llu' he- ja- gyuuh', lä' jwé' ja- lä' ñēh' hnäh' kwee- ha- lä' hnøøy' hñiiy'. ¹⁰ Lä' ja- ngii' jnääh' kyah' hnäh' mah' gotaah' hnäh' lä' koo- lle' kih' hi- laa' kyaá' Dsa- jøøh' jnän', hi- jmeeh' hnäh' tää' ba' lä' jé- he- tih' dséy'. Ma' ja- ga' jmeeh' hnäh' lä' jé- he- llu' jmah' hi- lä' kyuuh' hnäh' Dio cha- ga' miih' koo- hä' koo- hä'. ¹¹ Hi- wa' tēēh' hnäh' be' kih' Dsa- jøøh' jnän' hi- cha- ga- lä' jé- be' kih' mah' kwēēh' hoh' hnäh' kih' lä' jé- he- dsa- ngééh' hnäh' hi- lä' jøh- hoh' hnäh' cha- ga' miih' kyaah' dsa-. ¹² Hi- wa' jéé- hoh' hnäh' kwa' hnäh' ti' hmaah' kih' Dio hi- laa' Tääh' jnän' hi- ga- mi- lluu' jne' mah' hñah' jne' heen' jee' oo' ya' jwii' jee' jnä' wa' je-

ko- jøh' kyaah' jee' lä' jéé- hi- na- jngéé'. ¹³ Jééh', ga- lääy' jne' he- ma' tøøhn' jee' na- hoo' jee' ma' jmeey' hi- sa- llu' hih' jnän' hi- ga- taayh- jne' goo' Jooy' hi- hnääy' cha- miih' mah' hi- he' ba' jää' jne' lä' hih' kiyh'. ¹⁴ Ga- lääyh- jne' ta' la' kih' Jooy' hi- ga- tuu- jma- kih'. Kyaah' he- ja- ga' koooy' dséy' kih' dso' kye' jnän'.

Jaa- Cristo ba' laa' jøøh' kih' jee' lä' jéé-

¹⁵ Cristo laa' koo- hegh' kyaah' Dio hi- sa- tēé' jne' jéēn'. Jää' ba' ma- chaay-, he- ja- laay' to- né' kih' he- ja- ga' ga' nøø'. ¹⁶ Ta- la' kih' Cristo ga- jmeey' Dio ga- lä' jé- go- te- he- cha-. Ga- jmeey' lä' jé- he- cha- gyuuh' hwa', lä' jé- he- jnä' kyaah' he- sa- jnä'. Ga- jmääy' lä' jéé- néé' dsa- ta' hi- mäh', hi- kaaah'. Ko- jøh' kyaah' Jooy', ga- jmeey' ga- lä' jé- ba' he- cha- hi- ga- lä' jé- ba' la' kih' Jooy' ka- läh'. ¹⁷ Ma- gya- bih' jää', ja- ga' ga' la' lä' jé- he- cha- hi- kyaah' be' kiyh' ngoo' ba' na- jnä' ga- lä' jé- he- ga- jmeey'. ¹⁸ Hi- he' na- kye- né' kih' gwah-. Hñii' bih' laay' to- né' jee' kih' jee' lä' jéé', hi- hñii' bih' hi- ga- lä' jiih' to- né' jee' kih' hi- na- juu', hu' lä' ja- leey' jøøh' kih' jee' lä' jéé-. ¹⁹ Jééh', ga- tih' ba' dsé' Dio he- laa' Cristo kwee- lä' koo- laay' hñiiy'. ²⁰ Hi- ga- tih' ba' dséy' he- ga- jeeyh' juu' he- ma' cha- gyuuh' hwa'. Ga- mi- llaa- go- te- he- ma' ää- jne' kiyh', ta- la' kih' Cristo hi- ga- tuu- jma- kih' dsoh' hma- cru- mah' lä' ja- hii' tii' jnän' kyaah' Dio.

²¹ Jää' ma' laah' hnäh' lä' koo- dsa- chaa- uu', sa' ma' jwah' hnäh' kyaah' Dio. Jééh', huusdsé- hliih' jmah' ba' ma' kye- h' hnäh', hi- he- hliih' jmah' ba' ma' jmeeh' hnäh'. Pero na' ma- jeeh- bih' juu' kyah' hnäh', ²² ta- la' kyaah' jmi- ngo' kih' Jesús. Ga- juuy' mah' mi- jnääy- hnäh' na- jngééh' hnäh' cha- néy, mo- so' cha- dso' kye' kyah' hnäh' hi- mo- so' cha- ga' he- na- bääh' hnäh' ni- miih-. ²³ Pero hnøø' lä' ma- dsoo' na- ba' hoh' hnäh' kih' Jesús hi- ta' wa' gaa' hoh' hnäh' o' jøh' dsé- he- kye- h' hnäh' kih' ju' hméé- he- ma- nuuh- hnäh', ja- ba' ju' hméé' kih' Jesús he- kwa- dsa- lä' kaa- lä' juh' jmi- gyuu'. Hi- lä' ja- jnä' ka- läh' na- hñaan' kwan' ju' hméé- na-.

Ga' kwa' Paa' juu' he- ma' na- hmää' jää'

²⁴ Chaa- ba' jnä' llu' kih' he- jéēn- wi' kyah' hnäh'. Hi- ngoo' ba' jnä' jéēn- wi' kyaah' jmi- ngo' kin' mah' lä' ja- hñaa- ha- koh' wi' he- jéé- Cristo kih' hi- laa' kyaay', jne' hi- laa' gwah' kiyh'. ²⁵ Hi- ga- hñaa' Dio jnä' mah' kwan' be' kih' gwah-. Ga- jmeey' mada- he- mi- jnään' na- hñaa' lä' jéé- juu' kiyh' jee' kyah' hnäh'. ²⁶ Ma' na- hmää' ba' juu' ja- lloo' joo'. Pero na' ma- mi- jnääy- juu' ja- kih' hi- na- jngéé' kyaay'. ²⁷ Kih' hi- he' ba' ga- tih' dsé' Dio mi- jnää- juu' he- ma' na- hmää'. Peer- jnaah' la' juu' ja- kih'

lä-jëë dsa- hi- sa- laa- judiu, he- jäh- lä-la-: Cristo jmee- ko- jöh- kyaah- jne-. He- ja- na- kyé- jne- o- jöh- dsë- dsa-tooh- jne- ya- jwii- kiyh-.

²⁸ He- ja- na- kwa- jnääh- juu- la- kih- lä-jëë- dsa-. Hlëëh- jnääh- hi- mi-tëë- jnääh- dsa-, kyaah- cha- miih- huü-dsë- llu-, mah- ngëë- jnih- kih- Dio lä-jaa- lä-jaay-, luuy- go-te-, laay- koo- ba- kyaah- Cristo Jesús. ²⁹ He- ja- kwan- be- jmeen- ta- la-, kyaah- be- he- kwa- Cristo. Ha- koh- be- sa- cha- kih- hi- kyah- jä- jnä-.

2

¹ Hnoon- lä-ñeh- hnäh- he- jmeen- ta- la-, lä-jiih- jee- le-, he- llu- kyah- hnäh-, hi- kih- lä-jëë- hi- tääh- Laodicea ka-läh- hi- lä-ja- kih- lä-jëë- hi- sa- ga- ma-jëë- jnä-. ² Lä-ja- jmeen- mah- wa- cha- cha- ga-miih- be- kih- lä-jëë-, hi- hnoon- wa- hnääh- øøyh- mah- wa- le- koo- ba- huü-dsë- kih- jee- lä-jëë-. Hi- hnoon- wa- lä- ngëëy- na- hñaah- lä-jëë- mah- kwa- jwë- lä-kyayh- he- ma- na- hmää- kih- Dio, hi- he- he- Cristo. ³ Jaa- hñii- bih- cha- huü-dsë- llu- kiyh-. Jaa- hñii- bih- ngëëy- ga- lä-jëë- go-te-. He- ja- ba- kyee- jnän- cha- ga-miih- pero- na- hmää- ba- he- ja- ta-ko- jiuh- sa- ga- ma- heeh- jnih-. ⁴ Ma- jwëeh- hnäh- lä-ja- mah- ni- jaa- sa- mi-gaa- hnäh- kyaah- juu- na- hñaah- ha- lä- jee- leeyh- hnäh-. ⁵ Ma- ke- sa- gyan- kyaah- hnäh- ko- jöh-, ma-ra- he- lle- ba- dsën- hnäh-. Peer- chaan- llu- kih- he- ma- nuun- tääh- hnäh- kwee- kyaah- koo- nëë- ba- huü-dsë-, hi- lä-ja- ngoo- ba- dsoo- hoh- hnäh- kih- Cristo.

Juu- kih- Cristo- ba- jmää- jnän-

⁶ Heh- lä-ja-, ja- ba- lä- koo- ga- heeh- hnäh- kih- Jesucristo Dsa- jöh- jnän-, ja- ba- lä-ja- go- nää- hnäh- kyaayh- ta- cha- në-. ⁷ Hnøø- jäh- hnäh- koo- hweh- kyaayh-. Lä- jwë- ja-, leeh- hnäh- lä- koh- chaah- hma- he- ma- chooh- jmoo-. Lä-ja- lä- cha- be- kyah- hnäh- go- nääh- hnäh- ta- cha- në- lä- koh- ga- mi-tëë- dsa- hnäh-. Hi- hnøø- kwah- hnäh- cha- miih- ti- hmaah- kih- Dio.

⁸ Leeh- hnäh- mah- ni- jaa- sa- mi-gaa- hnäh- kyaah- juu- kaah- lä- koo- gwa- huü-dsë- kih- dsa-. Sa- jmää- ta- juu- he- ma- tëë- dsa- hlëëh- kih- he- cha- jmi-gyuu- la-. Sa- gwa- kih- Cristo- juu- ja-.

⁹ Jëëh-, ja- ba- lä- koo- laa- hñii- Dio, ja- ba- lä-ja- laa- Cristo- hi- ga- lëë- ngo-. ¹⁰ Hi- lä- jë- go- te- he- cha- kih- Dio, la- kyah- hnäh- ka- läh- kih- he- ma- laah- hnäh- koo- kyaah- Cristo- hi- kye- në- kih- jee- lä- jëë- hi- laa- ta- juuh- hi- chaa- gyuuh-. ¹¹ Hi- kih- he- ma- laah- hnäh- koo- kyaayh-, he- ja- la- lä- koo- he- ga- wih- jmi- ngo- kyah- hnäh-. Pero- sa- la- lä- koo- tëë- dsa- jmee-. Cristo- ba- ga- jñuuh- he- hliih- he-

ma- hä- tuh- hoh- hnäh-, he- ja- ma- laah- hnäh- kwaat- lä- koo- he- ga- wih- jmi- ngo- kyah- hnäh- lä- hnøøy- hñiiy-. ¹² Hi- lä- ma- ga- saah- hnäh- jmi-, lä- koo- he- ga- haah- hnäh- kyaayh- hi- ga- lä- jiuh- hnäh- ka- läh- kyaayh-, lä- llu- he- ma- dsoo- hoh- hnäh- cha- ba- be- kih- Dio- he- kyaah- ga- mi- jiiyh- Cristo- jee- kih- hi- na- juu-. ¹³ Hi- lä- koo- ma- tääh- hnäh- na- juuh- hnäh- kwaat- kih- dso'kye- hi- sa- ma- na- wih- jmi- ngo- kyah- hnäh-, Dio- ga- mi- jiuh- hnäh- ko- jöh- kyaah- Cristo. Ga- kooy- dsëy- kih- lä- jë- dso'kye- jnän-. ¹⁴ Ga- mi- laay- go- te- lä- jë- he- ma- hñii- jnän-, he- ga- hlääh- jne- kih- ley. Joh- dsoo- sa- ma- bääh- jne-. Pero- Dio- ga- jmee- ta- koo- he- ja-, lä- koo- he- ga- hooy- dsoh- hma- cru- ba-. ¹⁵ Hi- ga- jmää- Dio- ta- koo- lä- jëë- hi- laa- ta- juuh- hi- chaa- gyuuh-, ga- mi- kwayh- kih- hi- he- cha- në- lä- jëë-. Ga- liyh- ga- lla- dsëëy- kyaah- he- ga- juu- Cristo- dsoh- hma- cru-.

Mo- so- jmää- jnän- nuuh- ma- gyuh-

¹⁶ Kih- he- ja- ba- na-, ni- jaa- sa- wa- kye- kwaat- ha- lä- kuh- huh- hnäh- ni- kih- he- sa- jmeeh- hnäh- jmi- he- tëëy- jmeey- o- sa- jmeeh- hnäh- juuh- kih- lä- ma- heeh- sih- o- kih- jmi- he- teeh- dsa- dsë-. ¹⁷ Lä- jë- he- ma- gyuh- ja-, koo- ga- mi- jnää- miih- ha- lä- la- kih- ju- dsoo- he- ja- ga- ja-. Pero- Cristo- ba- he- hi- laa- ma- ra- ju- dsoo- ja-. ¹⁸ Hi- leh- ba- hnäh- jñeeh- cher- mah- mi- teh- hnäh- kih- Cristo. He- ja- ta- kwa- hnäh- jwë- kih- ni- jaa- hi- jñuuh- he- ja- kyah- hnäh-. Dsa- he-, jmää- hñii- hwaq- pero- he- jmee- bih- ja- hi- jmeey- juuh- kih- angele- ka- läh-. Hi- jäh- cha- he- ma- jëëy- he- gwa- gyuuh-. Hi- jmääy- hñiiy- jøøyh- kyaah- huü-dsë- kih- dsa- ta- jmah- ba-. ¹⁹ Hi- he-, sa- laa- koo- kyaah- Cristo- hi- kye- në- jnän-. Pero- lä- jaa- lä- jaa- jne- na- ku- na- chah- jne- kyaah- Cristo, laa- jne- lä- koo- jaa- dsa- ba-. Lä- jwë- ja-, tëë- jne- be- he- kwa- Dio- mah- dsa- nøø- jne- ta- cha- në-.

²⁰ He- ma- laah- hnäh- koo- kyaah- Cristo, he- ja- la- lä- koo- he- ga- juuh- hnäh- ko- jöh- kyaayh- mah- mo- so- na- jnääh- hnäh- kih- nuuh- ma- gyuh- he- cha- jmi- gyuu- la-. He- ja- mo- so- cha- he- kih- he- jmeeh- hnäh- he- kih- nuuh- ja-, ²¹ lä- koo- jäh- dsa-: "Ta- kooh- he- na-, ta- kuh- he- na-, ta- sqoh- he- na-." ²² He- lla- ba- lä- jë- he- ja- jee- koo- jmee- jne-. Hi- lä- jë- nuuh- ja-, he- ga- lla- dsa- jmi- gyuu- ba- ja- lä- koo- la- huü-dsë- kiyh-. ²³ Heh- nuuh- ja-, dsoo- ba- mi- jnää- lä- koo- he- kye- huü-dsë- llu-. Jëëh- kyaah- he- ja-, jmee- dsa- lä- koo- he- hnaayh- Dio, hi- jmääy- hñii- hwaq- hi- heeyh- hñiiy- wi- ka- läh-. Pero- ni- miih- sa- jmää- jnän- nuuh- ja- mah- lää- jne- kih- he- heë- dsë- jmi- ngo- jnän-.

3

1 Lā'llu' he' ma' lā'jiih' hnāh' kyaah' Cristo, he' ja' kye' hnāh' huu'dsē' kih' he' cha' jee' oo' ya'jwii', jee' gya' Cristo jwoo' ra' lluu' kih' Dio. 2 Wa' lle' hoh' hnāh' he' cha' gyuu' ba', mo'to' hnooh' ga' hnāh' he' cha' jmi'gyuu' la'. 3 Jēēh', ma' na' juu' ba' hnāh' kih' jmi'gyuu' la' hi' chaa' ba' hnāh' ko'joh' kyaah' Cristo jee' gya' Dio ma'ke' na' hmāā' he' ja' jnān' jmi' na'. 4 Pero wa'ra' ga' lā'jnāā' Cristo hi' jmee' chaa' jne', ma'ja' lā'jnāā' jne' tō'jlēē' űih' ko'joh' kyaayh'.

Wa' ben' lā'jē' he' hliih' mah' dsa'nōon' kyaah' he' lu' ba'

5 He'ja' tu' hnāh' lā'jē' he' hliih' he' jmeeh' hnāh' jmi'gyuu' la'. Hnāh' dsa' mē' dsa' űuu' ta' kaa' wa' hi' cha' hi', ta' mi'sah' hnāh' hñaa'h', ta' jmee' hnāh' he' ngii' jmi'ngo' kyah' hnāh' ni' he' ga' jyoh' he' hee' hoh' hnāh'. Ta' hnooh' hnāh' leh' hnāh' lā'jē' he' ga' cha'. Jēēh' lā'koo' he' ja' ba' laa' dio kyaah' hnāh' cher'mah' jmeeh' hnāh' lā'ja'. 6 Kih' he' hliih' na' gwa' ya'jēē' dsē' Dio kyaah' hi' chaa'h'. 7 Lā'jē' he' na' ga' jmeeh' hnāh' lā'koh' ma' tāāh' hnāh' jāā'. 8 Pero na' mo'to' jmee' hnāh' lā'jē' he' la': he' ya'jēē' hoh' hnāh', he' lee' hnāh', he' hñaa' hoh' hnāh' kyaah' dsa', he' hlēēh' hnāh' wi' kih' dsa', he' hlēēh' hnāh' juu' hliih'. 9 Ta' juu' kih' dsa'kyaah' hnāh', jēēh' ma'jñuu' hnāh' kih' lā'jē' he' ma' jmeeh' hnāh' jāā'. 10 Hi' ga'lōoh' hnāh' jmeeh' he' lu' ba'. He'ja' la' lā'koo' he' ma'kyeh' hnāh' hmiih' hmēē'. Hi' ngoo' dsa'lā'hmēē' hnāh' koo' jmi' koo' jmi' kih' he' mi'tēē' hnāh' cha'ga'miih' mah' leh' hnāh' lā'koo' laa' hi' ga'jmāā' jne'. 11 Hih' hi' laa' koo' kyaah' Cristo sa' cha' he' jmee' cher'mah' laay' judiu, o sa' laay' judiu, cher'mah' ga' wih' jmi'ngo' kiyh' o sa' ga' wih', cher'mah' laay' jāā' hi' sa' kyuu' o jāā' hi' chaa' uu', cher'mah' na'hnēēy' jmeey' ta' kih' dsa' o cher'mah' sa' na'hnēēy'. Koo' ba' he' kyeē' kih' jee' lā'jē'. Cristo ba' he' hi' jōoh' kih' jee' lā'jēē', hi' he' ba' hi' cheh' kyaah' jne'.

12 He'ja' go'taa'h' hnāh' lā'koo' lle' kih' hi' na' lleeh' kyaā' Dio. Jēēh' ma' na' jngēē' jne' hi' hnāāy' jne' cha'miih'. He'ja' wa' lā' űih' hoh' hnāh' kih' dsa'kyaah' hnāh', wa' llu' hoh' hnāh' kyaayh', ta' jmāā' hnāh' hñaa'h' kaa'h', jmee' hnāh' hwaah' kyaah' dsa'kyaah', hi' jmee' hnāh' jōh' hoh' hnāh' kyaayh'. 13 Kwēēh' hoh' hnāh' kih' dsa'kyaah' hnāh'. Cher'mah' chaa' jāā' hi' ga'hlāāh' kyah' hnāh', kii' hnāh' hoh' kiyh'. Hi' jmee' hnāh' jōh' hoh' hnāh' kih' dsa'kyaah', ja' ba' lā'koo' ga'jmee' Jesu' jōh' dsē' kyaah' jne'. 14 Koo' ba' he' kyeē' kih' jee' lā'jē'. He' hnaah' hnāh' ōoh' hnāh'.

Jēēh' he' hnāā' jne' ōoh' lā'tāā' jne' jmee' lā'jē' he' lle' kih'.

15 Kwa' hnāh' jwē' jmee' Dio hi' ti' jee' kih' lā'jēē' hnāh'. Jēēh' ga'tēēyh' hnāh' mah' go'taa'h' hnāh' hi' ti' kyah' hnāh' lā'llu' he' laah' hnāh' koo' ba' jee' lā'jēē' hnāh'. Hi' hnōō' kwah' hnāh' ti'hmaah' kih' Dio. 16 Wa' jā' juu' kih' Cristo na' hñaa' lā'jēē' kyaah' hnāh'. Hi' kyaah' cha'miih' huu'dsē' llu', mi'tēē' hnāh' dsa'kyaah' hi' hlēēh' hnih' ka'lāh'. Hi' kwa' hnāh' ti'hmaah' kih' Dsa'jōoh' jnān' jee' hāh' hnāh' kiyh' kyaah' salmo, kyaah' himno, kyaah' su' he' kwa' jmi'lle'. 17 Hi' ga'lā'jē' ba' he' jmeeh' hnāh', cher'mah' la' kyaah' juu', cher'mah' jmeeh' hnāh' ta', ja' jmeeh' hnāh' lā'hiih' kih' Jesu' Dsa'jōoh' jnān' hi' kwa' hnāh' ti'hmaah' kih' Dio, ta' la' kiyh'.

Hnōō' dsa'tooh' jne' kwee' kyaah' ōoh' jne'

18 Hnāh' dsa'mē' hi' chaa' dsa' űuu' kyaā', jmeeh' hnāh' he' kiyh', lā'koo' hnōō' Dsa'jōoh' jnān'.

19 Hnāh' dsa' űuu' hi' chaa' dsa'mē' kyaā', wa' lā'hnaah' hnāh' dsa'mē' kyaah' hnāh', ta' jmeeyh'.

20 Hnāh' hi' laa' chih', hnōō' nuuh' hnāh' mada' kih' ma' tāā' kyaah' hnāh', jēēh' lā'ja' ba' tih' dsē' Dsa'jōoh' jnān'.

21 Hnāh' hi' laa' cho'jmii' chih', ta' jmeeh' hnāh' chih' kyaah' ga'ngēē' jwēē' mah' sa' lā'meeh' dsēy'.

22 Hnāh' hi' tāāh' jmee' ta' kih' dsa', nuu' hnāh' lā'jē' mada' he' jmeey' kyah' hnāh'. Hi' ja' ma'la' ta'ko'jiih' tāāyh' jēēy', lā'koo' jmee' hi' hnōō' jā' llu' kyaah' dsa'. Hnōō' kyeh' hnāh' koo' nēē' ba' huu'dsē' hi' hnōō' gah' hnāh' Dio. 23 Ga'lā'jē' ba' he' jmeeh' hnāh', jmee' hnāh' lā'kaa' tuh' hoh' hnāh'. Lā'koo' he' jmeeh' hnāh' ta' kih' Dsa'jōoh' jnān', ja' ma'la' kih' dsa' ta'jmah'. 24 Ma'ñeh' ba' hnāh' he' hñaa' hnāh' heeh' hnāh' kih' Cristo Dsa'jōoh' jnān'. Jēēh' hi' he' mi'hmaah' kyah' hnāh' lā' llu' he' jmeeh' hnāh' ta'he' kiyh'. 25 Hi' kih' hi' jmee' ga' he' hliih', hyoyh' ka'lāh' lā'koo' te' he' hliih' he' jmeey' jā'. Jēēh' sa' jēē' Dio hee' laa' dsa'.

4

1 Cher'mah' tāāh' hi' jmee' ta' kyah' hnāh', jmee' hnāh' kiyh' lā'koo' lle' kih', ta' jmeeyh'. Jēēh', ma'ñeh' ba' hnāh', ja' ba' lā'ja' chaa' dsa'juu' hnāh' hi' gya' gyuu' jmi'gyuu'.

2 Ta' hwaā' hnāh' ngii' hnāh' kih' Dio. Ngii' hnāh' kiyh' tāā' hi' kwa' hnāh' ti'hmaah' kiyh'. 3 Ngii' hnāh' kyaā' jnāāh' mah' nā' Dsa'jōoh' jnān' jwē' kwa' jnāāh' juu' kiyh'. Mah' mi'jnāā' jnāāh' juu' kih' Cristo he' ma' na'hmāā' jāā'. Jēēh' kwaat' kih' juu' da'

hään' neh' ñe' la'. ⁴ Ngii' hnäh' kih' Dio mah' kwan' juu' na' hñaa' lä' jëë' lä' koo' lle' kih'.

⁵ Hnøø' cha' huu' dsé' llu' kyah' hnäh' lä' ma' tääh' hnäh' kyaah' hi' sa' ma' heeh' juu' kih' Jesús. Hlëëh' hnih' na' lä' cha' jmi'.

⁶ Jee' llah' hnäh' juu' kyaayh', hlëëh' hnih' kyaah' juu' llu' jmah' ba' hi' kyaah' juu' he' toh' llu' kiyh'. Hi' hnøø' kyuuh' hnäh' ha' lä' jeeh' hnäh' juu' kih' lä' jaa' lä' jaa'.

Ga' hih' Paa' juu' kih' dsa' kyaay'

⁷ Øøh' jne' Tiquico hi' hnää' jne', dsoo' dsa' jmee' juu' kyah' hnäh' ha' lä' la' kin'. Ma' ra' he' mi' te' bih' kyaah' ta' kiyh' he' jmeey' ta' kih' Dsa' jøøh' jnän' kō' jøh' kyaah' jnä'. ⁸ He' ja' chee' jnih' jee' tääh' hnäh' mah' nuuh' hnäh' ha' lä' tøøh' jnääh' jee' la', he' lä' ja' jëë' hoh' hnäh'. ⁹ Dsooy' kyaah' Onésimo, øøhn' hi' hnää' jne', hi' mi' te' kyaah' ta' kiyh'. Hi' laay' dsa' gooh' hnäh'. Lä' uu' hi' he' ngëë' juu' kyah' hnäh' lä' jë' ha' lä' la' jee' la'.

¹⁰ Aristarco hi' hää' neh' ñe' kō' jøh' kyaah' jnä' jee' la', jmeey' Dio kyah' hnäh' hi' lä' ja' ka' läh' Marco hi' laa' jaa' ba' ma' hyya' ta' gyuu' kyaay' kyaah' Bernabé. Ma' jwëëhn' hnäh' jää' ha' lä' jmeeh' hnäh' wa' ra' ga' lloo' Marco. He' ja' cher' mah' ga' llooy' jee' na', ja' heeh' hnih' llu'. ¹¹ Hi' lä' ja' Jesús hi' chee' Justo, jmee' Dio kyah' hnäh'. Lä' jëë' hi' he' laa' judiu. Sa' chaa' ga' jñah' judiu jee' kih' lä' jëë' hi' kwa' be' kin' jwë' jee' chaa' jne' kih' Dio. Ta' la' kih' hi' he', jmee' jëë' dsën'.

¹² Epafra hi' laa' dsa' gooh' hnäh' jmee' Dio kyah' hnäh'. Hi' jmeey' ta' he' kih' Cristo ka' läh'. Lä' jë' jiih' kway' be' ngiiy' kyah' hnäh' mah' wa' cha' be' kyah' hnäh' tää' hi' mah' ma' na' lluu' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' jë' he' tih' dsë' Dio. ¹³ Jmeen' ju' dsoo' kiyh', he' lle' dsëy' hnäh' cha' miih' hi' lä' kye' kih' øøh' jne' hi' tääh' Laodicea, kyaah' hi' tääh' Hierápoli. ¹⁴ Të' më' hi' chee' Luca hi' hnää' jne', jmeey' Dio kyah' hnäh' hi' lä' ja' jmee' Dema ka' läh'.

¹⁵ Hi' jmee' hnäh' Dio kih' øøh' jne' hi' tääh' Laodicea hi' kih' Ninfa ka' läh', kyaah' lä' jëë' øøh' jne' hi' dsa' ñee' cha' neh' kiyh'. ¹⁶ Ma' ngëë' ma' heh' hnäh' juu' he' ma' siin' kyah' hnäh' la', ta' jmee' hnäh' hñaa' hoh', ja' cheeh' ka' läh' juu' la' kih' øøh' jne' hi' tääh' Laodicea mah' héy' ka' läh' jee' oo'. Hi' lä' ja' hëh' hnäh' he' ma' siin' kiyh' wa' ra' ga' cheeyh' ta' kyah' hnäh'. ¹⁷ Hi' chiuh' Arquipo wa' kway' be' mi' tey' ta' he' ma' na' hñaa' jmeey' kih' Dsa' jøøh' jnän'.

¹⁸ Jnä' Paa' ma' siin' miih' jee' ga' dsaa' juu' la' kyaah' goon'. Dsooh' hoh' hnäh' jnä' hään' neh' ñe'. Wa' mi' jää' Dio lä' jëë' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

1 Tesalonicenses

He la to nē je he ga siū

Paa kih' 00h' jne' hī chaa'

Tesalónica

¹ Jnā' Paa' kyaah' Silvano kyaah' Timotā' siin' kih' gwah' jwii' Tesalónica, hnāh' hī' tāäh' kyaah' Tää' jnān' hī' kyaah' Jesucristo Dsa' j00h' jnān'. Ngiiin' kiyh' wa' kway' he' llu' kyah' hnāh' hī' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh'.

Ga'kwa' Paa' ti'hmaah' kih' Dio

² Dsooh' ba' dsē' jnāah' kyah' hnāh' lā' jē' jiih' wa'ra' ga'ngii' jnāäh' kih' Dio, he' ja' kwa' jnāäh' ti'hmaah' kiyh'. ³ Sa' dsa' gaa' dsē' jnāäh' kwa' jnāäh' ti'hmaah' kih' Dio hī' laa' Tää' jnān'. Ja' koo' nēē' ta' llu' ma' jmeeh' hnāh' kih' he' ma' dsoo' hoh' hnāh' kiyh', hī' mi' teh' ba' hnāh' ta' kyah' hnāh' kih' he' hnaah' hnih' cha' miih'. Hī' kwēeh' ba' hoh' hnāh' kih' he' kye'h' hnāh' o' j0h' dsē' kih' Jesucristo Dsa' j00h' jnān'. ⁴ Jēeh', laah' hnāh' 00hn' hī' hnāā' Dio cha' miih' hī' nē' ba' jnāäh' he' ga' llee'h' Dio hnāh'. ⁵ Lā' ma' ga' ngēē' jnāäh' ju' hmēē' kyah' hnāh', ja' kyaah' ma' la' juu' ta' jmah'. Ja' kyaah' cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' ba' ja'. Sa' cha' ma' kye' jnāäh' jyoh' huudse'. Juu' na' la' ma' ra' ju' dsoo' jmah' ba'. Hī' ma' nēh' ba' hnāh' ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' jee' tāäh' hnāh', kih' he' hnāā' jnāäh' hnāh'.

⁶ He' ja' ga' jmeeh' hnāh' ja' ba' lā' koo' jmeē' jnāäh' hī' lā' koo' ga' jmeē' Dsa' j00h' jnān'. Jēeh', ma' ga' heeh' hnāh' juu' kiyh', chaa' ba' hnāh' llu' ga' jmeē' Jmi' lle' Na' jngii', ma' ke' ga' jēeh' hnāh' cha' miih' he' wii'. ⁷ Heh' he' jmeeh' hnāh' lā' ja', ga' nuu' 00h' jne' hī' tāäh' hwa' Macedonia hī' hwa' Acaya. He' ja' ja' dsēy' ga' jmeey' ja' ba' lā' koo' jmeeh' hnāh'. ⁸ Kwaat' kyah' hnāh' ga' lloo' juu' kih' Dsa' j00h' jnān' lā' kaa' hwa' Macedonia hī' Acaya. Hī' ga' lā' cha' juu' he' ma' dsoo' hoh' hnāh' kih' Dio lā' kaa' jee' jyoh' jwii'. He' ja' mo' so' jmeē' ga' bii' jmeeh' jnāäh' juu' kiyh' ha' lā' ga' jmeeh' hnāh'. ⁹ Lā' jēē' ba' dsa' hlēeh' na' lā' ga' heeh' hnāh' jnāäh' lā' ma' ga' lla' n00' jnāäh' jee' tāäh' hnāh', hī' ha' lā' ga' beeh' hnāh' dio hī' na' laa' kaah' dsa' hī' ha' lā' jmeeh' hnāh' ta' he' kih' hī' laa' ma' ra' Dio jiih'. ¹⁰ Hī' hlēēyh' he' lle' hoh' hnāh' he' jāh' jooy' ka' lāh' gyuuh' jmi' gyuu'. Jēeh' Dio ga' mi' jiih' Jesūs jee' kih' hī' na' juu' mah' jooy' he' lāā' jne' kih' lli' wii' he' na' ga' jā'.

2

Ha' lā' ga' jmeē' Paa' jwii' Tesalónica

¹ 00hn', ma' nēh' ba' hnāh', sa' na' heē' ta' he' ga' jmeē' jnāäh' lā' ma' na' n00' jnāäh' jee' tāäh' hnāh'. ² Hī' ma' nēh' ba' hnāh' ha' lā' ga' lā' hāäh' dsa' jnāäh', ga' kwa' dsa' kyaā' jnāäh' jwii' Filipino. Pero Dio kyaah' jnāäh' he' ja' ga' tuu' dsē' jnāäh' ga' kwa' jnāäh' ju' hmēē' kiyh' jee' jwii' kyah' hnāh' ma' ke' ga' tee' ga' jēē' dsa' kyaā' jnāäh'. ³ Sa' na' heē' juu' he' ga' kwa' jnāäh', ni' ja' kyaah' huudse' hliih'. Hī' ni' sa' ga' mi' gaan' hnāh'. ⁴ Ga' jēē' ba' Dio jmäā' jnāäh' jmeē' jnāäh' ta' kiyh', he' ja' hlēeh' jnāäh' lā' koo' lle' kyaā' jnāäh' hī' na' hūaa' kwa' ju' hmēē' kiyh'. Hī' ja' he' hn00h' jnāäh' ha' lā' jee' tih' dsē' dsa' kyaā' jnāäh' kyaah' juu' he' kwa' jnāäh'. He' hn00h' jnāäh' ha' lā' jee' tih' dsē' Dio hī' kyuuh' ha' lā' la' huudse' jnān'. ⁵ Nēh' ba' hnāh' sa' ga' hlēeh' jnāäh' kyaah' juu' na' hūaa' lā' jwē' jee' ga' lēēh' hnāh' ni' sa' ga' hn00h' jnāäh' ha' lā' jee' ma' leh' jnāäh' kuu'. Dio ba' nē' ha' lā' la'. ⁶ Sa' hn00h' jnāäh' jmäā' dsa' jnāäh' kaah'. Sa' hn00' jnāäh' jmeeh' hnāh' lā' ja' ni' he' jmeē' jnāh'. Kih' he' laa' jnāäh' ap0stole kyaā' Cristo, cha' ba' jwē' kyaā' jnāäh' he' ma' jmeē' jnāäh' mada' kyah' hnāh' wa'ra' jāh' kih' lā' ja' hn00' jnāäh'. ⁷ Pero ga' jmeē' jnāäh' j0h' dsē' jnāäh' ba' lā' koo' j0h' dsē' jaa' dsa' mē' jee' mi' kwaay' gyuu' kyaay'. ⁸ Ga' lā' hnāā' jnāäh' hnāh' cha' miih'. He' ja' sa' ga' jmäā' kyaā' jnāäh' koo' ma' dsa' ka' jnāäh' ju' hmēē' kih' Dio ta' jmah'. Ga' lla' dsē' jnāäh' ga' jmeē' jnāäh' be' kyah' hnāh' lā' jiih' ma' ngēē' jnāäh' hūaa' jnāäh' juu' jnāäh' kwaat' kyah' hnāh' kih' he' hnāā' jnāäh' hnāh' cha' miih'. ⁹ 00hn', 0Chē' sa' dsooh' hoh' hnāh' ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' ta', mah' ga' lā' cha' he' ga' kih' jnāäh'? Lā' jmi' lā' hwē' ga' jmeē' jnāäh' ta', jēeh' sa' hn00' jnāäh' ma' lla' kyaan' hnāh' jmi' ta' ko' jiih' ga' kwa' jnāäh' juu' kih' Dio.

¹⁰ Ma' nēh' ba' hnāh' hī' nē' ba' Dio ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' jee' tāäh' hnāh' hī' ma' heeh' kih' Jesūs. Ma' laa' jnāäh' hī' na' jngēē'. Ga' jmeē' jnāäh' he' lu' jmah' ba'. Sa' cha' he' na' bāäh' jnāäh' ni' miih'. ¹¹ Ma' nēh' ba' hnāh' ha' lā' ga' jmeē' jnāäh' kyah' hnāh' lā' jaa' lā' jaa' hnāh'. Ga' kwa' jnāäh' be' kyah' hnāh', ga' chaa'h' jnāäh' hnāh' lā' koo' jmeē' jaa' dsa' kyaah' gyuu' kyaay'. ¹² Hī' ga' hlēēh' jnāäh' hnāh' mah' jmeeh' hnāh' lā' hn00' Dio hī' ga' tēēh' hnāh' mah' lā' jnāäh' hnāh' ya' jwii' jee' jmeey' hih'.

¹³ He' ja' sa' hwaā' jnāäh' kwa' jnāäh' ti'hmaah' kih' Dio. Jēeh', ga' heeh' hnāh' juu' kiyh' he' ga' kwa' jnāäh'. Ga' lā' ngēēh' hnāh' sa' la' juu' kih' wa' hī' cha' hī' dsa'. La' ma' ra' juu' kih' Dio ba', ja' ba' juu' he' j00' kyah' hnāh', hī' ma' heeh' kih' Jesūs. ¹⁴ 00hn' hī' tāäh' Tesalónica na',

kweeˊ baˊ gaˊ laˊ kyahˊ hnähˊ kyaahˊ läˊ jēˊ gwahˊ kihˊ Dio heˊ tōøˊ hwaˊ Judea. Heˊ baˊ dsaˊ goohˊ hnähˊ gaˊ jmeehˊ hnähˊ, jaˊ baˊ läˊ kohˊ gaˊ laˊ kihˊ øøhˊ jneˊ hiˊ täähˊ Judea. Judiu dsaˊ gooyˊ gaˊ jmeehˊ dsihˊ kihˊ heˊ gaˊ läˊ dsooˊ dsëyˊ kihˊ Cristo Jesús. ¹⁵ Jaˊ baˊ dsaˊ gooyˊ heˊ gaˊ jngiuhˊ kihˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ läˊ kohˊ gaˊ jngëëyhˊ hiˊ maˊ ngëëˊ juuˊ kihˊ Dio jääˊ. Hiˊ jaˊ baˊ läˊ jaˊ gaˊ läˊ hñaaˊ dsëyˊ kyaaˊ jnäähˊ kaˊ lähˊ. Jmeeyˊ heˊ saˊ tihˊ dsëˊ Dio hiˊ llaˊ dsëëyˊ kihˊ läˊ jëëˊ dsaˊ. ¹⁶ Ngooˊ baˊ hayˊ kyaaˊ jnäähˊ heˊ hlëëhˊ jnäähˊ dsaˊ hiˊ saˊ laaˊ judiu mahˊ lääyˊ. Läˊ jwëˊ jaˊ, moˊ soˊ kyaahˊ hihˊ dsoˊ kyeˊ kiyhˊ, heˊ jaˊ jäˊ dsoˊ jwiˊ nēˊ kiyhˊ chaˊ miuhˊ ngëëˊ.

Hnøøˊ Paaˊ dsaˊ jëëˊ øøhˊ jneˊ hiˊ chaqˊ Tesalónica

¹⁷ Hnähˊ øøhnˊ, maˊ läˊ hiˊ miuhˊ jmiˊ heˊ saˊ jëëhˊ hnähˊ. Pero saˊ maˊ gaaˊ dsëˊ jnäähˊ. Maˊ raˊ heˊ lleˊ dsëˊ jnäähˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ. ¹⁸ Heˊ jaˊ hnøøˊ jnäähˊ maˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ. Jnäˊ Paaˊ jmeenˊ dsooˊ, jaˊ heˊ kooˊ häˊ gaˊ jmeenˊ huuˊ dsëˊ maˊ dsaˊ nøøˊ jnäähˊ. Pero saˊ gaˊ laˊ, jmeeˊ Tanaˊ jwiˊhˊ kyaaˊ jnäähˊ. ¹⁹ Hnähˊ baˊ hiˊ kyeˊ jnäähˊ oˊ jøhˊ dsëˊ kihˊ, hnähˊ baˊ hiˊ jmeeˊ chaqˊ jnäähˊ lluˊ. Hnähˊ baˊ hiˊ jmeeˊ liiˊ jmääˊ taˊ heˊ maˊ jmeeˊ jnäähˊ. Heˊ jaˊ hnøøˊ jnäähˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ täähˊ hnähˊ chaˊ nēˊ Jesucristo waˊ raˊ gaˊ tēˊ jeeˊ jäyhˊ kaˊ lähˊ. ²⁰ Iheˊ baˊ cheˊ lluˊ kyaaˊ jnäähˊ kwaatˊ kyahˊ hnähˊ heˊ jaˊ chaqˊ baˊ jnäähˊ lluˊ!

3

¹ Saˊ läˊ beˊ dsëˊ jnäähˊ, heˊ jaˊ jmeeˊ jnäähˊ huuˊ dsëˊ jääˊ jnäähˊ jwiˊ Atena laˊ, ² mahˊ cheeˊ jnäähˊ Timotäˊ øøhˊ jneˊ dsaˊ jëëˊ hnähˊ. Øøhˊ jneˊ heˊ, jmeeˊ taˊ kihˊ Dio koˊ jøhˊ kyaahˊ jnäähˊ, kwayˊ juˊ hmëëˊ kihˊ Cristo. Hiˊ heˊ kwaˊ beˊ kyahˊ hnähˊ mahˊ goˊ taahˊ hnähˊ kooˊ hwehˊ jwëˊ kihˊ Dio heˊ täähˊ hnähˊ naˊ. ³ Mahˊ läˊ jaˊ, niˊ jaaˊ hnähˊ saˊ jehˊ hohˊ hnähˊ kihˊ heˊ jëëhˊ hnähˊ heˊ wiˊ. Maˊ ñehˊ baˊ hnähˊ läˊ naˊ lleˊ kihˊ leˊ jnänˊ. ⁴ Jëëhˊ, läˊ maˊ tøøhˊ jnäähˊ kyaahˊ hnähˊ, gaˊ jähˊ jnäähˊ dsaˊ ngëëˊ jneˊ chaˊ miuhˊ heˊ wiˊ hiˊ naˊ maˊ jëëhˊ baˊ hnähˊ haˊ läˊ laˊ heˊ jaˊ. ⁵ Heˊ jaˊ moˊ soˊ gaˊ laˊ beˊ dsënˊ. Chaˊhˊ baˊ gaˊ cheenˊ Timotäˊ mahˊ dsaˊ jëëyˊ cheˊ läˊ maˊ dsooˊ jaˊ baˊ hohˊ hnähˊ. Jmeenˊ huuˊ dsëˊ waˊ raˊ gaˊ jmeeˊ hiˊ saˊ lluˊ jwiˊhˊ kyahˊ hnähˊ hiˊ heeˊ taˊ kyaaˊ jnäähˊ.

⁶ Pero läˊ maˊ jähˊ Timotäˊ jeeˊ tøøhˊ jnäähˊ laˊ, gaˊ jmeeyhˊ juuˊ, läˊ maˊ dsooˊ jaˊ baˊ hohˊ hnähˊ hiˊ hnaahˊ hnähˊ dsaˊ kyaahˊ. Hiˊ jäyhˊ, dsoohˊ hohˊ hnähˊ kyaaˊ jnäähˊ chaˊ miuhˊ, hiˊ hnoohˊ hnähˊ jëëhˊ jnäähˊ kaˊ lähˊ, jaˊ baˊ läˊ kooˊ hnøøˊ jnäähˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ. ⁷ Øøhnˊ, maˊ keˊ dsaˊ ngëëˊ jnäähˊ naˊ kuˊ naˊ ngiˊ heˊ wiˊ jeeˊ laˊ,

pero chaˊ miuhˊ gaˊ nøøhˊ dsëˊ jnäähˊ maˊ gaˊ nuuˊ jnäähˊ jmeehˊ baˊ hnähˊ dsooˊ hohˊ hnähˊ kihˊ Dio. ⁸ Naˊ baˊ raˊ siˊ chaqˊ jnäähˊ lluˊ, kihˊ heˊ gaˊ nuuˊ jnäähˊ täähˊ baˊ hnähˊ kooˊ hwehˊ jwëˊ kihˊ Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ. ⁹ Johˊ tiˊ hmaahˊ saˊ kwaˊ jnäähˊ kihˊ Dio kwaatˊ kyahˊ hnähˊ. Jëëhˊ, chaˊ miuhˊ jëëˊ dsëˊ jnäähˊ chaˊ nēˊ Dio taˊ laˊ kyahˊ hnähˊ. ¹⁰ Tøøhˊ baˊ jnäähˊ ngiˊ jnäähˊ kihˊ Dio läˊ jmiˊ läˊ hwëˊ mahˊ läˊ chaˊ jwëˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ kaˊ lähˊ. Mahˊ kwaˊ jnäähˊ beˊ tēëhˊ hnähˊ heˊ gaˊ hnøøˊ kyahˊ hnähˊ jeeˊ täähˊ hnähˊ jwëˊ kihˊ Dio.

¹¹ Ngiiˊ jnäähˊ kihˊ Tääˊ jnänˊ hiˊ kihˊ Jesucristo Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ mahˊ kwayˊ jwëˊ dsaˊ jëëˊ jnäähˊ hnähˊ kaˊ lähˊ. ¹² Hiˊ ngiˊnˊ kihˊ Dio waˊ läˊ hnaahˊ hnähˊ chaˊ gaˊ miuhˊ dsaˊ kyaahˊ hnähˊ hiˊ waˊ läˊ hnaahˊ läˊ naˊ läˊ jëëˊ dsaˊ jaˊ baˊ läˊ kooˊ hnaäˊ jnäähˊ hnähˊ. ¹³ Hiˊ ngiˊnˊ kihˊ Dio mahˊ goˊ taahˊ hnähˊ kooˊ hwehˊ hiˊ naˊ jngëëhˊ hnähˊ goˊ teˊ mahˊ moˊ soˊ chaˊ gaˊ heˊ naˊ bäähˊ hnähˊ niˊ miuhˊ chaˊ nēˊ Tääˊ jnänˊ waˊ raˊ gaˊ tēˊ jeeˊ jäyhˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ kyaahˊ läˊ jëëˊ hiˊ lluˊ kyaaˊyˊ.

4

Waˊ jmeenˊ läˊ tihˊ dsëˊ Dio

¹ Øøhnˊ, hlëëhnˊ hnähˊ läˊ hnøøˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ. Taˊ jmeeˊ hnähˊ hñaaˊ hohˊ, goˊ nääˊ baˊ hnähˊ läˊ kooˊ gaˊ läˊ tēëhˊ hnähˊ kyaaˊ jnäähˊ. Jëëhˊ, läˊ jaˊ lleˊ kyahˊ hnähˊ hiˊ läˊ jaˊ tihˊ dsëˊ Dio kaˊ lähˊ. Hiˊ jmeeˊ biˊ jmeehˊ hnähˊ heˊ lluˊ chaˊ gaˊ miuhˊ kooˊ häˊ kooˊ häˊ. ² Maˊ ñehˊ baˊ hnähˊ haˊ läˊ laˊ nuuhˊ heˊ gaˊ hñahˊ hnähˊ kyaaˊ jnäähˊ madaˊ kihˊ Jesús Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ. ³ Heˊ tøøhˊ jneˊ naˊ jngëëhˊ, heˊ jaˊ baˊ hnøøˊ Dio. Hnähˊ dsaˊ mëˊ dsaˊ ñuuˊ taˊ kaaˊhˊ hnähˊ waˊ hiˊ chaˊ hiˊ. ⁴ Goˊ taahˊ hnähˊ lluˊ kyaaˊhˊ dsaˊ mëˊ kyaaˊhˊ hnähˊ. Hnøøˊ naˊ jngëëhˊ hnähˊ kyaayhˊ läˊ kooˊ lleˊ kihˊ. ⁵ Taˊ jmeeˊ hnähˊ heˊ ngiˊ jmiˊ ngoˊ kyahˊ hnähˊ läˊ jmeeˊ dsaˊ hiˊ saˊ laaˊ judiu hiˊ saˊ maˊ heehˊ kihˊ Dio. ⁶ Niˊ jaaˊ hnähˊ taˊ miˊ kwahˊ kihˊ øøhˊ hnähˊ, niˊ taˊ miˊ gaaˊ hnähˊ niˊ jaaˊ. Maˊ jmeeˊ baˊ jnäähˊ juuˊ kyahˊ hnähˊ, Dsaˊ jøøhˊ jnänˊ tēëhˊ jwiˊ kihˊ läˊ jëëˊ hiˊ jmeeˊ taˊ hliihˊ jaˊ. ⁷ Jëëhˊ, saˊ gaˊ tēëhˊ Dio jneˊ mahˊ jmeenˊ waˊ laˊ chaˊ laˊ. Gaˊ tēëyhˊ jneˊ mahˊ dsaˊ toohnˊ naˊ jngëëhˊ baˊ. ⁸ Hiˊ saˊ jmeeˊ heˊ juuˊ laˊ, jaˊ kihˊ dsaˊ jaˊ heˊ jmeeyˊ chaayhˊ. Heˊ jmeeyˊ chaayhˊ kyaaˊhˊ Dio baˊ jaˊ, heˊ baˊ Dio hiˊ gaˊ kwëëhˊ jneˊ Jmiˊ lleˊ Naˊ ngiˊ.

⁹ Heˊ hnääˊ jneˊ dsaˊ kyaahnˊ, saˊ jmeeˊ biˊ siˊ jnäähˊ kyahˊ hnähˊ. Jëëhˊ, Dio maˊ miˊ tēëˊ hnähˊ heˊ hnaahˊ hnähˊ dsaˊ kyaahˊ. ¹⁰ Maˊ baˊ jnäˊ, hnaahˊ baˊ hnähˊ läˊ jëëˊ øøhˊ jneˊ hiˊ täähˊ läˊ kaaˊ

hwa' Macedonia. Pero chuun' kyaah' hnäh' øøhn', mah' wa' hnaah' hnih' cha' ga'miih'.

¹¹ Kwa' hnäh' be' hii' ti' kyah' hnäh', ta' wa' hnee' hnäh'. Ta' jëe' hnäh' he' jmee' jñäh'. Ta' wa' jwëh' hnäh', ja' jmeeh' ba' hnäh' ta' lä' koo' mada' he' ma' jmee' jnääh' kyah' hnäh'. ¹² Lä' jwë' ja', hi' sa' ma' heeh' juu' kih' Dio hlëeyh' llu' kyah' hnäh' hi' lä' ja' lä' cha' ba' lä' jë' he' jmee' bii' kyah' hnäh'.

Ha' lä' le' wa'ra' ga'të' jee' jäh' Dsa' jøøh' jñän'

¹³ Øøhn', hnøø' jnääh' lä' ngëeh' hnäh' ha' lä' le' kih' øøh' jne' hi' ma' na' juu'. Sa' hnøø' jnääh' lä' meeh' hoh' hnäh' lä' koo' la' kih' hi' sa' cha' o' jøh' dsë' kih'. ¹⁴ Dsoo' ba' dsë' jne' he' ga' juu' Jesús hi' ga' lä' jiiyh' ka' läh'. Hi' jmee' jne' dsoo', ja' ba' lä' ja' mi' jiih' Dio ko' jøh' kyaah' Jesús ga' lä' jëe' hi' na' juu' hi' ga' heeh' kiyh'.

¹⁵ He' ja' jwëeh'n' hnäh' lä' koo' ga' jäh' Dsa' jøøh' jñän'. Jne' hi' chaa' wa'ra' ga'të' jmi' jäh'y', sa' lä' jää' jne' kih' øøh' jne' hi' na' juu'. ¹⁶ Ki' gaa' lä' nuuh' jmee' Dsa' jøøh' jñän' mada' wa'ra' ga'të' jee' jñaay' gyuuh', hi' lä' nuuh' hlëeh' ängel hi' jøøh' ga' kih' jee' lä' jëe', hi' lä' nuuh' hii' luu' hoo' kih' Dio. Ma' ja' lä' jiih' to' në' lä' jëe' hi' na' juu' hi' ga' heeh' kih' Jesús. ¹⁷ Hi' lä' jëe' jne' hi' chaa' jmi' ja', chaayh' jne' jee' jni' ko' jøh' kyaah' hi' na' juu' mah' jee' jne' Jesús jwë' në' lle'. Ja' ga' na' dsa'tooh' jne' kyaah' Dsa' jøøh' jñän' lä' jë' joh' jmi' cha'. ¹⁸ He' ja' jmee' hnäh' jëe' dsë' dsa' kyaah' hnäh' kyaah' juu' la'.

5

¹ Øøhn' sa' jmee' bii' sii' jnääh' kyah' hnäh' hee' ji' në' o' hee' jmi' lä'te' juu' la'. ² Ma' neh' ba' hnäh' kwee', wa'ra' ga'lloo' jmi' jäh' Jesús, jäh'y' jmi' he' sa' liih' dsa', lä' koo' jmee' dsa' hii' ta' la' hwë'. ³ Lä' koo' wa'ra' ga' jäh' dsa': "Ma'tøøh' ba' jne' llu', mo' so' hii' goo' jñän'", lä' chah' ja', ni' sa' liih' gyih', ja' he' wi' në' kiyh', lä' koo' jmee' kih' dsa' më' jee' dsa' lä' chaa' gyuu' kyaay'. Ni' jaa' sa' lää' kih' he' ja'. ⁴ Pero hnäh' øøhn', mo' so' tääh' hnäh' jmeeh' hnäh' wa' la' cha' la'. He' ja' wa'ra' ga'të' jee' jäh'y', sa' jøøh' hnäh' lä' koo' dsa' jøøh' dsa' wa'ra' ga'lloo' jaa' dsa' hii' kiyh'. ⁵ Lä' jëe' ba' hnäh' ma' na' jnääh' hnäh' jee' jna' wa' je' hi' lä' ja' kih' jmi' ka' läh'. Mo' so' na' jnääh' hnäh' kih' hwë', ni' kih' jee' na' hoo'. ⁶ He' ja' jwëeh'n' hnäh', sa' wa' jmeen' lä' koo' jaa' hi' sa' liih' he' jmee'. Hnøø' na' në' jne' hi' wa' hää' jne' hñaan'. ⁷ Hi' gwii', hwë' ba' gwi'y'. Hi' hee', ko' ja' lla' heeh' bih'. ⁸ Pero jne' hi' ma' na' jnääh' kih' jmi', wa' leeh' jne'. Wa' lä' dsoo' dsë' jne' kih' Dio, wa' hnää' jne' øøh' jne'. Lä' jwë' ja' hää' jne' hñaan' lä' koo' jmee' hløø'

hi' na' lää' në'. Hi' wa' kyen' o' jøh' dsë' he' lää' jne'. Lä' jwë' ja' hää' jne' hñaan' lä' koo' jmee' hløø' hi' hä' mi' kyaah' lle'. ⁹ Jëeh', ga' jmää' Dio jne' mah' lää'y' jne' ta' la' kih' Jesucristo Dsa' jøøh' jñän', sa' ga' jmää'y' jne' mah' jëen' he' li' wii' he' na' ga' ja'. ¹⁰ Hi' he' ga' juu' jnä' jne' mah' chaa' jne' ko' jøh' kyaayh', kwee' ba' la' che' chaa' jne' o' na' juu' jne' wa'ra' ga'të' jmi' jäh'y'. ¹¹ Kih' he' ja', ja' kwah' hnäh' be' kih' dsa' kyaah' mah' dsa' nääy' ta' cha' në', ja' ba' lä' koh' tääh' hnäh' jmeeh' hnäh'.

¹² Chuu' jnääh' kyaah' hnäh' øøhn', ja' jmeeh' hnäh' he' kih' hi' kwa' be' kyah' hnäh' hi' lä' ja' kih' hi' jää' hnäh' kwaat' kih' Dsa' jøøh' jñän' hi' kih' hi' hlëeh' hnäh' ka' läh'. ¹³ Wa' hnaah' hnih' cha' miih' ta' la' kih' ta' he' jmeey'. Hi' wa' hii' ti' kyah' hnäh' kyaah' dsa' kyaah' hnäh'.

¹⁴ Hi' chuun' kyaah' hnäh' øøhn', hlëeh' hnäh' hi' sa' hnøø' jmee' ta'. Kwa' hnäh' be' kih' hi' sa' lä' kaa' dsë', hi' lä' ja' kih' hi' sa' bee' hu' dsë' kih'. Jmee' hnäh' jøh' hoh' kyaah' lä' jëe'. ¹⁵ Leeh' hnäh', ni' jaa' hnäh' ta' jiih' hlih' kih' hi' jmee' he' hlih'. Lä' jë' jiih' jmee' hnäh' he' lu' jmah' ba' kih' øøh' hnäh' hi' kih' lä' jëe' dsa' jmi' gyuu'.

¹⁶ Wa' jëe' hoh' hnäh' lä' jë' jmi' ba'. ¹⁷ Ngii' hnäh' tää' kih' Dio. ¹⁸ Kwa' hnäh' ti' hmaah' kih' Dio kih' lä' jë'. He' la' na' hnøø' Dio jmeeh' hnäh' lä' llu' he' ma' laah' hnäh' koo' kyaah' Cristo Jesús.

¹⁹ Ta' ha' hnäh' kih' jmi' lle' Na' jngii'. ²⁰ Ta' jmee' hnäh' ta' koo' juu' he' kwa' hi' ngëe' juu' kih' Dio. ²¹ Kye' da' hnäh' kwaat' kih' lä' jë' he' hlëeyh'. Mah' go' taah' hnäh' koo' hweh' kyaah' ma' la' he' llu' jmah' ba'. ²² Be' hnäh' ta' koo' lä' jë' nëe' he' hlih'.

²³ Dio ba' he' hi' jmee' hii' ti' tuh' dsë' jne'. He' ja' ngiin' kiyh' mah' wa' jmeey' na' jngëe' hnäh' go'te'. Wa' hääy' hnäh'. Wa' hoo'y' jmi' lle' kyah' hnäh', wa' hoo'y' lä' jë' hu' dsë' kyah' hnäh', wa' hoo'y' jmi' ngo' kyah' hnäh' mah' mo' so' cha' ga' he' na' bääh' hnäh' ni' miöh' wa'ra' ga'të' jee' jäh' Jesucristo Dsa' jøøh' jñän'. ²⁴ Ma' ra' he' mi' te' ba' hi' ga'tëeh' hnäh'. He' ga' jäh'y' jmeey', ma' ra' he' jmee' bih'.

²⁵ Øøhn', ngii' hnäh' kih' Dio mah' kway' be' kya' jnääh'.

²⁶ Jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëe' øøh' hnäh', ja' chuh' hnäh' kiyh' lä' hnøø' Dio.

²⁷ Kyaah' mada' kih' Dsa' jøøh' jñän', jwëeh'n' hnäh', ja' hëh' hnäh' he' ma' siin' la' cha' në' jee' lä' jëe' øøh' jne'.

²⁸ Wa' mi' jää' Jesucristo Dsa' jøøh' jñän' lä' jëe' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

2

2 Tesalonicenses
He⁻ la⁻ jee' ga⁻ tē' to' je⁻ he⁻
ga⁻ sū' Paa' kih' 00h' jne' hī⁻
chaa⁻ Tesalónica

¹ Jnā' Paa' kyaah' Silvano kyaah' Tim-
otā sūn' kih' gwah' jwū⁻ Tesalónica, hnāh'
hī⁻ tāāh' kyaah' Jesucristo Dsa⁻ j00h' jnān'
kyaah' Dio hī⁻ laa' Tāā' jnān'. ² Ngūn' kih' Dio
hī⁻ laa' Tāā' jnān' hī⁻ ngūn' kih' Jesucristo
Dsa⁻ j00h' jnān', wa' kway' he⁻ llu' kyah'
hnāh', hī⁻ wa' jmeey' hīi' tii' kyah' hnāh'.

Dio lla' ta' kih' hī⁻ jmeeh' 00h' jne' wa'ra⁻
ga⁻ tē' jee' jāh' Dsa⁻ j00h' jnān'

³ 00hn', hn00' kwa' jnāāh' ti'hmaah' kih'
Dio lā⁻ jē' jmiū' kwaat' kyah' hnāh', lā⁻ lle'
kih', lā⁻ llu' he⁻ ngoo' ba' dsoo' hoh' hnāh'
kiyh', hī⁻ ngoo' ba' hnaah' hnāh' dsa⁻ kyaah'.
⁴ Tih' ba' dsē' jnāāh' lā⁻ koo⁻ jmeeh' hnāh',
he⁻ ja' ga⁻ hlēēh' jnāāh' llu' kyah' hnāh'
lā⁻ koo⁻ lā⁻ koo⁻ gwah' kih' Dio. Jmeeh'
jnāāh' juu' ha⁻ lā⁻ j0h' hoh' hnāh' kyaah'
lā⁻ jē' wūi' he⁻ dsa⁻ ngēē' hnāh'. Hī⁻ ha⁻ lā⁻
dsoo' hoh' hnāh' kih' Dio hī⁻ kwēēh' ba' hoh'
hnāh' ma' chaa⁻ hnāh' lli' wūi'. ⁵ Heh' lā⁻ ja⁻,
mi⁻ jnāā' ma⁻ ra⁻ he⁻ lla' Dio ta' lā⁻ koo⁻ lle'
kih', he⁻ ja' na⁻ na' ngēē' hnāh' jwē' go⁻ taah'
hnāh' ya⁻ jwūi' kihy', kih' he⁻ jēēh' hnāh' wūi'
na'.

⁶ Jēēh', Dio jmee' lā⁻ koo⁻ lle' kih', he⁻
mi⁻ hmaayh' kih' hī⁻ jmeeh' hnāh' na'. ⁷ Hī⁻
hnāh' hī⁻ dsa⁻ ngēē' wūi' na', hnāh' ba'
hnāh' jee' teēh' hnāh' hoh' ko⁻ j0h' kyaah'
jnāāh' wa'ra⁻ ga⁻ tē' jee' lā⁻ jnā' Jesús jīāay'
gyuuh' kyaah' āngele kyaah' jū⁻ cha⁻ be'
kih'. ⁸ Jāyh' jee' wa⁻ je' jih⁻ gyeh', ma⁻ ja⁻
heeyh' wūi' lā⁻ jēē' hī⁻ sa⁻ ga⁻ heēh' kih' Dio,
hī⁻ lā⁻ kye⁻ hī⁻ sa⁻ ga⁻ lā⁻ hn00' ju⁻ hmēē' kih'
Jesucristo Dsa⁻ j00h' jnān'. ⁹ Hī⁻ he' na⁻,
jēē' wūi' he⁻ sa⁻ llaa⁻ jih⁻ koh' jih⁻ lih', wūi'
go⁻ te' ba' dsa⁻ taayh' kih' Dsa⁻ j00h' jnān',
jee' mo⁻ so⁻ tēy' jēy' jee' jnā' na⁻ hnaah'
kyaah' be' kih', ¹⁰ wa'ra⁻ ga⁻ tē' jmiū' jāh'
Jesús. Ma⁻ ja⁻ dsa⁻ taah' lā⁻ jēē' hī⁻ laa'
kyaah', jmeey' juuh' kihy'. Peer' jēē' dsah'
lā⁻ jēē' hī⁻ ma⁻ heēh'. Hī⁻ lā⁻ kye⁻ hnāh' jēēh'
hnhī', jēēh' ma⁻ lā⁻ dsoo' ba' hoh' hnāh' juu'
he⁻ ma⁻ kwa' jnāāh'.

¹¹ He⁻ ja⁻ ngūi' jnāāh' kyah' hnāh' lā⁻ jē'
jmiū' mah' jmāā' Dio hnāh' lluu' lā⁻ lle' kyah'
hnāh' hī⁻ na⁻ teeh' kyaah'. Hī⁻ ngūi' jnāāh'
kiyh' mah' kway' be' kyah' hnāh' jmeeh'
hnāh' lā⁻ jē' ta' llu' he⁻ hyoh' hoh' hnāh'
jmeeh', lā⁻ llu' he⁻ ma⁻ dsoo' hoh' hnāh'.
¹² Ma⁻ ja⁻ jmee' dsa⁻ juuh' kih' Jesucristo
kwaat' kyah' hnāh' hī⁻ ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ le' kyah'
hnāh' ko⁻ j0h' kyaahy', kih' he⁻ llu' dsē'
Dio jnān', hī⁻ kih' he⁻ llu' dsē' Jesucristo
Dsa⁻ j00h' jnān'.

*Ha⁻ lā⁻ le' wa'ra⁻ ga⁻ tē' jee' jāh' Dsa⁻ j00h'
jnān'*

¹ Na' hlēēh' ga' jnāāh' miuh' kih' ha⁻ lā⁻
le' wa'ra⁻ ga⁻ tē' jee' jāh' Jesucristo Dsa⁻ j00h'
jnān' hī⁻ ha⁻ lā⁻ jee' jnih' mah' jmeen'
ko⁻ j0h' kyaahy'. 00hn', chuun' kyaah'
hnāh', ² ta⁻ heē' hnāh' ga⁻ juh' huū⁻ dsē'
kyah' hnāh'. Ta⁻ jeh' hoh' hnāh' cher⁻ mah'
ga⁻ nuuh' hnāh' jāh' dsa⁻ ma⁻ jah' Jesús.
Ma⁻ ke⁻ he⁻ ga⁻ jāyh' ma⁻ hlēēh' jmi⁻ lle' kih'
Dio, ma⁻ ke⁻ he⁻ ga⁻ jāyh' ma⁻ ya⁻ ka⁻ dsa⁻
juu' kyaah' jnāāh' o⁻ ma⁻ tēy' jū' kyaah'
jnāāh', ta⁻ jmee' hnāh' he⁻ go⁻ te'. ³ Ta⁻
kwa' hnāh' jwē' he⁻ ga⁻ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ hnāh'.
Sa⁻ jāh' Jesús jāā' sa⁻ ga⁻ ma⁻ lloo' jmiū' jmee'
dsa⁻ na⁻ h00h' kih' Dio lā⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu' hī⁻
lā⁻ jnāā' dsa⁻ hlēēh' hī⁻ ma⁻ na⁻ heē' go⁻ te'.
⁴ Hī⁻ he' lā⁻ hn00' lla⁻ dsēy' kih' Dio hī⁻ kih'
lā⁻ jē' he⁻ jmee' dsa⁻ juuh' kih'. Jmāāy'
hūi' j00h' kih' jee' lā⁻ jēē', lā⁻ jūh' gyay' neh'
gwah' kih' Dio, jmāāy' hūi' lā⁻ koo⁻ Dio.

⁵ 00che' sa⁻ dsooh' hoh' hnāh' he⁻
ga⁻ jwēēh' hnāh' he⁻ la⁻, lā⁻ ma⁻ gyan'
kyaah' hnāh' jee' na'? ⁶ Ma⁻ neh' ba' hnāh'
heē' na⁻ he⁻ sa⁻ kwa' jwē' lā⁻ jnāā' dsa⁻
hlēēh' he' jāā' sa⁻ ga⁻ ma⁻ tē' jmiū' kihy'. ⁷ Sa⁻
chaa⁻ hī⁻ nē' kwēē', ha⁻ lā⁻ ma⁻ l00' jmee'
ta⁻ hī⁻ hlēēh' he', pero ma⁻ ra⁻ he⁻ jmee' bih'
ta⁻ to⁻ kē'. Koo⁻ j00y' lloo' jmiū' jūuuh' he⁻
jmee' jwūh' kihy'. ⁸ Ja⁻ ga⁻ na⁻ lā⁻ cha⁻ jwē'
ngēy' jnā⁻ hā'. Pero wa'ra⁻ ga⁻ tē' jee' jāh'
Jesús, kyaah' lle' he⁻ hā' hooy' ba' jngēy' h'
dsa⁻ hlēēh' he'. Mi⁻ llaay' go⁻ te' kyaah'
jmēē' kihy' wa'ra⁻ jāyh'. ⁹ Kyaah' cha⁻ miuh'
be' kih' Tana', jmee' dsa⁻ hlēēh' he' ta'.
Jmeey' hī⁻ goo' jmi⁻ gyuu' hī⁻ jmeey' he⁻
juh⁻ gaa⁻. Pero kyaah' juu' ta⁻ juu' jmah' ba'
jmeey' lā⁻ jē' he⁻ ja⁻. ¹⁰ Ja⁻ he⁻ koo⁻ nēē'
he⁻ hūh' jmeey'. Kyaah' he⁻ ja⁻, mi⁻ gaay'
dsa⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh' heē' go⁻ te', kih' he⁻ sa⁻
ga⁻ lā⁻ hn00y' ma⁻ nuuy' ju⁻ dsoo' mah' ma'
lāāy'. ¹¹ He⁻ ja⁻ kwa' Dio jwē' lā⁻ gaa⁻ dsa⁻
he⁻ cha⁻ ga⁻ miuh' kyaah' juu' ja⁻ mah' jmee'
gyih' he' kih' juu' ta⁻ juu' ba'. ¹² Heh' lā⁻ ja⁻,
jā⁻ dso⁻ jwūi' nē' kih' lā⁻ jēē' hī⁻ sa⁻ heēh' kih'
ju⁻ dsoo', kih' he⁻ hn00' gyih' he⁻ hūh'.

Ga⁻ llee⁻ Dio jne' mah' lāā' jne'

¹³ Dsa⁻ j00h' jnān' hnāāy' hnāh' 00hn',
he⁻ ja⁻ jmee' bi' kwa' jnāāh' tāā' ti'hmaah'
kih' Dio kwaat' kyah' hnāh'. Jēēh' Dio
ga⁻ llee⁻ hnāh' lā⁻ ma⁻ to⁻ nē' mah' lāāh'
hnāh', lā⁻ llu' he⁻ ga⁻ mi⁻ lluu' hnāh'
ta⁻ la⁻ kih' jmi⁻ lle' Na⁻ jngūi' hī⁻ lā⁻ llu'
he⁻ ma⁻ dsoo' hoh' hnāh' kih' ju⁻ dsoo'.
¹⁴ Ga⁻ tēēh' Dio hnāh' kyaah' ju⁻ hmēē' he⁻
ga⁻ kwa' jnāāh' mah' tēēh' hnāh' ya⁻ jwūi'
kih' Jesucristo Dsa⁻ j00h' jnān'. ¹⁵ Lā⁻ ja⁻
00hn', go⁻ taah' hnāh' koo⁻ hweh'. Ta⁻ wa'
gaa⁻ hoh' hnāh' lā⁻ jē' he⁻ ga⁻ lā⁻ tēēh' hnāh'

kyaaḥ' juu' he- ga hlēēhn' hi- kyaah' lā-jē-
he- ga sii' jnāāh' kyah' hnāh'.

¹⁶ Ngii' jnāāh' kih' Jesús Dsa-jōōh' jnān' hi-
ngiin' kih' Dio hi- laa' Tāā' jnān' hi- hnāā'
jne', hi- ga jmee' jēē- dsē- jne' he- sa- llaa'
jih'koh', hi- ga jmee' cha- o-jōh' dsē- jnān'
ta-la- kih' he- llu' dsēy'. ¹⁷ Ngii'n' kiyh' mah'
wa' jmeey' jēē- hoh' hnāh' hi- wa' kway' be'
kyah' hnāh' mah' ya' hi' llu' lā-jē- he- hlēēh'
hnāh' hi- lā-jē- he- jmeeh- hnāh'.

3

*Ga-jāh' Paa'siih' oōh' jne' ngii' hnāh' kyaa'
jnāāh'*

¹ Oōhn' ta- jyoh' ko-taa-, ngii' hnāh' kyaa'
jnāāh' mah' lloo- chah' juu' kih' Dsa-jōōh'
jnān' lā-kaa- jmi-gyuu' hi- lā-jā- wa' tōōyh-
ta' juu' ja- lā-koō- ga' jmeeh' hnāh'. ² Ngii'
hnāh' kyaa' jnāāh' mah' sa- cha- he-
dsa- ngēē- jnāāh' jee' kih' dsa- hñaa- dsē'.
Jēēh' jā- lā-jēē- dsa- lā-dsoo' dsē' juu' la-
³ Pero mi-te' ba' Dsa-jōōh' jnān' juu' kih',
ma-ra- he- hāā' bih' hnāh' mah' sa- cha- he-
dsa- ngēēh' hnāh'. ⁴ Kye' jnāāh' o-jōh' dsē-
kih' Dsa-jōōh' jnān', he- jmeeh- ba' hnāh'
lā-jē- he- ma-jāh' jnāāh' hi- ngoo' ba' jmeeh-
hnāh' lā-jā-. ⁵ Dsa-jōōh' jnān', hi- he- ba'
jāā- hnāh' mah' lā- hnaah' hnāh' oōh' hnāh'
lā-koō- hnāā' Dio jne' hi- lā-jā- jāāy- hnāh'
mah' kwēēh' hoh' hnāh' lā- ga' kwēēh' dsē'
Cristo.

Jmee- bi' jmee' jne' ta'

⁶ Jmee- jnāāh' mada- kyah' hnāh' lā-hih-
kih' Dsa-jōōh' jnān'. Ta- jmee- hnāh' ko-jōh'
kyaaḥ' ni- jāā- oōh' jne' hi- jmee- wa' la-
cha- la', hi- sa- jmee- he' lā-jē- juu' he-
ma-kwa' jnāāh'. ⁷ Ma- ñeh' ba' hnāh' he-
lle- kyah' hnāh' jmeeh' hnāh' lā-koō- jmee-
jnāāh'. Sa- ga' jmee' jnāāh' wa' la- cha- la- jee'
kyah' hnāh'. ⁸ Sa- ga' kih' jnāāh' la' ga' kih'
jnāāh' kih' ni- jāā- dsa-. Sa- ga' tēēh' jnāāh'
dsē- jnāāh' ma' ga' jmee' jnāāh' ta' lā-jmii'
lā-hwē'. Jēēh' ni- jāā- hnāh' sa- ma' hnōō-
jnāāh' ma' lla' kyaa- jnāāh' jmi'. ⁹ Jā- he- sa-
na- ngē' jnāāh' jwē' he- ma' ngii' jnāāh' kyah'
hnāh'. Pero lla- he- jā-, ga' jmee' jnāāh' ta'
mah' jmeeh' hnāh' ja- ba' lā-koō- ga' jmee'
jnāāh'. ¹⁰ Lā- ma' ga' tooh' jnāāh' kyaah'
hnāh' ga' jmee' jnāāh' mada-. Cher' mah' hi-
sa- hnōō' jmee' ta', lā-jā- sa- wa' kuyh-.

¹¹ Jēēh' ma-nuu' jnāāh', ko-llaa'
dsa-kyaaḥ' hnāh' jmee- wa' la- cha- la'. Ni-
miih- ta' sa' jmeey-. Koō- dsa-jēēy- he-
jmee- dsa- ba'. ¹² Kih' hi- he- na- hlēēh'
jnāāh' hi- jmee- jnāāh' mada', lā-hih' kih'
Jesucristo Dsa-jōōh' jnān'. Ta- wa' tāāyh' ta-
la- ta- jnō-, wa' jmeey' ta' mah' lā-cha- he-
kuyh-.

¹³ Hi- hnāh' oōhn', jmee' ba' hnāh' he- llu',
ta- tu' hnāh'. ¹⁴ Cher' mah' chaa- ko-llaa'
hi- sa- nuuh' kih' juu' he- na- sii- la-, kye-

da' hnāh' kwaat- kih' hi- jmee- lā-jā- hi-
mo-to' jmee- hnāh' ko-jōh' kyaayh' mah'
wa' jā- o-hih' kiyh'. ¹⁵ Pero ta- jmee- hnāh'
na- hāāh' hnih', hlēēyh' lā- lle' kih' ta-la- kih'
he- llaa' oōh' ba'.

¹⁶ He' ba' Dio hi- jmee- hii' ti' jnān', wa'
jmeey' hii' ti' kyah' hnāh' lā-jē- jmi' wa' he-
cha- he- he- chaa- hnāh'. Dio kyaah' hnāh'.

¹⁷ Jnā' Paa' ma-siin' miih- jee' ga-dsaa'
juu' la- kyaah' goon-. Lā-jā- jmeen' kyaah'
lā-jē- je- he- siin' mah' la' dsoo' jnā' he'
hi- chee- je- jā-. ¹⁸ Wa' mi-jāā' Jesucristo
Dsa-jōōh' jnān' lā-jēē- hnāh'. Wa' la' lā-jā-.

1 Timoteo He-la-to-nē-je-he-ga-sii' Paa'kih' Timotä

1 Jnä' Paa' laan' apóstol kyaä' Jesucristo lä'hih' kih' Dio hi' lää' jne' hi' lä'hih' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' hi' kyen' o-jøh' dsē' kih'. 2 Siin' kyah' Timotä, hne' hi' laa' lä' koo- gyuu' kyaan' lä' llu' he' jään' hne' jwē' kih' Dio. Ngii'n' kih' Dio hi' laa' Tää' jnän' hi' kih' Cristo Jesús Dsa-jøøh' jnän' wa' kway' lä' jē' he' llu' kyah', wa' lä' ñih' dsēy' hne', hi' wa' jmeey' hi' tii' kyah'.

Ga'jmee' Paa' mada' kih' Timotä mah' hlēyēh' dsa' hi' kwa' juu' ta' juu'

3 Jää' sa' ga' ma'ngoon' ta' hwa' Macedonia, ga' jwēēhn' hne' he' jäh' jwii' Éfeso na' mah' hah' kih' ko'llaa' hi' mi' gaa' dsa' kyaah' juu' ta' juu'. 4 Ni' ta' kwa' jwē' jmeey' he' kih' lä' jē' juu' ma' gyuh' kiyh', ni' he' jmeey' juu' ha' lä' ma' laa' ma' hyaa' ta' gyuuh' jnän'. Sa' cha' jee' llaa' juu' ja'. Koo' llay' hñii' ba' ja'. Sa' dsoo' ta' cha'nē' juu' kih' Dio kyaah' juu' ja'. He' dsoo' dsē' jne' kih' Dio, he' ja' ba' jmää' kih' dsa'. He' ja' jwahn' ka' läh', ja' jäh' Éfeso na' mah' jmeeh' he' ga' jwēēhn' hne' jää'.

5 He' hnoon' lä' hnää' dsa' øøh' kyaah' koo' nēē' ba' huu' dsē', he' ja' ba' ma' jmeen' mada' lä' na'. Peer' cher'mah' hñii' huu' dsē' kiyh' hi' cher'mah' koo' jäh' bih' he' ma' dsoo' dsēy' kih' Dio, sa' jmää' kiyh' he' jäh' hnääy' øøyh'. 6 Kih' he' ga' jmeey' ko'llaa' dsa' ta' koo' he' hnääy' øøyh', he' ja' ga' nääy' kyaah' juu' he' sa' jmää' ta'. 7 Hnøoy' jmääy' hñiiy' jaa' hi' kyuuh' ley kih' Dio, pero ni' he' hlēyēh' sa' ngēēy', ma' ke' kway' juu' lä' kaa' tuh' dsēy'.

8 Pero ma' nē' ba' jne', llu' ba' ley kih' Dio wa' ra' jäh' kih' ngēē' jne' hee' kih' jmää' ley ja'. 9 Nē' ba' jne' sa' ga' kwa' Dio ley kih' hi' jmeey' he' llu'. La' kih' hi' ma' hlääh', kih' hi' chaah', kih' hi' na' hee' dsē', kih' hi' jmeey' dso' kye', kih' hi' sa' kyaah' Dio, kih' hi' sa' cha' nuuh' kih', kih' hi' jngēēh' cho'jmii', kih' hi' jngēēh' dsa' kyaah', kih' hi' he' ba' hnøø' ley ja'. 10 Kih' dsa' mē' dsa' ñuuh' hi' kaah' wa' hi' cha' hi', kih' dsa' mē' o' dsa' ñuuh' hi' kaah' ja' ba' dsa' kyaah', kih' hi' hēē' dsa' mah' hnēēy', kih' hi' ta' juu', kih' hi' jmeey' ju' dsoo' kih' juu' ta' juu', hi' la' kih' hi' hnøø' lla' dsēē' kih' ju' dsoo' he' kwa' jnääh' la', 11 lä' koo' lle' ju' hmēē' he' na' hñaan' kwan'. He' ba' che' na' hñaa' la' ju' hmēē' kih' Dio hi' laa' Tää' jnän'.

Cha' miih' ga' lä' ñih' dsē' Dio kih' Paa'

12 Kwan' ti' hmaah' kih' Cristo Jesús Dsa-jøøh' jnän' hi' kwa' be' kin'. Jēēh', ga' jmääy' jnä' kwaat' he' mi'ten' kiyh', he' ja' ga' hñaa' jnä' mah' jmeen' ta' kiyh'. 13 Jää' sa' ga' ma' tēyēh' jnä' ga' mi' kwah' jnih'. Ga' ngēn' jmeen' hñaa' dsēn' kih' dsa' kyaay', ma' hää'n' jwērtē. Pero ga' lä' ñih' dsē' Dio jnä', jēēh' sa' ma' man' hee' ja' ma' jmeen', hi' sa' ma' heen' kih' ju' dsoo'. 14 Ha' koh' sa' llu' dsē' Dsa-jøøh' jnän' kyaah' jnä'. Ga' jmeey' ga' lä' dsoo' dsēn' kiyh' hi' ga' jmeey' he' ga' lä' hnaan' dsa' ta' la' kih' Cristo Jesús.

15 Juu' he' jwahn' la', la' dsoo' hi' hnøø' heeh' ga' lä' jēē' dsa'. Ja' Cristo Jesús jmi' gyuu' la' mah' lääy' dsa' hi' jmeey' he' hñiih'. Hi' jnä' laan' to' nē' kih' jee' lä' jēē' hi' jmeey' lä' ja'. 16 Kih' he' ja' ba' na', ga' lä' ñih' dsē' Dio jnä', mah' mi' jnää' Cristo Jesús ta' la' ki' jnä' ha' lä' koo' jøh' dsēy'. Jēēh', cha' ga' miih' he' hñiih' ga' jmeen' lä' koh' ga' he' jmeey' jñah'. Lä' jwē' ja', ka' kwaat' hi' na' ga' heeh' kih' Jesús, ha' koh' sa' lä' jøh' dsē' Jesús kyaayh', mah' jmeey' chaay' lä' jē' joh' jmi' cha'. 17 Lä' ja' wa' la' juu' kih' Dio hi' wa' laay' jøøyh'. Sa' chaq' ga' jñah' Dsa' ta' hi' jøøh' ga', hi' sa' juu' jñ' koh', hi' ni' sa' tēē' jne' jēē' jnih', jaa' hñii' bih' laay' Dio hi' kyuuh'. Wa' la' lä' ja'.

18 Timotä, gyuu' kyaan', kwēēhn' hne' nuuh' la', ja' ba' lä' koo' juu' he' ga' mi' jnää' Dio kih' hi' ga' hlēēh' kyah' jää'. Ja' mi' dsooh' hoh' lä' koo' ga' jäh' hi' he' mah' tēēh' be' jmeeh' ta' lä' jiih' jee' le'. 19 Hnøø' lä' ma' dsoo' ja' ba' hoh', hi' lä' ma' jmeeh' ja' ba' he' llu' jmah' mah' sa' hñii' huu' dsē' kyah'. Ko' llaa' dsa' sa' ga' jmeey' he' lä' koo' ya' nääy' kyaah' huu' dsē' kiyh', he' ja' ga' heey' hñiiy', mo' so' ga' nääy' ta' cha' nē'. 20 Uu' hi' ga' jmeey' lä' ja' cheq' Himeneo kyaah' Leja'. Hi' he' ga' ngēēn' kih' Tana' mah' lä' ja' mi' tēēy' sa' mi' kwayh' Dio.

2

Ha' lä' chuuy' jne' kyaah' Dio kih' lä' jēē' dsa'

1 Chuun' kyaah' hne' to' nē', wa' ngii' jne' kih' Dio mah' wa' le' llu' kih' lä' jēē'. Wa' hlēēh' jne' Dio lä' jē' he' lla' dsē' jne' hi' wa' chiihn' Dio lä' jē' he' chaq' jne', hi' wa' kwan' ti' hmaah' kiyh'. 2 Lä' ja' hnøø' ngii' jne' kih' lä' jēē' hi' kye' ta' hi' lä' kye' dsa' ta' mäh' mah' kway' jwē' dsa' toohn' llu' hii' tii' jnän'. Hi' lä' ja' cha' jwē' hnäähn' Dio, hi' jmeen' lä' koo' lle' kih'. 3 He' la' ba' ja' he' llu' he' tih' dsē' Dio hi' lää' jne'. 4 Dio hnøø' he' lää' lä' jēē' dsa' hi' hnøøy' lä' ngēē' dsa' ha' lä' la' ju' dsoo'. 5 Jēēh', jaa' ba' Dio laa' hi' lä' ja' jaa' ba' dsa' ñuuh' chaq' hi' mi' ee' juu' kih' dsa' kyaah' Dio.

Dsa-ñuuh⁴ he⁷ chee⁻ Jesucristo. ⁶ Ga⁻ngëëy⁴ hñiiy⁷ he⁻ ga⁻juuy¹, mah¹ lääy¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. He⁻ la⁻ ga⁻mi⁻jnää⁻ Dio ma¹ ga⁻lloo¹ jmi¹ ja⁻. ⁷ He⁻ja⁻ ga⁻hñaay¹ jnää¹ laan¹ apóstol mah¹ kwan¹ juu¹ kiyh¹. Ne⁻ ba¹ Cristo, hlëeh¹ ju¹ dsoo¹, sa⁻ ta⁻juun¹. Na⁻hñaan¹ mi⁻tëen¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu, hee¹ ja⁻ he⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹ hi⁻ hee⁻ ja⁻ ju¹ dsoo¹.

⁸ He⁻ja⁻ hnoon¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ñuuh¹ hi⁻ chaa⁻ lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ chuuy¹ kyaah¹ Dio. Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻hlëeyh¹ kyaah¹. Dio chooy¹ gooy⁻ ta⁻gyuuh¹, hnøø¹ na⁻ jngëëy¹, sa⁻ lleey¹, hi⁻ sa⁻ hneey⁻.

⁹ Lä⁻ja⁻ jwahn¹ ka⁻läh¹ kih¹ dsa⁻më¹, wa¹ kyejh¹ hmiih¹ kyaah¹ koo⁻ nëë¹ ba¹ huud¹ dsë⁻ lä⁻koo⁻ lle⁻ kih¹ hi⁻ hnaah¹ Dio. Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jñaay¹ lley¹ sa⁻ llu¹ jmeey¹ jih¹ gyeh¹ na⁻ beh¹ kyaah¹ ñe¹ nøø¹ o¹ kuu¹ he⁻ hmooh¹, ni⁻ he⁻ këyh¹ hmiih¹ hmooh¹. ¹⁰ Lä⁻ he⁻ ja⁻, wa¹ jmääy¹ hñiiy¹ na⁻hñaah¹ kyaah¹ lä⁻jë⁻ ta⁻ llu¹, lä⁻koo⁻ lle⁻ kih¹ dsa⁻më¹ hi⁻ hnaah¹ Dio.

¹¹ Hi⁻ sa⁻ sooh¹ kih¹ dsa⁻më¹ he⁻ tooyh¹ miih¹ jee¹ kwa¹ dsa⁻ juu¹, hnøø¹ nuyh¹ kih¹ juu¹ he⁻ nuuy⁻. ¹² Sa⁻ kwan¹ jwë¹ kih¹ dsa⁻më¹ he⁻ mi⁻tëëy¹ dsa⁻ñuuh¹, ni⁻ sa⁻ le¹ kay¹ në¹ kih¹ dsa⁻ñuuh¹. Hnøø¹ dsa⁻taayh¹ to⁻kë¹ ba¹. ¹³ Jëëh¹, Dio ga⁻jmää¹ Adán to⁻në¹. Këë⁻ ga⁻ ga⁻jmääy¹ Eva. ¹⁴ Hi⁻ ja⁻ kih¹ Adán ga⁻mi⁻goo⁻ hi⁻ sa⁻llu¹. Kih¹ dsa⁻më¹ ba¹ ga⁻mi⁻gooy⁻. Kih¹ he⁻ja⁻ ba¹ ga⁻lä⁻ cha⁻ dso⁻kye⁻ kiyh¹. ¹⁵ He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Dio kih¹ dsa⁻më¹, jëëy¹ wii¹ jee¹ lä⁻ chaa⁻ gyuu¹ kyaay¹, pero¹ lää¹ bih¹ cher¹ mah¹ ngoo¹ ba¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Dio hi⁻ lä⁻ja⁻ hnøø¹ hnääy¹ dsa⁻, hnøø¹ na⁻ jngëëy¹, hi⁻ hnøø¹ dsa⁻taayh¹ lä⁻koo⁻ lle⁻ kih¹.

3

Ha⁻ lä⁻ hnøø¹ jmeey¹ hi⁻ kye⁻ në¹ kih¹ øøh¹ jne¹

¹ Jwahn¹ dsoo¹, cher¹ mah¹ chaa⁻ hi⁻ hnøø¹ ka¹ në¹ kih¹ øøh¹, ta⁻ llu¹ ba¹ ja⁻ hnooyh⁻. ² Pero¹ hi⁻ há¹ goo⁻ ta⁻ ja⁻, jmeey¹ bii¹ laay¹ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ bääh¹ ni⁻ miih¹ dsoo¹, jaa⁻ dsa⁻ñuuh¹ hi⁻ kyaah¹ jaa⁻ ba¹ dsa⁻më¹, jaa⁻ hi⁻ ngë⁻ koo⁻ nëë¹ ba¹, jaa⁻ hi⁻ háä¹ hñii¹, jaa⁻ hi⁻ há¹ ta⁻ kih¹, jaa⁻ hi⁻ kwa¹ jee¹ já¹ dsa⁻ hi⁻ go⁻nää¹, jaa⁻ hi⁻ lih¹ mi⁻tëë¹ dsa⁻. ³ Sa⁻ le¹ ka¹ në¹, jaa⁻ dsa⁻lla¹hih¹. Hnää¹ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ hnee⁻, jaa⁻ hi⁻ jøh¹ dsë¹ hi⁻ sa⁻ ti⁻choo¹ juu¹, jaa⁻ hi⁻ sa⁻ hee⁻ dsë¹ kuu¹, ⁴ jaa⁻ hi⁻ lih¹ lä⁻ ta⁻ cha⁻neh¹ kih¹, jaa⁻ hi⁻ lih¹ kwëëh¹ nuuh¹ joo¹ mah¹ sa⁻ jiiyh¹ juu¹ kyaayh¹. ⁵ Cher¹ mah¹ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ lih¹ lä⁻ ta⁻ cha⁻neh¹ kih¹, zha¹ ba¹ lä⁻ja⁻, kay¹ në¹ kih¹ gwah¹ kih¹ Dio? ⁶ Jaa⁻ øøh¹ jne¹ hi⁻ hmëë¹, sa⁻ le¹ kay¹ në¹, wa⁻ra⁻ ja⁻ huud¹ dsë⁻ kiyh¹ jmääy¹ hñiiy¹ jøøyh¹, hi⁻ já¹ dso⁻jwii¹ në¹ kiyh¹ lä⁻koh¹ ga⁻la¹ kih¹ hi⁻ sa⁻llu¹. ⁷ Hi⁻ jee¹ kih¹ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh¹, hnøø¹ hi⁻ juu¹ kiyh¹ he⁻ jmeey¹ he⁻ llu¹ jmah¹ ba¹, mah¹ sa⁻

hlëeh¹ dsa⁻ hlüh¹ kiyh¹ hi⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ mi⁻goo⁻ hi⁻ sa⁻llu¹ kiyh¹.

Ha⁻ lä⁻ hnøø¹ jmeey¹ dsa⁻ na⁻lleeh¹ kyaay¹ Dio hi⁻ kwa¹ juu¹ kiyh¹

⁸ Hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmeey¹ be¹ kih¹ hi⁻ kye⁻ në¹, hnää¹ jaa⁻ hi⁻ há¹ ta⁻ kih¹, hi⁻ mi⁻te¹ juu¹ kih¹, hi⁻ sa⁻ hih¹, hi⁻ hi⁻ sa⁻ hee⁻ dsë¹ kuu¹. ⁹ Hi⁻ hnää¹ jaa⁻ hi⁻ na⁻ jngii¹ huud¹ dsë⁻ kih¹, hi⁻ chogh¹ koo⁻ hwëh¹ juu¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹, he⁻ ma⁻lä⁻ jnää¹ jnän¹ na¹. ¹⁰ He⁻ja⁻, jää¹ ga⁻ hnøø¹ kye¹ jne¹ kwaat¹ che¹ jmääy¹ jmeey¹ ta⁻ ja⁻. Ju¹ ga⁻ na¹, le¹ jmeey¹ be¹ kih¹ hi⁻ kye⁻ në¹, cher¹ mah¹ sa⁻ cha⁻ he⁻ na⁻ bääyh¹.

¹¹ Ja⁻ ba¹ lä⁻ja⁻ kih¹ dsa⁻më¹, hnøø¹ jaa⁻ hi⁻ há¹ ta⁻ kih¹, hi⁻ sa⁻ koooh¹ juu¹ jwii¹, hi⁻ ngë⁻ koo⁻ nëë¹ ba¹, hi⁻ jaa⁻ hi⁻ mi⁻te¹ juu¹ kih¹.

¹² Hi⁻ jmeey¹ be¹ kih¹ hi⁻ kye⁻ në¹, wa¹ laay¹ dsa⁻ñuuh¹ kyaay¹ jaa⁻ ba¹ dsa⁻më¹, hi⁻ wa¹ liyh¹ llay¹ ta⁻ cha⁻neh¹ kiyh¹, hi⁻ wa¹ kwëëyh¹ nuuh¹ jooy¹. ¹³ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ya⁻ hëë¹ llu¹ kyaah¹ ta⁻ ja⁻, dsa⁻hä¹ ta⁻ kiyh¹ jee¹ kih¹ dsa⁻kyaayh¹ hi⁻ cha⁻ ga⁻miih¹ lä⁻cha⁻ be¹ kiyh¹ hlëëyh¹ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹ kih¹ Cristo Jesús.

Jnaqh¹ la¹ juu¹ he⁻ ma⁻lä⁻ jnää¹ jnän¹

¹⁴ Hnoon¹ niin¹ na⁻jëen¹ hne⁻ chah¹ la⁻, pero¹ ma⁻ra⁻ he⁻ sii¹ ba¹ jnää¹ kyah¹, ¹⁵ le¹ ga⁻ che¹ sa⁻ ngoon¹ chah¹. Lä⁻ja⁻ lä⁻neh¹ ha⁻ lä⁻ kah¹ në¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻heeh¹ hi⁻ laa¹ gwah¹ kih¹ Dio jiih¹ hi⁻ tääh¹ në¹ kih¹ ju¹ dsoo¹, hi⁻ chogyh¹ koo⁻ hwëh¹ juu¹ ja⁻, laay¹ lä⁻ koh¹ ma⁻ti⁻ na⁻hyah¹. ¹⁶ Ma⁻ra⁻ ju¹ dsoo¹, sa⁻ lä⁻ këh¹ jne¹ jmi⁻ lä⁻ngëen¹ ha⁻ lä⁻ la¹ jwë¹ kih¹ Dio. Pero¹ kyaah¹ he⁻ na⁻ sii¹ jee¹ la⁻ lä⁻ngëë¹ ba¹ jne¹ miih¹. Ga⁻mi⁻jnää¹ Dio hñii¹ jmi⁻gyuu¹ la⁻, laay¹ lä⁻koo⁻ jaa⁻ dsa⁻.

Hi⁻ he⁻ ya⁻ hëë¹ lluu¹ ta⁻ la¹ kih¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻ jngii¹.

Lä⁻jëë⁻ angele ga⁻jëëy¹. Hi⁻ ga⁻kwa¹ dsa⁻ juu¹ kiyh¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu.

Ga⁻lä⁻ dsoo¹ dsë¹ dsa⁻ kiyh¹, jmi⁻gyuu¹ la⁻, hi⁻ ga⁻heeh¹ Dio ka⁻läh¹ gyuuh¹ ya⁻ jwii¹.

4

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jmeey¹ dsa⁻ ta⁻ koo⁻ ju¹ dsoo¹

¹ Na⁻hña¹ lä⁻jëë⁻ ga⁻mi⁻jnää¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻ jngii¹, ha⁻ lä⁻ le¹ wa⁻ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ laa¹ jmi⁻. Ko⁻llaq¹ dsa⁻ lä⁻øø¹ kih¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ dsë¹ jne¹, nuuy¹ juu¹ ta⁻ juu¹ he⁻ kwa¹ jmi⁻lle¹ hñii¹. ² Jhe⁻ ba¹ che¹ ta⁻ juu¹ hi⁻ kwa¹ juu¹ lä⁻ja⁻! Mo⁻so¹ liiyh¹ he⁻ jmeey¹, jlë¹ go⁻te¹ huud¹ dsë⁻ kiyh¹. ³ Mo⁻so¹ kway¹ jwë¹ jee¹ goo⁻ dsa⁻, ni⁻ sa⁻ kway¹ jwë¹ kuh¹hih¹ dsa⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻. Pero¹ Dio ga⁻lla¹ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ mah¹ kuh¹hih¹ hi⁻ kwa¹ ti⁻hmaah¹ kiyh¹, hi⁻ laa¹ kyaay¹ hi⁻ kyuu¹ ha⁻ lä⁻ la¹ ju¹ dsoo¹. ⁴ Jëëh¹, llu¹ ba¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻lla¹ Dio he⁻

kih-hihñ. Sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ jahn⁺ sa⁺ llu⁺, hnøø⁺ kwan⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ bih⁺. ⁵ Kyaah⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁺ kyaah⁺ he⁻ ngii⁺ dsa⁻ kiyh⁺, jmee⁻ na⁻ jngii⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ kuh⁻ hih⁻ dsa⁻.

Ha⁻ lä⁻ hnøø⁺ jmee⁻ hi⁻ hä⁻ goo⁻ ta⁻ kih⁺ Cristo

⁶ Cher⁺ mah⁺ mi⁻ tēēh⁺ øøh⁺ juu⁺ la⁻, ya⁻ hēēh⁺ ba⁺ hne⁻ llu⁻ kyaah⁺ ta⁻ kih⁺ Jesucristo, hne⁻ hi⁻ tēē⁻ be⁻ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsē⁻ jne⁻, ja⁻ ba⁺ ju⁻ dsoo⁺ he⁻ ma⁻ heēh⁺ na⁻. ⁷ Mo⁻ to⁺ taah⁺ hñaa⁺ kyaah⁺ juu⁺ ma⁻ gyuh⁻, kyaah⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ jmaa⁺ ta⁻. Jmee⁻ bii⁺ hnāäh⁺ Dio ba⁺. ⁸ Llu⁺ ba⁺ miuh⁻ he⁻ koo⁺ hlii⁺ jne⁻. Pero cha⁻ ga⁻ miuh⁻ llu⁻ he⁻ hnāäh⁺ jne⁻ Dio. Jēēh⁺ he⁻ ja⁻ la⁻ ya⁻ jøø⁻ jnāñ⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ lääh⁺ jmi⁻ gyuu⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ lä⁻ jnā⁻. ⁹ Juu⁺ la⁻, la⁻ dsoo⁺ hi⁻ jmee⁻ bii⁺ heēh⁺ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻. ¹⁰ He⁻ ja⁻ ba⁺ kwa⁻ jne⁻ be⁻ lä⁻ jiih⁺ jee⁻ le⁻, kih⁺ he⁻ kye⁻ jne⁻ o⁻ jøh⁻ dsē⁻ kih⁺ Dio jiih⁺, hi⁻ lää⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻. Pero lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ma⁻ heēh⁺ kiyh⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ lää⁻.

¹¹ Ja⁻ mi⁻ tēēh⁺ dsa⁻ juu⁺ la⁻, hi⁻ jwiih⁺ hñih⁺ jmee⁻ bii⁺ mi⁻ tey⁻. ¹² Ni⁻ jaa⁻, ta⁻ wa⁻ mi⁻ kwa⁺ hne⁻ kih⁺ he⁻ mäh⁺. Jle⁺ jwē⁺ kiyh⁺. Jmee⁻ ba⁺ hne⁻ kwee⁻ mah⁺ ka⁻ nē⁻ hi⁻ ma⁻ heēh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio lä⁻ koo⁻ jmeeh⁻ hñaa⁺: ha⁻ lä⁻ hlēēh⁺, ha⁻ lä⁻ jmeeh⁺, ha⁻ lä⁻ hñaah⁺ dsa⁻ kyaah⁺, ha⁻ lä⁻ ma⁻ dsoo⁺ hoh⁺ kih⁺ Dio hi⁺ ha⁻ lä⁻ ngēh⁺ kyaah⁺ koo⁻ nēē⁻ ba⁺ huud⁺ dsē⁻. ¹³ Ta⁻ ko⁻ jiih⁺ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lloon⁺, ja⁻ hēh⁺ ba⁺ hne⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, ja⁻ hlēēh⁺ dsa⁻ kyaah⁺ juu⁺ na⁻, hi⁻ ja⁻ mi⁻ tēēh⁺ dsa⁻ ka⁻ lääh⁺. ¹⁴ Ta⁻ ya⁻ tu⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ hñah⁺ kih⁺ Dio lä⁻ ma⁻ ga⁻ kye⁻ dsa⁻ gyuu⁺ goo⁻ nē⁻ kyah⁺. Ga⁻ ngēēy⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻ mi⁻ jnāñ⁺ Dio kiyh⁺, ga⁻ hlēēyh⁺ kih⁺ ta⁻ he⁻ ma⁻ hñah⁺ kih⁺ Dio.

¹⁵ He⁻ ja⁻ ta⁻ hwaä⁺ jee⁻ jmeeh⁺ ta⁻ ja⁻. Jmee⁻ ba⁺ hne⁻ he⁻ mah⁺ lii⁻ ga⁻ llooh⁺ ba⁺ hne⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁻. ¹⁶ Hää⁺ hñaa⁺ hi⁻ leēh⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ mi⁻ siih⁺ juu⁺ na⁻. Ja⁻ mi⁻ teh⁺ ba⁺ hne⁻. Cher⁺ mah⁺ ga⁻ llooh⁺ ba⁺ hne⁻ jmeeh⁺ lä⁻ na⁻, lääh⁺ hñaa⁺ hi⁻ lääh⁺ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ nuu⁻ juu⁺ he⁻ kwa⁻ h.

5

Ha⁻ lä⁻ dsa⁻ toohn⁺ kyaah⁺ hi⁻ ma⁻ heēh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio

¹ Ta⁻ hlēēh⁺ dsa⁻ ñuu⁺ ma⁻ gyuh⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, hlēēyh⁺ kyaah⁺ juu⁺ llu⁻ ba⁺ lä⁻ koh⁺ jaa⁻ tää⁺ kyaah⁺. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ kih⁺ hi⁻ kwaä⁻, hlēēyh⁺ lä⁻ koh⁺ dsa⁻ ñuu⁺ øøh⁺ ba⁺. ² Lä⁻ ja⁻ kih⁺ hi⁻ laä⁻ dsa⁻ ma⁻ hyaa⁻, hlēēyh⁺ lä⁻ koh⁺ maa⁺ kyaah⁺. Hi⁻ kih⁺ hi⁻ laä⁻ dsa⁻ mē⁻ kwaä⁻, hlēēyh⁺ lä⁻ koh⁺ dsa⁻ mē⁻ øøh⁺ ba⁺. Wa⁻ na⁻ jngii⁺ go⁻ te⁻ huud⁺ dsē⁻ kyah⁺ kyaah⁺.

³ Cher⁺ mah⁺ dsoo⁺ chaa⁻ joo⁺, chaa⁻ gyuu⁺ looy⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ ga⁻ tēē⁻ jmee⁻ be⁻ kiyh⁺ to⁻ nē⁻, lä⁻ koo⁻ lle⁻ kih⁺ hi⁻ hñaah⁺ Dio, lä⁻ llu⁻ he⁻

ga⁻ mi⁻ kwaä⁻ cho⁻ jmiiy⁻. He⁻ ja⁻ ba⁺ llu⁻ hi⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio. ⁵ Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ ma⁻ ra⁻ hi⁻ dsoo⁺ hñii⁺, hi⁻ ma⁻ jää⁻ hñii⁺ go⁻ te⁻, hi⁻ he⁻ ba⁺ kye⁻ o⁻ jøh⁻ dsē⁻ kih⁺ Dio, hlēēyh⁺ kyaah⁺ Dio, hi⁻ ngii⁺ kiyh⁺ lä⁻ jmi⁺ lä⁻ hwē⁻. ⁶ Pero dsa⁻ mē⁻ hñii⁺ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ ngii⁺ jmi⁻ ngo⁺ kih⁺, na⁻ juuy⁺ jee⁻ ka⁻ Dio ma⁻ ke⁻ jiiyh⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻. ⁷ Kwa⁻ ba⁺ hne⁻ juu⁺ la⁻, mah⁺ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ wa⁻ jää⁻ na⁻ bääh⁺ dsoo⁺. ⁸ Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ hi⁻ sa⁻ jmee⁻ he⁻ kih⁺ hi⁻ chaa⁻ kyaay⁺, he⁻ ma⁻ bey⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsēy⁺ ba⁺ ja⁻. Hi⁻ jmeey⁺ hliih⁺ cha⁻ ga⁻ miuh⁻ cher⁺ mah⁺ sa⁻ hääy⁺ hi⁻ tääh⁺ cha⁻ neh⁻ kiyh⁺. Hlēēh⁺ gyih⁺ lä⁻ koh⁺ ga⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heēh⁺ go⁻ te⁻.

⁹ Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hñii⁺, hi⁻ hää⁺ la⁻ ga⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ dsē⁻ gya⁻ ji⁻ ñē⁻, hi⁻ he⁻ ba⁺ cha⁻ jwē⁺ lä⁻ lleē⁺ je⁻ ma⁻ hyoyh⁺ he⁻ jmee⁻ bii⁺ kiyh⁺, cher⁺ mah⁺ ma⁻ laay⁺ mē⁻ jaa⁻ ba⁺ dsa⁻ ñuu⁺. ¹⁰ Jmee⁻ bii⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ hi⁻ juu⁺ jmee⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁺, hi⁻ ga⁻ mi⁻ kwaä⁻ joo⁺, hi⁻ ga⁻ kwa⁻ jee⁻ ga⁻ jää⁻ dsa⁻, hi⁻ ga⁻ jmää⁺ hñii⁺ hwaä⁺ mah⁺ ga⁻ jmeey⁺ ta⁻ he⁻ kih⁺ hi⁻ laä⁻ kyaa⁺ Dio, hi⁻ ga⁻ jmee⁻ be⁻ kih⁺ hi⁻ jēē⁻ wii⁺, hi⁻ ma⁻ tēē⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁺.

¹¹ Pero dsa⁻ hñii⁺ hi⁻ kwaä⁻, sa⁻ cha⁻ jwē⁺ kiyh⁺ lä⁻ lleey⁺ je⁻, wa⁻ ra⁻ ja⁻ dsēy⁺ kaay⁺ jñah⁺ dsa⁻ ñuu⁺ hi⁻ sa⁻ lä⁻ tääy⁺ mi⁻ tey⁻ ta⁻ kih⁺ Cristo. ¹² Jee⁻ ja⁻ ma⁻ na⁻ bääyh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻ hlääyh⁺ kyaah⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeey⁺ to⁻ nē⁻. ¹³ Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ jmeey⁺, lä⁻ jwēēyh⁺ hi⁻ lä⁻ tēēy⁻ ngēy⁺ lä⁻ joh⁺ hne⁻ chih⁺. Hi⁻ kooyh⁺ juu⁺ jwi⁺, hi⁻ taay⁺ hñiiy⁺ jee⁻ sa⁻ ga⁻ tēēy⁻ jēēy⁻, hi⁻ lay⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ ga⁻ tēēy⁻ hlēēyh⁺. ¹⁴ Dsa⁻ mē⁻ hñii⁺ hi⁻ kwaä⁻, hnoo⁺ ga⁻ jnää⁻ he⁻ kaay⁺ dsa⁻ ñuu⁺, mah⁺ lä⁻ chaa⁻ jooy⁺ hi⁻ jmeey⁺ ta⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh⁺. Hi⁻ hnøø⁺ liiyh⁺ kih⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ jmeey⁺. Lä⁻ ja⁻ jle⁺ jwē⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻ høøh⁺ hi⁻ hlēēh⁺ wii⁺ kiyh⁺. ¹⁵ Chaa⁻ ko⁻ llaä⁻ dsa⁻ mē⁻ hñii⁺ ma⁻ tui⁺ juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺ jmeey⁺ lä⁻ jøø⁻ Tana⁺ kiyh⁺.

¹⁶ Cher⁺ mah⁺ cha⁻ neh⁻ kih⁺ øøh⁺ jne⁻ hi⁻ mē⁻ hi⁻ ñuu⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hñii⁺, wa⁻ hnøø⁺ bih⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁺ kiyh⁺ mah⁺ sa⁻ jmee⁻ hi⁻ kih⁺ gwah⁺. Ja⁻ ga⁻ na⁻ lä⁻ tää⁺ gwah⁺ kwa⁻ be⁻ kih⁺ dsa⁻ hñii⁺ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ kyaa⁻ go⁻ te⁻.

¹⁷ Dsa⁻ gyuu⁺ hi⁻ tääh⁺ ta⁻ jää⁻ gwah⁺, lle⁻ kih⁺ hyoyh⁺ to⁺ jaa⁻. Pero jmee⁻ bii⁺ hyoh⁺ to⁻ nē⁻ hi⁻ kwa⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ lä⁻ ja⁻ hi⁻ mi⁻ tēē⁻ dsa⁻. ¹⁸ Lä⁻ ja⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: "Sa⁻ llu⁻ na⁻ hñuu⁺ hoo⁺ kya⁻ jee⁻ pe⁻ lleeeyh⁺ kyah⁺ kih⁺ mi⁻ trigo." Hi⁻ lä⁻ ja⁻ na⁻ sii⁻ ka⁻ lääh⁺: "Hi⁻ jmee⁻ ta⁻, lle⁻ kih⁺ tēēyh⁺ jñeey⁺."

¹⁹ Ta⁻ jmee⁻ he⁻ juu⁺ kih⁺ hi⁻ bääh⁺ dsoo⁺ dsa⁻ gyuu⁺ kyaa⁻ gwah⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁻ chaa⁻ uu⁺ uu⁺ hi⁻ jmee⁻ ju⁻ dsoo⁺. ²⁰ Cher⁺ mah⁺ ngoo⁺ bih⁺ jmeey⁺ he⁻ hliih⁺, hlēēyh⁺ to⁻ lo⁻ nē⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻, mah⁺ lä⁻ ja⁻ hii⁺ goo⁻ kih⁺ lä⁻ jēē⁻. ²¹ Jmeen⁺ mada⁺ kyah⁺, ñē⁻ ba⁺ Dio, ñē⁻ ba⁺

Jesucristo Dsa-jøgh' jnän' hi' ñe' ángele hi' na' lleeh' kyaay'. Jwëëhn' hne' høø' lä-jë' juu' la-. Jmee' kwee' lä-hii' nê', ta' wa' hnaah' ma' la' uu' uu' ba'. ²² Ta' hñaä' tä' be' hi' ka' nê' kih' øgh' jne' mah' kye'h' gooh- nê' kiyh' mah' sa' dsa-bäh' dso' kye' kiyh'. Hää' hñaah', wa' na' jngëëh' kih' lä-jë' he' hliih'.

²³ Na' ta' cha'nê' mo'to' huh' jmi-dsë' jmah', hih' miih' jmih' mi-jëh' ma' ää' kih' he' dsaah' tuh' hi' kih' he' dsa-lä-dsaah' ko' lla' jiih'.

²⁴ He' hliih' he' jmee' ko' llaä' dsa-lä-jnä' jmi-gyuu' lä' jää' ja' ga' lla' Dio ta'. Pero he' hliih' he' jmee' jñah', lä-jnä' wa'ra' ga'të' jee' lla' Dio ta'. ²⁵ Hi' lä-jä', dsa-lä-jnä' ta' llu'. Pero cher'mah' cha' ta' llu' he' sa' na' jnä', ma' ra' he' lä-jnä' ba' këë'.

6

¹ Hih' hi' jmee' ta' kih' dsa-, hnøø' cha- nuuh' kiyh' kyaah' dsa-juu' mah' sa' hlëëh' dsa- wii' kih' Dio, hi' ni' sa' hlëëyh' wii' kih' juu' he' ma' mi-tëë' jne'. ² Hi' cher'mah' chaä' øgh' jne' hi' laä' juu' ta', sa' cha' jwë' jnän' jmeen' wa' la' cha- la' kih' he' laay' øgh' jne'. Lä' llu' he' hnää' jnih', hnøø' jmeen' he' llu' jmah' kyaayh' ta' la' kih' he' laay' øgh' jne' hi' jä' llu' kyaah' ta' kiyh'. He' ja' mi-tëë' dsa- juu' la-, hi' hlëëyh' ka' läh'.

Hii' goo' jnän' kyaah' kuu'

³ Cher'mah' chaä' jaa' hi' mi-tëë' dsa- jyoh' juu' he' sa' jëëh' kwee' kyaah' ju'dsoo' kih' Jesucristo Dsa-jøgh' jnän', hi' sa' jëëh' kwee' kyaah' juu' he' ma' heëh' jne', ⁴ he' jmääy' hñii' jøgh' ba' ja', hee' na' kyuu' hñii' ba'. Jee' ja' hwëë' hi' wii' dsë', hi' hnoo' hñii', hi' hlëëh' wii' kih' dsa', hi' hi' sa' cha' o-jøh' dsë' kih'. ⁵ Hi' lä-jä' hwëë' hi' chaah' hi' na' heë' go'te' huu' dsë' kih', hi' mo' so' cha' ju'dsoo' kih'. Hi' he' laä', lä' chay' cha' miih' kuu', kih' he' hnaayh' Dio. Ta' jmee' ko' jøh' kyaah' dsa' he'. ⁶ Jnaah' la' jnän' he' hnääh' jne' Dio, pero hnøø' heëh' ba' jne' ha' koh' te' he' cha' jnän'. ⁷ Ni' miih' sa' cha' he' kye' jne' ma' ya' nøø' jne' jmi-gyuu' la-. Hi' lä-jä' sa' cha' he' ki' jne' wa'ra' ga' nøø' jne' ka' läh'. ⁸ Cher'mah' cha' he' kih' hih' jne' hi' cha' ba' hñiih' kye'h' jne', kyaah' he' ja' ba', wa' chaä' jne' llu'. Hi' hnøø' lä' cha' cha' miih' kuu', gwa' dsëy' jmeey' he' hliih' kyaah' he' jøø' kiyh'. Dsa-lä' ngaayh' kyaah' lä-jë' he' heë' dsëy', koø' hnoo' dsoo' ba' ja-. Kyaah' he' ja-, dsooy' ta' hwa' mah' heëy' go'te'. ¹⁰ Kih' he' heë' dsë' dsa' kuu', he' ja' ba' hya' lä-jë' nêë' he' hliih'. Kih' he' hnøøy' liyh' cha' ga' miih' kuu', lä' ja' ko' llaä' dsa-

ma' be' he' ma' dsoo' dsëy' kih' Dio, he' ja' ma' ja' cha' miih' wii' nê' kiyh'.

Wa' kwan' be' kyaah' juu' he' ma' heëh' jne'

¹¹ Pero hne' dsa-ñuu' kyaä' Dio, ni' miih' ta' jmee' lä' koø' jmee' dsa' he'. Jmee' he' llu' jmäh' ba', hnääh' Dio, wa' lä-dsoo' hoh' kiyh', wa' hnaah' dsa', wa' jøh' hoh' kyaah' dsa-, hi' jmää' hñaah' Dio, hwaah' ba'. ¹² Jwërte kwa' be' hnääh' Dio, lä' llu' he' ma' dsoo' hoh'. Jëëh' ga' lleeh' Dio hne' mah' jmeey' lä' chaah' tää'. He' ja' kwa' ba' hne' be' kyaah' juu' ja-. Jëëh' ga' mi-jnäh' ba' hne' juu' he' ma' dsoo' hoh' jee' kih' jwëë' dsa'. ¹³ Jmeen' mada' kyah', mi-te' lä-jë' he' ma' jwëëhn' hne-. Ñe' ba' Dio hi' jmee' chaä' ga' lä-jëë' hi' ñe' ba' Jesucristo hi' ga' mi-jnää' juu' kih' cha'nê' Poncio Pilato, ga' jäh' ha' lä' ju'dsoo'. ¹⁴ Jmee' ba' hne' lä-jë' mada' he' ma' jmeen' kyah' mah' sa' hlääh' hne' hi' sa' na' bäh' ni' koø' wa'ra' ga'të' jee' jäh' Jesucristo Dsa-jøgh' jnän'. ¹⁵ Dio hi' lluu' mi' jnäy' Jesús wa'ra' ga' lloo' jmi'. Jaa' Dio ba' hi' lla' ta'. Hi' he' he' Rey hi' kye- nê' kih' jee' lä-jëë' Rey, hi' jaa' hñii' bih' laay' jøgh' kih' jee' lä-jëë' Dsa-kaah'. ¹⁶ Jaa' hñii' bih' sa' juuy' jih' koh', hñii' bih' gyay' jee' jnä' wa' je-, ni' jaa' sa' tē dsëë' jee' gyay'. Ni' jaa' dsa' jmi-gyuu' sa' ma' jëëy', ni' sa' tēëy' jëëy'. Wa' la' juuh' kiyh' hi' cha' cha' miih' be' kih' lä-jë' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä-jä'.

¹⁷ Hlëëh' hi' cha' cha' miih' kuu' jmi-gyuu' la-, ta' wa' jmääy' hñii' kyaayh'. Ta' wa' kye' o-jøh' dsë' kyaah' kuu' kiyh'. Lla' ba' kuu' na-. Hnøø' kay' o-jøh' dsë- kih' Dio ba', hi' kwa' cha' miih' lä-jë' he' hnøø' jnän' mah' kye'n' ya' jøø'. ¹⁸ Chiuh' hi' cha' kuu', wa' jmeey' he' llu' ba'. Lla' he' ma' lä' chay' kuu', wa' jmeey' cha' miih' be' kih' hi' lla' kyaä', sa' wa' chaayh-. ¹⁹ Lä' ja' ba' lä' cha' cha' miih' kiyh' he' mo' so' lla' nê' jmi-gyuu' he' na' ga' jä-. Hi' lä-jä' tēëy' chaay' tää'.

²⁰ Timotä, ja' mi-teh' lä-jë' mada' nuuh' kih' Dio. Ta' taah' hñaah' jee' cha' juu' he' sa' jmää' ta' hi' lä-jë' juu' he' kwa' hi' jäh' ma' mi-tëë' cha' miih'. ²¹ Heh' lä-jä' ma' kah' ko' llaä' jwë', ma' jmeey' ta' koo' juu' kih' Dio he' jmee' jne' dsoo'.

Wa' mi-jää' Dio hne-. Wa' la' lä-jä'.

2 Timoteo

He la jee' ga tē' to' je he' ga si' Paa' kih' Timotā

¹Jnā' Paa' laan' apóstol kyaā' Jesucristo lā' hyoh' dsē' Dio. Ga cheey' jnā' mah' kwan' juu' kiyh' lā' koo' ga bāāy' hñi' jmeey' chaa' jne' ta' la' kih' Cristo Jesús. ²Jee' la' siin' kyaah' Timotā lā' koh' jaa' gyuu' hī' hnaan'. Ngiiñ' kih' Dio hī' laa' Tāā' jnān' hī' ngiiñ' kih' Jesucristo Dsa' jōōh' jnān', wa' kway' he' llū' kyaah', wa' lā' ñih' dsēy' hne', wa' jmeey' hī' ti' kyaah'.

Paa' ga hlēēh' Timotā mah' mi' tey' ta' he' hā' gooy'

³Kwan' tí' hmaah' kih' Dio. Jmee' ba' jnā' ta' he' kiyh' ja' ba' lā' koh' ga' jmeey' dsa' ma' kaaah' kyaan'. He' ja' sa' hñi' hñi' dsē' kin'. Hī' dsooh' ba' dsēn' hne' lā' jmi' lā' hwē' lā' ma' hlēēh' kyaah' Dio kyaan'. ⁴Dsooh' dsēn' he' ga' lā' meeh' hoh'. He' ja' hnoon' niin' na' jēēn' hne', ja' ga' na' chaañ' llū'. ⁵Ma' ba' jnā', ja' koo' jawah' ba' hne' he' ma' dsoo' hoh' kih' Dio. Lā' ma' to' nē' ga' lā' dsoo' dsē' ma' hyaa' kyaah' Loida kyaah' maa' kyaah' Eunice, hī' jmeen' dsoo', ja' ba' lā' ja' ma' dsoo' hoh' hne' ka' lāh'.

⁶He' ja' jwēēh' hne', kwa' ba' hne' be' kyaah' ta' he' ga' kwēēh' Dio hne' lā' ma' ga' kyan' goon' nē' kyaah'. ⁷Jēēh', sa' ga' kwa' Dio Jmi' lle' kih' mah' jmeen' gah' jne'. Ga' kway' mah' kwa' be' jnān', mah' lā' hñāā' jne' dsa' kyaahñ', hī' mah' hāān' hñāan'. ⁸He' ja' jwēēh' hne', ta' jmee' na' heēh'. Kwā' ba' hne' juu' kih' Dsa' jōōh' jnān'. Ni' ta' jmee' na' heēh' ki' jnā' he' hāān' neh' ñe' kwaat' kih' Jesús. Heēh' ba' hne' jēēh' wii' kwaat' kih' ju' hmēē' lā' koh' jēēn' la'. Dio ba' kwa' be' kyaah'. ⁹Hī' he' ga' lāā' jne' hī' ga' tēēy' jne' mah' leē' jne' na' jngēē'. Ja' ta' la' kih' he' ma' jmeen' he' llū' ga' tēēy' jne'. Jāā' ba' ma' lla' dsē' Dio jmeey' lā' ja', he' ja' ba' ga' tēēy' jne'. Hī' lā' ma' ga' heēh' jne' kih' Cristo, ga' hñah' jne' he' la' kwa' Dio he' ma' na' la' juu' jāā' ja' ga' nōō' jmi' gyuu'. ¹⁰Hī' na' ma' mi' jnāā' Dio lā' jē' he' ja', lā' llū' he' ja' Jesucristo Dsa' jōōh' jnān' hī' ga' lāā' jne'. Ma' ke' ga' juuy', sa' ga' lih' he' ja' kyaayh'. Ma' ra' he' ga' lā' jiih' bih'. Hī' kyaah' ju' hmēē' kiyh' ga' mi' jnāāy' ha' lā' lā' chaa' dsa' tāā', lā' ja' mo' so' juuy' jih' koh'.

¹¹Hī' jnā' na' hñāan' kwan' juu' la', laan' apóstol, hī' laan' ta' jwōh' kyaā' hī' sa' laā' judiu. ¹²Kih' he' ja' ba' na', jēēn' wii'. Pero sa' gwa' na' hñiñ', kyuu' ba' jnā' hī' kih' ma' dsoo' dsēn'. He' ja' jmeen' dsoo', hī'

he' cha' be' kih' hōōy' lā' jē' he' ga' toohn' gooy' lā' jiih' lloo' jmi'.

¹³Wa' jā' koo' hweh' kyaah' lā' jē' ju' dsoo' he' ma' jwēēh' hne'. Wa' dsoo' hoh' tāā', wa' hnaah' dsa'. He' na' ba' cha' jnān', kih' he' ma' laa' jne' koo' kyaah' Cristo Jesús. ¹⁴Kyaah' be' kih' Jmi' lle' Na' jngi' he' kyaah' jne', hōō' juu' llū' he' ma' hñah'.

¹⁵Ma' ñeh' ba' hne', lā' jēē' hī' chaa' hwa' Asia ma' beē' jnā'. Lā' ja' ga' jmeey' Figelo kyaah' Hermógene. ¹⁶Wa' lā' ñih' dsē' Dio lā' jēē' hī' chaa' kyaā' Onesiforo. Joh' jiih' sa' ga' jmeey' be' kin', sa' ga' lā' hñi' kih' he' hāān' neh' ñe'. ¹⁷Lā' chah' ma' ga' lloo' Onesiforo jwii' Roma, ga' hnaayh' jnā' lā' bi' lā' jaa', lā' jiih' ga' jnāāy' jnā'. ¹⁸Wa' lā' ñih' dsē' Dsa' jōōh' jnān' kiyh' wa' ra' ga' tē' jee' llaa' jmi'. Hne' ñeh' kwee' he' ga' jmeey' cha' miñ' be' jnān' lā' ma' tōōhñ' jwii' Éfeso.

2

Hnōō' ma' na' llūy' jne' mah' lā' ja' leē' jne' lā' koo' jaa' hlōō' kyaā' Jesucristo

¹Jwēēh' hne' gyuu' kyaan', kwa' ba' hne' be' kyaah' he' la' hñah' jne' ta' la' kih' Cristo Jesús. ²Ga' lā' tēēh' juu' he' ga' kwan' to' lo' nē' jwēē' dsa'. He' ja' jwēēh' hne', tōōh' goo' jñah' hī' laah' jmaā' mi' tēē' dsa' juu' ja'.

³Kwēēh' hoh' ma' jēēh' wii'. Mah' lā' ja' leēh' lā' koh' jaa' hlōō' llūy' kyaā' Jesucristo. ⁴Ni' jaa' hlōō' sa' jāāy' jmeey' jyoh' ta', ga' tēēy' jmeey' lā' jē' mada' kih' juu' bih' mah' ti' dsē' jwii' hī' ga' kwēēy' ta' ja'. ⁵Hī' lā' ja' hī' koo', ni' koo' sa' liy' cher' mah' sa' ga' kooy' lā' le' kiyh'. ⁶Jaa' hī' jmee' ta' hwa' kih', le' kih' tēēy' to' nē' kih' jee' lā' jēē' wa' ra' ga' sooh' ta' ja'. ⁷Jmee' da' hñi' dsē' hee' hnōō' jāh' he' ma' jwēēh' hne'. Dsa' jōōh' jnān' ba' kwa' be' kyaah' mah' lā' ngēēh' lā' jē' he' ja'.

⁸Wa' dsooh' hoh' kih' Jesucristo, hī' laa' sa' ju' David hī' ga' lā' jiih' jee' kih' hī' na' juu', lā' koo' la' ju' hmēē' he' kwan'. ⁹Kih' he' ja' ba' na', jēēn' wii', he' na' hñuuhñ' kyaah' cadēn' lā' koh' jaa' hī' āā' dsoo'. Pero ni' miñ' sa' le' jmeey' lā' ja' kih' juu' kih' Dio. ¹⁰He' ja' kwēēh' ba' dsēn' jēēn' wii' mah' wa' la' llū' kih' lā' jēē' hī' na' leēh' kyaā' Dio. Mah' lā' ja' lloo' koo' jmi' lāāy' ta' la' kih' Cristo Jesús mah' dsa' nāāy' ja' jwii' jee' sa' heē' jih' koh'.

¹¹Juu' la' la' ju' dsoo':

Cher' mah' ga' juu' jne' kyaah' Jesús, lā' ja' jmeey' chaa' jne' ko' jōh' kyaayh'.

¹²Cher' mah' ga' lā' be' dsē' jne' jēēn' wii', lā' ja' cha' jwē' jnān' jmeen' hih' ko' jōh' kyaayh'.

Cher' mah' ga' jāh' jne' sa' kyuu' jnih', ja' ba' lā' ja' jāyh' sa' kyuu' jne'.

13 Cher'mah' sa' ga'mi'ten' juu' jnän', pero ma'ra' he'mi'te' bih' juu' kiyh', jëeh' sa' le' hiiy' juu' kiyh'.

Jaä hi-ma'ya'hëë' llu' kyaah'ta' kih' Dio

14 Mi-dsooh' dsé' ooh' jne' kyaah' juu' la-. Ja' jwiiyh', ñe- ba' Dsa-jööh' jnän', sa' llu' he' tichoo' jne' juu' he' sa' jmaa' ta'. Koo- hee' dsé' dsa- hi' nuu- ba' ja-. 15 Kwa' be' mah' ya'hëeh' llu' cha'né' Dio mah' sa' jah' o'hih' kyaah' ta' he' mi'tëeh' dsa- ju'dsoo' lä'koo- lle' kih'. 16 Ta' kwaa- hñaah' kyaah' juu' he' sa' jmaa' ta'. Kyaah' juu' ja- dsa-nää' dsa- cha-ga'miih- kyaah' he' hliih'. 17 Juu' ja- kuh' gi- kih' dsa- lä'koh' kuh' gi- né' dsoo' jee' ja-. 18 Ja- ga-la' kih' Himeneo kyaah' Fileto. 19 Hi- hé' ga'kah' jwé' kih' ju'dsoo', jäh' ma-ngéé' ba' he' dsa-lä'jih' dsa-. Kyaah' juu' ja-, ga'heey' dsé' ko'llaa' dsa- hi- ma-dsoo' dsé'. 19 Pero juu' kih' Dio ja- koo- hweh-, lä'koh' ma' tü' na'hyah- he' na-sii- né' kih': "Kyuü' ba' Dsa-jööh' jnän' lä'jéé' hi- laa' kyaay'." Hi': "Lä'jéé' hi- ngii- ta-la' kih' Cristo, wa' lä'öy' kih' lä'jé' he' hliih'."

20 Jéé' da'. Koo- hne' juuh- jee' cha- cha-miih- néé' goo- tü' dsa-, cha- he' la' kyaah' ñe' hmooh', hi' cha- he' la' kyaah' hma-, hi' cha- he' la' kyaah' gwaah'. Lä'jé' he' hmooh' jmääyh- ta' lä- ma'té- jmi'. Hi- he' sa' hmooh', he' ja' ba' jmääyh- ta' koo- kyoo' ba'. 21 Hi' ja' ba' lä'ja- la' kih' dsa- kyaä' Dio ka-läh'. Cher'mah' ko'llaa' hi- ma-lä'öo' kih' he' hliih', hi- he' laa' lä'koo- ñe' he' hmooh', he' na'jngii' he' jmaa' kih' Dsa-jööh' jnän'. Lä'ja- ma-nalluü' bih' jmeey' lä'jé' ta' llu'.

22 Be' go-te' lä'jé' he' hee' dsé' chih- kwaa'. Hi' gwa' ba' hne- ta' cha'né' ko'jöh' kyaah' lä'jéé' hi- ngii' kih' Dsa-jööh' jnän' kyaah' koo- néé' ba' huüdsé'. Ja' jmeeh- he- llu' jmah' ba', hi' hnöø' lä' ma-dsoo' ja' ba' hoh' kih' Dio, wa' hnaah' dsa' kyaah' hi' wa' hii' tü' kyah'. 23 Jmee' ta' koo' juu' he- ti'choo' dsa-, juu' he' sa' jmaa' ta'. Ma' ñeh' ba' hne-, koo- lla- hniü- ba' juu' ja-. 24 Jaä- hi' jmee' ta'he' kih' Dsa-jööh' jnän', sa' hnöø' hneey' kyaah' dsa-. Hnöø' llu' dséy' kyaah' lä'jéé' ba'. Hnöø' liyh' mi'téey' dsa-, hnöø' jöh- dséy' kyaah' dsa-. 25 Hi' hnöø' jmääy' hñiiy' hwaä' wa'ra' ga'té' jee' hlëeyh' hi- chaäh-, ha- ga' che- ga'kwa' Dio jwé' dsa' jëeh' hi' he' kyaayh' mah' lä'kyuuyh' ju'dsoo'. 26 Lä'ja- ba' lää' hi- tääh' goo- hi' sa' llü', hi' jmee' lä' hyoh' dséy'.

3

Ha' lä' tääh' dsa' wa'ra' ga'té' jee' llaa' jmi'

1 Hnöø' lä'ñeh' he' la- ka-läh', ja' he- wiü' wa'ra- ga'té' jee' llaa' jmi'. 2 Ma'ja- dsa-taäh' dsa- lä' hyoh- dsé' hñii', lä'heé'

dséy' kuu', jmääy' hñiiy' kaah', lä'taayh', mi-kwayh' Dio, lä'chaayh' kih' cho'jmiüy', sa' jiiyh' ni' koo- juu' llu', lä'hlëeyh' go-te'. 3 Ni' sa' lä'jöh- dséy', ni' sa' lä'hnöøy' jëeyh' juu' kyaah' dsa-, kooyh' juu' jwiü', sa' lä'täay' hääy' hñiiy', lä'hñaä- dséy' ga'ngéé' jwëé', jmeey' na'höøy' kih' he- llu'. 4 Jmi' ja-, lä'tuu- dséy' hnëey' dsa'kyaayh', ngaayh' kyaah' lä'jé' he' jmeey', jmääy' hñiiy' lluu', hnooyh' ga'he' tih- dséy' lä'koh' ga' he- hnaayh' Dio. 5 Jmeey' lä'koo- hi- hnaah- Dio, pero kyaah' lä'jé' he' jmeey' ja-, lä'jnä' sa' kyey' ni' miih- be' kih' Dio. He' ja- ta' jmee- ko'jöh' kyaayh'.

6 Dsa- he' dsa-taayh' cha'neh' kih' dsa-mé' hi- sa' cha- be' kih', mi-gaay' dsa-mé' hi- tée' jmee' he' hliih', lä'koo- jöø' he' hee' dsé' jmi'ngo' kiyh'. 7 Täayh' mi-téey' hñiiy', pero jih'koh' sa' lä'këyh' jmi' lä'ngéey' ha- lä' la'ju'dsoo'. 8 Hi' ja' ba' lä'koo- ga'jmeé' Jane kyaah' Jambre, hi- ga'ha' kih' Moisé, lä'ja' jmee' dsa'ñuuh- he', hay' kih' ju'dsoo'. Ma' na'hee' go-te' huüdsé' kiyh', mo'so' laay' kwaäy' kyaah' hi- ma-dsoo' dsé'. 9 Pero sa' dsa-näay' ta' cha'né' kyaah' juu' kiyh'. Jëeh', lä'jnää' kih' lä'jéé', he' laay' dsa- too', lä'koh' ga'la' kih' dsa- hi- ga'ha' kih' Moisé.

Jee' ga'dsaa' juu' la- kwa' ga' Paa' nuuh' kih' Timotä

10 Pero ma'kyuuh- ba' hne- juu' he- ma'nuuh' kin', ha' lä' jmeen-, ha' lä' la' huüdsé' kin', he' ma-dsoo' dsén', he' jöh- dsén', he' hnaan' dsa-, hi' he' kwëeh- dsén'. 11 Ma'ñeh' ba' hne- ha' lä' ga'jmeeh- dsa- jnä', hi' ha- lä' ga'jéén' wiü' jee' jwiü' Antioquia, Iconio, Listra. Ga'jéén' wiü' jwërte. Pero Dsa-jööh' jnän' ga'lää' jnä' kih' lä'jé' he' ja-. 12 Hi' lä'jéé' hi- hnöø' dsa-taah' lä'kaa' tuh-dsé' kyaah' Cristo Jesús, ma'ra' he' jéé' bih' wiü'. 13 Pero dsa- hñaä' dsé' he', kyaah' hi- ta' juu', jmee' gyih' cha-ga'miih- he' hliih' koo- há' koo- há', mi-gaay' dsa- hi' mi' goo' dsa' kiyh'.

14 Pero gwa' ba' hne- ta' cha'né' kyaah' he- ma' mi'tëeh', ma'ñeh' ba' hne- ha' lä' la' he' ma'heh'. Jëeh', kyuuh- ba' hne- hii- na- hi- ga' mi'téé- hne-. 15 Lä'jih' ma' mäh' ma'kyuuh- ba' hne- juu' kih' Dio lä'koo- na' siü'. Juu' ja- ga' mi'téé- hne- lä'jwé' jee' lääh', lä' llü' he' ma' dsoo' hoh' kih' Cristo Jesús. 16 Dio ba' ga'kwa' huüdsé- llu' kih' hi' ga' siü' lä'jé' juu' ja' he' jmaa' mi'téé' jne' dsa-, he' mi'jnää' he' dsa-hlääh' jne', jmaa' he' hlëéh' jne' dsa-, hi' he' mi'téé' jnih' jmeey' he- llu' jmah' ba'. 17 Lä'ja- ba' hwëé' llü' hi' hnaah' Dio, ja' ga' na' ma-nalluuy' go-te' jmeey' lä'jé' néé' he- llu'.

4

¹ Chuun' kyaah' hne'. Ñe- ba' Dio hi- lä'ja- Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' hi- jäh' lla' ta' kih' hi- jiih' hi- kih' hi- na-juu', wa'ra- ga-lä-jnääy' jmeey' hih' kih' dsa'. ² He-ja- kwa' ba' hne- juu' ja-. Kwa' ba' hne- ja' ma'ke- sa' la' hor- kih'. Hlëëh' hi- dsa-hlääh', juuh' kiyh' kyaah' juu' ja-, kwëëyh' nuuh'. Hi- hnøø' jøh- hoh' kyaayh' jee- mi-tëëh' hnih'. ³ Lloo- koo- jmi- mo-so- lä-hnøø' dsa- nuu' ju'dsoo' he- ma-mi-tëë' jne'. He-ja- hnaayh- jwëë' ta-jwoh' hi- kwa' juu' lä-koo- tih- dsë' dsa- nuu'. ⁴ Dsa- he' na-, be' ju'dsoo' mah' jmeey' gyih' he' kih' juu' wa' he- cha- he-. ⁵ Pero hne- hää- hñaah', kwëëh' hoh' kih' lä-jë- he- wii' he- jä- në' kyah', kwa-ju'hmëë' la- kih' dsa- hi- sa- ma- nuu', mi-te- lä-jë- ta' he- ga-tëëh' jmeeh'.

⁶ Ma-ngooy' ya-jäh- he- naahn-, jëëh' ma-lloo' jmi- he- jngëëh' dsa- jnä'. ⁷ Ma-kwan' cha-miih- be' kyaah' ta' la-. Ma-lih- ba' jnä' kyaah' ta' he- hä' goon-. Lä- ma-dsoo' ja- ba' dsën' kih' Dio. ⁸ He-ja- ma-na-la- juu' hyohn- koo- coron ma'ja-, ja-ga- na- ya-hëën' lluu'. Dsa-jøøh' jnän', dsa- ta' lluu', kway' he- ga-tëën' hyohn-. Hi- ja- ma-la- jnä' hyohn-, ja- ba' lä-ja- hyoh- lä-jëë- hi- lle- dsë' he- jäh' Jesucristo.

Ga-jäh' Paa' ha- lä- jmeey' Timotä

⁹ Jmeey' bii' ya-jëë' jnä' chah'. ¹⁰ Ma-bee' Dema jnä', mah' hnooh- gyih' he- cha- jmi-gyuu' la-. Ma-ngooy' jwi- Tesalónica. Crescente ma-ngooy' ta- hwa' Galacia, Tito ma-ngooy' ta- hwa' Dalmacia. ¹¹ Jaa- Luca ga-gya' kyaah' jnä'. Ja- jäh- Marco ta' la- wa'ra- ga-të' jee' ñeeh'. Hi- na- jmää' kin- kyaah' ta' la-. ¹² Ma-cheen- Tiquico ta- jwi- Éfeso. ¹³ Wa'ra- ga-të' jee' ñeeh', ja- kah- ko-lla- hmih-loo' kin- he- ga-kyen' kih' Carpo jee' jwi- Troa. Hi- dsooh- hoh' kah' lä-jë- mo'je- na-gyee- kin-, hi- he- jmeey' ga- bii' kin- loo' jah' jee' siin'.

¹⁴ Leja- të-ñe- he', ga-jmeey' cha-miih- hliih' kin-. Dio mi-hmaah' ha- koh' te' he- ga-jmeey' kin-. ¹⁵ Hää- hñaah' kyaayh'. Peer- hnøøy' la-dsëëy' kih' juu' he- kwa- jne'.

¹⁶ To-në- lä- ma' ga-lloon' në'ta' jee' ma- lään' hñiin- ni- jaa- sa- ga-jmeey' be' kin-, lä-jëë- ba' ga-bee' jnä'. Sa- wa' jmeey' Dio kwaat' kih' he- ja-. ¹⁷ Pero Dio cheh' kyaah' jnä', ga-kway' be' kin-, lä-jiih' ga-hñaah- ga-kwan' juu' kiyh' mah' wa- nuu' lä-jëë- dsa- hi- sa- laa' judiu. Hi- lä-ja- ga-kway' be' kin- ga-lääy' jnä' he- ma- kuh' hyah- jnä'. ¹⁸ Hi- lä-ja- lää' Dio jnä' kih' lä-jë- he- hliih', tëëy' jnä' ya-jwi- kiyh'. Lä-ja- wa- la- juuh- kiyh' ga-lä-jë- joh' jmi- cha-. Wa' la- lä-ja-.

¹⁹ Jmeey' Dio kih' Prisca hi- kih' Aquila. Hi- jmeey' Dio kih' hi- chaä- cha'neh' kih'

Onesíforo. ²⁰ Erasto ga-jä' jwi- Corinto, Tróximo ga-llaan- jwi- Mileto kih' he- dsaayh'. ²¹ Ja- jmeeh- bii' ñeeh' to- chah' la-, na' sa- ga- ma-ja- jii- gyuu'. Eubulo jmeey' Dio kyah', hi- lä-ja- jmeey' Pudente, kyaah' Lino, kyaah' Claudia, hi- lä-jëë- øøh' jne' hi- tääh' jee' la- ka-läh'.

²² Wa' hää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' tuh-hoh', wa' mi-jää' Dio hne-. Wa' la- lä-ja-.

Tito Juu' la- ga- sii' Paa' kih' Tito

¹ Jnã Paa' jmeen- ta' kih' Dio, hi- laan' apóstol kyaã' Jesucristo he- ja- jmeen- juu' kih' hi- na- lleeh' kyaã' Dio, mah' lá- dsoo' dséy' kiyh' hi- lá- jwé- ja- lá- ngéey' ha- lá- la- ju' dsoo' he- tóòh' jne'. ² He- ja- kye' jne' o- joh- dsé- he- chaã- jne' táã- lá- jé- joh' jmií- cha-, lá- koo- ga- báãh- Dio hñii' ja- ga- llay' jmi- gyuu-. Hi- sa- ta- juuy'. ³ Lá- ma- ga- lloo' jmií, ga- mi- jnãay- juu' kiyh' he- na- hñaan- kwan- lá- koo- mada- ga- jmeé' Dio hi- láã- jne'. ⁴ Siin- kyah' Tito, hne- laah' lá- koh' gyuu- kyaan- ta- la- kih' he- ma- dsoo' hoh' kih' Dio ko- joh' kyaah' jnã-. Ngiiin' kih' Dio hi- laã- Táã- jnãn- hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa- jòòh' jnãn-, hi- ga- láã- jne', wa- kway' he- llu' kiyah', wa- lá- nih' dséy' hne-, hi- wa- jmeey' hii' tii' kyah'.

Ha- lá- hnóò' kih' hi- kye- nè' kih' óòh' jne'

⁵ Ga- llaan- hne- Creta (hwa' he- há- jee' jmi- ñeeh-) mah' mi- hñaah' ta- he- ga- hnóò' le-. Hi- lá- kaa- jwií- jee' gooh', ja- hñaah- dsa- gyuuh' kyaã' lá- koo- lá- koo- gwah-, lá- koh' mada- ga- jmeen' kyah'. ⁶ Hnãã- jaa- hi- sa- na- báãh- ni- miih- dsoo', jaa- dsa- ñuuh- hi- kyaah' jaa- ba- dsa- mé-, hi- hnóò' ma- dsoo' dsé' chih- kyaay', hi- jaa- hi- sa- hii' juu' kih' chih- kyaã' he- jmeey' wa- he- cha- he- hi- ni- sa- chaayh-. ⁷ Jmeé- bií' kih' dsa- gyuuh' he- sa- na- báãyh' go- te- lá- lu' he- há- gooy' ta- kih' Dio. Hnãã- jaa- hi- sa- jmää- hñii' jòòh', jaa- hi- sa- lá- lleé- chah-, jaa- hi- sa- hih-, jaa- hi- sa- hnee-, jaa- hi- sa- heé- dsé' kuu-. ⁸ Hnãã- jaa- hi- kwa- jee' já- dsa- hi- go- náãh-, jaa- hi- hnooh- ma- la- he- llu' ba-, jaa- hi- ngé- koo- néé-, jaa- hi- jmeé- he- llu' jmah', jaa- hi- na- jngéé-, jaa- hi- lih- háã- hñii'. ⁹ Hnãã- jaa- hi- chooh- koo- hweh- ju' dsoo' he- ma- mi- tée' jne', mah' lá- ja- hléeyh' jñah' dsa- kyaah' ja- ba- juu' la-. Hi- lá- ja- ba- liyh- lla- dséey' kih' hi- hléeh- wii' kih' ju' dsoo'.

Ta- jwòh' hi- kwa- juu' ta- juu'

¹⁰ Peer- chaã- jwéé' hi- chaah-, hléeyh- juu' he- sa- jmää' ta-, mi- gaay' dsa-. Hi- jee' kih' lá- jéé- hi- he-, jwéé- hi- jäh-, jmeé- bií' uu' jmi- ngo' kih' dsa- ñuuh-. ¹¹ Jmeé- bií' jné- jwé' kiyh' mah' mo- so- hléeh' gyih' juu' he- sa- jmää' ta-. Kyaah' juu' kiyh' ga- náay- lá- joh' hne' chih' heey- dsé' lá- jah' hi- táãh' cha- neh-, mi- téey' dsa- he- sa- lle' kih', lá- jwéé' jee' liyh' kuu'.

¹² He- ba' dsa- hi- ngéé- juu' kih' dsa- gooy' jáyh' lá- la-: "Jne' hi- tóòhn' hwa' Creta la-, peer- ta- juu' jne'. Ma- ra- jah' hléeh' laã- jne', jwéh' jne', jlaã- jne'", ga- jáyh'. ¹³ Ma- ra- ju' dsoo' na- lá- ja- laã- dsa- he'.

He- ja- jwééh- hne-, hweh- juu' kih' mah' dsa- taayh' na- jngéey' kyaah' ju' dsoo' ba'. ¹⁴ Ta- wa- jmeey' he- juu' ma- gyuh' kih' dsa- judiu, ni- sa- wa- jmeey' he- ñuuh' he- kwa- dsa- hi- ma- be' ju' dsoo'.

¹⁵ Lá- jé- ba' he- cha-, llu' ba' la' kih' hi- lluy'. Pero kih' hi- na- heé- dsé' kyaah' hi- sa- ma- dsoo' dsé' kih' Dio, ni- koo- sa- llu' kiyh'. Ma- na- heé- go- te- lley, hi- lá- kye- huú- dsé- kiyh' na- heé-. ¹⁶ Jáyh' kyuyy- Dio, pero kyaah' he- jmeey' ja-, sa- dsoo' juu' kiyh'. Peer- sa- lá- jéé- jne' lá- koo- jmeé- dsa- he-, peer- chaayh-, mo- so- jmääy' jmeey' ni- koo- ta- llu'.

2

Ha- lá- hnóò' jmeé' dsa- lá- jiih' jäh' Jesús

¹ Pero hne-, hléeh' ba' hne- lá- koh' la' ju' dsoo' he- ma- mi- tée' jne'. ² Lá- jéé- dsa- gyuuh' hnóò' ngéy' koo- néé' ba', hnãã- jaa- hi- há- ta' kih', jaa- hi- háã- hñii', jaa- hi- ma- kyuuh' he- ma- dsoo' dsé- jne', jaa- hi- hnãã- dsa-, jaa- hi- kwééh- dsé' ma- cha- he- wii'. ³ Já- ba' lá- ja- lá- jéé- dsa- ma- hyaa-, hnóò' cha- ñuuh' kiyh'. Sa- wa- kooyh- juu' jwií-, sa- wa- hiyh' jmií- mi- jéh' ma- áã-, hi- hnóò' mi- téey' dsa- he- llu' jmah' ba'. ⁴ Hnóò' mi- téey' dsa- mé- kwaa- ha- lá- jmeé' mah' lá- hnãay' dsa- ñuuh- kyaay' hi- lá- ja- lá- hnãay' gyuu- kyaay'. ⁵ Hnóò' háãy' hñiiy', hnóò' ngéy' koo- néé' ba', hnóò' hoooy' cha- neh' kiyh', hnóò' llu' dséy', hnóò' hwaay' kyaah' dsa- ñuuh- kyaay', mah' ni- jaa- sa- wa- mi- kwah' juu' kih' Dio.

⁶ Já- ba' lá- ja- hnóò' hléeh' dsa- ñuuh- kwaa- mah' háãy' hñiiy'. ⁷ Hne- to- né-, jmeé' he- llu' jmah' ba' mah' lá- tée- dsa- jmeé- lá- koo- jmeeh-. Já- jmeeh- hne- ka- läh' ja- ba' lá- koo- mi- téeh' dsa-, ta- wa- ta- juuh' kih' dsa-. ⁸ Hléeh' dsa- juu- na- jngii' he- sa- toh- wii' mah' lá- jéé- hi- na- hóòh' já- o- hih' kih', lá- ja- mo- so- cha- he- kih' hléeyh' wii' kyah' hnãh'.

⁹ Chiuh' hi- jmeé' ta' kih' dsa-, wa- jmeey' lá- tih- dsé' juuy' ba', sa- wa- jiiyh' juu' kyaayh'. ¹⁰ Chiuyh' sa- llu' héey' dsa- juu' ta-. Wa- mi- jnãay- he- laay' jaa- hi- mi- te' kih' lá- jé- ba'. Lá- ja- jéé- dsa-, jnaah' llu' juu' kih' Dio hi- láã- jne'.

¹¹ Jééh-, na' ma- lá- jnã- kih' lá- jéé- dsa- ha- lá- koo- llu' dsé' Dio kyaayh' mah' lá- ja- láãy'. ¹² Ju- hméé' he- mi- tée' jne-, sa- kwa- jwé' jmeen- he- hliih-, ni- he- jmeen- he- heé- dsé' jmi- ngo' jnãn-. Lá- ja- mi- tée' jne' ngén' koo- néé' ba', jmeen- he- llu' jmah', hi- he- hnããhn- Dio ta- ko- jiih' tóòh' jne' jmi- gyuu- la-. ¹³ Hi- ga- nóò' ba' jne' jòòh' lá- jiih' lá- jnãã- Jesucristo hi- laã- Dio jòòh' jnãn- hi- láã- jne'. Peer- jnaah' le- jmií- ja-, he- ja- jmeé- chaã- jne' llu' ta- ko- jiih' tóòhn' jòòh'

he- lä-te' juu' ja-. ¹⁴ Hi- he' na- ga-ngëe' hñii' ta-la-jnä' jne' mah' lääy' jne' kih' lä-jë- he- hlih' hi- lä-ja- jmääy' jne' na-jngëe' go-te', mah' lee' jne' koo- nää' dsa- kyaay' hi- hee' dsé' jmee' he- llu' jmah' ba'.

¹⁵ Mi-tëë' dsa- juu' la-, hlëeh' dsa-, juuh' kiyh' lä-koo- mada- nuuh', mah' ni' jaa- sa- wa-mi-kwah' hne'.

3

¹ Mi-dsooh- dsëy', wa' jmeey' he' hi- wa' nuuyh' mada- he- jmee- lä-jëë- dsa-ta', hi- wa' la- dsëy' jmeey' he- llu' jmah' ba'. ² Sa- wa- hlëeyh' wii' kih' dsa-, sa- wa- llay- hñii-. Wa' llu' dsëy' kyaah' dsa-, wa' jmääy' hñiiy' hwaä' kyaah' lä-jëë- ba'.

³ Jëeh', lä-kye- jne' ma' taa- jne' jää', ma' chaah- jne', sa- nuuh' jne', ma' na-hëë' jne' kih' Dio, ma' laa' jne' kyaä' lä-jë- he- ma' hee' dsé- jne', ma' tih- dsé- jne' na-ku' na-ngii' he- hlih', ma' hñaa- dsé- jne', ma' wii' dsé- jne', ma' na-høøh' dsa- jnän' hi- ma' na-hääh' jne' dsa-. ⁴ Lä-koo- ma' tøøh' jne' lä-ja-, Dio jnän', hi- lää- jne', ga-mi-jnäay' ha- lä- llu' dsëy' kyaah' jne', hi- ha- lä-koo- hnääy' jne'. ⁵ He- ja- ga-lääy' jne' pero ja-ta-la' kih' he- ma-jmee' jne' he- llu'. Ga-lääy' jne' kih' he- ga-lä-nih' dsëy' jne' ba', hi- ga-jmeey' ga-lä-chaä' jne'. He- ja- la' lä-koh' he- ga-gyeyh- jne'. Ga-laa' jne' hmëe' ta-la' kih' Jmi-llé' Na-jngii'. ⁶ Ja- kyaah' hih' ga-chee' Dio Jmi-llé' kiyh' né' jnän' ta-la' kih' Jesucristo hi-lää' jne'. ⁷ Kih' he- llu' dsëy' ga-jmääy' jne' lluu', lä-ja- hñah' jne' heen- he- tøøh' jne' jøøn- jee' mo-so' juu' jne' jih'koh'.

⁸ Juu' he- ma-jwah' la-, la' ju-dsoo'. Hnoon' jmeeh' bii' kwah' juu' la-. Hlëeh' hi- ma-lä-dsoo' dsé' kih' Dio mah' wa-ngëey' hñiiy' jmeey' he- llu' jmah' ba'. He- la- ba' llu' hi- jmää' kih' lä-jëë-. ⁹ Ta- kwaä- hñaa' kyaah' juu' he- sa- jmää' ta' hi- ni' kyaah' juu' ha- lä- ma' laa' ma-hyaa' ta-gyuu' jnän'. Ta- taah- hñaa' jee' tääh' dsa- hi- ti-choo' juu' hi- hi- te-jëë' kwaat- kih' ley kih' Moisé. Jëeh' juu' ja- sa- jmää' ni' miih-, ni' sa- kye- ya'jøø'.

¹⁰ Cher'mah' jee' kyah' hnäh', chaä- jaa- hi- hnøø' jmee' to' nää', hlëeyh' koo- hä' to' hä'. Hi- cher'mah' sa- ga-jmeey' he' juu' kyah', lleey' go-te' ba'. ¹¹ Ma- ñeh' ba' hne-, hi- jmee- lä-ja-, he- ma-kayh- jwë' ba' ja-. Ja-ba-dso'kye- he- jmeey' ja-, bääyh- dsoo'.

Ga'hih' Paa' juu' kih' Tito

¹² Wa-ra- ga-të' jee' cheen- Artema o Tíquico ta' kyah', ja- go-jëeh' jnä' chah' ta- jwii- Nicópoli. Jee' ja- jmeen- huu' dsé- dsa-ngëen' jii- gyuu'. ¹³ Wa-ra- ga-lloo' Zena hi- cheh' né', kyaah' Apolo ta' na-, ja- jmeeh- be' kiyh' lä-jiih' jee' le'. Ja- kwëeyh' lä-jë- he- jmee- bii' cha'jwë' jee' dsa- nääy'.

¹⁴ Wa' lä-tëë- lä-jëë- øøh' jne' jmeey' ta' llu' jmah' ba' mah' lä-cha- he- kyaah' jmeey' be' lä- ma' chaä- hi- lla-kyaa'. Mah' sa- dsa-taayh' lä-koo- hi- sa- ma- jmee' ta'.

¹⁵ Lä-jëë- Dio hi- tääh' kyaah' jnä' jee' la- jmeey' juu' kyah'. Hi- jmee' Dio kih' lä-jëë- hi- hnää' jne', lä-llu' he- ma-dsoo' dsëy' ko-jøh' kyaah' jne'. Wa' mi-jää' Dio lä-jëë- hnäh'. Wa' la' lä-ja-.

Filemón Juu' la' ga' sii' Paa' kih' Filemón

¹ Jnā' Paa' hāān' neh' nē' kwaāt' kih' Jesucristo. Siin' juu' la' kō' jōh' kyaah' 00h' jne' Timotā. Siin' kyah' Filemón, hnaan' hne' kih' he' jmee' jne' kōo' ba' ta'. ² Ja' ba' lā' ja' siin' kih' dsa' mē' 00h' jne' Apia kyaah' Arquipo ka-lāh', he' ba' hī' jmee' ta' he' jmee' jne'. Hi' lā' ja' kih' lā' jēē' 00h' jne' hī' dsa' nēē' cha' neh' kyah'. ³ Ngūn' kih' Dio hī' laa' Tāā' jnān' hi' ngūn' kih' Jesucristo Dsa' jō0h' jnān', wa' kway' he' llu' kih' lā' jēē' hnāh' hī' wa' jmee' hī' tī' kyah'.

Ga' kwa' Paa' ti' hmaah' kih' Dio

⁴ Lā' jē' jiih' wa' ra' ga' ngūn' kin' kih' Dio kyaan', dsooh' ba' dsēn' hne'. Kwan' ti' hmaah' kiyh' ta' la' kyah', ⁵ kih' he' ga' nuun' kyah' ha' lā' hnaah' Jesús Dsa' jō0h' jnān' hi' ga' nuun' ha' lā' ma' dsoo' hoh' kiyh', hī' he' hnaah' lā' jēē' hī' laa' kyaā' Dio. ⁶ Hi' ngūn' kih' Dio mah' jwih' jñah' ha' lā' la' he' ma' dsoo' hoh' hī' ngūn' kiyh' mah' lā' ngēēh' ha' lā' ma' mi' jāā' Dio jne' ta' la' kih' Cristo Jesús. ⁷ Peer' chaā' jnāāh' llu' he' ma' nuu' jnāāh' ha' lā' hnaah' dsa', he' ja' ma' nōh' dsē' jnāāh'. Jēēh' ta' la' kyah' hne' 00hn', ma' tēē' be' lā' jēē' hī' laa' kyaā' Dio.

Paa' ga' cheē' Onésimo ka-lāh' kih' Filemón

⁸ Ta' la' kih' Cristo cha' jwē' kin' jmeen' hih' kyah' mah' jmeeh' lā' lle' kih'. ⁹ Pero llu' ga' laan' hlēēhn' hne' kyaah' juu' llu' ba', kih' he' hnaan' hne'. Jnā' Paa', ma' gyuh' ba' jnā' hī' lā' ma' hāā' ba' jnā' neh' nē' kwaāt' kih' Jesucristo, he' ja' chuun' kyaah' hne'. ¹⁰ Ta' jmee' hñaa' hoh', ja' kwah' be' kih' Onésimo, jēēh' laay' lā' koh' jaa' gyuu' kyaan' kih' he' ga' heeyh' juu' kih' Dio jee' hāān' neh' nē' la'.

¹¹ Jāā' sa' ga' ma' heeyh' kih' Dio sa' ga' jmāāy' ma' jmee' ta' kyah', pero na' jmāāy' kin' hī' jmāāy' kyah' ka' lāh'. ¹² Na' cheēh' jnih' ka' lāh' kyah'. Heeyh' lā' koh' he' heēh' jnā' ba'. ¹³ Hnoon' jāy' kyaah' jnā' ta' kō' jiih' hāān' neh' nē' kwaāt' kih' ju' hmēē' mah' jmee' be' kin' llah' hne'. ¹⁴ Pero sa' hnoon' jmeen' bii' cher' mah' sa' lla' hoh', mah' sa' wa' la' lā' kōo' he' wii' he' ngūn' kyah'. Wa' la' lā' kōo' hnooh' hñaa'. ¹⁵ Go' laan', ga' lā' 00y' kyah' kō' hwēē', mah' lā' ja' heēh' hñih' ka' lāh', he' jāy' kyaah' hne' go' te'. ¹⁶ Na', mo' so' laay' wa' hī' cha' hī', hī' jmee' ta' kih' dsa'. Na' ga' laay' ma' ra' 00h' jne' hī' hnaan' cha' miih'. Ha' ga' sa' lā' hnaah' hñih', lā' llu' he'

ma' laay' dsa' kyaah' jne' hī' ma' laay' kyaā' Dio ka' lāh'.

¹⁷ Lā' ja', cher' mah' laa' jnā' ome' kyaah', heēh' Onésimo lā' koh' he' ma' heēh' jnā' ba'. ¹⁸ Cher' mah' cha' he' ma' jmeey' kyah' o cher' mah' āāy' miih' kyah', jmee' kwaāt' lā' kōo' jnā' ba' āān' kyah'. ¹⁹ Jnā' Paa' siin' kyah' kyaah' goon', jnā' jwahn' mi' hmaahn' kyah', kih' he' sa' hnoon' jwēēhn' hne' he' āāh' kin' lā' llu' he' ga' laah'. ²⁰ Lā' ja' 00hn', jmee' jēē' dsēn', jmee' nōh' dsēn', lā' hn00' Dsa' jō0h' jnān'.

²¹ Jmeen' dsoo', nuuh' ba' hne' he' ma' siin' la'. Man' jmeeh' ga' hne' cha' ga' miih' lā' koh' ga' he' ma' jwahn' la'. ²² Hi' ja' ba' lā' ja', mi' llu' ha' jee' jān'. Cha' ba' o' jōh' dsē' kin', nuu' ba' Dio lā' jēē' he' ngūh' hnāh', kwa' bih' jwē' niin' na' jēēn' hnāh'.

²³ Epafra jmee' Dio kyah'. Hi' la' na', hāā' neh' nē' kyaah' jnā' jee' la' kwaāt' kih' Cristo Jesús. ²⁴ Hi' lā' ja' jmee' Dio kyah' Marco, Aristarco, Dema, kyaah' Luca. Lā' jēē' hī' he' jmee' ta' kih' Dio kō' jōh' kyaah' jnā'.

²⁵ Jesucristo Dsa' jō0h' jnān' wa' mi' jōoy' jmi' lle' kyah' hnāh'. Wa' la' lā' ja'.

Hebrews He-la-je-he-ga-lloo'kih' dsa-hebreo

Jøøh' ga'Joø' Dio lã'koh' ga'lã'jẽẽ' ángel
 1 Joh' jiih' sa' ga'hleeh' Dio kyaah' dsa-
 ma-gyuh' jnãn' llo'joo'. Ga'cheey' hi-
 ga'ngẽẽ' juu' kiyh', kih' dsa- ma-gyuh'-
 jnãn'. Ko'laa' hi' ga'ngẽẽ' juu' he' ga'hyoh'
 juu' kiyh' jee' ma' kãy' hi' jñah' ko'laa'
 ga'hẽẽ' m'ne' he' ga'mi'jnãã' Dio kiyh'. Jã'
 koø- neẽ' ga'jmee' Dio ha- lã'jee' ga'hleeyh'
 kyaah' hi' ma'ngẽẽ' juu' kiyh'. 2 Pero jee'
 ma-dsaa' jmi' la-, ga'hleeh' Dio jne' ta-la-
 kyaah' Jooy' ba', hi' ga'tooyh' goo- ga'lã'jẽ'
 he- cha-, hi' he' ba' hi' kyaayh' ga'jmeey'
 gyuu' hwa' ka-lãh'. 3 Hi' he' mi'jnãã-
 na'hñaã' lã'jẽẽ' ha- lã'koø- jøøh' laa' Dio,
 kih' he' laay' koø- heeh' kyaah' Dio. Hi'
 kyaah' juu' kiyh' he- beẽ', høøy' ga'lã'jẽ-
 go'te' he- cha-. Hi' ma'ngẽẽ' ma'chey'
 dso'kye' jnãn', jã' ga'ga'gyay' jwoo' ra'lluu'
 kih' Dio Jøøh' hi' gya'gyuuh'.

4 Jaa- hi' he' ba' ya' hẽẽ' jøøh' ga' lã'koh'
 ga'lã'jẽẽ' ángele. Jẽẽh', ga'hyoyh' koø- jmi-
 he- kyeẽ' ga'lã'koh' ga' he' ga'hyoh' ángele.
 5 Jẽẽh' ni' jaa- ángel jiih'koh' sa' ga'jãh' Dio
 siyh':

Hne' laah' gyuu' kyaan-.
 Na' ma'laan' Tãã' kyaah'.
 Jã' ba' lã'jã-, sa' ga'siyh' ni' jaa- ángel
 lã-la-:

Jnã' leen' Tãã' kyaah'.
 Hne' leeh' gyuu' kyaan-.
 6 Koø- ka-lãh', lã' ma' ga'cheey' jmi-gyuu-
 la-, Jooy' hi' laa' to' nẽ', ga'jãyh':
 Lã'jẽẽ' hnãh' ángele kyaã' Dio, jmee' hnãh'
 juuh' kiyh'.

7 Pero lã-la- ba' ga'hleeyh' kih' lã'jẽẽ- ángele:
 Dio cheẽ' ángele kyaã', laa' lã'koø- lle'.
 Ángele hi' jmee' ta'he' kiyh', laa' lã'koø- je-
 he- hẽẽ'.

8 Pero lã-la- ba' ga'siyh' Jooy':
 Hne- Dio, jmeeh' hih' ga'lã'jẽã' joh' jmi'
 cha-.

Kyaah' ju'dsoo' jmah' ba' jmeeh' hih'.

9 He' llu' jmah' ba' hnooh', hne- sa' hnooh'
 go'te' he- hliih'.

He' jã' hñii' Dio, hi' laa' Dio kyaah', hi' he'
 ga'hñaã' hne-.

Lã'jã- ga'jmeey' jẽẽ- hoh' cha-gamiih-
 lã'koh' ga'lã'jẽẽ' dsa-kyaah'.

10 Hi' ga'jãyh' ka-lãh' lã-la':
 Hne- Dsa'jøøh', lã' ma' to'nẽ' ga'llah'
 jmi-gyuu' la-,

Hñaah' ba' hne- ga'jmeeh' gyuu' jmi-gyuu-.

11 Lã'jẽã' he- jã- lla- ba', pero hne- lã-
 ma'chããh' na- ba'.

Dsa-gyuh- ba' gyuu' hwa', lã'koø-
 dsa-gyuh' sa'hmiih-.

12 Lã'koø- bãã- dsa- sa'hmiih-, lã'jã-
 bããh' ga'lã'jẽã' he- jã-, hi' dsa-lã'sii'
 ka-lãh'.

Pero hne-, lã- ma'laah' na- ba', jiih'koh' sa'
 gyuh-.

13 Juu' lã-la-, jiih'koh' sa' ga'jãh' Dio siih-
 jaa- ángel. Joø' bih' ga'hleeyh' lã-la-, lã' ma'
 ga'jãyh':

Na' hne- jwoo' ra'lluu' kin' la-,
 lã'jiih' lloo' jmi' llaan' huu' tãih' lã'jẽẽ- hi-
 na'høøh' kyah'.

14 Jã' jee' lã'jẽẽ- ángele, koø- ga'nãã' mada-
 ba', laay' jmi'lle' hi' ga'cheẽ' Dio mah'
 jmeey' ta'he' kih' lã'jẽẽ- hi' laa' kwaat- lãã'?

2

Ta' wa' gaa' dsẽ' jne' juu' he- lãã' jne'

1 He' jã' jmee' bii' jmeen' cha' gamiih-
 he' kih' juu' he- ma'nun' mah' sa' wa'
 lã'øø' jne' kih' jwẽ' llu' he- ma'tøøhn'.
 2 Jẽẽh', ley he' ga'ngẽẽ' ángele kih' Moisé,
 ma' la' koø' hmooh' hweh'. He' jã- lã'jẽẽ-
 hi' ma' dsa-hlããh' kih' hmooh' jã-, hi-
 lã'jẽẽ' hi' ma' chããh', ga'jẽey' wii' lã'koø-
 lle' kiyh'. 3 Jã' lã'jã- tẽẽh' juu', cher'mah'
 sa' ga'jmee' jne' he' kih' juu' he- lãã' jne'
 he- kyeẽ' ga'lã'koø- ley jã-? He' ba' hñii'
 Dsa'jøøh' jnãn' ga'kwa' juu' la' to' nẽ' ha-
 lã' jee' lãã' jne'. Ma'ngẽẽ' he- jã-, lã'jẽẽ-
 hi' ma'nuu' kiyh', ma'jmeey' dsoo' kih'
 juu' la' jee' jnãn'. 4 Hi' ga'jmee' Dio dsoo'
 juu' kih' dsa' he' jee' ga'nãã' kway' juu',
 jẽẽh' Dio hi' kyaayh' ga'jmee' cha'miih-
 he' juh'gãã', hi' ga'jmeey' na'ku' na'ngii'
 he' jmee' jẽẽ- dsah' dsa-. Hi' ga'kwẽeyh'
 jmeey' na'ku' na'ngii' ta' kyaah' be' kih'
 Jmi'lle' Na'jngii', lã'koø- hyoh- dsẽy'.

Jesucristo ga'laa' kwee' kyaah' jne'

5 Sa' ga'kwa' Dio jwẽ' kih' ángele jmee'
 hih' kih' jmi-gyuu' he- na' ga' jã-, he-
 ma'løø' jne' hleeh'n' miih' kih'. 6 Cha' jee'
 na' sii' kih' hi' ga'hleeh' lã-la-:

JHee' laa' dsa- jmi-gyuu' mah' lã-
 ma-dsooh' ba' hoh' kiyh'?

JHee' laa' dsa- hi' laa' jmi'ngo' mah' lã-
 ma'jmããh' ba' hnih' he'?

7 Miih' jmi' ba' ga'jmããh' hnih' mah' ga'
 miih' lã'koh' ga'jee' lã'jẽẽ- ángele.

Jã' ga'gallaayh' høøy' hi' ga'jmããh' hnih'
 jøøh' mah' lã'jã- lã'gãh' dsih'.

Hi' ga'tøøh' gooy' ga'lã'jẽã' ba' he- cha-.

8 Ga'lã'jẽã' he- cha- ga'llah' ta' hwa' huu' tiiy'
 mah' jmeey' hih' kih', lã'jã- na' sii-
 juu' kih' Dio.

Kyaah' he' ga'tooh' Dio gooy' ga'lã'jẽã' he-
 cha-, he' jã- ni' miih- sa' ga'jã' he- sa' le'
 jmeey' hih' kih'. Pero na' ga'juh' sa' ga'
 ma'jnã' he- jmeey' hih'. 9 Pero nẽ' ba'
 jne' kih' hi' ga'jã' mah' ga' miih- lã'koh'

ga' jee' lä' jëë' ángele. Ga' llaa' Dio hooý', hi' ga' jmaáy' jòøh' mah' lä' gah' dsih' lä' llu' he' ga' juuy'. Hi' kih' he' llu' dsé' Dio, he' ja' ba' ja', ga' ngëéy' Jesús he' ga' juuy' he' llu' kih' ga' lä' jëë' ba'.

10 Ga' lä' jë' ba' he' cha' na' la' kih' Dio hi' la' kiyh' ka' läh'. Hi' ga' lä' hnöøý' tëëy' jwëë' jooy' ya' jwi' kiyh'. He' ja' sooh' ba' kih' Dio, he' ga' mi' lluyy' go' te' Jesús hi' lää' jne', ta' la' kih' he' ga' jëëy' wii'. 11 Jne' hi' na' jngëé', hi' lä' ja' Jesús hi' jmaä' jne' na' jngëé', lä' jëë' jne' laa' kyaa' Tää'. Kih' he' ja', sa' la' o' hih' kih' Jesús tëëyh' jne' jòøyh'. 12 He' ja' ga' jäh' Jesús siyh' Dio: Hlëéh'n' kyah' cha' né' lä' jëë' øøhn'. Jee' dsa' ñee' lä' jëë' øøhn', jee' ja' hán' kyah'. 13 Hi' ja' ba' lä' ja' ga' jäh' kye' ba' jnä' o' jòøh' dsé' kiyh'. Hi' koo' ka' läh' ga' jäh': Hii' jnä' la' kyaah' jooy' hi' ga' kwëëyh' jnä'.

14 Kih' he' kye' jmi' ngo' lä' jëë' jooy' he', lä' ja' ka' läh' hñiiy' ma' kyey' jmi' ngo' hi' ga' juuy'. He' lä' ja', ga' liyh' ga' lla' dsëéy' kih' hi' sa' llü' hi' jngüü' kih' dsa'. 15 Mah' lä' ja' lääy' hi' tääh' goh' juu' lä' jiih' jmiü' chaa'. 16 Dsoo' ba' sa' jay' mah' kway' be' kih' ángele. Jay' mah' kway' be' kih' lä' jëë' hi' laa' sa' ju' kih' Abraham ba'. 17 Kih' he' ja' ba' ja', he' ga' la' bi' kiyh' ga' lëëy' jmi' ngo', ja' ba' lä' koo' laa' jne'. Lä' ja' ga' laay' jaa' jmi' dsa' jòøh' hi' jòøh' dsé', hi' mi' te' kih' Dio mah' lä' ja' chey' dso' kye' kih' lä' jëë' dsa'. 18 Kih' he' ga' jëëy' wii' lä' koo' ma' ga' ka' dsa' dsëy', he' ja' ba' ja' kyuyh' kway' be' kih' hi' gwa' huu' dsé' hliih' kih'.

3

Jesús ba' laa' jòøh' lä' koh' ga' Moisé

1 Lä' jëë' hnäh' øøhn' hi' na' jngëé', lä' jëë' hi' na' jnäá' gyuuh' ya' jwi' kih' Dio, jmee' da' hnäh' miüh' huu' dsé' ha' lä' koo' laa' Cristo Jesús. Hi' he' to' né' ga' kwa' juu' he' ma' heeh' jne' la' hi' laay' jmi' dsa' jòøh' jnä'n' ka' läh'. 2 Hi' he' ga' mi' teh' kih' hi' ga' hñaa'y', ja' ba' lä' koo' ga' mi' te' Moisé lä' ma' kyey' né' kih' dsa' hi' laa' kyaa' Dio. 3 Pero lle' jmeen' juuh' kih' Jesús lä' koh' ga' kih' Moisé, ja' ba' lä' koo' la' kih' jaa' hi' jmee' koo' hne'. Kyeë' ga' hi' ga' jmee' hne' lä' koh' ga' hñii' hne'. 4 Jëéh' ga' lä' jë' hne', chaa' ba' hi' ga' jmee'. Pero Dio ba' hi' ga' jmee' ga' lä' jë' go' te' he' cha'. 5 Lä' ja' Moisé, koo' ga' jmeey' ta' he' kih' Dio ba'. Dsoo' ba', ga' mi' teyh' lä' ma' kyey' né' kih' dsa' kyaa' Dio. Ga' jäh' ha' lä' juu' he' lä' cha' këë', ma' ngëé' ma' juuy'. 6 Pero Cristo ba' laa' jòøh' lä' koh' ga' Moisé, kih' he' laay' joø' Dio hi' kye' né' kih' dsa' kyaa'y'. Hi' laa' jne' dsa' kyaa' Dio, cher' mah' tøøh' jne' koo' hweh'

kyaah' o' jòøh' dsé' jòø'n' kih' Dio lä' jiih' llaa' jmi' gyuu'.

Ha' lä' teeh' dsa' dsé' kyaah' Dio

7 Wa' nuu' jne' lä' koo' jäh' jmi' lle' Na' jngüü' kih' Dio: Cher' mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', 8 ta' jmee' hnäh' hweh' tuh' hoh' hnäh', lä' koo' ga' jmee' dsa' hi' sa' ga' hii' ma' nuu' lä' ma' ga' kay' dsën' jee' oo' hwa' kii'. 9 Jee' ja' dsa' ma' gyuh' kyaah' hnäh' ga' koo'y' kyaah' jnä', ma' jëëy' he' ga' na' ma' jmeen' kyaayh'. Ma' ke' ga' jëëy' lä' jë' he' juh' gaa' he' ga' jmeen' kiyh' to' loo' ji' ñe'. 10 Kih' he' ja', ga' lä' lleen' kyaah' dsa' he', mah' ga' jwi' jnih': "Huu' dsé' kyah' hnäh' hä' tää' ta' jee' jyoh'. Sa' hnooh' hnäh' lä' kyuuu' hnäh' hee' ja' he' llu'."

11 He' ja' ga' tään' hñiin' ma' ga' ya' jëë' dsën' kyaah' dsa' he': "Sa' heh' dsa' he' jee' teehn' dsën'", ga' jäh' Dio.

12 Leeh' hnäh' øøhn', ni' jaa' hnäh' ta' wa' hñaa' hoh' hnäh' he' sa' heeh' hnäh' kih' Dio jiih' mah' sa' wa' lä' øø' hnäh' kiyh'. 13 La' he' ja', kwa' hnäh' be' kih' dsa' kyaah' hnäh' koo' jmiü' koo' jmiü', na' lä' cha' jmiü'. Mah' sa' leh' he' hliih' hnäh' he' mi' goo' kyah' hnäh'. 14 Jëéh' ma' laa' jne' koo' kyaah' Cristo cher' mah' lä' ma' kye'n' ja' ba' o' jòøh' dsé' kiyh' lä' jiih' llaa' jmi' gyuu', ja' ba' lä' koo' ga' jmee' jne' lä' ma' to' né'. 15 Lä' la' hnøø' jnä'n', lä' koo' jäh' juu' la':

Cher' mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', ta' jmee' hnäh' hweh' tuh' hoh' hnäh', lä' koo' ga' jmee' dsa' hi' sa' ga' hii' ma' nuu'.

16 ¿Hii' na' hi' ga' jmee' hweh' dsé', ma' ngëé' ma' nuuy' juu' kih' Dio? ¿Ja' he' dsa' hi' ga' hwëë' Moisé hwa' Egipto? 17 ¿Hii' na' hi' ga' ya' jëë' dsé' Dio kyaah' to' loo' ji' ñe'? ¿Ja' he' dsa' hi' ga' jmee' dso' kye' hi' ga' saa' na' juu' jee' la' hwa' kii' ja'? 18 ¿Hii' ba' kyaah' na' he' ga' bääh' Dio hñii', he' sa' heyh' jee' teeh' Dio dsé'? ¿Ja' he' dsa' hi' sa' ga' jmee' he' juu' kiyh'? 19 He' ga' la' lä' ja', jmee' dsa' lä' ngëé' jne', sa' ga' la' ma' dsa' täayh' jee' ma' teeyh' dsëy', kih' he' sa' ma' heey' juu' kih' Dio.

4

1 He' ja' ta' ko' jiih' cha' jwë' jnä'n' heh' jne' jee' teeyh' dsëy' lä' koo' ga' bäayh' hñiiy', hnøø' leeh' hnäh', le' ga' che' ko' llaa' hnäh' sa' ga' heh' hnäh' jee' ja'. 2 Jëéh', jnä' jne' ka' läh' ma' kway' ba' ju' hmëë' lä' koo' juu' he' ga' hyoh' dsa' he'. Pero sa' ga' jmaä' ta' ni' miüh' kiyh' lä' ma' ga' nuuy' juu' ja'. Koo' ga' nuuy' ba', sa' ga' lä' heey'. 3 Wa'

dsa'toohn' jee' teeh' jne' dsen- hi- ma- dsoo' dsé', lá-koq- ga' jáyh':

He-ja- ga' táän' hñiin- ma' ga' ya-jëé' dsen- kyaah' dsa' he':

“Sa' heyh' jee' teeh' dsen-”, ga' jáh' Dio. Hi' ma' la- ma' jmeé' Dio jmi' gyuu-, ma- na' hñaa' ba' ta' kiyh'. 4 Jëéh' jee' llah', na- sñi- juu' kiyh', hlëéh- kih' gyii' jmi':

Hi' ga' teeh- Dio dsé' ma' ga' la- ta' kiyh' jee' ga' té' gyii' jmi'.

5 Hi' koq- ka' lah' na' sñi-:

Sa' heyh' jee' teehn' dsen-.

6 He- lá-ja-, ñe' jne' hnøø' ga' dsa-taah' ko-llaa' jee' ja-. Hi' lá-jëé- hi- ga' nuu' lá- ma' to-né', sa' ga'taayh', kih' he' sa' ga' jmeey' he' juu' kih' Dio. 7 Ma-ngëé' cha-miih- ji' ñe-, koq- ka' lah' ga' tøø' Dio hih' koq- jmi' mah' jmeé' dsa- he' kiyh'. Ga'ngëé' David juu' kih' dsa-, lá-koq- ga' jáh' Dio:

Cher'mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', ta' jmeé- hnäh' hweh- tuh' hoh' hnäh'.

8 Ni' sa' ga' taah' dsa- hwa' kih' lá-koq- ma' gya' Josué. Jëéh', wa'ra- jáh' kih' ga' kwa' Josué jee' ma' teeh' dsa- dsé', sa' ma' hlëéh' ga' Dio lá'hmëé' kih' jyoh' jmi'. 9 He-ja- jne' hi' laa' jwií' kih' Dio, ma' cha- ba' jnän' jee' teeh' jne' dsen-. 10 Jëéh', hi- ma' he- teeh- dsé' kyaah' Dio, lá-ja- teeyh- dséy' kih' ta' he- ma' jmeey', lá-koq- teeh- Dio dsé' kih' ta' he- ga' jmeey'. 11 Wa' jmeen' bii' dsa'toohn' jee' teeh' jne' dsen-, mah' ni' jaa- sa' wa' táh- lá-koq- ga' tah' hi- sa' ga' jmeé' he' juu' kih' Dio jáä'.

12 Jëéh', juu' kih' Dio na' jiih' hi' cha- be' kih'. He- dsoo- ñiih' ga' lá-koq' ga' ñe'tuuh' he- na' jnií' lá'to' jwoo'. Dsa' he' lá- ga' té' neh' tuh-dsé- jne' jee' há' jmi'-lle', jñih- huusdsé' he- kye' jne' hi' jñih' he- heé' dsé- jne'. 13 Ni' koq- he- na-la' kih' Dio sa' le' dsa' hmää' cha'néy'. Ga' lá-jé' ba' na'jnä' kih' hi' téé- jne' dsa'ngëén' kwaat' jnän'.

Jesús laa' jaa' jmi' dsa- hi' jøøh' ga'

14 Jesús, Joø' Dio, laay' jnän' jaa- jmi' dsa- hi' jøøh' ga' hi- gya' ya'jwií'. He-ja' jmeé' bii' jnän' dsa'toohn' koq- hweh- jwé' he- ma-tøøhn'. 15 Jëéh', jmi' dsa- jøøh' hi' cheh' né' jnän' kyuuh' bih' jmeey' jøh- dséy' ma' sa' cha- be' jnän'. Jëéh', ja' ba' lá-koq- ka- dsé- jne', ja' ba' lá-ja- ga' ka- dséy' kyaah' na' ku' na' ngii' he- cha' jmi' gyuu' la-. Pero ni' lá-ja- sa' ga' jmeey' ni' koq- he- hliih'. 16 He-ja' kyaah' o'joh' dsé- he- ma' cha- jnän' kyaah' jmi' dsa- he', sa' wa' gah' jne' ya'nøøn' kih' Dio hi- llu' dsé' mah' lá-ja- lá' ñih' dséy' jne', hi' kway' be' jnän' wa'ra- ga' té' jee' lla' kyaa' jne'.

5

1 Lá-jëé- jmi' dsa- kaah' ma' laa' dsa- jmi' gyuu' ba'. Ma' na' hñaa'y' ga' kay' né' kih'

dsa' mah' ga' jmeey' ta' he' kih' Dio lla- dsa- he'. Hi' ma' heeyh- lá-jé- he' ma' kwëéh- dsa- Dio hi' ma' jëéy' jah' né' na'hyoo' kwaat' kih' dso'kye- kih' dsa-. 2 Kyuuh' bih' jmeey' jøh- dséy' kyaah' hi- sa' kyuuh' hi' kyaah' hi- ga' náa' na' hëé', jëéh' ñe- bih', ja' he- koq- nëé' he- jmeé- jwiih' kih' hñiiy'. 3 Kih' he- sa' ma' cha- be' kiyh', ma' la' bii' jëéy' jah' kwaat' kih' dso'kye- kiyh' hi- lá-ja- kih' dso'kye- kih' dsa-.

4 Ni' jaa' sa' ma' le' ma' hñaa' hñii' kih' ta' llu' ja-. Ma' la- hi- ma' na' teeh' kyaa' Dio ba' hi- ma' jmeé' ta' ja-, lá-koq- ma' na' teeh' Aarón. 5 Lá-ja- ka-läh' Cristo, sa' ga' hñaa'y' hñiiy' jmi' dsa- jøøh'. Dio ba' he' hi- ga' kwëéyh' ta' llu', lá- ma' ga' jáyh':

Hne- laah' gyuu- kyaan-.

Na' ma' laan' Tää' kyaah'.

6 Lá-ja- ka-läh' na-sñi- jee' jyoh':

Hne- laah' jmi' dsa- ga' lá-jé- joh' jmi' cha-, lá-koq- laa' Melquisedec.

7 Lá-koq- ma' gya' Cristo jmi' gyuu- la-, ga'ngiiy' kiyh' kih' Dio kyaah' be', lá'jiih' ga' tuu- jmi- mi'néy', ga' chuuy' kyaah' hi- na'këh' jmi' ma' láäy' kih' he' ma' juuy'. Hi' ga' nuu' ba' Tää' kiyh', jëéh' ga' heeh' bih' le' kiyh' lá'koq- hyoh- dsé' Tää'. 8 Ma'ke- laay' Joø' Dio, kyaah' he- wii' he- ga'ngëéy' ja-, ga' lá-kyuu'yh' he- jmeey' nuuyh' kih' Dio. 9 He- lá-ja-, ga' laay' lluu' ga', ga' jáy' laay' juu' hi' láä' go' te' lá-jéé' dsa' hi' nuuh' kiyh'. 10 Hi' na' hñaa'y' kih' Dio he- laay' jmi' dsa- jøøh' lá-koq- ga' laa' Melquisedec.

Goo- la' kih' hi- ma-heeh- mah' bëey' Dio

11 Cha- cha- ga' miih' he- hnoon' jwëéh- hnäh' kih' juu' la-, pero jwëéh' kin' jmeen' lá'ngëéh' hnäh', jëéh' ta' hwa' go' te- dsa-lá-ngëé' hnäh'. 12 Ngoo' ga' lá-hii' cha-miih' jmi' he- táäh' hnäh' mi-tëéh' hnäh'. Ma-té' jee' leeh' hnäh' ta' jwöh'. Pero hnøø' ga' lá-tëéh' hnäh' kwee- ha- lá' la' juu' kih' Dio he- ga' mi-téé' jne' to-né'. Lá- ma-laah' ba' hnäh' lá-koq- jaa- gyuu- hi- hih- wa'juh', hi- sa' ma-lih' kuh' ma' he- kuh' dsa- ma'kaah'. 13 Lá-jéé- hi- sa' hii' lá-ngëé', sa' liyh' kay' kwaat' hee- ja- he- llu', jëéh' laay' lá-koq- jaa- gyuu- hi' hih' wa'juh'. 14 Pero juu' he- la' lá-koq- ma', la' kih' dsa- ma'kaah' ba' ja-. La' kih' dsa- hi- ma-kyuuh' ka' kwaat' hee- na- he' llu' hi- hee- na- he- hliih'. Jëéh', lá-ja- ma-lá-tëéy' jmeey'.

6

1 He-ja- ga' nøø' ba' jne' ta' cha'né' lá-jiih' téé' jne' leé' jne' dsa- hi- kyuuh-. Mo-so- hlëéh' ga' jne' he- ma' mi-téé' jne' to-né' kih' Cristo. Sa' løøn' ka-läh' hlëéh' juu' he- ga' nuun' to-né':

He- hnøø' ben' jwé' hliih' mah' dsa-jëeh- jne' kih' Dio,

he⁻ heeh' jne' kih' Dio,
 2 he⁻ saa' jne' jmi⁻,
 he⁻ kye' jne' goon⁻ ne' kih' ooh' jne',
 he⁻ la⁻ jiih' dsa⁻ hi⁻ na⁻ juu',
 hi⁻ kih' he⁻ mo⁻ so⁻ laa⁻ dsa⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ te⁻ jee'
 lla⁻ Dio ta⁻.

3 He⁻ la⁻ ba⁻ jmeen', ga⁻ n00' ba⁻ jne' ta⁻
 cha⁻ ne' cher⁻ mah' ga⁻ kwa' Dio jwe'.

4 Pero jne' hi⁻ ga⁻ na⁻ hu⁻ ds⁻ kih', hi⁻
 ga⁻ jee' jne' ha⁻ la⁻ la⁻ he⁻ la⁻ kwa' Dio, hi⁻
 ga⁻ hnah' jne' Jmi⁻ lle' Na⁻ jngii', 5 hi⁻ ga⁻ jee'
 jne' llu⁻ ba⁻ juu' kih' Dio hi⁻ ga⁻ la⁻ ng⁻ jne'
 miih' kih' he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ ja⁻. 6 Pero
 cher⁻ mah' ga⁻ tah' jne', mo⁻ so⁻ le' dsa⁻ jeeh'
 jne' ka⁻ lah'. Jeeh' he⁻ jmee' jne' la⁻ ja⁻, he⁻
 ta⁻ jne' Joo' Dio dsoh' hma⁻ cru⁻ ka⁻ lah' ba'
 ja⁻, mah' lle' jne' o⁻ hih' kiyh' cha⁻ ne' la⁻ jee'.
 7 La⁻ koo⁻ la⁻ kih' hwa⁻ he⁻ hi⁻ jmi⁻ jma'
 he⁻ hla⁻ ko⁻ lla⁻ jiih'. Cher⁻ mah' ga⁻ kwa'
 cha⁻ miih⁻ mii⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee' ta⁻
 jee' ja⁻, mi⁻ joo' Dio cha⁻ ga⁻ miih⁻ hwa⁻ ja⁻.
 8 Pero hwa⁻ he⁻ dsa⁻ hya⁻ too' kyaah' nuu'
 hliih', sa⁻ jmaa' ni⁻ miih⁻. Ja⁻ dso⁻ jwi⁻ ne'
 kih' hwa⁻ ja⁻. Hi⁻ kyaah' jee' llaa⁻, koo⁻
 go⁻ te⁻.

O⁻ j0h⁻ ds⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ kwa⁻ be⁻ jnan⁻

9 Ooh⁻ hi⁻ hnaan⁻, ma⁻ ke⁻ ma⁻ hlee⁻hn'
 hnah' la⁻ na⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ jmee' jnaah' dsoo',
 hw⁻ ee⁻ hnah' llu⁻, la⁻ lle⁻ kih' hi⁻ ma⁻ na⁻ laa'.
 10 Jeeh', Dio jmee' he⁻ llu⁻ jmah' ba', jih⁻ koh'
 sa⁻ gaa⁻ ds⁻ ey' ta⁻ he⁻ ma⁻ jmeeh' hnah'.
 Ma⁻ mi⁻ jnaah' ba⁻ hnah' kiyh', he⁻ hnaah'
 miih' la⁻ ma⁻ ga⁻ jmeeh' hnah' be⁻ kih' hi⁻
 na⁻ jng⁻ ee' kyaay' hi⁻ la⁻ ma⁻ jmeeh' ja⁻ ba'
 hnah' la⁻ jiih' na'. 11 He⁻ hn00' jnaah'
 go⁻ naah' hnah' jmeeh' hnah' la⁻ ja⁻, la⁻ jiih'
 jee' llaa⁻ jmi⁻ gyuh' mah' te⁻ ee' hnah' o⁻ j0h'
 ds⁻ he⁻ kye⁻ hnah'. 12 Sa⁻ hn00' jnaah'
 jmeeh' hnah' jweh' hnah'. Wa⁻ la⁻ dsoo' hoh'
 hnah' kih' Dio ba⁻ hi⁻ wa⁻ kw⁻ ee⁻ hoh' hnah'
 la⁻ koo⁻ jmee' la⁻ jee⁻ hi⁻ hyoh' he⁻ ga⁻ ba⁻ ah⁻
 Dio hñii' kway'.

13 La⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ ba⁻ ah⁻ Dio hñii' mi⁻ ja⁻ ay'
 Abraham, ga⁻ ta⁻ ay' hñiiy', jeeh' sa⁻ cha⁻ a'
 jnah' hi⁻ j0oh' ga⁻ la⁻ koh' hñiiy' hi⁻ ma⁻ ta⁻ ay'.
 14 Ga⁻ jayh': "Jwahn⁻ dsoo', mi⁻ ja⁻ an⁻ hne⁻
 cha⁻ miih⁻. Jmeen' la⁻ jwe⁻ jw⁻ er⁻ te sa⁻ ju⁻
 kyah'." 15 La⁻ ja⁻ ga⁻ kw⁻ ee⁻ h' ds⁻ e' Abraham
 ma⁻ joo⁻ y' la⁻ jiih' ga⁻ te⁻ ey' he⁻ ga⁻ ba⁻ ah⁻ Dio
 hñii' kyaayh'. 16 Dsoo' ba', ta⁻ a⁻ dsa⁻ kih'
 jnah' hi⁻ j0oh' ga⁻ la⁻ koh' hñiiy'. La⁻ ja⁻ ja⁻
 hweh' juu' kiyh'. Mo⁻ so⁻ cha⁻ he⁻ kih'
 he⁻ ti⁻ chooy' juu'. 17 He⁻ ja⁻ la⁻ koo⁻ ma⁻
 ga⁻ ba⁻ ah⁻ Dio hñii' mi⁻ ja⁻ ay' dsa⁻ kyaay',
 ga⁻ ta⁻ ay' hñiiy' mah' ja⁻ koo⁻ hweh' juu' ja⁻.
 La⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ jna⁻ ay' kih' hi⁻ mi⁻ ja⁻ ay' he⁻,
 he⁻ sa⁻ le⁻ la⁻ si⁻ ni⁻ miih⁻ juu' kiyh'. 18 Cha⁻
 to⁻ juu'. Ga⁻ ba⁻ ayh⁻ hñiiy' hi⁻ ga⁻ ta⁻ ay' hñiiy'.
 Ni⁻ miih⁻ sa⁻ le⁻ la⁻ si⁻ juu' na⁻, jeeh' sa⁻ le'
 juu' Dio. Kih' he⁻ ja⁻, kwa⁻ be⁻ jnan⁻ jw⁻ er⁻ te,
 jne⁻ hi⁻ chooh⁻ koo⁻ hweh⁻ juu' he⁻ cha⁻

o⁻ j0h⁻ ds⁻ e' jnan⁻ kyaayh', la⁻ koo⁻ ga⁻ ba⁻ ah⁻
 Dio hñii'. 19 He⁻ o⁻ j0h⁻ ds⁻ e' he⁻ kye⁻ jne'
 la⁻, jmee' sa⁻ jeh⁻ ds⁻ e' jne', la⁻ koo⁻ jmee' ñe'
 ' hla⁻ ah⁻ he⁻ jwa⁻ dsa⁻ cha⁻ jmi⁻ he⁻ kyaah'
 hii' ti⁻ barco. Ma⁻ ra⁻ he⁻ la⁻ a⁻ ba⁻ jne', jeeh',
 ta⁻ ka⁻ luu' sa⁻ hmiih⁻ he⁻ hii' neh⁻ gwah⁻ ba'
 cha⁻ he⁻ j0oh' jne'. 20 Jesus ga⁻ he⁻ to⁻ ne' jee'
 ja⁻ mah' ga⁻ na⁻ y' jwe' jnan⁻, la⁻ ay' jmi⁻ dsa⁻
 j0oh' kih' ga⁻ la⁻ je⁻ joh' jmi⁻ cha⁻, la⁻ koo⁻
 Melquisedec.

7

*Jesús laa' jaa' jmi⁻ dsa⁻ la⁻ koo⁻
 Melquisedec*

1 Melquisedec he', ma' laa' dsa⁻ ta⁻ j0oh'
 kih' jwi⁻ Salem hi⁻ ma⁻ laay' jmi⁻ dsa⁻ kyaa'
 Dio hi⁻ gya⁻ gyuh'. Hi⁻ he⁻ ngoo' ga⁻ mi⁻ jee'
 Abraham hi⁻ jah' ma' ga⁻ liyh' ga⁻ teey'
 kyaah' jnah' dsa⁻ ta'. Jee' ja⁻ ga⁻ mi⁻ ja⁻ ay'.
 2 Hi⁻ la⁻ cha⁻ h' ja⁻ ga⁻ ng⁻ ee' Abraham gya'
 kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo' he⁻ ga⁻ liyh' jee' hñii'.
 Jmi⁻ Melquisedec, hn00' jah⁻ "dsa⁻ ta⁻ j0oh'
 hi⁻ lla⁻ kwee' ta'". Hi⁻ jah' dsa⁻ kiyh' ka⁻ lah'
 "dsa⁻ ta⁻ j0oh' kya⁻ jwi⁻ Salem", he⁻ hn00'
 jah⁻ "dsa⁻ ta⁻ j0oh' hi⁻ jmee' hii' ti⁻ kih' dsoo".
 3 Hi⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ a' cho⁻ jmi⁻, ni⁻ sa⁻ cha⁻ a'
 hi⁻ ñe⁻ ha⁻ ta⁻ ya⁻ he⁻ ey', sa⁻ cha⁻ juu' cha⁻
 he⁻ ga⁻ la⁻ cha⁻ ay' he⁻ ga⁻ juuy'. He⁻ la⁻ ja⁻,
 laay' kwee' la⁻ koo⁻ laa' Joo' Dio ba'. Laay'
 jmi⁻ dsa⁻ ga⁻ la⁻ je⁻ joh' jmi⁻ cha⁻.

4 Jmee' da⁻ hu⁻ ds⁻ e' ha⁻ koo⁻ sa⁻ j0oh'
 Melquisedec he'. La⁻ kye⁻ Abraham dsa⁻
 ma⁻ gyuh' jnan⁻ ga⁻ kw⁻ ee⁻ yh' gya⁻ kih' la⁻ koo⁻
 hña⁻ loo' he⁻ ga⁻ liyh' jee' hñii'. 5 La⁻ jee⁻
 jmi⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ laa' sa⁻ ju⁻ kih' Levi,
 ga⁻ jmeey' la⁻ koo⁻ lle⁻ ley, ga⁻ koo⁻ y' ma⁻
 gya⁻ kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo' he⁻ ma⁻ kwa'
 dsa⁻, ma⁻ ke⁻ he⁻ ba⁻ ooyh' hi⁻ laa' sa⁻ ju⁻
 kih' Abraham. 6 Pero Melquisedec he',
 hi⁻ sa⁻ ma⁻ laa' sa⁻ ju⁻ kih' Levi, ga⁻ koo⁻ y'
 kih' Abraham gya⁻ kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo'
 mah' ga⁻ mi⁻ ja⁻ ay' Abraham hi⁻ ga⁻ jmee' Dio
 hmooh' kyaah'. 7 Ni⁻ jaa' sa⁻ le⁻ ti⁻ choo⁻ ni⁻
 miih⁻ juu' kih' he⁻ la⁻. J0oh' ga⁻ hi⁻ mi⁻ j0oh',
 la⁻ koh' ga⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ ja⁻. 8 Ta⁻ ko⁻ taa',
 jmi⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ laa' sa⁻ ju⁻ kih' Levi hi⁻
 ma⁻ koo' gya⁻ kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo', ga⁻ juuy'
 ba'. Pero ta⁻ jyoh' ko⁻ taa', Melquisedec,
 hi⁻ ga⁻ koo⁻ y' gya⁻ kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo',
 cha⁻ juu' cha⁻ a' bih'. 9 La⁻ jee⁻ jmi⁻ dsa⁻
 hi⁻ ma⁻ laa' sa⁻ ju⁻ kih' Levi ga⁻ koo⁻ y' gya'
 kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo'. Ja⁻ ba⁻ la⁻ ja⁻, le'
 jahn', la⁻ kye⁻ jmi⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻ kw⁻ ee⁻ yh'
 Melquisedec, gya⁻ kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo'.
 10 Jeeh', la⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ mi⁻ jee' Melquisedec
 Abraham, la⁻ la⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ kwa' Levi gya'
 kih' la⁻ koo⁻ hña⁻ loo', heh' he⁻ ga⁻ kwa'
 Abraham ta⁻ gyuh' kyaay' ja⁻, ma⁻ ke⁻ sa⁻
 ga⁻ ma⁻ chaay'.

11 Dsa⁻ Israel ga⁻ hyoyh' ley ja⁻, ta⁻ la⁻
 kih' jmi⁻ dsa⁻ levita hi⁻ ma⁻ laa' sa⁻ ju⁻ kih'

Aarón. Hi⁺ wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ ga⁻lih⁺ jmi⁻dsa⁻ he⁺ ga⁻jmääy⁺ lllu⁺ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ ley ja⁻, sa⁻ cha⁻ ma⁻ jmee⁻ bii⁺ ma⁻ ya⁻ hëë⁻ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻ lä⁻koo⁻ Melquisedec. Ma⁻ lee⁻ ba⁻ kyaah⁺ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih⁺ Aarón wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ ga⁻lyih⁺. ¹² Pero na⁻ he⁻ ga⁻lä⁻jnää⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih⁺ Aarón, he⁻ ja⁻ ga⁻la⁻ bii⁺ ga⁻lä⁻jnää⁺ jyoh⁺ ley. ¹³ He⁻ jwahn⁺ ga⁻lä⁻jnää⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻, he⁻ hlëehn⁺ kih⁺ Jesús hi⁻ na⁻jnää⁺ kih⁺ jñah⁺ nää⁺ dsa⁻ Israel. Pero jee⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ ya⁻ hëë⁻ ni⁻ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ jee⁻ la⁻ na⁻hyoo⁻. ¹⁴ Jëéh⁺, ñe⁻ ba⁻ jne⁻, Jesús dsa⁻ ta⁻lä⁻ kih⁺ he⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺ tää⁺ ba⁻. Hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻ jah⁺ Moisé kih⁺ Judá, lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻hlëëyh⁺ kih⁺ jmi⁻dsa⁻.

¹⁵ Na⁻ hñaa⁺ lä⁻jëë⁻ na⁻jnää⁺ he⁻ ga⁻hñaa⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻, jëéh⁺ laay⁺ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ lä⁻koo⁻ Melquisedec. ¹⁶ Na⁻ hñaa⁺ laay⁺ jmi⁻dsa⁻, pero ja⁻ kih⁺ he⁻ laay⁺ sa⁻ju⁻ kih⁺ Levi lä⁻koh⁺ ma⁻ jmee⁻ hih⁺ ley ja⁻. Laay⁺ jmi⁻dsa⁻ ta⁻lä⁻ kih⁺ he⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺ tää⁺, jëéh⁺ sa⁻ juuy⁺ jih⁺koh⁺ jih⁺lih⁺. ¹⁷ Lä⁻la⁻ na⁻ sii⁻ kiyh⁺:

Hne⁻ laah⁺ jmi⁻dsa⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁺ jmi⁻cha⁻. Hne⁻ laah⁺ jmi⁻dsa⁻ lä⁻koo⁻ Melquisedec.

¹⁸ He⁻ ja⁻ ma⁻ jä⁻ ta⁻ koo⁻ ley ma⁻gyuh⁻, kih⁺ he⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺, hi⁻ sa⁻ jmää⁺ ta⁻ ka⁻läh⁺. ¹⁹ Jëéh⁺, ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁻jä⁻ lllu⁺ kyaah⁺ ley kih⁺ Moisé. Llä⁻ he⁻ ja⁻, ma⁻ cha⁻ koo⁻ o⁻joh⁺ dsë⁻ he⁻ llu⁺ ga⁻, lä⁻jwë⁻ jee⁻ le⁻ ya⁻nöb⁺ jne⁻ kih⁺ Dio.

²⁰ He⁻ llu⁺ ja⁻, sa⁻ ja⁻ ta⁻jmah⁺. Ja⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁻tää⁺ Dio hñii⁺ ba⁻. ²¹ Sa⁻ ga⁻tää⁺ Dio hñii⁺ lä⁻ ma⁻ ga⁻hñaa⁺ jmi⁻dsa⁻ kih⁺ ley ja⁻. Pero kyaah⁺ he⁻ ga⁻tää⁺ hñii⁺, ga⁻läa⁻ Jesús jaa⁻ jmi⁻dsa⁻. Ga⁻siyh⁺ lä⁻la⁻: Ga⁻tää⁺ Dio hñii⁺, hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ mi⁻siyh⁺ huu⁺dsë⁻ kiyh⁺:

“Hne⁻ laah⁺ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁺ jmi⁻cha⁻, lä⁻koo⁻ Melquisedec.”

²² Lä⁻llu⁺ he⁻ ga⁻hñaa⁺ Jesús kyaah⁺ juu⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ ñe⁻ jne⁻, lllu⁺ ga⁻ hmooh⁺ kiyh⁺ lä⁻koh⁺ ga⁻ ley ma⁻gyuh⁻ ja⁻.

²³ Ga⁻lä⁻chaa⁻ jwëë⁻ jmi⁻dsa⁻ kih⁺ ley ma⁻gyuh⁻ ja⁻. Jëéh⁺, sa⁻ ga⁻la⁻ ma⁻ dsa⁻ nää⁺ gyih⁺ ta⁻ cha⁻në⁻ kyaah⁺ ta⁻ kiyh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻ dsa⁻ juuy⁻. ²⁴ Pero lä⁻ ma⁻ chaa⁻ na⁻ ba⁻ Jesús, hi⁻ lä⁻ ma⁻ laay⁺ ja⁻ ba⁻ jmi⁻dsa⁻ lä⁻jë⁻ joh⁺ jmi⁻cha⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ka⁻ në⁻ kiyh⁺. ²⁵ He⁻ ja⁻ le⁻ ba⁻ lääy⁺ go⁻ te⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ go⁻ nää⁺ kih⁺ Dio ta⁻lä⁻ kiyh⁺. Jëéh⁺ gyay⁺ tää⁺, ngiiy⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺.

²⁶ Jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺ he⁻ ba⁻ hi⁻ jmee⁻ bii⁺ jnän⁺, hi⁻ na⁻ jngëë⁻, hi⁻ sa⁻ ää⁻ ni⁻ miih⁻, hi⁻ sa⁻ sah⁺, hi⁻ sa⁻ jmee⁻ he⁻ hlih⁺ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻, gyay⁺ laay⁺ jøøh⁺ ga⁻ lä⁻koh⁺ jñah⁺ hi⁻ tää⁺h⁺ gyuh⁺ jmi⁻gyuu⁻. ²⁷ Kiyh⁺, sa⁻ cha⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁺ koo⁻ jmi⁻ koo⁻ jmi⁻, jmeey⁺ lä⁻koo⁻ ga⁻ jmee⁻ jmi⁻dsa⁻ he⁻. To⁻ në⁻ ma⁻ jngëëyh⁺ jah⁺ kih⁺ dso⁻kye⁻ kiyh⁺ hñii⁺, ja⁻ ga⁻ ma⁻ jngëëyh⁺ jah⁺ kih⁺ dso⁻kye⁻ kih⁺ dsa⁻.

Pero Jesús, koo⁻ hä⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻ngëëy⁺ hñiiy⁺ juuy⁻. ²⁸ Ley ja⁻ ga⁻hñaa⁺ jmi⁻dsa⁻ kaa⁺h⁺ hi⁻ laa⁻ dsa⁻ ñuu⁺h⁺ hi⁻ sa⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺. Pero këë⁻ ga⁻ kih⁺ ley, kyaah⁺ he⁻ ga⁻tää⁺ Dio hñii⁺ ga⁻ hñaa⁺ joooy⁺ laa⁻ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺ hi⁻ ya⁻ hëë⁻ lllu⁺ go⁻ te⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁺ jmi⁻cha⁻.

8

Ga⁻jmeë⁻ Jesús koo⁻ hmooh⁺ he⁻ llu⁺ ga⁻

¹ He⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ kyeë⁻ ga⁻ kih⁺ lä⁻jë⁻ juu⁻ he⁻ tøøhn⁺ hlëëhn⁺ la⁻. Ma⁻ chaa⁻ ba⁻ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺ hi⁻ ga⁻gya⁻ jwoo⁻ ra⁻ lllu⁺ jee⁻ gya⁻ hi⁻ jøøh⁺ gyuu⁺ jmi⁻gyuu⁻. ² Na⁻ hñaa⁺ jmeey⁺ ta⁻ he⁻ jee⁻ chih⁺ gwah⁺ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Dio, ja⁻ gwah⁺ he⁻ ga⁻ jmee⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻.

³ Lä⁻jëë⁻ jmi⁻dsa⁻ kaa⁺h⁺ na⁻ hñaa⁺ ngëëy⁻ cha⁻në⁻ Dio lä⁻jë⁻ he⁻ kwëëh⁻ dsa⁻ Dio hi⁻ jëy⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ kwëëh⁻ dsa⁻ Dio. Lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁺, ga⁻ jmee⁻ bii⁺ kih⁺ Jesús ga⁻kwëëyh⁺ Dio lä⁻lle⁻ kiyh⁺, lä⁻llu⁺ he⁻ laay⁺ jmi⁻dsa⁻.

⁴ Wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ gya⁻ gyih⁺ hwa⁺ la⁻, ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ laay⁺ jmi⁻dsa⁻. Jëéh⁺, lä⁻ ma⁻ tää⁺h⁺ ja⁻ ba⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ngëë⁻ he⁻ kwa⁻ dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺ ley. ⁵ Gwah⁺ jee⁻ jmee⁻ ta⁻ he⁻ jmi⁻dsa⁻ he⁻, la⁻ lä⁻koo⁻ gwah⁺ he⁻ chih⁺ gyuu⁺ jmi⁻gyuu⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, ga⁻hlëëh⁺ Dio kyaah⁺ Moisé lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻løøy⁺ jmeey⁺ gwah⁺ kyaah⁺ loo⁻ jah⁺ ja⁻, ga⁻ jäh⁺: “Jëë⁻ da⁻ kwee⁻, mah⁺ jmeeh⁺ ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ la⁻ gwah⁺ he⁻ ga⁻ heeh⁺ hne⁻ gyuu⁺ lle⁻moh⁺ ja⁻.” ⁶ Pero llu⁺ ga⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻hyoh⁺ Jesús, ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ llu⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeey⁺ ja⁻. Jëéh⁺, llu⁺ cha⁻ ga⁻ miih⁻ he⁻ ga⁻ bääh⁺ Dio hñii⁺ kwëëyh⁺ jne⁻ kyaah⁺ hmooh⁺ ja⁻, lä⁻koh⁺ ga⁻ hmooh⁺ ma⁻ gyuh⁻.

⁷ Wa⁻ra⁻ jah⁺ kih⁺ ga⁻jmää⁺ to⁻ në⁻ hmooh⁺ ja⁻, sa⁻ ma⁻ jmee⁻ bii⁺ jee⁻ ga⁻ të⁻ to⁻ hmooh⁺.

⁸ Pero ga⁻jëë⁻ Dio he⁻ ma⁻ cha⁻ dso⁻kye⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺:

Lloo⁻ jmi⁻, ga⁻ jäh⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺, jmeen⁻ koo⁻ hmooh⁺ hmëë⁻ kyaah⁺ dsa⁻ Israel,

hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ Judá.

⁹ Pero sa⁻ la⁻ lä⁻koo⁻ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeen⁻ kyaah⁺ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaay⁺,

lä⁻koo⁻ ma⁻ ñeen⁻ na⁻ hwëë⁻ jnih⁺ hwa⁺ Egipto. Jëéh⁺, sa⁻ ga⁻ mi⁻tey⁻ kyaah⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁻ jmeen⁻ kyaay⁺,

he⁻ ja⁻ ga⁻ jñuu⁺h⁺ kiyh⁺, ga⁻ jäh⁺ Dio.

¹⁰ He⁻ ja⁻, lä⁻la⁻ ba⁻ la⁻ hmooh⁺ he⁻ jmeen⁻ kyaay⁺,

wa⁻ra⁻ ga⁻ dsëë⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻ jäh⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺:

Toohn⁺ lley⁻ lä⁻jë⁻ ley kin⁻.

Siin⁻ neh⁻ tuh⁻ dsëy⁻ juu⁻ kin⁻.

Ma⁻ja⁻ leen⁻ Dio kyaay⁺,

hi⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ he⁻ leë⁻ dsa⁻ kyaan⁻.

¹¹ Ma⁻ja⁻, mo⁻so⁻ kwa⁻ dsa⁻ juu⁻ kih⁺ dsa⁻goo⁻.

Ni⁻ jaa⁻ mo⁻so⁻ siih⁻ øøh⁻:

“Wa' lä^hkyuuh^h Dsa^hjõøh^h jnän^h.”
 Jëéh^h, lä^hjõh^h lä^hmäh^h ba' lä^hkyuu^h jnä^h.

¹² Jëéh^h, kooñ^h dsën^h kih^h ga' lä^hjë^h he^h hliih^h
 he^h ma' jmeey^h.

Jih^hkoh^h jih^hlih^h, mo^hso^h lä^hdssooh^h dsën^h
 lä^hjë^h dso'kye^h kiyh^h, ga' jah^h Dio.

¹³ He^h ga' hlëéh^h Dio kih^h hmooh^h hmëë^h ja^h,
 ga' jmeey^h ma' gyuh^h ba' hmooh^h to^h nê^h ja^h.
 Hi^h lä^hjë^h he^h ngoo^h dsa' gyuh^h, lloo^h jmi^h
 ääh^h go^hte^h.

9

*Gwah^h he^h chih^h hwa^h la^h jee^h ma' jmee^h
 jmi^hdsa^h ta^hhe^h kih^h Dio*

¹ Hmooh^h he^h ma' la^h to^h nê^h ja^h, ma' jmee^h
 hih^h ha^h lä^h ga' hnaah^h dsa^h Dio, hi^h ha^h
 lä^h ga' jmeey^h dsa^h koo^h gwah^h kyaah^h loo^h
 jah^h. ² Gwah^h ja^h, ma' la^h to^h jee^h. Jee^h to^h nê^h
 ja^h, ma' chee^h Jee^h Na^hjngii^h. Jee^h ja^h ma'
 chih^h candelero, kyaah^h koo^h mes^h jee^h ma'
 hla^h he^hñiih^h he^h na^hjõø^h. Hi^h ma' hii^h koo^h
 sa^hhmiih^h ho^hhaah^h. ³ Ta^h ka^hluu^h llah^h jee^h
 ma' hii^h jee^h ga^htë^h to^h sa^hhmiih^h chee^h Jee^h
 Na^hjngii^h Go^hte^h. ⁴ Jee^h ja^h ma' chih^h koo^h
 na^hhyoo^h he^h ma' la^h kyaah^h ku^hnøø^h jee^h ma'
 koo^h wa^hchü^h. Hi^h ma' chih^h koo^h goo^h he^h
 na^hløø^h kyaah^h ku^hnøø^h. Goo^h ja^h ma' chee^h
 goo^h kih^h hmooh^h. Neh^h goo^h ja^h ma' hä^h koo^h
 mi^hhya^h jee^h ma' tääh^h miih^h maná. Hi^h ma'
 hä^h si^hhma^h kih^h Aarón he^h ga^hhyo^h sa^hjih^h
 koo^h hä^h, hi^h ma' tääh^h jwi^h ku^hu^h jma^h jee^h
 na^hsi^h hmooh^h ka^hläh^h. ⁵ Nê^h kih^h wa^hgoo^h
 ja^h, ma' na^hlää^h uu^h querubine hi^h ma' tääh^h
 hoo^h jee^h na^hjngii^h go^hte^h. Ma' na^hniih^h
 sa^hkyooy^h ma' dsa^hjlë^h hoo^h wa^hgoo^h ja^h. Pero
 na^h ga^h jah^h sa^h le^h kwan^h cha^hga^hmiih^h juu^h
 kih^h lä^hjë^h he^h ja^h.

⁶ Ma^hla^h ba^h ma' chih^h lä^hjë^h he^h ja^h, ma'
 dsa^htaah^h jmi^hdsa^h ko^hlla^hjiih^h to^h nê^h llah^h
 kih^h gwah^h ja^h, mah^h ma' jmeey^h ta^hhe^h kih^h
 Dio. ⁷ Pero jee^h ga^htë^h to^h llah^h ja^h, ma^hla^h
 jmi^hdsa^h jõøh^h ba^h ma' dsa^hhe^h jee^h ja^h, koo^h
 hä^h ba^h lä^hkoo^h ji^hñe^h. Hi^h sa^h ma' dsa^hhey^h
 ta^hjmah^h. Ma' jmeey^h bii^h kiyh^h ma' dsa^hhey^h
 kyaah^h jma^h kih^h jah^h mah^h dsa^hche^h dso'kye^h
 kiyh^h, hi^h lä^hja^h ka^hläh^h kih^h dsa^h kyaay^h hi^h
 sa^h liih^h ma' dsa^hhlääh^h kyaah^h dso'kye^h.
⁸ Kih^h he^h ma' dsa^hhe^h jmi^hdsa^h koo^h hä^h ba'
 lä^hkoo^h ji^hñe^h Jee^h Na^hjngii^h Go^hte^h, he^h ja^h
 Jmi^hlle^h Na^hjngii^h ga' jmeey^h lä^hngëen^h he^h sa^h
 ma' cha^h jwë^h jnän^h ma' dsa^htooh^h jee^h ja^h,
 ta^hko^hjiih^h chih^h llah^h to^h nê^h ja^h. ⁹ Lä^hjë^h he^h
 ma' jmeey^h neh^h gwah^h ja^h, jmää^h jnän^h hi^h
 tääh^h na^h. He^h ja^h jmeey^h dsa^hlä^hngëë^h jne^h
 he^h ma' kwëéh^h dsa^hhe^h Dio kyaah^h he^h ma'
 jëy^h nê^h na^hhyoo^h, sa^h le^h ma' gyiyh^h tuh^h dsë^h
 dsa^h hi^h ma' kwa^h he^h ja^h. ¹⁰ Jëéh^h, lä^hjë^h juu^h
 ja^h, koo^h hlëéh^h kih^h he^h kih^h hiih^h jne^h, hi^h
 ha^h lä^h gyih^h jne^h he^h koo^hh^h jmeey^h jne^h. He^h
 koo^h jmeey^h hih^h kih^h jmi^hngo^h jnän^h ba^h ja^h,

ta^hko^hjiih^h sa^h ga^h ma^hlloo^h jmi^h mi^hsi^h Dio
 lä^hjë^h.

*Ga' jmeey^h Cristo koo^h hmooh^h hmëë^h
 kyaah^h jma^h kiyh^h*

¹¹ Pero na^h he^h ma^hja^h Cristo, laay^h
 jmi^hdsa^h jõøh^h jnän^h hi^h kwa^h lä^hjë^h he^h llu^h
 he^h na^h ga^h ja^h. Hi^h ga^hlloo^hy^h neh^h gwah^h he^h
 juuh^h ga^h he^h llu^h go^hte^h. Sa^h la^h gwah^h kih^h
 jmi^hgyuu^h la^h ni^h ja^h he^h dsa^h hi^h ga' jmeey^h
 gwah^h ja^h. ¹² Hi^h lä^h ma^h ga^hlloo^hy^h jee^h ja^h,
 sa^h ma^h kyey^h jma^h kih^h chivo dso^h, ni^h kih^h
 kya^h mäh^h. Ma^h kyey^h jma^h kih^h hñiiy^h ba^h hi^h
 koo^h hä^h ja^h ba^h ga^hhey^h Jee^h Na^hjngii^h Go^hte^h.
 Lä^hja^h ga^hliyh^h ga^hlääy^h jne^h lä^hjë^h joh^h jmi^h
 cha^h. ¹³ Lä^hhih^h kih^h hmooh^h to^h nê^h ja^h,
 kyaah^h jma^h kih^h kya^h dso^h hi^h kyaah^h jma^h
 kih^h chivo dso^h hi^h kyaah^h ta^hjwa^h kih^h kya^h
 më^h mäh^h ma^h huuy^h nê^h kih^h dsa^h. Lä^hjë^h he^h
 ja^h, koo^h ma^h dsa^hjñii^h jmi^hngo^h kih^h dsa^h hi^h
 ma^h dsa^hhlääh^h cha^hnê^h ley^h ja^h. ¹⁴ Ha^h ga^h
 sa^hkyee^h jma^h kih^h Cristo. Ga^hngëey^h hñiiy^h
 ga^hjuuy^h kyaah^h be^h kih^h Jmi^hlle^h he^h cha^h
 tää^h. Cristo hi^h sa^h ää^h ni^h miih^h, ga^hkwaay^h
 hñiiy^h kih^h Dio mah^h jñii^h neh^h tuh^hdsë^h
 jne^h kih^h he^h hliih^h he^h jngii^h jnän^h. Lä^hja^h
 ma^hna^hllu^h jne^h mah^h jmeen^h ta^hhe^h kih^h Dio
 jiih^h.

¹⁵ Kih^h he^h ja^h, Cristo he^h hi^h ga' jmeey^h
 koo^h hmooh^h hmëë^h. Ga^hjuuy^h mah^h ga^h chey^h
 lä^hjë^h he^h ma^h hlääh^h jne^h cha^hnê^h hmooh^h
 to^h nê^h ja^h. Heh^h lä^hja^h, lä^hjëë^h hi^h na^hteeh^h,
 hyoyh^h hee^h he^h ga^hbääh^h Dio hñii^h kwa^h
 he^h sa^h hee^h jih^hkoh^h.

¹⁶ Cher^hmah^h ga' jmeey^h dsa^h koo^h hmooh^h
 he^h jäh^h, hi^h na^h tëë^h he^h cha^h kiyh^h, sa^h
 jmää^h hmooh^h ja^h, ta^hko^hjiih^h sa^h ma^hjuu^h hi^h
 ga' jmeey^h hmooh^h ja^h. ¹⁷ Ma^hngëë^h ma^h juu^h
 dsa^h hi^h ga' jmeey^h hmooh^h ja^h, ja^h ga^h løø^h
 jmeey^h ta^h hmooh^h ja^h. Sa^h jmää^h ta^h, ta^hko^hjiih^h
 chaay^h. ¹⁸ Ja^hba^h lä^hja^h ga^hla^h kih^h hmooh^h
 to^h nê^h ja^h, ga^hløø^h jmeey^h ta^h kyaah^h he^h
 ga^htuu^h jma^h. ¹⁹ Jëéh^h, ma^hngëë^h ma^h jmeeh^h
 Moisé juu^h kih^h dsa^h he^h lä^hhii^h nê^h lä^hkoo^h
 na^hsi^h ley, ja^hga^h ga^hkay^h jma^h kih^h kya^h
 mäh^h, jma^h kih^h chivo dso^h, mah^h ga^hkaayh^h
 kyaah^h jmi^h. Ga^hkay^h miih^h jñu^h kih^h bor
 rego he^h ma^hna^hhee^h hee^h gyuu^h kyaah^h
 sa^hgoh^h hisopo. Ga^hmi^hgyuyh^h he^h ja^h mah^h
 ga^hhuuy^h nê^h jee^h na^hsi^h juu^h ja^h, hi^h lä^hkye^h
 nê^h kih^h dsa^h. ²⁰ Ga^hjäh^h: “Kyaah^h jma^h la^h
 løø^h jmeey^h ta^h lä^hkoo^h hmooh^h he^h ga' jmeey^h
 Dio kyaah^h hnäh^h.” ²¹ Hi^h ja^h ma^hla^h jee^h
 ja^h. Lä^hkye^h kih^h gwah^h ga' jñeey^h jma^h ja^h,
 hi^h lä^hkye^h kih^h kyah^hwii^h he^h ma^h jmääh^h
 jmi^hdsa^h ta^h jee^h ja^h. ²² Lä^hkoh^h he^h ma'
 dsa^hjñii^h lä^hjë^h ba^h kyaah^h jma^h, lä^hkoo^h lle
 ley^h ja^h. Wa^hra^h jäh^h kih^h sa^h ga^htuu^h jma^h, sa^h
 ma^h dsa^hche^h dso'kye^h kih^h dsa^h.

*Kyaah^h jma^h kih^h Cristo dsa^hche^h dso'kye^h
 jnän^h*

23 Ga' la' bii' he' ga'ngii' gwah' kih' dsa' he' la' la' koo' gwah' he' ga'jèè' Moisé gyuu' jmi'gyuu'. Pero hnøø kwèeh' dsa' Dio he' llu' ga', mah' jñii' gwah' he' chih' gyuu' jmi'gyuu'. 24 He' ja' sa' ga'he' Cristo gwah' he' ga'jmeè' dsa', he' la' la' koo' he' chih' gyuu'. Ga'hey' ma'ra' gwah' he' chih' gyuu' jmi'gyuu' ba', mah' nooy' nè' jnän' cha'nè' Dio. 25 Pero sa' ñeey' ko' lla' jiih' na'kay' jma' kih' jñah' jee' ma' jah' dsa' kih' Jee' Na'ngii' Go'te'. 26 Joh' jiih' sa' ma' jmeè' bii' ma' jèè' Cristo wii' la' jiih' ma' ga'nøø' jmi'gyuu' wa'ra' jah' kih' la' ja' la'. Pero na' jee' ngoo' ga'dsaa' jmi' he' tøøh' jne' la', ga'ngèey' hñiiy' ga'juuy' koo' hä' ja' ba' mah' mi' llaay' go'te' la' jè' dso'kye'. 27 Lä' koo' lle' kih' dsa' jmi'gyuu' la', koo' hä' ba' dsa' juuy'. Ma'ngèè' he' ja', ja' ga' lla' Dio ta' kiyh'. 28 Ja' ba' la' ja' la' kih' Cristo. Koo' hä' ja' ba' ga'kwaä' Dio ga'juuy' mah' ga'chey' lä' jè' dso'kye' kih' jwèè'. Ja' ga' lä' jnäay' ka'läh' jee' tè' to' jiih', pero ja' kih' dso'kye' ja' jäh'. Jäh' läay' lä' jèè' hi' tääh' jäay' ya'teey'.

10

1 Jèeh' ley kih' Moisé koo' ga'mi'jnää' miih' kih' he' llu' he' ja' ga'ja'. Sa' ma' la' koo' heh' lä' koo' la' he' cha' gyuu'. Kih' he' ja', jih'koh' sa' ga'jmää' ma'hwèè' dsa' he' lluu' kyaah' he' ma' jèèy' jah', he' ma' jmeey' lä' jè' ji' ñe' he' ma' hnaayh' Dio. 2 Wa'ra' jah' kih' ga'hwèey' lluu', ga'tuy' kih', he' ma' kwèeyh' Dio. Jèeh', wa'ra' jah' kih' ga'jmää' he' ja' ga'jäh' na'ngèey' j, mo'so' ma' jmeè' gyih' huudse' he' cha' dso'kye' kihy'. 3 Pero he' jèè' dsa' jah' lä' jè' ji' ñe', koo' jmeè' mi' dsooh' dsèy' he' cha' dso'kye' kihy' ba' ja'. 4 Jèeh', jma' kih' kya' dso', hi' jma' kih' chivo dso', sa' jmää' mah' che' dso'kye' kih' dsa'.

5 He' ja' ma' ja' Cristo jmi'gyuu' la', ga'jäh' siyh' Dio: Sa' ga'tih' hoh' he' kaa' jah' ni' he' ga'jyoh' he' kwèeh' dsa' hne'.

Ga'jmeeh' ga'laan' jmi'ngo' ba'.

6 Sa' ga'tih' hoh' he' kaa' jah' ni' he' ga'jyoh' he' kwèeh' dsa' hne' kwaat' kih' dso'kye'.

7 He' ja' ga'jwahn': "Hi' jnä' la', ma' jan' mah' jmeen' lä' hnooh' hñaa'h, hne' Dio kyaan'.

Jmeè' ba' jnä' lä' koo' ma' na' sii' kin'."

8 To' nè' jee' na' sii' kih' juu' la', jäh' lä' la': "He' kaa' jah', hi' he' ga'jyoh' he' kwèeh' dsa' hne' kwaat' kih' dso'kye', sa' ga'hiih' ma' hegh' ni' sa' ga'tih' hoh'." Ma' kwa' dsa' he' ja', lä' hih' kih' ley ba' ja'. 9 Ja' ga' ja' jäh': "Hi' jnä' la' Dio kyaan', ma' jan' mah' jmeen' lä' hnooh' hñaa'h." Juu' ja',

jmeè' ta' koo' ley ma'gyuh' he' la' to' nè', mah' jäh' jee' ga'tè' to' hmooh'. 10 Ga' hegh' Jesús ga'jmeey' lä' hyoh' dsè' Dio, he' ja' ba' ja', ga'laa' jne' na' jngèè', lä' lluu' he' ga'ngèey' hñiiy' ga'juuy' kyaah' koo' hä' ja' ba'.

11 Lä' ja', lä' jè' jmi' ba' ma' cheh' jmi' dsa' he' jmeey' ta' he'. Ko' lla' jiih' ba' jèèy' jah' nè' na'hyoo'. Koo' ba' he' ja' jmah', la' ta' kiyh', he' sa' jmää' jih'koh' che' dso'kye' kih' dsa'. 12 Pero Cristo ga'kwaay' hñiiy' ga'juuy' kih' dso'kye' jnän' koo' hä' ja' ba', ja' ga' ga'gyay' jwoo' ra' lluu' kih' Dio. 13 Jee' ja' jøoy' lä' jiih' llaa' Dio ta' hwa' huu' tiy' lä' jèè' hi' na' høøh' kiyh'. 14 Jèeh' kyaah' koo' hä' ba' ga'kwaay' hñiiy' ga'juuy', lä' ja' ga'jmääy' lluu' lä' jè' joh' jmi' cha', lä' jèè' hi' na' jngèè' kyaay'. 15 Jmi' lle' Na' jngii' jmeey' ju' dsoo' kih' juu' ja'. Jèeh', ma'ngèè' ma' jäh' lä' la'.

16 Lä' la' ba' la' hmooh' he' jmeen' kyaayh', wa'ra' ga'dsèè' jmi' ja', ga'jäh' Dsa' jøøh' jnän'.

Toohn' lley lä' jè' ley kin'.

Sii' neh' tuh' dsèy' ka'läh'.

17 Ja' ga' ja' jäh' ka'läh':

Jih'koh' jih'lih', mo'so' lä' dsooh' dsèn' lä' jè' dso'kye' kihy'.

18 He' ma' na' che' dso'kye' jnän', mo'so' jmeè' bii' he' ga' kwèeh'n' Dio kwaat' kih' dso'kye'.

Jmeè' bii' hnäähn' Dio

19 Lä' ja' hnäh' øøhn', ta' la' kih' he' ga'tuy' jma' kih' Jesucristo, ma' na' na' jwè' jnän' dsa'toohn' Jee' Na'ngii' Go'te'.

20 Wa' dsa'toohn' jwè' hmèè' he' jmeè' chaa' jne', he' ga'näy' jnän' lä' ma' ga'hey' ta' ka'luu' hmiih' he' ma' hii' jee' ga'tè' to' llah'. Hmiih' ja' la' kwaat' jmi'ngo' kihy'. 21 Chaa' jaa' jmi' dsa' jøøh' hi' cheh' nè' jnän', jee' hi' laa' kyaä' Dio. 22 He' ja' lä' kaa' tuh' dsè' jne' wa' hnäähn' Dio. Jèeh', ma' ñe' ba' jne' he' ma' hegh' jne' kih' Dio. Ma' na' jngii' neh' tuh' dsè' jne' he' ja' mo'so' cha' ga' he' mo' hñii' jnän', hi' ma' na' jngii' jmi'ngo' jnän' kyaah' jmi' jèè'.

23 Wa' chooh' jne' koo' hweh' he' o'joh' dsè' he' kye' jne'. Ni' miih' sa' wa' jeh' dsè' jne', jèèh', mi'te' ba' Dio lä' koo' ga'bäayh' hñiiy'. 24 Wa' hnøøhn' ha' lä' jmeen' mah' jäh' dsè' øøh' jne' lä' hnääy' cha' ga'miuh' dsa' kyaayh' hi' lä' ja' jmeey' cha' ga'miuh' he' llu'. 25 Sa' wa' tün' he' dsa' ñeè' jne', lä' koo' tèè' ko' llaa'. Wa' hlèèhn' dsa' kyaahn'. Hi' cha' ga'miuh' wa' kwan' be' kih' øøh' jne', na' he' jèè' jne' ma' ngoo' ya' jäh' jmi'.

26 Jèeh', cher' mah' ga'jmeè' ga' jne' dso'kye' he' ñe' jne' sa' soqh' jmeen' hi' ma'ngèè' ba' ma' kyuu' jne' ju' dsoo', hee' ga' ja' mo' kwèeh' jne' Dio kwaat'

kih' dso'kye. ²⁷ Kih' hi' he', ja' ga' koq' he' jmee' goo' jwërte jnän, he' lla' Dio ta' kyaah' je' he' jëëy' go-te' lä'jëë' hi' na' h00h' kiyh'. ²⁸ Kih' hi' sa' ga' tooh- ta' ley kih' Moise, cher'mah' ma' chaq- uu' uu' hi' ma' hnäh' kih' hi' he', sa' ga' lä'ñih' dsëy' ga'jngëëyh'. ²⁹ Ha' koh' wii' sa' hn00' kih' dsa- hi' mi' kwah' jo' Dio hi' kih' hi' sa' tooh- ta' jma- kiyh' he' kyaah' ga' la' hmoo' he' ga'jmääy' jne' na'jngëë'. Hi' lä'ja- hn00' kih' hi' sa' tooh- ta' kih' Jmi' lle' hi' hnää' jne'. ³⁰ Jëéh', kyyu' ba' jne' hi' ga'jah' lä' la': "Jnä' ba' teehn' jwii', jnä' ba' mi'hmaahn' kiyh'." Koq' ka' läh' na' sii': "Dsa-j00h' jnän' ngiiyh' kwaat' kih' dsa- kyaay'." ³¹ He' ba' che' goo' la' jnän' wa'ra- ga'jaa' jne' kih' Dio jiih'.

³² Mi' dsooh' da' hoh' hnäh' ha' lä' ga' la' jaa', lä'koq' ma' ga' na' huu' dsë- kyah' hnäh'. Ga' lä' be' ba' hoh' hnäh' ma' ke' cha' miih- ngëë' he' wii' ja' nē' kyah' hnäh'. ³³ Ga' ta' ga' haah' dsa- hnäh' hi' ga' jmeeyh' hnäh' to' lo' nē' dsa-. Hi' ja' ma' la' he' ja-. Ga' jmeeh' hnäh' ko' j0h' kyaah' hi' ma' jëë- wii' ka' läh'. ³⁴ Ga' lä' ñih' hoh' hnäh' kih' hi' ma' tääh' neh' ñe'. Hi' ga' lä' chaah' hnäh' llu' lä' ma' ga' jñuu' dsa-, he' ma' cha' kyah' hnäh'. Jëéh', ma' ñeh' ba' hnäh', cha' kyah' hnäh' gyuu' jmi' gyuu' he' llu' ga' he' sa' heg' jih' koh'.

³⁵ Ta' wa' gaa' hoh' hnäh' kih' o' j0h' dsë- he' ma' cha' kyah' hnäh'. Jëéh', kyaah' he' ja-, hnäh' hnäh' cha' miih- jñeeh' hnäh'. ³⁶ Hn00' kwëéh' hoh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' hyoh- dsë' Dio, mah' hñah' hnäh' he' ga' bääh' hñiiy'.

³⁷ Lä'koq' jah' jee' na' sii- juu' kih' Dio: Miih' ga' jmee'. Hi' no0' juu' jah', ma' ra' he' jah' bih', mo' so' lä' hëëy'.

³⁸ Pero dsa- hi' lluu', kyaah' he' ma' dsoo' dsëy', jmee' chaay'.

Hi' cher'mah' ga' jeeyh- ta' ka' luuy', sa' chaan- llu' kyaayh', ga' jah' Dio.

³⁹ Pero jne', sa' laa' jne' lä' koq' hi' dsa' jeeh- ta' ka' luu' hi' dsa' hëë' go-te-. Jëéh', ma' dsoo' ba' dsë' jne' kih' Jesús, he' ja' lää' ba' jne'.

11

Hee' ja' he' jmee' jne' dsoo' dsë' jne'

¹ He' ma' dsoo' dsë- jne' hn00' jah': sa' na' heg', ñe' ba' jne' he' tëë' jne' he' j00n' hñah' jne' kih' Dio. Hi' hn00' jah' ka' läh': jmee' ba' jne' dsoo', cha' ba' he' ja' ma' ke' sa' tëë' jne' jëën. ² Dsa- ma' chaq- llo' joo', kyaah' he' ga' lä' dsoo' dsëy', ga' hlëéh' dsa- llu' kiyh'.

³ Heh' he' ma' dsoo' dsë- jne', he' ja' ba' ga' lä' ngëë' jne', ga' la' lä' jë- he' cha- gyuu' hwa' kyaah' koq- ga' hlëéh' Dio. He'

lä'ja-, ga' jmee' Dio lä' jë- he' jnä', ja' ba' kyaah' he' sa' tëë' jne' jëën. ⁴ Kih' he' ga' lä' dsoo' dsë' Abel, ga' kwëëyh' Dio he' llu' cha' ga' miih- lä' koh' ga' he' ga' kwa' Caïn. Kih' he' ja-, ga' hii' juu' kiyh', ya' hëëy' lluu'. Ga' heeh' ba' Dio he' ga' kway'. Hi' ma' ke' ma' na' juu' Abel, lä' ma' ngoo' ja' ba' cha- juu' kiyh' lä' llu' he' ma' dsoo' dsëy'.

⁵ Kih' he' ga' lä' dsoo' dsë' Enoc, ga' tëë- Dio lä' ma' jiiyh' ja' mah' sa' ma' juuy'. Ma' ga' hnaah' dsih', mo' so' ga' jnääh'. Jëéh', ga' tëë- ba' Dio lä' ma' jiiyh' ja'. Hi' jaa' sa' ga' ma' ngaayh', ga' hii' juu' kiyh' he' ga' jmeey' he' tih' dsë' Dio. ⁶ Pero cher'mah' sa' ga' jmee' jne' dsoo' dsën- kih' Dio, ni' miih- sa' lä' kēh' jne' jmi' jmeen' he' tih' dsëy'. Jëéh', lä' jëë- hi' ya' nää' kih' Dio, hn00' dsoo' dsëy' he' chaq- ba' Dio hi' jmee' bii' dsoo' dsë- jne' he' mi' hmaayh' kih' lä' jëë- hi' hnaayh'.

⁷ Ga' lä' dsoo' ba' dsë' Noé lä' koq' ma' ga' jah' Dio siiyh-, ja' lä' jë- he' sa' ga' ma' jëëy'. Kih' he' gayh' Dio, ga' jmeey' koq' barco' jee' ga' laa' lä' jëë- hi' chaq- kyaay'. Hi' kih' he' ga' lä' dsoo' dsëy', ga' jmeey' ga' ja' dso' jwii' nē' kih' dsa- jmi' gyuu-. Hi' ga' jmää' Dio kwaat' ya' hëëy' lluu' kih' he' ga' lä' dsoo' dsëy'.

⁸ Kih' he' ga' lä' dsoo' dsë' Abraham, lä' koq' ma' ga' tëë' Dio kiyh', ga' heeyh- ba' dsooy' ta' jee' la' kwaat' hyoyh' he' la' heey'. Hi' ni' sa' ñey- ha' ta' ma' dsooy', ma' ya' hëëy' jee' ma' gyay' ja'. ⁹ Kih' he' ma' dsoo' dsë' Abraham, ga' heeh- bih' he' ga' gyay' hwa' jee' ga' bääh- Dio hñii', laay' lä' koq' jaa- dsa- chaq- uu' hi' ga' gya' hwa' kih' dsa'. Sa' hmiih- ba' ga' hiiy' jee' ga' gyay'. Ja' ba' lä' ja- ga' gya- Isaac kyaah' Jacob ka' läh', hi' ga' tëë' hee' ko' j0h' kyaah' Abraham lä' koq' ga' bääh- Dio hñii'. ¹⁰ Ga' kwëéh' ba' dsë' Abraham, kih' he' ma' j00y' tëëy' koq' jwii- he' chih' koq' hweh- he' ga' jmee' Dio lä' hyoh- dsë'.

¹¹ Kih' he' ma' dsoo' dsë' Sara, ga' hyoyh' be' he' ga' kaay' gyuu-, ma' ke' sa' ma' le' ma' kaay'. Hi' ga' lä' chaq- ba' gyuu- kyaay' ma' ke' ma' gyuyh-. Jëéh' ga' jmeey' dsoo' he' mi-te' Dio juu' he' ga' bääh' hñiiy'.

¹² He' lä' ja-, kih' jaa' ba' dsa' ñuu' he', ma' ke' ma' ya' jah' llaa' jmi' kiyh', kēë- ga' ga' lä' jwëë' jwërte dsa' kyaay', lä' koq' jwëë' nuu' hi' hëë' gyuu' hi' lä' koq' mi' sii' he' cha- cha' hoo' jmi' ñeeh', he' sa' tää' jne' hen'.

¹³ Lä' jëë- dsa- he', lä' ma' dsoo' ja' ba' dsëy' lä' jiih' ga' juuy'. Sa' ga' hyoyh' he' ga' t00' Dio hih' ma' kwëëyh'. Pero ga' jmee' bih' dsoo', ma' ra' he' tëëy' ba'. La' lä' koq- he' ga' jëëy' uu' jee' ma' tääh' ja-, hi' la' lä' koq- he' ga' jmeey' Dio kih' ba'. Ga' jmääy' hñiiy' lä' koq- dsa- chaq- uu', hi'

tāäh' ko-hwëë' ba' jmi-gyuu' la'. 14 Lã-jëë' hi- hlëéh' lã'ja', dsa-lã-ngëë' jne' kiyh', he- hnooyh- hoo'y' jee' dsa-taayh' tää'. 15 Wa'ra- jäh' kih' ma' hlëéh' dsa- he' kih' hwa' jee' ga-hwëëy- ja', ma' ja' ba' kiyh' ma' dsa-näay' ka-läh' jee' ga-hwëëy- ja'. 16 Pero dsa- he', ma' hee' dsëy' koo' hwa' he- llu' cha-ga'miih- he- hla- gyuuuh'. Kih' he- ja', sa- la' o' hih' kih' Dio he- jäh'y', laay' Dio kyaa' dsa- he'. Jëéh', ma- na- la' ba' koo- jwi- he- ga-jmeey' kih' dsa- he'.

17 Kih' he- ma' dsoo' dsë' Abraham, lã-koo' ma' ga-jmee' Dio mada' kiyh' he- ma' jngëëy' Isaac, ga-heeh' bih' kwaay' gyuu- koo' mée' kyaay', ma-ke' ga-bääh- Dio hñii' he- jmeey' llu' kih' Abraham ta-la' kih' gyuu- he'. 18 Jëéh' ma-ngëë' ba' ma-jäh' Dio siyh': "Ta-la' kih' Isaac ba' hweë' hi- lee' dsa- kyaah'." 19 Ma' jmee' Abraham huusdë- he- cha- ba' be' kih' Dio, he- mi-jiiyh' dsa- jee' kih' hi- na-juu'. Kih' Abraham, la' lã-koo- he- ga-juu' jooy' mah' ga-lã-jiiyh' ka-läh'.

20 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' Isaac, ga-mi-jääy' Jacob kyaah' Esaú, ga-jäh'y' siyh' ha- lã' jmee' Dio kih' ta' cha-në'.

21 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' Jacob, lã-koo- ma' ngoo' ga-juuy', ga-mi-jääy' ma' jaa' ma' jaa- joó' José, hi- ga-jmeey' juuh- kih' Dio na-huuy' hma-hu' kiyh'.

22 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' José, lã-koo- ma' ngoo' ga-juuy', ga-hlëëyh' kih' he- hwëë' dsa- Israel hwa' Egipto, hi' ga-jmeey' mada' ha- ta' dsa-hoo' dsa- jmi-ngo' kiyh'.

23 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' cho'jmii- Moisé, he- ja' lã-koo' ma' ga-lã-chaay', ga-hmäy' lã-jiih' ga-të' uu- sih', kih' he- ga-jëëy' laa' na'hñah' gyuu- ñuuuh' he'. Sa' ga-lã-goyh' kyaah' mada' he- ga-jmee' rey he- ma' juu' lã-jëë' gyuu- ñuuuh'.

24 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' Moisé, he- ja- lã-koo' ma' ga-lã-joo'yh', ga-jmeey' sa- kyeë' he- ma' tëëyh' joó' jo-mii' Faraón.

25 Ga-lã-hnøoy' ga- he- ga-jëëy' wii' ko-jøh' kyaah' dsa- kyaa' Dio, lã-koh' ga- he- ma' lã-chaay' llu' miih' jmi' jmi-gyuu' la' ma' jmeey' dso'kye'. 26 Ga-jmeey' huusdë- llu' ga- he- jëëy' wii' kwaat' kih' Cristo lã-koh' ga- he- chaay' llu' kyaah' lã-jë- he- cha- Egipto. Jëéh' ma' jøoy' heey' he- nøø' juu' hyoyh'.

27 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsëy', ya- hëëy' hwa' Egipto. Sa' ga-lã-goyh' ma-ke' ga-ya-jëë' dsë' rey kyaayh'. Ga-kwëéh' ba' dsë' Moisé, jëéh' la' kiyh' lã-koo- he- ma-jëë- bih' Dio hi- sa-tëë' jne' jëën'. 28 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' Moisé, ga-jmeey' jmi- he- kuh- dsa- borrego mah' hi' ga-jmeey' mada' he- chuh' dsa- jma- ho'haah' kih', mah' ni' jaa- gyuu- ñuuuh' hi- laa' to- në' kyaa' dsa- Israel sa- juu', wa'ra- ja' ángel jngiih' kih' gyuu- ñuuuh' hi- laa' to- në' kyaa' dsa- Egipto.

29 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' dsa- kyaa' Dio, ga-ngëëy' jmi- ñeeh' gyuu' lã-koo- he- ga-näay' hwa' kii' ba'. Chah' ba' ga-lã-hnøø' dsa- Egipto ma' ngëë' lã'ja', pero ga-hmäyh' cha'jmi- ja'.

30 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' dsa- Israel, ga-hla' na'hyah' kih' jee' jwi- Jericó, koo' ga-jëey' lã'ku' lã-jii' kih' na'hyah' ja- gyii' jmi' ba'.

31 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' Rahab, dsa-më' hi- ma' hnëë- hñii' kyaah' wa' hi- cha- hi-, he- ja- sa- ga-juuy' lã- ma' ga-juu' dsa-gooy' hi- chaah'. Jëéh', ga-heeyh' ba' llu' hi- ga-taah' koo' juu' ha- lã- la' jee' jwi- ja'.

32 Hee- ga- jwahn'? Hnøø' kwa' jä' kin- mah' hlëéh' kih' Gedeón kih' Barac, kih' Sansón, kih' Jefté, kih' David, kih' Samuel, hi' kih' ga' jñah' dsa- hi- ma' ngëë- juu' kih' Dio llo'joo'. 33 Kih' he- ga-lã-dsoo' dsë' hi- he', ja' koo- hä' ga-liyh' ga-teey' kyaah' rey, ga-llay' kwee- ta' kih' dsa', ga-hyoyh' he- ga-bääh- Dio hñii' kyaayh', ga-laay' he- ma' kuh- hyah'. 34 Ga-laay' he- ma' kaay', ga-laay' he- ma' juuy' kyaah' ñe- tuuh', ma-ke' sa- cha- be' kiyh' ga-tëëy' be', ga-lã-beey' jwërte jee' cha- hñii', ga-hëëy' go-te- kih' hløø' hi- ya-nää' uu'.

35 Ma' chaa' dsa- më' hi- ga-juu' dsa-dsaah' kyaa' mah' ga-lã-jiiyh' ka-läh'. Hi' jñah' ko'laa', ga-heeh' bih' he- ga-heeh' dsih' wii'. Sa- ga-lã-hnøoy' ma' lääy' jëéh', ma-kyeë' o-jøh' dsë- he- lã-jiiyh' jee' llu' ga'. 36 Ko'laa' ga-mi-kwah' dsih', ga-jmi' ga-baa' dsih'. Hi' ja' ma-la' he- ja'. Ga-hñuu' dsih' kyaah' caden' mah' ga-taah- dsih' neh' ñe'. 37 Ko'laa' ga-juu' kyaah' kuuy', jñah' ga-jmäy' to' hnoo', hi' jñah' ga-juu' kyaah' ñe' tuuh'. Hi' ko'laa' ma' ga-nää' ta- la' ta' jnø, ma' na-lääy' loo' borrego kyaah' loo' chivo ka-läh', ma' ta' ñëey'. Sa' ma' chaay' llu', ma' ta' ma' haah' dsih'.

38 Jee' kih' dsa- jmi-gyuu' sa- sooh' he- tääh' hi- lluy' he'. He- ja- ga-näay' lã-koo- he- na-hëëy' lã-kaa' hwa' kii', lã-kaa' neh' nuu', ma' na-hmäy'h' neh' too' kuuy', hi' lã-kaa' jee' hë- too' moh'.

39 Lã-jëë' dsa- he', sa' ga-hyoyh' he- ga-bääh- Dio hñii' kyaayh', ma-ke' ga-hii' juu' kiyh' lã-llu' he- ga-lã-dsoo' dsëy'. 40 Jëéh', ma-lla' dsë' Dio he- hñah' jne' ko-jøh' he- llu' cha-ga'miih- kyaah' dsa- he' hi- lã'ja- hwëë' jne' llu' ko-jøh' kyaayh'.

12

Wa'jmeen' huusdë- ha- lã- ga-kwëéh' dsë' Jestis

1 Jwëë' jwërte dsa- hi- ga-lã-dsoo' dsë' jää'. Hi' he' laa' lã-koo' jni' he- hii' lã'ku' lã-jii' jnän, hi- jmee' dsoo' ha- lã- ga-la' kiyh'. Lã-ja- hnøø' jmeen' ta- koo' lã-jë-

he- jmee' jwiih' jnän' kyaah' dso'kye' he- jmee' dsa-täh' jne'. Hi- hnøø' kwëëh' dsë- jne' dsa'nøøn' ta' cha'në' jwë' he- tøøhn' la'.
 2 Wa' jmeen' miih' huü' dsë- kih' Jesús hi- ga' nã' jwë' ha' lä' jee' lää' jne' hi' lloo' koo- jmiü' he' lääy' jne' go' te'. Kih' he' ñey' jëë' ba' dsëy' ta' cha'në', he- ja- ga' heeh- bih' ga' jëëy' wii' dsoh' hma-cru'. Sa' ga' jmeey' he' he- la' o' hih'. Ja- ga' ga' gyay' jwoo' ra- lluu' kih' Dio.

3 Jmee' da' hnäh' huü' dsë- kiyh', ha- koh' wii' sa' ga' jëëy' kih' dsa- hñaa' dsë' hi- ga' lä' hnee' kyaayh'. Lä' ja- ta' hwaä' hnäh' ni' sa' wa' jeh' hoh' hnäh'. 4 Jëéh', jee' kwah' hnäh' be' mah' sa' täh' hnäh' kyaah' dso'kye', sa' ga' ma- tuuh' hnäh' jma' kyah' hnäh'. 5 Che' ma- gaa' hoh' hnäh' nuuh' kih' Dio, he- hlëëyh' hnäh' lä' koo- jooy', heh' he- ga' jäh'yh'.

Gyuu' kyaan', ta' jwah' sa' llu' wa' ra- ga' heeyh' hne' wii'.

Ta' jeh' hoh' wa' ra- ga' juuyh' kyah'.

6 Jëéh', Dsa' jøøh' jnän', heeyh' wii' hi- hnäy' ba'.

Kway' kih' lä' jëë' hi- tëëyh' jooy'.

7 Wa' kwëëh' hoh' hnäh' he- heeyh' hnäh' wii'. He- jmäy' hnäh' lä' koo- jooy' ba' ja-. ¿Che' jwa' chaa' jaa- chih' hi- sa' heeh- Täa' kyaay' wii'? 8 Ga' lä' jëë' ba' jne' heeh' Dio wii'. Pero cher' mah' sa' ga' heeh' Dio hnäh' wii', sa' laah' hnäh' jooy'. Laah' hnäh' lä' koh' hi- sa' chaa- juu' ba'. 9 Ta' jyoh' ko- taä', täa' jnän' hi- chaa' hwa' la' ga' heeyh' jne' wii' lä' ma' mäh' jne' mah' ga' lä' hnäh' jnih'. ¿He' la' sa' jmeen' cha- ga' miih- he' kih' Täa' hi- laa' juu' jmi' lle' jnän', mah' lä' ja' chaa' jne' täa' ba'? 10 Täa' jnän' hi- chaa' hwa' la' ga' heeyh' jne' wii' miih' jmiü' jmi' gyuu' la', lä' koo- la' huü' dsë- kiyh'. Pero ta' jyoh' ko- taä', hi' gya' gyuuh' heeyh' jne' wii' kih' he- llu' jnän' ba' mah' hwëë' jne' na' jngëë' lä' koo- laay' hñiüy'. 11 Dsoo' ba', sa' tih- dsë- jne' to- chah' wa' ra- ga' heeyh' jne' wii'. Koo- dsa- lä' meeh- dsën' ba' ja-. Pero ma' ngëë' ma' heeyh' jne' wii', lä' tëë- jne' jmeen' he- llu' jmah' hi' jmeë' hi' ti' jnän' ka' läh'.

Goo' la' wa' ra- sa' ga' jmeë' jne' he' he' jäh' Dio

12 He- ja- kwa' hnäh' be', hnäh' hi- sa' cha- be' kih'. 13 Kwa' hnäh' be' go' nää' hnäh' ko- dsoo' mah' tëë' be' hi- sa' beë' hi' lä' ja' mo' so' kayh' jwë'.

14 Hnøøh' hnäh' ha- lä' jee' hii' ti' kyah' hnäh' kyaah' lä' jëë' dsa', hi' ha- lä' jee' leeh' hnäh' na' jngëë' cha- ga' miih'. Jëéh', hi' sa' na' jngëë', sa' dsa' taayh' ya' jwii' kih' Dio. 15 Leeh' hnäh' ha- ga- che- ga' jñuuh' hnäh' kih' he- la' kwa' Dio jnän'. Goo- wa' ra- ga' lä' wii' hoh' hnäh' kyaah' dsa-. Hi- kyaah' he- hliih' ja- heë- jwëë' dsa-. 16 Ni-

jaa- hnäh' dsa- më' dsa- ñuuh', ta' kaah' hnäh' wa' hi- cha- hi-. Ta' jmeë- hnäh' ta' koo' he- la' kwa' Dio, lä' koo- ga' jmeë' Esaú. Ma' na- la' juu' hyoyh' heey', kih' he- laay' gyuu' to' né'. Pero ga' hñiüy' he- ja-, koo- ga' tëëy' koo- wii' ma' ba'. 17 Ma' ñeh' ba' hnäh' ha- lä' ga' la' kiyh' ta' cha'në'. Ma' chuuy' kyaah' jmiüy' mah' ma' mi- jääy', mah' ma' kwëëyh' he- ma' na- la' heey'. Pero sa' ga' hyoyh'. Ma' ke' ga' hooyh' cha- miih', mo' so' ga' lä' sii' juu' kih' jmiüy'.

18 Jëë' da' hnäh', sa' ga' lä' nääh' hnäh' moh' Siná' he- sa' ma' le' dsa- nää' dsa- chuh' kih', lä' koo- ga' la' kih' dsa' Israel llo' joo'. Peer' ga' hya- je- gyuuh' moh' ja-, ga' la' na' hoo- läh-, ga' hii' goo-, ja' koo- lle- tä'. 19 Jee' ja- ga' lä' nuuh' hi' luu' hoo', ga' lä' nuuh' hlëëh' Dio. Lä' ma' ga' nuu' hi- ma' tääh' jee' ja-, ga' chuuy' cha' miih' mah' mo' so' hlëëh' gyih' kyaayh'. 20 Jëéh', sa' ga' lä' be' dsëy' ma' nuuy' mada' he- ma' jmeey': "Cher' mah' chaa' hi- ga' hee' né' moh' la-, ma' ke' jaa' jah', jmeë' bii' juuy' kyaah' kuü' o' juuy' kyaah' ñe' chuuh'." 21 Kih' he- la' goo- ngëë' he- ga' jëë' dsa' he', he- ja- lä' ga' te' Moisé' ga' jäh': "Peer' gohn', lä' jiih' jlän' te'."

22 La' lä' koo- he- ma' lä' nääh' hnäh' moh' Siön' ba' ja-, jee' jwii- kih' Dio jiih', jwii' Jerusalén' he- hla- gyuuh' jmi' gyuu', jee' tääh' cha' miih- mil' angele' hi- jmeë' jmiü' kih' Dio. 23 Hi- ma' kuh' hnäh' ko- jøøh' kyaah' hi- ga' heeh- kih' Dio to' né' hi- na' sii- jmiü- kih' gyuuh' jmi' gyuu'. Ma' lä' nääh' hnäh' kih' Dio hi- lä' ta' kih' lä' jëë' dsa-, ja' ba' jee' tääh' lä' jëë' hi- lluu', hi- laa' jmi' lle' hi- ga' jmää' Dio lluu' go' te'. 24 Ma' lä' nääh' hnäh' kih' Jesús' hi- ga' jmeë' koo- hmooh' hmëë' hi' lä' ja- ma' lä' nääh' hnäh' kih' jma- he- ga' tuu- kwaat' jnän'. Jma- ja- ngii' llu' jnän'. Sa' hñiü' kih' dsa' lä' koo- jmeë' jma- he- ga' tuu- kih' Abel.

25 He- ja- leeh' hnäh' wa' ra- ga' jmeeh' hnäh' chaa' hnäh' kih' hi- hlëëh' hnäh'. Jëéh', hi- sa' ga' hii' ma' nuu', lä' koo- ma' ga' hlëëh' Dio kyaayh' gyuuh' moh' he- chih' hwa' la-, sa' ga' laa' hi' he'. ¿Ha- ba' lä' lää' jne' ja-, cher' mah' sa' ga' jmeen' he' kih' hi- hlëëh' jne' lä' ga' tëë' gyuuh' jmi' gyuu'?

26 Lä' koo- ma' ga' hlëëyh' kyaah' dsa' he', lä' kye- hwa' ga' jeh'. Pero koo- ka' läh' ga' jäh'yh': "Koo- ga' koo- hä' jmeen' jeh' hwa' la-, lä' kye' gyuuh' jmi' gyuu' ka' läh'."

27 Kyaah' he- ga' jäh'yh': "Koo- ga' koo- hä'", dsa- lä' ngëë' jne', ääh' go' te' lä' jë- he- le' sa' jeh'. He- ja- hnøø' jäh', lä' jë- he- na- la' he- ga' jmeë' Dio. Ja- ga' na', ja' koo- hwëh- lä' jë- he- sa' le' sa' jeh'. 28 He- ja- wa' kwan' t' hmaah' kih' Dio, kih' he- ma' na' jnää' jne' ya' jwii' kiyh' jee' sa' le' sa' jeh' ni' miih-. Wa' jmeen' ta' he' kiyh', wa' gah' jnih', wa' nuuh'

jne' kiyh', lä'ja- ba' tih- dsëy'. 29 Jëeh' Dio jnän' laa' je- he- mi-llaa- lä'jë- go-te'.

13

Ha- lä- hnøø' jmeen' mah' tih' dsë' Dio

1 Ta- tu' hnäh' he- hnaah- hnäh' dsa- kyaah' hnäh' lä'koø- lle' jnän', lä'llu' he- laa' jne' øøhn'. 2 Ta- wa' gaa' hoh' hnäh' kwah' jee' jä' hi- go- nää' kyah' hnäh'. Jëeh', ko' llaa' ga' kwa' bih' jee' ga' jä' dsa-, ni- sa- ga- lä' ñey' koh' koh', ángele ba' he' hi- ga' jä' kiyh'.

3 Mi- dsooh- hoh' hnäh' kih' dsa- hi- tääh' neh- ñe', jmee' hnäh' kwaat- lä'koø- he- tääh' hnäh' ko- jøh' kyaayh'. Lä'ja- ka- läh' kih' hi- jëe' wii', jmee' hnäh' kwaat- lä'koø- he- jëeh' hnäh' wii' ko- jøh' kyaayh'.

4 Llu' ba' he- jee' dsa- goo-. Pero hnøø' go'taah' hnäh' lä'le' kih'. Jëeh', Dio lla' ta' kih' hi- sa- na' jee' goo- mah' kaayh- wa' hi- cha- hi- hi- lä' ja- kih' hi- na' jee' goo- mah' kaayh- hi- laa' kyaa' jñah'.

5 Ta- wa' hee' hoh' hnäh' kuu'. Wa' chaah- hnäh' llu' kyaah' he- cha- kyah' hnäh' ba'. Jëeh' ga' jah' Dio: "Jih'koh' jih'lih' sa' been' hne-, ni- sa' jmään- hne- ta' koo'". 6 Kih' he' ja-, jahn' lä' kaa- tuh- dsë- jne': Dsa- jøøh' kyaan- ba' kwa- be' kin-, ni- miih- mo- so' gohn'.

¿Hee- na- le' jmee' dsa- kin-?

7 Mi- dsooh- hoh' hnäh' ha- lä- ga- jmee' hi- ma' jøø' kyah' hnäh', hi- ga- hlëeh' hnäh' juu' kih' Dio. Jëe' da' hnäh' ha- lä- ga- hwëëy- kyaah' ta' kiyh'. Wa' lä- dsoo' hoh' hnäh', ja- ba' lä- koø- ga- lä- dsoo' dsë' hi- he'.

8 Jesucristo, lä- ma- laay' ja- ba' lloo', na', lä'ja- ga- lä' jë- joh' jmi' cha-. 9 Ta- kwa- jwë' mi- gaa- dsa- hnäh' kyaah' he- ga' jyoh' nuuh- he- sa' la' kwee- kyaah' he- ma- mi- tëë' jne'. Llu' ga' he- tëë' jne' be' kyaah' he- la' kwa- Dio ba', ja' kyaah' he- kih- hi- jne'. Jëeh', jih'koh' sa' ga' ka' ya' jøø' hi- ma' hlëeh' kih' he- kuh- hi- dsa-.

10 Cha- ba' jaa- hi- ga- juu' jnän', pero jmi- dsa- hi- tääh' jmee' ta' he' neh' gwah- lä' hih- kih' hmooh' ma' gyuh- ja-, sa- na- ngëy' jwë' jmeey' ko- jøh' kyaah' hi- ga- juu' jnän'. 11 Jmi- dsa- kaa' he', ma' dsa- taayh' jee' jah' dsa- kih' Jee' Na- jngii' Go- te' kyaah' jma- kih' jah' hi- ma' kwëeh- dsa- Dio kwaat- kih' dso' kye-. Ja- ga' ma' dsa- jey- hnoo' kih' jah' he', uu' ga' kih' jee' jwi- ja-. 12 Ja- ba' lä' ja-, ga- juu' Jesús chuu' jwi- ja-, mah' jmäay' dsa- na- jngëe' kyaah' jma- kiyh'. 13 Lä'ja- wa' jmeen' ko- jøh' kyaah' Jesús, ma' ke- dsa-, sa' tooyh- ta' jnän'. Wa' hlëeh' bih' lä' koø- hnøøy' hlëëyh', ja- ba' lä' koø- ga- hlëëyh' kih' Jesús. 14 Jëeh',

jee' jwi- he- tøøhn' la-, dsa- ngëe' ba'. Pero jne', hnøøh' jne' koø- jwi- he- na' ga' lä' jnä'.

15 He- ja- sa- wa' tun' hán' kih' Dio ta' la- kih' Jesús. Wa' jmeen' juuh- kiyh'. He- ja- ba' lle' kih' kwëeh' hnih'. 16 Ta- wa' gaa' hoh' hnäh' jmeeh' he- llu' jmah' ba', hi' kwëeh' hi- lla- kyaa' miih- he- cha- kyah' hnäh'. He- ja- ba' tih- dsë' Dio jmeen'.

17 Wa' nuuh' hnäh' kih' hi- jää- hnäh' hi- wa' hwaah' hnäh' kyaayh'. Jëeh', hi- he- na- dsë- lley' hnäh', he- ñey- lloo- koø- jmi' ngëëy' kwaat- kih' ta' he- jmeey-. Lla- he- ma' jmeeh- hnäh' ti- meeh- dsëy', jmee' hnäh' jëë- dsëy' ba'. Jëeh', cher' mah' sa' ga- jmeeh' hnäh' lä' lle' kih', sa' cha- ya' jøø- kah' hnäh'.

18 Ngii' hnäh' kyaa' jnääh' kih' Dio. Kih' he- lii' jnääh', sa' hmi' huusë- kyaa' jnääh'. Lä'ja- hnøø- jnääh' dsa- nøø' jnääh' kwee- kyaah' lä' jë- he- jmee' jnääh'. 19 Peer- chuun' kyaah' hnäh' he- ngiih' hnäh' kin- kih' Dio mah' kway' jwë' llaahn- to- चाह' la- jee' tääh' hnäh'.

Ga' hiih' juu' kyaah' øøyh'

20 Dio ba' he' hi- jmee' hii' ti' tuh- dsë- jne'. Hi- he' ga- mi- jiih' Jesucristo Dsa- jøøh' jnän' hi- hää- kwee- lä' jëe- hi- laa' kyaa' Dio. Jëeh' kyaah' jma- kiyh' he- ga- tuu- ja-, ga- jmeey' koø- hmooh' hmëë' he- sa' hee' jih' koh'. 21 Ngii' kiyh' he- jmäay' hnäh' lluu' mah' jmeeh' hnäh' lä' jë- ta' lu' lä- hyoh- dsëy' hi- jääy' hnäh' lä' tih- dsëy' ta' la- kih' Jesucristo. Wa' la' juuh- kiyh' ga- lä' jë- joh' jmi' cha-. Wa' la' lä' ja-.

22 Øøhn', chuun' kyaah' hnäh', jmee' hnäh' jøh- hoh' hnäh' kyaah' juu' he- ma- hlëeh' hnäh' la-. Sa' cha- cha' miih- juu' he- ma- siin' kyah' hnäh'. 23 Hnoon' lä' ñeh' hnäh', ma' laa' ba' Timotä øøh' jne' he- ma' hääy' neh- ñe'. Cher' mah' jäh' to- चाह' la-, niin' kyaayh' na' jëen' hnäh'.

24 Jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëe- hi- jää- hnäh' kyaah' lä' jëe- ga' hi- na- jngëe'. Lä' jëe- hi- tääh' hwa' Italia la-, jmeey' Dio kyah' hnäh' ka' läh'.

25 Wa' mi- jää' Dio lä' jëe- hnäh'. Wa' la' lä' ja-.

Santiago Juu' la- ga-sii' Satia~ kih' judiu dsa-gooy'

1 Jnā' Satia~, jmeen' ta'he' kih' Dio kyaah' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān'. Jee' la- ma'-siin' kyah' hnāh' lā-jēē' gya'to' nāā' dsa- judiu hī- na'-saa' na'-jnee' lā-kaa' jmi-gyuu'. Jmeen' Dio kyah' hnāh'.

Huu' dsē-llu' he- kwa' Dio

2 Øøhn', hnøø' wa' chaah' hnāh' llu' wa'ra- ga-ngēēh' hnāh' wa' he- cha- he- he- wii'. 3 Ma'-neh' ba' hnāh' lā- ma' jēēh' hnāh' he- wii', jee' ja- dsa- lā-jnā' che' lā- ma'-dsoo' ja- ba' hoh' hnāh' hī- lā-jwē' ja-, lā-tēēh' hnāh' kwēēh' hoh' hnāh'. 4 Pero hnøø' kwēēh' hoh' hnāh' cha-ga'miih- lā-jiih' hwēē- hnāh' llu', lā-koo- jaa- hī- ma'-āā- huū-dsē- kih'. Ja- jiih' mo' so' cha- ga' he- mo' jmee- bii' kyah' hnāh'.

5 Cher'mah' chaā- kō-llaa' jee' kyah' hnāh' hī- sa- ga' ma'-ngēē' llu', wa' ngiiy' kih' Dio, hī- he' ba' jmee' lā-ngēēy'. Jēēh' ma'ra' he- kwa' ba' Dio cha-miih- huū-dsē- llu' kih' lā-jēē- hī- ngii', hī- sa- dsa- lā-llēey' kyaah' nī- jaa- hī- ngii'. 6 Wa'ra- ga-ngiih' hnāh' kiyh', hnøø' jmeeh' hnāh' dsoo' hoh' hnāh', ta' wa' jeh' hoh' hnāh' nī- miih-. Jēēh', jaa- hī- jmee' to' dsē', laay' lā-koo- la' kih' jmi-nee' wa'ra- ga-hluh' kyaah' le', be- ta' la- ta' jnō'. 7 Jaa- dsa- hī- jmee' lā-ja', he- la- mo' jøø' gyih' he- hyoyh' kih' Dsa-jøøh' jnān'. 8 Dsa- hī- jmee' to' dsē', sa' jmāāy' ngēy' koo- nēē'.

9 Jaa- øøh' jne' hī- tā- nēē', wa' jēē- ba' dsēy'. Jēēh', kih' Dio ma-laay' lā-koo- jaa- hī- jøøh'. 10 Pero dsa- hī- cha- kuu', hnøø' jēē- dsēy', cher'mah' Dio ga-jmeey' ga-jāy' ta' hwa'. Jēēh', dsa- he' āāh' lā-koo- dsa- āāh' wa'le' he- cha- nē- nuu'. 11 Wa'ra- ga-hya- hyoo- liii' jwēte, hēh' liii' chaah' le' ja-, he- ja- dsa- lā-kij- chaah' hī- dsa- tōh- mi'le', mo' so' jnā' na'hñah'. Ja- ba' lā-ja- la' kih' hī- cha- kuu', koo- dsa- uu- bih' jee' jmeey' ta' kiyh'.

Llu' la' kih' hī- kwēēh- dsē' ma' jēēy- he- wii'

12 Llu' la' kih' hī- ga-lā- be' dsē' wa'ra- ja' he- hliih' kā- dsēy'. Jēēh' cher'mah' ya- hēēy' lluu', lā-koo- jneey' hyoyh' jee' chaay' tāā'. He- ja- la' lā-koo- coron- he- ga-bāāh- Dio hñii' kwēēyh' dsa- hī- hnaayh'.

13 Cher'mah' gwa' dsē' dsa- jmee' he- hliih', nī- miih- sa- sooh- he- jāyh' Dio kā- dsēy'. Jēēh' sa' gwa' dsē' Dio jmee' he- hliih', hī- nī- sa- kay- dsē' dsa- mah' jēēy' che' jmee' dsa- he- hliih'. 14 Kih' he- hēē' dsē' lā-jaa- lā-jaa- he- hliih', he- ja- gwa' dsēy' jmeey'

he- hliih', mi-goo' kiyh', hī- jøø' kiyh' jwē' hliih'. 15 Hī- ma'-ngēē' ma'-hāāy' jwē' he- hēē' dsēy', ma'-na'jnāāy' kyaah' dso'kye-. Ma'-la- ma'-hēey' hñiiy' kyaah' dso'kye-, ja- jiih' juuy' go-te'.

16 Øøhn' hī- hnaan', ta' mi-gaa' hnāh' hñah'. 17 Lā-jē- he- llu' he- ga-hñah' jne' la-, lā-jē- he- jnaah' la', he- la- na- ja' gyuu' jmi-gyuu', he- la- ga-kwa' ba' Dio. Hī- he' na- ga-jmāā' lā-jēē- hī- choo' je- gyuu' jmi-gyuu'. Pero Dio sa- dsa- lā-sēēy' lā-koo- la' kih' hī- hēē- gyuu' he- dsa- lā-sii' hēēh' kih'. 18 Lā- hyoh- dsēy', ga-jmeey' ga-lā-chaā' jne' lā-hmēē' ta-la' kih' ju-dsoo' he- ga-kwēēyh' jne' mah' lēē' jne' ma'ra- hī- kyaay' jee' kih' lā-jēē- hī- ga-jmāāy'.

19 He- ja- jwahn' øøhn' hī- hnaan'. Hnøø' nuuh' da' hnāh' jāā' ha- lā' juu' kih' dsa-. Ta' jiih' hnāh' chah'. Ta' mi-llēē' hnāh' hñah' na'koh'. 20 Heh' dsa- lā-llēē' jne', jne' jwē' jnān' he- jmeen' he- llu'. 21 He- ja- jwahn', mo-to' jmee- ga' hnāh' he- hliih', mo-to' bāāh' ga' hnāh' hñah' dso'kye' he- cha- cha- miih- na'. Jmāā' hnāh' hñah' hwaah', hēēh' hnāh' juu' he- ma'-na'-jnāā' tuh' hoh' hnāh'. Jēēh' juu' na- lāā' hnāh'.

Hnøø' jmeen' ta'he' kih' juu' he- ma-nuu' jne'

22 Ja- jmeeh- hnāh' he' kih' juu' na-, ja- koo- nuuh- ba' hnāh'. He- mi-gaah' hnāh' hñah' ba' ja-, cher'mah' sa- ga-jmeeh' hnāh' he'. 23 Cher'mah' sa' ga-jmee' dsa- he' wa'ra- ga-nuuy' juu' na-, hī- he' laā' lā-koo- jaa- hī- jēē- hñii' kyaah' hu-. 24 Jēēh', ma- la- ma'-jēēy' hñiiy' mah' go-hēēy' hī- lā- chah' ja- dsa- gaa' dsēy' ha- lā- laay'. 25 Pero cher'mah' jaa- dsa- ga-nuu' kwee- lā-koo- jāh' ley- he- llu' go-te- he- kyaah' dsa- lāā' jne', hī- cher'mah' dsa- he- ngoo' bih' jmeey' he' kih' juu' na-, kih' hī- he' mi-jøø' ba' Dio lā-jē- he- jmeey'. Jēēh', ja- koo- nuu- bih' mah' dsa- gaa' dsēy' ka- lāh', ma'ra- he- jmee' bih' he' kih' juu' na-.

26 Cher'mah' jaa- dsa- laay', hnaayh- Dio mah' hlēēh- bih' wa' la' cha- la', he- mi-gaay' hñii' bih' ja-, sa' jmāā' go-te- he- jāyh' hnaayh- Dio. 27 Pero chā-nē' Dio hī- laa' Tāā' jnān', jaa- dsa- hī- ma'ra- he- dsoo' hnaayh- Dio, hnøø' kway' be' kih' chih- hñii' hī- jēē- wii' hī- lā-ja- kih' dsa- mē' hñii' ka-lāh', hī- hnøø' hāāy' hñiiy' mah' sa- wa' lā- sayh' kyaah' he- hliih' he- cha- jmi-gyuu' la-.

2

Sa' wa' jēē' jne' he- laa' dsa-

1 Øøhn', he- ma'-dsoo' hoh' hnāh' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān' hī- lluu' go-te-, jmee' bii' jmeeh' hnāh' kwee- lā-hii' nē' kyaah' dsa-. 2 Cher'mah' ga-lloo' jaa- dsa- jee' dsa-nee' hnāh', hī- he' na- kye'h'

hmüh- llu' hi' hä aniy- hmooh' gooy- ka-läh'. Hi' wa-ra' ga-lloo' jaa' hi' tä-nee' hi' sih'hu' hmüh- kih'. ³ Hi' cher'mah' jmäh' hnäh' jøgh' hi' jnaah' hmüh- kih' he', mah' jwüh' hnih': "Na' jee' llu' la-", mah' hi' tä-nee' he', jwüh': "Jmää' lä' ma-cheh' na' o jee' la' ya-na' hu' tüin' la-." ⁴ Jee' ja' dsa-lä-jnääh' hnäh' he' sa' jmeeh- hnäh' kwee' lä-hii' né kyaah' dsa-. He' jmeeh- hnäh' lä'ja', jmäh' hnäh' hñaah' jwëë' hi' kye' hu' dsë' hlih' jmah' ba'.

⁵ Hu' da' hnäh' øgh' hi' hnaan': ¿Che' sa' ga-lleeh' Dio hi' tä-nee' jmi' gyuh' la-, mah' lä'dsoo' dsëy' kiyh'? Hi' he' laa' lä'koh' hi' cha' kuu' kih', hi' hyoyh' heey' ya' jwi' kih' Dio lä'koo' ga-bääh' Dio hñii' kih' lä-jëë' hi' hnaayh'. ⁶ Pero mi' kwah' hnäh' kih' hi' tä-nee', mah' hnaah' hnäh' hi' cha' kuu'. ¿Ja' dsa' cha' kuu' na' hi' tääh' jmeeh- hnäh'? ¿Ja' hi' he' na-, dsa' jää' hnäh' né'ta'? ⁷ ¿Ja' dsa' cha' kuu' na', hi' mi' kwah' jmi' kih' Cristo he' la' na'hñaah' jnän', hi' ja' ba' kyaah' jmi' kih' Cristo ga'mi' cheey' hnäh'?

⁸ He' jmeeh- hnäh' llu' ba' ja', cher'mah' ju'dsoo' ga'mi'teh' hnäh' ley juuh', lä'koo' na' sii' juu' kih' Dio: "Wa' hnaah' dsa' kyaah', ja' ba' lä'koo' hnaah' hñaah'."

⁹ Pero cher'mah' sa' ga' jmeeh- hnäh' kwee' lä' hii' né kyaah' dsa-, he' jmeeh- hnäh' dso'kye' ba' ja'. Ja' ba' ley ja', hñii' kyah' hnäh' he' na' bääh' hnäh' dsoo'. ¹⁰ Jaa' dsa' hi' hoo' lä'jé' he' lle' ley kih' Moisé, cher'mah' ga'hlääh' kyaah' koo' mi' juu' ba', ma' na' bääyh' lä'jé'. ¹¹ He' ba' hi' ga'jäh': "Hne' hi' na'jee' goo-, ta' kaah' hi' laa' kyaa' jñah", he' ba' hi' he' ga'jäh' ka-läh': "Ta' jngëéh' dsa-." He' ja', cher'mah' sa' kaah' hi' laa' kyaa' jñah', pero jngëéh' dsa-, ma'ra' he' ma' na' bääh' ba' hne' cha'né' ley.

¹² He' ja' hnø' hlëéh' hnäh' hi' hnø' jmeeh' hnäh' lä'koo' lle' kyah' hnäh' ba', jëéh' lloo' koo' jmi', ley ja' ngiih' kwaat' jnän', ja' ba' ley he' kyaah' dsa-lää' jne'. ¹³ Kih' hi' sa' lä'ñih' dsë' dsa' kyaah', ja' ba' lä'ja' sa' lä'ñih' dsë' Dio kyaayh' ka-läh' wa-ra' ga-të' jee' llay' ta'. Pero cher'mah' ga'lä'ñih' dsë' jne' kih' dsa' kyaah' jne', hwëë' jne' llu' wa-ra' ga-të' jee' ngiiyh' kwaat' jnän'.

Ta' llu' jnän' kyaah' he' ma' dsoo' dsë' jne'

¹⁴ Øghn', hee' jmää' kih' jaa' hi' jäh' ma-dsoo' ba' dsëy' kih' Dio mah' ni' koo' he' llu' sa' jmeey'. ¿Che' lääy' kyaah' he' koo' jäh': "Ma-dsoo' ba' dsën'?"

¹⁵ Cher'mah' chaa' jaa' øgh' jne', dsa' më' dsa-ñuuh' hi' sa' cha' hmüh' he' këyh' hi' sa' cha' he' kuh'hyh' koo' jmi' koo' jmi', ¹⁶ hi' cher'mah' jaa' hnäh' ga'chiuh' hñih': "Jwërte kwa' be', gwaah' ba' hne'

llu', ja' mi' llaah' hñaah', ja' kuh' ba' hne' llu'." Pero ¿hee' jmää' he' ga'jäh' lä'na', cher'mah' sa' ga'kwëéh' hñih' he' jmee' bii' kiyh'? ¹⁷ Ja' ba' lä'ja' la' kih' hi' jäh' ma-dsoo' dsëy' kih' Dio. Cher'mah' sa' cha' ni' miuh' he' llu' ma' jmeey', sa' jmää' he' jäh': "Ma-dsoo' ba' dsën'." Juu' ta' jmah' ba' ja'.

¹⁸ Pero cher'mah' jaa' ga'jäh': "Hne' jmeeh- ta' llu', jnä' ma-dsoo' dsën'", lä'la' jwi' jnih' ka-läh': "Mi' jnää' kin' he' ma-dsoo' hoh', hne' hi' sa' ma' jmee' ni' miuh' ta' llu', mah' jnä' mi' jnään' kyah' he' ma-dsoo' dsën' kyaah' ta' llu' he' jmeen'."

¹⁹ Hne' jmeeh- dsoo', jaa' ba' Dio chaa-. Jmeeh- ba' hne' llu'. Hi' lä'ja' jäh' hi' sa' llu' ka-läh', mah' jlää' bih' kih' he' goyh'.

²⁰ Peer' taah' hne-. ¿He' la' sa' hii' lä'ngëéh' miuh'? Sa' jmää' he' jäh' jne' ma-dsoo' ba' dsën' kih' Dio mah' sa' na' jnä' ta' jnän'.

²¹ ¿Ja' ga' jmee' Dio kwaat' lluy' Abraham dsa' ma' gyuh' jnän' ta' la' kih' ta' llu' he' ga' jmeey', he' ga'ngëey' Isaac jooy' kih' Dio mah' ma' juuy' né' na'hyoo'?

²² ¿Che' sa' ngëéh' ha' lä'la'? Ga' lä' dsoo' dsë' Abraham kih' Dio, he' ja' ba' ga' jmeey' lä'koo' ga'jäh' Dio. Hi' kyaah' he' ga' jmee' Abraham ja', ga' lä' jnä' ma'ra' he' ga' lä' dsoo' ba' dsëy' kih' Dio. ²³ Lä'ja' ga' lä'te' lä'koo' na' sii' juu' kih' Dio he' jäh' lä'la-: "Ga' lä' dsoo' dsë' Abraham kih' Dio, he' ja' ga' jmeey' Dio kwaat' lluy'." Hi' ga' lä' cheey' ome' kyaa' Dio. ²⁴ Lä'ja' dsa' lä'ngëë' jne', jmee' Dio kwaat' lluy' dsa', kyaah' he' jmeey' ta' llu', ja' ma' la' kyaah' he' ma-dsoo' dsëy'.

²⁵ Ja' ba' lä'ja' ga' la' kih' Rahab, jaa' dsa' më' hi' ma' hnëë' hñii' kyaah' wa' hi' cha' hi'. Ga' jmee' Dio kwaat' lluy' kih' he' ga' kway' jee' ga'jäh' hi' ga' lla' nää' koo' juu' hi' ga' cheey' ta' jyoh' jwë' lä' llu' jee' ga' laay'. ²⁶ Jmi' ngo' he' mo' so' kyaah' jmi' lle', na' juu' ba' ja'. Ja' ba' lä'ja' la' jnän'. Sa' jmää' he' ma-dsoo' dsë' jne' kih' Dio, cher'mah' sa' na' jnä' ta' llu' he' jmee' jne'.

3

Hnø' leeh' jne' ha' lä' hlëéh' jne'

¹ Sa' wa' chaa' jwëë' ta' jwoh' jee' tääh' hnäh' øghn'. Ma' neh' ba' hnäh', hweh- ga' miuh' ngiih' Dio kwaat' jnän' hi' laa' ta' jwoh'. ² Lä'jëë' ba' jne', joh' jiih' sa' dsa- hläh' jne'. Pero jaa' hi' sa' dsa- hläh' kyaah' juu' he' hlëeyh', hi' he' laa' jaa' dsa-ñuuh' lluy' go-te-. Liyh' hääy' hñiiy' kih' lä'jé' ba', sa' kway' jwë' jøø' he' hlih' kiyh'.

³ Wa-ra' ga'tøøh' jne' fren' hoo' kya'juh', hwaä' bih' kyaah' jne'. Ma' ke' jøøyh', kyaah' koo' he' pih' ba' tää' jää' jne' ha' ta' jee' hnøø' jne'. ⁴ Lä'ja' la' ka-läh' kyaah' barco. Ma' ke' he' ga' juuh' ngëë' barco hi' ma' ke'

sëëh' lle' tá' kih', pero kyaah' koo' jwí' hma' pih' ba' kooch' dsa', le' dsa' náäy' ha' ta' jee' hnøøy'. ⁵ Hi' lá' ja' la' ka' läh' kyaah' lá'siih' jne'. Koo' he' pih' ba', pero ha' koh' dsoo' sa' hnoo'. Kyaah' koo' je' pih' ba' lee' sooh' lá' jiih' koo' koo' moh' juuh'. ⁶ Hi' lá'siih' jne' la' lá' koo' je'. Joh' nee' he' hliih' sa' gwa' kih'. He' na' hee' lá' kaa' jmi' ngo' jnan' lá' jé' jmi' ba'. Lá'siih' jne' na', tēē' be' kih' cha' je'.

⁷ Lih' ba' dsa' mi' hwaā' lá' jēē' neē' jah' laa' hī' chaā' hwa' la', liyh' mi' hwaay' ta' i, miih', hi' jah' hī' chaā' jmi' űeeh' ka' läh'. ⁸ Pero sa' chaā' ni' jaa' hī' lih' ha' kih' lá'siih' jne'. Sa' cha' he' lla' dsēē' kih' he' hliih' na'. Lá' koo' he' na' kah' venen he' jngiih' kih' dsa' ba' la' lá'siih' jne'.

⁹ Kyaah' lá'siih' jne' hlēēh' na' llu' kih' Dio hī' laa' Täā' jnan', hi' ja' ba' kyaah' lá'siih' jne', jwā' jne' dso' jwii' kih' dsa', hī' laa' lá' koo' heeh' kih' Dio. ¹⁰ Koo' ba' hoo' jne' jee' hwēē' juu' llu' hi' jee' hwēē' juu' hliih'. Ni' miih' sa' sooh' lá' na', øøhn'. ¹¹ Ha' lá' ja', koo' jmi' too' hya' jmi' øø' hī' ja' ba' he' ja' hya' jmi' lliih' ka' läh'. ¹² Øøhn', ha' lá' ja' koo' chaah' higo hii' mi' olivo o wii' jēh' hii' mi' higo. Ja' ba' lá' ja' la' kih' jee' hya' jmi', sa' hwēē' jmi' űii' ko' jōh' kyaah' jmi' øø'.

Kih' Dio ba' ja', he' gwa' huu' dsē' llu'

¹³ Cher'mah' chaā' jaa' hnāh' hī' cha' huu' dsē' llu' kih', hī' kyuuh' cha' miih', hī' he' hnøø' mi' jnāā' he' kyuuhyh' ja', kyaah' ta' llu' he' jmeey'. Hi' hnøø' jmāāy' hñii' jaa' hī' hwaā', lá' lle' kih' jaa' hī' kyuuh'. ¹⁴ Pero cher'mah' wii' hoh' hnāh' hī' jmeeh' hnāh' lá' tih' hoh' hnāh' hñaaah', sa' cha' he' kih' he' jmāā' hnāh' hñaaah' kaaah'. He' ta' juu' ba' hnāh' ja'. ¹⁵ Ja' he' ja' gyuuh' huu' dsē' na'. Huu' dsē' cha' hwa' la' ba' na', he' gwa' kyaah' jmi' ngo' kyah' hnāh' ba' na'. La' kih' hī' sa' llu' ba' huu' dsē' na'. ¹⁶ Jēēh', he' wii' hoh' hnāh' kyaah' dsa' kyaah' hnāh' hī' hnooh' hnāh' he' tih' hoh' hnāh' hñaaah', he' ja' jmee', he' tāāh' hnāh' wa' la' cha' la', jmeeh' hnāh' lá' jē' neē' he' hliih'.

¹⁷ Pero huu' dsē' he' ja' gyuuh', he' ja' ba' na' jngii'. He' ja' ba' jmee' hii' tii' kih' dsa', jmee' hwaā' dsa', nuuh' dsa', dsa' lá' űiih' dsēy' cha' miih' hī' jmeey' he' llu' jmah' ba'. Kyaah' huu' dsē' llu' ja', jmee' dsa' kwee' lá' hii' nē' kyaah' dsa' hī' ja' koo' ta' juuy'. ¹⁸ Dsa' hī' ga' náā' koo' neē' ba', jmeey' hii' tii' kih' dsa', hī' lá' ja' lá' jwēē' dsa' hī' jmee' he' llu' jmah' ba'.

4

Sa' wa' hnøøh' jne' he' cha' jmi' gyuu' la'

¹ ¿Cha' ta' gwa' he' tē' jēēh' hnāh'? Kih' he' hee' hoh' hnāh' he' ga' cha', he' ja' ba' na'

jmeē' jwiih' kyah' hnāh'. ² Cha' he' hnooh' hnāh' pero sa' tēēh' hnāh'. Jngēēh' hnāh' dsa' hī' jmeeh' hnāh' bii' leh' hnāh' he' cha' kiyh' pero sa' tēēh' hnāh'. Ti' chooh' hnāh' juu', hī' ti' hnee' hnāh'. Sa' ma' hñah' hnāh' he' hnooh' hnāh', jēēh' sa' ma' ngiih' hnāh' kih' Dio. ³ Hi' wa' ra' ga' ngiih' hnāh' kih' Dio, sa' hñah' hnāh'. Jēēh' sa' ngiih' hnāh' kyaah' huu' dsē' llu', koo' hnooh' hnāh' lá' tih' hoh' hnāh' hñaaah' ba'.

⁴ Hnāh' dsa' mē' dsa' űuuh', ¿he' la' ma' lá' øø' hnāh' kih' Dio? ¿Che' sa' űeh' hnāh' mo' so' jwah' hnāh' kyaayh', cher'mah' hnooh' ga' hnāh' he' cha' jmi' gyuu' la'? Jēēh', hī' hnooh' ga' he' cha' jmi' gyuu' la', mo' so' jwayh' kyaah' Dio. ⁵ ¿Che' laah' hnāh', koo' ta' jāh' ba' juu' kih' Dio he' lle' lá' la': "Jmi' lla': "Jmi' lla' kih' Dio he' kyaah' jne', hnāāy' jne' cha' miih', sa' hnøøy' kye' jne' jyoh' jwē'?" ⁶ Pero cha' miih' jmee' Dio llu' dsē' kyaah' jne'. He' ja' jāh' juu' kiyh' to' dsē': "Dio jne' jwē' kih' hī' jmāā' hñii' jōøh', pero llu' ba' dsēy' kyaah' hī' hwaā'."

⁷ Wa' nuuh' hnāh' kih' Dio. Ta' kwa' jwē' kih' hī' sa' llu' kaayh' hnāh', lá' ja' ba' lá' øøy' kyah' hnāh'. ⁸ Ya' náā' hnāh' kih' Dio hī' Dio mi' jāyh' kyah' hnāh'. Hnāh' hī' jmee' dso' kye', hnøø' na' jngēē' hnāh'. Hī' hnāh' hī' jmee' to' dsē', wa' la' koo' ba' huu' dsē' kyah' hnāh'. ⁹ Ki' hoooh' hnāh' lá' jiih' chaah' hoh' hnāh'. Lla' he' ngiih' hnāh', hnøø' hoooh' hnāh' ba'. Lla' he' chaā' hnāh' llu', wa' ti' meeh' hoh' hnāh'. ¹⁰ Wa' hwaah' hnāh' kih' Dsa' jōøh' jnan', mah' jmāāy' hnāh' kaaah'.

Sa' wa' kye' kwaat' kih' øøh' jne'

¹¹ Øøhn', ta' cha' hāā' hnāh' dsa' kyaah' hnāh'. Hī' cha' hāā' øøh', o kay' kwaat' kiyh', hī' he' cha' hāā' ley, hī' kyy' kwaat' kih' ley. He' ja' cher'mah' kah' hnāh' kwaat' kih' ley, he' jmāāh' hñaaah' jwēē' ba' ja', lla' he' ma' høøh' hnāh' ley. ¹² Jaa' ba' hī' ga' lla' ley, jaa' ba' hī' na' ngē' jwē' láāy' dsa' hī' na' ngēy' jwē' heey' dsa'. Pero hnāh', hee' laah' hnāh' mah' kah' hnāh' kwaat' kih' jñah'.

Sa' cha' hī' nē' ha' lá' cha' jne' hø'

¹³ Nuuh' da' hnāh' hī' jāh': "Na' o' hō' dsa' nøø' jnāāh' dsa' jmee' jnāāh' ta' jee' jyoh' jwii'. Jee' oo' jā' jnāāh' koo' űē', jmee' jnāāh' miih' ta' hñii' mah' leh' jnāāh' cha' miih' kuu'", jwah' hnāh'. ¹⁴ Pero sa' űeh' hnāh' hee' na' le' kyah' hnāh' hō', che' chaā' juuh' hnāh'. ¿Che' sa' kye' hnāh' kwaat' he' laah' hnāh' lá' koo' jmi' hmooh' he' gwa' ko' hwēē' mah' dsa' āāh' ka' läh'? ¹⁵ Lla' he' ma' jwah' hnāh' lá' ja', jwah' hnāh' lá' la' ba': "Cher'mah' jāh' Dio chaā' ga' jne', jmee' ba' jne' hee' ga' hnøø' le'." ¹⁶ Pero kyaah' he' hlēēh' hnāh', he' jmāāh' hnāh' hñaaah' kaaah'

ba' na-. Läjē' juu' taah' lä'na-, la' hlih'.
17 Hī' lih' jmee' he' llu', mah' sa' jmeey', he'
jmeey' dso'kye- ba' ja'.

5

Dsa- cha- kuu' hī' hñaa- dsē- jēy' wii' ba'
1 Nuū- da' hnäh' dsa- cha- kuu'. Kī'hooh'
hnäh' jwërte. Na' ga' jā' cha' miih' wii'
nē' kyah' hnäh'. 2 Ngoo' ga' hee' lä'jē- he-
hmooH' he- cha- kyah' hnäh'. Ma' jwē'
jah' sa' hmiih' kyah' hnäh'. 3 Läjē- kuu'
kyah' hnäh' ma' hya- tujuuh'. Lä'jē- he-
na- hñi' kyah' hnäh' lä' jiih' mi' llaa- hnäh',
lä' koo- he- kaah' hnäh' kyaah' je- ba'. Peer'
ma' lla' mah' kuu' kyah' hnäh' jee' ma' dsaa'
jmi' la-. 4 Jñee' dsa- hī- ma' jmee- ta' jee'
nuu- kyah' hnäh' ki' hooH- jwërte, hñi'
kyah' hnäh' kih' Dio. He- ga' juu' hnäh'
kiyh', he- sa' ga' mi' hmaah' hnäh' jñeey'.
Peer' ki' hooH- dsa- hī- ga' chooh' ta' kyah'
hnäh' he' ja- ma- nuu' Dio hī- laa' juu' lä' jēē-
hī- tāah' gyuuH'. 5 Peer' jnaah' dsa' ngēēh'
hnäh' hwa' la-, ma' lēh- hnäh' ga' lä' jē-
ba' he- ma' hee' hoh' hnäh'. Ma' gyaah'
hnäh' lä' koo- jah' hī- ngoo' ga' lloo' jmi'
jngēēh' dsa-. 6 Kih' hī- sa' āā- ni' miih'
ma' bāāh' hnäh' dsōo' hi' ma' jngēēh' hñih'.
Sa' ga' hnooyh- ha- lä' jee' ma' läāy' hñiuy'.

Hnøø' jøh- dsē- jne' lä' jiih' jāh' Dsa- jøøh'
jnän'

7 He' ja- jwēēhn- hnäh' øøhn', wa' jøh-
hoh' hnäh' lä' jiih' lloo' jmi' jāh' Dsa- jøøh'
jnän'. Jēē' da' hnäh' lä' koo- la' kih' hī- jmee-
ta', jøøy' jma' he- lä' gyaH' jee' nuu- kiyh',
ja' ga' chooyh' ta' he- kyey- o' jøh' dsē' kih'.
8 Ja' ba' lä' ja- hnøø' jmeeh' hnäh'. Wa' jøh-
hoh' hnäh', go' taah' hnäh' koo- hweh-, ta'
hwaā' hnäh', jēēh' ngoo' ya' jāh- jmi' jāh'
Dsa- jøøh' jnän'. 9 Ta' hnoo- hnäh' juu' kih'
dsa- kyaah' hnäh' mah' sa' ka' Dio ju'dsoo'
kyah' hnäh'. Hī- Jwēē' ma' cheh' chuh'
ho'haah'.

10 Øøhn', mi- dsooh- da' hoh' hnäh' ha-
lä' koo- wii' ga' jēē' lä' jēē- hī- ga' ngēē' juu'
kih' Dio, lä' ma' ga' hlēēyh' dsa- mada'
kih' Dio. Hi' ma' cha- ba' o' jøh- dsē-
kih' dsa- he'. Ja' ba' lä' ja- jmee' hnäh'
ka- läh'. 11 Ha- koh' llu' sa' la' kih' dsa-
hī- kwēēh- dsē'. Ma' nuuh- ba' hnäh', ha-
lä' ga' kwēēh' dsē' Job lä' koo- ma' ga' jēēy'
wii' hī- ma' ñeh' ba' hnäh' ha- lä' ga' jmee'
Dio kyaayh' ma' ngēē' ma' jēēy' wii'. Peer'
cha' miih- dsa- lä' ñih' dsē' Dio jnä' jne' hī'
kooy' dsēy' ka- läh'.

12 Øøhn', jee' lä' jē- he- hnoon' jwēēhn-
hnäh', ta' tāā' hnäh' gyuuH', ni' ta' tāā'
hnäh' hwa', ni' he- ga' jyoh', ta' tāā' hnäh'.
Cher' mah' jwah' hnäh' "Jaah-", koo- "Jaah-"
ba' jwah' hnäh'. Hi' cher' mah' jwah' hnäh'
"Jah-ha'", koo- "Jah-ha'" ba' jwah' hnäh'
mah' sa' ka' Dio ju'dsoo' kyah' hnäh'.

Ha- lä- hnøø' jmeen' ma' chaq- hī- dsaah'
13 Cher' mah' chaa- jaa- hī- jēē- wii'
jee' kyah' hnäh', wa' ngiiy' kiyh' kih' Dio.
Cher' mah' chaa- jaa- hī- jēē- dsē', wa'
hay' kih' Dio. 14 Hi' cher' mah' chaa- jaa-
hī- dsaah' jee' kyah' hnäh', hnøø' tēēyh'
dsa- gyuuH' kyaā' gwah- mah' taayh- aceit
lä' koo- hih- he- ga' jmee' Dsa- jøøh' jnän'
hī- ngiiy' kih' Dio mah' mi- hlääy' hī- dsaah'
he'. 15 Hnøø' dsoo' dsēy' jee' ngiiy' kih' hī-
dsaah', lä' ja- jā' ba' kiyh'. Dio ba' chaayh-
Hi' cher' mah' ma' jmeey' he- hlih', koo- ba'
Dio dsē' kiyh'. 16 Mi- jnäā' kih' dsa- kyaah'
hnäh', cher' mah' he- ma' hlääh- kyaah'
hñih'. Hi' ngii' hnäh' kih' dsa- kyaah' hnäh'
kih' Dio mah' jā' kyah' hnäh'. He- ngii' jaa-
hī- lluy' kyee', hī- kye- cha' miih- be'. 17 Elia'
ma' laa' jaa- dsa- lä' jne'. Hī- he' ga' ngii'
kih' Dio lä' kaa- tuh- dsē', mah' sa' wa' jā-
jma'. Hi' hnē- jī- ñe- na- dsē' jñee' sih-, sa'
ja' ni' miih- jma'. 18 Ma- ngēē' he- ja-, koo-
ka- läh' ga' ngiiy' kih' Dio he- jā- jma', hī-
ja' jma', hī- koo- ka- läh' ga' løø' ga' kwa' mi'
hma-.

19 Øøhn', cher' mah' chaa- jaa- hnäh' hī-
ma- lä' øø' kih' ju'dsoo', hī- lä' ja- chaa-
jñah' hī- jmee' ya- nääy' ka- läh-, 20 hnøø'
lä' ngēēh' hnäh' he- la-. Cher' mah' ga' lēh'
hnäh' chaaH' jaa- hī- ma- lä- øø', ma- läāh'
hnäh' jaa- hī- ma' hii' goo- juu', hī- lä' ja-
ma- che' cha- miih- dso'kye-.

1 Pedro He la to nē je he ga siū Pee

Ga chee' Pee' koo' je- kih' dsa gooy' hi- ma' tääh' uu'

¹ Jnā' Pee' laan' apōstol kyaā' Jesucristo, sin' kyah' hnāh' hī' ga hweē' jwii' kih'. Hnāh' hī' tääh' hwa' Ponto, Galacia, Capadocia, Asia hī' Bitinia. ² Dio hī' laa' Tää' jnān' ga llee'yh' hnāh' lā'koh' huū'dsē' ma' na' la' kiyh' jāā', hī' kyaah' Jmi' lle' kiyh' ga mi' lluy' hnāh' mah' jmeeh' hnāh' he' kih' Jesucristo, hī' lā' ja' ma' na' jngēeh' hnāh' kyaah' jma' kiyh'. Wa' mi' jāā' Dio hnāh' cha' ga miih' hī' lā' ja' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh'.

Ma' na' laa' jne' kwaat' tēē' jne' ya' jwii'

³ He' ba' che' lluy' Dio Jmii' Jesucristo Dsa' jōōh' jnān'. Ha' koh' sa' ga lā' nih' dsēy' jne', he' ja' na' ga' jmeey' ga lā' chaa' jne' lā' hmēē' ta' la' kih' he' ga lā' jiih' Jesucristo jee' kih' hī' na' juu'. He' ja' kyē' jne' o' jōh' dsē' he' tēē' jne' jee' tääh' hī' na' jiih'. ⁴ Hī' lā' ja' hnāh' jne' heen' he' hōō' Dio gyūh', he' sa' hee' jih' koh', he' sa' lā' soh' hī' ni' sa' lā' si'. ⁵ Kih' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Dio, he' ja' hāāy' jne' kyaah' be' kiyh' lā' jiih' lāāy' jne' go' te' lā' koo' ma' na' la' juu' mi' jnāāy' jnān' wa' ra' ga' tē' jee' llaa' jmi' gyūh'.

⁶ He' ja' jēē' dsē' jne', ma' ke' ko' hwēē' ba' jēē' jne' na' ku' na' ngii' hē' wii' cher' mah' lā' ja' jmeē' bii' he' dsa' ngēē' jne'. ⁷ Mah' lā' jnā', che' lā' ma' dsoo' ja' ba' dsē' jne' kih' Dio. He' dsoo' dsē' jne', kyēē' cha' ga miih' lā' koh' ga' ku' nōō'. Jēēh' ku' nōō' ja', koo' dsa' llaa' ba'. Hī' hnōō' koo' kyaah' je', ja' ga' lā' jnā' ma' ra' he' llu' ba'. Ja' ba' lā' ja' jne', kyaah' he' jēē' jne' he' wii', lā' jnā' he' ma' dsoo' dsē' jne' kih' Dio mah' lā' ja' hlēēyh' llu' hī' jmeey' juūh' jnān' hī' jmāāy' jne' kwaat' lā' koo' hī' kaa' h' wa' ra' ga' tē' jee' lā' jnāā' Jesucristo. ⁸ Hnaah' ba' hnāh' Jesucristo ma' ke' sa' ma' jēēh' hnih'. Hī' ma' ra' he' dsoo' ba' hoh' hnāh' kiyh', ma' ke' sa' jēēh' hnāh'. He' ja' ba' jēē' hoh' hnāh' cha' miih', lā' jiih' mo' so' lā' kēh' hnāh' jmi' hlēēh' hnāh' lā' koh' te' he' jēē' hoh' hnāh'. ⁹ Jēēh', ma' na' laah' hnāh' na'. He' na' ba' hnooh' hnāh' he' ja' ma' lā' dsoo' hoh' hnāh'.

¹⁰ Lā' jēē' hī' ga' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo', ga' hlēēh' kih' ha' lā' mi' jāā' Dio jne'. Ga' kway' be' ma' hnōōy' ma' lā' ngēēy' ha' lā' jwē' jee' lāā' Dio jne' lā' koo' ma' jwahn' la'. ¹¹ Hī' Jmi' lle' kih' Cristo ga' jmeē' juu' kih' dsa' he', ha' lā' jēē' Cristo wii' hī' ha' lā' leey' jōōh' ma' ngēē' ma' jēēy'

wii'. Hī' ga' kwa' dsa' he' be' ma' hnōōy' lā' ngēēy' hii' dsa' ma' leē' Cristo hī' hee' jmi' ma' le' lā' ja'. ¹² Pero Dio ga' mi' jnāā' kih' dsa' he', ja' kih' jmi' ja' heh' juu' he' ga' kway' ja', la' jnā' jne' ba' ja'. Juu' ja' ma' nuu' jne' na'. Jēēh', kyaah' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii' hē' ja' gyūh', ga' kwa' dsa' ju' hmēē' la'. Hī' lā' kye' āngele ka' lāh' ma' hnōō' ma' lā' ngēēy' ha' lā' la' juu' la'.

Dio hnōō' leē' jne' na' jngēē'

¹³ Kih' he' ja' na', jwēēhn' hnāh', wa' jiih' huū'dsē' kyah' hnāh' mah' hāā' hnāh' hī' naah'. Lā' kaa' tuh' hoh' hnāh' jōō' hnāh' heeh' he' lā' kwa' Dio wa' ra' ga' tē' jee' lā' jnāā' Jesucristo. ¹⁴ Wa' laa' jne' lā' koo' jaa' gyūh' hī' nuuh' kih' jmi'. Mo' so' wa' jmeē' ga' jne' lā' koo' ma' jmeē' jne' jāā' he' sa' ma' kyuuh' jne' juu' kih' Dio. ¹⁵ Ja' ba' lā' koh' na' jngēē' Dio hī' ga' llee' h' jne', ja' ba' lā' ja' hnōō' dsa' toohn' na' jngēē' jne' kyaah' lā' jē' he' jmeen'. ¹⁶ Lā' la' na' siū' juu' kih' Dio: "Wa' laah' hnāh' na' jngēē' lā' koo' na' jngēē' jnā'."

¹⁷ Jwah' hnāh' Tää' kih' Dio hī' ngiih' kwaat' kih' lā' hii' nē' ha' lā' tääh' haa' dsa'. He' ja' hnōō' gal' hnih' ta' ko' jiih' chaa' hnāh' jmi' gyūh' la'. ¹⁸ Jēēh', ma' nēh' ba' hnāh' joh' sa' ga' kēē' he' ga' lāā' Dio jne' kih' lā' jē' he' hlēēh' he' ga' lā' tēē' jne' kih' dsa' ma' gyūh' jnān'. Sa' ga' lā' hmaah' kyaah' he' dsa' hee', lā' la' kuu' tōō' ku' nōō'. ¹⁹ Ga' lā' hmaah' kyaah' jma' kih' Cristo he' hmooh' jwēte, laay' lā' koo' jaa' borrego mah' hī' lluy' go' te' hī' kwēēh' dsa' Dio. ²⁰ Jāā' ja' ga' nōō' jmi' gyūh' la', ma' na' la' juu' chee' Dio joo'. Hī' na' jee' ngoo' ga' dsaā' jmi' gyūh', ma' mi' jnāā' bih' jnān' ta' la' kih' he' hnāāy' jne'. ²¹ Ta' la' kih' Cristo ma' lā' dsoo' dsē' jne' kih' Dio hī' ga' mi' jiiyh' jee' kih' hī' na' juu' hī' ga' jmāāy' jōōh'. He' ja' kih' Dio ba' he' ma' lā' dsoo' dsē' jne' hī' kih' hīi' bih' he' ma' cha' o' jōh' dsē' jnān'.

²² Na' ma' na' jngēē' jne' kyaah' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii', lā' llu' he' ga' jmeē' jne' he' kih' juu' dsoo' mah' lā' ja' lā' hnāā' jne' jōōh' jne', pero ja' kyaah' juu' ta' jmah'. He' ja' wa' lā' hnāā' jne' jōōh' na' kaa' tuh' dsē' jne' hī' kyaah' lā' jē' be' jnān'. ²³ Jēēh', he' ga' lā' chaa' jne' ka' lāh' lā' hmēē', sa' la' kyaah' jmi' ngo' he' dsa' hee'. Chaa' jne' kyaah' juu' kih' Dio he' na' jiih' ba'. He' ja' sa' hee' jih' koh' jih' lih'. ²⁴ Jēēh' (lā' la' na' siū' juu' kih' Dio):

Lā' jēē' dsa' laa' lā' koo' wa' nuu'.

Lā' jē' he' jnā' na' hī' naah' kih' dsa' la' lā' koo' wa' le' kih' wa' nuu' ba'.

Dsa' lā' kii' wa' nuu', hī' wa' le' kih' dsa' tōh'.

²⁵ Pero juu' kih' Dio, lā' ma' cha' ja' ba', sa' llaa' jih' koh'.

He- la- ja- juu' he- ga-nuuh- hnäh' lä-koq- ma' ga-kwa' dsa- ju-hmëé' kih' Cristo.

2

1 He-ja- be' hnäh' lä-jë- he- hlih', ta- jmeë- hnäh' juu' ta-juu', ta- wa' ta-juuh' hnäh' he- jmaäh' hnäh' hñaah' lä-koq- jaa- hi- mi-te' mah' sa- mi-teyh', ta- wa' wii' hoh' hnäh', ta- kooH' hnäh' juu' jwii'. 2 Lä- jmeë- jaa- gyuu- sëh' hi- tuh' ko-lla- jiih-, lä-ja- wa- lä- heë' hoh' hnäh' wa'juh' he- la- koq- nëë' ba' he- gwa' gyuuH'. He- la- na- la- juu' he- sa- jwëëh' he- jmeë- dsa-nøø' jne' ta- cha-në' lä-jwë' jee' lää' jne'. 3 Jëëh', ma-kyuuh' ba' hnäh' ha- koh' sa- llu' dsë' Dsa-jøøh' jnän'.

Cristo laq' lä-koq- mi'kuu' he- na-jiih'

4 He-ja- ya-nääh' hnäh' chuh' kih' Cristo hi- laa' lä-koh' kuu' he- na-jiih' he- sa- ga-tih' dsë' dsa- jää', pero kih' Dio, laay' lä-koh' mi'kuu' he- na-liih' hi- hmooh' jwërte ka-läh'. 5 Hi- ja- ba' lä-ja- laah' hnäh' lä-koh' kuu' he- na-jiih', he- kyaah' jmeë' Dio hne' kiyh' hi- leeh' hnäh' lä-koq- jmi-dsa- hi- na-jngëë' go-te' mah' kwëëh' 'hnäh' Dio lä-jë- he- ngiiy'. Lä-ja- ba' tih- dsë' Dio jmeeh' hnäh' ta-la' kih' Jesucristo. 6 Kih' he-ja- ba' hlëëh' lä-la- jee' na-sii- juu' kih' Dio:

Jnä' Dio llaan- jwii- Sión jaa- hi- laa' lä-koq- kuu' he- kye- dsa- to-në' kih' koq- hne' juuh'.

La' koq- mi'kuu' na-liih' he- hmooh' jwërte. Hi- dsoo' dsë' kiyh', jiih'koh' sa- jäy' kyaah' o' hih'.

7 Kuu' ja- hmooh' jwërte kyah' hnäh' hi- ma-dsoo' dsë'. Pero kih' hi- sa- dsoo' dsë' kih' Dio, na-sii- lä-la-:

Ja- ba' kuu' he- sa- ga-tih' dsë' të-hyah', he- ja- ba' ga-jä' lä-koq- mi'kuu' he- kye- dsa- to-në' kih' koq- hne' juuh'.

8 Hi- lä-la- na-sii- ka-läh':

La' koq- mi'kuu' he- dsa-tëh' dsa- hi- lä-koq- hloo- he- jmeë- dsa-täh' dsa-.

Dsa- he' dsa-tëh', kih' he- sa- hii- heeyh' juu' kih' Dio, ko-ja- lle' kih' bih' ja-.

9 Pero jne' ma-laa' jne' koq- nää' dsa- hi- na-lleeh' ba', hi- ma-laa' jne' lä-koq- jmi-dsa- kyaä' dsa- ta' jøøh', ma-laa' jne' koq- nää' dsa- hi- na-jngëë'. Hi- ja- ba' lä-ja- ma-laa' jne' koq- jwii- kih' Dio mah' kwa' jne' juu' ha-lä' la' he- juh-gaa- he- jmeey'. Jëëh', ga-hwëëy' jne' jee' na-hoo- mah' dsa'tooh' jne' kyaayh' jee' jnä' wa-je- jih'gyeh'. 10 Jää' sa- cha- ma-laa' jne' kih' Dio, pero na' ma-laa' jne' dsa- kyaay'. Sa- chaä- hi- ga-lä-ñih' dsë' jne' jää', pero na' ma-lä-ñih' dsë' Dio jne'.

Jmeë' bü' mi-te' jne' kih' Dio

11 Peer- hnaan- hnäh' øøhn'. Jwii- hnäh' hi- ga-hwëë- jwii- kih' mah' ga-nääh' hnäh' jee' jyoh' jwii-. Lä-koh' he- mo-so- na-jnää' hnäh' kih' jmi-gyuu- ba' la'. He- ja- chuyun' kyaah' hnäh', mo-to- jmeë- hnäh' he- ngii- jmi-ngo' kyah' hnäh' he- jmeë- dsa-heë' tuh-hoh' hnäh'. 12 Go-taah' hnäh' lä-koq- lle' kyah' hnäh', jee' kih' dsa- hi- sa- ma-heeh- kih' Dio mah' lä-ja- jmeey' juuh' kih' Dio wa-ra- ga-të' jee' jäh'. Jëëh' ma-ja- jëë' dsa- he', he- llu' ba' ta' kyah' hnäh' ma-ke' na' hlëëyh' wii' kyah' hnäh', jäh' he- hlih' ba' na- jmeeh- hnäh'.

13 Kwaat' kih' Dsa-jøøh' jnän', wa nuuh' hnäh' kih' lä-jëë' dsa- hi- laa' ta' jmi-gyuu- la-. Lä-ja- wa- nuuh' hnäh' kih' dsa- ta' jøøh' hi- jmeë- hih' kih' lä-jëë'. 14 Hi- lä-ja- wa- nuuh' hnäh' kih' lä-jëë' lle-moh' hi- na- hñaä' kyaay' hi- laa' ta' kih' hi- jmeë- he- hlih' hi- hlëëyh' llu' kih' hi- jmeë- he- llu' jmah' ba'. 15 Jëëh', Dio hnøø' jmeeh' hnäh' he- llu' jmah' ba' mah' sa- cha- he- kih' hlëëh' wii' hi- sa- ngëë' hi- sa- cha- huud-së- llu' kih'. 16 Go-taah' hnäh' lä-koq- jaa- hi- na-laa' ba', jëëh' mo-so' cha- he- hñii' kyah' hnäh'. Pero ta- jmeë- hnäh' huud-së- cha- jwë' jmeeh' hnäh' wa' la' cha- la', kih' he- ma-na-laaH' hnäh'. Jmeë' hnäh' lä-koq- jmeë- hi- tääh' tää' jmeë- ta-he' kih' Dio ba'. 17 Wa' jiih' jne' juu' llu' kih' lä-jëë' dsa-. Wa' hnää' jne' øøh' jne', wa' gah' jne' Dio, hi- wa- mi-te' jne' kih' dsa- ta' jøøh' hi- chaä- hwa' la-.

18 Hnäh' hi- jmeë- ta' kih' dsa-, wa nuuh' hnäh' kih' juu' ta' hi- wa' gah' hnih'. Ja- ma-la' kih' hi- jmeë- llu' hi- jøh- dsë', lä-ja- jmeeh' hnäh' kih' juu' ta' hi- sa- jøh- dsë' kyaah' dsa-. 19 Jaa- dsa- hi- jëë- wii', ma-ke' sa- cha- he- kih' jmeeh- dsih', cher'mah' heeh- bih' he- jëëy- wii', lä-ja- ba' tih' dsë' Dio. Jëëh', ga- jmeey' lä-koq- lle' kih' mah' sa- cha- he- kih' he- hñii' huud-së- kiyh'. 20 Ha- jmää' he- be' hoh' hnäh' he- jëëh' hnäh' wii' cher'mah' jmeeh' ga' hnäh' he- hlih'. Pero cher'mah' ga-lä-be' hoh' hnäh' he- jëëh' hnäh' wii' kih' he- jmeeh- hnäh' he- llu', he- na- ba' tih' dsë' Dio. 21 Kih' he-ja- ba' ga-lleeh' Dio jne'. Jëëh', Cristo ga-jëëy' wii' kwaat' jnän'. Hñiiy' ga-jmeey' to-në' mah' jmeë' jne' lä-ja-. 22 Cristo, sa- ga-jmeë' ni- miih- dso'kye-, ni- sa- ga-mi-gaay' ni- jaa- dsa-. 23 Ma' ga-hlëëh' dsa- hlih' kiyh', sa- ga-jiiyh' juu' kyaah' dso'jwii'. Hi- ma' ga-heeh' dsih' wii', sa- ga-ta' ga-haayh- dsa-. Ga-tooyh- goo- Dio ba' hi- laa' ta' kyaah' juu' dsoo'. 24 Cristo ga-koq' lä-jë- dso'kye- jnän' në' kiyh' lä-koq- ma' ga-taay' dsoh' hma-cru-. Lä-ja- ma-na-juu' jne' kih' dso'kye- mah' jmeë' jne' he- llu' jmah' ba'. Ga-jä' jnän', lä-llu' he- ga-la' dsoo' kiyh'. 25 Ma' laa' jne' lä-koq- jaa- borrego hi- ga-kah' jwë', pero

na' ma' jeeh' jne' kih' Cristo hi' hää' jne' hi' jøø' jnän'.

3

Nuuh' kih' hi' na' jee' goo'

¹ Hi' ja' ba' lä' ja' hnäh' dsa' mē' hi' chaa' dsa' nuuh' kyaah', wa' nuuh' hnäh' kiyh'. Hi' cher' mah' dsa' nuuh' kyaah' sa' ma' heeyh' kih' Dio, sa' jwēeh' kiyh' heeyh' juu' kih' Dio. Sa' hnøø' cha' miih' juu', wa' ra' ga' jēy' he' hwaah' hnäh' kyaayh'. ² Lee' koø' jēy' ba' he' jmeeh' hnäh' llu' hi' gah' hnih' ka' läh'. ³ Ta' jmää' hnäh' hñaah' kyaah' he' na' lii' cha' miih' leh', tääh' cha' miih' caden' luuh', kye' hnäh' hmüih' hmooh' mah' jēē' dsa' kya' hnäh'. ⁴ Wa' laah' hnäh' na' hñaah' ta' neh' tuh' hoh' hnäh' ba', kyaah' he' hwaah' hnäh' hi' tääh' hnäh' to' kē'. Heh' na' hñaah' lä' ja', sa' lä' sū' jih' koh' hi' kye' cha' miih' kih' Dio. ⁵ Lä' ja' ma' laa' na' hñaah' dsa' mē' hi' na' jngēē' hi' ma' chaa' llo' joo'. Ma' kye' o' jøh' dsē' kih' Dio hi' ma' nuuyh' kih' dsa' nuuh' kyaay'. ⁶ Lä' ja' ma' laa' Sara, ma' nuuyh' kih' Abraham, ga' jmääy' jøøh'. Hi' lä' ja' hnäh' dsa' mē', leeh' hnäh' lä' koø' ma' laa' Sara cher' mah' jmeeh' hnäh' he' llu' hi' ni' sa' gah' hnäh' ni' miih'.

⁷ Hi' ja' ba' lä' ja' hnäh' dsa' nuuh' hi' chaa' dsa' mē' kyaah', go' taah' hnäh' llu' kyaayh' lä' hnøø' kih' dsa' mē'. Jēeh', sa' cha' be' kiyh' lä' koh' hnäh'. Pero Dio ba' jmeē' he' chaa' dsa' mē' dsa' nuuh', he' ja' kwee' ba' na' jnääh' hnäh' cha' nēy'. Lä' ja' hnäh' dsa' nuuh', go' taah' hnäh' llu' kyaayh', mah' nuu' Dio jee' ngüih' hnäh' kyaah'.

Hnøø' heeh' jne' he' jēēn' wii'

⁸ Koø' ka' läh' jwēeh' hnäh', wa' la' koø' nēē' ba' huud'sē' kya' hnäh' jee' lä' jēē' hnäh', wa' jøh' hoh' hnäh', wa' hnaah' hnäh' dsa' kyaah' hnäh' lä' koø' jaa' øøh' hnäh'. Wa' lä' nih' hoh' hnäh' hi' jmeē' hwaah' hnäh'. ⁹ Ta' jih' hliih' kih' hi' jmeē' he' hliih', ni' ta' hlēeh' wii' kih' hi' hlēeh' wii' kya' hnäh', ngü' hnäh' he' llu' kiyh' ba'. Kih' he' ja' ba' ga' tēeh' Dio jne' mah' mi' jääy' jne'. ¹⁰ Jēeh' lä' la' na' sū' juu' kih' Dio:

Hi' hnøø' lä' chaa' llu' jmi' gyuu' la', hi' hnøøy' dsa' ngēy' llu' ta' ko' jih' chaay', wa' høøy' hooy' mah' sa' hwēē' juu' hliih', hi' ta' wa' hlēy' juu' ta' juu'.

¹¹ Wa' lä' øøy' kih' he' hliih' mah' wa' jmeey' he' llu' jmah' ba'.

Wa' hnøøy' ha' lä' jee' hii' ti' dsēy', lä' ja' wa' jmeey' lä' jē' jmi'.

¹² Hää' ba' Dio lä' jēē' hi' jmeē' he' llu', hi' nuu' bih' kih' lä' jē' he' ngüy'.

Pero ya' jēē' dsēy' kyaah' hi' jmeē' dso' kye'.

¹³ Hii' na' hi' jmeē' he' hliih' kya' hnäh' cher' mah' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ba'?

¹⁴ Pero llu' la' kya' hnäh' ma' ke' jēēh' hnäh' he' wii', kwaat' kih' he' llu' he' jmeeh' hnäh'. Ta' jøøh' hnäh' hñaah' kih' ni' jaa', ni' ta' wa' gah' hnäh'. ¹⁵ Wa' gah' hnäh' Dio ba'. Hnäh' hnäh' Dio lä' kaa' tuh' hoh' hnäh'. Hnøø' wa' na' llu' juu' kya' hnäh' tää' mah' cha' he' jwiih' lä' jaa' lä' jaa' dsa' hi' ngü' juu' ha' lä' la' o' jøh' dsē' he' cha' kya' hnäh'. Lä' ja' wa' hwaah' hnäh' kyaayh', hi' jih' hnäh' juu' llu' kiyh'. ¹⁶ Hää' hnäh' hñaah' mah' sa' hni' huud'sē' kya' hnäh', hi' lä' ja' ja' o' hih' hi' hlēeh' wii' kya' hnäh' kih' he' ga' nääh' hnäh' jmeeh' hnäh' he' llu' lä' hnøø' Cristo. ¹⁷ Hi' cher' mah' hnøø' Dio jēē' jne' he' wii' lä' ma' jmeē' jne' he' llu', llu' ga' lä' ja', lä' koh' ga' he' jēē' jne' he' wii' lä' ma' jmeē' jne' dso' kye'.

¹⁸ Lä' ja' ga' la' kih' Cristo ka' läh'. Koø' hä' ja' ba' ga' juuy' kih' dso' kye' jnän'. Hi' lluu' he' ga' juuy' kwaat' jnän' hi' jmeē' dso' kye' mah' lä' ja' tēy' jne' kih' Dio. La' juu' dsoo' ga' juu' jmi' ngo' kiyh' pero ga' lä' jihy' laay' jmi' lle'. ¹⁹ Lä' ja' nēy' laay' jmi' lle', na' kway' juu' kih' jmi' lle' hi' tääh' na' jneē', ²⁰ hi' sa' ga' jmeē' he' kih' Dio llo' joo'. Ma' jøh' dsē' Dio kyaayh', sa' ga' cheey' chah' he' wii' nē' kiyh' ta' ko' jih' ma' jmeē' Noé barco. Miih' go' te' ba' ga' laa' kyaah' barco ma' ja' jmi'. He' lii' ba' ga' tē' jñaa' dsa' jee' lä' jēē'. ²¹ He' ga' la' lä' ja' kyaah' jmi' ja', la' lä' koø' he' ga' saa' jne' jmi' he' kyaah' ma' laa' jne' na'. Pero he' saa' jne' jmi', sa' dsa' jneē' jne' kyaah' he' ja'. He' na' koø' jih' juu' ba' he' mo' so' hni' huud'sē' jnän' kih' Dio ta' la' a' kih' he' ga' lä' jih' Jesucristo. ²² Hi' ngaayh' gyuu' na' gyay' jwoo' ra' lluu' kih' Dio. Hi' lä' jēē' ängele hi' lä' kye' lä' jēē' hi' cha' be' kih' gyuu' nuuh' kiyh'.

4

Wa' jmeen' lä' jē' ta' he' ma' hñah' jne' kih' Dio

¹ Lä' ma' kye' Cristo jmi' ngo' lä' koh' kye' jne', ga' jēy' wii' kwaat' jnän'. He' ja' wa' la' koø' nēē' ba' huud'sē' jnän' kyaayh'. Wa' heeh' jne' jēē' jne' he' wii'. Jēeh' jaa' hi' ma' jēē' wii' mo' so' cha' he' kih' jmeē' gyih' dso' kye'.

² He' ja' ta' ko' jih' chaay', mo' so' jmeē' gyih' he' ngü' jmi' ngo' kiyh'. Hnøø' jmeey' lä' tih' dsē' Dio ba'.

³ Ma' lee' ba' lä' koø' te' he' ma' jmeeh' hnäh' jaa', lä' ma' jmeeh' hnäh' lä' jē' he' la' o' hih' hi' he' ga' jyoh' he' ngü' jmi' ngo' kya' hnäh'. Ga' lä' heeh' hnäh', ja' kyaah' hih' ga' kuh' hnäh' lä' ma' cha' jmi' hi' ga' jmeeh' hnäh' juuh' kih' dio hi' na' laa' kaa' dsa' he' sa' lä' jēē' Dio go' te'. Ma' jmeeh' hnäh' lä' koh' jmeē' lä' jēē' hi' sa'

ma-heeh- kih' Dio. ⁴He-ja- dsa- dsä- dsä- he- na', he- mo-so' jmeeh- hnäh' ko-jöh' kyaayh' jee' ga-naäy' jmeey' na-ku' na-ngüi' he- hlih' ja-. He-ja- na- hlëeyh' wii' kyah' hnäh'. ⁵Pero dsa- he- ngëey' kwaat' kiyh' cha-në' hi- gya' ma-nalluu' llay' ta' kih' lä-jëe- hi- na-jiih-, hi- lä-ja- kih' hi- na-juu'. ⁶Kih' he-ja-, ga- kwa' dsa- ju'hmëe' kih' hi- ma-na-juu'. Jëeh', ma-ke' ga-juuy' lä-koo- lle' kih' dsa-juu' dsa- jmi-gyuu-, pero na-jiih' jmi-llë' kiyh' jee' ka- Dio.

⁷Ngoo' ya-jäh- llaa- jmi-gyuu-. He-ja- mi-leeh- hnäh' hi- chuuy' hnäh' ko-lla-jiih' kyaah' Dio. ⁸He- kyeey' ga' kih' jee' lä-jë-, wa' hnaah' hnäh' ooh' hnäh'. Jëeh', kyaah' he- hnää' jne' ooh' jne', dsa-jnë' jwë' kih' cha-miih- dso'kye-. ⁹Lä-kaa- tuh-hoh' hnäh', heeh' ooh' jne' hi- dsa-nää' cha-nëh' kyah' hnäh'. ¹⁰Na-sii' ba' ta' he- la' kwa' Dio jmeen' mah' jmeey' jne' ta'he' kih' dsa-kyaa'h-. Hi- lä-ja- lä-ja- jne' hnöø' mi-ten' kyaah' ta' he- ma-hñah' jne' mah' jmää' jnän' he- llu' dsë' Dio kyaah' jne'. Ja- koo- nëe' he- llu' he- kwëeyh' dsa- kyaay'. ¹¹Cher'mah' hi- hlëeh- dsa-, wa' hlëeyh' lä-koo- jaa- hi- ngëe- juu' kih' Dio ba'. Cher'mah' hi- kwa- be' kih' dsa-, wa' kway' kyaah' be' kih' Dio. Lä-ja- lä-jë' he- jmeey' jne', hnöø' jmeen' kyaah' be' kih' Dio mah' jmeey' dsa-juuh' kiyh' ta' la' kih' Jesucristo. Lä-ja- jmään' jöoh' Dio jnän' hi- cha- be' kih' ga-lä-jë' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä-ja-.

Jëe' jne' wii' kih' he- laq' jne' kyaa' Cristo

¹²Ooh'n' hi- hnaan-, wa'ra- ga-ngëeh' hnäh' cha-miih- he- wii', ta' jmeey' dsa- hoh' hnäh'. Ta' wa' laah' hnäh': "Sa- cha- he- kih' jëen- koo- na- jiih' he- wii'." Jëeh' he- na-, mi-jnäa' che' lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh' hnäh'. ¹³Wa' chaah- hnäh' llu' ba', jëeh' lä-kye- hnäh' ma-jëeh' hnäh' he- wii' ko-jöh' kyaah' Cristo. Mah' lä-ja- lä-chaah- hnäh' llu' jwërte' wa'ra- ga-të' jee' lä-jnäy' ha- koh' jöoh' laay'. ¹⁴Llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' hlëeh- dsa- wii' kyah' hnäh' kwaat' kih' Cristo. Jëeh' jmi-llë' kih' Dio he- jnaah' jwërte', cheh' tää' kyaah' hnäh'. Dsoo' ba' mi-kwah' dsa- jmi-llë' kih' Dio pero hnäh' jmeeh- hnäh' juuh- kiyh'. ¹⁵Pero jyoh' juu' ba' ja' cher'mah' jëeh' hnäh' he- wii' kih' he- ma-jngëeh- hnäh' dsa-, o cher'mah' ma-hih' hnäh' kih' dsa-, cher'mah' ma-jmeeh' hnäh' he- hlih', cher'mah' ma-taah' hnäh' jee' sa' ga-tëeh' hnäh'. ¹⁶Pero cher'mah' jëeh' hnäh' he- wii' kih' he- laah' hnäh' dsa- kyaa' Cristo sa' la' o-hih-. Kwa' hnäh' ti'hmaah' kih' Dio ba' kih' he- jëeh' hnäh' he- wii'.

¹⁷Ma-dsëe' jmi' he- ngüih' Dio kwaat' kih' dsa- kyaay'. Cher'mah' ma-löø' ngüyh' kwaat' jnän', ha- ga- koh' sa- jmeey' kih' hi- sa- ma-heeh- ju'hmëe' kiyh'. ¹⁸Cher'mah'

he-lii' ba' dsa-lää' hi- lluu', ha- ba' lä- le' kih' hi- sa- ma-heeh- juu' kih' Dio hi- tääh' jmeey' wa' la' cha- la-. ¹⁹He-ja- ma-jëe' jne' he- wii' lä- hnöø' Dio, ma-nöø' jne' jmeen' he- llu' jmah' ba' hi- wa' töøhn' goo- Dio lä-jë' he- chaq- jne'. Jëeh' hi- he' ga-jmäa' jne' hi- mi-te' bih' juu' kiyh'.

5

Nuuh' kih' dsa- hi- kye- në'

¹Na' hlëeh'n' lä-jëe' hnäh' dsa-gyuu'h' kyaa' gwah' lä-kaa- jee' tääh' hnäh'. Jëe' da', koo- ba' la' ta' kin' kyaah' ta' he- jmeeh- hnäh'. Hi- jmeen' juu' dsoo' kih' he- wii' he- ga-ngëe' Cristo, hi- lä-ja- tëeh'n' ya-jwii' kiyh' he- na' ga- lä-jnä'. He-ja- chuuy' kyaah' hnäh'. ²Hää' hnäh' lä-jëe' dsa- kyaa' Dio hi- nööø' goo- hnäh'. Jmeey' hnäh' ta' lä-koh' lla' hoh' hnäh' ba', ja' kyaah' he- wii', ni- ja' kih' he- hee' hoh' hnäh' kuu', hi' jmeey' hnäh' lä-kaa- tuh-hoh' hnäh'. ³Ta' wa' hnooh- hnäh' he- jmeey' dsa- hi- hääh- hnäh' ta'he' kyah' hnäh'. Jmeey' da' hnäh' ta'he' kih' dsa- jää', mah' lä-kyuuyh' jmeey' ja-ba' lä-koo' jmeeh- hnäh'. ⁴Mah' lä-ja-, wa'ra- jah' hi- laa' to-në' kih' jee' lä-jëe' jne' hi- hä' goo- ta' la-, hñah' jne' koo- coron' he- jnaah' jwërte' he- sa- hee' jih' koh'.

⁵Ja' ba' lä-ja- hnäh' chih- kwaay-, wa' nuuh' hnäh' kih' dsa-gyuu'h'. Hi' jmeey' hnäh' hwaah' hnäh' kyaah' dsa-kyaa'h' hnäh'. Jëeh':

Dio jne' jwë' kih' hi- jmää- hñii' kaa'h', pero llu' dsëy' kyaah' hi- jmää- hñii' hwaay'. ⁶He-ja- jwëeh'n' hnäh', jmää' hnäh' hñaa'h' hwaah' kyaah' Dio hi- cha- cha-miih- be' kih' mah' jmääy' hnäh' kaa'h' wa'ra- ga-dsëe' jmi' ja-. ⁷Töøh' hnäh' goo- Dio lä-jë' hu-dsë- he- chaq- hnäh', jëeh' hñii' bih' hääy' hnäh'.

⁸Leeh' hnäh', mi-jnööø' hnäh' mi-nëh'. Jëeh' hi- sa-llu' hñaa- dsëy' kyaah' jne'. Täa' sa- jääy' ngëy-, hnaayh- hi- saayh'. Laay' lä-koh' jaa- hyah- hää' jee' hnooyh- he- kuyh-. ⁹He-ja- go-taah' hnäh' koo- hweh- kyaah' he- ma-dsoo' hoh' hnäh', lä-ja- ta' kwa- hnäh' jwë' kaa'yh' hnäh'. Ma-nëh' ba' hnäh', ja-ba' lä-na- dsa-ngëe' lä-jëe' ooh' jne' hi- tääh' lä-kaa- jmi-gyuu-.

¹⁰He' ba' Dio hi- kwa- lä-jë' he- llu' jnän' ga-tëeyh' jne' ta' la' kih' Jesucristo mah' tëeh' jne' ya-jwii' kiyh' he- sa- llaq' jih'koh'. Hi- ma-ngëe' ma-jëe' jne' he- wii' miih' jmi', Dio jmää' jne' lluu' go-te', jmeey' ja' jne' koo- hweh-, hi' jmeey' lä-cha- be' jnän', mah' mo-so- cha- ga- he- le' jnän'. ¹¹Lä-ja- wa' jmään' Dio jnän' jöoh' hi- cha- be' kih' lä-jë' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä-ja-.

Ga-jmeey' Pee' Dio kih' dsa- jee' ga-dsaq' juu' la-

¹² Ma⁻siih⁴ miih⁻ juu¹ la⁻ kyaah⁴ Silvano hi⁻ laa⁴ jaa⁻ øøh⁴ jne⁴ hi⁻ mi⁻te⁴ juu¹ kih⁴. Ma⁻kwan⁴ miih⁻ nuuh⁻ la⁻ kyah⁴ hnäh⁴ hi⁻ jmeen⁻ dsoo⁴, he⁻ la⁻ ja⁻, he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio. He⁻ja⁻ go⁻taah⁴ hnäh⁴ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁴ he⁻ ja⁻.

¹³ Øøh⁴ jne⁴ hi⁻ tääh⁴ jwii⁻ Babilonia hi⁻ na⁻lleeh⁴ ko⁻jøh⁴ kyaah⁴ hnäh⁴, jmeey⁻ Dio kyah⁴ hnäh⁴, lä⁻ja⁻ Marco gyuu⁻ kyaan⁻ ka⁻läh⁴. ¹⁴ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ dsa⁻kyaah⁴ hnäh⁴ hi⁻ ja⁻ chuh⁻ hnäh⁴ kiyh⁴ lä⁻llu⁴ he⁻ hnaah⁻ hnäh⁴.

Wa⁴ hii⁴ tii⁴ kih⁴ lä⁻jëë⁻ hnäh⁴ hi⁻ laa⁴ koo⁻ ba⁴ kyaah⁴ Cristo. Wa⁴ la⁴ lä⁻ja⁻.

2 Pedro He la jee ga tē to je he ga si Pee

Ga si Pee kih dsa gooy'

¹ Jnā' Simón Pee jmeen' ta' kih' Jesucristo laan' apóstol kyaay', siin' kyah' hnäh' hi ma-dsoo' dsé' kō-jōh' kyaah' jnā'. Peer' jnaah' la' jnān' he ma-dsoo' dsé' jne' ta la' kih' he lluu' Jesucristo hi lāā' jne'. Hi he' he' Dio jnān'. ² Ta la' kih' he' kyuuu' hnäh' Dio hi' kyuuu' hnäh' Jesucristo Dsa jōōh' jnān', wa' mi jāā' Dio hnäh' cha miuh' hi' wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'.

Ha lā jmeey' jne' hi' ma-dsoo' dsé' kih' Dio

³ Kyaah' be' kih' Dio ba' cha lā jē' he' jmeey' chaq' jne' mah' jmeey' jne' lā hnōy' hñiiy'. Ga hñah' jne' he' la', kyaah' he' ma kyuu' jnih'. Hi' he' ga tēeh' jne' ta la' kih' he' laay' jōōh' hi' liyh' jmeey' he' juh-gaa'. ⁴ Hi' lā ja' ga hñah' jne' he' juh-gaa' he' ga jāyh' jmeey' jnān'. Peer' jnaah' la' jnān' he' ma kyuuu' jne' juu' kiyh'. Jēeh' ta la' kih' juu' na ma tōōh' jne' jee' leē' jne' lā kōo' laa' hñii' Dio hi' lāāy' jne' kih' he' hñiih' he' cha' jmi' gyuu' la' he' ngii' jmi' ngo' jnān'.

⁵ He' ja' lā lluu' he' ma-dsoo' hoh' hnäh', kwa' hnäh' be' jmeey' hnäh' lā kōo' lle' kih' ba'. Hi' ja' ma la' he' jmeeh' hnäh' lā lle' kih', hnōō' lā kyuuu' hnäh' cha ga miuh'. ⁶ Hi' ja' ma la' he' kyuuu' hnäh', hnōō' hāāh' hnäh' hñaa'. Hi' ja' ma la' he' hāāh' hnäh' hñaa', hnōō' jōh' hoh' hnäh'. Hi' ja' ma la' he' jōh' hoh' hnäh', hnōō' hnaah' hnäh' Dio. ⁷ Hi' ja' ma la' he' hnaah' hnäh' Dio, hnōō' jmeeh' hnäh' he' lluu' kih' dsa kyaah' hnäh'. Hi' ja' ma la' he' ja', hnōō' hnaah' dsa kyaah' ba'. ⁸ Cher'mah' jmeeh' hnäh' lā jē' he' ja', hi' ngoo' ba' jmeeh' hnäh' cha ga miuh' lā ja', ma ja' ba' lā jnā' ta' kyah' hnäh'. Hi' ja' kōo' jwah' hnäh': "Kyuu' ba' jnāāh' Jesucristo Dsa jōōh' jnān'." ⁹ Pero hi' sa' jmeey' lā ja', sa' jnā' kiyh', laay' lā kōo' jaa' hi' tuu'. Ma gaa' dsēy' ha' lā ga che' lā jē' he' hñiih' he' ga jmeey' jāā'.

¹⁰ Lā ja' oōhn', mi jnāā' hnäh' he' na lleeh' hnäh' hi' mi jnāā' hnäh' he' laah' hnäh' hi' ga tēeh' Dio. Cher'mah' jmeeh' hnäh' lā jē' he' ja', sa' tāh' hnäh' jih'koh', ¹¹ hi' ni' kōo' sa' cha' he' ha' kyah' hnäh', na na' ba' jwē' kyah' hnäh' go'taah' hnäh' tāā' ya' jwii' kih' Jesucristo, Dsa jōōh' jnān' hi' lāā' jne'.

¹² He' ja' ngoo' ba' jnā' mi-dsooh' hoh' hnäh' kih' juu' la' ma ke' ma kyuuu' hnäh' hi' tāāh' hnäh' kōo' hweh' kyaah' ju'dsoo'

la'. ¹³ Pero lluu' ga laan' he' kwan' nuuh' la' kyah' hnäh' ta' kō' jih' chaan'. ¹⁴ Jēeh', ma' ba' jnā', chah' ba' ya' hēēn' jmi' gyuu' la', lā ja' ga mi jnāā' Jesucristo kin'. ¹⁵ He' ja' kwan' be' lā jih' jee' le', hlēēhn' hnäh' juu' la' mah' lā dsooh' hoh' hnäh' ga' ma' juun'.

Ga jēē' Pee' ha' koh' sa' juuh' be' he' ga mi jnāā' Cristo

¹⁶ Lā' ma' ga kwa' jnāāh' juu' kyah' hnäh' sa' ga hlēēhn' juu' ta' jmah' he' gwa' kyaah' may'. Ga jmeey' jnāāh' dsoo' ha' lā' lā jnā' be' kih' Jesucristo Dsa jōōh' jnān' wa' ra' ga tē' jee' jāyh'. Jēeh' kyaah' mi' nē' jnāāh' ga jēē' jnāāh' kōo' hā, ha' lā' tō jleē' ga jmāāy' hñiiy'. ¹⁷ Ga jēē' jnāāh' ga jmāā' Dio jōōyh' hi' ga jmeey' juuh' kiyh'. Jee' ja' ga nuu' jnāāh' ha' lā' na hñaa' ga hlēēh' Dio kiyh', ga jāyh': "Hi' la' na' gyuu' kyaan' hi' hnaah', peer' chaan' lluu' kyaayh'." ¹⁸ He' ba' jnāāh' ga nuu' jnāāh' he' ga hlēēh' gyuu' ba' ja', lā' ma' tōōh' jnāāh' kō' jōh' kyaah' Jesús gyuu' moh' he' na' jngii' ja'.

¹⁹ He' ja' cha' ga miuh' heeh' jnāāh' juu' kih' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo'. Hi' cher'mah' jmeeh' hnäh' he' kih' juu' ja', jmeeh' ba' hnäh' lluu'. Juu' ja' la' lā kōo' wa' je' he' kwa' jmeey' jee' na' hōo', he' na' hih' lā jih' jnā', lā jih' hñaa' nuu' hōō' chooy' wa' je' lā ga tē' neh' tuh' hoh' hnäh'. ²⁰ Kih' jee' lā jē' he' jwah' la' hnoon' tāh' hoh' hnäh' kih' he' la'. Ni' jaa' sa' lā kēh' jmi' kih' hñii' he' jiiy' juu' he' ga si' lā jēē' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio. ²¹ Jēeh' ni' jaa' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio, sa' ga hlēēh' lā kōo' la' huu' dsē' kih' hñiiy'. Ga hlēēyh' lā kōo' la' huu' dsē' kih' Dio ba', ta la' kih' jmi' lle' Na' jngii' hi' ma' jōō' kiyh'.

2

*Dsa hi' kwa' juu' ta' juu'
(Judas 4-13)*

¹ Ma' chaq' ba' dsa' llo' joo' hi' ma' jāh' ngēēy' juu' kih' Dio jee' kih' dsa' ma' gyuh' jnān' pero juu' kih' dsa' he' ma' la' juu' ta' juu' ba'. Hi' ja' ba' lā ja' hwēē' ta' jwōh' hi' kwa' juu' ta' juu' jee' kyah' hnäh' na'. Jwē' na' hmāā' ba' mi gaay' hnäh', hi' heey' hnäh' kyaah' he' mi siiy' juu' kih' Dio, lā jih' jmāāy' ta' kōo' Dsa jōōh' jnān' hi' ga lāāy'. He' jmeey' lā ja', ngiiy' jā' na' ba' koh' dso' jwii' nē' kiyh'. ² Jwēē' dsa' jmeey' kō' jōh' kyaayh' kyaah' jwē' hñiih' kiyh'. Hi' kwaat' kih' dsa' he', mi kwah' dsa' kih' ju'dsoo'. ³ Kih' he' hee' dsēy' kuu', saayh' hnäh' kyaah' juu' he' gwa' tuh' dsēy' hñiiy'. Kō' ja' ma' na' hee' ba' dsa' he' llo' joo'. Mo' so' cha' jee' mo' lāāy'.

⁴ Lā ja' lā jēē' āngele hi' ga jmeey' he' hñiih', sa' ga lā jōh' dsē' Dio kyaayh', ga jwāāy' cha' je', ga hñiiyuh' jee' na' hōo'

jee' sa' jnā' sa' nuuh'. Jee' ja' tääh' lä' jiih' dsëé' jmi' he' llay' ta' kiyh'. ⁵ Hi' lä' ja' kih' dsa' jmi' gyuu' hi' ma' chaa' llo'joo', sa' ga' koo' dsëé' kiyh', ga' jngëéyh' hi' hñaa' dsë' he' kyaah' jmi'. ⁶ Jii' ja' ga' laa' ma' la' Noé ba' kyaah' gyeé' hi' ma' chaa' kiyh'. Hi' he' ga' kwa' juu' ha' lä' dsa' taah' dsa' kyaah' he' llu' jmah'. ⁶ Hi' lä' ja' ga' hee' Dio jwii' Sodoma kyaah' Gomorra, ga' jëéy' lä' jiih' ga' lii' tu'jwa'. Lä' ja' ga' la' mah' lä' ne' dsa' hi' chaa' na' ha' lä' le' kih' hi' sa' gah' Dio. ⁷ Jaa' Lot ba' ga' lääy', hi' ma' laa' jaa' dsa' lluu'. Peer' ma' meeh' dsëé' ma' jëéy' ha' lä' ma' tääh' dsa' hlëéh' he' jmeey' lä' jë' he' la' o' hih'. ⁸ Hih' dsa' nuuh' lluu' he', lä' koo' ma' gyay' koo' jmi', koo' jmi' kyaah' dsa' hlëéh' he', ma' jii' lä' ga' tē' neh' tuh' dsëé', lä' ma' nuuy' hi' ma' jëéy' he' ma' jmee' dsa' he' wa' la' cha' la'. ⁹ He' ja' ma' ne' ba' jne', Dio lih' lää' lä' jëé' hi' hnaayh' ma' jëéy' wii', hi' hi' hñaa' dsë' he', lä' ma' tääh' ja' ba', lä' jiih' lloo' jmi' lla' Dio ta' kiyh' mah' heeyh' wii'.

¹⁰ Hi' cha' ga' miih' wii' cheé' Dio kih' hi' ga' naä' lä' hnøø' jmi' ngo' kih', hi' ga' naä' hnooh' he' ga' jyoh' he' heé' dsëé', sa' hnøøy' jmeey' lä' koo' la' mada' kih' Dio, ni' miih' sa' goyh', jmääy' hñiiy' jøøh', hi' sa' goyh' hlëéyh' wii' kih' hi' kaah' hi' tääh' gyuuh'. ¹¹ Lä' jëé' ángele hi' tääh' gyuuh', beé' ga' lä' koh' ga' jmi' llé' hlëéh' he', pero ni' lä' ja' sa' tuu' dsëé' jwäy' dso'jwii' né' kih' hi' hlëéh' he' cha' né' Dio.

¹² Pero dsa' hñaa' dsë' he', hlëéyh' wii' kih' lä' jë' he' sa' ngëéy', jmeey' lä' koo' jah' nuu' hi' ma' na' jää' jngëéh' dsa'. Lä' ja' le' kih' dsa' he', lä' koo' jah' ba' heey' go-te'. ¹³ Jee' ja' hyoyh' jñeey' lä' koo' te' ta' hliih' he' ma' jmeey'. Chaa' lluu' jwërte laay', jmeey' lä' jë' he' tih' dsëé' hñiiy'. Peer' hlëéh' dsa' he', dsa' taayh' lä' kye' jee' jmeeh' hnäh' jmi', kuyh' ko' jøøh' kyaah' hnäh', hnooh' gyih' ma' la' he' heé' dsëé'.

¹⁴ Sa' le' jëéy' jaa' dsa' mä', ma' ra' he' heé' ba' dsëé'. Sa' dsa' lä' dsëh' dsëé' jmeey' he' hliih'. Mi' gaay' dsa' kyaah' hnäh' hi' sa' cha' be' kih'. Peer' hñuu' ha' lä' jee' liyh' lä' jë' he' heé' dsëé', jëéh' ma' hääy' kyaah' dso'jwii'. ¹⁵ Ma' jmeey' ta' koo' kih' jwë' lluu', ma' k'ayh' jwë'. Ga' naäy' jmeey' lä' koo' ga' jmee' Balaam, joo' Beor hi' ga' hnooh' ha' lä' ma' lä' chay' kuu' kyaah' he' hliih' he' ma' jmeey'. ¹⁶ Pero burra hi' ma' dsëé' Balaam he' ga' hlëéh' lä' koo' jaa' dsa'. Ga' juuyh' kiyh', kih' he' ma' jmeey' hu' dsëé' hliih' ja', mah' sa' ma' dsooy' ta' cha' né' kyaah' hu' dsëé' ngaah' kiyh'.

¹⁷ Lä' jëé' dsa' hñaa' dsë' he', laa' lä' koo' jmi' too' he' sa' haa' jmi', hi' laay' lä' koo' jni' he' go' kye' llé' wa' ha' cha' ha'. Ma' na' heey' go-te'. Ma' la' juu' dsa' naäy' jee' na' hoø' läh' lä' jë' joh' jmi' cha'.

¹⁸ Hlëéyh' juu' kaah' jmah' he' sa' tøøhn' ta', hi' kyaah' lä' jë' he' ngii' jmi' ngo' ja', mi' gaay' øøh' jne' hi' hmëé' ma' laa' kih' he' hliih'. ¹⁹ Hi' he' jah' lä' la': "Ma' na' laa' ba' jne'. He' ja' cha' jwë' jnän' jmeen' lä' jë' he' lla' dsë' jne'." Pero ni' sa' ñey' he' sa' na' laay'. Na' hnëéy' jmeey' he' hliih' jmah' ba'. Jëéh', cher' mah' ga' tah' dsa' kyaah' wa' he' cha' he' he' jøø' kiyh', ma' laay' kyaah' he' ja'. ²⁰ Cher' mah' ga' laa' jaa' dsa' kih' he' hliih' he' cha' jmi' gyuu' la', ta' la' kih' he' ga' lä' kyuuy' Dsa' jøøh' jnän' hi' lää' jne', hi' cher' mah' ga' jëéyh' ka' läh' ta' ka' luuy', hi' ga' lih' he' hliih' ja' kiyh', cha' ga' miih' lä' hlëéyh', lä' koo' ma' laay' jää'. ²¹ Llu' ga' la' kih' dsa' he' wa' ra' jah' kih' sa' ga' lä' kyuuyh' go-te' jwë' lluu'. Jwiiy', kih' he' ga' lä' kyuuyh' ba' mah' ga' jmeey' ta' koo' mada' he' na' jngii' he' ga' hyoyh' kih' Dio. ²² He' lä' ja', jëéh' kwee' lä' koo' dsoo' juu' he' hlëéh' dsa': "Sa' dsii' hi' ñu', koo' ka' läh' kuyh' tu' ñu' kiyh'", hi' "cha' ñe' hi' ma' na' jngëé', koo' ka' läh' looyh' jmi' jii'."

3

Lloo' koo' jmi' jah' Jesús ka' läh'

¹ Peer' hnaan' hnäh' øøhn', jee' la' ma' tē' to' mo'je' he' siin' kyah' hnäh'. Lä' to' na' hlëéh' koo' ba' juu', hlëéh' hnäh' mah' kah' hnäh' koo' nēé' ba' hu' dsë'. ² Hnoon' lä' dsooh' hoh' hnäh' kih' lä' jë' he' ga' si' hi' na' jngëé' hi' ma' ngëé' juu' kih' Dio llo'joo'. Hi' hnoon' lä' dsooh' hoh' hnäh' mada' kih' Dsa' jøøh' jnän' hi' lää' jne'. Jëéh' jnääh' hi' laa' apostole, kwa' jnääh' juu' kiyh' jee' kyah' hnäh'.

³ Wa' lä' dsoo' hoh' hnäh' to' né' he' jwahn' la'. Wa' ra' ga' tē' jee' laa' jmi', ya' naä' dsa' hi' mi' kwah' kih' lä' jë' ba', hi' joh' he' hliih' sa' jmeey' lä' koo' ngii' jmi' ngo' kiyh'. ⁴ Jäyh' lä' la': "¿He' la' sa' ma' jah' Cristo lä' koo' ga' bääyh' hñiiy' ma' jäh' y? Lä' jiih' jmi' ga' juu' dsa' ma' gyuh' jnän', lä' ma' ngoo' ja' ba' hii' ti' jmi' gyuu' lä' jiih' na'. Sa' cha' he' ma' na' sa' hi' lä' jiih' ma' ga' nøø' jmi' gyuu'", jah' dsa' he'. ⁵ Sa' hnøøy' nuuy' ha' lä' ga' nøø' jmi' gyuu'. Jëéh', kyaah' koo' ga' hlëéh' ba' Dio, ga' la' gyuuh' hwa' lä' ma' to' né'. Hwa' ya' hii' neh' jmi', hi' jmi' ja' ga' nøø' lä' ku' lä' jii' kih'. ⁶ Ja' ba' kyaah' jmi' ja', ga' hee' Dio jmi' gyuu' he' ma' nøø' jää', lä' koo' ma' chaa' Noé. ⁷ Hi' kyaah' he' ga' hlëéh' Dio, ma' na' la' juu' koo' kyaah' je' gyuuh' hwa' he' jnä' na'. Koo' jøøy' ba' ha' lä' lloo' jmi' jmeey' jwiz' mah' mi' laay' lä' jëé' hi' hñaa' dsëé', ja' ga' heey' lä' jë' go-te'.

⁸ Pero hnäh' hi' hnaan', ta' wa' gaa' hoh' hnäh' he' la'. Koo' jmi' jnä' jne', kih' Dio la' koo' mil j' ñe'. Hi' koo' mil j' ñe',

la⁴ kih⁴ Dio lä⁴ko^o- ko^o- jmi⁴ ba'. ⁹ Ja⁴ he⁻ dsa⁻ lä⁻ hë^é Dio mi⁻ tey⁴ he⁻ ga⁻ bääyh⁻ hñiiy⁻ jmeey⁻, lä⁻ko^o- laa⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻. He⁻ jøh⁻ dséy⁻ kyaah⁻ jne⁻ ba⁻ ja⁻, sa⁻ hnøøy⁻ hee⁻ ni⁻ jaa⁻, he⁻ hnøøy⁻ lä⁻ dsa⁻ dsé⁻ lä⁻ jë⁻ ba⁻ mah⁻ ya⁻ nääy⁻ ka⁻ läh⁻ kih⁻ Dio.

¹⁰ Wa⁻ra⁻ ga⁻ dsë⁻ jmi⁻ kih⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻, ko^o- jmi⁻ he⁻ sa⁻ jøø⁻ dsa⁻ ba⁻ jäh⁻, lä⁻ko^o- jmee⁻ jaa⁻ dsa⁻ hii⁻. Jmi⁻ ja⁻, hii⁻ goo⁻ ääh⁻ go⁻ te⁻ gyuu⁻ jmi⁻ gyuu⁻, koo⁻ kyaah⁻ je⁻. Lä⁻ ja⁻ koo⁻ hwa⁻ la⁻ kyaah⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻ në⁻ kih⁻.

¹¹ Kih⁻ he⁻ ma⁻ ñe⁻ jne⁻ he⁻ hee⁻ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻ hwa⁻, he⁻ ja⁻ jmee⁻ bii⁻ dsa⁻ toohn⁻ na⁻ jngë⁻ jne⁻ jee⁻ hnäähn⁻ Dio. ¹² Hnøø⁻ dsa⁻ toohn⁻ kyaah⁻ o⁻ jøh⁻ dsé⁻ lä⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ ja⁻. Wa⁻ kwan⁻ be⁻ hñaa⁻ ta⁻ jnän⁻ mah⁻ wa⁻ lä⁻ te⁻ ga⁻ juh⁻. Jmi⁻ ja⁻ hee⁻ gyuu⁻ jmi⁻ gyuu⁻, koo⁻ kyaah⁻ je⁻. Hi⁻ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻ joo⁻ kyaah⁻ je⁻. ¹³ Pero jne⁻ tøøhn⁻ jøøñ⁻ ko^o- gyuu⁻ hwa⁻ he⁻ hmë⁻ he⁻ ga⁻ bääh⁻ Dio hñii⁻ kwa⁻. Jee⁻ ja⁻ lä⁻ cha⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻ ba⁻.

¹⁴ He⁻ ja⁻ jwahn⁻ øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁻, ta⁻ ko⁻ jiih⁻ tøøh⁻ jne⁻ jøøñ⁻ he⁻ lä⁻ te⁻ he⁻ ja⁻, wa⁻ kwan⁻ be⁻ mah⁻ jeey⁻ jne⁻ tøøhn⁻ na⁻ jngëen⁻ hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ na⁻ bääh⁻ jne⁻ hi⁻ hii⁻ tii⁻ jnän⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jäh⁻. ¹⁵ Hnøø⁻ täh⁻ dsé⁻ jne⁻ kih⁻ juu⁻ la⁻. Cher⁻ mah⁻ sa⁻ jayh⁻ chah⁻, he⁻ hnøøy⁻ lääy⁻ lä⁻ jë⁻ ba⁻ ja⁻. Kih⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, he⁻ jøh⁻ dsé⁻ Dio kyaah⁻ jne⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ sii⁻ øøh⁻ jne⁻ Paa⁻ hi⁻ hnää⁻ jne⁻ lä⁻ ko^o- la⁻ hu⁻ dsé⁻ he⁻ ga⁻ hyoyh⁻ kih⁻ Dio. ¹⁶ Lä⁻ jë⁻ mo⁻ je⁻ kiyh⁻ he⁻ ga⁻ siiy⁻, hlëéyh⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻ ko^o- hlëéh⁻ jnä⁻ kih⁻ he⁻ la⁻. Hi⁻ jee⁻ llah⁻ na⁻ sii⁻ jwëéh⁻ he⁻ sa⁻ lä⁻ ngë⁻ jne⁻. He⁻ ja⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ngë⁻ hi⁻ sa⁻ la⁻ ko^o- ba⁻ hu⁻ dsé⁻ kih⁻, mi⁻ siiy⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ sii⁻ Paa⁻. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ mi⁻ siiy⁻ ka⁻ läh⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻ jee⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, lä⁻ jwë⁻ ja⁻ heey⁻ hñiiy⁻ go⁻ te⁻.

¹⁷ Hnäh⁻ øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁻, ma⁻ ngë⁻ ma⁻ nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ juu⁻ la⁻, he⁻ ja⁻ hää⁻ hnäh⁻ hñaa⁻ kih⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁻ he⁻ mah⁻ sa⁻ kah⁻ hnäh⁻ jyoh⁻ jwë⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ täh⁻ hnäh⁻, na⁻ he⁻ ma⁻ tääh⁻ hnäh⁻ ko^o- hweh⁻.

¹⁸ Wa⁻ lä⁻ kyuu⁻ hnäh⁻ cha⁻ ga⁻ miuh⁻ Jesu⁻ cristo Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻ hi⁻ lää⁻ jne⁻. Lä⁻ ja⁻ go⁻ nää⁻ ba⁻ hnäh⁻ ta⁻ cha⁻ në⁻ kyaah⁻ he⁻ llu⁻ he⁻ la⁻ kwa⁻ Jesús. Lä⁻ ja⁻ wa⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kiyh⁻ jmi⁻ na⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ lä⁻ jë⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻. Wa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻.

1 Juan

He la to nē je he ga sii' Jwaa'

Juu' he jmee' chaa' jne'

¹ Jee' la- sii' jnaäh' kyah' hnäh' juu' kih' hi' chaa' jää' ga' kih' jmi' gyuu'. Ga' nuu' jnaäh' juu' he' ga' kway', kyaah' mi' nē' jnaäh' ga' jēē' jnaäh' kiyh'. Ga' jēē' jnaäh' hi' ga' chu' ga' bēē' jnaäh'. Hi' he' he' laa' juu' hi' jmee' chaa' dsa' he' ja' kwa' jnaäh' juu' kiyh'. ² Hi' na' jiih' he' ga' lä' jnaäy' lä' ma' jay' jmi' gyuu' la'. ga' jēē' jnaäh', hi' jmee' jnaäh' ju' dsoo' kiyh'. He' ja' hlēēh' jnaäh' hnäh' kih' hi' na' jiih' tää'. Hi' he' ma' chaa' kyaah' Tää' jää', hi' he' ba' hi' he' ga' lä' jnaäy' jee' kyaa' jnaäh'. ³ Lä' jē' he' ma' jēē' jnaäh' hi' he' ma' nuu' jnaäh', juu' ja' ba' kwa' jnaäh' mah' lä' ja' kyah' hnäh' lä' cha' koo' ba' huu' dsē' kyaah' jnaäh', lä' koh' hii' koo' ba' huu' dsē' kyaa' jnaäh' kyaah' Dio hi' kyaah' jooy' Jesucristo. ⁴ Lä' jē' he' la- sii' jnaäh' kyah' hnäh' mah' jēē' hoh' hnäh' go' te'.

Dio laa' wa' je'

⁵ He' la- na' juu' he' ma' nuu' jnaäh' kiyh', ja' ba' juu' la' kwa' jnaäh' kyah' hnäh' ka' läh'. Dio he' hi' laa' wa' je', ni' miih' he' hlih' sa' cha' kiyh'. ⁶ Cher' mah' jäh' jne', hii' koo' ba' huu' dsē' jnän' kyaah' jnih' mah' jmee' ga' jne' he' hlih', he' ta' juu' ba' jne' ja', jēēh' sa' mi' te' jne' lä' koo' lle' ju' dsoo'. ⁷ Pero cher' mah' mi' te' jne' lä' koo' lle' kih' hi' hää' jee' wa' je', ja' ba' lä' koo' hää' hñii' Dio jee' wa' je', he' ja' ba' dsoo' hii' koo' ba' huu' dsē' jnän' kyaah' ooh' jne'. Hi' kyaah' jma' kih' Jesucristo joo' Dio gyih' lä' jē' dso' kye' jnän'.

⁸ Cher' mah' jäh' jne' sa' cha' dso' kye' jnän', he' mi' gaa' jne' hñaa' ba' jne' ja', sa' cha' ju' dsoo' cha' jnän'. ⁹ Pero cher' mah' ga' mi' jnaä' jne' dso' kye' jnän', lluu' ba' Dio, hi' lä' ma' koo' ja' ba' dsē' kih' dso' kye' jnän', hi' chey' go' te' lä' jē' he' hlih' he' dsa' hlääh' jne'. ¹⁰ Cher' mah' ga' jäh' jne' sa' cha' dso' kye' jnän', he' jmaä' jne' Dio he' ta' juuy' ba'. Sa' hä' juu' kiyh' neh' tuh' dsē' jne' cher' mah' lä' ja' la'.

2

Jesús cheh' nē' jnän' ngii' jnän' kih' Dio

¹ Hnäh' gyuu' pih' kyaan', ma' siin' lä' jē' he' la- mah' mo' so' jmeeh' ga' hnäh' dso' kye'. Pero cher' mah' chaa' hi' ma' jmee' dso' kye', chaa' jaa' hi' cheh' nē' jnän' ngii' kih' Tää', hi' he' he' Jesucristo, hi' lluu' go' te'. ² Hi' he' ga' ngēē' hñii' mah' ga' juuy', ga' mi' hmaayh'

dso' kye' jnän'. Pero ja' ma' la' dso' kye' jnän' ga' mi' hmaayh', lä' ja' ka' läh' ga' mi' hmaayh' dso' kye' kih' ga' lä' jēē' dsa' hi' tääh' jmi' gyuu' la'.

³ Cher' mah' ga' hoo' jne' nuuh' kih' Dio, ma' nē' jne' he' ma' kyuu' ba' jnih' ja'. ⁴ Pero hi' jäh': "Kyuu' ba' jnä' Dio", mah' sa' hooy' nuuh' kiyh', he' ta' juuy' ba' ja'. Sa' la' dsoo' juu' kiyh'. ⁵ Pero hi' hoo' juu' kih' Dio, hi' he' ba' hnää' Dio lä' koo' te' lle' kih'. He' lä' ja', nē' jne' he' laa' jne' koo' kyaayh'. ⁶ Hi' jäh' laa' koo' kyaah' Dio, hi' he' ää' jmi' jmeey' lä' koo' ga' jmee' Jesús ba'.

Nuu' hmēē' he' ga' kwa' Jesús

⁷ Ja' he' hmēē' nuuh' la' he' siin' kyah' hnäh' ooh'. Nuuh' ma' gyuh' he' ma' kyuuh' hnäh' lä' ma' to' nē' ba' la'. Nuuh' ma' gyuh' la', la' juu' he' ga' nuuh' hnäh' lä' ma' to' nē'. ⁸ Pero ma' ra' he' hmēē' ba' nuuh' la' he' siin' kyah' hnäh'. Jēēh', ma' ra' he' ga' lä' hnää' ba' Cristo jne' hi' lä' ja' ma' lä' hnaah' hnäh' ooh' hnäh'. Jēēh', dsa' ngēē' ba' he' na' hoo' ja', hi' ngoo' dsa' lä' jnä' hñii' wa' je' he' jmee' hnää' dsa'.

⁹ Hi' jäh' hää' jee' jnä' wa' je' mah' na' hääy' ooyh', lä' ma' hää' bih' jee' na' hoo'. ¹⁰ Hi' hnää' ooh', hi' he' hää' tää' jee' jnä' wa' je'. Sa' cha' he' jmee' tēyh'. ¹¹ Pero hi' na' hoo' kih' ooh', lä' ma' hää' bih' jee' na' hoo'. Jēēh' he' hlih' jmah' ba' jmeey'. Hi' ni' sa' nēy' ha' ta' dsooy', jēēh' sa' jnä' mi' nēy' he' ngēy' jee' na' hoo'.

¹² Gyuu' pih', siin' kyah' hnäh', jēēh' ma' na' che' dso' kye' kyah' hnäh' ta' la' kih' Jesús. ¹³ Hnäh' dsa' ma' kaaah', siin' kyah' hnäh', jēēh' ma' lä' kyuuh' ka' hnäh' hi' ma' chaa' jää' ga' kih' jmi' gyuu'. Hi' siin' kyah' hnäh' chih' kwaa', jēēh' ma' lēh' hnäh' kih' hi' hlēēh'.

Siin' kyah' hnäh' gyuu' pih', jēēh' ma' lä' kyuuh' ba' hnäh' Tää'. ¹⁴ Siin' kyah' hnäh' dsa' ma' kaaah', jēēh' ma' lä' kyuuh' ba' hnäh' hi' ma' chaa' jää' ga' kih' jmi' gyuu'. Siin' ka' läh' kyah' hnäh' chih' kwaa', jēēh' cha' be' kyah' hnäh', hi' ma' ja' koo' hweh' juu' kih' Dio neh' tuh' hoh' hnäh', hi' ma' lēh' hnäh' kih' hi' hlēēh'.

¹⁵ Ta' wa' hee' hoh' hnäh' he' cha' jmi' gyuu' la', ni' he' ga' jyoh' he' cha' nē' kih'. Hi' hee' dsē' he' cha' jmi' gyuu' la', sa' hnääy' Tää'. ¹⁶ Jēēh', lä' jē' he' hlih' he' cha' jmi' gyuu' la', sa' gwa' kih' Dio. Kih' jmi' gyuu' la' ba' ja' he' hee' dsē' jmi' ngo', hi' he' hee' dsēy' lä' jē' he' jēēy', hi' he' jmaäy' hñiiy' joooh'. ¹⁷ Dsa' laa' ba' he' cha' jmi' gyuu' la' kyaah' he' hee' dsē' dsa'. Pero hi' jmee' lä' hnoo' Dio, lä' ma' chaa' ja' ba'.

Ju' dsoo' hi' juu' ta' juu'

¹⁸ Gyuu⁻ kyaan⁻, ngoo⁺ ga⁻ dsa⁻ jmi⁻ he⁻ tøøhn⁻ la⁻. Ma⁻ nuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ kih⁻ jaa⁻ hi⁻ ja⁻ hi⁻ na⁻ høøh⁻ kih⁻ Cristo. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ la⁻, jwëë⁻ dsa⁻ kyaay⁻ ma⁻ cha⁻ na⁻. Kih⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, ñe⁻ jnääh⁻ ngoo⁺ ga⁻ dsa⁻ jmi⁻ he⁻ tøøhn⁻ la⁻. ¹⁹ Hi⁻ he⁻ ga⁻ hwëë⁻ jee⁻ kya⁻ jnääh⁻, pero sa⁻ ma⁻ laay⁻ kya⁻ jnääh⁻. Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ma⁻ laay⁻ kya⁻ jnääh⁻, ma⁻ jäh⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ jnääh⁻. He⁻ ga⁻ hwëëy⁻ jee⁻ kya⁻ jnääh⁻ ga⁻ lä⁻ jnä⁻, ja⁻ lä⁻ jëëy⁻ laay⁻ kya⁻ jnääh⁻.

²⁰ Pero ma⁻ hñah⁻ ba⁻ hnäh⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ he⁻ ga⁻ kwëëh⁻ Cristo hnäh⁻. He⁻ ja⁻ ma⁻ kyuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ hä⁻ lä⁻ la⁻ ju⁻ dsoo⁻. ²¹ Ja⁻ kih⁻ he⁻ sa⁻ kyuuh⁻ hnäh⁻ ju⁻ dsoo⁻ he⁻ siin⁻ juu⁻ la⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Siin⁻ he⁻ la⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻ kyuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻. Jëëh⁻ ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ni⁻ koo⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻ sa⁻ go⁻ hii⁻ jee⁻ kih⁻ ju⁻ dsoo⁻.

²² ¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁻? Hi⁻ jäh⁻ kih⁻ Jesús sa⁻ laay⁻ Cristo, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁻. Hi⁻ na⁻ høøh⁻ kih⁻ Cristo, jäh⁻ sa⁻ cha⁻ Dio hi⁻ ni⁻ sa⁻ cha⁻ joo⁻ ka⁻ läh⁻. ²³ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jäh⁻ sa⁻ la⁻ Jesús joo⁻ Dio, hi⁻ he⁻ sa⁻ la⁻ kya⁻ Tä⁻. Pero hi⁻ mi⁻ jnä⁻ hñii⁻ he⁻ laay⁻ kya⁻ joo⁻ Dio, laay⁻ kya⁻ Tä⁻ ka⁻ läh⁻.

²⁴ Wa⁻ jäh⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ he⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻. Jëëh⁻, cher⁻ mah⁻ ga⁻ jäh⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ he⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻, lä⁻ ja⁻ tääh⁻ hnäh⁻ tä⁻ kyaah⁻ joo⁻ hi⁻ kyaah⁻ Tä⁻ ka⁻ läh⁻. ²⁵ He⁻ la⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻ bääh⁻ Jesucristo hñii⁻ kyaah⁻ jne⁻: he⁻ ga⁻ jmeey⁻ cha⁻ jne⁻ tä⁻.

²⁶ Siin⁻ he⁻ la⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ lä⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ hi⁻ hnøø⁻ mi⁻ gaa⁻ hnäh⁻. ²⁷ Pero jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ he⁻ ma⁻ hñah⁻ hnäh⁻ kih⁻ Cristo, ma⁻ jäh⁻ ja⁻ ba⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Mo⁻ so⁻ jmee⁻ bii⁻ hi⁻ mi⁻ tée⁻ hnäh⁻. jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ ba⁻ mi⁻ tée⁻ hnäh⁻ ga⁻ lä⁻ jë⁻. Hi⁻ hlëëyh⁻ ju⁻ dsoo⁻ jmah⁻ ba⁻, ja⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻. Ja⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ Cristo, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ mi⁻ tée⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ hnäh⁻.

²⁸ Gyuu⁻ kyaan⁻, na⁻ na⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁻ Cristo. Lä⁻ ja⁻ lä⁻ cha⁻ o⁻ jøh⁻ dsë⁻ jnän⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻ jnä⁻äy⁻, hi⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ jän⁻ kyaah⁻ o⁻ hih⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jäh⁻. ²⁹ Ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻, lluu⁻ ba⁻ Jesús. Lä⁻ ja⁻ hnøø⁻ lä⁻ ngëëh⁻ hnäh⁻ ka⁻ läh⁻, lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁻ laay⁻ kya⁻ Dio.

3

Hi⁻ la⁻ joo⁻ Dio

¹ Jëë⁻ da⁻ hnäh⁻ ha⁻ koh⁻ sa⁻ hnää⁻ Tä⁻ jne⁻, lä⁻ jiih⁻ ma⁻ mi⁻ cheey⁻ jne⁻ joo⁻. He⁻ ja⁻, dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ sa⁻ kyuu⁻ jne⁻, jëëh⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ kyuuy⁻ hñii⁻ Dio. ² Øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁻, na⁻ ma⁻ la⁻ jne⁻ joo⁻ Dio. Sa⁻ ga⁻ ma⁻ ñe⁻ jne⁻ ha⁻ lä⁻ leë⁻ jne⁻. Pero ñe⁻ ba⁻ jne⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻ jnä⁻äy⁻ Jesucristo, leë⁻ jne⁻

lä⁻ koo⁻ laay⁻ hñii⁻, jëëh⁻ ma⁻ ja⁻ jëë⁻ jnih⁻ na⁻ hñaa⁻ lä⁻ jëë⁻ lä⁻ koo⁻ laay⁻ hñii⁻. ³ Hi⁻ ga⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ cha⁻ o⁻ jøh⁻ dsë⁻ kih⁻ he⁻ leey⁻ kwee⁻ kyaayh⁻, hi⁻ he⁻ na⁻, ngoo⁻ mi⁻ lluu⁻ y⁻ hñii⁻ cha⁻ ga⁻ miuh⁻ lä⁻ jiih⁻ leey⁻ na⁻ jngëëy⁻ lä⁻ koo⁻ na⁻ jngëë⁻ hñii⁻ Jesús.

⁴ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻, hlä⁻äyh⁻ cha⁻ ñe⁻ ley⁻ kih⁻ Dio. Jëëh⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻ na⁻, sa⁻ mi⁻ tey⁻ kih⁻ ley. ⁵ Ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻, ja⁻ Jesús mah⁻ jñuuyh⁻ dso⁻ kye⁻ jnän⁻. Hi⁻ he⁻ ni⁻ miuh⁻ dso⁻ kye⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ cha⁻ kiyh⁻. ⁶ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaayh⁻, sa⁻ jmeey⁻ dso⁻ kye⁻. Pero lä⁻ jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ jëëy⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lä⁻ kyuuy⁻. ⁷ Gyuu⁻ kyaan⁻, ta⁻ kwa⁻ hnäh⁻ jwë⁻ kih⁻ ni⁻ jaa⁻ mah⁻ mi⁻ gaay⁻ hnäh⁻. Hi⁻ jmee⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ lluu⁻, lä⁻ koo⁻ lluu⁻ hñii⁻ Cristo. ⁸ Pero hi⁻ ga⁻ nää⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻, la⁻ kya⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻, jëëh⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻ ga⁻ løø⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻. He⁻ ja⁻ ja⁻ joo⁻ Dio mah⁻ heey⁻ ta⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻.

⁹ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ la⁻ kya⁻ Dio sa⁻ jmeey⁻ dso⁻ kye⁻, jëëh⁻ lä⁻ ma⁻ laay⁻ ja⁻ ba⁻ sa⁻ ju⁻ kih⁻ Dio. Sa⁻ le⁻ jmeey⁻ dso⁻ kye⁻, kih⁻ he⁻ laay⁻ kya⁻ Dio. ¹⁰ Jee⁻ la⁻ dsa⁻ lä⁻ jnä⁻ hi⁻ la⁻ joo⁻ Dio hi⁻ hi⁻ la⁻ joo⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻. Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ sa⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁻, hi⁻ sa⁻ hnääy⁻ øøyh⁻, sa⁻ laay⁻ kya⁻ Dio.

Wa⁻ hnää⁻ jne⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻ kyaahn⁻

¹¹ Juu⁻ la⁻, he⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ma⁻ to⁻ ñe⁻: Wa⁻ hnää⁻ jne⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻ kyaahn⁻. ¹² Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jmee⁻ Cain⁻ hi⁻ ma⁻ la⁻ kya⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻ mah⁻ ga⁻ jngëëyh⁻ øøyh⁻. ¿Hee⁻ kih⁻ ja⁻ he⁻ ga⁻ jngëëyh⁻ øøyh⁻? Ga⁻ jngëëyh⁻, kih⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻ ma⁻ la⁻ ta⁻ hliih⁻ ba⁻, hi⁻ ta⁻ kih⁻ øøyh⁻ ma⁻ la⁻ ta⁻ llu⁻ jmah⁻.

¹³ Hnäh⁻ øøhn⁻, ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ dsa⁻ hoh⁻ cher⁻ mah⁻ na⁻ høøh⁻ dsa⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ¹⁴ Kih⁻ he⁻ hnää⁻ jne⁻ øøh⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ ñe⁻ jne⁻ ma⁻ tée⁻h⁻ jne⁻ jee⁻ cha⁻ jne⁻ tä⁻ä⁻ lla⁻ he⁻ ma⁻ juu⁻ jne⁻. Pero hi⁻ sa⁻ hnää⁻ øøh⁻, lä⁻ ma⁻ na⁻ juuy⁻ ja⁻ ba⁻. ¹⁵ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ hääh⁻ øøh⁻, laay⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jngëëh⁻ dsa⁻. Ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻, ni⁻ jaa⁻ hi⁻ jngëëh⁻ dsa⁻, sa⁻ na⁻ jnä⁻äy⁻ kih⁻ Dio. ¹⁶ Ma⁻ ñe⁻ ba⁻ jne⁻ hee⁻ ja⁻ he⁻ hnää⁻ jne⁻ øøhn⁻. Jëëh⁻, Jesucristo ga⁻ ngëë⁻ hñii⁻ ga⁻ juu⁻ jnä⁻ jne⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻, ä⁻ jmi⁻ kwa⁻ jne⁻ hñaan⁻ mah⁻ juu⁻ jne⁻ kih⁻ øøhn⁻. ¹⁷ Hi⁻ ma⁻ cha⁻ kih⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, mah⁻ sa⁻ kway⁻ ni⁻ miuh⁻ lä⁻ ma⁻ lla⁻ kya⁻ øøyh⁻, ha⁻ lä⁻ ja⁻ jäh⁻ hnää⁻ bih⁻ Dio mah⁻ sa⁻ hnääy⁻ øøyh⁻. ¹⁸ Gyuu⁻ kyaan⁻, sa⁻ jmä⁻ jnän⁻ he⁻ hnää⁻ jne⁻ dsa⁻ kyaahn⁻ kyaah⁻ juu⁻ ta⁻ jmah⁻. Hnøø⁻ kwan⁻ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsë⁻ jne⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ kiyh⁻, ja⁻ koo⁻ jmeuh⁻ ba⁻.

¹⁹ Heh⁻ lä⁻ ja⁻ ñe⁻ jne⁻ he⁻ tøøhn⁻ kyaah⁻ ju⁻ dsoo⁻ hi⁻ mo⁻ so⁻ hñii⁻ ga⁻ hu⁻ dsë⁻ jnän⁻ cha⁻ ñe⁻ Dio. ²⁰ Pero cher⁻ mah⁻ hñii⁻ ga⁻ hu⁻ dsë⁻ jnän⁻, ha⁻ ga⁻ sa⁻ ñe⁻ Dio hi⁻ jëë⁻

jne'. Ga lä jäe go te ba ñey. ²¹ Øøhn' hi hnaan', cher mah' ma na jngü' huü dsé jnän', ma cha ba o jøh' dsé jnän' kyaah' Dio. ²² Hi wa he cha he he ngün' kih' Dio, hñah' ba jne', jëeh' høø ba jne' nuuh' kiyh' hi jmee' ba jne' lä jäe he tih' dsëy'. ²³ He la ja nuuh' kiyh': He jmeen' dsoo' dsé jne' kih' jooy' Jesucristo, hi he hnää' jne' dsa kyaahn' lä koo' mada' he ga jmeey' jnän'. ²⁴ Hi høø' lä jäe mada' kiyh', chaa' bih' kyaah' Dio, hi Dio kyaayh' ka läh'. Ta la kih' jmi lle' he ga kwëeyh' jne', he ja ba na ñe' jne' Dio kyaah' jne'.

4

Beë' ga jmi lle' kih' Dio lä koh' ga jmi lle' kih' hi sa llu'

¹ Øøhn' hi hnaan', ta wa heeh' hnäh' kih' lä jëe' hi jäh' kye' jmi lle' kih' Dio. Kye da hnäh' kwaat' kih' dsa he che laay' kyaä' Dio o sa laay'. Jëeh' jwëë' hi ta juu' ga naä' lä kaa' jmi gyuu' jmäy' hñiiy' lä koh' hi ngëe' juu' kih' Dio. ² Lä la ba lä kyuuh' hñih', hi na hi kye' jmi lle' kih' Dio. Lä jëe' hi jäh' ja Jesucristo, laa' jmi ngo', hi he ba kye' jmi lle' kih' Dio. ³ Hi lä jëe' hi kye' jmi lle' hi jäh' sa ga laa' Jesucristo jmi ngo', hi he sa laa' kyaä' Dio. Jmi lle' hi na høøh' kih' Cristo ba he'. Ma nuuh' ba hnäh', ja jmi lle' kih' hi na høøh' he hi ma chaay' ba jmi gyuu' jmi na'.

⁴ Gyuu' kyaan', ma laah' hnäh' kyaä' Dio, hi ma lëh' hnäh' kih' hi ta juu' he'. Jëeh' beë' ga jmi lle' kih' Dio hi jää' hnäh', lä koh' ga hi jää' dsa jmi gyuu'. ⁵ Dsa he' laa' kyaä' jmi gyuu' la ba, he ja hlëeyh' juu' he cha jmi gyuu' la, hi dsa jmi gyuu' ba nuu' kiyh'. ⁶ Pero jne' laa' jne' kyaä' Dio. Hi kyuu' Dio, hi he nuu' jnän'. Pero hi sa kyuu' Dio, sa jmeey' he jnän'. Lä ja ba jmee' lii' hee na jmi lle' he la kih' ju' dsoo', hi hee na jmi lle' he la juu' ta juu'.

He ba che hnää' Dio jne'

⁷ Øøhn' hi hnaan', wa hnää' jne' dsa kyaahn'. Jëeh', he hnää' jne' øøhn' gwa kih' Dio ba ja'. Ga lä jëe' hi hnää' dsa kyaah', hi he ba laa' kyaä' Dio, hi he ba kyuu' Dio. ⁸ Hi sa hnää' dsa kyaah', sa ga ma kyuu' Dio. Jëeh', Dio hnää' bih' dsa'. ⁹ Kyaah' lä la ga mi jnäa' Dio ha koh' sa hnääy' jne'. Ga cheey' jooy' jmi gyuu' la hi laa' gyuu' koo' mëë' kyaay'. Mah' jmeey' chaa' jne' ta la kih' jooy' ba. ¹⁰ Ha gwa he hnää' jne' Dio. Sa ja jnän' he hnää' jne' Dio. Dio ba he hi ga lä hnää' jne' to nē' he ja ga cheey' jooy' mah' ga juuy' la jne' lä jwë' jee' ga lä hmaah' dso' kye jnän'.

¹¹ Øøhn' hi hnaan', cher mah' Dio ma lä hnää' jne' cha miih', ja ba lä ja ää' jmi lä hnää' jne' dsa kyaahn'. ¹² Jih' koh' ni jaä' sa ma jëe' Dio. Pero cher mah' hnää' jne' dsa kyaahn', Dio ba kyaah' jne'. Hi he jmeen' lä ja ma na hñaa' he hnää' jne' Dio. ¹³ Kih' he ga kwëeh' Dio jne' jmi lle' kiyh', he ja ñe' jne' chaa' jne' kyaah' Dio, hi Dio kyaah' jne'. ¹⁴ Ma jëe' jnääh' hi jmee' jnääh' ju' dsoo', Täa' he hi ga chee' jooy' mah' lääy' dsa jmi gyuu'. ¹⁵ Ga lä jëe' hi jäh', Jesús he laa' jooy' Dio, chaay' kyaah' Dio, hi Dio kyaayh' ka läh'.

¹⁶ Ma lä kyuuh' jnääh' hi ma jmeey' jnääh' dsoo' he hnää' Dio jne'. Jëeh', Dio hnää' bih' dsa'. Hi hi tääh' koo' hweh' he hnääy' dsa kyaayh', chaay' kyaah' Dio, hi Dio kyaayh' ka läh'. ¹⁷ He ja', cher mah' hnää' jne' dsa kyaahn', ma na hñaa' ba he hnää' jne' Dio mah' lä ja ma cha ba o jøh' dsé jnän' wa tra ga tē' jee' la' Dio ta. Jëeh' lä koo' laa' hñii' Dio, ja ba lä ja laa' jne' jmi gyuu' la. ¹⁸ Hi hnää' dsa kyaah', sa cha mo goyh'. Hi dsoo' hnää' dsa kyaah', jmeey' ta koo' ba he goyh'. Pero hi goh', jëey' wii' ba laay', he ja goyh'. Lä ja cher mah' hi goh', he sa na hñaa' he hnääy' Dio ba ja'.

¹⁹ Hnää' jne' Dio, jëeh' hñii' bih' ga lä hnääy' jne' to nē'. ²⁰ Cher mah' hi jäh': "Jnä' hnaan' Dio", mah' na hääyh' øøyh', hi ta juu' ba he'. Jëeh', hi jëe' øøh' mah' sa hnääy', zha lä ja hnääy' Dio hi sa ma jëey' jih' koh'?" ²¹ Ga hñah' jne' nuuh' la kiyh': Cher mah' hi hnää' Dio, wa hnääy' øøyh' ka läh'.

5

Wa lla dsëe' jne' kih' he hliih'

¹ Ga lä jëe' hi ma dsoo' dsé, Jesús he laa' Cristo, hi he ba laa' kyaä' Dio. Cher mah' hnää' jne' jaa' dsa hi chaa' chih' kyaä', lä ja ka läh' hnää' jne' chih' kyaay'. ² Cher mah' hnää' jne' Dio hi jmee' jne' lä jäe' mada' kiyh', ñe' jne' hnää' ba jne' ka läh' lä jëe' jooy'. ³ Lä la ba la he hnää' jne' Dio, hnøø' høøñ' lä jäe' mada' he jmeey'. Hi lä jäe' mada' kiyh' sa jwëeh' go te'. ⁴ Jëeh', lä jëe' hi laa' kyaä' Dio lla dsëe' kih' he hliih' he cha jmi gyuu' la. Kyaah' he ma dsoo' dsé jne' kih' Dio, he ja ba ma lla dsëe' jne' kih' he hliih' he cha jmi gyuu' la. ⁵ Hi ma dsoo' dsé, Jesús he laa' jooy' Dio, hi he ba hi lla dsëe' kih' he hliih' he cha jmi gyuu' la.

Cha ba he jmee' ju' dsoo' kih' jooy' Dio

⁶ Kyaah' jmi hi kyaah' jma ja' Jesucristo jmi gyuu' la. Ja ma la koo' ga saay' jmi, ga tyy' jma kiyh' dsoh' hma cru'. Hi ja ba jmi lle' kih' Dio jmeey'

ju'dsoo' he- jay', jëeh' Jmi-llë' kih' Dio la'
 ju'dsoo' jmah' ba'. ⁷ Uu- laa' hi- jmee-
 ju'dsoo' gyuu' jmi-gyuu'. Täa' he' jaa-
 hi- laa' juu' he' jee' ga-të' uu', hi- Jmi-llë'
 Na-jngii' ka-läh'. Koo- ba' juu' hii' kih' jee'
 lä-jëe- uu- hi- he'. ⁸ Hi- cha- hnë- nëe' he-
 jmee- ju'dsoo' hwa' la-. Jmi-llë' kih' Dio he',
 jmi- ja-, hi- jma- ka-läh'. Lä-jë- hnë- nëe'
 he- ja-, hii' koo- ba' juu' kiyh'. ⁹ Heeh' ba'
 jne' ju'dsoo' he- kwa- dsa-, ha- ga' sa- kyeë'
 ju'dsoo' he- ga' jmee' Dio kih' Joö'. ¹⁰ Hi-
 jmee- dsoo' dsë' kih' Joö' Dio, kyeë- ju'dsoo'
 la- neh- tuh-dsëy'. Hi- sa- jmee- dsoo' dsë'
 kiyh', jmääy- Dio jaa- hi- ta' juu', jëeh' sa-
 ma-heeyh- ju'dsoo' he- ga' jmee' Dio kih'
 Joö'. ¹¹ He- la- ja- ju'dsoo' he- ga' kway':
 Ta-la' kih' Joöy' hi- na' jiih', ga' jmeey' chaa-
 jne' tää'. ¹² Hi- ma-heeh- kih' Joöy', lä-
 ma-chaay- ja-ba'. Pero hi- sa- ma-heeh-
 kih' Joöy', sa- na' jnäy' kih' Dio.

Nuu' kih' Jwaa' jee' ga' dsa' juu' kiyh'

¹³ Siin- lä-jë- he- la- kyah' hnäh' hi-
 ma-heeh- kih' Joö' Dio, mah' lä-neh' hnäh'
 he- ma-chaah- ba' hnäh' tää', hi- mah'
 jmeeh- hnäh' dsoo' kih' Joö' Dio.

¹⁴ He- la- ja- o-jøh- dsë- he- ma-cha-
 jnän' kyaayh'. Cher-mah' ga-ngiin' he- hnø'
 jne' kiyh' lä- hyoh- dsëy', nuuy' ba'. ¹⁵ Hi-
 cher-mah' ñe' jne' nuuy' ba' jnän', lä-ja- ñe'
 jne' ka-läh' wa-ra- ga-ngiin' wa- he- cha-
 he- he- la- kyaa' jne' kiyh', ma-hñah- ba'
 jne' ja- lä-jë- he- ma-ngiin' ja-.

¹⁶ Cher-mah' jaa- hnäh' ga-jëeh' jaa- øøh'
 jne' hi- jmee- dso'kye- he- sa- jngiih' kiyh',
 ja- ngiih' kiyh' kih' Dio, hi- Dio jmee' ba'
 jøh- dsë' kiyh'. He- la- ja-, hlëehn' kih' hi-
 jmee- dso'kye- he- sa- jngiih'. Jëeh', cha-
 ba' dso'kye- he- jngiih' kih' dsa-. Hi- kih'
 hi- ma' jmee' dso'kye- ja-, sa- cha- jwahn-
 ngii' kiyh'. ¹⁷ Lä-jë- he- hliih' he- jmee- jne',
 la' dso'kye-. Pero cha- ba' dso'kye- he- sa-
 jngiih' jnän'.

¹⁸ Ma- ñe' jne' ga-lä-jëe- hi- laa' kyaa' Dio
 mo-so- jmeey- dso'kye-, jëeh' Joö' Dio ba'
 hää- jne'. Sa- kway' jwë' kih' hi- sa-llu' mah'
 kaayh' jne'. ¹⁹ Ma- ñe' ba' jne' he- ma-laa'
 jne' kyaa' Dio, hi- hi- sa-llu' ba' jmee- hih-
 lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu'. ²⁰ Hi- ma- ñe' ba'
 jne', ja' ba' Joö' Dio. Ga' jmeey' ga-lä-ngëe'
 jne' mah' lä-kyuu' jnih'. Hi- he' he' laa' juu'
 dsoo'. Hi- ma-tøøh' ba' jne' ko-jøh' kyaah'
 hi- laa' juu' dsoo'. Hi- he' he' Jesucristo Joö'
 Dio. Hi- he' he' hi- dsoo' laa' Dio, hi- jmee-
 chaa- jne' tää'.

²¹ Gyuu' kyaan-, hää- hnäh' hñaa' kih' dio
 hi- na-laa- kaah- dsa-. Wa' la' lä-ja-.

2 Juan

He la jee ga tē to je he ga sū Jwaa

¹³ Joo dsa-mē' øøh' hnäh' hī- na-lleeh' kyaa' Dio, jmeey' Dio kyah' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

Hee ja ju'dsoo' hi' hee ja he hnää jne' dsa-kyaañ'

¹ Jnä' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh' siin- juu' la- kih' dsa-mē' hī- na-lleeh' kyaa' Dio kyaah' kih' lä' jēē- jooy' hī- hnaan- lä' kaa- tuh-dsēn'. Ja' ma-la' jnä' hnaan- hnäh', lä' ja- ka-läh', lä' jēē- hī- ma-lä' kyuuñ- ju'dsoo' hnääy' hnäh'. ² Hnaan- hnäh' kih' he- tøøh' jne' kyaah' ju'dsoo' hi- lä- ma-tøøhn' ja-ba' kyaah' ju'dsoo' la- lä' jē- joh' jmi' cha-. ³ Ngiiñ' kih' Dio hī- laa' Täa' jnän' hi- ngiiñ' kih' Jesucristo jooy', wa' kway he- llu' kyah' hnäh', wa' lä- ñih' dsēy' hnäh', hi' wa' jmeey' hii' ti' tuh-hoh' hnäh', lä' koo- la' ju'dsoo' kiyh' hi- lä' koo- jiih' hnääy' hnäh'.

⁴ Peer- chaan- cha-miih- llu' kih' he- ma-jeen' ko'llaa' gyuu- kyaah' hī- ga-nää' lä' koo- hnøø' ju'dsoo' hi- lä' koo- nuuh- he- ma-hñah' jne' kih' Täa'. ⁵ Sa' la' nuuh- hmēē' he- siin- kyah' la-. Ja-ba' nuuh- he- ga-hñah' jne' lä' ma' to-nē' ba' la-. He ja- hne- dsa-mē', chuun' kyaah' hne-na', wa' lä' hnää' jne' dsa-kyaañ'. ⁶ He- la- ba' ja-, he- hnää' jne' dsa-kyaañ', he- jmeen' lä' koo- jah' nuuh' kih' Dio ba'. He- la- ja- nuuh- he- ga-nuuh- hnäh' lä' ma' to-nē': he- go'taah' hnäh' hnaah- hnäh' dsa-kyaañ' hnäh'.

Dsa hī- ta-juu'

⁷ Jēēh', ga-nää' jwēē' hī- ta-juu' lä' kaa- jmi-gyuu', hī- sa' jmee' dsoo' ja' Jesucristo jmi-gyuu' la-, laa' jmi-ngo'. Hī- jmee' lä' ja-, hī- he' he' hī- ta-juu', hi- na-høøyh' kih' Cristo. ⁸ Lēeh- hnäh' mah' sa' hee' ta' kyah' hnäh' he- ma-na'llu'. Lä' ja- ba' leh' hnäh' na'tee' jñee' hnäh'. ⁹ Wa' hī- cha- hī-, hī- dsa-kañ' jwē' cher'mah' ga-tuy' nuuh' kih' Cristo, sa' laay' kyaa' Dio. Pero hī- høø' koo' hwēh' nuuh' kih' Cristo, hī- he' ba' laa' kyaah' Dio hi- laay' kyaah' jooy' ka-läh'. ¹⁰ Cher'mah' ja- hī- ga-lloo' kyah' hnäh' hī- sa' kye- nuuh' kih' Cristo lä' koo- hlēēhn' la-, ta' heeh' hnäh' cha'neh' kyah' hnäh', ni' ta' jmee- hnäh' Dio kiyh'. ¹¹ Jēēh', hī- jmee' Dio kiyh', he- jmeey' ko-jøh' kyaah' ta' hliih' he- jmee' dsa- he'.

¹² Cha- cha-ga'miih- juu' he- hnoon' jwēēhn- hnäh', pero mo-so' ma-sii' ga' jnä', kih' he- hnoon' niin' na'jēēn- hnäh' mah' llan' juu' ko-jøh' hi- lä' ja- jēē- dsē- jne' go-te'.

3 Juan

He- la- jee' ga- tē' hnē- je- he- ga- sii' Jwaa'

Ga' hii' juu' kih' Gayo he- ga- ngēy' llu'

¹ Jnā' dsa- gyuuḥ' kyaah' hnāh', siin' juu' la- kih' ome' kyaan', Gayo, hi- hnaan' lā- kaa- tuh- dsen'.

² Øøhn' hi- hnaan', ngiin' kih' Dio mah' wa- dsa- ngēeh' llu' kih' ga- lā- jē- ba'. Lā- koh' llūḥ' hne- kih' Dio, ja- ba' lā- ja- wa' chaah- hne- llu'. ³ Ga- jēē' dsen' cha- miih- ma- ya- nāā' ko- llaā' øøḥ' jne'. Ga- jmeeyh' juu' lā- ma- hāāḥ' ba' hne- koq- hweh- kyaah' ju' dsoo'. ⁴ Sa- cha- ga- jyoh' he- jmee' jēē- dsen' lā- koh' ga- he- la-, he- nuun- tāāḥ' ba' gyuu- kyaan' lā- koq- la' ju' dsoo'.

⁵ Øøhn' hi- hnaan', jmeeh- ba' hne- llu' lā- koq- hā- ma' jmeeh- be' kih' øøḥ' jne'. Hi- cha- ga- miih- llu' jmeeh- kih' hi- go- nāā' ta- jee' jyoh'. ⁶ Hi- he' ga- kwa' juu' neh- gwah- ha- lā- koh' hnaah- hnih'. Ja- jmeeh- llu' hoh' kwēyḥ' he- jmee' bi' kiyh' cha' jwē' jee' ga- nāāy', jēeh' lā- ja- lle' kih' hi- jmee' ta' he' kih' Dio. ⁷ Hi- he' na- nāā' llu' dsē' kwaat- kih' Jesús. Sa- ga- heeyh- ni- miih- he- ma' kwa- dsa- hi- sa- ga- ma- heeh- juu' kih' Dio. ⁸ Åā- jmi' jmeen' be' kih' hiḥ' dsa- hi- ga- nāā' kwa- ju' dsoo'. Jēeh', he- jmee' jne' lā- ja-, jmee' jne' ko- jøḥ' kyaayh' ba' ja-.

Ga' jmee' Diótrefe he- hliih'

⁹ Ga- siin' kih' gwah', pero Diótrefe sa- hnøøy' jmee' jnāāḥ' mada- kiyh', jēeh' hñii' bih' hnøøy' jmeey' hiḥ'. ¹⁰ He- ja- wa- ra- ga- tē' jee' niin' jee' ja-, mi- liihn- dsēy' he- ngēy- kooyh- juu' jwi' mah' jmeey' juu' ta- juu' kyaā' jnāāḥ'. Hi- sa- lēē' kiyh' he- jmeey- lā- ja-. Lā- kye- øøḥ' jne' hi- dsa- nāā' jee' ja- sa- heeyh-. Hi- lā- ja- hay' kih' hi- hnøø' heeh- øøḥ' jne', lā- jiih' lleey- neh- gwah' go- te'.

Ga' hii' juu' kih' Demetrio he- ga- jmeey' he- llu'

¹¹ Øøhn' hi- hnaan', ta- jmee- lā- koq- jmee- hi- ga- nāā' jwē' hliih'. Jmee' he- llu' jmah' ba'. Jēeh' hi- jmee- he- llu', lāā' kyaā' Dio. Pero hi- jmee' he- hliih', sa- ga- ma- heeyh- kih' Dio.

¹² Ga- lā- jēē- ba' hlēeh' llu' kih' Demetrio. Lā- kye- ju' dsoo' hlēeh' llu' kih'. Ja- ba' lā- ja- jnāāḥ' jmee- jnāāḥ' ju' dsoo' kiyh' ka- lāḥ'. Hi- ñeh' hnāḥ' hlēeh' jnāāḥ' ju' dsoo' jmah' ba'.

¹³ Cha- cha- ga- miih- he- hnoon' jwēḥn- hne-, pero mo- so- ma- siin' ga- jnā'. ¹⁴ To- chah' la- hnoon' na- jēēn- hne- mah' llan' juu' ko- jøḥ'.

¹⁵ Wa' hii' tii' tuh- hoh'. Ome- jnān' jmee- Dio kyah'. Jmee' Dio kih' lā- jaa- lā- jaa- ome- jnān' hi- tāāḥ' jee' na-.

Judas

He-la-na-je-he-ga-sii' Juda

¹ Jnā' Juda jmeen' ta' kih' Jesucristo hi' laan' øgh' Jacobo, sin' kyah' hnāh' hi' na'teēh' kyaā' Dio hi' laa' Tāā' jnān', hnāh' hi' na'jngēē', hi' lā'ja' hāā' ba' Jesucristo hnāh'. ² Wa' lā'ñih' dsē' Dio hnāh' cha'ga'miih', hi' wa' jmeey' hi' ti' kyah' hnāh', hi' lā'ja' wa' hnāāy' hnāh' cha'ga'miih'.

Dio lla' ta' kih' hi' hñaa' dsē'
(2 Pedro 2:1-17)

³ Hnāh' øghn' hi' hnaan', ma' hnoon' ma' sin' kyah' hnāh' ha' lā' ga'lāā' Dio jne'. Pero na' ba' laan', jmee' bi' kin' sin' jyoh' juu' kyah' hnāh'. He' ja' chuun' kyaah' hnāh', ni' kō' hi' pih' ta' kwa' hnāh' jwē' mi' sii' dsa' juu' he' ma' dsoo' dsē' jne' la'. Jēēh', kōō' hā' ba' ma' ga' kwa' Dio juu' la' kih' lā' jēē' hi' na' jngēē'. ⁴ Kō' llaa' hi' ma' taah' jee' kyah' hnāh' jmāāy' hñi' lā' kōō' jaa' øgh' jne'. Pero kō' ja' ma' na' hee' ba' hi' hñaa' dsē' he' ja' jmi' gyuu'. Lā' kōō' he' tih' dsēy' juu' he' llu' dsē' Dio kyaah' jne', he' ja' jāyh' na' na' jwē' jnān' jmeen' lā' jē' he' lla' dsē' jne'. Ni' sa' tooyh' ta' kih' Jesucristo Dsa' jøgh' jnān' hi' laa' jaa' ba', hi' jmee' hih' kih' lā' jēē'.

⁵ Ma' ke' ma' ñeh' ba' hnāh' he' la', hnoon' mi' dsoohn' hoh' hnāh' lā' kōō' ga' jmee' Dio llo' joo', lā' ma' ga' hwēēy' dsa' kyaāy' hi' ma' tāāh' hwa' Egipto. Ma' ngēē' he' ja', ga' jngēēh' Dio lā' jēē' hi' sa' ga' lā' dsoo' dsē' kiyh'. ⁶ Hi' lā' ja' kō' llaa' āngele ga' bey' hōy', kih' he' sa' ga' tih' dsēy' ta' he' ma' hā' gooy'. He' ja' ga' jmee' Dio tāāyh' na' jnēēy' jee' na' hōō' jee' sa' hwēēy' jih' koh', lā' jiih' lloo' jmi' lla' Dio ta' kiyh'. ⁷ Hi' lā' ja' ga' heeh' Dio wii' hi' ma' tāāh' jwii' Sodoma, hi' ma' tāāh' jwii' Gomorra hi' hi' ma' tāāh' jyoh' jwii' he' ma' tāāh' lā' kaa' jāh' ja', kih' he' ga' kaaayh' wa' hi' cha' hi', hi' ga' kaaayh' he' ba' dsa' ñuu' dsa' kyaayh'. Lā' ja' ga' la' kih' dsa' he' mah' lā' ngēē' jne' ha' lā' kōō' wii' sa' jēē' dsa' wa' ra' ga' tē' jee' lla' Dio ta', kaaay' kyaah' je' he' sa' uu' jih' koh'.

⁸ Ja' ba' lā' ja' jmee' dsa' hi' ma' taah' jee' kyah' hnāh', laay' lā' kōō' dsa' hi' sa' cha' huu' dsē' kih', ma' mi' sayh' hñi' y', sa' hnōy' jmee' Dio hih' kiyh', hi' hlēēyh' wii' kih' jmi' lle' hi' cha' be' kih'. ⁹ Pero āngel jøgh' hi' chee' Migye' sa' ga' tuu' dsēy' ma' jwāāy' dso' jwii' kih' hi' sa' llu', ma' ga' ti' ga' choo' hi' sa' llu' juu' kyaayh'. Ma' teey' kwaat' kih' hi' kih' ma' jā' hii' Moisé. He' ja' ga' siiyh' lā' la' ba': "Dsa' jøgh' jnān' wa' juih' kyah'." ¹⁰ Pero dsa' hñaa' dsē'

he', hlēēyh' wii' kih' lā' jē' he' sa' ngēēy'. Hi' dsa' gaay' kyaah' he' sa' jwēēh' lā' ngēē' jne'. Jēēh', ma' ñe' ba' jne' lā' kōō' lle' jnān' hi' lā' kye' jah' ma' ñe' bih' ka' lāh'. Pero dsa' he', heey' hñi' y' kyaah' lā' jē' he' hee' dsēy'. Ni' miih' sa' jmeey' huu' dsē'.

¹¹ Peer' jwii' dsa' he', he' jmeey' lā' kōō' ga' jmee' Caín. Hi' hnōy' liyh' cha' miih' kuu', he' ja' dsa' kayh' jwē' lā' kōō' ga' kah' Balaam. Hi' le' kiyh' lā' kōō' ga' la' kih' Coré hi' ga' juu' kih' he' ga' jmeey' chaayh' kyaah' Dio. ¹² La' o' hih' kyah' hnāh' lā' kōō' jmee' dsa' he', ma' dsa' taayh' jee' kyah' hnāh' lā' ma' jmeeh' hnāh' jmi' kuh' huh' hnāh' kyaah' dsa' kyaah' hnāh'. Ni' miih' sa' lā' hiiyh' dsa' taayh' kuh' hiiyh' jee' kyah' hnāh', hnooyh' lā' jē' he' ga' tih' dsēy' hñi' y' ba'. Laay' lā' kōō' jmi' he' sa' kyaah' jma', he' go' kye' lle' ta' la' ta' jnō'. Laay' lā' kōō' hma' he' sa' hii' mii' jii' kih', he' ma' cheeh' lā' kye' jmo' kih'. Lā' kōō' he' na' juu' to' jiih' ba' laay'. ¹³ Lā' kōō' jmi' ñeeh' jee' cha' hluh' soo' tu' joo' kih', lā' ja' laa' hi' he' kyaah' lā' jē' he' hliih' he' jmeey' ja'. Laay' lā' kōō' nuu' hi' ma' kah' jwē' kih'. Ma' na' laay' kwaat' dsa' nāāy' tāā' jee' na' hoo' lāh'.

¹⁴ Enoc, hi' ma' laa' jee' ga' tē' gyee' sa' ju' kih' Adán, ga' hlēēyh' kih' dsa' he', ga' ngēēy' juu' ha' lā' le' ta' cha' nē', ga' jāyh': "Hi' Dsa' jøgh' jnān' ma' ja' kyaah' cha' miih' mil' hi' na' jngēē' kyaay', ¹⁵ mah' jmeey' jwiz' kih' lā' jēē' dsa'. Ma' ja' llay' ta' kih' lā' jēē' hi' hñaa' dsē' he' kwaat' kih' dso' kye' he' ga' jmeey' jee' tāāyh' jwē' hliih' ja', hi' kwaat' kih' lā' jē' wii' he' ga' hlēēyh' kih' Dio", ga' jāh' Enoc. ¹⁶ Dsa' he' kōō' ti' chooy' juu', sa' tih' dsēy' ni' kōō' ni' he' ga' jyoh' he' llu', ga' nāāy' hnooyh' lā' jē' he' hee' dsēy' ba'. Hi' hlēēyh' juu' kaah' jmah' hi' hlēēyh' juu' jmā' ø' ha' lā' jee' liyh' kuu'.

Hnō' mi'te' jne' lā' kōō' lle' kih'

¹⁷ Hnāh' øghn' hi' hnaan', mi' dsooh' hoh' hnāh' lā' jē' juu' he' ma' nuun' jāā' he' ga' kwa' apōstole kyaā' Jesucristo Dsa' jøgh' jnān', ¹⁸ ga' jāyh' siiyh' hnāh': "Wa' ra' ga' tē' jee' llaa' jmi', ya' nāā' dsa' hi' mi' kwah' lā' jē' he' llu', hi' ga' nāā' lā' kōō' ngii' he' hliih' he' hā' tuh' dsēy'." ¹⁹ Hi' he', kōō' llay' dsa' hñii' mah' jmeey' to' nāā', hnooh' gyih' he' ngii' jmi' ngo' kiyh', sa' kyey' jmi' lle' Na' jngii'.

²⁰ Øghn' hi' hnaan', go' nāā' ba' hnāh' ta' cha' nē' kyaah' he' ma' dsoo' hoh' hnāh'. He' na' ba' he' na' jngii' go' te'. Hi' lā' ja' ngii' hnāh' kyah' kyaah' be' kih' jmi' lle' Na' jngii'. ²¹ Go' taah' hnāh' kōō' hweh' kyaah' he' hnāā' Dio hnāh'. Kwēēh' hoh' hnāh' lā' jiih' tēē' Jesucristo Dsa' jøgh' jnān' kyah' hnāh' mah' lā' ja' jmee' chaā' hnāh'

kyaayh' lä'jē' joh' jmi' cha-, jēh' lä'ñih'
dsēy' kyah' hnäh'.

²² Hlēēh' hnäh' hī- jmee' to' dsē', mah'
lä'ngēēy' hee- ja- he- llu'. ²³ Chāah' hnäh'
hī- ma-hi' goo- kih' dsoo' cha'je- hi-
wa' lä'ñih' hoh' hnäh' kih' jñah'. Pero
lēeh' hnäh' wa'ra- ga'jmeeh' hnäh' ko-jøh'
kyaayh'. Jēh', lä'koo- he- sah' ba' laay'
kyaah' he- hliih' he- jmeey' ja-.

²⁴ Jaa- Dio ba' hī- cha- be' kih'. Hñii' bih'
liyh' hääy' hnäh' mah' sa' tãh' hnäh'. Heh'
lä'ja- ngēēy' hnäh' ya'jwii' kiyh', na-jngēēh'
hnäh' hi- cha-miih- jēē- hoh' hnäh'. ²⁵ Jaa-
hñiiy' ba' cha- cha-miih- huu' dsē- llu' kiyh',
hi- lääy- jne'. He-ja- wa' jmeen' juuh- kih'
Dio hī- gya'jøøh'. Jaa- hñii' bih' jmeey' hih-
hi- cha- cha-miih- be' kiyh'. Lä'ja- laay' na'
hi- lä'ja- laay' ga-lä'jē' joh' jmi' cha-. Wa'
la'lä'ja-.

Apocalipsis Juu' he- ga' mi' jnaä- ángel kih' Jwaa'

1 Jee' la- na' sii' he- ga' mi' jnaä- Jesucristo, ja' ba' he- ga' hyoyh' kih' Dio mah' mi' jnaäy' kih' dsa' kyaay' lä' jē' he- nøø' juu' le' चाह'. Ga' cheey' ángel kyaay' mah' ngēey' juu' la- ki' jná, Jwaa' hi' jmeē' ta' he' kiyh'. 2 Jná' ga' jmeen' dsoo' juu' kih' Dio, hi' ga' jmeen' dsoo' kih' lä' jē' juu' he- ga' kwa' Jesucristo, ja' ba' lä' koo' ga' jēen'.

3 La' llu' kih' hi- hē' hi' kih' hi- nuu- lä' jē' he- na' ga' le' lä' koo' jāh' juu' la-. Hi' la' llu' kih' hi' jmeē' he' lä' koo' na' sii' juu' la-, jēeh' ma' ngoo' ya' jāh' le' he' ja'.

Ga' sii' Jwaa' kih' lä' jē' gyii' gwah'

4 Jná' Jwaa' siin' kih' lä' jē' gyii' gwah' he- tøø' hwa' Asia. Ngiiin' kih' Dio wa' kway' lä' jē' he- llu' kyah' hnäh' hi' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'. Hi' he' he' laa' na', hi' he' he' ma' laa' jāā', hi' he' he' hi' na' ga' jāh'. Hi' lä' ja- ngiin' kih' lä' jēē' gyeē' jmi- lle' hi- tääh' cha' nē' Dio. 5 Hi' lä' ja- ngiin' kih' Jesucristo hi' mi' te' juu' kih'. Hi' he' to' nē' ga' lä' jiih' jee' kih' hi' ma' na' juu' hi' jøøh' ga' kih' jee' lä' jēē' rey hi' chaā- hwa' la'.

Hi' he' hnää' jne', hi' ga' chey' dso' kye- jnän' kyaah' jma' kiyh'. 6 Hi' ga' jmaäy' jnē' lä' koo' rey, hi' lä' koo' jmi' dsa' mah' jmeen' ta' he' kih' Dio hi' laa' Jmiiy-. Wa' jmeen' juuh' kiyh' hi' wa' laay' dsa' ta' lä' jē' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä' ja'.

7 Miih' ga' jmeē', jāyh' jee' jniī'. Ga' lä' jēē' ba' jēēy' wa' ra- ga' tē' jee' jāyh', lä' kye- hi' ga' jmaäyh' dsoo'. Lä' jēē' nēē' dsa' hi' chaā- hwa' la- ki' hoo' wa' ra- ga' jēēy' jāh' Jesús. Wa' la' lä' ja'.

8 "Jná' he' laan' lä' koo- hwēh' A kyaah' hwēh' Zeta, jná' he' ma' laan' jāā' ja' ga' nøø' jmi' gyuu', hi' lä' jiih' heē' jmi' gyuu' lä' ma' laan' ja' ba'", ga' jāh' Dsa' jøøh' jnän'. Hi' he' laa' na', hi' he' ma' laa' jāā', hi' ja' ba' hi' he' jāh' ka' läh', hi' cha- cha' miih' be' kih'.

Ga' hēē' mi' nē' Jwaa' jmēē' kih' Dsa' jøøh' jnän'

9 Jná' Jwaa' øøh' hnäh', jēēn' wi' ko' jøh' kyaah' hnäh', jee' hnäh' jne' Dio ko' jøh', hi' kwēēh' ba' dsē- jne' kyaah' be' he- kwa' Jesucristo. Ma' gyan' hwa' he- cheē' Patmo, he- hä' jee' jmi' nēeh'. Jee' ja- ga' cheē' dsa- jná' kih' he- sa' ga' lä' hnøøy' juu' kih' Dio, hi' lä' ja- sa' ga' lä' hnøøy' he- ma' kwan' juu' kih' Jesucristo. 10 Ma' ga' tē' jmi' he- tääh' dsa' kwa' ta' hmaah' kih' Dsa' jøøh' jnän', ma' kyeñ' cha' miih' jmi- lle' Na' jngii

, ma' ga' nuun' ta' ka' luun' koo- ki- gaa- he- nuuh' lä' koo- luu' hoo', 11 he- ga' jāh'.

-Jná' he' laan' lä' koo- hwēh' A kyaah' hwēh' Zeta. Jná' he' ma' laan' jāā' ja' ga' nøø' jmi' gyuu', lä' jiih' heē' jmi' gyuu' lä' ma' laan' ja' ba'. Sii' nē' mo' je- lä' koo- te' he- jēēh' la-, cheē' kih' lä' jē' gyii' gwah' he- tøø' hwa' Asia. Cheē' kih' jwi- Éfeso, kih' Esmirna, kih' Pérgamo, kih' Tiatira, kih' Sardis, kih' Filadelfia hi' kih' Laodicea.

12 Ga' jeehn' hñiin' mah' jēēn' hii- he' ma' hlēēh' kyaah' jná'. Lä' koo- ma' ga' jeehn' hñiin' ga' jēēn' gyii' candelero he- na' la' kyaah' ku' nøø'. 13 To' dsaah' jee' kih' candelero ja-, ga' jēēn' jaā' hi' laa' lä' koh' ma' laa' Hi' ga' lēē' ngo', ma' kyeyh' koo- hmiih' kyoo- he- tē- lä' ga' tē' hwa', hi' ma' na' hñuu' mo- dsēy' kyaah' hmiih' he- ma' na' la' kyaah' ku' nøø'. 14 Peer- ma' tō- jlēē- lley' lä' koo- tøø' jñu' borrego, hi' lä' koo- tøø' tu' hmoo-. Mi' nēy' ma' la' lä' koo' jee' hya- je-. 15 Ma' tiiy' ma' la' lä' koo- la' nē' nøø' he- jih' lä' koo' ma' koo' neh' hwiī'. Llé' kiyh' ma' nuuh' lä' koo- jee' jyoo' jmi-. 16 Ma' chaayh' kyaah' gooy' ra' lluu' gyeē' nuuh' hi' neh' to' hooy' ma' go' hii' koo' nē' tuuh' chuyh' he- na' jniī' lä' tō' jwoo'. Mo' nēy' ma' la' lä' koo- jmēē' hyoo- he- jēē- nih'.

17 Ma' ga' jēē' jniyh', ga' tahn' lä' koo- he- na' juun' hu' tiiy'. Ja' ga' ga' kyeey' gooy' ra' lluu' nē' kin' mah' ga' siiyh' jná'.

-Ta' wa' gah', jná' he' ma' laan' jāā' ja' ga' nøø' jmi' gyuu', lä' jiih' heē' jmi' gyuu', lä' ma' laan' ja' ba'. 18 Jná' he' na' jiihn'. Jná' he' ga' juun', pero hii' jná' la- na' jiihn' ka' läh' lä' jē' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä' ja-. Jná' ba' jmeen' hih' juu' dsa-, hi' jná' ba' jmeen' hih' cher' mah' dsa' naäy' cha' je'. 19 Sii' lä' jē' he- ma' jēēh', lä' jē' he- jēēh' na' hi' lä' jē' he- na' ga' le'. 20 Jee' la- mi' jnän' he- hnøø' jāh' kih' lä' jēē' gyeē' nuuh' hi' ma' jēēh' hi' tääh' goon' ra' lluu' he' hi' lä' jē' gyii' candelero he- na' la' kyaah' ku' nøø'. Lä' jēē' gyeē' nuuh' laa' lä' koo- ángele kyaā' lä' jē' gyii' gwah', hi' lä' jē' gyii' candelero he- ma' jēēh' ja-, la' lä' koo- lä' jē' gyii' gwah'.

2

Juu' la- ga' cheē' Jwaa' kih' gwah' jwi- Éfeso

1 Sii' kih' ángel hi- na' hñaa' gwah' jwi- Éfeso: "Jāh' hi' chaah- gyeē' nuuh' kyaah' gooy' ra' lluu' he', hi' ngē' jee' kih' gyii' candelero he- na' la' kyaah' ku' nøø': 2 Ma' ba' jná' lä' jē' he- jmeeh-. Sa' dsa' hwaah' kyaah' ta' kyah' hi' jøh- ba' hoh'. Hi' sa' kwēēh' hoh' kyaah' hi' hlēēh' hi' ma' jēēh' ba' hi' jmaä- hñii' lä' koo- apóstole hi' sa' laay'. Juu' ta' juu' ba' ma' jnaäh' kiyh'.

3 Ma jēeh' cha' miih' wii' kwaat' kin' hi' ma' kwēeh' ba' hoh', sa' cha' ma' hwaah'.
 4 Pero cha' koo' he' ma' hlāäh' kyaah' jnä', mo' so' hnaah' jnä' lä' koo' ma' hnaah' jnä' lä' ma' to' né'.
 5 Mi' dsooh' da' hoh' lä' koo' ma' hnaah' jnä' lä' ma' to' né'. Wa' lä' dsaä' hoh' ka' läh' mah' jmee' lä' jē' he' llu' lä' koo' ma' jmeeh' jää'. Cher' mah' sa' jmeeh' lä' ja', chah' ba' jän' mah' jñuuh' candelero kyah' cher' mah' sa' ga' jeeh' kyaah' Dio ka' läh'.
 6 Pero cha' ba' koo' he' llu' he' ma' jēen' kyah'. Sa' tih' hoh' he' jmee' lä' jēē' nicolaita, ja' ba' lä' ja' sa' tih' dsen' ka' läh'.
 7 Hi' hnōō' heeh' juu' la', wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'. Hi' ga' lih' mi' te', kwan' kuyh' kih' chaah' hma' he' jmee' chaa' dsa', he' chih' to' dsaah' ya' jwii' kih' Dio."

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Esmirna

8 Hi' sii' kih' ángel hi' na' hñaa' gwah' jwii' Esmirna: "Hi' ma' laa' jää' ja' ga' nōō' jmi' gyuu', lä' jiih' hee' jmi' gyuu' lä' ma' laay' ja' ba', hi' hi' ga' juu' hi' ga' lä' jiiyh' ka' läh', jäh' lä' la':
 9 Ma' ba' jnä' lä' jē' he' jmeeh'. Jēeh' ba' hne' wii' hi' tä' nēe' hne' pero cha' cha' miih' kyah' gyuuh' jmi' gyuu'. Ma' ba' jnä' kih' hi' hlēeh' wii' kyah'. He' koo' jäh' bih' laay' judiu. Pero laay' dsa' kyaä' Tana' ba'.
 10 Ni' miih' tä' wa' gah' kih' he' na' ga' dsa' ngēeh'. Hi' hi' sa' llu' la' taayh' ko' llaa' hnäh' neh' nē' mah' jēey' che' kwēeh' hoh' hnäh'. Heeyh' hnäh' wii' lä' jiih' tē' gya' jmi'. Kwēeh' hoh' lä' jiih' juuh'. Hi' jnä' kwēehn' hne' koo' coron he' kyaah' jmee' chaaah'.
 11 Hi' hnōō' heeh' juu' la', wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'. Hi' ga' lih' mi' te', sa' cha' he' le' kiyh' jee' tē' to' jiih' juu' dsa'."

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Pérgamo

12 Hi' sii' kih' ángel hi' na' hñaa' gwah' jwii' Pérgamo: "Hi' chooh' nē' tuuh' chuuh' he' na' jni' lä' to' jwoō', jäh' lä' la':
 13 Ma' ba' jnä' lä' jē' he' jmeeh' hi' ha' chaaah'. La' hōō' hi' sa' llu' ba' jee' na'. Pero ma' ra' he' chooh' ba' hne' koo' hweh' juu' kin'. Hi' lä' ma' dsoo' ja' ba' hoh' kin' ka' läh', ma' ke' nēh' ba' ha' lä' ga' la' kih' Antipa hi' ma' mi' teh' kyaah' juu' kin'. Ga' jngiih' dsa' kiyh' jee' kyah' hnäh' na' jee' hää' hi' sa' llu'.
 14 Pero cha' ga' jyoh' he' kyaah' ga' hlāäh' hne'. Jēeh', tääh' ga' jee' kyah' hnäh' hi' kye' nuuh' kih' Balaam. Hi' he' ga' täah' juu' Balac ha' lä' ga' jmeey' he' ga' tah' dsa' Israel kyaah' koo' ga' kuyh' he' lla' dsa' cha' né' dio hi' na' laa' kaaah' dsa', hi' kyaah' he' ga' kaaah' wa' hi' cha' hi'.
 15 Ja' ba' lä' ja' tääh' jee' kyah' hnäh' hi' kye' nuuh' kih' dsa' nicolaita, he' ja' sa'

tih' dsen'.
 16 He' ja' jeeh' hñaa' kyaah' Dio. Pero cher' mah' sa' ga' heeh' he' jwahn' la', chah' ba' jän' kyah' mah' teen' kyaah' dsa' he' kyaah' nē' tuuh' he' hä' hoon'.
 17 Hi' hnōō' heeh' juu' la', wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'. Kih' hi' ga' lih' mi' te', kwan' kuyh' maná he' na' hmää', hi' kwēeh' jniih' koo' mi' mi' kuy' tōō'. Nē' mi' kuy' ja', na' sii' koo' jmi' hmēē', he' ni' jaa' sa' kyuuh'. Ma' la' hñii' hi' hyoh' ba' lä' kyuuh'."

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Tiatira

18 Hi' sii' kih' ángel hi' na' hñaa' kih' gwah' jwii' Tiatira: "Joo' Dio hi' hya' je' mi' nē', hi' la' ma' täy' lä' koo' nē' nōō' he' jih' gyeh', hi' he' jäh' lä' la':
 19 Ma' ba' jnä' lä' jē' he' jmeeh', hnaah' ba' hne' dsa', mi' teh' ba' hne' ta' kyah', hi' jōh' ba' hoh'. Cha' ga' miih' ta' llu' jmeeh' na' lä' koh' ga' he' ma' jmeeh' jää'.
 20 Pero cha' ga' jyoh' he' kyaah' ga' hlāäh' hne'. Kwah' jwē' kih' dsa' mē' hi' chee' Jezabel hi' jäh' ngēe' juu' kih' Dio kih' dsa'. Kyaah' nuuh' kiyh' mi' gaay' hi' nuuh' kin' mah' kaaah' wa' hi' cha' hi', hi' kuyh' he' lla' dsa' cha' né' dio hi' na' laa' kaaah' dsa'.
 21 Ma' jōōn' mah' jēen' che' lä' dsaä' dsēy', pero sa' hii' täy' he' kaaah' wa' hi' cha' hi'.
 22 Na' na', jee' hääy' jwē' hliih', kyaä' jniih' nē' jii' mah' heeh' jniih' cha' miih' wii' ko' jōh' kyaah' hi' kaaah' cher' mah' sa' ga' lä' dsaä' dsēy' kih' lä' jē' ta' hliih' he' jmeey'.
 23 Jmää' jooy' dsoo' lä' jiih' juuy'. Lä' ja' lä' jē' gwah' lä' nē' kin', jnä' ba' kyuuh' huu' dsē' kiyh', hi' kyuuh' neh' tuh' dsēy' ka' läh'. Jnä' ba' kwēehn' hnäh' lä' jaa' lä' jaa' hnäh', lä' koo' te' he' jmeeh' hnäh'.
 24 Pero jnä' hlēeh' hnäh' kyaah' lä' jēē' ga' hi' tääh' jwii' Tiatira, hnäh' hi' sa' tääh' kyaah' nuuh' na', hnäh' hi' sa' kyuuh' he' jäh' he' na' hmää' niih' ga' kih' Tana'. Jwēehn' hnäh', mo' so' cha' ga' he' hnōō' kyah' hnäh'.
 25 Chooh' hnäh' koo' hweh' lä' jē' nuuh' he' ma' hñah' hnäh', lä' jiih' lloo' jmi' jahn'.
 26 Kih' hi' ga' lih' mi' te' lä' jē' mada' kin' lä' jiih' llaa' jmi' gyuu', jnä' kwan' jwē' jmeey' hih' kih' dsa' hi' tääh' lä' kaa' hwa'.
 27 Jmeey' hih' lä' koo' jmee' hih' jaa' hi' chooh' hma' hiih' he' lä' nē'. Wa' ra' ga' tē' jee' jmeey' hih' kih' dsa', lä' koo' he' jōōy' koo' mi' hya' ba' le' kih' dsa'. Jēeh' hyoyh' cha' miih' be', ja' ba' lä' koo' be' he' ma' hyohn' kih' Tää' kyaan'.
 28 Hi' kwēeh' jniih' nuuh' hō' ka' läh'.
 29 Hi' hnōō' heeh' juu' la' wa' heeyh' he' hlēeh' Jmi' lle' Na' jngii' kih' lä' jē' gwah'."

3

Juu' la' ga' chee' Jwaq' kih' gwah' jwii' Sardis

1 'Si' kih' ángel hĭ- na-hñaa' gwah' jwii- Sardis: "Hĭ- jaa' gye'e' jmi'-lle' kih' Dio hĭ- jaa'y gye'e' nuu', hĭ- he' jah' lá-la': Ma' ba' jna' lá-jé' he- jmeeh'. Cha- juu' na'jjih' hne-, pero hĭ- na-juu' ba' hne-." 2 Ná' m'neh', ja' kwah- be' kyaah' ta' he' há' gooh-, na' sa' ga' ma' aah' ta' kyah'. Jéeh' ma' jéen' sa' ma' ja' llu' ta' kyah' lá' koo- hnø' Dio. 3 Mi'-dsooh' hoh' ja-, hee- na- ma' hegh' hĭ- hee- na- ma' nuuh'. Høø' he- na-, hĭ- jeeh' hñaa'h' ka-láh' kih' Dio. Cher'mah' sa' høøh- he- na-, jmeeh' wa' la' cha- la', jáhn' kyah' lá' koo- jaa' hĭ- hĭ- ba'. Jéeh' hor- he- sa' leeh' jáhn' kyah'. 4 Taa'h' ga' miih- dsa- kyaah' hne- jee' jwii- Sardis na-, hĭ- sa' ma' mi'-soh' sa' hmiih- kih'. Hĭ- he- na- ngé' kyaah' jná' kyeh' hmiih- tø- jlëe-, jéeh' lá' ja- lle' le' kiyh'. 5 Hĭ- ga'lih' mi'-te', hĭ- he' kēh' hmiih- tø- jlëe-. Sa' chen- jmi' kiyh' he- na- si' nē' je' jee' na- si' jmi' kih' lá' jēe' hĭ- na' jnaa' kih' Dio. Hĭ- mi' jnaa'n' cha'nē' Taa' kyaan' hĭ- cha'nē' ángele kyaay' he- kyuu' jnih'. 6 Hĭ- hnøø' hegh' juu' la-, wa' hegyh' he- hlēeh' Jmi'-lle' Na- jngii' kih' lá' jē' gwah'."

Juu' la- ga'chee' Jwaa' kih' gwah' jwii- Filadelfia

7 'Si' kih' ángel hĭ- na-hñaa' gwah' jwii- Filadelfia: "He- la- jah' hĭ- na- jngēe', hĭ- jmee' ju'dsoo', hĭ- chooh' jø- nē' kih' David. Jee' nāy- ni' jaa- sa' jne', jee' jney- ni' jaa- sa' ná: 8 Ma' ba' jna' lá-jé' he- jmeeh-. Na' ma'-na- na' jwé' kyah' he- ma' nān', he- ni' jaa- sa' le' ha' kyah'. Ma' ke' miih- ga' be' cha- kyah', ma- høøh' ba' hne- juu' kin'. Ni' koo- há' sa' ma' jah' sa' kyuuh' jná'. 9 Lá- la- jmeen' kih' hĭ- laa' kyaa' Tana' hĭ- koo- jáh' laay' judiu. Peer' ta' juuy' ba' ja-. He' ja- jmeen' ya' nāay' ya' juyh' jney' huu' tiih', hĭ- jmeen' mi' jnaay' he- ma' lá' hnaan' hne-. 10 Ma' kwēeh' ba' hoh' kyaah' mada' he- ga' jmeen' kyah'. He' ja- háan' hne' kih' he' wii' he- na' ga' já- lá' kaa- jmi'-gyuu' wa'ra- ga' tē' jee' jēe' Dio che' lá- dsa- dsē' dsa- hĭ- taa'h' lá' kaa- hwa' kyaah' he- wii' ja-. 11 Chah' ba' jáhn'. Chooh' koo' hweh- nuuh' he- ma' hñah' mah' ni' jaa- sa' jnuuh' coron kyah'. 12 Kih' hĭ- ga'lih' mi'-te', jmää' jnih' lá' koo- hma- dsē- kih' gwah' he- la' kih' Dio kyaan', jih' koh' sa' ya' hēey' jee' ja-. Né' kiyh' siin' jmi' kih' Dio kyaan' kyaah' jmi' kih' jee' jwii- kih' Dio kyaan' ka-láh' he- chee' Jerusalén hmēe' he- jyoo' gyuuh' jmi'-gyuu' kih' Dio kyaan', hĭ- siin' né' kiyh' jmi' hmēe' kin'. 13 Hĭ- hnøø' hegh' juu' la-, wa' hegyh' he- hlēeh' Jmi'-lle' Na- jngii' kih' lá' jē' gwah'."

Juu' la- ga'chee' Jwaa' kih' gwah' jwii- Laodicea

14 'Si' kih' ángel hĭ- na-hñaa' gwah' jwii- Laodicea: "Hĭ- la- hĭ- laa' dsoo' hĭ- mi' te'

juu' kih', he' ba' hñiyy' kway' ju'dsoo'. Hĭ- he' laa' to- nē' kih' jee' lá-jé' he- ga' jmee' Dio. Jáyh' lá-la': 15 Ma' ba' jna' lá-jé' he- jmeeh-, ni' sa' gyuh' ni' sa' llaah' hne-. Llu' ba' wa'ra- jah' kih' gyuh' o' llaah'. 16 Kih' he- sa' gyuh' ni' sa' llaah', he' ja- ñun' hne- ta' wa'hoon-, kih' ko- hĭ' pih' ba' llaah' hne-. 17 Jéeh' hne' jwah': Jná' chan- kuu', hĭ- ma- llaan' hñiin' llu', mo' so' cha- he' ga' jmee- bii' kin'. Sa' ñeh' he- llaah' jaa- hĭ- na- hēe', hĭ- mo' so' jmää' ta', hĭ- tá- ñee', hĭ- tuu' hĭ- jaa- hĭ- kwah-. 18 Jná' kwan' nuuh' kyah', ki' jná' lá' ku'nøø' he- ma' na' llu' kyaah' se', mah' lá' cha- cha- miih- kyah'. Hĭ- lá' hmiih- tøø- he- kēh' mah' sa' jēe' dsa- la' o' hih' he- kwah'. Hĭ- tøøh' mē- m'neh' mah' lá' jna' llu'. 19 Jná' juuh'n' kiyh' mah' heehn' wii' lá- jēe' hĭ- hnaan-. He- ja- wa' jēe- hoh' he- háah' jwé' kih' Dio, chaah' hñaa'h'. 20 Hĭ- jná' chehn' ho'haah' tēen-. Cher'mah' chaa' hĭ- nuu- juu' kin' mah' nāy' ho'haah', dsa- hen' jmeen' ma' nuu' kyaayh', hĭ- hñiyy' kyaah' jná' ka-láh'. 21 Hĭ- ga'lih' mi'-te', kwan' gyay' kyaah' jná' jee' jmeen' hih', ja- ba' lá' koo- ga' lih'n' ga' mi'ten', he' ja- ga' gyan' koo' kih' Taa' kyaan-. 22 Hĭ- hnøø' hegh' juu' la-, wa' hegyh' he- hlēeh' Jmi'-lle' Na- jngii' kih' lá' jē' gwah'."

4

Dsa-kaah' he' ga'jmää' jøøh' Dio

1 Ma- ngēe' he' ja-, ga' jéen' koo' ho'haah' na' na' gyuuh' jmi'-gyuu'. Hĭ- ja- ba' lle' he- ga' nuun' lá' ma' to- nē', he- nuuh' lá' koo- hĭ- luu' hoo', ga' hlēeh' kyaah' jná', ga' jah': -Wii' ta' la' mah' heehn' hne- hee- na- le' ta' cha'nē' ga' -ga' siyuh' jná'.

2 Lá' chah' ja- ma' cheh' jmi'-lle' kin' gyuuh'. Jee' ja- ga' jéen' koo- hma- sii- hĭ- nē' hma- sii' ma' gya' jaa' hĭ- laa' jøøh'. 3 Hĭ- ma' gya' jee' ja-, ma' jnaay' lá' koo- mi' kuu' he- chee' jaspe kyaah' cornalina. Ma' jná' lá' ku' lá' jii' jee' ma' gyay' ja-, jaa' mih' kuu' he- jná' jih' gyeh' lá' koo- jná' jih' gyeh' esmeralda. 4 Hĭ- lá' ku' lá' jii' kih' hma- sii- ma' tøø' ga' jyoh' gyii' kye' hma- sii-. Né' hma- sii' ja-, ma' taa'h' gyii' kye'e' dsa- gyuuh' hĭ- ma' kyeh' hmiih' tøø' hĭ- ma' lley' coron he- la' kyaah' ku'nøø'. 5 Jee' ma' chih' hma- sii' juuh' ja-, ma' jmee' je' fiuh' hĭ- ma' ni- hĭ- ma' nuuh' ma' hlēeh' dsa-. Hĭ- ma' na- hĭh' gyii' mi' sē' he- ma' koo' cha'nē' hma- sii' ja-. He- ja- ma' la' lá' jē' gyii' jmi'-lle' kih' Dio. 6 Cha'nēy' jee' ma' gyay' ja-, ma' na' jaa' he- la' lá' koo- hu- he- jēe-, he' juuh- lá' koo' jmi' ñeeh'.

Koo' kih' hma- sii- he- ma' chih' to' dsaah' kih' jee' lá' jē' hma- sii- he- ma' tøø' lá' ku' lá' jii' ja-, ma' taa'h' kye'e' jah' hĭ- ma' choo' mi' nē' ta' ka' luuy' hĭ- ta' cha'nēy'. 7 Hĭ-

to-né jah' he' ma' laa' lá' koo' jaa' león. Jee' ga'té uu' jah' he' ma' laa' lá' koo' jaa' kya' máh'. Jee' ga'té uu' jah' he' ma' la' mo' néy', lá' la' mo' né' jaa' dsa' nuuh'. Hi' jee' ga'té kyeé' jah' he' ma' laa' lá' koo' jaa' mi' hi' hée'. ⁸ Lá' jée' kyeé' jah' he' ma' choo' jni' sa'kyooy'. Lá' ku' lá' jii' ma' choo' cha' miih' mi' néy'. Lá' jmi' lá' hwé' sa' ma' tay' ma' jáyh':

Na' jngéé', na' jngéé', na' jngéé' laa' Dio Dsa' jøøh' jnän' hi' cha' ga' lá' jé' be' kih'.

Hi' na' ma' laa', hi' na' laa' na', hi' ja' ba' hi' na' llaah' ka' lah'.

⁹ Lá' jée' jah' he' ma' jmääy' jøøh' hi' gya' né' hma' sii' he', hi' cha' lá' jé' joh' jmi' cha'. Ma' hnäy' cha' miih' hi' ma' kway' ti'hmaah' kiyh'. Koo' há' koo' há' he' ma' jmeey' lá' ja', ¹⁰ lá' jée' gyii' kyeé' dsa' gyuu' ma' juuh' jné' cha' né' hi' gya' jmee' hih' he', jmeey' juuh' kih' hi' cha' lá' jé' joh' jmi' cha'. Ma' jwäy' coron kiyh' cha' néy', ma' jáyh':

¹¹ Hne' Dio, Dsa' jøøh' kya' jnääh', jaa' hne' ba' hi' jmää' jnääh' jøøh'.

Kyah' hne' ba' jmee' jnääh' juuh', kyah' ba' la' ga' lá' jé' be'.

Jééh', hne' ba' ga' jmeeh' lá' jé' he' cha'.

Lá' hyoh' hoh' hñah' ga' jmeeh', he' ja' ba' cha'.

5

Jee' la' hlééh' kih' koo' je' he' na' bá' he' ma' choq' Borrego máh'

¹ Hi' ma' gya' jmee' hih' he', ga' jéen' ma' chooyh' kyaah' gooy' ra' lluu' koo' je' he' na' sii' ta' neh', hi' na' sii' ta' ka' luu' ka' lah', na' gyoh' gyii' jiih'. ² Hi' ga' jéen' jaa' ángel beé' hi' ma' hlééh' kyaah' be', ga' jáyh':

—Hi' na' hi' na' ngé' jwé' jii' lá' jé' he' na' gyoh' gyii' jiih' ja' mah' niyh'?

³ Pero sa' ga' jnääh' ni' jaa' hi' lih' ma' jii' je' ja' mah' ma' héy', ni' gyuu' jmi' gyuu', ni' hwa' la', ni' neh' hwa' ka' lah'. ⁴ Peer' ga' hooh' cha' miih', kih' he' sa' cha' ni' jaa' hi' na' ngé' jwé' ma' niyh' je' ja' mah' ma' héy'. ⁵ Pero jaa' jee' lá' jée' dsa' gyuu' he' ga' siih' jnä':

—Mo' to' hooh' cha' miih'. Hi' León la' hi' na' jnääh' kih' Judá, ja' ba' sa' ju' kih' David, hi' la' ba' ga' lih', he' ja' na' ngéy' jwé' jiiy' lá' jé' gyii' he' na' gyoh' ja' mah' niyh'—ga' jáh' dsa' gyuu' siih' jnä'.

⁶ Hi' ga' jée' jnih', laay' lá' koo' jaa' borrego máh' hi' ma' cheh' koo' kih' hi' ma' gya' jmee' hih', to' dsaah' kih' kyeé' jah' he', hi' ja' ba' jee' kih' lá' jée' dsa' gyuu' he'. Borrego he' ma' jnääh' lá' koo' borrego hi' ma' jngééh' dsa' né' na' hyoo', ma' lle' gyii' jøø' lley', hi' ma' choo' gyii' mi' néy'. He' ja' la' gyii' jmi' lle' kih' Dio he' ga' cheey'

lá' kaa' hwa'. ⁷ Borrego máh' he' ngooy' mah' ga' kay' je' he' ma' há' ja' goo' ra' lluu' kih' hi' jmee' hih' he'. ⁸ Lá' ma' ga' sooyh' je' ja', lá' jée' kyeé' jah' he' hi' lá' jée' gyii' kyeé' dsa' gyuu' ka' lah' ga' juuh' jné' cha' néy'. Lá' jaa' lá' jaa' ma' choq' ma' koo' tu' he' choo' cha' miih' sí' fie', hi' ma' chooyh' ka' lah' ma' koo' kyaah' he' na' la' kyaah' ku' nøø' he' na' kah' kyaah' chu'. Chu' ja' la' kwaat' juu' kih' hi' na' jngéé' hi' táäh' ngii' kih' kih' Dio. ⁹ Ga' lá' jée' ba' hi' he' ma' há' koo' su' hméé', ma' jáyh':

Jaa' hne' ba' na' ngéh' jwé' soq' je' na', mah' jiih' lá' jé' gyii' he' na' gyoh' ja'.

Jééh' ga' jngééh' dsa' hne', ga' láäh' jnääh' kyaah' jma' kyah' mah' ga' ngééh' jnääh' kih' Dio.

Ga' láäh' ga' lá' jée' néé' dsa' hi' hlééh' lá' koo' lá' koo' juu', hi' táäh' lá' kaa' jwii', hi' lá' kaa' hwa' jee' táäh' dsa' hi' jmee' hih'.

¹⁰ Ga' hñah' jnääh' dsa' ta' kaa', ga' hñah' jnääh' jmi' dsa' mah' jmee' jnääh' ta' he' kih' Dio jnän',

hi' lá' ja' jmee' jnääh' hih' kih' dsa' hi' táäh' lá' kaa' jmi' gyuu'.

¹¹ Chah' ba' ga' jéen' ka' lah', ga' nuun' ma' hlééh' jwéé' ángele lá' ku' lá' jii' kih' hi' ma' jmee' hih' jee' ja', kyaah' jah' he', hi' kyaah' dsa' gyuu' he'. Joh' millón sa' tee' hi' ma' táäh' je' ja'. ¹² Lá' jée' hi' he' ma' hlééh' kī' gaa', ma' jáyh':

Borrego máh' hi' ga' jngiih' dsa' kih', hi' na' ba' na' ngé' jwé' he' cha' lá' jé' be'

kih', he' cha' cha' miih' kiyh',

he' kyuu' ga' lá' jé' ba', he' cha' cha' miih' be' kiyh',

he' lá' gah' jnih', he' jmeen' juuh' kiyh', hi' he' há' jne' kiyh'.

¹³ Koo' ka' lah' ga' nuun' kih' ga' lá' jée' hi' táäh' gyuu' hi' ga' jmää' Dio, lá' kye' hi' ga' jmääy' hi' táäh' hwa' la', hi' neh' ga' kih' hwa' la' hi' lá' jée' hi' táäh' neh' jmi' neeh' hi' lá' jé' he' ga' cha' né' kih'. Lá' jée' hi' he' ma' jáh':

Wa' hán' kih' hi' gya' jmee' hih' né' hma' sii', wa' hán' kih' Borrego máh',

wa' gah' jnih',

wa' jmeen' juuh' kiyh' hi' wa' cha' cha' miih' be' kiyh' ga' lá' jé' joh' jmi' cha'.

¹⁴ Lá' jée' kyeé' jah' he' ma' jáh':

—Wa' la' lá' ja'.

Hi' lá' jée' gyii' kyeé' dsa' gyuu' he' ga' juuh' jnéy', ga' jyooy' lley' lá' ga' té' hwa' mah' ga' jmeey' juuh' kih' Dio.

6

Lá' jé' gyii' he' na' gyoh' ja'

¹ Ga' jii' Borrego máh' koo' jwéé' he' na' gyoh' ja', ga' jéen'. Ja' ga' ga' nuun'

ga hlēēh' jaa' kih' jee' lā-jēē' kyeē' jah' he'.
Lle' kiyh' ma' nuuh' lā'koo- kii- hii- nih',
ga jāyh':

-Ŋa- mah' jēē'.

²Ma' ga jēēn', ga jēēn' jaa' kya'juh' tāā-
Hi- ma' dsēē' kya'juh' he' ma' chooh' koo-
hma' he' tey' flecha. Ga 'hyoyh' koo- coron
hi' ya'hēēy' ma' na'lluuy' mah' liyh' jee'
hniī'.

³Lā' ma' ga jiiy' jee' ga tē' to' jwēē' he-
na' gyoh' ja', ga nuun' ga hlēēh' jee' ga tē'
uu' jah' he', ga jāyh':

-Ŋa- mah' jēē'.

⁴Ya' hēē' jñah' kya'juh' gyuu' jih'. Hi- ma'
dsēē' kya'juh' he' ga 'hyoyh' koo- ne'tuuh'
juuh'. Lā' ja' ga 'hyoyh' be' mah' jñuuyh' he-
hii' tiī' kih' dsa- jmi-gyuu'. Llay' hniī' mah'
jngēēh' dsa- dsa- kyaah'.

⁵Lā' ma' ga jiiy' jee' ga tē' hnē- jwēē' he-
na' gyoh' ja', ga nuun' kih' jee' ga tē' uu'
jah' he', ga jāyh':

-Ŋa- mah' jēē'.

Hi- ga jēēn' jaa' kya'juh' lāh-. Hi- ma'
dsēē' kya'juh' lāh- he' ma' chooh' koo-
kyaah' hih'. ⁶Ja' ga' ga' nuun' ga hlēēh'
to' dsaah' jee' kih' lā-jēē' kyeē' jah' he', ma'
jāyh':

-To' nē' mi'trigo la' kih' koo- jmiī' ta'. Hi-
jñiī' nē' mi'cebada la' kih' koo- jmiī' ta'. Pero
ta' heg' naa' ni' jmiīh' mi'jēh' ma' āā-.

⁷Lā' ma' ga jiiy' jee' ga tē' kyeē' he-
na' gyoh' ja', ga nuun' kih' jee' ga tē' kyeē'
jah' he', ga jāyh':

-Ŋa- mah' jēē'.

⁸Ma' ga jēēn', ga jēēn' jaa' kya'juh' nāā'.
Hi- ma' dsēē' kya'juh' he' ma' chee- Hi-
Na' juu', jāh' kaah' kiyh' ma' jnā' cha'je'.
Ga 'hyoyh' be' kih' koo- kiīh' kih' jmi-gyuu'
mah' jngēēy' dsa- kyaah' nē'tuuh', kyaah'
kyoo', kyaah' dsoo', hi' kyaah' jah' hāā' hi-
chaa' hwa' la'.

⁹Ma' ga jiiy' jee' ga tē' hñā' he- na' gyoh'
ja', ga jēēn' ta' hwa' kih' na'hyoo' lā-jēē'
dsa- hi- ga juu' kwaat' kih' juu' kih' Dio hi-
kwaat' kih' he' ga mi'tey' kway' ju' dsoo'.
¹⁰Hi- he' ma' hlēēh' kii-:

-Hne- Dio hi- na' jngēē' hi- laa' ju' dsoo',
ḡlih' ba' llah' ta' mah' teeh' jwiī' kih' dsa- hi-
tāāh' hwa', hi- ga tūu' jma' kyaā' jnāāh'?

¹¹Lā' jaa- lā' jaa- ga 'hyoh' hmiih- tōō-, hi-
ga' la' mada' kiyh' mah' teeyh' dsēy' koo-
ga' ko-hwēē' lā' jiih' dsēē' ooyh', hi- jmee-
ja' ba' ta' ja' hi- lle' kih' juu' ja' ba' lā' koo-
ga' juuy' hñiīy'.

¹²Hi- ga jēēn' ma' ga nāy' jee' ga tē' jñiī'
he- na' gyoh' ja'. Ga' jeh' wiī' jwēte hwa',
ga' lā' lāh' nē' hyoo-, lā' koo- lāh' hmiih-
he- kēh- dsa- hi- ti-meeh- dsē' lā' ma'
dsa' juu' hi' chaa' kiyh'. Hi- nē' sih' ko' lla-
ga' lā' gyuu' jma-. ¹³Ga' hlaa' nuu' hi- ma'
hēē- gyuuh' lā' ga tē' hwa', lā' koo- hla-

mi' higo gyuuh' hma- kih', wa'ra- ga' jmee'
lle' tā'. ¹⁴Gyuuh' jmi-gyuu' ga' āāh' go' te-
lā' koo- mo'je- he' dsa- gyee' kih' hñiī'.
Ga' lā' jē- moh' kyaah' lā' jē- hwa' he' tāāh'
jee' jmi-ñeeh' ga' lā' sh' hōō'. ¹⁵Lā' jēē- rey
hi' chaa' hwa', dsa- kaaah', dsa- cha' kuu',
juu' hlōō', hi' lā' jēē- hi- beē' ga', lā' jēē-
hi- na' hnēē' jmee- ta', hi' hi- sa' na' hnēē'
ga' hmāāy- neh' too' kuū' hi' neh' kuū'
hloo-. ¹⁶Lā' jēē- hi- he' ga' jāh' siyh' moh',
ga' siyh' hloo- ka' lāh':

-Wa' hla' hnāh' nē' kyaā' jnāāh', hmāā'
jnāāh' kih' hi- gya' jmee' hih' oō', hmāā'
jnāāh' kih' Borrego mäh' hi- hāā' oo' kuu',
sa' jēēy' jnāāh'. ¹⁷Jēēh' ma' dsēē' jmiī' juuh-
he- ya' jēē' dsēy'. ḡHii' ba' tāā- tee' kyaayh'?
-ga' jāyh'.

7

*Hñā-laa' na dsē- to' laa' kyeē' mil tē- hi-
laa' lee' jee' jwiī- Israel*

¹Ma' ngēē' he' ja', ga jēēn' kyeē' ángele
hi' ma' cheh' lā-jēē' kyeē' sa'kiīh' kih' hwa'.
Sa' ma' kway' jwē' ma' dsa' ngēē' lle' nē'
hwa', ni' nē' jmi-ñeeh-, ni' jee' cha- chaah'
hma-. ²Hi' ga' jēēn' jñah' ángel hi' ja' ta'
jee' hya- hyoo-, hi' ma' chooh' sello kih' Dio
hi' na' jiih'. Ga' teēy' koo' kī' gaa' kih' lā-jēē'
kyeē' hi- ma' tāāh' he' hi- ga' 'hyoh' be' mah'
jmeey' dsoo' kih' hwa' hi' kih' jmi-ñeeh-
ka-lāh'. ³Ga' jāyh':

-Ta' jmee- dsoo' kih' hwa' ni' kih'
jmi-ñeeh-, ni' kih' ni' koo- chaah' hma-
ta' ko' jiih' sa' ga' ma' la' li- mo' kye' lā-jēē'
hi- jmee- ta' he' kih' Dio jñān.

⁴Ja' ga' ga' nuun' ma' tē' hñā-laa' na dsē-
to' laa' kyeē' mil dsa- hi- ma' laa' lee- kih'
jee' lā-jēē' nāā' dsa' kyaā' Israel. ⁵Dsa-
kyaā' Judá, tee' gya' to' mil hi- ma' laa' lee-,
hi' kyaā' Rubén, tee' gya' to' mil, hi' kyaā'
Gad, tee' gya' to' mil, ⁶Hi' kyaā' Aser, tee'
gya' to' mil, hi' kyaā' Neftalí, tee' gya' to' mil,
hi' kyaā' Manasé, tee' gya' to' mil, ⁷hi' kyaā'
Simeón, tee' gya' to' mil, hi' kyaā' Leví, tee'
gya' to' mil, hi' kyaā' Isacar, tee' gya' to' mil,
⁸hi' kyaā' Zabulón, tee' gya' to' mil, hi' kyaā'
José, tee' gya' to' mil, hi' kyaā' Benjamín, tee'
gya' to' mil.

*Jwēē' jwēte dsa- hi- ma' kyeē' hmiih- tōō-
jmah'*

⁹Ma' ngēē' he' ja', ga jēēn' jwēē' jwēte
dsa- hi- ni' jaa- sa' tāā' hēēy'. Jee' ja' ma'
tāāh' dsa- hi' chaa- lā' kaa' hwa', lā' jēē-
nāā' dsa- hi' chaa- lā' kaa- jmi-gyuu', dsa-
hi' hlēēh' lā' koo- lā' koo- juu' kih', ma'
tāāh' cha'nē' hi- gya' jmee' hih' he', hi'
cha'nē' Borrego mäh'. Lā' jēē' hi- he' ma'
kyeē' hmiih- tōō- hi- ma' chooyh- gooh'
hma' su'. ¹⁰Ga' lā' jēē' ma' hlēēh' kī' gaa',
ma' jāh': "Dio jñān' hi- gya' jmee' hih' na-
kyaah' Borrego mäh' kyaay', hi- na' ma' lāā'

jne.' 11 Lã jëë+ ángele hî- ma' tãäh' lä'ku' lä jii' kih' hî- gya' jmee' hih' he', kyaah' lä jëë+ dsa-gyuuh', kyaah' lä jëë+ kyeë' jah' he', ga'juuyh' jnëy' cha'në' hî- jøøh', lä jiih' ga'jyoo' lley' lä ga'të' hwa', ga'jmeey' juuh' kih' Dio. 12 Ga'jãyh':
 Wa' la' lä'ja-, wa' hãn' kiyh', laay' jøøh',
 kyuuyh' cha' miih-,
 wa' kwan' tíhmaah' kiyh', wa' gah+ jnih',
 cha' be' kiyh' hi' beey'.
 Kih' Dio jnãn' wa' la' lä'ja- lä'jë- joh' jmií' cha-.

13 Jaa- jee' lä'jëë+ dsa-gyuuh' he' ga'ngii' juu' kin-, ga'jãyh':
 ¿Hii- na' hî- kyeh' hmiih- tøø- hî- tãäh' la-, ha- ta- ma-ya- nãáy?
 14 -Hne- Dsa' jøøh' kyaan+, ñeh' ba' hne- -ga'jwii' jnih-:
 Mah' ga' siiyh- jnã':

-Hî- na' na' hî- ga'hwëë- jee' ga'jëë' dsa- wií' jwërte. Ga'gyiyh' sa'hmiih' kiyh', ga'jmeey' tø-jlëë+ kyaah' jma- kih' Borrego mãh'. 15 He' ja- ba' na' tãäyh' cha'në' Diojee' jmee' hih-. Lã jmií' lä'hwë' jmeey' jmií' jee' chih' gwah' kiyh'. Hi' hî- gya' në' hma' sii' hî- jmee' hih' he', jmeey' cha- hih' kih' lä'jëë' hî- tãäh' cha'nëy'. 16 Ja- jiih' mo'so' jã- lä'kyoyh', ni' he' jã- lä'kii- dsëy'. Mo'so' hëyh' hyoo-, ni' mo'so' lla'llii' kiyh'. 17 Jëeh' Borrego mãh' hî- gya' to'dsaah' jee' chih' hma' sii' na' hî- na' jãáy' ha' jee' kuyh', hi' jãáy' ha- jee' hla- jmií- he' jmee' chaa- dsa-. Ma'ja- mi' kih' Dio jmií- he' tuu' mi' nëy'.

8

Ga'jiiy' jee' ga'të' gyii' he' na'gyoh' ja-

1 Ma' ga'jiiy' jee' ga'të' gyii' he' na'gyoh' ja-, ga'kë' tí'sih' go-te' gyuuh' jmi' gyuu-, ya'jãh' koo' jwoo' hor-. 2 Ga'jëën' gyee' ángele hî- ma' tãäh' cha'në' Dio. Ga'hyoyh' gyii' luu' hoo'. 3 Ja' ga' ja' jñah' ga' ángel, ga'nooy' cha'në' na'hyoo'. Ma' chooyh- ñe' he' koo- wa'chü- he' na' la' kyaah' ku'nøø-. Ga'hyoyh' cha' miih- wa'chü- mah' ga'jëy' në' na'hyoo' he' la' kyaah' ku'nøø' he' chih' cha'në' jee' gya' hî- jmee' hih-. Kyaah' he- ja-, kwa' be' kih' juu' he- ngii' lä'jëë' hî- na'jngëë'. 4 Lã- ma' chooh- ja- ángel ñe' chü-, ga'soo- ñe' chü- cha'në' Dio kò-jøøh' kyaah' jwoh' kih' hî- na'jngëë'. 5 Ma'ngëë' he' ja-, ga'kay' ñe' jee' ma' koo' wa'chü-, mah' ga'kay' je' he' na' chah' kih' na'hyoo' ja-, ga'jwãy' ta' hwa'. Kyaah' he' ja' ga'nií-, ga'jmeey' goo-, ga'jmeey' je'ñih' hi' ga'jeh' wií' jwërte hwa'.

Ga'juu' gyee' ángele luu' hoo' kih'

6 Hi' lä'jëë+ ángele hî- ma' chooh- lä'jëë- gyii' luu' hoo' ga'la' lley' hooy' mah' juuy'.
 7 Ma' ga'juu' to-në' ángel luu' hoo' ja-, ga'saa' ga'jaa' mi' dsë' kyaah' je- ta' hwa',

na'kaah- na-gwëëh- kyaah' jma-. La' ga' koo- kiih' kih' chaah' hma- ga'koo' hi' ga'koo' lä'jë- nuu- eeh-.

8 Ma' ga'juu' jee' ga'të' uu' ángel luu' hoo' ja-, lä'koo' moh' juuh' la'je- he' ga'hla' në' jmi' ñeeh'. La' ga' koo- kiih' kih' jmi' ñeeh' ga'lií' jma-. 9 La' ga'koo- kiih' kih' hî- chaa- cha'jmi' ñeeh' ga'juu', hi' ja' ba' lä'ja- la' ga' koo- kiih' kih' lä'jë- barco ga'hee' go-te-.

10 Ma' ga'juu' jee' ga'të' uu' ángel luu' hoo' kih', ga'tah' gyuuh' jaa- nuu' jøøh' na'chah' je-, hî- laa' lä'koo- hma' lle' je-. Ga'tayh' në' kih' la' ga' koo- kiih' jmi' juuh' hi' ga'lloo' lä' ga'të' jee' hya' jmi' gwa-.

11 Nuú' he' chee' Llih'. La' ga'koo- kiih' kih' jmií- ga'lã'llih'. Jwëë' dsa- ga'juu' kih' he- ga'hyh' jmií- lih' ja'.

12 Ma' ga'juu' jee' ga'të' kyeë' ángel he', ga'hee' la' ga'koo' kiih' kih' hyoo-, ja' ba' ko'ja- ga'hee' në' sih-, hi' la' ga' koo- kiih' kih' nuu' ga'hee' ka-lãh'. He' ja- ga'la' na' hoo- la' ga' koo- kiih' kih' lä'koo- lä'koo-. Kih' he' ja-, lä'jmií' lä'hwë' mo'so' ga'lã'jnã' la' ga' koo- kiih' kih' jmi' gyuu-. 13 Hi' ga'jëën', mah' ga'nuun' hëë' jaa- ángel to'dsaah' kih' gyuuh' jmi' gyuu-, ma' hlëëyh' kyaah' be', ma' jãyh':

-Jwii-, jwii-, jwii- dsa- hî- tãäh' hwa' la-. Jëeh' tãäh' ga' uu' ángele hî- ja-ga' juu' luu' hoo' kih'.

9

1 Ma' ga'juu' jee' ga'të' hñaa' ángel luu' hoo', ga'jëën' jaa- nuu' ga'tah' gyuuh' jmi' gyuu- lä' ga'të' hwa'. Ga'hyoyh' jo-ñe' kih' too' ñiih' he' dsoo- lä' ga'të' cha'je-. 2 Ma' ga'nãy' too' ñiih' ja-, ga'soo- cha' miih- ñe-, lä'koo' ñe' kih' koo' hwií' juuh-. Ga'kah' ñe' kyaah' lle' mah' ga'jlë' në' hyoo-, he' ga'jmeey' ñe' he' ga'soo- neh' too' ñiih' ja-. 3 Jee' ñe' ja- ga'hwëë- iih- hî- ga'sa' ga'jñee' ta' në' hwa'. Ga'hyoyh' be' jmeey' dsoo' lä'koo- jmee' cha'hne' hî- chaa- hwa' la-. 4 Ga'la' mada' kiyh', mah' sa' jmeey' dsoo' kih' nuu- he- dsa' hya' hwa', ni' koo' ga' he' eeh-, ni' kih' ni' koo- chaah' hma-. Ma'la' kih' dsa- hî- sa' la' lií- mo'kye' kaah- Dio, kih' hî- he' ba' jmeey' dsoo-. 5 Pero sa' ga'hyoyh' jwë' mah' jngëëyh', koo' heeyh' wií' ba' koo' hñaa' sih-. Jee' jmee' dsoo' iih- he', jëë- dsa- wií' lä'koo- jëë- dsa- wií' jee' jmee' dsoo' cha'hne' hî- chaa- jmi' gyuu- la-. 6 Jmií' ja- hnooh' dsa- ha' lä' jee' juuy' pero mo'so' jnøøyh' he- kyaah' juuy'. Ma'ke- lä'hnooy' jngëëyh' hñiiy', mo'so' juuy'.

7 Iih- he' ma' jnãä' lä- jnãä' kya'jiih' hî- ma' na'lluu' dsa' nãä' jee' hnií-. Ka'lley' ma' choo' he- la' lä'koo- coron he- na'la' kyaah' ku'nøø-. Mo' nëy' ma' jnã' lä'koo- mo-në' dsa-. 8 Jñu- lley' ma' jnã' lä'koo- jñu- lle' dsa- më-. 8 Jñu- lley' ma' jnã' lä'koo-

cha-ja león. ⁹ Na-lääy- kyaah' ñe' jmah', hi' sa'kyooy' ma' nuuh' lä'koo- jee' ngë- cha-miih- carret he- cheeh- kya'jih' hi- hlii' jee' ga' naä' jee' hni'. ¹⁰ Na'kuuy' ma' choo' hma' kuu' lä' choo' na'kuu' cha'hne'. Kyaah' na'kuuy' ja-, ga'jmeey' dsoo' kih' dsa- lä'jih' ga'të' hñaä' sih'. ¹¹ Dsa-jøøh' kyaä' jih' he' ma' laä' ángel kyaä' too' ñiih' ja-. Kyaah' juu' hebreo cheey- Abadón, hi' kyaah' juu' griego cheey- Apolión. (Jmii' kih' hnøø' jah-: hi- hee' dsa-.)

¹² Ga'ngëe' to' në' he' wii' ja-. Hi' ga'jä' ga'to' he' wii' he' ja' ga'jä' jëen'.

¹³ Ma'ga'juu' jee' ga'të' jñee' ángel luu' hoo' kih', ga' nuun' ga' hlëeh' jee' kih' lä'jë' kye' jøø' kih' na'hyoo' he' na-la' kyaah' ku'nøø' he' ma' chih' cha'në' Dio. ¹⁴ Ga'hlëeyh' jee' ga'të' jñee' ángel hi- ma' choqoh- luu' hoo' he', ga' siiyh' :

-Cheeh' lä'jëe' kyeë' ángele hi- na-hñuuh' cha'jmii' juuh- he- chee' Euftrate.

¹⁵ Hi' ga'cheeyh- lä'jëe' kyeë' ángele he' hi- ma'nallu' kih' hor- ja-, jmii' ja-, sih- ja-, ji-ñe- ja- mah' jngëeyh' la' ga' koo- kiih' kih' dsa- jmi-gyuu'. ¹⁶ Ga'tëen' ga' nuun' ma' tee' to' hña-laa' millón hløø' hi- ma' dsëe' kya'jih'.

¹⁷ Lä'la- ga'lä'jnä' kin+ ma' ga'jëen+ kya'jih' he'. Lä'jëe' hi- ma' dsëey' he', ma' na-løø- mo-dsëy' ñe' gyuu', kyaah' he- eeh-, hi' he- nøø' ka'läh'. Lle' kya'jih' he' ma' jnä' lä'koo- lle' león. Hi' ma' hwëe- to' hooy' je-, ñe', hi' azufre. ¹⁸ Ga'të' la' ga' koo- kiih' kih' dsa- hi- ga'juu' kih' lä'jë' hnë- nëe' he- wii' he- ma' hwëe- hoo' kya'jih' he', he- ma' la' je-, ñe', hi' azufre. ¹⁹ Jëeh', ma' kye- cha-miih- be' hoo' kya'jih' he' kyaah' kuuy' ka'läh'. Kuuy' ja- ma' la' lä' laä' miih-. Ma' lle' lley' he' kyaah' ma' jmeey' dsoo'.

²⁰ Dsa- hi- sa' ga'juu' kyaah' he- wii' ja-, ni- lä'ja- sa' ga'lä'dsaä' dsëy' he- ma' jmeey' juuh- kih' he- na-la' kyaah' gooy-. Sa' ga'tuy' he- ma' jmääy- jøøh' lä'jëe' jmi-llë' hlëeh', hi' kih' lä'jë' heeh- he- na-la' kyaah' ku'nøø', kyaah' kuu' tøø-, kyaah' ñe' hweh-, kyaah' kuuy', hi' kyaah' hma- ka'läh'. Lä'jë' heeh- ja- sa' jëe-, sa' nuu-, hi' ni' sa' ngëe-. ²¹ Hi' ni' sa' ga'lä'dsaä' dsëy' he- ma' jngëeyh' dsa-, he- ma' jmeey' ji-nah-, he- ma' kaayh- wa' hi- cha- hi-, hi' he- ma' hëey'.

10

Jaä' ángel kyaah' koo' libro pih'

¹ Ma'ngëe' he' ja-, ga'jëen+ jñah' ángel hi- beë' jwërte hi- ga'jñaa' gyuuuh' jmi-gyuu- na'lää' jni', ma' jñää' miuh' ku' gyuuuh' lley'. Mo-nëy' ma' jnä' lä' jnä' hyoo-, hi- lä' kyoo- tiy' ma' la' lä'koo- je- he' chih' kō-dsoo'. ² Ma' hä' ja'gooy- koo- je- pih' na'na'. Mah' ga'chih' tiy' ra'lluu' në'

jmi-ñeeh-, hi' tiy' ra-këh' ga'chih' hwa' kii-. ³ Ja'ga' ga'hlëeyh' koo- ki-gaa- lä'koo- ki-gaa- hoooh- león ma' mi-gaay'. Lä' ma' ga'hlëeyh' ja-, ga'ngëeh- kih' gyee' ñih'. ⁴ Ma' ga'ngëeh- lä'jëe' gyee' ñih' he', ngoo' ga' jnä' ma' siin', ma' ga'nuun' ga'hlëeh' gyuuuh', ga'siih' jnä':

-Hmä' lä'jë- juu' he- ma'hlëeh' ñih' na-, to' ya'sii-.

⁵ Hih' ángel hi- ga'jëen+ hi- chih' koo- ti' në' jmi-ñeeh' kyaah' koo- tiy' hwa' kii' he', ga'chooy' gooy- ta' gyuuuh'. ⁶ Mah' ga'tääy- hi- chaä- ga'lä'jë' joh' jmi' cha-, he' ba' hi- ga'jmeey' gyuuuh' jmi-gyuu' kyaah' lä'jë' he- jnä' në' kih', he' ba' hi- ga'jmeey' hwa', kyaah' lä'jë' he- ga' cha- në' kih', hi' he' ba' hi- ga'jmeey' jmi-ñeeh' kyaah' lä'jë' he- ga' cha- kih'. Ga'tääy- hi- he' ga'jäh':

-Mo'so' lä'hi' ga' cha-miih- jmii'. ⁷ Jää' ja-ga' juu' jee' ga'të' gyee' ángel he' luu' hoo' kih', lä'jë' he- na'hmää' kih' Dio lä'te' lä'koo- ga'jäh' Dio siih' dsa- hi- ga'ngëe' juu' hi- ma' jmeey' ta'he' kih' llo'joo- - ga'jäh' ángel he'.

⁸ Koo- ka'läh' ga'nuun' ga'hlëeh' gyuuuh' jmi-gyuu' kyaah' jnä', ga'jäh':

-Gwa- go'kye- je- pih' na'na' he- hä' ja'goo- ángel hi- chih' ti' në' jmi-ñeeh' kyaah' në' hwa' oo'.

⁹ He' ja- ñeen' jee' ma' cheh' ángel mah' ga'ngiin' je- pih' ja-. Mah' ga'siiyh' jnä':

-Hee' la-, kuh'. He- la- jmeey' lä'llih' tu-jlah', pero neh+ to-hooh' lä'øø', lä'koo- øø' jmih' tah'.

¹⁰ Ja'ga' ga'kan' je- pih' he- ma' choqoh- ángel mah' ga'kuhn'. Ga'lä'øø' neh+ to' hoon' lä'koo- øø' jmih' tah'. Ma'la' ma'kuhn' ga'lä'llih' tu-jlan-. ¹¹ Ja'ga' ga'siiyh' jnä' ka'läh':

-Jmee' bii' mi'jnääh' juu' kin+ ka'läh' kih' cha-miih- jee' jwii-, hi' lä'kaa' hwa' jee' tääh' dsa- hi- jmeey' hih', hi' kih' hi- hlëeh' lä'koo- lä'koo- juu', hi' kih' lä'jëe' dsa' ta' kaa'h'.

11

Lä'uu' dsa- hi- kwa' ju'dsoo' kih' Dio

¹ Ma'ngëe' he' ja-, ga'hyohn' koo- hma- he- lla' hih+ he- la' lä'koo- si'hma-tah-, mah' ga'siiyh' jnä':

-Noo-, mah' lla' hih+ gwah+ kih' Dio, kyaah' na'hyoo', mah' hee' jah' tee' hi' tääh' jmeey' juuh- kih' Dio. ² Wa'jä' ba' kih' ho'hne' kih' gwah+ na-, sa' llah' hih'. Jëeh' he- ma-na-la' hee' hi- sa' laä' judiu ba' na-, mah' jmeey' he- lla' dsëy' jee' jwii' na' jngii' ' to'laä' uu' sih-. ³ Cheen- uu' dsa- hi- dsa- kwa' ju'dsoo' kin-. Kyeyh' hmiuh- he- këh- dsa- ma' ti-meeh- dsë'. Ngëey' juu' kin+ kih' dsa' koo- mil dsë- to' hña'loo'

na~dsē to~lo'gya' dsē gya' jmiū -ga~siyh' nā'.

4 Lā~uū hī~ kwa' ju'dsoo' kih' Dio he', laa' kwaat' lā~koo' to' chaah' hma~ olivo, hī~ laay' kwaat' lā~koo' to' candelero he' na~jnāā' cha'nē Dio juu' hwa'. 5 Cher'mah' chaa~ hī~ hnøø' jmāāyh' dsoo', kyaah' je' he~ hwēē neh~ to~hooy' jēēy' go~te~ hī~ na~høøh' kiyh'. Lā~ja' jmee' bi' juu' wa' hī~ cha~ hī~, hī~ hnøø' jmāāyh' dsoo'. 6 Lā~uū dsa~ he' na~ngēy' jwē he' jmeey' sa' jā jma' ta'ko' jiih' ngēēy' juu' kih' Dio. Lā~ja' na~ngēy' jwē' jmeey' kih' jmiū he' lii' jma'. Hī~ na~ngēy' jwē' heeyh' dsa' lli' wii', lā~joh' jiih' hnøø' bih'.

7 Ma~la~ ma~dsēē' jmiū' kway' juu' kih' Dio, ya' hēē' jah' hēēh' neh' too' ŋiuh' kih' cha'je' mah' teey' kyaah' dsa' he', lā~jiih' lā~liyh' jngēēyh'. 8 Ga' ma' na~juuy, jāy' cha'jwē' jee' jnā'hā' kih' jwiū' juuh~, jā' ba'jee' jwiū' jee' ga'tāay' dsoh' hma' cru' Dsa~jøøh' jnān. Hī~ chaa' jee' ja~, kwēē hñaa' dsēy' lā~koo' dsa' hī~ ma' chaa~ jwiū' Sodoma kyaah' Egipto, he' ja~ kih' jee' jwiū' ja~, le' jāhn' cheē' Sodoma hī' Egipto ka' lāh'. 9 Hnē' jmiū' dsa' hnoo', ga' lā~jēē' ba' dsa' dsa' taah' jēēy' hī~ na' juu' he', dsa' hī~ chaa~ lā~jē' jee' jwiū', lā~jēē' nāā' dsa~, dsa' hī~ hlēēh' lā~koo' lā~koo' juu', hī' lā~kaa' hwa' jee' tāāh' dsa' hī~ jmee' hih'. Sa' kway' jwē' haa' hī~ na' juu' he'. 10 Ga' lā~jēē' ba' dsa' jmi' gyuu' lā~chaa' llu' wa'ra' ga' jēēy' na' juu' dsa' he'. Dsa' taayh' jēē' dsēy' jwēte, hī' kwēēyh' dsa' kyaayh' miuh' he' cha' kih' lā~jaa' lā~jaay', jēēh' lā~uū' hī~ ma' ngēē' juu' kih' Dio he' ma' heeyh' wii' lā~jēē' hī' chaa' hwa' la'.

11 Ga' ma'tē' hnē' jmiū' dsa' hnoo' ja~, jmi~lle' na' jiih' he' ja' kih' Dio ga'tooh' tuh' dsēy' mah' ga' nooy' lā~hmēē'. Ga' lā~goo' jwēte dsē' dsa' hī~ ma' tāāh' jēē' jee' ja'. 12 Ga' lā~nuuh' ga' hlēēh' gyuuh', ga' jāh'.

-Wii' hnāh' jee' la'.

Mah' ga'sayh' ta' gyuuh' jee' jmiū' lā~ ma' jēē' ja' lā~jēē' hī~ ma' na~høøh' kiyh'. 13 Hor' ja' ga' jeh' wii' jwēte hwa'. Hī' kih' hñā' loo' hne~, ga' hla' ma' gya' jee' lā~kaa' jee' jwiū' juuh' ja'. Hī' ga' juu' gyee' mil dsa' ma' ga' jeh' hwa'. Hī~ ga' chaa' he', kyaah' he' goyh' ja', ga' jmāāy' jøøh' Dio hī' gya' gyuuh' jmi' gyuu'.

14 Ga' ngēē' to' he' wii' ja'. Hī' ga' jā' ga' koo' he' wii' he' ja' ga' jēēn'.

Ga' juuy' jee' ga'tē' gyii' luu' hoo'

15 Ma' ga'tē' gyēē' ángel ga' juu' luu' hoo' kih', ga' lā~nuuh' gyuuh' ga'tooh' kī' gaa' miuh', ma' jāyh'.

Na' ma'tē' jee' jmee' Dio hih' kih' lā~kaa' jmi' gyuu' ko' jøh' kyaah' Cristo kyaay'.

Hī~ he' ba' jmee' hih' ga' lā~jē' joh' jmiū' cha'. 16 Lā~jēē' gyii' kyēē' dsa' gyuuh' hī~ ma' tāāh' nē' hma' sii' cha'nē Dio, ga' taayh' ga' juuyh' jnēy, ga' jyooy' lley' lā' ga'tē' hwa' mah' ga' jmeey' juuh' kih' Dio. 17 Mah' ma' jāyh': Kwa' jnāāh' ti'hmaah' kyah' hne' Dio hī~ cha' ga' lā~jē' be' kih',

hne' he' hī~ laa', hne' he' hī~ ma' laa', hī~ hne' he' hī~ llaah' ka' lāh'.

Ma~mi' jnāāh' hñaa' kyaah' be' kyah' mah' løøh' jmeeh' hih'.

18 Ga' lā~jēē' hī~ tāāh' lā~kaa' hwa' ma' lā~lleē' jwēte,

ma'tē' jee' teeh' jwiū' kih' hī~ he'.

Ma'tē' jmiū' llah' ta' kih' hī~ na' juu', mah' kwēēh' heē' lā~jēē' hī~ ga' ngēē' juu' hī~ ga' jmee' ta' he' kyah',

hī~ lā~ja' lā~jēē' hī~ na' jngēē' hī~ lā~jēē' ga' hī~ gah' hne~, lā~jøh' lā~mah'.

Hī~ ma'tē' jmiū' jngēēh' lā~jēē' hī~ heē' jmi' gyuu' la'.

19 Ja' ga' ga' na' gwah' kih' Dio gyuuh' jmi' gyuu', hī' neh' gwah' ja~, ga' lā~jnā' goo' he' tāāh' kuuy' na' sii' hmooh' to' nē'. Peer' ga' jmee' je' ŋiuh', ga' tooh' miuh', ga' hī' ŋiuh', ga' jeh' wii' jwēte hwa', mah' ga' hla' mi' dsē' kah' gaa'.

12

Dsa~mē' hī' Dragón

1 Ma' ngēē' he' ja~, ga' lā~jnā' gyuuh' jmi' gyuu' koo' he' juh' gaa'. Ga' lā~jnāā' jaa' dsa' mē' hī~ ma' na' tāā' hyoo~, hī' ma' heē' sih' huu' tiy, hī' ma' lley' koo' coron he' ma' chaa' gya' tuu' nuu'. 2 Dsa' mē' he' ma' kyaā' gyuu', ma' høøy' kih' he' jēēy' wii' he' lā~chaa' gyuu' kyaay'. 3 Hī' ga' lā~jnā' ga' jyoh' he' juh' gaa' gyuuh' jmi' gyuu'. Ga' lā~jnāā' jaa' dragón gyuu' hī~ jøh' gaa'. Ma' la' gyii' lley, ma' choo' lley gya' jøø', hī' ma' lley' gyii' coron ka' lāh'.

4 Kyaah' kuuy' ja~, ga' sēēyh' la' ga' koo' kiuh' kih' nuu' hī~ hēē' gyuuh' jmi' gyuu' mah' ga'saa' ga' jaay' ta' hwa'. Dragón he' ga' noo' cha'nē dsa' mē' hī~ ngoo' ga' lā~chaa' gyuu' kyaā' mah' ma' kuuyh' gyuu' he' lā~koo' wa'ra' ga' lā~chaa'. 5 Kih' dsa' mē' he' ga' lā~chaa' jaa' gyuu' ŋiuh' hī~ jmee' hih' kih' ga' lā~kaa' hwa' kyaah' koo' hma' hih' he' la' ñe'.

Pero na' ba' koh' ga' tēēy' gyuu' he' cha'nē Dio jee' gay' jmeey' hih'. 6 Hī' dsa' mē' he', ga' kyūy' lā' ga'tē' hwa' kii' jee' ga' mi' luu' Dio kiyh', mah' hāāy' jee' ja' koo' mil dsē' to' hñā' loo' na' dsē' to' lo' gya' dsē' gya' jmiū'.

7 Ma' ngēē' he' ja~, ga' lā~cha' koo' hniū' juuh' gyuuh' jmi' gyuu'. Migye' kyaah' ángele kyaay' ma' tee' kyaah' Dragón. Hī' Dragón he' kyaah' ángele kyaay' ma' tee' ka' lāh' kyaah' Migye', 8 pero sa' ga' liyh'. Mo' so' ga' lā~cha' ga' høøy' gyuuh' jmi' gyuu'.

9 Lā'ja- Dragon jōōh' he' ga' llee- dsih' ta' ka'hne-. Hi' he' laa' miih- chaa' llo'joo' hi' chee- hi'-sa'llu', hi' chee- bih' Tana' ka' lah'. Hi' he' mi' gaa' dsa- la'kaa- la'juh' jmi-gyuu-. Ga'jwaa' dsih' la' ga'te' hwa' ko'joh' kyaah' angele kyaay'.

10 Ja' ga' ga'nuum' ga'hleeh' ki-gaa- ka'lah' gyuu' he' ma'jah':

-Na' ma'te' jee' laa' dsa-, ma-la-jna' be' kih' Dio, ma-lōō' jmee' hih' Dio jnan', hi' ma'te' jee' la' Cristo kyaay' ta'. Jēeh', ma-lleey' ta' ka'hne- hi' ma' hni- kih' la'jēe- oōh' jne'. Lā'jmi' la'hwē' ma' hniy' cha'ne' Dio jnan'. 11 Pero oōh' jne' ga'lih' bih' kyaayh', kyaah' jma' kih' Borrego mäh', hi' kyaah' ju'dsoo' he' ga'jmeey' kih' Cristo. Sa' ga'jmeey' he' che' chaa' juuy' jmi-gyuu' la-. 12 Wa' jēe- hoh' hnäh' hi' tääh' gyuu' jmi-gyuu-. Pero jwi- hi' tääh' hwa' la' kyaah' hi' tääh' neh' jmi'neeh' ka'lah'. Jēeh' hi' sa'llu' ma'ney' ba', ja' ko' hi'pih' ga' jmi' kih', he'-ja' häay' jwēte ma'jñay' jee' kya' hnäh'.

13 Ma' ga'jēe' Dragón he', he' ga'jwaa' dsih' ta' hwa', ngooy' mah' jmeey' hñaa- dsēy' kih' dsa'mē' hi' ga'la' chaa' gyuu' ñuuh' kih' he'. 14 Pero ga'hyoh' dsa'mē' he' to' sa'kyoo' cha'mii' jōōh' mah' ja' le' hēey' uu' kih' miih- hlēeh' he' ta' hwa' kii', jee' hää' dsih' koo' ji'ne', jyoh' ga' to' ji'ne', na' dsē- jñee' sih'. 15 Miih- he' ga'juu' koo' jmi'juuh' kyaah' hooy' ta' jee' ngoo' dsa'mē' he' mah' ma' äay' kyaah' jmi' ja-. 16 Pero hwa' ga'kwa' be' kih' dsa'mē' he'. Ga'na' hwa', mah' ga'hoo' jmi' he' ga'hwēe- to' hoo' Dragón. 17 He'ja' ga'ja' jēe' dsē' jwēte dragón kyaah' dsa'mē' he'. Mah' ngooy' na'jmeey' hni- kyaah' hi' laa' sa'ju' kih' dsa'mē' he', hi' hōō' mada' kih' Dio ja' ba' hi' jmee' ju'dsoo' kih' Jesucristo.

13

Lā'uu' jah' laa' na'hōō' he'

1 Jnā' ga'noon' nē' mi'sii' he' cha' cha'hoō' jmi'neeh'. Jee' ja' ga'jēen' jaa' jah' hi' laa' na'hōō', ya'hēē' cha'jmi'neeh' ma' lle' gyii' lley, hi' ma' choo' gya' jōō'. Nē' jōō' kih' ma' choo' gya' coron. Hi' ma' na' sii' la'jē- ka'lley' koo' juu' he' mi'kwa' kih' Dio. 2 Jah' hi' ga'jēen' he', ma' laa' la' koo' hyah-. Ma'tii' ma' la' la' tii' oso. Mo'hooy' ma' la' la' hoo' león. Dragón he', ga'kwēeyh' be', hi' ga'llaay' hōōy' mah' jmeey' hih' llay', mah' leey' dsa-ta' jōōh'. 3 Ga'jēen' koo' lley' ma' la' dsoo' he' ma' jngiih' kih'. Pero dsoo' he' ma' jngiih' kih' ja', ga'ja' ba'. Peer' ga'la' dsaa' dsē' la'jēe' dsa' jmi'gyuu-, he'ja' ga'jmeey' ko'joh' kyaah' jah' hi' laa' na'hōō' he'. 4 Hi' ga'jmāa' dsa- jōōh' Dragón hi' ga'llaa' jōōh' jah' hi' laa' na'hōō' he'.

Ja-ba' la'ja' ga'jmāay' jōōh' jah' laa' na'hōō' he' ka'lah', mah' ma'jäh' kihy'.

-Sa' chaa' ga'jñah' hi' laa' la'koo' jah' na-. ¿Hi' na' hi' lih' tee' kyaayh'?

5 Ga'kway' jwē' kih' mah' hlēeyh' juu' taah' hi' hlēeh' bih' juu' he' mi'kwa' kih' Dio. Ga'llaay' mah' leey' dsa-ta' to'laa' uu' sih-. 6 Lā'ja' ga'lōōy' mi'kwayh' kih' Dio. Ga'mi'kwayh' jmi- kihy', la'kye- kih' gwah' kihy', hi' la'ja' kih' hi' tääh' gyuu' jmi-gyuu' ka'lah'. 7 Hi' ga'hyoyh' jwē' jmeey' hni- kyaah' la'jēe' hi' na'jngēe' la'jiih' leeyh'. Hi' ga'hyoyh' jwē' jmeey' hih' kih' la'jēe- nāā' dsa-, la'jē' jee' jwi-, dsa- hi' hlēeh' la'koo' la'koo' juu', hi' la'kaa' hwa' jee' tääh' dsa' jmee' hih' ma' ki' kih'. 8 Lā'jēe' dsa' jmi-gyuu' hi' ga'jmāa' jōōh' jah' laa' na'hōō' he', sa' ma' na'sii' jmi- kihy' nē' je' kih' Borrego mäh' hi' laa' kwaat' ga'juu' nē' na'hyoo' la' ma' huu' jmi-gyuu-. Nē' je' kihy' ja', na'sii' jmi' kih' la'jēe' hi' na'jnāā' kih' Dio.

9 Cher'mah' chaa' hi' hnōō' heeh' juu' la', wa' heeyh-. 10 Hi' lle' kih' dsoo' neh' nē', jāā' dsih' neh' nē'. Hi' lle' kih' juu' kyaah' nē' tuuh', kyaah' nē' tuuh' jngēeh' dsih'. Hor- ja' hnōō' kwēeh' dsē' hi' na'jngēe' kyaay' Dio hi' hnōō' la' ma' dsoo' ja' ba' dsēy'.

11 Ma' ngēē' he' ja', ga'jēen' jñah' jah' laa' na'hōō' hi' ya'hēē' neh' hwa'. Ma' lley' to' jōō' he' la' la' kih' jaa' borrego mäh', hi' ma' hlēeyh' la' hlēeh' jaa' dragón. 12 Ma' kyey' la'jē' be' kih' to' nē' jah' he', mah' to' lo' nēy' ga'lōōy' jmeey' hih' kih' hi' tääh' la'kaa' hwa' mah' wa' jmeey' juuh' kih' to' nē' jah' he', hi' ga'ja' kih' kyaah' dsoo' he' ma' juuy' ja-. 13 Hi' la'ja' ma' jmeey' cha'miuh' he' jah' gaa' ka'lah', la'jiih' ga'jmeey' ga'jyoo' je' gyuu' jmi-gyuu' la' ga'te' hwa', la' ma' jēe' ja' dsa-. 14 Mi' gaay' hi' tääh' la'kaa' hwa' kyaah' la'jē' he' juh' gaa' he' ga'hyoyh' jwē' jmeey' cha'nē' jah' to' nē' he'. Ga'jmeey' mada' kih' hi' tääh' la'kaa' hwa' he' jmeey' heeh' kih' jah' hi' ga'ja' kih' hi' ma' la' dsoo' kih' kyaah' nē' tuuh'. 15 Ga'hyoyh' jwē' he' jmeey' jiih' heeh' kih' jah' he' mah' hlēeh'. Hi' mah' ga'jmeey' mada' jngiih' kih' la'jēe' dsa' hi' sa' jmee' juuh' kih' heeh' ja-. 16 Ga'jmeey' hih' kih' ga'la'jēe' dsa-, la'jōh' la'mäh', hi' cha' kuu', hi' tä' nēe', hi' na' hnēe' jmee' ta', hi' hi' sa' na' hnēe' ka'lah', mah' jmeey' lii' gooy' ra'lluu' o' cha'kyey'. 17 Lā'ja' ni' jaa' sa' la'cha' jwē' kih' la' gyih' lōō', ni' sa' la'cha' jwē' hniy' gyih' he' cha' kihy' cher'mah' sa' laay' lii' kyaah' jmi- kih' jah' he' o' kyaah' hwēh' la'koo' chee' jah' he'. 18 Jee' la' hnōō' cha- huu' dsē' llu'. Hi' ngēē', he' da' hwēh' kih' jah' he', jēeh' la' hwēh' kih' dsa' ñuuh' ba' ja-. Hwēh' kih' jah' he' te' jñii' hñaa' loo' na' dsē- to' lo' gya' na' dsē' gya' jñii'.

14

Koo- su- hmee- ga-ha- la-jee- hna-laa- na-dse-to-laa-kyee- mil-dsa-

¹Ma-ngee- he- ja-, ga-jeen- Borrego mah- cheh- ne- moh- Sion- kyaah- hna-laa- na-dse-to-laa-kyee- mil-dsa- hi- ma-na-sii- jmi- kih- Borrego mah- cha-kyey-, hi- ma-na-sii- jmi- kih- Jmi- ka-lah-. ²Ja-ga-ga-nuun- ga-hleeh- gyuu- ga-hii- goo- la- hii- jee- jyoo- cha- miuh- jmi-. Hi- ga-hii- la-koo- hii- jee- hii- nih- ki-gaa-, hi- ga-hii- la- hii- jee- taah- dsa- koo- tu- he- choo- cha- miuh- si-ne-. ³La-jee- hi- he- ma- ha- koo- su- hmee- cha-ne- hi- ma- gya- jmee- hih- ne- hma-sii-, hi- cha-ne- la-jee- kyee- jah- hi- ma- taah- he-, hi- cha-ne- la-jee- dsa- gyuu- ka-lah-. Ni- jaa- sa- lih- ma- ha- su- ja-. Ma-la- hna-laa- na-dse-to-laa-kyee- mil-ba- ma- lih- ma- ha-, dsa- hi- ga-laa- Dio- kyaah- jma- kih- jee- kih- dsa- hi- chaa- hwa-. ⁴La-jee- hi- la- sa- ga-mi-sah- hni- kyaah- dsa- me-, jeeh- ga-haa- hni-. Hi- he- jmee- ko-joh- kyaah- Borrego mah- wa- ha- cha- na- jee- dsooy-. Hi- he- na- ga-laa- jee- kih- dsa-, laay- koo- naa- hi- ma- ja- lu- kih- Dio- hi- la- ja- kih- Borrego mah-. ⁵Ni- miuh- sa- ga-hwee- juu- ta- juu- hooy-, na- jngee- go-te- laay- cha-ne- Dio.

Juu- he- ga-kwa- uu- angele

⁶Hi- ga-jeen- jnah- angel- hi- ma- hee- to-dsaah- gyuu- jmi- gyuu- hi- ma- kye- ju- hmee- he- sa- ngee- jih- koh-. Ma- hlee- la-jee- dsa- hi- chaa- la-kaa- hwa- jee- jmeey- hih-, la-jee- naa- dsa- hi- hlee- la-koo- la-koo- juu-, hi- la-jee- hi- chaa- la-koo- la-koo- jee- jwi-. ⁷Ga-hleeh- angel- he- kyaah- la-je- be- kih-:

-Wa- gah- hnah- Dio, jmee- hnah- juuh- kiyh-, jeeh-, ma- te- hor- llay- ta-. Kwa- hnah- ti-hmaa- kih- hi- ga- jmee- gyuu- jmi- gyuu-, hi- ga- jmee- hwa-, hi- ga- jmee- jmi- neeh-, hi- hi- ga- jmee- la-kaa- jee- hya- jmi- gwa-.

⁸Jnah- ka-lah- angel- ga-lla- lle- kaah- kiyh-, ma- jayh-:

-Ma- hee-, ma- hee- go-te- Babilonia- jwi- juuh- hi- ga- hee- dsa- la-kaa- jmi- gyuu- kyaah- la-je- wa- he- cha- he- he- hlih- ma- jmeey-. La- la-koo- he- ga- kwee- dsa- jmi- lii- haa-.

⁹Jee- ga-te- uu- angel- hi- ma- llee- kaah- he-, ma- hlee- kyaah- la-je- be- kiyh-:

-Cher- mah- hi- ga- jmaa- joh- jah- hi- laa- na-hoo- he- kyaah- heeh- kiyh-, hi- cher- mah- ga- jmeey- lii- cha-kyey- o- ma- gooy-, ¹⁰ja- ba- la- ja- le- kih- dsa- he-. Le- kiyh- la-koo- he- hih- jmi- lii- haa-, wa- ra- ga- ya- jee- dsé- Dio- kyaah-. Ja- kyaah- hih- ja- ya- jee- dsé- Dio. Jmeey- kaay- kyaah- je-, kyaah- azufre- cha-ne- la-jee- angele- hi- na- jngee- hi- cha-ne- Borrego- mah- ka-lah-. ¹¹Jee- taay- kaay- ja-, soo- ne- ga- la-je- joh- jmi- cha-.

La-jee- hi- ma- jmaa- joh- jah- he- kyaah- heeh- kiyh-, hi- hi- heeh- lee- lii- kyaah- jmi- kiyh-, ni- jmi- ni- hwé- sa- le- teeyh- dséy-. ¹²Hor- ja- hnoo- kwéeh- dsé- la-jee- hi- na- jngee-, la-jee- hi- nuuh- kih- Dio- hi- la-jee- hi- jmee- dsoo- dsé- kih- Jesús.

¹³Ja-ga-ga-nuun- ka-lah- ga-hleeh- gyuu- jmi- gyuu- ma- jayh-:

-Sii- he- la-: "Na- ta- cha-ne-, llu- la- kih- hi- juu- jee- jmeey- ko-joh- kyaah- Dsa-joh- jnan-."

-Jaah-, la- ja- le- -jah- jmi- lle- Na- jngii- . Hi- he- teeh- dsé-, jeeh- ja- jiih- llaa- he- ma- jee- wii-, hi- la- jna- ba- la-je- he- lu- he- ga- jmeey-.

Lloo- koo- jmi- joh- Dio- la-jee- dsa-

¹⁴Ja-ga- ga-jeen- koo- jni- too-. Jee- jni- ja-, ma- gya- jaa- hi- laa- la- laa- Hi- ga- lee- ngo-. Ma- lley- koo- coron- he- la- kyaah- ku-noo-, hi- ma- chooy- koo- ne- tuuh- hlaah- he- hme-. ¹⁵Neh- gwah- kih- Dio- ya- hee- jnah- angel- hi- hlee- kyaah- la-je- be- kih-, ga-siih- hi- gya- jee- jni-:

-Kye- ne- tuuh- hlah- kyaah- mah- chooh- ta- kyaah-. Jeeh- ma- jwi- ba- mi-, ma- te- hor- jee- juuh-.

¹⁶He- ja- hi- ma- gya- jee- jni- he- ga- jyoo- ne- tuuh- hlaah- kiyh- la- ga- te- hwa-, mah- ga- teeyh- la-je- mi- kih- hwa- ja-.

¹⁷Neh- gwah- he- la- gyuu- jmi- gyuu-, ya- hee- jnah- angel- hi- ma- chooh- koo- ne- tuuh- hlah- he- hme-. ¹⁸Jee- chih- na- hyoo- ya- hee- jnah- angel- hi- ma- na- nge- jwe- jmee- hih- kih- je-. Kyaah- be- ga- hlee- hi- ma- chooh- ne- tuuh- hlah- hme- ja-, ga- siih-:

-Kyaah- ne- tuuh- hlah- kyaah- na-, hná- la- je- sa- mah- kih- mi- jeh- he- cha- hwa- na-, jeeh- ma- jwi- ba-.

¹⁹He- ja- ga- jyoo- angel- he- ne- tuuh- hlah- kih- la- ga- te- hwa- mah- ga- hnay- sa- mah- kih- mi- jeh- he- cha- hwa- la-, ga- tooyh- neh- koo- jee- jleeyh- kyaah- ma- tiy-. He- la- la- kwaat- he- wii- he- na- ga- chee- Dio- ne- kih- dsa-. ²⁰Hi- ga- jleeyh- kyaah- ma- tiy- mi- jeh- jee- ma- taah- he- ma- hla- ta- chauh- jwi-. Hi- jee- ga- jlee- mi- jeh- ja-, ga- hwee- jmi- gyuu- la-koo- jma- he- ga- lloo- la- ga- te- fren- kih- kya- jiih-, ga- ngee- la- ga- hne- hna- loo- kilómetro.

15

Gyee- angele- kyaah- gyii- li- wii-

¹Ga-jeen- jyoh- ka-lah- koo- he- juh- gaa- gyuu- jmi- gyuu- la- jiih- ga- la- dsaa- dsen-. Ga-jeen- gyee- angele- hi- ma- kye- gyii- nee- he- wii- he- ja- kyaah- jee- llaa- go- te-. Jeeh- kyaah- he- ja-, llaa- he- ya- jee- dsé- Dio. ²Hi- ga-jeen- ka-lah- he- ma- na- jaa- he- la- la-koo- hu- he- jee-, he- juuh- la-koo- jmi- neeh-, na- kaa- kyaah- je-. Ne- ja- ma-

tāäh' hi' ga lih' ga tee' kyaah' jah' hi' laa' na'hoo' he' kyaah' heeh' kiyh', lä'jēē' hi' sa' ga' kwaa' hñii' ma' lee' lii' ni' sa' ga' kay' hwēh' lä' chee' jah' he'. Ma' chooyh' tu' he' choo' cha' miih' s'ñe' he' ga' hyoyh' kih' Dio. ³Ma' häy' su' he' ma' hä' Moisé hi' ma' jmee' ta' he' kih' Dio, hi' ma' häy' su' he' ma' hä' Borrego mäh', ma' jäh'y':
Peer' juh' gaa' la' lä' jē' he' ma' jmeeh', hne' Dio hi' laa' jōōh' hi' cha' ga' lä' jē' be' kih'.

Dsoo' ba', llu' la' jwē' kyah', hne' Dsa' ta' jōōh' kyaa' hi' na' jngēē'.

⁴Lä' jēē' ba' dsa' gah' hne' Dio.

Lä' jēē' ba' dsa' jmee' juuh' jmi' kyah'.

Jaa' hne' ba' hi' na' jngēē'.

He' ja' ga' lä' jēē' hi' chaa' hwa', ya' nääy' mah' jmeey' juuh' kyah'.

Jēēh', ma' lä' jnā' ba' he' ma' lōōh' llah' ta'.

⁵Ma' ngēē' he' ja', ga' jēēn' na' na' gwah' he' chih' gyuuh', ja' ba' gwah' he' ga' mi' jnāā' Dio kih' Moisé. ⁶Neh' gwah' ja' ga' hwēē' gyeē' angele hi' ma' kye' lä' jē' gyii' nēē' he' wii'. Ma' kyeeyh' hmiih' he' chee' lino he' na' jngēē', he' la' jih' gyeh'. Hi' na' hñuu' mo' dsēy' kyaah' hmiih' he' ma' na' la' kyaah' ku'nōō'. ⁷Jaa' jee' lä' jēē' kyeē' jah' he' ga' kwēēh' lä' jēē' gyeē' angele he' ma' kōō' kyaah' he' la' kyaah' ku'nōō' he' na' kah' lä' jē' he' wii' he' na' ga' chee' Dio hi' chaa' ga' lä' jē' joh' jmi' cha'. ⁸Ga' kah' neh' gwah' cha' miih' ñe', kih' he' laa' jōōh' Dio hi' cha' cha' miih' be' kih'. Ni' jaa' sa' ma' le' ma' dsa' taah' neh' gwah' ja', ta' kō' jiih' sa' ga' ma' lä' te' lä' jē' gyii' he' wii' he' kye' lä' jēē' gyeē' angele he'.

16

Wa'kyaah' he' kyaah' he' ga' heeyh' dsa' wii'

¹Ja' ga' ga' nuun' ga' hlēēh' ki' gaa' neh' gwah' ja', ga' siiyh' lä' jēē' gyeē' angele he':

—Go' näāy' hnäh' mah' go' jāā' he' lli' wii' he' haa' neh' lä' jē' gyii' kyaah' he' na' ga' chee' Dio lä' kaa' hwa'.

²Nēē' to' nē' angel he' na' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' jee' tāäh' dsa'. Lä' chah' ja', ga' toh' kōō' dsoo' he' ku' jii' he' la' na' hōō', nē' kih' hi' laa' lii' kih' jah' laa' na' hōō' he', hi' nē' kih' hi' ma' jmee' juuh' kih' ja' ba' heeh' kih' jah' he'.

³Jee' ga' tē' uu' angel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' jmi' ñeeh', hi' ga' lii' jma' lä' la' jma' kih' hi' na' juu'. Kyaah' he' ja' ga' juu' lä' hi' nē' hi' chaa' cha' jmi' ñeeh'.

⁴Jee' ga' tē' uu' angel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' jmi' juuh' kyaah' lä' kaa' jee' hya' jmi' gwa' pih'. Lä' kye' he' ja' ga' lii' jma' ka' läh'. ⁵Lä' chah' ja'

ga' nuun' ga' hlēēh' angel hi' laa' juu' jmi', ga' jäh'y':

—Jnaah' lluu' laah' hne', Dsa' jōōh' kyaan'. Hne' laah', hi' ma' laah', hi' na' jngēēh', jēēh' ma' llah' ba' hne' ta' kih' dsa'. ⁶Kih' he' ga' tūy' jma' hi' na' jngēē' kyaah' hi' kih' hi' ga' ngēē' juu' kyah', he' ja' hne' kwēēyh' hiyh' jma' ka' läh', he' teeh' jwii' kiyh'.

⁷Lä' ja' ga' nuun' kih' jñah' hi' ga' hlēēh' jee' chih' na' hyoo', ga' jäh'y':

—Dsoo' ba', hne' Dio Dsa' jōōh' kyaan' hi' cha' ga' lä' jē' be' kih'. Hne' ba' ma' llah' ta' kyaah' ju' dsoo' lä' kōō' lle' kih'.

⁸Jee' ga' tē' kyeē' angel he' ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' hyoo'. Lä' ja' ga' lä' cha' be' kih' hyoo' mah' jmee' kaa' dsa' kyaah' je'. ⁹Ga' lä' llii' hyoo' lä' jiih' ga' kaa' dsa'. Ni' lä' ja' sa' ga' lä' dsaā' dsēy' mah' ma' jmeey' juuh' kih' Dio. Lla' he' ja', ga' mi' kwah' bih' kih' Dio hi' lih' chee' lä' jē' he' wii' ja'.

¹⁰Jee' ga' tē' hñaa' angel ga' jāā' kyaah' kiyh' ta' nē' jee' gya' jmee' hih' jah' laa' na' hōō' he'. Hi' lä' kaa' hwa' jee' ma' jmeey' hih' ga' la' na' hōō', lä' jiih' ga' jñaa' dsa' na' sñih', kih' he' ma' jēēy' wii'. ¹¹Kōō' ka' läh' ga' mi' kwayh' kih' Dio hi' gya' gyuuh' jmi' gyuu' kih' he' ma' jēēy' wii' hi' kih' dsoo' he' la' na' hōō' ja'. Pero ni' lä' ja' sa' ga' lä' dsaā' dsēy' he' ma' jmeey' he' hliih'.

¹²Jee' ga' tē' jñee' angel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' jmi' juuh' he' chee' Euftrate. Jmi' ja' ga' lä' kih' mah' ga' jā' ma' na' llu' jwē' jee' ngē' lä' jēē' rey hi' ya' näā' ta' jee' hya' hyoo'. ¹³Hi' ga' jēēn' uu' jmi' lle' hlēēh' hi' jnāā' lä' jnāā' jeh' wēh'. Ya' hēē' neh' to' hoo' Dragón, hi' ya' hēē' neh' to' hoo' jah' hi' laa' na' hōō' he' hi' ya' hēē' neh' to' hoo' jah' hi' ma' ngēē' juu' ta' juu'. ¹⁴Hi' he' laa' dsa' hlēēh' hi' jmee' ja' he' kōō' nēē' mah' jēē' dsah' dsa'. Dsa' näāy' cha' nē' lä' jōō' rey lä' kaa' lä' juh' jmi' gyuu', mah' dsa' jōōyh' dsa' dsa' näāy' dsa' jmeey' hñii' wa' ra' ga' tē' jmi' juuh' jmi' goo' kih' Dio hi' cha' ga' lä' jē' be' kih'. ¹⁵“Hi' jnā' ngaahn' na', lä' kōō' jaa' hi' hñi'. Llu' la' kih' hi' na' nē', hi' hää' hñii', hi' jmee' ta' llu'. Hi' he' sa' jā' o' hih'”, ga' jäh' Dio.

¹⁶Hi' he' ba' jah' he' ga' jmee' ga' kuh' lä' jēē' rey, kōō' jee' chee' kyaah' juu' hebreo Armagedón.

¹⁷Jee' ga' tē' gyeē' angel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' lle'. Ga' lä' nuuh' ga' hlēēh' kōō' ki' gaa' jee' chih' gwah' gyuuh' jmi' gyuu' jee' gya' Dio jmee' hih', ma' jäh': “Ma' la' ba'.” ¹⁸Lä' chah' ja' ga' jmee' je' ñih', ga' hlēēh', ga' hñi' ñih', hi' ga' jeh' wii' jwēte hwa', he' sa' ma' jeh' ni' kōō' hä' kō' ja' jiih', ta' kō' jiih' tāäh' dsa'

jmi-gyuu⁻ la⁻. ¹⁹ Jee' jwii⁻ juuh⁻ Babilonia ga⁻ la⁻ hnē⁻ nāā⁻, hi⁻ jyoh⁻ ga⁻ jee' jwii⁻ kaah⁻ ga⁻ sa⁻ ga⁻ hla⁻ go⁻ te⁻. Ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ teeh⁻ ba⁻ Dio jwii⁻ kih⁻ jwii⁻ juuh⁻ ja⁻, ga⁻ cheey⁻ nē⁻ kih⁻ lā⁻ jē⁻ go⁻ te⁻ he⁻ ya⁻ jēē⁻ dsēy⁻ kyaah⁻. ²⁰ Ga⁻ lā⁻ jē⁻ hwa⁻ he⁻ tāāh⁻ jee' jmi⁻ fēeh⁻ ga⁻ āāh⁻ hōō⁻ kih⁻. Lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁻ ga⁻ āāh⁻ lā⁻ jē⁻ moh⁻. ²¹ Hi⁻ ga⁻ sqa⁻ nē⁻ kih⁻ dsa⁻ mi⁻ dsē⁻ kaah⁻ he⁻ hii⁻ ma⁻ to⁻ loo⁻ kil. Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ ga⁻ mi⁻ kwayh⁻ kih⁻ Dio ma⁻ ga⁻ jēēy⁻ he⁻ wii⁻ ja⁻. Jēēh⁻, koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ ma⁻ la⁻ juuh⁻ ga⁻ kih⁻ jee' lā⁻ jē⁻.

17

Heeh' Dio wii' Babilonia

¹ Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ja⁻ jaa⁻ jee' lā⁻ jēē⁻ gyee⁻ āngele hi⁻ ma⁻ chooh⁻ lā⁻ jē⁻ gyii⁻ kyaah⁻ mah⁻ ga⁻ hlēēyh⁻ kyaah⁻ jnā⁻, ga⁻ jāyh⁻:

—Na⁻ ta⁻ la⁻ mah⁻ heehn⁻ hne⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ he⁻ wii⁻ he⁻ heeh⁻ Dio hyaa⁻ hi⁻ ma⁻ kyaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ gya⁻ jōōh⁻ nē⁻ kih⁻ cha⁻ miih⁻ jmi⁻. ² Dsa⁻ mē⁻ he⁻ ga⁻ jmeē⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻ kyaah⁻ lā⁻ jēē⁻ rey⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻. Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁻ hwa⁻ la⁻ ga⁻ hee⁻ go⁻ te⁻ huū⁻ dsē⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻ kyaah⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻. Lā⁻ lā⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻ kwēēyh⁻ jmi⁻ llii⁻ he⁻ hāā⁻ jwē⁻ te.

³ He⁻ ja⁻ ga⁻ jāā⁻ jmi⁻ lle⁻ jnā⁻ koo⁻ hwa⁻ kii⁻ jee' sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻. Jee' ja⁻ ga⁻ jēēn⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ ma⁻ dsēē⁻ jaa⁻ jah⁻ gyuu⁻. Lā⁻ kaa⁻ nē⁻ kih⁻ jah⁻ he⁻ hi⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ he⁻ mi⁻ kwah⁻ kih⁻ Dio, hi⁻ ma⁻ lle⁻ gyii⁻ lley⁻ kyaah⁻ gya⁻ jōō⁻. ⁴ Dsa⁻ mē⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻ hmiih⁻ hee⁻ gyuu⁻ hi⁻ gyuu⁻ lāh⁻, he⁻ na⁻ lii⁻ kyaah⁻ ku⁻ nōō⁻, hi⁻ kyaah⁻ ku⁻ he⁻ la⁻ na⁻ hūāah⁻. Ma⁻ chooyh⁻ koo⁻ kyaah⁻ he⁻ na⁻ la⁻ kyaah⁻ ku⁻ nōō⁻ jee' ma⁻ na⁻ kah⁻ kyaah⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ la⁻ o⁻ hih⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻. ⁵ Ma⁻ na⁻ sii⁻ cha⁻ kyey⁻, koo⁻ jmi⁻ he⁻ sa⁻ lā⁻ ngēē⁻ jne⁻, he⁻ ma⁻ jāh⁻: “Jwii⁻ juuh⁻ Babilonia. Choo⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ kaa⁻h wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Choo⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ jmeē⁻ na⁻ hāā⁻ dsē⁻ jne⁻.” ⁶ Ga⁻ lā⁻ liiuh⁻ he⁻ ma⁻ hee⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ kyaah⁻ jma⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ jngēē⁻, hi⁻ kyaah⁻ jma⁻ kih⁻ hi⁻ ga⁻ juu⁻ kwaat⁻ kih⁻ Jesús. Ma⁻ ga⁻ jēēn⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ga⁻ lā⁻ dsaa⁻ dsēn⁻ jwē⁻ te. ⁷ Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ āngel he⁻ siih⁻ jnā⁻:

—He⁻ la⁻ dsaa⁻ hoh⁻? Jnā⁻ mi⁻ jnāān⁻ kyah⁻ he⁻ sa⁻ lā⁻ ngēēh⁻ hne⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ na⁻, hi⁻ lā⁻ ja⁻ kih⁻ jah⁻ laa⁻ na⁻ hōō⁻ hi⁻ jāāy⁻ na⁻, hi⁻ lle⁻ gyii⁻ lle⁻ kyaah⁻ gya⁻ jōō⁻. ⁸ Jah⁻ hi⁻ ma⁻ jēēh⁻ na⁻, ma⁻ laa⁻ hi⁻ na⁻ mo⁻ so⁻ laay⁻. Hi⁻ na⁻ na⁻ ya⁻ hēē⁻ neh⁻ too⁻ ŋiih⁻ kih⁻ cha⁻ je⁻, jāā⁻ ja⁻ ga⁻ dsooy⁻ gyi⁻ jwii⁻. Lā⁻ jēē⁻ hi⁻ tāāh⁻ hwa⁻ la⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih⁻ nē⁻ je⁻ jee⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ jnāā⁻ kih⁻ Dio lā⁻ jiih⁻ ma⁻ ga⁻ nōō⁻ jmi⁻ gyuu⁻, lā⁻ jēē⁻ hi⁻ he⁻ lā⁻ dsaa⁻ dsēy⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ jēēy⁻ jah⁻

he⁻, hi⁻ ma⁻ laa⁻, hi⁻ na⁻ mo⁻ so⁻ laay⁻, hi⁻ hi⁻ na⁻ ga⁻ lā⁻ jnāā⁻ ka⁻ lāh⁻.

⁹ He⁻ jwahn⁻ la⁻, la⁻ kih⁻ hi⁻ cha⁻ huū⁻ dsē⁻ llu⁻ kih⁻. Lā⁻ jē⁻ gyii⁻ lle⁻ jah⁻ he⁻, la⁻ kwaat⁻ gyii⁻ moh⁻ jee' gya⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻. ¹⁰ Hi⁻ la⁻ kwaat⁻ laa⁻ gyee⁻ rey⁻ ka⁻ lāh⁻. Hŋāā⁻ rey⁻ he⁻ mo⁻ so⁻ laay⁻ ta⁻. Chaa⁻ ga⁻ jaa⁻, hi⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ ja⁻. Ga⁻ ma⁻ ja⁻ hi⁻ he⁻, jmeē⁻ bii⁻ kiyh⁻ mi⁻ heey⁻ ko⁻ hwēē⁻ ba⁻. ¹¹ Jah⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ he⁻, hi⁻ na⁻ mo⁻ so⁻ laay⁻, hi⁻ he⁻ laa⁻ jee' ga⁻ tē⁻ jñaa⁻ rey⁻ ka⁻ lāh⁻. Hi⁻ laay⁻ jaa⁻ kih⁻ jee' lā⁻ jēē⁻ gyee⁻ rey⁻ he⁻ hi⁻ dsoo⁻ gyi⁻ jwii⁻.

¹² Lā⁻ jē⁻ gya⁻ jōō⁻ he⁻ ma⁻ jēēh⁻ ja⁻, la⁻ kwaat⁻ gyaā⁻ rey⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ lōō⁻ jmeē⁻ hih⁻. Koo⁻ hor⁻ ba⁻ hyoyh⁻ jwē⁻ leey⁻ rey⁻ mah⁻ jmeey⁻ ko⁻ jōh⁻ kyaah⁻ jah⁻ laa⁻ na⁻ hōō⁻ he⁻. ¹³ Ga⁻ lā⁻ jēē⁻ gyaā⁻ rey⁻ he⁻ dsa⁻ tāayh⁻ juu⁻ kwee⁻, mah⁻ tooyh⁻ goo⁻ jah⁻ hi⁻ laa⁻ na⁻ hōō⁻ he⁻ he⁻ jmeey⁻ hih⁻ kih⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻. ¹⁴ Hi⁻ lā⁻ ja⁻ teey⁻ kyaah⁻ Borrego māh⁻. Pero Borrego māh⁻ he⁻ liyh⁻ ba⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ teey⁻ kyaah⁻. Jēēh⁻, hi⁻ he⁻ he⁻ Rey⁻ hi⁻ kye⁻ nē⁻ kih⁻ jee' lā⁻ jēē⁻ Rey, hi⁻ laay⁻ jōōh⁻ kih⁻ jee' lā⁻ jēē⁻ Dsa⁻ kaa⁻h. Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ tāāh⁻ kyaayh⁻, ma⁻ na⁻ teeh⁻ kyaay⁻, ma⁻ na⁻ lleeh⁻, ja⁻ ba⁻ hi⁻ mi⁻ teh⁻ kiyh⁻.

¹⁵ Hi⁻ ga⁻ jāh⁻ āngel siiyh⁻ jnā⁻ ka⁻ lāh⁻:
—Lā⁻ jē⁻ jmi⁻ he⁻ ma⁻ jēēh⁻ jee' ma⁻ gya⁻ hyaa⁻ hi⁻ kaa⁻h wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, la⁻ kwaat⁻ lā⁻ jē⁻ jee' jwii⁻, lā⁻ jēē⁻ dsa⁻, lā⁻ kaa⁻ hwa⁻ jee' tāāh⁻ dsa⁻ jmeē⁻ hih⁻, hi⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ hlēēh⁻ lā⁻ koo⁻ lā⁻ koo⁻ juu⁻. ¹⁶ Hih⁻ jah⁻ hi⁻ laa⁻ na⁻ hōō⁻ he⁻ kyaah⁻ lā⁻ jē⁻ gya⁻ jōō⁻ kih⁻, jmeey⁻ na⁻ hōōh⁻ kih⁻ hyaa⁻ hlēēh⁻ he⁻. Ja⁻ jiih⁻ beey⁻ kyaah⁻ o⁻ hih⁻ kih⁻, jnguyh⁻ kih⁻, hi⁻ jēy⁻ kyaah⁻ je⁻. ¹⁷ Jēēh⁻ Dio ba⁻ hi⁻ ga⁻ tooh⁻ huū⁻ dsē⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ lā⁻ jēē⁻ rey⁻ he⁻ mah⁻ jmeey⁻ lā⁻ hnōō⁻ Dio he⁻ dsa⁻ tāayh⁻ juu⁻ kwee⁻ mah⁻ laay⁻ jōōh⁻ jah⁻ hi⁻ laa⁻ na⁻ hōō⁻ he⁻, lā⁻ jiih⁻ lā⁻ te⁻ lā⁻ koo⁻ jāh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. ¹⁸ Hi⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ ma⁻ jēēh⁻ na⁻, la⁻ kwaat⁻ koo⁻ jwii⁻ juuh⁻ he⁻ jmeē⁻ hih⁻ kih⁻ lā⁻ jēē⁻ rey⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻.

18

Ga⁻ hee⁻ jwii⁻ Babilonia

¹ Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ jēēn⁻ jñah⁻ āngel hi⁻ ga⁻ jñaa⁻ gyuu⁻ jmi⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ cha⁻ miih⁻ be⁻. Hi⁻ hwa⁻ la⁻ ga⁻ lā⁻ jnā⁻ jēē⁻ go⁻ te⁻ kyaah⁻ jmeē⁻ kiyh⁻. ² Ga⁻ hlēēyh⁻ kyaah⁻ lā⁻ jē⁻ be⁻ kiyh⁻, ga⁻ jāyh⁻:

Ma⁻ jā⁻ ta⁻ hwa⁻, ma⁻ jā⁻ ta⁻ hwa⁻ Babilonia jwii⁻ juuh⁻.

Ma⁻ lii⁻ cha⁻ neh⁻ kih⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻.
Lā⁻ hōō⁻ lā⁻ jēē⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻,
hi⁻ la⁻ sii⁻ kih⁻ lā⁻ jēē⁻ ta⁻ hi⁻ laa⁻ na⁻ hōō⁻ hi⁻ sa⁻ lā⁻ jēē⁻ jne⁻.

³ Jēēh⁻, ga⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻, ga⁻ hee⁻ go⁻ te⁻ huū⁻ dsē⁻ kih⁻ kyaah⁻

lä'jē he- la' o-hih he- ma' jmeey' jee' ja'.

La' lä'koqo- he- ga'hıyh' jmi-llıı' he- hää' go-te' ba'.

Lä'jēē rey hi- chaä- hwa' la- ga'jmeey' wa' la' cha- la' kyaayh'.

Dsa- hi- ma' nōō' hmooh' kih', hi- ma' tääh' lä'kaä' jmi-gyuu' ga'lä'chay' kuu', kih' he- ma' hniıy' he- ma' cha- ga'ngēē' jwēē' kih' dsa-mē' he', ga'jä'h' ängel.

4 Ja-ga' ga'nuun' jyoh' juu' gyuuu' jmi-gyuu' he- ma' jäh':

Hnäh' hi- laä' dsa- kyaan', hwēē- hnäh' jee' kih' dsa- he'

mah' sa' kwäh' dso'kye- kiyh' kyah' hnäh', mah' sa' tēēh' hnäh' he- wiı' he- jä' nē' kiyh'.

5 Jēēh', he- ma' ngēē' jwēē' dso'kye- kiyh', ma' loo' lä' ga'tē' gyuuu' jmi-gyuu'.

Na' ma'tē' hor- koqo' Dio jwiı' kwaat' kih' he- hlıih' he- ma' jmeey' dsa- he'.

6 Kwēēyh' kiyh' lä'koh' te' he- ga'kwēēyh' jñah'.

Mi-hmaah' to' juh' kiyh', lä'koh' te' he- ga'jmeey'.

Ga'kwēēyh' jñah' ga'hıh' jmiı' hää'.

Kwēēyh' kiyh' na' hıyh' to' juh' ko' ja'.

7 Lä'koh' te' ma'jmäy' hniıy' jōōh', lä'koh' te' he- llu' he- ma' chaay', ko'ja' he- wiı' kwēēyh' ka' läh'.

Jēēh', ma'jmeey' huudse':

“Laan' jōōh' lä'koqo- hi- jmeey' hih', chaä' ba' dsa-nıııh' kyaan', sa' cha- he- kih' he- jēēn' wiı'.”

8 He'ja- kyaah' koqo' jmiı' ba', joh' he- wiı' sa' jä' nē' kiyh', jä' jngııh' kiyh', jä' hooyh', jä' kyoyh'.

Hi- kaay' kyaah' je-, jēēh' Dio Dsa-jōōh' jñan', hi- cha- cha-miıh- be' kih', llay' ta' kih' jwiı' ja'.

9 Lä'jēē rey hi- tääh' hwa' hi- ga'jmeey' wa' la' cha- la' kyaah' dsa-mē' he' hi- ma' chaay' luu' kyaayh', jee' he' ki'hooh' kiyh' wa'ra- ga'jēey' hwēē- nē' jee' kaay'. 10 Uıı' ba' dsa'taayh', kih' he- lä'goyh' jēēy' he- wiı' he- jä' nē' kih' jwiı' ja', jäyh':

—He' ba' che- jwiı', jwiı', Babilonia jwiı' juuh- na', he- ma' jmeey' hih'. Jēēh', kyaah' koqo- hor- ba', ma' ja' jwiz' kyah'.

11 Dsa- hi- ma' nōō' hmooh' kih' lä'kaä- hwa', ki'hooh' kih' jee' jwiı' ja-. Jēēh', mo'so' chaä- hi- la' lōō' kiyh'. 12 Lōō' kih' ku'nōō', kuu' tōō', lä'jē- nēē' kuu' hmooh', hmııh- lino, hmııh' gyuuı', hmııh- ceda, hmııh' gyuuı' läh-, hma- he- hiı- mi'jwiı-, lä'jē' ga' he- jnä' na'hñah' he- na' la' kyaah' ja' elefante, kyaah' hma- he- hmooh', kyaah' nē' nōō' kyaah' wa' he- cha- he- nē', hi' kyaah' kuu' jih'. 13 Lōō' kih' kyah' hma-, ki' ma', jmiı- mi' jwiı-, wa' chu-, mirra, naa' mi' jwiı-, jmiıh' mi' jēh' ma' ää-, naa' he- kuh- dsa-, harin luu', kyaah' mi' trigo, loo', borrego, kya'jih', carret. Hi' ma'

hnēey- lä'jēē hi- na-hnēē' jmeey' ta' ma'ke' laay' dsa- jmi-gyuuı'. 14 Ma' jäyh' sııyh' jwiı- ja':

—Lä'jē he- ma' heē' hoh', ma'jä' ta' koqo' ba' ja'. Lä'jē he- jmä'ōō' kyah' ma' dsa' go-te'. Jih'koh' mo'so' tēēh'.

15 Lä'jēē hi- ma' hniı' he- ja', ga'lä'chay' cha-miıh- kuu' lä'koqo- ma' hniıy' kih' jwiı- oo-. Uıı' ba' dsa'taayh', kih' he- lä'goyh' jēēy' he- wiı' he- jä' nē' kih' jwiı- ja' mah' ki'hooyh', 16 jäyh':

—He' ba' che- jwiı', jwiı', Babilonia jwiı- juuh- jee' ma' tääh' dsa- hi- ma' kēh' hmııh- lino na'kaah' gyuuı' läh-, ma' na'lēey' kyaah' ku'nōō' hi' kyaah' lä'jē' kuu' he- jnä' na'hñah'. 17 Jēēh', kyaah' koqo- hor- ba' ma' dsa' lä'jē' kuu' he- ma' chay'.

Hi' ga'lä'jēē- juu' barco, hi' lä'jēē- ga' hi- ma' ga'näa' neh', kyaah' hi- ma' kooh- barco, hi' lä'jēē- hi- ma' jmeey' ta' cha'jmi'neeh' ga'taah' uıı' ba', 18 jēēy' lä'koqo- ma' hwēē- nē' ma' koo- jee' jwiı- ja'. Ga'taayh' ga'tooyh' miıh', ma' jäyh':

—Sa' cha- ga' jyoh' jwiı- he- la' lä'koqo- jwiı' juuh- na'.

19 Lä'jēē hi- he' ga'ka' hlōō- mah' ga'huuy' lley' hi' ga'ki' ga'hooyh', ma' jäyh':

—He' ba' che- jwiı', jwiı', jwiı' juuh- na-. Ga'lä'jēē- ba' hi- na'hōō- barco cha'jmi'neeh' ma'lä'chay' kuu' kyaayh', kih' he- cha- cha-miıh- kuu' kih' jwiı- na-. Kyaah' koqo- hor- ba' ma' heē' go-te'.

20 Lä'jēē hnäh' hi- tääh' gyuuu' jmi-gyuuı', wa' chaah' hnäh' llu'. Lä'ja- ka' läh' hnäh' hi- na' jngēē', hnäh' apōstole, hi' hnäh' hi- ga'ngēē' juu' kih' dsa-. Jēēh' ma'teēh' Dio jwiı' kih' jwiı- na- hi- ga'jmeeh' hnäh'.

21 Ma'ngēē' he- ja-, jaa- ängel hi' cha- cha-miıh- be' kih' ga'kay' koqo- mi' kuu' juuh-, lä'koqo- juuh' cha'too' kih' molııı', ga'jwäy' cha'jmi'neeh' mah' ga'jäyh':

—Ja' ba' lä'na-, wiı' hla' Babilonia jwiı- juuh-, jih'koh' mo'so' lä'jnä' ka' läh'. 22 Mo'so' lä'nıııh' hiı' tu- he' choo' cha-miıh- sı'ñe, ni' jñah' ga'tē', ni' hi- juu' luu' hma'ta-, ni' hi- juu' luu' hoo' mo'so' lä'chaä- jee- na' kyah'. Ni' hi- ga' hi- jmeey' wa' he' che- he' ta' mo'so' lä'chaä-. Ni' molııı' mo'so' hiı' ka'läh'. 23 Ni' mo'so' lä'jnä' je- kih' mi'sē' jee- na' kyah', ni' mo'so' lä'nıııh' miıh' kih' jmiı' jee' dsa'jee' goo- dsa' jee- na' kyah'. Jēēh', lä'jēē hi- ma' dsa'lla' hmooh' jee- na' kyah' ma' laä' kaah' kih' jmi-gyuuı'. Hi' kyaah' ji' nah' kyah' ga'lä'gaa' lä'jēē hi- chaä- lä'kaä- hwa'.

24 Jee' jwiı- na- na-bääh' jma- kih' lä'jēē- hi- ga'ngēē' juu' kih' Dio kyaah' lä'jēē hi- na' jngēē', hi' kih' lä'jēē- ga' jñah' hi- ga'juu' lä'kaä- hwa'.

19

1 Ma ngëéh he' ja', ga nuun' ga hlëéh jwëé dsa gyuuh jmi gyuu, ma jäh'y:

¡Aleluya! Dio, Dsa jøøh jnän hi lää jne', wa gah' jnih', wa jmeen' juuh' kiyh', hi cha cha miih' be' kih'.

2 Jëéh ma llay' ta kyaah' ju'dsoo', lä'koq' lle' kih' jmeey'.

Ma llay' ta' kih' hyaa' hlëéh' he', hi ga hee' lä'jëé hi' chaa' hwa' la' kyaah' lä'jë he' la' o' hih' he' ma' jmeey'.

Ma teeyh' ba' jwi' kih' hyaa' he', hi ga tuu' jma' kih' hi' ma' jmee' ta he' kih' Dio.

3 Koo' ka' läh' ga jäh'y:

—¡Aleluya! Né' he' hwëé' jee' kaay', soo' ga lä'jë' joh' jmi' cha'.

4 Hi' lä'jëé gyii'kyee' dsa gyuuh' kyaah' kyee' jah' he', ga juuh' jnéy', ga jyoo'y mo néy' lä' ga té' hwa' mah' ga jmeey' juuh' kih' Dio hi' gya' jmee' hih', ga jäh'y:

—Wa' la' lä'ja'. ¡Aleluya!

5 Lä' ga té' jee' gya' Dio jmee' hih' ga lä' nuuh' koq' juu' he' jäh':

Kwa' hnäh' ti'hmaah' kih' Dio jnän' lä'jëé' hnäh' hi' jmee' ta he' kiyh',

lä'jëé' hnäh' hi' gayh', lä'jøh' lä'mäh'.

Lä'cha' jmi' wa'ra' ga jee' goo' Borrego mäh'

6 Ja' ga' ga nuun' lä'koq' he' ga hlëéh' jwëé dsa', ga hi' goo' lä'koq' hi' jee' jyoo' cha miih' jmi', lä'koq' hi' jee' nü', ma' jäh':

¡Aleluya, jëéh' Dio Dsa jøøh' jnän' hi' cha' ga lä'jë' be' kih', ma' loø' jmee' hih'!

7 Wa' chaa' jne' llu', wa' jëé' dsë' jne', wa' jmeen' juuh' kiyh'.

Jëéh' ma té' jee' jee' goo' Borrego mäh', ma na lluu' ba' mëy'.

8 Ma na ngëy' jwë' këyh' hmiih' lino he' na jngii' he' la' jih'gyeh'.

Jëéh' hmiih' lino ja', la' kwaan' ta' llu' he' ga jmee' lä'jëé hi' na jngëé'.

9 Ja' ga' ga jäh' ángel he', siih' jnä':

—Lä' la' sii': "Llu' la' kih' hi' na teeh' jmee' ma nuu' jee' jee' goo' Borrego mäh'."

Mah' ga jäh'y' ka' läh':

—He' la' ba' ja', juu' he' la' ju'dsoo' kih' Dio.

10 He' ja' ga' juuhn' jnän' huu' tü' ángel he' mah' ga jmää' jnih' jøøh'. Pero ga siiyh' jnä':

—Ta' jmee' lä' na'. Jëéh' kwee' ba' laan' kyaah' hne' jee' jmeen' ta he' kih' Dio kyaah' øøh' hne' hi' tääh' choøh' koq' hweh' juu' kih' Jesús. Jmee' juuh' kih' Dio ba'.

Jëéh', hi' kwa' juu' kih' Jesús, hi' he' ba' hi' ngëé' juu' kih' Dio.

Hi' dsëé' kya'juh' tää'

11 Ja' ga' ga jëén' gyuuh' jmi gyuu' na' na', ga jëén' jaa' kya'juh' tää'. Hi' ma' dsëéy'

he', cheey': Hi' Mi'te' Juu', hi' cheey': Ju'dsoo' Jmah'. Jëéh', kyaah' ju'dsoo' teey' kyaah' dsa', hi' lä'ja' llay' ta' ka' läh'. 12 Mi' néy' ma' la' lä'koq' jee' hya' je', ma' lley' cha miih' coron. Ma' na' sii' koq' jmi' he' ni' jaa' sa' ma ngëé', jaa' hñii' bih' ma' ngëéy'. 13 Ma' kyeyh' koq' hmiih' he' ma' na' hee' kyaah' jma'. Jmi' kiyh' ma' chee': Juu' kih' Dio. 14 Lä'jëé' hløø' hi' tääh' gyuuh' hi' ma' chaa' kaah' kih' hi' dsëé' kya'juh' tää', ma' kyeyh' hmiih' lino jnaah' jwërte, tøø' hi' na' jngii'. 15 Ma' go' hii' hooy' koq' ñe' tuuh' chuuh' he' jmee' dsoo' kih' lä'jëé' hi' chaa' hwa' la', hi' jmeey' hih' kiyh' kyaah' hma' hiih' he' la' ñe'. Hi' he' jlegh' mi' jeh' jee' tääh' mah' hwëé' jmi' kih'. He' la' la' kwaan' he' wii' he' na' ga' chee' Dio hi' cha' ga lä'jë' be' kih'. 16 Né' hmiih' kiyh' hi' ta' koq' jwoo' sa kyey' na' sii' hwëh' he' jäh' lä' la': "Hi' la' he' Rey hi' kye' né' kih' jee' lä'jëé' Rey, hi' laay' jøøh' kih' jee' lä'jëé' Dsa' kaah'."

17 Mah' ga jëén' jaa' ángel hi' cheh' né' hyoo', kyaah' lä'jëé' be' kih' ga hlëéyh' lä'jëé' ta' hi' hëé', ga siiyh':

—Ja' náä' hnäh' mah' go'taah' hnäh' ko'jøh' jee' kwa' Dio he' kuh' hnäh' koq' ma' nuu' juuh'. 18 Kuh' hnäh' ngo' kih' rey, ngo' kih' juu' hløø', ngo' kih' hi' cha' cha miih' be' kih', ngo' kih' kya'juh' lä'kye' kih' hi' wiiy', ngo' kih' hi' na' hnëé' jmee' ta' hi' kih' hi' sa' na' hnëé', lä'jøh' lä'mäh' —ga' jäh' ángel he'.

19 Hi' ga jëén' jah' hi' laa' na'høø' he', kyaah' lä'jëé' rey hi' tääh' hwa' la' kyaah' hløø' kyaay', hi' ga' kuh' mah' jmeey' hñii' kyaah' hi' dsëé' kya'juh' tää' hi' kyaah' hløø' kyaay' ka' läh'. 20 Jee' ja' ga' saayh' jah' hi' laa' na'høø' he' kyaah' hi' ga ngëé' juu' ta' juu' kiyh'. Hi' hi' ga ngëé' juu' ta' juu' he', ga jmeey' cha miih' he' juh' gaa' cha'né' jah' hi' laa' na'høø' he'. Lä'jwë' ja', ga mi' gaay' lä'jëé' hi' ga' kwaan' hñii' ga' laa' lii' kih' jah' hi' laa' na'høø' he'. Hi' ga mi' gaay' lä'jëé' hi' ga jmee' juuh' kih' heeh' kiyh' ka' läh'. Lä' ma' jiiyh' ja' lä' uuy' ga' jwää' dsih' cha'je' juuh' kih' gyi' jwi' jee' koo' kyaah' azufre. 21 Hi' lä'jëé' ga' jñah' dsa' ga' juu' kyaah' ñe' tuuh' chuuh' he' ma' go' hii' hoo' hi' ma' dsëé' kya'juh' he'. Lä'jëé' ta' ga' kuh' ngo' kiyh' lä' jiih' ga' këé'.

20

Koo' mil ji' ñe'

1 Ga jëén' jaa' ángel hi' ga jñaa' gyuuh' jmi' gyuu', hi' ma' choøh' jo' ñe' kih' too' ñiih' kih' cha'je', hi' ma' chooyh' koq' caden' juuh'. 2 Ga saayh' Dragón, miih' hi' ma' chaa' llo'joo' he', ja' ba' hi' chee' hi' sa' lluy', hi' chee' bih' Tana' ka' läh'.

Ga hñuuh dsih' koo' mil ji ñe'. ³ Ga jwää' dsih' neh' too' ñiih' kih' cha'je', mah' ga jney' kwee' ho'haah' ja'. Mah' lä'ja', sa' ya'hëy' mi' gaa' gyih' dsa' hi' chaq' lä'kaa' hwa' lä'juh' dsëë' koo' mil ji ñe'. Ga' ma'ngëë' koo' mil ji ñe', jmee' bii' cheeyh' miih' jmi'.

⁴ Hi' ga'jëen' cha' miih' hma'sii', jee' ma' tääh' hi' na'ngë' jwë' lla' ta', he' ba' hi' ga'ku' dsa' lle' kwaat' kih' he' ma' jmeey' ju'dsoo' kih' Jesús hi' kwaat' kih' juu' kih' Dio ka'läh'. Sa' ga'jmääy' jøh' jah' hi' laa' na'høø' he' ni' heeh' kiyh'. Ni' sa' ga'kway' ma' le' lii' cha'kyey', ni' ma' gooy'. Hi' he' ga'lä'juh' ka'läh' mah' ga'jmeey' hih' kyaah' Cristo koo' mil ji ñe'. ⁵ He' la' ja' to'në' he' lä'juh' dsa'. Pero jee' lä'jëë' ga' jñah' hi' ga'juu' hi' sa' laa' kwaat', sa' lä'juh' ko'joh' kyaayh'. Ga' ma'dsëë' koo' mil ji ñe', ja' ga'lä'jiuyh'. ⁶ Llu' la' kih' hi' tëë' lä'juh' to'në', hi' he' na'jngëë'. Leey' jmi' dsa' kyaa' Dio ba', hi' kyaa' Cristo ka'läh', hi' jmeey' hih' ko'joh' kyaayh' koo' mil ji ñe'. Hi' he' mo'so' juuy' wa'ra' ga'të' jee' juu' dsa' jee' ga'të' to' juh'.

Dsoo' hi' sa'llu' cha'je' juuh'

⁷ Wa'ra' ga'dsëë' koo' mil ji ñe', lää' Tana' jee' na'jnëë'. ⁸ Mah' dsooy' mi' gaay' dsa' hi' tääh' lä'jë' kye' kiuh' jmi'gyuu', mi' gooy' kih' Gog kyaah' Magog, jøøyh' jwëë' dsa', lä'koo' mi'sii' he' cha'ha'ho' jmi'neeh', mah' dsa'naäy' jee' hniit'. ⁹ Lä'kaa' lä'juh' jmi'gyuu' ga'hwëëy', ga'naäy' ta' jee' jwii' na'jngii' kih' Dio he' tih' dsëy' cha'miuh'. Ga'taayh' lä'ku' lä'juh' kih' jee' jwii' ja' mah' tëy' kyaah'. Hi' ga'jyoo' Dio je' gyuu' jmi'gyuu' mah' ga'jëy' go'te'. ¹⁰ Hi' sa'llu' hi' ma' mi' gaa' dsa' ga'jwää' dsih' cha'je' juuh' jee' koo' kyaah' azufre, jee' hää' jah' laa' na'høø' he' kyaah' hi' ga'jmeey' juu' ta'juu'. Jee' ja' jëëy' wii' lä'jmi' lä'hwë' ga'lä'jë' joh' jmi' cha'.

Wa'ra' ga'të' jee' jmee' Dio jwiz'

¹¹ Ja' ga' ga'jëen' koo' hma'sii' juuh' tøø', hi' ga'jëen' hi' ma' gya' në' kih'. Ga'ääh' go'te' gyuu' hwa' cha'nëy', mo'so' ga'lä'lii' go'te' ha' jee' ma' la'. ¹² Hi' ga'jëen' lä'jëë' hi' ga'juu', lä'joh' lä'mäh' tääh' cha'në' Dio. Jee' ja' ga'na' je', hi' ga'na' ga' jyoh' je' jee' na'sii' jmi' kih' lä'jëë' hi' na'jnää' kih' Dio. Ga'lä'jëë' hi' na'juu', ga'nøø' ta' kiyh' lä'koo' te' he' na'sii' kih' në' je' jee' lle' lä'jë' he' ga'jmeey'. ¹³ Lä'jëë' hi' ga'juu' cha'jmi'neeh' ga'hwëëy' ga'taayh' cha'në' Dio. Hi' lä'jëë' hi' na'juu' tääh' cha'je' ga'hwëëy' ga'taayh' cha'në' Dio. Lä'jaa' lä'jaa' ga'nøø' ta' kiyh' lä'koo' te' he' ga'jmeey'. ¹⁴ Ga'lä'jëë' hi' na'juu' hi' tääh' cha'je' ga'jwää' dsih' cha'je' juuh'. He' ja' la' jee' ga'të' to' juh' he' juu' dsa'. ¹⁵ Hi' sa' ga'jnøø' jmi' kih' në' je' jee' na'sii' jmi' kih'

lä'jëë' hi' na'jnää' kih' Dio, ga'jwää' dsih' cha'je' juuh'.

21

Gyuu' jmi'gyuu' hmëë' kyaah' hwa' hmëë'

¹ Ga'jëen' koo' gyuu' jmi'gyuu' hmëë', hi' ga'jëen' koo' hwa' hmëë', jëeh' gyuu' jmi'gyuu' hi' hwa' he' ma' la' to'në' ma'ngëë' ba' ja'. Hi' jmi'neeh' mo'so' cha' ga'. ² Jnä' Jwaa' ga'jëen' koo' jwii' na'jngii' he' chee' Jerusalén hmëë' he' ga'jyoo' gyuu' jmi'gyuu' kih' Dio, lä'koo' jaa' dsa' më' hi' ma' na'llu' kih' dsa' ñuuh' kyaa'. ³ Ja' ga' ga'nuun' koo' juu' ga'hleeh' kii' he' ja' gyuu' jmi'gyuu' he' ma' jah'.

—Hee' la' hne' kih' Dio he' chih' jee' kih' dsa' jee' gyay' ko'joh' kyaayh'. Dsa' he' lee' jwii' kiyh'. Hi' Dio gya' ko'joh' kyaayh' hi' ja' ba' hñii' Dio lee' Dio kyaay'. ⁴ Jee' ja' mi' kih' Dio jmi' he' tuu' mi'në' dsa', jee' ja' mo'so' juuy' juh'koh', ni' mo'so' ki'hooyh', ni' mo'so' cha' ga' jee' mo' jii' kiyh', jëeh' ma'ngëë' ba' lä'jë' he' to'në' — ga'jäh'.

⁵ Hi' ma' gya' jmee' hih' he' ga'jäh':

—Jnä' jmeen' hmëë' lä'jë' go'te' he' cha'. Koo' ka'läh' ga'siiyh' jnä':

—Sii' he' la'. Jëeh' juu' la' sa' na'hee', la' ju'dsoo' jmah'.

⁶ Hi' ga'jäh':

—Ma' la' ba'. Jnä' he' laan' lä'koo' hwëh' A kyaah' hwëh' Zeta, jnä' he' ma' laan' jää' ja' ga' nøø' jmi'gyuu', hi' lä'juh' hee' jmi'gyuu' lä' ma' laan' ja' ba'. Hi' lä'ki' dsë', jnä' kwan' hiih' jmi' he' la' cha' ba' he' jmee' chaay' tää'. ⁷ Hi' ga'lih' mi'te', hyoyh' lä'jë' he' la'. Jnä' leen' Dio kyaay', hi' hi' he' lee' gyuu' kyaan'. ⁸ Pero lä'jëë' hi' goh', kyaah' hi' sa' jmee' dsoo', hi' jmee' he' sa' lä' jëë' jne', hi' jngëeh' dsa', hi' më' hi' ñuuh' hi' kaah' wa' hi' cha' hi', hi' jmee' ji' nah', hi' jmee' juuh' kih' dio hi' na' laa' kaah' dsa', kyaah' lä'jëë' hi' ta'juu', hi' he' dsa'naä' cha'je' juuh', jee' koo' kyaah' azufre, jee' ga'të' to' juh' juu' dsa' — ga'jäh' Dio.

Jee' jwii' Jerusalén hmëë'

⁹ Ja' ga' jay' jee' ma' chehn' ja', jaa' jee' lä'jëë' ángel hi' ma' chooh' gyii' kyaah' jee' ma' haa' lä'jë' gyii' he' wii' he' ja' jee' laa' go'te'. Ga'siiyh' jnä':

—Ña' jee' la', mah' hääh'n' hne' dsa'më' hi' la' hmooh' lee' më' Borrego mah' — ga'jäh' ángel.

¹⁰ Mah' ga'jøøy' kih' jmi'lle' kin' jee' ma' chih' koo' moh' juuh' ñii', mah' ga'heeyh' jnä' Jerusalén koo' jwii' juuh' he' na'jngii' he' ga'jyoo' gyuu' jmi'gyuu' he' ja' kih' Dio. ¹¹ Ma' jnä' jëë' ñih' kyaah' jmeë' kih' Dio. La' jih'gyeh' lä'koo' mi' kuuy' he' la'

na'hñaaħ' jwërte, lã la' koo' mi'kuu' jaspe, he' jëë' lã koo' wa'hu'. ¹² Na'jnë' lã'ku' lã'jii' jee' jwii' ja' kyaah' na'hyah' juuh' hi' ñii' choo' gya'to' ho'haah'. Lã'koo' ho'haah' ja' ma' cheh' jaã' ángel, hi' nê' ho'haah' ja' ma' na'sii' jmiï' ma' kih'kih' kih' lã'jëë' gya'tuu' nãã' dsa' Israel. ¹³ Ta' jwoo' ta' la' ga'hya' hyoo' ma' lle' hnë' wa'haah', ta' jwoo' ta' kye' ma' lle' hnë' wa'haah' ka'lãh', ja'ba' lã'ja' jwoo' ta' ñii', hnë' wa'haah', hi' ta' jwoo' ta' la' ga'dsa' hyoo' ja'ba' hnë'. ¹⁴ Jee' ma'choqh' na'hyah' ñii' ja', ma' la' kyaah' gya'to' tii'. Nê' kih' na'sii' jmiï' kih' lã'jëë' gya'tuu' apostole kyaã' Borrego mãh'.

¹⁵ Hi' ma' hlëeh' kyaah' jnã' he', ma' choqh' koo' si'hma'tah' he' lla' hih' he' na'la' kyaah' ku'nøø', kyaah' he' kay' hih' jee' jwii' ja' kyaah' wa'haah' kih', hi' kyaah' na'hyah' kih'. ¹⁶ Jee' jwii' ja' ma' la' kye' kyeħ', kwee' ba' la' lã' kyoo' lã' hu'. Hi' ángel he' ga'kay' hih' jee' jwii' ja' kyaah' si'hma' kiyh'. Ga'të' to' mil na'dsë' to' hña' loo' kilómetro lã' kyoo', hi' ja'ba' ko'ja' te' lã' hu' hi' lã' ñii' ka'lãh'. ¹⁷ Ja' ga' kay' hih' na'hyah' kih' jee' jwii' ja', ga'të' hña' loo' na'dsë' to' loo' kye' lëë', ja'ba' lã'koo' la' hih' he' kooħ' dsa' jmi'gyuu'.

¹⁸ Na'hyah' ja' ma' la' kyaah' kuu' jaspe. Pero jee' jwii' ja' ma' la' kyaah' ku'nøø' jmah', ma' jnã' jëë' go'te' lã'koo' wa'hu' he' na'jngii'. ¹⁹ Tii' na'hyah' kih' jee' jwii' ja', ma' na'lii' kyaah' lã'jë' kuu' he' la' na'hñaaħ'. To' nê' tii' na'hyah' ma' la' kyaah' jaspe, jee' ga'të' to' ma' la' kyaah' zafiro, jee' ga'të' hnë' ma' la' kyaah' ágata, jee' ga'të' kye' kyaah' esmeralda. ²⁰ Jee' ga'të' hña' ma' la' kyaah' ónice, jee' ga'të' jñii' kyaah' cornalina, jee' ga'të' gyii' kyaah' crisólito, jee' ga'të' jña' kyaah' berilo, jee' ga'të' ñu' kyaah' topacio, jee' ga'të' gya'koo' kyaah' jacinto, hi' jee' ga'të' gya'to' kyaah' amatista. ²¹ Gya'to' wa'haah' ja', ma' la' gya'to' perla. Lã'koo' lã'koo' gya'to' wa'haah' ja', ma' la' koo' perla ba'. Hi' jwë' kih' jee' jwii' ja', ma' la' kyaah' ku'nøø' jmah', ma' jnã' jëë' go'te' lã'koo' wa'hu' he' na'jngii'.

²² Sa' ga'jëen' gwah' jee' jwii' ja', jëëh' Dio hi' laã' Dsa'jøøħ' jnãh' hi' cha' ga'lã'jë' be' kih', kyaah' Borrego mãh', hi' he' ba' laã' gwah' jee' ja'. ²³ Jee' jwii' ja' mo'so' jmee' bii' jmëë' kih' hyoo', ni' jmëë' kih' sih', jëëh' kyaah' ma' la' jmëë' kih' Dio ba' jnã', hi' Borrego mãh' ba' hi' choo' wa'je' kih' jee' jwii' ja'. ²⁴ Lã'jëë' dsa' hi' dsa'taah' lã'kaã' hwa' ja' ngéy' jee' jnã' wa'je'. Hi' lã'jëë' rey hi' tããh' jmi'gyuu' dsa'kay' jee' jwii' ja' lã'jë' he' cha' kiyh'. ²⁵ Sa' jnë' jiih'koh' wa'haah' kih'. Jee' ja' le' jmiï' ba' jëëh' mo'so' lã'cha' hwë'. ²⁶ Lã'jëë' dsa' hi' dsa'taah' hwa' ja', dsa'nããy' dsa'kay' jee' ja' lã'jë' nêë' he' cha' kiyh'. ²⁷ Jee' ja'

mo'so' dsa'taah' ni' jaa' hi' jmee' wa' la' cha' la', ni' hi' jmee' he' sa' lã'jëë' jne', ni' hi' jmee' juu' ta'juu'. Jee' ja' dsa'taah' ma' la' hi' na'sii' jmiï' kih' nê' je' kih' Borrego mãh' jee' na'sii' jmiï' kih' lã'jëë' hi' na'jnãã' kih' Dio.

22

¹ Ma'ngëë' he' ja', hih' ángel he' na'heeyh' jnã' koo' jmi'juuh', he' jmee' chaã' dsa'. Jmiï' ja' jëë' lã' jëë' wa'hu', he' hya' jee' gya' Dio kyaah' Borrego mãh'. ² Hi' dsa'ngëë' to'dsaah' cha'jwë' kih' jee' jwii' ja'. Lã'koo' lã'koo' jwoo' kih' jmiï' ja', ma' tøø' hma' he' jmee' chaã' dsa', he' hi' gya'to' nêë' mü', ma' koo' nêë' lã'jaa' sih'. Kyaah' moo' kih' hma' ja', dsa'hlãã' lã'jëë' dsa' hi' chaã' jee' ja'. ³ Jee' ja' mo'so' lã'cha' ga' lli'wii'. Dio kyaah' Borrego mãh' dsa'taayh' ko'joh' kyaayh' hi' lã'jëë' hi' nuuh' kiyh' jmee' ta'he'. ⁴ Ma'ja' jëëy' Dio. Hi' jmiï' kiyh' na'sii' cha'kyey'. ⁵ Jee' ja' mo'so' lã'cha' ga' hwë'. Mo'so' jmee' bii' na'hih' je', ni' jmëë' kih' hyoo', jëëh' Dio Dsa'jøøħ' jnãh' choo' wa'je' kih'. Jee' ja' dsa'taayh' ko'joh' kyaayh' mah' jmeey' hih' ga'lã'jë' joh' jmiï' cha'.

Ma'ya'jãh'jãh'Jesucristo

⁶ Mah' ga'jãh' ángel he' siih' jnã':

—Juu' la' sa' na'heë', la' ju'dsoo' go'te'. He' ba' Dio Dsa'jøøħ' jnãh', hi' ga'jøø' kih' lã'jëë' hi' ma'ngëë' juu' kiyh', ma'cheey' ángel kyaay' mah' mi'jnããy' kih' lã'jëë' hi' jmee' ta'he' kiyh', lã'jë' he' jmee' bii' le' to'chãh' la' —ga'jãh' ángel.

⁷ —Hiï' jnã' jãhn' to'chãh' la'. Llu' la' kih' hi' høø' juu' he' hlëeh' kih' he' na'ga'le' ta' cha'në' he' na'sii' la' —ga'jãh' Jesús.

⁸ Jnã' Jwaã' ma'nuun' hi' ma'jëen' lã'jë' he' la'. Ma'ngëë' ma'nuun' hi' ma'jëen', ga'juuh' jnëh' huu' tii' ángel mah' ga'jmãã' jnih' jøøħ', hi' ma' mi'jnãã' lã'jë' he' la' kin'. ⁹ Pero ángel he' ga'siih' jnã':

—Jëë'da' ta' jmee' lã'na', jëëh' kwee' ba' laãh' kyaah' hne' jee' jmeen' ta'he' kih' Dio kyaah' øøħ' hne' hi' ngëë' juu' kih' Dio, hi' kyaah' lã'jëë' ga' hi' høø' juu' he' na'sii' jee' la'. Jmee' juuh' kih' Dio ba'.

¹⁰ Hi' ga'siiyh' jnã' ka'lãh':

—Ta' hmã' lã'jë' juu' he' hlëeh' kih' he' na'ga'le' ta' hanë' he' na'sii' jee' la', jëëh' ma'ngoo' ya'jãh' he' lã'te' juu' la'. ¹¹ Hi' hñaa' dsë', wa' jmee' bih' hñaa' dsëy'. Hih' hi' jmee' wa' la' cha' la', wa' jmee' bih' kiyh'. Hi' jmee' he' llu', wa' jmee' bih', hih' hi' na'jngëë', wa' na'jngëë' jee'.

¹² —Hiï' jnã' jãhn' to'chãh' la'. Kyen' he' kwëëhn' he' ga'tëë' hyoh' lã'jaa' lã'jaa' ha' koo' te' ta' he' ma'jmeey'. ¹³ Jnã' he' laãh' lã'koo' hwëh' A kyaah' hwëh' Zeta, jnã' he' ma'laãh' jãã' ja' ga' nøø' jmi'gyuu',

hi- lä'ja-, ma-ke- ma-dsaä' jmi-gyuu- lä-
ma-laan' ja-ba' -ga-jäh' Jesús.

¹⁴Llu' la' kih' hi- gyih- sa'hmäh- kih' mah'
hyoyh- jwë' kuyh- mi- kih' hma- he- jmee-
chaa- dsa-, hi- lä'ja- hyoyh- jwë' dsa-taayh'
ta- ho'haah' kih' jwii- ja-. ¹⁵Pero ga-lä-jëë-
dsii- jä' ta- ka'ne-, kyaah' hi- jmee- ji-nah',
hi- më' hi- ñuuh- hi- kaah- wa- hi- cha-
hi-, hi- jngëeh- dsa-, hi- jmee- juuh- kih' dio
hi- na-laa' kaah- dsa-, kyaah' hi- tih- dsë'
jmee- juu' ta-juu'.

¹⁶-Jnä' Jesús ma-cheen- ángel kyaan-
mah' mi-jnäy- lä-jë- he- la- kih' lä-kaa-
gwah-. Jnä' laan' sa'ju- kih' David, jnä' laan'
nuu' hø' hi- kwa- je- jih'gyeh' -ga-jäyh'.

¹⁷Jmi-lle' Na-jngii' kyaah' më' Borrego
mah' jäyh':

-Ña-.

Hi- ga-nuu', wa' jah':

-Ña-.

Hi- lä-kii- dsë', wa' jäy-. Hi- hnøø' hih',
wa' hih' jmi- he- jmee- chaa- dsa-, he- la'
cha- go-te-.

¹⁸Jnä' jmeen- dsoo' kih' lä-jëë- hi- nuu-
juu' he- hlëeh- kih' he- na' ga-le' ta-cha'në',
he- na-sii- jee' la-. Cher'mah' hi- ga-jmee'
na-dsë- ga' juu' lä-koo- lle' jee' la-, tëëy'
lä-jë- he- wii' he- na' ga' chee' Dio lä-koo-
na-sii- jee' la-. ¹⁹Hi- cher'mah' hi- ga-jnuuh'
juu' he- hlëeh- kih' he- na' ga-le' ta-cha'në',
he- na-sii- jee' la-, lä-ja- jnuuh' Dio ka-läh'
he- la' heey' he- na-sii- jee' la-. Jñuuyh' kih'
chaah' hma- he- jmee- chaa- dsa-, hi- lä-ja-
ka-läh' jñuuyh' kih' jee' jwii- na-jngii'.

²⁰Hi- jmee- ju'dsoo' kih' lä-jë- he- la-
jäyh':

-Dsoo' ba', jähn' to-chah' la-.

Wa' la' lä-ja-, nee', ñah' Jesús Dsa-jøøh'
kyaan-.

²¹Lä-jë- he- llu' he- la' kwa- Jesús
Dsa-jøøh' jnän', wa' la' kyaah' lä-jëë- hnäh'.
Wa' la' lä-ja-.